Biblia Sacra

Prima pars

Codex Bibliothecae Universitatis Cracoviensis

284, 2.

N. Inw. 284/1

Ad Ameliam

II. I.
4.

917 I 1

II

S.33

Incipit prologus sancti Jeronimi presbiteri ad paulinum presbiterum de omnibus tam veteris quam novi testamenti sacre hystorie libris.

Frater ambrosius tua michi munuscula perferens detulit simul et suavissimas litteras que a principio amicitiarum fidem probate iam fidei et veteris amicitie nova preferebant. Vera enim illa necessitudo est et xpi glutino copulata. quam non utilitas rei familiaris. non presentia tantum corporum. non subdola et palpans adulatio. sed dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus hystoriis quosdam lustrasse provincias. novos adisse populos. maria transisse ut eos quos ex libris noverant coram quoque viderent. Sic pythagoras memphiticos vates. sic plato egyptum et architam tarentinum. eamque oram ytalie que quondam magna grecia dicebatur. laboriosissime peragravit. ut qui athenis magister erat et potens. cuiusque doctrinas achademie gymnasia personabant fieret peregrinus atque discipulus. malens aliena verecunde discere quam sua impudenter ingerere. Denique dum litteras quasi toto fugientes orbe persequitur. captus a piratis et venundatus. etiam tyranno crudelissimo paruit ductus captivus vinctus et servus. Tamen quia phylosophus maior emente se fuit. Ad tytum livium lacteo eloquentie fonte manantem de ultimis hyspanie galliarumque finibus quosdam venisse legimus nobiles quos ad contemplacionem sui roma non traxerat. unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum. ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem quererent. Appollonius sive ille magus ut vulgus loquitur. sive phylosophus ut pythagorici tradunt. intravit persas. pertransivit caucasum. albanos. scitas. massagetas. opulentissima yndie regna penetravit. et ad extremum latissimo physon amne transmisso pervenit ad bragmanas. ut hyarcham in throno sedentem aureo et de tantali fonte potantem inter paucos discipulos de natura de moribus ac de cursu dierum et siderum audiret docentem. Inde per elamitas. babylonios. chaldeos. medos. assyrios. parthos. syros. phenices. arabes. palestinos. reversus alexandriam. perrexit ethyopiam. ut gymnosophistas et famosissimam solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret. et semper proficiens semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus philostratus. ii.

Quid loquar de seculi hominibus. cum apostolus paulus vas electionis et magister gentium qui de conscientia tanti in se hospitis loquebatur. an experimentum queritis eius qui in me loquitur xpc. post damascum arabiamque lustratam. ascendit iherosolimam ut videret petrum. et mansit apud eum diebus quindecim. Hoc enim mysterio ebdomadis et ogdoadis futurus gentium predicator instruendus erat. Rursumque post annos xiiii. assumpto barnaba et tyto exposuit cum apostolis evangelium. ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis energie vive vocis actus. et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonat. Unde et eschines cum rodi exularet. et legeretur illa demostenis oratio quam adversus eum habuerat. mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait. Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonantem.

Hec non dico quod sit. iii. tem aliquid in me tale. quod vel possis vel velis a me discere. sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque nobis per se probari debeat. Ingenium docile etiam sine doctore laudabile est. Non quid invenias sed quid queras

consideramus. Mollis cera et ad formandum facilis, etiam si artifex et plastes cessent manus, tamen virtute totum est quicquid esse potest. Paulus apostolus ad pedes Gamalielis legem Moysi et prophetas se didicisse gloriatur, ut armatus spiritualibus telis postea doceret confidenter: Arma enim militie nostre non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, cogitationes destruentes, et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et captivantes omnem intellectum ad obediendum Christo, et parati subvertere omnem inobedientiam. Ad Thymotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditum, et hortatur ad studium lectionis, ne negligat gratiam que data est ei per impositionem manuum presbiterii. Tyto precipit ut inter ceteras virtutes episcopi, quem brevi sermone depinxit, scientiam quoque eligat scripturarum. Obtinentem, inquit, eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana et contradicentes revincere. IIII.

Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest, et quantum edificat ex vite merito ecclesiam Christi, tantum nocet si destruentibus non resistat. Malachias propheta, immo per Malachiam Dominus, interrogat sacerdotes legem. In tantum sacerdotis officium est interrogatum respondere de lege. Et in Deuteronomio legimus: Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi, maiores tuos et dicent tibi. In psalmo quoque centesimo XVIII: Cantabiles michi erant iustificationes tue in loco peregrinationis mee. Et in descriptione iusti viri, cum eum arbori vite que est in paradyso compararet, inter ceteras virtutes etiam hoc intulit: In lege Domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visionis iustos ait fulgere quasi stellas, et intelligentes, id est doctos, quasi firmamentum. Fulgent enim quasi stelle ... docti, et intelligentes, hoc est docti, quasi firmamentum. Vides quantum inter se distant iusta rusticitas et docta iusticia. Alii stellis, alii celo comparantur. Quamquam iuxta Hebraicam veritatem utrumque de eruditis possit intelligi. Ita enim apud eos legimus: Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iusticiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates. Cur dicitur Paulus vas electionis? Nempe quia vas legis et scripturarum sanctarum armarium erat. Pharisei stupent ad doctrinam Domini et mirantur in Petro et Iohanne quomodo legem sciant cum litteras non didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio et cotidiana in lege meditatio tribuere solet, illis hoc Spiritus Sanctus suggerebat. Et erant iuxta quod scriptum est theodidacti, id est docibiles Dei. Duodecim annos Salvator impleverat, et in templo senes de questionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Nisi forte rusticum Petrum, rusticum dicimus Iohannem, quorum uterque dicere poterat: Etsi imperitus sermone, non tamen scientia. Iohannes rusticus, piscator, indoctus? Et unde vox illa, obsecro: In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum? Logos grece multa significat. Nam et verbum est et ratio et supputatio et causa uniuscuiusque rei per quam sunt singula que subsistunt. Que universa recte intelligimus in Christo. V.

Hoc doctus Plato nescivit, hoc Demostenes eloquens ignoravit. Perdam, inquit, sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo. Vera sapientia perdet falsam sapientiam. Et quamquam stultitia predicationis in cruce sit, tamen Paulus sapientiam loquitur inter perfectos; sapientiam autem non seculi huius, nec principum seculi istius qui destruuntur, sed loquitur Dei sapientiam in mysterio absconditam, quam predestinavit Deus ante secula. Dei sapientia Christus est. Christus enim Dei virtus et Dei sapientia est. Hec sapientia in mysterio abscondita est. De qua et noni psalmi titulus prenotatur: pro occultis filii. In quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie Dei absconditi. Et qui in mysterio absconditus erat predestinatus est ante secula. Predestinatus autem est et prefiguratus in lege et prophetis. Unde et prophete appellabantur videntes, quia videbant eum quem ceteri non videbant. Abraham vidit diem eius et letatus est. Aperiebantur celi Ezechieli, qui populo peccatori clausi erant. Revela, inquit David, oculos meos, et considerabo mirabilia de lege tua. Lex enim spiritualis est, et revelatione opus est ut intelligatur, ac revelata facie gloriam Dei contemplemur. Liber in Apocalipsi septem sigillis signatus ostenditur, quem si dederis homini scienti litteras

ut legat, respondebit tibi: Non possum, signatus
est enim. Quanti hodie putant se nosse litte-
ras, tenent signatum librum, nec aperire possunt
nisi ille reseret qui habet clavem David, qui
aperit et nemo claudit, claudit et nemo aperit.
In actibus apostolorum sanctus eunuchus, immo vir ç
scis. sic enim scriptura cognominat eum, cum
legeret Ysaiam prophetam, interrogatus a Philip-
po: Putas ne intelligis que legis? Respondit:
Quomodo possum, nisi aliquis me docuerit?
Ego, ut de me interim loquar, nec sanctior sum
hoc eunucho nec studiosior, qui de Ethiopia,
id est de extremis finibus, venit ad templum,
reliquit aulam regiam, et tantus amator di-
vine scientie legisque fuit ut etiam in vehiculo
sacras litteras legeret. Et tamen cum librum te-
neret et verba domini cogitatione conciperet, lin-
gua volveret, labiis personaret, ignorabat eum
quem in libro nesciens venerabatur. Venit
Philippus, ostendit ei Iesum, qui clausus late-
bat in littera. O mira doctoris virtus! Eadem
hora credidit eunuchus, baptizatur, fidelis
et sanctus ac magister fit ex discipulo. Plus in
deserto fonte ecclesie quam in aurato templo
synagoge repperit. Hec a me perstricta sunt breviter.
Neque enim epistolaris angustia. vi.
evagari longius patiebatur, ut intel-
ligeres te in scripturis sanctis sine previo
et monstratore semitam non posse ingredi.
Taceo de grammaticis, rethoricis, philosophis,
geometricis, dyalecticis, musicis, astronomis,
astrologis, medicis, quorum scientia morta-
libus vel utilissima est, et in tres partes scin-
ditur: in doctrinam, rationem et usum. Et in tres
partes scinditur: thologmatem, mecolonetem,
emitram. Ad minores artes veniam, et que non
tam lingua quam manu ministrantur. Agri-
cole, cementarii, fabri, metallorum lignorumque
cesores, lanarii quoque et fullones, et ceteri qui
variam supellectilem et vilia opuscula fa-
bricant, absque doctore non possunt esse quod
cupiunt. Quod medicorum est, promittunt
medici, tractant fabrilia fabri. Sola scrip-
turarum ars est quam sibi passim omnes vin-
dicant. Scribimus indocti doctique poema-
ta passim. Hanc garrula anus, hanc de-
lirus senex, hanc sophista verbosus, hanc
universi presumunt, lacerant, docent antequam dis-
cant. Alii adducto supercilio grandia verba
trutinantes inter mulierculas de sacris litteris
philosophantur. Alii discunt, proh pudor, a
feminis quod viros doceant. Et ne parum
hoc sit, quadam facilitate verborum, immo auda-
cia, edisserunt aliis quod ipsi non intelligunt.
Taceo de meis similibus, qui si forte ad sacras
scripturas post seculares litteras venerint et
sermone composito aurem populi mulserint,
quicquid dixerint, hoc legem dei putant, nec sci-
re dignantur quid prophete, quid apostoli senserint,
sed ad sensum suum incongrua aptant testimo-
nia, quasi grande sit et non vitiosissimum di-
cendi genus depravare sententias et ad volun-
tatem suam scripturam trahere repugnantem,
quasi non legerimus Omerocentonas et Virgi-
liocentonas. Ac non sic etiam Maronem si-
ne Christo possimus dicere christianum, quia scripserit:
Iam redit et virgo, redeunt saturnia regna,
Iam nova progenies celo dimittitur alto. Et
patrem loquentem ad filium: Nate, mee
vires, mea magna potentia solus. Et post
verba salvatoris in cruce: Talia perstabat
memorans fixusque manebat. Puerilia sunt
hec et circulatorum ludo similia, docere quod ig-
noras, immo ut cum stomacho loquar, ne
hoc quidem scire quod nescias. vii.
Videlicet manifestissima est Genesis,
in qua de creatura mundi, de exordio
generis humani, de divisione terre, de
confusione linguarum et descensu usque ad Egyptum
scribitur Hebreorum. Patet Exodus cum decem pla-
gis, cum decalogo, cum misticis divinisque pre-
ceptis. In promptu est Leviticus liber, in quo
singula sacrificia, immo pene singule sylla-
be et vestes Aaron et totus ordo leviticus spi-
rant sacramenta celestia. Numeri vero non-
ne totius arismetice et prophetie Balaam et qua-
draginta duarum per heremum mansionum my-
steria continent? Deuteronomium quoque secunda
lex et evangelice legis prefiguratio, nonne
sic ea habet que priora sunt, ut tamen nova
sint omnia de veteribus? Hucusque Moyses, huc-
usque Pentatheucus, quibus quinque verbis se
loqui velle apostolus in ecclesia gloriatur. Job exem-
plar patientie, que non misteria suo sermone
complectitur? Prosa incipit, versu labitur, pedestri
sermone finitur. Omnesque leges dyalectice

propositione, assumptione, confirmatione, conclusione determinat. Singula in eo verba plena sunt sensibus. Et ut de ceteris sileam, resurrectionem corporum sic prophetat, ut nullus de ea vel manifestius vel cautius scripserit. Scio, inquit, quod redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum, et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo deum salvatorem meum. Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Veniam ad Ihesum filium Nave, qui typum domini non solum in gestis, verum etiam in nomine prefert. Transit Iordanem, hostium regna subvertit, dividit terram victori populo, et per singulas urbes, viculos, montes, flumina, torrentes atque confinia ecclesie celestisque Ierusalem spiritualia regna describit. In Iudicum libro quot principes populi, tot figure sunt. Ruth moabitis Ysaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnum domine dominatorem terre de petra deserti ad montem filie Syon. Samuel in Hely mortuo et in occisione Saul veterem legem abolitam demonstrat. Porro in Sadoch atque David novi sacerdotii novique imperii sacramenta testatur. Malachim, id est tertius et quartus liber regum, a Salomone usque ad Iechoniam, et a Ieroboam filio Nabath usque ad Osee qui ductus est in Assyrios, regnum Iuda et regnum describit Israel. Si hystoriam respicias, verba simplicia sunt; si in litteris sensum latentem inspexeris, ecclesie paucitas et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophete in unius voluminis angustias coartati multo aliud quam sonant in littera prefigurant. Osee crebro nominat Effraym, Samariam, Ioseph, Iezrael, et uxorem fornicariam et fornicationis filios, et adulteram cubiculo clausam mariti multo tempore sedere viduam, et sub veste lugubri ad se viri reditum prestolari. Iohel filius Phatuel describit terram duodecim tribuum eruca et brucho, locusta et rubigine vastante corruptam, et post eversionem prioris populi effusum iri spiritum sanctum super servos dei et ancillas, id est super centum viginti credentium nomina, et effusum in cenaculo Syon, qui centum viginti ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt qui in psalterio mystice continentur. Amos pastor et rusticus et ruborum mora distringens paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelera Damasci, Gaze, Tyri et Ydumee, et filiorum Amon et Moab, et in septimo octavoque gradu Iuda et Israel? Hic loquitur ad vaccas pingues que sunt in monte Samarie, et ruituram domum maiorem minoremque testatur. Ipse cernit fictorem locuste, et stantem dominum super murum litum vel adamantinum, et uncinum pomorum attrahentem supplicia peccatoribus, et famem in terra et sitim, non famem panis neque sitim aque, sed audiendi verbum domini. Abdyas qui interpretatur servus domini personat contra Edom sanguineum terrenumque hominem. Fratris quoque Iacob semper emulum hasta percutit spirituali. Ionas columba pulcherrima naufragio suo passionem domini prefigurans mundum ad penitentiam revocat, et sub nomine Nynive salutem gentibus nuntiat. Mycheas de Morasti coheres domini vastationem annuntiat filie latronis, et obsidionem ponit contra eam, quia maxillam percussit iudicis Israhel. Naum consolator orbis increpat civitatem sanguinum, et post eversionem illius loquitur: Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam, et figit gradum super munitionem, ut Christum in cruce suspensum contempletur et dicat: Operuit celos gloria eius, et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum domini cognitor audit clamorem a porta piscium, et ululatum a secunda, et contritionem a collibus. Indicit quoque habitatoribus pile ululatum, quia conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus, qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret, destructum templum edificat, dominumque patrem inducit loquentem: Adhuc unum modicumque et ego commovebo celum et terram et mare et aridam, et movebo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia, Ihesum sordidis vestibus indutum et lapidem

oculorum septem. Candelabrum quoque aureum cum
lucernis quod oculis. duas quoque oli-
vas a sinistris lampadis cernit et a dextris. ut
post equos rufos. varios et albos et dissipatas
quadrigas ex Effraym et equum de Ierusalem pau-
perem regem vaticinetur et predicet sedentem super
pullum filium asine subiugalis. Malachi-
as aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione
Israel et vocatione gentium. Non est mi-
chi voluntas in vobis dicit dominus exercituum.
et munus non suscipiam de manu vestra. Ab
ortu enim solis usque ad occasum magnum
est nomen meum in gentibus. et in omni loco
sacrificatur et offertur nomini meo oblatio
munda. Ysaiam. Ieremiam. Ezechiel. Danielem
quis possit vel intelligere vel exponere. Quorum
primus non prophetiam michi texere videtur
sed euangelium. Secundus virgam nuceam
et ollam succensam a facie aquilonis et
pardum spoliatum suis coloribus. et quadruplex
diversis metris nectit alphabetum. Tercius
principia et finem tantis habet obscuritatibus
involuta. ut apud Hebreos ipse partes cum
exordio Geneseos ante annos triginta non
legantur. Quartus vero qui et extremus inter
quatuor prophetas. temporum conscius et totius
mundi phylohistor. lapidem precisum
de monte sine manibus et regna omnia subver-
tentem claro sermone pronunciat. David
Symonides noster. Pyndarus et Alcheus.
Flaccus quoque et Catullus et Serenus Christum lyra
personat. et in decacordo psalterio ab inferis
excitat resurgentem. Salomon pacificus
et amabilis domino mores corrigit. naturam
docet. ecclesiam iungit et Christum. sanctarumque nuptia-
rum dulce canit epythalamium. Hester in
ecclesie typo populum liberat de periculo. et interfecto
Aman qui interpretatur iniquitas. partes con-
vivii et diem celebrem mittit in posteros.
Paralipomenon liber instrumenti veteris
epythomen tantus ac talis est. ut absque
illo si quis scientiam scripturarum sibi volu-
erit arrogare seipsum irrideat. Per singula
quippe nomina iuncturasque verborum pretermis-
se in libris regum tanguntur hystorie. et in-
numerabiles explicantur euangelii ques-
tiones. Hesdras et Neemyas adiutor videlicet
et consolator a domino in unum volumen ar-
tantur. Instaurant templum. muros extru-
unt civitatis. omnisque turba illa populi
redeuntis in patriam et descriptio sacerdotum. le-
vitarum. Israelis. proselitorum. ac per singulas familias
murorum ac turrium opera divisa. aliud in cor-
tice preferunt. aliud in medulla retinent. Cer-
nis me scripturarum amore raptum. excessisse
modum epistole. et tamen non implesse
quod volui. Audivimus tantum quid nosse
quid cupere debeamus. ut et nos quoque dicere pos-
simus. Concupivit anima mea desiderare
iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum
Socraticum illud impletur in nobis. Hoc
tantum scio quod nescio. Tangam et novum
breviter testamentum. Matheus. Marcus. Lucas.
et Iohannes quadriga domini et verum cherubyn.
quod interpretatur scientie plenitudo. per totum
corpus oculati sunt. scintille emicant. dis-
currunt fulgura. pedes habent rectos. et in
sublime tendentes. terga pennata et ubique
volantia. tenent se mutuo sibique perplexi
sunt. et quasi rota in rotam volvuntur. et pergunt
quocumque eos flatus spiritus sancti perduxerit. Pau-
lus apostolus ad septem scribit ecclesias. octava
enim ad Hebreos a plerisque extra numerum
ponitur. Thymotheum instruit ac Tytum.
Phylemonem pro fugitivo famulo deprecatur.
Super quo tacere melius puto quam pauca scri-
bere. Actus apostolorum nudam quidem sonare
videntur hystoriam. et nascentis ecclesie in-
fantiam texere. Sed si noverimus scriptorem eo-
rum Lucam esse medicum. cuius laus est in
euangelio. animadvertimus pariter omnia
verba illius anime languentis esse medi-
cinam. Iacobus. Petrus. Iohannes. Iudas.
septem epistolas ediderunt tam misticas
quam succinctas. et breves pariter et longas.
breves in verbis. longas in sententiis. ut ra-
rus sit qui non in earum lectione cecutiat. A-
pocalipsis Iohannis tot habet sacramenta
quot verba. Parum dixi et pro merito voluminis
laus omnis inferior est. In verbis singulis
multiplices latent intelligentie. Oro te
frater karissime inter hec vivere. ista meditari. ni-
chil aliud nosse. nichil aliud querere.
Nonne tibi videtur iam hic in terris regni
celestis habitaculum. Nolo ut offendaris
in scripturis sanctis simplicitate et quasi

nullitate verborum que vel vitio interpretum vel de industria sic prolate sunt ut rusticam contionem fratribus instruerent et in una eademque sententia aliter doctus aliter sentiret indoctus. Non sum tam petulans et hebes ut me hec posse pollicear et eorum fructus carpere in terris quorum radices in celo fixe sunt. Sed velle fateor. Sedenti me prefero magistrum renuens comitem spondeo. Petenti datur. pulsanti aperitur. querens invenit. Discamus in terris quorum nobis scientia perseveret in celo. Obviis te manibus excipiam. et ut inepte aliquid ac de hermagore tumiditate effudam quicquid quesieris tecum scire conabor.

Habes hic amantissimum. viii. tuum fratrem eusebium qui litteras tuas michi gratiores duplicavit referens honestatem morum tuorum et contemptum seculi fidem amicitie amorem Christi. Nam prudentiam et eloquii venustatem etiam absque illo ipsa epistola preferebat. Festina queso te et herentis in salo naviculae funem magis preside quam solve. Nemo renunciaturus seculo bene potest vendere que contempsit ut venderet. Quicquid in sumptus de tuo tuleris pro lucro computa. Antiquum dictum est. Avaro tam deest quod habet quam quod non habet. Credenti totus mundus divitiarum est. Infidelis autem etiam obulo indiget. Sic vivamus quasi nichil habentes et omnia possidentes. Victus autem et vestitus divitie christianorum sunt. Si habes in potestate rem tuam vende. Si non habes proice. Tollenti tunicam et pallium relinquendum est. Scilicet nisi tu semper procrastinans et de die in diem trahens caute et pedetentim tuas possessiunculas vendideris non habet Christus unde pauperes suos alat. Totum deo dedit qui se ipsum obtulit. Apostoli navem tantum et retia reliquerunt. Vidua duo era mittit in gazophilacium et preferetur Cresi divitiis. Facile contempnit omnia qui se semper cogitat esse moriturum.

Incipit alius prologus.

Desiderii mei desideratas accepi epistolas qui quodam presagio futurorum cum danyele sortitus est nomen obsecrantis ut translatum in latinam linguam de hebreo sermone penthateucum nostrorum auribus traderem. Periculosum opus certe et obtrectatorum meorum latratibus patens qui me asserunt in septuaginta interpretum suggillatione nova pro veteribus cudere ita ingenium quasi vinum probantes cum ego sepissime testatus sim me pro virili portione in tabernaculo dei offerre que possim nec opes alterius aliorum paupertate fedari. Quod ut auderem origenis me studium provocavit qui editioni antique translationem theodotionis miscuit. asterisco et obelo. id est stella et veru opus omne distinguens. dum aut illucescere facit que minus ante fuerant aut superflua queque iugulat et confodit. maxime que evangelistarum et apostolorum auctoritas promulgavit. In quibus multa de veteri testamento legimus que in nostris codicibus non habentur ut est illud. Ex egypto vocavi filium meum. Et quoniam nazareus vocabitur. Et videbunt in quem compunxerunt. Et flumina de ventre eius fluent aque vive. Et que nec oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. Et multa alia que proprium syntagma desiderant. Interrogemus ergo eos ubi hec scripta sint et cum dicere non potuerint de libris hebraicis proferamus. Primum testimonium est in Osee. secundum in ysaia. tertium in zacharia. quartum in proverbiis. quintum eque in ysaia. Quod multi ignorantes apocriforum deliramenta sectantur et yberas nenias libris autenticis preferunt. Causas erroris non est meum exponere. Iudei prudenti facto dicunt esse consilio ne ptolomeus unius dei cultor etiam apud hebreos duplicem divinitatem deprehenderet. Quod maxime idcirco faciebant quia in platonis dogma cadere videbatur. Denique ubicumque sacratum aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritu sancto aut aliter interpretati sunt aut omnino tacuerunt ut et regi satisfacerent et archanum fidei non vulgarent. Et nescio quis primus auctor septuaginta cellulas alexandrie mendacio suo extruxerit quibus divisi eadem scriptitarent cum aristeus eiusdem ptolomei yperaspistes.

peraspices. & multo post tempore iosephus nichil tale retulerint: sed in una basilica congregatos contulisse scribant non prophetasse. Aliud est enim vatem aliud esse interpretem. Ibi spiritus ventura predicit: hic eruditio & verborum copia ea que intelligit transfert. Nisi forte putandus est tullius economicum xenofontis & platonis pytagoram & demostenis prothesi fonte afflatus rethorico spiritu transtulisse. aut aliter de eisdem libris per septuaginta interpretes aliter per apostolos spiritum sanctum testimonia texuit: ut quod illi tacuerint hii scriptum esse mentiti sunt. Quid igitur? Dampnamus veteres? Minime. Sed post priorum studia in domo domini quod possumus laboramus. Illi interpretati sunt ante adventum christi. & quod nesciebant dubiis protulere sententiis. Nos post passionem & resurrectionem eius non tam prophetiam quam hystoriam scribimus. Aliter enim audita aliter visa narrantur. Quod melius intelligimus melius & proferimus. Audi igitur emule obtrectator ausculta. Non dampno non reprehendo septuaginta interpretes sed cunctis illis apostolos prefero confidenter. Per istorum os christus michi sonat quos ante prophetas inter spiritualia carismata positos lego in quibus ultimum pene gradum interpretes tenent. Quid livore torqueris? Quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi tibi in translatione videor errare: interroga hebreos diversarum urbium magistros consule. Quod illi habent de christo tui codices non habent. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpata testimonia probaverunt & emendatiora sunt exemplaria latina quam greca greca quam hebrea. Verum hec contra invidos. Nunc te deprecor desideri karissime: ut quia me tantum opus subire fecisti & a genesi exordium capere: orationibus iuves. quod possim eodem spiritu quo scripti sunt libri in latinum transferre sermonem.

Explicit alius prologus. Incipit liber Genesis. Capitolum primum.

In principio creavit deus celum & terram. Terra autem erat inanis et vacua. & tenebre erant super faciem abyssi. & spiritus dei ferebatur super aquas. Dixitque deus. Fiat lux. & facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona. & divisit lucem a tenebris. appellavitque lucem diem & tenebras noctem. Factumque est vespere & mane dies unus. Dixit quoque deus. Fiat firmamentum in medio aquarum & dividat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentum. divisitque aquas que erant sub firmamento ab hiis que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocavitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere & mane dies secundus. Dixit vero deus. Congregentur aque que sub celo sunt in locum unum & appareat arida. Factumque est ita. Et vocavit deus aridam terram. congregationesque aquarum appellavit maria. Et vidit deus quod esset bonum et ait. Germinet terra herbam virentem & facientem semen. & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem

et afferentem semen iuxta genus suum. lignum
que faciens fructum. et habens unumquodque se
men secundum speciem suam. Et vidit deus quod
esset bonum. factumque est vespere et mane di
es tercius. Dixit autem deus. Fiant luminaria
in firmamento celi. et dividant diem ac noc
tem. et sint in signa et tempora et dies et annos
et luceant in firmamento celi et illuminent
terram. Et factum est ita. Fecitque deus duo magna
luminaria. luminare maius ut preesset diei
et luminare minus ut preesset nocti. et stellas.
Et posuit eas in firmamento celi ut lucerent
super terram. et preessent diei ac nocti. et dividerent
lucem ac tenebras. Et vidit deus quod esset
bonum. et factum est vespere et mane dies quar
tus. Dixit etiam deus. Producant aque re
ptile anime viventis et volatile super terram
sub firmamento celi. Creavitque deus cete
grandia et omnem animam viventem atque
motabilem quam produxerant aque in species
suas. et omne volatile secundum genus suum.
Et vidit deus quod esset bonum. benedixitque ei
lis dicens. Crescite et multiplicamini et re
plete aquas maris. avesque multiplicentur super
terram. Et factum est vespere et mane dies quin
tus. Dixit quoque deus. Producat terra animam
viventem in genere suo. iumenta reptilia
et bestias terre secundum species suas. Factumque
est ita. Et fecit deus bestias terre iuxta species
suas iumenta et omne reptile terre in genere
suo. Et vidit deus quod esset bonum et ait. Fa
ciamus hominem ad ymaginem et simi
litudinem nostram. et presit piscibus maris. et
volatilibus celi et bestiis. universeque creature.
omnique reptili quod movetur in terra. Et crea
vit deus hominem ad ymaginem et simili
tudinem suam. ad ymaginem dei creavit
illum. masculum et feminam creavit eos.
Benedixitque illis deus et ait. Crescite et
multiplicamini et replete terram et subicite
eam. et dominamini piscibus maris et volati
libus celi et universis animantibus que mo
ventur super terram. Dixitque deus. Ecce dedi vo
bis omnem herbam afferentem semen
super terram et universa ligna que habent
in semetipsis sementem generis sui. ut sint
vobis in escam et cunctis animantibus terre.
omnique volucri celi et universis que mo
ventur in terra. et in quibus est anima vivens
ut habeant ad vescendum. Et factum est ita.
Viditque deus cuncta que fecerat et erant valde
bona. Et factum est vespere et mane dies sextus.
Igitur perfecti sunt celi et terra et omnis ornatus eorum. II.
Complevitque deus die septimo
opus suum quod fecerat. et requievit die sep
timo ab omni opere quod patrarat. Et benedixit
diei septimo. et sanctificavit illum. quia in ipso ces
saverat ab omni opere suo quod creavit deus ut
faceret. Iste sunt generationes celi et terre quando
create sunt in die quo fecit deus celum et terram.
et omne virgultum agri antequam oriretur
in terra. omnemque herbam regionis priusquam
germinaret. Non enim pluerat dominus deus super
terram. et homo non erat qui operaretur terram.
sed fons ascendebat e terra irrigans universam
superficiem terre. Formavit igitur dominus deus ho
minem de limo terre et inspiravit in faciem
eius spiraculum vite et factus est homo in animam
viventem. Plantaverat autem dominus deus paradi
sum voluptatis a principio in quo posuit
hominem quem formaverat. Produxitque dominus
deus de humo terre omne lignum pulchrum
visu et ad vescendum suave. lignum etiam vi
te posuit in medio paradisi. lignumque scientie
boni et mali. Et fluvius egrediebatur de lo
co voluptatis ad irrigandum paradysum. qui
inde dividitur in quattuor capita. Nomen
uni physon. ipse est qui circuit totam terram
evilath. ubi nascitur aurum. et aurum terre
illius optimum est. ibique invenitur bdellium
et lapis onychinus. Et nomen fluvio secundo
gyon. ipse est qui circuit omnem terram ethyo
pie. Nomen vero fluminis tercii tygris. ipse
vadit contra assyrios. Fluvius autem quartus
ipse est eufrates. Tulit ergo dominus deus homi
nem et posuit eum in paradyso voluptatis
ut operaretur et custodiret illum. Precepitque
ei dicens. Ex omni ligno paradysi come
de. de ligno autem scientie boni et mali ne co
medas. In quocumque enim die comederis
ex eo. morte morieris. Dixit quoque dominus
deus. Non est bonum hominem esse solum. fa
ciamus ei adiutorium simile sibi. Forma
tis igitur dominus deus de humo cunctis animanti
bus terre et universis volatilibus celi. adduxit
ea ad adam. ut videret quid vocaret ea. Om

enim quod vocavit adam anime viventis ip
sum est nomen eius. Appellavitque adam nomi
nibus suis cuncta animantia et universa volati
lia celi et omnes bestias terre. Ade vero non invenie
batur adiutor similis eius. Inmisit ergo dominus
deus soporem in adam. Cumque obdormisset tulit
unam de costis eius et replevit carnem pro ea.
Et edificavit dominus deus costam quam tulerat
de adam in mulierem et adduxit eam ad adam.
Dixitque adam. Hoc nunc os ex ossibus meis.
et caro de carne mea. Hec vocabitur virago
quoniam de viro sumpta est. Quamobrem relinquet
homo patrem suum et matrem et adherebit uxori
sue et erunt duo in carne una. iii.
Erat autem uterque nudus adam scilicet
et uxor eius et non erubescebant. Sed et
serpens erat callidior cunctis animan
tibus terre que fecerat dominus deus. Qui dixit ad
mulierem. Cur precepit vobis deus ut non co
mederetis de omni lingno paradysi. Cui respondit
mulier. De fructu lingnorum que sunt in para
diso vescimur. de fructu vero lingni quod est in
medio paradysi precepit nobis deus ne comederemus
et ne tangeremus illud ne forte moriamur.
Dixit autem serpens ad mulierem. Nequaquam
morte moriemini. Scit enim deus quod in quo
cumque die comederitis ex eo aperientur oculi
vestri et eritis sicut dii scientes bonum et malum.
Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad
vescendum. et pulchrum oculis aspectuque
delectabile. et tulit de fructu illius et comedit
et dedit viro suo. Qui comedit. et aperti sunt
oculi amborum. Cumque cognovissent se esse
nudos. consuerunt folia ficus et fecerunt sibi
perizomata. Et cum audissent vocem domini
dei deambulantis in paradyso ad auram
post meridiem. abscondit se adam et uxor
eius a facie domini dei in medio ligni pa
radysi. Vocavitque dominus deus adam et dixit ei.
Ubi es. Qui ait. Vocem tuam audivi in
paradiso et timui eo quod nudus essem et abscon
di me. Cui dixit. Quis enim indicavit ti
bi quod nudus esses. nisi quod ex lingno de quo
preceperam tibi ne comederes comedisti. Dixitque
adam. Mulier quam dedisti michi sociam
dedit michi de lingno et comedi. Et dixit dominus ad
mulierem. Quare hoc fecisti. Que respondit
Serpens decepit me et comedi. Et ait dominus
ad serpentem. Quia fecisti hoc. maledictus
es inter omnia animantia et bestias terre. Super
pectus tuum gradieris et terram comedes cunctis
diebus vite tue. Inimicitias ponam inter te et
mulierem et semen tuum et semen illius. Ipsa
conteret caput tuum. et tu insidiaberis calcaneo
eius. Mulieri quoque dixit. Multiplicabo e
rumpnas tuas et conceptus tuos. In dolore
paries filios et sub viri potestate eris et ipse
dominabitur tui. Ade vero dixit. Quia audis
ti vocem uxoris tue et comedisti de lingno de
quo preceperam tibi ne comederes. maledicta
terra in opere tuo. In laboribus comedes ex ea cunc
tis diebus vite tue. Spinas et tribulos germina
bit tibi. et comedes herbas terre. In sudore vul
tus tui vesceris pane tuo. donec revertaris in ter
ram de qua sumptus es. quia pulvis es et in pul
verem reverteris. Et vocavit adam nomen
uxoris sue eva. eo quod mater esset cunctorum
viventium. Fecit quoque dominus deus ade et uxo
ri sue tunicas pelliceas. et induit eos et ait.
Ecce adam factus est quasi unus ex nobis.
sciens bonum et malum. Nunc ergo videte ne
forte mittat manum suam et sumat etiam de
lingno vite et comedat et vivat in eternum. Emi
sitque eum dominus deus de paradyso voluptatis et
ut operaretur terram de qua sumptus est. Eie
citque adam et collocavit ante paradysum vo
luptatis cherubyn et flammeum gladium
atque versatilem ad custodiendam viam ligni
Adam vero cogno · iiii · vite.
vit evam uxorem suam que concepit
et peperit cayn dicens. Possedi homi
nem per deum. Rursumque peperit fratrem eius a
bel. Fuit autem abel pastor ovium. et cayn agri
cola. Factum est autem post dies multos ut of
ferret cayn de fructibus terre munera domino. Abel
quoque obtulit de primogenitis gregis sui
et de adipibus eorum. Et respexit dominus ad abel
et ad munera eius. ad cayn vero et ad munera
illius non respexit. Iratusque est cayn vehe
menter: et concidit vultus eius. Dixitque
dominus ad eum. Quare iratus es. et cur concidit
facies tua. Nonne si bene egeris recipies. sin
autem male. statim in foribus peccatum aderit. Sed
sub te erit appetitus eius et tu dominaberis illius.
Dixitque cayn ad abel fratrem suum. Egredia
mur foras. Cumque essent in agro. consurrexit

cayn adversus abel fratrem suum et interfecit e-
um. Et ait dominus ad cayn. Ubi est abel fra-
ter tuus. Qui respondit. Nescio. Numquid cus-
tos fratris mei sum ego. Dixitque ad eum. Quid
fecisti. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me
de terra. Nunc ergo maledictus eris super terram.
Dixitque cayn ad dominum. Maior est iniquitas
mea quam ut veniam merear. Ecce eicis me ho-
die a facie terre et a facie tua abscondar. et ero
vagus et profugus in terra. Omnis igitur qui in-
venerit me occidet me. Dixitque ei dominus. Ne-
quaquam fiet ita. sed omnis qui occiderit cayn se-
ptuplum punietur. Posuitque dominus in cayn
signum. ut non eum occideret omnis qui inve-
nisset. Egressusque cayn a facie domini. habita-
vit in terra profugus ad orientalem plagam
eden. Cognovit autem cayn uxorem suam. que con-
cepit et peperit enoch. Et edificavit civitatem.
vocavitque nomen eius ex nomine filii sui
enoch. Porro enoch genuit yrad. et yrad
genuit maviael. et maviael genuit ma-
thusael. et mathusael genuit lamech. Qui
accepit uxores duas nomen uni ada. et no-
men alteri sella. Genuitque ada iobel. qui fuit
pater habitantium in tentoriis atque pastorum.
et nomen fratris eius thubal. ipse fuit pater
canentium in cythara et organo. Sella que
genuit thubalcaym. qui fuit malleator
et faber in cuncta opera eris et ferri. Soror vero
thubalcayn noema. Dixitque lamech uxo-
ribus suis ade et selle. Audite vocem meam et
uxores lamech. auscultate sermonem meum.
Quoniam occidi virum in vulnus meum. et adole-
scentulum in livorem meum. Septuplum
ultio dabitur de cayn. de lamech vero septuagi-
es septies. Cognovit quoque adhuc adam
uxorem suam et peperit filium. vocavitque
nomen eius seth dicens. Posuit michi dominus
semen aliud pro abel quem occidit cayn.
Sed et seth natus est filius quem vocavit
enos. Iste cepit invocare nomen domini.

Hic est liber generationis .v.
adam. In die qua creavit deus ho-
minem ad similitudinem dei fecit il-
lum. masculum et feminam creavit eos. Et
benedixit illis et vocavit nomen eorum in die
qua creati sunt. Vixit autem adam centum
triginta annis et genuit filium ad ymagi-
nem et similitudinem suam. vocavitque nomen
eius seth. Et facti sunt dies adam postquam ge-
nuit seth. octingenti anni. genuitque filios et
filias. Et factum est omne tempus quod vixit
adam anni nongenti triginta et mortuus
est. Vixit quoque seth centum quinque annis et
genuit enos. Vixitque seth postquam genuit e-
nos octingentis septem annis et genuit fili-
os et filias. Et facti sunt omnes dies seth non-
gentorum duodecim annorum. et mortuus est. Vi-
xit vero enos nonaginta annis et genuit
caynan. Post cuius ortum vixit octingen-
tis quindecim annis. et genuit filios et filias.
Factique sunt omnes dies enos. nongentorum
quinque annorum et mortuus est. Vixit quoque
caynan septuaginta annis et genuit mala-
leel. Et vixit caynan postquam genuit mala-
leel octingentis quadraginta annis genuit
filios et filias. Et facti sunt omnes dies caynan.
nongenti decem anni. et mortuus est. Vixit
autem malaleel sexaginta quinque annis et ge-
nuit iared. Et vixit malaleel postquam genu-
it iared. octingentis triginta annis et genuit
filios et filias. Et facti sunt omnes dies malale-
el octingenti nonaginta quinque anni. et
mortuus est. Vixitque iared centum sexagi-
ta duobus annis et genuit enoch. Et vixit ia-
red postquam genuit enoch. octingentis annis
et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes
dies iared. nongenti sexaginta duo anni et
mortuus est. Porro enoch vixit sexaginta
quinque annis et genuit mathusalem. Am-
bulavit enoch cum deo. Vixitque enoch post-
quam genuit mathusalem trecentis annis et
genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies
enoch trecenti sexaginta quinque anni. Am-
bulavitque cum deo et non apparuit quia tu-
lit eum deus. Vixit quoque mathusalem cen-
tum octoginta septem annis et genuit lam-
mech. Et vixit mathusalem postquam genuit
lamech. septingentis octoginta duobus an-
nis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes
dies mathusalem. nongenti sexaginta
.ix. anni et mortuus est. Vixit autem lamech
centum et duodecim annis et genuit filium.
vocavitque nomen eius noe dicens. Iste conso-
labitur nos ab operibus et laboribus manuum
nostrarum in terra cui maledixit dominus. Vixitque

lamech postquam genuit noe quingentis nonaginta quinque annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies lamech septingenti septem anni et mortuus est. Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit sem. cham. et iaphet.

vi.

Cumque cepissent homines multiplicari super terram et filias procreassent. videntes filii dei filias hominum quod essent pulchre acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant. Dixitque deus. Non permanebit spiritus meus in homine in eternum quia caro est. eruntque dies illius centum viginti annorum. Gygantes autem erant super terram in illis diebus. Postquam enim ingressi sunt filii dei ad filias hominum illeque genuerunt. isti sunt potentes a seculo viri famosi. Videns autem deus quod multa malicia esset hominum in terra et cuncta cogitacio cordis humani intenta esset ad malum omni tempore. penituit eum quod hominem fecisset in terra. et precavens in futurum et tactus dolore cordis intrinsecus. delebo inquit hominem quem creavi a facie terre. ab homine usque ad animancia a reptili usque ad volucres celi. penitet enim me fecisse eos. Noe vero invenit graciam coram deo. Hee sunt generaciones noe. Noe vir iustus atque perfectus fuit in generacionibus suis cum deo ambulavit. et genuit tres filios. sem. cham. et iaphet. Corrupta est autem terra coram deo. et repleta est iniquitate. Cumque vidisset deus terram esse corruptam. omnis quippe caro corruperat viam suam super terram. dixit ad noe. Finis universe carnis venit coram me. repleta est terra iniquitate a facie eorum. et ego disperdam eos cum terra. Fac tibi archam de lignis levigatis mansiunculas in archa facies. et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus. et sic facies eam. Trecentorum cubitorum erit longitudo arche. quinquaginta cubitorum latitudo et triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in archa facies. et in cubito consummabis summitatem eius. Hostium autem arche pones ex latere deorsum. Cenacula et tristega facies in ea. Ecce ego adducam diluvium aquas super terram. ut interficiam omnem carnem in qua spiritus vite est subter celum. et universa que in terra sunt consumentur. Ponamque fedus meum tecum. et ingredieris archam tu et filii tui. et uxor tua et uxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus universe carnis bina induces in archam ut vivant tecum. masculini sexus et feminini. De volucribus iuxta genus suum. et de iumentis in genere suo. et ex omni reptili terre secundum genus suum bina de omnibus ingredientur tecum ut possint vivere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis que mandi possunt. et comportabis apud te. et erunt tam tibi quam illis in cibum. Fecit ergo noe omnia que preceperat ei deus.

vii.

Dixitque dominus ad eum. Ingredere tu et omnis domus tua in archam. te enim vidi iustum solum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolles septena et septena masculum et feminam. De animantibus vero non mundis duo et duo. masculum et feminam. Sed et de volatilibus celi que sunt munda septena et septena masculum et feminam. Sed et de volucribus inmundis bina et bina masculum et feminam. ut salvetur vivum semen super faciem universe terre. Adhuc enim et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus et delebo omnem substanciam. quam feci de superficie terre. Fecit ergo noe omnia quecumque mandaverat ei deus. Eratque sescentorum annorum quando diluvium aque inundavit super terram. Et ingressus est noe et filii eius et uxor eius et uxores filiorum eius cum eo in archam propter aquas diluvii. De animantibus quoque mundis et inmundis. et de volucribus et ex omni quod movetur super terram duo et duo ingressa sunt ad noe in archam. masculus et femina sicut preceperat deus noe. Cumque transissent septem dies aque diluvii inundaverunt super terram. Anno sexcentesimo vite noe. mense secundo. septima decima die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magne. et cataracte celi aperte sunt. et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus. In articulo diei illius ingressus est noe et sem et cham et iaphet filii eius. et uxor eius et tres uxores filiorum eius cum eis in archam. ipsi et omne animal secundum genus suum. universaque iumenta in genere suo. et omne quod movetur super terram in genere suo. cunctumque volatile secundum genus

suum. uniuerse aues. omnesque uolucres ingresse
sunt ad noe in archam. bina et bina ex omni
carne in qua erat spiritus uite. et que ingressa
sunt masculus et femina ex omni carne in
troierunt sicut preceperat ei deus. et inclusit eum
dominus de foris. Factumque est diluuium .xl. diebus
et .xl. noctibus super terram. et multiplicate sunt a
que et eleuauerunt archam in sublime a terra.
Vehementer enim inundauerunt aque et omnia
repleuerunt in superficie terre. Porro archa ferebatur
super aquas. et aque preualuerunt nimis super
terram. Opertique sunt omnes montes excelsi
sub uniuerso celo. Quindecim cubitis altior
fuit aqua super montes quos operuerat. Con
sumptaque est omnis caro que mouebatur
super terram. uolucrum. animantium. bestiarum.
omniumque reptilium que reptant super terram.
Vniuersi homines et cuncta in quibus est spi
raculum uite in terra mortua sunt. Et deleuit
deus omnem substantiam que erat super terram
ab homine usque ad pecus. tam reptile quam
uolucres celi. et deleta sunt de terra. Reman
sit autem solus noe et qui cum eo erant in archa.
Obtinueruntque terras aque centum quin
quaginta diebus. viii.

Recordatus autem dominus noe cunctorumque
animantium et omnium iumentorum
que cum eo erant in archa. adduxit
spiritum super terram et imminute sunt aque et
clausi sunt fontes abyssi et cathatacte ce
li. et prohibite sunt pluuie de celo. Reuerseque
sunt aque de terra euntes et redeuntes et cepe
runt minui post centum quinquaginta dies.
Requieuitque archa mense septimo uice
sima et septima die mensis super montes ar
menie. At uero aque ibant et decrescebant
usque ad decimum mensem. Decimo enim
mense prima die mensis apparuerunt ca
cumina montium. Cumque transissent qua
draginta dies aperiens noe fenestram ar
che quam fecerat dimisit coruum. qui egredi
ebatur et non reuertebatur donec siccarentur
aque super terram. Emisit quoque columbam
post eum ut uideret si iam cessassent aque
super faciem terre. Que cum non inuenisset ubi
requiesceret pes eius reuersa est ad eum in ar
cham. aque enim erant super uniuersam terram.
Extenditque manum et apprehensam intulit
in archam. Expectatis autem ultra septem diebus
aliis rursum dimisit columbam ex archa.
At illa uenit ad eum ad uesperam portans
ramum oliue uirentibus foliis in ore suo. In
tellexit igitur noe quod cessassent aque super
terram. Expectauitque nichilominus septem
alios dies et emisit columbam que non est
ultra reuersa ad eum. Igitur sexcentesimo et
primo anno uite noe. primo mense prima
die mensis imminute sunt aque super terram.
Et aperiens noe tectum arche aspexit. uidit
que quod exsiccata esset superficies terre. Mense se
cundo septima et uicesima die mensis are
facta est terra. Locutus est autem dominus ad noe dicens.
Egredere de archa tu et uxor tua et filii tui et uxo
res filiorum tuorum tecum. Cuncta animantia
que sunt apud te ex omni carne. tam in uo
latilibus quam in bestiis et uniuersis reptilibus que
reptant super terram educ tecum. et ingredimini
super terram. crescite et multiplicamini super eam.
Egressus est ergo noe et filii eius. et uxor eius
et uxores filiorum eius cum eo. Sed et omnia
animantia iumenta et reptilia que reptant
super terram secundum genus suum egressa sunt
de archa. Edificauit autem noe altare domino
deo. et tollens de cunctis pecoribus et uolucribus
mundis obtulit holocausta super altare.
Odoratusque est dominus odorem suauitatis et
ait ad eum. Nequaquam ultra maledicam
terre propter homines. Sensus enim et cogitatio
humani cordis in malum prona sunt ab ado
lescentia sua. Non igitur ultra percutiam
omnem animam uiuentem sicut feci. Cunc
tis diebus terre sementis et messis. frigus et estus.
estas et hyemps nox et dies non requiescent.
Benedixitque deus noe et filiis ix.
eius et dixit ad eos. Crescite et multi
plicamini et replete terram. et terror ue
ster ac tremor sit super cuncta animalia terre et
super omnes uolucres celi cum uniuersis que
mouentur in terra. Omnes pisces maris manui
uestre traditi sunt. et omne quod mouetur et uiuit
erit uobis in cibum. Quasi olera uirentia
tradidi uobis omnia. excepto quod carnem cum
sanguine non comedetis. Sanguinem enim
animarum uestrarum requiram de manu cunctarum
bestiarum. et de manu hominis. De manu uiri
et fratris eius requiram animam hominis. Qui

cumque effuderit humanum sanguinem fun-
detur sanguis illius. Ad ymaginem quippe
dei factus est homo. Vos autem crescite et multipli-
camini et ingredimini super terram et implete e-
am. Hec quoque dixit dominus deus ad noe
et ad filios eius cum eo. Ecce statuam pac-
tum meum vobiscum et cum semine vestro post
vos et ad omnem animam viventem que est
vobiscum tam in volucribus quam in iumentis et
in pecudibus terre ac cunctis que egressa sunt de
archa. et universis bestiis terre. Statuam pactum
meum vobiscum et nequaquam ultra interficietur
omnis caro aquis diluvii. neque erit dein-
ceps diluvium dissipans terram. Dixitque
deus. Hoc signum federis quod do inter me et vos
et ad omnem animam viventem que est vo-
biscum in generationes sempiternas. Arcum
meum ponam in nubibus. et erit signum fede-
ris inter me et inter terram. Cumque obduxero
nubibus celum apparebit arcus meus in nu-
bibus et recordabor federis mei quod pepigi
vobiscum et cum omni anima vivente que
carnem vegetat. et non erunt ultra aque ad
delendam universam carnem. Eritque arcus
meus in nubibus et videbo illum et recordabor
federis sempiterni quod pactum est inter deum
et inter omnem animam viventem universe car-
nis que est super terram. Dixitque deus ad noe.
Hoc erit signum federis quod constitui inter
me et omnem carnem super terram. Erant igitur
filii noe qui egressi sunt de archa. sem. cham.
et iaphet. Porro cham ipse est pater chanaan.
Tres isti sunt filii noe. et ab hiis dissemina-
tum est omne genus humanum super univer-
sam terram. Cepit autem noe vir agricola.
exercere terram et plantavit vineam bibensque
vinum inebriatus est. et nudatus in taberna-
culo suo. Quod cum vidisset cham pater cha-
naan verenda scilicet patris sui esse nuda-
ta. nuntiavit duobus fratribus suis foras.
At vero sem et iaphet pallium imposuerunt
humeris suis et incedentes retrorsum. operuerunt
verenda patris sui. faciesque eorum averse erant
et patris sui virilia non viderunt. Evigilans
autem noe ex vino cum didicisset que fecerat
ei filius suus minor ait. Maledictus cham.
servus servorum erit fratribus suis. Dixitque. Be-
nedictus dominus deus sem. sit chanaan servus eius.

Dilatet deus iaphet. et habitet in tabernaculis sem.
sitque chanaan servus eius. Vixit autem noe
post diluvium trecentis quinquaginta annis. et
impleti sunt omnes dies eius nongentorum. l. an-
norum et mortuus est. x.

Hee sunt generationes filiorum noe sem. et
cham et iaphet. Natique sunt eis filii post
diluvium. Filii iaphet. magog. et go-
mer. et maday. et iavan et thubal. et mosoch et ty-
ras. Porro filii gomer. ascenez et riphath et tho-
gorma. Filii autem iavan. elysa et tharsis et ce-
thym et dodanym. Ab hiis divise sunt insule
gentium in regionibus suis unusquisque secundum
linguam suam et familias suas in nationibus
suis. Filii autem cham. chus et mesraym. et
phuth et chanaan. Filii chus saba et evila et
sabatha et regma et sabatacha. Filii regma saba
et dadan. Porro chus genuit nemroth. Ip-
se cepit esse potens in terra et erat venator robu-
stus coram domino. Ob hoc exivit proverbium quasi
nemroth robustus venator coram domino.
Fuit autem principium regni eius babylon et a-
rach et archad et calanne in terra sennaar. De
terra illa egressus est assur et edificavit ny-
niven et plateas civitatis et chale. resen quoque
inter niniven et chale. hec est civitas magna. At
vero mesraym genuit ludym et ananym et
labym et nephetuym et phetusym. et cesluym.
De quibus egressi sunt philistiim et capturim.
Chanaan autem genuit sydonem primogeni-
tum suum etheum et iebuseum et amorreum
gergeseum et eveum et aracheum. syneum et
aradyum. samaritheum. et amatheum. Post
hos disseminati sunt populi chananeorum.
Factique sunt termini chanaan venientibus a
sydone geraram usque ad gazam. donec ingre-
diaris sodomam et gomorram et adamam et
seboym usque lesa. Hii filii cham in cogna-
tionibus et linguis et generationibus terrisque et genti-
bus suis. De sem quoque nati sunt patre omni-
um filiorum heber fratre iaphet maiore. Fi-
lii sem. elam et assur. et arphaxat et lud et aram.
Filii aram. hus et hul. et gether et mes. At vero
arphaxath genuit sale de quo natus est he-
ber. Natique sunt heber filii duo nomen uni
phaleg. eo quod in diebus eius divisa sit terra.
et nomen fratris eius iectan. qui iectan genuit
helmodad et saleph et asarmoth iare.

et aduram et uzal et decla et ebal et abymael ſaba et
ophir et euilath et iobab. Omnes iſti filii iectan.
Et facta eſt habitacio eorum de meſſa pergentibus
uſque ſephar montem orientalem. Iſti ſunt
filii ſem ſecundum cognaciones et linguas et regi
ones in gentibus ſuis. Hee familie noe iux
ta populos et naciones ſuas. Ab hiis diuiſe
ſunt gentes in terra poſt diluuium. Erat autem
terra labii unius et ſermonum eorundem.
Cumque proficiſcerentur de ori ·xi·
ente inuenerunt campum in terra ſe
naar et habitauerunt in eo. Dixitque alter
ad proximum ſuum. Venite et faciamus late
res et coquamus eos igni. Habueruntque la
teres pro ſaxis et bitumen pro cemento. Et dixerunt.
Venite et faciamus ciuitatem et turrim cuius
culmen pertingat uſque ad celum. et celebremus
nomen noſtrum antequam diuidamur in uniuer
ſas terras. Deſcendit autem dominus ut uideret ciuita
tem et turrim quam edificabant filii adam et
dixit. Ecce unus eſt populus et labium unum
omnibus. ceperuntque hoc facere nec deſiſtent a co
gitacionibus ſuis donec eas opere compleant.
Venite igitur deſcendamus et confundamus
ibi linguam eorum ut non audiat unuſquiſ
que uocem proximi ſui. Atque ita diuiſit eos
dominus ex illo loco in uniuerſas terras. et ceſſauerunt
edificare ciuitatem. Et ideo uocatum eſt no
men eius babel. quia ibi confuſum eſt labium
uniuerſe terre. Et inde diſperſit eos dominus ſuper faciem
cunctarum regionum. Hee generaciones ſem.
Sem centum erat annorum quando genuit
arphaxat biennio poſt diluuium. Vixit
ſem poſtquam genuit arphaxat quingentis
annis et genuit filios et filias. Porro arpha
xat uixit triginta quinque annis et genuit
ſale. Vixitque arphaxat poſtquam genuit
ſale trecentis tribus annis et genuit filios et
filias. Sale quoque uixit triginta annis
et genuit heber. Vixit quoque ſale poſtquam
genuit heber quadringentis tribus annis
et genuit filios et filias. Vixit autem heber tri
ginta quatuor annis et genuit phaleg. Et ui
xit heber poſtquam genuit phaleg quadrin
gentis triginta annis et genuit filios et filias.
Vixit quoque phaleg triginta annis et genu
it reu. Vixit quoque phaleg poſtquam genu
·reu· it ducentis nouem annis et genuit filios
et filias. Vixit autem reu triginta duobus
annis et genuit ſaruch. Vixit quoque reu poſt
quam genuit ſaruch ducentis ſeptem annis
et genuit filios et filias. Vixit uero ſaruch tri
ginta annis et genuit nachor. Vixitque ſa
ruch poſtquam genuit nachor ducentis an
nis et genuit filios et filias. Vixit autem
nachor uiginti nouem annis et genuit t
hare. Vixitque nachor poſtquam genuit tha
re centum decem et nouem annis et genuit
filios et filias. Vixit autem thare ſeptuagin
ta annis et genuit abram. et nachor et aran.
Hee ſunt autem generaciones thare. Tha
re genuit abram et nachor et aran. Porro
aran genuit loth. Mortuus eſt autem a
ran ante thare patrem ſuum in terra nati
uitatis ſue in hur chaldeorum. Duxerunt
abram et nachor uxores. Nomen uxoris a
bram ſaray. et nomen uxoris nachor mel
cha. filia aran patris melche et patris ieſche.
Erat autem ſaray ſterilis nec habebat li
beros. Tulit itaque thare abram filium ſuum
et loth filium aran filii ſui. et ſaray nurum
ſuam uxorem abram filii ſui et eduxit eos
de hur chaldeorum ut irent in terram chanaan.
ueneruntque uſque aran et habitauerunt ibi
Et facti ſunt dies thare ducentorum quinque
annorum et mortuus eſt in aran. ·xii·
Dixit autem dominus ad abram. Egredere
de terra et de cognacione tua et de domo
patris tui. et ueni in terram quam mon
ſtrauero tibi. Faciamque te in gentem magnam
et benedicam tibi. et magnificabo nomen t
uum eriſque benedictus. Benedicam benedicen
tibus tibi. et maledicam maledicentibus tibi.
atque in te benedicentur uniuerſe cognaciones terre.
Egreſſus eſt itaque abram ſicut preceperat ei
et iuit cum eo loth. Septuaginta quinque
annorum erat abram cum egrederetur de aran.
Tulitque ſaray uxorem ſuam et loth fili
um fratris ſui uniuerſamque ſubſtanciam quam
poſſederant et animas quas poſſederant in
aran. et egreſſi ſunt ut irent in terram cha
naan. Cumque veniſſent in eam pertranſiuit
terram abram uſque ad locum ſychem et uſque
ad conuallem illuſtrem. Chananeus autem
tunc erat in terra. Apparuitque dominus abram et
dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc.

Qui edificavit ibi altare domino qui appa-
ruerat ei. Et inde transgrediens ad montem qui
erat contra orientem bethel. tetendit ibi taber-
naculum suum ab occidente habens bethel et
ab oriente ay. Edificavit quoque ibi altare
domino et invocavit nomen eius. Perrexitque
abram vadens et ultra progrediens ad meridi-
em. Facta est autem fames in terra. Descenditque
abram in egyptum ut peregrinaretur ibi. Pre-
valuerat enim fames in terra. Cumque prope
esset ut ingrederetur egyptum. Dixit sarai ux-
ori sue. Novi quod pulchra sis mulier: et quod
cum viderint te egyptii. dicturi sunt uxor ipsius est.
et interficient me et te reservabunt. Dic ergo
obsecro te quod soror mea sis ut bene michi sit
propter te et vivat anima mea ob gratiam tui. Cum
que ingressus esset abram in egyptum. viderunt
egyptii mulierem quod esset pulchra nimis.
et nunciaverunt principes pharaoni. et lauda-
verunt eam apud illum. et sublata est mulier in
domum pharaonis. Abram vero bene usi
sunt propter illam. Fueruntque ei oves et boves et a-
sini et cameli. et servi et famule. Flagellavit autem
dominus pharaonem plagis maximis et domum
eius propter sarai uxorem abram. Vocavitque
pharao abram et dixit ei. Quid nam est quod
fecisti michi. Quare non indicasti michi quod
uxor tua esset. Quam ob causam dixisti esse
sororem tuam ut tollerem eam michi in uxorem.
Nunc igitur ecce coniunx tua. accipe eam
et vade. Precepitque pharao super abram vi-
ris et deduxerunt eum et uxorem illius et
omnia que habebat. xiii.

Ascendit ergo abram de egypto ipse
et uxor eius et omnia que habebat.
et loth cum eo ad australem plagam.
Erat autem dives valde in possessione ar-
genti et auri. Reversusque est per iter quo ve-
nerat a meridie in bethel. usque ad locum in
quo prius fixerat tabernaculum inter bethel
et hay in loco altaris quod fecerat prius et
invocavit ibi nomen domini. Sed et loth
qui erat cum abram fuerunt greges ovi-
um et armenta et tabernacula. nec poterat
eos capere terra. ut habitarent simul. Erat
quippe substantia eorum multa et non qui-
bant habitare communiter. Unde et facta
est rixa inter pastores gregum abram et loth.

Eo autem tempore chananeus et pherezeus
habitabant in terra illa. Dixit autem abram
ad loth. Ne queso sit iurgium inter me et
te et inter pastores meos et pastores tuos fratres
enim sumus. Ecce universa terra coram te
est recede a me obsecro. Si ad sinistram ieris.
ego dexteram tenebo. Si tu dexteram elegeris.
ego ad sinistram pergam. Elevatis itaque loth
oculis vidit omnem circa regionem iorda-
nis que universa irrigabatur antequam subver-
teret dominus sodomam et gomorram sicut pa-
radysus domini et sicut egiptus venientibus in segor.
Elegitque sibi loth regionem circa iordanem.
et recessit ab oriente divisique sunt alterutrum
a fratre suo. Abram habitavit in terra chanaan
loth moratus est in oppidis que erant circa
iordanem et habitavit in sodomis. Homi-
nes autem sodomite pessimi et peccatores nimis erant
coram domino. Dixitque dominus ad abram postquam
divisus est loth ab eo. Leva oculos tu-
os et vide a loco in quo nunc es.
ad aquilonem et ad meridiem et ad orientem
et ad occidentem. Omnem terram quam con-
spicis tibi dabo et semini tuo usque in sem-
piternum. faciamque semen tuum sicut pul-
verem terre. Si quis potest hominum numera-
re pulverem terre. semen quoque tuum nume-
rare poterit. Surge et perambula terram in la-
titudine et in longitudine sua quia tibi da-
turus sum eam. Movens igitur abram
tabernaculum suum venit et habitavit iux-
ta convallem mambre que est in ebron edi-
ficavitque ibi altare domino. xiiii.

Factum est autem in illo tempore ut am-
raphel rex sennaar et arioch rex
ponti et codorlahomor rex elamita-
rum et thadal rex gentium inirent bellum
contra bara regem sodomorum et contra bersa re-
gem gomorre. et contra sennaab regem a-
dame. et contra semeber regem seboym et contra
regem bale ipsa est segor. Omnes hii conve-
nerunt in vallem silvestrem. que nunc est mare
salis. Duodecim annis servierunt codorlao-
mor et tertiodecimo anno recesserunt ab eo.
Igitur anno quartodecimo venit codorlaom-
or et reges qui erant cum eo percusseruntque ra-
phaym in astaroth carnaym et zuzym cum
eis et emym in save cariathaym et correos in

montibus seyr: usque ad campestria pharan que
est in solitudine. Reversique sunt et venerunt
ad fontem mesphat: ipsa est kades. Et percusserunt
omnem regionem amalechitarum et amorre
um qui habitabat in asasonthamar. Et
egressi sunt rex sodomorum et rex gomorre et
rexque adame et rex seboym. necnon et rex bale
que est segor. et direxerunt aciem contra eos
in valle silvestri. scilicet adversum codorlao
mor regem elamitarum et thadal regem gen
tium et amrafel regem sennaar. et arioth re
gem ponti quatuor reges adversum quinque.
Vallis autem silvestris habebat puteos mul
tos bituminis. Rex itaque sodomorum et gom
morre terga verterunt. cecideruntque ibi. et qui re
manserant fugerunt ad montes. Tulerunt
autem omnem substantiam sodomorum et go
morre et universa que ad cibum pertinent et abi
erunt necnon et loth et substantiam eius fi
lium fratris abram qui habitabat in so
domis. Et ecce unus qui evaserat nunciavit
abram hebreo qui habitabat in valle
mambre amorrei fratris eschol et fratris aner.
Hii enim pepigerant fedus cum abram.
Quod cum audisset abram captum videlicet
loth fratrem suum numeravit expeditos ver
naculos suos trecentos decem et octo et persecu
tus est eos usque dan. Et divisis sociis irru
it super eos nocte percussitque eos et persecutus est
eos usque hoba et fenycem que est ad levam
damasci. Reduxitque omnem substantiam
et loth fratrem suum cum substancia illius et
mulieres quoque et populum. Egressus est autem
rex sodomorum in occursum eius postquam re
versus est a cede codorlaomor et regum qui
cum eo erant in valle save que est vallis
regis. At vero melchisedech rex salem pro
ferens panem et vinum. erat enim sacerdos
dei altissimi benedixitque ei et ait. Benedic
tus abram deo excelso qui creavit celum
et terram. et benedictus deus excelsus. quo prote
gente hostes in manibus tuis traditi sunt.
Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem
rex sodomorum ad abram. Da michi animas
cetera tolle tibi. Qui respondit ei. Levo
manum meam ad dominum deum excelsum pos
sessorem celi et terre. quod a filo subtegminis
usque ad corrigiam calige non accipiam

ex omnibus que tua sunt. ne dicas ego ditavi
abram exceptis hiis que comederunt iuve
nes et partibus virorum qui venerunt mecum.
aner: eschol et mambre. Isti accipiant partes
suas.

·xv·

Hiis ita transactis
factus est sermo domini ad abram per visio
nem dicens. Noli timere abram. ego
protector tuus sum et merces tua magna nimis.
Dixitque ad eum. Domine deus quid dabis
michi. Ego vadam absque liberis et filius pro
curatoris domus mee iste damascus eliye
zer. Addiditque abram. Michi autem non
dedisti semen. et ecce vernaculus meus heres
meus erit. Statimque factus est sermo domini
ad eum dicens. Non erit hic heres tuus sed
qui egredietur de utero tuo ipsum habebis here
dem. Eduxitque eum foras et ait illi. Suspice
celum et numera stellas si potes. Et dixit ei.
Sic erit semen tuum. Credidit abram deo
et reputatum est ei ad iusticiam. Dixitque ad
eum. Ego dominus qui eduxi te de ur chaldeorum
ut darem tibi terram istam. et possideres eam.
At ille ait. Domine deus unde scire possum
quod possessurus sim eam. Et respondens dominus.
Sume inquit michi vaccam triennem
et capram trimam. et arietem annorum trium.
turturem quoque et columbam. Qui tollens
universa hec divisit per medium. et utrasque partes
contra se altrinsecus posuit. aves autem non
divisit. Descenderuntque volucres super cada
vera et abigebat eas abram. Cumque sol oc
cumberet sopor irruit super abram. et horror
magnus et tenebrosus invasit eum. Dic
tumque est ad eum. Scito prenoscens quod pere
grinum futurum sit semen tuum in terra non
sua et subicient eos servituti et affligent qua
dringentis annis. Verumptamen gentem
cui servituri sunt ego iudicabo et post hec
egredientur cum magna substancia. Tu au
tem ibis ad patres tuos in pace sepultus
in senectute bona. generatione autem quarta
reverentur huc. Necdum enim complete sunt ini
quitates amorreorum usque ad presens tempus.
Cum ergo occubuisset sol. facta est caligo
tenebrosa et apparuit clibanus fumans et
lampas ignis transiens inter divisiones
illas. In die illo pepigit dominus fedus cum a
bram dicens. Semini tuo dabo terram

hanc a fluvio egypti usque ad fluvium magnum
eufraten cyneos et cenezeos cedmoneos et ethe
os et ferezeos. raphaym quoque et amorreos et cha
naneos et gergeseos et iebuseos. xvi. xvi.
IGitur saray uxor abram non genuerat libe
ros sed habens ancillam egyptiam nomine
agar: dixit marito suo. Ecce conclusit me
dominus ne parerem. ingredere ad ancillam
meam. si forte ex illa saltem suscipiam filios.
Cumque ille acquiesceret deprecanti. tulit agar
egyptiam ancillam suam post annos decem
quam habitare ceperant in terra chanaan. et dedit
eam viro suo uxorem. Qui ingressus est ad
eam. At illa concepisse se videns despexit domi
nam suam. Dixitque saray ad abram. In
ique agis contra me. Ego dedi ancillam
meam in sinum tuum que videns quod conceperit
despectui me habet. Iudicet dominus inter me
et te. Cui respondit abram. Ecce ait ancil
la tua in manu tua est. utere ea ut libet. Af
fligente igitur eam saray. fugam iniit.
Cumque invenisset eam angelus domini iuxta
fontem aque in solitudine qui est in via
sur in deserto dixit ad eam. Agar ancilla
saray unde venis aut quo vadis. Que re
spondit. A facie saray domine mee ego
fugio. Dixitque ei angelus domini. Revertere ad
dominam tuam. et humiliare sub manu ipsius.
Et rursum. Multiplicans inquit multi
plicabo semen tuum et non numerabitur
pre multitudine. Ac deinceps. Ecce ait concepi
sti et paries filium et vocabis nomen eius
ismahel. eo quod audierit dominus afflictionem
tuam. Hic erit ferus homo. Manus eius
contra omnes. et manus omnium contra eum. Et e
regione universorum fratrum suorum figet taberna
cula. Vocavit autem nomen domini qui loque
batur ad eam. Tu deus qui vidisti me. Dix
it enim. Profecto hic vidi posteriora videntis me.
Propterea appellavit puteum illum puteum
viventis et videntis me. Ipse est inter cades et
barad. Peperitque agar abre filium qui vo
cavit nomen eius ysmahel. Octoginta et
sex annorum erat abram quando peperit ei
agar ysmahelem. xvii. xvii.
POstquam vero nonaginta et novem an
norum esse cepit. apparuit ei dominus.
dixitque ad eum. Ego deus omnipotens
ambula coram me et esto perfectus. ponamque
fedus meum inter me et te et multiplicabo te
vehementer nimis. Cecidit abram pronus in
faciem. Dixitque ei dominus deus. Ego sum. et
ponam pactum meum tecum erisque pater
multarum gentium. Nec ultra vocabitur nomen
tuum abram. sed vocaberis abraham. quia
patrem multarum gentium constitui te. Faciam
que te crescere vehementissime et ponam te in
gentibus regesque ex te egredientur. Et statuam
pactum meum inter me et te. et inter semen tuum
post te in generationibus suis federe sempiter
no ut sim deus tuus et seminis tui post te.
Daboque tibi et semini tuo terram peregrina
tionis tue omnemque terram chanaan in pos
sessionem eternam. eroque deus eorum. Dixit iterum
deus ad abraham. Et tu custodias pactum
meum et semen tuum post te in generationibus
suis. Hoc est pactum meum quod observa
bitis inter me et vos et semen tuum post te.
Circumcidetur ex vobis omne masculinum.
et circumcidetis carnem preputii vestri. ut sit in sig
num federis inter me et vos. Infans octo
dierum circumcidetur in vobis. Omne mascu
linum in generationibus vestris tam vernacu
lus quam empticius circumcidetur et quicumque
fuit de stirpe vestra. Eritque pactum meum in
carne vestra in fedus eternum. Masculus cu
ius preputii caro circumcisa non fuerit de
lebitur anima illa de populo suo. quia pactum
meum irritum fecit. Dixit quoque deus ad
abraham. Saray uxorem tuam non vo
cabis saray. sed saram. Et benedicam ei.
et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus
sum. eritque in nationes et reges populorum orien
tur ex eo. Cecidit abraham in faciem et ri
sit dicens in corde suo. Putas ne centena
rio nascetur filius et sara nonagenaria pa
riet. Dixitque ad deum. Utinam ysmahel
vivat coram te. Et ait deus ad abraham.
Sara uxor tua pariet tibi filium vocabis
que nomen eius ysaac. et constituam pactum
meum illi in fedus sempiternum et semini
eius post eum. Super ysmahel quoque exau
divi te. Ecce benedicam ei et augebo et multipli
cabo eum valde. Duodecim duces generabit
et faciam illum in gentem magnam. Pactum
vero meum statuam ad ysaac quem pariet

tibi Sara tempore isto in anno altero. Cumque
finitus fuisset sermo loquentis cum eo, as-
cendit Deus ab Abraham. Tulit autem Ab-
raham Ismahelem filium suum et omnes ver-
naculos domus sue universosque quos eme-
rat, cunctos mares ex omnibus viris domus
sue, et circumcidit carnem preputii sui statim in
ipsa die, sicut preceperat ei dominus. Abraham no-
naginta novem erat annorum quando cir-
cumcidit carnem preputii sui. Et Ismahel fili-
us eius tredecim annos impleverat tempore
circumcisionis sue. Eadem die circumcisus
est Abraham et Ismahel filius eius et om-
nes viri domus sue, tam vernaculi quam empti
et alienigene circumcisi sunt. XVIII.

Apparuit autem ei dominus in con-
valle Mambre sedenti in hostio ta-
bernaculi sui in ipso fervore diei.
Cumque elevasset oculos, apparuerunt ei tres
viri stantes prope eum. Quos cum vidisset,
cucurrit in occursum eorum de hostio tabernaculi,
et adoravit in terra et dixit: Domine, si inve-
ni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum
tuum. Sed afferam pauxillum aque, ut laven-
tur pedes vestri, et requiescite sub arbore. Po-
namque buccellam panis, et confortate cor ve-
strum; postea transibitis. Idcirco enim de-
clinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt: Fac
ut locutus es. Festinavit Abraham ad Sa-
ram in tabernaculum. Dixitque ei: Accelera,
tria sata simile commisce, et fac subcinericios
panes. Ipse vero ad armentum cucurrit, et tu-
lit inde vitulum tenerrimum et optimum, de-
ditque puero, qui festinavit et coxit illum. Tu-
lit quoque butyrum et lac et vitulum quem
coxerat, et posuit coram eis. Ipse vero stabat iu-
xta eos sub arbore. Cumque comedissent,
dixerunt ad eum: Ubi est Sara uxor tua?
Ille respondit: Ecce in tabernaculo est. Cui
dixit: Revertens veniam ad te in tempore isto
vita comite, et habebit filium Sara uxor tua.
Quo audito Sara risit post hostium taber-
naculi. Erant autem ambo senes provecteque
etatis, et desierant Sare fieri muliebria. Que
risit occulte dicens: Postquam consenui, et do-
minus meus vetulus est, voluptati operam
dabo? Dixit autem dominus ad Abraham: Quare
risit Sara uxor tua dicens: Num vere pa-
ritura sum anus? Numquid est deo quicquam
difficile? Iuxta condictum revertar ad te hoc
eodem tempore vita comite, et habebit Sara fili-
um. Negavit Sara dicens: Non risi, timore
perterrita. Dominus autem: Non est inquit ita, sed
risisti. Cumque surrexissent inde viri, direxerunt
oculos contra Sodomam, et Abraham simul
gradiebatur deducens eos. Dixitque dominus:
Num celare potero Abraham que gestu-
rus sum, cum futurus sit in gentem magnam
ac robustissimam, et benedicende sint in eo
omnes nationes terre? Scio enim quod precepturus
sit filiis suis et domui sue post se, ut custodi-
ant viam domini, et faciant iustitiam et iudici-
um, ut adducat dominus propter Abraham omnia
que locutus est ad eum. Dixitque dominus:
Clamor Sodomorum et Gomorre multiplicatus
est, et peccatum eorum aggravatum est nimis. Descen-
dam et videbo, utrum clamorem qui venit
ad me opere compleverint, an non est ita, ut
sciam. Converteruntque se inde et abierunt Sodo-
mam. Abraham vero adhuc stabat coram
domino. Et appropinquans ait: Numquid per-
des iustum cum impio? Si fuerint quinqua-
ginta iusti in civitate, peribunt simul? Et non
parces loco illi propter quinquaginta iustos, si
fuerint in eo? Absit a te ut rem hanc facias,
ut occidas iustum cum impio, fiatque iustus
sicut impius. Non est enim hoc tuum, qui
iudicas omnem terram. Nequaquam facies iu-
dicium. Dixitque dominus ad eum: Si inve-
nero Sodomis quinquaginta iustos in medio
civitatis, dimittam omni loco propter eos.
Respondens Abraham ait: Quia semel
cepi, loquar ad dominum meum, cum sim pul-
vis et cinis. Quid si minus quinquaginta
iustis quinque fuerint, delebis propter quadra-
ginta quinque universam urbem? Et ait: Non
delebo, si invenero ibi quadraginta quinque. Rur-
sumque locutus est ad eum: Sin autem qua-
draginta inventi fuerint, quid facies? Ait:
Non percutiam propter quadraginta. Ne queso in-
digneris inquit domine, si loquar. Quid si in-
venti fuerint ibi triginta? Respondit: Non
faciam, si invenero ibi triginta. Quia se-
mel cepi, ait, loquar ad dominum meum. Quid
si inventi fuerint ibi viginti? Dixit: Non
interficiam propter viginti. Obsecro inquit ne

irascaris domine si loquar adhuc semel. Quod
si inventi fuerint ibi decem? Dixit. Non dele
bo propter decem. Abiitque dominus postquam cessavit lo
qui ad abraham. et ille reversus est in locum suum.
Veneruntque duo angeli .xix.
sodomam vespere. sedente loth in foribus
civitatis. Qui cum vidisset surrexit
et ivit obviam eis. et adoravit pronus in ter
ram. et dixit. Obsecro domini. declinate in do
mum pueri vestri. et manete ibi. Lavate pedes
vestros. et mane proficiscemini in viam vestram.
Qui dixerunt. Minime. sed in platea mane
bimus. Compulit illos oppido. ut diverterent
ad eum. Ingressisque domum illius. fecit convi
vium. coxit azima et comederunt. Prius autem
quam irent cubitum viri civitatis vallaverunt
domum. a puero usque ad senem. omnis populus
simul. vocaveruntque loth et dixerunt ei.
Ubi sunt viri. qui introierunt ad te nocte?
Educ illos huc. ut cognoscamus eos. Egres
susque ad eos loth post tergum adcludens
hostium ait. Nolite queso fratres mei. no
lite hoc malum facere. Habeo filias duas
que necdum cognoverunt virum. educam eas
ad vos. et abutimini eis sicut vobis placue
rit. tantummodo viris istis nichil faciatis
mali. quia ingressi sunt sub umbra culminis
mei. At illi dixerunt. Recede illuc. Et rursus
inquiunt. Ingressus es ut advena. numquid
ut iudices? Te ergo ipsum magis. quam hos af
fligemus. Vimque faciebant loth vehemen
tissime. Iamque prope erat. ut infringerent fores.
Et ecce miserunt manum viri. et introduxerunt
ad se loth. Clauseruntque hostium. et eos qui
erant foris percusserunt cecitate. a minimo
usque ad maximum. ita ut hostium invenire
non possent. Dixerunt autem ad loth. Habes
hic tuorum quempiam? generum. aut filios aut
filias. Omnes qui tui sunt. educ tecum de
urbe hac. Delebimus enim locum istum. eo
quod increverit clamor eorum coram domino qui misit
nos ut perdamus illos. Egressus itaque loth
locutus est ad generos suos qui accepturi
erant filias eius et dixit. Surgite et egredi
mini de loco isto. quia dominus delebit civitatem
hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui.
Cumque esset mane cogebant eum angeli
dicentes. Surge et tolle uxorem tuam et du

as filias quas habes ne et tu pariter pereas in
scelere civitatis. Dissimulante illo. apprehen
derunt manum eius et manum uxoris. ac
duarum filiarum eius. eo quod parceret dominus illi.
Et eduxerunt eum. posueruntque extra civita
tem. Ibique locuti sunt ad eum dicentes. Sal
va animam tuam noli respicere post tergum.
Nec stes in omni circa regione. sed in monte
salvum te fac. ne et tu simul pereas. Dixitque
ad eos loth. Queso domine mi. quia invenit
servus tuus gratiam coram te. et magnifica
sti misericordiam tuam quam fecisti mecum ut sal
vares animam meam. nec possum in monte
salvari. ne forte apprehendat me malum et
moriar. Est civitas hec iuxta ad quam possum
fugere parva et salvabor in ea. Numquid non
modica est et vivet anima mea? Dixitque ad
eum. Ecce in hoc etiam suscepi preces tuas et
ne non subvertam urbem pro qua locutus es.
Festina et salvare ibi. quia non potero facere
quicquam donec ingrediaris illuc. Idcirco vo
catum est nomen illius urbis segor. Sol egres
sus est super terram et loth ingressus est in segor.
Igitur dominus pluit super sodomam et go
morram sulphur et ignem a domino de celo. sub
vertitque civitates has et omnem circa regionem
universosque habitatores urbium et cuncta ter
re virentia. Respiciensque uxor eius post se
versa est in statuam salis. Abraham autem
consurgens mane ubi steterat prius cum
domino. intuitus est sodomam et gomorram
et universam terram regionis illius. viditque
ascendentem favillam de terra quasi fornacis
fumum. Cum enim dominus civitates regionis
subverteret illius. recordatus est abrahe. li
beravit loth de subversione urbium in quibus
habitaverat. Ascenditque loth de segor et man
sit in monte duo quoque filie eius cum eo. Ti
muerat enim manere in segor. et mansit in
spelunca ipse et due filie eius. Dixitque ma
ior ad minorem. Pater noster senex est et nullus
virorum remansit in terra qui possit ingre
di ad nos iuxta morem universe terre. Veni
inebriemus eum vino dormiamusque cum
eo ut servare possimus ex patre nostro semen.
Dederunt itaque patri suo vinum bibere nocte
illa. et ingressa est maior dormivitque cum
patre. At ille non sensit nec quando accubuit

filia. nec quando surrexit. Altera quoque die
dixit maior ad minorem. Ecce dormivi he
ri cum patre meo. demus ei bibere vinum e
tiam hac nocte & dormies cum eo. ut salvemus
semen de patre nostro. Dederunt itaque et illa nocte patri
vinum. ingressaque minor filia dormivit cum
eo. & ne tunc quidem sensit quando concubu
erit. vel quando illa surrexerit. Conceperunt ergo
due filie loth de patre suo. peperitque maior
filium. & vocavit nomen eius moab. ipse
est pater moabitarum. usque in presentem diem.
Minor quoque peperit filium. & vocavit no
men eius amon. id est filius populi mei. ipse
est pater amonitarum. usque hodie. xx.
Profectus inde abraham in terram
australem. habitavit inter cades
& sur. & peregrinatus est in geraris.
Dixitque de sara uxore sua soror mea est. Mi
sit ergo abymelech rex gerare. & tulit eam.
Venit autem deus ad abymelech per sompnium
nocte. & ait illi. En morieris propter mulierem
quam tulisti. habet enim virum. Abymelech
vero non tetigerat eam. & ait. Domine num
gentem ignorantem & iustam interficies.
Nonne ipse michi dixit soror mea est. & ipsa
ait frater meus est. In simplicitate cordis
mei & mundicia manuum mearum feci hoc.
Dixitque ad eum dominus. Et ego scio quod
simplici corde feceris & ideo custodivi te ne
peccares in me. & non dimisi ut tangeres eam.
Nunc igitur redde uxorem viro suo quia pro
pheta est. & orabit pro te & vives. Si autem
nolueris reddere scito quod morte morieris tu &
omnia que tua sunt. Statimque de nocte
consurgens abymelech. vocavit omnes ser
vos suos. & locutus est omnia verba hec in au
ribus eorum. Timueruntque omnes viri valde.
Vocavit autem abymelech etiam abraham
& dixit ei. Quid fecisti nobis. Quid pecca
vimus in te. quia induxisti super me & super reg
num meum peccatum grande. Que non
debuisti facere fecisti nobis. Rursumque ex
postulans ait. Quid vidisti ut hoc faceres.
Respondit abraham. Cogitavi mecum
dicens. Forsitan non est timor dei in loco
isto & interficient me propter uxorem meam.
Alias autem & vere soror mea est filia patris
mei. & non filia matris mee. & duxi eam
uxorem. Postquam autem eduxit me deus
de domo patris mei. dixi ad eam. Hanc miseri
cordiam facies mecum. In omni loco ad quem in
grediemur dicens. quod frater tuus sim. Tu
lit igitur abymelech oves & boves & servos
& ancillas & dedit abraham. reddiditque illi
saram uxorem suam & ait. Terra coram vo
bis est ubicumque tibi placuerit habita.
Sare autem dixit. Ecce mille argenteos dedi
fratri tuo. hoc erit tibi in velamen oculorum
ad omnes qui tecum sunt. & quocumque per
rexeris. mementoque te deprehensam. Orante
autem abraham. sanavit deus abymelech
& uxorem ancillasque eius. & pepererunt. Con
cluserat enim deus omnem vulvam domus
abymelech propter uxorem abraham. xxi.
Visitavit autem dominus
saram sicut promiserat & implevit
que locutus est. Concepitque & pepe
rit filium in senectute sua. tempore quo pre
dixerat ei deus. Vocavitque abraham nomen
filii sui quem genuerat ei sara ysaac. & cir
cumcidit eum octavo die sicut preceperat ei
deus cum centum esset annorum. Hac quippe
etate patris natus est ysaac. Dixitque sa
ra. Risum fecit michi deus. Quicumque audi
erit corridebit michi. Rursumque ait. Quis
auditurus crederet abraham quod sara
lactaret filium quem peperit ei iam
seni. Crevit igitur puer & ablactatus est.
Fecitque abraham grande convivium in die
ablactationis eius. Cumque vidisset sara
filium agar egiptie cum ysaac ludentem
dixit ad abraham. Eice ancillam hanc &
filium eius. Non enim erit filius ancille
heres cum filio meo ysaac. Dure accepit
hoc abraham pro filio suo. Cui dixit deus.
Non tibi videatur asperum super puero
& super ancilla tua. Omnia que dixerit ti
bi sara audi vocem eius. quia in ysaac
vocabitur tibi semen. Sed & filium ancil
le faciam in gentem magnam quia semen tu
um est. Surrexit itaque abraham mane
& tollens panem & utrem aque imposuit
scapule eius tradiditque puerum. & dimisit
eam. Que cum abisset errabat in solitudine
bersabee. Cumque consumpta esset aqua in
utre. abiecit puerum subter unam arborem

que erat ibi. et abiit. seditque e regione procul
quantum potest arcus iacere. Dixit enim.
Non videbo morientem puerum. Et sedens con-
tra. levavit vocem suam et flevit. Exaudi-
vit autem deus vocem pueri. vocavitque an-
gelus domini agar de celo dicens. Quid a-
gis agar? Noli timere. Exaudivit enim do-
minus vocem pueri de loco in quo est. Sur-
ge tolle puerum et tene manum eius. quia
in gentem magnam faciam eum. Aperuitque
oculos eius deus. Que videns puteum aque
abiit et implevit utrem deditque puero bibe-
re. et fuit cum eo. Qui crevit et moratus est in
solitudine. factusque est iuvenis sagitta-
rius et habitavit in deserto pharan. et accepit
illi mater sua uxorem de terra egypti. Eodem
tempore dixit abymelech et fichol princeps
exercitus eius ad abraham. Deus tecum
est in universis que agis. Iura ergo per deum
ne noceas michi. et posteris meis. stirpique
mee. sed iuxta misericordiam quam feci tibi facies mi-
chi et terre in qua versatus es advena. Dixitque
abraham. Ego iurabo. Et increpavit a-
bymelech propter puteum aque. quem vi
abstulerant servi illius. Respondit aby-
melech. Nescivi quis fecerit hanc rem. sed
et tu non indicasti michi. et ego non audivi
preter hodie. Tulit itaque abraham oves
et boves et dedit abimelech. percusseruntque am-
bo fedus. Et statuit abraham septem ag-
nas gregis seorsum. Cui dixit abimelech.
Quid sibi volunt septem agne iste quas
stare fecisti seorsum. At ille. Septem inquit
agnas accipies de manu mea. ut sint in
testimonium michi quia ego fodi puteum
istum. Idcirco vocatus est locus ille bersa-
bee. quia ibi uterque iuravit et inierunt fe-
dus pro puteo iuramenti. Surrexit autem
abymelech et fichol princeps militie eius
reversique sunt in terram palestinorum. Abraham
vero plantavit nemus in bersabee. et in-
vocavit ibi nomen domini dei eterni. et fuit
colonus terre palestinorum multis diebus.

Que postquam
gesta sunt temptavit deus abra-
ham et dixit ad eum. Abraham
abraham. Ille respondit. Adsum. Ait
illi. Tolle filium tuum unigenitum quem
diligis ysaac. et vade in terram visionis. atque of-
fer eum ibi holocaustum super unum montium
quem monstravero tibi. Igitur abraham de
nocte consurgens stravit asinum suum
ducens secum duos iuvenes. et ysaac filium
suum. Cumque concidisset ligna in holocau-
stum abiit ad locum quem preceperat ei deus.
Die autem tertio elevatis oculis vidit lo-
cum procul. Dixitque ad pueros suos. Expec-
tate hic cum asino. ego et puer illuc usque pro-
perantes postquam adoraverimus revertemur
ad vos. Tulit quoque ligna holocausti et
imposuit super ysaac filium suum. ipse vero
portabat in manibus suis ignem et gladium.
Cumque duo pergerent simul. dixit ysaac
patri suo. Pater mi. At ille respondit. Quid
vis fili? Ecce inquit ignis et ligna. ubi est
victima holocausti. Dixitque abraham.
Deus providebit sibi victimam holocausti
fili mi. Pergebant ergo pariter. veneruntque
ad locum quem ostenderat ei deus. In quo
edificavit altare et desuper ligna composuit.
Cumque colligasset ysaac filium suum posu-
it eum in altari super struem lignorum. Ex-
tenditque manum et arripuit gladium.
ut immolaret filium suum. Et ecce ange-
lus domini de celo clamavit dicens. Abra-
ham abraham. Qui respondit. Adsum.
Dixitque ei. Non extendas manum tuam
super puerum. neque facias ei quicquam. Nunc
cognovi quod timeas deum. et non pepercisti
filio tuo primogenito propter me. Levavit
abraham oculos. viditque post tergum
arietem inter vepres herentem cornibus. et
quem assumens obtulit holocaustum
pro filio suo. Appellavitque nomen loci illius
dominus videt. Unde usque hodie dicitur
in monte dominus videbit. Vocavit autem
angelus domini abraham secundo de celo di-
cens. Per memetipsum iuravi dicit dominus. quia
fecisti hanc rem et non pepercisti filio tuo
unigenito propter me benedicam tibi et
multiplicabo semen tuum sicut stellas
celi et sicut arenam que est in littore maris.
Possidebit semen tuum portas inimicorum
suorum et benedicentur in semine tuo omnes gen-
tes terre quia obedisti voci mee. Reversus est
abraham ad pueros suos abieruntque

simul bersabee & habitavit ibi. His itaque
gestis nunciatum est abraham quod mel
cha quoque genuisset filios nachor fratri suo
us primogenitum. & buz fratrem eius. cha
muel patrem syrorum & cased & azan. et
pheldas quoque & iedlaph & bathuel
el de quo nata est rebecca. Octo istos genuit
melcha nachor fratri abraham. Concu
bina vero illius nomine roma peperit
thabee & gaon & thaas & maacha.

Vixit autem sara
centum viginti septem annis et
mortua est in civitate arbee que
est ebron in terra chanaan. Venitque abra
ham ut plangeret & fleret eam. Cumque surre
xisset ab officio funeris. locutus est ad fi
lios heth dicens. Advena sum & peregrinus
apud vos. date michi ius sepulchri vobis
cum ut sepeliam mortuum meum. Respon
derunt filii heth. Audi nos domine. Prin
ceps dei es apud nos. in electis sepulchris no
stris sepeli mortuum tuum. nullusque te
prohibere poterit quin in monumento illius
sepelias mortuum tuum. Surrexit abra
ham & adoravit populum terre. filios videlicet
heth. Dixitque ad eos. Si placet anime vestre
ut sepeliam mortuum meum. Audite me
& intercedite aput ephron filium seor. ut det
michi speluncam duplicem. quam habet in
extrema parte agri sui. Pecunia digna
det michi eam coram vobis in possessio
nem sepulchri. Habitabat autem ephron
in medio filiorum heth. Respondit(que) ephron
ad abraham cunctis audientibus qui in
grediebantur portam civitatis illius dicens.
Nequaquam ita fiet domine mi. sed magis
ausculta que loquor. Agrum trado tibi &
speluncam que in eo est presentibus filiis po
puli mei. sepeli mortuum tuum. Adoravit abra
ham coram populo terre. & locutus est ad ef
fron circumstante plebe. Queso ut audi
as me. Dabo pecuniam pro agro suscipe
eam. & sic sepeliam mortuum meum in eo.
Respondit ephron. Domine mi audi me. Ter
ra quam postulas quadringentos argenti
siclos valet. Istud est pretium inter me et te.
Sed quantum est hoc. Sepeli mortuum tuum.
Quod cum audisset abraham appendit
pecuniam quam ephron postulaverat audien
tibus filiis heth. quadringentos siclos argen
ti probate monete publice. Confirmatusque est
ager quondam ephronis in quo erat spelun
ca duplex respiciens mambre. tam ipse &
quam spelunca. & omnes arbores eius in cunc
tis terminis per circuitum abrahe in posses
sionem videntibus filiis heth. & cunctis qui
intrabant portam civitatis illius. Atque ita
sepelivit abraham saram uxorem suam.
in spelunca agri duplici. qui respiciebat
mambre. hec est ebron in terra chanaan. Et
confirmatus est ager tantum quod erat in eo
abrahe in possessionem monumenti a
filiis heth.

Erat autem abraham senex dierum
multorum. & dominus in cunctis bene
dixerat ei. Dixitque ad servum seniorem
domus sue qui preerat omnibus que habe
bat. Pone manum tuam subter femur
meum. ut adiurem te per dominum deum celi & terre
ut non accipias uxorem filio meo de filia
bus chananeorum inter quos habito. sed ad
terram meam & cognationem meam proficiscaris
& inde accipies uxorem filio meo ysaac.
Respondit servus. Si noluerit mulier
venire mecum in terram hanc. num redu
cere debeo filium tuum ad locum de quo egres
sus es. Dixit abraham. Cave ne quando re
ducas filium meum illuc. Dominus deus celi
qui tulit me de domo patris mei & de terra
nativitatis mee. qui locutus est michi & iu
ravit dicens. semini tuo dabo terram hanc.
ipse mittet angelum suum coram te. & accipi
es inde uxorem filio meo. Sin autem nolue
rit mulier sequi te. non teneberis iuramen
to. filium tantum meum ne reducas illuc.
Posuit autem servus manum sub femore
abraham domini sui. & iuravit ei super sermone
hoc. Tulitque decem camelos de grege domini
sui. & abiit ex omnibus bonis eius portans
secum. Profectusque perrexit in mesopotami
am ad urbem nachor. Cumque camelos
fecisset accumbere extra oppidum iuxta pu
teum aque vespere eo tempore quo solent mu
lieres egredi ad hauriendam aquam. dixit.
Domine deus domini mei abraham. occurre
michi hodie obsecro. & fac misericordiam cum domino

meo abraham. Ecce ego prope fontem aque sto.
et filie habitatorum huius civitatis egredientur
ad hauriendam aquam. Igitur puella cui dix
ero inclina ydriam tuam ut bibam. et illa
responderit. bibe quin et camelis tuis potum
dabo. ipsa est quam preparasti servo tuo ysaac. et per
hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino
meo. Necdum intra se verba compleverat.
et ecce rebecca egrediebatur filia bathuel fi
lii melche uxoris nachor fratris abraham
habens ydriam in scapula puella decora
nimis. virgoque pulcherrima. et incognita
viro. Descenderat autem ad fontem. et im
pleverat ydriam ac revertebatur. Occurritque
ei servus et ait. Pauxillum michi ad sor
bendum prebe aque de ydria tua. Que respondit.
Bibe domine mi. Celeriterque deposuit ydri
am super ulnam suam et dedit ei potum. Cum
que ille bibisset adiecit. Quin et camelis tuis
hauriam aquam donec cuncti bibant. Ef
fundensque ydriam in canalibus recurrit
ad puteum. ut hauriret aquam et haustam
omnibus camelis dedit. Ille autem contempla
batur eam tacitus scire volens utrum pro
sperum iter fecisset suum dominus an non.
Postquam ergo biberunt cameli. protulit
vir inaures aureas appendentes syclos
duos et armillas totidem pondo siclorum
decem. dixitque ad eam. Cuius filia es. Indi
ca michi. Est in domo patris tui locus ad
manendum. Que respondit. Filia bathu
elis sum filii nachor quem peperit ei mel
cha. Et addidit dicens. Palearum quoque et
feni plurimum est apud nos. et locus spa
ciosus ad manendum. Inclinavit se homo
et adoravit dominum dicens. Benedictus dominus
deus domini mei abraham. qui non ab
stulit misericordiam et veritatem suam a domino meo
et recto itinere perduxit me in domum fratris
domini mei. Cucurrit itaque puella et nunci
avit in domum matris sue omnia que au
dierat. Habebat autem rebecca fratrem
nomine laban. qui festinus egressus est
ad hominem ubi erat fons. Cumque vidisset
inaures. et armillas in manibus sororis sue
et audisset cuncta verba referentis hec. et
hec locutus est michi homo. venit ad virum
qui stabat iuxta camelos. et prope fontem

aque. Dixitque ad eum. Ingredere benedicte
domini. Cur foris stas. Preparavi domum et
locum camelis. Et introduxit eum in hospi
tium ac destravit camelos deditque paleas et
fenum et aquam ad lavandos pedes camelo
rum et virorum qui venerant cum eo. et apposi
tus est in conspectu eius panis. Qui ait. Non
comedam donec loquar sermones meos.
Et respondit ei. Loquere. At ille. Servus in
quit abraham sum. et dominus benedixit do
mino meo valde. Magnificatusque est et de
dit ei oves et boves argentum et aurum. servos
et ancillas. camelos et asinos. Et peperit sara
uxor domini mei filium domino meo in senec
tute sua. deditque illi omnia que habuerat.
Et adiuravit me dominus meus dicens.
Non accipies uxorem filio meo de filiabus
chananeorum in quorum terra habito. sed ad
domum patris mei perges. et de cognatione
mea accipies uxorem filio meo. Ego vero
respondi domino meo. Quid si noluerit venire
mecum mulier. Dominus ait. in cuius con
spectu ambulo mittet angelum suum tecum.
et diriget viam tuam. accipiesque uxorem fi
lio meo de cognatione et de domo patris mei.
Innocens eris a maledictione mea cum
veneris ad propinquos meos et non dederint tibi.
Veni ergo hodie ad fontem et dixi. Domine
deus domini mei abraham. si direxisti vi
am meam in qua nunc ambulo. ecce sto
iuxta fontem aque. et virgo que egredietur
ad hauriendam aquam audierit a me. Da
michi pauxillum aque ad bibendum ex
ydria tua. et dixerit michi et tu bibe et came
lis tuis hauriam. ipsa est quam preparavit
dominus filio domini mei. Dum hec tacitus
mecum volverem. apparuit rebecca veniens
cum ydria quam portabat in scapula. descen
ditque ad fontem et hausit aquam et aio ad eam.
Da michi pauxillum bibere. Que festinans paululum
deposuit ydriam de humero et dixit michi.
Et tu bibe et camelis tuis potum tribuam.
Bibi et adaquavit camelos. Interrogavi
que eam et dixi. Cuius es filia. Que respondit.
Filia bathuelis sum filii nachor quem pe
perit ei melcha. Suspendi itaque inaures
eius ad ornandam faciem. et armillas posui
in manibus. pronusque adoravi dominum bene

dicens domino deo domini mei abraham. qui per-
duxit me recto itinere ut sumerem filiam fratris
domini mei filio eius. Quamobrem si facitis
misericordiam et veritatem cum domino meo. indi-
cate michi. Sin autem aliud placet et hoc
dicite ut vadam ad dexteram sive ad sinistram.
Responderunt laban et batuel. A domino
egressus est sermo nec possumus extra pla-
citum eius quicquam aliud tecum loqui. Et
ecce rebecca coram te est tolle eam et proficiscere
et sit uxor filii domini tui. sicut locutus est do-
minus. Quod cum audisset puer abraham
procidens in terram adoravit dominum. Prolatisque vasis
argenteis et aureis ac vestibus. dedit eas rebec-
ce pro munere. fratribus quoque eius et matri do-
na obtulit. Initoque convivio vescentes et
pariter bibentes. manserunt ibi. Surgens
autem mane locutus est puer. Dimittite
me ut vadam ad dominum meum. Respondе-
runt frater eius et mater. Maneat puella
saltem decem dies apud nos et postea profici-
scetur. Nolite ait me retinere. quia dominus dire-
xit viam meam. Dimittite me ut pergam
ad dominum meum. Dixerunt. Vocemus pu-
ellam. et queramus ipsius voluntatem. Cum-
que vocata venisset sciscitati sunt. Vis ire cum
homine isto. Que ait. Vadam. Dimiserunt
ergo eam et debboram nutricem illius servum-
que abraham et comites eius. imprecantes
valde prospera sorori sue atque dicentes. So-
ror nostra es. crescas in mille milia. et possideat
semen tuum portas inimicorum suorum. Igitur
rebecca et puelle illius ascensis camelis se-
cute sunt virum. qui festinus revertebatur
ad dominum suum. Eo tempore ysaac deambu-
labat per viam. que ducit ad puteum cu-
ius nomen est viventis et videntis. Habita-
bat enim in terra australi et egressus fuerat
ad meditandum in agro. ad cernendum a-
grum. inclinata iam die. Cumque levasset
oculos vidit camelos venientes procul. Et
Rebecca quoque conspecto ysaac descendit de
camelo. et ait ad puerum. Quis est ille ho-
mo qui venit per agrum in occursum nobis.
Dixitque ei. Ipse est dominus meus. At illa tol-
lens cito pallium operuit se. Servus autem
cuncta que gesserat narravit domino suo y-
saac. Qui introduxit eam in tabernacu-
lum sare matris sue. et accepit eam uxorem et
in tantum dilexit eam. ut dolorem qui ex
morte matris acciderat temperet.
Abraham vero aliam duxit
uxorem nomine cethuram. que pe-
perit ei zamram et iexam et madan et
madian et iesboch et sue. Iexam quoque genuit
saba et dadan. Filii autem dadan fuerunt
assurim et latussim et loomyn. At vero ex
madian ortus est epha et ofer et enoch et
abida et heldaa. Omnes hii filii cethure. et
Deditque abraham cuncta que possederat
ysaac. filiis autem concubinarum largitus
est munera. et separavit eos ab ysaac filio
suo dum adhuc ipse viveret ad orientalem
plagam. Fueruntque dies vite abrahe cen-
tum septuaginta quinque anni. et deficiens
mortuus est in senectute bona provecteque eta-
tis et plenus dierum. Aggregatusque est ad po-
pulum suum. et sepelierunt eum ysaac et ys-
mahel filii sui in spelunca duplici. que si-
ta est in agro effron filii seor hethei e regio-
ne mambre quam emerat a filiis heth. Ibi se-
pultus est ipse et sara uxor eius. Et post obi-
tum illius benedixit dominus ysaac filio
eius qui habitabat iuxta puteum nomine
viventis et videntis. Hee sunt generationes
ysmahel filii abrahe. quem peperit ei agar
egyptia famula sare. et hec nomina filiorum
eius in vocabulis et generationibus suis. Pri-
mogenitus ysmahelis nabaioth. deinde
cedar. et abdehel. et mabsan masma quoque
et duma et masa et adad et thema. iethur et na-
phis et cedma. Isti sunt filii ysmahel et hec
nomina per castella et oppida eorum duodecim
principes tribuum suarum. Anni vite ysma-
hel centum triginta septem. deficiensque
mortuus est. et appositus est ad populum suum.
Habitavit autem ab evila usque ad sur
que respicit egyptum introeuntibus assy-
rios. coram cunctis fratribus suis obiit. Hee
quoque generationes sunt ysaac filii abra-
ham. Abraham genuit ysaac. qui cum
quadraginta esset annorum. duxit uxorem
rebeccam filiam bathuel syri de mesopota-
mia sororem laban. Deprecatusque est ysa-
ac dominum pro uxore sua. eo quod esset sterilis. Et
exaudivit eum. et dedit conceptum rebecce

sed collidebantur in utero eius parvuli. Que
ait. Si sic michi futurum erat quid necesse fuit
concipere. Perrexitque ut consuleret dominum. Qui
respondens ait. Due gentes in utero tuo sunt
et duo populi ex ventre tuo dividentur. populusque
populum superabit et maior serviet minori.
Iam tempus pariendi venerat et ecce gemi
ni in utero eius reperti sunt. Qui prius egres
sus est rufus erat et totus in morem pellis
hispidus. vocatumque est nomen eius esau.
Protinus alter egrediens plantam fratris
tenebat manu et idcirco appellavit eum
iacob. Sexagenarius erat ysaac quando
nati sunt parvuli. Quibus adultis factus est
esau vir gnarus venandi et homo agri
cola. iacob autem vir simplex habitabat
in tabernaculis. Ysaac amabat esau. eo quod
de venacionibus illius vesceretur et rebecca dili
gebat iacob. Coxit autem iacob pulmen
tum. ad quem cum venisset esau de agro et
lassus ait. Da michi de coctione hac ru
fa quia oppido lassus sum. Quam ob causam vo
catum est nomen eius edom. Cui dixit ia
cob. Vende michi primogenita tua. Ille
respondit. En morior. Quid michi proderunt
primogenita. Ait iacob. Iura ergo michi.
Iuravit esau et vendidit primogenita. Et
sic accepto pane et lentis edulio comedit et
bibit et abiit parvipendens quod primogenita
vendidisset.

xxvi

Orta autem fame super terram post eam
sterilitatem que acciderat in diebus
abraham. abiit ysaac ad abyme
lech regem palestinorum in gerara. Appa
ruitque ei dominus et ait. Ne descendas in egyp
tum. sed quiesce in terra quam dixero tibi. et pere
grinare in ea eroque tecum et benedicam tibi. Tibi
enim et semini tuo dabo universas regiones
has complens iuramentum quod spopondi
abraham patri tuo. et multiplicabo semen
tuum sicut stellas celi. daboque posteris tuis
universas regiones has et benedicentur in se
mine tuo omnes gentes terre. eo quod obedi
erit abraham voci mee et custodierit precep
ta et mandata mea et custodias et ceremoni
as legesque servavit. Mansit itaque ysaac
in geraris. Qui cum interrogaretur a viris
loci illius super uxore sua. Respondit. So
ror mea est. Timuerat enim confiteri quod sibi
sociata esset coniugio reputans ne forte in
terficerent eum propter illius pulchritudinem.
Cumque pertransissent dies plurimi et ibidem
moraretur prospiciens abymelech palestino
rum rex per fenestram vidit eum iocantem
cum rebecca uxore sua. et accersito eo ait. Per
spicuum est quod uxor tua sit. cur menti
tus es sororem tuam esse. Respondit. Ti
mui ne morerer propter eam. Dixitque abyme
lech. Quare imposuisti nobis. Potuit co
ire quispiam de populo cum uxore tua. et
induxeras super nos grande peccatum. Precepit
que omni populo dicens. Qui tetigerit hominis
huius uxorem morte morietur. Sevit
autem ysaac in terra illa. et invenit in ipso
anno centuplum. Benedixitque ei dominus
et locupletatus est homo. et ibat proficiens et
atque succrescens donec magnus vehementer
effectus est. Habuit possessiones ovium
et armentorum et familie plurimum. Ob hoc
invidentes ei palestini. omnes puteos q
quos foderant servi patris illius abra
ham illo tempore obstruxerunt implentes
humo in tantum ut ipse abymelech dice
ret ad ysaac. Recede a nobis quoniam po
tentior nobis factus es valde. Et ille discedens
ut veniret ad torrentem gerare. habita
retque ibi. Rursum fodit alios puteos
quos foderant servi patris sui abraham.
et quos illo mortuo olim obstruxerant
philistiim. Appellavitque eos hisdem no
minibus quibus pater ante vocaverat. Foderunt
in torrente et repererunt aquam vivam. Sed
et ibi iurgium fuit pastorum gerare adversus
pastores ysaac dicentium nostra est aqua.
Quam ob rem nomen putei ex eo quod accide
rat vocavit calumpniam. Foderunt et ali
um et pro illo quoque rixati sunt. appellavitque
eum inimicitias. Profectus inde fodit ali
um puteum pro quo non contenderunt. Ita
que vocavit eum latitudo dicens. Nunc dila
tavit nos dominus et fecit crescere super terram. As
cendit autem ex illo loco in bersabee. ubi ap
paruit ei dominus in ipsa nocte dicens.
Ego sum deus abraham patris tui. noli ti
mere quia tecum sum et benedicam tibi et multi
plicabo semen tuum propter servum meum a

braham. Itaque edificavit ibi altare domino.
et invocato nomine domini extendit tab-
ernaculum precepitque servis suis ut foderent
puteum. Ad quem locum cum venissent
de geraris. abymelech et ochozath amici illi-
us et phycol dux militum. locutus est eis ysa-
ac. Quid venistis ad me hominem quem o-
distis et expulistis a vobis. Qui dixerunt.
Vidimus tecum esse dominum et idcirco nunc
diximus. Sit iuramentum inter nos et fe-
riamus fedus. ut non facias nobis quicquam
mali. sicut et nos nichil tuorum attigimus ne-
que fecimus quod te lederet. sed cum pace dimi-
simus auctum benedictione domini. Fecit ergo
eis convivium. et post cibum et potum surgen-
tes mane iuraverunt sibi mutuo et dimisit e-
os ysaac pacifice in locum suum. Ecce au-
tem venerunt in ipso die servi ysaac annunc-
iantes ei de puteo quem foderant atque di-
centes. Invenimus aquam. Unde appella-
vit eum habundantiam et nomen urbi in-
positum est bersabee usque in presentem diem.
Esau autem quadragenarius duxit ux-
ores iudith filiam beeri hethei et basemath
filiam elon eiusdem loci que ambe offen-
derant animum ysaac et rebecce.
Senuit autem ysaac et
caligaverunt oculi eius et videre non
poterat. Vocavitque esau filium
suum maiorem et dixit ei. Fili mi. Qui res-
pondit. Adsum. Cui pater. Vides inquit quod
senuerim et ignorem diem mortis mee. c.
Sume arma tua pharetram et arcum et
egredere foras. Cumque venatu aliquid ap-
prehenderis. fac michi inde pulmentum sicut
velle me nosti et affer ut comedam et bene-
dicat tibi anima mea antequam moriar.
Quod cum audisset rebecca et ille abiisset in a-
grum. ut iussionem patris expleret. dixit
filio suo iacob. Audivi patrem tuum loquen-
tem cum esau fratre tuo et dicentem ei. Affer
michi de venatione tua et fac cibos ut come-
dam et benedicam tibi coram domino antequam
moriar. Nunc ergo fili mi acquiesce consili-
is meis et pergens ad gregem affer michi duos he-
dos optimos ut faciam ex eis escas patri
tuo quibus libenter vescitur. Quas cum in-
tuleris et comederit benedicat tibi antequam
moriatur. Cui ille respondit. Nosti quod esau
frater meus homo pilosus sit et ego levis. c.
Si attrectaverit me pater meus et senserit timeo
ne putet me sibi voluisse illudere et inducam su-
per me maledictionem pro benedictione. Ad quem ma-
ter. In me sit ait ista maledictio fili mi. Tan-
tum audi vocem meam et pergens ad gregem
affer que dixi. Abiit et attulit. deditque matri.
Paravit illa cibos sicut noverat velle patrem
illius et vestibus esau valde bonis quas apud
se habebat domi induit eum. pelliculasque
edorum circumdedit manibus et colli nuda pro-
texit. Deditque pulmentum et panes quos co-
xerat tradidit. Quibus illatis dixit. Pater
mi. At ille respondit. Audio. Quis es tu
fili mi. Dixitque iacob. Ego sum primogeni-
tus tuus. feci sicut precepisti michi. Surge se-
de et comede de venatione mea. ut benedicat
michi anima tua. Rursumque ysaac ad fili-
um suum. Quomodo inquit tam cito inve-
nire potuisti fili mi. Qui respondit. Volun-
tas dei fuit ut cito occurreret michi quod vole-
bam. Dixitque ysaac. Accede huc ut tangam
te fili mi. et probem utrum tu sis filius meus
esau an non. Accessit ille ad patrem et pal-
pato eo dixit ysaac. Vox quidem vox iacob
est sed manus sunt esau. Et non cognovit
eum quia pilose manus similitudinem
maioris expresserant. Benedicens ergo il-
li ait. Tu es filius meus esau. Respondit.
Ego sum. At ille. Affer michi inquit cibos
de venatione tua fili mi. ut benedicat tibi a-
nima mea. Quos cum oblatos comedisset
obtulit ei etiam et vinum. Quo hausto di-
xit ad eum. Accede ad me et da michi osculum
fili mi. Accessit et osculatus est eum. Sta-
timque ut sensit vestimentorum fragrantiam
benedicens ait. Ecce odor filii mei sicut odor
agri pleni cui benedixit dominus. Det tibi dominus
de rore celi et de pinguedine terre habundantiam
frumenti vini et olei. et serviant tibi populi
et adorent te tribus. Esto dominus fratrum
tuorum et incurventur ante te filii matris tue.
Qui maledixerit tibi maledictus erit. et qui
benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Vix
ysaac sermonem impleverat. et egresso iacob
foras venit esau coctosque de venatione ci-
bos intulit patri dicens. Surge pater mi.

et comede de venatione filii tui ut benedicat mi
chi anima tua. Dixitque ysaac. Quis enim
es tu. Qui respondit. Ego sum filius tuus pri
mogenitus esau. Expavit ysaac stupore ve
hementi et ultra quam credi potest admirans
ait. Quis igitur ille est qui dudum captam
venationem attulit michi et comedi ex omni
bus priusquam tu venires. Benedixique ei et
erit benedictus. Auditis esau sermonibus
patris irrugiit clamore magno et consternatus
ait. Benedic etiam et michi pater mi. Qui
ait. Venit germanus tuus fraudulenter
et accepit benedictionem tuam. At ille subiunxit
Iuste vocatum est nomen eius iacob. Sup
plantavit enim me en altera vice. Primo
genita mea ante tulit et nunc secundo sur
ripuit benedictionem meam. Rursumque ad
patrem. Numquid non reservasti ait et michi be
nedictionem. Respondit ysaac. Dominum tuum il
lum constitui et omnes fratres eius servituti illius
subiugavi. Frumento vino et oleo stabili
vi eum. Et tibi post hec fili mi ultra quid facia
am. Cui esau ait. Num unam tantum ta
quit benedictionem habes pater. Michi quoque
obsecro ut benedicas. Cumque eiulatu mag
no fleret motus ysaac ait ad eum. In pin
guedine terre et in rore celi sit desuper benedictio
tua. Vives gladio et fratri tuo servies. Tempusque
veniet cum excutias et solvas iugum eius
de cervicibus tuis. Oderat ergo semper esau ia
cob pro benedictione qua benedixerat ei pater.
Dixitque in corde. Venient dies luctus pa
tris mei. ut occidam iacob fratrem meum. Nun
ciata sunt hec rebecce. Que mittens et vo
cans iacob filium suum dixit ad eum. Ecce
esau frater tuus minatur ut occidat te.
Nunc ergo fili audi vocem meam et consurge
fuge ad laban fratrem meum in aran. Ha
bitabisque cum eo dies paucos donec requie
scat furor fratris tui et cesset indignatio eius ob
liviscaturque eorum que fecisti ei. Et postea mit
tam et adducam te inde huc. Cur utroque orba
bor filio in una die. Dixit quoque rebecca ad
ysaac. Tedet me vite mee propter filias heth. Si
acceperit iacob uxorem de stirpe huius terre nolo vivere.

Vocavit itaque
ysaac iacob benedixitque. precepitque ei
dicens. Noli accipere coniugem de
genere chanaan sed vade et proficiscere in meso
potamiam syrie ad domum bathuel patris
matris tue et accipe tibi inde uxorem de filiabus
laban avunculi tui. Deus autem omnipotens be
nedicat tibi et crescere te faciat atque multipli
cet. ut sis in turbas populorum. et det tibi benedictio
nes abraham et semini tuo post te. ut posside
as terram peregrinationis tue quam pollicitus est
avo tuo. Cumque dimisisset eum ysaac pro
fectus venit in mesopotamiam syrie ad laban
filium bathuel syri fratrem rebecce matris
sue. Videns autem esau quod benedixisset pa
ter suus iacob et misisset in mesopotamiam
syrie ut inde duceret uxorem. et quod post benedic
tionem precepisset ei dicens. Non accipies con
iugem de filiabus chanaan. quodque obediens
iacob parentibus suis isset in syriam. probans
quoque quod non libenter filias chanaan aspi
ceret pater suus. iuit ad ysmahelem et duxit
uxorem absque hiis quas prius habebat ma
heleth filiam ysmahel filii abraham so
rorem nabaioth. Igitur egressus iacob de
bersabee pergebat aran. Cumque venisset ad
quendam locum et vellet in eo requiescere
post solis occubitum. tulit de lapidibus qui
iacebant et supponens capiti suo dormivit
in eodem loco. Viditque in sompnis scalam
stantem super terram et cacumen illius tangens
celum angelos quoque dei ascendentes et des
cendentes per eam et dominum innixum scale dicen
tem sibi. Ego sum dominus deus abraham
patris tui et deus ysaac. Terram in qua dor
mis tibi dabo et semini tuo. eritque germen
tuum quasi pulvis terre. Dilataberis ad ori
entem et occidentem septentrionem et meri
diem. et benedicentur in te et in semine tuo cuncte
tribus terre. et ero custos tuus quocumque perre
xeris et reducam te in terram hanc. nec dimittam
nisi complevero universa que dixi. Cumque e
vigilasset iacob de sompno ait. Vere dominus
est in loco isto et ego nesciebam. Pavensque
quam terribilis est inquit locus iste. non est
hic aliud nisi domus dei et porta celi. Sur
gens ergo mane tulit lapidem quem suppo
suerat capiti suo et erexit in titulum. fundens
oleum desuper. Appellavitque nomen urbis
illius bethel que prius luza vocabatur. Vovit
etiam votum dicens. Si fuerit deus mecum

et custodierit me in via per quam ambulo et dede
rit michi panem ad vescendum et vestimen
tum ad induendum: reversusque fuero prospere
ad domum patris mei. erit michi dominus
in deum. et lapis iste quem erexi in titulum
vocabitur domus dei. cunctorumque que de
deris michi decimas et hostias offeram tibi.

orientalem

Profectus ergo iacob
venit in terram australem. et vidit
puteum in agro. tresque greges ovium
accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaque
bantur pecora. et os eius grandi lapide clau
debatur. Morisque erat. ut cunctis ovibus con
gregatis devolverent lapidem. et refectis gregi
bus rursum super os putei ponerent. Dixitque
ad pastores. fratres unde estis. Qui responde
runt. De aran. Quos interrogans. Numquid
ait nostis laban filium nachor. Dixerunt.
Novimus. Sanus ne est inquit. Valet
inquiunt. Et ecce rachel filia eius venit cum
grege suo. Dixitque iacob. Adhuc diei mul
tum superest. nec est tempus ut reducantur
ad caulas greges. date ante potum ovibus et
sic ad pastum eas reducite. Qui dixerunt.
Non possumus donec omnia pecora congre
gentur. et amoveamus lapidem de ore pu
tei ut adaquemus greges. Adhuc loque
bantur. et ecce rachel veniebat cum ovibus
patris sui. nam gregem ipsa pascebat. Quam
cum vidisset iacob. et sciret consobrinam suam
esse ovesque laban avunculi sui. amovit
lapidem quo puteus claudebatur. et adaquato
grege osculatus est eam. elevataque voce
flevit. et indicavit ei quod frater esset patris eius
et filius rebecce. At illa festinans nuntiavit
patri suo. Qui cum audisset venisse iacob
filium sororis sue. cucurrit obviam ei. com
plexusque eum et in oscula ruens duxit in do
mum suam. Auditis autem causis itineris re
spondit. Os meum es et caro mea. Et post
quam expleti sunt dies mensis unius dixit ei.
Num quia frater meus es. gratis servies mi
chi. Dic quid mercedis accipies. Habebat
vero duas filias. nomen maioris lya. mi
noris appellabatur rachel. Sed lya lippis erat
oculis. rachel decora facie et venusto aspectu
Quam diligens iacob ait. Serviam tibi pro
rachel filia tua minore septem annis. Re
spondit laban. Melius est ut tibi eam dem
quam viro alteri. mane apud me. Servivit ergo
iacob pro rachel septem annis. et videbantur
illi pauci dies pre amoris magnitudine. Di
xitque ad laban. Da michi uxorem meam. quia
iam tempus expletum est ut ingrediar ad
illam. Qui vocatis multis amicorum turbis
ad convivium. fecit nuptias. et vespere filiam
suam lyam introduxit ad eum. dans ancil
lam filie zelpham nomine. Ad quam cum ex
more iacob fuisset ingressus facto mane vidit
lyam. Dixitque ad socerum. Quid est quod facere
voluisti. Nonne pro rachel servivi tibi. Qua
re lyam imposuisti michi. Respondit laban.
Non est in loco nostro consuetudinis ut minores
ante tradamus ad nuptias. Imple ebdo
madam dierum huius copule. et hanc quoque
dabo tibi. pro opere quo serviturus es michi septem
aliis annis. Adquievit placito. et ebdomada
transacta rachel duxit uxorem. cui pater ser
vam nomine balam dederat. Tandemque po
titus optatis nuptiis amorem sequentis
priori pretulit serviens apud eum septem an
nis aliis. Videns autem dominus quod despice
ret lyam aperuit vulvam eius sorore sterili
permanente. Que conceptum genuit filium.
vocavitque nomen eius ruben dicens. Vidit
dominus humilitatem meam. nunc amabit me
vir meus. Rursumque concepit et peperit filium
et ait. Quoniam audivit dominus haberi me con
temptui dedit etiam istum michi. Vocavitque no
men eius symeon. Concepit tertio et genuit
alium. et dixit. Nunc ergo copulabitur michi
maritus meus. eo quod pepererim illi tres filios
et idcirco appellavit nomen eius levi. Quarto
concepit et peperit filium et ait. Modo confitebor do
mino. et ob hoc vocavit eum iudam. Cessa
vitque parere.

Cernens autem rachel quod infecunda
esset. invidit sorori. et ait marito su
o. Da michi liberos alioquin mori
ar. Cui iratus respondit iacob. Num pro deo
ego sum qui privavit te fructu ventris tui
At illa. Habeo inquit famulam balam
ingredere ad illam. ut pariat super genua mea.
et habeam ex ea filios. Deditque illi balam
in coniugium. Que ingresso ad se viro concepit
et peperit filium. Dixitque rachel. Iudicavit

michi dominus et exaudivit vocem meam dans
michi filium. Et idcirco appellavit nomen
eius dan. Rursumque bala concipiens peperit
alterum. Pro quo ait rachel. Comparavit
me dominus cum sorore mea et invalui. Vo
cavitque nomen eius neptalym. Sentiens
autem lya quod parere desiisset: zelpham ancil
lam suam marito tradidit. Qua post concep
tum edente filium dixit. Feliciter. Et idcirco
vocavit nomen eius gad. Peperit quoque et
zelpha alterum. Dixitque lya. Hoc pro bea
titudine mea. Beatam quippe me dicent
mulieres. propterea appellavit eum aser.
Egressus autem ruben tempore messis triti
cee in agrum repperit mandragoras quas ma
tri lye detulit. Dixitque rachel. Da michi par
tem de mandragoris filii tui. Illa respondit. Pa
rumne tibi videtur quod praeripueris maritum
meum michi. nisi etiam mandragoras
filii mei tuleris. Ait rachel. Dormiat tecum
hac nocte pro mandragoris filii tui. Redeun
tique ad vesperam de agro iacob. egressa est
in occursum eius lya et ait. Ad me inquit in
trabis quia mercede conduxi te pro mandra
goris filii mei. Dormivit cum ea nocte il
la. et exaudivit deus preces eius. concepitque
et peperit filium quintum et ait. Dedit deus mer
cedem michi. quia dedi ancillam meam viro
meo. Appellavitque nomen eius ysachar.
Rursum lya concipiens peperit sextum fili
um et ait. Ditavit me deus dote bona. etiam
hac vice erit mecum maritus meus
eo quod genuerim ei sex filios. Et idcirco appel
lavit nomen eius zabulon. Post quem
peperit filiam nomine dinam. Recordatus est
quoque dominus rachelis exaudivit eam et a
peruit vulvam eius. Que concepit et peperit
filium dicens. Abstulit deus obprobrium me
um et vocavit nomen eius ioseph dicens
Addat michi dominus filium alterum. Nato
autem ioseph dixit iacob socero suo. Di
mitte me ut revertar in patriam et ad terram
meam. Da michi uxores et liberos meos pro
quibus servivi tibi ut abeam. Tu nosti ser
vitutem meam qua servivi tibi. Ait ei laban.
Inveniam gratiam in conspectu tuo. Experimen
to didici quod benedixerit michi deus propter te.
Constitue mercedem tuam quam dem ti
bi. At ille respondit. Tu nosti quomodo ser
vierim tibi et quanta in manibus meis fuit
possessio tua. Modicum habuisti antequam
venirem ad te. et nunc dives effectus es bene
dixitque tibi dominus ad introitum meum.
Iustum est igitur ut provideam aliquando et
etiam domui mee. Dixitque laban. Quid
dabo tibi. At ille ait. Nichil volo. Sed si feceris
quod postulo iterum pascam et custodiam pe
cora tua. Gyra omnes greges tuos et separa
cunctas oves varias et sparso vellere et quod
cumque furvum et maculosum variumque
fuerit. tam in ovibus quam in capris erit mer
ces mea. Respondebitque michi cras iustitia
mea quando placiti tempus advenerit coram
te. Et omnia que non fuerint varia et ma
culosa fulva et rufa tam in ovibus quam in ca
pris furti me arguent. Dixitque laban. Gra
tum habeo quod petis. Et separavit in die
illo capras oves et hircos et arietes varios
atque maculosos. Cunctum autem gregem
unicolorem id est albi et nigri velleris tra
didit in manu filiorum suorum. Et posuit spaci
um itineris inter se et generum dierum trium
qui pascebat reliquos greges eius. Tollens
ergo iacob virgas populeas virides et amig
dalinas et ex platanis ex parte decorticavit
eas detractisque corticibus in his que spoliata
fuerant candor apparuit. illa vero que in
tegra erant viridia permanserunt. Atque in
hunc modum color effectus est varius. Po
suitque eas in canalibus ubi effundebatur
aqua. ut cum venissent greges ad bibendum
ante oculos haberent virgas. et in aspectu
earum conciperent. Factumque est ut in ipso calore coi
tus oves intuerentur virgas et parerent ma
culosa et varia diverso colore respersa. Divisit
que gregem iacob et posuit virgas ante oculos
arietum. Erant autem alba queque et ni
gra laban. cetera vero iacob separatis inter
se gregibus. Igitur quando primo tempore ascen
debantur oves. ponebat iacob virgas in ca
nalibus aquarum ante oculos arietum et ovium.
ut in earum contemplatione conciperent. Quando
vero serotina admissura erat et conceptus
extremus non ponebat eas. Factaque sunt
ea que erant serotina laban. et que primi
temporis iacob. Ditatusque est homo ultra

modum et habuit greges multos ancillas
et servos et camelos et asinos.
Postquam autem audivit
verba filiorum laban dicentium:
tulit iacob omnia que fuerant
patris nostri et de illius facultate ditatus fortis
est inclitus. Animadvertit quoque faciem
laban quod non esset erga se sicut heri et
nudius tertius, maxime dicente sibi do-
mino: revertere in terram patrum tuorum et ad
generationem tuam, eroque tecum. Misit et
vocavit rachel et lyam in agrum ubi pas-
cebat greges. Dixitque eis: Video faciem
patris vestri quod non sit erga me sicut he-
ri et nudius tertius. Deus autem patris
mei fuit mecum et ipse nostis quod totis vir-
ibus meis servivi patri vestro. Sed pater vester
circumvenit me et mutavit mercedem me-
am decem vicibus. Et tamen non dimisit e-
um deus ut noceret michi. Si quando
dixit: varie erunt mercedes tue, pariebant
omnes oves varios fetus. Quando vero
econtrario ait: alba queque accipies pro mer-
cede, omnes greges alba pepererunt. Tulit-
que deus substantiam patris vestri et dedit michi.
Postquam autem conceptus ovium tempus
advenerat, levavi oculos meos et vidi in
somnis ascendentes mares super feminas
varios et maculosos et diversorum colorum.
Dixitque angelus domini ad me in somp-
nis: Iacob. Et ego respondi: Adsum. Qui
ait: Leva oculos tuos et vide universos
masculos ascendentes super feminas vari-
os respersos atque maculosos. Vidi enim
omnia que fecit tibi laban. Ego sum de-
us bethel, ubi unxisti lapidem et votum
vovisti michi. Nunc ergo surge et egredere
de terra hac, revertens in terram nativitatis tue.
Responderuntque rachel et lya: Numquid
habemus residui quicquam in facultatibus
et hereditate domus patris tui? Nonne quasi
alienas reputavit nos et vendidit come-
ditque pretium nostrum. Sed deus tulit opes pa-
tris nostri et nobis eas tradidit ac filiis nostris.
Unde omnia que precepit tibi deus fac.
Surrexit itaque iacob et impositis liberis
et coniugibus super camelos abiit. Tulitque
omnem substantiam et greges et quicquid in
mesopotamia acquisierat pergens ad ysaac
patrem suum in terram chanaan. Eo tem-
pore laban ierat ad tondendas oves et rachel
furata est ydola patris sui. Noluitque iacob
confiteri socero suo quod fugeret. Cumque a-
biisset tam ipse quam omnia que iuris eius
erant, et amne transmisso pergeret contra mon-
tem galaad, nunciatum est laban die
tertio quod fugeret iacob. Qui assumptis
fratribus suis persecutus est eum diebus septem
et comprehendit eum in monte galaad. Vi-
ditque in somnis dicentem sibi dominum: Cave
ne quicquam durius loquaris contra iacob.
Iamque iacob in monte extenderat taber-
naculum suum. Cumque ille consecutus fuis-
set eum cum fratribus suis in eodem monte
galaad fixit tentorium. Et dixit ad iacob:
Quare ita egisti, ut clam me abduceres fili-
as meas quasi captivas gladio? Cur igno-
rante me fugere voluisti nec indicare
voluisti michi, ut prosequerer te cum gau-
dio et canticis et tympanis et cytharis? Non
es passus ut oscularer filios meos ac filias.
Stulte operatus es. Et nunc quidem valet
manus mea reddere tibi malum. Sed deus patris
tui heri dixit michi: Cave ne loquaris contra
iacob quicquam durius. Esto, ad tuos ire
cupiebas et desiderio tibi erat domus patris
tui: cur furatus es deos meos? Respondit
iacob: Quod inscio te profectus sum, timui
ne violenter auferres filias tuas. Quod
autem furti me arguis, apud quemcumque
inveneris deos tuos necetur coram fratribus
nostris. Scrutare quicquid tuorum apud me in-
veneris et aufer. Hec dicens ignorabat
quod rachel furata esset ydola. Ingressus
itaque laban tabernaculum iacob et lye et
utriusque famule non invenit. Cumque in-
trasset tabernaculum rachelis, illa festinans
abscondit ydola subter stramenta came-
li et sedit desuper. Scrutantique omne ten-
torium et nichil invenienti ait: Ne irasca-
tur dominus meus quod coram te as-
surgere nequeo, quia iuxta consuetudinem
feminarum nunc accidit michi. Sic delu-
sa sollicitudo querentis est. Tumensque
iacob cum iurgio ait: Qua ob culpam
meam et ob quod peccatum meum sic exarsisti post

me et scrutatus es omnem supellectilem meam.
Quid invenisti de cuncta substantia domus
tue? Pone hic coram fratribus meis et fratribus
tuis et iudicent inter me et te. Ideo viginti
annis fui tecum. Oves tue et capre steriles
non fuerunt. Arietes gregis tui non come-
di nec captum a bestia ostendi tibi. Ego o-
mne dampnum reddebam. Quicquid
furto peribat a me exigebas. Die noctuque es-
tu urebar et gelu. Fugiebatque sompnus ab
oculis meis. Sic per viginti annos in domo
tua servivi tibi quatuordecim pro filiabus et
sex pro gregibus tuis. Immutasti quoque mer-
cedem meam decem vicibus. Nisi timor patris
mei abraham et ysaac affuisset michi for-
sitan modo nudum me dimisisses. Afflictio-
nem meam et laborem manuum mearum re-
spexit deus et arguit te heri. Respondit ei
laban. Filie mee et filii et greges tui et omnia
que cernis mea sunt. Quid possum facere
filiis et nepotibus meis. Veni ergo ut ineamus
fedus. ut sit testimonium inter me et te.
Tulit itaque iacob lapidem et erexit illum
in titulum. Dixitque fratribus suis. Afferte
lapides. Qui congregantes fecerunt tumu-
lum comederuntque super eum quem voca-
vit laban tumulum testis et iacob acervum
testimonii. uterque iuxta proprietatem lingue
sue. Dixitque laban. Tumulus iste te-
stis erit inter me et te hodie. Et idcirco appel-
latum est nomen eius galaad id est tu-
mulus testis. et adiecit laban. Intueatur
dominus et iudicet inter nos quando re-
cesserimus a nobis si afflixeris filias meas. et in-
duxeris uxores alias super eas nullus ser-
monis nostri testis est absque deo qui presens
respicit. Dixit rursus ad iacob. En tumu-
lus hic et lapis quem erexi inter me et te te-
stis erit. Tumulus inquam iste et lapis sint
in testimonium. si aut ego transiero illum
pergens ad te aut tu preterieris malum mi-
chi cogitans. deus abraham et deus nachor iudi-
cet inter nos deus patris eorum. Iuravit ia-
cob per timorem patris sui ysaac. Immola-
tisque victimis in monte vocavit fratres su-
os ut ederent panem. Qui cum comedissent
manserunt ibi. Laban vero de nocte consur-
gens osculatus est filios suos et filias et

benedixit illis. reversusque est in locum suum.
Iacob quoque abiit itinere
quo ceperat. fueruntque ei obviam angeli
dei. Quos cum vidisset ait. Castra dei sunt
hec. Et appellavit nomen loci illius ma-
nayim id est castra. Misit autem et nunci-
os ante se ad esau fratrem suum in terram
seyr regionis edom. precepitque eis dicens.
Sic loquimini domino meo esau. Hec dicit
frater tuus iacob. Apud laban peregrina-
tus sum et fui usque in presentem diem. Habeo
boves et asinos. et oves et servos et ancillas.
mittoque nunc legationem ad dominum meum. ut
inveniam gratiam in conspectu tuo. Reversi
sunt nuncii ad iacob dicentes. Venimus
ad esau fratrem tuum. et ecce properat in occur-
sum tibi cum quadringentis viris. Ti-
muit iacob valde et perterritus divisit populum
qui secum erat greges quoque oves et boves
et camelos divisit in duas turmas dicens.
Si venerit esau ad unam turmam et percus-
serit eam. alia turma que reliqua est sal-
vabitur. Dixit iacob. Deus patris mei
abraham et deus patris mei ysaac. Domine
qui dixisti michi revertere in terram tuam et
in locum nativitatis tue et benedicam tibi.
minor sum cunctis miserationibus et verita-
te tua quam explesti servo tuo. In baculo meo
transivi iordanem istum. et nunc cum dua-
bus turmis regredior. erue me de manu
fratris mei esau. quia valde eum timeo.
ne forte veniens percutiat matrem cum fili-
is. Tu locutus es quod michi bene faceres
et dilatares semen meum sicut arenam ma-
ris que pre multitudine numerari non po-
test. Cumque dormisset ibi nocte illa. separa-
vit de hiis que habebat munera esau fratri
suo. Capras ducentas. hircos viginti. o-
ves ducentas. arietes viginti. camelos fe-
tas cum pullis suis triginta. vaccas qua-
draginta et tauros viginti. asinas vigin-
ti. pullos earum decem. et misit per manus ser-
vorum suorum singulos seorsum greges. Di-
xitque pueris suis. Antecedite me et sit spa-
tium inter gregem et gregem. Et precepit
priori dicens. Si esau fratrem meum o-
bvium habueris et interrogaverit te cuius
es. aut quo vadis et cuius sunt ista que

sequitur. Respondebis. Servi tui iacob munera
misit domino meo esau. ipse quoque post
nos venit. Similiter quoque mandata dedit
secundo ac tertio et cunctis qui sequebantur
greges dicens. Hisdem verbis loquimini ad
esau cum inveneritis eum et addetis. Ipse quoque
servus tuus iacob iter nostrum insequitur. Di
xit enim. Placabo illum muneribus que pre
cedunt et postea videbo eum forsitan propitiabitur
michi. Precesserunt itaque munera ante e
um. ipse vero mansit nocte illa in castris.
Cumque mature surrexisset tulit duas uxo
res suas et totidem famulas cum undecim
filiis et transivit vadum iacob. Trans
ductisque omnibus que ad se pertinebant rema
sit solus. et ecce vir luctabatur cum eo us
que mane. Qui cum videret quod eum superare
non posset tetigit nervum femoris eius
et statim emarcuit. Dixitque ad eum. Dimit
te me. iam enim ascendit aurora. Respon
dit. Non dimittam te nisi benedixeris mi
chi. Ait ergo. Quod nomen est tibi. Respondit.
Iacob. At ille. Nequaquam inquit iacob
appellabitur nomen tuum sed israhel. quoniam si
contra deum fortis fuisti. quanto magis contra
homines prevalebis. Interrogavit eum ia
cob. Dic michi quo appellaris nomine.
Respondit. Cur queris nomen meum
quod est mirabile. Et benedixit eum in eodem
loco. Vocavitque iacob nomen loci illius
phanuel dicens. Vidi deum facie ad fa
ciem et salva facta est anima mea. Ortus
que est ei statim sol postquam transgressus
est phanuel. Ipse vero claudicabat pede.
Quam ob causam non comedunt filii israel
nervum qui emarcuit in femore iacob us
que in presentem diem eo quod tetigit nervum
femoris eius et obstupuit.

Levans autem iacob oculos
suos vidit venientem esau et cum
eo quadringentos viros. Divisit
que filios lye et rachel ambarumque famularum.
et posuit utramque ancillam et liberos earum
in principio. lyam vero et filios eius in secundo
loco. rachel autem et ioseph novissimos. Et
ipse pregrediens adoravit pronus in terram
septies donec appropinquaret frater eius.
Currens itaque esau obviam fratri suo
amplexatus est eum. stringensque collum
eius et osculans flevit. Levatisque oculis vi
dit mulieres et parvulos earum et ait. Quid
sibi volunt isti et si ad te pertinent. Respon
dit. Parvuli sunt quos donavit michi deus
servo tuo. Et appropinquantes ancille et filii
earum incurvati sunt. Accessit quoque lya
cum liberis suis. Et cum similiter adorassent.
extremi ioseph et rachel adoraverunt. Et ait.
Quenam sunt turme iste quas obviam
habui. Respondit. Ut invenirem gratiam
coram domino meo. At ille. Habeo ait
plurima frater mi sint tua tibi. Dixitque
iacob. Noli ita loqui obsecro sed si inveni
gratiam in oculis tuis accipe munusculum
de manibus meis. Sic enim vidi faciem
tuam quasi viderim vultum dei. Esto mi
propicius et suscipe benedictionem quam at
tuli tibi et quam donavit michi deus tri Deus
buens omnia. Vix fratre compellente
suscipiens ait. Gradiamur simul et ero
socius itineris tui. Dixitque iacob. Nosti do
mine mi quod parvulos habeam teneros
et oves et boves fetas mecum. quas si plus
in ambulando fecero laborare morientur
uno die cuncti greges. Precedat dominus
meus ante servum suum et ego sequar pau
latim eius vestigia sicut video posse par
vulos meos donec veniam ad dominum meum
in seyr. Respondit esau. Oro te ut de populo
qui mecum est saltem socii remaneant vi
e tue. Non est inquit necesse. Hoc uno et
tantum indigeo ut inveniam gratiam in
conspectu tuo domine mi. Reversus est itaque
illo die esau itinere quo venerat in seyr.
et iacob venit in sochot. Ubi edificata do
mo et fixis tentoriis appellavit nomen lo
ci illius sochot id est tabernacula. Transi
vitque in salem urbem sychimorum. que
est in terra chanaan postquam reversus est de
mesopotamia syrie et habitavit iuxta oppi
dum. Emitque partem agri in quo fixerat
tabernacula a filiis emor patris sychem cen
tum agnis. Et erecto ibi altari invocavit
super illud fortissimum deum israel.

Egressa est autem
dyna filia lye ut videret mulieres
regionis illius. Quam cum vidisset

sychem filius emor evei princeps terre illius
adamavit eam et rapuit et dormivit cum illa
vi opprimens virginem. Et conglutinata est
anima eius cum ea tristemque blanditiis
delinivit. Et pergens ad emor patrem suum ac
cipe michi inquit puellam hanc coniugem.
Quod cum audisset iacob absentibus filiis
et in pastu occupatis pecorum siluit donec
redirent. Egresso autem emor patre sychem
ut loqueretur ad iacob. ecce filii eius venie
bant de agro. Auditoque quod acciderat irati
sunt valde. eo quod fedam rem operatus es
set in israel. et violata filia iacob rem illicitam
perpetrasset. Locutus est itaque emor ad eos et
dixit. Sychem filii mei adhesit anima fi
lie vestre. date eam illi uxorem. et iungamus
vicissim connubia. Filias vestras tradite
nobis et filias nostras accipite et habitate no
biscum. Terra in potestate vestra est exercete et
negotiamini et possidete eam. Sed et sychem
ad patrem et ad fratres eius ait. Inveniam gra
tiam coram vobis et quecumque statueritis
dabo. Augete dotem et munera postulate.
Libens tribuam quod petieritis. tantum date
michi puellam hanc uxorem. Responde
runt filii iacob. sychem et patri eius in dolo.
sevientes ob stuprum sororis. Non pos
sumus facere quod petitis nec dare sororem nostram
homini incircumciso quod illicitum et nefari
um est apud nos. Sed in hoc valebimus federa
ri. si esse volueritis nostri similes et circumcidatur
in vobis omne masculini sexus. tunc da
bimus et accipiemus mutuo filias vestras
ac nostras et habitabimus vobiscum. erimusque
unus populus. Si autem circumcidi nolueritis
tollemus filiam nostram et recedemus. Placuit
oblatio eorum emor et sychem filio eius. nec
distulit adolescens quin statim quod pete
batur expleret. Amabat enim puellam valde.
et ipse erat inclitus in omni domo patris sui.
Ingressique portam urbis locuti sunt populo.
Viri isti pacifici sunt et volunt habitare no
biscum. Negotientur in terra et exerceant eam. que
lata et spaciosa cultoribus indiget. Filias e
orum accipiemus uxores. et nostras illis dabi
mus. Unum est quo differtur tantum bo
num. Si circumcidamus masculos nostros. ritum
gentis imitantes et substantia eorum et pecora
et cuncta que possident nostra erunt. Tantum
in hoc acquiescamus et habitantes simul
unum efficiamus populum. Assensi sunt
omnes circumcisis cunctis maribus. Et ecce die
tertio quando gravissimus dolor vulne
rum est. arreptis duo filii iacob symeon et
levi fratres dyne gladiis ingressi sunt urbem
confidenter. Interfectisque omnibus masculis. e
mor et sychem pariter necaverunt. tollentes
dynam sororem suam de domo sychem. Qui
bus egressis. irruerunt super occisos ceteri
filii iacob et depopulati sunt urbem in ulcionem
stupri. Oves eorum et armenta et asinos cun
ctaque vastantes que in domibus et agris erant
Parvulos quoque et uxores duxerunt capti
vas. Quibus perpetratis audacter iacob dix
it ad symeon et levi. Turbastis me et odio
sum fecistis chananeis et phereseis habi
tatoribus terre huius. Nos pauci sumus illi
congregati percutient me et delebor ego et domus
mea. Responderunt. Numquid ut scorto ab
uti debuerunt sorore nostra.

Interea locutus est deus ad iacob dicens. Sur
ge et ascende bethel et habita ibi. facque altare
deo qui apparuit tibi quando fugiebas esau
fratrem tuum. Iacob vero convocata omni do
mo sua ait. Abicite deos alienos qui in me
dio vestri sunt et mundamini ac mutate vesti
menta vestra. Surgite ascendamus in be
thel ut faciamus ibi altare domino qui exau
divit me in die tribulacionis mee et fuit
socius itineris mei. Dederunt ergo ei omnes
deos alienos quos habebant et inaures
que erant in auribus eorum. At ille infodit
eas subter terebintum que est post urbem
sychem. Cumque profecti essent terror domini in
vasit omnes per circuitum civitates et non sunt
ausi persequi recedentes. Venit itaque iacob
luzam que est in terra chanaan cognomen
to bethel. ipse et omnis populus eius cum eo.
Edificavitque ibi altare. et appellavit no
men loci illius domus dei. Ibi enim appa
ruit ei dominus cum fugeret fratrem suum.
Eodem tempore mortua est delbora nutrix
rebecce et sepulta est ad radices bethel subter
quercum. Vocatumque est nomen loci il
lius quercus fletus. Apparuit autem
iterum deus iacob postquam reversus est de

mesopotamia syrie. benedixitque ei dicens. c
Non vocabis ultra iacob sed israel erit nomen
tuum. Et appellavit eum israhel. Dixitque
ei. Ego deus omnipotens. Cresce ⁊ multipli
care. gentes ⁊ populi nationum erunt ex te.
⁊ reges de lumbis tuis egredientur. Terram
quam dedi abraham ⁊ ysaac tibi dabo ⁊ semi
ni tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vero erexit
titulum lapideum in loco quo locutus fue
rat ei deus. libans super eum libamina et ef
fundens oleum. vocansque nomen loci bethel.
Egressus inde venit verno tempore ad terram
que ducit effratham. In qua cum parturi
ret rachel ob difficultatem partus periclitari
cepit. Dixitque ei obstetrix. Noli timere. quia
⁊ hunc habebis filium. Egrediente autem
anima pre dolore ⁊ imminente iam morte.
vocavit nomen filii sui benony. id est fili
us doloris mei. Pater vero appellavit eum be
niamyn. id est filius dextre. Mortua est autem
rachel ⁊ sepulta in via que ducit effratham
hec est bethel. Erexitque iacob titulum super
sepulchrum eius. Hic est titulus monumen
ti rachel usque in presentem diem. Egressus in
de fixit tabernaculum trans turrim gregis. c
Cumque habitaret in illa regione abiit
ruben ⁊ dormivit cum bala concubina pa
tris sui quod illum minime latuit. Erant
autem filii iacob duodecim. Filii lye. primo
genitus ruben. symeon. levi. iudas. ysachar
zabulon. Filii rachel ioseph ⁊ beniamyn.
Filii bale ancille rachelis dan ⁊ neptalim.
Filii zelphe ancille lye gad ⁊ aser. Hii filii
iacob qui nati sunt ei in mesopotamia ⁊
syrie. Venit etiam ad ysaac patrem suum in
mambre civitatem arbee. hec est ebron. in
qua peregrinatus est abraham ⁊ ysaac.
Et completi sunt dies ysaac centum octo
ginta annorum. consumptusque etate mortuus
est ⁊ appositus populo suo senex ⁊ plenus
dierum. ⁊ sepelierunt eum esau ⁊ iacob filii
sui.

xxxvi.

Hec sunt autem generationes esau ipse est
edom. Esau accepit uxorem de filia
bus chanaan. ada filiam elon e
thei ⁊ oolybama filiam ane filii zebeon
evei. bassemath quoque filiam ysmahel
sororem nabaioth. Peperit autem ada elyphaz
Bassemath genuit raguel. Oolybama edi
dit hieus ⁊ hielon ⁊ chore. Hii filii esau qui
nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autem
esau uxores suas filios ⁊ filias ⁊ omnem
animam domus sue ⁊ substantiam ⁊ pecora
⁊ cuncta que habere poterat in terra chanaan
et abiit in alteram regionem. recessitque a fratre
suo iacob. Divites enim erant valde ⁊ si
mul habitare non poterant nec sustine
bat eos terra peregrinationis eorum pre multitu
dine gregum. Habitavitque esau in mon
te seyr. ipse est edom. Hee sunt generationes
esau patris edom in monte seyr. ⁊ hec no
mina filiorum eius. Elyphaz filius ada ux
oris esau. raguel quoque filius bassemath
uxoris eius. Fueruntque filii elyphaz the
man. omar. sephu. iathan ⁊ cenez. Erat
autem tampna concubina elyphaz filii esau
que peperit ei amalech. Hii sunt filii ada
uxoris esau. Filii autem raguel naath
⁊ zara. semma ⁊ meza. Hii sunt filii bas
semath uxoris esau. Isti quoque erant filii
oolybama filie ane. filii zebeon uxoris
esau quos genuit ei hieus ⁊ hielon ⁊ cho
re. Hii duces filiorum esau filii elyphaz
primogeniti esau. dux theman. dux o
mar. dux sephu. dux cenez. dux chore.
dux gaatham. dux amalech. Hii filii
elyphaz in terra edom. ⁊ hii filii ade. Hii
quoque filii raguel filii esau dux naath.
dux zara. dux semma. dux meza. Hii du
ces raguel in terra edom. Isti filii bassemath
uxoris esau. Hii autem filii oolybame
uxoris esau. Dux hyeus. dux hyelon. dux
chore. Hii duces oolybama filie ane ux
oris esau. Isti filii esau ⁊ hii duces eorum
ipse est edom. Isti filii seyr horrei habitatores
terre. lothan ⁊ sobal. ⁊ sebeon. ⁊ anan. dison
⁊ seber ⁊ dysan. Hii duces horrei filii se
yr in terra edom. Facti sunt autem filii lo
than horrei ⁊ theman. Erat autem soror lo
than thamna. Et isti filii sobal alvan ⁊
maneeth ⁊ hebal sepho ⁊ onan. Hii filii
zebeon. achaya ⁊ ana. Iste est ana qui inve
nit aquas calidas in solitudine cum pa
sceret asinas sebeon patris sui. Habuitque
filium dysan ⁊ filiam oolibama. Et isti
sunt dysan amadan ⁊ esban ⁊ iethran

et caran. Hii quoque filii eser balaan et ze
phan et achan. Habuit autem filios dy
san. hus et aran. Isti duces horreorum dux
lothan dux sobal. dux sebeon. dux ana dux
dyson dux eser dux dysan. Isti duces horre
orum qui imperaverunt in terra seyr. Reges
autem qui regnaverunt in terra edom antequam
haberent regem filii israel fuerunt hii. Ba
lach filius beor nomenque urbis eius dena
ba. Mortuus est autem balach et regna
vit pro eo iobab filius zare de bosra. Cumque
mortuus esset iobab regnavit pro eo husan
de terra themanorum. Hoc quoque mortuo et
regnavit pro eo adad filius badad qui per
cussit madyan in regione moab et nomen
urbis eius avith. Cumque mortuus esset adad
regnavit pro eo semla de masrecha. Hoc et
quoque mortuo regnavit pro eo saul de fluvio
roboth. Cumque et hic obiisset successit in reg
num eius balanan filius achobor. Isto
quoque mortuo regnavit pro eo adad nomen
que urbis eius phoa et vocabatur uxor eius
meezabel filia matred filie mizaab. Hec
ergo nomina ducum esau in cognationibus
et locis et vocabulis suis. Dux chamna.
dux alua. dux iecher. dux oolybama. dux
elad. dux phynon. dux cenez. dux theman
dux mabsar. dux madiel. dux yram. Hii
duces edom habitantes in terra imperii sui. et
ipse est esau pater ydumeorum. Habitavit
autem iacob in terra chanaan in qua peregri
natus est pater eius et hec sunt genera
tiones eius.

Ioseph cum sedecim esset annorum pascebat
gregem cum fratribus suis adhuc puer. et
erat cum filiis bale et zelphe uxorum patris
sui. Accusavitque fratres suos apud patrem
crimine pessimo. Israhel autem diligebat
ioseph super omnes filios suos eo quod in se
nectute genuisset eum. Fecitque ei tunicam
polimitam. Videntes autem fratres eius quod
a patre cunctis filiis plus amaretur oderant
eum nec poterant ei quicquam pacifice loqui.
Accidit quoque ut visum sompnium referret
fratribus suis. que causa maioris odii semi
narium fuit. Dixitque ad eos. Audite somp
nium meum quod vidi. Putabam nos li
gare manipulos in agro. et quasi consur
gere manipulum meum et stare. vestrosque manipu
los circumstantes adorare manipulum me
um. Responderunt fratres eius. Numquid
rex noster eris. aut subiciemur dicioni tue. Hec
ergo causa sompniorum atque sermonum
invidie et odii fomitem ministravit. Ali
ud quoque vidit sompnium quod narrans
fratribus ait. Vidi per sompnium quasi solem
et lunam et stellas undecim adorare me. Quod
cum patri suo et fratribus retulisset. increpavit
eum pater et dixit. Quid sibi vult hoc somp
nium quod vidisti. Num ego et mater tua
et fratres tui adorabimus te super terram. Invi
debant ei igitur fratres sui. pater vero rem
tacitus considerabat. Cumque fratres illius
in pascendis gregibus patris morarentur
in sychem. dixit ad eum israhel. Fratres tui pa
scunt oves in sychimis veni mittam te
ad eos. Quo respondente presto sum ait ei
Vade et vide si cuncta sint prospera erga fra
tres tuos et pecora et renuncia michi quid
agatur. Missus de valle ebron venit in
sychem. Invenitque eum vir errantem in
agro. et interrogavit quid quereret. At ille re
spondit. Fratres meos quero indica michi
ubi pascant greges. Dixitque ei vir. Reces
serunt de loco isto. Audivi autem eos di
centes. Eamus in dothayn. Perrexit ergo
ioseph post fratres suos et invenit eos in do
thayn. Qui cum vidissent eum procul et
antequam accederet ad eos. cogitaverunt illum
occidere et mutuo loquebantur. Ecce sompni
ator venit. venite occidamus eum et mitta
mus in cisternam veterem. dicemusque fe
ra pessima devoravit eum. et tunc appa
rebit quid illi prosint sompnia sua. Au
diens autem hoc ruben nitebatur libera
re eum de manibus eorum et dicebat. Non in
terficiamus animam eius nec effundamus
sanguinem. sed proicite eum in cisternam
hanc que est in solitudine manusque ve
stras servate innoxias. hoc autem dicebat
volens eripere eum de manibus eorum et reddere
patri suo. Confestim igitur ut pervenit
ad fratres nudaverunt eum tunica talari et po
limita. miseruntque eum in cisternam
que non habebat aquam. Et sedentes ut come
derent panem viderunt viatores ysma

helitas uenientes de galaad. et camelos eo-
rum portantes aromata et resinam et stacten
in egyptum. Dixit ergo iudas fratribus
suis. Quid nobis prodest si occiderimus fra-
trem nostrum et celaverimus sanguinem eius?
Melius est ut venundetur ysmahelitis.
et manus nostre ne polluantur. Frater enim
et caro nostra est. Adquieverunt fratres sermonibus
eius. et pretereuntibus ysmahelitis negotia-
toribus extrahentes eum de cisterna vendide-
runt ysmahelitis triginta argenteis. qui
duxerunt eum in egyptum. Reversus-
que ruben ad cisternam non invenit puerum.
et scissis vestibus pergens ad fratres suos ait.
Puer non comparet et ego quo ibo. Tu-
lerunt autem tunicam eius et in sanguine
edi quem occiderant tinxerunt mittentes
qui ferrent ad patrem et dicerent. Hanc inve-
nimus. vide si tunica filii tui sit
an non. Quam cum agnovisset pater ait.
Tunica filii mei est. fera pessima devora-
vit eum. bestia comedit ioseph. Scissisque
vestibus indutus est cilicio lugens filium
multo tempore. Congregatis autem cunctis
liberis eius ut lenirent dolorem patris no-
luit consolationem recipere et ait. Descendam
ad filium meum lugens in infernum. Et illo
perseverante in fletu madyanite vendide-
runt ioseph in egypto putifari eunucho
pharaonis magistro militie.

Eodem tempore
descendens iudas a fratribus suis et
divertit ad virum odollamitem
nomine yram. viditque ibi filiam hominis
chananei vocabulo sue. qua accepta in
uxorem ingressus est ad eam. Que concepit
et peperit filium vocavitque nomen eius
her. Rursum concepto fetu natum filium
nominavit onam. Tercium quoque pe-
perit quem appellavit sela. Quo nato pa-
rere ultra cessavit. Dedit autem iudas
uxorem primogenito suo her nomine
chamar. Fuit ergo her primogenitus iu-
de nequam in conspectu domini et ab eo occisus
est. Dixit ergo iudas ad onam filium su-
um. Ingredere ad uxorem fratris tui et
sociare illi ut suscites semen fratri tuo.
Ille sciens non sibi nasci filios introi-
ens ad uxorem fratris sui semen fundebat
in terram ne liberi fratris nomine nascerentur.
Et idcirco percussit eum dominus eo quod
rem detestabilem faceret. Quam ob rem dixit
iudas chamar nurui sue. Esto vidua in
domo patris tui donec crescat sela filius
meus. Timebat enim ne et ipse moreretur
sicut fratres eius. Que abiit et habitavit
in domo patris sui. Evolutis autem multis
diebus mortua est sue uxor iude. Qui post
luctum consolatione accepta ascendebat
ad tonsores ovium suarum ipse et yras opilio
gregis odollamita in thamnas. Nunc-
tiatumque est chamar quod socer illius as-
cenderet in thamnas ad tondendas oves.
Que depositis viduitatis vestibus assump-
sit theristrum et mutato habitu sedit in
bivio itineris quod ducit thamnam.
eo quod crevisset sela et non eum accepisset
maritum. Quam cum vidisset iudas suspi-
catus est esse meretricem. operuerat enim
vultum suum ne cognosceretur. Ingrediens-
que ad eam dixit. Dimitte me ut coeam
tecum. Nesciebat enim quod nurus sua
esset. Qua respondente. Quid mihi dabis
ut fruaris concubitu meo. Dixit. Mit-
tam tibi hedum de gregibus. Rursum-
que illa dicente. Patiar quod vis si dederis
mihi arrabonem donec mittas quod pol-
liceris. Ait iudas. Quid vis tibi pro arra-
bone dari. Respondit. Anulum tuum et
armillam et baculum quem manu te-
nes. Ad unum igitur concubitum concepit
mulier et surgens abiit. Depositoque ha-
bitu quem assumpserat induta est vi-
duitatis vestibus. Misit autem iudas
hedum per pastorem suum odollamitem ut
reciperet pignus quod dederat mulieri. Qui
cum non invenisset eam. interrogavit ho-
mines loci illius. Ubi est mulier que sedebat
in bivio. Respondentibus cunctis non
fuit in loco isto meretrix. Reversus est ad
iudam et dixit ei. Non inveni eam. Sed et ho-
mines loci illius dixerunt mihi numquam
ibi sedisse scortum. Ait iudas. Habeat
sibi. certe mendacii nos arguere non
potest. Ego misi hedum quem promiseram
et tu non invenisti eam. Ecce autem post

tres menses nunciaverunt iude dicentes. Forni
cata est thamar nurus tua et uterus illi
us intumescere videtur. Dixit iudas. Producite
eam ut comburatur. Que cum educeretur ad
penam misit ad socerum suum dicens. De
viro cuius hec sunt concepi. Cognosce cuius
sit anulus et armilla et baculus. Qui ag
nitis muneribus ait. Iustior me est quia non
tradidi eam sela filio meo. Attamen ultra
non cognovit eam. Instante autem par
tu apparuerunt gemini in utero eius.
Atque in ipsa effusione infantium unus
protulit manum. in qua obstetrix liga
vit coccinum dicens. Iste egredietur pri
or. Illo vero retrahente manum egressus
est alter. Dixitque mulier. Quare propter te
divisa est maceria. Et ob hanc causam vo
cavit nomen eius phares. Postea egres
sus est frater eius in cuius manu erat
coccinum quem appellavit zaram.
Igitur Ioseph ductus
est in egyptum. emitque eum putifar eu
nuchus pharaonis princeps exercitus
vir egyptius de manu ysmahelitarum a qui
bus perductus erat. Fuitque dominus cum eo
et erat vir in cunctis prospere agens. Ha
bitabatque in domo domini sui. qui optime
noverat dominum esse cum eo et omnia que gereret
ab eo dirigi in manu illius. Invenitque
ioseph gratiam coram domino suo et mini
strabat ei. A quo prepositus omnibus guber
nabat creditam sibi domum et universa
que ei tradita fuerant. Benedixitque dominus
domui ioseph et multiplicavit tam in e
dibus quam in agris. cunctamque eius substan
tiam. Nec quicquam aliud noverat nisi
panem quo vescebatur. Erat autem ioseph
pulcher facie et decorus aspectu. Post mul
tos autem dies iniecit domina oculos in
ioseph et ait. Dormi mecum. Qui nequa
quam acquiescens operi nefario dixit ad eam.
Ecce dominus meus omnibus michi traditis
ignorat quid habeat in domo sua nec est
quicquam est quod non in mea sit potestate vel non
tradiderit michi preter te que uxor eius es.
Quomodo ergo possum malum hoc facere
et peccare in dominum meum. Huiuscemodi ver
bis per singulos dies loquebatur et mulier

molesta erat adolescenti et ille recusabat
stuprum. Accidit autem ut quadam die in
traret ioseph in domum et operis quippiam
absque arbitris faceret. et illa apprehensa
lacinia vestimenti eius diceret. Dormi me
cum. Qui relicto in manu eius pallio
fugit et egressus est foras. Cumque vidisset
mulier vestem in manibus eius. et se esse con
temptam. vocavit homines domus sue
et ait ad eos. En introduxit virum hebreum
ut illuderet nobis. Ingressus est ad me ut
coiret mecum. Cumque ego succlamassem
et audisset vocem meam. reliquid pallium
quod tenebam et fugit foras. In argumen
tum ergo fidei retentum pallium ostendit
marito revertenti domum et ait. Ingressus
est ad me servus hebreus quem adduxisti
ut illuderet michi. Cumque vidisset me clama
re reliquid pallium quod tenebam et fugit
foras. His auditis dominus et nimium
credulus verbis coniugis iratus est valde.
tradiditque ioseph in carcerem ubi vincti
regis custodiebantur et erat ibi clausus. Fu
it autem dominus cum ioseph et misertus est
sui. dedit ei gratiam in conspectu principis
carceris. qui tradidit in manu illius univer
sos vinctos qui in custodia tenebantur
et quicquid fiebat sub ipso erat. nec noverat
aliquid cunctis ei creditis. Dominus enim
erat cum illo et omnia opera eius dirigebat.
His itaque gestis.
accidit ut peccarent duo eunuchi.
pincerna regis egypti et pistor do
mino suo. Iratusque pharao contra eos.
nam alter pincernis preerat alter pistoribus.
misit eos in carcerem militum in quo erat
vinctus et ioseph. At custos carceris tradi
dit eos ioseph qui et ministrabat eis. Ali
quantulum temporis effluxerat et illi in cus
todia tenebantur. videruntque ambo som
nium nocte una iuxta interpretationem con
gruam sibi. Ad quos cum introisset io
seph mane et vidisset eos tristes sciscitatus
est eos dicens. Cur tristior est hodie so
lito facies vestra. Qui responderunt. Som
nium vidimus. et non est qui interpretetur
nobis. Dixit ad eos ioseph. Numquid
non dei est interpretatio. Referte michi et

quid videris. Narravit prior princeps pin-
cernarum ſompnium ſuum. Videbam coram
me vitem in qua erant tres propagines cre-
ſcere paulatim in gemmas et poſt flores ue
uuas matureſcere calicemque pharaonis in
manu mea. Tuli ergo uuas et expreſſi in
calicem quem tenebam et tradidi poculum
pharaoni. Reſpondit ioſeph. Hec eſt
interpretatio ſompnii. Tres propagines tres
adhuc dies ſunt poſt quos recordabitur
pharao miniſterii tui et reſtituet te in gra-
dum priſtinum dabiſque ei calicem iuxta
officium tuum ſicut ante facere conſueveras.
Tantum memento mei cum bene tibi
fuerit et facies mecum miſericordiam et ſuggeras
pharaoni ut educat me de iſto carcere. Quia
quia furtim ſublatus eſt de terra hebreorum
et hic innocens in lacum miſſus ſum. c.
Videns piſtorum magiſter quod prudenter
ſompnium diſſoluiſſet ait. Et ego vidi ſom-
pnium quod haberem tria caniſtra fari-
ne ſuper caput meum et in uno caniſtro
quod erat excelſius portare me omnes cibos
qui fiunt arte piſtoria aveſque comedere
ex eo. Reſpondit ioſeph. Hec eſt interpre-
tatio ſompnii. Tria caniſtra tres adhuc
dies ſunt poſt quos auferet pharao ca-
put tuum ac ſuſpendet te in cruce et lace-
rabunt volucres carnes tuas. Exinde i
dies tercius natalicius pharaonis erat
qui faciens grande convivium pueris
ſuis. recordatus eſt inter epulas magiſtri
pincernarum et piſtorum principis. reſtituitque
alterum in locum ſuum ut porrigeret regi pocu-
lum. alterum ſuſpendit in patibulo. ut con-
iectoris veritas probaretur. Et tamen ſuc-
cedentibus proſperis. prepoſitus pincernarum
oblitus eſt interpretis ſui.

xli

Poſt duos annos vidit pharao
ſompnium. Putabat ſe ſtare ſu-
per fluvium de quo aſcendebant
ſeptem boves pulchre et craſſe nimis et
paſcebantur in locis paluſtribus. Alie
quoque ſeptem emergebant de flumine
fede confecteque macie et paſcebantur in ipſa
amnis ripa in locis virentibus. Devorave-
runtque eas. quarum mira ſpecies et habi-
tudo corporum erat. Expergefactus pharao
rurſum obdormivit et vidit alterum ſompni-
um. Septem ſpice pullulabant in culmo
uno plene atque formoſe. alie quoque totidem
ſpice tenues et percuſſe uredine oriebantur
devorantes omnem pulchritudinem prio-
rum. Evigilans pharao poſt quietem et
facto mane pavore perterritus miſit ad con-
iectores egypti cunctoſque ſapientes. Et ac-
ceſitis narravit ſompnium. nec erat qui inter-
pretaretur. Tunc demum reminiſcens pin-
cernarum magiſter ait. Confiteor peccatum me-
um. Iratus rex ſervis ſuis. me et magiſtrum
piſtorum retrudi iuſſit in carcerem princi-
pis militum ubi una nocte uterque vidi-
mus ſompnium preſagum futurorum. Erat
ibi puer hebreus eiuſdem ducis militum et
famulus. cui narrantes ſompnia. audi-
vimus quicquid poſtea rei probavit even-
tus. Ego enim redditus ſum officio meo.
et ille ſuſpenſus in cruce. Protinus ad regis
imperium eductum de carcere ioſeph totonde-
runt ac veſte mutata obtulerunt ei. Cui
ille ait. Vidi ſompnia nec eſt qui ediſſerat
que audivi te prudentiſſime conicere. Reſpon-
dit ioſeph. Abſque me deus reſpondebit proſpera
pharaoni. Narravit ergo pharao quod vide-
rat. Putabam me ſtare ſuper ripam flu-
minis et ſeptem boves de amne conſcendere
pulchras nimis et obeſis carnibus que
in paſtu paludis virecta carpebant. Et
ecce has ſequebantur alie ſeptem boves
in tantum deformes et macilente ut num-
quam tales in terra egypti viderim. Que conſump-
tis et devoratis prioribus nullum ſaturitatis
dedere veſtigium. ſed ſimili macie et ſqualo-
re torpebant. Evigilans et rurſum ſopo-
re depreſſus vidi ſompnium. Septem ſpi-
ce pullulabant in culmo uno plene at-
que pulcherrime. Alie quoque ſeptem tenu-
es et percuſſe uredine oriebantur e ſtipula que
priorum pulchritudinem devoraverunt. Nar-
ravi coniectoribus ſompnium et nemo eſt qui
ediſſerat. Reſpondit ioſeph. Sompnium
regis unum eſt que facturus eſt deus oſtendit
pharaoni. Septem boves pulchre et ſep-
tem ſpice plene. ſeptem ubertatis anni
ſunt. eandemque vim ſompnii comprehendunt.
Septem boves tenues atque macilente

que ascenderunt post eas et septem spice te-
nues atque macilente que ascenderunt post
eas et vento urente percusse. septem anni ven-
ture sunt famis. qui hoc ordine complebun-
tur. Ecce septem anni venient fertilitatis
magne in universa terra egypti. quos se-
quentur septem anni alii tante sterilita-
tis ut oblivioni tradatur cuncta retro ha-
bundantia. Consumptura enim est fa-
mes omnem terram et ubertatis magni-
tudinem perditura inopie magnitudo. Quod
autem vidisti secundo ad eandem rem per-
tinens sompnium: firmitatis indicium est
eo quod fiat sermo dei et velocius impleatur.
Nunc ergo provideat rex virum sapientem
et industrium. et preficiat eum terre egypti.
qui constituat prepositos per singulas regi-
ones et quintam partem fructuum per septem
annos fertilitatis qui iam nunc futuri
sunt congreget in horrea et omne frumen-
tum sub pharaonis potestate condatur: serveturque
in urbibus et preparetur future septem annorum
fami que pressura est egyptum et non
consumetur terra inopia. Placuit pharaoni
consilium et cunctis ministris suis locutusque
est ad eos. Num invenire poterimus ta-
lem virum qui spiritu dei plenus sit. Dixit
ergo ad ioseph. Quia ostendit tibi deus
omnia que locutus es. numquid sapi-
entiorem et similem tui invenire potero.
Tu eris super domum meam: et ad tui oris
imperium cunctus populus obediet uno tan-
tum solio regni te precedam. Dixit ergo
rursum pharao ad ioseph. Ecce constitui
te super universam terram egypti. Tulitque
anulum de manu sua et dedit in manu
eius. vestivitque eum stola bissina et col-
lo torquem auream circumposuit. fecitque
eum ascendere super currum suum secundum. clama-
mante precone. ut omnes coram eo genu
flecterent. et prepositum esse scirent universe
terre egypti. Dixit quoque rex ad ioseph. Ego
sum pharao. Absque tuo imperio non mo-
vebit quisquam manum aut pedem in omni
terra egypti. Vertitque nomen illius et vo-
cavit eum lingua egyptiaca salvato-
rem mundi. Dedit quoque illi uxorem
asenez filiam putifaris sacerdotis hely-
asseneth

opoleos. Egressus est itaque ioseph ad terram
egypti. Triginta autem annorum erat quando
stetit in conspectu pharaonis et circuivit omnes
regiones egypti. Venitque fertilitas sep-
tem annorum et in manipulos redacte sege-
tes. congregate sunt in horrea egypti. Omnis
etiam frugum habundantia in singulis ur-
bibus condita est. Tantaque fuit multitudo
tritici ut harene maris coequaretur et copia
mensuram excederet. Nati sunt autem io-
seph filii duo antequam veniret fames quos
ei peperit asenez filia putifaris sacerdotis
helyopoleos. Vocavitque nomen primoge-
niti manasses dicens. Oblivisci me fecit
deus omnium laborum meorum et domus pa-
tris mei. Nomen secundi appellavit effra-
ym dicens. Crescere me fecit deus in terra pau-
pertatis mee. Igitur transactis septem an-
nis ubertatis qui fuerant in egypto. cepe-
runt venire septem anni inopie. quos
predixerat ioseph et in universo orbe fames
prevaluit. In cuncta autem terra egypti erat
fames. Qua esuriente clamavit populus
ad pharaonem alimenta petens. Quibus
ille respondit. Ite ad ioseph et quicquid
vobis dixerit facite. Crescebat autem coti-
die fames in omni terra. Aperuitque ioseph
universa horrea et vendebat egiptiis. Nam
et illos oppresserat fames. Omnesque provin-
cie veniebant in egyptum ut emerent escas
et malum inopie temperarent.
Audiens autem iacob quod
alimenta venderentur in egypto dixit
filiis suis. Quare negligitis. Au-
divi quod triticum venundetur in egipto.
Descendite et emite nobis necessaria ut
possimus vivere et non consumamur inopia.
Descendentes igitur fratres ioseph decem
ut emerent frumenta in egypto. beniamin
domi retento a iacob qui dixerat
fratribus suis ne forte quicquam in itinere
pateretur mali. Ingressi sunt terram egip-
ti cum aliis. qui pergebant ad emendum.
Erat autem fames in terra chanaan et
ioseph princeps egypti atque ad illius
nutum populis frumenta vendebantur. Cum-
que adorassent eum fratres sui et agnovis-
set eos quasi ad alienos durius loque-

batur interrogans eos. Unde venistis? Qui
responderunt. De terra chanaan ut ema
mus victui necessaria. Et tamen fratres
ipse cognoscens. non est agnitus ab eis. Et
recordatus somniorum que aliquando
viderat ait ad eos. Exploratores estis ut
videatis infirmiora terre venistis. Qui di
xerunt. Non est ita domine. sed servi tui
venerunt ut emerent cibos. Omnes filii
unius viri sumus pacifici venimus. nec
quicquam famuli tui machinantur mali. Quibus
ille respondit. Aliter est. Inmunita terre
considerare venistis. At illi. Duodecim inq
uiunt servi tui fratres sumus. filii viri unius
in terra chanaan. Minimus est cum patre
nostro. alius non est super. Hoc est ait. quod
locutus sum exploratores estis. Jam nunc
vestri experimentum capiam. Per salutem pha
raonis non egrediemini hinc. donec ve
niat frater vester minimus. Mittite ex vobis
unum qui adducat eum. vos autem
eritis in vinculis. donec probentur que dixi
stis. utrum vera an falsa sint. Alioquin
per salutem pharaonis exploratores estis.
Et tradidit eos custodie tribus diebus. Die
autem tertio eductis de carcere ait. Facite
quod dixi et vivetis. Deum enim timeo.
Si pacifici estis. frater vester unus ligetur
in carcere. vos autem abite et ferte frumenta que
emistis in domos vestras. et fratrem vestrum
minimum adducite ad me. ut possim ve
stros probare sermones et non moriamini.
Fecerunt ut dixerat. et locuti sunt ad invicem.
Merito hec patimur quia peccavimus in fratrem
nostrum videntes angustiam anime eius cum
deprecaretur nos et non audivimus. idcirco
venit super nos tribulatio. E quibus unus
ruben ait. Numquid non dixi vobis no
lite peccare in puerum. et non audistis me.
En sanguis eius exquiritur. Nesciebant
autem quod intelligeret ioseph eo quod per interpre
tem loqueretur ad eos. Avertitque se parumper
et flevit. Et reversus locutus est ad eos. Tol
lensque symeon et ligans cum illis presenti
bus iussit ministris ut implerent saccos
eorum tritico et reponerent pecunias singulo
rum in sacculis suis datis eis super cibariis
in via. Qui fecerunt ita. At illi portantes

frumenta in asinis profecti. Apertoque unus sac
co ut daret iumento pabulum in diversorio
contemplatusque pecuniam in ore sacculi dixit
fratribus suis. Reddita est michi pecunia
mea. en habetur in sacco. Et obstupefacti turba
tique dixerunt mutuo. Quidnam est hoc
quod fecit nobis deus. Veneruntque ad ia
cob patrem suum in terra chanaan et narra
verunt ei omnia que accidissent sibi dicentes.
Locutus est nobis dominus terre dure. et pu
tavit nos exploratores provincie. Cui re
spondimus. Pacifici sumus nec ullas mo
limur insidias. Duodecim fratres uno
patre geniti sumus. unus non est super. mini
mus cum patre nostro versatur in terra chanaan
Qui ait nobis. Sic probabo quod pacifici
estis. Fratrem vestrum unum dimittite apud
me et cibaria domibus vestris necessaria sumi
te et abite. fratremque vestrum minimum adducite
ad me. ut sciam quod non sitis explora
tores. et istum qui tenetur in vinculis reci
pere possitis. ac deinceps emendi que vultis
habeatis licentiam. His dictis cum fru
menta effunderent singuli repererunt in ore
saccorum ligatas pecunias. Exterritisque si
mul omnibus dixit pater iacob. Absque libe
ris me esse fecistis. Joseph non est super.
symeon tenetur in vinculis. beniamin
auferetis. In me hec omnia mala ceciderunt.
Cui respondit ruben. Duos filios meos
interfice si non reduxero eum tibi. Trade
illum in manu mea. et ego eum tibi resti
tuam. At ille. Non descendet inquit filius
meus vobiscum. Frater eius mortuus est
ipse solus remansit. si quid ei adversi acci
derit in terra ad quam pergitis deducetis canos
meos cum merore ad inferos.

Interim fames omnem terram vehementer
premebat. Consumptisque cibis quos ex
egypto detulerant. dixit iacob filios suos.
Revertimini et emite nobis pauxillum
escarum. Respondit iudas. Denuntiavit
nobis vir ille sub testificatione iurandi di
cens. Non videbitis faciem meam nisi fra
trem vestrum minimum adduxeritis vobiscum.
Si ergo vis eum mittere nobiscum pergemus
pariter et ememus tibi necessaria. Si
autem non vis non ibimus. Vir enim ut

sepe dixerimus denuntiavit nobis dicens.
Non videbitis faciem meam absque fratre
vestro minimo. Dixit eis israel. In meam hoc
fecistis miseriam ut indicaretis ei et alium
vos habere fratrem. At illi responderunt. In
terrogavit nos homo per ordinem nostram pro
geniem. si pater viveret. si haberemus fratrem
et nos respondimus ei consequenter iuxta id
quod fuerat sciscitatus. Numquid scire po
teramus quod dicturus esset: adducite vo
biscum fratrem vestrum. Iudas quoque dixit patri
suo. Mitte puerum mecum ut proficiscamur
et possimus vivere ne moriamur nos et
parvuli nostri. Ego suscipio puerum. de manu
mea require eum. Nisi reduxero et tradidero
eum tibi ero peccati reus in te omni tempore. Si
non intercessisset dilatio iam vice altera ve
nissemus. Igitur israel pater eorum dixit ad
eos. Si sic necesse est facite quod vultis. Su
mite de optimis terre fructibus in vasis vestris
et deferte viro munera. modicum resine et
mellis et storacis et stactis et therebinti et a
migdalarum. pecuniamque duplicem ferte
vobiscum et illam quam invenistis in sac
culis reportate ne forte errore factum sit.
Sed et fratrem vestrum tollite et ite ad virum.
Deus autem meus omnipotens faciat eum vo
bis placabilem et remittat vobis fratrem
vestrum quem tenet in vinculis et hunc be
niamyn. Ego autem quasi orbatus absque
liberis ero. Tulerunt ergo viri munera et
pecuniam duplicem et beniamyn. descen
deruntque in egyptum et steterunt coram io
seph. Quos cum ille vidisset et beniamyn
simul. precepit dispensatori domus sue di
cens. Introduc viros in domum et occide vic
timas et instrue convivium quia mecum
comesturi sunt meridie. Fecit ille ut sibi
fuerat imperatum et introduxit viros domum.
Ibique exterriti dixerunt mutuo. Propter pe
cuniam quam retulimus prius in saccis
nostris introducti sumus ut devolvat in nos
calumpniam et violenter subiciat servituti et
nos et asinos nostros. Quamobrem in ipsis fori
bus accedentes ad dispensatorem locuti
sunt. Oramus domine ut audias nos. Iam
ante descendimus ut emeremus escas. Qui
bus emptis cum venissemus ad diversori
um aperuimus sacculos nostros et invenimus
pecuniam in ore saccorum quam nunc in eodem pon
dere reportavimus. Sed et aliud attulimus ar
gentum ut emamus que nobis necessaria
sunt. Non est in nostra conscientia quis eam
posuerit in marsupiis nostris. At ille respondit.
Pax vobiscum nolite timere. Deus vester et
deus patris vestri dedit vobis thesauros in
sacculis vestris. nam pecuniam quam dedistis
mihi probatam ego habeo. Eduxitque ad eos
symeon. et introductis domum attulit a
quam et laverunt pedes suos. deditque pabula
asinis eorum. Illi autem parabant munera
donec ingrederetur ioseph in meridie. Audie
rant enim quod ibi comesturi essent panem.
Igitur ingressus est ioseph domum suam et
obtulerunt ei munera tenentes in manibus
et adoraverunt proni in terram. At ille clemen
ter resalutatis eis interrogavit eos dicens.
Salvus ne est pater vester senex de quo dixe
ratis mihi. Adhuc vivit. Qui responderunt.
Sospes est servus tuus pater noster adhuc
vivit. Et incurvati adoraverunt eum. Attol
lens autem oculos ioseph vidit beniamyn
fratrem suum uterinum et ait. Iste est frater
vester parvulus de quo dixeratis mihi. Et rursum.
Deus inquit misereatur tui fili mi. Festina
vitque in domum. quia commota fuerant viscera
eius super fratre suo. et erumpebant lacrime
et introiens cubiculum flevit. Rursumque
lota facie egressus continuit se et ait. Ponite
panes. Quibus appositis seorsum ioseph et
seorsum fratribus suis. egyptiis quoque qui
vescebantur simul seorsum. illicitum est enim
egyptiis comedere cum hebreis et profanum
putant huiuscemodi convivium. Sederunt
ergo coram eo primogenitus iuxta primo
genita sua et minimus iuxta etatem suam.
Et mirabantur nimis sumptis partibus quas
ab eo acceperant. Maior quoque pars venit
beniamin. ita ut quinque partibus excede
ret. Biberuntque et inebriati sunt cum eo.
Precepit autem ioseph xliiii
dispensatori domus sue dicens.
Imple saccos eorum frumento quan
tum possunt capere et pone pecuniam sin
gulorum in summitate sacci. Cyphum autem
meum argenteum et pretium quod dedit tritici

pone in ore sacci iunioris. Factumque est ita. Et
orto mane dimissi sunt cum asinis suis. I-
amque urbem exierant et processerant paulu-
lum. Tunc ioseph accersito dispensatore do-
mus sue: Surge inquit et persequere viros et ap-
prehensis dicito. Quare reddidistis malum
pro bono. Ciphum quem furati estis: ipse est in
quo bibit dominus meus. et in quo augu-
rari solet. Pessimam rem fecistis. Fecit il-
le ut iusserat. et apprehensis illis per ordinem
locutus est. Qui responderunt. Quare sic
loquitur dominus noster. ut servi tui tantum
flagitium commiserint. Pecuniam quam inveni-
mus in summitate saccorum reportavimus
ad te de terra chanaan et quomodo consequens
est ut furati simus de domo domini tui
aurum vel argentum. Apud quem fuerit
inventum servorum tuorum quod quesieris moria-
tur et nos servi erimus domini nostri. Qui di-
xit eis. Fiat iuxta sententiam vestram. Apud
quem fuerit inventum ipse sit servus meus.
vos autem eritis innoxii. Itaque festina-
to deponentes in terram saccos aperuerunt
singuli. Quos scrutatus incipiens a maio-
re usque ad minimum: invenit ciphum in
sacco beniamin. At illi scissis vestibus
oneratisque rursum asinis reversi sunt in
oppidum. Primusque iudas cum fratribus in-
gressus est ad ioseph. necdum enim de loco
abierat. omnesque ante eum in terram pari-
ter corruerunt. Quibus ille ait. Cur sic a-
gere voluistis. An ignoratis quod non sit
similis mei in augurandi scientia. Cui
iudas. Quid inquit respondebimus domino
meo. vel quid loquemur. aut iuste poterimus
obtendere. Deus invenit iniquitatem ser-
vorum tuorum. En omnes servi sumus domini
mei et nos et apud quem inventus est ci-
phus. Respondit ioseph. Absit a me ut
sic agam. Qui furatus est ciphum. ipse sit
servus meus. vos autem abite liberi ad
patrem vestrum. Accedensque propius iudas con-
fidenter ait. Oro domine mi loquatur
servus tuus verbum in auribus tuis et ne
irascaris famulo tuo. Tu es enim post
pharaonem dominus meus. Interroga-
sti prius servos tuos. Habetis patrem
aut fratrem. Et nos respondimus tibi domino
meo. Est nobis pater senex et puer parvulus
qui in senectute illius natus est. cuius u-
terinus frater est mortuus. et ipsum solum
habet mater sua. pater vero tenere diligit
eum. Dixistique servis tuis. Adducite eum
ad me ut ponam oculos meos super eum.
Suggessimus domino meo. non potest
puer relinquere patrem suum. Si enim il-
lum dimiserit morietur. Et dixisti ser-
vis tuis. Nisi venerit frater vester minimus vo-
biscum. non videbitis amplius faciem me-
am. Cum ergo ascendissemus ad famu-
lum tuum patrem nostrum. narravimus ei
omnia que locutus est dominus meus. Et dixit
pater noster. Revertimini et emite nobis pa-
rum tritici. Cui diximus. Ire non possu-
mus. Si frater noster minimus descenderit
nobiscum proficiscemur simul. Alioquin
illo absente non audebimus videre fa-
ciem viri. Ad que ille respondit. Vos scitis
quod duos genuerit michi uxor mea. Egres-
sus est unus. Et dixistis. Bestia devora-
vit eum. Et huc usque non comparet. Si
tuleritis et istum et aliquid in via ei acci-
derit deducetis canos meos cum merore
ad inferos. Igitur si intravero ad famu-
lum tuum patrem nostrum et puer defuerit cum
anima illius ex huius pendeat anima: vi-
deritque eum non esse nobiscum morietur
et deducent famuli tui canos eius cum me-
rore ad inferos. Ego proprie servus tuus sim
qui in meam hunc recepi fidem et spopon-
di dicens. Nisi reduxero eum peccati reus
ero in patrem meum omni tempore. Manebo
itaque servus tuus pro puero in ministerio domini
mei. et puer ascendat cum fratribus suis.
Non enim possum redire ad patrem absen-
te puero. ne calamitatis que oppressura
est patrem meum testis assistam.

Non se poterat ultra
cohibere ioseph multis coram as-
tantibus. unde precepit ut egrederentur
cuncti foras et nullus interesset alienus
agnitioni mutue. Elevavitque vocem cum
fletu quam audierunt egyptii. omnisque do-
mus pharaonis et dixit fratribus suis. Ego
sum ioseph. Adhuc pater meus vivit.
Non poterant respondere fratres nimio t-

ore percutit. Ad quos ille clementer. Accedi
te inquit ad me. Et cum accessissent prope.
Ego sum ait Ioseph frater vester quem ven
didistis in egyptum. Nolite pavere neque
vobis durum esse videatur quod vendi
distis me in his regionibus. Pro salute enim vestra
misit me deus ante vos in egyptum. Bi
ennium est quod fames esse cepit in terra.
Et adhuc quinque anni restant quibus nec
arari poterit nec meti. Premisitque me de
us ante vos ut reservemini super terram et es
cas ad vivendum habere possitis. Non
vestro consilio sed dei voluntate huc missus
sum qui fecit me quasi patrem pharaonis et
dominum universe domus eius ac principem
in omni terra egypti. Festinate et ascendite
ad patrem meum et dicetis ei. Hec mandat
tibi filius tuus Ioseph. Deus me fecit dominum
universe terre egypti. Descende ad me ne mo
reris et habitabis in terra iessen. Erisque iuxta
me tu et filii tui et filii filiorum tuorum. Oves
tue et armenta tua et que possides ibique te
pascam. Adhuc enim quinque reli
qui sunt anni famis ne et tu pereas et domus tua
et omnia que possides. En oculi vestri et oculi
fratris mei beniamyn vident quod os
meum loquatur ad vos. Nunciate pa
tri meo universam gloriam meam et cuncta
que vidistis in egypto. Festinate et addu
cite eum ad me. Cumque amplexatus reci
disset in collum beniamyn fratris sui fle
vit. Illo quoque similiter flente super collum
eius. Osculatus est Ioseph omnes fratres
suos et ploravit super singulos. Post que
ausi sunt loqui ad eum. Auditumque est et
celebri sermone vulgatum regis vene
runt fratres Ioseph. Et gavisus est pha
rao et omnis familia eius. Dixitque ad
Ioseph ut imperaret fratribus suis dicens.
Onerantes iumenta ite in terram chana
an et tollite inde patrem vestrum et cognatio
nem. Et venite ad me et ego dabo vobis
omnia bona egypti ut comedatis me
dullam terre. Precipe itaque ut tollant plau
stra de terra egypti ad subvectionem parvulorum
suorum et coniugum ac dicito. Tollite patrem
vestrum et properate quantocius venientes. Nec
dimittatis quicquam de supellectili vestra quia

omnes opes egypti vestre erunt. Feceruntque fi
lii israhel ut eis imperatum fuerat. Quibus de
dit plaustra Ioseph secundum pharaonis im
perium et cibaria in itinere. Singulisque iussit
proferri stolas binas. Beniamyn vero dedit
trecentos argenteos cum quinque stolis op
timis. Tantumdemque pecunie ac vestium
mittens patri suo addens et asinos decem
qui subveherent ex omnibus diviciis egypti
et totidem asinas triticum in itinere panesque
portantes. Dimisit ergo fratres suos et profi
ciscentibus ait. Ne irascamini in via. Qui
ascendentes ex egypto venerunt in terram
chanaan ad patrem suum iacob et nun
tiaverunt ei dicentes. Ioseph filius tuus
vivit et ipse dominatur in tota terra egypti.
Quo audito iacob quasi de gravi sompno
evigilans tamen non credebat eis. Illi e
contra referebant omnem ordinem rei. Cum
que vidisset plaustra universa que miserat
revixit spiritus eius et dixit. Sufficit michi
si adhuc filius meus Ioseph vivit. Vadam
et videbo illum antequam moriar. xlvi
Profectusque israhel cum omnibus
que habebat venit ad puteum iu
ramenti. Et mactatis ibi victimis
deo patris sui ysaac audivit eum per visionem
noctis vocantem se et dicentem sibi. Iacob ia
cob. Cui respondit. Ecce assum. Ait illi deus
Ego sum fortissimus deus patris tui. Noli
timere. Descende in egyptum quia in gentem
magnam faciam te ibi. Ego descendam
tecum illuc et ego inde adducam te rever
tentem. Ioseph quoque ponet manum su
am super oculos tuos. Surrexitque iacob
a puteo iuramenti tuleruntque eum filii
sui cum parvulis et uxoribus suis in plaus
tris que miserat pharao ad portandum
senem et omnia que possederat in terra cha
naan. Venitque in egyptum cum omni semine
suo filii eius et nepotes eius filie et cuncta
simul progenies. Hec sunt nomina fi
liorum israhel qui ingressi sunt in egyptum ipse
cum liberis suis. Primogenitus ruben.
Filii ruben. enoch et phallu et esrom et ca
rmi. Filii symeon. yemuel et yamin et a
hod. et iachyn et saab et saher et saul filius
chananitidis. Filii levi. gerson et chaath

et nemain. Filii iuda: her et onam et sela et phares
et zara. Mortui sunt autem her et onam in ter-
ra chanaan. Natique sunt filii phares esrom
et amul. Filii ysachar: thola et phua et iobab
et semron. Filii zabulon: sared et elon et ia-
hel. Hii filii lye quos genuit in mesopota-
mia syrie cum dyna filia sua. Et omnes
anime filiorum eius et filiarum triginta tres. Et
filii gad: sephion et aggy et suny et esebon et he-
ry et arodi et areli. Filii aser: iamne et iesua
et beria. Sara quoque soror eorum. Filii beria:
heber et melchiel. Hii filii zelphe quam dedit
laban lye filie sue. Et hos genuit iacob se-
decim animas. Filii rachel uxoris iacob:
et beniamin. Natique sunt ioseph filii in ter-
ra egypti quos genuit ei aseneth filia pu-
tiphare sacerdotis heliopoleos: manas-
ses et effraym. Filii beniamin: bela et bechor
et asbel, gera et naaman et echy et ros et mofim
et ofim et ared. Hii filii rachel quos genuit
iacob omnes anime quattuordecim. Filii dan:
usym. Filii neptalym: iasiel et guny et ie-
ser et salem. Hii filii bale quam dedit laban
rachel filie sue et hos genuit iacob omnes
anime septem. Cuncte anime que ingresse
sunt cum iacob in egyptum et egresse de
femore illius absque uxoribus filiorum sexa-
ginta sex. Filii autem ioseph qui nati sunt
ei in terra egypti anime due. Omnes anime
domus iacob que ingresse sunt in egip-
tum fuere septuaginta. Misit autem
iacob iudam ante se ad ioseph ut nunc-
iaret ei et ille occurreret in gessen. Quo c-
um pervenisset iuncto ioseph curru suo
ascendit obviam patri suo ad eundem l-
ocum. Vidensque eum irruit super collum
eius et inter amplexus flevit. Dixitque pater
ad ioseph. Iam letus moriar quia vidi
faciem tuam et superstitem te relinquo. Et
ille locutus est ad fratres et ad omnem
domum patris sui. Ascendam et nuncia-
bo pharaoni dicamque ei. Fratres mei et
omnis domus patris mei qui erant in terra
chanaan venerunt ad me et sunt viri
pastores ovium. Curamque habent alen-
dorum gregum. Pecora sua et armenta et
omnia que habere potuerunt adduxe-
runt secum. Cumque vocaverit vos et dixerit

quod est opus vestrum? respondebitis. Viri
pastores sumus servi tui ab infantia nostra
usque in presens et nos et patres nostri. Hec autem
dicetis ut habitare possitis in terra gessen quia
detestantur egyptii omnes pastores ovium.
Ingressus ergo ioseph xlvii
nunciavit pharaoni dicens. Pater meus
et fratres mei oves eorum et armenta et cunc-
ta que possident venerunt de terra chanaan
et ecce consistunt in terra gessen. Extremos quoque
fratrum suorum quinque viros statuit coram
rege. Quos ille interrogavit. Quid habetis
operis? Responderunt. Pastores ovium
sumus servi tui nos et patres nostri. Ad peregri-
nandum in terram tuam venimus quoniam non
est herba gregibus servorum tuorum in gra-
vescente fame in regione chanaan. Pe-
timusque ut esse iubeas nos servos tuos
in terra gessen. Dixitque rex ad ioseph. Pater
tuus et fratres tui venerunt ad te. Terra
egypti in conspectu tuo est in optimo loco
fac habitare eos et trade eis terram gessen.
Quod si nosti in eis esse viros industrios et
constitue illos magistros pecorum meorum.
Post hec introduxit ioseph patrem suum
ad regem et statuit eum ante ipsum. Qui
benedicens illi et interrogatus ab eo quot sunt
dies annorum vite tue. Respondit. Dies
peregrinationis et vite mee centum trigin-
ta annorum sunt parvi et mali et non perve-
nerunt usque ad dies patrum meorum quibus
peregrinati sunt. Et benedicto rege egressus
est foras. Ioseph vero patri et fratribus su-
is dedit possessionem in egypto in optimo
terre loco rameses sicut preceperat pharao
et alebat eos omnemque domum patris
sui prebens cibaria singulis. In toto
enim orbe panis deerat et oppresserat
fames terram maxime egypti et chanaan.
E quibus omnem pecuniam congregavit pro
venditione frumenti. Et intulit eam in era-
rium regis. Cumque defecisset emptoribus
pretium venit cuncta egyptus ad ioseph
dicens. Da nobis panes. Quare mo-
rimur coram te deficiente pecunia. Cui-
bus ille respondit. Adducite pecora ve-
stra et dabo vobis pro eis cibos si pretium
non habetis. Que cum adduxissent de-

dit eis alimenta pro equis et ovibus et bobus
et asinis. Sustentavitque eos anno pro commu-
tatione pecorum. Venerunt quoque anno
secundo et dixerunt ei. Non celamus domi-
num nostrum quod deficiente pecunia simul
et pecora defecerunt. Nec clam te est quod ab-
sque corporibus et terra nichil habeamus. Cur ergo
moriemur te vidente. Et nos et terra nostra
tui erimus. Eme nos in servitutem regi-
am et prebe semina ne pereunte cultore
redigatur terra in solitudinem. Emit igitur
ioseph omnem terram egypti vendentibus
singulis possessiones suas pre magnitu-
dine famis. Subiecitque eam pharaoni
et cunctos populos eius a novissimis terminis
egypti usque ad extremos fines eius preter
terram sacerdotum que a rege tradita fuit
eis quibus et statuta cibaria ex horreis pu-
blicis prebebantur: et idcirco non sunt com-
pulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo
ioseph ad populos. En ut cernitis et vos
et terram vestram pharao possidet. Accipite
semina et serite agros ut fruges habere
possitis. Quintam partem regi dabitis
quatuor reliquas permitto vobis in semen-
tem et in cibos familiis et liberis. Qui
responderunt. Salus nostra in manu tua
est. respiciat tantum nos dominus noster: et leti ser-
viemus regi. Ex eo tempore usque in presentem
diem in universa terra egypti regibus quinta
pars solvitur. Et factum est quasi in legem
absque terra sacerdotali que libera ab hac con-
dicione fuit. Habitavit ergo israhel in
egypto id est in terra gessen et possedit eam
auctusque est et multiplicatus nimis. Et vi-
xit in ea decem et septem annis. Factique sunt
omnes dies illius vite centum quadra-
ginta septem annorum. Cumque appropinqua-
re cerneret diem mortis. vocavit filium su-
um ioseph et dixit ad eum. Si inveni gra-
tiam in conspectu tuo. pone manum tuam
sub femore meo. et facies michi misericordiam et
veritatem ut non sepelias me in egypto
sed dormiam cum patribus meis et auferas
me de hac terra. condasque in sepulchro ma-
iorum meorum. Cui respondit ioseph. Ego
faciam quod iussisti. Et ille. Iura inquit michi.
Quo iurante adoravit israel deum conversus
ad lectuli caput. xlviii
His itaque transactis. nunciatum est
ioseph quod egrotaret pater eius.
Qui assumptis duobus filiis suis
manasse et effraym ivit. Dictumque est seni. Ec-
ce filius tuus ioseph venit ad te. Qui confor-
tatus sedit in lectulo et ingresso ad se ait.
Deus omnipotens apparuit michi in luza
que est in terra chanaan. benedixitque michi
et dixit. Ego te augebo et multiplicabo et fa-
ciam in turbas populorum. daboque tibi terram
hanc et semini tuo post te in possessionem
sempiternam. Duo igitur filii tui qui nati
sunt tibi in terra egypti antequam huc veni-
rem ad te. mei erunt effraym et manasses.
sicut ruben et symeon reputabuntur michi
Reliquos autem quos genueris post eos.
tui erunt et nomine fratrum suorum vocabun-
tur in possessionibus suis. Michi enim quando
veniebam de mesopotamia mortua est
rachel in terra chanaan in ipso itinere. eratque
vernum tempus et ingrediebar ephratam.
et sepelivi eam iuxta viam ephrate. que
alio nomine appellatur bethleem. Videns
autem filios eius dixit ad eum. Qui sunt
isti. Respondit. Filii mei sunt quos dedit
michi dominus in hoc loco. Adduc inquit e-
os ad me. ut benedicam illis. Oculi enim
israel caligaverant pre nimia senectute et cla-
re videre non poterat. Applicatosque ad se os-
culatus et circumplexus eos. dixit ad filium.
Non sum fraudatus a conspectu tuo. insuper
ostendit michi dominus semen tuum. Cumque
tulisset eos ioseph de gremio patris adoravit
pronus in terram et posuit effraym ad dextram
suam. id est ad sinistram israel: manasse vero
in sinistra sua. ad dexteram patris. appli-
cuitque ambos ad eum. Qui extendens ma-
num dexteram posuit super caput effraym
minoris fratris. sinistram autem super
caput manasse qui maior natu erat com-
mutans manus. Benedixitque ioseph fi-
lio suo et ait. Deus in cuius conspectu ambula-
verunt patres mei abraham et ysaac deus qui
pascit me ab adolescentia mea usque in pre-
sentem diem angelus qui eripuit me de
cunctis malis. benedicat pueris istis. et in-
vocetur super eos nomen meum. nominaque

patrum meorum abraham et ysaac. et crescant
in multitudinem super terram. Videns autem
joseph quod posuisset pater suus manum
dexteram super caput effraym graviter acce
pit et apprehensam patris manum levare co
natus est de capite effraym et transferre super
caput manasse. Dixitque ad patrem. Non
ita convenit pater: quia hic est primogenitus
pone dexteram tuam super caput eius. Qui
renuens ait. Scio fili mi scio. Et hic quidem
erit in populos et multiplicabitur. sed frater eius
minor maior illo erit. et semen eius crescet
in gentes. Benedixitque eis in ipso tempore
dicens. In te benedicetur israel. atque dicetur:
Faciat tibi deus sicut effraym et sicut ma
nasse. Constituitque effraym ante manas
sen. Et ait ad ioseph filium suum. En ego
morior et erit deus vobiscum. reducetque vos
ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem
unam extra fratres tuos quam tuli de manu
amorrei in gladio et arcu meo.

Vocavit autem iacob filios
suos et ait eis. Congregamini ut
annunciem que ventura sunt
vobis diebus novissimis. Congregamini
et audite filii iacob. audite israel patrem
vestrum. Ruben primogenitus meus. tu for
titudo mea. et principium doloris mei. pri
or in donis. maior in imperio. Effusus es si
cut aqua. Non crescas quia ascendisti
cubile patris tui. et maculasti stratum eius.
Symeon et levi fratres vasa iniquitatis
bellantia in consilio eorum non veniat anima
mea. et in cetu illorum non sit gloria mea: quia in
furore suo occiderunt virum et in voluntate
sua suffoderunt murum. Maledictus
furor eorum quia pertinax: et indignatio eorum
quia dura. Dividam eos in iacob et dispergam
eos in israel. Iuda te laudabunt fratres tui.
Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum
et adorabunt te filii patris tui. Catulus
leonis iuda ad predam fili mi adolescen
ti requiescens accubuisti ut leo et quasi
leena. Quis suscitabit eum. Non aufe
retur sceptrum de iuda et dux de femore eius
donec veniat qui mittendus est. et ipse erit
expectatio gentium. Ligans ad vineam
pullum suum. et ad vitem o fili mi asinam

suam. Lavabit in vino stolam suam. et in
sanguine uve pallium suum. Pulchrio
res oculi eius vino et dentes eius lacte can
didiores. Zabulon in litore maris habi
tabit et in statione navium pertingens usque
ad sydonem. Ysachar asinus fortis accu
bans inter terminos. vidit requiem quod esset
bona et terram quod optima et supposuit hu
merum suum ad portandum. factusque est
tributis serviens. Dan iudicabit populum
sicut et alie tribus in israel. Fiat dan coluber
in via. cerastes in semita mordens ungu
las equi ut cadat ascensor eius retro. Sa
lutare tuum expectabo domine. Gad ac
cinctus preliabitur ante eum. et ipse accin
getur retrorsum. Aser pinguis panis e
ius et prebebit delicias regibus. Neptalym
cervus emissus et dans eloquia pulchritu
dinis. Filius accrescens ioseph. filius
accrescens et decorus aspectu. filie discurre
runt super murum. Sed exasperaverunt eum
et iurgati sunt invideruntque ei habentes
iacula. Sedit in forti arcus eius et disso
luta sunt vincula brachiorum eius et ma
nuum per manum potentis iacob. inde
pastor egressus est lapis israel. Deus patris
tui erit adiutor tuus et omnipotens benedicet
tibi benedictionibus celi desuper. benedictionibus
abyssi iacentis deorsum. benedictionibus
uberum et vulve. Benedictiones patris
tui confortate sunt benedictionibus patrum
eius donec veniret desiderium collium eterno
rum. Fiant in capite ioseph et in vertice
nazarei inter fratres suos. Beniamyn lu
pus rapax mane comedet predam. vespe
re dividet spolia. Omnes hii in tribubus is
rahel duodecim. Hec locutus est eis pater
suus. benedixitque singulis benedictionibus pro
priis. Et precepit eis dicens. Ego congregor
ad populum meum. sepelite me cum patribus
meis in spelunca duplici. que est in agro
effron ethei contra mambre in terra cha
naan quam emit abraham cum agro ab
effron etheo in possessionem sepulchri.
Ibi sepelierunt eum et saram uxorem eius.
ibi sepultus est ysaac cum rebecca coniuge.
ibi et lya condita iacet. Finitisque manda
tis quibus filios instruebat collegit pedes

suos super lectum et obiit appositusque est
ad populum suum. .L.
Quod cernens ioseph ruit super faci
em patris flens et deosculans eum
Precepitque servis medicis ut aro
matibus condirent patrem. Quibus iussa
explentibus transierunt quadraginta di
es. Iste quippe mos erat cadaverum condito
rum. Flevitque eum egyptus septuaginta
dies. Expleto planctus tempore locutus est
ioseph ad familiam pharaonis. Si inve
ni gratiam in conspectu vestro loquimini in auri
bus pharaonis eo quod pater meus adiuraverit
me dicens. En morior in sepulcro meo quod
fodi michi in terra chanaan sepelies me.
Ascendam igitur ut sepeliam patrem meum
ac revertar. Dixitque pharao. Ascende et sepe
li patrem tuum sicut adiuratus es. Quo
ascendente ierunt cum eo omnes senes
domus pharaonis. cunctique maiores
natu terre egypti. domus ioseph cum fra
tribus suis absque parvulis et gregibus atque
armentis que dereliquerant in terra gessen.
Habuit ergo in comitatu currus et equi
tes et facta est turba non modica. Vene
runt ad aream athad que sita est trans
iordanem ubi celebrantes exequias cum
planctu magno atque vehementi imple
verunt septem dies. Quod cum vidissent
habitatores terre chanaan dixerunt. Planc
tus magnus est iste egyptiis. Et ideo
appellavit nomen loci illius planctus
egypti. Feceruntque filii iacob sicut prece
perat eis pater suus iacob. et portantes eum
in terra chanaan sepelierunt eum in spelunca
duplici quam emerat abraham cum agro
in possessionem sepulchri ab effron etheo
contra faciem mambre. Reversusque est ioseph
in egyptum cum fratribus suis. et omni co
mitatu sepulto patre. Quo mortuo timen
tes fratres eius et mutuo colloquentes ne for
te memor sit iniurie quam passus est et red
dat nobis malum omne quod fecimus. man
daverunt ei. Pater tuus precepit nobis ante
quam moreretur: ut hec tibi verbis illius diceremus.
Obsecro ut obliviscaris sceleris fratrum
tuorum et peccati et malicie quam exercuerunt in te
Nos quoque oramus ut servis dei patris tui

dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis
flevit ioseph. Veneruntque ad eum omnes
fratres sui et proni in terram adorantes dixerunt.
Servi tui sumus. Quibus ille respondit. No
lite timere. Num dei possumus resistere volun
tati. Vos cogitastis de me malum sed deus
vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut
in presentiarum cernitis. ut salvos faceret populos
multos. Nolite timere. Ego pascam vos
et parvulos vestros. Consolatusque est eos et blan
de ac leniter est locutus. Et habitavit in egyp
to cum omni domo patris sui. Vixitque cen
tum decem annis et vidit effraim filios us
que ad tertiam generationem. Filii quoque machyr
filii manasse qui nati sunt in genibus ioseph.
Quibus transactis locutus est fratribus suis
Post mortem meam deus visitabit vos et
ascendere faciet de terra ista ad terram quam iura
vit abraham ysaac et iacob. Cumque ad
iurasset eos atque dixisset deus visitabit vos
asportate vobiscum ossa mea de loco isto
mortuus est. Expletis centum et decem an
nis vite sue. et conditus aromatibus reposi
tus est in loculo in egypto. Explicit liber
genesis. Incipit liber exodus qui dicitur
hebraice elesmoth. Capitulum .i.

Ec sunt nomina filiorum israhel. qui ingres
si sunt in egyptum cum iacob singuli cum
domibus suis introierunt. Ruben. symeon.
levi. iuda. ysachar. zabulon. beniamyn.
dan et neptalym. gad et aser. Erant igitur
omnes anime eorum qui egressi sunt de femore

iacob septuaginta quinque. Ioseph autem in
egypto erat. Quo mortuo et universis fratribus
eius omnique cognatione sua. filii israhel
creverunt et quasi germinantes multiplica-
ti sunt ac roborati nimis impleverunt terram.
Surrexit interea rex novus super egyptum
qui ignorabat ioseph. et ait ad populum suum.
Ecce populus filiorum israel multus et fortior
nobis est. venite sapienter opprimamus eum
ne forte multiplicetur. et si ingruerit contra nos
bellum addatur inimicis nostris. expugnatis-
que nobis egrediatur e terra. Preposuit itaque
eis magistros operum. ut affligerent eos o-
neribus. Edificaveruntque urbes tabernaculo-
rum pharaoni phiton et ramesses. Quanto-
que opprimebant eos. tanto magis multi-
plicabantur et crescebant. Oderantque filios is-
rahel egyptii et affligebant illudentes eis.
atque ad amaritudinem perducebant vitam
eorum operibus duris luti et lateris omnique
famulatu. quo in terre operibus premebantur.
Dixit autem rex egypti obstetricibus hebre-
orum. quarum una vocabatur sephora et altera
ſua precipiens eis. Quando obstetricabi-
tis hebreas et tempus partus advenerit. si
masculus fuerit interficite eum. si femina
reservate. Timuerunt autem obstetrices
deum et non fecerunt iuxta preceptum regis
egypti. sed conservabant mares. Quibus accersi-
tis rex ait. Quidnam est quod facere voluistis
ut pueros servaretis. Que responderunt. Non
sunt hebree sicut egyptie mulieres. ipse
enim obstetricandi habent scientiam. et prius
quam veniamus ad eas pariunt. Bene ergo
fecit obstetricibus deus. et crevit populus confortatusque
est nimis. Et quia timuerunt obstetrices
deum. edificavit illis domos. Precepit autem
pharao omni populo suo dicens. Quicquid
masculini sexus natum fuerit in flumen pro-
icite. quicquid feminini reservate.

Egressus est post hec vir de domo levi. et ac-
cepta uxore stirpis sue que concepit et
peperit ei filium. et videns eum elegan-
tem abscondit tribus mensibus. Cumque diu-
tius iam celare non posset. sumpsit fiscellam
scirpeam. et linivit eam bitumine ac pice.
posuitque intus infantulum. et posuit eum
in carecto ripe fluminis stante procul sorore
eius et considerante eventum rei. Ecce autem
descendebat filia pharaonis ut lavaretur
in flumine et puelle eius gradiebantur per
crepidinem alvei. Que cum vidisset fiscellam
in papirione. misit unam e famulabus
suis et allatam aperiens. cernensque in ea par-
vulum vagientem miserta eius ait. De
infantibus hebreorum hic est. Cui soror pueri.
Vis inquit vadam et vocem tibi hebream
mulierem que nutrire possit infantulum.
Que ait. Vade. Perrexit puella et vocavit ma-
trem eius. Ad quam locuta est filia pharao-
nis. Accipe inquit puerum istum et nutri mihi.
ego dabo mercedem tuam tibi. Suscepit
mulier et nutrivit puerum. adultumque tra-
didit filie pharaonis. Quem illa adop-
tavit in locum filii. vocavitque nomen eius
moyses dicens. quia de aqua tuli eum. In
diebus illis postquam creverat moyses egres-
sus est ad fratres suos viditque afflictionem
eorum et virum egyptium percutientem quem-
dam de hebreis fratribus suis. Cumque circum-
spexisset huc atque illuc et nullum adesse vidis-
set percussum egyptium abscondit sabulo.
Et egressus die altero conspexit duos hebre-
os rixantes. dixitque qui faciebat iniuriam.
Quare percutis proximum tuum. Qui respon-
dit. Quis te constituit principem aut iu-
dicem super nos. Numquid occidere me tu
vis sicut occidisti heri egyptium. Timuit
moyses et ait. Quomodo palam factum est verbum
istud. Audivit pharao sermonem hunc
et querebat occidere moysen. Qui fugiens a
conspectu eius moratus est in terra madyan
et sedit iuxta puteum. Erant autem sacerdo-
ti madyan septem filie. que venerant ad
hauriendam aquam et impletis canalibus ad-
aquare cupiebant greges patris sui.
Supervenere pastores et eiecerunt eas. Sur-
rexitque moyses et defensis puellis adaqua-
vit oves earum. Que cum revertissent ad ietro
patrem suum dixit ad eas. Cur velocius
venistis solito. Responderunt. Vir egip-
tius liberavit nos de manu pastorum. insuper
hausit aquam nobiscum et potum dedit ovibus.
At ille. Ubi est inquit. Quare dimisistis
hominem. Vocate eum ut comedat panem.
Iuravit ergo moyses quod habitaret cum eo.

Accepitque sephoram filiam eius uxorem
que peperit ei filium quem uocauit gersan
dicens. Aduena fui in terra aliena. Alium
uero peperit quem uocauit eliezer dicens.
Deus enim patris mei adiutor meus eri-
puit me de manu pharaonis. Post multi
uero temporis mortuus est rex egypti et in-
gemiscentes filii israel propter opera uociferati
sunt. Ascenditque clamor eorum ad dominum
ab operibus. et audiuit gemitum eorum ac recor-
datus est federis quod pepigerat cum abra-
ham ysaac et iacob. et respexit dominus fili-
os israel et cognouit eos.
Moyses autem pascebat oues iethro
soceri sui sacerdotis madyan. Cumque
minasset gregem ad interiora deserti
uenit ad montem dei oreb. Apparuitque ei
dominus in flamma ignis de medio rubi. et ui-
debat quod rubus arderet et non combureretur.
Dixit ergo moyses. Vadam et uidebo ui-
sionem hanc magnam quare non com-
buratur rubus. Cernens autem dominus quod
pergeret ad uidendum. uocauit eum de me-
dio rubi et ait. Moyses moyses. Qui respon-
dit. Adsum. At ille. Ne appropies inquit huc.
Solue calciamentum de pedibus tuis. locus
enim in quo stas terra sancta est. Et ait. Ego sum
deus patris tui deus abraham deus ysaac et
deus iacob. Abscondit moyses faciem suam
non enim aspicere audebat contra deum. Cui
ait dominus. Vidi afflictionem populi mei
in egypto et clamorem eius audiui propter
duritiam eorum qui presunt operibus. Et sciens
dolorem eius descendi ut liberem eum de
manibus egyptiorum et educerem de terra illa in
terram bonam et spatiosam in terram que fluit
lacte et melle ad loca chananei et ethei et
amorrei. pherezei. euei. iebusei. Clamor
ergo filiorum israhel uenit ad me. uidique
afflictionem eorum qua ab egyptiis opprimuntur.
Sed ueni ut mittam te ad pharaonem
ut educas populum meum filios israel de egip-
to. Dixitque moyses ad dominum. Quis ego sum
ut uadam ad pharaonem et educam filios
israel de terra egypti. Qui dixit ei. Ego ero tecum
et hoc habebis signum quod miserim te.
Cum eduxeris populum meum de egypto im-
molabis deo super montem istum. Ait mo-
yses ad deum. Ecce ego uadam ad filios israel
et dicam eis. Deus patrum uestrorum misit
me ad uos. Si dixerint quod est nomen eius
quid dicam eis. Dixit dominus ad moysen.
Ego sum qui sum. Ait. Sic dices filiis israel.
Qui est misit me ad uos. Dixitque iterum deus
ad moysen. Hec dices filiis israel. Dominus
deus patrum uestrorum deus abraham et deus ysa-
ac et deus iacob. misit me ad uos. Hoc nomen
michi est in eternum et hoc memoriale meum
in generatione et generationem. Vade et congrega
filios israel et dices ad eos. Dominus deus patrum
uestrorum apparuit michi deus abraham et deus ysa-
ac et deus iacob dicens. Visitans uisitaui uos
et uidi omnia que acciderunt uobis in egypto
et dixi ut educam uos de afflictione egypti in
terram chananei. ethei. et amorrei pherezei. et
euei. et iebusei. ad terram fluentem lacte et
melle et audient uocem meam. Ingredieris
tu et seniores israel ad regem egypti et dices. Do-
minus deus hebreorum uocauit nos. Ibimus
uiam trium dierum per solitudinem ut immo-
lemus domino deo nostro. Sed ego scio quod non
dimittet uos rex egypti ut eatis nisi per ma-
num ualidam. Extendam enim manum
meam et percutiam egyptum in cunctis mira-
bilibus meis que facturus sum in medio eorum.
Post hec dimittet uos. Daboque gratiam coram
egyptiis populo huic. et cum egrediemini
non exibitis uacui. et postulabit mulier a
uicina sua et ab hospita sua uasa argentea
et aurea. et uestes. ponetisque eas super filios et fi-
lias uestras et spoliabitis egyptum. Respondit
moyses et ait. Non credent michi nec audi-
ent uocem meam sed dicent. Non apparuit tibi dominus.
Dixit ergo ad eum.
Quid est quod tenes in manu tua.
Respondit. Virga. Dixitque illi do-
minus. Proice illam in terram. Proiecit et uersa
est in colubrum ita ut fugeret moyses. Dixitque
dominus. Extende manum tuam et apprehende
caudam eius. Extendit et tenuit et uersa est in
uirgam. Ut credant inquit quod apparuerit
tibi dominus deus patrum tuorum deus abraham
et deus ysaac. et deus iacob. Dixit dominus rursum.
Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam
cum misisset in sinum protulit lepram ad
instar niuis. Retrahe ait manum tuam

in ſinum tuo. Retraxit et protulit iterum et erat ſi-
milis carni reliquae. Si non crediderint inquit
tibi neque audierint ſermonem ſigni prioris
credent verbo ſigni ſequentis. Quod ſi nec duo-
bus quidem his ſignis crediderint neque audi-
erint vocem tuam ſume aquam fluminis et
effunde eam ſuper aridam et quicquid hauſeris
de fluvio vertetur in ſanguinem. Ait Moyſes
Obſecro domine non ſum eloquens ab he-
ri et nudius tercius. et ex quo locutus es ad ſer-
vum tuum inpedicionis et tarditatis lingue
ſum. Dixit dominus ad eum. Quis fecit
os hominis. Aut quis fabricatus eſt mu-
tum. aut ſurdum. videntem aut cecum. et
Nonne ego. Perge igitur et ego ero in ore
tuo et docebo te quid loquaris. At ille. Ob-
ſecro domine inquit mitte quem miſſurus
es. Iratus dominus in Moyſen ait. Aaron fra-
ter tuus levites. ſcio quod eloquens ſit.
ecce ipſe egredietur in occurſum tuum et videns
que te letabitur corde. Loquere ad eum et po-
ne verba mea in ore eius. et ego ero in ore tuo.
et in ore illius et oſtendam vobis quid agere
debeatis. Ipſe loquetur pro te ad populum. et erit
os tuum. tu autem eris ei in hiis que ad
deum pertinent. Virgam quoque hanc ſume
in manu tua in qua facturus es ſigna.
Abiit Moyſes et reverſus eſt ad Iethro cogna-
tum ſuum dixitque ei. Vadam et revertar ad
fratres meos in egyptum ut videam ſi ad-
huc vivant. Dixit ei Iethro. Vade in pace.
Dixit ergo dominus ad Moyſen in Madi-
an. Vade et revertere in egyptum. mortui enim
ſunt omnes qui querebant animam tuam. Tu-
lit Moyſes uxorem ſuam et filios ſuos. et in-
poſuit eos ſuper aſinum. reverſuſque eſt in egip-
tum portans virgam dei in manu ſua. Di-
xitque ei dominus revertenti in egyptum. Vide
ut omnia oſtenta que poſui in manu tua
facias coram pharaone. Ego indurabo
cor eius et non dimittet populum. Diceſque ad
eum. Hec dicit dominus. Filius primogenitus
meus iſrael. Dixi tibi. Dimitte filium meum
ut ſerviat michi et noluiſti dimittere eum.
Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum.
Cumque eſſet in itinere in diverſorio occurrit ei
dominus et volebat occidere eum. Tulit illico
Sephora acutiſſimam petram et circumcidit
preputium filii ſui. tetigitque pedes eius et ait.
Sponſus ſanguinum tu michi es. Et di-
miſit eum poſtquam dixerat ſanguinum ob
circumciſionem. Dixit autem dominus ad Aaron
Vade in occurſum Moyſi in deſerto. Qui
perrexit obviam ei in montem dei. et oſcula-
tus eſt eum. Narravitque Moyſes Aaron
omnia verba domini. per que miſerat eum
et ſigna que mandaverat. Veneruntque ſi-
mul et congregaverunt cunctos ſeniores filio-
rum iſrahel. locutuſque eſt Aaron omnia
verba que dixerat dominus ad Moyſen. et fecit
omnia ſigna coram populo et credidit populus.
Audieruntque quod viſitaſſet dominus filios
iſrael. et quod reſpexiſſet afflictionem eorum et
proni adoraverunt.

Poſt hec ingreſſi ſunt Moyſes et Aaron.
et dixerunt pharaoni. Hec dicit
dominus deus iſrael. Dimitte popu-
lum meum ut ſacrificet michi in deſerto.
At ille reſpondit. Quis eſt dominus ut audi-
am vocem eius. et dimittam iſrael. Neſcio
dominum et iſrahel non dimittam. Dixerunt.
Dominus deus hebreorum vocavit nos ut
eamus viam trium dierum in ſolitudine
ut ſacrificemus domino deo noſtro ne forte
accidat nobis peſtis aut gladius. Ait
ad eos rex egypti. Quare Moyſes et Aaron
ſollicitatis populum ab operibus ſuis. Ite ad o-
nera veſtra. Dixitque pharao. Multus eſt
populus terre. Videtis quod turba ſucre-
verit quanto magis ſi dederitis eis requi-
em ab operibus. Precepitque in die illo prefectis
operum et exactoribus populi dicens. Ne-
quaquam ultra dabitis paleas populo ad conficien-
dos lateres ſicut prius. ſed ipſi vadant et
colligant ſtipulas. et menſuras laterum
quas prius faciebant inponetis ſuper
eos. nec minuetis quicquam. Vacant enim
et ideo vociferantur dicentes eamus et ſacri-
ficemus domino deo noſtro. Opprimantur o-
peribus et expleant ea ut non acquieſcant ver-
bis mendacibus. Igitur egreſſi prefecti et
operum et exactores ad populum dixerunt. Sic
dicit pharao. Non do vobis paleas. ite
et colligite ſicubi invenire poteritis
nec minuetur quicquam de opere veſtro. Diſp-
erſuſque eſt populus per omnem terram egypti ad

colligendas paleas. Prefecti quoque operum in-
stabant dicentes. Complete opus vestrum
cotidie sicut prius facere solebatis quando
dabantur vobis palee. Flagellatique sunt
qui preerant operibus filiorum israel ab exacto-
ribus pharaonis dicentes. Quare non im-
pletis mensuram laterum sicut prius ne-
que heri nec hodie. Veneruntque prepositi filiorum
israel et vociferati sunt ad pharaonem dicen-
tes. Cur ita agis contra servos tuos. Pa-
lee non dantur nobis et lateres similiter im-
perantur. En famuli tui flagellis ceduntur
et iniuste agitur contra populum tuum. Qui
ait. Vacatis ocio. et idcirco dicitis. Eamus
et sacrificemus domino. Ite et operamini.
Palee non dabuntur vobis et reddetis consuetum
numerum laterum. Videbantque prepositi fi-
liorum israhel se in malo. eo quod diceretur
eis. non minuetis quicquam de lateribus per
singulos dies. Occurreruntque moysi et
aaron qui stabant ex adverso egredientes
a pharaone et dixerunt eis. Videat dominus
et iudicet quoniam fetere fecistis odorem
nostrum coram pharaone et servis eius et pre-
buistis ei gladium ut occideret nos. Re-
versusque moyses ad dominum ait. Domine
cur afflixisti populum istum. Quare misi-
sti me. Ex eo enim quo ingressus sum
ad pharaonem ut loquerer in nomine tuo
afflixit populum tuum et non liberasti eos.
Dixit dominus ad
moysen. Nunc videbis que factu-
rus sim pharaoni. Per manum enim
fortem dimittet eos. et in manu robusta
eiciet eos de terra sua. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Ego dominus qui apparui a-
braham ysaac et iacob in deo omnipotente.
et nomen meum adonay non indicavi e-
is. Pepigique cum eis fedus. ut darem eis
terram chanaan. terram peregrinationis eo-
rum in qua fuerunt advene. Ego audi-
vi gemitum filiorum israel. quo oppresserunt
eos egyptii. et recordatus sum pacti mei.
Ideo dic filiis israhel. Ego sum dominus
qui educam vos de ergastulo egyptiorum
et eruam de servitute et redimam de brachio
excelso et iudiciis magnis. et assumam
vos michi in populum et ero vester deus. et scietis

quod ego sum dominus deus vester qui eduxe-
rim vos de ergastulo egyptiorum et induxerim
in terram super quam levavi manum meam ut
darem eam abraham ysaac et iacob. et dabo
vobis eam possidendam ego dominus. Narra-
vit ergo moyses omnia filiis israel. qui non
acquieverunt ei propter angustiam spiritus et
opus durissimum. Locutusque est dominus ad
moysen dicens. Ingredere et loquere ad pha-
raonem regem egypti ut dimittat filios
israel de terra sua. Respondit moyses coram
domino. Ecce filii israel non me audiunt.
et quomodo audiet me pharao presertim
cum sim incircumcisus labiis. Locutus est
dominus ad moysen et aaron et dedit manda-
tum ad filios israel et ad pharaonem regem
egypti. ut educerent filios israel de terra egypti.
Isti sunt principes domorum per familias su-
as. Filii ruben primogeniti israel: enoch et
fallu. esron. et carmi. Hee cognationes ru-
ben. Filii symeon. iamuel et iamin et aod
iachyn et soar. saul filius chananitidis.
Hee cognationes symeon. Et hec nomina
filiorum levi per cognationes suas. Gerson et
chaat. et merari. Anni autem vite levi. fu-
erunt centum triginta septem. Filii gerson
lobeny et semey per cognationes suas. Filii
caath amram et ysuar et ebron et ozyel. An-
ni quoque vite caath. centum triginta tres.
Filii merari. mooli et musi. Hee cognatio-
nes levi per familias suas. Accepit autem
amram uxorem iocabeth patruelem su-
am que peperit ei aaron et moysen et mariam.
Fuerunt anni vite amram centum tri-
ginta octo. Filii quoque ysuar chore et ne-
pheg et zechri. Filii quoque ozyel. misael et
elsaphan et sethri. Accepit autem aaron
uxorem elyzabeth filiam aminadab so-
rorem naason que peperit ei nadab et abyu
et eleazar et ythamar. Filii quoque chore a-
ser et helchana et abyasab. Hee sunt
generationes choritarum. At vero elea-
zar filius aaron accepit uxorem de filia-
bus phutyhel que peperit ei finees. Hii sunt
principes familiarum leviticarum per cognatio-
nes suas. Iste est moyses et aaron quibus
precepit dominus ut educerent filios israel de
terra egypti per turmas suas. Hii sunt

qui loquuntur ad pharaonem regem egypti
ut educant filios israel de egypto. Iste moyses
⁊ aaron in die qua locutus est dominus
ad moysen in terra egypti. Et locutus est dominus
ad moysen. Ego dominus. Loquere ad pharaonem
regem egypti omnia que ego loquor tibi
Et ait moyses coram domino. En incircum
cisus labiis sum quomodo audiet me pharao
Dixitque dominus ad C. vii
moysen. Ecce constitui te deum pha
raonis ⁊ aaron frater tuus erit pro
pheta tuus. Tu loqueris omnia que mando
tibi. ille loquetur ad pharaonem ut dimit
tat filios israel de terra sua. Sed ego indurabo
cor eius ⁊ multiplicabo signa ⁊ ostenta
mea in terra egypti ⁊ non audiet vos. Et in
mittamque manum meam super egiptum
⁊ educam exercitum ⁊ populum meum filios
israel de terra egypti per iudicia maxima. ⁊ scient
egypcii quod ego sum dominus qui exten
derim manum meam super egyptum ⁊ eduxe
rim filios israel de medio eorum. Fecit itaque
moyses ⁊ aaron sicut preceperat dominus. ita ege
runt. Moyses autem erat octoginta an
norum. ⁊ aaron octoginta trium. quando
locuti sunt ad pharaonem. Dixit dominus
ad moysen ⁊ aaron. Cum dixerit vobis
pharao ostendite signa. dices ad aaron.
Tolle virgam tuam ⁊ proice eam coram
pharaone ⁊ servis eius ac vertatur in co
lubrum. Ingressi itaque moyses ⁊ aaron
ad pharaonem. fecerunt sicut preceperat dominus.
Tulitque virgam aaron coram pharaone
⁊ servis eius que versa est in colubrum. Vo
cavit autem pharao sapientes ⁊ malefi
cos ⁊ fecerunt etiam ipsi per incantaciones
egyptias ⁊ archana quedam similiter. pro
iecerunt que singuli virgas suas que verse
sunt in dracones. Sed devoraverunt virga
aaron virgas eorum. Induratumque est cor
pharaonis ⁊ non audivit eos sicut pre
ceperat dominus. Dixit autem dominus. Ingrava
tum est cor pharaonis ⁊ non vult dimit
tere populum. Vade mane ad eum. ecce egre
dietur ad aquas fluminis ⁊ stabis oc
flumis cursum eius super ripam. ⁊ virgam que
versa est in draconem tolles in manu tua
dicesque ad eum. Dominus deus hebreorum
misit me ad te dicens. Dimitte populum me
um ut sacrificet michi in deserto ⁊ usque ad
presens audire noluisti. Hec igitur dicit
dominus. In hoc scies quod dominus sim. Ecce per
cuciam virga que in manu mea est aquam
fluminis ⁊ vertetur in sanguinem. Pisces
quoque qui sunt in flumine morientur ⁊ com
putrescent aque ⁊ affligentur egypcii bi
bentes aquam fluminis. Dixit quoque domi
nus ad moysen. Dic ad aaron. Tolle vir
gam tuam ⁊ extende manum tuam super
aquas egypti ⁊ super fluvios eorum ⁊ rivos
ac paludes ⁊ omnes lacus aquarum ut ver
tantur in sanguinem. ⁊ sit cruor in omni
terra egypti tam in ligneis vasis quam in saxe
is. Feceruntque ita moyses ⁊ aaron sicut
preceperat dominus. Et elevans virgam per
cussit aquam fluminis coram pharaone ⁊
servis eius que versa est in sanguinem. ⁊ pis
ces qui erant in flumine mortui sunt.
Computruitque fluvius ⁊ non poterant
egypcii bibere aquam fluminis. ⁊ fuit sanguis
in tota terra egypti. Feceruntque similiter
malefici egypciorum incantacionibus suis. Et
induratum est cor pharaonis nec audi
vit eos. sicut preceperat dominus. Avertitque se
ingressusque est domum suam. nec apposuit
cor etiam hac vice. Foderunt autem omnes
egypcii per circuitum fluminis aquam ut bibe
rent. non enim poterant bibere de aqua flu
minis. Impletique sunt septem dies postquam
percussit dominus fluvium C. viii
Dixit quoque dominus ad moysen. In
gredere ad pharaonem ⁊ dices ad e
um. Hec dicit dominus. Dimitte po
pulum meum ut sacrificet michi. Si autem
nolueris dimittere. ecce ego percuciam o
mnes terminos tuos ranis. ⁊ ebulliet flu
vius ranas que ascendent ⁊ ingredientur
domum tuam ⁊ cubiculum lectuli tui. et
super stratum tuum. ⁊ in domos servorum
tuorum ⁊ in populum tuum. ⁊ in furnos tuos ⁊ in
reliquias ciborum tuorum ⁊ ad te ⁊ ad populum
tuum. ⁊ ad omnes servos tuos intrabunt
rane. Dixitque dominus ad moysen. Dic
ad aaron. Extende manum tuam super
fluvios ⁊ super rivos ⁊ paludes ⁊ educ ra
nas super terram egypti. Extendit aaron

manum suam super aquas egypti. et ascen
derunt sup terram. operueruntque terram egyp
ti. Feceruntque malefici per incantaciones su
as similiter. eduxeruntque ranas sup terram
egypti. Uocauit autem pharao moysen
et aaron et dixit eis. Orate dominum ut au
ferat ranas a me et a populo meo et dimit
tam populum ut sacrificet domino. Dixitque
moyses pharaoni. Constitue michi quando
deprecer pro te et pro seruis tuis et pro populo tuo
ut abigantur rane a te et a domo tua et a ser
uis tuis et a populo tuo et tantum in flumine
remaneant. Qui respondit. Cras. At ille
Iuxta uerbum tuum inquit faciam. ut
scias quoniam non est sicut dominus deus
noster. et recedent rane a te et a domo tua et a seruis
tuis et a populo tuo tantum in flumine rema
nebunt. Egressique sunt moyses et aaron a
pharaone. et clamauit moyses ad dominum
pro sponsione ranarum. quam condixerat pharao
ni. Fecitque dominus iuxta uerbum moysi
et mortue sunt rane de domibus et de uillis
et de agris. congregaueruntque eas in immensos
aggeres et computruit terra. Uidens autem
pharao quod data esset requies ingrauauit
cor suum et non audiuit eos. sicut preceperat
dominus. Dixitque dominus ad moysen.
Loquere ad aaron. Extende uirgam tuam
et percute puluerem terre. et sint sciniphes in uniuer
sa terra egypti. Feceruntque ita. Et extendit
aaron manum uirgam tenens percus
sitque puluerem terre et facti sunt sciniphes in
hominibus et in iumentis. Omnis pul
uis terre uersus est in sciniphes per totam ter
ram egypti. Feceruntque similiter malefi
ci incantationibus suis ut educerent sciniphes
et non potuerunt. Erantque sciniphes tam in
hominibus quam in iumentis. Et dixerunt
malefici ad pharaonem. Digitus dei est
hic. Induratumque est cor pharaonis et non
audiuit eos sicut preceperat dominus. Dixitque
dominus ad moysen. Consurge diluculo
et sta coram pharaone. egredietur enim ad
aquas et dices ad eum. Hec dicit dominus.
Dimitte populum meum ut sacrificet michi.
Quod si non dimiseris eum. ecce ego immit
tam in te et in seruos tuos et in populum tuum et in
domos tuas omne genus muscarum et im

/ eos

plebuntur domus egyptiorum muscis diuersi ge
neris et uniuersa terra in qua fuerint. Faciamque
mirabile in die illa terram gessen in qua
populus meus est. ut non sint ibi musce
ut scias quia ego dominus in medio terre.
Ponamque diuisionem inter populum meum
et populum tuum. Cras erit signum istud. Fe
citque dominus ita. Et uenit musca grauissima
in domum pharaonis et seruorum eius et in
omnem terram egypti. corruptaque est terra
ab huiuscemodi muscis. Uocauitque pha
rao moysen et aaron et dixit eis. Ite sacrifi
cate deo uestro in terra hac. Et ait moyses. Non
potest ita fieri. Abhominaciones egyptio
rum immolabimus domino deo nostro. Quod
si mactauerimus ea que colunt egyptii
coram eis lapidibus nos obruent. Uiam
trium dierum pergemus in solitudinem et sacri
ficabimus domino deo nostro sicut precepit
nobis in deserto. Dixitque pharao. Ego di
mittam uos ut sacrificetis domino deo uestro
in deserto uerumptamen longius ne abe
atis. Rogate pro me. Et ait moyses. Egres
sus a te orabo dominum. et recedet musca a pha
raone et a seruis et a populo eius cras. Uerum
tamen noli ultra fallere ut non di
mittas populum sacrificare domino. Egressusque
moyses a pharaone orauit dominum qui fecit
iuxta uerbum illius. et abstulit muscas a
pharaone a seruis et a populo eius. et non super
fuit nec una quidem. Et ingrauatum est
cor pharaonis ita ut nec hac quidem uice
dimitteret populum.

C. viiij

Dixit autem dominus ad moysen. Ingredere
ad pharaonem et loquere ad eum.
Hec dicit dominus deus hebreorum.
Dimitte populum meum. ut sacrificet michi
in deserto. Quod si adhuc renuis et retines
eos ecce manus mea erit sup agros tuos
et sup equos et sup asinos. et sup camelos
et oues et boues. pestis ualde grauis. Et fa
ciet dominus mirabile inter possessiones israel et
possessiones egyptiorum. ut nichil omnino
pereat ex his que pertinent ad filios israel.
Constituitque dominus tempus dicens. Cras
faciet dominus uerbum istud in terra. Fecit ergo
dominus uerbum istud altera die. mortuaque sunt
omnia animancia egyptiorum. de animalibus

uero filiorum israhel nichil omnino periit. Et misit pharao ad uidendum nec erat quicquam mortuum de his que possidebat israel. Ingrauatumque est cor pharaonis et non dimisit populum. Et dixit dominus ad moysen et aaron. Tollite plenas manus cineris de camino et spargat illum moyses in celum coram pharaone. Sitque puluis super uniuersam terram egypti. Erunt enim in hominibus et iumentis uulnera et uesice turgentes in uniuersa terra egypti. Tuleruntque cinerem de camino et steterunt coram pharaone et sparsit illum moyses in celum. Factaque sunt uulnera uesicarum turgentium in hominibus et iumentis nec poterant malefici stare coram moyse propter uulnera que in illis erant et in omni terra egypti. Induratumque dominus cor pharaonis et non audiuit eos. sicut locutus est dominus ad moysen. Dixit quoque dominus ad moysen. Mane consurge et sta coram pharaone et dices ad eum. Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte populum meum ut sacrificet michi quia in hac uice mittam omnes plagas meas super cor tuum et super seruos tuos et super populum tuum. ut scias quod non sit similis mei in omni terra. Nunc enim extendens manum percutiam te et populum tuum peste peribisque de terra. Idcirco autem posui te ut ostendam in te fortitudinem meam. et narretur nomen meum in omni terra. Adhuc retines populum meum et non uis eum dimittere. En pluam hac ipsa hora cras grandinem multam nimis qualis non fuit in egypto a die qua fundata est usque in presens tempus. Mitte ergo iam nunc et congrega iumenta tua et omnia que habes in agro. Homines enim et iumenta et uniuersa que inuenta fuerint foris nec congregata de agris. cecideritque super ea grando morientur. Qui timuit uerbum domini de seruis pharaonis fecit confugere seruos suos et iumenta in domos. qui autem neglexit sermonem domini dimisit seruos suos et iumenta in agris. Et dixit dominus ad moysen. Extende manum tuam in celum ut fiat grando in uniuersa terra egypti super homines et super iumenta et super omnem herbam agri in terra egypti. Extenditque moyses uirgam in celum et dominus dedit tonitrua et grandinem ac discurrentia fulgura super terram. Pluitque dominus grandinem super terram egypti. et grando et ignis mixta pariter ferebantur. Tanteque fuit magnitudinis quanta ante numquam apparuit in uniuersa terra egypti ex quo gens illa condita est. Et percussit grando in omni terra egypti cuncta que fuerant in agris. ab homine usque ad iumentum cunctamque herbam agri percussit grando et omne lignum regionis confregit. Tantum in terra gessen ubi erant filii israel grando non cecidit. Misitque pharao et uocauit moysen et aaron dixitque ad eos. Peccaui etiam nunc. Dominus iustus. ego et populus meus impii. Orate dominum ut desinant tonitrua dei et grando et dimittam uos et nequaquam hic ultra remaneatis. Ait moyses. Cum egressus fuero de urbe. extendam palmas meas ad dominum et cessabunt tonitrua et grando non erit. ut scias quia domini est terra. Noui autem quod tu et serui tui necdum timeatis dominum deum. Linum ergo et ordeum lesum est eo quod ordeum esset uirens et linum iam folliculos germinaret. Triticum autem et far non sunt lesa quia serotina erant. Egressusque moyses a pharaone ex urbe tetendit manus ad dominum et cessauerunt tonitrua et grando nec ultra stillauit pluuia super terram. Videns autem pharao quod cessasset pluuia et grando et tonitrua auxit peccatum et ingrauatum est cor eius et seruorum eius et induratum nimis nec dimisit filios israel sicut preceperat dominus per manum moysi.

C. X.

Et dixit dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem. Ego enim induraui cor eius et seruorum eius. ut faciam signa mea hec in eo. et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum quotiens contriuerim egyptios et signa mea fecerim in eis. et sciatis quia ego dominus. Introierunt ergo moyses et aaron ad pharaonem et dixerunt ei. Hec dicit dominus deus hebreorum. Usquequo non uis subici michi. Dimitte populum meum ut sacrificet michi. Si autem resistis et non uis dimittere eum. ecce ego inducam cras lo

fulgura

custam in fines tuos que operiat superficiem ter-
re nec quicquam eius appareat. sed comedatur
quod residuum fuerit grandini. Corrodet enim
omnia ligna que germinant in agris
et implebunt domos tuas et servorum tuorum et
omnium egyptiorum quantam non viderunt
patres tui et avi ex quo orti sunt super terram
usque in presentem diem. Avertitque se et egressus
est a pharaone. Dixerunt autem servi
pharaonis ad eum. Usque quo patiemur
hoc scandalum. Dimitte homines ut sa-
crificent deo suo. Nonne vides quod pe-
rierit egyptus. Revocaveruntque moysen et aa-
ron ad pharaonem qui dixit eis. Ite et sa-
crificate domino deo vestro. Qui nam sunt
qui ituri sunt. Ait moyses. Cum parvulis
nostris pergemus et senibus cum filiis et filiabus
cum ovibus et armentis. est enim sollemp-
nitas domini dei nostri. Et respondit pharao.
Sic dominus sit vobiscum. quomodo ego di-
mittam vos et parvulos vestros. Cui dubi-
um est quod pessime cogitetis. Non fiet ita.
Sed ite tantum viri et sacrificate domino
hoc enim et ipsi petistis. Statimque eiecti
sunt a conspectu pharaonis. Dixit autem
dominus ad moysen. Extende manum
tuam super terram egypti ad locustam ut as-
cendat super eam et devoret omnem herbam
que residua fuit grandini. Et extendit mo-
yses virgam super terram egypti et dominus
induxit ventum urentem tota illa die et
nocte. et mane facto ventus urens levavit
locustas que ascenderunt super universam
terram egypti. et sederunt in cunctis finibus e-
gyptiorum innumerabiles. quales ante il-
lud tempus non fuerant nec postea futu-
re sunt. operueruntque universam superficiem
terre. vastantes omnia. Devorata igitur
herba terre et quicquid pomorum in arboribus fuit
que grando dimiserat. Nichilque omnino
virens relictum est in lignis et herbis terre
in cuncta egypto. Quamobrem festinus
pharao vocavit moysen et aaron et dixit
ad eos. Peccavi in dominum deum vestrum et in
vos. Sed nunc dimittite michi peccatum eti-
am hac vice. et rogate dominum deum vestrum
ut auferat a me mortem istam. Egressusque
de conspectu pharaonis oravit dominum qui
flare fecit ventum ab occidente vehementissi-
mum. et arreptam locustam proiecit in mare
rubrum. non remansit ne una quidem in
cunctis finibus egypti. Et induravit dominus
cor pharaonis nec dimisit filios israhel.
Dixit autem dominus ad moysen. Extende
manum tuam in celum et sint tenebre
super terram egypti. tam dense ut palpari
queant. Extendit moyses manum in ce-
lum et facte sunt tenebre horribiles in universa
terra egypti tribus diebus nemo vidit fratrem
suum nec movit se de eo loco in quo erat.
Ubicumque autem habitabant filii israhel
lux erat. Vocavitque pharao moysen et
aaron et ait eis. Ite et sacrificate domino
oves tantum vestre et armenta remaneant.
parvuli vestri eant vobiscum. Ait moyses.
Hostias quoque et holocausta dabis no-
bis que offeramus domino deo nostro. Cunc-
ti greges pergent nobiscum non remane-
bit ex eis ungula que necessaria sunt
in cultum domini dei nostri. presertim cum
ignoremus quid debeat inmolari do-
nec ad ipsum locum perveniamus. Indu-
ravit autem dominus pharaonis et noluit /cor
dimittere eos. Dixitque pharao ad moy-
sen. Recede a me et cave ne ultra videas
faciem meam. Quocumque die apparu-
eris michi morte morieris. Respondit
moyses. Ita fiat ut locutus es non vide-
bo ultra faciem tuam. C. XI

Et dixit dominus ad moysen. Adhuc
plaga una tangam pharaonem
et egyptum. et post hec dimittet vos
et exire compellet. Dices ergo omni ple-
bi. ut postulet vir ab amico suo. et mulier
ab vicina sua vasa aurea et argentea. Da-
bit autem dominus gratiam populo suo
coram egyptiis. Fuitque moyses vir mag-
nus valde in terra egypti. coram servis
pharaonis et omni populo. Et ait. Hec
dicit dominus. Media nocte ingrediar egip-
tum et morietur omne primogenitum in terra
egyptiorum. a primogenito pharaonis qui
sedet in solio eius usque ad primogenitum
ancille que est ad molam. et omnia primo-
genita iumentorum. eritque clamor magnus
in universa terra egypti. qualis nec antea

fuit nec postea futurus est. Apud omnes
autem filios israhel non muttiet canis
ab homine usque ad pecus ut sciatis quanto
miraculo dividat dominus egyptios et
israhel. Descendentque omnes servi isti ad
me et adorabunt me dicentes. Egredere
tu et omnis populus qui subiectus est tibi.
Post hec egrediemur. Et exivit a phara
one iratus nimis. Dixit autem dominus
ad moysen. Non audiet vos pharao
ut multa signa fiant in terra egypti. Mo
yses autem et aaron fecerunt omnia sig
na et ostenta que scripta sunt coram pha
raone. Et induravit dominus cor pharaonis
nec dimisit filios israhel de terra sua.
Dixit quoque dominus ad C xii
moysen et aaron in terra egypti.
Mensis iste vobis principium
mensium. primus erit in mensibus anni.
Loquimini ad universum cetum filiorum
israhel et dicite eis. Decima die mensis huius
tollat unusquisque agnum per domos et
familias suas. Sin autem minor est nu
merus ut sufficere non possit ad vescen
dum agnum assumet vicinum suum
qui coniunctus est domui sue. iuxta nume
rum animarum que sufficere possunt ad esum
agni. Erit autem agnus sine macula.
masculus anniculus. Iuxta quem ritum
tolletis et hedum et servabitis eum usque
ad quartamdecimam diem mensis huius. Im
molabitque eum universa multitudo fi
liorum israhel ad vesperum. Et sument de sanguine
ac ponent super utrumque postem. et in super
liminaribus domorum in quibus comedent il
lum et edent carnes nocte illa assas igni
et azimos panes cum lactucis agrestibus.
Non comedetis ex eo crudum quid nec
coctum aqua. sed assum tantum igni.
Caput cum pedibus eius et intestinis vora
bitis. nec remanebit ex eo quicquam usque
mane. Si quid residuum fuerit igni com
buretis. Sic autem comedetis illum. Renes
vestros accingetis calciamenta habebitis
in pedibus tenentes baculos in manibus. et co
medetis festinanter. Est enim phase id
est transitus domini. Et transibo per terram
egypti nocte illa. et percutiam omne pri
mogenitum in terra egypti ab homine
usque ad pecus et in cunctis diis egypti
faciam iudicia. Ego dominus. Erit au
tem sanguis vobis in signum. in edibus in
quibus eritis. et videbo sanguinem et transibo
vos. nec erit in vobis plaga disperdens
quando percussero terram egypti. Habe
bitis autem hanc diem in monimentum
et celebrabitis eam sollempnem domino
in generationibus vestris cultu sempiterno. Sep
tem diebus azima comedetis. In die primo
non erit fermentum in domibus vestris.
Quicumque comederit fermentatum peribit
anima illa de israhel a primo die usque ad
diem septimum. Dies prima erit sancta
atque sollempnis et dies septima eadem
festivitate venerabilis. Nichil operis
facietis in eis exceptis hiis que ad vescen
dum pertinent et observabitis azima. In
eadem enim ipsa die educam exercitum
vestrum de terra egypti et custodietis diem
istum in generationibus vestris ritu perpetuo.
Primo mense quartadecima die mensis
ad vesperam comedetis azima usque ad di
em vicesimam primam eiusdem mensis
ad vesperam. Septem diebus fermentatum 110
invenietur in domibus vestris. Quicumque co
mederit fermentatum peribit anima illius
de cetu israhel tam de advenis quam de indige
nis terre. Omne fermentatum non comede
tis in cunctis habitationibus vestris edetis
azima. Vocavit autem moyses omnes
seniores domus israhel et dixit ad eos.
Ite tollentes animal per familias vestras
immolate phase. fasciculumque ysopi tin
gite in sanguine qui est in limine et as
pergite ex eo superliminare et utrumque pos
tem. Nullus vestrum egrediatur hostium
domus sue usque mane. transibit enim
dominus percutiens egyptios. Cumque viderit
sanguinem in superliminari et in utroque po
ste transcendet hostium et non sinet per
cussorem ingredi domos vestras et ledere.
Custodi verbum istud legitimum tibi et
filiis tuis usque in eternum. Cumque introi
eritis terram quam dominus daturus est vobis
sicut pollicitus est. observabitis cerimo
nias istas. Et cum dixerint vobis filii

vestra que est ista religio. dicetis eis. Victima transitus domini est. quando transiit super domos filiorum israhel in egypto percutiens egyptios et domos nostras liberans. Incurvatusque populus adoravit. Et egressi filii israhel fecerunt sicut preceperat dominus moysi et aaron. Factumque est autem in noctis medio percussit dominus omne primogenitum in terra egypti. a primogenito pharaonis qui sedebat in solio eius usque ad primogenitum captive que erat in carcere. et omne primogenitum iumentorum. Surrexitque pharao nocte et omnes servi eius cunctaque egyptus et ortus est clamor magnus in egypto. Neque enim erat domus. in qua non iaceret mortuus. Vocatisque pharao moyse et aaron nocte ait. Surgite egredimini a populo meo vos et filii israhel. Ite immolate domino sicut dicitis. Oves vestras et armenta assumite ut petieratis et abeuntes benedicite michi. Urgebantque egyptii populum de terra exire velociter dicentes. Omnes moriemur. Tulit igitur populus conspersam farinam antequam fermentaretur. et ligans in palliis posuit in humeros suos. Feceruntque filii israhel sicut preceperat moyses et petierunt ab egyptiis vasa argentea et aurea vestemque plurimam. Dedit autem dominus gratiam populo coram egyptiis ut commodarent eis. et spoliaverunt egyptios. Profectique sunt filii israhel de ramesse. venerunt in sochot sexcenta quadraginta fere milia peditum virorum absque parvulis et mulieribus. sed et vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis. oves et armenta et animantia diversi generis multa nimis. Coxeruntque farinam quam dudum conspersam de egypto tulerant. et fecerunt subcinericios panes azimos. Neque enim poterant fermentari cogentibus exire egyptiis. et nullam facere sinentibus moram. nec pulmenti quicquam occurrerat preparare. Habitacio autem filiorum israhel qua manserant in egypto fuit quadringentorum triginta annorum. Quibus expletis eadem die egressus est omnis exercitus domini de terra egypti. Nox est ista observabilis domini quando eduxit eos de terra egypti. Hanc observare debent omnes filii israhel in generacionibus suis. Dixitque dominus ad moysen et aaron. hec est religio phase. Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis autem servus emptitius circumcidetur. et sic comedet. Advena et mercenarius non comedent ex eo. In una domo comedetur. nec efferetis de carnibus eius foras. nec os illius confringetis. Omnis cetus filiorum israhel faciet illud. Quod si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam et facere phase domini. circumcidetur prius omne masculinum eius et tunc rite celebrabit. eritque simul sicut indigena terre. Si quis autem circumcisus non fuerit. non vescetur ex eo. Eadem lex erit indigene et colono qui peregrinatur apud vos. Feceruntque omnes filii israhel sicut preceperat dominus moysi et aaron. Et in eadem die eduxit dominus filios israhel de terra egypti per turmas suas.

C. xiii

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Sanctifica michi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis israhel. tam de hominibus quam de iumentis. mea sunt enim omnia. Et ait moyses ad populum. Mementote diei huius in qua egressi estis de egypto de domo servitutis. quoniam in manu forti eduxit vos dominus de loco isto. ut non comedatis fermentatum panem. Hodie egredimini mense novarum frugum. Cumque te introduxerit dominus in terram chananei et ethei. et amorrei et evei. et iebusei quam iuravit patribus tuis. ut daret tibi terram fluentem lacte et melle. celebrabis hunc morem sacrorum mense isto. Septem diebus vesceris azimis. et in die septima erit sollempnitas domini. Azima comedetis septem diebus et non apparebit aliquid fermentatum apud te in cunctis finibus tuis. narrabisque filio tuo in die illo dicens. Hoc est quod fecit dominus michi quando egressus sum de egypto. Et erit quasi signum in manu tua et quasi monimentum ante oculos tuos. et ut lex domini sit semper in ore tuo. In manu enim forti eduxit te dominus de egypto. Custodies huiusmodi cultum statuto tempore a diebus in diem

Cumque introduxerit te dominus in terram chananei
sicut iuravit tibi et patribus tuis. et dederit eam
tibi separabis omne quod aperit vulvam do-
mino. et quod primitivum est in pecoribus tuis
et quicquid habueris masculini sexus conse-
crabis domino. Primogenitum asini
mutabis ove. Quod si non redemeris in-
terficies. Omne autem primogenitum de fi-
liis tuis precio redimes. Cumque interroga-
verit te filius tuus cras dicens quid est hoc.
Respondebis ei dicens. In manu forti e-
duxit nos dominus de terra egypti de do-
mo servitutis. Nam cum induratus
esset pharao et nollet nos dimittere occi-
dit dominus omne primogenitum in terra
egypti a primogenito hominis usque ad
primogenitum iumentorum. idcirco immolo
domino omne quod aperit vulvam masculini
sexus et omnia primogenita filiorum tuo-
meorum rum redimo. Erit ergo quasi signum in ma-
nu tua et quasi appensum quod ob recor-
dacionem inter oculos tuos. eo quod in manu
forti eduxerit nos dominus de terra egypti.
Igitur cum emisisset pharao populum. non
eos duxit dominus per viam terre philistiim
que vicina est. reputans ne forte peniteret
eum si vidisset adversum se bella consurge-
re et reverteretur in egyptum. sed circumduxit per
viam deserti que est iuxta mare rubrum.
et armati ascenderunt filii israhel de terra
egypti. Tulit quoque moyses ossa ioseph
secum eo quod adiurasset filios israel dicens
Visitavit vos dominus efferte hinc ossa mea
vobiscum. Profectique de sothoc castrameta-
ti sunt in ethan in extremis finibus solitu-
dinis. Dominus autem precedebat eos
ad ostendendam viam per diem in columpna
nubis et per noctem in columpna ignis.
ut dux esset itineris utroque tempore. Nun-
quam defuit columpna nubis per diem. nec
columpna ignis per noctem coram populo.

Locutus est autem — C xiiij
dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israhel. Reversi castra mete-
tur e regione phyayroth que est inter mag-
dalum et mare contra beelsephon. in con-
spectu eius castra ponetis super mare. Dic-
turusque est pharao super filiis israel. Co-
artati sunt in terra conclusit eos desertum.
et indurabo cor eius ac persequetur vos et
glorificabor in pharaone et in omni exercitu
eius. scientque egypcii quia ego sum dominus.
Feceruntque ita. Et nunciatum est regi
egypciorum quod fugisset populus. Inmuta-
tumque est cor pharaonis et servorum eius
super populo et dixerunt. Quid voluimus
facere ut dimitteremus israel ne serviret no-
bis. Iunxit ergo currum et omnem populum
suum assumpsit secum. tulitque sexcentos
currus electos quicquid in egypto curru-
um fuit et duces totius exercitus. Indura-
vitque dominus cor pharaonis regis egip-
ti et persecutus est filios israel. At illi egressi
erant in manu excelsa. Cumque persequerentur
egypcii vestigia precedencium reperierunt eos
in castris super mare omnis equitatus et
currus pharaonis et universus exercitus
erant in phyayroth contra beelsephon. Cum- + appropinquasset
que appinquantes pharao. levantes filii
israel oculos viderunt egypcios post se et
timuerunt valde. Clamaveruntque ad do-
minum et dixerunt ad moysen. Forsitan
non erant sepulcra in egypto. ideo tu-
listi nos ut moreremur in solitudine. Quid
hoc facere voluisti. ut educeres nos ex egip-
to. Nonne iste est sermo quem loqueba-
mur ad te in egypto dicentes. recede a no-
bis ut serviamus egypciis. multo melius enim
est servire eis quam mori in solitudine. Et
ait moyses ad populum. Nolite timere. Sta-
te et videte magnalia domini que facturus
est hodie. Egypcios enim quos nunc vide-
tis nequaquam ultra videbitis usque in sem-
piternum. Dominus pugnabit pro vobis et
vos tacebitis. Dixitque dominus ad moysen
Quid clamas ad me. Loquere filiis israel
ut proficiscantur. Tu autem eleva virgam
tuam et extende manum tuam super mare et
divide illud ut gradiantur filii israel in me-
dio mari per siccum. Ego autem indurabo
cor egypciorum ut persequantur vos et glori-
ficabor in pharaone et in omni exercitu
eius in curribus et in equitibus eius. Et scient
egypcii quia ego sum dominus cum glorificatus
fuero in pharaone et in curribus atque in e-
quitibus illius. Tollensque se angelus domini

qui precedebat castra israhel: abiit post eos
et cum eo pariter columpna nubis priora di-
mittens post tergum. stetit inter castra egi-
ptiorum et castra israel. et erat nubes tenebrosa
et illuminans noctem. ita ut se invicem
toto noctis tempore accedere non valerent. Cumque
extendisset moyses manum super mare ab-
stulit illud dominus flante vento vehem-
enti et urenti tota nocte et vertit in siccum. Divi-
saque est aqua. et ingressi sunt filii israel per me-
dium maris sicci. Erat enim aqua quasi
murus. a dextera eorum et leva. Persequentes-
que egyptii ingressi sunt post eos omnis ex-
ercitus pharaonis. currus eius et equi-
tes per medium maris. Iamque advenerat
vigilia matutina. et ecce respiciens dominus
super castra egyptiorum. per columpnam ignis
et nubis. interfecit exercitum eorum et subvertit
rotas curruum. ferebanturque in profundum.
Dixerunt ergo egyptii. Fugiamus israelem.
dominus enim pugnat pro eis contra nos.
Et ait dominus ad moysen. Extende manum
tuam super mare et revertantur aque ad egypti-
os super currus et equites eorum. Cumque exten-
disset moyses manum contra mare rever-
sum est primo diluculo ad priorem locum.
Fugientibusque egyptiis occurrerunt aque
et involvit eos dominus in mediis fluctibus. Re-
versque sunt aque et operuerunt currus et e-
quites cuncti exercitus pharaonis. qui per-
sequentes ingressi fuerant mare. nec unus
quidem superfuit ex eis. Filii autem israel per-
rexerunt per medium sicci maris et aque eis
erant quasi pro muro a dextris et a sinistris.
Liberavitque dominus in die illo israel de ma-
nu egyptiorum. et viderunt egyptios mor-
tuos super litus maris et manum magnam
quam exercuerat contra eos. Timuit populus
dominum et crediderunt domino et moysi servo eius.
Tunc cecinit moyses et filii israel carmen hoc do-
mino et dixerunt. C xv

Cantemus domino gloriose enim ho-
norificatus est equum et ascensorem
proiecit in mare. Fortitudo mea et
laus mea dominus et factus est michi in salutem.
Iste deus meus et glorificabo eum. deus patris
mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir
pugnator omnipotens nomen eius. currus
pharaonis et exercitum eius proiecit in mare.
Electi principes eius submersi sunt in mari
rubro abyssi operuerunt eos descenderunt
in profundum quasi lapis. Dextera tua domine
magnificata est in fortitudine. dextera tua
domine percussit inimicum. et in multitudine
glorie tue deposuisti adversarios meos. Misisti
iram tuam que devoravit eos sicut stipulam.
et in spiritu furoris tui congregate sunt aque.
Stetit unda fluens. congregate sunt abissi
in medio mari. Dixit inimicus persequar
et comprehendam dividam spolia. implebitur
anima mea. Evaginabo gladium meum.
interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus
et operuit eos mare. submersi sunt quasi
plumbum in aquis vehementibus. Quis
similis tui in fortibus domine quis similis
tui magnificus in sanctitate terribilis atque
laudabilis et faciens mirabilia. Extendi-
sti manum tuam et devoravit eos terra.
dux fuisti in misericordia tua populo tuo quem
redemisti. Et portasti eum in fortitudine
tua. ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt
populi et irati sunt. dolores obtinuerunt
omnes habitatores philistiim. Tunc con-
turbati sunt principes edom. robustos
moab obtinuit tremor. obriguerunt
omnes habitatores chanaan. Irruat super
eos formido et pavor in magnitudine bra-
chii tui. Fiant immobiles quasi lapis
donec pertranseat populus tuus domine.
donec pertranseat populus iste quem possedi-
sti. Introduces eos et plantabis in monte
hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo
quod operatus es domine. Sanctuarium tuum
domine quod firmaverunt manus tue. dominus reg-
nabit in eternum et ultra. Ingressus est enim
pharao cum curribus et equitibus eius in
mare. et reduxit super eos dominus aquas
Filii autem israel ambulaverunt per siccum in me-
dio eius. Sumpsit ergo maria prophetis-
sa soror aaron tympanum in manu. e-
gresseque sunt omnes mulieres post eam
cum tympanis et choris quibus precinebat
dicens. Cantemus domino gloriose enim
honorificatus est equum et ascensorem
proiecit in mare. Tulit autem de mari ru-
bro moyses israhelem et egressi sunt in deser-

tum sur. ambulaueruntque tribus diebus per soli
tudinem et non inueniebant aquam. Et uene
runt in marath et non poterant bibere aquas
de marath eo quod essent amare. Unde
et congruum nomen loco imposuit. uocans
illum mara id est amaritudinem. Et mur
murauit populus contra moysen dicens.
Quid bibemus. At ille clamauit ad do
minum qui ostendit ei lignum. quod cum
misisset in aquas in dulcedinem uerse sunt.
Ibi constituit ei precepta atque iudicia. et
ibi temptauit eum dicens. Si audieris
uocem domini dei tui et quod rectum est
coram eo feceris. et obedieris mandatis
eius custodierisque precepta illius cunctum
languorem quem posui in egypto non
inducam super te. Ego enim dominus sana
tor tuus. Venerunt autem filii israhel
in helym. ubi erant duodecim fontes a
quarum. et septuaginta palme. et castrame
tati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de
helym et uenit omnis multitudo filiorum
israel in desertum syn. quod est inter helym
et synai quintadecima die mensis secundi.
postquam egressi sunt de terra egypti

C. xvi

Et murmurauit
omnis congregatio filiorum israel contra
moysen et aaron in solitudine. et
dixeruntque ad eos filii israel. Utinam mor
tui essemus per manum domini in terra egyp
ti quando sedebamus super ollas carni
um et comedebamus panes in saturita
te. Cur induxistis nos in desertum istud
ut occideretis omnem multitudinem fa
me. Dixit autem dominus ad moysen. Ecce
ego pluam uobis panes de celo egredi
atur populus et colligant que suffici
ant per singulos dies ut temptem eum
utrum ambulet in lege mea an non
Die autem sexta parent quod inferant
et sit duplum quam colligere solebant per
singulos dies. Dixeruntque moyses et
aaron ad omnes filios israhel. Uespe
scietis quod dominus eduxerit uos de terra egyp
ti et mane uidebitis gloriam eius. Audiui
enim murmur uestrum contra dominum
Nos uero quid sumus quia mussitastis con
tra nos. Et ait moyses. Dabit uobis
dominus uespe carnes edere. et mane panes
in saturitate. eo quod audierit murmuratio
nes uestras quibus murmurati estis contra eum
Nos enim quid sumus. Nec contra nos
est murmur uestrum sed contra dominum. Dixitque
moyses ad aaron. Dic uniuerse multitu
dini filiorum israel. Accedite coram domino au
diuit enim murmur uestrum. Cumque lo
queretur aaron ad omnem cetum filiorum
israel. respexerunt ad solitudinem. et ecce
gloria domini apparuit in nube. Locutus
est autem dominus ad moysen dicens. Audiui
murmurationem filiorum israel. Loquere ad eos
Uespe comedetis carnes et mane satura
bimini panibus. scietisque quod ego sum dominus
deus uester. Factum est uespe et ascendens ergo
coturnix operuit castra. mane quoque ro
rauit per circuitum castrorum. Cumque operu
isset superficiem terre apparuit in solitudine
minutum et quasi pilo tusum in simi
litudinem super terram. Quod cum uidis pruine
sent filii israel. Dixerunt ad inuicem. Man
hu. Quod significat. quid est hoc. Ignora
bant enim quid esset. Quibus ait moyses.
Iste est panis quem dedit uobis dominus ad
uescendum. Hic est sermo quem precepit
dominus. Colligat ex eo quantum sufficit
unusquisque ad uescendum. gomor per sin
gula capita. iuxta numerum animarum uestra
rum que habitant in tabernaculo sic tol
letis. Feceruntque ita filii israel. et collegerunt
alius plus alius minus. et mensi sunt
ad mensuram gomor. Nec qui plus col
legerat habuit amplius. nec qui minus
parauerat habuit minus. sed singuli iuxta
id quod edere poterant congregauerunt. Dixitque
moyses ad eos. Nullus ex eo relinquat
in mane. Qui non audierunt eum. sed di
miserunt ex eis usque mane. et scatere ce quidam
perunt uermibus atque computruit. Et iratus
est contra eos moyses. Colligebant autem
mane singuli quantum sufficere poterat
ad uescendum. Cumque incaluisset sol. li
quefiebat. In die uero sexta collegerunt
cibos duplices. id est duo gomor per sin
gulos homines. Uenerunt autem omnes
principes multitudinis et narrauerunt
moysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus

est dominus. Requies sabbati sanctificata
est domino. Quodcumque operandum est fa
cite et que coquenda sunt coquite. quicquid
autem reliquum fuerit reponite usque in
mane. Feceruntque ita ut preceperat moyses
et non computruit neque vermis inventus
est in eo. Dixitque moyses. Comedite illud
hodie quia sabbatum est domini. non in
venietur hodie in agro. Sex diebus colligi
te. in die autem septimo sabbatum domini est.
idcirco non invenietur. Venit septima dies et egres
si quidam de populo ut colligerent et non
invenerunt. Dixit autem dominus ad moysen
Usque quo non vultis custodire manda
ta mea et legem meam. Videte quod dominus
dedit vobis sabbatum et propter hoc tribuit
vobis die sexto cibos duplices. Maneat
unusquisque apud semetipsum nullus egre
diatur de loco suo die septimo. Et sabbatizavit
populus die septimo. Appellavitque domus
israel nomen eius man quod erat quasi se
men coriandri album gustusque eius qua
si simile cum melle. Dixit autem moyses
Iste sermo quem precepit dominus. Imple
gomor ex eo ut custodiatur in futuras re
tro generaciones. ut noverint panem quo
alui vos in solitudine quando educti estis
de terra egypti. Dixitque moyses ad aaron.
Sume vas unum et mitte ibi man quan
tum potest capere gomor et repone coram do
mino ad servandum in generaciones vestras
sicut precepit dominus moysi. Posuitque aaron
illud in tabernaculo reservandum. Filii autem
israel comederunt man quadraginta an
nis donec venirent in terram habitabilem
hoc cibo aliti sunt usque quo tangerent
fines terre chanaan. Gomor autem deci
ma pars est ephy. ∴ xvii ∴
Igitur profecta omnis multitudo filiorum
israel de deserto syn per mansiones suas iux
ta sermonem domini castra metati sunt in
raphydim ubi non erat aqua ad biben
dum populo. Qui iurgatus contra moysen
ait. Da nobis aquam ut bibamus. Qui
bus ait moyses. Quid iurgamini contra
me et cur temptatis dominum. Sitivit ergo
ibi populus pro aque penuria et murmuravit
contra moysen dicens. Cur nos exire fe

cisti de egypto ut occideres nos et liberos nostros
ac iumenta siti. Clamavit autem moyses
ad dominum dicens. Quid faciam populo hu
ic. Adhuc paululum et lapidabit me. Ait
dominus ad moysen. Antecede populum et
sume tecum de senioribus israel et virgam qua per
cussisti fluvium tolle in manu tua et va
de. En ego stabo ibi coram te supra petram
oreb. percutiesque petram et exibit ex ea aqua
ut bibat populus. Fecit moyses ita coram se
nioribus israel. Et vocavit nomen loci illius
temptacio propter iurgium filiorum israel et quia
temptaverunt dominum dicentes. Est ne do
minus in nobis an non. Venit autem
amalech et pugnavit contra israel in raphy
dim. Dixitque moyses ad iosue. Elige vi
ros et egressus pugna contra amalech. cras
ego stabo in vertice collis habens virgam
dei in manu mea. Fecit iosue ut locutus
erat moyses et pugnavit contra amalech.
Moyses autem et aaron et hur ascenderunt sup
in verticem collis. Cumque levaret ma
nus moyses vincebat israel. Sin autem pau
lulum remisisset superabat amalech. Ma
nus autem erant graves. Sumentes igitur
lapidem posuerunt subter eum in quo sedit
moyses. Aaron autem et hur sustentabant
manus eius ex utraque parte. Et factum est ut
manus illius non lassarentur usque ad
occasum solis. Fugavitque iosue amalech
et populum eius in ore gladii. Dixit autem
dominus ad moysen. Scribe hoc ob mo
nimentum in libro et trade auribus io
sue delebo enim memoriam amalech
sub celo. Edificavitque moyses altare et vo
cavit nomen eius dominus exaltacio mea
dicens. quia manus solii domini et
bellum dei erit contra amalech in genera
cione et generacionem. ∴ xviii ∴
Cumque audisset iethro cognatus i.
moysi sacerdos madyan omnia
que fecerat dominus moysi et israel
populo suo eo quod eduxisset dominus israel de egyp
to. tulit sephoram uxorem moysi. quam re
miserat et duos filios eius quorum unus
vocabatur gerson dicente patre. Advena
fui in terra aliena. Alter vero eliezer. Deus
enim ait patris mei adiutor meus et

eruit me de manu pharaonis. Venit ergo ie
tro cognatus moysi et uxor eius et filii eius ad
moysen in desertum ubi erat castra metatus i
uxta montem dei et mandavit moysi dicens.
Ego cognatus tuus ietro venio ad te et ux
or tua et duo filii tui cum ea. Qui egressus
in occursum cognati sui adoravit et oscula
Vque tus est eum. salutaveruntque se mutuo verbis
pacificis. Cumque intrassent in tabernacu
lum. narravit moyses cognato suo cuncta
que fecerat dominus pharaoni et egyptiis
propter israhelem et universum laborem qui ac
cidisset eis in itinere quo liberavit eos dominus.
Letatusque est ietro super omnibus bonis que
fecerat deus israeli. eo quod eruisset eum de ma
nu egyptiorum et ait. Benedictus dominus
qui liberavit nos de manu egyptiorum et de ma
nu pharaonis. qui eruit populum suum de
manu egypti. Nunc cognovi quia magnus
dominus super omnes deos. eo quod superbe egerunt con
tra illos. Obtulit ergo ietro cognatus
moysi holocausta et hostias deo. Veneruntque
aaron et omnes seniores israel ut comederent
panem cum eo coram domino. Altera au
tem die sedit moyses ut iudicaret populum.
qui assistebat moysi de mane usque ad ve
speram. Quod cum vidisset cognatus eius
omnia scilicet que agebat in populo ait.
Quid est hoc quod facis in plebe. Cur solus
sedes et populus prestolatur de mane usque
ad vesperam. Cui ait moyses. Venit ad me
populus querens sententiam domini. Cumque
acciderit eis aliqua disceptatio. veniunt
ad me ut iudicem inter eos et ostendam
precepta dei et leges eius. At ille. Non bonam
inquid rem facis. Stulto labore consumeris
et tu et populus iste qui tecum est. Ultra vires
tuas est negocium. solus illud non po
tes sustinere. Sed audi verba mea atque consilia
et erit dominus tecum. Esto tu populo in hiis
que ad deum pertinent. ut referas que di
cuntur ad eum. ostendasque populo cerimo
nias et ritum colendi. viamque per quam ingre
di debeant et opus quod facere. Provide autem
de omni populo viros potentes et timentes
deum in quibus sit veritas et qui oderint a
variciam. et constitue ex eis tribunos et
centuriones et quinquagenarios ac deca
nos. qui iudicent populum omni tempore. quid
quid autem maius fuerit referant ad te. et ipsi
minora tantummodo iudicent. leviusque ti
bi sit. partito in alios onere. Si hoc feceris im
plebis imperium dei. et precepta eius poteris sus
tentare. et omnis hic populus revertetur cum
pace ad loca sua. Quibus auditis moyses
fecit omnia que ille suggesserat. Et electis
viris strenuis de cuncto populo israel. consti
tuit eos principes populi et tribunos et cen
turiones quinquagenarios et decanos qui
iudicabant populum omni tempore. Quicquid
autem gravius erat referebant ad eum
faciliora tantummodo iudicantes. Di
misitque cognatum suum. qui reversus a
biit in terram suam. XIX.

Mense tercio egressionis filiorum israel
de terra egypti. in die hac venerunt
in solitudinem synai. Nam profecti
de raphydim et pervenientes usque in desertum
synai. castra metati sunt in eodem loco. i
bique israel fixit tentoria e regione montis.
Moyses autem ascendit ad deum. Voca
vitque eum dominus de monte et ait. Hec
dices domui iacob et annunciabis filiis
israel. Vos ipsi vidistis que fecerim egyptiis
quomodo portaverim vos super alas aqui
larum et assumpserim michi. Si ergo au
dieritis vocem meam et custodieritis pac
tum meum. eritis michi in peculium de
cunctis populis. Mea est enim omnis
terra et vos eritis michi regnum sacerdotale
et gens sancta. Hec sunt verba que loqueris
ad filios israel. Venit moyses et convoca
tis maioribus natu populi. exposuit omnes
sermones quos mandaverat dominus.
Responditque omnis populus simul. Cunc
ta que locutus est dominus faciemus. Cumque
retulisset moyses verba populi ad dominum. ait
ei dominus. Iam nunc veniam ad te in
caligine nubis ut audiat me populus lo
quentem ad te. et credat tibi in perpetuum.
Venit inquam moyses et annunciavit
filiis israel omnia que locutus fuerat ei
dominus. At illi adoraverunt. Nunciavit ergo
moyses verba populi ad dominum. Qui dixit ei.
Vade ad populum et sanctifica illos hodie
et cras. laventque vestimenta sua et sint

parati in diem tercium. Iam die tercio de
scendet dominus coram omni plebe super
montem synai constituesque populo terminos
per circuitum et dices. Cavete ne ascendatis in
montem neque tangatis fines eius. Omnis
qui tetigit montem morte morietur. Manus
non tanget eum sed lapidibus opprimetur aut
confodietur iaculis. sive iumentum fuerit
sive homo. non vivet. Cum ceperit clangere
buccina tunc ascendant in montem. Descen
ditque moyses de monte ad populum et sanctifica
vit eum. Cumque lavissent vestimenta sua
ait ad eos. Estote parati in diem tercium. et
ne appropinquetis uxoribus vestris. Iam adve
nerat dies tercius et mane inclaruerat
et ecce ceperunt audiri tonitrua ac micare ful
gura et nubes densissima operire montem.
clangorque buccine vehemencius perstrepe
bat. timuitque populus qui erat in castris. Cum
que eduxisset eos moyses in occursum dei de
loco castrorum. steterunt ad radices montis.
Totus autem mons synay fumabat eo
quod descendisset dominus super eum in igne et
ascenderet fumus ex eo quasi ex fornace. Erat
que mons omnis terribilis. et sonitus buc
cine paulatim crescebat in maius et pro
lixius tendebatur. Moyses loquebatur et domi
nus respondebat ei. Descenditque dominus super
montem synay in ipso montis vertice et vo
cavit moysen in cacumine eius. Quo cum
ascendisset dixit ad eum. Descende et contestare
populum ne forte velit transcendere terminos
ad videndum dominum. et pereat ex eis plurima
multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt
ad dominum sanctificentur ne percuciam eos. Dixitque
moyses ad dominum. Non poterit vulgus ascen
dere in montem synay. Tu enim testifica
tus es et iussisti dicens. Pone terminos circa
montem et sanctifica illum. Cui ait dominus
Vade et descende. Ascendesque tu et aaron tecum.
Sacerdotes autem et populus ne transeant ter
minos nec ascendant ad dominum ne forte inter
ficiat eos. Descenditque moyses ad populum
et omnia narravit eis. XX.
Locutusque est dominus cunctis sermones
hos. Ego sum dominus deus tuus qui
eduxi te de terra egypti de domo ser
vitutis. Non habebis deos alienos coram me.
Non facies tibi sculptile neque omnem simili
tudinem que est in celo desuper. et que in terra deor
sum. neque eorum que sunt in aquis sub terra
non adorabis ea neque coles. Ego sum dominus
deus tuus fortis zelotes. visitans iniquitatem
patrum in filiis in terciam et quartam genera
cionem eorum qui me oderunt et faciens misericordiam
in multa milia hiis qui diligunt me. et cus
todiunt precepta mea. Non assumes nomen
domini dei tui in vanum. nec enim habebit
insontem dominus qui assumpsit no
men dei sui in frustra. Memento ut diem
sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis et fa
cies omnia opera tua. septimo autem die
sabbati domini dei tui non facies omne opus
tu et filius tuus et filia tua servus tuus et
ancilla tua. iumentum tuum et advena
qui est intra portas tuas. Sex enim diebus
fecit deus celum et terram mare et omnia que
in eis sunt. et requievit die septimo. idcirco
benedixit dominus diei sabbati et sanctificavit eum.
Honora patrem tuum et matrem tuam ut
sis longevus super terram quam dominus deus tuus
dabit tibi. Non occides. non mechaberis.
non furtum facies. non loqueris contra proxi
mum tuum falsum testimonium. Non
concupisces domum proximi tui. nec
desiderabis uxorem eius. Non servum non
ancillam. non bovem. non asinum. nec omnia
que illius sunt. Cunctus autem populus au
diebat voces et lampades et sonitum bucci
ne. montemque fumigantem. et perterriti ac
pavore concussi. steterunt procul dicentes
moysi. Loquere tu nobis et audiemus. non
loquatur nobis dominus. ne forte moriamur.
Et ait moyses ad populum. Nolite timere.
Ut enim probaret vos venit deus. et ut terror
illius esset in vobis. et non peccaretis. Ste
titque populus de longe moyses autem
accessit ad caliginem in qua erat deus. Dixit
que preterea dominus ad moysen. Hec
dices filiis israel. Vos audistis quod de celo
locutus sum vobis. Non facietis deos
argenteos nec deos aureos facietis vobis.
Altare de terra facietis michi et offeretis
super eo holocausta et pacifica vestra. oves et
vestras et boves in omni loco in quo memo
ria fuerit nominis mei. veniam ad te

& benedicam tibi. Quod si altare lapideum
feceris michi non edificabis illud de sectis lapi
dibus. Si enim levaveris cultrum tuum sup
er eo polluetur. Non ascendes per gradus ad al
tare meum ne reveletur turpitudo tua.

Hec sunt iudicia que propones · xxi ·
eis. Si emeris servum hebreum.
sex annis serviet tibi. in septimo e
gredietur liber gratis. Cum quali veste in
traverit cum tali exeat. Si habens uxorem
& uxor egredietur simul. Sin autem dominus
dedit ei uxorem & peperit filios & filias. mu
lier & liberi eius erunt domini sui. ipse vero
exibit cum vestitu suo. Quod si dixerit
servus diligo dominum meum & uxorem ac li
beros. non egrediar liber: offerat eum dominus
diis. & applicabitur ad hostium & postes. perfo
rabitque aurem eius subula. & erit ei servus
in seculum. Si quis vendiderit filiam suam in fa
mulam. non egredietur sicut ancille exire
consueverunt. Si displicuerit oculis domini
sui cui tradita fuerit dimittet eam. populo
autem alieno vendendi non habebit pote
statem si spreverit eam. Si autem filio suo
desponderit eam iuxta morem filiarum faciet
illi. Quod si alteram ei acceperit providebit
puelle nuptias & vestimenta & pretium pu
dicitie non negabit. Si tria ista non fecerit
egredietur gratis absque pecunia. Qui per
cusserit hominem volens occidere morte
moriatur. Qui autem non est insidiatus
sed deus tradidit eum in manus eius. con
stituam tibi locum quo fugere debeat. Si quis
per industriam occiderit proximum suum. & per in
sidias: ab altari meo evelles eum ut moria
tur. Qui percusserit patrem suum aut matrem
morte moriatur. Qui furatus fuerit homi
nem & vendiderit eum convictus noxe mor
te moriatur. Qui maledixerit patri suo aut
matri morte moriatur. Si rixati fuerint vi
ri & percusserit proximum suum lapide vel
pugno & ille mortuus non fuerit sed iacu
erit in lectulo. si surrexerit & ambulaverit foris
super baculum suum innocens erit qui per
cusserit. ita tamen ut operas eius & expensas
in medicos restituat. Qui percusserit servum
suum vel ancillam suam virga & mortui
fuerint in manibus eius criminis reus
erit. Sin autem uno die supervixerit vel duobus
non subiacebit pene. quia pecunia eius est.
Si rixati fuerint viri & percusserit quis mu
lierem pregnantem & abortivum quidem
fecerit sed ipsa vixerit. subiacebit dampno quan
tum expetierit maritus mulieris. & arbitri
iudicaverint. Si autem mors eius fuerit sub
secuta. reddet animam pro anima. oculum pro ocu
lo. dentem pro dente. manum pro manu. pedem
pro pede. adustionem pro adustione. vulnus
pro vulnere. livorem pro livore. Si percusserit
quispiam oculum servi sui vel ancille. &
luscos eos fecerit. dimittet liberos pro oculo
quem eruit. Dentem quoque si excusserit
servo vel ancille similiter eos dimittet li
beros. Si bos cornu percusserit. tetigeritque vi
rum aut mulierem & mortui fuerint lapidi
bus obruetur: & non comedentur carnes eius
dominusque bovis innocens erit. Quod si bos
cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius
& contestati sunt dominum eius nec reclusit dominus
eum occideritque virum aut mulierem & bos
lapidibus obruetur: & dominum illius occident.
Quod si pretium ei impositum fuerit. dabit pro a
nima sua quicquid fuerit postulatus. Filium
quoque & filiam si cornu percusserit. simili sen
tentie subiacebit. Si servum ancillamque in
vaserit triginta siclos argenti dabit domino.
bos vero lapidibus obruetur. Si quis ape
ruerit cisternam & foderit. & non operuerit
eam. cecideritque bos vel asinus in eam. dominus
cisterne reddet pretium iumentorum. quod autem
mortuum est. ipsius erit. Si bos alienus
bovem alterius vulneraverit. & ille mortuus
fuerit. vendent bovem vivum & divident
pretium. cadaver autem mortui inter se dispe
rtient. Si autem sciebat quod bos cornupeta es
set ab heri & nudius tertius & non custodi
vit eum dominus suus reddet bovem pro bove &
cadaver integrum accipiet. · xxii ·

Si quis furatus fuerit ovem aut b
ovem & occiderit vel vendiderit
quinque boves pro uno bove restituet.
& quattuor oves pro una ove. Si effringens
fur domum sive suffodiens inventus fu
erit. & accepto vulnere mortuus fuerit. percus
sor non erit reus sanguinis. Quod si orto so
le hoc fecerit homicidium perpetravit & ipse

moritur. Si non habuerit quod pro furto
reddat venundabitur. Si inventum fuerit
apud eum vivens quod furatus est. sive bos
sive asinus. sive ovis duplum restituet. Si
leserit quispiam agrum vel vineam et di-
miserit iumentum suum ut depascat ali-
ena. quicquid optimum habuerit in agro
suo vel vinea. pro dampni estimatione resti-
tuet. Si egressus ignis invenerit spinas. et
comprehenderit acervos frugum. sive stan-
tes segetes in agris. reddet dampnum qui
ignem succenderit. Si quis commendaverit
amico pecuniam vel vas in custodiam. et
ab eo qui susceperat furto sublata fuerint. si
invenitur fur duplum reddet. si latet do-
minus domus applicabitur ad deos et iurabit
quod non extenderit manum suam in rem pro-
ximi sui ad perpetrandam fraudem. tam in bo-
ve quam in asino et ove. ac vestimento et quicquid
dampni inferre potest. Ad deos utriusque
causa perveniet. et si illi iudicaverint duplum
restituet proximo suo. Si quis commendave-
rit proximo suo asinum. bovem. ovem. et
omne iumentum ad custodiam et mortu-
um fuerit aut debilitatum vel captum ab
hostibus nullusque hoc viderit iusiurandum
erit in medio quod non extenderit manum
ad rem proximi sui. suscipietque dominus
iuramentum et ille reddere non cogetur. Quod
si furto ablatum fuerit. restituet dampnum
domino. Si comestum a bestia. deferat ad eum
quod occisum est et non restituet. Qui a pro-
ximo suo quicquam horum mutuum postu-
laverit et debilitatum aut mortuum fuerit
domino non presente reddere compelletur.
Quod si in presentiarum fuit dominus non restituet.
maxime si conductum venerat pro mercede operis
sui. Si seduxerit quis virginem necdum de-
sponsatam. dormieritque cum ea dotabit
eam. et habebit uxorem. Si pater virginis
dare noluerit. reddet pecuniam iuxta mo-
dum dotis. quam virgines accipere consueverunt.
Maleficos non patieris vivere. Qui coi-
erit cum iumento morte moriatur. Qui
immolat diis occidetur preter domino soli.
Advenam non contristabis neque affliges
eum. advene enim fuistis et ipsi in terra
egypti. Vidue et pupillo non nocebitis
quia si leseritis eos vociferabuntur ad me. et ego
audiam clamorem eorum. et indignabitur
furor meus. percutiamque vos gladio et erunt
uxores vestre vidue. et filii vestri pupilli. Si pecuni-
am mutuam dederis populo meo pauperi qui
habitat tecum non urgebis eum quasi ex-
actor nec usuris opprimes. Si pignus a pro-
ximo tuo acceperis vestimentum ante solis
occasum redde ei. ipsum enim est solum quo
operitur vestimentum carnis eius nec habet
aliud in quo dormiat. Si clamaverit ad
me exaudiam eum quia misericors sum. Diis
non detrahes et principi populi tui non maledi-
ces. Decimas tuas et primitias tuas non
tardabis offerre. Primogenitum filiorum tuo-
rum dabis michi. De bubus quoque et ovibus
similiter facies. Septem diebus sit cum matre
sua. die octavo reddes illum michi. Viri san-
cti eritis michi. Carnem que a bestiis fuerit pregusta-
ta non comedetis sed proicietis canibus.

Non suscipietis vocem ·xxiii·
mendacii nec iunges manum tu-
am ut pro impio dicas falsum testi-
monium. Non sequeris turbam ad faciendum
malum. nec in iudicio plurimorum acquiesces
sententie ut a vero devies. Pauperis quoque
non misereberis in iudicio. Si occurreris bovi inimici
tui aut asino erranti reduc ad eum. Si vi-
deris asinum odientis te iacere sub onere non
pertransibis sed sublevabis cum eo. Non declina-
bis in iudicio pauperis. Mendacium fugies.
Insontem et iustum non occides quia adver-
sor impium. Non accipies munera
que excecant prudentes et subvertunt verba iu-
storum. Peregrino molestus non eris. Scitis
enim advenarum animas. quia et ipsi peregrini
fuistis in terra egypti. Sex annis seminabis
terram tuam et congregabis fruges eius. anno
autem septimo dimittes eam et requiescere
facies ut comedant pauperes populi tui et
quicquid reliquum fuerit edant bestie agri.
Ita facies in vinea et oliveto tuo. Sex diebus
operabis septima die cessabis. ut requiescat
bos tuus et asinus. ut refrigeretur filius ancil-
le tue et advena. Omnia que dixi vobis
custodite. Et per nomen externorum deorum non iu-
rabitis neque audietur ex ore vestro. Tribus
vicibus per singulos annos michi festa cele-

bitis. Sollempnitatem azimorum cuſtodies. Septem diebus comedes azima ſicut precepi tibi tempore menſis novorum quando egreſſus es de egypto. Non apparebis in conſpectu meo vacuus. Et ſollempnitatem menſis primitivorum operis tui quecumque ſeminaveris in agro. Sollempnitatem quoque in exitu anni quando congregaveris omnes fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit omne maſculinum tuum coram domino deo tuo. Non immolabis ſuper fermento tuo ſanguinem victime tue nec remanebit adeps ſollempnitatis mee uſque mane. Primicias frugum terre deferes in domum domini dei tui. Non coques edum in lacte matris ſue. Ecce ego mitto angelum meum qui precedat te et cuſtodiat in via et introducat ad locum quem paravi. Obſerva eum et audi vocem eius nec contempnendum putes quia non dimittet cum peccaveris et eſt nomen meum in illo. Quod ſi audieris vocem eius et feceris omnia que loquor inimicus ero inimicis tuis et affligam affligentes te. Precedetque te angelus meus et introducet te ad amorreum et etheum et ferezeum et chananeum et eveum et iebuſeum quos ego conteram. Non adorabis deos eorum nec coles eos nec facies opera eorum ſed deſtrues eos et confringes ſtatuas eorum. Servietiſque domino deo veſtro ut benedicam panibus tuis et aquis et auferam infirmitatem de medio tui. Non erit infecunda nec ſterilis in terra tua. Numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in precurſum tuum et occidam omnem populum ad quem ingredieris cunctorumque inimicorum tuorum terga vertam coram te et mittam ſcrabrones prius qui fugabunt eveum et chananeum et etheum et iebuſeum antequam introeas. Non eiciam eos a facie tua anno uno ne terra in ſolitudinem redigatur et creſcant contra te beſtie. Paulatim eos eiciam de conſpectu tuo donec augearis et poſſideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro uſque ad mare paleſtinorum et a deſerto uſque ad fluvium. Tradam manibus veſtris habitatores terre et eiciam eos de conſpectu veſtro. Non inibis cum eis fedus nec cum diis eorum.

Non habitent in terra tua ne forte peccare te faciant in me ſi ſervieris diis eorum quod tibi certe erit in ſcandalum. XXIIII

Moyſi quoque dixit deus. Aſcende ad dominum tu et aaron et nadab et abiu et ſeptuaginta ſenes ex iſrahel et adorabitis procul. Soluſque moyſes aſcendet ad dominum et illi non appropinquabunt nec populus aſcendet cum eo. Venit ergo moyſes et narravit populo omnia mandata domini atque iudicia. Reſponditque cunctus populus una voce. Omnia verba que locutus eſt dominus faciemus. Scripſit autem moyſes univerſos ſermones domini et mane conſurgens edificavit altare domino ad radicem montis et duodecim titulos per duodecim tribus iſrahel. Miſitque iuvenes de filiis iſrahel et obtulerunt holocauſtum immolaveruntque victimas pacificas domino vitulos duodecim. Tulit itaque moyſes dimidiam partem ſanguinis et miſit in crateras. Partem autem reſiduam fudit ſuper altare. Aſſumenſque volumen federis legit audiente populo. Qui dixerunt. Omnia que locutus eſt dominus faciemus et erimus obedientes. Ille vero ſumptum ſanguinem reſperſit in populum et ait. Hic eſt ſanguis federis quod pepigit dominus vobiſcum ſuper cunctis ſermonibus hiis. Aſcenderuntque moyſes et aaron et nadab et abiu et ſeptuaginta de ſenioribus iſrahel et viderunt deum iſrahel et ſub pedibus eius quaſi opus lapidis ſaphiri et quaſi celum cum ſerenum eſt. Nec non ſuper eos qui procul receſſerant de filiis iſrahel miſit manum ſuam. Videruntque deum et comederunt et biberunt. Dixit autem dominus ad moyſen. Aſcende ad me in montem et eſto ibi. Daboque tibi tabulas duas lapideas et legem ac mandata que ſcripſi ut doceas filios iſrahel. Surrexerunt moyſes et ioſue miniſter eius. Aſcendenſque moyſes in montem dei ſenioribus ait. Expectate hic donec revertamur ad vos. Habetis aaron et hur vobiſcum. Si quid natum fuerit queſtionis referetis ad eos. Cumque aſcendiſſet moyſes operuit nubes montem et habitavit gloria domini ſuper ſynai tegens illum nube ſex diebus. Septimo autem die

uocauit eum de medio caliginis. Erat autem
species glorie domini quasi ignis ardens super
uerticem montis in conspectu filiorum israel. Ingres
susque moyses medium nebule ascendit in
montem. et fuit ibi quadraginta diebus et qua
draginta noctibus. xxv

Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israel ut tollant
michi primitias. Ab omni homine
qui offert ultroneus accipietis eas. Hec
sunt autem que accipere debetis aurum et ar
gentum et es. iacinctum et purpuram coccum
que bis tinctum et bissum. pilos caprarum
et pelles arietum rubricatas pelles iacinc
tinas et ligna sethim. oleum ad luminaria
ria concinnanda. aromata in unguentum et
tymyamata boni odoris. lapides onychinos
et gemmas ad ornandum ephot ac racio
nale. Facientque michi sanctuarium et habitabo
in medio eorum iuxta omnem similitudinem
tabernaculi. quod ostendam tibi. et omnium
vasorum in cultum eius sicque facietis illud.
Archam de lignis sethim compingite.
cuius longitudo habeat duos semis cu
bitos. latitudo cubitum et dimidium. altu
tudo similiter cubitum et semissem. et de
aurabis eam auro mundissimo intus
et foris. Faciesque super coronam auream per
circuitum et quatuor circulos aureos quos
pones per quatuor arche angulos. Duo cir
culi sint in latere uno et duo in altero. Faci
es quoque uectes de lignis sethim et operies
eos auro. inducesque per circulos qui sunt in
arche lateribus ut portetur in eis qui semper
erunt in circulis nec umquam extrahentur ex
eis. Ponesque in archa testificacionem quam
dabo tibi. Facies et propiciatorium de auro
mundissimo duos cubitos et dimidium
tenebit longitudo eius semissem et cubiti
latitudo. Duos quoque cherubyn aureos
et productiles facies ex utraque parte oraculi.
Cherub unus sit in latere uno oraculi et
alter in altero. Utrumque latus propiciato
rii tegant et expandentes alas et operientes
oraculum. respiciantque se mutuo uersis
uultibus in propiciatorium quo operienda est
archa. in qua pones testimonium quod dabo
tibi. Inde precipiam et loquar tibi super propi
ciatorium. scilicet ac de medio duorum cherubyn
qui erunt super archam testimonii cuncta
que mandabo per te filiis israhel. Facies et
mensam de lignis sethim habentem duos cu
bitos longitudinis et in latitudine cubi
tum et in altitudine cubitum ac semissem.
et inaurabis eam auro mundissimo. Facie
sque illi labium aureum per circuitum et ipsi la
bio coronam interrasilem altam quatuor
digitis. et super illam alteram coronam aureo
lam. Quatuor quoque circulos aureos para
bis et pones eos in quatuor angulis eiusdem
mense per singulos pedes. Subter coronam
erunt circuli aurei ut mittantur uectes per eos
et possit mensa portari. Ipsosque uectes facies
de ligno sethim et circumdabis auro ad
subuehendam mensam. Parabis et acetabula
et phialas. thuribula ac ciatos in quibus of
ferenda sunt libamina ex auro purissimo.
Et pones super mensam panes propositionis
in conspectu meo semper. Facies et candelabrum
ductile de auro mundissimo. hastile eius et
calamos et sciphos et sperulas ac lilia ex ipso proce
dentia. Sex calami egredientur de lateribus
tres ex uno latere et tres ex altero. Tres sci
phi quasi in nucis modum per calamos singulos.
sperulaque simul ac lilium et tres similiter
sciphi instar nucis in calamo altero sperule
que ac lilium. Hoc erit opus sex calamorum
qui producendi sunt de hastili. In ipso autem
candelabro erunt quatuor sciphi in nucis
modum. sperulaeque per singulos ac lilia. Spe
rula sub duobus calamis per tria loca qui si
mul sex fiunt procedentes de hastili uno. Et
sperule igitur et calami ex ipso erunt uniuersa
ductilia de auro purissimo. Facies et lucernas
septem. et pones eas super candelabrum ut lu
ceant ex aduerso. Emunctoria quoque et ea
que emuncta sunt extinguantur fiant de
auro purissimo. Omne pondus candela
bri cum uniuersis uasis suis habebit talen
tum auri mundissimi. Inspice et fac secundum
exemplar quod tibi in monte monstratum est.

Tabernaculum uero. xxvi
ita facies. Decem cortinas de bisso
retorta et iacincto ac purpura. cocco
que bis tincto. uarietas opere plumario fa
cies. Longitudo cortine unius habebit

uiginti octo cubitos. latitudo quatuor cubito-
rum erit. Unius mensure fient universa
tentoria. Quinque cortine sibi iungentur mu-
tuo et alie quinque nexu simili coherebunt.
Ansulas quoque iacinctinas in lateribus ac
summitatibus facies cortinarum ut possint
invicem copulari. Quinquagenas ansu-
las cortina habebit in utraque parte. ita inser-
tas. ut ansa contra ansas veniant et altera
alteri possit aptari. Facies et quinquaginta
circulos aureos quibus cortinarum vela iun-
genda sunt ut unum tabernaculum fiat.
Et facies saga cilicina undecim ad operien-
dum tectum tabernaculi. longitudo sagi
unius habebit triginta cubitos et latitudo qua-
tuor. Equa mensura erit sagorum omnium
e quibus quinque iunges seorsum et sex sibi mu-
tuo copulabis. ita ut sextum sagum in fron-
te tecti duplices. Facies et quinquaginta an-
sas in ora sagi unius ut coniungi cum alte-
ro queat et quinquaginta ansas in ora sagi alteri-
us ut cum altero copuletur. Et quinquaginta
fibulas eneas quibus iungantur an-
se et unum ex omnibus operimentum fiat.
Quod autem superfuerit in sagis que parantur
in tecto. id est unum sagum quod amplius
est ex medietate eius operies posteriora taberna-
culi et cubitus ex una parte pendebit et alter
ex altera qui plus est in sagorum longitudine
utrumque latus tabernaculi protegens. Faci-
es et operimentum aliud tecto de pellibus arie-
tum rubricatis et super hoc rursum aliud o-
perimentum de iacinctinis pellibus. Facies
et tabulas stantes tabernaculi de lignis
sethim. que singule denos cubitos habe-
ant in longitudine et in latitudine singu-
los ac semissem. In lateribus tabule due
incastrature fient quibus tabula alteri ta-
bule connectatur. atque in hunc modum cunc-
te tabule parabuntur. Quarum viginti e-
runt in latere meridiano quod vergit ad austrum.
quibus quadraginta bases argenteas fun-
des. ut bine bases singulis tabulis per du-
os angulos subiciantur. In latere quoque
secundo tabernaculi quod vergit ad aquilo-
nem viginti tabule erunt. quadraginta
habentes bases argenteas. et bine bases
singulis tabulis supponentur. Ad occiden-
talem vero plagam tabernaculi facies sex ta-
bulas et rursum alias duas que in angulis
erigantur post tergum tabernaculi eruntque
sibi coniuncte a deorsum usque sursum et una
omnes compago retinebit. Duabus quoque et
tabulis que in angulis ponende sunt simi-
lis iunctura servabitur: et erunt simul tabule
octo. bases earum argentee sedecim. duabus
basibus per unam tabulam supputatis. Faci-
es et vectes de lignis sethim quinque ad conti-
nendas tabulas in uno latere tabernaculi
et quinque alios in altero et eiusdem numeri
ad occidentalem plagam qui mittentur
per medias tabulas a summo usque ad sum-
mum. ipsasque tabulas deaurabis. et fundes
in eis anulos aureos per quos vectes tabu-
lata contineant. quos operies laminis aureis.
Et eriges tabernaculum iuxta exemplar
quod tibi in monte monstratum est. Facies
et velum de iacincto et purpura. coccoque bis
tincto et bisso retorta opere plumario et pul-
chra varietate contextum. quod appendes
ante quatuor columpnas de lignis se-
thim que ipse quidem deaurate erunt. et
habebunt capita aurea sed bases argenteas.
Inseretur autem velum per circulos iuxta quas
pones archam testimonii ex quo sanctuarium
sanctuarii sanctuaria dividentur. Pones et propiciato-
rium super archam testimonii in sancta sanctorum
extra velum mensamque et contra mensam
candelabrum in latere tabernaculi meridia-
no. Mensa enim stabit in parte aquilonis.
Facies et tentorium in introitu tabernaculi
de iacincto et purpura coccoque bis tincto et
bisso retorta opere plumario. et quinque co-
lumpnas deaurabis lignorum sethim
ante quas ducetur tentorium quarum erunt
capita aurea et bases enee. XXVII

Facies altare de lignis sethim quod
habebit quinque cubitos in longi-
tudine et totidem in latitudine.
Cornua autem per quatuor angulos ex ipso
erunt. et operies illud ere. Faciesque in usus
eius lebetes ad suscipiendos cineres et for-
cipes et fuscinulas et ignium receptacula.
Omnia vasa ex ere fabricabis craticu-
lamque in modum retis eneam per cuius
quatuor angulos erunt quatuor anuli

aurei. quos pones subter arulam altaris
eritque craticula usque ad altaris medium.
Facies et vectes altaris de lignis sethim
duos quos operies laminis eneis et indu
ces per circulos eruntque ex utroque latere al
taris ad portandum. Non solidum sed
inane et cavum intrinsecus facies illud
sicut tibi in monte monstratum est. Facies
et atrium tabernaculi in cuius plaga au
strali contra meridiem erunt tentoria de
bysso retorta. Centum cubitos unum la
tus tenebit in longitudine et columpnas
viginti cum basibus totidem eneis que ca
pita cum celaturis suis habebunt argentea.
Similiter in latere aquilonis per longum
erunt tentoria centum cubitorum, columpne
viginti et bases eree eiusdem numeri et capi
ta earum cum celaturis suis argentea.
In latitudine vero atrii que respicit ad oc
cidentem erunt tentoria per quinquaginta
cubitos. et columpne decem. basesque totidem.
In ea vero latitudine atrii que respicit ad
orientem quinquaginta cubiti erunt in quibus
quindecim cubitorum tentoria lateri uno de
putabuntur. columpneque tres et bases toti
dem. et in latere altero erunt tentoria cubi
tos obtinentia quindecim. columpnas
tres et bases totidem. In introitu vero atrii fi
et tentorium cubitorum viginti ex iacincto
et purpura. coccoque bis tincto et bysso retor
ta opere plumario et columpnas habebit
quattuor cum basibus totidem. Omnes co
lumpne atrii per circuitum vestite erunt ar
genteis laminis, capitibus argenteis et ba
sibus eneis. In longitudine occupabit atri
um cubitos centum. in latitudine quin
quaginta. altitudo quinque cubitorum. fietque
de bysso retorta. et habebit bases eneas. Cunc
taque vasa tabernaculi in omnes usus et
cerimonias tam paxillos eius quam atrii
ex ere facies. Precipe inquit filiis israhel
ut afferant tibi oleum de arboribus olyva
rum purissimum piloque contusum. ut ar
deat lucerna semper in tabernaculo testimonii
extra velum quod appensum est testimonio.
Et collocabunt eam aaron et filii eius. ut
usque mane luceat coram domino. Perpetu
us erit cultus per successiones eorum coram
filiis israhel. XXVIII

Applica quoque aaron fratrem tuum
ad te cum filiis suis de medio filio
rum israhel ut sacerdotio fungantur mihi
aaron. nadab. et abiu. eleazar et ythamar.
Faciesque vestem sanctam fratri tuo in gloriam et
decorem. et loqueris cunctis sapientibus corde
quos replevi spiritu prudentie ut faciant
vestes aaron in quibus sanctificatus ministret
michi. Hec autem erunt vestimenta que
facient. Rationale et superhumerale tuni
cam et lineam strictam. cidarim et baltheum.
Facient vestimenta sancta aaron fratri tuo
et filiis eius. ut sacerdotio fungantur michi.
Accipient aurum et iacinctum et purpuram
coccumque bis tinctum et byssum. Facient au
tem superhumerale de auro et iacincto ac pur
pura. coccoque bis tincto et bysso retorta opere
plumario polimito. Duas oras iunctas
habebit in utroque latere summitatum ut in
unum redeant. Ipsaque textura et cuncta operis
varietas erit ex auro et iacincto et purpura
coccoque bis tincto et bysso retorta. Sumesque
duos lapides onichinos et sculpes in eis no
mina filiorum israhel. Sex nomina in lapide u
no. et sex reliqua in altero iuxta ordinem
nativitatis eorum opere sculptoris et cela
tura gemmaria et sculpes eos nominibus filio
rum israhel. inclusos auro atque circumdatos et
impones in utroque latere superhumeralis
memoriale filiis israhel. Portabitque aaron
nomina eorum coram domino. super utrumque
humerum ob recordationem. Facies et uncinos
ex auro et duas cathenulas auri purissi
mi sibi invicem coherentes quas inseres un
cinis. Rationale quoque iudicii facies
opere polimito. iuxta texturam superhume
ralis ex auro et iacincto. et purpura coccoque
bis tincto et bysso retorta. quadrangulum
erit et duplex mensuram palmi habebit
tam in longitudine quam in latitudine. Po
nesque in eo quattuor ordines lapidum. In
primo versu erit lapis sardius et topazius
et smaragdus. In secundo carbunculus sa
phirus et iaspis. In tertio ligurius acha
tes et ametistus. In quarto crisolitus o
nichinus et berillus. Inclusi autem erunt
auro per ordines suos. habebuntque nomina

filiorum israhel. Duodecim nominibus ce-
labuntur singuli lapides nominibus sin-
gulorum per duodecim tribus. Facies in rationa-
li cathenas sibi invicem coherentes ex au-
ro purissimo. et duos anulos aureos quos
pones in utraque rationalis summitate. et
cathenasque aureas iunges anulis qui
sunt in marginibus eius. et ipsarum cathenarum
extrema duobus copulabis uncinis. et in
utroque latere superhumeralis quod rationa-
le respicit. Facies et duos anulos aureos
quos pones in summitate rationalis et
in oris que e regione sunt superhumeralis
et posteriora eius aspiciunt. Necnon et ali-
os duos anulos aureos qui ponendi
sunt in utroque latere superhumeralis deor-
sum quod respicit contra faciem iuncture infe-
rioris. ut aptari possit cum superhumerali
et stringatur rationale anulis suis cum
anulis superhumeralis uitta iacinctina
ut maneat iunctura fabrefacta et a se invi-
cem rationale et superhumerale nequeant
separari. Portabitque aaron nomina filio-
rum israel in rationali iudicii super pectus
suum quando ingredietur sanctuarium memo-
riale coram domino in eternum. Pones
autem in rationali iudicii doctrinam et
veritatem que erunt in pectore aaron. quan-
do ingredietur coram domino et gestabit
iudicium filiorum israel in pectore suo in conspec-
tu domini semper. Facies et tunicam super-
humeralis totam iacinctinam in cuius
medio supra erit capitium et ora per gyrum
eius textilis sicut fieri solet in extremis
vestium partibus ne facile rumpatur. Deor-
sum vero ad pedes eiusdem tunice per cir-
cuitum quasi mala punica facies ex ia-
cincto et purpura et cocco bis tincto et bysso
retorta mixtis in medio tintinnabulis.
ita ut tintinnabulum sit aureum et malum
punicum. rursumque aliud tintinnabu-
lum aureum et malum punicum. et vestietur
ea aaron in officio ministerii ut audiatur
sonitus quando ingreditur et egreditur sanctua-
rium in conspectu domini et non moriatur.
Facies et laminam de auro purissimo in
qua sculpes opere celatoris sanctum domino
ligabisque eam uitta iacinctina et erit

super thiaram imminens fronti pontificis.
Portabitque aaron iniquitates eorum que
obtulerunt et sanctificaverunt filii israel in cunctis
muneribus et donariis suis. Erit autem semper
lamina in fronte eius ut placatus sit ei
dominus. Stringesque tunicam bysso et thi-
aram byssinam. Facies et balteum ope-
re plumarii. Porro filiis aaron tunicas et
parabis lineas et balteos ac thyaras in
gloriam et decorem. Vestiesque his omnibus
fratrem tuum aaron et filios eius cum eo
et cunctorum consecrabis manus. sanctificabis-
que illos ut sacerdotio fungantur michi.
Facies et feminalia linea et operiant carnem
turpitudinis sue a renibus usque ad femo-
ra. et utentur eis aaron et filii eius. quando in-
grediuntur tabernaculum testimonii vel
quando appropinquant ad altare ut ministrent
in sanctuario. ne iniquitatis rei morian-
tur. Legitimum sempiternum erit aaron
et semini eius post eum. XXIX

Sed et hoc facies ut michi in sacerdo-
tio consecrentur. Tolle vitulum
de armento et arietes duos imma-
culatos. panesque azimos et crustulam ab-
sque fermento que conspersa sit oleo. lagana
quoque azima oleo lita. De simila triticea
cuncta facies et posita in canistro offeres.
Vitulum autem et duos arietes et aaron
et filios eius applicabis ad hostium taber-
naculi testimonii. Cumque laveris patrem
cum filiis aqua. indues aaron vestimen-
tis suis id est linea tunica et superhumerali
et rationali quod constringes baltheo et
pones thiaram in capite eius et laminam
sanctam super thiaram et oleum unctionis
effundes super caput eius atque hoc ritu
consecrabitur. Filios quoque illius appli-
cabis et indues tunicis lineis cingesque
baltheo aaron. scilicet et filios eius et impo-
nes eis mitras. eruntque sacerdotes michi
in religione perpetua. Postquam initiaveris
manus eorum applicabis et vitulum coram aaron
tabernaculo testimonii. imponentque et fi-
lii eius manus super caput illius. macta-
bisque eum in conspectu domini iuxta hosti-
um tabernaculi testimonii. sumptoque de
sanguine vituli pones super cornua al-

tanis digito tuo. reliquum autem ſanguinem
fundes iuxta baſim eius. Sumes et adipem
totum qui operit inteſtina et reticulum iecoris
ac duos renes. et adipem qui ſuper eos eſt et of
feres incenſum ſuper altare. Carnes quoque vi
tuli et corium ac fimum combures foris
extra caſtra eo quod pro peccato ſit. Unum quoque
arietem ſumes ſuper cuius caput ponent a
aron et filii eius manus. Quem cum mac
taveris tolles de ſanguine eius et fundes circa
altare. Ipſum autem arietem ſecabis in fru
ſta. lotaque inteſtina eius ac pedes pones ſu
per conciſas carnes et ſuper caput illius et
offeres totum arietem in incenſum ſuper
altare. Oblatio eſt domino odor ſuaviſſi
mus victime domini. Tolles quoque a
rietem alterum ſuper cuius caput aaron
et filii eius ponent manus. Quem cum
immolaveris ſumes de ſanguine illius et
pones ſuper extremum dextre auricule aa
ron et filiorum eius et ſuper pollices manus
eorum et pedis dextri. fundeſque ſanguinem ſuper
altare per circuitum. Cumque tuleris de ſan
guine qui eſt ſuper altare et de oleo unctionis
aſperges aaron et veſtes eius filios et veſ
timenta eorum. Conſecratiſque ipſis et veſtibus
tolles adipem de ariete et caudam et arvinam
que operit vitalia. ac reticulum iecoris et du
os renes atque adipem qui ſuper eos eſt. ar
mumque dextrum eo quod ſit aries conſecra
tionis. tortamque panis unam et cruſtulam
conſperſam oleo. et laganum de caniſtro
azimorum quod poſitum eſt in conſpectu domini
poneſque omnia ſuper manus aaron et fili
orum eius et ſanctificabis eos elevans coram
domino. ſuſcipieſque univerſa de manibus i
eorum et incendes ſuper altare in holocauſtum
odorem ſuaviſſimum in conſpectu domini quia
oblatio eius eſt. Sumes quoque pectuſ
culum de ariete quo initiatus eſt aaron
ſanctificabiſque illud elevatum coram
domino et cedet in partem tuam. Sanctificabiſque
pectuſculum conſecratum et armum quem
de ariete ſeparaſti quo initiatus eſt aaron
et filii eius. cedentque in partem aaron et fi
liorum eius iure perpetuo a filiis iſrahel quia
primitiva ſunt et initia de victimis eorum
pacificis que offerunt domino. Veſtem
autem ſanctam qua utitur aaron. habebunt
filii eius poſt eum ut ungantur in ea et con
ſecrentur manus eorum. Septem diebus
utetur ea qui pontifex pro eo fuerit conſtitutus
de filiis eius et qui ingreditur tabernaculum
teſtimonii ut miniſtret in ſanctuario. Arie
tem autem conſecrationis tolles et coques
carnes eius in loco ſancto quibus veſcetur aa
ron et filii eius. Panes quoque qui ſunt
in caniſtro in veſtibulo tabernaculi te
ſtimonii comedent ut ſit placabile ſacri
ficium et ſanctificentur offerentium manus.
Alienigena non veſcetur ex eis quia ſancta
ſunt. Quod ſi remanſerit de carnibus conſecratis
ſive panibus uſque mane combures reliquias
igni. Non comedentur quia ſanctificata ſunt.
Omnia que precepi tibi facies ſuper aaron
et filiis eius. Septem diebus manus eorum
conſecrabis et vitulum pro peccato offeres per
ſingulos ad expiandum. Mundabiſque
altare cum immolaveris expiationis eius
hoſtiam. et unges illud in ſanctificationem. Sep
tem diebus expiabis altare et ſanctificabis e
umque ſanctum ſanctorum. Omnis qui tetigerit illud
ſanctificabitur. Hoc eſt quod facies in altari.
Agnos anniculos duos per ſingulos dies
iugiter. Unum agnum mane et alterum
veſpere. decimam partem ſimile conſperſe
oleo tunſo quod habeat menſuram quartam
partem hyn. et vinum ad libandum eiuſdem
menſure in uno agno. Alterum vero ag
num offeres ad veſperam iuxta ritum ma
tutine oblationis. et iuxta ea que diximus
in odorem ſuavitatis ſacrificium eſt do
mino oblatione perpetua in generationes
veſtras. ad hoſtium tabernaculi teſtimonii
coram domino. ubi conſtituam tibi ut lo
quar ad te. Ibique precipiam filiis iſrahel
et ſanctificabitur altare in gloria mea et ſanctificabo ta
bernaculum teſtimonii cum altari. aaron
cum filiis ſuis ut ſacerdotio fungantur
michi. Et habitabo in medio filiorum iſrahel. eroque
eis deus. et ſcient quia ego dominus deus eorum qui eduxi
eos de terra egipti. ut manerem inter illos
ego dominus deus ipſorum.

XXX

Facies quoque ad altare ad adolen
dum thimiamata de lignis ſe
thim. habens cubitum longitu

dinis et alterum latitudinis. id est qua
drangulum. et duos cubitos altitudinis
et cornua ex ipso procedent. vestiesque illud
auro purissimo. tam craticulam eius
et parietes per circuitum et cornua. Faciesque
coronam aureolam per gyrum et duos
anulos aureos sub corona per singula la
tera ut mittantur in eos vectes et altare
portetur. Ipsos quoque vectes facies de lig
nis sethim et inaurabis. Ponesque alta
re contra velum quod ante archam testi
monii pendet coram propitiatorio quo
tegitur testimonium ubi loquar tibi et
adolebit incensum super eo aaron suave
fragrans mane quando componet lucernas
incendet illud. et quando collocat eas ad ves
peram uret thymiama sempiternum co
ram domino in generationes vestras. Non
offeretis super eo thymiama compositionis
alterius. nec oblationem et victimam li
babitis. et deprecabitur aaron super cornua
eius semel per annum in sanguine quod ob
latum est pro peccato et placabit super eo in
generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit domino.
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Quando tuleris summam filiorum israel
iuxta numerum dabunt singuli pretium
pro animabus suis domino et non erit plaga in
eis cum fuerint recensiti. Hoc autem da
bit omnis qui transit ad nomen di
midium sicli iuxta mensuram templi.
Siclus viginti obolos habet. Media pars
sicli offeretur domino. Qui habetur in
numero a viginti annis et supra dabit
pretium. Dives non addet ad medium
sicli et pauper nichil minuet. Susceptam
que pecuniam que collata est a filiis
israel trades in usus tabernaculi testimo
nii. ut sit in monimentum eorum coram do
mino et propicietur animabus eorum. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Facies et
labrum eneum cum basi sua ad lavan
dum ponesque illud inter tabernaculum
testimonii et altare. et missa aqua lava
bunt in eo aaron et filii eius manus
suas ac pedes quando ingressuri sunt ad
altare ut offerant in eo thymiama do
mino ne forte moriantur. Legitimum

sempiternum erit ipsi et semini eius per succes
siones. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Sume tibi aromata prime mirre
et electe quingentos siclos et cynamomi
medium. id est ducentos quinquaginta si
clos. calami similiter ducentos quinqua
ginta. cassie quoque quingentos siclos. in
pondere sanctuarii olei de olivetis mensu
ram hyn. Facies quoque unctionis oleum
sanctum unguentum compositum opere unguen
tarii et unges ex eo tabernaculum testimonii
et archam testamenti. mensamque cum
vasis suis candelabrum et utensilia eius.
altaria thymiamatis et holocausti et
universam supellectilem que ad cultum
eorum pertinent. sanctificabisque omnia et e
runt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sancti
ficabitur. Aaron et filios eius unges. sanc
tificabisque eos ut sacerdotio fungantur mi
chi. Filiis quoque israhel dices. Hoc oleum
unctionis sanctum erit michi in generationes
vestras. Caro hominis non ungetur ex eo.
et iuxta compositionem eius non facietis a
liud quia sanctificatum est et sanctum erit vobis. Ho
mo quicumque tale composuerit et dederit ex
eo alieno exterminabitur de populo suo.
Dixitque dominus ad moysen. Sume ti
bi aromata. stacten et onycha. galbanem
boni odoris et thus lucidissimum equalis
ponderis erunt omnia. Faciesque thymia
ma compositum opere unguentarii mix
tum diligenter et purum. et sanctificatione
dignissimum. Cumque in tenuissimum
pulverem universa contuderis. pones ex eo
coram tabernaculo testimonii. in quo lo
co apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis
thymiama. Talem compositionem non fa
cietis in usus vestros. quia sanctum est domino.
Homo quicumque fecerit simile ut odore
illius perfruatur peribit de populis suis.

XXXI

Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Ecce vocavi
ex nomine beseleel filium huri
filii hur de tribu iuda. et implevi eum spiritu
dei. sapientia et intelligentia et scientia in
omni opere ad excogitandum fabre quic
quid fieri potest ex auro et argento et ere.
marmore gemmis et diversitate lignorum.

Dedique ei socium. hooliab filium achisa
mech de tribu dan. Et in corde omnis eruditi
posui sapientiam ut faciant cuncta que
precepi tibi tabernaculum federis et archam testi
monii et propiciatorium quod super eam est et cuncta
vasa tabernaculi mensamque et vasa eius.
candelabrum purissimum cum vasis suis
et altare thymiamatis et holocausti. et
omnia vasa eorum labrum cum basi sua
vestes sanctas in ministerio aaron sacerdotis
et filiis eius. ut fungantur officio suo in sa
cris. oleum unctionis et thimiama aroma
tum in sanctuario omnia que precepi tibi
facient. Et locutus est dominus ad moy
sen dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos.
Videte ut sabbatum meum custodia
tis. quia signum est inter me et vos in genera
tionibus vestris. ut sciatis quia ego dominus
qui sanctifico vos. Custodite sabbatum
meum. sanctum est enim vobis. Qui polluerit
illud. morte morietur. Et qui fecerit in eo
opus. peribit anima illius de populo suo.
Sex diebus facietis opus in septimo die
sabbatum est requies sancta domino. Omnis
qui fecerit opus in hac die morietur. Cu
stodiant filii israel sabbatum et celebrent
illud in generationibus suis. Pactum est in
ter me et filios israel sempiternum signumque
perpetuum. Sex enim diebus fecit deus celum
et terram. et septimo ab opere cessavit. Deditque
dominus moysi completis sermonibus
huiuscemodi in monte synay. duas tabu
las testimonii lapideas scriptas digito
dei. Videns autem populus quod moram face
ret descendendi de monte moyses congrega
tus adversus aaron dixit. Surge et fac
nobis deos qui nos precedant. moysi e
nim huic viro qui nos eduxit de terra
egypti ignoramus quid acciderit. Dixit
que ad eos aaron. Tollite inaures au
reas de uxorum filiorumque et filiarum vestrarum
auribus et afferte ad me. Fecit populus que
iusserat. deferens inaures ad aaron. Quas
cum ille accepisset formavit opere fusorio.
et fecit ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntque
Hii sunt dii tui israel. qui te eduxerunt
de terra egypti. Quod cum vidisset aaron
edificavit altare coram eo et preconis
voce clamavit dicens. Cras sollempnitas
domini est. Surgentesque mane obtulerunt
holocausta et pacificas hostias. et sedit po
pulus manducare et bibere et surrexerunt
ludere. Locutus est autem dominus ad moy
sen dicens. Vade descende peccavit populus
tuus quem eduxisti de terra egypti. recesse
runt cito de via quam ostendisti eis. fecerunt
que sibi vitulum conflatilem et adoraverunt
atque immolantes ei hostias dixerunt.
Isti sunt dii tui israel qui te eduxerunt de
terra egypti. Rursumque ait dominus ad moy
sen. Cerno quod populus iste dure cervicis
est. dimitte me ut irascatur furor meus
contra eos et deleam eos. faciamque te in
gentem magnam. Moyses autem ora
bat dominum deum suum dicens. Cur domi
ne irascitur furor tuus contra populum tuum
quem eduxisti de terra egypti in fortitudine
magna et in manu robusta. Ne queso in
dicant egyptii. Callide eduxit eos ut inter
ficeret in montibus et deleret de terra. Quiescat
ira tua et esto placabilis super nequitia po
puli tui. Recordare abraham ysaac et
israel servorum tuorum quibus iurasti per temet
ipsum dicens. Multiplicabo semen vestrum
sicut stellas celi. et universam terram hanc
de qua locutus sum dabo semini vestro
et possidebitis eam semper. Placatusque est
dominus ne faceret malum quod locutus
fuerat adversus populum suum. Et reversus est
moyses de monte portans duas tabulas
testimonii in manu scriptas utraque parte
et factas opere domini. scriptura quoque dei
erat sculpta in tabulis. Audiens autem
iosue tumultum populi vociferantis.
ait ad moysen. Ululatus pugne au
ditur in castris. Qui respondit. Non est
clamor adhortantium ad pugnam. ne
que vociferatio compellentium ad fugam.
sed vocem cantantium ego audio. Cumque
appropinquasset ad castra. vidit vitulum
et choros. iratusque est valde proiecit de
manu tabulas et confregit eas ad radi
ces montis. Arripiensque vitulum quem
fecerant combussit et contrivit usque ad
pulverem. quem sparsit in aquam et dedit
potum ex eo filiis israel. Dixitque ad aaron

ron. Quid tibi fecit hic populus. ut induceres
super eum peccatum maximum. Cui ille
respondit. Ne indignetur dominus meus.
Tu enim nosti populum istum quod pronus
sit ad malum. Dixeruntque michi. Fac
nobis deos qui precedant nos. huic enim
moysi qui eduxit nos de terra egypti nesci-
mus quid acciderit. Quibus ego dixi. Quis
vestrum habet aurum. Tulerunt et dede-
runt michi. et proieci illud in ignem egressusque
est hic vitulus. XXXII

Videns ergo moyses populum quod esset
nudatus. spoliaverat enim eum
aaron propter ignominiam sordis
et inter hostes nudum constituerat. et stans
in porta castrorum ait. Si quis est domini
iungatur michi. Congregatique sunt ad
eum omnes filii levi. Quibus ait. Hec dicit
dominus deus israel. Ponat vir gladium
super femur suum. Ite et redite de porta usque
ad portam per medium castrorum. et occidat
unusquisque fratrem suum et amicum et proxi-
mum. Feceruntque filii levi iuxta sermonem
moysi. cecideruntque in die illo quasi viginti
tria milia hominum. Et ait moyses. Con-
secrastis hodie manus vestras domino c
unusquisque in filio et fratre suo. ut detur
vobis benedictio. Facto autem die altero
locutus est moyses ad populum. Peccastis
peccatum maximum. ascendam ad dominum si
quomodo eum quivero deprecari pro scelere
vestro. Reversusque ad dominum ait. Obsecro domine
peccavit populus iste peccatum magnum.
feceruntque sibi deos aureos. Aut dimitte
eis hanc noxam. aut si non facis dele
me de libro tuo quem scripsisti. Cui respon-
dit dominus. Qui peccaverit michi. delebo
eum de libro meo. Tu autem vade et duc
populum istum de quo locutus sum tibi.
angelus meus precedet te. ego autem in die
ultionis visitabo et hoc peccatum eorum. Percus-
sit ergo dominus populum pro reatu vituli quem
fecerat aaron. XXXIII

Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Vade ascende de loco isto tu et populus
tuus quem eduxisti de terra egypti.
in terram quam iuravi abraham ysaac et ia-
cob dicens. Semini tuo dabo eam. et
mittam precursorem tui angelum ut eiciam
chananeum et amorreum ethceum et pherze-
um. eveum et iebuseum. et intres in terram flu-
entem lacte et melle. Non enim ascendam
tecum quia populus dure cervicis es ne
forte disperdam te in via. Audiens populus
sermonem hunc pessimum luxit. et nullus
ex more indutus est cultu suo. Dixitque
dominus ad moysen. Loquere filiis israel.
Populus dure cervicis es. semel ascendam
in medio tui et delebo te. Iam nunc depone
ornatum tuum ut sciam quid faciam tibi.
Deposuerunt ergo filii israel ornatum suum
a monte oreb. Moyses quoque tollens ta-
bernaculum. tetendit extra castra procul.
vocavitque nomen eius tabernaculum federis.
Et omnis populus qui habebat aliquam ques-
tionem egrediebatur ad tabernaculum fede-
ris extra castra. Cumque egrederetur ad taber-
naculum moyses. surgebat universa plebs
et stabat unusquisque in hostio papilionis
sui. aspiciebantque tergum moysi donec in-
grederetur tentorium. Ingresso autem illo
tabernaculo federis. descendebat colump-
na nubis et stabat ad hostium tabernaculi.
Loquebaturque cum moyse cernentibus
universis. quod columpna nubis staret ad
hostium tabernaculi. Stabantque ipsi et
adorabant per fores tabernaculorum suorum.
Loquebatur autem dominus ad moysen
facie ad faciem. sicut solet loqui homo
ad amicum suum. Cumque ille reverteretur
in castra. minister eius Iosue filius nun
puer non recedebat de tabernaculo. Dixit
autem moyses ad dominum. Precipis ut edu-
cam populum istum. et non indicas michi
quem missurus es mecum. presertim cum
dixeris novi te ex nomine et invenisti gra-
tiam coram me. Si ergo inveni gratiam in con-
spectu tuo ostende michi faciem tuam. ut
sciam te et inveniam gratiam in oculis tuis.
Respice populum tuum gentem hanc. Di-
xitque dominus. Facies mea precedet te. et requi-
em dabo tibi. Et ait moyses. Si non tu
ipse precedas nos. ne educas nos de loco
isto. In quo enim scire poterimus ego et
populus tuus invenisse nos gratiam in con-
spectu tuo. nisi ambulaveris nobiscum

ut glorificemur ab omnibus populis qui habitant
super terram. Dixit autem dominus ad moy-
sen. Et verbum istud quod locutus es faciam.
Invenisti enim gratiam coram me. et te ipsum
novi ex nomine. Qui ait. Ostende michi
gloriam tuam. Respondit. Ego ostendam omne
bonum tibi. et vocabo in nomine domini
coram te. et miserebor cui voluero. et clemens
ero in quem michi placuerit. Rursumque
ait. Non poteris videre faciem meam. non
enim videbit me homo et vivet. Et iterum.
Ecce inquit est locus apud me. stabis su-
pra petram. Cumque transibit gloria mea
ponam te in foramine petre. et protegam
dextera mea donec transeam. tollamque ma-
num meam et videbis posteriora mea. faciem
autem meam videre non poteris. ·XXXIIII·
Precide inquit tibi duas tabulas
lapideas instar priorum. et scribam
super eas verba que habuerunt tabu-
le quas fregisti. Esto paratus mane ut
ascendas statim in montem synay. stabis-
que mecum super verticem montis. Nul-
lus ascendat tecum nec videatur quispiam
per totum montem. Boves quoque et oves
non pascantur e contra. Excidit ergo
duas tabulas lapideas quales antea
fuerant. et de nocte consurgens ascendit in
montem synay. sicut preceperat ei dominus
portans secum tabulas. Cumque descen-
disset dominus per nubem stetit moyses cum eo
invocans nomen domini. Quo transeun-
te coram eo ait. Dominator domine
deus misericors et clemens. paciens et mul-
te miserationis et verax. qui custodis
misericordiam in milia. qui aufers iniquitatem
et scelera atque peccata. nullusque apud te per
se innocens est. qui reddis iniquitatem
patrum filiis ac nepotibus in terciam et quar-
tam generationem. Festinusque moyses cur-
vatus pronus in terram. et adorans ait. Si
inveni gratiam in conspectu tuo domine ob-
secro ut gradiaris nobiscum. Populus
enim dure cervicis est. et auferas iniqui-
tates nostras atque peccata. nosque possideas.
Respondit dominus. Ego inibo pactum
videntibus cunctis. signa faciam que
numquam sunt visa super terram. nec in ul-
lis gentibus. ut cernat populus iste in cuius
es medio opus domini terribile quod facturus
sum. Observa cuncta que hodie manda-
vi tibi. Ego ipse eiciam ante faciem tuam
amorreum et chananeum et etheum. phe-
rezeum quoque et eveum et iebuseum. Cave
ne umquam cum habitatoribus terre illius
iungas amiciciam que tibi sint in rui-
nam. Sed aras eorum destrue. confringe
statuas. lucosque succide. Noli adorare de-
um alienum. Dominus zelotes nomen
eius est. deus emulator. Non ineas
pactum cum hominibus regionum illa-
rum. ne cum fornicati fuerint cum diis
suis. et adoraverint simulachra eorum. vocet
te quispiam ut comedas de immolatis.
Nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis
tuis. ne postquam ipse fuerint fornicate.
fornicari faciant et filios tuos in deos su-
os. Deos conflatiles non facies tibi. Sol-
lempnitatem azimorum custodies. Sep-
tem diebus vesceris azimis. sicut precepi tibi
in tempore mensis novorum. Mense enim
verni temporis egressus es de egypto. Om-
ne quod aperit vulvam generis masculini
meum erit. de cunctis animantibus tam
de bubus quam de ovibus meum erit. Primo-
genitum asini redimes ove. Sin autem
nec precium pro eo dederis occidetur. Primo-
genitum filiorum tuorum redimes. nec appa-
rebis in conspectu meo vacuus. Sex diebus
operaberis. in die septimo cessabis arare et
metere. Sollempnitatem azimorum facies
tibi in primiciis frugum messis tue tri-
tice et sollempnitatem quando redeunte
anni tempore universa conduntur. Tribus temporibus
anni apparebit omne masculinum tuum in
conspectu omnipotentis domini dei tui israel. Cum
enim tulero gentes a facie tua et dilata-
vero terminos tuos nullus insidiabi-
tur terre tue. ascendente te et apparente in conspec-
tu domini dei tui ter in anno. Non immo-
labis super fermento sanguinem hostie
tue. neque residebit mane de victima sollemp-
nitatis phase. Primicias frugum terre
tue offeres in domo domini dei tui. Non co-
ques edum in lacte matris sue. Dixit
quoque dominus ad moysen. Scribe tibi verba

bis quibus et tecum et cum filiis israel pepigi fedus.
Fuit ergo moyses cum domino ibi quadra-
ginta diebus et quadraginta noctibus. Panem non come-
dit et aquam non bibit. et scripsit in tabulis ver-
ba federis decem. Cumque descenderet moyses
de monte synay tenebat duas tabulas te-
stimonii et ignorabat quod cornuta esset faci-
es sua ex consortio sermonis dei. Videntes
autem aaron et filii israel cornutam faciem
moysi. timuerunt prope accedere. vocatique
ab eo reversi sunt aaron tam quam princi-
pes synagoge. Et postquam locutus est. ve-
nerunt ad eum etiam omnes filii israel.
Quibus precepit cuncta que audierat a
domino in monte synay. Impletisque sermo-
nibus posuit velamen super faciem suam.
quod cum ingressus ad dominum et loquens cum
eo auferebat donec exiret. et tunc loquebatur
ad filios israel omnia que sibi fuerant im-
perata. Qui videbant faciem moysi egre-
dientis esse cornutam sed operiebat ille rur-
sus faciem suam si quando loquebatur ad eos.
Igitur congregata omni ad eum XXXV
turba filiorum israel dixit ad eos. Hec sunt
que dominus iussit fieri. Sex diebus facie-
tis opus septimus dies erit vobis sanc-
tus sabbatum et requies domini. Qui fecerit opus
in eo occidetur. Non succendetis ignem
in eo in cunctis habitaculis vestris per diem
sabbati. Et ait moyses ad omnem catervam
filiorum israel. Iste est sermo quem precepit
dominus dicens. Separate apud vos primicias
domino. omnis voluntarius. et prono
animo offerat eas domino. aurum. argentum
et es. iacinctum et purpuram. coccumque bis
tinctum. et bissum et pilos caprarum et pelles
arietum rubricatas et iacinctinas. ligna
sechim. et oleum ad luminaria concinnanda
et ut conficiatur unguentum et thimiama
suavissimum. lapides onichinos et gem-
mas ad ornatum superhumeralis et racio-
nalis. Quisquis vestrum sapiens est veni-
at et faciat quod dominus imperavit. Taberna-
culum scilicet et tectum eius atque operimen-
tum. anulos et tabulata cum vectibus
paxillos et bases. archam. et vectes. propi-
ciatorium et velum quod ante illud oppan-
ditur. mensam cum vectibus et vasis et

propositionis panibus. candelabrum ad lumina-
ria sustentanda. vasa illius et lucernas et oleum
ad nutrimenta ignium. altare thimiamatis
et vectes. oleum unctionis et thimiama ex
aromatibus. tentorium ad hostium taberna-
culi. altare holocausti. et craticulam eius
eneam cum vectibus et vasis suis. labrum
et basim eius. cortinas atrii cum columpnis
et basibus. tentorium in foribus vestibuli. pax-
illos tabernaculi et atrii cum funiculis suis
vestimenta quorum usus est in ministerio sanctua-
rii vestes aaron pontificis ac filiorum eius
ut sacerdotio fungantur michi. Egressaque
omnis multitudo filiorum israel de conspectu mo-
ysi obtulit mente promptissima atque de-
vota primicias domino ad faciendum opus
tabernaculi testimonii. Quicquid ad cultum
et ad vestes sanctas necessarium erat. viri cum
mulieribus prebuerunt armillas et inaures
anulos et dextralia. Omne vas aureum
in donaria domini separatum est. Si quis
habuit iacinctum et purpuram coccumque
bis tinctum. bissum et pilos caprarum. pel-
les arietum rubricatas. et iacinctinas. ar-
genti auri et eris metalla obtulerunt domino
lignaque sechim in varios usus. Sed et mu- neverunt
lieres docte dederunt que neverant. iacinctum
purpuram et vermiculum ac bissum et pilos
caprarum sponte propria cuncta tribuentes.
Principes vero obtulerunt lapides onichinos
et gemmas ad superhumerale et racionale
aromata quoque et oleum ad luminaria
concinnanda et ad preparandum unguentum et
thimiama odoris suavissimi componendum.
Omnes viri ac mulieres mente devota
obtulerunt donaria. ut fierent opera que ius-
serat dominus per manum moysi. Cuncti filii
israel voluntaria domino dedicaverunt. Dixitque
moyses ad filios israel. Ecce vocavit dominus
ex nomine beseleel filium huri filii hur
de tribu iuda. implevitque eum spiritu dei. sa-
piencie et sciencie et intelligencie et omni
doctrina ad excogitandum et faciendum opus
in auro et argento et ere. sculpendisque la-
pidibus et opere carpentario. Quicquid fabre
adinveniri potest. dedit in corde eius. Ho-
oliab quoque filium achisamech de tribu
dan. Ambos erudivit sapientia ut faciant

ope carbunculario et polymitario ac plumario de iacincto et purpura cocco que bis tincto et bysso et texant omnia ac nova queque repperiant.

XXXVI

Fecit ergo beseleel et hooliab et omnis vir sapiens cui dedit dominus sapientiam et intellectum ut scirent operari fabre que in usus sanctuarii necessaria sunt et que precepit dominus fieri. Cumque vocasset eos moyses et omnem eruditum virum cui dederat dominus sapientiam et intellectum et qui sponte sua optulerant se ad faciendum opus. tradidit eis universa donaria filiorum israel. Qui cum instarent operi cotidie mane vota populus offerebat. Unde et artifices venire compulsi dixerunt moysi. Plus offert populus quam necessarium est. Iussit ergo moyses voce preconis cantari. Nec vir nec mulier quicquam ultra offerat in opere sanctuarii. Sicque cessatum est a muneribus offerendis. eo quod oblata sufficerent et superhabundarent. Feceruntque omnes sapientes corde ad explendum opus tabernaculi cortinas decem de bysso retorta et iacincto et purpura coccoque bis tincto opere vario et arte polymita. quarum una habebat in longitudine viginti octo cubitos. et in latitudine quattuor. Una mensura erat omnium cortinarum. Coniunxitque cortinas quinque alteram alteri. et alias quinque sibi invicem copulavit. Fecit et ansas iacinctinas in ora cortine unius ex utroque latere. et in ora cortine alterius similiter fecit. ut contra se invicem venirent anse et mutuo iungerentur. Unde et quinquaginta fudit circulos aureos qui morderent cortinarum ansas et fieret unum tabernaculum. Fecit ergo et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi. Unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta. et in latitudine cubitos quattuor. Unius mensure erant omnia saga. quorum quinque iunxit seorsum. et sex alia separatim. Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius. et quinquaginta in ora sagi alterius. ut se invicem iungerent. et fibulas eneas quinquaginta quibus necteretur tectum. ut unum pallium ex omnibus sagis fieret. Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis aliudque desuper velamentum de pellibus iacinctinis. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis sethim stantes. decem cubitorum erat longitudo tabule unius. et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. Bine incastrature erant per singulas tabulas ut altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi. E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra austrum cum quadraginta basibus argenteis. Due bases sub una tabula ponebantur ex utraque angulorum parte ubi incastrature laterum in angulis terminantur. Ad plagam quoque tabernaculi que respicit ad aquilonem fecit viginti tabulas cum quadraginta basibus argenteis. duas bases per singulas tabulas. Contra occidentem vero id est ad eam partem tabernaculi que mare respicit. fecit sex tabulas et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro que iuncte erant retrorsum usque sursum et in unam compaginem pariter ferebantur. Itaque fecit ex utraque parte per angulos. ut octo essent simul tabule et haberent bases argenteas sedecim. binas scilicet bases sub singulis tabulis. Fecit et vectes de lignis sethim quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi et quinque alios vectes ad occidentalem. ad alterius lateris tabulas coaptandas et extra hos quinque. plagam tabernaculi contra mare. Fecit quoque vectem alium qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret. Ipsa autem tabulata deauravit fusis basibus earum argenteis et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci possent quos et ipsos laminis aureis operuit. Fecit et velum de iacincto et purpura vermiculo ac bysso retorta opere polymitario varium atque distinctum et quattuor columpnas de lignis sethim et quas cum capitibus deauravit fusis basibus earum argenteis. Fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex iacincto et purpura vermiculo byssoque retorta opere plumarii. et columpnas quinque cum capitibus suis quas operuit auro basesque earum fudit eneas quas operuit auro.

XXXVII

Fecit autem beseleel et archam de lig-
nis sethim habentem duos semis cu-
bitos in longitudine et cubitum et
semissem in latitudine. Altitudo quoque
unius cubiti fuit et dimidii. vestivitque e-
am auro mundissimo intus et foris. Et
fecit illi coronam auream per gyrum conflans
quattuor anulos aureos per quattuor angu-
los eius duos anulos in latere uno et duos
in altero. Vectes quoque fecit de lignis se-
thim quos vestivit auro et quos misit in anulos
qui erant in lateribus arche ad portandum
eam. Fecit et propiciatorium id est oraculum
de auro mundissimo duorum cubitorum et di-
midii in longitudine et cubiti ac semis in
latitudine. Duos etiam cherubin ex au-
ro ductili quos posuit ex utraque parte propici-
atorii. Cherub unum in summitate unius
partis et cherub alterum in summitate partis
alterius. Duos cherubin in summitatibus pro-
piciatorii. extendentes alas et tegentes pro-
piciatorium. seque mutuo et illud respicientes
Fecit et mensam de lignis sethim in lon-
gitudine cubitorum duorum. et in latitudine
unius cubiti que habeat in altitudine cu-
bitum ac semissem. circumdeditque eam a-
uro mundissimo. et fecit illi labium aure-
um per gyrum. ipsi quoque labio coronam
auream interrasilem. quattuor digitorum
et in super eandem alteram coronam auream
Fudit et quattuor circulos aureos quos po-
suit in quattuor angulos per singulos pedes
mense contra coronam. misitque in eos vectes
ut possit mensa portari. Ipsos quoque vec-
tes fecit de lignis sethim et circumdedit eos
auro. Et vasa ad diversos usus mense aceta-
bula. phialas et cyathos et thuribula ex
auro puro in quibus offerenda sunt liba-
mina. Fecit et candelabrum ductile de auro
mundissimo. de cuius vecte calami. scyphi.
sperule ac lilia procedebant sex in utroque
latere. tres calami ex parte una et tres ex altera.
Tres scyphi in nucis modum per calamos in
singulos. sperulaeque simul ac lilia. et tres
scyphi instar nucis in calamo altero. sperule-
que simul ac lilia. Equum erat opus
sex calamorum qui procedebant de stipite can-
delabri. In ipso autem vecte erant quattuor
scyphi in nucis modum. sperulaeque per singulos
et lilia. et sperule per loca tria. sub duobus calamis
qui simul sex fiunt calami procedentes de vec-
te uno. Et sperule igitur et calami ex ipso erant
universa ductilia ex auro purissimo. Fecit
et lucernas septem cum emunctoriis suis
et vasa ubi ea que emuncta sunt extinguantur
de auro mundissimo. Talentum auri ap-
pendebat candelabrum cum omnibus vasis suis
Fecit et altare thimiamatis de lignis se-
thim habens per quadrum cubitum per singu-
los et in altitudine duos e cuius angulis
procedebant cornua vestivitque illud auro
mundissimo. cum craticula ac parietibus
ac cornibus. Fecitque ei coronam aureolam
per gyrum et duos anulos aureos sub corona
per singula latera ut mittantur in eos vectes
et possit altare portari. Ipsos autem vectes
fecit de lignis sethim et operuit laminis
aureis. Composuit et oleum ad sanctificatio-
nis unguentum et thimiamata de aroma-
tibus mundissimis opere pigmentarii.
Fecit et altare holocausti xxxviii.
de lignis sethim quinque cubito-
rum per quadrum et trium in altitudine
cuius cornua de angulis procedebant ope-
ruitque illud laminis eneis. et in usus eius
paravit vasa ex ere diversa. lebetes forcipes
fuscinulas. uncinos et ignium recepta-
cula. craticulamque eius in modum retis
fecit eneam. et subter eam in altaris medio
arulam. fusis quattuor anulis per totidem
retiaculi summitates ad immittendos
vectes ad portandum. Quos et ipse fecit
de lignis sethim. et operuit laminis eneis
induxitque in circulos qui in altaris late-
ribus eminebant. Ipsum autem altare non
erat solidum sed cavum ex tabulatis et
intus vacuum. Fecit et labrum eneum cum
basi sua de speculis mulierum que excu-
babant in ostio tabernaculi. Fecit et atri-
um in cuius australi plaga erant tento-
ria. de bisso retorta cubitorum centum. colum-
ne enee viginti cum basibus suis. capita
columpnarum et tota operis celatura argen-
tea. eque ad septentrionalem plagam
tentoria. columpne. basesque et capita co-
lumpnarum eiusdem mensure et operis ac

metalli erant. In ea vero plaga que occiden
tem respicit fuerunt tentoria cubitorum quin
quaginta columpne decem cum basibus suis
enee et capita columpnarum et tota operis cela
tura argentea. Porro contra orientem quin
quaginta cubitorum paravit tentoria e quibus
quindecim cubitos columpnarum trium cum
basibus suis unum latus tenebat. et in parte
altera que inter utraque introitum tabernaculi
facit quindecim eque erant cubitorum ten
toria. columpne tres et bases totidem. Cunc
ta atrii tentoria bissus retorta texerat
Bases columpnarum fuere enee. capita
autem earum cum celaturis suis argentea.
Sed et ipsas columpnas atrii vestivit ar
gento. In introitu eius opere plumario
fecit tentorium ex iacincto purpura. ver
miculo ac bisso retorta quod habebat viginti
cubitos in longitudine. altitudo vero quinque
cubitorum erat iuxta mensuram quam cuncta
atrii habebant tentoria. Columpne autem
in ingressu fuere quatuor cum basibus
eneis capitaque earum et celature argentee.
Paxillos quoque tabernaculi et atrii per gyrum
fecit eneos. Hec sunt instrumenta taber
naculi testimonii. que numerata sunt
iuxta preceptum moysi in cerimoniis levita
rum per manum ythamar filii aaron sacer
dotis. que beseleel filius uri filii hur de
tribu iuda domino per moysen iubente comple
verat. iuncto sibi socio hooliab filio a
chisamech de tribu dan. qui et ipse artifex
lignorum egregius fuit. et polimitarius
atque plumarius ex iacincto purpura
vermiculo ac bisso. Omne aurum quod ex
pensum est in opere sanctuarii et quod oblatum
in donariis viginti et novem talentorum
fuit. et septingentorum triginta siclorum ad
mensuram sanctuarii. Numerus autem ar
genti de donariis populi centum talentorum
et mille. septingentorum septuaginta quinque
siclorum ad mensuram sanctuarii. Medius
siclus per capita singulorum. Oblatum est
autem ab his qui transierunt ad numerum a
viginti annis et supra. de sexcentis / sex mi tribus
libus et quingentis quinquaginta armato
rum. Fuerunt preterea centum talenta argen
ti e quibus conflate sunt bases sanctuarii et in
troitus ubi velum pendet. Centum bases
facte sunt de talentis centum. singulis talen
tis per singulas bases supputatis. De mille
autem septingentis et septuaginta quinque
siclis. fecit capita columpnarum quas ipse
vestivit argento. Eris quoque oblata sunt
talenta septuaginta duo milia et quadrin
genti supra sicli duo. e quibus fuse sunt et
bases in introitu tabernaculi testimonii.
et altare eneum cum craticula sua. omnia
que vasa que ad usum eius pertinent. et ba
ses atrii tam in circuitu quam in ingressu
eius et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum.

De iacincto vero et . XXXIX . C.
purpura vermiculo et bisso. fe
cit vestes ad ministrandum in sanc
to. et vestes sanctas quibus indueretur aaron
quando ministrabat in sanctis sicut preceperat
dominus moysi. Fecit igitur superhumerale
de auro iacincto et purpura coccoque bis tinc
to et bisso retorta opere polimitario. Incidit
que bracteas aureas et extenuavit in fila
ut possint torqueri cum priorum colorum sub
tegmine. Duas quoque oras sibi invicem
copulatas in utroque latere summitatum
et balteum ex eisdem coloribus sicut pre
ceperat dominus moysi. Paravit et duos lapides
onichinos astrictos et inclusos auro. et
sculptos arte gemmaria nominibus fi
liorum israel. Sex nomina in latere uno et sex in
altero iuxta ordinem nativitatis eorum. po
suitque eos in lateribus superhumeralis in
monimentum filiorum israel. sicut preceperat domi
nus moysi. Fecit et rationale opere polimi
to. iuxta opus superhumeralis. ex auro.
iacincto. purpura. coccoque bis tincto et
bisso retorta quadrangulum. duplex men
sure palmi. et posuit in eo gemmarum or
dines quatuor. In primo versu erat sardius
topazius et smaragdus. In secundo car
bunculus saphirus et iaspis. In tertio
ligurius achates et ametistus. In quarto
crisolitus onichinus et berillus circumda
ti et inclusi auro per ordines suos. Ipsique
lapides duodecim sculpti erant nominibus
duodecim tribuum israel. singuli per nomina
singulorum. Fecerunt et in rationali cathe
nulas sibi invicem coherentes de auro

purissimo et duos uncinos totidemque
anulos aureos. Porro anulos posue-
runt in utroque latere rationalis, e quibus pen-
debant due catene auree, quas inserue-
runt uncinis, qui in superhumeralis an-
gulis eminebant. Hec et ante et retro ita con-
veniebant sibi, ita ut superhumerale et ra-
tionale mutuo necterentur, stricta ad bal-
theum et anulis fortius copulata, quos
iungebat vitta iacinctina, ne laxe flue-
rent et a se invicem moverentur, sicut pre-
cepit dominus Moysi. Fecerunt quoque tunicam
superhumeralis totam iacinctinam, et capitium
in superiori parte contra medium, oramque per
gyrum capitii textilem. Deorsum autem
ad pedes mala punica ex iacincto, purpura,
vermiculo et bisso retorta, et tintinnabula
de auro mundissimo, que posuerunt inter
mala granata in extrema parte tunice
per gyrum: tintinnabulum aureum et malum
punicum, quibus ornatus incedebat pon-
tifex quando ministerio fungebatur, sicut pre-
cepit dominus Moysi. Fecerunt et tunicas bys-
sinas opere textili Aaron et filiis eius, et mi-
tras cum coronulis suis ex bysso, femina-
lia quoque linea byssina; cingulum vero
de bysso retorta, iacincto ac purpura ac
vermiculo distinctum arte plumaria, si-
cut precepit dominus Moysi. Fecerunt et laminam
sacre venerationis de auro purissimo, scrip-
seruntque in eo opere gemmario Sanctum domini. Et
strinxerunt eam cum mitra vitta iacinctina,
sicut preceperat dominus Moysi. Perfectum est i-
gitur omne opus tabernaculi et tecti testimo-
nii. Feceruntque filii Israel cuncta que preceperat
dominus Moysi. Et obtulerunt tabernaculum et
tectum et universam supellectilem, anulos,
tabulas, vectes, columpnas ac bases, o-
pertorium de pellibus arietum rubricatis, et
aliud operimentum de iacinctinis pellibus,
velum, archam, vectes, propitiatorium, mensam
cum vasis et propositionis panibus, cande-
labrum, lucernas et utensilia earum cum oleo,
altare aureum et unguentum et thymia-
ma ex aromatibus, et tentorium in introitu
tabernaculi, altare eneum, retiaculum, vectes
et vasa eius omnia, labrum cum basi sua,
tentoria atrii et columpnas cum basibus
suis, tentorium in introitu atrii, funiculosque
eius et paxillos. Nichilque ex vasis defuit que
in ministerium tabernaculi et in tectum federis
iussa sunt fieri. Vestes quoque quibus sacerdo-
tes utuntur in sanctuario, Aaron scilicet et
filii eius, obtulerunt filii Israel, sicut preceperat
dominus. Que postquam Moyses cuncta vidit
expleta, benedixit eis. XL. Capitulum

Locutusque est dominus ad Moysen dicens:
Mense primo die prima mensis eri-
ges tabernaculum testimonii, et pones
in eo archam dimittesque ante illam ve-
lum, et illata mensa pones super eam que
rite precepta sunt. Candelabrum cum lucernis
suis et altare aureum in quo adoletur in-
censum coram archa testimonii. Tentori-
um in introitu tabernaculi pones, et ante
illud altare holocausti, labrum inter al-
tare et tabernaculum, quod implebis aqua. Cir-
cumdabisque atrium tentoriis et ingressum eius. Et as-
sumpto unctionis oleo unges taberna-
culum cum vasis suis, ut sanctificentur; altare ho-
locausti et omnia vasa eius, labrum cum
basi sua. Omnia unctionis oleo consecrabis,
ut sint sancta sanctorum. Applicabisque Aaron et fili-
os eius ad fores tabernaculi testimonii, et
lotos aqua indues sanctis vestibus, ut mini-
strent michi, et unctio eorum in sacerdotium proficiat
sempiternum. Fecitque Moyses omnia que pre-
cepit dominus. Igitur mense primo anni secun-
di prima die mensis collocatum est tabernacu-
lum. Erexitque illud Moyses, et posuit tabulas
et bases et vectes, statuitque columpnas et ex-
pandit tectum super tabernaculum, imposito
desuper operimento, sicut dominus imperaverat.
Posuit et testimonium in archa, subditis
infra vectibus, et oraculum desuper. Cumque intu-
lisset archam in tabernaculum, appendit an-
te eam velum, ut expleret domini iussionem. Po-
suit et mensam in tabernaculo testimonii ad
plagam septentrionalem extra velum, or-
dinatis coram propositionis panibus, sicut
preceperat Moysi. Posuit et candelabrum in ta-
bernaculo testimonii e regione mense in parte
australi, locatis per ordinem lucernis iux-
ta preceptum domini. Posuitque altare aureum
sub tecto testimonii contra velum, et adolevit
super eo incensum aromatum, sicut preceperat dominus.

Posuit et tentorium in introitu tabernaculi
et altare holocausti in vestibulo testimonii
offerens in eo holocaustum et sacrificia ut do-
minus imperarat. Labrum quoque statuit inter
tabernaculum testimonii et altare implens
illud aqua. Laveruntque Moyses et Aaron
ac filii eius manus suas ac pedes cum in-
grederentur tectum federis et accederent ad altare
sicut preceperat dominus. Erexit et atrium
per gyrum tabernaculi et altaris ducto in introi-
tu eius tentorio. Postquam autem cuncta
perfecta sunt operuit nubes tabernaculum
testimonii et gloria domini implevit illud.
nec poterat Moyses ingredi tectum federis
nube operiente omnia et maiestate domini
coruscante quia nubes cuncta operuerat.
Siquando nubes tabernaculum deserebat proficis-
cebantur filii Israel per turmas suas. Si pen-
debat desuper manebant in eodem loco. Nu-
bes quippe domini incubabat per diem taber-
naculo et ignis per noctem videntibus filiis
Israel per cunctas mansiones suas. Expli-
cit liber exodus. Incipit liber leviticus qui
hebraice dicitur vaiecra. Capitulum .I.

Vocavit autem Moysen et locutus est ei dominus
de tabernaculo testimonii dicens. Loquere
filiis Israel et dices ad eos. Homo qui obtulerit
de vobis hostiam domino de pecoribus id est
de bubus et ovibus offerens victimas si holocau-
stum fuerit eius oblatio ac de armento.
masculum immaculatum offeret ad hosti-
um tabernaculi testimonii ad placandum
sibi dominum. Ponetque manus super caput hostie
et acceptabilis erit atque in expiationem eius
proficiens. immolabitque vitulum coram
domino. et offerent filii Aaron sacerdotes
sanguinem eius fundentes per altaris circu-
itum. quod est ante hostium tabernaculi. Detrac-
taque pelle hostie artus in frusta concident
et subicient in altari ignem strue lignorum
ante composita et membra que cesa sunt
desuper ordinantes caput videlicet et cuncta
que adherent iecori intestinis et pedibus lotis
aqua adolebitque ea sacerdos super altare in
holocaustum et suavem odorem domino.
Quod si de pecoribus oblatio est. sive de ovibus
de capris holocaustum. agnum anniculum
et absque macula offeret. immolabitque eum
ad latus altaris quod respicit ad aquilo-
nem coram domino. Sanguinem vero il-
lius fundent super altare filii Aaron per circu-
itum. dividentque membra caput et omnia
que adherent iecori. et inponent super lig-
na quibus subiciendus est ignis. Intestina
vero et pedes lavabunt aqua. et oblata omnia
adolebit sacerdos super altare in holocau-
stum et odorem suavissimum domino. Si au-
tem de avibus holocausti oblatio fuit
domino de turturibus et pullis columbe of-
feret eam sacerdos ad altare. et retorto ad col-
lum capite ac rupto vulneris loco decurrere
faciet sanguinem super crepidinem altaris.
Vesiculam vero gutturis et plumas pro-
iciet prope altare ad orientalem plagam in
loco in quo cineres effundi solent. Confrin-
getque ascellas eius et non secabit. nec fer-
ro dividet eam et adolebit super altare lignis
igne supposito. Holocaustum est obla-
tio suavissimi odoris domino. .II.

Anima cum obtulerit oblationem
sacrificii domino. simila erit eius
oblatio. fundetque super eam oleum
et ponet thus ac deferet ad filios Aaron sa-
cerdotes. Quorum unus tollet plenum pu-
gillum simile et olei ac totum thus et po-
net memoriale super altare in odorem et
suavissimum domino. Quod autem reliqu-
um fuerit de sacrificio erit Aaron et filiorum eius
sanctum sanctorum de oblationibus domini. Cum
autem obtuleris sacrificium coctum in cli-

bano de simila panes scilicet absque fermento
conspersos oleo et lagana azima oleo lita.
Si oblatio tua fuerit de sartagine simile
conspersae oleo et absque fermento divides eam
minutatim et fundes super oleum. Si autem
de craticula fuerit sacrificium eque et
simila oleo conspergetur: quam offerens do-
mino tradet manibus sacerdotis. Qui cum
obtulerit eam tollet memoriale de sacrificio
et adolebit super altare in odorem suavita-
tis domino. Quicquid autem reliquum est
erit aaron et filiorum eius sanctum sanctorum de ob-
lationibus domini. Omnis oblatio que
offertur domino absque fermento fiet. nec
quicquam fermenti ac mellis adolebitur in
sacrificio domini. Primicias tantum eorum
offeretis et munera. super altare vero non
ponentur in odorem suavitatis. Quicquid
obtuleris sacrificii sale condies. nec au-
feres sal federis domini dei tui de sacrificio
tuo. In omni oblatione tua offeres sal.
Si autem obtuleris munus primarum
frugum tuarum domino de spicis adhuc vi-
rentibus torrebis ea igni et confringes in
morem farris et sic offeres primicias tu-
as domino fundens super eas oleum et
thus imponens quia oblatio domini est.
De qua adolebit sacerdos in memoriam
muneris partem farris fracti et olei ac
totum thus. III

Quod si hostia pacificorum fuerit
eius oblatio et de bobus voluerit
offerre marem sive feminam in-
maculata offeret coram domino.
Ponetque manum super victime sue caput
que immolabitur in introitu tabernaculi
fundentque filii aaron sacerdotis sangui-
nem per circuitum altaris et offerent de ho-
stia pacificorum in oblationem domino adipem
qui operit vitalia et quicquid pinguedi-
nis intrinsecus est duos renes cum a-
dipe quo teguntur ilia et reticulum
iecoris cum renunculis. Adolebuntque
ea super altare in holocaustum. lignis
igne supposito in oblationem suavissi-
mi odoris domino. Si vero de ovibus
eius fuerit oblatio et pacificorum hostia.
sive masculum sive feminam obtulerit
immaculata erunt. Si agnum obtulerit
coram domino ponet manum super ca-
put victime sue que immolabitur in vesti-
bulo tabernaculi testimonii. Fundentque fi-
lii aaron sanguinem eius per circuitum
altaris et offerent de pacificorum hostia
sacrificium domino adipem et caudam
totam cum renibus et pinguedinem que o-
perit ventrem atque universa vitalia. et utrum-
que renunculum cum adipe qui est iux-
ta ilia. reticulumque iecoris cum re-
nunculis et adolebit ea sacerdos super alta-
re in pabulum ignis et oblationis domini.
Si capra fuerit eius oblatio et obtulerit
eam domino. ponet manum suam super
caput eius. immolabitque eam in introitu
tabernaculi testimonii. et fundent filii
aaron sanguinem eius per altaris circui-
tum. tollentque ex ea in pastum ignis do-
minici adipem que operit ventrem. et qui
tegit universa vitalia duos renunculos
cum reticulo quod est super eos iuxta ylia et
arvinam iecoris cum renunculis ado-
lebitque ea sacerdos super altare in alimo-
niam ignis et suavissimi odoris. Omnis
adeps domini erit iure perpetuo in genera-
tionibus et in cunctis habitaculis vestris
nec adipem nec sanguinem omnino comedetis.

Locutusque est dominus IIII
ad moysen dicens. Loquere filii-
s israel. Anima que peccaverit per
ignorantiam et de universis mandatis
domini que precepit ut non fierent quip-
piam fecerit. si sacerdos qui est unctus pec-
caverit. delinquere faciens populum. offeret
pro peccato suo vitulum immaculatum domino
et adducet illum ad hostium tabernaculi
testimonii coram domino. Ponetque
manum super caput eius immolabitque
eum domino. Hauriet quoque de sanguine
vituli. inferens illum in tabernaculo
testimonii. Cumque intinxerit digitum
in sanguine asperget eum septies co-
ram domino contra velum sanctuarii. Po-
netque de eodem sanguine super cornua
altaris thymiamatis gratissimi domino
quod est in tabernaculo testimonii. Omnem
autem reliquum sanguinem fundet

in basim altaris holocausti in introitu ta-
bernaculi. et adipem vituli offeret pro pec-
cato tam eum qui operit vitalia quam omnia que
intrinsecus sunt duos renunculos et reti-
culum quod est super eos iuxta ylia et adipem
iecoris cum renunculis. sicut offertur de
vitulo hostie pacificorum. et adolebit ea
super altare holocausti. Pellem vero et
omnes carnes cum capite et pedibus et in-
testinis et fimo et corpore reliquo efferet ex-
tra castra in locum mundum ubi cineres
effundi solent. Incendetque ea super struem
lignorum que in loco effusorum cinerum cre-
mabuntur. Quod si omnis turba israel
ignoraverit et per imperitiam fecerit quod contra manda-
tum domini est et postea intellexerit
peccatum suum. offeret vitulum pro peccato
suo. adducetque eum ad hostium taberna-
culi. et ponent seniores populi manus super
caput eius coram domino. immolatoque
vitulo in conspectu domini inferet sacerdos
qui unctus est de sanguine eius in taber-
naculum testimonii tincto digito asper-
gens septies contra velum. ponetque de eodem
sanguine in cornibus altaris quod est coram
domino in tabernaculo testimonii. Reliqu-
um autem sanguinem fundet iuxta
basim altaris holocaustorum. quod est in
hostio tabernaculi testimonii omnemque
eius adipem collet et adolebit super altare.
sic faciens et de hoc vitulo quomodo fecit et
prius. Et rogante pro eis sacerdote propicius
erit ei dominus. Ipsum autem vitulum ef-
feret extra castra atque comburet sicut et pri-
orem vitulum. quia pro peccato est multitudinis.
Si peccaverit princeps et fecerit unum e pluribus
per ignoranciam quod domini lege prohibetur
et postea intellexerit peccatum suum offeret
hostiam domino hircum de capris immacu-
latum. ponetque manum suam super caput
eius. Cumque immolaverit eum in loco ubi
solet mactari holocaustum coram domino
quia pro peccato est tinget digitum sacerdos in sang-
uine hostie pro peccato. tangens cornua al-
taris holocausti et reliquum fundens ad
basim eius. adipem vero eius adolebit
super sicut in victimis pacificorum fieri solet.
rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur ei.

Quod si peccaverit anima per ignoranciam de po-
pulo terre ut faciat quicquam ex hiis que domini
lege prohibentur atque delinquat et cognoverit
peccatum suum offeret capram immaculatam.
ponetque manum super caput hostie que pro
peccato est. et immolabit eam in loco holocau-
sti. tolletque sacerdos de sanguine in digito
suo. et tangens cornua altaris holocausti
reliquum fundet ad basim eius. Omnem
autem auferens adipem sicut auferri so-
let de victimis pacificorum adolebit super
altare in odorem suavitatis domino roga-
bitque pro eo et dimittetur ei. Sin autem de
pecoribus obtulerit victimam pro peccato ovem
scilicet immaculatam. ponet manum suam
super caput eius. et immolabit eam in loco
ubi solent holocaustorum cedi hostie. Sumet-
que sacerdos de sanguine eius digito suo
et tangens cornua altaris holocausti.
reliquum fundet ad basim eius. Omnem
quoque auferens adipem sicut auferri solet
adeps arietis qui immolatur pro pacificis
et cremabit super altare in incensum domini
rogabitque pro eo et pro peccato eius et dimittetur ei.

V

Si peccaverit anima et au-
dierit vocem iurantis. testisque fu-
erit. quod aut ipse vidit aut conscius
est. nisi indicaverit. portabit iniquitatem
suam. Anima que tetigerit aliquid inmun-
dum. sive quod occisum est a bestia aut per se
mortuum vel quodlibet aliud reptile. et ob-
lita fuerit inmundicie sue. rea est et deliquit.
Et si tetigerit quicquam de inmundicia ho-
minis iuxta omnem inpuritatem qua
pollui solet oblitaque cognoverit postea sub-
iacebit delicto. Anima que iuraverit et que
protulerit labiis suis ut vel male quid faceret
vel bene et id ipsum iuramento vel sermone con-
firmaverit oblitaque postea intellexerit
peccatum suum agat penitenciam pro peccato
suo. et offerat agnum de gregibus sive ca-
pram. orabitque pro eo sacerdos et pro peccato
eius. Sin autem non potuerit offerre pecus
offerat duos turtures vel duos pullos
columbarum domino unum pro peccato et alterum
in holocaustum. dabitque eos sacerdoti.
qui primum offerens pro peccato retorquebit ca-
put eius ad pennulas ita ut collo here-

ac non penitus dividet: et aſperget
de ſanguine eius parietem altaris. Quicquid
autem reliquum fuerit faciet diſtillare ad
fundamentum eius, quia pro peccato eſt. Alte-
rum vero adolebit in holocauſtum ut fieri
ſolet. rogabitque pro eo ſacerdos et pro peccato eius
et dimittetur ei. Quod ſi non quiverit ma-
nus eius offerre duos turtures vel duos
pullos columbe: offeret pro peccato ſimile par-
tem ephi decimam. Non mittet in eam o-
leum nec thuris aliquid imponet quia
pro peccato eſt. tradetque eam ſacerdoti qui
plenum ex ea pugillum hauriens crema-
bit ſuper altare in monimentum eius qui
obtulit rogans pro illo et expians. Reliquam
vero partem ipſe habebit in munere. Locutus-
que eſt dominus ad moyſen dicens. Anima
ſi prevaricans ceremonias per errorem in
his que domino ſunt ſanctificata peccaverit
offeret pro delicto ſuo arietem immaculatum
de gregibus qui emi poteſt duobus ſiclis iuxta
pondus ſanctuarii. ipſumque quod intulit
damni reſtituet. et quintam partem po-
net ſupra tradens ſacerdoti qui rogabit
pro eo offerens arietem et dimittetur ei. Anima
ſi peccaverit per ignorantiam feceritque unum
ex his que domini lege prohibentur: et pec-
cati rea intellexerit iniquitatem ſuam of-
feret arietem immaculatum de gregibus
ſacerdoti iuxta menſuram eſtimationemque
peccati. Qui orabit pro eo quod neſciens fece-
rit et dimittetur ei. quia per errorem deli-
quit in dominum.

VI

Locutuſque eſt dominus ad moyſen
dicens. Anima que peccaverit et con-
tempto domino negaverit depoſitum
proximo ſuo. quod fidei eius creditum
fuerat. ſi furatus fuit vel vi aliquid ex-
torſit aut calumpniam fecit. ſive rem per-
ditam invenit. et inficians inſuper peiera-
vit et quodlibet aliud ex pluribus fecit in
quibus peccare ſolent homines. convicta de-
licti reddet omnia que per fraudem voluit
obtinere integra. et quintam partem addet
inſuper domino. cui damnum intulerat.
Pro peccato autem ſuo offeret arietem im-
maculatum de grege et dabit eum ſacerdo-
ti iuxta eſtimationem menſuramque de-
licti. qui rogabit pro eo coram domino et dimit-
tetur illi pro ſingulis que faciendo peccavit.
Locutus eſt dominus ad moyſen dicens.
Precipe aaron et filiis eius. Hec eſt lex ho-
locauſti. Cremabitur in altari tota nocte uſ-
que mane: ignis ex eodem altari. Veſtietur
tunica ſacerdos et feminalibus lineis. tol-
letque cineres quos vorans ignis exuſſit
et ponens iuxta altare ſpoliabitur prioribus
veſtimentis. indutuſque aliis efferet eos
extra caſtra et in loco mundiſſimo uſque
ad favillam conſumi faciet. Ignis autem
in altari ſemper ardebit quem nutriet ſacer-
dos ſubiciens ligna mane per ſingulos
dies et impoſito holocauſto deſuper adole-
bit adipes pacificorum. Ignis eſt iſte
perpetuus qui numquam deficiet in altari. Hec
eſt lex ſacrificii et libamentorum que offerent
filii aaron coram domino et coram altari.
Tollet ſacerdos pugillum ſimile que
conſperſa eſt oleo. et totum thus quod ſuper
ſimilam poſitum eſt. adolebitque illud i-
in altari in monumentum odoris ſua-
viſſimi domino. Reliquam autem par-
tem ſimile comedet aaron cum filiis ſuis ab-
ſque fermento et comedet in loco ſanctua-
rii tabernaculi. Ideo autem non fermen-
tabitur. quia pars eius in domini offertur
incenſum. Sanctum ſanctorum erit ſicut
pro peccato atque delicto. Mares tantum ſtir-
pis aaron comedent illud. Legitimum
ac ſempiternum erit in generatio-
nibus veſtris de ſacrificiis domini. Omnis qui
tetigerit illa ſanctificabitur. Et locutus eſt
dominus ad moyſen dicens. Hec eſt oblatio
aaron et filiorum eius quam offerre debent do-
mino in die unctionis ſue. Decimam
partem ephi offerent ſimile in ſacrifi-
cio ſempiterno medium eius mane et
medium veſpere que in ſartagine oleo
conſperſa frigetur. offeret autem calidam
eam in odorem ſuaviſſimum domino ſacer-
dos qui patri iure ſucceſſerit et tota crema-
bitur in altari. Omne enim ſacrificium
ſacerdotum igne conſumetur nec quiſquam
comedet ex eo. Locutuſque eſt dominus ad
moyſen dicens. Loquere ad aaron et
ad filios eius. Iſta eſt lex hoſtie pro

peccato. In loco ubi offertur holocaustum
immolabitur coram domino sanctum sanctorum
est. Sacerdos qui offert comedet eam in lo
co sancto in atrio tabernaculi. Quicquid
tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de san
guine eius vestis fuerit aspersa. lavabitur
in loco sancto. Vas autem fictile in quo cocta
est confringetur. Quod si vas eneum fuerit
defricabitur et lavabitur aqua. Omnis ma
sculus de genere sacerdotali vescetur car
nibus eius. quia sanctum sanctorum est. Hostia
enim que caeditur pro peccato cuius sangu
is infertur in tabernaculum testimonii
ad expiandum in sanctuario non comedetur
sed comburetur igni. Hec quoque est lex ho
stie pro delicto. Sancta sanctorum est. idcirco ubi
immolabitur holocaustum mactabitur et
victima pro delicto. sanguis eius per gyrum
altaris fundetur. Offerent ex ea caudam et
adipem qui operit vitalia duos renuncu
los. et pinguedinem que iuxta ilia est. re
ticulumque iecoris cum renunculis. et a
dolebit ea sacerdos super altare incensum est
domini pro delicto. Omnis masculus de
sacerdotali genere in loco sancto vescetur de his
carnibus. quia sanctum sanctorum est. Sicut pro pec
cato offertur hostia. ita et pro delicto. Utri
usque hostie lex una erit. ad sacerdotem qui
eam obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offert
holocausti victimam habebit pellem
eius et omne sacrificium simile quod co
quitur in clibano et quicquid in craticula
vel in sartagine preparatur eius erit sacerdotis
a quo offertur. sive oleo conspersa sive ari
da fuerint cunctis filiis aaron equa mensura
per singulos dividetur. VII

Hec est hostie pacificorum que offertur
domino. Si pro gratiarum actione fu
erit oblatio. offerent panes ab
sque fermento conspersos oleo. et lagana azi
ma uncta oleo. coctamque similam et col
lyridas olei admixtione conspersas panes
quoque fermentatos cum hostia gratiarum
que immolatur pro pacificis ex quibus
unus pro primitiis offertur domino et erit sa
cerdotis qui fundet hostie sanguinem
cuius carnes eadem comedentur die. nec
remanebit ex eis quicquam usque mane.

Si voto vel sponte quisquam obtulerit hosti
am. eadem similiter comedetur die. Sed et si quid
in crastinum remanserit vesci licitum est.
Quicquid autem tercius invenerit dies ig
nis absumet. Si quis de carnibus pacifico
rum victime die tercio comederit. irrita fiet
oblatio nec proderit offerenti. quin potius
quecumque anima tali edulio se contami
naverit prevaricationis rea erit. Caro que a
liquid tetigerit immundum non comedetur
sed comburetur igni. Qui fuerit mundus
vescetur ea. Anima polluta que ederit
de carnibus hostie pacificorum que oblata
est domino. peribit de populis suis. Et que
tetigerit immunditiam hominis vel iumenti
sive omnis rei. que polluere potest. et co
mederit de huiuscemodi carnibus interibit
de populis suis. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Loquere filiis israel. Adipem bovis
et ovis et caprae non comedetis. Adipem
cadaveris morticini et eius animalis quod
a bestia captum est habebitis in usus vari
os. Si quis adipem qui offerri solet in incen
sum domino comederit peribit de populo suo.
Sanguinem quoque omnis animalis et
non sumetis in cibum tam de avibus quam
de pecoribus. Omnis anima que ederit san
guinem peribit de populis suis. Locutus est
dominus ad moysen dicens. Loquere filiis
israel. Qui offert victimam pacificorum do
mino. offerat simul et sacrificium id est li
bamenta eius. Tenebit manibus adipem
hostie. et pectusculum. Cumque ambo ob
lata domino consecraverit. tradet sacerdoti
qui adolebit adipem super altare. pectus
culum autem erit aaron et filiorum eius. Ar
mus quoque dexter de pacificorum hostiis
cedet in primitias sacerdotis. Qui obtu
lerit sanguinem et adipem filiorum aaron
ipse habebit et armum dextrum in portione
sua. Pectusculum enim elevationis et
armum separationis tuli a filiis israhel
de hostiis eorum pacificis et dedi aaron sacer
doti ac filiis eius lege perpetua ab omni
populo israel. Hec est unctio aaron et fi
liorum eius in ceremoniis domini. die qua
obtulit eos moyses ut sacerdotio funge
rentur. et que precepit eis dari dominus a filiis

israel religione perpetua in generacionibus suis.
Ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato
atque delicto. et pro consecratione et pacificorum uicti
mis quas constituit dominus moysi in
monte synay quando mandauit filiis israel
ut offerrent oblaciones suas domino in deserto synay.
Locutusque est dominus ad mo- VIII
ysen dicens. Tolle aaron cum fi
liis suis uestes eorum et unctionis
oleum uitulum pro peccato et duos arietes ca
nistrum cum azimis. et congregabis omnem
cetum ad hostium tabernaculi. Fecit mo
yses ut dominus imperarat. congregataque omni
turba ante fores tabernaculi. Iste est sermo quem
iussit dominus fieri. Statimque optulit a
aron filios eius. Cumque lauisset eos ue
stiuit pontificem subucula linea accingens
eum balteo. et induens tunica iacinthi
na desuper humerale imposuit. Quod a
stringens cingulo aptauit rationale in
quo erat doctrina et ueritas. Cydari quo
que texit caput. et super eam contra frontem po
suit laminam auream consecratam in sancti
ficacionem. sicut preceperat ei dominus. Tulit et
unctionis oleum quo liniuit tabernacu
lum cum omni supellectili sua. Cumque
sanctificans aspersisset altare septem uicibus
unxit illud et omnia uasa eius. labrum
que cum omni basi sua sanctificauit o
leo. quod fundens super caput aaron unxit
eum et consecrauit. Filios quoque eius obla
tos uestiuit tunicis lineis. et cinxit bal
theo imposuitque mitras ut iusserat domi
nus. Optulit et uitulum pro peccato. Cumque
super caput eius posuissent aaron et filii
eius manus suas immolauit eum hau
riens sanguinem. et tincto digito tetigit
cornua altaris per girum. Quo expiato
et sanctificato reliquum sanguinem fudit
ad fundamenta eius. Adipem uero qui
erat super uitalia et reticulum iecoris du
osque renunculos cum aruinulis suis
adoleuit super altare. uitulum cum pelle
carnibus et fimo cremans extra castra
sicut preceperat dominus. Obtulit et arietem
in holocaustum. super cuius caput cum
posuissent aaron et filii eius manus et
suas immolauit eum et fudit sang
uinem eius per altaris circuitum. Ipsumque
arietem in frusta concidens caput eius
et artus et adipem adoleuit igni lotis prius
intestinis et pedibus. totumque simul arie
tem incendit super altare. eo quod esset
holocaustum suauissimi odoris domino.
sicut preceperat ei. Optulit et arietem secundum
in consecratione sacerdotum posueruntque
super caput illius aaron et filii eius ma
nus suas. Quem cum immolasset mo
yses. sumens de sanguine tetigit extre
mum auricule dextre aaron et pollicem
manus eius dextre similiter et pedis. Ob
tulit et filios aaron. Cumque de sanguine
arietis immolati tetigisset extremum
auricule singulorum dextre. et pollices ma
nus ac pedis dextri. reliquum fudit super
altare per circuitum. Adipem uero et cau
dam omnemque pinguedinem. que operit
intestina. reticulumque iecoris et duos
renes cum adipibus suis et armo dextro
separauit. Tollens autem de canistro a
zimorum quod erat coram domino. Panem ab
sque fermento et collyridam aspersam oleo
laganumque posuit super adipes et armum
dextrum tradens simul omnia aaron et
filiis eius. Qui postquam leuauerunt ea et
coram domino rursum suscepta de ma
nibus eorum adoleuit super altare holocau
sti eo quod consecrationis esset oblatio in odo
rem suauitatis sacrificii domino. Tulit
et pectusculum eleuans illud coram
domino de ariete consecrationis in partem suam
sicut preceperat ei dominus. Assumensque ungen
tum et sanguinem qui erat super altare
aspersit super aaron et uestimenta eius et
super filios eius ac uestes eorum. Cumque
sanctificasset eos in uestitu suo precepit
eis dicens. Coquite carnes ante fores
tabernaculi et ibi comedite eas. Panes
quoque consecrationis edite qui positi sunt
in canistro sicut precepit michi dominus di
cens. aaron et filii eius comedent eos.
Quicquid autem reliquum fuerit de
carnibus et panibus ignis absumet. De
hostio quoque tabernaculi non exibitis
septem diebus. usque ad diem quo comple
bitur tempus consecrationis uestre. Sep

tem enim diebus finitur consecratio. sicut et
in presentiarum factum est. ut ritus sacrificii
compleretur. Die ac nocte manebitis in ta
bernaculo observantes custodias domini
ne moriamini. Sic enim mihi preceptum
est. Feceruntque aaron et filii eius cuncta que
locutus est dominus per manum moysi.

IX

Facta autem octava die
vocavit moyses aaron et filios eius
ac maiores natu filiorum israhel.
Dixitque ad aaron. Tolle de armento vi
tulum pro peccato et arietem in holocaustum
utrumque immaculatos et offer illos co
ram domino. Et ad filios israel loqueris. Tollite
hircum pro peccato et vitulum atque agnum
anniculum et absque macula in holocau
stum. bovem et arietem pro pacificis et immola
te eos coram domino in sacrificio singulorum
similam oleo conspersam offerentes. Hodie
enim dominus apparebit vobis. Tulerunt ergo
cuncta que iusserat moyses ad hostium
tabernaculi. Ubi cum omnis staret multi
tudo. ait moyses. Iste est sermo quem pre
cepit dominus. facite et apparebit vobis
gloria eius. Dixitque ad aaron. Accede ad altare
et immola pro peccato tuo. offer holocaustum
et deprecare pro te et pro populo. Cumque mactave
ris hostiam populi ora pro eo. sicut precepit
dominus. Statimque aaron accedens ad al
tare. immolavit vitulum pro peccato suo cuius
sanguinem obtulerunt ei filii sui. In quo
tingens digitum tetigit cornua altaris
et fudit reliquum ad basim eius. adipemque
ac renunculos et reticulum iecoris que sunt
pro peccato. adolevit super altare sicut preceperat
dominus moysi. Carnes vero et pelles extra
castra combussit igni. Immolavitque et ho
locausti victimam. obtuleruntque ei filii
sui sanguinem eius quem fudit per altaris
circuitum. Ipsam etiam hostiam frusta
concisam cum capite et membris singulis
obtulerunt. que omnia super altare cre
mavit igni. lotis prius aqua intestinis
et pedibus. Et pro peccato populi offerens mactavit
hircum. expiatoque altari fecit holocau
stum addens in sacrificio libamenta que
pariter offeruntur. et adolens ea super altare
absque ceremoniis holocausti matutini
Immolavitque et bovem atque arietem hostias
pacificas populi. obtuleruntque ei filii sui san
guinem quem fudit super altare in circuitu.
adipem autem bovis et caudam arietis.
renunculosque cum adipibus suis. et reticulum
iecoris posuerunt super pectora. Cumque cre
mati essent in altari. pectora eorum et armos dex
tros separavit aaron elevans coram domino
sicut preceperat moyses. Et extendens manum
ad populum benedixit eis. Sicque completis
hostiis pro peccato et holocaustis et pacificis
descendit. Ingressi autem moyses et aaron
tabernaculum testimonii. et deinceps egres
si benedixerunt populo. Apparuitque gloria
domini coram omni multitudine. et ecce
ignis egressus a domino devoravit holo
caustum et adipes qui erant super altare.
Quod cum vidissent turbe laudaverunt do
minum ruentes in facies suas.

X

Arreptisque nadab et abiu filii aa
ron thuribulis suis posuerunt
ignem et incensum desuper offeren
tes coram domino ignem alienum quod
eis preceptum non erat. Egressusque ignis a
domino devoravit eos et mortui sunt coram
domino. Dixitque moyses ad aaron. Hoc est
quod locutus est dominus. Sanctificabor in
his qui appropinquant mihi. et in conspectu
omnis populi glorificabor. Quod audiens
tacuit aaron. Vocatis autem moyses
misaele et elsaphan filiis oziel patrui
aaron ait ad eos. Ite et tollite fratres vestros
de conspectu sanctuarii et asportate extra
castra. Confestimque pergentes tulerunt
eos sicut iacebant vestitos lineis tunicis.
et eiecerunt foras ut sibi fuerat imperatum.
Locutusque est moyses ad aaron et ad elea
zar atque ythamar filios eius. Capita
vestra nolite nudare et vestimenta nolite
scindere ne forte moriamini. et super omnem
cetum oriatur indignatio. Fratres vestri
et omnis domus israel plangant incendium
quod dominus suscitavit. Vos autem non
egrediemini fores tabernaculi alioquin
peribitis. Oleum quippe sancte unctionis super
vos est. Qui fecerunt omnia iuxta precep
tum moysi. Dixit quoque dominus ad aaron.
Vinum et omne quod inebriare potest

non bibetis tu et filii tui quando intrabis tabernaculum testimonii ne moriamini quia preceptum est sempiternum in generationes vestras. ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et prophanum inter pollutum et mundum. doceatisque filios israel omnia legitima mea que locutus est dominus ad eos per manum moysi. Locutusque est moyses ad aaron et ad eleazar atque ythamar filios eius qui residui erant. Tollite sacrificium quod remansit de oblatione domini et comedite absque fermento iuxta altare quia sanctum sanctorum est. Comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus domini sicut preceptum est michi. Pectusculum quoque quod oblatum est et armum qui separatus est edetis in loco mundissimo tu et filii tui et filie tue tecum. Tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum israel. eo quod armum et pectus et adipes qui cremantur in altari elevaverunt coram domino et pertineant ad te et ad filios tuos lege perpetua sicut precepit dominus. Inter hec hyrcum qui oblatus fuerat pro peccato cum quereret moyses exustum erat. Iratusque contra eleazar et ythamar filios aaron qui remanserant ait. Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto que sancta sanctorum est et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis et rogetis pro ea in conspectu domini. presertim cum de sanguine illius non sit illatum intra sancta sanctorum. et comedere eam debueritis in sanctuario sicut preceptum est michi. Respondit aaron. Oblata est hodie victima pro peccato et holocaustum coram domino. michi autem accidit quod vides. Quomodo potui comedere eam. aut placere deo in cerimoniis mente lugubri. Quod cum audisset moyses recepit satisfactionem.

XI

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Dicite filiis israel. Custodite omnia que scripsi vobis. ut sim vester deus. Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animantibus terre. Omne quod habet divisam ungulam et ruminat in pecoribus comedetis. Quicquid autem ruminat quidem et habet ungulam sed non dividit eam. sicut camelus et cetera non comedetis illud et inter immunda reputabitis. Cirogryllus qui ruminat ungulamque non dividit immundus est. Lepus quoque nam et ipse ruminat et ungulam non dividit. Et sus qui cum ungulam dividat non ruminat. Horum carnibus non vescemini nec cadavera contingetis quia immunda sunt vobis. Hec autem sunt que gignuntur in aquis et vesci licitum est. Omne quod habet pennulas et squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis. Quicquid autem pennulas et squamas non habet eorum que in aquis moventur: immundum abhominabile vobis et execrandum erit. Carnes eorum non comedetis et morticina vitabitis. Cuncta que non habent pennulas et squamas in aquis polluta erunt. Hec sunt que de avibus comedere non debetis et vitanda sunt vobis. Aquilam et gripem et aliectum et milvum ac vulturem iuxta genus suum. et omne corvini generis in similitudinem suam. Strucionem et noctuam. larum et accipitrem iuxta genus suum. bubonem et mergulum et ybim et cignum et onocrotalum et porphirionem herodionem et caradrion iuxta genus suum. upupam quoque et vespertilionem. Omne de volucribus quod graditur super quattuor pedes abhominabile erit vobis. Quicquid autem ambulat quidem super quattuor pedes sed habet longiora retro crura per que salit super terram comedere non debetis ut est brucus in genere suo et athacus atque opimachus ac locusta iuxta genus suum. Quicquid ex volucribus quattuor tantum habet pedes execrabile vobis erit. Et quicumque morticina eorum tetigerit polluetur: et erit immundus usque ad vesperum. Et si necesse fuerit ut portet quippiam horum mortuum lavabit vestimenta sua et immundus erit usque ad solis occasum. Omne animal quod habet quidem ungulam sed non dividit eam nec ruminat immundum erit. et quicquid tetigerit illud contaminabitur. Quod ambulat super manus ex cunctis animantibus que incedunt quadrupedia immundum erit. Qui tetigerit

erit morticina eorum polluetur usque ad vespe-
rum. et qui portavit huiuscemodi cadavera:
lavabit vestimenta sua et immundus erit
usque ad vesperum. quia omnia hec immunda
sunt vobis. Hec quoque inter polluta repu-
tabuntur de his que moventur in terra. Mus-
tela et mus. et cocodrillus. singula iuxta ge-
nus suum. migale et camelion et stellio. et
lacerta et talpa omnia hec immunda sunt.
Qui tetigerit morticina eorum immundus erit
usque ad vesperum. Et super quod ceciderit quicquam
de morticinis eorum polluetur: tam vas
ligneum et vestimentum. quam pelles et cilicia
et in quocumque fit opus. tinguentur aqua
et polluta erunt usque ad vesperum et sic po-
stea mundabuntur. Vas autem fictile in …ndent
quo horum quicquam intro ceciderit polluetur: et
idcirco frangendum est. Omnis cibus quem
comederitis si fusa fuerit super eum aqua
immundus erit. et omne liquens quod
bibitur de universo vase immundum erit. et
quicquid de morticinis huiuscemodi ceciderit
super illud immundum erit. sive clibani si-
ve cytropodes destruentur et immunda erunt.
Fontes vero et cisterne et omnis aquarum
congregatio munda erit. Qui morticinum
eorum tetigerit polluetur. Si ceciderit super
sementem non polluet eam. Si autem
quispiam aqua sementem perfuderit et post-
ea morticinis tacta fuerit: illico polluetur.
Si mortuum fuerit animal quod licet vobis
comedere. qui cadaver eius tetigerit immundus
erit usque ad vesperum. et qui comederit ex eo
quippiam sive portaverit lavabit vestimen-
ta sua et immundus erit usque ad vesperum.
Omne quod reptat super terram abhominabi-
le erit. nec assumetur in cibum. Quicquid
super pectus quadrupes graditur et mul-
tos habet pedes sive per humum trahitur non
comedetis quia abhominabile est. No-
lite contaminare animas vestras. nec tangatis
quicquam eorum ne immundi sitis. Ego e-
nim sum dominus deus vester. Sancti estote quia
ego sanctus sum. Ne polluatis animas ve-
stras. in omni reptili quod movetur in terra.
Ego enim sum dominus qui eduxi vos
de terra egypti ut essem vobis in deum. Sancti
eritis quia et ego sanctus sum. Ista est lex
animantium ac volucrum et omnis ani-
me viventis que movetur in aqua et
reptat in terra ut differentias noveritis
mundi et immundi et sciatis quid comedere
quid respuere debeatis. XII.

Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Mulier si suscepto
semine pepererit masculum. immunda erit
septem diebus. iuxta dies separationis menstru-
e. et die octavo circumcidetur infantulus. Ip-
sa vero manebit in sanguine purificatio-
nis sue triginta tribus diebus. Omne sanctum
non tanget. nec ingredietur sanctuarium do-
nec impleantur dies purgationis eius.
Sin autem feminam pepererit immunda
erit duabus ebdomadibus iuxta ritum flux-
us menstrui et sexaginta sex diebus mane-
bit in sanguine purificationis sue. Cum-
que expleti fuerint dies purificationis eius
pro filio sive pro filia. deferet agnum anni-
culum in holocaustum et pullum colum-
be sive turturem pro peccato ad hostium ta-
bernaculi testimonii et tradet sacerdoti. Qui
offeret illa coram domino et rogabit pro illa
et sic mundabitur a profluvio sanguinis
sui. Ista est lex parientis masculum et
feminam. Quod si non invenerit manus eius
nec potuerit offerre agnum sumet duos tur-
tures vel duos pullos columbe unum in
holocaustum et alterum pro peccato. Orabit pro ea
sacerdos et sic mundabitur. XIII.

Locutusque est dominus ad moysen et
aaron dicens. Homo in cuius
carne vel cute ortus fuerit diversus
color sive pustula. aut quasi lucens quip-
piam id est plaga lepre. adducetur ad aa-
ron sacerdotem vel ad unum quemlibet fi-
liorum eius. Qui cum viderit lepram in cute
eius et pilos in album mutatos colorem
ipsamque speciem lepre humiliorem cute
et carne reliqua. plaga lepre est et ad eius
arbitrium separabitur. Sin autem lucens can-
dor fuerit in cute nec humilior carne
reliqua. et pili coloris pristini. recludet eum
sacerdos septem diebus et considerabit die
octavo. Et siquidem lepra ultra non cre-
verit. nec transierit in cute priores terminos

rursum includet eos septem diebus aliis et
die septimo contemplabitur. Si obscurior fuerit
lepra et non creverit in cute mundabit eum
quia scabies est. Lavabitque homo vestimen
ta sua et mundus erit. Quod si postquam a
sacerdote visus fuerit et redditus est mun
dicie iterum lepra creverit adducetur ad eum
et immunditie condempnabitur. Plaga lepre si fue
rit in homine adducetur ad sacerdotem et vi
debit eum. Cumque color albus in cute fuerit
et capillorum mutaverit aspectum, ipsa quoque
caro viva apparuerit lepra vetustissima
iudicabitur atque inolita cuti. Contaminabit
eum itaque sacerdos et non recludet quia per
spicue immunditie est. Sin autem efflo
ruerit discurrens lepra in cute et operuerit
omnem carnem a capite usque ad pedes quicquid
sub aspectu oculorum cadit considerabit eum sa
cerdos. et teneri lepra mundissima iudica
bit. eo quod in candorem omnis versa sit et id
circo homo mundus erit. Quando vero vi
vens caro in eo apparuerit tunc sacerdotis
iudicio polluetur: et inter immundos reputa
bitur. Caro enim viva si lepra aspergatur im
munda est. Quod si rursum versa fuerit in albo
rem et totum hominem operuerit considera
bit eum sacerdos et mundum esse decernet. Caro
et cutis in qua ulcus natum est et sanatum
et in loco ulceris cicatrix apparuerit alba si
ve subrufa adducetur homo ad sacerdotem.
Qui cum viderit locum lepre humiliorem
carne reliqua et pilos versos in candorem con
taminabit eum. plaga enim lepre est in
ulcere orta. Quod si pilus est coloris pristini
et cicatrix subobscura et vicina carne non
est humilior. recludet eum septem diebus.
Et siquidem creverit adiudicabit eum lepre.
Sin autem steterit in loco suo ulceris est cica
trix et homo mundus erit. Caro et cutis
quam ignis exusserit et sanata albam vel
rufam habuerit cicatricem considerabit
eam sacerdos et ecce versa si est in alborem et
locus eius carne reliqua humilior conta
minabit eum quia plaga lepre in cica
trice orta est. Quod si pilorum color non
fuerit immutatus nec humilior plaga
carne reliqua et ipsa species lepre fuerit ob
scura. recludet eum septem diebus et die sep

timo contemplabitur. Si creverit in cute le
pra contaminabitur eum. Sin autem in lo
co suo candor steterit non satis clarus pla
ga combustionis est. et idcirco mundabitur.
quia cicatrix est combusture. Vir sive mu
lier in cuius capite vel barba germinaverit
lepra videbit eos sacerdos. Et siquidem humi
lior fuerit locus carne reliqua et capillus
flavus solitoque subtilior contaminabit eos
quia lepra capitis ac barbe est. Sin autem
viderit locum macule equalem vicine
carni et capillum nigrum recludet eum
septem diebus et die septimo intuebitur.
Si non creverit macula et capillus sui co
loris est et locus plage carni reliquae equalis
radetur homo absque loco macule et inclu
detur septem diebus aliis. Si die septima visa
fuit stetisse plaga in loco suo nec humilior
carne reliqua mundabit eum lotisque
vestibus mundus erit. Si autem post e
mundationem rursus creverit macula
in cute non queret amplius utrum ca
pillus in flavum colorem sit commutatus
quia aperte immundus est. Porro si steterit
macula et capilli nigri fuerint noverit ho
minem esse sanatum et confidenter pronunci
et eum mundum. Vir autem mulier in cui
us cute candor apparuerit intuebitur eos sa
cerdos. Si deprehenderit subobscurum al
borem lucere in cute sciat non esse lepram
sed maculam coloris candidi et hominem
mundum. Vir de cuius capite capilli de
fluunt calvus et mundus est et si a fronte
ceciderint pili recalvus et mundus est.
Sin autem in calvicio sive in recalvatione
albus vel rufus color fuerit exortus et hoc
sacerdos viderit condempnabit eum haut
dubie lepre que orta est in calvicio. Qui
cumque ergo maculatus fuerit lepra et
separatus ad arbitrium sacerdotis habebit
vestimenta dissuta caput nudum os
veste contectum contaminatum et sordidum
se clamabit omni tempore quo leprosus
est et immundus solus habitabit extra castra.
Vestis linea que lepram habuerit in sta
mine atque subtegmine. aut certe pellis vel
quicquid ex pelle confectum est si alba vel
rufa fuerit macula infecta lepra repu

tabitur ostenderitque sacerdoti. Qui considerans
recludet septem diebus et die septimo rursus a
spiciens si creuisse deprehenderit lepra perseue
rans est. pollutum iudicabit uestimentum
et omne in quo fuerit inuenta. et idcirco com
buretur flammis. Quod si eam uiderit non
creuisse. precipiet et lauabunt id in quo
lepra est. recludetque septem diebus aliis. Et cum
uiderit faciem quidem pristinam non reuer
sam nec tamen creuisse lepram immundum
iudicabit et igne comburet. eo quod infusa
sit in superficie uestimenti uel per totum lepra.
Si autem obscurior fuerit locus lepre
postquam est uestis lota. abrumpet eum et
a solido diuidet. Quod si ultra apparuerit
in hiis locis que prius immaculata erant,
lepra uolatilis et uaga debet igne comburi.
Si cessauerit lauabit ea que pura sunt
secundo et munda erunt. Ista est lex lepre
uestimenti lanei et linei staminis atque
subtegminis omnisque supellectilis pel
licee quomodo mundari atque contaminari (y debeat)

Locutusque est dominus ad mo- ; xiiii ;
ysen dicens. Hic est ritus leprosi.
Quando mundandus est. adduce
tur ad sacerdotem. Qui egressus e castris cum
inuenerit lepram esse mundatam preci
piet ei qui purificatur ut offerat pro se
duos passeres uiuos quos uesci licitum
est. et lignum cedrinum uermiculumque et
ysopum. et unum e passeribus immolari
iubebit in uase fictili super aquas uiuentes
Alium autem uiuum cum ligno cedrino
et cocco et ysopo tinget in sanguine pas
seris immolati quo asperget illum qui
mundatus est septies. ut iure purgetur
et dimittet passerem uiuum ut in agrum
auolet. Cumque lauerit homo uestimen
ta sua radet omnes pilos corporis et laua
bitur aqua purificatusque ingredietur cas
tra. ita dumtaxat ut maneat extra ta
bernaculum suum septem diebus et die sep
timo radet pilos capitis barbamque et
supercilia ac totius corporis pilos. Et lotis
rursum uestibus ac corpore die octauo assu
met duos agnos immaculatos et ouem
anniculam absque macula et tres decimas
simile in sacrificium que conspersa sit oleo
et seorsum olei sextarium. Cumque sacerdos
purificans hominem statuerit eum et hec
omnia coram domino in hostio taberna
culi testimonii tollet agnum et offeret eum
pro delicto oleique sextarium. Et oblatis an
te dominum omnibus immolabit agnum ubi im
molari solet hostia pro peccato et holocau
stum id est in loco sancto. Sicut enim pro pecca
to et pro delicto. ad sacerdotem pertinet hos
tia. quia sancta sanctorum est. Assumensque
sacerdos de sanguine hostie que immo
lata est pro delicto. ponet super extremum
auricule dextre eius qui mundatur et super
pollices manus dextre ac pedis et de olei
sextario mittet in manum suam sinistram.
tingetque digitum dextrum in eo. et asperget
septies contra dominum. Quod autem reliqu
um est olei in leua manu fundet super
extremum auricule dextre eius qui mun
datur et super pollices manus ac pedis dex
tri et super sanguinem. qui effusus est pro
delicto. et super caput eius rogabitque pro eo
coram domino et faciet sacrificium pro
peccato. Tunc immolabit holocaustum
et ponet illud in altari cum libamentis
suis. et homo rite mundabitur. Quod si pau
per est. et non potest manus eius inuenire
que dicta sunt. sumet agnum pro delicto
oblationem. ut roget pro eo sacerdos. deci
mamque partem simile conspersee oleo in sacri
ficio et olei sextarium duosque turtures. si
ue duos pullos columbe. quorum sit unus
pro peccato. alter in holocaustum. offeretque ea
die octauo purificationis sue sacerdoti
ad hostium tabernaculi testimonii coram
domino. Qui suscipiens agnum pro delic
to. et sextarium olei leuabit simul. Immo
latoque agno de sanguine eius ponet
super extremum auricule eius dextre qui
mundatur. et super pollices manus eius
ac pedis dextri. Olei uero partem mittet in
manum suam sinistram. in quo tinget
digitum dextre manus. et asperget septi
es contra dominum. tangetque extremum dextre
auricule illius qui mundatur. et pollices
manus ac pedis eius dextri in loco san
guinis qui effusus est pro delicto. Reliquam
autem partem olei que est in sinistra ma

um super caput purificati mittet, ut placet pro eo dominum. Et turturem sive pullum columbe offeret, unum pro delicto, alterum in holocaustum cum libamentis suis. Hoc est sacrificium leprosi, qui habere non potest in emundationem sui. Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Cumque ingressi fueritis terram chanaan quam ego dabo vobis in possessionem, si fuerit plaga lepre in edibus, ibit cuius est domus nuntians sacerdoti et dicet. Quasi plaga lepre videtur michi esse in domo mea. At ille precipiet ut efferant universa de domo prius quam ingrediatur eam et videat utrum lepra sit, ne immunda fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret domus lepram. Et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes et humiliores superficie reliqua, egredietur hostium domus et statim claudet eam septem diebus. Reversusque die septimo considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram, iubebit erui lapides in quibus lepra est, et proiciet eos extra civitatem in loco immundo. Domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum, et spargi pulverem rasure extra urbem in loco immundo. Lapidesque reponi alios pro his qui ablati fuerint, et luto alio liniri domum. Sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus, et terra alia lita, ingressus sacerdos viderit reversam lepram, et parietes aspersos maculis, lepra est perseverans et immunda domus. Quam statim destruent, et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco immundo. Qui intraverit domum quando clausa est, immundus erit usque ad vesperum. Et qui dormierit in ea et comederit quippiam, lavabit vestimenta sua. Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo lita est, purificabit eam reddita sanitate. Et in purificationem eius sumet duos passeres, lignumque cedrinum et vermiculum ac hysopum. Et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas, tollet lignum cedrinum et hysopum et coccum et passerem vivum, et tinget omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus, et asperget domum septies, purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus, et in passere vivo, lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit pro domo, et iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre et percussure, lepre vestium et domorum, cicatricis et erumpentium papularum, lucentis macule et in varias species coloribus immutatis, ut possit sciri quo tempore mundum quid vel immundum sit.

XV

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Loquimini filiis israel et dicite eis. Vir qui patitur fluxum seminis, immundus erit. Et tunc iudicabitur huic vitio subiacere cum per momenta singula adheserit carni illius atque concreverit fedus humor. Omne stratum in quo dormierit, immundum erit, et ubicumque sederit. Si quis hominum tetigerit lectum eius, lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si sederit ubi ille sederat, et ipse lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si salivam huiuscemodi homo iecerit super eum qui mundus est, lavabit vestimenta sua, et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Sagma super quod sederit immundum erit, et quicquid sub eo fuit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omnis quem tetigerit qui talis est non lotis ante manibus, lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Vas fictile quod tetigerit confringetur, vas autem ligneum lavabitur aqua. Si sanatus fuerit homo qui huiuscemodi est et sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationem sui et lotis manibus ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus. Die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbe, et veniet in conspectu domini ad hostium tabernaculi testimonii, dabitque eos sacerdoti. Qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum, rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu

seminis sui. Vir de quo egreditur semen coi-
tus. lavabit aqua omne corpus suum et in-
mundus erit usque ad vesperum. Vestem et pel-
lem quam habuerit lavabit aqua et inmundus
erit usque ad vesperum. Mulier cum qua coie-
rit lavabitur aqua et inmunda erit usque ad ves-
perum. Mulier que redeunte mense patitur
fluxum sanguinis septem diebus separabitur.
Omnis qui tetigerit eam inmundus erit usque
ad vesperum. et in quo dormierit vel sederit di-
ebus separationis sue polluetur. Qui tetige-
rit lectulum eius lavabit vestimenta sua
et ipse lotus aqua. pollutus erit usque ad ves-
perum. Omne vas super quo sederit illa quisquis
attigerit. lavabit vestimenta sua et ipse lo-
tus aqua pollutus erit usque ad vesperum.
Si coierit cum ea vir tempore sanguinis men-
strualis inmundus erit septem diebus et omne
stratum in quo dormierit polluetur. Mu-
lier que patitur multis diebus fluxum san-
guinis non in tempore menstruali. vel que
post menstruum sanguinem fluere non
cessat. quamdiu huic subiacebit passioni.
inmunda erit. quasi sit in tempore menstruo.
Omne stratum in quo dormierit et vas in
quo sederit pollutum erit. Quicumque teti-
gerit eam. lavabit vestimenta sua aqua.
et lotus aqua. inmundus erit usque ad vespe-
rum. Si steterit sanguis et fluere cessaverit
numerabit septem dies purificationis
sue. et octavo die offeret pro se sacerdoti du-
os turtures vel duos pullos columbe ad
hostium tabernaculi testimonii. qui unum
faciet pro peccato et alterum in holocaustum
rogabitque pro ea coram domino. et pro fluxu
inmunditie eius. Docebitis ergo filios is-
rahel. ut caveant inmunditiam. et non mo-
riantur in sordibus suis. cum polluerint
tabernaculum meum quod est inter eos. Ista
est lex eius qui patitur fluxum seminis
qui polluitur coitu. et que menstruis tem-
poribus separatur. vel que iugi fluit sangui-
ne. et hominis qui dormierit cum ea. XVI.

Locutusque est dominus ad moysen post
mortem duorum filiorum aaron. quan-
do offerentes ignem alienum in-
terfecti sunt. et precepit ei dicens. Loquere
ad aaron fratrem tuum. ne omni tempore
ingrediatur sanctuarium. quod est intra velum co-
ram propitiatorio. quo tegitur archa. ut non
moriatur: quia in nube apparebo super
oraculum. nisi hec ante fecerit. Vitulum of-
feret pro peccato et arietem in holocaustum. tuni-
ca linea vestietur feminalibus lineis vere-
cunda celabit. accingetur zona linea. cidarim
lineam inponet capiti. Hec enim sunt
vestimenta sancta. Quibus cunctis cum lotus
fuerit vestietur: suscipietque ab universa
multitudine filiorum israel duos hyrcos pro
peccato. et unum arietem in holocaustum. Cumque
obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo
sua. duos hyrcos stare faciet coram domino
in hostio tabernaculi testimonii. mittens
super utrumque sortem. unam domino et alte-
ram capro emissario. Cuius sors exierit
a domino offeret illum pro peccato. Cuius autem
in caprum emissarium. statuet eum vivum
coram domino. ut fundat preces super eum.
ut emittat illum in solitudinem. His
rite celebratis offeret vitulum et rogans
pro se et pro domo sua immolabit eum. As-
sumptoque thuribulo. quod de finis altaris / prunis
impleverit. et hauriens manu conpositum
thimiama in incensum ultra velum intra-
bit in sancta sanctorum. ut positis super ignem aro-
matibus. nebula eorum et vapor operiat ora-
culum. quod est super testimonium. et non
moriatur. Tollet quoque de sanguine
vituli. et asperget septies digito contra propi-
tiatorium ad orientem. Cumque macta-
vit hyrcum pro peccato populi. inferet sanguinem
eius intra velum. sicut preceptum est de
sanguine vituli ut aspergat e regione
oraculi. et expiet sanctuarium ab inmunditi-
is filiorum israel. et a prevaricationibus eorum
cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum fa-
ciet tabernaculo testimonii quod fixum est
inter eos in medio sordium habitationis
eorum. Nullus hominum sit in tabernaculo
quando pontifex ingreditur in sanctuarium ut
roget pro se et pro domo sua et pro universo cetu
filiorum israel donec egrediatur. Cum autem
exierit ad altare quod coram domino est.
oret pro se. et sumptum sanguinem vituli
atque hyrci. fundet super cornua eius per
girum. aspergensque digito septies ex

piet et sanctificet illud ab inmunditiis filiorum israel. Postquam emundavit sanctuarium et tabernaculum et altare. tunc offerret hyrcum viventem. et posita utraque manu super caput eius. confiteatur omnes iniquitates filiorum israel et universa delicta atque peccata eorum. Que imprecans capiti eius. emittet illum per hominem paratum in desertum. Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam et dimissus fuerit in deserto. revertetur aaron in tabernaculum testimonii. et depositis vestibus quibus prius indutus erat. cum intraret sanctuarium relictisque ibi. lavabit carnem suam in loco sancto. induetur que vestimentis suis. Et postquam egressus obtulerit holocaustum suum et ac plebis. rogabit tam pro se quam pro populo. et adipem qui oblatus est pro peccatis. adolebit super altare. Ille vero qui dimiserat caprum emissarium lavabit vestimenta sua et corpus in aqua. et sic ingredietur in castra. Vitulum autem et hircum qui pro peccato fuerant immolati. et quorum sanguis illatus est ut in sanctuario expiacio compleretur. asportabunt extra castra et comburent igni. tam pelles quam et carnes eorum et fimum. Et quicumque combusserit ea. lavabit vestimenta sua et carnem aqua et sic ingredietur in castra. Eritque vobis legitimum sempiternum. Mense septimo decimo die mensis. affligetis animas vestras. nullumque facietis opus. sive indigena sive advena qui peregrinatur inter vos. In hac die expiacio erit vestri atque mundacio ab omnibus peccatis vestris coram domino mundabimini. Sabbatum enim requietionis est. et affligetis animas vestras religione perpetua. Expiabit autem sacerdos qui unctus fuerit. et cuius initiate sunt manus ut sacerdocio fungatur pro patre suo induetur que stola linea et vestibus sanctis. et expiabit sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare. sacerdotes quoque et universum populum. Eritque vobis hoc legitimum sempiternum. ut oretis pro filiis israel et pro cunctis peccatis eorum semel in anno. Fecit igitur sicut preceperat dominus moysi.

xvii

Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere aaron et filiis eius et cunctis filiis israel. et dices ad eos. Iste est sermo quem mandavit dominus dicens. Homo quilibet de domo israel. si occiderit bovem aut ovem sive capram in castris. sive extra castra et non obtulerit ad hostium tabernaculi oblacionem domino. sanguinis reus erit. et quasi sanguinem fuderit. sic peribit de medio populi sui. Ideo offerre debent sacerdoti filii israel hostias suas quas occidunt in agro. ut sanctificentur domino ante hostium tabernaculi testimonii. et immolent eas hostias pacificas domino. Funditque sacerdos sanguinem super altare domini ad hostium tabernaculi testimonii. et adolebit adipem in odorem suavitatis domino. et nequaquam ultra immolabunt hostias suas demonibus cum quibus fornicati sunt. legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum. Et ad ipsos dices. Homo de domo israel et de advenis qui peregrinantur apud vos qui obtulerit holocaustum sive victimam. et ad hostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam ut offeratur domino. interibit de populo suo. Homo quilibet de domo israel et de advenis qui peregrinantur inter eos. si comederit sanguinem. obfirmabo faciem meam contra animam illius. et disperdam eam de populo suo. quia anima carnis in sanguine est. et ego dedi vobis illum. ut super altare meum expietis pro animabus vestris et sanguis pro piaculo sit. Idcirco dixi filiis israel. Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem nec ex advenis qui peregrinantur inter vos. Homo quicumque de filiis israel et de advenis qui peregrinantur apud vos. si venacione aut aucupio ceperit feram vel avem quibus vesci licitum est. fundet sanguinem illius et operiet illum terra. Anima enim omnis carnis in sanguine est. Unde dixi filiis israel. Sanguinem universe carnis non comedetis. quia anima carnis in sanguine est. Et quicumque comederit illum peribit. Anima que comederit morticinum vel captum a bestia tam de indigenis quam de advenis. lavabit vestimenta sua et semetipsum aqua. et contaminatus erit usque ad vesperum. et hoc ordine mun-

fiet. Quod si non lauerit uestimenta sua et
corpus portabit iniquitatem suam. XVIII.
Locutusque est dominus ad moysen di-
cens. Loquere filiis israel et dices ad
eos. Ego sum dominus deus vester.
Iuxta consuetudinem terre egypti in qua ha-
bitastis non facietis et iuxta morem cha-
naan ad quam ego introducturus sum vos
non agetis nec in legitimis eorum ambula-
bitis. Facietis iudicia mea et precepta mea
seruabitis et ambulabitis in eis. Ego domi-
nus deus vester. Custodite leges meas atque
iudicia que faciens homo uiuet in eis.
Ego dominus. Omnis homo ad proximam
sanguinis sui non accedet ut reuelet tur-
pitudinem eius. Turpitudinem patris
tui et turpitudinem matris tue non discoperies
mater tua est non reuelabis turpitudinem
eius. Turpitudinem uxoris patris tui
non discoperies. turpitudo enim patris tui
est. Turpitudinem sororis tue ex matre
siue ex patre que domi uel foris genita est
non reuelabis. Turpitudinem filie filii
tui neptisque ex filia non reuelabis quia
turpitudo tua est. Turpitudinem filie
uxoris patris tui quam peperit patri tuo et
soror tua non reuelabis. Turpitudinem
sororis patris tui non discoperies. quia caro est
patris tui. Turpitudinem sororis ma-
tris tue non reuelabis. eo quod caro sit
matris tue. Turpitudinem patrui tui non
reuelabis nec accedes ad uxorem eius.
que tibi affinitate coniungitur. Turpitu-
dinem nurus tue non reuelabis. quia
uxor filii tui est. nec discoperies igno-
miniam eius. Et uxorem fratris sui
nullus accipiat. Turpitudinem uxoris
fratris tui non reuelabis. quia turpitudo fratris
tui est. Turpitudinem sororis uxoris tue
et filie eius non reuelabis filiam filii
eius et filiam filie eius non sumes ut
reueles turpitudinem eius. quia caro illius
sunt et talis coitus incestus est. Soro-
rem uxoris tue in pellicatum illius non
accipies. non reuelabis turpitudinem
illius adhuc ea uiuente. Ad mulierem
que patitur menstruum non accedes nec
reuelabis feditatem eius. Cum uxo-
re proximi tui non coibis nec seminis
commixtione maculaberis. De semine
tuo non dabis ut consecretur ydolo moloch.
nec polluas nomen domini dei tui. Ego do-
minus. Cum masculo non commisceberis coitu
femineo quia abhominatio est. Cum omni
pecore non coibis nec maculaberis cum eo.
Mulier non succumbet iumento nec
miscebitur ei quia scelus est. Ne polluamini
in omnibus hiis quibus contaminate sunt
gentes uniuerse quas ego eiciam ante con-
spectum uestrum et quibus polluta est terra. cu-
ius ego scelera uisitabo. ut euomat ha-
bitatores suos. Custodite legitima mea
atque iudicia. et non faciatis ex omnibus
abhominationibus hiis tam indigena
quam colonus qui peregrinatur apud uos.
Omnes enim execrationes istas fecerunt
accole terre. qui fuerunt ante uos et pollue-
runt eam. Cauete ergo ne et uos similiter
euomat cum paria feceritis. sicut euo-
muit gentem que fuit ante uos. Omnis
anima que fecerit de abhominationibus
istis quippiam peribit de medio populi
sui. Custodite mandata mea et nolite
facere que fecerunt hii qui fuerunt ante
uos ne polluamini in eis. Ego dominus deus vester.
Locutus est dominus XIX.
ad moysen dicens. Loquere ad
omnem cetum filiorum israel et dices
ad eos. Sancti estote quia et ego sanctus sum
dominus deus vester. Unusquisque matrem et pa-
trem suum timeat. Sabbata mea custodi-
te. ego dominus deus vester. Nolite conuerti ad
ydola nec deos conflatiles facietis uobis. Ego
dominus deus vester. Si immolaueritis hostiam
pacificorum domino. ut sit placabilis. eo-
dem die quo fuerit immolata comedetis
eam et die altero. Quicquid autem residu-
um fuerit in diem tercium igne comburetis. Si
quis post biduum comederit exca prophanus
erit. et impietatis reus. portabit ini-
quitatem suam quia sanctum domini polluit. et peribit
anima illa de medio populi sui. Cum mes-
sueris segetes terre tue non tondebis usque
ad solum superficiem terre. nec remanentes
spicas colliges. neque in uinea tua racemos
et grana decidentia congregabis. sed paupe-

uus et peregrinis carpenda dimittes. Ego dominus. Non facietis furtum. non mentiemini. nec decipiet unusquisque proximum suum. Non periurabis in nomine meo. nec pollues nomen dei tui. Ego dominus. Non facies calumpniam proximo tuo. nec ui opprimes eum. Non morabitur merces mercennarii tui apud te usque mane. Non maledices surdo nec coram ceco pones offendiculum. sed timebis dominum deum tuum. quia ego sum dominus. Non facies quod iniquum est. nec iniuste iudicabis. Non consideres personam pauperis. Nec honores uultum potentis. Iuste iudica proximo tuo. Non eris criminator. nec susurro in populo. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus. Non oderis fratrem tuum in corde tuo. sed publice argue eum ne habeas super eo peccatum. Non queras ultionem nec memor eris iniurie ciuium tuorum. Diliges amicum tuum sicut te ipsum. Ego dominus. Leges meas custodite. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animantibus. Agrum tuum non seres diuerso semine. Veste que ex duobus texta est non indueris. Homo si dormierit cum muliere coitu seminis que sit ancilla etiam nobilis et tamen precio non redempta. nec libertate donata. uapulabunt ambo et non morientur. quia non fuit libera. Pro delicto autem suo offeret domino ad hostium tabernaculi testimonii arietem. orabitque pro eo sacerdos et pro delicto eius coram domino et propitiabitur ei. dimitteturque ei peccatum. Quando ingressi fueritis terram et plantaueritis in ea ligna pomifera. auferetis preputia eorum. Poma que germinant immunda erunt uobis. nec comedetis ex eis. Quarto anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis erit domino. Quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma que proferunt. Ego dominus deus uester. Non comedetis carnem cum sanguine. Non augurabimini. nec obseruabitis sompnia neque in rotundum attondebitis comam. nec radetis barbam. et super mortuo non incidetis carnem uestram. neque figuras aliquas et stigmata facietis uobis. Ego dominus.

Ne prostituas filiam tuam. ne contaminetur terra. et impleatur piaculo. Sabbata mea custodite. et sanctuarium meum metuite. Ego dominus. Ne declinetis ad magos. nec ab ariolis aliquid sciscitemini. ut polluamini per eos. Ego dominus deus uester. Coram cano capite consurge. et honora personam senis. et time dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habitauerit aduena in terra uestra et moratus fuerit inter uos ne exprobretis ei. sed sit inter uos quasi indigena et diligetis eum quasi uos metipsos. Fuistis enim et uos aduene in terra egypti. Ego dominus deus uester. Nolite facere aliquid iniquum in iudicio. in regula in pondere in mensura. Statera iusta. et equa sint pondera. iustus modius. equusque sextarius. Ego dominus deus uester. qui eduxi uos de terra egypti. Custodite omnia precepta mea et uniuersa iudicia mea. et facite ea. Ego dominus. XX.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Hec loqueris filiis israel. Homo de filiis israel. et de aduenis qui habitant in israel. si quis dederit de semine suo ydolo moloch. morte moriatur. Populus terre lapidabit eum. Et ego ponam faciem meam contra illum. succidamque illum de medio populi sui. eo quod dederit de semine suo ydolo moloch et contaminauerit sanctuarium meum ac polluerit nomen sanctum meum. Quod si negligens populus terre. et quasi paruipendens imperium meum dimiserit hominem qui dederit de semine suo ydolo moloch nec uoluerit eum occidere. ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius. succidamque et ipsum et omnes qui consenserunt ei. ut fornicarentur cum moloch de medio populi sui. Anima que declinauerit ad magos et ariolos et fornicata fuerit cum eis. ponam faciem meam contra eam. et interficiam illam de medio populi sui. Sanctificamini et estote sancti quia ego dominus deus uester. Custodite precepta mea et facite ea. Ego dominus qui sanctifico uos. Qui maledixerit patri uel matri. morte moriatur. Qui patri matrique maledixerit sanguis eius sit super eum. Si mechatus quis fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetrauerit cum coniuge proximi sui. morte mo-

uatur: et mechus et adultera. Qui dormierit
cum nouerca sua et reuelauerit ignominiam
patris sui, morte moriantur ambo. sang
uis eorum sit super eos. Si quis dormierit cu
nuru sua uterque moriatur: quia scelus ope
rati sunt. sanguis eorum sit super eos. Qui coi
erit cum masculo coitu femineo. uterque ope
ratus est nephas. morte moriantur. sit san
guis eorum super eos. Qui supra uxorem filiam
duxerit matrem eius. scelus operatus est
uiuus ardebit cum illis. nec permanebit
tantum nephas in medio uestri. Qui cum
iumento et pecore coierit morte moriatur.
pecus quoque occidite. Mulier que succu
buerit cuilibet iumento simul interficietur
cum illo. sanguis eorum sit super eos. Qui ac
ceperit sororem suam filiam patris sui uel
matris sue et uiderit turpitudinem eius. illa
que conspexerit fratris ignominiam: nefariam
rem operati sunt. occidentur in conspectu po
puli. eo quod turpitudinem suam mutuo re
uelauerint et portabunt iniquitatem suam.
Qui coierit cum muliere in fluxu men
struo. et reuelauerit turpitudinem eius. ipsa
que aperuerit fontem sanguinis sui interficientur
ambo de medio populi sui. Turpitudinem
matertere tue et amite tue non discooperies
Qui hoc fecerit ignominiam carnis sue
nudauit. portabunt ambo iniquitatem
suam. Qui coierit cum uxore patrui uel
auunculi sui et reuelauerit ignominiam
sue cognationis. portabunt ambo peccatum
suum. absque liberis morientur. Qui dux
erit uxorem fratris sui. rem facit illicitam.
turpitudinem fratris sui reuelauit. absque
filiis erunt. Custodite leges meas atque
iudicia et facite ea. ne et uos euomat terra
quam intraturi estis et habitaturi. Nolite
ambulare secundum leges nationum. quas
ego expulsurus sum ante uos. Omnia
enim hec fecerunt et abhominatus sum eas.
Uobis autem loquor. possidete terram
eorum quam dabo uobis in hereditatem. terram
lacte et melle manantem. Ego dominus deus
uester. qui separaui uos a ceteris populis. Separate
ergo et uos iumentum mundum ab inmun
do. et auem mundam ab inmunda. ne pol
luatis animas uestras in pecore et auibus

et in cunctis que mouentur in terra et que os
tendi uobis esse polluta. Eritis sancti mihi
quia ego sanctus sum dominus. et separaui uos a
ceteris populis ut essetis mei. Uir siue mu
lier in quibus pithonicus uel diuinationis
fuerit spiritus. morte moriantur. lapidibus obrue
runt eos. sanguis eorum sit super capita eorum.
Dixit quoque dominus ad XXI
moysen. Loquere ad sacerdotes fi
lios aaron et dices eis. Ne contami
netur sacerdos in mortibus ciuium suorum ni
si tantum in consanguineis ac propinquis
id est super patre ac matre. filio ac filia. et
fratre quoque ac sorore uirgine que non
est nupta uiro. sed nec in principe populi
sui contaminabitur. non radent caput nec bar
bam. neque in carnibus suis facient incisu
ras. Sancti erunt deo suo. et non polluent
nomen eius. Incensum enim domini et pa
nes dei sui offerunt. et ideo sancti erunt. Scor
tum et uile prostibulum non ducent uxo
rem. nec eam que repudiata est a marito.
quia consecratus est deo suo. et panes propo
sitionis offert. Sit ergo sanctus. quia et ego sanctus
sum dominus qui sanctifico uos. Sacerdotis
filia si deprehensa fuerit in stupro et uio
lauerit nomen patris sui flammis ex
uretur. Pontifex id est sacerdos maximus
inter fratres suos. super cuius caput fu
sum est unctionis oleum. et cuius manus
in sacerdotium consecrate sunt. uestitusque
sanctis uestibus. caput suum non discooperiet
uestimenta non scindet et ad omnem mor
tuum non ingredietur omnino. Super pa
tre quoque suo et matre non contaminabitur
nec egredietur de sanctis. ne polluat sanctuarium
domini. quia oleum unctionis sancte dei sui super
eum est. Ego dominus. Uirginem ducet ux
orem uiduam autem et repudiatam et sordi
dam atque meretricem non accipiet. sed
puellam de populo suo ne commisceat stir
pem generis sui uulgo gentis sue. quia
ego dominus qui sanctifico eum. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Loquere ad
aaron. Homo de semine tuo per fami
lias qui habuerit maculam non offeret
panes deo suo nec accedet ad ministerium
eius. Si cecus fuerit si claudus. si uel

parvus vel grandi vel torto naso si fracto pede
si manu si gibbus si lippus si albuginem
habens in oculo si iugem scabiem si impe
tiginem in corpore vel herniosus. Omnis
qui habuerit maculam de semine Aaron
sacerdotis non accedet offerre hostias domino
nec panes deo suo. Vescetur tamen pani
bus qui offeruntur in sanctuario ita dumtax
at ut intra velum non ingrediatur nec ad
altare quia maculam habet et contaminare
non debet sanctuarium meum. Ego dominus
qui sanctifico vos. Locutus est ergo Moyses
ad Aaron et ad filios eius et ad omnem cetum
filiorum Israel cuncta que sibi a domino fue
rant imperata.

XXII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens.
Loquere ad Aaron et ad filios eius.
ut caveant ab hiis que consecrata sunt
filiorum Israel et non contaminent nomen sancti
ficatorum michi que ipsi offerunt. Ego dominus.
Dic ad eos et ad posteros eorum. Omnis
homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea que
consecrata sunt et que obtulerunt filii Israel
domino in quo est inmundicia peribit coram
domino. Ego sum dominus. Homo de semine
Aaron qui fuerit leprosus aut patiens
fluxum seminis non vescetur de hiis que
sanctificata sunt michi donec sanetur. Qui
tetigerit inmundum super mortuo et ex quo e
greditur semen quasi coitus et qui tangit
reptile et quodlibet inmundum cuius tactus
est sordidus inmundus erit usque ad vesperum
et non vescetur hiis que sanctificata sunt.
sed cum laverit carnem suam aqua et occu
buerit sol tunc mundatus vescetur de
sanctificatis quia cibus illius est. Morti
cinum et captum a bestia non comedent
non polluentur in eis. Ego dominus. Custodi
ant precepta mea ut non subiaceant pecca
to et moriantur in sanctuario cum polluerint
illud. Ego dominus qui sanctifico vos. Omnis
alienigena non comedet de sanctificatis.
Inquilinus sacerdotis et mercennarius
non vescentur ex eis. Quem autem sacerdos
emerit et qui vernaculus domus eius
fuerit hii comedent ex eis. Si filia sacerdo
tis cuilibet ex populo nupta fuerit de hiis que
sanctificata sunt et de primitiis non vescetur.

Si autem vidua vel repudiata et absque li
beris reversa fuerit ad domum patris sui sicut
puella consueverat aletur cibis patris sui.
Omnis alienigena comedendi ex eis non
habebit potestatem. Qui comederit de sanctifica
tis per ignorantiam addet quintam partem
cum eo quod comedit et dabit sacerdoti in sanc
tuarium. Nec contaminabunt sanctificata filiorum
Israel que offerunt domino ne forte susti
neant iniquitatem delicti sui cum sancti
ficata comederint. Ego dominus qui sanctifico
vos. Locutus est dominus ad Moysen dicens.
Loquere ad Aaron et ad filios eius et ad omnes
filios Israel dicesque ad eos. Homo de domo
Israel et de advenis qui habitant apud vos
qui obtulerit oblationem suam vel vota
solvens vel sponte offerens quicquid il
le obtulerit in holocaustum domini ut of
feratur per vos masculus inmaculatus erit
ex bobus et ex ovibus et ex capris. Si maculam
habuerit non offeretis neque erit accepta
bile. Homo qui obtulerit victimam pa
cificorum domino vel vota solvens vel spon
te offerens tam de bobus quam de ovibus inma
culatum offeret ut acceptabile sit. Omnis
macula non erit in eo. Si cecum fuerit si
fractum si cicatricem habens si papulas
aut scabiem vel impetiginem non offeretis
ea domino neque adolebitis ex eis super altare
domini. Bovem et ovem aure et cauda ampu
tatis voluntarie offerri potest votum au
tem ex hiis solvi non potest. Omne animal
quod vel contritis vel tunsis vel sectis ab
latisque testiculis est non offeretis domino
et in terra vestra hoc omnino non faciatis. De
manu alienigene non offeretis panes
deo vestro et quicquid aliud dare voluerint
quia corrupta et maculata sunt omnia non
suscipietis ea. Locutusque est dominus ad Moy
sen dicens. Bos ovis et capra cum genita
fuerint septem diebus erunt sub ubere ma
tris sue. Die autem octavo et deinceps
offerri poterunt domino. Sive illa bos sive
ovis non immolabuntur una die cum
fetibus suis. Si immolaveritis hostiam
pro gratiarum actione domino ut possit esse pla
cabilis eodem die comedetis eam non
remanebit quicquam in mane alterius diei.

Ego dominus. Custodite mandata mea et
facite ea. Ego dominus. Ne polluatis nomen
meum sanctum, ut sanctificer in medio filiorum
israel. Ego dominus qui sanctifico vos et eduxi
vos de terra egypti ut essem vobis in deum. Ego dominus.

xxiii

Locutus est dominus ad
moysen dicens. Loquere filiis is
rahel et dices ad eos. Hee sunt fe
rie domini quas vocabitis sanctas. Sex di
bus facietis opus. dies septimus. quia
sabbati requies est vocabitur sanctus. Omne
opus non facietis in eo. sabbatum domini est in
cunctis habitationibus vestris. Hee sunt ergo
ferie domini sancte. quas celebrare debetis in
temporibus suis. Mense primo quartadecima
die mensis. ad vesperum phase domini est et in
quintadecima die mensis huius sollempn
nitas azimorum domini est. Septem diebus a
zima comedetis. Primus dies erit vobis
celeberrimus sanctusque. Omne opus non fa
cietis in eo sed offeretis sacrificium in igne
domino septem diebus. Dies autem sep
timus celebrior erit et sanctior nullumque o
pus servile fiet in eo. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Loquere filiis israhel
et dices ad eos. Cumque ingressi fueritis ter
ram quam ego dabo vobis et messueritis se
getem feretis manipulos spicarum primiti
as messis vestre ad sacerdotem qui eleva
bit fasciculum coram domino. ut acceptab
ile sit pro vobis altero die sabbati et sanctifica
bit illum atque in eodem die quo mani
pulus consecratur cedetur agnus immacu
latus anniculus in holocaustum domini et
libamenta offerentur cum eo due decime
simile conspersae oleo in incensum domini odorem
que suavissimum domino liba quoque vini
quarta pars hyn. Panem et polentam
et pultes non comedetis ex segete usque ad
diem qua offeretis ex ea deo vestro. Precep
tum est sempiternum in generationibus cunc
tisque habitaculis vestris. Numerabitis ergo
ab altero die sabbati in quo obtulistis
manipulum primitiarum septem ebdomadas
plenas usque ad alteram diem expletionis
ebdomade septime id est quinqua
ginta dies et sic offeretis sacrificium no
vum domino ex omnibus habitaculis vestris

panes primitiarum duos de duabus decimis
simile fermentate quos coquetis in pri
mitias domino. Offeretisque cum panibus
septem agnos immaculatos anniculos
et vitulum de armento unum et arietes du
os et erunt in holocaustum cum libamini
bus suis in odorem suavissimum domino.
Facietis et hircum pro peccato. duosque agnos
anniculos hostias pacificorum. Cumque
elevaverit eos sacerdos cum panibus primi
tiarum coram domino cedent in usus eius.
Et vocabitis hunc diem celeberrimum
atque sanctissimum. Omne opus servile
non facietis in eo. Legitimum sempiternum
erit in cunctis habitaculis et generationibus
vestris. Postquam autem messueritis segetem
terre vestre non secabitis eam usque ad solum:
nec remanentes spicas colligetis. sed pau
peribus et peregrinis dimittetis eas. Ego domi
nus deus vester. Locutusque est dominus ad moy
sen dicens. Loquere filiis israhel. Mense sep
timo prima die mensis erit vobis sabba
tum memoriale clangentibus tubis et vo
cabitur sanctum. omne opus servile non fa
cietis in eo et offeretis holocaustum domino.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. De
cimo die mensis huius septimi dies ex
piationum erit celeberrimus et vocabitur
sanctus. Affligetisque animas vestras in eo et
offeretis holocaustum domino. Omne opus
non facietis in tempore diei huius quia dies
propitiationis est. ut propitietur vobis dominus
deus vester. Omnis anima que afflicta non
fuerit die hoc peribit de populis suis et que
operis quippiam fecerit delebo eam de populo
suo. Nichil ergo operis facietis in eo. Le
gitimum sempiternum erit vobis in cunctis
generationibus et habitationibus vestris. Sabbatum
requietionis est affligetis animas vestras.
Die nono mensis a vespera usque ad ves
peram celebrabitis sabbata vestra. Et locu
tus est dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israhel. A quintodecimo die mensis
huius septimi erunt ferie tabernaculorum
septem diebus. Dies primus vocabitur
celeberrimus atque sanctissimus. omne opus
servile non facietis in eo et septem diebus
offeretis holocaustum domino. Dies quoque

septimus erit celeberrimus atque sanctissimus. et
offeretis holocausta domino. Est enim cetus
atque collecte. Omne opus servile non fa-
cietis in eo. Hee sunt ferie domini. quas
vocabitis celeberrimas atque sanctissimas. of-
feretisque in eis oblationes domino et holocau-
sta et libamina iuxta ritum uniuscuiusque
diei. exceptis sabbatis domini. donisque vestris
et que offeretis ex voto. vel que sponte tri-
buitis domino. A quintodecimo ergo die men-
sis septimi. quando congregaveritis omnes
fructus terre vestre. celebrabitis ferias domini
septem diebus. Die primo et die octavo erit
sabbatum. id est requies. Sumetisque vobis
die primo fructus arboris pulcherrime
spatulasque palmarum et ramos ligni den-
sarum frondium. et salices de torrente et le-
tabimini coram domino deo vestro. celebrabi-
tisque sollempnitatem eius septem diebus per
annum. Legitimum sempiternum erit in
generationibus vestris. Mense septimo fes-
ta celebrabitis et habitabitis in umbracu-
lis septem diebus. Omnis qui de genere est
israhel. manebit in tabernaculis ut discant
posteri vestri. quod in tabernaculis habitare
fecerim filios israhel. cum educerem eos de terra
egypti. Ego dominus deus vester. Locutusque
est moyses super sollempnitatibus domini
ad filios israhel. · XXIIII · Capitulum ·

Et locutus est dominus ad moysen dicens.
Precipe filiis israhel. ut afferant tibi
oleum de olivis purissimum ac
lucidum ad concinnandas lucernas iugi-
ter extra velum testimonii in taberna-
culo federis. ponetque eas aaron a vespere us-
que in mane coram domino rituque cultu
perpetuo in generationibus vestris. Super can-
delabro mundissimo ponentur semper
in conspectu domini. Accipies quoque similam.
et coques ex ea duodecim panes qui sin-
guli habebunt duas decimas. Quorum
senos altrinsecus super mensam puris-
simam coram domino statues et pones super
eos thus lucidissimum. ut sit panis in
monimentum oblationis domini. Per sin-
gula sabbata mutabuntur coram domino sus-
cepti a filiis israhel federe sempiterno. eruntque
aaron et filiorum eius. ut comedant eos in
loco sancto. quia sanctum sanctorum est de sacrificiis domi-
ni iure perpetuo. Ecce autem egressus filius mu-
lieris israhelitis quem pepererat de viro egyp-
tio inter filios israhel. iurgatus est in castris
cum viro israhelita. Cumque blasphemasset
nomen domini et maledixisset ei. adductus
est ad moysen. Vocabatur autem mater
eius salumyth. filia dabri de tribu dan.
Miseruntque eum in carcerem donec nossent quid
iuberet dominus. Qui locutus est ad moy-
sen dicens. Educ blasphemum extra cas-
tra et ponant omnes qui audierunt ma-
nus suas super caput eius. et lapidet eum
populus universus. Et ad filios israhel loque-
ris. Homo qui maledixerit deo suo por-
tabit peccatum suum. Et qui blasphema-
verit nomen domini. morte moriatur. Lapi-
dibus opprimet eum omnis multitudo po-
puli. sive ille civis. sive peregrinus fuerit.
Qui blasphemavit nomen domini morte
moriatur. Qui percusserit et occiderit hominem.
morte moriatur. Qui percusserit animal.
reddat vicarium. id est animam pro anima.
Qui irrogaverit maculam cuilibet civium
suorum. sicut fecit sic fiet ei. Fracturam pro
fractura. oculum pro oculo. dentem pro dente
restituet. Qualem inflixerit maculam.
talem sustinere cogetur. Qui percusse-
rit iumentum reddet aliud. Qui percusserit
hominem punietur. Equum iudicium
sit inter vos. sive peregrinus sive civis pec-
caverit. quia ego sum dominus deus vester. Locutus-
que est moyses ad filios israhel. et eduxerunt
eum qui blasphemaverat extra castra ac
lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii israhel.
sicut preceperat dominus moysi. · · XXV ·

Locutusque est dominus ad moysen in
monte synay dicens. Loquere
filiis israhel et dices ad eos. Quando
ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis.
sabbatizate sabbatum domini. Sex annis
seres agrum tuum. et sex annis putabis
vineam tuam. colligesque fructus eius.
Septimo autem anno sabbatum erit terre re-
quietionis domini. Agrum non seres vine-
am non putabis. Que sponte gignit
humus non metes. et uvas primiciarum
tuarum non colliges quasi vindemiam.

Annus requietionis terre est. sed erunt
vobis in cibum tibi et servo tuo et ancille
et mercennario tuo. et advene qui peregrinan
tur apud te iumentis tuis et pecoribus omnia
que nascuntur prebebunt cibum. Nume
rabis quoque tibi septem ebdomadas anno
rum id est septem septies qui simul faci
unt annos quadraginta novem. Et clan
ges bucina mense septimo decima die men
sis propiciationis tempore in universa terra vestra.
sanctificabisque annum quinquagesimum et
vocabis remissionem cunctis habitatoribus
terre tue. ipse est enim iubileus. Revertetur ho
mo ad possessionem suam. et unusquisque
redibit ad familiam pristinam quia iubileus
est et quinquagesimus annus. Non seretis
neque metetis sponte in agro nascentia et
primitias vindemie non colligetis ob
sanctificationem iubilei sed statim oblata co
medetis. Anno iubilei redient omnes ad
possessiones suas. Quando vendes quic
quam civi tuo quippiam vel emes ab eo non con
tristes fratrem tuum sed iuxta numerum
annorum iubilei emes ab eo et iuxta suppu
tationem frugum vendet tibi. Quanto
plures anni remanserint post iubileum
tanto crescet et precium et quanto minus nu
meraveris temporis tanto minoris emptio
constabit. Tempus enim frugum vendet
tibi. Nolite affligere contribules vestros. sed time
at unusquisque deum suum. quia ego dominus
deus vester. Facite precepta mea atque iudicia
custodite et implete ea. ut habitare possi
tis in terra absque ullo pavore et gignat vo
bis humus fructus suos quibus vescamini
usque ad saturitatem nullius impetum
formidantes. Quod si dixeritis quid co
medemus anno septimo si non serimus
aut non colligimus fruges nostras. dabo
benedictionem meam vobis anno sexto et fa
ciet fructus trium annorum. Seretisque in
anno octavo. et comedetis veteres fruges
usque ad nonum annum. donec nova nascan
tur edetis vetera. Terra quoque non ven
detur in perpetuum. quia mea est. et vos ad
vene et coloni mei estis. unde cuncta regio
possessionis vestre sub redemptionis conditione
vendetur. Si attenuatus frater tuus

vendiderit possessiunculam suam et volue
rit propinquus eius. potest redimere quod ille
vendiderat. Sin autem non habuerit proxi
mum. et ipse precium ad redimendum potue
rit invenire. computabuntur fructus ex eo
tempore quo vendidit. et quod reliquum est red
det emptori. sicque recipiet possessionem su
am. Quod si non invenerit manus eius
ut reddat precium. habebit emptor quod
emerat usque ad annum iubileum. In ipso
enim omnis venditio redit ad dominum et ad
possessorem pristinum. Qui vendiderit
domum intra urbis muros. habebit licen
tiam redimendi donec unus impleatur
annus. Si non redemerit et anni circulus
fuerit evolutus emptor possideat eam
et posteri eius in perpetuum. et redimi non poterit
etiam in iubileo. Sin autem in villa fu
erit domus que muros non habet agro
rum iure vendetur. Si autem redempta
non fuerit. in iubileo revertetur ad dominum
suum. Edes levitarum que in urbibus sunt
semper possunt redimi. Si redempte non
fuerint in iubileo revertentur ad dominos
quia domus urbium leviticarum pro possessio
nibus sunt inter filios israel. Suburbana
autem eorum non veneant quia possessio sem
piterna est. Si attenuatus frater tuus
fuerit et infirmus manu et susceperis eum
quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum.
ne accipias usuras ab eo. nec amplius
quam dedisti. Time deum tuum ut vivere
possit frater tuus apud te. Pecuniam
tuam non dabis ei ad usuram et fru
gum superhabundantiam non exiges. Ego
dominus deus vester qui eduxi vos de terra
egypti. ut darem vobis terram chanaan et
essem vester deus. Si paupertate compulsus ven
diderit se tibi frater tuus non eum oppri
mes servitute famulorum. sed quasi mer
cennarius et colonus erit usque ad annum
iubileum. operabitur apud te et postea e
gredietur cum liberis suis et revertetur ad
cognationem et possessionem patrum suorum.
Mei enim servi sunt et ego eduxi eos de
terra egypti. Non veneant conditione servorum
nec affligas eum per potentiam. sed metuito
deum tuum. Servus et ancilla sint vo

bis de nationibus que in circuitu uestro sunt.
et de aduenis qui peregrinantur apud uos uel
qui ex hijs nati fuerint in terra uestra. hos habe
bitis famulos et hereditario iure transmitte
tis ad posteros et possidebitis in eternum. Fra
tres autem uestros filios israel ne opprimatis
per potentiam. Si inualuerit apud uos manus
aduene et peregrini et attenuatus frater tuus
uendiderit se ei. aut cuiquam de stirpe eius post
uenditionem potest redimi. Qui uoluerit
ex fratribus suis redimet eum et patruus et
patruelis et consanguineus et affinis. Sin
autem et ipse potuerit redimet se. supputa
tis dumtaxat annis a tempore uenditionis
sue usque ad annum iubileum et pecunia qua
fuerat uenditus iuxta annorum numerum.
et rationem mercennarii supputata. Si plu
res fuerint anni qui remanent usque ad iu
bileum. secundum hos reddet pretium. Si pau
ci reddet rationem cum eo iuxta annorum
numerum et reddet emptori quod reliquum est
annorum quibus ante seruiuit mercedibus com
putatis. Non affliget eum uiolenter in
conspectu tuo. Quod si per hoc non potuerit re
dimi. anno iubileo egredietur cum li
beris suis. Mei enim sunt serui filii israel. quos
eduxi uos de terra egypti. XXVI

Ego dominus deus uester. Non facietis uo
bis idolum nec sculptile nec titu
los erigetis nec insignem lapidem
ponetis in terra uestra. ut adoretis eum. Ego
enim sum dominus deus uester. Custodite
sabbata mea et pauete sanctuarium meum. sanctuarium
Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaueri
tis et mandata mea custodieritis et feceritis
ea. dabo uobis pluuias temporibus suis. et
terra gignet germen suum. et pomis arbo
res replebuntur. Apprehendet messium tri
tura uindemiam. et uindemia occupabit
sementem. Et comedetis panem uestrum in
saturitate et absque pauore habitabitis in
terra uestra. Dabo pacem in finibus uestris. Dormi
etis et non erit qui exterreat. Auferam
malas bestias. et gladius non transibit ter
minos uestros. Persequemini inimicos uestros
et corruent coram uobis. Persequentur quinque
de uestris centum alienos. et centum de uobis
decem milia. Cadent inimici uestri gladio
in conspectu uestro. Respiciam uos et crescere faciam
et multiplicabimini. et firmabo pactum meum uo
biscum. Comedetis uetustissima ueterum
et uetera nouis superuenientibus proicietis. Po
nam tabernaculum meum in medio uestri. et
non abiciet uos anima mea. Ambulabo
inter uos et ero uester deus. uosque eritis
populus meus. Ego dominus deus uester.
qui eduxi uos de terra egyptiorum ne serui
retis eis. et qui confregi cathenas ceruicum
uestrarum ut incederetis erecti. Quod si non
audieritis me. et feceritis omnia manda
ta mea. si spreueritis leges meas. et iudicia
mea contempseritis ut non faciatis ea que
constituta sunt. et ad perducatis pactum
meum. ego quoque hec faciam uobis. Vi
sitabo uos uelociter in egestate mea et
ardore qui conficiat oculos uestros et consumat
animas uestras. Frustra seretis sementem
que ab hostibus deuorabitur. Ponam
faciem meam contra uos. et corruetis co
ram hostibus uestris. et subiciemini hijs qui
oderunt uos. Fugietis nemine perse
quente. Sin autem nec sic obedieritis
michi. addam correptiones uestras septu
plum propter peccata uestra. et conteram superbiam
duritie uestre. Daboque celum uobis desu
per sicut ferrum. et terram eneam. Consu
metur in cassum labor uester. non proferet
terra germen. nec arbores poma prebebunt.
Si ambulaueritis ex aduerso michi. nec
uolueritis audire me. addam plagas
uestras in septuplum propter peccata uestra. emit
tamque in uos bestias agri que consumant
uos et pecora uestra. et ad paucitatem cun
cta redigant. desertique erunt uie uestre. Quod
si nec sic recipere uolueritis disciplinam.
sed ambulaueritis ex aduerso michi. et percuti
am uos septies propter peccata uestra. inducamque
super uos gladium ultorem federis mei.
Cumque confugeritis in urbes. mittam pesti
lentiam in medio uestri. et trademini hostium
manibus. postquam confregero baculum pa
nis uestri. ita ut decem mulieres in uno cli
bano coquant panes et reddant eos ad
pondus et comedetis et non saturabimini.
Sin autem nec per hec audieritis me. sed am
bulaueritis contra me. et ego incedam uobis

[margin: ego quoque contra uos incedam et aduersus et percutiam]

aduersu

adversum in furore contrario et corripiam vos septem plagis propter peccata vestra ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum vestrarum. Destruam excelsa vestra et simulacra vestra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum et abhominabitur vos anima mea in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem et deserta faciam sanctuaria vestra. nec recipiam ultra odorem suavissimum. disperdam quoque terram vestram et stupebunt super eam inimici vestri cum habitatores illius fuerint. Vos autem dispergam in gentes et evaginabo post vos gladium. eritque terra vestra deserta et civitates vestre dirute. Tunc placebunt terre sabbata sua. cunctis diebus solitudinis sue. quando fueritis in terra hostili. sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis sue. eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea. Et qui de vobis remanserint dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium. terrebit eos sonitus folii volantis. et ita fugient quasi gladium. Cadent nullo sequente. et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes. Nemo vestrum inimicis audebit resistere. peribitis inter gentes et hostilis vos terra consumet. Quod si et de his aliqui remanserint tabescent in iniquitatibus suis in terra inimicorum suorum et propter peccata patrum suorum et sua affligentur donec confiteantur peccata sua et maiorum suorum quibus prevaricati sunt in me. et ambulaverunt ex adverso michi. Ambulabo igitur et ego contra eos. et inducam eos in terram hostilem donec erubescat incircumcisa mens eorum. Tunc orabunt pro impietatibus suis et recordabor federis mei quod pepigi cum Ysaac et Iacob et Abraham. Terre quoque memor ero. que cum relicta fuerit ab eis complacebit sibi in sabbatis suis. paciens solitudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis. eo quod abiecerunt iudicia mea. et leges meas despexerunt. Attamen etiam cum essent in terra hostili. non penitus abieci eos neque sic despexi. ut penitus consumerentur. et irritum facerem pactum meum cum eis. Ego enim sum dominus deus eorum. Et recordabor federis mei pristini. quando eduxi eos de terra Egypti in conspectu gentium ut essem deus eorum. Ego dominus. Hec sunt precepta atque iudicia et leges quas dedit dominus inter se et filios Israel in monte Synay per manum Moysi.

XXVII

Locutusque est dominus ad Moysen dicens. Loquere filiis Israel et dices ad eos. Homo qui votum fecerit et spoponderit deo animam suam sub estimatione sua dabit precium. Si fuerit masculus a vicesimo anno usque ad sexagesimum annum. dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii. Si mulier triginta. A quinto autem anno usque ad vicesimum. dabit masculus viginti siclos. femina decem. Ab uno mense usque ad quintum annum pro masculo dabuntur quinque sicli. pro femina tres. Sexagenarius et ultra dabit quindecim siclos. femina decem. Si pauper fuerit et estimationem reddere non valebit stabit coram sacerdote. et quantum ille estimaverit et viderit eum posse reddere tantum dabit. Animal autem quod immolari potest domino si quis voverit sanctum erit et mutari non poterit. id est nec melius malo. nec peius bono. Quod si mutaverit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est consecratum erit domino. Animal immundum quod immolari domino non potest. si quis voverit adducetur ante sacerdotem. qui diiudicans utrum bonum an malum sit statuet precium. Quod si dare voluerit is qui offert addet super estimationem quintam partem. Homo si voverit domum suam et sanctificaverit domino. considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit. et iuxta precium quod ab eo fuerit constitutum venundabitur. Sin autem ille qui voverat voluerit redimere eam. dabit quintam partem estimationis supra et habebit domum. Quod si agrum possessionis sue voverit et consecraverit domino iuxta mensuram sementis estimabitur precium. Si triginta modiis ordei seritur terra. quinquaginta siclis argenti venundetur. Si statim ab anno incipientis iubilei voverit agrum quanto valere potest tanto estimabitur. Sin autem post aliquantum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxta

annorum numerum qui reliqui sunt usque ad
iubileum. et detrahetur ex precio. Quod si voluerit
redimere agrum ille qui voverat: addet
quintam partem estimate pecunie et pos
sidebit eum. Si autem noluerit redimere
sed alteri cuilibet fuerit venundatus: ultra
eum qui voverat redimere non poterit. quia
cum iubilei venerit dies sanctificatus erit
domino et possessio consecrata ad ius pertinet
sacerdotum. Si ager emptus est et non de pos
sessione maiorum sanctificatus fuerit domino
supputabit sacerdos iuxta annorum numerum
usque ad iubileum precium. et dabit ille qui
voverat eum domino. In iubileo autem rever
tetur ad priorem dominum. qui vendiderat eum
et habuerat in sortem possessionis sue. Omnis
estimacio siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus
viginti obolos habet. Primogenita que
ad dominum pertinent nemo sanctificare poterit
et vovere sive bos sive ovis fuerit domini sunt.
Quod si inmundum est animal. redimet qui ob
tulit iuxta estimacionem suam et addet quintam
partem precii. Si redimere noluerit vendetur alteri
quantocumque fuerit estimatum. Omne quod do
mino consecratur sive homo fuerit sive animal
sive ager non vendetur neque redimi poterit.
Quicquid semel fuerit consecratum sanctum
sanctorum erit domino et omnis oblacio
que offertur ab homine non redimetur
sed morte morietur. Omnes decime terre
sive de frugibus sive de pomis arborum
domini sunt et illi sanctificantur. Si quis
autem voluerit redimere decimas suas
addet quintam partem earum. omnium de
cimarum. Boves et oves et capre que sub
pastoris virga transeunt quicquid de
cimum venerit sanctificabitur domino. Non e
ligetur nec bonum nec malum nec altero
commutabitur. Si quis mutaverit et quod
mutatum est et pro quo mutatum est sanc
tificabitur domino et non redimetur. Hec
sunt precepta que mandavit dominus
per manum moysi ad filios israhel in
monte synay.

Explicit liber Leviticus. Incipit va
gechin id est liber Numeri. Capitu
lum. I.

Locutus est dominus ad moysen in deserto synay
in tabernaculo federis primo die mensis secun
di anno altero egressionis eorum ex egypto
dicens. Tollite summam universe congrega
cionis filiorum israhel per cognaciones et domos su
as et nomina singulorum. quicquid sexus est
masculini a vicesimo anno et supra omnium
virorum fortium ex israhel. et numerabitis eos
per turmas suas tu et aaron. eruntque vobis
cum principes tribuum ac domorum in cog
nacionibus suis. quorum ista sunt nomina.
De tribu ruben. helysur filius sedeur. De
symeon. salamiel filius surisadday. De
iuda. naason filius aminadab. De ysa
char. nathanael filius suar. De zabu
lon. helyab filius helon. Filiorum autem
ioseph de effraym helysama filius am
miud. De manasse. gamaliel filius
phadassur. De beniamyn. abydan filius
gedeonis. De dan. ahiezer filius amy
saday. De aser. phegiel filius ocran. De
gad. elyasaph filius duel. De neptalim.
haira filius henan. Hii nobilissimi prin
cipes multitudinis per tribus et cognaciones
suas et capita exercitus israhel. quos tulerunt
moyses et aaron cum omni vulgi mul
titudine et congregaverunt primo die mensis
secundi recensentes eos per cognaciones ac do
mos et familias et capita et nomina sin
gulorum a viginti annis et supra. sicut precepe
rat dominus moysi. numeratique sunt in
deserto synay. De ruben primogenito

israhelis per generationes ac familias et do
mos suas et nomina capitum singulorum
omne quod sexus est masculini a vicesi
mo anno procedentium ad bellum quadragin
ta sex milia et quingenti. De filiis Syme
on per generationes et familias ac domos
cognationum suarum recensiti sunt per nomina
et capita singulorum omne quod est sexus
masculini a vicesimo anno et supra pro
dentium ad bellum. quinquaginta novem
milia trecenti. De filiis Gad per generatio
nes ac familias et domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina singulorum
a viginti annis et supra omnes qui ad bel
la procederent quadraginta quinque milia sex
centi quinquaginta. De filiis Iuda per genera
tiones et familias ac domos cognationum
suarum per nomina singulorum a vicesimo
anno et supra omnes qui poterant ad bella pro
cedere recensiti sunt septuaginta quattuor
milia sescenti. De filiis Ysachar per genera
tiones et familias ac domos cognationum
suarum per nomina singulorum a vicesimo
anno et supra omnes qui poterant ad bella
procedere recensiti sunt quinquaginta quattuor
milia quadringenti. De filiis Zabulon per
generationes ac familias et domos cogna
tionum suarum recensiti sunt per nomina
singulorum a vicesimo anno et supra. omnes
qui poterant ad bella procedere quinquagin
ta septem milia quadringenti. De filiis
Ioseph filiorum Effraym per generationes et
familias per domos cognationum suarum
recensiti sunt per nomina singulorum a vi
cesimo anno et supra omnes qui poterant
ad bella procedere quadraginta milia quin
genti. Porro filiorum Manasse per genera
tiones et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt per nomina singulorum
a viginti annis et supra omnes qui pote
rant ad bella procedere triginta duo milia
ducenti. De filiis Beniamyn per generatio
nes et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt nominibus singulorum
a vicesimo anno et supra omnes qui pote
rant ad bella procedere triginta quinque mi
lia quadringenti. De filiis Dan per genera
tiones et familias ac domos cognatio
num suarum recensiti sunt nominibus singulo
rum a vicesimo anno et supra. omnes qui
poterant ad bella procedere sexaginta duo
milia septingenti. De filiis Aser per genera
tiones et familias ac domos cognationum
suarum recensiti sunt nominibus singulorum
a vicesimo anno et supra omnes qui pote
rant ad bella procedere quadraginta milia
et mille quingenti. De filiis Neptalym per
generationes et familias ac domos cogna
tionum suarum recensiti sunt nominibus sin
gulorum a vicesimo anno et supra omnes qui
poterant ad bella procedere quinquaginta tria
milia quadringenti. Hii sunt quos nu
meraverunt Moyses et Aaron duodecim
principes Israel singulos per domos cognatio
num suarum. Fueruntque omnes filii Israel per
domos et familias suas a vicesimo anno
et supra qui poterant ad bella procedere sescen
ta milia virorum et quingenti quinquagin
ta. Levite autem in tribu familiarum suarum
non sunt numerati cum eis. Locutusque
est dominus ad Moysen dicens. Tribum Levi
noli numerare neque ponas summam eorum
cum filiis Israel. sed constitue eos super taberna
culum testimonii. Cuncta vasa eius et
quicquid ad cerimonias pertinet ipsi porta
bunt tabernaculum et omnia utensilia
eius et erunt in ministerio ac per gyrum taber
naculi castra metabuntur. Cum proficiscen
dum fuerit deponent Levite tabernaculum.
cum castra metanda erigent. Quisquis
externorum accesserit occidetur. Metabuntur
autem castra filii Israel unusquisque per tur
mas et cuneos atque exercitum suum. Por
ro Levite per gyrum tabernaculi figent ten
toria. ne fiat indignatio super multitu
dinem filiorum Israel. et excubabunt in custo
diis tabernaculi testimonii. Fecerunt ergo
filii Israel iuxta omnia que preceperat do
minus Moysi. II

Locutusque est dominus ad Moysen
et Aaron dicens. Singuli per tur
mas signa atque vexilla et domos
cognationum suarum castrametabuntur
filiorum Israel. per gyrum tabernaculi federis.
Ad orientem Iudas figet tentoria per tur
mas exercitus sui. eritque princeps filiorum

rum eius naason filius aminadab. Et omnis
de stirpe eius summa pugnantium septua-
ginta quattuor milia sescentorum. Iuxta e-
um castrametati sunt de tribu ysachar:
quorum princeps fuit nathanael filius
suar: et omnis numerus pugnatorum eius
quinquaginta quattuor milia quadringenti.
In tribu zabulon princeps fuit helyab
filius helon. Omnis de stirpe eius exerci-
tus pugnatorum quinquaginta septem mi-
lia quadringenti. Universi qui in castris
iude annumerati sunt fuerunt centum oc-
toginta septem milia quadringenti et
per turmas suas primi egredientur. In cas-
tris filiorum ruben ad meridianam plagam
erit princeps elysur filius sedeur: et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui numerati
quadraginta sex milia quingenti. Iuxta
eum castrametati sunt de tribu symeon.
quorum princeps fuit salamyel filius su-
risaddai. Et cunctus exercitus eius pug-
natorum qui numerati sunt quinquaginta et
novem milia trecenti. In tribu gad prin-
ceps fuit helyasaph filius duel. Et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui numerati
sunt quadraginta quinque milia sescenti et
quinquaginta. Omnes qui recensiti sunt
in castris ruben centum quinquaginta mi-
lia et mille quadringenti quinquaginta per tur-
mas suas in loco secundo proficiscentur. Leva-
bitur autem tabernaculum testimonii per offi-
cia levitarum et turmas eorum. Quomodo eri-
getur ita et deponetur. Singuli per loca et
ordines suos proficiscentur. Ad occidentalem
plagam erunt castra filiorum ephraym:
quorum princeps fuit helysama filius
ammyud. Cunctus exercitus pugnato-
rum eius qui numerati sunt quadraginta
milia quingenti. Et cum eis tribus fili-
orum manasse quorum princeps fuit gama-
lyel filius phadassur. Cunctusque exercitus
pugnatorum eius qui numerati sunt trigin-
ta duo milia ducenti. In tribu filiorum
beniamyn princeps fuit abydan filius
gedeonis. Et cunctus exercitus bellatorum
eius qui recensiti sunt triginta quinque mi-
lia quadringenti. Omnes qui numerati sunt
in castris effraym centum octo milia

centum per turmas suas tertii proficiscentur.
Ad aquilonis partem castrametati sunt fi-
lii dan: quorum princeps fuit ahiezer filius
ammisadday. Cunctus exercitus eius qui numera-
ti sunt sexaginta duo milia septingenti.
Iuxta eum fixere tentoria de tribu aser:
quorum princeps fuit phegyel filius o-
chran. Cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati sunt quadraginta
milia et mille quingenti. De tribu filio-
rum neptalym princeps fuit ahyra filius
henan. Cunctus exercitus pugnatorum eius
quinquaginta tria milia quadringenti.
Omnes qui numerati sunt in castris dan
fuerunt centum quinquaginta septem milia
sescenti et novissimi proficiscentur. Hic nu-
merus filiorum israel per domos cognationum
suarum et turmas divisi exercitus. sescenta
tria milia quingenti quinquaginta. Le-
vite autem non sunt numerati inter
filios israel: sic enim precepit dominus moysi.
Feceruntque filii israel iuxta omnia que
mandaverat dominus. Castrametati sunt
per turmas suas et profecti per familias ac
domos patrum suorum. III.

Hec sunt generationes aaron et
moysi in die qua locutus est do-
minus ad moysen in monte sy-
nay. Et hec nomina filiorum aaron. Primo-
genitus eius nadab deinde abyu et elea-
zar et ythamar. Hec nomina filiorum aa-
ron sacerdotum qui uncti sunt et quorum
replete et consecrate manus ut sacerdotio fun-
gerentur. Mortui sunt autem nadab et a-
byu cum offerrent ignem alienum in conspec-
tu domini in deserto synay absque liberis.
functique sunt sacerdotio eleazar et ythamar
coram aaron patre suo. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Applica tri-
bum levi et fac stare in conspectu aaron sa-
cerdotis ut ministrent ei et excubent et ob-
servent quicquid ad cultum pertinet mul-
titudinis coram tabernaculo testimonii
et custodiant vasa tabernaculi servientes
in ministerio eius. Dabisque dono levitas
aaron et filiis eius quibus traditi sunt
a filiis israel. Aaron autem et filios eius
constitues super cultum sacerdotii. Externus

qui ad ministrandum accesserit morietur. Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens. Ego tu-
li levitas a filiis israel pro omni primogenito
qui aperit vulvam in filiis israel. eruntque levi-
te mei. Meum est enim omne primogeni-
tum ex quo percussi primogenitos in terra
egypti. Et sanctificavi mihi quicquid primum
nascitur in israel. ab homine usque ad pecus
mea sunt. Ego dominus. Locutus est dominus
ad moysen in deserto synay dicens. Numera
filios levi per domos patrum suorum et fami-
lias omne masculinum ab uno mense
et supra. Numeravit moyses ut preceperat dominus
et inventi sunt filii levi per nomina sua.
Gerson caath et merari. filii gerson. lebni
et semey. filii caath. amram. et iesaar. he-
bron et oziel. filii merari. mooli et musy.
De gerson fuere familie due lebnitica
et semeytica. quarum numeratus est populus
sexus masculini ab uno mense et supra. sep-
tem milia quingenti. Hii post taberna-
culum metabuntur ad occidentem. sub principe
helyasaph filio lahel. et habebunt excubi-
as in tabernaculo federis. ipsum tabernaculum
et operimentum eius. tentorium quod trahi-
tur ante fores tecti tabernaculi federis et cor-
tinas atrii. tentorium quoque quod appendi-
tur in introitu atrii tabernaculi. et quicquid
ad ritum altaris pertinet. funes taberna-
culi et omnia utensilia eius. Cognatio caath
habebit populos amramitas et iesaari-
tas et hebronitas et ozielitas. Hee sunt fa-
milie caathitarum recensite per nomina
sua. omnes generis masculini ab uno mense
et supra. octo milia sexcenti. Habebunt
excubias sanctuarii et castra metabuntur
ad meridianam plagam. Princeps quoque
eorum erit helysaphan filius oziel. et custo-
dient archam mensamque et candelabrum
altaris et vasa sanctuarii in quibus ministratur
et velum cunctamque huiuscemodi supellec-
tilem. Princeps autem principum levita-
rum eleazar filius aaron sacerdotis erit
super excubitores custodie sanctuarii. At vero
de merari erunt populi mooliite et musite re-
censiti per nomina sua omnes generis mas-
culini ab uno mense et supra sex milia du-
centi. Princeps eorum suriel filius abyahil

el. in plaga septentrionali castra metabuntur.
Erunt sub custodia eorum tabule tabernaculi et
vectes et columpne et bases earum. et omnia que
ad cultum huiuscemodi pertinent. columpneque
atrii per circuitum cum basibus suis et paxilli
cum funibus. Castra metabuntur ante taber- federis
naculum id est ad orientalem plagam moy-
ses et aaron cum filiis suis. habentes custo-
diam sanctuarii in medio filiorum israel. Quis-
quis alienus accesserit morietur. Omnes le- numeravit
vite quos numeravit moyses et aaron iuxta
preceptum domini per familias suas in genere
masculino a mense uno et supra fuerunt vi-
ginti duo milia. Et ait dominus ad moysen.
Numera primogenitos sexus masculini
de filiis israel a mense uno et supra et habebis
summam eorum. Tollesque levitas mihi pro omni
primogenito filiorum israel. Ego sum dominus
Et pecora eorum pro universis primogenitis
pecorum filiorum israel. Recensuit moyses sicut
preceperat dominus primogenitos filiorum israel.
et fuerunt masculi per nomina sua a mense
uno et supra viginti duo milia ducenti septua-
ginta tres. Locutusque est dominus ad moysen
dicens. Tolle levitas pro primogenitis filiorum
israel. et pecora levitarum pro pecoribus eorum. eruntque
levite mei. Ego sum dominus. In precio autem
ducentorum septuaginta trium qui excedunt
numerum levitarum de primogenitis filiorum israel.
accipies quinque siclos per singula capita
ad mensuram sanctuarii. Siclus habet obolos
viginti. Dabisque pecuniam aaron et filiis
eius pretium eorum qui supra sunt. Tulit igitur
moyses pecuniam eorum qui fuerant amplius
et quos redemerant a levitis. pro primogenitis
filiorum israel mille trecentorum sexaginta quinque
siclorum iuxta pondus sanctuarii. et dedit eam
aaron et filiis eius iuxta verbum quod pre- filiis
ceperat ei dominus.

IIII

Locutus est dominus ad moysen et aaron
dicens. Tolle summam filiorum
caath de medio levitarum per domos
et familias suas a tricesimo anno et su-
pra usque ad quinquagesimum annum. om-
nium qui ingrediuntur ut stent et ministrent
in tabernaculo federis. Hic est cultus filiorum
caath. Tabernaculum federis et sancta sanctorum. In-
gredientur aaron et filii eius quando mo-

venda sunt castra. et deponent velum quod
pendet ante fores. involventque eo archam
testimonii et operient rursum velamine ia
cinctinarum pellium. extendentque desuper
pallium totum iacinctinum et inducent vec
tes. Mensam quoque propositionis involvent
iacinctino pallio. et ponent cum ea thuri
bula et mortariola. cyatos et crateres ad liba
fundenda. Panes semper in ea erunt. Ex
tendentque desuper pallium coccineum quod
rursum operient velamento iacinctinarum
pellium et inducent vectes. Sument et
pallium iacinctinum quo operient candela
brum cum lucernis et forcipibus suis et emunc
toriis et cunctis vasis olei. que ad concinnan
das lucernas necessaria sunt. et super omnia
ponent opertorium iacinctinarum pellium
et inducent vectes. Necnon et altare aureum
involvent iacinctino vestimento. et exten
dent desuper opertorium iacinctinarum pel
lium. inducentque vectes. Omnia vasa qui
bus ministratur in sanctuario involvent iacinc
tino pallio. et extendent desuper opertorium
iacinctinarum pellium inducentque vectes.
Sed et altare mundabunt cinere et involvent
illud purpureo vestimento ponentque cum
eo vasa quibus in ministerio eius utuntur.
id est ignium receptacula fuscinulas ac
tridentes uncinos et batilla. Cuncta vasa
altaris operient simul velamine iacinc
tinarum pellium. et inducent vectes. Cumque in
volverint aaron et filii eius sanctuarium et
omnia vasa eius in commotione castrorum.
tunc intrabunt filii caath. ut portent
involuta et non tangent vasa sanctuarii ne
moriantur. Ista sunt onera filiorum caath
in tabernaculo federis super quos erit elea
zar filius aaron sacerdotis ad cuius pertinet
curam oleum ad concinnandas lucernas
et propositionis incensum. et sacrificium quod
semper offertur. et oleum unctionis. et quicquid
ad cultum pertinet tabernaculi omniumque va
sorum que in sanctuario sunt. Locutusque est
dominus ad moysen dicens et aaron. Nolite
perdere populum caath de medio levitarum. sed
hoc facite eis ut vivant et non moriantur.
si tetigerint sancta sanctorum. Aaron et filii eius in
trabunt ipsique disponent onera singulorum.

et divident quid portare quis debeat. Alii nul
la curiositate videant que sunt in sanctuario
prius quam involvantur. alioquin morientur.
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Tolle summam etiam filiorum gerson per do
mos et familias et cognationes suas. a tri
ginta annis et supra usque ad annos quin
quaginta. numera omnes qui ingrediuntur et
ministrant in tabernaculo federis. Hoc est
officium gersonitarum familie ut portent
cortinas tabernaculi. et tectum federis et oper
imentum aliud et super omne velamen ia
cinctinum tentoriumque quod pendet in in
troitu tabernaculi federis cortinas atrii et
velum quod est in introitu ante tabernaculum.
Omniaque que ad altare pertinent funi
culos et vasa ministerii iubente aaron et fi
liis eius portabunt filii gerson. et scient
singuli cui debeant oneri mancipari.
Hic est cultus familie gersonitarum in
tabernaculo federis eruntque sub manu ytha
mar filii aaron sacerdotis. Filios quoque
merari per familias et domos patrum suorum
recensebis a triginta annis et supra usque ad
annos quinquaginta omnes qui ingrediuntur
ad officium ministerii sui. et cultum federis
testimonii. hec sunt onera eorum. Portabunt
tabulas tabernaculi et vectes eius et colum
pnas et bases earum. columpnas quoque
atrii per circuitum cum basibus et paxillis.
et funibus suis omnia vasa et supellectile
ad numerum accipient. sicque portabunt. Hoc
est officium familie meraritarum et minis
terium in tabernaculo federis. eruntque sub
manu ythamar filii aaron sacerdotis.
Recensuerunt igitur moyses et aaron et
principes synagoge filios caath per cog
nationes et domos patrum suorum a tri
ginta annis et supra usque ad annum quin
quagesimum omnes qui ingrediuntur ad mi
nisterium tabernaculi federis. et inventi sunt
duo milia septingenti quinquaginta. Hic
est numerus populi caath qui intrat
tabernaculum federis. Hos numeravit
moyses et aaron iuxta sermonem domini per
manum moysi. Numerati sunt et filii
gerson per cognationes et domos patrum
a triginta annis et supra usque ad annum

quinquagesimum omnes qui ingrediuntur ut
ministrent in tabernaculo federis inventi
sunt duo milia sexcenti triginta. Hec est
populus gersonitarum quos numeraverunt
moyses et aaron iuxta verbum domini. Nu-
merati sunt et filii merari per cognationes
et domos patrum suorum a triginta annis et
supra usque ad annum quinquagesimum. Omnes
qui ingrediuntur ad explendos ritus taber-
naculi federis inventi sunt tria milia du-
centi. Hic est numerus filiorum merari
quos recensuerunt moyses et aaron iux-
ta imperium domini per manum moysi. Omnes
qui recensiti sunt de levitis. quos fecit recen-
sere ad nomen moyses et aaron et principes
israel per cognationes et domos patrum suorum
a triginta annis et supra usque ad annum
quinquagesimum ingredientes ad ministe-
rium tabernaculi et onera portanda fuerunt
simul octo milia quingenti octoginta.
Iuxta verbum domini recensuit eos moyses et
aaron unumquemque iuxta officium et
onera sua sicut preceperat ei dominus. V
Locutusque est dominus ad moysen dicens.
Precipe filiis israel ut eiciant de cas-
tris omnem leprosum et qui semi-
ne fluit. pollutusque est super mortuo. tam
masculum quam feminam eicite de castris
ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum.
Feceruntque ita filii israel et eiecerunt eos extra
castra sicut locutus est dominus moysi.
Locutusque est dominus ad moysen dicens. Lo-
quere filiis israel. Vir sive mulier cum fece-
rint ex omnibus peccatis. que solent hominibus
accidere et per negligentiam transgressi fuerint
mandatum domini atque deliquerint confite-
buntur delictum suum. et reddent ipsum caput
quintamque partem ei in quem peccaverunt.
Sin autem non fuerit qui recipiat. dabunt
domino. et erit sacerdotis excepto ariete
qui offertur pro expiatione ut sit placabi-
lis hostia. Omnes quoque primitie quas
offerunt filii israel ad sacerdotem pertinent et
quidquid in sanctuario offertur a singulis et tra-
ditur manibus sacerdotis ipsius erit. Locu-
tusque est dominus ad moysen dicens. Loquere
filiis israel et dices ad eos. Vir cuius uxor
erraverit maritumque contempnens dormi-
erit cum alio viro. et hoc maritus deprehende-
re non quiverit. sed latet adulterium et testibus
argui non potest. quia non est inventa in stu-
pro. si spiritus zelotypie concitaverit virum contra
uxorem suam que vel polluta est vel falsa
suspitione appetitur: adducet eam ad sa-
cerdotem et offeret oblationem pro illa decimam
partem sati farine ordeacee. Non fundet
super eam oleum nec imponet thus quia
sacrificium zelotypie est. et oblatio inves-
tigans adulterium. Offeret igitur eam
sacerdos et statuet coram domino. Assumet-
que aquam sanctam in vase fictili et pauxillum
terre de pavimento tabernaculi mittet in eam.
Cumque steterit mulier in conspectu domini
discooperiet sacerdos caput eius. et ponet su-
per manus illius sacrificium recordationis
et oblationem zelotypie. Ipse autem tenebit
aquas amarissimas in quibus cum ex-
secratione maledicta congessit. adiurabitque
eam et dicet. Si non dormivit tecum vir
alienus. et si non polluta es deserto mariti
thoro non te nocebunt aque iste amarissime.
in quas maledicta congessi. Sin autem decli-
nasti a viro tuo atque polluta es. et concubui-
sti cum alio viro his maledictionibus subia-
cebis. Det te dominus in maledictionem exem-
plumque cunctorum in populo suo. Putrescere
faciat femur tuum et tumens uterus tu-
us disrumpatur. Ingrediantur aque male-
dicte in ventrem tuum et utero tumescente pu-
trescat femur tuum. Et respondebit mu-
lier: amen amen. Scribetque sacerdos ista
maledicta in libello. et delebit ea aquis a-
marissimis in quas maledicta congessit
et dabit ei bibere. Quas cum exhauserit
tollet sacerdos de manu eius sacrificium
zelotypie et elevabit illud coram domino
imponetque super altare ita dumtaxat ut
prius pugillum sacrificii tollat de eo quod
offertur super altare. et sic potum det mulieri + et incendat
aquas amarissimas. Quas cum bibe-
rit si polluta est et contempto viro adulte-
rii rea. pertransibunt eam aque maledictionis
et inflato ventre computrescet femur. eritque
mulier in maledictionem et in exemplum omni
populo. Quod si polluta non fuerit. erit in-
noxia et faciet liberos. Ista est lex zelotypie

si declinaverit mulier a viro suo et si polluta
fuerit. maritusque zelotypie spiritu concitatus
adduxerit eam in conspectu domini. et fecerit ei
sacerdos iuxta omnia que scripta sunt: ma-
ritus absque culpa erit. et illa recipiet ini-
quitatem suam. VI

Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere filiis israel. et dices ad eos. Vir
sive mulier cum fecerit votum ut sanc-
tificentur. et se voluerint consecrare domino. vino et
omni quod inebriare potest abstinebunt.
Acetum ex vino et ex qualibet alia potione
et quicquid de uva exprimitur: non bibent.
uvas recentes siccasque non comedent cun-
ctis diebus quibus ex voto domino consecrantur.
quicquid ex vinea esse potest ab uva pas-
sa usque ad acinum non comedent. Omni tempore
separationis sue novacula non transibit
super caput eius usque ad completum diem
quo domino consecratur. sanctus erit crescente
cesarie capitis eius. Omni tempore consecra-
tionis sue super mortuum non ingredietur
nec super patris quidem et matris et fratris
sororisque funere contaminabitur. quia consecratio
dei sui super caput eius est. Omnibus diebus
consecrationis sue sanctus erit domino. Si
autem mortuus fuerit subito quispiam
coram eo polluetur caput consecrationis eius
quod radet illico. et eadem die purgationis
sue et rursum septima. In octavo autem
die offeret duos turtures vel duos pullos
columbe sacerdoti in introitu tabernaculi
federis testimonii. facietque sacerdos unum
pro peccato et alterum in holocaustum. et deprecabitur
pro eo. quia peccavit super mortuo. sanctifica-
bitque caput eius in die illo et consecrabit
domino dies separationis eius offerens
agnum anniculum pro peccato ita tamen ut
dies priores irriti fiant quoniam polluta est
sanctificatio eius. Ista est lex consecrationis
cum dies quos ex voto decreverat complebun-
tur. Adducet eum ad hostium taberna-
culi federis et offeret oblationem eius domino
agnum anniculum inmaculatum in holo-
caustum et ovem anniculam inmacu-
latam pro peccato et arietem inmaculatum hos-
tiam pacificam canistrum quoque pa-
num azimorum qui conspersi sunt oleo et la-
gana absque fermento uncta oleo ac liba-
mina singulorum que offeret sacerdos co-
ram domino. et faciet tam pro peccato quam in holo-
caustum. Arietem vero immolabit
hostiam pacificam domino offerens simul
canistrum azimorum et libamenta que
ex more debentur. Tunc radetur nazare-
us ante hostium tabernaculi federis ce-
sarie consecrationis sue. tolletque capillos
eius. et ponet super ignem qui est suppositus
sacrificio pacificorum. et armum coctum
arietis. tortamque absque fermento unam
de canistro. et laganum azimum unum
et tradet in manibus nazarei. postquam ra-
sum fuerit caput eius. susceptaque rur-
sum ab eo elevabit in conspectu domini. et sancti-
ficata sacerdotis erunt. sicut pectusculum
quod separari iussum est et femur. Post hec
potest bibere nazareus vinum. Ista est lex
nazarei cum voverit offerre oblationem
suam domino tempore consecrationis sue
exceptis hiis que invenerit manus eius
iuxta quod mente devoverat. ita faciet ad
perfectionem sanctificationis sue. Locutusque
est dominus ad moysen dicens. Loquere aa-
ron et filiis eius. Sic benedicetis filiis is-
rahel. et dicetis eis. Benedicat tibi dominus et
custodiat te. ostendat dominus faciem
suam tibi. et misereatur tui. Convertat domi-
nus vultum suum ad te et det tibi pacem.
Invocabuntque nomen meum super filios is-
rahel. et ego benedicam eis. VII

Factum est autem in die qua com-
plevit moyses tabernaculum et
erexit illud. unxitque et sanctificavit
cum omnibus vasis suis. obtulerunt
principes israel et capita familiarum qui e-
rant per singulas tribus et prefecti eorum qui nu-
merati fuerant: munera coram domino
sex plaustra tecta cum duodecim bobus.
Unum plaustrum obtulere duo duces
et unum bovem singuli. obtuleruntque
ea in conspectu tabernaculi. Ait dominus ad moy-
sen. Suscipe ab eis ut serviant in ministerio
et trades ea levitis iuxta ordinem mini-
sterii sui. Itaque cum suscepisset moyses
plaustra et boves tradidit eos levitis
Duo plaustra et quattuor boves dedit

filiis gerson iuxta id quod habebant necessarium.
Quatuor alia plaustra et octo boves dedit
filiis merari secundum officia et cultum su
um sub manu ythamar filii aaron sacer
dotis. Filiis autem caath non dedit plau
stra et boves quia in sanctuario serviunt et
onera propriis portant humeris. Igitur op
tulerunt duces in dedicacionem altaris
die qua unctum est oblacionem suam
ante altare. Dixitque dominus ad moysen.
Singuli duces per singulos dies offerant
munera in dedicacionem altaris. Primo die
optulit naason oblacionem filius amy
nadab de tribu iuda. fueruntque in ea ace
tabulum argenteum pondo centum triginta
syclorum fiala argentea habens septuagin
ta siclos iuxta pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in sacrificio et
mortariolum aureum ex decem siclis au
reis plenum incenso. bovem de armento
et arietem et agnum anniculum in holocaustum.
hircumque pro peccato. In sacrificio pacifico
rum boves duos arietes quinque hyrcos quin
que agnos anniculos quinque. Hec est obla
cio naason filii amynadab. Secundo
die optulit oblacionem suam nathanael
filius suar dux de tribu ysachar acceta
bulum argenteum appendens centum tri
ginta siclos fialam argenteam habentem
septuaginta siclos iuxta pondus sanctua
rii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium. mortariolum aureum habens
decem siclos plenum incenso. bovem de ar
mento et arietem et agnum anniculum in
holocaustum hircumque pro peccato. Et in sacri
ficio pacificorum boves duos arietes quinque
hircos quinque agnos anniculos quinque.
Hec fuit oblacio nathanael filii suar. Tercia
die princeps filiorum zabulon heliab filius
helon optulit acetabulum argenteum
appendens centum triginta syclos fialam
argenteam habentem septuaginta siclos
ad pondus sanctuarii utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium. morta
riolum aureum appendens decem siclos
plenum incenso bovem de armento et
arietem et agnum anniculum in holocau
stum. hircumque pro peccato. Et in sacrificio pa

cificorum boves duos. arietes quinque. hircos et
quinque agnos anniculos quinque. Hec est ob
lacio heliab filii helon. Die quarto princeps
filiorum ruben helysur filius sedeur obtu
lit acetabulum argenteum appendens cen
tum triginta siclos. fialam argenteam haben
tem septuaginta siclos ad pondus sanctu
arii utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium. mortariolum aureum appen
dens decem siclos plenum incenso. bovem
de armento et arietem et agnum anniculum
in holocaustum hircumque pro peccato. Et in hos
tias pacificorum boves duos et arietes quinque
hircos quinque agnos anniculos quinque.
Hec fuit oblacio helysur filii sedeur. Die
quinto princeps filiorum symeon salamyel
filius surisadday. optulit acetabulum
argenteum appendens centum triginta
siclos. fialam argenteam habentem septua
ginta siclos. ad pondus sanctuarii utrum
que plenum simila conspersa oleo in sacrifi
cium. mortariolum aureum habens decem
siclos plenum incenso bovem de armento
et arietem et agnum anniculum in holocau
stum hircumque pro peccato. Et in hostias pa
cificorum boves duos arietes quinque hyrcos et
quinque agnos anniculos quinque. Hec fuit
oblacio salamyel filii surisadday. Die
sexto princeps filiorum gad helyasaph fili
us duel obtulit acetabulum argenteum appen
dens centum triginta siclos. fialam ar
genteam habentem septuaginta siclos ad
pondus sanctuarii utrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium. mortari
olum aureum appendens decem siclos et
plenum incenso bovem de armento et arie
tem et agnum anniculum in holocaustum.
hircumque pro peccato. Et in hostias pacificorum
boves duos arietes quinque. hircos quinque.
agnos anniculos quinque. Hec fuit obla
cio helyasaph filii duel. Die septimo
princeps filiorum ephraym helysama fi
lius ammyud optulit acetabulum argen
teum appendens centum triginta siclos
fialam argenteam habentem septuaginta
siclos ad pondus sanctuarii utrumque ple
num simila conspersa oleo in sacrificium.
mortariolum aureum appendens decem

y oblacio

siclos plenum incenso bovem de armento
et arietem et agnum anniculum in holo
caustum hircumque pro peccato. Et in hostias
pacificorum boves duos arietes quinque hir
cos quinque agnos anniculos quinque.
Hec fuit oblatio helysama filii ammi
ud. Die octavo princeps filiorum manasse
gamaliel filius phadassur obtulit ace
tabulum argenteum appendens centum
triginta siclos. fialam argenteam habentem
septuaginta siclos ad pondus sanctuarii
utrumque plenum simila conspersa oleo in
sacrificium. mortariolum aureum ap
pendens decem siclos plenum incenso.
bovem de armento et arietem et agnum an
niculum in holocaustum hircumque pro pec
cato. Et in hostias pacificorum boves duos
arietes quinque hircos quinque agnos an
niculos quinque. Hec fuit oblatio ga
maliel filii phadassur. Die nono prin
ceps filiorum beniamin abydan filii
gedeonis obtulit acetabulum argente
um appendens centum triginta siclos
fialam argenteam habentem septuaginta
siclos ad pondus sanctuarii. utrumque
plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
mortariolum aureum appendens decem
siclos plenum incenso. bovem de armento
et arietem et agnum anniculum in holocau
stum hircumque pro peccato. Et in hostias pa
cificorum boves duos arietes quinque hircos
quinque agnos anniculos quinque. Hec fuit
oblatio abydan filii gedeonis. Die de
cima princeps filiorum dan ahyezer filius
ammisadday. obtulit acetabulum argen
teum appendens centum triginta sy
clos fialam argenteam habentem septua
ginta siclos ad pondus sanctuarii. et
utrumque plenum simila conspersa oleo
in sacrificium. mortariolum aureum ap
pendens decem siclos plenum incenso.
bovem de armento et arietem et agnum
anniculum in holocaustum. hircumque pro
peccato. Et in hostias pacificorum boves duos
arietes quinque hircos quinque agnos an
niculos quinque. Hec fuit oblatio ahie
zer filii ammisadday. Die undecima
princeps filiorum aser phegiel filius o
chran obtulit acetabulum argenteum appen
dens centum triginta siclos. fialam argen
team habentem septuaginta siclos ad pon
dus sanctuarii utrumque plenum simila con
spersa oleo in sacrificium. mortariolum au
reum appendens decem siclos plenum in
censo. bovem de armento et arietem et ag
num anniculum in holocaustum hircumque
pro peccato. Et in hostias pacificorum boves du
os arietes quinque hircos quinque agnos an
niculos quinque. Hec fuit oblatio fe
giel filii ochran. Die duodecima princeps
filiorum neptalym ahyra filius henan.
obtulit acetabulum argenteum appendens
centum triginta siclos fialam argente
am habentem septuaginta siclos ad pondus
sanctuarii utrumque plenum simila con
spersa oleo in sacrificium. mortariolum au
reum appendens decem siclos plenum
incenso. bovem de armento et arietem et ag
num anniculum in holocaustum hircumque
pro peccato. Et in hostias pacificorum boves duos
arietes quinque agnos anniculos quinque
et hircos quinque. Hec fuit oblatio ahyra
filii henan. Hec in dedicatione altaris
oblata sunt a principibus israel in die qua
consecratum est. acetabula argentea duode
cim. fiale argentee xii. mortariola aurea
xii. ita ut c.xxx. siclos argenti haberet
unum acetabulum. et septuaginta siclos
una fiala. id est in commune vasorum omnium
ex argento sicli duo milia quadringen
ti pondere sanctuarii. mortariola aurea
duodecim plena incenso denos siclos
appendentia pondere sanctuarii id est simul
auri sicli centum viginti boves de armen
to in holocaustum duodecim. arietes
xii. agni anniculi duodecim. et libamenta
eorum xii. hirci pro peccato et hostie pacificorum bo
ves viginti quatuor. arietes sexaginta.
hirci sexaginta agni anniculi sexaginta.
Hec sunt oblata in dedicatione altaris.
quando unctum est. Cumque ingrederetur
moyses tabernaculum federis ut consuleret
oraculum. audiebat vocem loquentis ad
se de propitiatorio quod erat super archam
testimonii inter duos cherubim unde et
loquebatur ei.

VIII

Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad aaron et dices ad eum.
Cum posueris septem lucernas in
candelabrum mansurali parte erigatur.
Hoc igitur precepit ut lucerne contra bore
am erga eam respiciant ad mensam pa
num propositionis contra eam partem quam can
delabrum respicit lucem debebunt. Fecitque
aaron et imposuit lucernas super candelabrum
ut preceperat dominus moysi. Hec autem
erat factura candelabri. Ex auro ducti
li tam medius stipes quam cuncta que ex
utroque calamorum latere nascebantur iux
ta exemplum quod ostendit dominus moy
si. ita operatus est candelabrum. Locutus
est dominus ad moysen dicens. Tolle levitas
de medio filiorum israel et purificabis eos iux
ta hunc ritum. Aspergantur aqua lus
trationis. et radant omnes pilos carnis
sue. Cumque laverint vestimenta sua et mun
dati fuerint. tollent bovem de armento et
libamenta eius similam oleo conspersam.
Bovem autem alterum de armento tu acci
pies pro peccato. et applicabis levitas coram
tabernaculo federis convocata omni multi
tudine filiorum israel. Cumque levite fue
rint coram domino ponent filii israhel
manus suas super eos. et offeret aaron levi
tas munus in conspectu domini a filiis israel ut
serviant in ministerio eius. Levite quoque
ponent manus suas super capita boum.
e quibus unum facies pro peccato. et alterum in ho
locaustum domini. ut depreceris pro eis. Statues
que levitas in conspectu aaron et filiorum eius
et consecrabis oblatos domino. et separabis de
medio filiorum israel ut sint mei. et postea
ingrediantur tabernaculum federis ut ser
viant michi. Sicque purificabis et consecra
bis eos in oblationem domini. quoniam dono donati
sunt michi a filiis israel. pro primogenitis que
aperiunt vulvam in israel accepi eos.
Mea sunt enim omnia primogenita filiorum
israel. tam ex hominibus quam ex iumentis
ex die qua percussi omne primogenitum
in terra egypti sanctificavi eos michi. et tuli
levitas de cunctis primogenitis filiorum israel
tradidique eos dono aaron et filiis eius

de medio populi. ut serviant michi pro filiis
israel in tabernaculo federis et orent pro eis ne
sit in populo plaga. si ausi fuerint accedere
ad sanctuarium. Feceruntque moyses et aa
ron et omnis multitudo filiorum israel super
levitas que preceperat dominus moysi. puri
ficatique sunt. et laverunt vestimenta sua.
Elevavitque eos aaron in conspectu domini et
oravit pro eis ut purificati ingrederentur
ad officia sua in tabernaculum federis co
ram aaron et filiis eius. Sicut preceperat
dominus moysi de levitis ita factum est. Locu
tusque est dominus ad moysen dicens. Hec
est lex levitarum. A viginti quinque annis
et supra ingredientur ut ministrent in taber
naculo federis. Cumque quinquagesimum an
num etatis impleverint. sunt cessabunt.
eruntque ministri fratrum suorum in taber
naculo federis ut custodiant que sibi fue
rint commendata. opera autem ipsa non facient.
Sic dispones levitas in custodiis suis.

IX

Locutus est dominus ad
moysen in deserto synay anno
secundo postquam egressi sunt de terra
egypti mense primo dicens. Faciant filii
israel phase in tempore suo. quartadecima die
mensis huius ad vesperam iuxta omnes
cerimonias et iustificationes eius. Precepit
que moyses filiis israel ut facerent phase
qui fecerunt tempore suo quartodecimo die
mensis huius ad vesperam in monte
synay iuxta omnia que mandaverat
dominus moysi fecerunt filii israel. Ecce autem
quidam inmundi super anima hominis
qui non poterant facere phase in tempore
illo accedentes ad moysen et aaron dixe
runt eis. Inmundi sumus super anima
hominis quare fraudamur ut non va
leamus offerre sacrificium domino in tempore
suo inter filios israel. Quibus respondit mo
yses. State ut consulam quid precipiat do
minus de vobis. Locutusque est dominus ad moy
sen dicens. Loquere filiis israel. Homo
qui fuerit inmundus super anima sive
in via procul in gente vestra faciet phase
domino mense secundo quartadecima die men
sis ad vesperam cum azimis et lactucis

agrestibus comedent illud. Non relinquent
ex eo quicquam usque mane et os eius non con
fringent. Omnem ritum phase observa
bunt. Si quis autem mundus est et in
itinere non fuit et tamen non fecit phase. exter
minabitur anima illa de populis suis quia
sacrificium domino non obtulit tempore
suo. peccatum suum ipse portabit. Peregrinus
quoque et advena si fuerit apud vos. fa
ciet phase domini iuxta ceremonias et
iustificationes eius. Preceptum idem erit
apud vos tam advene quam indigene.
Igitur die qua erectum est tabernaculum
operuit illud nubes. A vespere autem super
tentorium erat quasi species ignis usque
mane. Sic fiebat iugiter. Per diem ope
riebat illud nubes. et per noctem quasi species
ignis. Cumque ablata fuisset nubes que
tabernaculum protegebat. tunc proficisceban
tur filii israel. et in loco ubi stetisset nubes
ibi castra metabantur. Ad imperium domini
proficiscebantur. et ad imperium eius figebant
tabernaculum. Cunctis diebus quibus sta
bat nubes super tabernaculum manebant in
eodem loco. Et si evenisset ut multo tem
pore maneret super illud. erant filii israel in ex
cubiis domini et non proficiscebantur quotquot di
ebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad im
perium domini erigebant tentoria. et ad im
perium illius deponebant. Si fuisset nubes
a vespere usque ad mane. statim diluculo
tabernaculum dereliquisset proficiscebantur.
Et si post diem et noctem recessisset. dissipa
bant tentoria. Si vero biduo aut uno men
se vel longiori tempore fuisset super taberna
culum. manebant filii israel in eodem lo
co et non proficiscebantur. Statim autem ut
recessisset movebant castra. Per verbum
quippe domini figebant tentoria et per ver
bum illius proficiscebantur. Erantque in ex
cubiis domini iuxta imperium eius per
manum moysi. X

Locutus est dominus ad moysen di
cens. Fac tibi duas tubas ar
genteas ductiles. quibus convo
care possis multitudinem quando mo
venda sunt castra. Cumque increpueri
tis tubis congregabitur ad te omnis turba
ad hostium tabernaculi federis. Si semel
clangueris venient ad te principes et capita
multitudinis israel. Si autem prolixior
atque concisus clangor increpuerit mo
vebunt castra primi qui sunt ad orien
talem plagam. In secundo autem sonitu et
pari ululatu tube levabunt tentoria
qui habitant ad meridiem. et iuxta hunc
modum reliqui facient ululantibus
tubis in profectione. Quando autem con
gregandus est populus. simplex tubarum
clangor erit. et non concise ululabunt. Filii
aaron sacerdotes clangent tubis. eritque
vobis hoc legitimum sempiternum in
generationibus vestris. Si exieritis ad bel
lum de terra vestra contra hostes qui dimi
cant adversum vos. clangetis ululantibus
tubis. et erit recordatio vestri coram do
mino deo vestro. ut eruamini de manibus
inimicorum vestrorum. Si quando habebitis epulum
et dies festos et kalendas canetis tubis
super holocaustis et pacificis victimis
ut sint vobis in recordationem dei vestri. Ego
dominus deus vester. Anno secundo mense
secundo. vicesima die mensis elevata est
nubes de tabernaculo federis. Profectique sunt
filii israel per turmas suas de deserto synay.
et recubuit nubes in solitudine pharan.
Moveruntque castra primi iuxta imperium
domini per manum moysi. Filii iuda per tur
mas suas. quorum princeps erat naason
filius aminadab. In tribu filiorum
ysachar fuit princeps nathanael fili
us suar. In tribu zabulon erat princeps
helyab filius helon. Depositumque est
tabernaculum quod portantes egressi sunt
filii gerson et merari. Profectique sunt et
filii ruben per turmas et ordinem suum
quorum princeps erat helysur filius
sedeur. In tribu autem filiorum symeon
princeps fuit salamyel filius surisad
day. Porro in tribu gad erat princeps
helyasaph filius duel. Profectique sunt
et caathite portantes sanctuarium. Tam
diu tabernaculum portabatur donec veni
rent ad erectionis locum. Moverunt
castra filii ephraym per turmas suas
in quibus exercitui princeps erat helysama.

filius Ammiud. In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur. Et in tribu Beniamin dux Abidan filius Gedeonis. Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas, in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Amisaddai. In tribu filiorum Aser erat princeps Fegiel filius Ochran. In tribu filiorum Neptalim princeps Ahyra filius Henan. Hec sunt castra et profectiones filiorum Israhel per turmas suas quando egrediebantur. Dixitque Moyses Obab filio Raguel Madianite cognato suo: Proficiscimur ad locum quem Dominus daturus est nobis. Veni nobiscum ut bene faciamus tibi, quia Dominus promisit bona Israheli. Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram meam in qua natus sum. Et ille: Noli, inquit, nos relinquere; tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, et eris ductor noster. Cumque nobiscum veneris, quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis daturus est Dominus, dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, archaque federis Domini precedebat eos per dies tres providens castrorum locum. Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent. Cumque elevaretur archa dicebat Moyses: Surge Domine et dissipentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum autem deponeretur aiebat: Revertere Domine ad multitudinem exercitus Israhel. ·XI·

Interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore contra Dominum. Quod cum audisset Dominus iratus est, et accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem. Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum et absorptus est ignis. Vocavitque nomen loci illius Incensio, eo quod succensus fuisset contra eos ignis Domini. Vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis flagravit desiderio carnium, sedens et flens iunctis sibi pariter filiis Israhel, et ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium quos comedebamus in Egypto gratis. In mentem nobis veniunt cucumeres et pepones, porrique et cepe et allia. Anima nostra arida est; nichil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Erat autem man quasi semen coriandri, coloris bdellii. Circuibat populus et colligens illud frangebat mola sive terebat in mortario, coquens in olla et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter et man. Audivit ergo Moyses flentem populum per familias singulos per hostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde, sed et Moysi intolleranda res visa est. Et ait ad Dominum: Cur afflixisti servum tuum? Quare non invenio gratiam coram te? Et cur imposuisti pondus universi populi super me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam ut dicas michi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde michi carnes ut dem tante multitudini? Flent contra me dicentes: Da nobis carnes ut comedamus. Non possum sustinere solus omnem hunc populum, quia gravis est michi. Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Et ait Dominus ad Moysen: Congrega michi septuaginta viros de senioribus Israhel quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri, et duces eos ad hostium tabernaculi federis faciesque ibi stare tecum, ut descendam et loquar tibi, et auferam de spiritu tuo tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris. Populo quoque dices: Sanctificamini, cras comedetis carnes; ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? Bene nobis erat in Egypto. Ut det vobis Dominus carnes et comedatis, non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem, sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras et vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dominum qui in medio vestri est, et fleveritis coram eo dicentes: Quare egressi sumus ex Egypto? Et ait Moyses ad Dominum: Sexcenta milia peditum huius populi sunt et tu

dicis dabo eis esum carnium mense inte
gro. Numquid ovium et boum multi
tudo cedetur ut possit sufficere ad cibum? vel
omnes pisces maris in unum congregabuntur
ut eos satient? Cui respondit dominus. Numquid
manus domini invalida est? Iam nunc
videbis utrum meus sermo opere comple
atur. Venit igitur moyses et narravit
populo verba domini. congregans septuaginta viros
de senioribus israel. quos stare fecit circa ta
bernaculum. Descenditque dominus per nubem
et locutus est ad eum. auferens de spiritu qui
erat in moyse et dans septuaginta viris.
Cumque requievisset in eis spiritus prophetaverunt
nec ultra cessaverunt. Remanserant autem
in castris duo viri quorum unus vocaba
tur eldad et alter medad. super quos requie
vit spiritus. Nam et ipsi descripti fuerant et non
exierant ad tabernaculum. Cumque propheta
rent in castris cucurrit puer et nuntiavit
moysi dicens. Eldad et medad prophetant in
castris. Statimque iosue filius nun et
minister moysi et electus e pluribus ait.
Domine mi moyses prohibe eos. At il
le. Quid inquit emularis pro me? Quis
tribuat ut omnis populus prophetet. et det eis
spiritum suum. Reversus est autem moyses
et omnes maiores natu israel in castra.
Ventus autem egressus a domino arrep
tas trans mare coturnices detulit et dimi
sit in castra itinere quantum uno die suf
ficere potest ex omni parte castrorum per circui
tum. volabantque in aere duobus cubitis
altitudine super terram. Surgens ergo
populus toto die illo et nocte ac die altero
congregavit coturnices. qui parum decem
choros et siccaverunt eas per gyrum castrorum.
Adhuc carnes erant in dentibus eorum nec
defecerat huiuscemodi cibus. et ecce fu
ror domini concitatus in populum. percussit eum
plaga magna nimis. Vocatusque est
locus ille sepulchra concupiscentie. ibi
enim sepelierunt populum qui desideraverat
carnes. Egressi autem de sepulchris concu
piscentie venerunt in aseroth et manserunt ibi.

Locutaque est maria et xii
aaron contra moysen propter uxorem
eius ethiopissam et dixerunt.
Numquid per solum moysen locutus est do
minus? Nonne et nobis similiter est locutus?
Quod cum audisset dominus iratus est valde. Erat
enim moyses vir mitissimus super omnes
homines qui morabantur in terra. Statimque
locutus est ad eum et aaron et ad mariam.
Egredimini vos tantum tres ad taber
naculum federis. Cumque fuissent egressi des
cendit dominus in columpna nubis et stetit
in introitu tabernaculi. vocans aaron et
mariam. Qui cum issent dixit ad eos.
Audite sermones meos. Si quis fuerit in
ter vos propheta domini in visione appa
rebo ei vel per somnium loquar ad illum.
At non talis servus meus moyses qui
in omni domo mea fidelissimus est. Ore
enim ad os loquar ei et palam. non per
enigmata et figuras dominum videt. Quare
igitur non timuistis detrahere servo meo moy
si. Iratusque contra eos abiit. nubes quoque
recessit que erat super tabernaculum et ecce maria
apparuit candens lepra quasi nix. Cumque
respexisset eam aaron et vidisset perfusam
lepra. ait ad moysen. Obsecro domine mi ne
imponas nobis hoc peccatum quod stulte
commisimus. ne fiat hec ut mortua et quasi
abortivum quod proicitur de vulva matris
sue. Ecce iam medium carnis eius devo
ratum est lepra. Clamavitque moyses
ad dominum dicens. Domine deus obsecro sana
eam. Cui respondit dominus. Si pater eius
spuisset in faciem eius. nonne debuerat
saltem septem diebus rubore suffundi. Se
paretur septem diebus extra castra et postea
revocabitur. Exclusa est itaque maria
extra castra septem diebus. et populus non est
motus de loco illo donec revocata est maria.

Et profectus est populus de xiii
aseroth fixis tentoriis in deserto
pharan. Ibi locutus est dominus ad
moysen dicens. Mitte viros qui considerent terram
chanaan quam daturus sum filiis israel.
singulos de singulis tribubus ex principibus.
Fecit moyses quod dominus imperaverat de de
serto pharan mittens principes viros quorum
ista sunt nomina. De tribu ruben
sammua filium zeccur. De tribu symeon
saphat filium huri. De tribu iuda ca

Ioseph filium iephone. De tribu ysachar
ygal filium ioseph. De tribu effraym
osee filium nun. De tribu beniamyn fal
thy filium raphu. De tribu zabulon ged
dyel filium sodi. De tribu ioseph sceptri
manasse filium gaddi susy. De tribu
dan ammyel filium gemalli. De tribu
aser: stur filium mychael. De tribu nep
talym nabby filium vaphsi. De tribu
gad. guel filium machy. Hec sunt no
mina virorum quos misit moyses ad
considerandam terram chanaan. vocavitque
osee filium nun iosue. Misit ergo eos
moyses ad considerandam terram chanaan.
et dixit ad eos. Ascendite ad meridianam
plagam. Cumque veneritis ad montes con
siderate terram qualis sit. et populum qui ha
bitator est eius. utrum fortis sit an infirmus.
paucus numero an plures. ipsa terra bona
an mala. urbes quales muratae an ab
sque muris. humus pinguis an sterilis.
nemorosa an absque arboribus. Confortami
mini et afferte nobis de fructibus terre illius.
Erat autem tempus quando iam precoque
uve vesci possunt. Cumque ascendissent
exploratores. exploraverunt terram a deserto
syn usque roob intrantibus emath. Ascende
runtque ad meridiem et venerunt in ebron
ubi erant achyman et sisay et tholmay
filii enach. Nam ebron septem annis
ante thanym urbem egypti condita est.
Pergentes usque ad torrentem botri absci
derunt palmitem cum uva sua quem
portaverunt in vecte duo viri. De malis
quoque granatis et de ficis terre illius tule
runt. qui appellatus est nehelescol. id est
torrens botri. eo quod botrum portassent
inde filii israel. Reversique exploratores terre
post quadraginta dies omni circuita
regione venerunt ad moysen et aaron
et ad omnem cetum filiorum israel in desertum
pharan quod est in cades. Locutique sunt
eis et omni multitudini ostenderunt
fructus terre et narraverunt dicentes. Veni
mus in terram ad quam misisti nos que
revera fluit lacte et melle. ut ex hiis e
fructibus cognosci potest. sed cultores for
tissimos habet. et urbes grandes atque
muratas. Stirpem enachim vidimus i
bi. Amalech habitabat in meridie. etheus
et iebuseus et amorreus in montanis. cha
naneus vero moratur iuxta mare et circa
fluenta iordanis. Inter hec caleph com
pescens murmur populi qui oriebatur
contra moysen ait. Ascendamus et possidea
mus terram. quoniam poterimus obtinere eam.
Alii vero qui fuerant cum eo dicebant.
Nequaquam ad hunc populum valemus
ascendere quia fortior nobis est. Detraxeruntque
terre quam inspexerant apud filios israel. dicen
tes. Terra quam lustravimus devorat ha
bitatores suos. populus quem aspeximus
procere stature est. Ibi vidimus monstra
quedam filiorum enach de genere gy
ganteo quibus comparati quasi locuste
videbamur.

XIIII

Igitur vociferans omnis turba flevit
nocte illa et murmurati sunt contra mo
ysen et aaron cuncti filii israel dicentes.
Utinam mortui essemus in egypto. et utinam
in hac vasta solitudine. Utinam perea
mus. et non inducat nos dominus in terram
istam ne cadamus gladio et uxores ac
liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius
est reverti in egyptum. Dixeruntque alter ad
alterum. Constituamus nobis ducem et re
vertamur in egyptum. Quo audito moy
ses et aaron ceciderunt proni in terram co
ram omni multitudine filiorum israel. At
vero iosue filius nun et caleph filius ief
phone qui et ipsi lustraverant terram. scide
runtque vestimenta sua et ad omnem multi
tudinem filiorum israel locuti sunt. Terra quam
circuivimus valde bona est. Si propitius fu
erit dominus inducet nos in eam. et tradet terram
lacte et melle manentem. Nolite rebelles
esse contra dominum neque timeatis populum terre hu
ius quia sicut panem ita possumus
eos devorare. Recessit ab eis omne pre
sidium. Dominus nobiscum est nolite ti
mere. Cumque clamaret omnis multitu
do et lapidibus vellet eos opprimere. apparuit
gloria domini super tectum federis videntibus
cunctis filiis israel. et dixit dominus ad moysen.
Usque quo detrahet mihi populus iste. Quo us
que non credent mihi in omnibus signis que

fecisti coram eis. Feriam igitur eos pestilen
tia atque consumam. Te autem faciam princi
pem super gentem magnam et fortiorem
quam hec est. Et ait moyses ad dominum. Ut audi
ant egyptii de quorum medio eduxisti po
pulum istum et habitatores terre huius qui
audierunt quod tu domine in populo isto sis
et facie videaris ad faciem et nubes tua
protegat illos et in columpna nubis prece
das eos per diem. et in columpna ignis per
noctem quod occideris tantam multitudinem
quasi unum hominem et dicant. Non po
terat introducere populum in terram pro qua
iuraverat. idcirco occidit eos in solitu
dine. Magnificetur ergo fortitudo domini
sicut iurasti dicens. Dominus patiens
et multe misericordie auferens iniquitatem et scele
ra. nullumque innoxium relinquens
qui visitas peccata patrum in filios in
tertiam et quartam generationem. Dimitte
obsecro peccatum populi tui huius secundum
magnitudinem misericordie tue. sicut propicius
fuisti egredientibus de egypto usque ad lo
cum hunc. Dixitque dominus. Dimisi iuxta
verbum tuum. Vivo ego et implebitur gloria
domini universa terra. Attamen omnes ho
mines qui viderunt maiestatem meam
et signa que feci in egypto et in solitudi
ne. et temptaverunt me iam per decem vices.
nec obedierunt voci mee non videbunt
terram pro qua iuravi patribus eorum nec quis
quam ex illis qui detraxerunt michi intuebi
tur eam. Servum meum caleph qui plenus
alio spiritu secutus est me inducam in terram
hanc quam circuivit et semen eius posside
bit eam. quoniam amalechites et chananeus
habitant in vallibus. Cras movete castra
et revertimini in solitudinem per viam ma
ris rubri. Locutus est dominus ad moysen et
aaron dicens. Usque quo multitudo
hec pessima murmurat contra me. Quere
las filiorum israel audivi. Dic ergo eis. Vi
vo ego dicit dominus. sicut locuti estis
audiente me. sic faciam vobis. In so
litudine hac iacebunt cadavera vestra.
numerati — Omnes qui numerati estis a vigin
ti annis et supra et murmurastis contra me
non intrabitis terram super quam levavi
manum meam ut habitare facerem vos
preter caleph filium iephone et iosue fi
lium nun. Parvulos autem vestros de quibus
dixistis quod prede hostibus forent introdu
cam ut videant terram que vobis displi
cuit. Vestra cadavera iacebunt in soli
tudine. Filii vestri erunt vagi in deserto annis
quadraginta et portabunt fornicationem
vestram. donec consumantur cadavera patrum
in deserto. iuxta numerum quadraginta die
rum quibus considerastis terram. Annus pro
die imputabitur. et quadraginta annis re
cipietis iniquitates vestras et scietis ulcio
nem meam. quoniam sicut locutus sum ita
faciam omni multitudini huic pes
sime que consurrexit adversum me in so
litudine hac deficiet et morietur. Igitur
omnes viri quos miserat moyses ad
considerandam terram et qui reversi murmura
re fecerant contra eum omnem multitu
dinem detrahentes terre quod esset mala.
mortui sunt atque percussi in conspectu do
mini. Iosue autem filius nun et ca
leph filius iephone vixerunt ex omnibus
qui perrexerant ad considerandam terram.
Locutusque est moyses universa hec ad
omnes filios israel et luxit populus nimis.
Et ecce mane surgentes ascenderunt
verticem montis atque dixerunt. Parati
sumus ascendere ad locum de quo dominus
locutus est quia peccavimus. Cur inquit — clamibz moysi
transgredimini verbum domini quod vobis non
cedet in prosperum. Nolite ascendere. non enim
est dominus vobiscum. ne corruatis coram in
imicis vestris. Amalechites et chananeus
ante vos sunt quorum gladio corruetis.
eo quod nolueritis acquiescere domino nec
erit dominus vobiscum. At illi contenebrati
ascenderunt in verticem montis. Archa
autem testamenti domini et moyses non reces
serunt de castris. Descenditque amale
chites et chananeus qui habitabant in
monte et percutiens eos atque concidens per
secutus est usque horma.

XV

Locutus est dominus ad moysen di
cens. Loquere ad filios israel et dices
ad eos. Cum ingressi fueritis
terram habitationis vestre quam ego dabo

nobis feceritis oblacionem domino in ho
locaustum aut victimam. pacifica vota
soluentes vel sponte offerentes munera aut
in sollempnitatibus vestris adolentes odo
rem suauissimum domino de bobus siue de
ouibus. offeret quicumque immolauerit vic
timam domino sacrificium simile decimam
partem ephy conspersam oleo quod mensuram
habebit quartam partem hyn. et vinum ad
liba fundenda eiusdem mensure dabit in
holocaustum siue in victimam. per agnos
singulos et arietes. et erit sacrificium simile
duas decimas que conspersa sit oleo tercie
partis hyn. et vinum ad libamentum tercie
partis eiusdem mensure offeret in odorem
suauitatis domino. Quando vero de bo
uis feceris holocaustum aut hostiam
ut impleas votum vel pacificas victimas
domino dabis per singulos boues simile to tres
decimas conspersae oleo quod habebat in sacri
ficio medium mensure hyn et vinum ad
liba fundenda eiusdem mensure in oblacio
nem suauissimi odoris. Sic facietis per
singulos boues et arietes et agnos et edos
tam indigene quam peregrini eodem ritu
offerent sacrificia. Vnum preceptum e
rit atque iudicium tam vobis quam aduenis
terre. Locutus est dominus ad moysen dicens.
Loquere ad filios israel et dices ad eos. Cum
veneritis in terram quam ego dabo vobis et
comederitis de panibus regionis illius se
parabitis primicias domino de cibis vestris si
cut de areis primicias separabitis. ita et de
pulmentis dabitis primicias domino.
Quod si per ignoranciam preterieritis quicquam
horum que locutus est dominus ad moysen
et mandauit per eum ad vos a die qua
cepit iubere et vltra. oblitaque fuerit facere
multitudo offeret vitulum de armento
in holocaustum in odorem suauissimum domino.
et sacrificium eius ac liba ut cerimonie
postulant. hircumque pro peccato et rogabit
sacerdos pro omni multitudine filiorum
israel et dimittetur eis. quia non sponte pec
cauerunt nichilominus offerentes incensum
domino pro se et pro peccato atque errore suo et dimit
tetur vniuerse plebi filiorum israel et aduenis
qui peregrinantur inter vos quia culpa est

moyses

omnis populi per ignoranciam. Quod si anima
vna nesciens peccauerit offeret capram anni
culam pro peccato suo et deprecabitur pro ea sacerdos
quod nesciens peccauerit coram domino impetra
bitque ei veniam et dimittetur illi. Tam in
digenis quam aduenis vna lex erit omnium
qui peccauerint ignorantes. Anima vero
que per superbiam aliquid commiserit siue ciuis
sit ille siue peregrinus quoniam aduersus
dominum rebellis fuit peribit de populo suo.
Verbum enim domini contempsit et preceptum
illius fecit irritum. idcirco delebitur et portabit
iniquitatem suam. Factum est autem
cum essent filii israel in solitudine et in
uenissent hominem colligentem ligna
in die sabbati obtulerunt eum moysi et aaron
et vniuerse multitudini. Qui recluserunt
eum in carcerem nescientes quid super facere
deberent. Dixitque dominus ad moysen. Morte
moriatur homo iste. obruat eum lapidi
bus omnis turba extra castra. Cumque edu
xissent eum foras obruerunt lapidibus
et mortuus est sicut preceperat dominus. Dixit
quoque dominus ad moysen. Loquere filiis
israel et dices ad eos. ut faciant sibi fimbrias
per angulos palliorum ponentes in eis vittas
iacinctinas quas cum viderint recorda
buntur omnium mandatorum domini nec sequentur
cogitaciones suas et oculos per res varias
fornicantes sed magis memores domini
preceptorum faciant ea. sintque sancti deo suo.
Ego dominus deus vester. qui eduxi vos de terra egyp
ti ut essem vester deus. XVI

Erat autem chore filius ysaar fi
lii caath filii leui. et dathan et
abyron filii helyab. hon quoque
filius pheleth de filiis ruben. surrexerunt
contra moysen. alii quoque filiorum israel ducen
ti quinquaginta viri proceres synagoge et
qui tempore concilii per nomina vocabantur.
Cumque stetissent aduersum moysen et
aaron dixerunt. Sufficiat vobis quia
omnis multitudo sanctorum est. et in ipsis est domi
nus. cur eleuamini super populum domini. Quod
cum audisset moyses cecidit pronus in
faciem. Locutusque est moyses ad chore
et ad omnem multitudinem. Mane inquit
notum faciet dominus qui ad se pertineant

et accedentes applicabit sibi et quos elegerit appropin-
quabunt ei. Hoc igitur facite. Tollat
unusquisque thuribulum suum, tu Chore
et omne concilium tuum, et hausto cras igne
ponite desuper thymiama coram domino, et quem-
cumque elegerit dominus, ipse sanctus erit. Multum
erigimini filii Levi. Dixitque rursum ad
Chore. Audite filii Levi. Num parum vo-
bis est quod separavit vos deus Israel ab omni
populo ut serviretis ei in cultu taberna-
culi et iunxit sibi ut staretis coram frequen-
tia populi et ministraretis ei. Idcirco ad se fecit
accedere te et omnes fratres tuos filios Levi, et
ut vobis etiam sacerdotium vendicetis et omnis
globus tuus stet contra dominum. Quid est enim
Aaron ut murmuretis contra eum. Misit
ergo Moyses ut vocaret Dathan et Abi-
ron filios Heliab. Qui responderunt. Non
venimus. Numquid parum tibi est
quod eduxisti nos de terra que lacte et melle
manabat ut occideres nos in deserto, nisi
et dominatus fueris nostri. Revera induxisti
nos in terram que fluit rivis lactis et mel-
lis et dedisti nobis possessionem agro-
rum et vinearum. An et oculos nostros vis eruere.
Non venimus. Iratusque Moyses val-
de ait ad dominum. Ne respicias sacrificia
eorum. Tu scis quod nec asellum quidem
umquam acceperim ab eis nec afflixerim
quempiam eorum. Dixitque ad Chore. Tu
et omnis congregatio tua state seorsum
coram domino et Aaron die crastino separa-
tim. Tollite singuli thuribula vestra et
ponite super ea incensum offerentes domino
ducenta quinquaginta thuribula. Aaron
quoque teneat thuribulum suum. Quod cum
fecissent stantibus Moyse et Aaron et co-
acervassent adversum eos omnem multi-
tudinem ad hostium tabernaculi, apparuit
cunctis gloria domini. Locutusque est dominus ad
Moysen et Aaron et ait. Separamini de
medio congregationis huius ut eos repen-
te disperdam. Qui ceciderunt proni in terram
atque dixerunt. Fortissime deus spirituum
universe carnis, num uno peccante contra
omnes ira tua deseviet. Et ait dominus ad
Moysen. Precipe universo populo ut sepa-
retur a tabernaculis Chore et Dathan et A-
biron. Surrexitque Moyses et abiit ad Da-
than et Abiron et sequentibus eum senioribus
Israel dixit ad turbam. Recedite a tabernaculis
hominum impiorum et nolite tangere que ad
eos pertinent ne involvamini in peccatis eorum.
Cumque recessissent a tentoriis eorum per circui-
tum, Dathan et Abiron egressi stabant in
introitu papilionum suorum cum uxoribus
et liberis omnique frequentia. Et ait Moyses.
In hoc scietis quod dominus miserit me ut fa-
cerem universa que cernitis et non ex proprio ea
corde protulerim. Si consueta hominum morte
interierint et visitaverit eos plaga qua et
ceteri visitari solent, non misit me dominus.
Sin autem novam rem fecerit dominus
ut aperiens terra os suum deglutiat eos et
omnia que ad illos pertinent descenderintque
viventes in infernum, scietis quod blasphema-
verint dominum. Confestim igitur ut cessavit
loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum. Et
aperiens os suum devoravit eos cum ta-
bernaculis suis et universa substantia
eorum. Descenderuntque vivi in infernum operti
humo et perierunt de medio multitudinis.
At vero omnis Israel qui stabat per gyrum
fugit a clamore pereuntium dicens. Ne
forte et nos terra deglutiat. Sed et ignis e-
gressus a domino interfecit ducentos quinqua-
ginta viros qui offerebant incensum.
Locutusque est dominus ad Moysen dicens.
Precipe Eleazaro filio Aaron sacerdoti
ut tollat thuribula que iacent in incen-
dio et ignem huc atque illuc dispergat, quo-
niam sanctificata sunt in mortibus hominum pec-
catorum. Producatque ea in laminas et affi-
gat altari, eo quod oblatum sit in eis incen-
sum domino et sanctificata sunt, ut cernant ea pro
signo et monumento filii Israel. Tulit ergo
Eleazar sacerdos thuribula enea in quibus
obtulerant hii quos incendium devora-
vit et produxit ea in laminas affigens al-
tari, ut haberent filii Israel quibus commonerentur / postea
ne quis accedat alienigena et qui non
est de semine Aaron ad offerendum incen-
sum domino ne patiatur sicut passus est Cho-
re et omnis congregatio eius loquente
domino ad Moysen. Murmuravit autem
omnis multitudo filiorum Israel sequenti

die contra moysen et aaron dicens. Vos in
terfecistis populum domini. Cumque oriretur se
dicio et tumultus incresceret moyses et aaron
fugerunt ad tabernaculum federis. Quod postquam
ingressi sunt operuit nubes tabernaculum
et apparuit gloria domini. Dixitque dominus ad
moysen et aaron. Recedite de medio huius
multitudinis etiam nunc delebo eos.
Cumque iacerent in terra dixit moyses ad
aaron. Tolle thuribulum et hausto ig
ne de altari mitte incensum desuper pergens
cito ad populum ut roges pro eis. Iam enim
egressa est ira a domino et plaga desevit.
Quod cum fecisset aaron et cucurrisset ad
mediam multitudinem quam iam vasta
bat incendium obtulit thymiama et
stans inter mortuos ac viventes pro populo
deprecatus est et plaga cessavit. Fuerunt
autem qui percussi sunt quatuordecim mi
lia hominum et septingenti absque hiis qui
perierant in sedicione chore. Reversusque est
aaron ad moysen ad hostium taberna
culi federis postquam quievit interitus. xvii
Et locutus est dominus ad moysen
dicens. Loquere ad filios israel et acci
pe ab eis virgas singulas per cogna
tiones suas a cunctis principibus tribuum
virgas duodecim et uniuscuiusque nomen
super scribens virge sue. Nomen autem
aaron erit in tribu levi et una virga cunc
tas seorsum familias continebit. Pones
que eas in tabernaculo federis coram testimo
nio. ubi loquar ad te. Quem ex hiis ele
gero germinabit virga eius et cohibebo a
me querimonias filiorum israel quibus contra
vos murmurant. Locutus est moyses
ad filios israel et dederunt omnes principes
et virgas per singulas tribus. Fueruntque
virge duodecim absque virga aaron. Quas
cum posuisset moyses coram domino in
tabernaculo testimonii sequenti die re
gressus invenit germinasse virgam
aaron in domo levi et turgentibus gem
mis eruperant flores. qui foliis dilata
tis in amigdala deformati sunt. Protulit
ergo moyses omnes virgas de conspectu
domini ad cunctos filios israel. videruntque et
receperunt singuli virgas suas. Dixitque

dominus ad moysen. Refer virgam aaron
in tabernaculum testimonii. ut servetur
ibi in signum rebellium filiorum israel et quies
cant querele eorum a me ne moriantur. Fecitque
moyses sicut preceperat dominus. Dixerunt
autem filii israel ad moysen. Ecce consumpti
sumus omnes perimus. quicumque accedit
ad tabernaculum domini moritur. Num us
que ad internicionem cuncti delendi sumus.
Dixitque dominus ad aaron. xviii C.
Tu et filii tui et domus patris tui
tecum portabitis iniquitatem sanctua
rii. et tu et filii tui simul sustinebitis peccata
sacerdotii vestri. Sed et fratres tuos de tribu
levi et sceptrum patris tui sume tecum pre
stoque sint et ministrent tibi. Tu autem et filii
tui ministrabitis in tabernaculo testimo
nii. excubabuntque levite ad precepta tua
et ad cuncta opera tabernaculi testimonii.
ita dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et
altare non accedant ne et illi moriantur
et vos pereatis simul. Sint autem tecum
et excubent in custodiis tabernaculi testi
monii et in omnibus ceremoniis eius. Alieni
gena non ministrabit vobis. Excuba miscebitur
te in custodia tabernaculi sanctuarii. et in
ministerio altaris. ne oriatur indignatio
super filios israel. Ego dedi vobis fratres
vestros levitas de medio filiorum israel. et tra
didi donum domino ut serviant in ministerio
tabernaculi eius. Tu autem et filii tui cus
todite sacerdocium vestrum et omnia que
ad cultum altaris pertinent et intra ve
lum sunt. per sacerdotes administrabuntur.
Si quis autem externus accesserit occi
detur. Locutus est dominus ad aaron. Ecce de
di tibi custodiam primiciarum mearum.
omnia que sanctificantur a filiis israel tibi tra
didi et filiis tuis pro officio sacerdotali
legittima sempiterna. Hec igitur accipies
de hiis que sanctificantur et oblata sunt domino
Omnis oblatio et sacrificium et quicquid
pro peccato atque delicto redditur michi et cedet in
sancta sanctorum tuum erit et filiorum tuorum. In sanc
tuario comedes illud mares tantum e
dent ex eo. quia consecratum est tibi. Pri
micias autem quas voverint et obtu
lerint filii israel dedi tibi et filiis ac filiabus

tuis iure perpetuo. Qui mundus est in domo
tua vescetur eis. Omnem medullam olei
et vini ac frumenti et quicquid offerunt pri-
miciarum domino tibi dedi. Universe
frugum primicie quas gignit humus et
domino deportantur cedent in usus tuos. Qui
mundus est in domo tua vescetur eis.
Omne quod ex voto reddiderint filii Is-
rahel tuum erit. Quicquid primum erum-
pit de vulva cuncte carnis quam offerunt
domino sive de hominibus fuerit sive de pe-
coribus tui iuris erit. Ita dumtaxat ut
pro hominis primogenito pretium accipias
et omne animal quod inmundum est redimi
facias. Cuius redemptio erit post unum
mensem siclis argenti quinque pondere sanctua-
rii. Siclus viginti obolos habet. Primo-
genitum autem bovis et ovis et capre
non facies redimi quia sanctificata sunt domino.
Sanguinem eorum tantum fundes super alta-
re et adipem adolebis in suavissimum odo-
rem domino. Carnes vero in usum tuum cedent
sicut pectusculum consecratum et armus dex-
ter tua erunt. Omnes primicias sanctuarii
quas offerunt filii Israel domino tibi dedi et
filiis ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum
salis est sempiternum coram domino tibi
ac filiis tuis. Dixitque dominus ad Aaron
In terra eorum nichil possidebitis nec habe-
bitis partem inter eos. Ego pars et heredi-
tas tua in medio filiorum Israel. Filiis autem
Levi omnes decimas dedi Israhelis in
possessionem pro ministerio quo serviunt
michi in tabernaculo federis. Ut non acce-
dant filii Israel ultra ad tabernaculum
federis nec committant peccatum mortiferum
solis filiis Levi michi in tabernaculo servien-
tibus et portantibus peccata populi. Legitimum
sempiternum erit in generationibus vestris.
Nichil aliud possidebunt decimarum
oblatione contenti quas in usus eorum ne-
cessaria separavi. Locutusque est dominus
ad Moysen dicens. Precipe Levitis atque
denuncia. Cum acceperitis a filiis Israel
decimas quas dedi vobis primicias ea-
rum offerte domino id est decimam partem
decime ut reputetur vobis in oblationem
primitivorum tam de areis quam de torcularibus

et de universis quorum accipitis primicias
offerte domino et date Aaron sacerdoti. Omnia
que offeretis ex decimis et in donaria domini
separabitis optima et electa erunt. Dicesque
ad eos. Si preclara et meliora queque ob-
tuleritis ex decimis reputabitur vobis
quasi de area et torculari dederitis primicias
et comedetis eas in cunctis locis vestris
tam vos quam familie vestre quia pretium
est pro ministerio quo servitis in taberna-
culo testimonii. Et non peccabitis super
hoc egregia vobis et pinguia reservantes
ne polluatis oblationes filiorum Isra-
hel et moriamini. XIX C …… xix

Locutusque est dominus ad Moysen
et Aaron dicens. Ista est religio
victime quam constituit dominus [illegible]
Precipe filiis Israel ut adducant ad te
vaccam rufam etatis integre in qua
nulla sit macula nec portaverit iugum et
tradetisque eam Eleazaro sacerdoti. Qui
eductam extra castra immolabit in con-
spectu omnium et tingens digitum in san-
guine eius asperget contra fores taber-
naculi septem vicibus combureque eam
cunctis videntibus tam pelle et carnibus
eius quam sanguine et fimo flammis
tradens. Lignum quoque cedrinum et ysso-
pum coccumque bis tinctum sacerdos
mittet in flammam que vaccam vorat.
Et tunc demum lotis vestibus ac corpore
suo ingredietur in castra commaculatus-
que erit usque ad vesperam. Sed et ille qui
combusserit eam lavabit vestimenta
sua et corpus et inmundus erit usque ad
vesperam. Colliget autem vir mundus
cineres vacce et effundet eos extra castra
in loco purissimo ut sint multitudini
filiorum Israel in custodiam et in aquam asper-
sionis quia pro peccato vacca combusta est.
Cumque laverit qui vacce portaverat ci-
neres vestimenta sua inmundus erit us-
que ad vesperam. Habebunt hoc filii
Israel et advene qui habitant inter eos
sanctum iure perpetuo. Qui tetigerit cadaver
hominis et propter hoc septem diebus fue-
rit inmundus aspergetur de hac aqua
die tercio et septimo et sic mundabitur.

Si die tercio non fuerit aspersus septimo non
poterit emundari. Omnis qui tetigerit humane
anime morticinum et aspersus hac commix-
tione non fuerit: polluet tabernaculum do-
mini et peribit ex israel: quia aqua expiationis
non est aspersus immundus erit et manebit
spurcicia eius super eum. Ista est lex ho-
minis qui moritur in tabernaculo. Omnes
qui ingrediuntur tentorium illius et univer-
sa vasa que ibi sunt polluta erunt sep-
tem diebus. Vas quod non habuerit opercu-
lum nec ligaturam desuper immundum erit.
Si quis in agro tetigerit cadaver hominis
occisi aut per se mortui sive os illius vel se-
pulchrum immundus erit septem diebus.
Tollent de cineribus combustionis atque pec-
cati et mittent super eos vivas aquas in vas.
cum homo mundus tinxerit ysopum a-
sperget ex eo omne tentorium et cunctam sup-
pellectilem et homines huiuscemodi conta-
gione pollutos atque hoc modo mundus
lustrabit immundum tercio et septimo die. Ex-
piatusque die septimo lavabit se et vestimen-
ta sua et immundus erit usque ad vesperum.
Si quis hoc ritu non fuerit expiatus peri-
bit anima illius de medio ecclesie: qui-
a sanctuarium domini polluit et non est aqua
lustrationis aspersus. Hoc erit preceptum
legitimum sempiternum. Ipse quoque qui
aspergit aquas lavabit vestimenta sua.
Omnis qui tetigerit aquas expiationis
immundus erit usque ad vesperum. Quicquid
tetigerit immundus immundum faciet. et anima
que horum quippiam tetigerit immunda
erit usque ad vesperum. XX. C

Veneruntque filii israel et omnis mul-
titudo in desertum syn mense primo
et mansit populus in cades. Mortua-
que est ibi maria et sepulta in eodem loco.
Cumque indigeret aqua populus convenerunt
adversum moysen et aaron: et versi in sedicio-
nem dixerunt. Utinam periissemus inter
fratres nostros coram domino. Cur eduxistis
ecclesiam domini in solitudinem ut et nos et iumen-
ta nostra moriamur? Quare nos ascendere
fecistis ex egypto et adduxistis in locum hunc
pessimum qui seri non potest: qui nec fi-
cum gignit nec vineas nec malogranata
insuper et aquam non habet ad bibendum. Ingressique
moyses et aaron dimissa multitudine taber-
naculum federis corruerunt proni in terram. cla-
maveruntque ad dominum et dixerunt. Domine deus
audi clamorem populi huius: et aperi eis thesau-
rum tuum fontem aque vive ut satiati
cesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria do-
mini super eos. Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Tolle virgam et congrega popu-
lum tu et aaron frater tuus et loquimini ad petram
coram eis et illa dabit aquas. Cumque e-
duxeris aquam de petra bibet omnis multi-
tudo et iumenta eius. Tulit igitur moy-
ses virgam que erat in conspectu domini sicut
preceperat ei. congregata multitudine ante pe-
tram. Dixitque eis. Audite rebelles et incredu-
li. Num de petra hac poterimus vobis aquam
eicere? Cumque elevasset moyses manum per-
cutiens virga bis silicem egresse sunt aque
largissime ita ut populus biberet et iumenta.
Dixitque dominus ad moysen et aaron. Quia
non credidistis michi ut sanctificaretis me co-
ram filiis israel non introducetis populos hos
in terram quam dabo eis. Hec est aqua contra-
dictionis ubi iurgati sunt filii israel contra
dominum et sanctificatus est in eis. Misit interea
nuncios moyses de cades ad regem edom
qui dicerent. Hec mandat frater tuus
israel. Nosti omnem laborem qui apprehen-
dit nos quomodo descenderint patres nostri in
egyptum et habitaverimus ibi multo tempore
afflixerintque nos egyptii et patres nostros: et
quomodo clamaverimus ad dominum et exaudierit
nos miseritque angelum qui eduxerit nos
de egypto. Ecce in urbe cades que est in ex-
tremis finibus tuis posita obsecramus
ut nobis transire liceat per terram tuam.
Non ibimus per agros nec per vineas non
bibemus aquas de puteis tuis. sed gradie-
mur via publica nec ad dexteram nec ad
sinistram declinantes donec transeamus
terminos tuos. Cui respondit edom. Non
transibis per me: alioquin armatus oc-
curram tibi. Dixeruntque filii israel.
Per tritam gradiemur viam. et si biberimus
aquas nos et pecora nostra dabimus
quod iustum est. Nulla erit in precio difficul-
tas. tantum velociter transeamus. At

ille respondit. Non transibitis. Statimque
egressus est obvius cum multa multitudine
et manu forti. nec voluit adquiescere
deprecanti ut concederet transitum per fines
suos. Quamobrem divertit ab eo israel. Cum-
que castra movissent de cades. venerunt in
montem hor. qui est in finibus terre edom.
ubi locutus est dominus ad moysen. Per-
gat inquit aaron ad populos suos. non
enim intrabit terram quam dedi filiis israel
eo quod incredulus fuerit ori meo ad aquas
contradictionis. Tolle aaron et filium eius
cum eo. et duces eos in montem hor. Cumque
nudaveris patrem veste sua. indues ea
eleazarum filium eius. et aaron colligetur et
morietur ibi. Fecit moyses ut preceperat dominus
et ascenderunt in montem hor coram omni
multitudine. Cumque aaron spoliasset
vestibus suis induit eis eleazarum filium
eius. Illo mortuo in montis supercilio
descendit moyses cum eleazaro. Omnis
autem multitudo videns quod occubuisset
aaron flevit super eo triginta diebus per cun-
ctas familias suas. XXI

Quod cum audisset chananeus rex
arad qui habitabat ad meridiem
venisse scilicet israel per exploratorum
viam pugnavit contra illum. et victor ex-
istens duxit ex eo predam. At israel voto se
domino obligans. ait. Si tradideris po-
pulum istum in manu mea delebo urbes
eius. Exaudivitque dominus preces israel et tra-
didit chananeum quem ille interfecit sub-
versis urbibus eius et vocavit nomen lo-
ci illius horma. id est anathema. Pro-
fectique sunt de monte hor per viam que
ducit ad mare rubrum ut circuirent ter-
ram edom. et tedere cepit populum itineris
ac laboris. Locutusque contra deum et moy-
sen. ait. Cur eduxisti nos de egypto ut
moreremur in solitudine. Deest panis
non sunt aque. anima nostra nauseat iam
super cibo isto levissimo. Quamobrem mi-
sit dominus in populum ignitos serpentes.
ad quorum plagas et mortes plurimorum
venerunt ad moysen et dixerunt. Peccavi-
mus quia locuti sumus contra dominum et te. o-
ra ut tollat a nobis serpentes. Oravit
moyses pro populo. et locutus est dominus ad eum.
Fac serpentem eneum et pone eum pro sig-
no. qui percussus aspexerit eum vivet. Fecit
ergo moyses eneum serpentem et posuit
pro signo. quem cum aspicerent percussi sana-
bantur. Profectique filii israel castra meta-
ti sunt in oboth. Unde egressi fixerunt ten-
toria in ieabarim in solitudine que respicit
moab contra orientalem plagam. Et inde
moventes venerunt ad torrentem zared.
Quem relinquentes castra metati sunt con-
tra arnon. que est in deserto et prominet
in finibus amorrei. Siquidem arnon ter-
minus est moab. dividens moabitas
et amorreos. Unde dicitur in libro bello-
rum domini. Sicut fecit in mari rubro. sic fa-
ciet in torrentibus arnon. Scopuli tor-
rentium inclinati sunt. ut requiescerent in
arnon. et recumberent in finibus moabita-
rum. Ex eo loco apparuit puteus super
quo locutus est dominus ad moysen. Con-
grega populum et dabo ei aquam. Tunc cecinit
israel carmen istud. Ascendat puteus. con-
cinebant. Puteum quem foderunt prin-
cipes et paraverunt duces multitudinis in
datore legis et in baculis suis. De sol
de solitudine mathana. De mathana
in nathaliel. De nathaliel in bamoth.
De bamoth vallis est in regione moab
in vertice phasga quod respicit contra desertum.
Misit autem israel nuntios ad seon re-
gem amorreorum dicens. Obsecro ut tran-
sire mihi liceat per terram tuam. Non
declinabimus in agros et vineas non
bibemus aquas ex puteis. via regia gra-
diemur. donec transeamus terminos
tuos. Qui concedere noluit ut transiret
israel per fines suos. quin potius exercitu con-
gregato egressus est obviam in deserto
et venit in iasa pugnavitque contra eum.
A quo percussus est in ore gladii. et pos-
sessa est terra eius ab arnon usque iaboc
et filios amon. quia forti presidio tenebantur
termini ammonitarum. Tulit ergo israel
omnes civitates eius et habitavit in urbibus
amorrei in esebon scilicet et viculis eius.
Urbs esebon fuit seon regis amorrei qui
pugnavit contra regem moab et tulit

omnem terram que dicionis illius fuerant
usque arnon. Idcirco dicitur in proverbio. Ve
nite in esebon et edificetur et construatur ci
vitas seon. Ignis egressus est de esebon
flamma de oppido seon et devoravit ar
moabitarum et habitatores excelsorum
arnon. Ve tibi moab. Periisti popule cha
mos. Dedit filios eius in fugam et fili
as in captivitatem regi amorreorum seon.
Iugum eorum disperiit ab esebon usque dibon.
Lassi pervenerunt in nophe et usque meda
ba. Habitavit itaque israel in terra amor
rei. Misitque moyses qui explorarent ia
zer. Cuius ceperunt viculos et possederunt
habitatores. Verteruntque se et ascende
runt per viam basan. Occurritque eis og rex
basan cum omni populo suo pugnaturus
in edrai. Dixitque dominus ad moysen.
Ne timeas eum quia in manu tua tra
didi eum et omnem populum ac terram eius. Facies
que illi sicut fecisti seon regi amorreorum
habitatori esebon. Percusserunt igitur et
hunc cum filiis suis universumque populum
eius usque ad internicionem et possederunt
terram illius. xxii.

Profectique castra metati sunt in cam
pestribus moab ubi trans iordanem
Iericho sita est. Videns au
tem balach filius sephor omnia que
fecerat israel amorreo et quod pertimuissent eum
moabite et impetum eius ferre non possent
dixit ad maiores natu madian. Ita de
lebit hic populus omnes qui in nostris
finibus commorantur quomodo solet bos her
bas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore
rex in moab. Misit ergo nuncios ad
balaam filium beor ariolum qui ha
bitabat super flumen terre filiorum ammon
ut vocarent eum et dicerent. Ecce populus
egressus est de egypto qui operuit superfi
ciem terre sedens contra me. Veni igitur et
maledic populo huic quia fortior me est
si quomodo possim percutere et eicere eum
de terra mea. Novi enim quod benedictus sit
cui benedixeris et maledictus in quem ma
ledicta congesseris. Perrexerunt seniores
moab et maiores natu madian habentes
divinationis pretium in manibus. Cumque
venissent ad balaam et narrassent ei omnia
verba balach. Ille respondit. Manete hic
nocte et respondebo quicquid mihi dixerit dominus.
Manentibus illis apud balaam venit
deus et ait ad eum. Quid sibi volunt ho
mines isti apud te. Respondit. Balach
filius beor rex moabitarum misit ad
me dicens. Ecce populus qui egressus est
de egypto operuit superficiem terre. Veni et ma
ledic ei si quomodo possim pugnans abi
gere eum. Dixitque dominus ad balaam.
Noli ire cum eis neque maledicas populo
quia benedictus est. Qui mane consurgens
dixit ad principes. Ite in terram vestram quia
prohibuit me deus venire vobiscum. Rever
si principes dixerunt ad balach. Noluit
balaam venire nobiscum. Rursum ille
multo plures et nobiliores quam ante mi
serat misit. Qui cum venissent ad ba
laam dixerunt. Sic dicit balach filius
sephor. Ne cuncteris venire ad me. Para
tus honorare te et quicquid volueris dabo
tibi. Veni et maledic populo isti. Respondit
balaam. Si dederit michi balach plenam
domum suam argenti et auri non pos
sum inmutare verbum domini dei mei. ut vel
plus vel minus loquar. Obsecro ut
hic maneatis etiam hac nocte ut scire
queam quid michi dominus rursum respondeat.
Venit ergo deus ad balaam nocte et
ait ei. Si vocare te venerunt homines isti
surge et vade cum eis. ita dumtaxat ut
quod precepero tibi facias. Surrexit balaam
mane et strata asina sua profectus est cum
eis. Iratus est deus. Stetitque angelus domini in
via contra balaam qui insidebat asine et
duos pueros habebat secum. Cernens asi
na angelum stantem in via evaginato
gladio avertit se de itinere et ibat per agrum.
Quam cum verberaret balaam et vellet ad
semitam reducere stetit angelus in angustiis
duarum maceriarum quibus vinee cingebantur.
Quem videns asina iunxit se parieti et
attrivit sedentis pedem. At ille iterum verbera
bat et nichilominus angelus ad locum
angustum transiens ubi nec ad sinistram
nec ad dexteram poterat deviari obvius
stetit. Cumque vidisset asina angelum stan

tem cecidit sub pedibus sedentis. Qui iratus ve-
hementius cedebat fuste latera eius. Aperuitque
dominus os asine et locuta est. Quid feci ti-
bi. Cur percutis me ecce iam tercio. Respondit
balaam. Quia commeruisti et illusisti michi.
Utinam haberem gladium ut te percuterem.
Dixit asina. Nonne animal tuum sum
cui semper sedere consuevisti usque in presentem di-
em. Dic quid simile umquam fecerim tibi.
At ille ait. Nequaquam. Protinus aperuit
dominus oculos balaam et vidit angelum stan-
tem in via evaginatum gladium in ma-
nu tenentem adoravitque eum pronus in terram.
Cui angelus. Cur inquit tercio verbe-
ras asinam tuam. Ego veni ut adversarer
tibi quia perversa est via tua michique contraria.
Et nisi asina declinasset de via dans lo-
cum resistenti. te occidissem et illa viveret.
Dixit balaam. Peccavi nesciens quod
tu stares contra me. Et nunc si displicet
tibi ut vadam. revertar. Ait angelus. Vade
cum istis. et cave ne aliud quam precepero ti-
bi loquaris. Ivit igitur cum principibus. Quod
cum audisset balach egressus est in occur-
sum eius. in oppido moabitarum quod situm
est in extremis finibus arnon. Dixitque
ad balaam. Misi nuncios ut vocarent
te. cur non statim venisti ad me. an quia
mercedem adventui tuo reddere nequeo.
Cui ille respondit. Ecce assum. Numquid
loqui potero aliud nisi quod deus posuerit in
ore meo. Perrexerunt ergo simul et venerunt
in urbem que in extremis regni eius fini-
bus erat. Cumque occidisset balach boves et
oves misit ad balaam et principes qui
cum eo erant munera. Mane autem facto
duxit eum ad excelsa baal et intuitus est
extremam populi partem. XXIII

Dixitque balaam ad balach. Edifi-
ca michi hic septem aras et para
totidem vitulos eiusdem numeri
arietes. Cumque fecisset iuxta sermonem
balaam. imposuerunt simul vitulum et
arietem super aram. Dixitque balaam
ad balach. Sta paulisper iuxta holocau-
stum tuum. donec vadam si forte occurrat
michi dominus. et quodcumque imperaverit loquar
tibi. Cumque abisset velociter occurrit illi
et deus. Locutusque est ad eum balaam. Sep-
tem inquit aras erexi et imposui vitulum et
arietem desuper. Dominus autem posuit ver-
bum in ore eius et ait. Revertere ad balach et
hec loqueris. Reversus invenit stantem balach
iuxta holocaustum suum. et omnes princi-
pes moabitarum. assumptaque parabola
sua dixit. De aram adduxit me balach
rex moabitarum de montibus orientis. Veni
inquit et maledic iacob. et propera et detestare
israel. Quomodo maledicam cui non ma-
ledixit deus. Qua ratione [illegible] detester
quem non detestatur dominus. De summis sili-
cibus videbo eum. et de collibus considerabo illum.
Populus solus habitabit. et inter gentes
non reputabitur. Quis dinumerare possit
pulverem iacob et nosse numerum stirpis israel.
Moriatur anima mea morte iustorum et fi-
ant novissima mea horum similia. Dix-
itque balach ad balaam. Quid est hoc quod
agis. Ut malediceres inimicis meis voca-
vi te. et tu contrario benedicis eis. Cui ille
respondit. Num aliud possum loqui ni-
si quod iusserit dominus. Dixit ergo balach
Veni mecum in alterum locum unde partem
israhelis videas et totum videre non possis
inde maledicito ei. Cumque duxisset eum in
locum sublimem super verticem montis fas-
phasga edificavit balaam septem aras
et impositis supra vitulis atque arietibus
dixit ad balach. Sta hic iuxta holocau-
stum tuum donec ego pergam obvius.
Cui cum dominus occurrisset posuissetque ver-
bum in ore eius ait. Revertere ad balach et
hec loqueris ei. Reversus ergo invenit eum stan-
tem iuxta holocaustum suum et principes
moabitarum cum eo. Ad quem balach.
Quid inquit locutus est dominus. At ille
assumpta parabola sua ait. Sta balach
et ausculta. audi fili sephor. Non
est quasi homo ut mentiatur. nec ut fi-
lius hominis ut mutetur. Dixit ergo et
non faciet. Locutus est et non implebit.
Ad maledicendum adductus sum. bene-
dictionem prohibere non valeo. Non est ydo-
lum in iacob. nec videtur simulachrum in
israel. Dominus deus eius cum eo est et clan-
gor victorie regis in illo. Dominus eduxit eum

de egypto cuius fortitudo similis est rinocero-
tis. Non est augurium in iacob nec divinatio
in israel. Temporibus suis dicetur iacob et israel
quid operatus sit deus. Ecce populus ut leae-
na consurget et quasi leo erigetur. Non ac-
cubabit donec devoret predam et occisorum
sanguinem bibat. Dixitque balach ad ba-
laam. Nec maledicas ei nec benedicas. Et il-
le ait. Nonne dixi tibi quicquid michi impera-
ret dominus hoc facerem. Et ait balach ad
eum. Veni et ducam te ad locum alium
si forte placeat deo ut inde maledicas eis.
Cumque duxisset eum super verticem montis
phegor qui respicit solitudinem dixit ei ba-
laam. Edifica hic michi septem aras et
para totidem vitulos eiusdemque numeri
arietes per singulas aras. Fecit balach ut
balaam dixerat. imposuitque vitulos et a-
rietes per singulas aras. XXIIII

Cumque vidisset balaam quod placeret
domino ut benediceret israel nequaquam
abiit ut ante perrexerat ut augu-
rium quereret. sed dirigens contra desertum vul-
tum suum et elevans oculos vidit israel in tento-
riis commorantem per tribus suas et irruente
in se spiritu dei assumpta parabola ait. Dixit
balaam filius beor. dixit homo cuius ob-
turatus est oculus. Dixit auditor sermo-
num domini qui visionem dei omnipoten-
tis intuitus est qui cadit et sic aperiuntur
oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua
iacob et tentoria tua israel. ut valles nemo-
rose ut orti iuxta fluvios irrigui. ut taber-
nacula que fixit dominus quasi cedri prope
aquas. Fluet aqua de situla eius et semen
illius erit in aquas multas. Tolletur
propter agag rex eius et auferetur regnum
illius. Dominus eduxit eum de egypto.
cuius fortitudo similis est rinocerontis.
Devorabunt gentes hostes illius. ossa-
que eorum confringent et perforabunt sagittis.
Accubans dormivit ut leo et quasi leena
quam suscitare nullus audebit. Qui bene-
dixerit tibi benedictus erit. qui vero male-
dixerit in maledictione reputabitur. Iratus-
que balach contra balaam complosis ma-
nibus ait. Ad maledicendum inimicos meos
vocavi te quibus econtrario tu benedixisti
ter. Revertere ad locum tuum. Decreveram quidem
magnifice honorare te. sed dominus privavit te
honore disposito. Respondit balaam ad ba-
lach. Nonne nunciis tuis quos misisti
ad me dixi. si dederit michi balach plenam
domum suam argenti et auri non potero
preterire sermonem domini dei mei. ut vel
boni quid vel mali proferam ex corde meo. sed
quicquid dominus dixerit hoc loquar. Verum
tamen pergens ad populum meum dabo consi-
lium quid populus tuus huic populo faciat
extremo tempore. Sumpta igitur parabola
rursum ait. Dixit balaam filius beor. dixit
homo cuius obturatus est oculus. dixit au-
ditor sermonum domini. qui novit doctri-
nam altissimi et visiones omnipotentis vi-
det. qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum
sed non modo. intuebor illum sed non prope.
Orietur stella ex iacob et exsurget virga de
israel et percutiet duces moab. vastabitque omnes
filios seth. et erit ydumea possessio eius. Here-
ditas seyr cedet inimicis suis. israel vero forti-
ter aget. De iacob erit qui dominetur et perdat
reliquias civitatis. Cumque vidisset ama-
lech. assumens parabolam suam ait. Prin-
cipium gentium amalech. cuius extrema
perdentur. Vidit quoque cyneum et assumpta
parabola ait. Robustum est quidem habita-
culum tuum. sed si in petra posueris nidum
tuum et fueris electus de stirpe chaim. quamdiu
poteris permanere. Assur enim capiet te. As- assumpta
sumptaque parabola iterum locutus est. Heu
quis victurus est quando ista faciet deus.
Venient in trieribus de ytalia. superabunt
assyrios. vastabuntque hebreos et ad extre-
mum ipsi peribunt. Surrexitque balaam et re-
versus est in locum suum. balach quoque via qua
venerat rediit. C. XXV.

Morabatur autem tempore israel in se-
thym et fornicatus est israel cum fi-
liabus moab que vocaverunt eos ad
sacrificia sua. At illi comederunt et ado-
raverunt deos earum. Initiatusque est israel beel-
phegor et iratus dominus ait ad moysen.
Tolle cunctos principes populi et suspende
eos contra solem in patibulis. ut avertatur
furor meus ab israel. Dixitque moyses ad
iudices israel. Occidat unusquisque proximos

suos qui initiati sunt beelphegor. Et ecce unus
de filiis israel intravit coram fratribus suis ad
scortum madianitem vidente moyse et om-
ni turba filiorum israel qui flebant ante fores
tabernaculi. Quod cum vidisset phynees filius
eleazari filii aaron sacerdotis. surrexit de
medio multitudinis et arrepto pugione in-
gressus est post virum israhelitam in lupa-
nar. et perfodit ambos simul virum scilicet
et mulierem in locis genitalibus. cessavitque
plaga a filiis israel. et occisi sunt viginti qua-
tuor milia hominum. Dixitque dominus
ad moysen. Phynees filius eleazari filii
aaron sacerdotis avertit iram meam a fi-
liis israel. quia zelo meo commotus est contra eos
ut non ipse delerem filios israel in zelo meo. Idcir-
co loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis
mei et erit tam ipsi quam semini illius pactum
sacerdotii sempiternum quia zelatus est pro deo
suo. et expiavit scelus filiorum israel. Erat autem
nomen viri israhelite qui occisus est cum
madianite zambri filius salu. dux de cog-
natione et tribu symeonis. Porro mulier
madianitis que pariter interfecta est voca-
batur cozbi filia sur principis nobilissimi
madianitarum. Locutusque est dominus ad moy-
sen dicens. Hostes vos sentiant madia-
nite et percutite eos quia et ipsi hostiliter egerunt
contra vos et decepere insidiis per ydolum phegor
et cozbi filiam ducis madian sororem suam
que percussa est in die plage pro sacrilegio phegor.

Postquam noxiorum sanguis XXVI. C.
effusus est. dixit dominus ad moysen
et ad eleazarum filium aaron sa-
cerdotem. Numerate omnem summam filiorum
israel a viginti annis et supra per domos et cog-
nationes suas. cunctosque qui possunt ad
bella procedere. Locuti sunt itaque moyses et
eleazar sacerdos in campestribus moab super
iordanem contra iericho ad eos qui erant a
viginti annis et supra. sicut dominus impera-
verat quorum iste est numerus. Ruben primo-
genitus israel. huius filius enoch a quo fa-
milia enochitarum et phallu. a quo familia
phalluitarum et esrom. a quo familia esromi-
tarum et carmi. a quo familia carmitarum
Hee sunt familie de stirpe ruben quorum
numerus est inventus quadraginta et
tria milia et septingenti triginta. Filius phallu
heliab. huius filii namuel et dathan et abiron.
Isti sunt dathan et abiron principes populi
qui surrexerunt contra moysen et aaron in
seditione chore quando adversum dominum rebel-
laverunt. et aperiens terra os suum devoravit
chore morientibus plurimis. quando combussit
ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est
grande miraculum ut chore pereunte filii
eius non perirent. Filii symeon per cogna-
tiones suas. Namuel. a quo familia na-
muelitarum. Iamyn. a quo familia iamy-
nitarum. Iachyn ab hoc familia iachy-
nitarum. Zare. ab hoc familia zareitarum.
Saul ab hoc familia saulitarum. Hee sunt
familie de stirpe symeon. quorum omnium
numerus fuit viginti duo milia ducenti.
Filii gad per cognationes et domos patrum
suorum. Sephon ab hoc familia sephonita-
rum. Aggi. ab hoc familia aggitarum.
Suni. ab hoc familia sunitarum. Ozni.
ab hoc familia oznitarum. Her. ab hoc fa-
milia heritarum. Herod. ab hoc fami-
lia heroditarum. Arel. ab hoc familia are-
litarum. Hee familie gad quarum numerus
fuit quadraginta milia quingenti. Filii iu-
da. her et onam qui ambo mortui sunt in
terra chanaan. Fueruntque filii iuda per cog-
nationes suas. Sela a quo familia selai-
tarum. phares a quo familia pharesitarum.
Zare a quo familia zareitarum. Porro fi-
lii phares per cognationes suas. Esrom a quo
familia esromitarum. Amul a quo fami-
lia amulitarum. Iste sunt familie iuda quarum
omnis numerus septuaginta milia quin-
genti. Filii ysachar per cognationes et domos
patrum suorum. Thola a quo familia tho-
laitarum. Phua a quo familia phuai-
tarum. Iasub a quo familia iasubitarum
Semran a quo familia semranitarum.
Hee sunt cognationes ysachar quorum
numerus fuit sexaginta quatuor milia tre-
centi. Filii zabulon per cognationes patrum
suorum. Sared a quo familia sareditarum.
Elom a quo familia elonitarum. Iahela
quo familia iahelitarum. Hee sunt cog-
nationes zabulon quarum numerus fuit
sexaginta milia quingenti. Filii ioseph

per cognationes suas manasses et effraym. De
manasse ortus est machir: a quo familia
machiritarum. Machyr genuit galaad
a quo familia galaaditarum. Galaad ha
buit filios hiezer: a quo familia hiezerita
rum. et helech a quo familia helechitarum.
Asriel a quo familia asrielitarum. sechem
a quo familia sechemitarum et semida. a
quo familia semidaitarum. et effer: a quo
familia efferitarum. Fuit autem effer pa
ter salphaath qui filios non habebat.
sed tantum filias. quarum ista sunt nomina
Maala et noa et egla et melcha et thersa. Hee
sunt familie manasses numerus eorum.
quinquaginta duo milia septingenti. Filii
autem effraym per cognationes suas fue
runt hii. Suthala a quo familia suthu
laitarum. Becher: a quo familia becher
itarum. Techen. a quo familia thehenitarum.
Porro filius suthala fuit heran. a quo fa
milia heranytarum. Hee sunt cognatio
nes effraym filiorum. quorum numerus fuit
triginta duo milia quingenti. Isti sunt filii
ioseph per familias suas. Filii beniamyn in
cognationibus suis. Bale a quo familia
balemitarum. Asbel. a quo familia as
belitarum. Ahiram a quo familia ahi
ramitarum. Suphan. a quo familia supha
mitarum. Ufan a quo familia ufamita
rum. Filii bale hered et noeman. De hered
familia hereditarum. de noeman familia
noemanitarum. Hii sunt filii beniamyn
per familias suas quorum numerus fuit
quadraginta quinque milia sexcenti. Fi
lii dan per cognationes suas et domos suas
Sucham. a quo familia suchamitarum.
Hee sunt cognationes dan per familias
suas. Omnes fuere suchamite quorum
numerus fuit sexaginta quatuor milia
quadringenti. Filii aser per cognationes
suas et domos patrum suorum. Iemna a
quo familia iemnaitarum. Iesuy. a quo
familia iesuitarum. Brie a quo familie
brieitarum. Filii brie. aber a quo familie
aberitarum et melchiel a quo familie
melchelitarum. Nomen autem filie aser
fuit sara. Hee cognationes aser filiorum
et numerus eorum quinquaginta tria milia

quadringenti. Filii neptalym per cognationes
suas. Iessyel a quo familie iesselitarum.
Guny a quo familie gunytarum. Iesser: a quo
familie iesseritarum. Sellem a quo familie
sellemitarum. Hee sunt cognationes
filiorum neptalym per familias suas quorum
numerus fuit quadraginta quinque milia
quadringenti. Ista est summa filiorum
israel qui recensiti sunt sexcenta milia et mil
le septingenti triginta. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Istis dividetur terra
iuxta numerum vocabulorum in possessiones
suas. Pluribus maiorem partem dabis.
et paucioribus minorem. Singulis sicut
recensiti nunc sunt tradetur possessio. ita
dumtaxat ut sors terram dividat tribubus
et familiis. Quicquid sorte contigerit hoc
vel plures accipiant vel pauciores. Hic
quoque est numerus filiorum levy per fami
lias suas et domos patrum suorum. Ger
son a quo familia gersonitarum. Caath
a quo familia caathitarum. Merary a
quo familia meraritarum. Hee sunt fami
lie levy. Familia lobny. familia hebro
ny. familia mooly. familia musy. fami
lia chore. At vero caath genuit amram.
qui habuit uxorem iochabeth filiam
levy que nata est in egypto. Hec genuit
viro suo amram filios aaron et moysen et
mariam sororem eorum. De aaron orti sunt
nadab et abyu. eleazar et ythamar: Quo
rum nadab et abyu mortui sunt cum ob
tulissent ignem alienum coram domino.
Fueruntque omnes qui numerati sunt
viginti tria milia generis masculini ab
uno mense et supra quia non sunt recensi
ti inter filios israel. nec eis cum ceteris data est pos
sessio. Hic est numerus filiorum israel. qui
descripti sunt a moyse et eleazaro sacerdote
in campestribus moab supra iordanem contra
iericho. in quibus nullus fuit eorum qui ante
numerati sunt a moyse et aaron in deserto
synay. Predixerat enim dominus quod omnes mo
rerentur in solitudine. Nullusque remansit
ex eis preter caleph filium iephone et io
sue filium nun. · C. XXVII ·
Accesserunt autem filie salphaath
filii effer: filii galaad. filii ma

chir. filii manaſſe qui fuit filius Ioſeph.
quarum ſunt nomina maala et noa et e
gla et melcha et therſa. ſteteruntque coram moy
ſe et eleazaro ſacerdote et cunctis principibus
populi ad oſtium tabernaculi federis atque
dixerunt. Pater noſter mortuus eſt in
deſerto nec fuit in ſeditione chore que con
citata eſt contra dominum ſub chore. ſed in peccato
ſuo mortuus eſt. Hic non habuit ma
res filios. Cur tollitur nomen eius de
familia ſua quia non habet filium.
Da nobis poſſeſſionem inter cognatos pa
tris noſtri. Retulitque moyſes cauſam earum
ad iudicium domini. Qui dixit ad eum.
Iuſtam rem poſtulant filie ſalphaath. Da
eis poſſeſſionem inter cognatos patris
ſui et ei in hereditatem ſuccedant. Ad fili
os autem iſrael loqueris. Homo qui mor
tuus fuerit abſque filio ad filiam eius tran
ſibit hereditas. Si filiam non habuerit
habebit ſucceſſores fratres ſuos. Quod ſi et fratres
non fuerint dabitis hereditatem fratribus pa
tris eius. Sin autem nec patruos habuit da
bitur hereditas hiis qui ei proximi ſunt.
Eritque hoc filiis iſrael ſanctum lege perpetua ſicut
precepit dominus moyſi. Dixitque dominus
ad moyſen. Aſcende in montem iſtum aba
rim et contemplare inde terram quam daturus
ſum filiis iſrael. Cumque videris eam ibis et
tu ad populum tuum ſicut ivit aaron fra
ter tuus quia offendiſtis me in deſerto ſyn in
contradictione multitudinis nec ſanctificare
me voluiſtis coram ea ſuper aquas. Hee
ſunt aque contradictionis in cades deſerti
ſyn. Cui reſpondit moyſes. Provideat do
minus deus ſpirituum omnis carnis homi
nem qui ſit ſuper multitudinem hanc et poſ
ſit exire et intrare ante eos et educere eos et
introducere ne ſit populus domini ſicut oves ab
ſque paſtore. Dixitque dominus ad eum. Tolle
Ioſue filium nun virum in quo eſt ſpiritus dei
et pone manum tuam ſuper eum. Qui ſtabit
coram eleazaro ſacerdote et omni multitu
dine. et dabis ei precepta cunctis videntibus
et partem glorie tue. ut audiat eum omnis ſy
nagoga filiorum iſrael. Pro hoc ſi quid agen
dum erit eleazar ſacerdos conſulet dominum.
Ad verbum eius egredietur et ingredietur
ipſe et omnes filii iſrael cum eo et cetera multitu
do. Fecit moyſes ut preceperat dominus. Cumque
tuliſſet Ioſue ſtatuit eum coram eleazaro
ſacerdote et omni frequentia populi. et impo
ſitis capiti eius manibus cuncta replicavit
que mandaverat dominus. XXVIII. C.

Dixit quoque dominus ad moyſen. Precipe
filiis iſrael et dices ad eos. Oblatio
nes meas et panes et incenſum odo
ris ſuaviſſimi offerte per tempora ſua. Hec
ſunt ſacrificia que offerre debetis. Agnos
anniculos immaculatos duos cotidie
in holocauſtum ſempiternum. Unum of
feretis mane et alterum ad veſperam. decimamque
partem ephi ſimile que conſperſa ſit oleo
puriſſimo et habeat partem quartam hyn.
Holocauſtum iuge eſt quod obtuliſtis in
monte ſynai in odorem ſuaviſſimum incen
ſi domino. et libabitis vini quartam partem
hyn per agnos ſingulos in ſanctuario domini.
Alterumque agnum ſimiliter offeretis ad veſ
peram iuxta omnem ritum ſacrificii matu
tini et libamentorum eius oblationem odoris
ſuaviſſimi domino. Die autem ſabbati
offeretis duos agnos anniculos immacu
latos et duas decimas ſimile conſperſe oleo
in ſacrificio et liba que rite funduntur per ſin
gula ſabbata in holocauſtum ſempiternum.
In kalendis autem id eſt in menſium exordiis
offeretis holocauſtum domino vitulos de ar
mento duos arietem unum agnos annicu
los immaculatos ſeptem. et tres decimas ſimi
le conſperſe oleo in ſacrificio per ſingulos arietes et
duas decimas ſimile oleo conſperſe in ſacrificio
per ſingulos arietes et decimam decime ſimi
le ex oleo conſperſe in ſacrificio per ſingulos
agnos holocauſtum ſuaviſſimi odoris
atque incenſi eſt domino. Libamenta autem
vini que per ſingulas fundenda ſunt victimas
iſta erunt. Media pars hyn per vitulos ſin
gulos tertia per arietem quarta per agnum.
Hoc erit holocauſtum per omnes menſes
qui ſibi anno vertente ſuccedunt. Hyrcus
quoque offeretur domino pro peccatis in holocauſtum
ſempiternum cum libamentis ſuis. Menſe
autem primo quartadecima die menſis
phaſe domini erit. et quintadecima die ſollemp
nitas azimorum. Septem diebus veſcentur

azimis quibus vescimini dies prima venerabilis et
sancta erit. Omne opus servile non facietis in
ea. Offeretis incensum holocaustum domino
vitulos de armento duos et arietem unum
agnos anniculos inmaculatos septem et sac-
rificia singulorum ex simila que conspersa sit oleo
tres decimas per singulos vitulos et duas deci-
mas per arietem et decimam decime per agnos
singulos id est per septem agnos. et hircum
pro peccato ut expietur pro vobis. preter holocau-
stum matutinum quod semper offeretis. Ita
facietis per singulos dies septem dierum in
fomitem ignis et in odorem suavissimum
domino qui surget de holocausto et de liba-
minibus singulorum. Dies quoque septimus ce-
leberrimus et sanctus erit vobis omne opus ser-
vile non facietis in eo. Dies autem primitivorum
quando offeretis novas fruges domino ex-
pletis ebdomadibus venerabilis et sancta erit.
Omne opus servile non facietis in eo. Offe-
retisque holocaustum domino vitulos de
armento duos arietem unum et agnos an-
niculos inmaculatos septem atque in sac-
rificiis eorum simile oleo conspersae tres decimas
per singulos vitulos per arietes duas per ag-
nos decimam decime qui simul sunt ag-
ni septem. Hircum quoque qui mactatur
pro expiatione preter holocaustum sempiter-
num et liba eius inmaculata offeretis
omnia cum libationibus suis. xxix. C.

Mensis etiam septimi prima dies
venerabilis et sancta erit vobis.
Omne opus servile non facietis
in eo. quia dies clangoris est atque tubarum
offeretisque holocaustum domino in odorem
suavissimum vitulum de armento unum
agnos anniculos inmaculatos septem.
Et in sacrificiis eorum simile oleo conspersae
tres decimas per singulos vitulos. duas deci-
mas per arietem. unam decimam per agnum
qui simul sunt agni septem et hircum pro peccato
qui offertur in expiationem populi preter ho-
locaustum kalendarum cum sacrificiis
suis et holocaustum sempiternum cum libatio-
nibus solitis isdem cerimoniis offeretis
in odorem suavissimum incensum domino. Deci-
ma quoque die mensis huius septimi e-
rit vobis sancta atque venerabilis et affligetis

tis animas vestras. Omne opus servile
non facietis in eo. offeretisque holocaustum
domino in odorem suavissimum vitulum de
armento unum. arietem unum agnos anni-
culos inmaculatos septem et in sacrificiis
eorum simile oleo conspersae tres decimas per sin-
gulos vitulos. duas decimas per arietem.
decimam decime per agnos singulos qui sunt
simul agni septem. et hircum pro peccato absque
his que offerri solent pro delicto in expiatio-
nem et holocaustum sempiternum in sacrificio
et libaminibus eorum. Quintadecima vero die
mensis septimi que vobis erit sancta atque
venerabilis omne opus servile non faci-
etis in eo sed celebrabitis sollempnitatem
domino septem diebus. Offeretisque holocau-
stum in odorem suavissimum domino. vitulos
de armento tredecim. arietes duos. agnos
anniculos inmaculatos quattuordecim. Et
in libamentis eorum simile oleo conspersae tres de-
cimas per singulos vitulos. qui sunt simul
vituli tredecim. et duas decimas arieti u-
no. id est simul arietibus duobus. et decimam
decime agnis singulis. qui simul sunt
agni quattuordecim. et hircum pro peccato absque ho-
locausto sempiterno sacrificioque et libami-
ne eius. In die altero offeretis vitulos de
armento duodecim arietes duos agnos
anniculos inmaculatos quattuordecim.
sacrificiumque et libamina singulorum per vitu-
los et arietes et agnos rite celebrabitis et
hircum unum pro peccato absque holocausto
sempiterno et sacrificio et libamine eius. C.
Die tercio offeretis vitulos decem arietes
duos agnos anniculos inmaculatos quattu-
ordecim sacrificiaque et libamina singulorum
per vitulos et arietes et agnos rite celebra-
bitis et hircum pro peccato absque holocausto
sempiterno et libamine et sacrificio eius
Die quarto offeretis vitulos decem arie-
tes duos. agnos anniculos inmaculatos
quattuordecim. sacrificiaque eorum et libamina
singulorum per vitulos et arietes et agnos rite
celebrabitis. et hircum pro peccato absque holo-
causto sempiterno sacrificioque et libamine
Die quinto offeretis vitulos novem et
duos arietes. agnos anniculos inmacu-
latos quattuordecim. sacrificiaque et libamina

singulorum vitulos et arietes et agnos rite
celebrabitis et hircum pro peccato absque holocau
sto sempiterno sacrificioque eius et libamine.
Die sexto offeretis vitulos octo arietes et
duos agnos anniculos immaculatos quat
tuordecim sacrificiaque et libamina singu
lorum vitulos et arietes et agnos rite celebra
bitis et hircum pro peccato absque holocausto
sempiterno sacrificioque eius et libamine.
Die septimo offeretis vitulos septem
arietes duos agnos anniculos immacu
latos quattuordecim sacrificiaque et libamina
singulorum vitulos et arietes et agnos ri
te celebrabitis et hircum pro peccato absque ho
locausto sempiterno sacrificioque eius et li
bamine. Die octavo qui est celeberrimus
omne opus servile non facietis offeren
tes holocaustum suavitatis domino vi
tulum unum arietem unum agnos an
niculos immaculatos septem sacrificiaque
eius et libamina singulorum vitulos et
arietes et agnos rite celebrabitis et hircum
pro peccato absque holocausto sempiterno sacri
ficioque eius et libamine. XXX. C

Haec offeretis domino in sollempni
tatibus vestris praeter vota et oblationes
spontaneas in holocausto in sac
rificio in libamine in hostiis pacificis. Nar
ravitque moyses filiis israel omnia quae ei
dominus imperaverat. Et locutus est ad princi
pes tribuum filiorum israel. Iste est sermo quem
praecepit dominus. Si quis virorum votum domino
voverit aut se constrinxerit iuramento non
faciet irritum verbum suum sed omne quod pro
misit implebit. Mulier si quippiam vo
verit et se constrinxerit iuramento quae est in
domo patris sui et in aetate adhuc fuerit
puellari. si cognoverit pater votum quod polli
cita est et iuramentum quo obligavit ani
mam suam et tacuerit non rea erit. Quidquid
pollicita est et iuravit opere complebit. Si
autem statim ut audierit contradixerit pater
et vota eius et iuramenta irrita erunt nec
obnoxia tenebitur sponsioni eo quod contra
dixerit pater. Si maritum habuerit et vo
verit aliquid et semel verbum illius de ore
egrediens animam eius obligaverit
iuramento. quo die vir audierit et non
contradixerit voti rea erit reddet quodcumque pro
miserat. Sin autem audiens statim con
tradixerit et irritas fecerit pollicitationes eius ver
baque quibus constrinxerat animam suam propitius
erit ei deus. Vidua et repudiata quicquid
voverit reddet. Uxor in domo viri cum se voto
vel iuramento constrinxerit si audierit vir
et tacuerit nec contradixerit sponsioni reddet
quodcumque promiserat. Sin autem ex
templo contradixerit non tenebitur promissionis
rea. quia maritus contradixit et dominus
propitius erit ei. Si voverit et iuramento se
constrinxerit ut per ieiunium vel ceterarum rerum
abstinentiam affligat animam suam in
arbitrio viri erit ut faciat sive non fa
ciat. Quod si audiens vir tacuerit et in al
terum diem transtulerit sententiam quicquid distulerit
voverat atque promiserat reddet. quia statim
ut audivit tacuit. Sin autem contradixit
postquam rescivit portabit ipse iniquitatem
eius. Istae sunt leges quas constituit
dominus moysi inter virum et uxorem inter
patrem et filiam. quae in puellari adhuc
aetate est vel quae manet in parentis domo.

Locutusque est dominus ad XXXI. C
moysen dicens. Ulciscere prius fili
os israel de madianitis et sic colliges
ad populum tuum. Statimque moyses.
armate inquit ex vobis viros ad pug
nam qui possint ultionem domini ex
petere de madianitis. Mille viri de singu
lis tribubus eligantur israel qui mittantur
ad bellum. Dederuntque millenos de singu
lis tribubus id est duodecim milia expe
ditorum ad pugnam. quos misit moyses
cum phinees filio eleazari sacerdotis. Va
sa quoque sancta et tubas ad clangendum tra
didit ei. Cumque pugnassent contra ma
dianitas atque vicissent omnes mas mares
res occiderunt et reges eorum evi et recem et
hur et sur et rebee quinque principes gentis.
Balaam quoque filium beor interfecerunt
gladio. Ceperuntque uxores eorum et parvulos
omniaque pecora et cunctam supellectilem
quicquid habere poterant depopulati sunt.
tam urbes quam viculos et castella flam
ma consumpsit. Et tulerunt praedam et uni
versa quae ceperant tam ex hominibus quam

iumentis et adduxerunt ad moysen et elea
zarum sacerdotem et ad omnem multitudinem
filiorum israel. Reliqua autem utensilia porta
verunt in castra in campestribus moab iuxta
iordanem contra iericho. Egressi sunt autem
moyses et eleazar sacerdos et principes syna
goge in occursum eorum extra castra. Iratusque
moyses principibus exercitus tribunis et
centurionibus qui venerant de bello ait.
Cur feminas reservastis. Nonne iste
sunt que deceperunt filios israel ad sugges
tionem balaam et prevaricari vos fecerunt
in domino super peccato phegor. Unde et percus
sus est populus. Ergo cunctos interficite
quicquid est generis masculini etiam in par
vulis et mulieres que noverunt viros
in coitu iugulate. puellas autem et omnes
virgines reservate vobis. et manete extra
castra septem diebus. Qui occiderit homi
nem vel occisum tetigerit lustrabitur die ter
tio et septimo. Et de omni preda sive vesti
mentum fuerit sive vas et aliquid in uten
silia preparatum de caprarum pellibus et pilis.
et ligno expiabitur. Eleazar quoque sa
cerdos ad viros exercitus qui pugnave
rant sic locutus est. Hoc est preceptum le
gis quod mandavit dominus moysi. Aurum
et argentum et es. et ferrum et stagnum et plum
bum. et omne quod potest transire per flammas
igne purgabitur. Quicquid autem non po
test ignem sustinere aqua expiationis sanc
tificabitur. lavabitis vestimenta vestra die
septimo et purificati postea castra intra
bitis. Dixitque dominus ad moysen. Tolle
summam eorum que capta sunt ab homine
usque ad pecus tu et eleazar sacerdos et prin
cipes vulgi. dividesque ex equo predam inter
eos qui pugnaverunt et egressi sunt ad bel
lum. et inter omnem reliquam multitudinem. et
separabis partem domino ab hiis qui pugna
verunt. et fuerunt in bello unam animam
de quingentis tam ex hominibus quam ex
bubus et asinis et ovibus et dabis eam elea
zaro sacerdoti quia primitie domini sunt.
Ex media quoque parte filiorum israel acci
pies quinquagesimum caput hominum
et boum et asinorum et ovium. cunctorumque anima
tium et dabis levitis qui excubabant
in custodiis tabernaculi domini. Feceruntque
moyses et eleazar sicut preceperat dominus.
Fuit autem preda quam exercitus ceperat.
ovium sexcenta septuaginta quinque mi
lia. boum septuaginta duo milia. asino
rum sexaginta milia et mille. Anime ho
minum sexus feminei que non cognove
rant viros triginta duo milia. Dataque
est media pars hiis qui in prelio fuerunt ovi
um trecenta triginta septem milia quin
genta. E quibus in partem domini supputa
te sunt oves sexcente sexaginta quinque.
et de bubus triginta sex milibus boves septua
ginta duo. de asinis triginta mi
libus quingentis asini sexaginta unus.
De animabus hominum sedecim milibus
cesserunt in partem domini triginta due anime.
Tradiditque moyses numerum primitiarum
domini eleazaro sacerdoti. sicut ei fuerat
imperatum ex media parte filiorum israel quam se
paraverat hiis qui in prelio fuerant. De me
dia vero parte que contigerat reliquo mul
titudini id est de ovibus trecentis triginta
sex milibus. et de bubus triginta sex milibus.
et de asinis triginta milibus quingentis.
et de hominibus sedecim milibus: tulit moy
ses quinquagesimum caput. et dedit levitis
qui excubabant in tabernaculo domini.
sicut preceperat dominus. Cumque accessissent
principes exercitus ad moysen et tribuni
centurionesque dixerunt. Nos servi tui
recensuimus numerum pugnatorum quos
habuimus sub manu nostra et nec unus
quidem defuit. Ob hanc causam offeri
mus in donariis domini singuli quod in pre
da auri potuimus invenire periscelidas et
armillas anulos ac dextralia et mure
nulas ut depreceris pro nobis dominum. Suscepe
runtque moyses et eleazar sacerdos omne
aurum in diversis speciebus pondo sedecim
milia septingentos quinquaginta si
clos a tribunis et centurionibus. Unus
quisque enim quod in preda rapuerat suum
erat. Et susceptum intulerunt in taber
naculum testimonii in monimentum
filiorum israel coram domino.

XXXII.

Filii autem ruben et Gad habebant pecora multa et erat

illis iumentis infinita ſubſtantia. Cum
que vidiſſent iazer et galaad aptas alendis
animalibus terras venerunt ad moyſen et
eleazarum ſacerdotem et principes multi
tudinis atque dixerunt. Atharoth et dybon.
et iazer et nemra et eſebon et eleale et ſaban et ne
bo et beon. terram quam percuſſit dominus in con
ſpectu filiorum iſrael regio uberrima eſt ad
paſtum animalium. et nos ſervi tui habe
mus iumenta plurima. Precamurque
ſi invenimus gratiam coram te. ut des nobis
famulis tuis eam in poſſeſſionem. nec fa
cias nos tranſire iordanem. Quibus reſpon
dit moyſes. Numquid fratres veſtri ibunt ad
pugnam et vos hic ſedebitis. Cur ſubu
ertis mentes filiorum iſrael. ne audeant tranſire
in locum quem daturus eis eſt dominus. Nonne
ita egerunt patres veſtri. quando miſi de
cadeſ barne ad explorandam terram. Cumque
veniſſent ad vallem botri. luſtrata omni
regione ſubverterunt cor filiorum iſrael ut non
intrarent fines quos dedit eis dominus.
Qui iratus iuravit dicens. Si vide
bunt homines iſti qui aſcenderunt ex e
gypto a viginti annis et ſupra terram quam ſub
iuramento pollicitus ſum abraham et
yſaac et iacob. et noluerunt ſequi me preter
caleph filium iephone cenezeum. et ioſue
filium nun. iſti impleverunt voluntatem meam.
Iratuſque dominus adverſum iſrael circumduxit
eum per deſertum quadraginta annis donec
conſumeretur univerſa generatio. que fecerat
malum in conſpectu eius. Et ecce inquit vos
ſurrexiſtis pro patribus veſtris incrementa et
alumpni hominum peccatorum. ut augeatis
furorem domini contra iſrael. Qui ſi nolueritis
ſequi eum in ſolitudine populum relinquet.
et vos cauſa eritis necis omnium. At illi
prope accedentes dixerunt. Caulas ovium
fabricabimus et ſtabula iumentorum par
vuliſque noſtris urbes munitas. nos autem
armati et accincti pergemus ad prelium
ante filios iſrael. donec introducamus e
os ad loca ſua. Parvuli noſtri et quicquid
habere poſſumus erunt in urbibus muratis.
propter habitatorum inſidias. Non revertemur
in domos noſtras uſque dum poſſideant fi
lii iſrael hereditatem ſuam. Nec quicquam
queremus trans iordanem. quia iam habemus
poſſeſſionem noſtram in orientali eius pla
ga. Quibus moyſes ait. Si facitis quod pro
mittitis expediti pergite coram domino ad
pugnam. et omnis vir bellator armatus
iordanem tranſeat. donec ſubvertat dominus
inimicos ſuos et ſubiciatur ei omnis terra.
tunc eritis inculpabiles et apud deum et
apud iſrael. et optinebitis regiones quas
vultis coram domino. Si autem quod di
citis non feceritis. nulli dubium quin pec
cetis in deum. et ſcitote quoniam peccatum veſtrum
apprehendet vos. Edificate ergo urbes par
vulis veſtris et caulas et ſtabula ovibus ac
iumentis et quod polliciti eſtis implete.
Dixeruntque filii gad et ruben ad moyſen.
Servi tui ſumus. faciemus quod iubet do
minus noſter. Parvulos noſtros et mulieres et pecora
ac iumenta relinquimus in urbibus gala
ad. nos autem famuli tui omnes expedi
ti pergemus ad bellum. ſicut tu domine loqueris.
Precepit ergo moyſes eleazaro ſacerdoti
et ioſue filio nun et principibus familiarum
per tribus iſrael. et dixit ad eos. Si tranſierint
filii gad et filii ruben vobiſcum iordanem
omnes armati ad bellum coram domino
et vobis fuerit terra ſubdita. date eis ga
laad in poſſeſſionem. Sin autem nolu
erint vobiſcum tranſire in terram chana
an inter vos habitandi accipiant loca.
Reſponderunt filii gad et ruben. Sicut
locutus eſt dominus noſter ſervis ſuis. ita fa
ciemus. Ipſi armati pergemus coram domino
in terram chanaan et poſſeſſionem iam ſu
ſcepiſſe nos confitemur trans iordanem. Dedit
itaque moyſes filiis gad et ruben et dimi
die tribui manaſſe filii ioſeph regnum
ſeon regis amorrei. et regnum og regis
baſan. et terram eorum cum urbibus ſuis per
circuitum. Igitur extruxerunt filii gad
dybon et aſtaroth. et aroer. et roth ſophan
et iazer et iecbaa et beth. nemra et betharan
urbes munitas et caulas pecoribus ſuis.
Filii vero ruben edificaverunt eſebon et elea
le et chariathaim et nabo. et baalme
on verſis nominibus ſabama quoque im
ponentes vocabula urbibus quas ex
truxerunt. Porro filii machir filii ma

nasse perrexerunt in galaad et vastaverunt eam
interfecto amorreo habitatore eius. Dedit
ergo moyses terram galaad machir filio
manasse qui habitavit in ea. Iayr autem
filius manasse abiit et occupavit vicos
eius quos appellavit avothiayr, id est vil-
las iayr. Nobe quoque perrexit et apprehendit ca-
nath cum viculis suis, vocavitque eam
ex nomine suo nobe. XXXIII. C.

Hec sunt mansiones filiorum israel
qui egressi sunt de egypto per turmas
suas in manu moysi et aaron quas
descripsit moyses iuxta castrorum loca
que domini iussione mutabant. Profecti
igitur de ramasse mense primo quintadeci-
ma die mensis primi. Altera die
phase filii israel in manu excelsa videntibus
cunctis egyptiis, et sepelientibus cunctos pri-
mogenitos quos percusserat dominus. Nam
et in diis eorum exercuerat ultionem. Castra-
metati sunt in socoth. Et de socoth venerunt
in etham que est in extremis finibus solitu-
dinis. Inde egressi venerunt contra phihahy-
roth que respicit contra beelsephon, et castra-
metati sunt ante magdalum. Profectique
de phihahiroth transierunt per medium maris
in solitudinem et ambulantes tribus diebus
per desertum etham castrametati sunt in ma-
ra. Profectique de mara venerunt in helym u-
bi erant duodecim fontes aquarum et septua-
ginta palme ibique castrametati sunt. Sed
et inde egressi fixere tentoria super mare
rubrum. Profectique de mari rubro castrame-
tati sunt in deserto syn. Unde egressi vene-
runt in depheca. Profectique de depheca castra-
metati sunt in alus. Egressi de alus ra-
phidim fixere tentoria, ubi aqua defuit
populo ad bibendum. Profectique de raphi-
dim castrametati sunt in deserto synay.
Sed et de solitudine synay egressi venerunt
ad sepulchra concupiscentie. Profectique de se-
pulchris concupiscentie castrametati sunt
in aseroth. Et de aseroth venerunt in
rethma. Profectique de rethma castrametati
sunt in remmon phares. Unde egressi
venerunt in lebna castrametati sunt in res-
sa. Egressi de ressa venerunt in ceelatha.
Unde profecti venerunt in montem sepher.
Inde egressi venerunt in arada. Unde profi-
ciscentes castrametati sunt in maceloth. Pro-
fectique de maceloth venerunt in thaath. De
thaath castrametati sunt in thare. Unde
egressi fixere tentoria in methca. Et de methe-
ca castrametati sunt in esmona. Profectique de
esmona venerunt in moseroth. Et de mose-
roth venerunt in beneiacham. Egressique
de beneiacham venerunt in montem gadgad.
Unde profecti castrametati sunt in iethebatha.
Et de iethebatha venerunt in ebrona. Egressi
de ebrona castrametati sunt in asiongaber.
Profecti inde venerunt in desertum syn, hec est
cades. Egressique de cades castrametati sunt
in monte hor in extremis finibus terre edom.
Ascenditque aaron sacerdos in montem hor
iubente domino, ibi mortuus est anno
quadragesimo egressionis filiorum israel
de egypto mense quinto prima die mensis,
cum esset annorum centum viginti trium.
Audivitque chananeus rex arad, qui habi-
tabat ad meridiem in terra chanaan, ve-
nisse filios israel. Et profecti de monte hor
castrametati sunt in salmona. Unde egres-
si venerunt in phynon. Profectique de phy-
non castrametati sunt in oboth. Et de oboth
venerunt in ieabarim que est in finibus
moabitarum. Profectique de ieabarim fixere
tentoria in dybongad. Unde egressi castra-
metati sunt in elmon deblathaim. Egressi
inde venerunt ad montes abarim contra
nabo. Profectique de montibus abarim tran-
sierunt ad campestria moab super iorda-
nem contra iericho. Ibi castrametati sunt
de bethsymon usque ad belsatim in planio-
ribus locis moabitarum, ubi locutus est do-
minus ad moysen. XXXIIII. C.

Precipe filiis israel et dic ad eos. Quando
transieritis iordanem intrantes
terram chanaan disperdite cunctos
habitatores regionis illius. Confringite
titulos et statuas comminuite, atque omnia
excelsa vastate, mundantes terram et ha-
bitantes in ea. Ego enim dedi vobis eam
in possessionem quam dividetis vobis sorte.
Pluribus dabitis latiorem et paucis an-
gustiorem. Singulis ut sors ceciderit, ita
tribuetur hereditas. Per tribus et familias

possessio dividetur. Si autem nolueritis interficere habitatores terre, qui remanserint erunt vobis quasi clavi in oculis et lancee in lateribus, et adversabuntur vobis in terra habitationis vestre. Et quicquid illis facere cogitaveram, vobis faciam. Locutus est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan, et in possessionem vobis sorte ceciderit, hiis finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine syn que est iuxta edom, et habebit terminos contra orientem mare salsissimum, qui circuibunt australem plagam per ascensum scorpionis, ita ut transeant in senna, et perveniant in meridiem usque ad cades barne. Unde egredientur confinia ad villam nomine adar, et tendent usque asemona. Ibitque per gyrum terminus a semona usque ad torrentem egypti, et maris magni litore finietur. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine claudetur. Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient pervenientes usque ad montem altissimum, a quo venies in emath usque ad terminos sedada. Ibuntque confinia usque zephrona et villam enan. Hii erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa enan usque sefama. De sefama descendent termini in rebla contra fontem daphnim. Inde pervenient contra orientem ad mare cenereth, et tendent usque iordanem, et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Precepitque moyses filiis israel dicens. Hec erit terra quam possidebitis sorte, et quam iussit dominus dari novem tribubus et dimidie. Tribus enim ruben per familias suas, et tribus filiorum gad iuxta cognationum numerum, media quoque tribus manasse, id est due semis tribus acceperunt partem suam trans iordanem contra iericho ad orientalem plagam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomina virorum qui terram vobis divident. Eleazar sacerdos et Iosue filius nun, et singuli principes de singulis tribubus, quorum ista sunt vocabula. De tribu iuda. Caleph filius iephone. De tribu symeon samuel filius amiud. De tribu beniamyn helidad filius chaselon. De tribu filiorum dan bocci filius iogly. Filiorum ioseph de tribu manasse hanniel filius ephod. De tribu effraym chamuel filius sephtan. De tribu zabulon helysaphan filius pharnach. De tribu ysachar dux phalthiel filius ozan. De tribu aser ahiud filius salomy. De tribu neptalym fedahel filius amiud. Hii sunt quibus precepit dominus ut dividerent filiis israel terram chanaan.

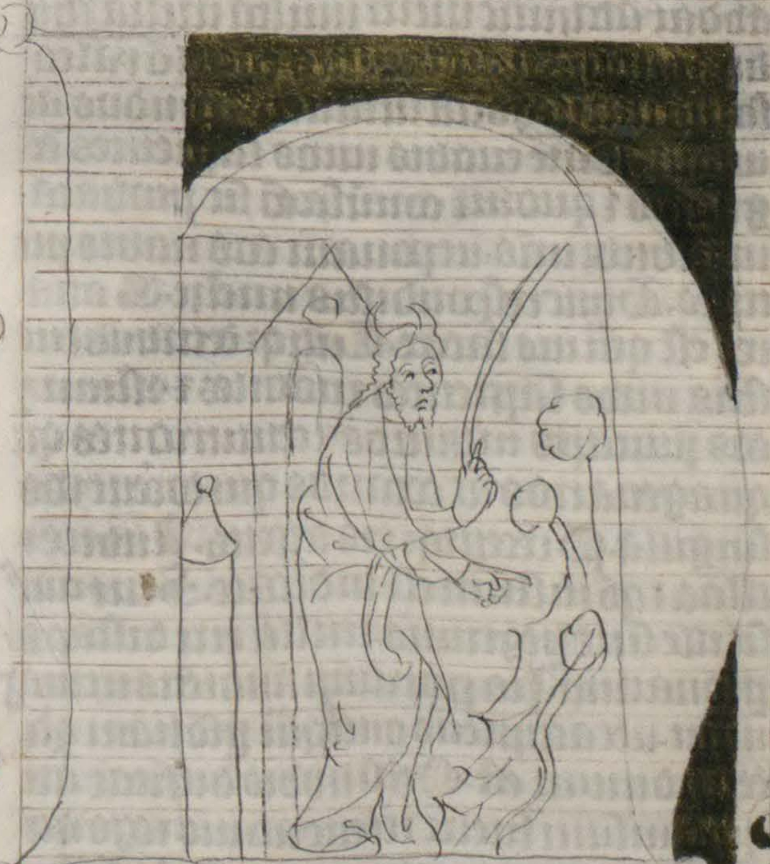
XXXV

Hec quoque locutus est dominus ad moysen in campestribus moab super iordanem contra iericho. Precipe filiis israel ut dent levitis de possessionibus suis urbes munitas ad habitandum et suburbana earum per circuitum, ut ipsi in oppidis maneant, et suburbana sint pecoribus ac iumentis, que a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spacio tendentur. Contra orientem duo milia erunt cubiti, contra meridiem similiter duo milia. Ad mare quoque quod respicit ad occidentem eadem mensura erit, et septentrionalis plaga equali termino finietur. Eruntque urbes in medio et foris suburbana. De ipsis autem oppidis que levitis dabitis sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem. Et exceptis hiis alia quadraginta duo oppida, id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis. Ipseque urbes que dabuntur de possessionibus filiorum israel, ab hiis qui plus habent plures auferentur, et qui minus pauciores. Singuli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt oppida levitis. Ait autem dominus ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos. Quando transgressi fueritis [iordanem] in terram chanaan, decernite que urbes esse debeant in presidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint, in quibus cum perfugus fuerit, cognatus occisi eum non possit occidere, donec stet in conspectu multitudinis et causa illius iudicetur. De ipsis autem urbibus que ad fugitivorum subsidia separantur tres erunt trans iordanem, et tres in terra chanaan, tam filiis israel quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem

fuderit. Si quis ferro percusserit et mortuus fuerit
qui percussus est: reus erit homicidii et ipse mo-
rietur. Si lapidem iecerit et ictus occubuerit
similiter punietur. Si ligno percussus inte-
rierit percussoris sanguine vindicabitur. Propinquus
occisi homicidam interficiet statim ut ap-
prehenderit eum interficiet. Si per odium quis
hominem impulerit vel iecerit quippiam in
eum per insidias aut cum esset inimicus ma-
nu et ille mortuus fuerit percussor homicidii
reus erit. cognatus occisi statim ut inve-
nerit eum iugulabit. Quod si fortuitu et absque
odio et inimicitiis quicquam horum fecerit et hoc
audiente populo fuerit comprobatum atque in-
ter percussorem et propinquum sanguinis questio
ventilata. liberabitur innocens de ultoris manu
et reducetur per sententiam in urbem ad quam confu-
gerat. manebitque ibi donec sacerdos magnus
qui oleo sancto unctus est moriatur. Si inter-
fector extra fines urbium que exulibus de-
putate sunt fuerit inventus et percussus ab
eo qui ultor est sanguinis absque noxa erit
qui eum occiderit. Debuerat enim profugus usque
ad mortem pontificis in urbe residere. Post-
quam autem ille obierit homicida revertetur
in terram suam. Hec sempiterna erunt atque
legitima in cunctis habitacionibus vestris.
Homicida sub testibus punietur. Ad unius
testimonium nullus condempnabitur. Non
accipietis precium ab eo qui reus est sangu-
inis sed statim et ipse morietur. Exules et pro-
fugi ante mortem pontificis nullo modo in
urbes suas reverti poterunt ne polluatur ha-
bitacionis vestre que insontium cruore ma-
culatur. nec aliter expiari potest nisi per eius
sanguinem qui alterius sanguinem fuderit.
atque ita emundabitur. vestra possessio me co-
morante vobiscum. Ego enim dominus qui
habito inter filios israhel. · XXXVI. C.

Accesserunt autem principes familia-
rum galaad filii machir: et filii
manasses de stirpe filiorum Ioseph lo-
cutique sunt moysi coram principibus israel.
atque dixerunt. Tibi domino nostro precepit
dominus ut terram sorte divideres filiis israel et ut
salphaat fratri nostro dares posses-
sionem debitam patri. Quas si alterius
tribus homines uxores acceperint sequetur

possessio sua. et translata ad aliam tribum
de nostra hereditate minuetur. atque ita fiet ut
cum iubileus id est quinquagesimus annus
remissionis advenerit confundatur sortium di-
stribucio et aliorum possessio ad alios transeat.
Respondit moyses filiis israel et precipiente domino
ait. Recte tribus filiorum Ioseph locuta est
et hec lex a domino super filiabus salphaath pro-
mulgata est. Nubant quibus volunt tan-
tum ut sue tribus hominibus ne commisceatur
possessio filiorum israel de tribu in tribum.
Omnes enim viri ducent uxores de tribu
et cognacione sua et cuncte femine mari-
tos de eadem tribu accipient. ut hereditas per-
maneat in familiis nec sibi misceantur
tribus sed ita maneant ut a domino separate sunt.
Feceruntque filie salphaat ut sibi fuerat im-
peratum et nupserunt maala et egla et thersa
et melcha et noua filiis patrui sui de fami-
lia manasse qui fuit filius Ioseph et pos-
sessio que illis fuerat attributa mansit
in tribu et familia patris earum. Hec
sunt mandata atque iudicia que precepit
dominus per manum moysi ad filios israel
in campestribus moab super iordanem contra
iericho. Explicit liber numeri. Incipit
elleadabarim. id est deuteronomii liber. I.

Hec sunt verba que locutus est moyses
ad omnem israel trans iordanem in solitudine

campestri contra mare rubrum inter Pharan et Thophel et Laban et Aseroth ubi auri est plurimum. Undecim diebus de Oreb per viam montis Seyr usque Cades Barne. Quadragesimo anno undecimo mense prima die mensis locutus est Moyses ad filios Israel omnia que preceperat ei dominus ut diceret eis. Postquam percussit Seon regem Amorreorum qui habitabat in Esebon et Og regem Basan qui mansit in Asteroth et in Edrai trans Iordanem in terra Moab. Cepitque Moyses explanare legem et dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos in Oreb dicens. Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis. Revertimini et venite ad montem Amorreorum et ad cetera que ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem et iuxta litus maris terram Chananeorum et Libani usque ad flumen magnum Eufraten. En inquit tradidi vobis terram. Ingredimini et possidete eam super qua iuravit dominus patribus vestris Abraham Ysaac et Iacob ut daret illam eis et semini eorum post eos. Dixique vobis illo in tempore. Non possum solus sustinere vos quia dominus deus vester multiplicavit vos et estis hodie sicut stelle celi plurimi. Dominus deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est. Non valeo solus vestra negotia sustinere et pondus ac iurgia. Date ex vobis viros sapientes et gnaros et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris ut ponam eos vobis principes. Tunc respondistis michi. Bona res est quam vis facere. Tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles et constitui eos principes tribunos et centuriones et quinquagenarios ac decanos qui docerent vos singula. Precepique eis dicens. Audite illos et quod iustum est iudicate. Sive civis sit ille sive peregrinus nulla erit distantia personarum. Ita parvum audietis ut magnum. Nec accipietis cuiusquam personam quia dei iudicium est. Quod si difficile aliquid visum fuerit referte ad me et ego audiam. Precepique omnia que facere deberetis. Profectique autem de Oreb transivimus per heremum terribilem et maximam solitudinem

quam vidistis per viam montis Amorrei sicut preceperat dominus deus noster nobis. Cumque venissemus in Cades Barne dixi vobis. Venistis ad montem Amorrei quem dominus deus noster daturus est nobis. Vide terram quam dominus deus tuus dat tibi. Ascende et posside eam sicut locutus est dominus deus tuus patribus tuis. Noli timere nec quicquam paveas. Et accessistis ad me omnes atque dixistis. Mittamus viros qui considerent terram et renuncient per quod iter debeamus ascendere et ad quas pergere civitates. Cumque michi sermo placuisset misi ex vobis duodecim viros singulos de tribubus suis. Qui cum perrexissent et ascendissent in montana venerunt usque ad Vallem botri et considerata terra sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem attulerunt ad nos atque dixerunt. Bona est terra quam dominus deus noster daturus est nobis. Et noluistis ascendere sed increduli ad sermonem domini dei nostri murmurastis in tabernaculis vestris atque dixistis. Odit nos dominus et idcirco eduxit nos de terra Egypti ut traderet in manu Amorrei atque deleret. Quo ascendemus? Nuntii terruerunt cor nostrum dicentes. Maxima multitudo est et nobis instatura procerior. urbes magne et ad celum usque munite. Filios Enachim vidimus ibi. Et dixi vobis. Nolite metuere nec timeatis eos. Dominus deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit sicut fecit in Egypto videntibus cunctis. Et in solitudine ipse vidistis. Portavit te dominus deus tuus sicut solet homo portare parvulum filium suum in omni via per quam ambulastis donec veniretis ad locum istum. Et nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui precessit vos in via et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis nocte ostendens vobis iter per ignem et die per columpnam nubis. Cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum iratus iuravit et ait. Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessime terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris preter Caleph filium Iephone. Ipse enim videbit eam et ipsi dabo terram quam calcavit et filiis eius quia secutus est dominum. Nec miranda indignatio in populum. Cum in quoque iratus dominus

propter vos diceret. nec tu ingredieris illuc. Sed Jo
sue filius nun minister tuus ipse intrabit
pro te. Hunc exhortare et robora. et ipse terram
sorte dividet israheli. Parvuli vestri de quibus
dixistis quod captivi ducerentur. et filii qui hodie
boni et mali ignorant distantiam. ipsi ingredi
entur. et ipsis dabo terram et possidebunt eam. Vos
autem revertimini et abite in solitudinem per viam
maris rubri. Et respondistis michi. Peccavimus
domino. Ascendemus et pugnabimus. sicut pre
cepit dominus deus noster. Cumque in montem instructi
armis pergeretis ait michi dominus. Dic ad eos. No
lite ascendere neque pugnetis. non enim sum
vobiscum ne cadatis coram inimicis vestris.
Locutus sum et non audistis. sed adversantes
imperio domini et tumentes superbia ascendi
stis in montem. Itaque egressus amorreus
qui habitabat in montibus et obviam ve
niens persecutus est vos. sicut solent apes perse
qui. et cecidit vos de seir usque horma. Cumque
reversi ploraretis coram domino non audivit
vos nec voci vestre voluit acquiescere. Sedi
stis ergo in cades barne multo tempore. ii. C

Profectique inde venimus in solitudi
nem que ducit ad mare rubrum. si
cut michi dixerat dominus. et circuivimus
montem seir multo tempore. Dixitque dominus ad
me. Sufficit vobis circuire montem istum.
ite contra aquilonem et populo precipe dicens. Tran
sibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum esau.
qui habitant in seir. et timebunt vos. Vide
te ergo diligenter ne moveamini contra eos ne
que enim dabo vobis de terra eorum quantum in
potest unius pedis calcare vestigium. quia in
possessionem esau dedi montem seir. Cibos
emetis pecunia ab eis et comedetis. Aquam
emptam haurietis et bibetis. Dominus deus
tuus benedixit tibi in omni opere manuum tua
rum. Novit iter tuum quomodo transieris
solitudinem hanc magnam per quadraginta
annos habitans tecum dominus deus tuus
et nichil tibi defuit. Cumque transissemus
fratres nostros filios esau qui habitant in seir
per viam campestrem de elath et asiongaber.
venimus ad iter quod ducit in desertum moab.
Dixitque dominus ad me. Non pugnes contra
moabitas nec ineas adversus eos prelium.
non enim dabo tibi quicquam de terra eorum. quia
filiis loth tradidi ar in possessionem. Emym
primi fuerunt habitatores eius. populus
magnus et validus et tam excelsus. ut de ena
chym stirpe quasi gigantes crederentur. et es
sent similes filiorum enachym. Denique mo
abite appellant eos emym. In seir autem
prius habitaverunt horim. quibus expulsis
atque deletis. habitaverunt filii esau. sicut fece
runt filii israel in terra possessionis sue quam
dedit eis dominus. Surgentes ergo ut tran
siremus torrentem zared venimus ad eum.
Tempus autem quo ambulavimus de cades
barne usque ad transitum torrentis zared
triginta octo annorum fuit. donec consumeretur
omnis generatio hominum bellatorum de castris
sicut iuraverat dominus. cuius manus fuit ad
versum eos. ut interirent de castrorum medio.
Postquam autem universi ceciderunt pugnatores
locutus est dominus ad me dicens. Tu transibis
hodie terminos moab urbem nomine ar.
et accedens in vicinia filiorum amon. cave
ne pugnes contra eos nec movearis ad preli
um. Non enim dabo tibi de terra filiorum amon
quia filiis loth dedi eam in possessionem. Terra
gygantum reputata est. et in ipsa olym habita
verunt gygantes quos amonite vocant
zomzommim populus multus et magnus et procere
longitudinis sicut enachym quos delevit
dominus a facie eorum. et fecit illos habitare pro eis
sicut filiis fecerat esau qui habitant in seir
delens horreos. et terram eorum illis tradens quam
possident usque in presens. Eveos quoque qui
habitabant in asseroth usque gazam. cappa
doces expulerunt eos. qui egressi de cappado
cia deleverunt eos et habitaverunt pro illis. Sur
gite et transite torrentem arnon. Ecce tradi
di in manu tua seon regem esebon amor
reum. et terram eius incipe possidere. et committe
adversum eum prelium. Hodie incipiam mit
tere terrorem atque formidinem tuam in populos.
qui habitant sub omni celo. ut audito nomine
tuo paveant. et in morem parturientium contre
miscant et dolore teneantur. Misi ergo nuncios
de solitudine cademoth ad seon regem ese
bon verbis pacificis dicens. Transibimus
per terram tuam. publica gradiemur via. non
declinabimus ad dexteram neque ad sinistram.
Alimenta pretio vende nobis ut vescamur.

aquam pecunia tribue et sic bibemus. Tantum
est ut concedas nobis transitum sicut fecerunt
filii esau qui habitant in seyr et moabite
qui morantur in ar: donec veniamus ad ior-
danem et transeamus ad terram quam dominus deus
noster daturus est nobis. Noluitque seon rex
esebon dare nobis transitum. quia indura-
verat dominus deus tuus spiritum eius et obfir-
maverat cor illius. ut traderetur in manus tu-
as sicut nunc vides. Dixitque dominus ad me.
Ecce cepi tibi tradere seon et terram eius. incipe
possidere eam. Egressusque est seon obviam
nobis cum omni populo suo ad prelium in ie-
sa et tradidit eum dominus deus noster nobis. Per-
cussimusque eum cum filiis et omni populo suo. cunc-
tasque urbes in tempore illo cepimus interfectis
habitatoribus earum viris et mulieribus et par-
vulis. Non reliquimus in eis quicquam
absque iumentis que in partem venere predan-
tium et spoliis urbium quas cepimus ab aro-
er que est super ripam torrentis arnon oppido
quod in valle situm est usque galaad. Non fu-
it vicus vel civitas que nostras effugeret manus.
Omnes tradidit dominus deus noster nobis
absque terra filiorum amon ad quam accedere no-
luimus et cunctis que adiacent torrenti
ieboth et urbibus montanis universisque locis
a quibus nos prohibuit dominus deus noster. III
Itaque versi ascendimus per iter basan. Egres-
susque est og rex basan in occursum nobis cum
populo suo ad bellandum in edray. Dix-
itque dominus ad me. Ne timeas eum quia in ma-
nu tua traditus est cum omni populo suo ac ter-
ra sua. Faciesque ei sicut fecisti seon regi amor-
reorum qui habitavit in esebon. Tradidit
ergo dominus deus noster in manibus nostris etiam og re-
gem basan et omnem populum eius percussimus
eos usque ad internecionem vastantes cunctas
civitates illius uno in tempore. Non fuit op-
pidum quod nos effugeret sexaginta urbes om-
nem regionem argob regni og in basan.
Cunctas urbes quas habebant erant mu-
nite muris altissimis portisque ac vectibus
absque oppidis innumeris que non habebant
muros et delevimus eos sicut feceramus se-
on regi esebon disperdentes omnem civita-
tem virosque et mulieres ac parvulos. iumenta
atque spolia urbium diripuimus. Tulimusque

illo tempore terram de manu duorum regum amor-
reorum qui erant trans iordanem a torrente
arnon usque ad montem hermon. quem si-
donii sarion vocant et amorrei sanir. Om-
nes civitates que site sunt in planicie et
universam terram galaad et basan usque selcha
et edray civitates regni og in basan. Solus
quippe og rex basan restiterat de stirpe gyga-
tum. Monstratur lectus eius ferreus qui
est in rabath filiorum amon novem cu-
bitorum longitudinis et quattuor latitudinis
ad mensuram cubiti virilis manus. Terram-
que possedimus in tempore illo ab aroer que
est super ripam torrentis arnon. usque ad me-
diam partem montis galaad et civitates
illius dedi ruben et gad. Reliquam autem partem
galaad et omnem basan regni og tradidi
medie tribui manasse. et omnem regionem ar-
gob. Cuncta terra basan vocabatur terra gy-
gantum. Iair filius manasse possedit
omnem regionem argob usque ad terminos ges-
suri et machati. Vocavitque ex nomine suo
basan avothiair id est villas iair: usque in pre-
sentem diem. Machir quoque dedi galaad
et tribubus gad et ruben dedi terram galaad usque
ad torrentem arnon. medium torrentis et fi-
nium usque ad torrentem ieboth qui est ter-
minus filiorum amon et planiciem solitu-
dinis atque iordanem et terminos ceneret usque
ad mare deserti quod est salsissimum ad radices
montis phasga contra orientem. Precepique
vobis in tempore illo dicens. Dominus deus vester
dat vobis terram hanc in hereditatem expediti
precedite fratres vestros filios israel omnes viri robus-
ti absque uxoribus et parvulis ac iumentis. No-
vi enim quod plura habeatis pecora et in urbi-
bus remanere debebunt quas tradidi vobis
donec requiem tribuat dominus fratribus ve-
stris sicut vobis tribuit et possideant etiam
ipsi terram quam daturus est eis trans iorda-
nem. Tunc revertetur unusquisque in posses-
sionem suam quam dedi vobis. Iosue quoque in
tempore illo precepi dicens. Oculi tui vide-
runt que fecit dominus deus noster duobus his re-
gibus sic faciet omnibus regnis ad que transi-
turus es. Ne timeas eos dominus enim deus
noster pugnabit pro vobis. Precatusque sum
dominum in tempore illo dicens. Domine deus

tu cepisti ostendere servo tuo magnitudinem
tuam manumque fortissimam. neque enim est
alius deus vel in celo vel in terra qui possit
facere opera tua et comparari fortitudini tue.
Transibo igitur et videbo terram hanc opti
mam trans iordanem et montem istum egre
gium et libanum. Iratusque est mihi dominus
propter vos nec exaudivit me sed dixit mihi.
Sufficit tibi. nequaquam ultra loquaris
de hac re ad me. Ascende cacumen phasge
et oculos tuos circumfer ad occidentem et ad
aquilonem austrumque et orientem et aspi
ce. nec enim transibis iordanem istum.
Precipe iosue et corrobora eum quia ipse
precedet populum istum et dividet ei terram
quam visurus es. Mansimusque in valle con
tra phanum phegor. IIII. C.

Et nunc israel audi precepta et iudicia
que ego doceo te ut faciens ea vi
vas et ingrediens possideas terram
quam dominus deus patrum vestrorum daturus
est vobis. Non addetis ad verbum quod vobis
loquor neque auferetis ex eo. Custodite
mandata domini dei vestri que ego precipio
vobis. Oculi vestri viderunt omnia que
fecit dominus contra beelphegor quomodo contri
verit omnes cultores eius de medio vestri.
Vos autem qui adheretis domino deo vestro
vivitis universi usque in presentem diem. Sci
tis quod docuerim vos precepta atque iustici
as. sicut mandavit mihi dominus deus meus.
Sic facietis ea in terra quam possessuri estis
et observabitis et implebitis opere. Hec est
enim vestra sapientia et intellectus coram
populis. ut audientes universa precepta
hec dicant. En populus sapiens et intelligens
gens magna. Nec est alia natio tam gran
dis que habeat deos appropinquantes sibi.
sicut dominus deus noster adest cunctis obse
crationibus nostris. Que est enim alia gens
sic inclita ut habeat cerimonias iusta
que iudicia et universam legem quam ego pro
nam hodie ante oculos vestros. Custodi
igitur temetipsum et animam tuam sollici
te ne obliviscaris verborum que viderunt
oculi tui et ne excedant de corde tuo cunctis
diebus vite tue. Docebis ea filios tuos et
ac nepotes. Diem in quo stetisti coram do
mino deo tuo in oreb. quando locutus est
mihi dominus dicens. Congrega ad me popu
lum ut audiant sermones meos et discant
me timere omni tempore quo vivunt in terra
doceantque filios suos. Et accessistis ad ra
dices montis qui ardebat usque ad celum.
eratque in eo tenebre nubes et caligo. Locu
tusque est dominus ad vos de medio ignis.
Vocem verborum eius audistis et formam
penitus non vidistis. Et ostendit vobis
pactum suum quod precepit ut faceretis.
et decem verba que scripsit in duabus ta
bulis lapideis. Mihique mandavit in
illo tempore ut docerem vos cerimonias
atque iudicia que facere deberetis in terra quam
possessuri estis. Custodite igitur sollici
te animas vestras. Non vidistis aliquam
similitudinem in die qua locutus est vobis
dominus in oreb de medio ignis ne for
te decepti faciatis vobis sculptam simi
litudinem aut ymaginem masculi et
femine. similitudinem omnium iumen
torum que sunt super terram. vel avium sub celo
volantium atque reptilium que moventur
in terra. sive piscium qui sub terra morantur in a
quis. ne forte oculis elevatis ad celum vi
deas solem et lunam et omnia astra celi. et
errore deceptus adores ea et colas. que crea
vit dominus deus tuus in ministerium cunctis
gentibus que sub celo sunt. Vos autem tu
lit dominus et eduxit de fornace ferrea egypti
ut haberet hereditarium populum sicut est in
presenti die. Iratusque est dominus contra me propter
sermones vestros et iuravit ut non transi
rem iordanem nec ingrederer terram op
timam quam daturus est vobis. Ecce mo
rior in hac humo. non transibo iordanem.
vos autem transibitis et possidebitis ter
ram egregiam. Cave ne quando oblivi
scaris pacti domini dei tui quod pepigit tecum
et facias tibi sculptam similitudinem eo
rum que fieri prohibuit dominus. quia dominus
deus tuus ignis consumens est deus emula
tor. Si genueritis filios ac nepotes et mo
rati fueritis in terra deceptique feceritis vobis
aliquam similitudinem patrantes malum
coram domino deo vestro ut eum ad iracun
diam provocetis. testes invoco hodie celum et

terram cito perituros vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tempore sed delebit vos Dominus atque disperget in omnes gentes et remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est vos Dominus. Ibique servietis diis qui hominum manu fabricati sunt ligno et lapidi qui non vident non audiunt non comedunt non odorant. Cumque quaesieris ibi Dominum Deum tuum invenies eum si tamen toto corde quaesieris et tota tribulatione animae tuae postquam te invenerint omnia quae praedicta sunt. Novissimo autem tempore reverteris ad Dominum Deum tuum et audies vocem eius quia Deus misericors Dominus Deus tuus est. Non dimittet te nec omnino delebit neque obliviscetur pacti in quo iuravit patribus tuis. Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus hominem super terram a summo caelo usque ad summum eius si facta est aliquando huiuscemodi res aut umquam cognitum est ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis sicut tu audisti et vidisti. Si fecit Deus ut ingrederetur et tolleret sibi gentem de medio nationum per temptationes signa atque portenta per pugnam et robustam manum extentumque brachium et horribiles visiones iuxta omnia quae fecit pro vobis Dominus Deus vester in Aegypto videntibus oculis tuis ut scires quoniam Dominus ipse est Deus et non est alius praeter eum. De caelo fecit te audire vocem suam ut doceret te et in terra ostendit tibi ignem suum maximum et audisti verba illius de medio ignis quia dilexit patres tuos et elegit semen eorum post eos. Eduxitque te praecedens in virtute sua magna ex Aegypto ut deleret nationes maximas et fortiores te in introitu tuo et introduceret te daretque tibi terram earum in possessionem sicut et cernis in praesenti die. Scito ergo hodie et cogita in corde tuo quod Dominus ipse sit Deus in caelo sursum et in terra deorsum et non sit alius. Custodi praecepta eius atque mandata quae ego praecipio tibi ut bene sit tibi et filiis tuis post te et permaneas multo tempore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi. Tunc separavit Moyses tres civitates trans Iordanem ad orientalem plagam ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum nec fuit inimicus ante unum et alterum diem et ad harum aliquam urbium possit evadere. Bosor in solitudine quae sita est in terra campestri de tribu Ruben et Ramoth in Galaad quae est in tribu Gad et Golan in Basan quae est in tribu Manasse. Ista est lex quam proposuit Moyses coram filiis Israhel et haec testimonia et caerimoniae atque iudicia quae locutus est ad filios Israhel quando egressi sunt de Aegypto trans Iordanem in valle contra fanum Phogor in terra Seon regis Amorrei qui habitavit in Esebon quem percussit Moyses. Filii quoque Israhel egressi ex Aegypto possederunt terram eius et terram Og regis Basan duorum regum Amorreorum qui erant trans Iordanem ad solis ortum ab Aroer quae sita est super ripam torrentis Arnon usque ad montem Sion qui est et Hermon omnem planitiem trans Iordanem ad orientalem plagam usque ad mare solitudinis et usque ad radices montis Phasga.

Vocavitque Moyses omnem .V. C. Israhelem et dixit ad eum. Audi Israhel caerimonias atque iudicia quae ego loquor in auribus vestris hodie. Discite ea et opere complete. Dominus Deus noster pepigit nobiscum foedus in Horeb. Non cum patribus nostris iniit pactum sed nobiscum qui in praesentiarum sumus et vivimus. Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis. Ego sequester et medius fui inter Dominum et vos in tempore illo ut adnuntiarem vobis verba eius. Timuistis enim ignem et non ascendistis in montem et ait. Ego sum Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Aegypti et de domo servitutis. Non habebis deos alienos in conspectu meo. Non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium quae in caelo sunt desuper et quae in terra deorsum et quae versantur in aquis sub terra. Non adorabis ea et non coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus emulator reddens iniquitatem patrum in filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me

et faciens misericordiam in multa milia diligen
tibus me et custodientibus praecepta mea. Non
usurpabis nomen domini dei tui frustra:
qui non erit inpunitus qui super re vana
nomen eius adsumpserit. Observa diem
sabbati ut sanctifices eum sicut praecepit tibi
dominus deus tuus. Sex diebus operabis
et facies omnia opera tua. Septimus dies
sabbati est, id est requies domini dei tui. Non
facies in eo quicquam operis tu et filius tu
us et filia tua et ancilla et bos et asinus et
omne iumentum tuum et peregrinus
qui est intra portas tuas, ut requiescat
servus et ancilla tua sicut et tu. Memento
quod et ipse servieris in Aegypto et eduxerit te
inde dominus deus tuus in manu forti
et brachio extento. Idcirco praecepit tibi ut
observares diem sabbati. Honora patrem
tuum et matrem tuam sicut praecepit dominus
deus tuus ut longo vivas tempore et bene
sit tibi in terra quam dominus deus tuus daturus
est tibi. Non occides. Neque moechaberis.
Furtumque non facies. Non loqueris contra
proximum tuum falsum testimonium.
Non concupisces uxorem proximi tui, non
domum, non agrum, non servum, non
ancillam, non bovem, non asinum et uni
versa quae illius sunt. Haec verba locutus
est dominus ad omnem multitudinem vestram
in monte de medio ignis et nubis et cali
ginis voce magna nihil addens amplius
et scripsit ea in duabus tabulis lapideis
quas tradidit mihi. Vos autem post
quam audistis vocem de medio tenebrarum
et montem ardere vidistis, accessistis
ad me omnes principes tribuum et maio
res natu atque dixistis: Ecce ostendit
nobis dominus deus noster maiestatem et
magnitudinem suam. Vocem eius au
divimus de medio ignis et probavimus
hodie quod loquente deo cum homine vi
xerit homo. Cur ergo moriemur et de
vorabit nos ignis hic maximus? Si enim
audierimus ultra vocem domini dei nostri
moriemur. Quid est enim omnis caro
ut audiat vocem dei viventis qui de me
dio ignis loquitur sicut nos audivimus
et possit vivere? Tu magis accede et au

di cuncta quae dixerit dominus deus noster tibi
loquerisque ad nos, et nos audientes faciemus
ea. Quod cum audisset dominus ait ad me: Au
divi vocem verborum populi huius quae locu
ti sunt tibi: bene omnia locuti sunt. Quis
det talem eos habere mentem ut timeant
me et custodiant universa mandata mea
in omni tempore ut bene sit eis et filiis eorum
in sempiternum. Vade et dic eis: Revertimini
in tentoria vestra. Tu vero hic sta mecum
et loquar tibi omnia mandata atque iudi
cia et caerimonias quae docebis eos ut fa
ciant ea in terra quam dabo illis in possessio
nem. Custodite igitur et facite quae prae
cepit dominus deus vobis. Non declinatis et
bene sit nobis. Non declinabitis neque ad
dexteram neque ad sinistram. Sed per viam
quam praecepit dominus ambulabitis ut vivatis et bene
sit vobis et protelentur
dies in terra possessionis vestrae. VI. C.

Haec sunt praecepta et caerimoniae atque
iudicia quae mandavit dominus deus
noster ut docerem vos et faciatis
ea in terra ad quam transgredimini possidendam,
ut timeas dominum deum tuum et custodias
omnia mandata et praecepta eius quae ego
praecipio tibi et filiis ac nepotibus tuis cunctis
diebus vitae tuae, ut prolongentur dies tui. Au
di Israhel et observa ut facias quae praecepit
dominus, ut bene sit tibi et multipliceris
amplius sicut pollicitus est dominus deus
patrum tuorum tibi in terra lacte et melle ma
nante. Audi Israhel: Dominus deus tuus
deus unus est. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex
tota fortitudine tua. Eruntque verba haec
quae ego praecipio tibi hodie in corde tuo, et nar
rabis ea filiis tuis et meditaberis sedens in
domo tua et ambulans in itinere, dor
miens atque consurgens. Et ligabis ea quasi
signum in manu tua, eruntque et mo
vebuntur inter oculos tuos, scribesque ea in
limine et hostiis domus tuae. Cumque in
troduxerit te dominus deus tuus in terram pro
qua iuravit patribus tuis Abraham et
Isaac et Iacob, et dederit tibi civitates mag
nas et optimas quas non aedificasti, do
mos plenas cunctarum opum quas non
extruxisti, cisternas quas non fodisti, vi

nea et olivea que non plantasti. et cum comederis et saturatus fueris cave diligenter ne obliviscaris domini qui eduxit te de terra egypti de domo servitutis. Dominum deum tuum timebis et illi soli servies ac per nomen eius iurabis. Non ibitis post deos alienos cunctarum gentium que in circuitu vestro sunt quoniam deus emulator dominus deus tuus in medio tui. ne quando irascatur furor domini dei tui contra te et auferat te de superficie terre. Non temptabis dominum deum tuum sicut temptasti in loco temptationis. Custodi precepta domini dei tui ac testimonia et cerimonias quas precepit tibi. et fac quod placitum est et bonum in conspectu domini ut bene sit tibi. et ingressus possideas terram optimam de qua iuravit dominus patribus tuis ut deleret omnes inimicos tuos coram te sicut locutus est. Cum te interrogaverit filius tuus cras dicens quid sibi volunt testimonia hec et cerimonie atque iudicia que precepit dominus deus noster nobis. Dices ei. Servi eramus pharaonis in egypto et eduxit nos inde dominus in manu forti. fecitque signa atque prodigia magna et pessima in egypto contra pharaonem et omnem domum illius in conspectu nostro et eduxit nos inde ut introductis daret terram super qua iuravit patribus nostris. Precepitque nobis dominus ut faciamus omnia legitima hec et timeamus dominum deum nostrum. et bene sit nobis cunctis diebus vite nostre sicut est hodie. eritque nostri misericors si custodierimus et fecerimus omnia precepta eius coram domino deo nostro sicut mandavit nobis. VI. C.

Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingrederis. et deleverit gentes multas coram te ethеum et gergeseum et amorreum chananeum et pherezeum eveum et iebuseum. septem multo gentes multo maioris numeri quam tu es et robustiores te. tradideritque eas dominus deus tibi percuties eas usque ad internecionem. Non inibis cum eis fedus neque misereberis earum neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius nec filiam illius accipies filio tuo. quia seducet filium tuum ne sequatur me. et ut magis serviat diis alienis. irasceturque furor domini et delebit te cito. Quin potius hec facietis eis. Aras eorum subvertite. confringite statuas lucosque succidite et sculptilia comburite quia populus es sanctus domino deo tuo. Te elegit dominus deus tuus ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram. Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iunctus est dominus et elegit vos cum omnibus sitis populis pauciores sed quia dilexit vos dominus et custodivit iuramentum quod iuravit patribus vestris. Eduxitque vos in manu forti et redemit de domo servitutis et de manu pharaonis regis egypti. Et scies quia dominus deus tuus ipse est deus fortis et fidelis custodiens pactum et misericordiam diligentibus se. et his qui custodiunt precepta eius in mille generationes et reddens odientibus se statim ita ut disperdat eos et ultra non differat protinus eis restituens quod merentur. Custodi ergo precepta et cerimonias atque iudicia que ego mando tibi hodie ut facias. Si postquam audieris hec iudicia custodieris ea et feceris. custodiet dominus deus tuus et pactum et misericordiam quam iuravit patribus tuis et diliget te et multiplicabit benedicetque fructum ventris tui et fructum terre tue. frumentum atque vindemiam oleum et armenta et greges ovium tuarum super terram quam iuravit patribus tuis ut daret eam tibi. Benedictus eris inter omnes populos. non erit apud te sterilis utriusque sexus tam in hominibus quam in gregibus tuis. Auferet a te dominus omnem languorem et infirmitates egypti pessimas quas novisti non inferet tibi sed cunctis hostibus tuis. Devorabis omnes populos quos dominus deus tuus daturus est tibi. Non parcet eis oculus tuus nec servies diis eorum. ne sint in ruinam tui. Si dixeris in corde tuo plures sunt gentes iste quam ego quomodo potero delere eas noli metuere sed recordare que fecerit dominus deus pharaoni et cunctis egyptiis plagas maximas quas viderunt oculi tui et signa atque portenta manumque robustam et extentum brachium ut educeret te dominus deus tuus

sic faciet cunctis populis quos metuis. In-
super et scrabrones mittet dominus deus tuus
in eos donec deleat omnes atque disperdat
qui te fugerint et latere potuerint. Non
timebis eos quia dominus deus tuus in medio
tui est. deus magnus et terribilis ipse consumet
nationes has in conspectu tuo paulatim et
atque per partes. Non poteris delere eas pariter
ne forte multiplicentur contra te bestie terre.
Dabitque eos dominus deus tuus in conspec-
tu tuo et interficiet illos donec penitus delean-
tur. Tradet reges eorum in manus tuas et
disperdes nomina eorum sub celo. Nullus
poterit resistere tibi donec conteras eos. Sculp-
tilia eorum igni combures. non concupisces
aurum et argentum de quibus facta sunt
neque assumes ex eis quicquam ne offendas
propterea quia abhominatio est domini dei tui.
Nec inferes quippiam ex ydolo in domum
tuam. ne fias anathema sicut et illud est.
Quasi spurcitiam detestaberis. et velud in-
quinamentum ac sordes abhominationi
habebis quia anathema est. ·vii·C·

Omne mandatum quod ego precipio
tibi hodie cave diligenter ut faci-
as ut possitis vivere. et ut multi-
plicemini. ingressique possideatis terram pro
qua iuravit dominus patribus vestris. Et recorda-
beris cuncti itineris per quod adduxit te dominus
deus tuus quadraginta annis per desertum
ut affligeret te atque temptaret. et nota fierent (nota)
(in tuo animo) que in [illegible] de animo tuo versabantur. utrum custodi-
res mandata illius an non. Afflixit te
penuria et dedit tibi cibum manna quod
ignorabas tu et patres tui. ut ostenderet tibi
quod non in solo pane vivit homo sed in
omni verbo quod egreditur de ore dei. Vesti-
mentum tuum quo operiebaris nequaquam
vetustate defecit. et pes tuus non est subtri-
tus. En quadragesimus annus est. ut re-
cogites in corde tuo. quia sicut homo
erudit filium suum. sic dominus deus tuus
erudivit te. ut custodias mandata domini
dei tui et ambules in viis eius et timeas
eum. Dominus enim deus tuus introdu-
cet te in terram bonam. terram rivorum
aquarumque et fontium. in cuius campis et
montibus erumpunt fluviorum abyssi. ter-
ram frumenti ordei ac vinearum in qua ficus
et malogranata et oliveta nascuntur. terram olei
ac mellis. ubi absque penuria comedes pa-
nem tuum. et rerum omnium habundantia
perfrueris. cuius lapides ferrum sunt. et de monti-
bus eius metalla fodiuntur. ut cum comede-
ris et satiatus fueris. benedicas domino deo tuo
pro terra optima quam dedit tibi. Observa et ca-
ve ne quando obliviscaris domini dei tui.
et negligas mandata eius atque iudicia et
cerimonias quas ego precipio tibi hodie.
ne postquam comederis et satiatus fueris do-
mosque pulchras edificaveris et habitaveris
in eis. habuerisque armenta et ovium greges
argenti et auri cunctarumque rerum copiam
elevetur cor tuum et non reminiscaris domini dei
tui qui eduxit te de terra egypti. et de domo ser-
vitutis et ductor tuus fuit in solitudine
magna atque terribili. in qua erat serpens
flatu adurens et scorpio ac dipsas et nulle
omnino aque qui eduxit rivos de petra
durissima et cibavit te manna. quod nescie-
runt patres tui. Postquam afflixit te ac pro-
bavit ad extremum misertus est tui. ne
diceres in corde tuo fortitudo mea et robur ma-
nus mee michi hec omnia prestitit. Sed
recorderis domini dei tui quod ipse tibi vires pre-
buerit. ut impleret pactum suum super quo
iuravit patribus tuis. sicut presens indicat
dies. Sin autem oblitus domini dei tui secutus
fueris deos alienos colueris que illos et adoraveris
ecce nunc predico tibi quod omnino dispereas
sicut gentes quas delevit dominus in introitu
tuo. ita et vos peribitis si inobedientes fueri-
tis voci domini dei vestri ·· viii· C·

Audi israhel. Tu transgredieris ho-
die iordanem ut possideas natio-
nes maximas et fortiores te. civi-
tates ingentes et ad celum usque muratas. po-
pulum magnum atque sublimem. filios e-
nachim quos ipse vidisti et audisti quibus
nullus potest ex adverso resistere. Scies ergo
hodie quod dominus deus tuus transibit an- (ipse)
te ignis devorans atque consumens qui con-
terat eos atque deleat ac disperdat ante fa-
ciem tuam velociter. sicut locutus est tibi.
Ne dicas in corde tuo cum deleverit eos do-
minus deus tuus in conspectu tuo propter iusti-

iustitiam meam introduxit me dominus deus
ut terram hanc possiderem. cum propter impie
tates suas iste delete sint nationes. Neque
enim propter iustitias tuas et equitatem cordis
tui ingredieris ut possideas terram earum. sed
quia ille impietatem egerunt introeunte
te delete sunt. et ut compleret verbum suum
dominus quod sub iuramento pollicitus est pa
tribus tuis abraham ysaac et iacob. Scito
igitur quod non propter iustitias tuas dederit tibi
dominus deus tuus terram hanc optimam
in possessionem. cum durissime sis cervicis
populus. Memento et ne obliviscaris quomodo
ad iracundiam provocaveris dominum deum tuum
in solitudine. Ex eo die quo egressus es de
egypto usque ad locum istum semper adversum
dominum contendisti. Nam et in oreb provocasti
eum et iratus delere te voluit quando ascendi
in montem ut acciperem tabulas lapideas
tabulas pacti quod pepigit vobiscum dominus.
Et perseveravi in monte quadraginta diebus
et noctibus. panem non comedens et aquam
non bibens. Deditque mihi dominus duas tabu
las lapideas scriptas digito dei et continentes
omnia verba que vobis in monte locutus
est de medio ignis quando contio populi congrega
ta est. Cumque transissent quadraginta
dies et totidem noctes dedit mihi dominus
duas tabulas lapideas tabulas federis
dixitque mihi. Surge et descende hinc cito. quia
populus tuus quem eduxisti de egypto
deseruerunt velociter viam quam demonstrasti
eis. feceruntque sibi conflatile. Rursumque
ait dominus ad me. Cerno quod populus iste dure
cervicis sit. dimitte me ut conteram eum et
deleam nomen eius sub celo et constituam te
super gentem que hac maior et fortior est.
Cumque de monte ardente descenderem et
duas tabulas federis utraque tenerem ma
nu. vidissemque vos peccasse domino deo vestro
et fecisse vobis vitulum conflatilem ac de
seruisse velociter viam eius quam vobis
ostenderat. proieci tabulas de manibus
meis confregique eas in conspectu vestro. Et pro
cidi ante dominum sicut prius quadraginta
diebus et quadraginta noctibus. panem non
comedens et aquam non bibens propter omnia
peccata vestra que gessistis contra dominum et eum
ad iracundiam provocastis. Timui enim eum
et indignationem eius qua adversum vos
concitatus delere vos voluit. et audivit me do
minus etiam hac vice. Adversum aaron
quoque vehementer iratus voluit eum
conterere. et pro illo similiter deprecatus sum. Pec
catum autem vestrum quod feceratis id
est vitulum arripiens igne combussi et
in frusta comminuens omnino in pulverem
redigens proieci in torrentem qui de mon
te descendit. In incendio quoque et in temptatione
et in sepulchris concupiscentie provoca
stis dominum. Et quando misit vos de ca
des barne dicens. ascendite et possidete ter
ram quam dedi vobis. contempsistis imperium
domini dei vestri. et non credidistis ei. neque
vocem eius audire voluistis. sed semper
fuistis rebelles a die qua nosse vos cepi.
Et iacui coram domino quadraginta di
ebus et quadraginta noctibus quibus eum sup
pliciter deprecabar ne deleret vos. ut fue
rat comminatus. Et orans dixi. Domine
deus ne disperdas populum tuum et hereditatem
tuam quam redemisti in magnitudine
tua quos eduxisti de egypto in manu for
ti. Recordare servorum tuorum abraham
ysaac et iacob. ne aspicias duritiam po
puli huius. et impietatem atque peccatum
ne forte dicant habitatores terre de qua e
duxisti nos. Non poterat eos dominus introdu
cere in terram quam pollicitus est eis et oderat
eos. Idcirco eduxit eos ut interficeret eos in so
litudine. qui sunt populus tuus et hereditas
tua quos eduxisti in fortitudine tua ma
gna et in brachio tuo extento. ·ix·· C·

In tempore illo dixit dominus ad me. Dola ti
bi duas tabulas lapideas sicut priores
fuerunt. et ascende ad me in montem. Fa
ciesque archam ligneam et scribam in tabu
lis verba que fuerunt in his quas ante
confregisti ponesque eas in archa. Feci igitur
archam de lignis sethim. Cumque dolas
sem duas tabulas lapideas instar prio
rum ascendi in montem habens eas in ma
nibus. Scripsitque in tabulis iuxta id quod prius
scripserat verba decem que locutus est
dominus ad vos in monte de medio ignis quan
do populus congregatus est et dedit eas mihi.

Reversusque de monte descendi et posui tabulas
in archam quam feceram que hucusque ibi sunt
sicut michi precepit dominus. Filii autem israel
castra moverunt ex beroth filiorum iacham
in mosera ubi aaron mortuus ac sepultus
est pro quo sacerdotio functus est filius eius
eleazar. Inde venerunt in gadgad de quo
loco profecti castra metati sunt in iethaba
ta in terra aquarum atque torrentium. Eo
tempore separavit tribum levi ut portaret
archam federis domini et staret coram eo in
ministerio ac benediceret in nomine illius us
que in presentem diem. Quam ob rem non habuit
levi partem neque possessionem cum fra
tribus suis quia ipse dominus possessio e
ius est sicut promisit dominus deus tuus. Ego
autem steti in monte sicut prius quadra
ginta diebus ac noctibus exaudivitque me do
minus etiam hac vice et te perdere noluit. Dix
itque michi. Vade et precede populum ut ingre
diatur et possideat terram quam iuravi pa
tribus eorum ut traderem eis. Et nunc israel
audi quid dominus deus tuus petat a te nisi
ut timeas dominum deum tuum et ambules
in viis eius et diligas eum ac servias do
mino deo tuo in toto corde tuo et in tota
anima tua custodiasque mandata domini
et cerimonias eius quas ego hodie pre
cipio ut bene sit tibi. En domini dei tui
celum est et celum celi terra et omnia que in ea
sunt et tamen patribus tuis conglutinatus
est dominus et amavit eos elegitque semen eorum
post eos id est vos de cunctis gentibus sicut
hodie comprobatur. Circumcidite igitur
preputium cordis vestri et cervicem vestram ne
induretis amplius quia dominus deus vester
ipse est deus deorum et dominus dominantium deus mag
nus et potens et terribilis qui personam non
accipit ac munera. Facit iudicium pu
pillo et vidue et amat peregrinum et dat ei
victum atque vestitum. Et vos ergo amate
peregrinos quia et ipsi advene fuistis in
terra egypti. Dominum deum tuum timebis et ei ser
vies. Ipsi adherebis et per nomen eius iu
rabis. Ipse est laus tua et deus tuus qui
tibi hec magnalia et terribilia que vide
runt oculi tui. In septuaginta anima
bus descenderunt patres tui in egyptum

et ecce multiplicavit te nunc dominus deus
tuus sicut astra celi. C.
Ama itaque dominum deum tuum et obser
va precepta eius et cerimonias et iudi
cia atque mandata omni tempore.
Cognoscite hodie que ignorant filii vestri
qui non viderunt disciplinam domini dei vestri
magnalia eius et robustam manum exten
tumque brachium. Signa et opera que fecit in
medio egypti pharaoni regi et universe
terre eius omnique exercitui egyptiorum et equis
ac curribus quomodo operuerint eos aque
maris rubri cum vos persequerentur et deleverit
eos dominus usque in presentem diem. Vobisque que
fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc
locum. Et dathan et abiron filiis heliab
qui fuit filius ruben quos aperto ore suo ter
ra absorbuit cum domibus et tabernaculis et uni
versa substantia eorum quam habebant in me
dio israhelis. Oculi vestri viderunt omnia
opera domini magna que fecit ut custodi
atis universa mandata illius que ego ho
die precipio vobis ut possitis introire et
possidere terram ad quam ingredimini. Multoque
in ea vivatis tempore quam sub iuramento pol
licitus est dominus patribus vestris et semini
eorum lacte et melle manantem. Terra enim
ad quam ingredieris possidendam non est sicut
terra egypti de qua existi ubi iacto semine in
hortorum morem aque ducuntur irrigue. Sed
montuosa est et campestris de celo expectans
pluvias. Quam dominus deus tuus semper invi
sit et oculi eius in ea sunt a principio anni
usque ad finem eius. Si ergo obedieritis man
datis meis que ego hodie precipio vobis.
ut diligatis dominum deum vestrum et serviatis
ei in toto corde vestro et in tota anima vestra
dabit pluviam terre vestre temporaneam
et serotinam ut colligatis frumentum et vi
num et oleum fenumque ex agris ad pas
cenda iumenta et ut ipsi comedatis et satu
remini. Cavete ne forte decipiatur cor
vestrum et recedatis a domino serviatisque
diis alienis et adoretis eos iratusque dominus
claudat celum et pluvie non descendant nec
terra det germen suum pereatisque velociter
de terra optima quam dominus daturus est vobis.
Ponite hec verba in cordibus et animis

uestris et suspendite ea pro signo in manibus et
inter uestros oculos collocate. Docete filios
uestros ut illa meditentur. Quando sederis
in domo tua et ambulaueris in uia et accu-
bueris atque surrexeris scribes ea super postes
et ianuas domus tue. ut multiplicentur
dies tui et filiorum tuorum in terra quam iurauit
dominus patribus tuis ut daret eis quam-
diu celum imminet terre. Si enim custodi-
eritis mandata que ego precipio uobis
et feceritis ea ut diligatis dominum deum uestrum
et ambuletis in omnibus uiis eius adheren-
tes ei. disperdet dominus omnes gentes istas
ante faciem uestram et possidebitis eas que
maiores et fortiores uobis sunt. Omnis
locus quem calcauerit pes uester uester erit. A de-
serto et libano et flumine magno eufra-
the. usque ad mare occidentale erunt ter-
mini uestri. Nullus stabit contra uos. Ter-
rorem uestrum et formidinem dabit dominus de-
us uester super omnem terram quam calcaturi estis. si-
cut locutus est uobis. En propono hodie
in conspectu uestro benedictionem et maledictionem.
Benedictionem si obedieritis mandatis do-
mini dei uestri que ego precipio uobis.
Maledictionem si non audieritis manda-
ta domini dei uestri. sed recesseritis de uia quam
nunc ostendo uobis et ambulaueritis post
deos alienos quos ignoratis. Cum uero in-
troduxerit te dominus deus tuus in terram ad
quam pergis habitandam pones benedictionem
super montem garizim. maledictionem super
montem hebal. qui sunt trans iordanem
post uiam que uergit ad solis occubitum
in terra chananei qui habitat in cam-
pestribus contra galgalam que est iuxta
uallem tendentem et intrantem procul.
Vos enim transibitis iordanem ut pos-
sideatis terram quam dominus deus uester daturus
est uobis et habeatis et possideatis illam.
Videte ergo ut impleatis cerimonias
atque iudicia que ego hodie ponam in
conspectu uestro. xi. C.

Hec sunt precepta atque iudicia que
facere debetis in terra quam dominus deus
patrum tuorum daturus est
tibi ut possideas eam cunctis diebus quibus
super humum gradieris. Subuertite omnia
loca in quibus coluerunt gentes quas posses-
suri estis deos suos super montes excelsos
et colles et subter omne lignum frondosum dis-
sipate aras eorum et confringite statuas. lu-
cos igni comburite et ydola comminuite
et disperdite nomina eorum de locis illis. Non
facietis ita domino deo uestro sed ad locum
quem elegerit dominus deus uester de cunctis
tribubus uestris ut ponat nomen suum ibi
et habitet in eo uenietis et offeretis in illo
loco holocausta et uictimas uestras deci-
mas et primicias manuum uestrarum et uo-
ta atque donaria primogenita boum et oui-
um et comedetis ibi in conspectu domini dei uestri
et letabimini in cunctis ad que miseritis
manum uos et domus uestre in quibus bene-
dixit uobis dominus deus uester. Non facie-
tis ibi que nos hic facimus hodie sin-
guli quod sibi rectum uidetur. Neque enim
usque in presens tempus uenistis ad requi-
em et ad possessionem quam dominus deus da-
turus est uobis. Transibitis iordanem
et habitabitis in terra quam dominus deus uester da-
turus est uobis ut requiescatis a cunc-
tis hostibus per circuitum et absque ullo timo-
re habitetis in loco quem elegerit dominus
deus uester ut sit nomen eius in eo. Illuc omnia
que precipio conferetis holocausta et hos-
tias ac decimas et primicias manuum uestra-
rum et quicquid precipuum est in muneribus
que uouistis domino. Ibi epulabimini
coram domino deo uestro et filii ac filie uestre
famuli et famule atque leuite qui in uestris
urbibus commorantur. neque enim habent a-
liam partem et possessionem inter uos.
Caue ne offeras holocausta tua in omni
loco quem uideris sed in eo quem elege-
rit dominus in una tribuum tuarum offe-
res hostias et facies quecumque precipio
tibi. Si autem comedere uolueris et te
esus carnium delectauerit. occide et co-
mede iuxta benedictionem domini dei tui
quam dedit tibi in urbibus tuis. Siue inmun-
dum fuerit hoc est maculatum et debile siue
mundum hoc est integrum et sine macu-
la quod offerri licet sicut capream et cer-
uum comedes absque esu dumtaxat san-
guinem super terram quasi aquam effundes.

Non poteris comedere in oppidis tuis decimas
frumenti vini et olei tui, primogenita ar-
mentorum et pecorum, et omnia que voveris
et sponte offerre volueris, et primitias ma-
nuum tuarum; sed coram domino deo tuo
comedes ea in loco quem elegerit dominus
deus tuus, tu et filius tuus et filia tua servus
et famula atque levites qui manet in ur-
bibus tuis, et letaberis et reficieris coram domino
deo tuo in cunctis ad que extenderis ma-
num tuam. Cave ne derelinquas levitem
omni tempore quo versaris in terra. Quando
dilataverit dominus deus tuus terminos tuos
sicut locutus est tibi, et volueris vesci car-
nibus quas desiderat anima tua, locus au-
tem quem elegerit dominus deus tuus ut sit i-
nomen eius ibi si procul fuerit, occides
de armentis et pecoribus que habueris, sicut
precepit tibi, et comedes in oppidis tuis ut
tibi placet. Sicut comeditur caprea et cervus
ita vesceris eis; et mundus et inmundus in
commune vescentur. Hoc solum cave ne
sanguinem comedas. Sanguis enim
eorum pro anima est, et idcirco non debes animam
cum carnibus comedere, sed super terram fun-
des quasi aquam, ut sit tibi bene et filiis tu-
is post te cum feceris quod placet in conspectu
domini. Que autem sanctificaveris et voveris
domino tolles, et venies ad locum quem
elegerit dominus, et offeres oblaciones tuas car-
nem et sanguinem super altare domini dei tui.
Sanguinem hostiarum fundes in altari,
carnibus autem ipse vesceris. Observa et au-
di omnia verba que ego precepi tibi ut be-
ne sit tibi et filiis tuis post te in sempiter-
num cum feceris quod bonum est et placitum in con-
spectu domini dei tui. Quando disperdiderit dominus
deus tuus ante faciem tuam gentes ad
quas ingredieris possidendas, et possederis
eas atque habitaveris in terra earum, cave ne
imiteris eas postquam fuerint te introeunte
subverse, et requiras ceremonias earum dicens:
Sicut coluerunt gentes iste deos suos,
ita et ego colam. Non facies similiter domino
deo tuo. Omnes enim abhominaciones quas
aversatur dominus fecerunt diis su-
is, offerentes filios et filias et combu-
rentes igni.

XII. C.

Quod precipio tibi hoc tantum fac-
to domino, nec addas quicquam nec
minuas. Si surrexerit in medio tui
propheta aut qui somnium vidisse se di-
cat, et predixerit signum atque portentum, et eve-
nerit quod locutus est, et dixerit tibi: Eamus et se-
quamur deos alienos quos ignoras, et ser-
viamus eis, non audies verba prophete illi-
us aut somniatoris, quia temptat vos domi-
nus deus vester ut palam fiat utrum di-
ligatis eum an non in toto corde vestro et in tota
anima vestra. Dominum deum vestrum sequimini et
ipsum timete, mandata illius custodite et au-
dite vocem eius, ipsi servietis et ipsi adhere-
bitis. Propheta autem ille aut fictor somp-
niorum interficietur, quia locutus est ut vos a-
verteret a domino deo vestro qui eduxit vos de
terra egypti et redemit de domo servitutis, ut
errare te faceret de via quam tibi precepit dominus
deus tuus, et auferes malum de medio tui.
Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius
matris tue aut filius tuus vel filia sive
uxor que est in sinu tuo aut amicus quem
diligis ut animam tuam, clam dicens:
Eamus et serviamus diis alienis quos ig-
noras tu et patres tui, cunctarum in circuitu
gencium que iuxta vel procul sunt ab initio
usque ad finem terre, non acquiescas ei nec
audias, neque parcat ei oculus tuus ut
miserearis et occultes eum, sed statim interfi-
cies. Sit primum manus tua super eum, et post
te omnis populus mittat manum. Lapi-
dibus obrutus necabitur, quia voluit te
abstrahere a domino deo tuo qui eduxit te
de terra egypti de domo servitutis, ut omnis
israel audiens timeat et nequaquam ultra
faciat quippiam huius rei simile. Si
audieris in una urbium tuarum quas
dominus deus tuus dabit tibi ad habitandum
dicentes aliquos: Egressi sunt filii belial
de medio tui et averterunt habitatores ur-
bis tue atque dixerunt: Eamus et servia-
mus diis alienis quos ignoratis, quere sollicite
et diligenter rei veritate perspecta, si inveneris cer-
tum esse quod dicitur et abhominacionem
hanc opere perpetratam, statim percuties habi-
tatores urbis illius in ore gladii et delebis
eam. Omnia quoque in illa sunt usque

ad preda quicquid etiam supellectilis fu
erit congregabis in medium platearum eius
et cum ipsa civitate succendes ita ut univer-
sa consumas a domino deo tuo. et sit tumulus
sempiternus. Non edificabitur amplius
et non adherebit de illo anathemate quicquam
in manu tua. ut avertatur dominus ab ira furo-
ris sui et misereatur tui multiplicetque te sicut
iuravit patribus tuis quando audieris
vocem domini dei tui custodiens omnia pre-
cepta eius que ego precipio tibi hodie ut
facias quod placitum est in conspectu domini dei tui.

Filii estote domini dei vestri. xiiii. C.
Non vos incidetis nec facietis cal-
vitium super mortuo quia populus sanctus
es domino deo tuo. et te elegit ut sis ei in po-
pulum peculiarem de cunctis gentibus que
sunt super terram. Ne comedatis que inmunda
sunt. Hoc est animal quod comedere debetis.
Bovem et ovem et capram. cervum. capream.
bubalum. tragelaphum. pigargon. ori-
gem. camelopardum. Omne animal quod
in duas partes ungulam findit et ruminat
comedetis. De his autem que ruminant et un-
gulam non findunt comedere non debetis. ut
leporem camelum chirogrillum quia rumi-
nant et non dividunt ungulam inmunda e-
runt vobis. Sus quoque quia dividit ungu-
lam et non ruminat inmunda erit. Carni-
bus eorum non vescemini et cadavera non contingetis.
Hec comedetis ex omnibus que morantur in
aquis. Que habent pinnulas et squamas
comedite. que autem absque pinnulis et squa-
mis sunt non comedetis quia inmunda sunt.
Omnes aves mundas comedite. inmundas
ne comedatis. Aquilam scilicet grifem et
alietum. ixon et vulturem et milvum iux-
ta genus suum et omne corvini generis
struthionem ac noctuam et larum atque accipi-
trem iuxta genus suum. herodium et cig-
num et ibin. ac mergulum. porfirionem et
nicticoracem et onocrotalum et caradrium
singula in genere suo. Upupam quoque et
vespertilionem et omne quod reptat et pinnu-
las habet inmundum erit nec comedetur. Omne
quod mundum est comedite. Quicquid autem
morticinum est ne vescamini ex eo. Peregrino
qui intra portas tuas est da ut comedat

aut vendas ei. quia tu populus sanctus domini dei tui es.
Non coques edum in lacte matris sue. Deci-
mam partem separabis de cunctis fructibus
tuis que nascuntur in terra per annos singulos et
comedes in conspectu domini dei tui in loco quem
elegerit ut in eo nomen illius invocetur. Deci-
mam frumenti tui et vini et olei et primogeni-
ta de armentis et ovibus tuis offeres ut disca-
tis timere dominum deum tuum omni tempore.
Cum autem longior fuerit via et locus quem
elegerit dominus deus tuus tibique benedixerit nec
potueris ad eum hec cuncta portare vendes et
in pretium hec omnia rediges portabisque ma-
nu tua et proficisceris ad locum quem elegerit
dominus deus tuus et emes ex eadem pecunia
quicquid tibi placuerit sive ex armentis sive ex
ovibus. vinum quoque et siceram et omne quod
desiderat anima tua et comedes coram domino
deo tuo et epulaberis tu et domus tua et levi-
ta qui intra portas tuas est. Cave ne dere-
linquas eum quia non habet aliam partem in here-
ditate tua. Anno tertio separabis aliam de-
cimam ex omnibus que nascuntur tibi eo tem-
pore et repones intra ianuas tuas. Venietque
levites qui aliam non habet partem nec pos-
sessionem tecum et peregrinus ac pupillus
ac vidua qui intra portas tuas sunt et come-
dent et saturabuntur. ut benedicat tibi dominus deus
tuus in cunctis operibus manuum tuarum que feceris.

Septimo anno facies. xiiii. C.
remissionem que hoc ordine cele-
brabitur. Cui debetur aliquid ab
amico vel proximo ac fratre suo repete-
re non poterit quia annus remissionis est domini.
A peregrino et advena exiges. civem et propinquum
repetendi non habes potestatem. Et omnino in-
digens et mendicus non erit inter vos ut be-
nedicat tibi dominus in terra quam traditurus
est tibi in possessionem. Si tamen audieris
vocem domini dei tui et custodieris universa
que iussit et que ego hodie precipio tibi.
benedicet tibi ut pollicitus est. Fenerabis gen-
tibus multis et ipse a nullo accipies mutuum.
Dominaberis nationibus plurimis et tui nemo
dominabitur. Si unus de fratribus tuis qui
moratur intra portas civitatis tue in
terra quam dominus deus tuus daturus est tibi. ad pau-
pertatem venerit non obdurabis cor tuum nec

contrahes manum sed aperies eam pauperi et
dabis mutuum quo eum indigere perspexe-
ris. Cave ne forte subrepat tibi impia co-
gitatio et dicas in corde tuo. Appropinquat
septimus annus remissionis et avertas
oculos a paupere fratre tuo nolens ei quod
postulat mutuum accomodare ne clamet
contra te ad dominum et fiat tibi in peccatum. Sed da-
bis nec ages quippiam callide in eius neces-
sitatibus sublevandis ut benedicat tibi dominus
deus tuus in omni tempore et in cunctis ad que
manum miseris. Non deerunt pauperes in
terra habitationis tue. Idcirco ego precipio ti-
bi ut aperies manum fratri tuo egeno et
pauperi qui tecum versatur in terra. Cum tibi
venditus fuerit frater tuus hebreus aut
hebrea et sex annis servierit tibi in septimo
anno dimittes eum liberum. Et quem liberta-
te donaveris nequaquam vacuum patieris ab-
ire. sed dabis viaticum de gregibus et de area
et de torculari tuo quibus dominus deus tuus bene-
dixerit tibi. Memento quod et ipse servieris in
terra egypti et liberaverit te dominus deus tuus et
idcirco ego nunc precipio tibi. Sin autem
dixerit nolo egredi eo quod diligat te et
domum tuam et bene sibi apud te sentiat
esse assumes subulam et perforabis aurem
eius in ianua domus tue et serviet tibi usque
in eternum. Ancille quoque similiter facies.
Non avertes ab eis oculos tuos quando
dimiseris eos liberos quia iuxta mercedem
mercennarii per sex annos servivit tibi
ut benedicat tibi dominus deus tuus in cunctis
operibus que agis. De primogenitis tuis
que nascuntur in armentis et ovibus tuis
quicquid est sexus masculini sanctificabis
domino deo tuo. Non operaberis in primoge-
nito bovis et non tondebis primogenita ovi-
um in conspectu domini dei tui comedes ea per an-
nos singulos in loco quem elegit dominus.
tu et domus tua. Sin autem habuerit ma-
culam vel claudum fuerit vel cecum aut in
aliqua parte deforme vel debile non im-
molabitur domino deo tuo sed intra portas
urbis tue comedes illud. Tam mundus
quam immundus vescentur similiter eis quasi
capreа et cervo. Hoc solum observa-
bis ut sanguinem eorum ne comedas sed

effundas in terram quasi aquam. XV. C.
Observa mensem novarum frugum
et verni primum temporis ut facias
phase domino deo tuo quia in isto
mense eduxit te dominus deus tuus de egypto
nocte. Immolabisque phase domino deo tuo
de ovibus et de bubus in loco quem elegit dominus
deus tuus ut habitet nomen eius ibi.
Non comedes in eo panem fermentatum in
omnibus terminis tuis. Septem diebus come-
des absque fermento afflictionis panem quoniam
in pavore egressus es de egypto ut memine-
ris egressionis tue de egypto omnibus dieb-
us vite tue. Non apparebit fermentatum in om-
nibus terminis tuis septem diebus et non rema-
nebit de carnibus eius quod immolatum est vespe-
re in die primo mane. Non poteris immolare
phase in qualibet urbium tuarum quas dominus
deus tuus daturus est tibi. sed in loco quem
elegit dominus deus tuus ut habitet nomen
eius ibi. Immolabisque vespere phase ad
solis occasum quando egressus es de egyp-
to et coques et comedes in loco quem elegit
dominus deus tuus. Maneque consurgens vades in
tabernacula tua. Sex diebus comedes azi-
ma et in die septimo quia collecta est domini
dei tui non facies opus. Septem ebdomadas
numerabis tibi ab ea die qua falcem in
segetem miseris et celebrabis diem festum
ebdomadarum domino deo tuo oblationem
spontaneam manus tue quam offeres iux-
ta benedictionem domini dei tui et epulaberis co-
ram domino deo tuo. tu et filius tuus et filia
tua et servus tuus et ancilla tua et levites
qui est intra portas tuas et advena ac
pupillus et vidua qui morantur vobiscum
in loco quem elegit dominus deus tuus
ut habitet nomen eius. Et recordaberis quo-
niam servus fueris in egypto custodies-
que ac facies que precepta sunt. Sollemp-
nitatem quoque tabernaculorum celebrabis per
septem dies quando collegeris de area et
torculari fruges tuas et epulaberis in festivi-
tate tua. tu et filius tuus et filia tua. servus
tuus et ancilla. levites quoque et advena
et pupillus ac vidua qui intra portas
tuas sunt. Septem diebus domino deo tuo
festa celebrabis in loco quem elegit dominus.

Benedicetque tibi dominus deus tuus in cunctis frugibus tuis et in omni opere manuum tuarum, erisque in letitia. Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit: In sollempnitate azimorum et in sollempnitate ebdomadarum et sollempnitate tabernaculorum. Non apparebit ante dominum vacuus, sed offeret unusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem domini dei sui quam dederit ei. Iudices et magistratus constitues in omnibus portis tuis quas dominus deus tuus dederit tibi per singulos tribus tuas ut iudicent populum iusto iudicio nec in alteram partem declinent. Non accipies personam nec munera quia munera excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum. Iuste quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram quam dominus deus tuus dederit tibi. Non plantabis lucum et omnem arborem iuxta altare domini dei tui nec facies tibi atque constitues statuam que odit dominus tuus. Non immolabis domino deo tuo bovem et ovem in quo est macula aut quippiam vicii, quia abhominatio est domino deo tuo.

· xvi · C ·

Cum reperti fuerint apud te intra unam portarum tuarum quas dominus deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciat malum in conspectu domini dei tui et transgrediantur pactum illius ut vadant et serviant diis alienis et adorent eos, solem et lunam et omnem miliciam celi, quem non precepi, et hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquisieris diligenter et verum esse reperieris et abhominatio facta est in israel, educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt ad portas civitatis tue et lapidibus obruentur. In ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur uno contra se dicente testimonium. Manus testium prima interficiet eum et manus reliqui populi extrema mittetur ut auferas malum de medio tui. Si difficile et ambiguum apud te esse iudicium perspexeris inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et non lepram, et iudicium intra portas tuas videris verba variari, surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus tuus, venies que ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore, quereris que ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem et facies quodcumque dixerint qui presunt loco quem elegerit dominus, et docuerint te iuxta legem eius, sequeris sententiam eorum nec declinabis ad dexteram vel ad sinistram. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat domino deo tuo et decreto iudicis, morietur homo ille et auferes malum de israel, cunctusque populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia. Cum ingressus fueris terram quam dominus deus tuus dabit tibi et possederis eam habitaverisque in illa et dixeris: Constituam super me regem sicut habent omnes per circuitum nationes, eum constitues quem dominus deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere qui non sit frater tuus. Cumque fuerit constitutus non multiplicabit sibi equos nec reducet populum in egiptum equitatus numero sublevatus, presertim cum dominus preceperit ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini. Non habebit uxores plurimas que alliciant animum eius neque argenti et auri immensa pondera. Postquam autem sederit in solio regni sui, describet sibi deuteronomium legis huius in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus levitice tribus et habebit secum legetque illud omnibus diebus vite sue ut discat timere dominum deum suum et custodire verba et cerimonias eius que in lege scripta sunt. Nec elevetur cor eius in superbiam super fratres suos neque declinet in partem dexteram vel sinistram ut longo tempore regnet ipse et filii eius super israhel.

· xvii · C ·

Non habebunt sacerdotes et levite et omnes qui de eadem tribu sunt partem et hereditatem cum reliquo populo israel, quia sacrificia domini et oblationes eius comedent et nichil aliud accipient de possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est hereditas eorum, sicut locutus est illis. Hoc erit iudicium sacerdotum a populo et ab his qui offerunt victimas sive bovem sive ovem immolaverint: dabunt sacerdoti armum ac ventriculum primitias

frumenti vini et olei. lanarum partem ex ovium
tonsione. Ipsum enim elegit dominus deus tuus
de cunctis tribubus tuis ut stet et ministret in
nomine domini. ipse et filii eius in sempiter-
num. Si exierit levites de una urbium tuarum
ex omni israel in qua habitat et voluerit ve-
nire desiderans locum quem elegerit dominus
ministrabit in nomine domini dei sui sicut omnes
fratres eius levite qui stabunt eo tempore
coram domino partem ciborum eandem ac-
cipient quam et ceteri excepto eo quod in urbe sua
ex paterna successione debetur ei. Quando
ingressus fueris terram quam dominus deus tuus
dabit tibi cave ne imitari velis abhomina-
tiones illarum gentium nec inveniatur in te
qui lustret filium suum aut filiam ducens
per ignem. aut qui ariolos sciscitetur et obser-
vet sompnia atque auguria nec sit male-
ficus nec incantator. nec phitones consu-
lat. nec divinos. et querat a mortuis veri-
tatem. Omnia enim hec abhominatur domi-
nus et propter istiusmodi scelera delebit eos
in introitu tuo. Perfectus eris et absque ulla
macula cum domino deo tuo. Gentes
iste quarum possidebis terram augures
et divinos audiunt. Tu autem a domino deo tuo
aliter institutus es. Prophetam de gente
tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi
dominus deus tuus. ipsum audies ut petisti a do-
mino deo tuo in oreb quando contio congrega-
ta est atque dixisti. Ultra non audiam vo-
cem domini dei mei et ignem hunc maximum
amplius non videbo ne moriar. Et ait dominus
michi. Bene omnia sunt locuti. Prophetam
suscitabo eis de medio fratrum suorum simi-
lem tui. et ponam verba mea in ore eius loqueturque
ad eos omnia que precepero illi. Qui autem
verba eius que loquetur in nomine meo au-
dire noluerit. ego ultor existam. Propheta
autem qui arrogantia depravatus volue-
rit loqui in nomine meo que ego non pre-
cepi illi ut diceret aut ex nomine alienorum
deorum interficietur. Quod si tacita cogitatione
responderis quomodo possum intelligere
verbum quod non locutus est dominus. hoc habebis
signum quod in nomine domini propheta ille predi-
xerit et non evenerit. hoc dominus non locutus est
sed per tumorem animi sui propheta confinxerit
et idcirco non timebis eum. xviii. C.

Cumque disperdiderit dominus deus tuus gentes quarum
tibi traditurus est terram et possi-
deris eam. habitaverisque in urbibus
eius et in edibus. tres civitates separabis tibi in
medio terre quam dominus deus tuus daturus est
tibi in possessionem. sternens diligenter
viam et in tres equaliter partes totam terre
tue provinciam divides ut habeat e vicino
qui propter homicidium profugus est quo possit
evadere. Hec erit lex homicide fugientis cuius
vita servanda est. Qui percusserit proximum suum
nesciens. et qui heri et nudius tercius nul-
lum contra eum habuisse odium comprobatur: sed
abiisse cum eo simpliciter in silvam ad lig-
na cedenda et in succisione lignorum securis
fugerit manum ferrumque lapsum de manubrio
amicum eius percusserit et occiderit. hic ad unam
supradictarum urbium confugiet et vivet. ne forsi-
tan proximus eius cuius effusus est sanguis
dolore stimulatus persequatur et apprehendat e-
um si longior fuerit via et percutiat animam
eius qui non est reus mortis quia nullum contra
eum qui occisus est habuisse odium prius
monstratur: Idcirco precipio tibi ut tres civi-
tates equalis inter se spatii dividas. Cum
autem dilataverit dominus deus tuus terminos
tuos sicut iuravit patribus tuis et dederit tibi
cunctam terram quam eis pollicitus est si ta-
men custodieris mandata eius et feceris que
ego hodie precipio tibi. ut diligas dominum deum
tuum et ambules in viis eius omni tempore.
addes tibi et tres alias civitates et supradictarum
trium urbium numerum duplicabis ut
non effundatur sanguis innoxius in me-
dio terre quam dominus deus tuus dabit tibi pos-
sidendam ne sis sanguinis reus. Si quis
autem habens odium proximum suum insidia-
tus fuerit vite eius. surgensque percusserit
eum et mortuus fuerit. fugeritque ad unam de supra-
dictis urbibus. mittent seniores civitatis
illius et arripient eum de loco effugii tradent-
que eum in manu proximi cuius sanguis
effusus est et morietur. nec misereberis eius et
auferes noxium sanguinem de israel ut bene
sit tibi. Non assumes et transferes terminos
proximi tui quos fixerunt priores in possessio-
ne tua quam dominus deus tuus dabit tibi in

tra quam acceperis possidendam. Non stabit
testis unus contra aliquem quicquid illud pec-
cati et facinoris fuerit. sed in ore duorum aut trium te-
stium stabit omne verbum. Si steterit testis
mendax contra hominem accusans eum prevari-
cationis. stabunt ambo quorum causa est
ante dominum in conspectu sacerdotum et iudicum qui
fuerint in diebus illis. Cumque diligentissime
perscrutantes invenerint falsum testimonium
dixisse contra fratrem suum mendacium: reddent ei
sicut fratri suo facere cogitavit et auferes
malum de medio tui ut audientes ceteri timo-
rem habeant: et nequaquam ultra audeant
facere. Non misereberis eius. sed animam pro anima
dentem pro dente. manum pro manu. oculum
pro oculo pedem pro pede exiges. ·xix· C.

Si exieris ad bellum contra hostes tu-
os et videris equitatum et currus
et maiorem quam tu habes adversarii
exercitus multitudinem: non timebis eos quia
dominus deus tuus tecum est qui eduxit te de terra
egypti. Appropinquante autem prelio stabit sa-
cerdos ante aciem et sic loquetur ad populum.
Audi israel. Vos hodie contra inimicos vestros
pugnam committetis. non pertimescat cor vest-
rum. nolite metuere. nolite cedere. nec formi-
detis eos. quia dominus deus vester in medio vestri
est et pro vobis contra adversarios dimicabit. ut
eruat vos de periculo. Duces quoque per singu-
los turmas audiente exercitu proclamabunt.
Quis est homo qui edificavit domum no-
vam et non dedicavit eam. Vadat et reverta-
tur in domum suam ne forte moriatur in bello
et alius dedicet illam. Quis est homo qui
plantavit vineam et necdum eam fecit esse
communem. de qua vesci omnibus liceat:
vadat et revertatur in domum suam ne forte
moriatur in bello et alius homo fungatur
eius officio. Quis est homo qui despon-sa-
vit uxorem et non accepit eam. vadat et re-
vertatur in domum suam ne forte moriatur
in bello et alius homo accipiat eam. His
dictis addent reliqua et loquentur ad populum.
Quis est homo formidolosus et corde pavi-
dus vadat et revertatur in domum suam ne pavere
faciat corda fratrum suorum sicut ipse timo-
re perterritus est. Cumque siluerint exercitus
duces et finem loquendi fecerint unusquisque

suos ad bellandum cuneos preparabit. Si quando
accesseris ad expugnandam civitatem offe-
res ei primum pacem. Si receperit et aperuerit tibi por-
tas cunctus populus qui in ea est salvabi-
tur et serviet tibi sub tributo. Sin autem fedus
inire noluerit et ceperit contra te bellum oppug-
nabis eam. Cumque tradiderit dominus deus tuus
illam in manu tua. percuties omne quod in ea
generis masculini est in ore gladii absque mu-
lieribus et infantibus iumentis et ceteris que
in civitate sunt. Omnem predam exercitui
divides et comedes de spoliis hostium tuorum.
quia dominus deus dederit tibi. Sic facies cunc-
tis civitatibus que a te procul valde sunt et non
sunt de his urbibus quas in possessionem ac-
cepturus es. De his autem civitatibus que
dabuntur tibi nullum omnino permittes
vivere. sed interficies in ore gladii ethenum scilicet
et amorreum et chananeum pherezeum
et eveum et iebuseum sicut precepit tibi dominus deus
tuus ne forte doceant vos facere cunctas
abominationes quas ipsi operati sunt diis
suis et peccetis in dominum deum vestrum. Quando
obsederis civitatem multo tempore et muni-
tionibus circumdederis ut expugnes eam. non
succides arbores de quibus vesci potest. nec se-
curibus per circuitum debes vastare regionem.
quia lignum est et non homo nec potest bel-
lantium contra te augere numerum. Si qua
autem ligna non sunt pomifera sed agrestia
et in ceteros apta usus succide et extrue ma-
chinas donec capias civitatem que contra
te dimicat. ·xx· C.

Quando inventum fuerit in terra quam
dominus deus tuus daturus est tibi hominis
cadaver occisi. et ignoratur cedis
reus. egredientur maiores natu et iudices
tui. et metientur a loco cadaveris singularum
per circuitum spacia civitatum: et quam vicinio-
rem ceteris esse perspexerint. seniores civita-
tis eius tollent vitulam de armento que
non traxit iugum. nec terram scidit vomere
et ducent eam ad vallem asperam atque sax- asperam
osam que numquam arata est nec sementem
recepit et cedent in ea cervices vitule. Ac-
cedentque sacerdotes filii levi quos elegerit
dominus deus tuus ut ministrent ei et benedicant
in nomine eius et ad verbum eorum omne

negotium pendet et quicquid mundum vel
inmundum est eis iudicetur. Et venient ma-
iores natu civitatis illius ad interfectum.
lavabuntque manus suas super vitulam
que in valle percussa est et dicent. Manus
nostre non effuderunt hunc sanguinem.
nec oculi nostri viderunt. Propicius esto po-
pulo tuo israel quem redemisti domine et
non reputes sanguinem innocentem in
medio populi tui israel. Et auferetur ab eis rea-
tus sanguinis. Tu autem alienus eris
ab innocentis cruore qui effusus est cum
feceris quod precepit dominus. Si egressus
fueris ad pugnam contra inimicos tuos et
tradiderit eos dominus deus tuus in manu tua
captivosque duxeris et videris in numero cap-
tivorum mulierem pulchram et adama-
veris eam. volueritque habere uxorem introduces
in domum tuam. Que radet cesariem et
circumcidet ungues et deponet vestem in qua
capta est. sedensque in domo tua flebit pa-
trem et matrem suam uno mense et postea
intrabis ad eam dormiesque cum illa et erit
uxor tua. Sin autem postea non sederit
in animo tuo dimittes eam liberam nec
vendere poteris pecunia. nec opprimere per poten-
tiam quia humiliasti eam. Si habuerit
homo uxores duas. unam dilectam et
alteram odiosam genuerintque ex ea liberos
et fuerit filius odiose primogenitus. volu-
eritque substantiam inter filios dividere
non poterit filium dilecte facere primo-
genitum et preferre filio odiose. sed filium
odiose agnoscet primogenitum dabitque
ei de his que habuerit cuncta duplicia.
Iste est enim principium liberorum eius.
et huic debentur primogenita. Si genue-
rit homo filium contumacem et protervum
qui non audiat patris aut matris im-
perium et coercitus obedire contempserit. appre-
hendent eum et ducent ad seniores civitatis
illius et ad portam iudicii dicentque ad
eos. Filius iste noster protervus et contumax
est. monita nostra audire contempnit comes-
sationibus vacat et luxurie atque conviviis.
Lapidibus obruet eum omnis populus civi-
tatis et morietur. ut auferatis malum de medio
vestri et universus israel audiens per-
timescat. Quando peccaverit homo quod
morte plectendum est et adiudicatus mor-
ti appensus fuerit in patibulo. non perma-
nebit cadaver eius in ligno. sed in eadem
die sepelietur quia maledictus a deo est
qui pendet in ligno. Et nequaquam conta-
minabis terram tuam quam dominus deus tuus
dedit tibi in possessionem. ·xxi· C.

Non videbis bovem fratris tui aut
ovem errantem et preteribis. sed redu-
ces fratri tuo. Etiam si non est propin-
quus frater tuus et recipiat. Similiter fa-
cies de asino et de vestimento et de omni re
fratris tui que perierat si inveneris eam. ne ne-
gligas quasi alienam. Si videris asinum
fratris tui aut bovem cecidisse in via non
despicies sed sublevabis cum eo. Non indue-
tur mulier veste virili. nec vir utetur ves-
te feminea. Abhominabilis enim apud
deum est qui facit hec. Si ambulans per
viam in arbore vel in terra nidum avis in-
veneris et matrem pullis vel ovis desuper in-
cubantem non tenebis eam cum filiis
sed abire patieris captos tenens filios
ut bene sit tibi et longo vivas tempore. Cum
edificaveris domum novam facies mu-
rum tecti per circuitum. ne effundatur sang-
uis in domo tua et sis reus labente alio
et in preceps ruente. Non seres vineam tuam
altero semine. ne et sementis quam sevisti
et que nascuntur ex vinea pariter sanctificen-
tur. Non arabis in bove simul et asino.
Non indueris vestimento quod ex lana
linoque contextum sit. Funiculos in fimbriis
facies per quattuor angulos pallii tui quo
operieris. Si duxerit vir uxorem et postea
eam odio habuerit quesieritque occasi-
ones quibus dimittat eam. obiciens ei
nomen pessimum et dixerit uxorem hanc
accepi et ingressus ad eam non inveni vir-
ginem. tollent eam pater et mater eius
et ferent secum signa virginitatis eius
ad seniores urbis qui in porta sunt et di-
cet pater. Filiam meam dedi huic uxorem
quam quia odit imponit ei nomen pessimum
ut dicat non inveni filiam tuam virginem.
et ecce hec sunt signa virginitatis filie mee.
Expandent vestimentum coram senioribus

civitatis, apprehendentque seniores urbis illius virum et verberabunt illum, condempnantes insuper centum siclis argenti, quos dabit patri puelle, quia diffamavit nomen pessimum super virginem Israel. Habebitque eam uxorem et non poterit dimittere eam omni tempore vite sue. Quod si verum est quod obicit et non est in puella inventa virginitas, eicient eam extra fores domus patris sui et lapidibus obruent viri civitatis eius et morietur, quia fecit nefas in Israel, ut fornicaretur in domo patris sui, et auferes malum de medio tui. Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est adulter et adultera, et auferes malum de Israel. Si puellam virginem desponderit vir et invenerit eam aliquis in civitate et concubuerit cum illa, educes utrumque ad portam civitatis illius et lapidibus obruentur. Puella, quia non clamavit cum esset in civitate; vir, quia humiliavit uxorem proximi sui; et auferes malum de medio tui. Sin autem in agro reperit vir puellam que desponsata est, et apprehendens concubuerit cum illa, ipse morietur solus. Puella nichil patietur, nec est rea mortis, quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum et occidit animam eius, ita et puella perpessa est. Sola erat in agro, clamavit et nullus affuit qui liberaret eam. Si invenerit vir virginem puellam que non habet sponsum, et apprehendens concubuerit cum ea, et res ad iudicium venerit, dabit qui dormivit cum ea patri puelle quinquaginta siclos argenti, et habebit eam uxorem, quia humiliavit illam. Non poterit dimittere eam cunctis diebus vite sue.

XXIII. C.

Non accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit operimentum eius. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiam domini. Non ingredietur mamzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam domini usque ad decimam generationem. Ammonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabit ecclesiam domini in eternum, quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Egypto, et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syrie, ut malediceret tibi. Et noluit dominus deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam, eo quod diligeret te. Non facies cum eis pacem, nec queras eis bona cunctis diebus vite tue in sempiternum. Non abhominaberis Ydumeum, quia frater tuus est, nec Egyptium, quia advena fuisti in terra Egypti. Qui nati fuerint ex eis, tercia generatione intrabunt ecclesiam domini. Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala. Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit sompnio, egredietur extra castra et non revertetur prius quam ad vesperam lavetur aqua, et post solis occasum regredietur in castra. Habebis locum extra castra, ad quem egrediaris ad requisita nature, gerens paxillum in balteo. Cumque sederis, fodies per circuitum et egesta humo operies quo relevatus es. Dominus enim deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos, et sint castra tua sancta, et nichil in eis appareat feditatis, ne derelinquat te. Non trades servum domino suo qui ad te confugerit. Habitabit tecum in loco qui ei placuerit, et in una urbium tuarum requiescet, nec contristes eum. Non erit meretrix de filiabus Israel, neque scortator de filiis Israel. Non offeres mercedem prostibuli nec precium canis in domum domini dei tui, quicquid illud est quod voveris, quia abhominatio est utrumque apud dominum deum tuum. Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget commodabis, ut benedicat tibi dominus deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingrediens possidendam. Cum voveris votum domino deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud dominus deus tuus. Et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Quod autem semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut pro

misisti domino deo tuo et propria voluntate ex
ore tuo locutus es. Ingressus vineam pro
ximi tui comede uvas quantum tibi placuerit
foras autem ne efferas tecum. XXIII. C.
Si intraveris segetem amici tui fran
ges spicas et manu conteres. Falce
autem non metes. Si acceperit homo
uxorem et habuerit eam et non invenerit gratiam
ante oculos eius propter aliquam foeditatem
scribet libellum repudii et dabit in manu
illius et dimittet eam de domo sua. Cumque
egressa alterum virum duxerit et ille quoque
oderit eam dederitque ei libellum repudii
et dimiserit de domo sua. vel certe mortuus
fuerit. non poterit prior maritus recipere eam
in uxorem quia polluta est et abhomina
bilis facta est coram domino. Ne peccare
facias terram tuam quam dominus deus tuus ti
bi tradiderit possidendam. Cum acceperit
homo nuper uxorem. non procedet ad bel
lum. nec ei quippiam necessitatis iun
getur publice. sed vacabit absque culpa do
mui sue. ut uno anno letetur cum uxore
sua. Non accipies loco pignoris infe
riorem et superiorem molam quia animam suam
apposuit tibi. Si deprehensus fuerit homo
sollicitans fratrem suum de filiis israel
et vendito eo acceperit pretium interficietur
et auferes malum de medio tui. Observa
diligenter ne incurras plagam lepre
sed facies quecumque docuerint te sacerdo
tes levitici generis iuxta id quod precepi eis
et imple sollicite. Mementote que fece
rit dominus deus vester marie in via cum e
grederemini de egypto. Cum repetes a pro
ximo tuo rem aliquam quam debet tibi non in
gredieris domum eius ut pignus au
feras sed stabis foris et ille proferet quod ha
buerit. Sin autem pauper est non per
noctabit apud te pignus sed statim
reddes ei ante solis occasum. ut dormi
ens in vestimento suo. benedicat tibi et
habeas iustitiam coram domino deo tuo.
Non negabis mercedem indigentis et
pauperis fratris tui sive advene qui mo
ratur tecum in terra et intra portas tuas
est. sed eadem die reddes ei pretium labo
ris sui ante solis occasum quia pauper est

et ex eo sustentat animam suam. ne clamet
contra te ad dominum et reputetur tibi in peccatum.
Non occidantur patres pro filiis. nec filii
pro patribus. sed unusquisque in suo peccato
morietur. Non pervertes iudicium advene
et pupilli. nec auferes pignoris loco vidue
vestimentum. Memento quod et ipse servie
ris in egypto. et eruerit te dominus deus tuus
inde. Idcirco precipio tibi ut facias hanc rem. Quan
do messueris segetem in agro tuo et obli
tus manipulum reliqueris. non reverteris
ut tollas eum sed advenam et pupillum
et viduam auferre patieris. ut benedicat
tibi dominus deus tuus in omni opere manuum
tuarum. Si fruges collegeris olivarum
quicquid remanserit in arboribus non re
vertaris ut colligas. sed relinques advene
pupillo ac vidue. Si vindemiaveris vi
neam tuam non colliges remanentes
racemos sed cedent in usus advene et
pupillo ac vidue. Memento quod et tu ser
vieris in egypto et idcirco precipio tibi ut
facias hanc rem. XXIIII. C.
Si fuerit causa inter aliquos et in
terpellaverint iudices quem iustum
esse perspexerint illi iustitie pal
mam dabunt. quem impium condemp
nabunt impietatis. Sin autem eum
qui peccavit dignum viderint plagis
prosternent et coram se facient verberari.
Pro mensura peccati erit et plagarum modus
ita dumtaxat ut quadragenarium numerum
non excedant. ne fede laceratus ante
oculos tuos abeat frater tuus. Non
ligabis os bovis terentis in area fruges
tuas. Quando habitaverint fratres simul
et unus ex eis absque liberis mortuus fue
rit. uxor defuncti non nubet alteri. sed ac
cipiet eam frater eius et suscitabit semen
fratris sui. et primogenitum ex ea filium
nomine illius appellabit. ut non de
leatur nomen eius ex israel. Sin autem
noluerit accipere uxorem fratris sui que
ei lege debetur. perget mulier ad portam
civitatis et interpellabit maiores natu
diceretque. Non vult frater viri mei sus
citare semen fratris sui in israel. nec me
in coniugium sumere. Statimque accer

tunc fatebitur eum et interrogabunt. Si responderit: Nolo eam uxorem accipere, accedet mulier coram senioribus et tollet calciamentum de pede eius, spuetque in faciem illius et dicet: Sic fiet homini qui non edificat domum fratris sui. Et vocabitur nomen illius in Israel: domus discalciati. Si habuerint inter se iurgium viri, et unus contra alterum rixari ceperit, volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritque manum et apprehenderit verenda eius, abscides manum illius, nec flecteris super eam ulla misericordia. Non habebis in sacculo diversa pondera, maius et minus, nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et verum, et modius equalis et verus erit tibi, ut multo vivas tempore super terram quam dominus deus tuus daturus est tibi. Abhominatur enim dominus eum qui facit hec, et aversatur omnem iniustitiam. Memento que fecerit tibi Amalech in via quando egrediebaris ex Egypto, quomodo occurrerit tibi, et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit, quando tu eras fame et labore confectus, et non timuerit deum. Cum ergo dominus deus tuus dederit tibi requiem, et subiecerit cunctas per circuitum nationes in terra quam tibi pollicitus est, delebis nomen eius sub celo. Cave ne obliviscaris. xxv. C

Cumque intraveris terram quam dominus deus tuus daturus est tibi possidendam, et obtinueris eam atque habitaveris in illa, tolles de cunctis frugibus tuis primitias et pones in cartallo, pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen eius. Accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis, et dices ad eum: Profiteor hodie coram domino deo tuo quod ingressus sim terram pro qua iuravit patribus nostris ut daret eam nobis. Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua ponet ante altare domini dei tui. Et loqueris in conspectu domini dei tui: Syrus persequebatur patrem meum, qui descendit in Egyptum et peregrinatus est ibi in paucissimo numero, crevitque in gentem magnam ac robustissimam et infinite multitudinis. Afflixeruntque nos Egyptii et persecuti sunt imponentes onera gravissima, et clamavimus ad dominum deum patrum nostrorum, qui exaudivit nos et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias, et eduxit nos de Egypto in manu forti et brachio extento, in ingenti pavore, in signis atque portentis, et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis terram lacte et melle manantem. Et idcirco nunc offero primitias frugum terre quam dominus deus dedit michi. Et dimittes eas in conspectu domini dei tui, et adorato domino deo tuo epulaberis in omnibus bonis que dominus deus tuus dederit tibi et domui tue, tu et levites et advena qui tecum est. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tertio, dabisque levite et advene et pupillo et vidue ut comedant intra portas tuas et saturentur, loquerisque in conspectu domini dei tui: Abstuli quod sanctificatum est de domo mea, et dedi illud levite et advene, pupillo et vidue, sicut iussisti michi. Non preterivi mandata tua nec oblitus sum imperii tui. Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obedivi voci domini dei mei et feci omnia sicut precepisti michi. Respice de sanctuario tuo et de excelso celorum habitaculo, et benedic populo tuo Israel et terre quam dedisti nobis, sicut iurasti patribus nostris, terre lacte et melle mananti. Hodie dominus deus tuus precepit ut facias mandata hec et cerimonias atque iudicia, et custodias et impleas ex toto corde tuo et ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie ut sit tibi deus, et ambules in viis eius et custodias cerimonias illius et mandata atque iudicia, et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia precepta eius, ut faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creavit in laudem et nomen et gloriam suam, ut sis populus sanctus domini dei tui, sicut locutus est. xxvi. C

Precepit autem Moyses et seniores Israel populo dicentes: Custodite

omne mandatum quod precipio vobis ho
die. Cumque transieritis iordanem in terram
quam dominus deus tuus dabit tibi, eriges in
gentes lapides et calce levigabis eos ut pos
sis in eis scribere omnia verba legis huius e
iordane transmisso ut introeas terram
quam dominus deus tuus dabit tibi terram lacte
et melle manantem sicut iuravit patribus
tuis. Quando ergo transieritis iordanem
erige lapides quos ego hodie precipio tibi
in monte hebal et levigabis eos calce et
edificabis ibi altare domino deo tuo de
lapidibus quos ferrum non tetigit et de sa
xis informibus et impolitis et offeres super
eum holocaustum domino deo tuo et im
molabis hostias pacificas. Comedesque
ibi et epulaberis coram domino deo tuo et scribes
super lapides omnia verba legis huius
plane et lucide. Dixeruntque moyses et sa
cerdotes levitici generis ad omnem ista
helem. Attende et audi israel. Hodie factus
es populus domini dei tui et audies vo
cem eius et facies mandata atque iustici
as quas ego precipio tibi. Precepitque
moyses populo in die illo dicens. Hii sta
bunt ad maledicendum domino super
montem garizim iordane transmisso.
Symeon levi iudas ysachar ioseph et
beniamin. Et e regione isti stabunt ad male
dicendum in monte hebal. Ruben gad
et aser zabulon dan et neptalym. Et pro
nunciabunt levite dicentque ad omnes
viros israel excelsa voce. Maledictus homo
qui facit sculptile et conflatile abhomina
cionem domini opus manuum artificum.
ponetque illud in abscondito. Et respondebit
omnis populus et dicet amen. Maledictus
qui non honorat patrem suum et matrem
et dicet omnis populus amen. Maledictus
qui transfert terminos proximi sui. et
dicet omnis populus amen. Maledictus
qui errare facit cecum in itinere. et dicet
omnis populus amen. Maledictus qui per
tit iudicium advene et pupilli et vidue.
et dicet omnis populus amen. Maledictus
qui dormit cum uxore patris sui et revelat
operimentum lectuli eius. et dicet omnis
populus amen. Maledictus qui dormit cum

omni iumento. et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui dormierit cum sorore sua
aut filia patris sui vel matris sue. et dicet
omnis populus amen. Maledictus qui clam
percusserit proximum suum. et dicet omnis populus
amen. Maledictus qui dormit cum socru sua
et dicet omnis populus amen. Maledictus
qui dormit cum uxore proximi sui et dicet
omnis populus amen. Maledictus qui accipit
munera ut percuciat animam sanguinis
innocentis. et dicet omnis populus amen. Ma
ledictus qui non permanet in sermonibus
legis huius nec eos opere perficit. et dicet omnis
populus amen. xxvii C.

Si autem audieris vocem domini
dei tui. ut facias atque custodias o
omnia mandata eius. que ego pre
cipio tibi hodie. faciet te dominus deus tuus
excelsiorem cunctis gentibus que versantur
in terra. Venientque super te universe benedictio
nes iste et apprehendent te si tamen precepta
eius audieris. Benedictus tu in civitate et
benedictus in agro. benedictus fructus ventris
tui et fructus terre tue. fructusque iumentorum
tuorum greges armentorum tuorum et caulle ovi
um tuarum. Benedicta horrea tua et benedicte
reliquie tue. benedictus eris ingrediens et egre
diens. Dabit dominus inimicos tuos qui con
surgunt adversum te corruentes in conspectu
tuo. Per unam viam venient contra te et
per septem fugient a facie tua. Emittet do
minus benedictionem super cellaria tua et super
omnia opera manuum tuarum. benedicetque te
in terra quam acceperis. Suscitabit te dominus sibi
in populum sanctum sicut iuravit tibi.
si custodieris mandata domini dei tui et am
bulaveris in viis eius. videbuntque omnes
terrarum populi quod nomen domini invocatum sit
super te et timebunt te. Habundare te fa
ciet dominus in omnibus bonis fructu ventris tui
et fructu iumentorum tuorum. fructuque terre
tue quam iuravit dominus patribus tuis ut da
ret tibi. Aperiet dominus thesaurum suum op
timum celum ut tribuat pluviam ter
re in tempore suo. benedicetque cunctis operi
bus manuum tuarum. Et fenerabis gentibus
multis et ipse a nullo fenus accipies. Con
stituet te dominus in caput et non in caudam.

et eris semper supra et non subter. si audieris
mandata domini dei tui que ego precipio
tibi hodie et custodieris et feceris. ac non de
clinaueris ab eis nec ad dexteram nec ad si
nistram nec secutus fueris deos alienos
neque colueris eos. Quod si audire nolueris
uocem domini dei tui ut custodias et facias
omnia mandata eius et cerimonias quas
ego precipio tibi hodie. uenient super te
omnes maledictiones iste et apprehendent te.
Maledictus eris in ciuitate. maledictus in
agro. maledictum horreum tuum. et maledicte
reliquie tue. et maledictus fructus uentris
tui et fructus terre tue. armenta boum tuo
rum et greges ouium tuarum. Maledictus
eris ingrediens et maledictus egrediens.
Mittet dominus super te famem et esuriem
et increpationem in omnia opera tua que facies
donec conterat te et perdat uelociter propter
adinuentiones tuas pessimas in quibus
reliquisti eum. Adiunget tibi dominus pes
tilentiam. donec consumat te de terra. ad quam
ingredieris possidendam. Percutiat te do
minus egestate febri frigore ardore et e
stu. et aere corrupto. ac rubigine et persequatur
te donec pereas. Sit celum quod supra te est
eneum. et terra quam calcas ferrea. Det dominus
ymbrem terre tue puluerem. et de celo descen
dat super te cinis donec conteraris. tradat te
dominus corruentem ante hostes tuos. Per
unam uiam egrediaris contra eos et per sep
tem fugias et dispergaris per omnia regna ter
re. sitque cadauer tuum in escam cunctis uola
tilibus celi et bestiis terre. et non sit qui abigat.
Percutiat te dominus ulcere pessimo egypti
et partem corporis per quam stercora digeruntur.
Scabie quoque et prurigine ita ut curari
nequeas. Percutiat te dominus amentia et ce
citate ac furore mentis. et palpes in meri
die sicut palpare solet cecus in tenebris.
et non dirigas uias tuas. Omnique tempore
calumpniam sustineas et opprimaris uio
lentia nec habeas qui liberet te. Uxorem
accipias et alius dormiat cum ea. Domum
edifices et non habites in ea. Plantes
uineam et non uindemies eam. Bos
tuus immoletur coram te et non come
des ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspec
tu tuo et non reddatur tibi. Oues tue dentur
inimicis tuis. et non sit qui te adiuuet. Fi
lii tui et filie tue tradantur alteri populo uiden
tibus oculis tuis et deficientibus ad conspectum
eorum tota die. et non sit fortitudo in manu
tua. Fructus terre tue et omnes labores tuos
comedat populus quem ignoras. et sis
semper calumpniam sustinens et oppressus
cunctis diebus. et stupens ad terrorem eorum
que uidebunt oculi tui. Percutiat te dominus
ulcere pessimo in genibus et in suris sana
rique non possis a planta pedis usque ad
uerticem tuum. Ducet te dominus et regem
tuum quem constitueris super te in gentem
quam ignoras tu et patres tui. et seruies ibi
diis alienis. ligno et lapidi. et eris per
ditus in prouerbium ac fabulam omnibus
populis ad quos te introduxerit dominus.
Sementem multam iacies in terram et modi
cum congregabis. quia locuste omnia conre
gabunt. Uineam plantabis et fodies
et uinum non bibes nec colliges ex ea
quicquam quoniam uastabitur uermibus.
Oliuas habebis in omnibus terminis tuis
et non ungeris oleo quia defluent et peribunt.
Filios generabis et filias et non frueris
eis. quoniam ducentur in captiuitatem. Omnes
arbores tuas et fructus terre tue rubigo
consumet. Aduena qui tecum uersatur in
terra ascendet super te. eritque sublimior. tu
autem descendes et eris inferior. Ipse fenera
bitur tibi et tu non feneraberis ei. Ipse erit in
caput et tu eris in caudam. Et uenient super
te omnes maledictiones iste et persequen
tes apprehendent te donec intereas. quia
non audisti uocem domini dei tui nec
seruasti mandata eius et cerimonias
quas precepit tibi. Et erunt in te signa
et prodigia et in semine tuo usque in sempiter
num. eo quod non seruieris domino deo tuo
in gaudio cordisque letitia propter rerum om
nium habundantiam. Seruies inimico
tuo quem immittet dominus tibi in fame
et siti et nuditate et omnium penuria et po
net iugum ferreum super ceruicem tuam
donec te conterat. Adducet dominus super te gen
tem magnam de longinquo. et de extre
mis finibus terre in similitudinem aquile

volantis cum impetu cuius linguam in
telligere non possis gentem procacissimam
que non deferat seni honorem nec misereatur
parvuli et pupilli. et devoret fructum iumen
torum tuorum ac fruges terre tue donec intereas
et non relinquat tibi triticum. vinum et
oleum. armenta boum et greges ovium. do
nec te disperdat et conterat in cunctis urbibus
tuis et destruantur muri tui firmi atque sub
limes in quibus habebas fiduciam in omni
terra tua. Obsideberis intra portas tuas in
omni terra tua quam dabit tibi dominus deus
tuus. Et comedes fructum uteri tui et
carnes filiorum et filiarum tuarum quas dedit
tibi dominus deus tuus in angustia et vasti
tate qua opprimet te hostis tuus. Homo
delicatus in te et luxuriosus valde invide
bit fratri suo et uxori que cubat in sinu suo
ne det eis de carnibus filiorum suorum quas come
det. eo quod nichil habeat aliud in obsidi
one et penuria qua vastaverint te inimici
tui intra omnes portas tuas. Tenera
mulier et delicata que super terram ingredi
non valebat nec pedis vestigium figere
propter mollitiem et teneritudinem nimiam
invidebit viro suo qui cubat in sinu suo
super filii et filie sue carnibus et illuvie secun
dinarum que egrediuntur de medio feminum
eius et super liberis qui eadem hora na
ti sunt. Comedent enim eos clam propter
rerum omnium penuriam in obsidione
et vastitate qua opprimet te inimicus tu
us intra portas tuas nisi custodieris et
feceris omnia verba legis huius que scrip
ta sunt in hoc volumine et timueris no
men eius gloriosum et terribile. hoc est domi
num deum tuum: augebit plagas tuas
et plagas seminis tui plagas magnas
et perseverantes infirmitates pessimas et
perpetuas et convertet in te omnes afflictio
nes egypti quas timuisti et adherebunt
tibi. Insuper et universos languores et pla
gas que non sunt scripte in volumine
legis huius inducet dominus super te donec
te conterat. Et remanebitis pauci nume
ro qui prius eratis sicut astra celi pre multi
tudine quoniam non audisti vocem domini dei
tui. Et sicut ante letatus est dominus super vos

bene vobis faciens vosque multiplicans
sic letabitur disperdens vos atque subvertens
ut auferamini de terra ad quam ingredieris
possidendam. Disperget te dominus in om
nes populos a summitate terre usque ad terminos
eius et servies ibi diis alienis quos et tu ig
noras et patres tui lignis et lapidibus. In
gentibus quoque illis non quiesces neque erit
requies vestigio pedis tui. Dabit enim ti
bi dominus ibi cor pavidum et deficientes oculos
et animam merore consumptam et erit vita
tua quasi pendens ante te. Timebis
nocte et die et non credes vite tue. Mane di
ces quis michi det vesperum. et vespere quis
det mane, propter cordis tui formidinem
qua terreberis. et propter ea que tuis videbis o
culis. Reducet te dominus classibus in egyp
tum per viam de qua dixit tibi. ut eam am
plius non videres. Ibi venderis inimicis
tuis in servos et ancillas et non erit qui e
mat. Hec sunt verba federis quod precepit
dominus moysi ut feriret cum filiis israel in
terra moab preter illud fedus quod cum
illis pepigit in oreb. ·:· XXVIII. C·

Vocavitque moyses omnem israelem et
dixit ad eos. Vos vidistis univer
sa que fecit dominus coram vobis in ter
ra egypti pharaoni et omnibus servis eius
universeque terre illius. temptationes mag
nas quas viderunt oculi tui. signa illa
portentaque ingentia. et non dedit dominus vo
bis cor intelligens et oculos videntes et au
res que possint audire usque in presentem di
em. Adduxit vos quadraginta annis
per desertum. et non sunt attrita vestimenta
vestra. nec calciamenta pedum vestrorum ve
tustate consumpta sunt. Panem non come
distis vinum et siceram non bibistis. ut
sciretis quia ipse est dominus deus vester. Venistis
ad locum hunc. Egressusque est rex se
on et og rex basan occurrentes nobis ad
pugnam et percussimus eos et tulimus ter
ram eorum ac tradidimus possidendam ru
ben gad et dimidie tribui manasse. Cus
todite ergo verba pacti huius et implete
ea ut intelligatis universa que facitis
Vos statis hodie cuncti coram domino deo
vestro principes vestri ac tribus et maiores

natu atque doctores et omnis populus israel li-
beri et uxores vestre et advena qui tecum mo-
ratur in castris exceptis lignorum cesoribus
et hiis qui comportant aquas. ut transeas
in federe domini dei tui et in iureiurando
quod hodie dominus deus tuus percussit te-
cum ut suscitet te sibi in populum et ipse sit
dominus deus tuus sicut locutus est tibi et sicut
iuravit patribus tuis abraham ysaac et
iacob. Nec vobis solis ego hoc fedus ferio
et hec iuramenta confirmo sed cunctis presen-
tibus et absentibus. Vos enim nostis quomodo
habitaverimus in terra egypti et quomodo tran-
sierimus per medium nacionum quas tran-
seuntes vidistis abhominaciones et sor-
des. id est ydola eorum lignum et lapidem arge-
ntum et aurum que colebant. ne forte sit in-
ter vos vir aut mulier. familia aut tri-
bus cuius cor aversum est hodie a domino
deo nostro ut vadat et serviat diis illarum gen-
cium. et sit inter vos radix germinans fel
et amaritudinem. Cumque audierit verba
iuramenti huius. benedicat sibi in corde suo.
dicens. Pax erit michi et ambulabo in pra-
vitate cordis mei. et assumat ebria sitien-
tem et dominus ignoscat ei. Sed tunc quam ma-
xime furor eius fumet et zelus contra homi-
nem illum. et sedeant super illum omnia ma-
ledicta que scripta sunt in hoc volumine et
deleat dominus nomen eius sub celo et con-
sumat eum in perdicionem ex omnibus tribubus
israel. iuxta malediciones que in libro legis
huius ac federis continentur. Dicetque se-
quens generacio et filii qui nascentur de-
inceps. et peregrini qui de longe venerint.
videntes plagas illius terre et infirmitates
quibus eam afflixerit dominus sulphure et salis
ardore comburens ita ut ultra non seratur
nec virens quippiam germinet in exem-
plum subversionis sodome et gomorre ada-
me et seboym quas subvertit dominus in ira
et furore suo et dicent omnes gentes. Qua-
re sic fecit dominus terre huic. Que est hec ira
furoris eius immensa. Et respondebunt.
Quia deliquerunt pactum domini quod pepigit
cum patribus eorum quando eduxit eos de terra
egypti et servierunt diis alienis et adorave-
runt eos quos nesciebant et quibus non
fuerant attributi. idcirco iratus est furor do-
mini contra terram istam ut induceret super
eam omnia maledicta que in hoc volumi-
ne scripta sunt. et eiecit eos de terra sua in ira
et in furore et indignacione maxima. Pro-
iecitque in terram alienam sicut hodie com-
probatur. Abscondita domino deo nostro que
manifesta sunt nobis et filiis nostris usque
in sempiternum. ut faciamus universa
legis huius.

xxix. C.

Cum ergo venerint super te omnes ser-
mones isti benediccio sive male-
diccio quam proposui in conspectu tuo
et ductus penitudine cordis tui in universis
gentibus in qua disperserit te dominus deus tuus
et reversus fueris ad eum et obedieris eius
imperiis sicut ego hodie precipio tibi cum
filiis tuis in toto corde tuo et in tota anima
tua reducet te dominus deus tuus de captivi-
tate tua ac miserebitur tui. et rursus congre-
gabit te de cunctis populis in quas ante
dispersit. Si ad cardines celi fueris dis-
sipatus inde te retrahet dominus deus tuus
et assumet atque introducet in terram quam
possederunt patres tui et optinebis eam
et benedicens tibi maioris numeri te esse
faciet quam fuerunt patres tui. Circum-
cidet dominus deus tuus cor tuum et cor seminis
tui ut diligas dominum deum tuum in toto
corde tuo et in tota anima tua ut possis
vivere. Omnes autem malediciones
has convertet super inimicos tuos et eos
qui oderunt te et persequuntur. Tu autem rever-
tis et audies vocem domini dei tui. faciesque
universa mandata que ego precipio
tibi hodie et habundare te faciet dominus
deus tuus in cunctis operibus manuum
tuarum in sobole uteri tui et in fructu iu-
mentorum tuorum in ubertate terre tue et in re-
rum omnium largitate. Revertetur enim
dominus ut gaudeat super te in omnibus bonis
sicut gavisus est in patribus tuis. si tamen
audieris vocem domini dei tui et custo-
dieris precepta eius et cerimonias que in hac
lege conscripta sunt et revertaris ad dominum
deum tuum in toto corde tuo et in tota ani-
ma tua. Mandatum hoc quod ego pre-
cipio tibi hodie non supra te est neque pro-

positum. nec in celo situm ut possis dicere
Quis nostrum ad celum ualet ascendere
ut deferat illud ad nos ⁊ audiamus atq; o
pere compleamus. Neq; trans mare positum
ut causeris ⁊ dicas. Quis e nobis transfre
tare poterit mare ⁊ illud usq; ad nos deferre
ut possimus audire ⁊ facere qd̄ preceptum
est. Sed iuxta te est sermo ualde in ore tuo
⁊ in corde tuo ut facias illud. Considera q
quod hodie proposuit tibi in conspectu tuo ui
tam ⁊ bonum ⁊ econtrario mortem ⁊ ma
lum; ut diligas dn̄m deum tuum ⁊ ambules
in uiis eius ⁊ custodias mandata eius
⁊ cerimonias atq; iudicia ut uiuas ac mul
tiplicet te benedicatq; tibi in terra ad quā
iordane transmisso ingredieris possiden
dam. Si autem auersum fuerit cor tuū
⁊ audire nolueris atq; errore deceptus a
doraueris deos alienos ⁊ seruieris eis. Predi
co tibi hodie qd̄ pereas ⁊ paruo tempore
moreris in terra ad quā iordane transmisso i
gredieris possidendam. Testes inuoco
hodie celum ⁊ terram qd̄ proposuerim uobis
uitam ⁊ bonum. mortem ⁊ malum. bene
dictionem ⁊ maledictionem. Elige ergo ui
tam ut ⁊ tu uiuas ⁊ semen tuum. ⁊ dili
gas dn̄m deum tuum atq; obedias uoci
eius ⁊ illi adhereas. Ipse est enim uita tua
⁊ longitudo dierum tuorum ut habites in ter
ra quam iurauit dominus patribus tuis abra
ham ysaac ⁊ iacob ut daret eam illis.
Abiit itaq; moyses ⁊ lo ·,· XXXI· C·
cutus est omnia uerba hec ad
uniuersum isr̄l ⁊ dixit ad eos. Centum
uiginti annorum sum hodie non possum
egredi ⁊ ingredi presertim cum ⁊ dn̄s dix
erit michi. non transibis iordanem is
tum. Dominus ergo deus tuus transibit
ante te. ipse delebit omnes gentes has in
conspectu tuo ⁊ possidebis eas. Et iosue is
te transibit ante te sicut locutus ē dn̄s.
Facietq; dn̄s eis sicut fecit seon ⁊ og regi
bus amorreorum ⁊ terre eorum delebitq; eos.
Cum ergo ⁊ hos tradiderit uobis similit
facietis eis sicut precepi uobis. Viriliter
agite ⁊ confortamini nolite timere nec
paueatis a conspectu eorum. quia dn̄s deus
tuus ipse est ductor tuus ⁊ non dimittet

nec derelinquet te. Vocauitq; moyses Io
sue ⁊ dixit ei coram omni isr̄l. Confortare ⁊
esto robustus. tu enim introduces populum
istum in terram quā daturum se patribus eorum
iurauit dominus ⁊ tu eam sorte diuides ⁊ do
minus qui ductor est uester ipse erit tecum
⁊ non dimittet neq; derelinquet noli timere
neq; paueas. Scripsit itaq; moyses legē
hanc ⁊ tradidit eam sacerdotibus filiis le
ui qui portabant archam federis domini
⁊ cunctis senioribus israhelis. Precepitq;
eis dicens. Post septem annos anno re
missionis in sollempnitate tabernaculorum
conuenientibus cunctis ex filiis isr̄l ut appa
reant in conspectu domini dei sui in loco quē
elegit dn̄s leges uerba legis huius coram
omni israhele audientibus eis ⁊ in unum
omni populo congregato tam uiris quā
mulieribus paruulis ⁊ aduenis qui sunt
intra portas tuas ut audientes discant et
timeant dn̄m deum uestrum ⁊ custodiant im
pleantq; omnes sermones legis huius.
Filii quoq; eorum qui nunc ignorant ut
audire possint. ⁊ timeant dn̄m deum suum
cunctis diebus quibus uersantur in terra ad quā
uos iordane transmisso pergitis obtinen
dam. Et ait dn̄s ad moysen. Ecce prope sunt
dies mortis tue. uoca Iosue ⁊ state in taber
naculo testimonii ut precipiam ei. Abie
runt ergo moyses ⁊ Iosue ⁊ steterunt in ta
bernaculo testimonii. apparuitq; dominus
ibi in columpna nubis que stetit in introi
tu tabernaculi. Dixitq; dn̄s ad moysen.
Ecce tu dormies cum patribus tuis ⁊ populus
iste consurgens fornicabitur post deos alienos
in terra ad quā ingreditur ut habitet in ea.
Ibi derelinquet me ⁊ irritum faciet fedus
quod pepigi cum eo ⁊ irascetur furor meus
contra eum. in die illo derelinquam eum ⁊ ab
scondam faciem meam ab eo. ⁊ erit in deuo
rationem ⁊ inuenient eum omnia mala ⁊ af
flictiones. ut dicat in illo die uere quia nō
est deus mecum. inuenerunt me hec mala.
Ego autem abscondam ⁊ celabo faciem
meam in die illo propter omnia mala que fecit
quia secutus est deos alienos. Nunc itaq;
scribite uobis canticum istud ⁊ docete fili
os isr̄l ut memoriter teneant ⁊ ore decan

ceant et sit michi carmen istud pro testimonio in-
ter filios israhel. Introducam enim eum in ter-
ram pro qua iuravi patribus eorum terram lac-
te et melle manantem. Cumque comederint
et saturati crassique fuerint avertentur ad deos
alienos et servient eis detrahentque michi
et irritum facient pactum meum. Post-
quam invenerint eum mala multa et afflic-
tiones respondebit ei canticum istud pro te-
stimonio quod nulla delebit oblivio ex ore
seminis tui. Scio enim cogitationes
eius que facturus sit hodie antequam in-
troducam eum in terram quam ei pollicitus
sum. Scripsit ergo moyses canticum et
docuit filios israhel. Precepitque dominus iosue
filio nun et ait. Confortare et esto robus-
tus. Tu enim introduces filios israhel in terram
quam pollicitus sum et ego ero tecum. Post-
quam autem scripsit moyses verba legis
huius in volumine atque complevit pre-
cepit levitis qui portabant archam domini
dei dicens. Tollite librum istum et ponite
eum in latere arche federis domini dei vestri
ut sit ibi contra te in testimonium. Ego
enim scio contentionem tuam et cervicem
tuam durissimam. Adhuc vivente
me et ingrediente vobiscum semper contentio-
se egistis contra dominum quanto magis cum
mortuus fuero. Congregate ad me omnes
maiores natu per tribus vestras atque doctores
et loquar audientibus eis sermones istos
et invocabo contra eos celum et terram. Novi
enim quod post mortem meam inique
agetis et declinabitis cito de via quam pre-
cepi vobis et occurrent vobis mala in ex-
tremo tempore quando feceritis malum in con-
spectu domini ut irritetis eum per opera manu-
um vestrarum. Locutus est ergo moyses au-
diente universo cetu israhel verba carminis
huius et ad finem usque complevit. XXXI. C.

Audite celi que loquar audiat terra
verba oris mei. Concrescat ut plu-
via doctrina mea fluat ut ros e-
loquium meum quasi ymber super herbam
et quasi stille super gramina quia nomen
domini invocabo. Date magnificentiam
deo nostro. Dei perfecta sunt opera et omnes vie
eius iudicia. Deus fidelis et absque ulla
iniquitate iustus et rectus. Peccaverunt ei et non
filii eius in sordibus. Generatio prava atque
perversa. Hecine reddis domino popule stulte
et insipiens. Numquid non ipse est pater tuus
qui possedit et fecit et creavit te. Memento
dierum antiquorum cogita generationes
singulas. Interroga patrem tuum et an-
nunciabit tibi maiores tuos et dicent tibi.
Quando dividebat altissimus gentes
quando separabat filios adam. Constituit
terminos populorum iuxta numerum filiorum
israhel. Pars autem domini populus eius
iacob funiculus hereditatis eius. Inve-
nit eum in terra deserta in loco horroris et
vaste solitudinis. Circumduxit eum et
docuit et custodivit quasi pupillam ocu-
li sui. Sicut aquila provocans ad volan-
dum pullos suos et super eos volitans. Ex-
pandit alas suas et assumpsit eos atque
portavit in humeris suis. Dominus solus
dux eius fuit et non erat cum eo deus
alienus. Constituit eum super excelsam
terram ut comederet fructus agrorum ut sugeret
mel de petra oleumque de saxo durissimo.
butirum de armento et lac de ovibus cum
adipe agnorum et arietum filiorum basan et
hircos cum medulla tritici et sanguinem
uve biberet meracissimum. Incrassatus
est dilectus et recalcitravit incrassatus in-
pinguatus dilatatus. Dereliquit deum
factorem suum et recessit a deo salutari
suo. Provocaverunt eum in diis alienis et in
abhominationibus ad iracundiam conci-
taverunt. Immolaverunt demoniis et non deo
diis quos ignorabant. Novi recentesque
venerunt quos non coluerunt patres eorum.
Deum qui te genuit dereliquisti et oblit-
us es dei creatoris tui. Vidit dominus et ad
iracundiam concitatus est quia provoca-
verunt eum filii sui et filie. Et ait. Abscondam
faciem meam ab eis et considerabo novissima
eorum. Generatio enim perversa est et in-
fideles filii. Ipsi me provocaverunt in eo qui
non erat deus et irritaverunt in vanitatibus
suis. Et ego provocabo eos in eo qui non
est populus et in gente stulta irritabo illos.
Ignis succensus est in furore meo et ar-
debit usque ad inferni novissima. Devo-

ravitque terram cum germine suo et montium
fundamenta combusit. Congregabo
super eos mala et sagittas meas complebo in eis.
Consumentur fame et devorabunt eos a-
ves morsu amarissimo. Dentes bestia-
rum immittam in eos cum furore traben-
tium super terram atque serpentium. Foris
vastabit eos gladius et intus pavor: iu-
venem simul ac virginem lactantem
cum homine sene. Dixi. Ubinam sunt?
Cessare faciam ex hominibus memori-
am eorum. Sed propter iram inimicorum distu-
li, ne forte superbirent hostes eorum et dicerent:
Manus nostra excelsa et non dominus fecit
hec omnia. Gens absque consilio est et
sine prudentia. Utinam saperent et intelli-
gerent ac novissima providerent. Quomodo
persequebatur unus mille et duo fugarent
decem milia? Nonne ideo quia deus suus
vendidit eos et dominus conclusit illos?
Non enim est deus noster ut dii eorum: inimi-
ci nostri sunt iudices. De vinea Sodo-
morum vinea eorum et de suburbanis Gomor-
re. Uva eorum uva fellis et botrus amaris-
simus. Fel draconum vinum eorum et ve-
nenum aspidum insanabile. Nonne
hec condita sunt apud me et signata in the-
sauris meis? Mea est ultio et ego retribu-
am eis in tempore ut labatur pes eorum.
Iuxta est dies perditionis et adesse festi-
nant tempora. Iudicabit dominus populum
suum et in servis suis miserebitur. Vide-
bit quod infirmata sit manus et clausi
quoque defecerunt residuique consumpti sunt.
Et dicent: Ubinam sunt dii eorum in quibus
habebant fiduciam? de quorum victimis
comedebant adipes et bibebant vinum
libaminum. Surgant et opitulentur
vobis et in necessitate vos protegant. Vi-
dete quod ego sim solus et non sit alius deus
preter me. Ego occidam et ego vivere fa-
ciam. percutiam et ego sanabo et non est qui
de manu mea possit eruere. Levabo ad
celum manum meam et dicam: Vivo e-
go in eternum. Si acuero ut fulgur gla-
dium meum et arripuerit iudicium ma-
nus mea. Reddam ultionem hostibus
meis et his qui oderunt me retribuam.

Inebriabo sagittas meas sanguine et gla-
dius meus devorabit carnes. De cruore oc-
cisorum et de captivitate nudati inimicorum
capitis. Laudate gentes populum eius, quia
sanguinem servorum suorum ulciscetur. Et
vindictam retribuet in hostes eorum et pro-
pitius erit terre populi sui. Venit ergo moy-
ses et locutus est omnia verba cantici hu-
ius in auribus populi ipse et Iosue filius Nun. Com-
plevitque omnes sermones istos loquens
ad universum israhel. et dixit ad eos. Po-
nite corda vestra in omnia verba que ego ho-
die testificor vobis ut mandetis ea filiis
vestris. custodire et facere et implere universa que
scripta sunt in volumine legis huius:
quia non in cassum precepta sunt vobis, sed ut
singuli in eis viverent. que facientes lon-
go perseveretis tempore in terra ad quam iordane
transmisso ingredimini possidendam.
Locutusque est dominus ad moysen in eadem
die dicens. Ascende in montem istum Aba-
rim id est transitum in montem Nebo qui
est in terra Moab contra Iericho et vide terram
Chanaan quam ego tradam filiis israhel
obtinendam. et morere in monte. Quem
conscendens iungeris populis tuis. sicut
mortuus est Aaron frater tuus in monte
Hor et appositus populis suis. quia preva-
ricati estis contra me in medio filiorum israel
ad aquas contradictionis in Cades deserti
Syn. et non sanctificastis me inter filios israel.
E contra videbis terram et non ingredieris
in eam. quam ego dabo filiis israel. XXXIII. C.

Hec est benedictio qua benedixit
moyses homo dei filiis israel ante
mortem suam et ait. Dominus
de Syna venit et de Seyr ortus est nobis. Appa-
ruit de monte Pharan et cum eo sanctorum
milia. in dextera eius ignea lex. Dilexit
populos. omnes sancti in manu illius sunt.
et qui appropinquant pedibus eius accipient
de doctrina illius. Legem precepit nobis
moyses hereditatem multitudinis Iacob.
Erit apud rectissimum rex congregatis
principibus populi cum tribubus israel. Vivat
Ruben et non moriatur: et sit parvus in numero.
Hec est Iude benedictio. Audi domine vocem
Iude et ad populum suum introduc eum.

manus eius pugnabunt pro eo et adiutor illius
contra adversarios eius erit. Levi quoque ait. Per
fectio tua et doctrina tua a viro sancto tuo quem
probasti in temptatione et iudicasti ad aquas
contradictionis. Qui dixit patri suo et matri
sue nescio vos et fratribus suis ignoro illos
et nescierunt filios suos. Hii custodierunt
eloquium tuum et pactum tuum servaverunt
iudicia tua o iacob et legem tuam o israel.
Ponent thimiama in furore tuo et ho
locaustum super altare tuum. Benedic
domine fortitudini eius et opera manuum
eius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius
et qui oderunt eum non consurgant. Et benya
myn ait. Amantissimus domini habi
tabit confidenter in eo quasi in thalamo tota
die morabitur et inter humeros illius
requiescet. Ioseph quoque ait. De benedic
tione domini terra eius. de pomis celi et rore
atque abysso subiacente. De pomis fructu
um solis ac lune. de vertice antiquorum
montium. de pomis collium eternorum. de
frugibus terre et de plenitudine eius. Benedic
tio illius qui apparuit in rubo veniat super
caput ioseph et super verticem nazarei inter
fratres suos quasi primogeniti tauri
pulchritudo eius. cornua rinocerontis c
cornua illius. In ipsis ventilabit gentes
usque ad terminos terre. Hee sunt multitudi
nes effraym et hec milia manasse. Et zabu
lon ait. Letare zabulon in exitu tuo et
ysachar in tabernaculis tuis. populos
ad montem vocabunt ibi immolabunt
victimas iustitie. qui inundationem ma
ris quasi lac sugent et thesauros abscon
ditos arenarum. Et gad ait. Benedictus
in latitudine gad quasi leo requievit ce
pitque brachium et verticem. et vidit principa
tum suum quod in parte sua doctor esset re
positus qui fuit cum principibus populi et
fecit iustitias domini et iudicium suum cum israel.
Dan quoque ait. Dan catulus leonis
fluet largiter de basan. Et neptalym
dixit. Neptalym habundantia perfruetur
et plenus erit benedictionibus domini mare et
meridiem possidebit. Aser quoque ait. Be
nedictus in filiis aser. sit placens fratribus
suis et tingat in oleo pedem suum. Ferrum
et es calciamentum eius. Sicut dies iuventu
tis tue et senectus tua. Non est deus alius
ut deus rectissimus. ascensor celi auxilia
tor tuus. Magnificentia eius discurrunt
nubes. habitaculum eius sursum et subter
brachia sempiterna. Eiciet a facie tua in
imicum dicetque. Conterere. Habitabit
israhel confidenter et solus. Iacob oculus
in terra frumenti et vini. celique caligabunt
rore. Beatus es tu israel. Quis similis tui
popule qui salvaris in domino. Deus
tuus scutum auxilii tui et gladius glo
rie tue. Negabunt te inimici tui
et tu eorum colla calcabis. xxxiiii. C

Ascendit ergo moyses de campestri
bus moab super montem nebo in
verticem phasga contra iericho
Ostenditque ei dominus omnem terram gala
ad usque dan. et universum neptalym terram
que effraym et manasse. et omnem terram iuda usque
ad mare novissimum. et australem partem
et latitudinem campi iericho civitatis
palmarum usque segor. Dixitque dominus ad
eum. Hec est terra pro qua iuravi abraham
ysaac et iacob dicens. Semini tuo dabo
eam. Vidisti eam oculis tuis et non tran
sibis ad illam. Mortuusque est ibi moyses
servus domini in terra moab iubente do
mino et sepelivit eum in valle terre mo
ab contra phegor. et non cognovit homo
sepulchrum eius usque in presentem diem.
Moyses centum viginti annorum erat
quando mortuus est. non caligavit oculus
eius nec dentes illius moti sunt. Fleve
runtque eum filii israel in campestribus
moab triginta diebus. et completi sunt
dies planctus lugentium moysen. Io
sue vero filius nun repletus est spiritu
sapientie. quia moyses posuit super eum
manus suas. et obedierunt ei filii israel.
feceruntque sicut precepit dominus moysi. Et non
surrexit propheta ultra in israel sicut mo
yses quem nosset dominus facie ad faciem
in omnibus signis atque portentis que mi
sit per eum ut faceret in terra egypti pharaoni et
omnibus servis eius universeque terre illius
et cunctam manum robustam magnaque mi
rabilia que fecit moyses coram universo

israel. **Explicit liber deuteronomius. In-**
cipit prologus sancti Jeronimi presbiteri in Josue.

Tandem finito pentateuco moy-
si velud grandi fenore liberati
ad ihesum filium nave manum
mittimus quem hebrei Josue
bennun id est Josue filium nun vocant
et ad iudicum librum quem sophtim appellant.
Ad ruth quoque et hester quos iisdem no-
minibus efferunt. Monemusque lectorem
ut silvam hebraicorum nominum et dis-
tinctiones per membra divisas diligens
scriptor conservet ne et noster labor et illius
studium pereat. Et ut imprimis quod sepe
testatus sum sciat me non in reprehensio-
ne veterum nova cudere. sicut amici
mei criminantur. sed pro virili parte offer-
re lingue mee hominibus quos tamen nostra
delectant. ut pro grecorum exaplis exem-
plaribus que et sumptu et labore maximo in-
digent; editionem nostram habeant et sicubi
in antiquorum voluminum lectione dubi-
taverint hec illis conferentes inveniant quod re-
quirunt. Maxime cum et apud latinos
tot sint exemplaria quot codices et
unusquisque pro arbitrio suo vel addiderit
vel subtraxerit quod ei visum est et utique
non possit verum esse quod dissonat. Unde
cesset arcuato vulnere contra nos insur-
gere scorpius et sanctum opus venenata car-
pere lingua desistat. Vel suscipiens si
placet vel contempnens si displicet me-
mineritque illorum versuum. Os tuum habun-
davit nequicia et lingua tua concinnabat
dolos. Sedens adversus fratrem tuum lo-
quebaris et adversum filium matris tue
ponebas scandalum hec fecisti et tacui.
Existimasti inique quod ero tui similis
arguam te et statuam contra faciem tuam.
Que enim audientis vel legentis uti-
litas est nos laborando sudare et alios
detrahendo laborare. Dolere iudeos quod ca-
lumpniandi eis et irridendi christianos
sit ablata occasio et ecclesie homines id de-
spicere immo lacerare. unde adversarii
torqueantur. Quod si veteris eis tantum in-
terpretacio placet. que et michi non displi-
cet. et nichil extra recipiendum putant
cur ea que sub asteriscis et obelis vel addita
sunt vel amputata legunt et negligunt.
Quare danielem iuxta theodocionis trans-
lacionem ecclesie susceperunt. Cur origenem
mirantur et eusebium pamphili cunctas
editiones similiter differentes. Aut que
fuit stulticia postquam vera dixerunt pro fe-
rent que falsa sunt. Unde autem in novo
testamento probare potuerunt assumpta te-
stimonia que in libris veteribus non habentur.
Hec dicimus ne omnino calumpniantibus
tacere videamur. Ceterum post sancte paule dor-
micionem cuius vita virtutis exemplum
est et hos libros quos eustachie virgini
christi negare non potui. decrevimus dum
spiritus hos regit artus prophetarum explana-
cione incumbere et omissum iam diu opus
quodam modo quasi postliminio repe-
tere. Presertim cum et admirabilis sanctusque
vir pammachius. hoc idem litteris
flagitet et nos ad patriam festinantes
mortiferos sirenarum cantus surda
debeamus aure transire. **Explicit**
prologus. Incipit liber JOSUE. i.

t factum est ut post mortem moysi servi
domini loqueretur dominus ad Josue filium nun
ministrum moysi et diceret ei. Moyses ser-
vus meus mortuus est. surge et transi
iordanem istum tu et omnis populus tecum
in terram quam ego dabo filiis israel. Omnem
locum quem calcaverit vestigium pedis
vestri vobis tradam sicut locutus sum.

moysi. A deserto et libano usque ad fluvium mag
num eufraten omnis terra etheorum usque
ad mare magnum contra solis occasum erit
terminus vester. Nullus poterit vobis resistere
cunctis diebus vite tue. Sicut fui cum moyse
ita ero tecum non dimittam te nec derelin
quam. Confortare et esto robustus tu enim
sorte divides populo huic terram pro qua iu
ravi patribus eorum ut traderem eam illis.
Confortare igitur et esto robustus valde ut
custodias et facias omnem legem quam pre
cepit tibi moyses servus meus ne decli
nes ab ea ad dexteram vel ad sinistram ut in
telligas cuncta que agis. Non recedat
volumen legis huius de ore tuo sed medita
beris in eo diebus ac noctibus ut custodias et fa
cias omnia que scripta sunt in eo. Tunc di
riges viam tuam et intelliges eam. Ecce precipio
tibi confortare et esto robustus. Noli metu
ere noli timere quoniam tecum est dominus
deus tuus in omnibus ad quecumque perrexeris.
Precepitque Iosue principibus populi dicens.
Transite per medium castrorum et imperate
populo ac dicite. Preparate vobis cibaria quoniam
post diem tertium transibitis iordanem et
intrabitis ad possidendam terram quam domi
nus deus vester daturus est vobis. Ru
benitis quoque et gadditis et dimidie tribui
manasse ait. Mementote sermonis quem
precepit vobis moyses famulus domini dicens.
Dominus deus vester dedit vobis requiem
et omnem terram. uxores vestre et filii ac iumen
ta manebunt in terra quam tradidit vobis
moyses trans iordanem. Vos autem tran
site armati ante fratres vestros omnes fortes
manu et pugnate pro eis donec det dominus
requiem fratribus vestris sicut et vobis dedit
et possideant ipsi quoque terram quam dominus deus
vester daturus est eis et sic revertimini in terram
possessionis vestre et habitabitis in ea quam
dedit vobis moyses famulus domini trans
iordanem contra solis ortum. Responderuntque
ad Iosue atque dixerunt. Omnia que
precepisti nobis faciemus et quocumque
miseris ibimus. Sicut obedivimus in
cunctis moysi ita obediemus et tibi tantum
sit dominus deus tecum sicut fuit cum moyse.
Qui contradixerit ori tuo et non obedierit
cunctis sermonibus quos preceperis ei moriatur.
Tu tantum confortare et viriliter age. II. C

Misit ergo Iosue filius nun de sethim
duos viros exploratores in abscon
dito et dixit eis. Ite et considerate terram
urbemque iericho. Qui pergentes ingressi
sunt domum mulieris meretricis nomine
raab et quieverunt apud eam. Nuntiatumque
est regi iericho et dictum. Ecce viri ingressi
sunt huc per noctem de filiis israel ut explo
rent terram. Misitque rex iericho ad raab
dicens. Educ viros qui venerunt ad te
et ingressi sunt domum tuam. Explora
tores quippe sunt et omnem terram considerare
venerunt. Tollensque mulier viros abscon
dit et ait. Fateor venerunt ad me sed nes
ciebam unde essent. Cumque porta clau
deretur in tenebris et illi pariter exierunt
nescio quo abierunt. Persequimini cito et
comprehendetis eos. Ipsa autem fecit ascen
dere viros in solarium domus sue operuitque
eos lini stipula que ibi erat. Hii autem
qui missi fuerant secuti sunt eos per viam
que ducit ad vadum iordanis. Illisque
egressis statim porta clausa est. Necdum
obdormierant qui latebant et ecce mulier
ascendit ad eos et ait. Novi quod tradi
derit vobis dominus terram et enim irruit
in nos terror vester et elanguerunt omnes
habitatores terre. Audivimus quod siccaverit
dominus aquas maris rubri ad vestrum
introitum quando egressi estis ex egypto
et que feceritis duobus amorreorum regibus qui
erant trans iordanem seon et og quos
interfecistis et hec audientes pertimuimus
et elanguit cor nostrum nec remansit in no
bis spiritus ad introitum vestrum. Dominus enim
deus vester ipse est deus in celo sursum et in terra de
orsum. Nunc ergo iurate mihi per dominum
ut quomodo ego feci vobiscum misericordiam
ita et vos faciatis cum domo patris mei.
Detisque mihi signum verum et salve
tis patrem meum et matrem fratres et soro
res meas et omnia que eorum sunt et eruatis
animas nostras de morte. Qui respon
derunt ei. Anima nostra sit pro vobis in mor
tem si tamen non prodideritis nos. Cumque
tradiderit nobis dominus terram faciemus

inter murum et civitatem. Dimisit ergo eos per
funem de fenestra. Domus enim eius here
bat muro. Dixitque ad eos. Ad montana con
scendite ne forte occurrant vobis revertentes.
ibique latitate diebus tribus donec redeant et sic
ibitis per viam vestram. Qui dixerunt ad eam.
Innoxii erimus a iuramento hoc quo ad
iurasti nos. si ingredientibus nobis terram
signum non fuerit funiculus iste coccineus.
et ligaveris eum in fenestra per quam nos dimi
sisti. et patrem tuum ac matrem fratresque
et omnem cognationem tuam congregaveris in do
mum tuam. Qui hostium domus tue
egressus fuerit sanguis ipsius erit in caput
eius et nos erimus alieni. Cunctorum autem
sanguis qui tecum fuerint in domo redun
dabit in caput nostrum si eos aliquis teti
gerit. Quod si nos prodere volueris et sermo
nem istum proferre in medium erimus mundi
ab hoc iuramento quo adiurasti nos. Et
illa respondit. Sicut locuti estis ita fiat.
Dimittensque eos ut pergerent appendit fu
niculum coccineum in fenestra. Illi vero
ambulantes pervenerunt ad montana et
manserunt ibi tres dies donec reverterentur
qui fuerant persecuti. querentes enim per om
nem viam non reperierunt eos. Quibus ur
bem ingressis descenderunt exploratores de
monte et iordane transmisso venerunt
ad Iosue filium Nun. narraveruntque ei omnia
que acciderant sibi atque dixerunt. Tradidit
dominus in manus nostras omnem terram hanc
et timore prostrati sunt cuncti habitatores eius.
Igitur Iosue de nocte consurgens .III. C.
movit castra. Egredientesque de Sethim
venerunt ad iordanem ipse et omnes filii
israel et morati sunt ibi per tres dies. Quibus
evolutis transierunt precones per castrorum
medium et clamare ceperunt. Quando
videritis archam federis domini dei vestri
et sacerdotes stirpis levitice portantes eam.
vos quoque consurgite et sequimini precedentes.
sitque inter vos et archam spatium duum
milium. ut procul videre possitis et nos
se viam per quam ingrediamini quia prius
non ambulastis per eam et cavete ne appro
pinquetis ad archam. Dixitque Iosue ad
populum. Sanctificamini. cras enim faciet do

minus inter nos mirabilia. Et ait ad sacer
dotes. Tollite archam federis et precedite popu
lum. Qui iussa complentes tulerunt et am
bulaverunt ante eos. Dixitque dominus ad Iosue.
Hodie incipiam te exaltare coram omni
israel. ut sciant quia sicut fui cum moyse
ita et tecum sim. Tu autem precipe sacerdo
tibus qui portant archam federis et dicito eis.
Cumque ingressi fueritis partem aque
iordanis state in ea. Dixitque Iosue ad
filios israel. Accedite huc et audite verba domini
dei vestri. Et rursum. In hoc inquit scietis quod do
minus deus vivens in medio vestri est.
et disperdet in conspectu vestro chananeum et
etheum eveum et phereseum gergeseum
quoque et amorreum et iebuseum. Ecce ar
cha federis domini omnis terre antecedet vos per
iordanem. Parate duodecim viros de tri
bubus israel. singulos per singulas tribus. et cum
posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes
qui portant archam federis domini dei universe
terre in aquis iordanis aque que inferiores
sunt decurrent atque deficient que autem
desuper veniunt in una mole consistent. Igitur
egressus est populus de tabernaculis suis.
ut transiret iordanem et sacerdotes qui por
tabant archam federis pergebant ante eum.
Ingressisque eis iordanem et pedibus eorum tinctis
in parte aque iordanis atque ripas alvei sui
tempore messis impleverat. Steteruntque a
que descendentes in uno loco et ad instar
montis intumescentes apparebant procul
ab urbe que vocatur Edom usque ad locum
Sarthan. Que autem inferiores erant in ma
re solitudinis quod nunc mare mortuum des
cenderunt usque quo omnino deficerent. Po
pulus autem incedebat contra iordanem et sa
cerdotes qui portabant archam federis domini
stabant super siccam humum in medio iorda
nis accincti omnisque populus per aren
tem alveum transibat. .IIII. C.
Quibus transgressis dixit dominus
ad Iosue. Elige duodecim viros
singulos per singulas tribus et precipe
eis. ut tollant de medio iordanis alveo
ubi steterunt sacerdotum pedes duodecim
durissimos lapides quos ponetis in loco
castrorum ubi fixeritis hac nocte tentoria.

Vocavitque Iosue duodecim viros quos ele-
gerat de filiis israel singulos de singulis tribubus
et ait ad eos. Ite ante archam federis domini
dei vestri ad iordanis medium et portate inde
singuli singulos lapides in humeris vestris iux-
ta numerum filiorum israel ut sit signum inter vos
et quando interrogaverint vos cras filii vestri
dicentes. quid sibi volunt isti lapides? Respon-
debitis eis. Defecerunt aque iordanis ante
archam federis domini cum transiret eum. Id-
circo positi sunt lapides isti in monumentum
filiorum israel in eternum. Feceruntque ergo filii
israel sicut eis precepit Iosue portantes de me-
dio iordanis alveo duodecim lapides ut
ei dominus imperarat iuxta numerum filiorum
israel usque ad locum in quo castrametati
sunt ibique posuerunt eos. Alios quoque
lapides duodecim posuit Iosue in medio
iordanis alveo ubi steterunt sacerdotes qui
portabant archam federis domini et sunt ibi
usque in presentem diem. Sacerdotes autem
qui portabant archam stabant in medio
iordanis donec omnia complerentur que
Iosue loqueretur ad populum ut preceperat domi-
nus et dixerat ei moyses. Festinavitque populus
et transiit. Cumque transissent omnes transi-
vit et archa domini. sacerdotesque pergebant
ante populum. Filii quoque ruben et gad et dimi-
dia tribus manasse armati precedebant fi-
lios israel sicut preceperat eis moyses. Et qua-
draginta pugnatorum milia per turmas
et cuneos incedebant per plana atque cam-
pestria urbis ihericho. In die illo magnifi-
cavit dominus Iosue coram omni israel.
ut timerent eum sicut timuerant moysen
dum adhuc viveret. Dixitque ad eum. Pre-
cipe sacerdotibus qui portant archam fede-
ris domini. ut ascendant de iordane. Qui
precepit eis dicens. Ascendite de iordane.
Cumque ascendissent portantes archam
federis domini et siccam humum calcare cepis-
sent reverse sunt aque in alveum suum et
fluebant sicut antea consueverant. Populus
autem ascendit de iordane decimo die pri-
mi mensis et castrametati sunt in gal-
galis contra orientalem plagam urbis
ihericho. Duodecim quoque lapides quos
de iordanis alveo sumpserant posuit
Iosue in galgalis et dixit ad filios israel. Quando
interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixe-
rint. Quid sibi volunt isti lapides. docebi-
tis eos atque dicetis. Per arentem alveum tran-
sivit populus israel iordanem istum siccante
domino deo nostro aquas eius in conspectu
vestro donec transiremus sicut fecerat prius
in mari rubro quod siccavit donec transi-
remus ut discant omnes terrarum populi fortis-
simam manum domini ut et vos timeatis do-
minum deum vestrum omni tempore. V. C.
Postquam ergo audierunt omnes reges
amorreorum qui habitabant trans ior-
danem ad occidentalem plagam
et cuncti reges chanaan qui propinqua possi-
debant magni maris loca quod siccasset
dominus fluenta iordanis coram filiis israel
donec transirent dissolutum est cor eorum
et non remansit in eis spiritus timentium introitum
filiorum israel. Eo tempore ait dominus ad iosue
Fac tibi cultros lapideos et circumcide secundo
filios israel. Fecit quod iusserat dominus et circumci-
dit filios israel in colle preputiorum. Hec autem
causa est secunde circumcisionis. omnis
populus qui egressus est ex egipto generis
masculini universi bellatores viri mortui
sunt in deserto per longissimos vie circuitus
qui omnes circumcisi erant. Populus
autem qui natus est in deserto per quadraginta
annos itineris latissime solitudinis incircum-
cisus fuit donec consumerentur qui non au-
dierant vocem domini et quibus ante iura-
verat ut ostenderet eis terram lacte et melle
manantem. Horum filii successerunt
in locum patrum et circumcisi sunt a iosue.
quia sicut nati fuerant in preputio erant
nec eos in via aliquis circumciderat. Post-
quam autem omnes circumcisi sunt manserunt
in eodem castrorum loco donec sanarentur.
Dixitque dominus ad Iosue. Hodie abstuli
obprobrium egipti a vobis. Vocatumque
est nomen loci illius galgala usque in pre-
sentem diem. Manseruntque filii israel
in galgalis et fecerunt phase quartadecima
die mensis ad vesperum in campestribus ie-
richo et comederunt de frugibus terre die altero
azimos panes et polentam eiusdem an-
ni. Defecit manna postquam comede-

runt de frugibus terre nec ultra usi sunt illo cibo filii israel sed comederunt de frugibus presentis anni terre chanaan. Cum autem esset Iosue in agro urbis iericho levavit oculos et vidit virum contra se stantem et evaginatum tenentem gladium. perrexitque ad eum et ait. Noster es an adversariorum? Qui respondit. Nequaquam. sed sum princeps exercitus domini et nunc venio. Cecidit Iosue pronus in terram et adorans ait. Quid dominus loquitur ad servum suum? Solve inquit calciamentum de pedibus tuis. locus enim in quo stas sanctus est. Fecitque Iosue ut sibi fuerat imperatum. Iericho autem clausa erat atque munita timore filiorum israel et nullus egredi audebat vel ingredi. VI. C

Dixitque dominus ad Iosue. Ecce dedi in manus tuas iericho et regem eius omnesque viros fortes. Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacerdotes tollant septem bucinas quarum usus est in iubileo et precedant archam federis. Septiesque circuibitis civitatem et sacerdotes clangent bucinas. Cumque insonuerit vox tube longior atque concisior et in auribus vestris increpuerit conclamabit omnis populus vociferatione maxima et muri funditus corruent civitatis. Ingredienturque singuli per locum contra quem steterint. Vocavit ergo Iosue filius nun sacerdotes et dixit ad eos. Tollite archam federis domini et septem alii sacerdotes tollant septem iubileorum bucinas et incedant ante archam federis domini. Ad populum quoque ait. Ite et circuite civitatem armati precedentes archam domini. Cumque Iosue verba finisset et septem sacerdotes septem bucinas clangerent ante archam federis domini omnisque precederet exercitus armatus reliquum vulgus sequebatur archam ac bucinis omnia concrepabant. Preceperat autem Iosue populo dicens. Non clamabitis nec audietur vox vestra neque ullus sermo ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo dicam vobis clamate et vociferamini. Circuivit ergo archa domini civitatem semel per diem et reversa in castra mansit ibi. Igitur Iosue de nocte consurgente tulerunt sacerdotes archam domini et septem ex eis septem bucinas quarum in iubileis usus est precedebantque archam domini ambulantes atque clangentes et armatus populus ibat ante eos. vulgus autem reliquum sequebatur archam et bucinis personabat. Circuieruntque civitatem secundo die semel et reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus. Die autem septimo diluculo consurgentes circuierunt urbem sicut dispositum erat septies. Cumque septimo circuitu clangerent bucinis sacerdotes dixit Iosue ad omnem populum israel. Vociferamini. tradidit enim vobis dominus civitatem. Sitque civitas hec iericho anathema et omnia que in ea sunt. Sola raab meretrix vivat cum universis que in domo sunt cum ea. Abscondit enim nuntios quos direximus. Vos autem cavete ne de hiis que precepta sunt vobis quippiam contingatis et sitis prevaricationis rei et omnia castra israel sub peccato sint atque turbentur. Quicquid autem auri aut argenti fuerit et vasorum eneorum ac ferri domino consecretur repositum in thesauris eius. Igitur omni vociferante populo et clangentibus tubis postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit muri illico corruerunt et ascenderunt unusquisque per locum qui contra se erat. Ceperuntque civitatem et interfecerunt omnia que erant in ea a viro usque ad mulierem. ab infante usque ad senem. boves quoque et oves et asinos in ore gladii percusserunt. Duobus autem viris qui exploratores missi fuerant dixit Iosue. Ingredimini domum mulieris meretricis et producite eam et omnia que illius sunt sicut illi iuramento firmastis. Ingressique iuvenes eduxerunt raab et parentes eius fratres quoque et cunctam supellectilem ac cognationem illius et extra castra israel manere fecerunt. Urbem autem et omnia que in ea erant succenderunt absque argento et auro et vasis eneis ac ferro que in erarium domini consecrarunt. Raab vero meretricem et domum patris sui atque omnia que habebat fecit Iosue vivere. et habitaverunt in medio israel usque

y archam

in principem dicem eo quod abscondit nuncios
quos miserat ut explorarent iericho. In
tempore illo imprecatus est Iosue dicens. Ma
ledictus vir coram domino qui suscitaverit
et edificaverit civitatem iericho. In primo
genito suo fundamenta illius iaciat et in
novissimo liberorum ponat portas eius.
Fuit ergo dominus cum Iosue et nomen eius in
omni terra vulgatum est.

VII. C

Filii autem israel prevaricati sunt man
datum et usurpaverunt de anathema
te. Nam achar filius charmi fi
lii sabdi filii zare de tribu iuda tulit aliquid
de anathemate. Iratusque est dominus contra fi
lios israel. Cumque mitteret Iosue de iericho vi
ros contra hay que est iuxta bethaven ad
orientalem plagam oppidi bethel dixit e
is. Ascendite et explorate terram. Qui precep
ta complentes exploraverunt hay. et reversi
dixerunt ei. Non ascendat omnis populus
sed duo vel tria milia virorum pergant et
deleant civitatem. Quare omnis populus
frustra vexetur contra hostes paucissimos.
Ascenderunt ergo tria milia pugnatorum
qui statim terga vertentes percussi sunt a
viris urbis hay et corruerunt ex eis triginta
et sex homines. Persecuti sunt eos adversa
rii de porta usque ad sabarim et ceciderunt per
prona fugientes. Pertimuitque cor populi
et ad instar aque liquefactum est. Iosue vero
scidit vestimenta sua et cecidit pronus in
terram coram archa domini usque ad vespe
ram tam ipse quam omnes senes israel. mise
runtque pulverem super capita sua. Et dixit
Iosue. Heu domine deus quid voluisti
traducere populum istum iordanem flumen
ut traderes eos in manus amorrei et per
deres. Utinam ut cepimus mansissemus
trans iordanem. Mi domine deus quid dicam
videns israhelem hostibus suis terga ver
tentem. Audient chananei et omnes
habitatores terre huius et pariter conglobati
circumdabunt nos atque delebunt nomen
nostrum de terra. Et quid facies magno no
mini tuo. Dixitque dominus ad Iosue. Sur
ge cur iaces pronus in terra. Peccavit israel
et prevaricatus est pactum meum. tuleruntque
de anathemate et furati sunt atque menti
ti et absconderunt inter vasa sua. Nec poterit
israel stare ante hostes suos eosque fugiet. quia
pollutus est anathemate. Non ero ultra
vobiscum donec conteratis eum qui huius
sceleris reus est. Surge sanctifica populum et
dic eis. Sanctificamini in crastinum. Hec enim
dicit dominus deus israel. Anathema in me
dio tui est israel. non poteris stare coram hos
tibus tuis donec deleatur e te qui hoc contami
natus est scelere. Accedetisque mane singu
li per tribus vestras. et quamcumque tribum sors
invenerit accedat per cognationes suas et cog
natio per domos. domusque per viros. et qui
cumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus
comburetur igni cum omni substantia sua.
quoniam prevaricatus est pactum domini et fecit ne
fas in israel. Surgens itaque iosue mane
applicuit israel per tribus suas et inventa est
tribus iuda. Que cum iuxta familias su
as esset oblata inventa est familia zare. I
llam quoque per viros offerens repperit zabdi.
Cuius domum in singulos dividens viros
invenit achar filium charmi filii zabdi
filii zare de tribu iuda. Et ait ad achar
iosue. Fili mi da gloriam domino deo israel
et confitere atque indica michi quid feceris
ne abscondas. Responditque achar io
sue et dixit. Vere ego peccavi domino deo israel
sic et sic feci. Vidi enim inter spolia palli
um coccineum valde bonum et ducentos
siclos argenti. regulamque auream quin
quaginta siclorum et concupiscens abstuli et ab
scondi in terra contra medium tabernaculi
mei argentumque fossa humo operui. [minstros]
Misit ergo iosue ministros qui curren
tes ad tabernaculum illius repperunt cuncta
abscondita in eodem loco et argentum simul.
Auferentesque de tentorio tulerunt ea
ad iosue et ad omnes filios israel. proieceruntque
ante dominum. Tollens itaque iosue achar
filium zare argentumque et pallium et aure
am regulam filios quoque eius et filias boves et
asinos et oves ipsumque tabernaculum et cunc
tam supellectilem et omnis israel cum eo.
duxerunt eos ad vallem achor. ubi
dixit iosue. Quia turbasti nos exturba
bit te dominus in die hac. Lapidavitque
eum omnis israel et cuncta que illius erant

igne consumpta sunt. Congregaverunt quoque
super eum acervum magnum lapidum qui
permanet usque in presentem diem. Et aversus
est furor domini ab eis. Vocatumque est no-
men loci illius vallis achor usque hodie.
Dixit autem dominus ad .VIII. C.
iosue. Ne timeas neque formides.
Tolle tecum omnem multitudinem
pugnatorum et consurgens ascende in oppidum
hay. Ecce tradidi in manu tua regem eius
et populum urbemque et terram. Facies quoque ur-
bi hay et regi eius. sicut fecisti iericho et regi
illius. Predam vero et omnia animantia
diripietis vobis. Pone insidias urbi
post eam. Surrexitque iosue et omnis ex-
ercitus bellatorum cum eo ut ascenderent in hay.
et electa triginta milia virorum fortium mi-
sit nocte preceptique eis dicens. Ponite in-
sidias post civitatem nec longius rece-
datis et eritis omnes parati. Ego autem
et reliqua multitudo que mecum est accen-
demus ex adverso contra urbem. Cumque ex-
ierint contra nos sicut ante fecimus. fugie-
mus et terga vertemus. donec persequentes
ab urbe longius protrahantur. Putabunt
enim fugere nos sicut prius. Nobis ergo
fugientibus et illis sequentibus consurgetis
de insidiis et vastabitis civitatem. tradetque
eam dominus deus vester in manus vestras.
Cumque ceperitis succendite eam et sic om-
nia facietis ut iussi. Dimisitque eos et perrexe-
runt ad insidiarum locum sederuntque inter
bethel et hay ad occidentalem plagam ur-
bis hay. Iosue autem nocte illa in medio
mansit populi. surgensque diluculo recen-
suit socios et ascendit cum senioribus populi
in fronte exercitus vallatus auxilio
pugnatorum. Cumque venissent et ascendis-
sent ex adverso civitatis steterunt ad sep-
tentrionalem urbis plagam. inter quam
et eos vallis media erat. Quinque autem
milia virorum elegerat et posuerat in insidi-
is inter bethaven et hay ex occidentali parte
eiusdem civitatis. Omnis vero reliquus
exercitus ad aquilonem aciem dirige-
bat. ita ut novissimi multitudinis oc-
cidentalem plagam urbis attingerent.
Abiit ergo iosue nocte illa et stetit in
vallis medio. Quod cum vidisset rex hay
festinavit mane et egressus est cum omni ex- mane
ercitu civitatis. Direxitque aciem contra de-
sertum ignorans quod post tergum eius
laterent insidie. Iosue vero et omnis israel
cesserunt loco simulantes metum et fugi-
entes per viam solitudinis. At illi vocife-
rantes pariter et se mutuo cohortantes
persecuti sunt eos. Cumque recessissent a ci-
vitate et ne unus quidem in urbe hay et be-
thel remansisset qui non persequeretur israel
sicut proruperant aperta oppida dereli-
quentes. Dixit dominus ad iosue. Le-
va clipeum qui in manu tua est contra ur- in manu tua
bem hay. quoniam tibi tradam eam. Cumque
elevasset clipeum ex adverso civitatis in-
sidie que latebant surrexerunt confestim
et pergentes ad civitatem ceperunt et succende-
runt eam. Viri autem civitatis qui persequ-
ebantur iosue respicientes et videntes fu-
mum urbis ad celum usque conscendere non
potuerunt ultra huc illucque diffugere. presertim
cum hii qui simulaverant fugam
et tendebant in solitudinem contra persequentes
fortissime restitissent. Vidensque iosue et
omnis israel quod capta esset civitas et fumus
urbis ascenderet reversus percussit viros hay. urbis
Siquidem et illi qui ceperant et succenderant
civitatem egressi ex urbe contra suos medi-
os hostium ferire ceperunt. Cum ergo ex
utraque parte adversarii cederentur ita ut nul-
lus de tanta multitudine salvaretur.
regem quoque urbis hay apprehenderunt
viventem et obtulerunt iosue. Igitur omnibus
interfectis qui israhelem ad deserta tenden-
tem fuerant persecuti et in eodem loco gla-
dio corruentibus reversi filii israel percusse-
runt civitatem. Erant autem qui in eodem
die conciderant a viro usque ad mulierem
duodecim milia hominum omnes urbis
hay. Iosue vero non contraxit manum
quam in sublime porrexerat tenens clipeum
donec interficerentur omnes habitatores ur-
bis hay. Iumenta autem et predam civita-
tis diviserunt sibi filii israel sicut prece-
pit dominus iosue. Qui succendit urbem
et fecit eam tumulum sempiternum. Regem
quoque eius suspendit in patibulo usque

ad vesperam et solis occasum. Praecepitque et deposuerunt cadaver eius de cruce, proiecerunt que in ipso introitu civitatis congesto super eum magno acervo lapidum qui permanet usque in praesentem diem. Tunc aedificavit Iosue altare Domino Deo Israel in monte Hebal sicut praeceperat Moyses famulus Domini filiis Israel, et scriptum est in volumine legis Moysi altare de lapidibus impolitis quos ferrum non tetigit, et obtulit super eo holocaustum Domino. Immolavitque hostias pacificas et scripsit super lapides deuteronomium legis Moysi quod ille digesserat coram filiis Israel. Omnis autem populus et omnes maiores natu duces ac iudices stabant ex utraque parte archae in conspectu sacerdotum qui portabant archam foederis Domini, ut advena ita et indigena. Media eorum pars iuxta montem Garizim et media iuxta montem Hebal, sicut praeceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit populo Israhel. Post haec legit omnia verba benedictionis et maledictionis et cuncta quae scripta erant in legis volumine. Nihil ex his quae Moyses iusserat reliquit intactum, sed universa replicavit coram omni multitudine Israel, mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur. IX. C.

Quibus auditis cuncti reges trans Iordanem qui morabantur in montanis et campestribus in maritimis ac litore maris magni, hii quoque qui habitabant iuxta Libanum, Ettheus et Amorreus, Chananeus, Ferezeus et Eveus et Iebuseus, congregati sunt pariter ut pugnarent contra Iosue et Israel uno animo eademque sententia. At hii qui in Gabaon habitabant audientes cuncta quae fecerat Iosue Hiericho et Hai, et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria saccos veteres asinis imponentes et utres vinarios scissos atque consutos calciamentaque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant induti vestibus veteribus. Panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant et in frusta comminuti. Perrexeruntque ad Iosue qui tunc morabatur in castris Galgalae et dixerunt ei atque simul Israheli: De terra longinqua venimus pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israel ad eos atque dixerunt: Ne forsitan in terra quae nobis sorte debetur habitetis et non possimus foedus inire vobiscum. At illi ad Iosue: Servi inquiunt tui sumus. Quibus Iosue: Qui nam estis vos et unde venistis? Responderunt: De terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentiae eius, cuncta quae fecit in Aegypto et duobus Amorreorum regibus trans Iordanem, Seon regi Esebon et Og regi Basan qui erant in Astaroth. Dixeruntque nobis seniores et omnes habitatores terrae nostrae: Tollite in manibus vestris cibaria ob longissimam viam et occurrite eis et dicite: Servi vestri sumus, foedus inite nobiscum. En panes quando egressi sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus, nunc sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti. Utres vini novos implevimus nunc rupti sunt et soluti. Vestes et calciamenta quibus induimur et quae habemus in pedibus ob longitudinem longioris viae attrita sunt et paene consumpta. Susceperunt igitur de cibariis eorum et os Domini non interrogaverunt. Fecitque Iosue cum eis pacem et inito foedere pollicitus est quod non occiderentur. Principes quoque multitudinis iuraverunt eis. Post dies autem tres initi foederis audierunt quod in vicino habitarent et inter eos futuri essent. Moveruntque castra filii Israel et venerunt in civitates eorum die tertio quarum haec vocabula sunt: Gabaon et Caphira et Beroth et Cariathiarim. Et non percusserunt eos eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israel. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes qui responderunt eis: Iuravimus illis in nomine Domini Dei Israel et idcirco non possumus eos contingere. Sed hoc faciemus eis: Reserventur quidem ut vivant ne contra nos ira Domini

concitetur si periurauimus. Sed sic uiuant ut in
usus uniuerse multitudinis ligna cedant
aquasque comportent. Quibus hec loquentibus uo-
cauit Gabaonitas Iosue et dixit eis. Cur
nos decipere fraude uoluistis ut diceretis
procul ualde a uobis habitamus cum in medio
nostri sitis. Itaque sub maledictione eritis et
non deficiet de stirpe uestra ligna cedens aquas-
que comportans in domum Dei mei. Qui respon-
derunt. Nunciatum est nobis seruis
tuis quod promisisset Dominus Deus tuus Moysi
seruo suo ut traderet uobis omnem terram et
disperderet cunctos habitatores eius. Timui-
mus igitur ualde et prouidimus animabus
nostris uestro terrore compulsi et hoc consilium
iniuimus. Nunc autem in manu tua
sumus quod tibi bonum et iustum uidetur fac
nobis. Fecit ergo Iosue ut dixerat et libe-
rauit eos de manu filiorum Israel ut non occi-
derentur. Decreuitque Iosue in illo die esse
eos in ministerio cuncti populi et altaris Do-
mini cedentes ligna et aquas portan-
tes usque in presens tempus in loco quem
Dominus elegisset. X.

Quod cum audisset Adonibezech rex
Ierusalem quod scilicet cepisset Iosue
Hay et subuertisset eam sicut enim
fecerat Iericho et regi eius sic fecit Hay et re-
gi illius et quod transfugissent Gabao-
nite ad Israel et essent federati cum eis timuit
ualde. Urbs enim magna erat Ga-
baon et una regalium ciuitatum et maior
oppido Hay omnesque bellatores eius
fortissimi. Misit ergo Adonibezech rex
Ierusalem Adonibezech regem Ebron et ad Pha-
ram regem Ierimoth ad Iaphie quoque
regem Lachis et ad Dabir regem Eglon
dicens. Ascendite ad me et ferte presidium
ut expugnemus Gabaon quare trans-
fugit ad Iosue et ad filios Israel. Congre-
gati igitur ascenderunt quinque reges
Amorreorum rex Ierusalem rex Ebron rex Ieri-
moth rex Lachis rex Eglon simul cum
exercitibus suis et castrametati sunt circa
Gabaon oppugnantes eam. Habi-
tatores autem Gabaon urbis obsesse
miserunt ad Iosue qui tunc morabatur
in castris apud Galgalam et dixerunt.

Ne retrahas manus tuas ab auxilio ser-
uorum tuorum. Ascende citius et libera nos fer-
que presidium. Conuenerunt enim aduersum nos omnes
reges Amorreorum qui in montanis habi-
tant. Ascenditque Iosue de Galgalis et omnis
exercitus pugnatorum eius cum eo uiri
fortissimi. Dixitque Dominus ad Iosue. Ne
timeas eos in manus enim tuas tradidi
illos nullus tibi ex eis resistere poterit. Irru-
it itaque super eos repente tota ascendens no-
cte de Galgalis et conturbauit eos Dominus a fa-
cie Israel. Contriuitque plaga magna in Gaba-
on ac persecutus est per uiam ascensus Be-
theron et percussit usque ad Azecha et Ma-
cheda. Cumque fugerent filios Israel et essent
in descensu Betheron Dominus misit super eos
lapides magnos de celo usque ad Azecha.
Et mortui sunt multo plures lapidibus
grandinis quam quos gladio percusserant
filii Israel. Tunc locutus est Iosue Domino in die
qua tradidit Amorreum in conspectu fili-
orum Israel. Dixitque coram eis. Sol contra
Gabaon ne mouearis et luna contra ual-
lem Ahilon. Steteruntque sol et luna donec
ulcisceretur se gens de inimicis suis. Non-
ne scriptum est hoc in libro iustorum.
Stetit itaque sol in medio celi et non festi-
nauit occumbere spacio unius diei. Non
fuit antea et postea tam longa dies obe-
diente Domino uoci hominis et pug-
nante pro Israel. Reuersusque est Iosue cum
omni exercitu Israel in castra Galgale. Fuge-
rant enim quinque reges et absconderant
se in spelunca urbis Macheda. Nun-
ciatumque est Iosue quod inuenti essent
quinque reges latentes in spelunca Mache-
da qui precepit sociis et ait. Voluite saxa
ingentia ad os spelunce et ponite uiros
industrios qui clausos custodiant.
Vos autem nolite stare sed persequimini
hostes et extremos quosque fugientium
cedite nec dimittatis eos urbium suarum
intrare presidia quos tradidit Dominus Deus
uester in manus uestras. Cesis igitur aduer-
sariis plaga magna usque ad interneci-
onem pene consumptis hii qui Israel
effugere potuerunt ingressi sunt ciuitates
munitas. Reuersusque est omnis exer-

citus ad Josue in macheda ubi tunc erant
castra sana et integro numero. nullusque contra
filios israhel mutire ausus est. Precepitque
Josue dicens. Aperite os spelunce et produci
te ad me quinque reges qui in ea latitant.
Feceruntque ministri ut eis imperatum fue
rat et eduxerunt ad eum quinque reges de
spelunca. Regem ierusalem. regem hebron. re
gem therimoth. regem lachis. regem eg
glon. Cumque educti essent ad eum voca
vit omnes viros israel et ait ad principes exer
citus qui secum erant. Ite et ponite pedes
vestros super colla regum istorum. Qui cum per
rexissent et subiectorum pedibus colla calca
rent rursum ait ad eos. Nolite timere nec
paveatis. confortamini et estote robusti. sic
enim faciet dominus cunctis hostibus vestris
adversum quos dimicatis. Percussitque Jo
sue et interfecit eos atque suspendit super quin
que stipites. fueruntque suspensi usque ad ves
perum. Cumque occumberet sol precepit so
ciis ut deponerent eos de patibulis. Qui
depositos eos in speluncam proiecerunt in qua
latuerant. et posuerunt super os eius saxa
ingentia que permanent usque in presens. Ea
dem die machedam quoque cepit Josue et
percussit in ore gladii regemque illius inter
fecit et omnes habitatores eius. Non di
misit in ea saltem parvas reliquias. Fe
citque regi macheda sicut fecerat regi ieri
cho. Transivitque cum omni israel de mache
da in lebna et pugnavit contra eam quam
tradidit dominus cum rege suo in manu
israel. Percusseruntque urbem in ore gladii
et omnes habitatores eius et non dimiserunt
in ea ullas reliquias. Feceruntque regi leb
na sicut fecerant regi iericho. De lebna
transivit cum omni israel in lachis et exer
citu per gyrum disposito oppugnabat eam.
Tradidit dominus lachis in manu israel et ce
pit eam die altero atque percussit in ore gla
dii omnemque animam que fuerat in ea sicut
fecerat lebna. Eo tempore ascendit iram
rex gazer ut auxiliaretur lachis quem per
cussit Josue cum omni populo eius us
que ad internecionem. Transivit de lachis
in eglon et circumdedit atque expugnavit
eam in eadem die. Percussitque in ore gladii
omnes animas que in ea erant iuxta omnia
que fecerat lachis. Ascendit quoque cum omni
israel de eglon in hebron et pugnavit contra eam
cepitque et percussit in ore gladii. regem quoque
eius et oppida omnia regionis illius uni
versasque animas que in ea fuerant commora
te. non reliquit in ea ullas reliquias sicut
fecerat eglon sic fecit hebron. cuncta que
in ea repperit consumens gladio. Inde reversus
in dabir cepit eam atque vastavit. Re
gem quoque eius et omnia per circuitum oppi
da percussit in ore gladii. non dimisit in
ea ullas reliquias. sicut fecerat hebron et
lebna et regibus earum. sic fecit dabyrach et re
gi illius. Percussit itaque Josue omnem terram
montanam et meridianam atque campestrem
et asedoth cum regibus suis. Non dimisit in
ea ullas reliquias sed omne quod spirare po
terat interfecit sicut preceperat ei dominus deus israel.
A cades barne usque gazam omnem terram
gessen usque gabaon universosque reges et re
giones eorum uno cepit impetu atque va
stavit. Dominus deus israel pugnavit pro
eo. Reversusque cum omni israel ad locum
castrorum in galgala. XI. E.

Quod cum audisset iabyn rex asor mi
sit ad iobab regem madon et ad
regem semeron atque regem ach
saph. ad reges quoque aquilonis qui in mon
tanis habitabant et in planicie contra meri
diem ceneroth in campestribus quoque et in
regionibus dor iuxta mare. chananeumque
ab oriente et occidente et amorreum et ethe
um et pherezeum et iebuseum in montanis.
eveum quoque qui habitabat ad radices
hermon in terra masphe. Egressique sunt
omnes cum turmis suis populus multus
nimis sicut arena que est in litore ma
ris. equi quoque et currus immense multi
tudinis. Conveneruntque omnes reges isti
in unum ad aquas merom ut pugnarent
contra israel. Dixitque dominus ad Josue. Ne time
as eos. cras enim hac eadem hora ego tra
dam omnes istos vulnerandos in conspectu
israel. Equos eorum subnervabis et currus
igne combures. Venitque Josue et omnis
exercitus cum eo adversum illos ad aquas
merom subito et irruerunt super eos. Tra

dideruntque dominus illos in manibus israel qui percusse-
runt eos et persecuti sunt usque ad sydonem ma-
gnam et ad aquas maserephot campumque
masphe que est ad orientalem illius partem.
Ita enim percussit omnes ut nullas dimit-
teret ex eis reliquias. Fecitque sicut preceperat
ei dominus equos eorum subnervavit cur-
rusque combussit. Reversusque statim cepit
asor et regem eius percussit gladio. Asor enim
antiquitus inter omnia regna hec princi-
patum tenebat. Percussitque omnes animas
qui ibidem morabantur non dimisit in ea
ullas reliquias sed usque ad internicionem
universa vastavit. Ipsamque urbem pere-
mit incendio et omnes per circuitum civitates
regesque earum cepit percussit atque delevit
sicut preceperat ei moyses famulus domini
absque urbibus que erant in collibus et in tu-
mulis site ceteras succendit israel. Unam tan-
tummodo asor munitissimam flamma con-
sumpsit. Omnemque predam istarum urbium
ac iumenta diviserunt sibi filii israel
cunctis hominibus interfectis sicut preceperat
dominus moysi servo suo. ita precepit moyses
Josue et ille universa complevit. Non pre-
terit de universis mandatis nec unum quidem
verbum quod iusserat dominus moysi. Cepit ita-
que Josue omnem terram montanam et meridia-
nam terramque gosen et planiciem et occidentalem
plagam montemque israel et campestria eius
et partem montis que ascendit seyr usque ba-
algad per planiciem libani subter montem
hermon omnes reges eorum cepit percussit et
occidit. Multo enim tempore pugnavit Jo-
sue contra reges istos. Non fuit civitas que
se non traderet filiis israhel preter eveum qui
habitabat in gabaon omnes bellando
cepit. Domini enim sententia fuerat ut
ut indurarentur corda eorum et pugnarent
contra israel et caderent et non mererentur ullam
clementiam ac perirent sicut preceperat dominus
moysi. In tempore illo venit Josue et inter-
fecit enachym de montanis hebron et da-
byr et anab et de omni monte iuda et israel
urbesque eorum delevit. Non reliquit ullum
de stirpe enachym in terra filiorum israel absque
civitatibus gaza et geth et azoto et ascalo-
ne atque accaron in quibus solis relicti sunt.

Cepit ergo Josue omnem terram sicut locutus
est dominus ad moysen et tradidit eam in
possessionem filiis israel secundum partes
et tribus suas quievitque terra a preliis. XII. C.

Hii sunt reges quos percusserunt filii
israel et possederunt terram eorum trans
iordanem ad solis ortum a torren-
te arnon usque ad montem hermon et omnem
orientalem plagam que respicit ad soli-
tudinem. Seon rex amorreorum qui ha-
bitavit in esebon dominatus est ab aroer
que sita est super ripam torrentis arnon et
dimidie partis in valle. dimidiique galaad
ad usque ad torrentem iaboch qui est ter-
minus filiorum amon et a solitudine us-
que ad mare ceneroth contra orientem et us-
que ad mare deserti quod est mare salsissimum
ad orientalem plagam per viam que ducit
bethesymoth et ab australi parte que sub-
iacent asedoth phasga terminus og re-
gis basan de reliquiis raphaym qui ha-
bitavit in astaroth et in edrayin et domina-
tus est in monte hermon et in salacha et
atque in universa basan usque ad terminos
gessuri et machati et dimidie partis galaad
ad terminos regis seon esebon moyses famu-
lus domini et filii israel percusserunt eos. Tra-
diditque terram eorum moyses in possessio-
nem rubenitis et gadditis et dimidie tribui
manasse. Hii sunt reges quos percussit
Josue et filii israel trans iordanem ad occiden-
talem plagam a baalgad in campo liba-
ni usque ad montem livam cuius pars
ascendit in seyr. Tradiditque eam Josue
in possessionem tribubus israel singulis et
partes suas tam in montanis quam in
planis atque campestribus. In asaroth
et solitudine ac meridie. etheus fuit et amor-
reus chananeus et phereseus eveus et
iebuseus. Rex iericho unus. rex hay que
est ex latere bethel unus. rex ierlem unus.
rex hebron unus, rex ierimoth unus.
rex lachis unus. rex eglon unus. rex
gazer unus. rex dabyr unus. rex gad-
der unus. rex horma unus. rex hered
unus. rex lebna unus. rex odollam unus.
rex macheda unus. rex bethel unus. rex
affer unus. rex madan unus. rex ach

lachis unus. rex cedes unus. rex dor unus ⁊ pro
uincie dor unus. rex affech unus. rex aroar
unus. rex thenach unus. rex iachenen unus.
rex taffua unus. rex saron unus. rex seme
ro unus. rex magedo unus. rex carmeli unus.
rex gentium galgal unus. rex tharse unus.
Omnes reges triginta unus. xiii. C.

Iosue senex prouectęq; etatis erat. Et dixit
dominus ad eum. Senuisti ⁊ longeuus
es. terraq; latissima derelicta est. que necdum
est sorte diuisa. Omnis uidelicet galilea
philistiim ⁊ uniuersa gessuri a fluuio tur
bido qui rigat egiptum usq; ad terminos
accaron contra aquilonem. terra chana
an que in quinq; regulos philistiim di
uiditur. gazeos ⁊ azotios aschalonitas
gethęos ⁊ accaronitas. Ad meridiem uero
sunt euei. omnis terra chanaan ⁊ maara
sydoniorum usq; affeca. ⁊ terminos amor
rei eiusq; confinia libani quoq; regio con
tra orientem a baalgad sub monte hermon
donec ingrediaris emath omnium qui
habitabant in monte libano usq;
ad aquas maserephoth uniuersiq; sido
nii. Ego sum qui delebo eos a facie filio
rum israel. Ueniat ergo in partem heredita
tis israel sicut precepi tibi. Et nunc diuide
terram in possessionem nouem tribubus
⁊ dimidie tribui manasse cum qua ru
ben ⁊ gad possederunt terram quam tradidit
eis moyses famulus domini transflu
enta iordanem ad orientalem plagam
ab aroer que sita est in ripa torrentis ar
non ⁊ in uallis medio. uniuersaq; campe
stria medaba usq; dybon ⁊ cunctas ciuita
tes seon regis amorrei qui regnauit in
esebon usq; ad terminos filiorum amon ⁊
galaad ac terminum gessuri ⁊ macha
ti omnemq; montem hermon ⁊ uniuer
sam basan usq; selecha. Omne regnum
og in basan qui regnauit in astaroth
⁊ edrai. Ipse fuit de reliquiis raphaym
percussitq; eos moyses atq; deleuit. Uo
lueruntq; filii israel disperdere gessuri ⁊ ma
chati. sed habitauerunt in medio israel usq;
in presentem diem. Tribui autem leui non
dedit possessionem sed sacrificia ⁊ uicti
me domini dei israel. ipsa est hereditas eius.
sicut locutus est illi. Dedit ergo moyses pos
sessionem tribui filiorum ruben iuxta cogna
tiones suas. Fuitq; terminus eorum ab aro
er que sita est in ripa torrentis arnon ⁊ in
ualle eiusdem torrentis media. uniuersaq;
planiciem que ducit medaba ⁊ esebon cunc
tosq; uiculos earum qui sunt in campestribus.
Dibon quoq; ⁊ baanimoth baal ⁊ oppidum
baalmon. iessa ⁊ cedimoth ⁊ mechphe ⁊
cariathaym ⁊ sabama ⁊ sarathasar in
monte conuallis bethfeor ⁊ asedoth phas
ga ⁊ bethaiesimoth omnes urbes cam
pestres uniuersaq; regna seon regis amor
rei qui regnauit in esebon. quem percussit
moyses cum principibus madyan. eueum
⁊ recem ⁊ sur ⁊ hur ⁊ rebee duces seon habi
tatores terre. Et balaam filium beor ario
lum occiderunt filii israel gladio cum ceteris
interfectis. Factusq; est terminus filiorum
ruben iordanis fluuius. Hec est posses
sio rubenitarum per cognationes suas
urbium ⁊ uicorum. Deditq; moyses tri
bui gad ⁊ filiis eius per cognationes suas
possessionem cuius hec diuisio. Terminus
iazer ⁊ omnes ciuitates galaad. dimi
diamq; partem terre filiorum amon usq; ad
aroer que est contra rabba ⁊ ab esebon
usq; ramath. masphe ⁊ bethanym et
amanaym. usq; ad terminos dabyr.
In ualle quoq; betharaam ⁊ bethonem
ra ⁊ sochoth ⁊ saphon reliquam partem reg
ni seon regis esebon. Huius quoq; ior
danis finis est usq; ad extremam partem
maris cenereth trans iordanem usq; ad
occidentalem plagam. Hec est posses
sio filiorum gad per familias suas ciuita
tes ⁊ uille earum. Deditq; dimidie tribui
manasse ⁊ filiis eius iuxta cognationes
suas possessionem. cuius hoc principium
est amanaym uniuersam basan ⁊ cuncta
regna og regis basan. omnesq; uicos a
hyr qui sunt in basan sexaginta oppi
da ⁊ dimidiam partem galaad ⁊ astaroth
⁊ edray urbes regni og in basan filiis
manasses dimidie partis filiorum machir
iuxta cognationes suas. Hanc posses
sionem diuisit moyses in campestribus
moab contra iordanem contra iericho ad o

orientalem plagam. Tribui autem levi non
dedit possessionem quoniam dominus deus israel
ipse est possessio eius ut locutus est illi. xiiii.
Hoc est quod possederunt filii israel in terra
chanaan quam dederunt eis eleazar
sacerdos et iosue filius nun et princi
pes familiarum per tribus israel. sorte omnia i
dividentes sicut preceperat dominus in manu
moysi novem tribubus et dimidie tribui.
Duabus enim tribubus et dimidie dederat
moyses trans iordanem possessionem.
absque levitis qui nichil terre acceperunt in
ter fratres suos. Sed in eorum successerant lo
cum filii ioseph quos in duas diviserant
tribus manasse et effraym. Nec acceperunt
levite aliam in terra partem nisi urbes ad
habitandum et suburbana earum ad alen
da iumenta et pecora sua. sicut preceperat
dominus moysi. ita fecerunt filii israel
et diviserunt terram. Accesserunt itaque filii
iuda ad iosue in galgala. Locutusque est
ad eum caleph filius iephone cenezeus.
Nosti quid locutus sit dominus ad moysen ho
minem dei de me et te in cades barne. xl
annorum eram quando misit me moy
ses famulus domini de cades barne ut con
siderarem terram nunciavique ei quod mecum
michi videbatur. Fratres autem mei qui
mecum ascenderant dissolverunt cor populi
et nichilominus ego secutus sum dominum
deum meum. Iuravitque moyses in illo
die dicens. Terram quam calcavit pes tu
us erit possessio tua et filiorum tuorum in eternum.
quia secutus es dominum deum tuum. Conces
sit ergo dominus vitam mihi sicut pollicitus
est usque in presentem diem. Quadraginta et
quinque anni sunt ex quo locutus est dominus
verbum istud ad moysen quando ambula
bat israel per solitudinem. Hodie octogin
ta annorum sum sic valens ut eo valebam
tempore quando ad explorandum missus
sum illius anni et temporis in me fortitudo
usque hodie perseverat tam ad bellandum
quam ad gradiendum. Da ergo mihi montem
istum quem pollicitus est dominus te audien
te in quo enachym sunt et urbes magne
atque munite si forte sit dominus mecum et potu
ero delere eos sicut promisit mihi. Benedixitque
ei iosue et tradidit ei hebron in possessionem
atque ex eo fuit hebron caleph filio iephone
cenezeo usque in presentem diem. quia secutus
est dominum deum israel. Nomen hebron ante
vocabatur cariatharbe. Adam maximus
ibi inter enachym situs est. et terra cessavit a preliis.
Igitur sors filiorum iude per cognationes xv. C
tiones suas ista fuit. A termino edom et
usque ad desertum syn contra meridiem et
usque ad extremam partem australis plage.
Initium eius a summitate maris salsis
simi et a lingua eius que respicit meridiem.
egrediturque contra ascensum scorpionis
et pertransit in syna. ascenditque in cades bar
ne. et pervenit usque in esram ascendens ad
daram et circuiens carcaa. atque inde per
transiens in asemona et perveniens ad torren
tem egypti. eruntque termini eius mare
magnum. Hic erit finis meridiane pla
ge. Ab oriente vero erit initium mare
salsissimum usque ad extrema iordanis
et ea que respiciunt aquilonem a lingua
maris usque ad eundem iordanem fluvi
um. Ascenditque terminus in bethagla
et transit ab aquilone in betharaba. As
cendens ad lapidem boem filii
ruben et tendens usque ad terminos debe
ra de valle achor contra aquilonem respi
ciens galgala que est e regione illius ascensio
nis adommyn ab australi parte torrentis
transitque aquas que vocantur fons
solis et erunt exitus eius ad fontem ro
gel. ascenditque per convallem filii ennon
ex latere iebuzei ad meridiem hec est ierusalem.
et inde se erigens ad verticem montis qui
est contra geennon. ad occidentem in summi
tatem vallis raphaym contra aquilonem
pertransit a vertice montis usque
ad fontem aque nepthua et pervenit us
que ad vicos montis ephron inclinaturque
in baala. que est cariathiarim id est
urbs silvarum et circuit de baala contra oc
cidentem usque ad montem seyr. Transit
que iuxta latus montis iarym ad a
quilonem in cheslon et descendit in beth
sames transitque in thamna et pervenit con
tra aquilonem partis accaron ex latere.
Inclinaturque sechrona et transit mon

tem baala peruenitque in iemnel et maris mag
ni contra occidentem fine concluditur. Hi
sunt termini filiorum iuda per circuitum in co
gnationibus suis. Caleph uero filio iephone
dedit partem in medio filiorum iuda sicut pre
ceperat ei dominus cariatharbe patris enach
ipsa est hebron. Deleuitque ex ea caleph tres
filios enach sisay et achiman et tholomai
de stirpe enach. Atque inde conscendens uenit
ad habitatores dabir que prius uocaba
tur cariathsepher id est ciuitas litterarum.
Dixitque caleph. Qui percusserit cariathsepher
et ceperit eam dabo illi axam filiam meam
uxorem. Cepitque eam othoniel filius cenez
frater caleph iunior. Deditque ei axam fili
am suam uxorem. Quam cum pergerent simul
suasit ei uir eius ut peteret a patre suo agrum.
Suspirauitque ut sedebat asino. Cui caleph.
Quid habes inquit. At illa respondit. Da
michi benedictionem. Terram australem
et arentem dedisti michi. iunge et irriguam.
Deditque ei caleph irriguam superius et
inferius. Hec est possessio filiorum tribus iuda
per cognationes suas. Erantque ciuitates
ab extremis partibus filiorum iuda iuxta ter
minos edom a meridie. Capsahel et eder et ia
gur et cyna et dymona et adada et cedes et asor
ethan et azipheth celem. baloth et asor et
nabat et noua et carioth. esrom. hec est asor.
amam sama et molada et asergadda et ase
mon. bethpheleth et asersual et bersabee et
baziothia. et bala et ihim et esem et eltholath
et azul et arma siceleg et medemena et sese
na. lebaoth et selym et erenmon. Omnes
ciuitates xxix et uille earum. In campestri
bus uero estaul et saraa et asena et azan
noe et engannym taffua et enaym et ie
rimoth et adullam socco et azecha et sara
dithaym et gedhara et gyt derothaym
urbes quattuordecim et uille earum. Sanan
et adesa et magdalgad delean et masphat
et iecthel lachis et bascath et eglon chebbon
et leemas cethlis et gidiroth et bethdagon
et neema et maceda ciuitates sedecim et
uille earum. Labana et ether et asan. ie
ptha et esna et nesib. ceyla et aczib et mare
sa ciuitates nouem et uille earum. Acca
ron cum uicis et uillulis suis. ab accaron

usque ad mare omnia declinantia et que per
gunt ad azotum et uiculos eius. Azotus
cum uiculis et uillis suis. gaza cum uiculis
et uillulis suis usque ad torrentem egypti
et mare magnum terminus eius. Et in mon
te samir et iether et socco et edinna cariat
sanna hec est dabir. anab et istemo et anym
gosen et olon et gilo ciuitates undecim et
uille earum. Arab et roma et esaan ia
nym et bethaffua et affeca. athmata et caria
tharbe. hec est hebron et sior ciuitates nouem
et uille earum. Maon et chermel et ziph et
iothe iezrehel et iucadan et zanoe accai
ym gabaa et thamna ciuitates decem
et uille earum. alul et bethsur et gedor marath
et bethanoth et heltecen ciuitates sex et uil
le earum. Cariathbaal. hec est cariathiarim
urbs siluarum et arebba ciuitates due et
uille earum. In deserto betharaba meddyn
et sacaca anepsan et ciuitates salis et en
gaddi ciuitates sex et uille earum. Fuerunt
simul centum et quindecim. Iebuseum
autem habitatorem ierusalem non potuerunt
filii iuda delere. habitauitque iebuseus cum
filiis iuda in ierusalem usque in presentem diem.

Cecidit quoque sors filiorum XVI. C
ioseph ab iordane contra iericho.
et aquas eius ab oriente solitu
do que ascendit de iericho ad montana
bethel. et egreditur de bethel luza transitque
terminum archiatharoth et descendit ad oc
cidentem iuxta terminum iefflethi usque
ad terminos bethoron inferioris et gazer
finiunturque regiones eius mari mag
no quas possederunt filii ioseph mana
ses et effraym. Et factus est terminus filiorum
effraym per cognationes suas et possessio
eorum contra orientem atharoth adar
usque bethoron superiorem egrediunturque
fines in mare. Machmethath uero aq
lonem respicit et circuit terminos contra
orientem thanathselo. et pertransit ab ori
ente ianoe. descenditque de ianoe in ata
roth et naaratha et peruenit in iericho et
egreditur ad iordanem de taffua pertran
sitque contra mare in ualle arundineti. Sun
tque egressus eius in mare salsissimum. Hec
est possessio tribus filiorum effraym per fa

uillas suas urbesque separate sunt filiis ef
fraym in medio possessionis filiorum ma
nasse et uille earum. Et non interfecerunt filii
effraym chananeum qui in gazer habi
tabat. Habitauitque chananeus in me
dio effraym usque in diem hanc tributarius.

Cecidit autem sors tribui xvii. C.
manasse ipse est enim primogenitus
Ioseph. Machir primogenito ma
nasse patri galaad qui fuit uir pugnator
habuitque possessionem galaad et basan
et reliquis filiorum manasse iuxta fami
lias suas et filiis abiezer et filiis helech et fili
is esriel et filiis sechem et filiis epher et filiis
semida. Isti sunt filii manasse filii io
seph mares per cognationes suas. Salpha
ath uero filio epher filii galaad filii ma
chir filii manasse non erant filii sed sole
filie quarum ista sunt nomina. Maala
et noa et egla et melcha et therса. Veneruntque
in conspectu eleazari sacerdotis et iosue filii
nun et principum dicentes. Dominus
precepit per manum moysi ut daretur nobis
possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque
eis iuxta imperium domini possessionem in me
dio fratrum patris earum. Et ceciderunt
funiculi manasse decem absque terra gala
ad et basan trans iordanem. Filie enim mana
sse eum possederunt hereditatem in medio fi
liorum eius. Terra autem galaad cecidit in
sortem filiorum manasse qui reliqui erant.
Fuitque terminus manasse ab aser
machmathath que respicit sychem et egre
ditur ad dexteram iuxta habitatores fo
ntis taffue. Etenim in sorte manasse ce
ciderat terra taffue que est iuxta terminos
manasse filiorum effraym. Descenditque
terminus uallis arundineti in meridiem tor
rentis ciuitatum effraym que in medio
urbium sunt manasse. Terminus ma
nasse ab aquilone torrentis et exitus e
ius pergit ad mare. ita ut ab austro sit pos
sessio effraym et ab aquilone manasse
et utramque claudat mare. et coniungantur
sibi in tribu aser ab aquilone et in tribu
ysachar ab oriente. Fuitque manasse in
ysachar et in aser. Bethsan et uille eius
et ieblaam cum uillis suis et habitato

res dor cum oppidis suis habitatores endor
queque cum uillis suis. Similiterque habitato
res tenach cum uillis suis. et habitatores
mageddo cum uillis suis et tertia pars urbis
nofeth. Nec potuerunt filii manasse has
subuertere ciuitates. sed cepit habitare chana
neus in terra sua. Postquam autem conualue
runt filii israel subiecerunt chananeos et fe
cerunt sibi tributarios nec interfecerunt eos.
Locutique sunt filii ioseph ad iosue atque
dixerunt. Quare dedisti michi terram et
possessionem sortis et funiculi unius. cum
sim tante multitudinis et dominus benedixerit
michi. Ad quos iosue ait. Si populus mul
tus es ascende in siluam et succide tibi spacia
in terra pherezei et raphaim quia angusta
est tibi possessio montis effraym. Cui
responderunt filii ioseph. Non poterimus
ad montana conscendere cum ferreis curri
bus utantur chananei qui habitant in
terra campestri in qua site sunt bethsan cum
uiculis suis et iezrahel mediam possidens
uallem. Dixitque iosue ad domum ioseph
et effraym et manasse. Populus multus
es et magne fortitudinis non habebis sor
tem unam sed transibis ad montem et suc
cides tibi atque purgabis ad habitandum
spatia et poteris ultra procedere cum sub
uerteris chananeum quem dicis ferreos ha
bere currus et esse fortissimum. xviii. C.

Congregatique sunt omnes filii israel
in sylo ibique fixerunt tabernacu
lum testimonii et fuit eis terra subie
cta. Remanserant autem filiorum israel septem
tribus que necdum acceperant possessiones
suas. Ad quos iosue ait. Usquequo mar
cetis ignauia et non intratis ad possiden
dam terram quam dominus deus patrum uestrorum
dedit uobis. Eligite de singulis tribubus
ternos uiros et mittam eos ut pergant atque
circueant terram et describant eam iuxta
numerum uniuscuiusque multitudinis
referantque ad me quod descripserint. Diui
dite uobis terram in septem partes. Iuda
sit in terminis suis ab australi parte et
domus ioseph ab aquilone. Mediam
inter hos terram in septem partes describite
et huc uenietis ad me ut coram domino

deo nostro mittam vobis hic sortem. quia
non est inter vos hic pars levitarum. sed sa
cerdotium domini hoc est eorum hereditas.
Gad autem et ruben et dimidia tribus ma
nasse iam acceperant possessiones suas
trans iordanem ad orientalem plagam
quas dedit eis moyses famulus domini.
Cumque surrexissent viri ut pergerent ad de
scribendam terram precepit eis josue dicens.
Circuite terram et describite eam ac reverti
mini ad me: ut hic coram domino deo in sy
lo mittam vobis sortem. Itaque perrexerunt
et lustrantes eam in septem partes divise
runt scribentes in volumine. Reversi
que sunt ad josue in castra in sylo qui mi
sit sortes coram domino deo in sylo. Divi
sitque terram filiis israel in septem partes. Et as
cendit sors prima filiorum beniamyn per fa
milias suas ut possiderent terram inter fili
os iuda et filios ioseph. Fuitque terminus
eorum contra aquilonem a iordane per
gens iuxta latus iericho septen
trionalis plage. et inde contra occidentem ad
montana conscendens et perveniens in soli
tudinem bethaven atque pertransiens iuxta
luzam ad meridiem ipsa est bethel. Descen
ditque in atharoth addar in montem qui
est ad meridiem bethoron inferioris et inclina
tur circuiens contra mare a meridie mon
tis qui respicit bethoron contra affricum.
Suntque exitus eius in cariathbaal que
et vocatur cariathiarim urbem filiorum
iuda. Hec est plaga contra mare et occi
dentem. A meridie autem ex parte cariathia
rym egreditur terminus contra mare et per
venit usque ad fontem aquarum nepthoa.
Descenditque in partem montis qui respi
cit vallem filiorum ennon et est contra sep
tentrionalem plagam in extrema parte
vallis raphaym. descenditque geennon id
est vallem ennon iuxta latus iebuzei ad
austrum et pervenit ad fontem rogel tran
siens ad aquilonem et egrediens ad ensa
mes id est fontem solis. et pertransit usque
ad tumulos qui sunt e regione ascensus
adommym. descenditque ad abenboen id est
lapidem boen filii ruben et transit ex latere
aquilonis ad campestria. Descenditque

ad planiciem et pretergreditur contra aquilonem
bethagla suntque exitus eius contra linguam
maris salsissimi ab aquilone in finem
iordanis ad australem plagam qui est
terminus illius ab oriente. Hec est pos
sessio filiorum beniamyn per terminos suos
in circuitu et familias suas. Fueruntque
civitates eius iericho et bethagla et vallis
casis betharaba et samaraym et bethel et ayn
et affara et ofra villa hemona et ofny et ga
bee civitates duodecim et ville earum. Ga
baa et rama et beroth et mesphe et caphara
et amosa et recem. arathel et tarala et sela
eleph et iebus que est ierusalem gabaath et
cariath civitates quatuordecim et ville
earum. Hec est possessio filiorum beniamyn
iuxta familias suas. xix. C.

Et egressa est sors secunda filiorum
symeon per cognationes suas. fuit
que hereditas eorum in medio posses
sionis filiorum iuda. Bersabee et sabee et mo
lada et asersuabala et asem et hel tholach be
thol orma et siceleg et beth marchaboth aser
sua et bethlebaoth et sarohem civitates tre
decim et ville earum. Ayn et remmon et a
thar et asan civitates quatuor et ville ea
rum. Omnes viculi per circuitum urbium is
tarum usque ad baalath beer rameth contra
australem plagam. Fuerunt omnes civi
tates xvii. hec est hereditas filiorum symeon
iuxta cognationes suas in funiculo et
in possessione filiorum iuda quia maior erat
et idcirco possiderunt filii symeon in medio
hereditatis eorum. Cecidit quoque sors ter
tia filiorum zabulon per cognationes suas
et factus est terminus possessionis eorum usque
sarith. Ascenditque a mari et medela et
ac pervenit in debbaseth usque ad torrentem
qui est contra iecnonam et revertitur de sa
rith contra orientem in fines ceseleth tha
bor et egreditur ad daberech. ascenditque
contra iafye et inde pertransit ad orientalem
plagam gethefer et thagasyn et egreditur
in remmon amthar et noa et circuit aqui
lonem et nathon. Suntque egressus eius
vallis neptahel et capteth et neelal et sem
ron et iedala et bethleem civitates duodecim
et ville earum. Hec est hereditas filiorum tribus

Zabulon per cognationes suas urbes et villule
earum. Ysachar egressa est sors quarta
per cognationes suas. Fuitque hereditas eius
Iezrahel et Cassaloth et Sunem et Affraym. Se-
on et Anaaroth et Rabbyth et Cesyon. Aues et
Rameth et Engannym et Enada et Bethphases
et pervenit terminus eius usque ad Thabor
et Sesyma et Bethsemes. Eruntque exitus eius
Iordanis civitates sedecim et ville earum. Hec
est possessio filiorum Ysachar per cognatio-
nes suas urbes et viculi earum. Ceciditque sors
quinta tribui filiorum Aser per cognationes
suas. Fuitque terminus eorum Alcath et Oaly
et Bethem et Axaph et Elmelech et Ammaad
et Mesal et pervenit usque ad Carmelum ma-
ris et Sypor et Labanath ac revertitur contra
orientem Bethdagon et pertransit usque ad
Zabulon et vallem Iepthael contra aquilo-
nem in Bethemech et Nehiel. Egrediturque
ad levam Chabul et Achran et Roob et Am-
mon et Chane usque ad Sydonem magnam.
Revertiturque in Horma usque ad civitatem
munitissimam Tyrum et usque Osam. E-
runtque exitus eius in mare de funiculo
Acziba et Amma et Affech et Roob civitates
viginti due et ville earum. Hec est posses-
sio filiorum Aser per cognationes suas ur-
bes et viculi earum. Filiorum quoque Nepta-
lym sexta pars cecidit per familias suas et
cepit terminus de Eleth et Elon et Saananym
et Adarym que est Neceb et Iepnahel usque
Lecum et egressus eorum usque Iordanem.
Revertiturque terminus contra occidentem
in Azanoch et Thabor atque inde egreditur in
Ucuca et pertransit in Zabulon contra meridiem
et in Aser contra occidentem et in Iuda ad
Iordanem contra ortum solis. Civitates
munitissime Aseddym Ser et Amach
et Racach Cenereth et Edema et Arama A-
sor et Cedes et Adray. Nasor et Ieron et Mag-
dahel. Horem et Bethanath et Bethsemes
civitates decem et novem et ville earum. Hec
est possessio filiorum Neptalim per cogna-
tiones suas urbes et viculi earum. Tribui
Dan per familias suas egressa est sors
septima et fuit terminus possessionis eius
Saraa et Eschahol et Yrsemes id est civitas
solis. Selebyn et Achilon et Iethela Elon

et Themna et Acharon Helthecen et Iepthon et Baa-
lad et Iud et Benebarach et Gethremmon atque
Iercon et Arecon cum termino qui respicit
Ioppen et ipso fine concluditur. Ascenderuntque
filii Dan et pugnaverunt contra Lesem cepe-
runtque eam et percusserunt in ore gladii ac
possederunt et habitaverunt in ea vocantes
nomen eius Lesemdan ex nomine Dan
patris sui. Hec est possessio tribus filiorum
Dan per cognationes suas urbes et viculi ea-
rum. Cumque complesset terram sorte dividere
singulis per tribus suas, dederunt filii Israel pos-
sessionem Iosue filio Nun in medio sui
iuxta preceptum domini urbem quam postu-
lavit Thamnath Saraa in monte Effra-
ym et edificavit civitatem habitavitque
in ea. Hec sunt possessiones quas sorte
diviserunt Eleazar sacerdos et Iosue filius
Nun et principes familiarum ac tribuum
filiorum Israel in Sylo coram domino ad ho-
stium tabernaculi testimonii partitique
sunt terram. XX. C.

Et locutus est dominus ad Iosue di-
cens. Loquere filiis Israel et dic eis.
Separate urbes fugitivorum de qui-
bus locutus sum ad vos per manum Moy-
si, ut confugiat ad eas quicumque percusse-
rit animam nescius, et possit evadere iram
proximi qui ultor est sanguinis. Cumque
ad unam harum confugerit civitatum sta-
bit ante portam civitatis et loquetur
senioribus urbis illius ea que se comprobent
innocentem. Sicque suscipient eum et da-
bunt ei locum ad habitandum. Cumque ul-
tor sanguinis eum fuerit persecutus non
tradent in manus eius quia ignorans
percussit proximum eius nec ante biduum
vel triduum eius probatur inimicus.
Et habitabit in civitate illa donec stet
ad iudicium causam reddens facti sui
et moriatur sacerdos magnus qui fu-
erit in illo tempore. Tunc revertetur homi-
cida et ingredietur civitatem et domum
suam de qua fugerat. Decreveruntque Cedes
in Galilea montis Neptalym et Sychem
in monte Effraym et Cariatharbe que est
Hebron in monte Iuda. Et trans Iordanem
contra orientalem plagam Iericho sta-

tuerunt bosor que sita est in campestri soli
tudine de tribu ruben ⁊ ramoth in galaad
de tribu gad ⁊ zabulon in basan de tribu ma
nasse. Hee ciuitates constitute sunt cunctis
filiis isr̄l ⁊ aduenis qui habitabant inter
eos ut fugeret ad eas qui animam nescius
percussisset ⁊ non moreretur in manu proximi
effusum sanguinem uindicare cupien
tis donec staret ante populum exposit
urus causam suam. XXI. C.

Accesserunt principes familiarum
leui ad eleazarum sacerdotem ⁊
Iosue filium nun ⁊ ad duces co
gnationum per singulas tribus filiorum isr̄l
locutique sunt ad eos in sylo terre chanaan
atque dixerunt. Dominus precepit per ma
num moysi ut darentur nobis urbes ad ha
bitandum ⁊ suburbana earum ad alenda
iumenta. Dederuntque filii isr̄l de possessi
onibus suis iuxta imperium dn̄i ciuitates
quattuor ⁊ suburbana earum. Egressaque est
sors in familiam caath filiorum aaron
sacerdotis de tribu iuda ⁊ symeon ⁊ benia
myn ciuitates tredecim ⁊ reliquis filiorum
caath id est leuitis qui super fuerant de tri
bubus effraym ⁊ dan ⁊ dimidie tribu ma
nasse ciuitates decem. Porro filiis ger
son egressa est sors ut acciperent de tribub
ysachar ⁊ aser ⁊ neptalim dimidiaque
tribu manasse in basan ciuitates numero
tredecim. ⁊ filiis merari per cognationes su
as de tribubus ruben ⁊ gad ⁊ zabulon urbes
duodecim. Dederuntque filii isr̄l leuitis
ciuitates ⁊ suburbana earum sicut prece
pit dn̄s per manum moysi singulis sorte
tribuentes. De tribubus filiorum iuda ⁊
symeon dedit Iosue ciuitates quarum
ista sunt nomina filiis aaron per fami
lias caath leuitici generis. Prima enim
sors illis egressa est cariatharbe patris
enach que uocatur ebron in monte iu
da ⁊ suburbana eius per circuitum. Agros
uero ⁊ uillas eius dederat caleph filio ie
phone ad possidendum. Dedit ergo filiis
aaron sacerdotis hebron confugii ciuita
tem ac suburbana eius ⁊ lebnam cum
suburbanis suis ⁊ iether ⁊ istimon ⁊ elo
dabyr ⁊ hayn ⁊ ietam ⁊ bethsames cum

suburbanis suis ciuitates nouem de tribubus
ut dictum est duabus. De tribu autem filiorum
beniamyn gabaon ⁊ gabee ⁊ anatoth et
almon cum suburbanis suis ciuitates qua
tuor. Omnes simul ciuitates filiorum aa
ron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis.
Reliquis uero per familias filiorum caath
leuitici generis hec est data possessio. De
tribu effraym urbem confugii sychem cum
suburbanis suis in monte effraym ⁊ ga
zer ⁊ cepsan ⁊ bethoron cum suburbanis
suis ciuitates quattuor. De tribu quoque
dan elthece ⁊ gebbethon et haialon ⁊ ge
thremmon cum suburbanis suis ciuita
tes due. Porro de media tribu manasse
thanach ⁊ gethremmon cum suburbanis su
is ciuitates due. Omnes ciuitates decem
⁊ suburbana earum date sunt filiis caath
inferioris gradus. Filiis quoque gerson le
uitici generis dedit dimidia tribus mana
sse confugii ciuitates gaulon in basan et
bosram cum suburbanis suis ciuitates
duas. Porro de tribu ysachar cesion et
daberech ⁊ iaromoth ⁊ engannym cum
suburbanis suis ciuitates quattuor. De
tribu autem aser masal abdon ⁊ el
lachat ⁊ roob ciuitates quattuor cum suburbanis
suis. De tribu quoque neptalym ciuita
tem confugii cedes in galilea ⁊ ammothdor
⁊ charthan cum suburbanis suis ciuita
tes tres. Omnes urbes familiarum ger
son tredecim cum suburbanis suis. Fili
is autem merari leuitis inferioris gradus
per familias suas. De tribu zabulon da
ta est iecenam ⁊ cartha ⁊ damna ⁊ naa
lon ciuitates quattuor cum suburbanis
suis. Et de tribu ruben ultra iordanem
contra iericho ciuitatem refugii bosor in
solitudine mysor ⁊ iaser ⁊ gethson ⁊ ma
spha ciuitates quattuor cum suburbanis suis.
Et de tribu gad confugii ciuitates ram
moth in galaad ⁊ manaym ⁊ esebon
⁊ iacher ciuitates quattuor cum suburbanis
suis. Omnes urbes filiorum merari per fami
lias ⁊ cognationes suas duodecim. Itaque
universe ciuitates leuitarum in medio
filiorum isr̄l fuerunt quadraginta ⁊ octo
cum suburbanis suis singule per familias

distribute. Deditque dominus israheli omnem
terram quam traditurum se patribus eorum iu
raverat et possederunt illam atque habitaverunt
in ea. Dataque est ab eo pax in omnes per circui
tu nationes. Nullusque eis resistere hostium au
sus est sed cuncti in eorum ditione redacti sunt.
nec unum quidem verbum quod illis pre
stiturum se esse promiserat irritum fuit. Sed re
bus omnia expleta sunt. XXII. .... C.

Eo tempore vocavit Iosue rubenitas
et gadditas et dimidiam tribum
manasse dixitque ad eos. Fecistis
omnia que precepit moyses famulus domini.
michi quoque in omnibus obedistis nec reli
quistis fratres vestros longo tempore usque in pre
sentem diem custodientes imperium domini
dei vestri. Quia igitur dominus deus vester dedit fra
tribus vestris requiem ac pacem sicut pollici
tus est revertimini et ite in tabernacula vestra et
in terram possessionis quam tradidit vobis
moyses famulus domini trans iordanem. Ita
dumtaxat ut custodiatis attente et opere
compleatis mandatum et legem quam pre
cepit vobis moyses servus domini ut di
ligatis dominum deum vestrum et ambuletis
in omnibus viis eius et observetis manda
ta illius adhereatisque ei ac serviatis in om
ni corde et in omni anima vestra. Benedi
xitque eis Iosue et dimisit eos. Qui reversi
sunt in tabernacula sua. Tribui autem ma
nasse dimidie possessionem moyses de
derat in basan et ideo medie que superfuit
Iosue dedit sortem inter ceteros fratres suos t
rans iordanem ad occidentalem plagam.
Cumque dimitteret eos in tabernacula sua
et benedixisset illis dixit ad eos. In multa
substantia atque divitiis revertimini ad sedes
vestras cum argento et auro ere ac ferro
et veste multiplici. Dividite predam
hostium cum fratribus vestris. Reversique
sunt et abierunt filii ruben et filii gad ac
dimidia tribus manasse a filiis israel de sy
lo que sita est in chanaan. ut intrarent
galaad terram possessionis sue quam ob
tinuerant iuxta imperium domini per manum
moysi. Cumque venissent ad tumulos
iordanis in terra chanaan edificaverunt
iuxta iordanem altare infinite mag
nitudinis. Quod cum audissent filii israel et ad
eos certi nuncii detulissent edificasse filios
ruben et gad et dimidiam tribum manasse al
tare in terra chanaan super iordanis tumu
los contra filios israel congregati sunt omnes in
sylo ut ascenderent et dimicarent contra eos.
Et interim miserunt ad illos in terram ga
laad finees filium eleazari sacerdotis et de
cem principes cum eo singulos de tribubus
singulis. Qui venerunt ad filios ruben
et gad et dimidiam tribum manasse in ter
ram galaad. dixeruntque ad eos. Hec man
dat omnis populus domini. Que est ista
transgressio? Cur reliquistis dominum deum
israel edificantes altare sacrilegum. et a cul
tu illius recedentes? An parum est vobis.
quod peccastis in beelphegor et usque in pre
sentem diem macula huius sceleris in vo
bis permanet. Multique de populo corruerunt
et vos hodie dereliquistis dominum et cras
in universum israel ira eius deseviet. Quod
si putatis immundam esse terram posses
sionis vestre. transite ad terram in qua ta
bernaculum domini est et habitate inter nos:
tantum ut a domino et a nostro consortio non
recedatis edificato altari preter altare
domini dei nostri. Nonne achar filius za
re preterit mandatum domini et super omnem
populum israel ira eius incubuit. Et ille e
rat unus homo. Atque utinam solus pe
risset in scelere suo. Responderuntque filii ruben
et gad et dimidie tribus manasse principibus
legationis israel. Fortissimus dominus deus
ipse novit et israel simul intelliget si prevari
cationis animo hoc altare construximus
non custodiat nos et maneat in presenti
et si ea mente fecimus ut holocausta et
sacrificia et pacificas victimas super eo in
poneremus ipse querat et iudicet et non ea
magis cogitatione atque tractatu ut di
ceremus. cras dicent filii vestri filiis nostris.
Quid vobis et domino deo israel. Terminum
posuit dominus inter nos et vos o filii ruben
et filii gad iordanem fluvium et idcirco
partem non habetis in domino et per hanc occa
sionem avertent filii vestri filios nostros. Pu
tavimus itaque melius et diximus. Ex
struamus nobis altare non in holocau

/ quietem

/ a timore domini

sta neque ad victimas offerendas sed sit testi
monium inter nos et vos et sobolem nostram
vestramque progeniem ut serviamus domi
no et iuris nostri sit offerre holocausta et victimas
et pacificas hostias et nequaquam dicant cras
filii vestri filiis nostris non est vobis pars
in domino. Quod si autem voluerint dicere. Re
spondebimus eis. Ecce altare domini quod fece
runt patres nostri non in holocausta neque in sa
crificium sed in testimonium nostrum ac vestrum.
Absit a nobis hoc scelus et recedamus a
domino et eius vestigia relinquamus. extructo
altari ad holocausta et sacrificia victimas
offerendas preter altare domini dei nostri quod
extructum est ante tabernaculum eius. Quod
cum audisset finees sacerdos et principes legatio
nis filiorum israel qui erant cum eo placati
et iuba filiorum ruben et gad et dimidie tribus
manasse libentissime susceperunt. Dixitque
finees filius eleazari sacerdotis ad eos.
Nunc scimus quod nobiscum sit dominus
quoniam alieni estis a prevaricatione hac
et liberastis filios israel de manu domini. Rever
susque est cum principibus a filiis ruben et
gad de terra galaad finium chanaan ad fili
os israel et retulit eis universa verba hec. Pla
cuitque sermo cunctis audientibus et lauda
verunt deum filii israel et nequaquam ultra di
xerunt ut ascenderent contra eos atque pug
narent et delerent terram possessionis eorum.
Vocaveruntque filii ruben et filii gad altare
quod extruxerant testimonium nostrum quod
dominus ipse est deus noster. ∴ XXIII ∴ C

Evoluto autem multo tempore postquam
pacem dederat dominus israheli subiectis
in gyro nationibus universis et Iosue
iam longevo et persenilis etatis postquam di
viserat terram filiis israel sedium quod dominus
imperaverat. vocavit Iosue omnem israelem
maioresque natu et principes ac duces et ma
gistratos. dixitque ad eos. Ego senui et pro
gressioris etatis sum. Vosque cernitis omnia
que fecerit dominus deus vester cunctis per circuitum
nationibus quomodo pro vobis ipse pugna
verit. Et nunc quia sorte vobis divisit
omnem terram ab orientali parte iorda
nis usque ad mare magnum multeque ad
huc supersunt nationes. Dominus deus
vester disperdet eas et auferet a facie vestra et possi
debitis terram sicut vobis pollicitus est. Tan
tum confortamini et estote solliciti ut custodia
tis cuncta que scripta sunt in volumine le
gis moysi et non declinetis ab eis neque ad dexte
ram neque ad sinistram ne postquam intraveritis
ad gentes que inter vos future sunt iuretis
in nomine deorum earum et serviatis eis et a
doretis illos sed adhereatis domino deo vestro
quod fecistis usque in diem hanc. Et tunc au
feret a conspectu vestro gentes magnas et robu
stas nullus vobis resistere poterit. Unus e
vobis persequetur hostium mille viros quia
dominus deus vester pro vobis pugnabit
sicut pollicitus est. Hoc tantum diligen
tissime precavete ut diligatis dominum deum
vestrum. Quod si volueritis gentium harum que
inter vos habitant erroribus adherere et cum eis
miscere conubia atque amicitias copula
re. iam nunc scitote quod dominus deus vester non
eas deleat ante faciem vestram. sed sint vobis
in foveam ac laqueum et offendiculum ex latere
vestro et sudes in oculis vestris donec vos auferat
atque disperdat de terra hac optima quam tradidit
vobis. En ego hodie ingredior viam uni
verse terre et toto animo cognoscetis quod de omnibus
verbis que se dominus prestiturum esse vobis
pollicitus est unum non preterierit incassum.
Sicut ergo implevit opere quod promisit et pro
spera cuncta venerunt. sic adducet super
vos quicquid malorum comminatus est do
nec vos auferat atque disperdat de hac terra
optima quam tradidit vobis. eo quod preteritis
pactum domini dei vestri quod pepigit vobis
cum. ut serviretis diis alienis et adoraret
is eos. Cito atque velociter consurget in vos
furor domini et auferemini de terra hac optima
quam tradidit vobis. XXIIII ∴ C.

Congregavitque Iosue omnes tribus
israel in sychem et vocavit omnes ma
iores natu ac principes et iudices
ac magistratos steteruntque in conspectu do
mini et ad populum sic locutus est. Hec dicit
dominus deus israel. Trans fluvium habitaverunt
patres vestri ab initio. thare pater abraham
et nachor. servieruntque diis alienis. Tu
li ergo patrem vestrum abraham de mesopota
mie finibus et adduxi eum in terram chanaan

an multiplicavique semen eius et dedi ei ysa
ac. illique rursum dedi iacob et esau. E quibus
esau dedi montem seyr ad possidendum. iacob
misique moysen et aaron et percussi egyptum
vero et filii eius descenderunt in egyptum. mul
tis signis atque portentis eduxi vos et patres que
vestros de egypto et venistis ad mare. persecutique
sunt egyptii patres vestros cum curribus et equi
tatu usque ad mare rubrum. Clamaverunt
autem ad dominum filii israel qui posuit tenebras
inter vos et egyptios et adduxit super eos mare
et operuit illos. Viderunt oculi vestri cuncta
que in egypto fecerim. Et habitastis in solitu
dine multo tempore et introduxi vos in terram
amorrei qui habitabat trans iordanem.
Cumque pugnarent contra vos tradidi
possedistis
eos in manus vestras et possedistis terram eorum
atque interfecistis illos. Surrexit autem ba
lach filius sephor rex moab et pugnavit
contra israhelem. Misitque et vocavit bala
am filium beor ut malediceret vobis et ego
nolui audire eum. sed contrario per illum bene
dixi vobis et liberavi vos de manibus eius.
Transistisque iordanem et venistis ad ie
richo et pugnaverunt contra vos viri civitatis
eius. amorreus et pherezeus et chananeus
et etheus et gergeseus et eveus et iebuseus et
tradidi illos in manus vestras. Misi quo
que scrabrones ante vos et eieci eos de locis
suis duos reges amorreorum ad posside
dam terram eorum nobis tradidi non in gla
dio nec in arcu. Dedique vobis terram in qua
non laborastis et urbes quas non edifica
stis ut habitaretis in eis. vineas et oliveta
que non plantastis. Nunc autem timete
dominum et servite ei corde perfecto atque verissi
mo et auferte deos alienos quibus servie
runt patres vestri in mesopotamia et in egypto. et
ac servite domino. Sin autem malum vo
bis videtur ut domino serviatis optio vobis
datur. Eligite hodie quod placet vobis
cui servire potissimum debeatis. utrum
diis quibus servierunt patres vestri in meso
potamia. an diis amorreorum in quorum
terra habitatis. Ego autem et domus mea ser
viemus domino. Responditque populus et
ait. Absit a nobis ut dominum relinquamus
et serviamus diis alienis. Dominus
deus noster ipse eduxit nos et patres nostros de
terra egypti de domo servitutis. Fecit nobis videntibus
signa ingentia et custodivit nos in omni via per
quam ambulavimus et in cunctis populis per quos
transivimus et eiecit universas gentes amor
reum habitatores terre quam nos intravimus.
Serviemus igitur domino quia ipse est do
minus deus noster. Dixitque Iosue ad po
pulum. Non poteritis servire domino. Deus
enim sanctus et fortis emulator est nec
ignoscet sceleribus vestris atque peccatis. Si dimi
seritis dominum et servieritis diis alienis
convertet se et affliget vos atque subvertet post
quam prestiterit vobis bona. Dixitque populus
ad Iosue. Nequaquam ita ut loqueris erit
sed domino serviemus. Et Iosue ad populum.
Testes inquit vos estis quia ipsi elegeritis
vobis dominum ut serviatis ei. Responderuntque.
Testes. Nunc ergo ait auferte deos alienos
de medio vestri. et inclinate corda vestra ad dominum
deum israel. Dixitque populus ad Iosue. Domino
deo nostro serviemus et eius obedientes erimus pre
ceptis eius. Percussit igitur Iosue in die illo
fedus et proposuit populo precepta atque iudicia in
sychem. Scripsitque omnia verba hec in volumine
legis domini et tulit lapidem pergrandem po
suitque subter quercum que erat in sanctuario domini
et dixit ad omnem populum. En lapis iste erit
vobis in testimonium quod audierit omnia
verba domini que locutus est vobis ne
forte postea negare velitis et mentiri domino
deo vestro. Dimisitque populos singulos in posses
sionem suam. Et post hec mortuus est Iosue
filius nun servus domini centum decem anno
rum. Sepelieruntque eum in finibus possessio
nis sue in thamnathsare que sita est in mon
te effraym a septentrionali parte montis
gaas. Servivitque israel domino cunctis diebus
Iosue et seniorum qui longo vixerunt tempore
post Iosue et qui noverant omnia opera domini
que fecerat in israel. Ossa quoque ioseph que
tulerant filii israel de egypto sepelierunt in syche
m in parte agri quem emerat iacob a filiis e
mor patris sychem centum novellis ovibus
et fuit in possessione filiorum ioseph. Elea
zar quoque filius aaron mortuus est et se
pelierunt eum in gabaath finees filii eius que
est data est ei in monte effraym. Explicit liber
Iosue. Incipit liber iudicum. I. C.

Post mortem iosue consuluerunt filii israel
dominum dicentes. Quis ascendet ante nos
contra chananeum et erit dux belli. Di-
xitque dominus: Iudas ascendet. Ecce tra-
didi terram in manu eius. Dixitque iudas
symeoni fratri suo. Ascende mecum in
sortem meam et pugna contra chananeum
ut et ego pergam in sortem tuam. Et a-
biit cum eo symeon. Ascenditque iu-
das et tradidit dominus chananeum ac
pherezeum in manus eorum. Et percusserunt
in bezech decem milia virorum. Inveneruntque
adonibezech in bezech et pugnaverunt contra
eum et percusserunt chananeum et pherezeum. Fu-
git autem adonibezech quem secuti comprehen-
derunt cesis summitatibus manuum eius
ac pedum. Dixitque adonibezech. Septua-
ginta reges amputatis manuum ac pe-
dum summitatibus colligebant sub mensa
mea ciborum reliquias. Sicut feci ita reddi-
dit mihi deus. Adduxeruntque eum in ierusalem et
ibi mortuus est. Oppugnantes ergo filii
iuda ierusalem ceperunt eam et percusserunt in ore
gladii. tradentes cunctam incendio civita-
tem. Et postea descendentes pugnaverunt con-
tra chananeum qui habitabat in mon-
tanis et ad meridiem in campestribus. Pergens-
que iudas contra chananeum qui habita-
bat in hebron cuius nomen fuit antiqui-
tus cariatharbe percussit sysay et ahiman
et tholmay. Atque inde profectus abiit ad habi-
tatores dabir cuius nomen vetus erat
cariathsepher id est civitas litterarum. Dixitque
caleph. Qui percusserit cariathsepher et va-
staverit eam. dabo ei axam filiam meam ux-
orem. Cumque cepisset eam othoniel filius
cenez frater caleph iunior, dedit ei filiam
suam coniugem. Quam pergentem in itinere
monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum.
Que cum suspirasset sedens asino. dixit
ei caleph. Quid habes. At illa respondit.
Da michi benedictionem quia terram aren-
tem dedisti michi da et irriguam aquis. De-
dit ergo ei caleph irriguum superius et irri-
guum inferius. Filii autem cynei cognati
moysi ascenderunt de civitate palmarum cum
filiis iuda in desertum sortis eius quod est ad meri-
diem arad et habitaverunt cum eo. Abiit autem
iudas cum symeone fratre suo et percusserunt
simul chananeum qui habitabat in se-
phath et interfecerunt eum. Vocatumque est no-
men urbis horma id est anathema. Ce-
pitque iudas gazam cum finibus suis et asca-
lonem atque accaron cum terminis suis. Fuitque
dominus cum iuda et montana possedit nec
potuit delere habitatores vallis quia falca-
tis curribus habundabant. Dederuntque caleph
hebron sicut dixerat moyses. Qui dele-
vit ex ea tres filios enach. Iebuseum autem
habitatorem ierusalem non deleverunt filii
beniamyn. habitavitque iebuseus cum filiis
beniamyn in ierusalem usque in presentem diem.
Domus quoque ioseph ascendit in bethel
fuitque dominus cum eis. Nam cum obsiderent
urbem que prius luza vocabatur. vide-
runt hominem egredientem de civitate.
dixeruntque ad eum. Ostende nobis introi-
tum civitatis et faciemus tecum misericordiam.
Qui cum ostendisset eis percusserunt urbem
in ore gladii. hominem autem illum et omnem
cognationem eius dimiserunt. Qui dimis-
sus abiit in terram ethym et edificavit ibi
civitatem vocavitque eam luzam. que ita
appellatur usque in presentem diem. Manas-
ses quoque non delevit bethsan et thanach
cum viculis suis et habitatores dor et ie-
blaam et mageddo cum viculis suis. Cepitque
chananeus habitare cum eis. Postquam
autem confortatus est israel fecit eos tributarios
et delere noluit. Effraym etiam non inter-

fecit chananeum qui habitabat in gazer
sed habitavit cum eo. Zabulon non delevit
habitatores cethron et naalon sed habita
vit chananeus in medio eius. factusque
est ei tributarius. Aser quoque non delevit
habitatores achon et sydonis alab et acga
zib et alba et asphec et roob. habitavitque
in medio chananei habitatoris illius terre
nec interfecit eum. Neptalym non delevit
habitatores bethsames et bethanath et
habitavit inter chananeum habitatorem
terre. fueruntque ei bethsamite et bethanite
tributarii. Artavitque amorreus filios
dan in monte nec dedit eis locum ut ad
planiora descenderent. Habitavitque in
monte ares quod interpretatur testaceo et in
zabulon et salabyn. Et aggravata est ma
nus domus ioseph factusque est ei tribu
tarius. Fuit autem terminus amorrei ab
ascensu scorpionis petra et superiora loca.

Ascenditque angelus domini .II. C
de galgala ad locum flentium et
ait. Eduxi vos de egypto et introdu
xi in terram pro qua iuravi patribus vestris et pol
licitus sum ut non facerem irritum pactum
meum vobiscum in sempiternum ita dumtaxat
rat ut non feriretis fedus cum habitatoribus
terre huius et aras eorum subverteretis et noluistis
audire vocem meam. Cur hoc fecistis.
Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra
ut habeatis hostes et dii eorum sint vobis in
ruinam. Cumque loqueretur angelus domini
verba hec ad omnes filios israel elevaverunt
vocem suam et fleverunt. Et vocatum est
nomen illius loci flentium sive lacrimarum.
Immolaveruntque ibi hostias domino. Di
misit ergo iosue populum et abierunt filii
israel unusquisque in tabernacula sua et posses
sionem suam ut obtinerent eam. Servie
runtque domino cunctis diebus iosue et seniorum
qui longo post eum vixerunt tempore et no
verant omnia opera domini que fecerat cum
israel. Mortuus est autem iosue filius nun
famulus domini centum et decem annorum
et sepelierunt eum in finibus possessionis sue
in thamnathsare in monte effraym a
septentrionali plaga montis gaas.
Omnis illa generatio congregata est ad patres
suos. Et surrexerunt alii qui non cognoverant dominum
et opera eius que fecerat cum israel. Feceruntque
filii israel malum in conspectu domini et servierunt
baalym ac dimiserunt dominum deum patrum
suorum qui eduxerat eos de terra egypti et secuti sunt
deos alienos deosque populorum qui habitabant
in circuitu eorum et adoraverunt eos et ad iracun
diam concitaverunt dominum dimittentes eum
et servientes baal et astaroth. Iratusque do
minus contra israel tradidit eos in manus
diripientium. Qui ceperunt eos et vendide
runt hostibus suis qui habitabant per gyrum
nec potuerunt resistere adversariis suis. Sed quo
cumque pergere voluissent manus domini erat
super eos sicut locutus est et iuravit eis. Et ve
hementer afflicti sunt. Suscitavitque do
minus iudices qui liberarent eos de vastan
tium manibus sed nec illos audire volue
runt fornicantes cum diis alienis et ado
rantes eos. Cito deseruerunt viam per quam in
gressi fuerant patres eorum et audientes man
data domini omnia fecere contraria. Cumque do
minus iudices suscitaret in diebus eorum flecteba
tur misericordia et audiebat afflictorum gemitus et li
berabat eos de cede vastantium. Postquam autem
mortuus esset iudex revertebantur et multa ma
iora faciebant quam fecerant patres eorum sequen
tes deos alienos et servientes eis et adorantes
illos. Non dimiserunt adinventiones suas
et viam durissimam per quam ambulare consue
verunt. Iratusque est furor domini in israel et ait. Quia
irritum fecit gens ista pactum meum quod
pepigeram cum patribus eorum et vocem meam
audire contempsit et ego non delebo gentes quas
dimisit iosue et mortuus est ut in ipsis ex
periar israel utrum custodiant viam domini et
ambulent in ea sicut custodierunt patres
eorum an non .III. C.

Dimisit ergo dominus omnes nationes
has et cito subvertere noluit nec tradi
dit in manus iosue. Hee sunt gen
tes quas dominus dereliquit ut erudiret in eis
israhelem et omnes qui non noverant bella
chananeorum et postea discerent filii eorum cer
tare cum hostibus et habere consuetudinem preli
andi. Quinque satrapas philistinorum omnesque
chananeum et sydonium atque eveum qui
habitabant in monte libano de monte

baal hermon usque ad introitum emath. Di-
misitque eos ut in ipsis experiretur israhel utrum
audiret mandata domini que preceperat patribus
eorum per manum moysi an non. Itaque fi-
lii israhel habitaverunt in medio chananei et
thei et amorrei et pherezei et evei et iebusei et duxe-
runt uxores filias eorum ipsique filias suas fi-
liis eorum tradiderunt et servierunt diis eorum. Fe-
ceruntque malum in conspectu domini et obliti sunt
dei sui servientes baalym et astaroth. Iratus-
que est dominus contra israhel tradidit eos in
manus cusanrasathaym regis mesopota-
mie. servieruntque ei octo annis et clamave-
runt ad dominum qui suscitavit eis salvatorem
et liberavit eos othoniel videlicet filium ce-
nez fratrem caleph minorem. Fuitque in eo
spiritus domini et iudicavit israhel. Egressusque est ad
pugnam et tradidit dominus in manus eius
cusanrasathaym regem syrie et oppressit eum.
Quievitque terra quadraginta annis et mor-
tuus est othoniel filius cenez. Addiderunt
autem filii israhel facere malum in conspectu domini
qui confortavit adversus eos eglon regem
moab quia fecerunt malum in conspectu domini
et copulavit ei filios ammon et amalech. A-
biitque et percussit israhel atque possedit urbem pal-
marum. servieruntque filii israhel eglon regi
moab decem et octo annis. Et postea clama-
verunt ad dominum qui suscitavit eis salva-
torem vocabulo aioth [illegible] filium gera
filii gemini qui utraque manu utebatur
pro dextera. Miseruntque filii israhel per illum mu-
nera eglon regi moab qui fecit sibi gladium
ancipitem habentem in medio capulum lon-
gitudinis palme manus et accinctus est eo
subter sagum in dextro femore obtulitque
munera eglon regi moab. Erat autem eglon
crassus nimis. Cumque obtulisset ei mune-
ra prosecutus est socios qui cum eo venerant et
reversus de galgalis ubi erant idola dixit
ad regem. Verbum secretum habeo ad
te o rex. Et ille imperavit silentium. Egres-
sisque omnibus qui circa eum erant ingressus
est aioth ad eum. Sedebat autem in estivo
cenaculo solus. Dixitque. Verbum domini ha-
beo ad te. Qui statim surrexit de throno.
Extenditque aioth manum suam sinistram
et tulit sicam de dextro femore suo infixitque

eam in ventrem eius tam valide ut capulus
ferrum sequeretur in vulnere ac pinguissimo
adipe stringeretur. Nec eduxit gladium sed
ita ut percusserat reliquit in corpore. Statimque
per secreta nature alvi stercora proruperunt.
Aioth autem clausis diligentissime hos-
tiis cenaculi et obfirmatis sera per posticum
egressus est. Servique regis ingressi viderunt
clausas fores cenaculi atque dixerunt. Forsi-
tan purgat alvum in estivo cenaculo. Ex-
pectantesque diu donec erubescerent et viderent
quod nullus aperiret tulerunt clavem et aperi-
entes invenerunt dominum suum iacentem in terra
mortuum. Aioth autem dum illi turba-
rentur effugit et pertransiit locum idolorum unde
reversus fuerat. Venitque in seirath et statim
insonuit buccina in monte effraym. De-
scenderuntque cum eo filii israhel ipso in fronte gra-
diente. Qui dixit ad eos. Sequimini me
tradidit enim dominus inimicos nostros moa-
bitas in manus nostras. Descenderuntque post
eum et occupaverunt vada iordanis que
transmittunt in moab et non dimiserunt transi-
re quemquam sed percusserunt moabitas in tempore
illo circiter decem milia omnes robustos
et fortes viros et nullus eorum evadere potuit.
Humiliatusque est moab die illo sub manu
israhel et quievit terra octoginta annis.
Post hunc fuit sengar filius anath qui
percussit de philisthiim sexcentos viros vo-
mere et ipse quoque defendit israhel. IIII. C.
Addideruntque filii israhel facere malum
in conspectu domini post mortem
aioth et tradidit illos dominus in manus
iabyn regis chanaan qui regnavit
in asor. habuitque ducem exercitus sui no-
mine sysaram. ipse autem habitabat in aro-
seth gentium. Clamaveruntque filii israhel
ad dominum. nongentos enim habebat fal-
catos currus et per viginti annos vehemen-
ter oppresserat eos. Erat autem delbora
prophetes uxor lapidoth que iudicabat
populum in illo tempore et sedebat sub palma
que nomine illius vocabatur inter ra-
ma et bethel in monte effraym. Ascende-
bantque ad eam filii israhel in omne iudicium.
Que misit et vocavit barach filium a-
byncem de cedes neptalym. Dixitque ad eum.

Precepit tibi dominus deus israel. Vade et duc
exercitum in montem thabor. tollesque tecum
decem milia pugnatorum de filiis neptalim
et de filiis zabulon. Ego autem adducam
ad te in loco torrentis cyson sysaram princi
pem exercitus iabyn et currus eius atque om
nem multitudinem et tradam eos in manibus
tuis. Dixitque ad eam barach. Si uenis
mecum uadam. si nolueris uenire non per
gam. Que dixit ad eum. Ibo quidem tecum
sed in hac uice uictoria tibi non reputabi
tur quia in manu mulieris tradetur sysara.
Surrexit itaque delbora et perrexit cum barach
in cedes. Qui accitis zabulon et neptalim
ascendit cum decem milibus pugnatorum
habens delboram in comitatu suo. Aber
autem cyneus recesserat quondam a ceteris
cyneis fratribus suis filiis obab cognati
moysi et tetenderat tabernacula usque ad uallem
que uocabatur sennym et erat iuxta cedes.
Nunciatumque est sysare quod ascendisset
barach filius abinoem in montem thabor
et congregauit nongentos falcatos cur
rus omnemque exercitum de aroseth gen
tium ad torrentem cyson. Dixitque delbo
ra ad barach. Surge. hec est enim dies in
qua tradidit dominus sysaram in manus
tuas. en ipse est ductor tuus. Descendit
itaque barach de monte thabor et decem mi
lia pugnatorum cum eo. Perterruitque dominus
sysaram et omnes currus eius uniuersamque
multitudinem in ore gladii ad conspectum
barach in tantum ut sysara de curru desiliens
pedibus fugeret. et barach persequeretur fugien
tes currus et exercitum usque aroseth gentium
et omnis hostium multitudo usque ad inter
nicionem caderet. Sysara autem fugiens
peruenit ad tentorium iahel uxoris aber
cynei. Erat enim pax inter iabyn regem
asor et domum aber cynei. Egressa igitur
iahel in occursum sysare dixit ad eum. In
tra ad me domine mi intra ne timeas. Qui
ingressus tabernaculum eius et opertus est
ab ea pallio. dixitque ad eam. Da michi
obsecro paululum aque quia ualde sitio.
Que aperuit utrem lactis et dedit ei bibere
et operuit illum. Dixitque sysara ad eam.
Sta ante hostium tabernaculi et cum

Sysara

uenerit aliquis interrogans et dicens. Numquid
hic est aliquis. Respondebis. Nullus est.
Tulit itaque iahel uxor aber clauum taber
naculi assumens pariter malleum. et ingres
sa abscondite et cum silencio posuit supra
timpus capitis eius clauum. percussumque
malleo defixit in cerebrum usque ad terram. Qui
soporem morti socians defecit et mortuus est.
Et ecce barach sequens sysaram ueniebat.
Egressaque iahel in occursum eius dixit ei.
Veni et ostendam tibi uirum quem queris.
Qui cum intrasset ad eam. uidit sysaram
iacentem mortuum et clauum infixum in tempore
eius. Humiliauit ergo deus in die illo ia
byn regem chanaan coram filiis israel. Qui
crescebant et forti manu opprimebant iabyn
regem chanaan donec delerent eum. V. C.
Cecineruntque delbora et barach filius
abynoem in die illo dicentes. Qui
sponte obtulistis de israel animas
ad periculum benedicite domino. Audite
reges auribus percipite principes. Ego sum
ego sum que domino canam. psallam domino
deo israel. Domine cum exires de seyr. et trans
ires per regiones edom terra mota est celique
ac nubes distillauerunt aquis. Montes
fluxerunt a facie domini synay. a facie domini dei
israel. In diebus sengar filii anath in diebus ia
hel quieuerunt semite et qui ingrediebantur
per eas ambulauerunt per calles deuios. Cessaue
runt fortes in israel et quieuerunt donec surgeret
delbora. surgeret mater in israel. Noua bella
elegit dominus et portas hostium ipse sub
uertit. Clippeus et hasta si apparuerint
in quadraginta milibus israel. Cor meum di
ligit principes israel. Qui propria uoluntate
obtulistis uos discrimini benedicite domino.
Qui ascenditis super nitentes asinos et
sedentis in iudicio et ambulatis in uia. Lo
quimini ubi collisi sunt currus et hostium
suffocatus est exercitus. Ibi narrentur
iusticie domini et clementia in fortes israel.
Tunc descendit populus domini ad portas et obti
nuit principatum. Surge surge delbora.
surge surge et loquere canticum. Surge ba
rach et apprehende captiuos tuos fili aby
noem. Saluate sunt reliquie populi dominus
in fortibus dimicauit. Ex effraym deleuit eos

in amalech et post eum beniamin in populos
tuos o amalech de machir principes descen
derunt et de zabulon qui exercitum ducerent ad
bellandum. Duces ysachar fuere cum delbo
ra et barach vestigia sunt secuti. qui quasi in
preceps ac baratrum se discrimini dedit di
uiso contra se ruben magnanimorum reperta
est contentio. Quare habitas inter duos
terminos ut audias sibilos gregum. Diuiso
contra se ruben magnanimorum reperta est con
tentio. Galaad trans iordanem quiescebat
et dan vacabat nauibus. Aser habitabat in
litore maris et in portubus morabatur. Zabulon
et neptalim obtulerunt animas suas mor
ti in regione merome. Venerunt reges et
pugnauerunt. Pugnauerunt reges chana
an in thanach iuxta aquas magedon et
tamen nichil tulere predantes. De celo di
micatum est contra eos stelle manentes in or
dine et cursu suo aduersus sysaram dimicaue
runt. Torrens cyson traxit cadauera eorum torrens
cadumyn torrens cyson. Conculca anima
mea robustos. Ungule equorum ceciderunt
fugientibus impetu et per preceps ruentibus
fortissimis hostium. Maledicite terre meroz
dixit angelus domini. Maledicite habi
tatoribus eius quia non venerunt ad auxiliu
domini in adiutorium fortissimorum eius. Benedic
ta inter mulieres iahel uxor aber cynei et benedica
tur in tabernaculo suo. Aquam petenti lac de
dit et in fiala principum obtulit butirum.
Sinistram manum misit ad clauum et
dexteram ad fabrorum malleos. Percussit
que sysaram querens in capite locum vulne
ris et tempus valide perforans. Inter pedes eius
ruit defecit et mortuus est. Ante pedes eius
voluebatur et iacebat exanimis et miserabilis.
Per fenestram prospiciens ululabat mater
eius et de cenaculo loquebatur. Cur moratur
regredi currus eius. Quare tardauerunt
pedes quadrigarum illius. Una sapientior
ceteris uxoribus eius hec socrui verba respondit.
Forsitan nunc diuidit spolia et pulcherri
ma feminarum eligitur ei. Vestes diuerso
rum colorum sysare traduntur in predam.
et supellex varia ad ornanda colla congeritur
Sic pereant inimici tui domine. qui autem di
ligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita
rutilent. Quieuitque terra per quadraginta annos.

Fecerunt autem filii israel . VI . C.
malum in conspectu domini qui tra
didit eos in manu madyan septem
annis et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque
sibi antra et speluncas in montibus et muni
tissima ad repugnandum loca. Cumque se
uisset israel ascendebat madyan et amalech
et ceteri orientalium nacionum et apud eos
figentes tentoria. sicut erant in herbis cun
cta vastabant usque ad introitum gaze. Et ni
chil que omnino ad uitam pertinens relinque
bantque in israel. non oues non boues non
asinos. Ipsi enim et uniuersi greges eorum ve
niebant cum tabernaculis suis et instar lo
custarum uniuersa complebant innumera mul
titudo hominum et camelorum quicquid teti
gerant deuastantes. Humiliatusque est
israel valde in conspectu madyan et clamauit
ad dominum postulans auxilium contra ma
dianitas. Qui misit ad eos virum pro
phetam et locutus est. Hec dicit dominus deus israel.
Ego vos feci conscendere de egipto et eduxi de
domo seruitutis et liberaui de manu egyp
ciorum et omnium inimicorum qui affligebant
vos. eiecique eos ad introitum vestrum et dedi
vobis terram eorum et dixi. Ego dominus deus vester.
Ne timeatis deos amorreorum in quorum terra
habitatis et noluistis audire vocem meam.
Venit autem angelus domini et sedit sub
quercu que erat in effra et pertinebat ad io
as patrem familie ezri. Cumque filius eius
gedeon excuteret atque purgaret frumenta
in torcular ut fugeret madyan. apparuit
ei angelus domini et ait. Dominus tecum
virorum fortissime. Dixitque ei gedeon. Ob
secro domine mi. si dominus nobiscum est cur
apprehenderunt nos hec mala. Ubi sunt mira
bilia eius que narrauerunt patres nostri
atque dixerunt. De egypto eduxit nos dominus.
Nunc autem dereliquit nos et tradidit in
manibus madyan. Respexitque dominus ad eum
et ait. Vade in hac fortitudine tua et libera
bis israel de manu madyan. Scito quod mi
serim te. Qui respondens ait. Obsecro domine
mi in quo liberabo israel. Ecce familia mea
infima est in manasse et ego minimus in
domo patris mei. Dixitque ei dominus. Ego ero

decum et percuties madian quasi unum uirum.
Et ille. Si inueni inquit gratiam coram te da
michi signum quod tu sis qui loqueris ad me.
Ne recedas hinc donec reuertar ad te portans
sacrificium et offerens tibi. Qui respondit.
Ego prestolabor aduentum tuum. Ingres-
sus est itaque gedeon et coxit edum et de fari-
modio azimos panes. carnesque ponens in ca-
nistro et ius carnium mittens in ollam. tu-
lit omnia sub quercum et obtulit ei. Cui dixit
angelus domini. Tolle carnes et panes azi-
mos et pone super petram illam et ius desup
funde. Cumque fecisset ita extendit angelus
domini summitatem uirge quam tenebat in ma-
nu et tetigit carnes et azimos panes. Ascen-
ditque ignis de petra et carnes azimosque panes
consumpsit. Angelus autem domini euanuit ex o-
culis eius. Uidensque gedeon quod esset angelus
domini ait. Heu michi domine deus quia ui-
di angelum domini facie ad faciem. Dixitque
ei dominus. Pax tecum. Ne timeas non mori-
eris. Edificauit ergo ibi gedeon altare domino
uocauitque illud domini pax usque in presentem di-
em. Cumque adhuc esset in effra que est fa-
milie ezri. nocte illa dixit dominus ad eum.
Tolle thaurum patris tui et alterum thau-
rum annorum septem destruesque aram baal
que est patris tui et nemus quod circa aram est
succide. et edificabis altare domino deo tuo
in summitate petre huius. super quam ante sac-
rificium posuisti. Tollesque thaurum secundum et
offeres holocaustum super lignorum struem
que de nemore succideris. Assumptis igitur
gedeon decem uiris de seruis suis fecit sicut
preceperat dominus. Timens autem domum patris
sui et homines illius ciuitatis per diem facere
noluit sed omnia nocte compleuit. Cumque
surrexissent uiri oppidi illius mane. uide-
runt destructam aram baal lucumque suc-
cisum et thaurumque alterum inpositum super al-
tare quod tunc edificatum erat. Dixeruntque
ad inuicem. Quis hoc fecit. Cumque inqui-
rerent auctorem facti dictum est. Gedeon filius
ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas.
Produc filium tuum huc ut moriatur. quia de-
struxit aram baal et succidit nemus. Qui-
bus ille respondit. Numquid ultores estis
baal ut pugnetis pro eo. Qui aduersarius
eius est moriatur antequam lux crastina ueniat.
Si deus est uindicet se de eo qui suffodit aram
eius. Ex illo die uocatus est gedeon ierobba-
al eo quod dixisset ioas ulciscatur se de eo baal
qui suffodit altare eius. Igitur omnis ma-
dian et amalech et orientales populi congrega-
ti sunt simul et transeuntes iordanem castra-
metati sunt in ualle iezrahel. Spiritus autem domini
induit gedeon qui clangens buccina con-
uocauit domum abiezer ut se sequeretur.
Misit autem nuntios in uniuersum ma-
nassen qui et ipse secutus est eum et alios nun-
tios in aser et zabulon et neptalym qui
occurrerunt ei. Dixitque gedeon ad dominum.
Si saluum facies per manum meam israel si-
cut locutus es ponam hoc uellus lane in
area si ros in solo uellere fuerit et in omni terra
siccitas. sciam quod per manum meam sicut
locutus es. sic liberabis israel. Factumque est
ita. Et de nocte consurgens et expresso uellere
concham rore compleuit. Dixitque rursum
ad dominum. Ne irascatur furor tuus contra
me. si adhuc semel temptauero signum que-
rens in uellere. Oro ut solum uellus siccum
sit. et omnis terra rore madens. Fecitque dominus
nocte illa ut postulauerat et fuit siccitas in so-
lo uellere et ros in omni terra. VII. C.
Igitur ierobbaal qui et gedeon de nocte con-
surgens et omnis populus cum eo uenit ad
fontem qui uocatur arad. Erant autem
castra madian in ualle ad septentriona-
lem plagam collis excelsi. Dixitque dominus
ad gedeon. Multus tecum est populus. nec
tradetur madian in manus eius ne
glorietur contra me israel et dicat. Meis uiribus
liberatus sum. Loquere ad populum et cunctis
audientibus predica. Qui formidolosus
est et timidus reuertatur. Recesseruntque de
monte galaad et reuersi sunt ex populo
uiginti duo milia uirorum et tantum decem
milia remanserunt. Dixit quoque dominus ad
gedeon. Adhuc populus multus est. Duc eos
ad aquas et ibi probabo illos et de quo dixe-
ro tibi ut tecum uadat ipse pergat. quem ire
prohibuero reuertatur. Cumque descendisset po-
pulus ad aquas. dixit dominus ad gedeon.
Qui manu et lingua lambuerint aquas
sicut solent canes lambere separabis eos

eos seorsum. Qui autem curvatis genibus biberint in altera parte erunt. Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proicientes aquas lambuerant trecenti viri. Omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberant. Et ait dominus ad gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos et tradam in manu tua madyan. Omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis omnem reliquam multitudinem abire precepit ad tabernacula sua. et ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem madyan erant subter in valle. Eadem nocte dixit dominus ad eum. Surge et descende in castra: quia tradidi eos in manu tua. Sin autem solus ire formidas descendat tecum phara puer tuus. Et cum audieris quid loquantur: tunc confortabuntur manus tue et securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et phara puer eius in partem castrorum ubi erant armatorum vigilie. Madyan autem et amalech et omnes orientales populi fusi iacebant in valle ut locustarum multitudo. Cameli quoque innumerabiles erant sicut arena que iacet in litore maris. Cumque venisset gedeon narrabat aliquis somnium proximo suo: et in hunc modum referebat quod viderat. Vidi somnium et videbatur mihi quasi subcinericius panis ex ordeo volvi et in madyan castra descendere. Cumque venisset ad tabernaculum percussit illud et subvertit et terre funditus coequavit. Respondit is cui loquebatur: Non est hoc aliud nisi gladius gedeonis filii ioas viri israhelite. Tradidit enim dominus in manu eius madyan et omnia castra eius. Cumque audisset gedeon somnium et interpretationem eius adoravit et reversus est in castra israel et ait. Surgite tradidit enim dominus in manus nostras castra madyan. Divisitque trecentos viros in tres partes et dedit tubas in manibus eorum lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum et dixit ad eos. Quod me facere videritis hoc facite. Ingrediar partem castrorum et quod fecero sectamini. Quando personuerit tuba in manu mea.

vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate domino et gedeoni. Ingressusque est gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in partem castrorum incipientibus vigiliis noctis medie et custodibus suscitatis ceperunt buccinis clangere et complodere inter se lagenas. Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis et hydrias confregissent: tenuerunt sinistris manibus lampades et dextris sonantes tubas clamaveruntque. Gladius domini et gedeonis stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostium. Omnia itaque castra turbata sunt et vociferantes ululantesque fugerunt. Et nichilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. Immisitque dominus gladium in omnibus castris et mutua se cede truncabant fugientes usque bethsetta et crepidinem abelmeula in thebbath. Conclamantes autem viri israel de nepthalim et aser et omnis manasse persequebantur madyan. Et dedit dominus victoriam populo israel in die illo. Misitque gedeon nuntios in omnem montem effraym dicens. Descendite in occursum madyan et occupate aquas usque bethbara atque iordanem. Clamavitque omnis effraym et preoccupavit aquas usque bethbara atque iordanem. Apprehensosque duos viros madyan oreb et zeb interfecit oreb in petra oreb. zeb vero in torculari zeb. Et persecuti sunt madyan capita autem oreb et zeb portantes ad gedeon trans fluenta iordanis.

VIII. C.

Dixeruntque ad eum viri effraym. Quid est hoc quod facere voluisti ut non nos vocares cum ad pugnam pergeres contra madyan. Iurgantes fortiter prope vim inferentes. Quibus ille respondit. Quid enim tale facere potui quale vos fecistis. Nonne melior est racemus effraym vindemiis abiezer. In manus vestras tradidit dominus principes madyan oreb et zeb. Quid tale facere potui quale vos fecistis. Quod cum locutus esset requievit spiritus eorum quo tumebant contra eum. Cumque venisset gedeon ad iordanem transivit eum cum trecentis viris qui secum erant et pre lassitudine fugientes persequi non poterant. Dixitque ad viros sochot. Date obsecro panes populo qui mecum est quia valde defecerunt ut pos-

sumus persequi zebee et salmana reges madian
Responderunt principes socoth forsitan pal
me manuum zebee et salmana in manu tua
sunt et idcirco postulas ut demus exercitui tuo
panes. Quibus ille ait. Cum ergo tradiderit
dominus zebee et salmana in manus meas et
cum reversus fuero victor in pace conteram
carnes vestras cum spinis tribulisque deserti.
Et inde conscendens venit in phanuel. locu-
tusque est ad viros loci illius similia. Cui et illi
responderunt sicut responderant viri socoth.
Dixit itaque et eis. Cum reversus fuero victor
in pace destruam turrim hanc. Zebee autem et
salmana requiescebant cum omni exercitu
suo. Quindecim enim milia virorum re-
manserant ex omnibus turmis orientalium
populorum cesis centum viginti milibus bella-
torum et educentium gladium. Ascendensque
gedeon per viam eorum qui in tabernaculis sine
morabantur ad orientalem partem nobee
et iecbaa percussit castra hostium qui secu-
ri erant et nichil adversi suspicabantur. Fuge-
runtque zebee et salmana quos persequens ge-
deon comprehendit turbato omni exercitu
eorum. Revertensque de bello ante solis or-
tum apprehendit puerum de viris socoth
interrogavitque eum nomina principum
et seniorum socoth et descripsit septuaginta
septem viros. Venitque ad socoth et dixit
eis. En zebee et salmana super quibus expro-
brastis michi dicentes. Forsitan manus
zebee et salmana in manibus tuis sunt et id-
circo postulas ut demus viris qui lassi
sunt et defecerunt panes. Tulit ergo senio-
res civitatis et spinas deserti ac tribulos
et contrivit cum eis atque comminuit viros so-
coth. Turrimque phanuel subvertit occisis
habitatoribus civitatis. Dixitque ad zebee
et salmana. Quales erant viri quos occi-
distis in thabor? Qui responderunt. Simi-
les tui et unus ex eis quasi filius regis. Qui-
bus ille ait. Fratres mei fuerunt filii ma-
tris mee. Vivit dominus si servassetis eos
non vos occiderem. Dixitque iether primo-
genito suo. Surge et interfice eos. Qui non
eduxit gladium timebat enim quia adhuc
puer erat. Dixeruntque zebee et salmana.
Tu surge et irrue in nos quia iuxta eta-
tem et robur hominis est. Surrexit gedeon
et interfecit zebee et salmana et tulit ornamenta
ac bullas quibus colla regalium camelorum
decorari solent. Dixeruntque omnes viri israel
ad gedeon. Dominare nostri tu et filius tuus
et filius filii tui quia liberasti nos de manu
madian. Quibus ille ait. Non dominabor
vestri nec dominabitur in vos filius meus. sed
dominabitur vobis dominus. Dixitque ad eos.
Unam petitionem postulo a vobis. Da-
te michi inaures ex preda vestra. Inaures enim
aureas ismahelite habere consueverant. Qui
responderunt. Libentissime dabimus. Ex-
pandentesque super terram pallium proiecerunt
in eo inaures de preda. et fuit pondus pos-
tulatarum inaurium mille septingenti
auri sicli absque ornamentis et monilibus
et veste purpurea quibus madian reges uti
soliti erant. et preter torques aureas came-
lorum. Fecitque ex eo gedeon ephot et posuit il-
lud in civitate sua ephra. Fornicatusque est
omnis israel in eo et factum est gedeoni et omni
domui eius in ruinam. Humiliatusque
est autem madian coram filiis israel.
nec potuerunt ultra elevare cervices. sed
quievit terra per quadraginta annos quibus
prefuit gedeon. Abiit itaque ierobaal filius
ioas et habitavit in domo sua. habuitque
septuaginta filios qui egressi sunt de fe-
more eius. eo quod plures haberet uxores.
Concubina autem illius quam habebat in
sychem genuit ei filium nomine abyme-
lech. Mortuusque est gedeon filius ioas in
senectute bona et sepultus est in sepulcro
patris sui in ephra de familia ezri. Post-
quam autem mortuus est gedeon. aversi sunt
filii israel et fornicati sunt cum baalym. Per-
cusseruntque fedus cum baal ut esset eis in
deum. nec recordati sunt domini dei sui. qui
eruit eos de manibus omnium inimicorum suo-
rum per circuitum. nec fecerunt misericordiam cum domo
ierobaal qui et gedeon iuxta omnia bona
que fecerat israheli. IX. C
Abiit autem abymelech filius ierobo-
al in sychem ad fratres matris sue
et locutus est ad eos et ad omnem co-
gnationem domus patris matris sue dicens.
Loquimini ad omnes viros sychem. Quid

nobis est melius ut dominentur uestri septua
ginta uiri omnes filii ierobaal. an ut domi
netur unus uir. Simulque considerate quia
os uestrum et caro uestra sum. Locutique sunt
fratres matris eius de eo ad omnes uiros sy
chem uniuersos sermones istos et inclinaue
runt cor eorum post abymelech dicentes. Fra
ter noster est. Dederuntque illi septuagin
ta pondo argenti de fano baalberith qui
conduxit sibi ex eo uiros inopes et uagos
secutique sunt eum. Et uenit in domum pa
tris sui in effra. et occidit fratres suos filios
ierobaal septuaginta uiros super lapidem
unum. Remansitque ioathan filius iero
baal minimus et absconditus est. Congre
gati sunt omnes uiri sychem et uniuerse
familie urbis mello. abieruntque et consti
tuerunt regem abymelech iuxta quercum
que stabat in sychem. Quod cum nuncia
tum esset ioathan iuit et stetit in uertice
montis garizim eleuataque uoce clama
uit et dixit. Audite me uiri sychem ita ut
audiat uos deus. Ierunt ligna ut un
gerent super se regem. Dixeruntque oliue. Im
pera nobis. Que respondit. Numquid
possum deserere pinguedinem meam qua et
dii utuntur et homines et uenire ut inter
ligna promouear. Dixeruntque ligna ad
arborem ficum. Ueni et super nos regnum
accipe. Que respondit eis. Numquid pos
sum deserere dulcedinem meam. fructusque
suauissimos et ire ut inter cetera ligna pro
mouear. Locuta quoque sunt ligna ad
uitem. Ueni et impera nobis. Que dixit.
Que dixit. Numquid possum deserere
uinum meum quod letificat deum et homines
et inter ligna cetera promoueri. Dixeruntque
omnia ligna ad ramnum. Ueni et
impera nobis. Que respondit eis. Si uere
regem me nobis constituitis uenite et sub
umbra mea requiescite. Si autem non
uultis egrediatur ignis de ramno et
deuoret cedros libani. Nunc ergo si recte
et absque peccato constituistis super uos regem
abymelech et bene egistis cum ierobaal et
cum domo eius et reddidistis uicem bene
ficiis eius qui pugnauit pro nobis et animam
suam dedit periculis ut erueret uos de ma

nu madyan. qui nunc surrexistis contra
domum patris mei et interfecistis filios eius sep
tuaginta uiros super unum lapidem. et con
stituistis regem abymelech filium ancille
eius super habitatores sichem. eo quod frater
uester sit. Si ergo recte et absque uitio egistis
cum ierobaal et domo eius hodie letamini in
abymelech et ille letetur in uobis. Si autem
peruerse. egrediatur ignis ex eo et consumat ha
bitatores sychem et oppidum mello. egredia
tur ignis de uiris sychem et de oppido mello
et deuoret abymelech. Que cum dixisset fu
git et abiit in bera. habitauitque ibi metu
abymelech fratris sui. Regnauit itaque a
bymelech super israel tribus annis. Misitque
dominus spiritum pessimum inter abymelech et
habitatores sychem. Qui ceperunt eum
detestari et scelus interfectionis septuaginta
filiorum ierobaal. et effusionem sanguinis
eorum conferre in abymelech fratrem suum et in
ceteros sychimorum principes qui eum ad
iuuerant. Posueruntque insidias ad uerti
cem montium summitate et dum illius pre
stolarentur aduentum exercebant latrocinia
agentes predas de pretereuntibus. Nunciatumque
est abymelech. Uenit autem gaal filius
obeth cum fratribus suis et transiuit in sychi
mam. ad cuius aduentum erecti habitatores
sychem egressi sunt in agros uastantes ui
neas uuasque calcantes et factis cantanti
um choris ingressi sunt fanum dei sui et in
ter epulas et pocula maledicebant abyme
lech clamante gaal filio obeth. Quis est
abymelech et que est sychem ut seruiamus
ei. Numquid non est filius ierobaal et
constituit principem seruum suum zebul
super uiros emor patris sychem. Cur igitur
seruiemus ei. Utinam daret aliquis po
pulum istum sub manu mea ut auferrem de
medio abymelech. Dictumque est abyme
lech. Congrega exercitus multitudinem et
ueni. Zebul enim princeps ciuitatis audi
tis sermonibus gaal filii obeth iratus est ual
de et misit clam ad abymelech nuncios
dicens. Ecce gaal filius obeth uenit in sy
chimam cum fratribus suis et oppugnat ad
uersum te ciuitatem. Surge itaque nocte cum
populo qui tecum est et latita in agro et primo ma

ne oriente sole irrue super civitatem. Illo autem
egrediente adversum te cum populo suo. fac
ei quod potueris. Surrexit itaque abymelech cum
omni exercitu suo nocte et tetendit insidias
iuxta sychimam in quattuor locis. Egressusque
est gaal filius obed et stetit in introitu porte
civitatis. Surrexit itaque abymelech et omnis
exercitus cum eo de insidiarum loco. Cumque
vidisset populum gaal dixit ad zebul. Ecce de
montibus multitudo descendit. Cui ille re
spondit. Umbras montium vides quasi
hominum capita et hoc errore deciperis. Rur
sumque gaal ait. Ecce populus de umbilico
terre descendit et unus cuneus venit per viam
que respicit quercum. Cui dixit zebul. Ubi
est nunc os tuum quo loquebaris quis est
abymelech ut serviamus ei. Nonne iste
est populus quem despiciebas. Egredere et pug
na contra eum. Abiit ergo gaal expectante
sychimorum populo et pugnavit contra abyme
lech. Qui persecutus eum fugientem et in ur
bem compulit. Cecideruntque ex parte eius
plurimi usque ad portam civitatis et abime
lech sedit in ruma. Zebul autem gaal ex
pulit de urbe. nec passus est in ea commorari.
Sequenti ergo die egressus est populus in
campum. Quod cum nunciatum esset aby
melech tulit exercitum suum et divisit in tres
partes tendens insidias in agris. Vidensque
quod egrederetur populus de civitate surrexit et ir
ruit in eos cum cuneo suo oppugnans et
obsidens civitatem. Due autem turme
palantes per campum adversarios persequebantur.
Porro abymelech omni die illo oppug
nabat urbem quam cepit interfectis habita
toribus eius ipsaque destructa ita ut sal in ea
dispergeret. Quod cum audissent qui habita
bant in turre sychimorum ingressi fanum
dei sui berith ubi fedus cum eo pepigerant
et ex eo nomen locus acceperat quia erat
munitus valde. Abymelech autem audi
ens viros turris sychimorum pariter congloba
tos ascendit in montem selmon cum omni
populo suo et arrepta securi precidit arboris
ramum impositumque ferens humero dixit ad
socios. Quod me videtis facere cito facite.
Igitur certatim ramos de arboribus pre
cidentes sequebantur ducem. Quos circum

dantes presidium succenderunt atque ita factum est
ut fumo et igne mille homines necarentur
viri pariter ac mulieres habitatorum turris
sychem. Abymelech autem inde proficiscens
venit ad oppidum thebes. Quod circumdans
obsidebat exercitu. Erat autem turris excel
sa in media civitate ad quam confugerant simul
viri ac mulieres et omnes principes civitatis
clausa firmissime ianua et super turris tec
tum. stantes per propugnacula. Accedensque a
bymelech iuxta turrim pugnabat fortiter
et appropinquans hostio ignem supponere nite
batur. Et ecce una mulier fragmentum
mole desuper iaciens illisit capiti abyme
lech et confregit cerebrum eius. Qui cito voca
vit armigerum suum et ait ad eum. Evagi
na gladium tuum et percute me ne forte dica
tur quod a femina interfectus sim. Qui iussa
perficiens interfecit eum. Illo quoque mortuo
omnes qui cum eo erant de israel reversi sunt
in sedes suas. Et reddidit dominus malum
quod fecerat abymelech contra patrem suum inter
fectis septuaginta fratribus suis. Sichimitis
quoque quod operati erant retributum est et venit
super eos maledictio ioathan filii ierobaal.

Post abymelech surrexit · x · C ·
dux in israel. thola filius phua pa
trui abimelech vir de ysachar
qui habitavit in samyr montis effraym
et iudicavit israel viginti tribus annis mortu
usque est ac sepultus in samyr. Huic succes
sit iayr galaadites qui iudicavit israel per
viginti duos annos habens triginta fi
lios sedentes super triginta pullos asina
rum et principes triginta civitatum que
ex nomine eius appellate sunt avothiayr
id est oppida iayr. usque in presentem diem
in terra galaad. Mortuusque est iayr et se
pultus in loco cui vocabulum est camon.
Filii autem israel peccatis veteribus iungentes
nova. fecerunt malum in conspectu domini
et servierunt ydolis baalym et astaroth et
diis syrie et sydonis et moab et filiorum amon
et philistiim. Dimiseruntque dominum et cole
bant eum. Contra quos iratus tradidit
eos in manus philistiim et filiorum amon
afflictique sunt vehementer et oppressi per an
nos decem et octo. omnes qui habitabant

tam Iordanem in terra amorrei que est in ga-
laad intantum ut filii amon Iordane tran-
smisso vastarent iudam et beniamyn et effra-
ym. Afflictusque est israel nimis et clamantes
ad dominum dixerunt. Peccavimus tibi quia
dereliquimus dominum deum nostrum et servivimus
baalym. Quibus locutus est dominus. Numquid
non egyptii et amorrei filii quoque amon
et philistiim sydonii quoque et amalech et
chanaan oppresserunt vos et clamastis
ad me et erui vos de manu eorum et tamen de-
reliquistis me et coluistis deos alienos. Id-
circo non addam ut ultra vos liberem. Ite
et invocate deos quos elegistis ipsi vos li-
berent in tempore angustie. Dixeruntque
filii israel ad dominum. Peccavimus redde tu
nobis quicquid tibi placet tantum nunc
libera nos. Que dicentes omnia de finibus
suis alienorum deorum ydola proiecerunt et servie-
runt domino qui doluit super miseriis eorum. Ita-
que filii amon conclamantes in galaad fixe-
re tentoria. Contra quos congregati filii israel
in maspha castra metati sunt. Dixeruntque
principes galaad singuli ad proximos
suos. Qui primus e nobis contra filios a-
mon ceperit dimicare erit dux populi galaad.

Fuit in illo tempore iepte · XI · C ·
galaadites vir fortissimus atque
pugnator filius mulieris meretricis
qui natus est de galaad. Habuit autem
galaad uxorem de qua suscepit filios.
Qui postquam creverant eiecerunt iepte di-
centes. Heres in domo patris nostri esse non
poteris quia de altera matre generatus
es. Quos ille fugiens atque devitans ha-
bitavit in terra tob. Congregatique sunt ad
eum viri inopes et latrocinantes et quasi
principem sequebantur. In diebus illis pu-
gnabant filii amon contra israel. Quibus acri-
ter instantibus perrexerunt maiores na-
tu de galaad ut tollerent in auxilium sui
iepte de terra tob. Dixeruntque ad eum. Ve-
ni et esto princeps noster et pugna contra filios
amon. Quibus ille respondit. Nonne
vos estis qui odistis me et eiecistis de do-
mo patris mei. Et nunc venistis ad me ne-
cessitate conpulsi. Dixeruntque principes
galaad ad iepte. Ob hanc igitur causam
nunc ad te venimus ut proficiscaris nobiscum
et pugnes contra filios amon. sisque dux
omnium qui habitant in galaad. Iepte
quoque dixit eis. Si vere venistis ad me
ut pugnem pro vobis contra filios amon.
tradideritque eos dominus in manus meas
ego ero princeps vester. Qui responderunt
ei. Dominus qui hec audit ipse mediator ac
testis est quod nostra promissa faciemus. Abiit
itaque iepte cum principibus galaad fecit-
que eum omnis populus principem sui. Lo-
cutusque est iepte omnes sermones suos co-
ram domino in maspha. et misit nuncios
ad regem filiorum amon qui ex persona
sua dicerent. Quid michi et tibi est quia ve-
nisti contra me ut vastares terram meam. Qui-
bus ille respondit. Quia tulit israel terram
meam quando ascendit de egipto a fini-
bus arnon usque iaboch atque iordanem.
Nunc igitur cum pace redde eam michi. Per quos
rursum mandavit iepte et imperavit ut
dicerent regi amon. Hec dicit iepte. Non
tulit israel terram moab nec terram filiorum
amon sed quando de egipto conscenderunt am-
bulavit per solitudinem usque ad mare ru-
brum et venit in cades. Misitque nuncios
ad regem edom dicens. Dimitte me ut
transeam per terram tuam. Qui noluit ac-
quiescere precibus eius. Misit quoque ad re-
gem moab qui et ipse transitum prebere con-
tempsit. Mansit itaque in cades et circuivit
ex latere terram edom et terram moab. venitque
contra orientalem plagam terre moab. et cas-
tra metati sunt trans arnon nec voluit in-
trare terminos moab. Arnon quippe est con-
finium terre moab. Misit itaque israel nun-
cios ad seon regem amorreorum qui habi-
tabat in esebon et dixerunt ei. Dimitte ut
transeam per terram tuam usque ad fluvium.
Qui et ipse israhelis verba despiciens non
dimisit eum transire per terminos suos. sed in-
finita multitudine congregata egressus
est contra eum in yesa et fortiter resistebant.
Tradiditque eum dominus in manus israel cum
omni exercitu suo qui percussit eum et possedit
omnem terram amorrei habitatoris illius
et universos fines eius de arnon usque ia-
boch et de solitudine usque ad iordanem.

Dominus ergo deus israel subvertit amorreum pugnantem contra populum suum israel, et tu nunc vis possidere terram eius? Nonne ea que possedit chamos deus tuus tibi iure debentur? Que autem dominus deus noster victor obtinuit in nostram cedunt possessionem. Nisi forte melior es balach filio sephor rege moab. Aut docere potes quod iurgatus sit contra israel et pugnaverit contra eum, quando habitabat in esebon et viculis eius, et in aroer et villis eius, vel in cunctis civitatibus iuxta iordanem per trecentos annos. Quare tanto tempore super hac repetitione nichil temptastis? Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male agis indicens michi bella non iusta. Iudicet dominus arbiter huius diei inter israel et inter filios amon. Noluitque acquiescere rex filiorum amon verbis iepte que per nuncios mandaverat. Factus est ergo super iepte spiritus domini, et circuiens galaad et manasse, maspha quoque galaad et inde transiens ad filios amon, votum vovit domino dicens: Si tradideris filios amon in manus meas, quicumque primus fuerit egressus de foribus domus mee michique occurrerit revertenti cum pace a filiis amon, eum holocaustum offeram tibi. Transivitque iepte ad filios amon ut pugnaret contra eos, quos tradidit dominus in manus eius. Percussitque ab aroer usque dum venias in mennith viginti civitates, et usque ad abel que est vineis consita, plaga magna nimis. Humiliatique sunt filii amon a filiis israel. Revertenti autem iepte in maspha domum suam occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et choris. Non enim habebat alios liberos. Qua visa scidit vestimenta sua et ait: Heu filia mi, decepisti me et ipsa decepta es. Aperui enim os meum ad dominum et aliud facere non potero. Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad dominum, fac michi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis. Dixitque ad patrem: Hoc solum michi presta quod deprecor: Dimitte me ut duobus mensibus circueam montes et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis. Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abisset cum sociis ac sodalibus suis flebat virginitatem suam in montibus. Expletisque duobus mensibus reversa est ad patrem suum, et fecit ei sicut voverat, que ignorabat virum. Et exinde mos increvit in israel et consuetudo servata est, ut post anni circulum conveniant in unum filie israel et plangant filiam iepte galaaditę diebus quatuor.

XII. C.

Ecce autem in effraym orta est seditio. Nam transeuntes ad aquilonem dixerunt ad iepte: Quare vadens ad pugnam contra filios amon vocare nos noluisti ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam. Quibus ille respondit: Disceptatio erat michi et populo meo contra filios amon vehemens. Vocavique vos ut michi preberetis auxilium, et facere noluistis. Quod cernens posui in manibus meis animam meam, transivique ad filios amon, et tradidit eos dominus in manus meas. Quid commerui ut adversum me consurgatis in prelium? Vocatis itaque ad se cunctis viris galaad pugnabat contra effraym. Percusseruntque filii galaad effraym quia dixerat: Fugitivus est galaad de effraym et habitat in medio effraym et manasse. Occupaveruntque galaaditę vada iordanis per que effraym reversurus erat. Cumque venisset ad ea de effraym numero fugiens atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis, dicebant ei galaaditę: Numquid effrateus es? Quo dicente non sum, interrogabant eum: Dic ergo sebboleth, quod interpretatur spica. Qui respondit tebboleth, eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum iugulabant in ipso iordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de effraym quadraginta duo milia. Iudicavitque iepte galaadites sex israel annis et mortuus est ac sepultus in civitate sua galaad. Post hunc iudicavit israel abesan de bethleem, qui habuit triginta filios et totidem filias. Quas emittens foras maritis dedit, et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis iudicavit israel, mortuusque ac sepultus est in bethleem. Cui successit ahylon zabulonites, et iudicavit israel decem annis, mortuusque est ac

sepultus in zabulon. Post hunc iudicauit
israel abdon filius hellel pharathonites qui
habuit quadraginta filios et triginta ex
eis nepotes. ascendentes super septuaginta
pullos asinarum. et iudicauit israhel octo
annis. Mortuusque est ac sepultus in pha-
rathon in terra effraym in monte amalachi.
Rursumque filii israel fecerunt malum in conspec-
tu domini qui tradidit eos in manibus phi-
listinorum quadraginta annis. xiii. C.

Erat autem uir quidam de saraa et de
stirpe dan nomine manue habens
uxorem sterilem. Cui apparuit an-
gelus domini et dixit ad eam. Sterilis es et
absque liberis. sed concipies et paries filium. Ca-
ue ergo ne uinum bibas et siceram. et ne
inmundum quicquam comedas. quia concipies et
paries filium cuius caput non tanget
nouacula. Erit enim nazareus dei ab
infantia sua et ex matris utero. et ipse incipiet li-
berare israel de manu philistinorum. Que cum
uenisset ad maritum dixit ei. Uir dei ue-
nit ad me habens uultum angelicum ter-
ribilis nimis. Quem cum interrogassem quis
esset et unde uenisset et quo nomine uocaretur
noluit michi dicere. sed hoc respondit. Ecce
concipies et paries filium. Caue ne uinum
bibas nec siceram et ne aliquo uescaris in-
mundo. Erit enim puer nazareus dei ab
infantia sua et ex matris utero usque ad diem
mortis sue. Orauit itaque manue dominum et
ait. Obsecro domine ut uir dei quem misisti
ueniat iterum et doceat nos quid debeamus
facere de puero qui nasciturus est. Exaudi-
uitque dominus manue deprecantem. et appa-
ruit rursum angelus domini uxori eius seden-
ti in agro. manue autem maritus eius non
erat cum ea. Que cum uidisset angelum festi-
nauit et cucurrit ad uirum suum nunciauit-
que ei dicens. Ecce apparuit michi uir quem
ante uideram. Qui surrexit et secutus est
uxorem suam ueniensque ad uirum dixit ei.
Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respon-
dit. Ego sum. Cui manue. Quando in-
quit sermo tuus expletus fuerit quid uis
ut faciat puer. aut a quo se debebit obser-
uare. Dixitque angelus domini ad manue.
Ab omnibus que locutus sum uxori tue
abstineat se. et quicquid ex uinea nascitur
non comedat. uinum et siceram non bibat.
nullo uescatur inmundo. et quod ei precepi custo-
diat atque impleat. Dixitque manue ad an-
gelum domini. Obsecro te ut adquiescas pre-
cibus meis et faciamus tibi hedum de capris.
Cui respondit angelus domini. Si me cogis non
comedam panes tuos. sin autem uis holocaustum
facere offer illud domino. Et nesciebat ma-
nue quod angelus domini esset. Dixitque ad eum.
Quod est tibi nomen ut si sermo tuus exple-
tus fuerit honorificemus te. Cui ille respondit.
Cur queris nomen meum quod est mirabile. Tu-
lit itaque manue edum de capris et libamenta
et posuit super petram offerens domino qui facit
mirabilia. Ipse autem et uxor eius intuebantur
eum. Cumque ascenderet flamma altaris
in celum. angelus domini pariter in flamma ascen-
dit. Quod cum uidissent manue et uxor eius
proni ceciderunt in terram. et ultra eis non
apparuit angelus domini. Statimque intelle-
xit manue angelum esse domini et dixit ad uxo-
rem suam. Morte moriemur quia uidi-
mus dominum. Cui respondit mulier. Si do-
minus uellet occidere nos. de manibus nostris
holocausta et libamenta non suscepisset.
sed nec ostendisset nobis hec omnia neque ea
que sunt uentura dixisset. Peperit itaque fi-
lium et uocauit nomen eius sampson.
Creuitque puer et benedixit ei dominus. Cepit-
que spiritus domini esse cum eo in castris dan in-
ter saraa et eschahol. xiiii C.

Descendit igitur sampson in thamna-
tha uidensque ibi mulierem de filia-
bus philistiim ascendit et nuncia-
uit patri suo et matri sue dicens. Uidi
mulierem in thamnatha de filiabus philis-
tinorum. quam queso ut michi accipiatis
uxorem. Cui dixerunt pater et mater sua.
Numquid non est mulier in filiabus fratrum
tuorum et in omni populo tuo quia uis acci-
pere uxorem de philistiim qui incircumcisi sunt.
Dixitque sampson ad patrem suum. Hanc
michi accipe quia placuit oculis meis.
Parentes autem nesciebant quod res a domino
fieret et quereret occasionem contra philistiim.
Eo enim tempore philistiim dominabantur
israel. Descendit itaque sampson cum patre

suo et matre sua in thamnatha. Cumque venis-
sent ad vineas oppidi, apparuit catulus
leonis sevus rugiens et occurrit ei. Irruit
autem spiritus domini in sampson et dilacera-
vit leonem quasi edum in frusta discerpens
nichil omnino habens in manu: et hoc patri
et matri noluit indicare. Descenditque et
locutus est mulieri que placuerat oculis
eius. Et post aliquod dies revertens ut acci-
peret eam, declinavit ut videret cadaver leo-
nis: et ecce examen apum in ore leonis erat
et favus mellis. Quem cum sumpsisset in
manibus comedebat in via. Veniensque ad
patrem suum et ad matrem suam dedit eis
partem. Qui et ipsi comederunt: nec tamen eis
voluit indicare quod mel de corpore leonis as-
sumpserat. Descendit itaque pater eius
ad mulierem: et fecit filio suo sampson
convivium. Sic enim iuvenes facere consue-
verant. Cum igitur cives loci illius vidis-
sent eum, dederunt ei sodales triginta qui
essent cum eo. Quibus locutus est sampson.
Proponam vobis problema quod si solveritis
michi intra septem dies convivii dabo vobis
triginta syndones et totidem tunicas. Si
autem non potueritis solvere vos dabitis
michi triginta syndones et eiusdem numeri
tunicas. Qui responderunt. Propone proble-
ma ut audiamus. Dixitque eis. De co-
medente exivit cibus et de forti egressa est dul-
cedo. Nec potuerunt per tres dies propositio-
nem solvere. Cumque adesset dies septimus
dixerunt ad uxorem sampson. Blandi-
re viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid sig-
nificet problema. Quod si facere nolueris incen-
demus te et domum patris tui. An ideo
nos vocastis ad nuptias ut spoliaretis?
Que fundebat apud sampson lacrimas.
et conquerebatur dicens. Odisti me et non di-
ligis: et idcirco problema quod proposuisti fi-
liis populi mei non vis michi exponere.
At ille respondit. Patri meo et matri no-
lui dicere: et tibi indicare potero? Septem
igitur diebus convivii flebat apud eum.
tandemque die septimo cum ei molesta
esset exposuit. Que statim indicavit
civibus suis. Et illi dixerunt ei die septimo
ante solis occubitum. Quid dulcius
melle et quid fortius leone? Qui ait ad eos.
Si non arassetis in vitula mea non inve-
nissetis propositionem meam. Irruit itaque
spiritus domini in sampson descenditque in aschal-
lonem et percussit ibi triginta viros quorum
ablatas vestes dedit hiis qui problema
solverant. Iratusque nimis ascendit in do-
mum patris sui. Uxor autem eius accepit
maritum unum de amicis eius et pronubis.

Post aliquantum autem xv. C.
temporis cum dies triticee messis in-
starent venit sampson invisere
volens uxorem suam et attulit ei edum de
capris. Cumque cubiculum eius solito more
vellet intrare prohibuit eum pater illius dicens.
Putavi quod odisses eam et ideo tradidi il-
lam amico tuo. Sed habet sororem que iu-
nior et pulchrior illa est: sit tibi pro ea uxor.
Cui respondit sampson. Ab hac die non
erit culpa in me contra philisteos: faciam enim
vobis mala. Perrexitque et cepit trecentas
vulpes caudasque earum iunxit ad caudas
et faces ligavit in medio. Quas igne suc-
cendens dimisit ut huc illucque discurrerent.
Que statim perrexerunt in segetes philis-
tinorum. Quibus succensis et comportate iam
fruges et adhuc stantes in stipula concrema-
te sunt in tantum ut vineas quoque et olive-
ta flamma consumeret. Dixeruntque philis-
tiim. Quis fecit hanc rem? Quibus dic-
tum est. Sampson gener thamnathei.
quia tulit uxorem eius et alteri tradidit: hec
operatus est. Ascenderuntque philistiim et
combusserunt tam mulierem quam patrem
eius. Quibus ait sampson. Licet hec feceri-
tis tamen adhuc ex vobis expetam ul-
tionem et tunc quiescam. Percussitque eos
ingenti plaga ita ut stupentes suram
femori imponerent. Et descendens habita-
vit in spelunca petre etham. Igitur as-
cendentes philistiim in terram iuda castra
metati sunt in loco qui postea vocatus est
lechi id est maxilla ubi eorum fusus est ex-
ercitus. Dixeruntque ad eos de tribu iu-
da. Cur ascendistis adversum nos? Qui
responderunt. Ut ligemus sampson ve-
nimus. ut reddamus ei que in no-
bis operatus est. Descenderunt ergo tria

tria milia virorum de iuda ad speluncam silicis ethan.
dixeruntque ad sampson. Nescis quod phili-
stiim imperent nobis? Quare hoc facere vo-
luisti? Quibus ille ait. Sicut fecerunt michi
feci eis. Ligare inquiunt te venimus et tra-
dere in manus philistinorum. Quibus ille respon-
dit. Iurate et spondete michi quod me non occi-
datis. Dixerunt. Non te occidemus sed vin-
ctum tradimus. Ligaveruntque eum duobus
novis funibus et tulerunt eum de petra ethan.
Qui cum venisset ad locum maxille et phi-
listiim vociferantes occurrissent ei, irruit
spiritus domini in eum et sicut solent ad odorem ig-
nis ligna consumi ita et vincula quibus ligatus
erat dissipata sunt et soluta. Inventamque
maxillam id est mandibulam asini que
iacebat arripiens interfecit in ea mille viros
et ait. In maxilla asini id est in mandibula
pulli asinarum delevi eos et percussi mille vi-
ros. Cumque canens verba complesset proiecit
mandibulam de manu et vocavit nomen illi-
us loci ramathlechi quod interpretatur elevatio
maxille. Sitiensque valde clamavit ad domi-
num et ait. Tu dedisti in manu servi tui sa-
lutem hanc maximam atque victoriam. En
siti morior incidamque in manus incircumcisorum.
Aperuitque dominus molarem dentem
in maxilla asini et egresse sunt ex ea aque. Qui-
bus haustis refocillavit spiritum et vires rece-
pit. Idcirco appellatum est nomen loci il-
lius fons invocantis de maxilla usque in
presentem diem. Iudicavitque israel in diebus
illis viginti annis. XVI. C.

Abiit quoque in gazam et vidit ibi mu-
lierem meretricem ingressusque est ad
eam. Quod cum audissent philistiim
et percrebruisset apud eos intrasse urbem samp-
son circumdederunt eum positis in porta civita- positis
tis custodibus et ibi tota nocte cum silentio
prestolantes ut facto mane exeuntem
occiderent. Dormivit autem sampson usque
ad noctis medium et inde consurgens appre-
hendit ambas porte fores cum postibus suis
et seras. Impositasque humeris portavit ad ver-
ticem montis qui respicit ebron. Post
hec amavit mulierem que habitabat in val-
le sorech et vocabatur dalida. Veneruntque
ad eam principes philistinorum atque dixe-
runt. Decipe eum et disce ab illo in quo tan-
tam habeat fortitudinem et quomodo vale-
mus eum superare et vinctum affligere. Quod si
feceris dabimus tibi singuli mille centum
argenteos. Locuta est dalida ad sampson.
Dic michi obsecro in quo sit tua maxima
fortitudo et quid sit quo ligatus rumpere
nequeas. Cui respondit sampson. Si sep-
tem nerviceis funibus necdum siccis et adhuc
humentibus ligatus fuero infirmus ero ut
ceteri homines. Attuleruntque ad eam satrape
philistinorum septem funes ut dixerat. Quibus
vinxit eum latentibus apud se insidiis et in
cubiculo finem rei expectantibus clamavit-
que ad eum. Philistiim super te sampson. Qui
rupit vincula quomodo si rumpat filum
quis stuppe tortum stamminis putamine
cum odorem ignis acceperit et non est cognitum
in quo esset fortitudo eius. Dixitque ad eum
dalida. Ecce illusisti michi et falsum lo-
cutus es. Saltem nunc indica michi quo ligari
debeas. Cui ille respondit. Si ligatus fuero
novis funibus qui numquam fuerunt in opere
infirmus ero et aliorum hominum similis.
Quibus rursum dalida vinxit eum et cla-
mavit. Philistiim super te sampson in
cubiculo insidiis preparatis. Qui ita rupit
vincula quasi fila telarum. Dixitque da-
lida rursum ad eum. Usquequo decipis
me et falsum loqueris. Ostende quo vinciri
debeas. Si inquit septem crines capitis
mei cum licio plexueris et clavum his
circumligatum terre fixeris infirmus ero. Quod
cum fecisset dalida dixit ad eum. Philisti-
im super te sampson. Qui consurgens
de sompno extraxit clavum cum crinibus
et licio. Dixitque ad eum dalida. Quomo-
do dicis quod amas me cum animus tuus
non sit mecum. Per tres vices mentitus es
michi et noluisti dicere in quo sit maxima
fortitudo tua. Cumque molesta ei esset et per
multos dies iugiter adhereret spacium
ad quietem non tribuens defecit anima
eius et ad mortem usque lassata est. Tunc
aperiens veritatem rei dixit ad eam. Fer-
rum numquam ascendit super caput meum
quia nazareus id est consecratus deo sum de
utero matris mee. Si rasum fuerit caput

meum. recedet a me fortitudo mea et deficiam e-
roque ut ceteri homines. Videns illa quod confess-
esset ei omnem animum suum, misit ad prin-
cipes philistinorum atque mandavit. Ascen-
dite adhuc semel quia nunc aperuit michi cor
suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia
quam promiserant. At illa dormire fecit eum
super genua sua et in sinu suo reclinare caput.
Vocavitque tonsorem et rasit septem crines
eius et cepit abicere eum et a se repellere. Sta-
tim enim ab eo fortitudo recessit. Dixitque.
Philistiim super te sampson. Qui de
sompno consurgens dixit in animo suo. Egre-
diar sicut ante feci et me excuciam nesciens
quod dominus recessisset ab eo. Quem cum
apprehendissent philistiim statim erue-
runt oculos eius et duxerunt gazam vinc-
tum cathenis et clausum in carcere molere
fecerunt. Iamque capilli eius renasci ce-
perant et principes philistinorum convenerunt in
unum ut immolarent hostias magnifi-
cas dagon deo suo et epularentur dicentes.
Tradidit deus noster inimicum nostrum sampso-
nem in manus nostras. Quod etiam populus videns
laudabat deum suum. eademque dicebat.
Tradidit deus noster in manus nostras adversa-
rium qui delevit terram nostram et occidit
plurimos. Letantesque per convivia sumptis
iam epulis preceperunt ut vocaretur sampson
et ante eos luderet. Qui adductus de carcere
ludebat ante eos. Feceruntque eum stare
inter duas columpnas. Qui dixit puero
regenti gressus suos. Dimitte me ut
tangam columpnas quibus omnis in-
minet domus ut recliner super eas et pau-
lulum requiescam. Domus autem plena
erat virorum ac mulierum. et erant ibi
omnes principes philistinorum ac de tecto et
solario circiter tria milia utriusque sexus
expectabant ludentem sampson. At ille
invocato domino ait. Domine deus meus
memento mei et redde michi pristinam forti-
tudinem. Deus meus. ut ulciscar de ho-
stibus meis et pro amissione duorum luminum
unam recipiam ultionem. Et apprehen-
dens ambas columpnas quibus innite-
batur domus. alteram eius dextera et alteram
leva tenens ait. Moriatur anima mea
cum philistiim. Concussisque fortiter colup-
nis cecidit domus super omnes principes et
ceteram multitudinem que erat ibi. Multoque
plures interfecit moriens quam ante vivus
occiderat. Descendentes autem fratres eius et
universa cognatio tulerunt corpus eius et se-
pelierunt inter saraa et escahol in sepulcro
patris sui manue. xvii C

Fuit eo tempore vir quidam de monte
effraym nomine michas qui
dixit matri sue. Mille centum
argenteos quos separaveras tibi et super quibus
me audiente iuraveras ecce ego habeo et
apud me sunt. Cui illa respondit. Bene-
dictus filius meus domino. Reddidit ergo
eos matri sue que dixerat ei. Consecravi et
vovi hoc argentum domino ut de manu mea
suscipiat filius meus et faciat sculptile at-
que conflatile et nunc trado illud tibi. Reddidit
igitur eos matri sue. Que ducentos tulit
argenteos et dedit eos argentario ut faceret
ex eis sculptile atque conflatile. Quod fuit in do-
mo miche qui ediculam quoque in ea do-
mo separavit et fecit ephot et teraphym id est
vestem sacerdotalem et ydola. Implevitque
unius filiorum suorum manum et factus est ei
sacerdos. In diebus illis non erat rex in israel
sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc fa-
ciebat. Fuit quoque alter adolescens de beth-
leem iuda et cognatione eius. eratque ipse levi-
tes et habitabat ibi. Egressusque de civitate
bethleem peregrinari voluit ubicumque commo-
dum sibi repperisset. Cumque venisset in montem
effraym iter faciens et declinasset parumper
in domum miche interrogatus est ab eo. Unde
venis. Qui respondit. Levita sum de beth-
leem iuda et vado ut habitem ubi potuero
et utile michi esse perspexero. Dixitque michas
mane apud me et esto michi parens
ac sacerdos. daboque tibi per annos singulos
decem argenteos ac vestem duplicem et
que ad victum necessaria sunt. Acquievit
et mansit apud hominem. fuitque illi quasi
unus de filiis. Implevitque michas ma-
num eius et habuit apud se puerum sa-
cerdotem. Nunc scio dicens quod michi
bene faciat deus habenti levitici generis
sacerdotem. xviii C

In diebus illis non erat rex in israel. et tribus dan
quaerebat possessionem sibi ut habitaret in
ea. Usque ad illum enim diem inter ceteras tribus
sortem non acceperat. Miserunt igitur filii
dan stirpis et familie sue quinque viros for
tissimos de saraa et esthaol ut explorarent t
erram et diligenter inspicerent. Dixeruntque eis.
Ite et considerate terram. Qui cum pergentes ve
nissent in montem effraym et intrassent
in domum myche requieverunt ibi. Et agnoscentes
vocem adolescentis levite. utentesque illius
diversorio dixerunt ad eum. Quis te huc ad
duxit? Quid hic agis? Quam ob causam huc
venire voluisti? Qui respondit eis. Hec
et hec prestitit michi mychas et me mercede condu
xit ut sim ei sacerdos. Rogaveruntque eum
ut consuleret dominum et scire possent an prospero
itinere pergerent et res haberet effectum. Qui respon
dit eis. Ite cum pace. dominus respicit vi
am vestram et iter quo pergitis. Euntes itaque
quinque viri venerunt lays. videruntque po
pulum habitantem in ea absque ullo timore iux
ta sydoniorum consuetudinem securum et
quietum. nullo eis penitus resistente
magnarumque opum et procul a sydone
atque a cunctis hominibus separatum. Reve
rsique ad fratres suos in saraa et esthaol et quid
egissent sciscitantibus dixerunt. Surgite
ascendamus ad eos. Vidimus enim t
erram valde opulentam et uberem. Nolite
negligere. nolite cessare. eamus et possidea
mus eam. Nullus erit labor. intrabimus
ad securos ad regionem latissimam. Tra
detque dominus nobis locum in quo nullius
rei est penuria eorum que gignuntur in terra.
Profecti igitur de cognatione dan id est
de saraa et esthaol sexcenti viri accincti
armis bellicis. ascendentesque manserunt
in cariathyarim iude. Qui locus ex eo
tempore castrorum dan nomen accepit. et
est post tergum cariathiarim. Inde transie
runt in montem effraym. Cumque venis
sent ad domum myche. dixerunt quinque
viri qui prius missi fuerant ad considerandam
terram lays ceteris fratribus suis. Nostis quod
in domibus istis sit ephot et theraphym et
sculptile atque conflatile. Videte quid vobis
placeat. Et cum paululum declinassent
ingressi sunt domum adolescentis levite qui
erat in domo myche salutaveruntque eum verbis
pacificis. Sexcenti autem viri ita ut erant
armati stabant ante ostium. At illi qui
ingressi fuerant domum iuvenis. sculp
tile et ephot et theraphym atque conflatile tollere
nitebantur. et sacerdos stabat ante ostium
sexcentis viris fortissimis haud procul ex
pectantibus. Tulerunt igitur qui intrave
rant sculptile et ephot et ydola atque conflatile.
Quibus dixit sacerdos. Quid facitis. Cui re
sponderunt. Tace et pone digitum super os
tuum venique nobiscum ut habeamus te pa
trem et sacerdotem. Quid tibi melius est ut
sis sacerdos in domo unius viri. an in una tri
bu et familia in israel. Quod cum audisset acquie
vit sermonibus eorum. et tulit ephot et ydola
atque conflatile et cum eis profectus est. Qui cum
pergerent et ante se ire fecissent parvulos et
iumenta et omne quod erat preciosum. et iamque
a domo myche essent procul. viri qui habita
bant in edibus myche conclamantes secuti sunt
et post tergum clamare ceperunt. Qui cum re
spexissent dixerunt ad mycham. Quid
tibi vis? Cur clamas? Qui respondit. De
os meos quos feci tulistis michi et sacerdo
tem et omnia que habui. et dicitis quid tibi est.
Dixeruntque ei filii dan. Cave ne ultra lo
quaris ad nos et veniant ad te viri animo
concitati et ipse cum domo tua pereas. Et sic
cepto itinere perrexerunt. Videns autem
mychas quod fortiores se essent reversus est
in domum suam. Sexcenti autem viri tulerunt
sacerdotem et que supra diximus veneruntque in
lays ad populum quiescentem atque securum
et percusserunt eos in ore gladii. urbemque
incendio tradiderunt nullo penitus ferente
presidium eo quod procul habitarent a sydo
ne et cum nullo hominum haberent quicquam
societatis ac negocii. Erat autem civitas
sita in regione roob. Quam rursum extru
entes habitaverunt in ea. vocato nomine ci
vitatis dan iuxta vocabulum patris sui
quem genuerat israel que prius lays dice
batur. Posueruntque sibi sculptile et io
nathan filium gersan filii moysi ac fi
lios eius sacerdotes in tribu dan usque ad
diem captivitatis sue. Mansitque apud

eos ydolum michę omni tempore quo fuit do
mus dei in sylo. In diebus illis non erat rex in israel.
Fuit quidam vir levites ha xix. C.
bitans in latere montis effraym qui
accepit uxorem de bethleem iuda.
Que reliquit eum et reversa est in domum pa
tris sui bethleem. mansitque apud eum quatuor
mensibus. Secutusque eam est vir suus vo
lens ei reconciliari atque blandiri et secum
reducere. habens in comitatu puerum et du
os asinos. Que suscepit eum et introduxit
in domum patris sui. Quod cum audisset socer
eius eumque vidisset. occurrit ei letus et am
plexatus est hominem. Mansitque gener
in domo soceri tribus diebus comedens cum eo
et bibens familiariter. Die autem quarto
consurgens proficisci voluit. Quem tenuit
socer et ait ad eum. Gusta prius paululum
panis et conforta stomachum sic proficisceris.
Sederuntque simul et comederunt ac biberunt.
Dixitque pater ad generum suum. Queso te
ut hodie hic maneas pariterque letemur. At ille
consurgens cepit velle proficisci. Et nichilominus
obnixe eum socer tenuit et apud se fecit ma
nere. Mane autem facto parabat levites
ad iter. Cui rursum socer. Oro te inquit ut
paululum cibi accipias et assumptis viri
bus donec increscat dies postea proficiscaris.
Comederunt ergo simul. Surrexitque ado
lescens ut pergeret cum uxore sua et puero.
Cui rursum locutus est socer. Considera
quod dies ad occasum declivior sit et propinquet
ad vesperam. Mane apud me etiam hodie
et duc letum diem et cras proficisceris ut
vadas in domum tuam. Noluit gener acqui
escere sermonibus eius. sed statim perrexit et venit
contra iebus que altero nomine vocabatur
ierusalem. ducens secum duos asinos onustos
et concubinam. Jamque erant iuxta iebus
et dies mutabatur in noctem. Dixitque puer
ad dominum suum. Veni obsecro declinemus
ad urbem iebuseorum et maneamus in ea.
Cui respondit dominus. Non ingrediar
oppidum gentis aliene que non est de filiis
israel. sed transibo usque gabaa. et cum illuc
pervenero manebimus in ea. aut certe in urbe
rama. Pergemus ad locum qui est in latere
montis effraym unde veneramus in bethleem.

Transierunt igitur iebus et ceptum carpebant
iter. Occubuitque eis sol iuxta gabaa que
est in tribu beniamyn. diverteruntque ad eam
ut manerent ibi. Quo cum intrassent sede
bant in platea civitatis et nullus eos recipere
volebat hospicio. Et ecce apparuit homo se
nex revertens de agro et de opere suo vespere qui
et ipse erat de monte effraym et peregrinus ha
bitabat in gabaa. Homines autem illius
regionis erant filii gemini. Elevatisque
oculis vidit senex sedentem hominem cum
sarcinulis suis in platea civitatis et dixit
ad eum. Unde venis et quo vadis? Qui re
spondit ei. Profecti sumus de bethleem iuda
et pergimus ad locum nostrum qui est in latere
montis effraym. Unde ieramus in beth
leem et nunc vadimus ad domum dei. Nul
lusque nos sub tectum suum suscipere habentes
paleas et fenum in asinorum pabulum et
panem ac vinum in meos et ancille tue usus
et pueri qui mecum est. Nulla re indigemus
nisi hospicio. Cui respondit senex. Pax
tecum sit. Ego prebebo omnia tibi que ne
cessaria sunt tantum queso ne in platea re
maneas. Introduxitque eum in domum
suam et pabulum asinis prebuit ac postquam
laverunt pedes suos recepit eos in convivium.
Illis epulantibus et post laborem itineris cibo ac
potu reficientibus corpora venerunt viri civitatis
illius filii belial id est absque iugo et circumdan
tes domum senis fores pulsare ceperunt
clamantes ad dominum domus atque dicentes.
Educ virum qui ingressus est in domum
tuam ut abutamur eo. Egressusque est ad eos
senex et ait. Nolite fratres malum hoc quia
ingressus est homo hospitium meum et ces
sate ab hac stulticia. Habeo filiam virgi
nem et hic homo habet concubinam educam
eas ad vos et humilietis eas et vestram libidi
nem compleatis. tantum obsecro ne sce
lus hoc contra naturam operemini in virum. No
lebant acquiescere sermonibus eius. Quod
cernens homo eduxit ad eos concubinam
suam et eis tradidit illudendam. Qua cum
tota nocte abusi essent dimiserunt eam
mane. At mulier recedentibus tenebris ve
nit ad hostium domus ubi manebat dominus
suus et ibi corruit. Mane facto surrexit homo

et aperuit hostium ut ceptam expleret viam et
ecce concubina eius iacebat ante hostium sparsis in
limine manibus. Cui ille putans eam quies
cere loquebatur: Surge et ambulemus. Qua
nichil respondente intelligens quod erat mortua
tulit eam et imposuit asino. reversusque est in
domum suam. Quam cum ingressus esset
arripuit gladium et cadaver uxoris cum ossi
bus suis in duodecim partes ac frusta concidens
misit in omnes terminos israel. Quod cum vidissent
singuli conclamabant: Numquam res talis
facta est in israel ex eo die quo ascenderunt pa
tres nostri de egypto usque in presens tempus. Fer
te sententiam et in commune decernite quid
facto opus sit. XX. C.

Egressi sunt itaque omnes filii israel et
pariter congregati quasi vir unus
de dan usque bersabee et terra galaad
ad dominum in masphpha omnes anguli populorum
et cuncte tribus israel in ecclesiam populi dei conve
nerunt quadringenta milia peditum pugna
torum. Nec latuit filios beniamyn quod
ascendissent filii israel in masphpha. Interro
gatusque levita maritus mulieris interfecte
quomodo tantum scelus perpetratum esset
respondit: Veni in gabaa beniamyn cum uxo
re mea illucque diverti et ecce homines illius
civitatis circumdederunt nocte domum in qua
manebam volentes me occidere et uxorem meam
incredibili libidinis furore vexantes denique
mortua est. Quam arreptam in frusta concidi
misique partes in omnes terminos possessionis
vestre quia numquam tantum nephas et tam
grande piaculum factum est in israel. Adestis om
nes filii israel decernite quid facere debeatis. Stans
que omnis populus quasi unius hominis ser
mone respondit: Non recedemus in taberna
cula nostra nec suam quisquam intrabit domum
sed hoc contra gabaa in commune faciemus. De
cem viri eligantur ex centum ex omnibus tribu
bus israel et centum de mille et mille de decem milibus
ut comportent exercitui cibaria ut possimus
pugnantes contra gabaa beniamyn reddere
ei pro scelere quod meretur. Convenitque universus
israel ad civitatem quasi unus homo eadem
mente unoque consilio et miserunt nuntios ad
omnem tribum beniamyn qui dicerent:
Cur tantum nefas in vobis repertum est.
Tradite homines de gabaa qui hoc flagitium
perpetraverunt ut moriantur et auferatur malum
de israel. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum
israel audire mandatum sed ex cunctis urbibus
que sue sortis erant convenerunt in gabaa ut
illis ferrent auxilium et contra universum popu
lum israel dimicarent. Inventi sunt viginti
quinque milia de beniamyn educentium gla
dium preter habitatores gabaa qui septin
genti erant viri fortissimi. ita sinistra ut dex
tera prelantes. et sic fundis ad certum iacien
tes lapides ut capillum quoque possent percu
tere et nequaquam in alteram partem ictus lapidis
deferretur. Virorum quoque israel absque filiis
beniamyn. inventa sunt quadringenta milia
educentium gladios et paratorum ad pugnam.
Qui surgentes venerunt in domum dei hoc
est in sylo. Consulueruntque dominum atque dixerunt:
Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis
contra filios beniamyn. Quibus respondit
dominus: Iudas sit dux vester. Statimque filii
surgentes mane castra metati sunt iuxta
gabaa et inde procedentes ad pugnam contra
beniamyn urbem oppugnare ceperunt.
Egressique filii beniamyn de gabaa occide
runt de filiis israel illo die viginti duo milia
virorum. Rursumque filii israel et fortitudine
et numero confidentes in eodem loco in quo prius
certaverant aciem direxerunt. ita tamen ut
prius ascenderent et flerent coram domino
ad vesperam. Consulerentque eum et dicerent: De
beo ultra procedere ad dimicandum contra fi
lios beniamyn fratres meos an non. Qui
bus ille respondit: Ascendite ad eos et in
ite certamen. Cumque filii israel altero die
contra beniamyn ad prelium processissent eru
perunt filii beniamyn de portis gabaa et
occurrentes eis tanta in eos cede bachati sunt
ut decem et octo milia virorum educentium gla
dium prosternerent. Quamobrem omnes filii
israel venerunt in domum dei et sedentes flebant
coram domino. Ieiunaveruntque die illo
usque ad vesperam. et obtulerunt ei holocausta
et pacificas victimas et super altari suo in
terrogaverunt. Eo tempore ibi erat archa federis
dei. et finees filius eleazari filii aaron pre
positus domus. Consuluerunt igitur dominum at
que dixerunt: Exire ultra debemus ad pug

ueniam contra beniamyn fratres nostros an quie-
scere. Quibus ait dominus. Ascendite. cras enim
tradam eos in manus uestras. Posueruntque
filii israel insidias per circuitum urbis gabaa.
et tercia uice sicut semel et bis contra beniamyn
exercitum produxerunt. Sed et filii beniamyn
audacter erumpunt de ciuitate et fugientes
aduersarios longius persecuti sunt ita ut uul-
nerarent ex eis sicut primo et secundo die et
cederent per duas semitas terga uertentes quarum
una ferebatur in bethel et altera in gabaa at-
que prostrauerunt triginta circiter uiros. Puta-
uerunt enim eos solito more cedere qui fugam
arte simulantes inierunt consilium ut abstrahe-
rent eos de ciuitate quasi fugientes ad su-
pradictas semitas perducerent. Omnes itaque
filii israel surgentes de sedibus suis tetenderunt
aciem loco qui uocabatur baalthamar.
Insidie quoque que circa urbem erant pau-
latim se aperire ceperunt et ab occidentali ur-
bis parte procedere. Sed et alia milia uirorum de uni-
uerso israel habitatores urbis ad certamina
prouocabant. Ingrauatumque est bellum con-
tra filios beniamyn et non intellexerunt quod
ex omni parte illis instaret interitus. Percus-
sitque eos dominus in conspectu filiorum israel et interfe-
cerunt ex eis in illo die uiginti quinque mi-
lia hominum et centum uiros omnes bellato-
res et educentes gladium. Filii autem be-
niamyn cum se inferiores esse uidissent
ceperunt fugere. Quod cernentes filii israel dede-
runt eis ad fugiendum locum ut ad prepara-
tas insidias peruenirent quas iuxta urbem
posuerant. Qui cum repente de latibulis
surrexissent et beniamyn cedentibus terga da-
rent. ingressi sunt ciuitatem et percusserunt
eam in ore gladii. Signum autem dederant
filii israel hiis quos in insidiis collocauerant
ut postquam urbem cepissent ignem accende-
rent ut ascendente in altum fumo captam
urbem demonstrarent. Quod cum cernerent
filii israel in ipso certamine positi. putauerunt
enim filii beniamyn eos fugere et instancius con-
sequebantur cesis de exercitu eorum triginta uiris
et uiderunt quasi columpnam fumi de ciuita-
te conscendere. Beniamyn quoque retro aspi-
ciens cum captam cerneret ciuitatem et flam-
mas in sublime ferri qui prius simulaue-
rant fugam. uersa facie fortius resistebant. Quod
cum uidissent filii beniamyn in fugam uersi
sunt et ad uiam deserti ire ceperunt illuc quoque
eos aduersariis persequentibus. Sed et hii qui ur-
bem accenderant occurrerunt eis. Atque ita factum
est ut ex utraque parte ab hostibus cederentur nec
ulla erat morientium requies. Ceciderunt-
que prostrati sunt ad orientalem plagam
urbis gabaa. Fuerunt autem qui in eodem loco
interfecti sunt decem et octo milia uirorum omnes ro-
bustissimi pugnatores. Quod cum uidissent
qui remanserant de beniamyn fugerunt ad so-
litudinem et pergebant ad petram cuius uoca-
bulum est remmon. In illa quoque fuga pala-
tes et in diuersa tendentes occiderunt quinque mi-
lia uirorum. Et cum ultra tenderent persecuti sunt eos
et interfecerunt etiam alia duo milia. Et sic fac-
tum est ut omnes qui ceciderant de beniamyn in
diuersis locis essent uiginti quinque milia
pugnatores et ad bellandum promptissimi.
Remanserunt itaque de omni numero be-
niamyn qui euadere potuerunt et fugere in solitu-
dinem sexcenti uiri. sederuntque in petra remmo
mensibus quatuor. Regressi autem filii israel omnes
reliquias ciuitatis a uiris usque ad iumen-
ta gladio percusserunt. cunctasque urbes et uicu-
los beniamyn uorax flamma consumpsit.
Iurauerunt quoque filii israel in masf- · xxi · · C
pha et dixerunt. Nullus nostrum dabit de filiis
beniamyn de filiabus suis uxorem. Et uene-
runtque omnes ad domum dei in sylo et in con-
spectu eius sedentes usque ad uesperam leua-
uerunt uocem magnam et ululatu ceperunt
flere dicentes. Quare domine deus israel factum est hoc
malum ut hodie una tribus auferretur ex nobis.
Altera autem die diluculo consurgentes extrux-
erunt altare et obtulerunt ibi holocausta et
pacificas uictimas et dixerunt. Quis non as-
cendit in exercitu domini de uniuersis tribubus israel
Grandi enim se iuramento constrinxerant cum
essent in maspha. interfici eos qui defuissent.
Ductique penitencia filii israel super fratre suo
beniamyn ceperunt dicere. Ablata est una tri-
bus de israel. Unde uxores accipient. Omnes enim
in commune iurauimus non daturos nos his
filias nostras. Idcirco dixerunt. Quis est de
uniuersis tribubus israel qui non ascendit ad
dominum in maspha. Et ecce inuenti sunt habita-

tores iabis galaad in illo exercitu non fuisse.
Eo quoque tempore cum essent in sylo nullus ex
eis ibi repertus est. Miserunt itaque decem milia
viros robustissimos et preceperunt eis. Ite et percu-
tite habitatores iabis galaad in ore gladii
tam uxores quam parvulos eorum. Et hoc erit quod ob-
servare debeatis. Omne genus masculinum et
mulieres que cognoverunt viros interficite. vir-
gines autem reservate. Inventeque sunt de ia-
bes galaad quadringente virgines que ne-
scierunt viri thorum et adduxerunt eas ad ca-
stra in sylo in terra chanaan. Miseruntque ad fi-
lios benyamyn qui erant in petra remmon et
ut eas in pace susciperent. Veneruntque filii
benyamyn in illo tempore et date sunt eis uxo-
res de filiabus iabis galaad. alias autem non
repererunt quas similiter traderent. Universus-
que israel valde doluit et egit penitudinem
super interfectione unius tribus ex israel. Dixeruntque
maiores natu. Quid faciemus reliquis
qui non habent uxores. Omnes in benyamyn
femine conciderunt et magna nobis cura ingenti
studio providendum est ne una tribus deleatur
ex israel. Filias nostras eis dare non possumus
constricti iuramento et maledictione qua diximus.
Maledictus qui dederit de filiabus suis filiis be-
nyamyn uxorem. Ceperuntque consilium atque
dixerunt. Ecce sollempnitas domini est
in sylo anniversaria que sita est ad septentrio-
nem urbis bethel et ad orientalem plagam
vie que de bethel tendit ad sychimam et ad meri-
diem oppidi lebona. Preceperuntque filiis
benyamyn atque dixerunt. Ite et latitate
in vineis. Cumque videritis filias sylo ad du-
cendos choros ex more procedere exite repente
de vineis et rapite eas singuli uxores singulas
et pergite in terram benyamyn. Cumque venerint
patres earum ac fratres et adversum vos querere
ceperint atque iurgari dicemus eis. Misereimini
eorum non enim rapuerunt eas iure bellantium
atque victorum sed rogantibus ut acciperent et non
dedistis eis et a vestra parte peccatum est. Feceruntque
filii benyamyn ut sibi fuerat imperatum et
iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his
que ducebant choros uxores singulas abi-
eruntque in possessionem suam edificantes
urbes et habitantes in eis. Filii quoque israel
reversi sunt per tribus et familias in tabernacula
sua. In diebus illis non erat rex in israel. sed unus-
quisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat.

Explicit liber iudicum. Incipit liber ruth.

In diebus unius iu- .i.
dicis quando iudices
preerant. facta est fames
in terra. Abiitque homo de
bethleem iuda ut pere-
grinaretur in regione mo-
abitide cum uxore sua
ac duobus liberis. Ipse
vocabatur elymelech
et uxor eius noemy et
duo filii alter maalon
et alter cheylon effrathei
de bethleem iuda. Et in-
gressique regionem mo-
abitidem morabantur
ibi et mortuus
est elymelech maritus
noemy. remansitque
ipsa cum filiis. Qui
acceperunt uxores moa-
bitidas. quarum una
vocabatur orpha et altera
ruth. Manseruntque
ibi decem annis et ambo
mortui sunt maalon videlicet et cheylon.
Remansitque mulier orbata duobus liberis
ac marito. Et surrexit ut in patriam perge-
ret cum utraque nuru sua. de regione moabiti-
de. Audierat enim quod dominus respexisset populum
suum et dedisset eis escas. Egressa est itaque
de loco peregrinationis sue cum utraque nu-
ru sua. Et iam in via posita revertendi in
terram iuda. dixit ad eas. Ite in domum ma-
tris vestre. Faciat dominus vobiscum misericordiam
sicut fecistis cum mortuis et mecum. Det vo-
bis invenire requiem in domibus virorum
quas sortiture estis. Et osculata est eas. Que
elevata voce flere ceperunt et dicere. Tecum
pergemus ad populum tuum. Quibus illa respon-
dit. Revertimini filie mee cur venitis
mecum. Num ultra habeo filios in utero
meo. ut viros ex me sperare possitis. Reverti-
mini filie moabitide. iam enim senectute
confecta sum nec apta vinculo coniugali.
Et etiam si possem hac nocte concipere et parere

filios si eos expectare velitis donec crescant et
annos impleant pubertatis ante eritis ve
tule quam nubatis. Nolite queso filie mee fa
cere hoc quia vestra angustia me magis pre
mit et egressa est manus domini contra me.
Elevata igitur voce rursum flere ceperunt.
Orpha osculata est socrum ac reversa est. Ruth
adhesit socrui sue. Cui dixit noemy. En re
versa est cognata tua ad populum suum et ad
deos suos. vade cum ea. Que respondit. Ne
adverseris michi ut relinquam te et abeam.
quocumque perrexeris pergam. Et ubi morata
fueris et ego pariter morabor. Populus tuus
populus meus. et deus tuus deus meus. Que te
morientem terra susceperit in ea moriar: ibique
locum accipiam sepulture. Hec michi fa
ciat deus et hec addat si non sola mors me et te se
paraverit. Videns ergo noemy quod obstinato
ruth animo decrevisset secum pergere adver
sari noluit nec ultra ad suos reditum per
suadere. Profecteque sunt simul et venerunt in
bethleem. Quibus urbem ingressis velox apud
cunctos percrebuit fama. Dicebantque mu
lieres. Hec est illa noemy. Quibus ait. Ne
vocetis me noemy id est pulchram. sed vo
cate me maram id est amaram. quia val
de me amaritudine replevit omnipotens. Egres
sa sum plena et vacuam reduxit me dominus.
Cur igitur vocatis me noemy quam humi
liavit dominus et afflixit omnipotens. Venit
ergo noemy cum ruth moabitide nuru sua
de terra peregrinationis sue ac reversa est in beth
leem quando primum ordea metebantur. II. C

Erat autem viri eius elymelech con
sanguineus homo potens et mag
narum opum nomine booz. Dixitque
ruth moabitidis ad socrum suam. Si iubes
vadam in agrum et colligam spicas que me
tentium fugerint manus ubicumque clemen
tis in me patrisfamilias repero gratiam. Cui
illa respondit. Vade filia mi. Abiit itaque et col
ligebat spicas post terga metentium. Acci
dit autem ut ager ille haberet dominum nomine bo
oz qui erat de cognatione elymelech. et ecce
ipse veniebat de bethleem. Dixitque messoribus.
Dominus vobiscum. Qui responderunt ei. Bene
dicat tibi dominus. Dixitque booz iuveni qui pre
erat messoribus. Cuius est hec puella. Qui
respondit. Hec est moabitis que venit cum noe
my de regione moabitide et rogavit ut spicas
colligeret remanentes sequens messorum
vestigia. et de mane usque nunc stat in agro et
ne ad momentum quidem domum reversa
est. Et ait booz ad ruth. Audi filia ne vadas
ad colligendum in alterum agrum nec recedas
ab hoc loco sed adiungere puellis meis et ubi
messuerint sequere. Mandavi enim pueris me
is ut nemo tibi molestus sit. Sed etiam
si sitieris vade ad sarcinulas et bibe aquas
de quibus et pueri bibunt. Que cadens in faci
em suam et adorans super terram dixit ad eum.
Unde michi hoc ut invenirem gratiam ante
oculos tuos et nosse me dignareris peregrinam
mulierem. Cui ille respondit. Nunciata
sunt michi omnia que feceris socrui tue post mortem
viri tui et quod reliqueris parentes tuos et terram
in qua nata es et veneris ad populum quem an
nesciebas. Reddat tibi dominus pro opere tuo
et plenam mercedem recipias a domino deo
israel ad quem venisti et sub cuius confugisti alas.
Que ait. Inveni gratiam apud oculos tuos
domine mi. qui consolatus es me et locutus es
ad cor ancille tue. que non sum similis unius
puellarum tuarum. Dixitque ad eam booz. Quando
hora vescendi fuerit veni huc et comede pa
nem et intinge buccellam tuam in aceto. Se
dit itaque ad messorum latus et congessit pole
tam sibi. Comeditque et saturata est et tulit re
liquias. Atque inde surrexit ut spicas ex more
colligeret. Precepit autem booz pueris suis di
cens. Etiam si vobiscum metere voluerit ne
prohibeatis eam. et de vestris quoque manipulis
proicite de industria et remanere permittite ut ab
sque rubore colligat. et colligentem nemo cor
ripiat. Collegit ergo in agro usque ad vesperam.
Et que collegerat virga cedens et excuciens in
venit ordei quasi ephy mensuram id est tres
modios. Quos portans reversa est in civitatem
et ostendit socrui sue. insuper protulit et dedit
de reliquiis cibi sui quo saturata fuerat.
Dixitque ei socrus. Ubi hodie collegisti et
ubi fecisti opus. Sit benedictus qui miser
tus est tui. Indicavitque ei apud quem es
set operata et nomen dixit viri. quod booz voca
retur. Cui respondit noemy. Benedictus
sit a domino quia eandem gratiam quam prebuerat

uiuis seruauit et mortuis. Rursumque. Propinquus ait noster est homo. Et ruth. Hoc quoque inquit precepit michi ut tamdiu messoribus eius iungerer. donec omnes segetes meterentur. Cui dixit socrus. Melius est filia mi. ut cum puellis eius exeas ad metendum ne in alieno agro quispiam resistat tibi. Iuncta est itaque puellis booz et tamdiu cum eis messuit donec ordea et triticum in horreis conderentur. iii. C

Postquam autem reuersa est ad socrum suam audiuit ab ea. Filia mi quaeram tibi requiem et prouidebo ut bene sit tibi. Booz iste cuius puellis in agro iuncta es. propinquus est noster et hac nocte aream ordei uentilat. Laua igitur et ungere et induere uestimentis cultioribus et abscondite ac descende in aream. Non te uideat homo donec esum potumque finierit. Quando autem ierit ad dormiendum nota locum in quo dormiat. ueniesque et discooperies pallium quo operitur a parte pedum et proicies te et ibi iacebis. Ipse autem dicet tibi quid agere debeas. Que respondit. Quicquid preceperis faciam. Descenditque in aream et fecit omnia que sibi imperauerat socrus. Cumque comedisset booz et bibisset et factus esset hylarior. issetque ad dormiendum iuxta aceruum manipulorum. uenit abscondite et discooperto a pedibus eius pallio se proiecit. Et ecce iam nocte media expauit homo et conturbatus est. uiditque mulierem iacentem ad pedes suos et ait illi. Que es. Illaque respondit. Ego sum ruth ancilla tua. Expande pallium tuum super famulam tuam. quia propinquus es. Et ille. Benedicta inquit es a domino filia et priorem misericordiam posteriore superasti. quia non es secuta iuuenes pauperes siue diuites. Noli ergo metuere sed quicquid dixeris michi faciam tibi. Scit enim omnis populus qui habitat intra portas urbis mee mulierem te esse uirtutis. Nec abnuo me propinquum esse sed est alius me propinquior. Quiesce hac nocte et facto mane si te uoluerit propinquitatis iure retinere bene res acta est. Sin autem ille noluerit ego te absque ulla dubitatione suscipiam. uiuit dominus. Dormi usque mane. Dormiuit itaque ad pedes eius usque ad noctis abscessum. Surrexitque itaque antequam homines se cognoscerent mutuo et dixit booz. Caue ne quis nouerit quod huc ueneris. Et rursum. Expande inquit pallium tuum quo operiris et tene utraque manu. Qua extendente et tenente mensus est sex modios ordei et posuit super eam. Que portans ingressa est ciuitatem et uenit ad socrum suam. Que dixit ei. Quid egisti filia. Narrauitque ei omnia que fecisset ei homo et ait. Ecce sex modios ordei dedit michi et ait. Nolo uacuam te reuerti ad socrum tuam. Dixitque noemy. Expecta filia donec uideamus quem res exitum habeat. Neque enim cessabit homo nisi compleuerit quod locutus est. iiii. C

Ascendit ergo booz ad portam et sedit ibi. Cumque uidisset propinquum preterire de quo prius habitus sermo est. dixit ad eum. Declina paulisper et sede hic. uocans eum nomine suo. Qui deuertit et sedit. Tollens autem booz decem uiros de senioribus ciuitatis dixit ad eos. Sedete hic. Quibus residentibus locutus est ad propinquum. Partem agri fratris nostri elymelech uendit noemy que reuersa est de regione moabitide. quod audire te uolui et tibi dicere coram cunctis sedentibus et maioribus natu de populo meo. Si uis possidere agrum iure propinquitatis eme et posside. Sin autem tibi displicet hoc ipsum indica michi ut sciam quid facere debeam. Nullus est enim propinquus excepto te qui primus es et me qui secundus sum. At ille respondit. Ego agrum emam. Cui dixit booz. Quando emeris agrum de manu mulieris ruth quoque moabitidem que uxor fuit defuncti debes accipere ut suscites nomen propinqui tui in hereditate sua. Qui respondit. Cedo iure propinquitatis. neque enim posteritatem familie mee delere debeo. Tu meo utere priuilegio quo me libenter carere profiteor. Hic autem erat mos antiquitus in israel inter propinquos. ut si quando alter alteri suo iure cedebat ut esset firma concessio soluebat homo calciamentum suum et dabat proximo suo. Hoc erat testimonium concessionis in israel. Dixit ergo propinquo suo booz. Tolle calciamentum. Quod statim soluit de pede suo. At ille maioribus natu et uniuerso populo. Testes uos inquit estis

hodie quod possiderim omnia que fuerunt Elyme-
lech et Chelion et Maalon tradente Noemy. Et
Ruth Moabitidem uxorem Maalon in coniu-
gium sumpserim ut suscitem nomen defunc-
ti in hereditate sua, ne uocabulum eius de
familia sua ac fratribus et populo deleatur. Vos,
inquam, huius rei testes estis. Respondit omnis
populus qui erat in porta et maiores natu: Nos
testes sumus. Faciat Dominus hanc mulierem que
ingreditur domum tuam sicut Rachel et Lyam que
edificauerunt domum Israel, ut sit exemplum uirtutis
in Effrata et habeat celebre nomen in Bethleem. Fiat-
que domus tua sicut Phares quem Thamar
peperit Iude de semine quod dederit tibi Dominus ex hac pu-
ella. Tulit itaque Booz Ruth et accepit uxorem.
Ingressusque est ad eam et dedit illi Dominus ut conci-
peret et pareret filium. Dixeruntque mulieres ad Noe-
my: Benedictus Dominus qui non est passus ut defi-
ceret successor familie tue et uocaretur nomen
eius in Israel. Et habeas qui consoletur animam tuam et enu-
triat senectutem tuam. De nuru enim tua natus est que
te diligit et multo tibi est melior quam si septem haberes
filios. Susceptumque Noemy puerum posuit in
sinu suo et nutricis ac gerule fungebatur officio.
Vicine autem mulieres congratulantes ei et dicentes:
Natus est filius Noemy. Vocaueruntque
nomen eius Obeth. Hic est pater Ysay patris
Dauid. Hee sunt generationes Phares. Pha-
res genuit Esrom. Esrom genuit Aram. A-
ram genuit Amynadab. Amynadab ge-
nuit Naason. Naason genuit Salmon.
Salmon genuit Booz. Booz genuit Obeth.
Obeth genuit Ysay. Ysay genuit Dauid re-
gem. Explicit liber Ruth. Incipit prologus
in libros Regum. Capitulum .I.

Viginti et duas esse litteras apud He-
breos Syrorum quoque et Chaldeorum
lingua testatur que Hebree mag-
na ex parte confinis est. Nam et
ipsi uiginti duo elementa habent eodem so-
no, sed diuersis caracteribus. Samaritani etiam
pentateucum Moysi totidem litteris scrip-
titant, figuris tantum et apicibus discrepantes.
templi
Certumque est Hesdram scribam legisque docto-
rem post captam Ierosolimam et instaura-
tionem sub Zorobabel alias litteras repperisse
quibus nunc utimur, cum ad illud usque tem-
pus iidem Samaritanorum et Hebreorum carac-
teres fuerint. In libro quoque Numerorum hec eadem
supputatio sub Leuitarum ac sacerdotum censu
mystice ostenditur. Et nomen Domini tethragra-
maton in quibusdam grecis uoluminibus usque
hodie antiquis expressum litteris inuenimus.
Sed et psalmi tricesimus sextus et centesimus
decimus et centesimus undecimus et centesimus
octauus decimus et centesimus quadragesimus
quartus, quamquam diuerso scribantur metro, ta-
men eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et
Ieremie lamentationes et oratio eius, et Salomo-
nis quoque in fine Prouerbia ab eo loco in quo
ait: Mulierem fortem quis inueniet, eisdem
alphabetis uel incisionibus supputantur. Por-
ro quinque littere duplices apud Hebreos sunt:
caph, mem, nun, phe, sade. Aliter enim per
has scribunt principia medietatesque uerborum,
aliter fines. Unde et quinque a plerisque libri du-
plices estimantur: Samuel, Malachym, Da-
breiamyn, Hesdras, Ieremias cum Cynoth, id
est Lamentationibus suis. Quomodo igitur
uiginti duo elementa sunt per que scribimus
hebraice omne quod loquimur, et eorum initiis
uox humana comprehenditur, ita uiginti duo
uolumina supputantur, quibus quasi litteris
et exordiis in Dei doctrina tenera adhuc et lac-
tens uiri iusti eruditur infantia. Primus
apud eos liber uocatur Bresith, quem nos
Genesim dicimus. Secundus Elesmoth, qui Exo-
dus appellatur. Tertius Uagecra, id est Leui-
ticus. Quartus Uagedaber, quem Numerum
uocamus. Quintus Addabarym, qui Deute-
ronomium prenotatur. Hii sunt quinque libri
Moysi, quos proprie Thorath, id est legem, ap-
pellant. Secundum prophetarum ordinem faci-
unt et incipiunt ab Ihesu filio Naue, qui apud
eos Iosue bennum dicitur. Deinde subtexunt
Sophtim, id est Iudicum librum, et in eundem
compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta
est narratur hystoria. Tertius sequitur Sa-
muel, quem nos Regnorum primum et secundum dici-
mus. Quartus Malachym, id est Regum,
qui tertio et quarto Regnorum uolumine continetur.
Meliusque est multo Malachym, id est Regum,
quam Malachoth, id est Regnorum dicere. Non enim
multarum gentium regna describit, sed unius
israhelitici populi, qui tribubus duodecim
continetur. Quintus est Ysaias. Sextus Ie-

mias. Septimus ezechiel. Octavus liber duode-
cim prophetarum. quod apud illos vocatur thareas-
ra. Tercius ordo agiographa possidet. Et primus
liber incipit a iob. Secundus a david. quem
quinque incisionibus et uno psalmorum volu-
mine comprehendunt. Tercius est salomon tres
libros habens. proverbia que illi parabolas id est
masloth appellant. Quartus ecclesiasten id
est coeleth. Quintus est canticum canticorum
quem titulo sirasirim prenotant. Sextus
est daniel. Septimus dabreiamin. id est ver-
ba dierum quod significantius cronicon totius
divine hystorie possumus appellare qui
liber apud nos paralipomenon primus et secundus
inscribitur. Octavus hesdras et ipse similiter
apud grecos et latinos in duos libros divi-
sus est. Nonus hester. Atque ita fiunt pariter
veteris legis libri viginti duo. id est moysi
quinque. prophetarum octo. agiographa novem.
Quamquam nonnulli ruth et cynoth inter agio-
grapha scriptitent. et libros hos putent in
suo numero supputandos. ac per hoc esse prisce
legis libros viginti quatuor. quos sub numero
viginti quatuor seniorum. Apokalipsis iohannis
inducit adorantes agnum et coronas suas
prostratis vultibus offerentes stantibus coram quat-
uor animalibus oculatis ante et retro id est in
preteritum et in futurum respicientibus et indefessa
voce clamantibus. Sanctus sanctus sanctus dominus
deus omnipotens qui est et qui erat et qui venturus est.
Hic prologus scripturarum quasi galeatum
principium omnibus libris quos de hebreo
vertimus in latinum convenire potest ut scire valeamus
quicquid extra hos est inter apocrifa esse ponendum.
Igitur sapientia que vulgo salomonis inscri-
bitur et iesu filii syrach liber et iudith et thobias
et pastor non sunt in canone. Machabeorum pri-
mum librum hebraicum repperi. secundus grecus est
quod ex ipsa frasi probari potest. Que cum ita se
habeant. obsecro te lector. ne laborem meum rep-
rehensionem estimes antiquorum. In templo dei
offert unusquisque quod potest. Alii aurum et
argentum et lapides preciosos alii byssum et
purpuram et coccum offerunt et iacinctum.
Nobiscum bene agitur si obtulimus pelles
et caprarum pilos. Et tamen apostolus contempti-
biliora nostra magis necessaria iudicat.
Unde et tota tabernaculi illa pulchritudo

et per singulas species ecclesie presentis futureque distincta pel-
libus tegitur et ciliciis ardoremque solis et iniuriam ymbrium
ea que viliora sunt prohibent. Lege ergo primum Sa-
muel et malachim meum. meum inquam meum. Quicquid
enim crebrius vertendo et emendando sollicitius et didi-
cimus et tenemus. nostrum est. Et cum intellexeris quod an-
tea nesciebas vel interpretem me estimato si gratus
es vel parafrasten si ingratus. Quamquam mihi omnino
conscius non sim mutasse me quippiam de hebraica
veritate. Certe si incredulus es lege grecos codices
et latinos et confer cum hiis opusculis. et ubicumque
inter se videris discrepare interroga quemlibet hebre-
orum cui magis accommodare debeas fidem. Et si nostra
firmaverit puto quod eum non estimes coniectorem. ut
eodem loco similiter mecum divinaverit. Sed et vos
famulas christi rogo que domini discumbentis precio-
sissimo fidei myrro unguitis caput que nequaquam
salvatorem queritis in sepulchro. quibus iam ad
patrem christus ascendit. ut contra latrantes canes
qui adversum me rapido ore deseviunt et circumeunt
civitatem atque in eo se doctos arbitrantur si a-
liis detrahant. orationum vestrarum clipeos opponati-
tis. Ego sciens humilitatem meam. illius semper
sententie recordabor. Dixi custodiam vias me-
as ut non delinquam in lingua mea. Posui ori
meo custodiam cum consisteret peccator adversum me.
Obmutui et humiliatus sum et silui a bonis.

Explicit prologus. Incipit liber Regum primus. i.

vir unus de ramatha in sophym
de monte effraym et nomen eius helcha-
na. filius ieroboam filii helyu. filii tho-
chau. filii suph. effrateus. Et habuit

uxores duas, nomen uni Anna et nomen secunde Fenenna. Fueruntque Fenenne filii, Anne autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Sylo. Erant autem ibi duo filii Hely, Ofni et Phynees, sacerdotes Domini. Venit ergo dies et immolavit Helchana, deditque Fenenne uxori sue et cunctis filiis eius et filiabus partes. Anne autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius. Affligebat quoque eam emula eius et vehementer angebat, in tantum ut exprobraret quod conclusisset Dominus vulvam eius. Sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent ad domum Domini, et sic provocabat eam. Porro illa flebat et non capiebat cibum. Dixit ergo Helchana vir suus: Anna, cur fles? et quare non comedis? et quam ob rem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior sum tibi quam decem filii? Surrexit autem Anna postquam comederat et biberat in Sylo. Et Hely sacerdote sedente super sellam ante postes domus Domini, cum esset Anna amaro animo, oravit Dominum flens largiter, et votum vovit dicens: Domine Deus exercituum, si respiciens videris afflictionem famule tue, et recordatus mei fueris, nec oblitus ancille tue, dederisque serve tue sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vite eius, et novacula non ascendet super caput eius. Factum est autem cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Hely observaret os eius. Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, et vox illius penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam Hely temulentam, dixitque illi: Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna: Nequaquam, inquit, domine mi. Nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque et omne quod inebriare potest non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial, quia ex multitudine doloris et meroris mei locuta sum usque in presens. Tunc Hely ait ei: Vade in pace, et Deus Israel det tibi petitionem quam rogasti eum. Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam et comedit, vultusque eius non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane et adoraverunt coram Domino, reversique sunt et venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Helchana Annam uxorem suam, et recordatus est eius Dominus. Et factum est post circulum dierum concepit Anna et peperit filium, vocavitque nomen eius Samuel, eo quod a Domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius Helchana et omnis domus eius ut immolaret Domino hostiam sollempnem et votum suum, et Anna non ascendit. Dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans, et ducam eum et appareat ante conspectum Domini et maneat ibi iugiter. Et ait ei Helchana vir suus: Fac quod tibi bonum videtur, et mane donec ablactes eum. Precorque ut impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier et lactavit puerum suum donec amoveret eum a lacte. Et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus et tribus modiis farine et amphora vini, et adduxit eum ad domum Domini in Sylo. Puer autem erat adhuc infantulus. Et immolaverunt vitulum et obtulerunt puerum Hely. Et ait Anna: Obsecro, domine mi, vivit anima tua, domine, ego sum mulier illa que steti coram te hic orans Dominum pro puero isto. Oravi et dedit Dominus petitionem meam michi quam postulavi eum. Idcirco et ego commendavi eum Domino cunctis diebus quibus fuerit accommodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et adoravit Anna et dixit. II

Exultavit cor meum in Domino, et exaltatum est cornu meum in Deo meo. Dilatatum est os meum super inimicos meos, quia letata sum in salutari tuo. Non est sanctus ut est Dominus, neque enim est alius extra te, et non est fortis sicut Deus noster. Nolite multiplicare sublimia gloriantes. Recedant vetera de ore vestro, quia Deus scientiarum Dominus est, et ipsi preparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est, et infirmi accincti sunt robore. Saturati prius pro panibus se locaverunt, et famelici saturati sunt. Donec sterilis peperit plurimos, et que multos habebat filios i

firmata est. Dominus mortificat et uiuificat
deducit ad inferos et reducit. Dominus pauperem fa
cit et ditat. humiliat et sublevat. Suscitans
de puluere egenum. et de stercore erigens paupe
rem. Ut sedeat cum principibus et solium glo
rie teneat. Domini enim sunt cardines terre
et posuit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum
seruabit. et impii in tenebris conticescent quia
non in fortitudine sua roborabitur uir.
Dominum formidabunt aduersarii eius. et
super ipsos in celis tonabit. Dominus iudicabit
fines terre. et dabit imperium regi suo. et sublima
bit cornu christi sui. Et abiit helchana in ra
matha in domum suam. Puer autem erat
minister in conspectu domini ante faciem he
ly sacerdotis. Porro filii hely filii belial ne
scientes dominum. neque officium sacerdotum ad po
pulum. Sed quicumque immolasset uicti
mam. ueniebat puer sacerdotis dum co
querentur carnes et habebat fuscinulam tri
dentem in manu sua et mittebat in lebetem
uel in caldariam aut in ollam siue in caca
bum. et omne quod leuabat fuscinula tolle
bat sacerdos sibi. Sic faciebat uniuerso israeli
uenientium in sylo. Etiam antequam ado
lerent adipem ueniebat puer sacerdotis et dice
bat immolanti. Da michi carnes ut co
quam sacerdoti. non enim accipiam a te car
nem coctam sed crudam. Dicebatque illi
immolans. Incendatur primum iuxta mo
rem adeps hodie et tolle tibi quantumcumque desi
derat anima tua. Qui respondens aiebat
ei. Nequaquam. Nunc enim dabis. alio
quin tollam ui. Erat ergo peccatum puerorum
grande nimis coram domino. quia detra
hebant homines sacrificio dei. Samuel autem
ministrabat ante faciem domini puer accinc
tus ephot lineo. et tunicam paruam facie
bat ei mater sua quam afferebat statutis die
bus ascendens cum uiro suo ut immolaret
hostiam sollempnem et uotum suum. Et be
nedixit hely helchane et uxori eius. dixitque
ei. Reddat tibi dominus semen de muliere hac
pro fenore quod commodasti domino. Et abierunt in
locum suum. Visitauit ergo dominus annam
et concepit et peperit tres filios et duas filias. Et
magnificatus est puer samuel apud
dominum. Hely autem erat senex ualde. Et

audiuit omnia que faciebant filii sui uniuer
so israel: et quomodo dormiebant cum mulieribus que
obseruabant ad hostium tabernaculi. et dixit
eis. Quare facitis res huiuscemodi quas
ego audio res pessimas ab omni populo.
Nolite filii mei. non est enim bona fama
quam ego audio ut transgredi faciatis populum
domini. Si peccauerit uir in uirum placari ei
potest deus. Si autem in dominum peccauerit uir quis
orabit pro eo? Et non audierunt uocem patris
sui. quia uoluit deus occidere eos. Puer
autem samuel proficiebat atque crescebat et
placebat tam deo quam hominibus. Venit
autem uir dei ad hely. et ait ad eum. Hec dicit
dominus. Numquid non aperte reuelatus
sum domui patris tui cum esset in egypto
in domo pharaonis et elegi eum ex omnibus
tribubus israel michi in sacerdotem. ut ascenderet
ad altare meum et adoleret michi incensum et por
taret ephot coram me et dedi domui patris
tui omnia de sacrificiis filiorum israel. Quare
calce abiecistis uictimam meam et munera
mea que precepi ut offerentur in templo. et
magis honorasti filios tuos quam me ut
comederetis primitias omnis sacrificii israel
populi mei. Propterea ait dominus deus israel.
Loquens locutus sum ut domus tua et
domus patris tui ministraret in conspectu meo
usque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus
absit hoc a me. Sed quicumque honorifica
uerit me glorificabo eum. qui autem contempnunt
me erunt ignobiles. Ecce dies ueniunt
et precidam brachium tuum et brachium do
mus patris tui. ut non sit senex in domo
tua. Et uidebis emulum tuum in templo in
uniuersis prosperis israel. et non erit senex in
domo tua omnibus diebus. Verumptamen
non auferam penitus uirum ex te ab alta
ri meo. sed ut deficiant oculi tui et tabescat
anima tua. et pars magna domus tue mo
rietur cum ad uirilem etatem uenerit. Hoc
autem erit tibi signum quod uenturum est
duobus filiis tuis ophny et phynees. In die
una morientur ambo. Et suscitabo michi
sacerdotem fidelem qui iuxta cor meum et ani
mam meam faciet. et edificabo ei domum
fidelem et ambulabit coram christo meo cunc
tis diebus. Futurum est autem ut quicumque re

manserit in domo tua veniat ut oretur pro eo
et offerat nummum argenteum et tortam pa-
nis dicatque. Dimitte me obsecro ad unam
partem sacerdotalem ut comedam buccel-
lam panis. III. C.

Puer autem samuel ministrabat do-
mino coram hely. et sermo domini erat
preciosus. In diebus illis non erat
visio manifesta. Factum est ergo in die quo-
dam hely iacebat in lecto suo et oculi eius
caligaverant nec poterat videre lucernam
dei antequam extingueretur. Samuel autem dor-
miebat in templo domini ubi erat archa
dei. Et vocavit dominus samuel. Qui res-
pondens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad hely.
et dixit ei. Ecce ego vocasti enim me. Qui
dixit. Non vocavi te. revertere et dormi. Et a-
biit et dormivit. Et adiecit dominus vocare
rursum samuel. Consurgensque samuel
abiit ad hely et dixit. Ecce ego quia vocasti
me. Qui respondit. Non vocavi te fili mi.
revertere et dormi. Porro samuel necdum
sciebat dominum neque revelatus fuerat ei ser-
mo domini. Et adiecit dominus et vocavit adhuc
samuel tercio. Qui consurgens abiit ad he-
ly et ait. Ecce ego quia vocasti me. Intel-
lexit igitur hely quia dominus vocaret puerum
et ait ad samuel. Vade et dormi. et si deinceps
vocaverit te dices. Loquere domine quia audit
servus tuus. Abiit ergo samuel et dormivit
in loco suo. Et venit dominus et stetit et vocavit
sicut vocaverat secundo. Samuel samuel.
Et ait samuel. Loquere domine quia audit ser-
vus tuus. Et dixit dominus ad samuel. Ecce ego
facio verbum in israel quod quicumque audie-
rit tinnient ambe aures eius. In die illo
suscitabo adversum hely omnia que locutus
sum super domum eius. Incipiam et complebo.
Predixi enim ei quod iudicaturus essem do-
mum eius in eternum propter iniquitatem eo quod no-
verat indigne agere filios suos et non corri-
puerit eos. Idcirco iuravi domui hely quod non
expietur iniquitas domus eius victimis
et muneribus usque in eternum. Dormivit autem
samuel usque mane. aperuitque hostia do-
mus domini. Et samuel timebat indicare visio-
nem hely. Vocavit ergo hely samuelem
et dixit. Samuel fili mi. Qui respondens
ait. Presto sum. Et interrogavit eum. Quis est
sermo quem locutus est dominus ad te. Oro
te ne celaveris a me. Hec faciat tibi deus et hec
addat si absconderis a me sermonem ex omni-
bus que dicta sunt tibi. Indicavit itaque ei
samuel universos sermones et non abscon-
dit ab eo. Et ille respondit. Dominus est quod
bonum est in oculis suis faciat. Crevit autem
samuel et dominus erat cum eo et non cecidit e-
x omnibus verbis eius in terram. Et cogno-
vit universus israel a dan usque bersabee quod fi-
delis samuel propheta esset domini. Et addi-
dit dominus ut appareret in sylo quoniam revelatus
fuerat dominus samueli in sylo iuxta verbum
domini. Et venit sermo samuelis univer-
so israheli. IIII. C.

Et factum est in diebus illis convenerunt
philistiim in pugnam. Et egressus est
namque israel obviam philistiim in
prelium et castrametatus est iuxta lapidem
adiutorii. Porro philistiim venerunt in
afech et instruxerunt aciem contra israel. Ini-
to autem certamine terga vertit israel phi-
listeis et cesa sunt in illo certamine per agros
passim quasi quatuor milia virorum. Re-
versus est populus ad castra. Dixeruntque ma-
iores natu de israel. Quare percussit nos domi-
nus hodie coram philistiim. Afferamus
ad nos de sylo archam federis domini et ve-
niat in medium nostri ut salvet nos de manu
inimicorum nostrorum. Misit ergo populus
in sylo et tulerunt inde archam federis
domini exercituum sedentis super cherubyn.
Eratque duo filii hely cum archa federis
dei ophny et phynees. Cumque venisset ar-
cha federis domini in castra vociferatus est
omnis israel clamore grandi et personuit
terra. Et audierunt philistiim vocem cla-
moris dixeruntque. Que nam est hec vox
clamoris magni in castris hebreorum. Et cog-
noverunt quod archa federis domini venisset
in castra. Timueruntque philistiim dicentes.
Venit deus in castra. Et ingemuerunt dicentes.
Ve nobis. Non enim fuit tanta exultatio
heri et nudius tercius. Ve nobis. Quis
nos salvabit de manu deorum istorum.
Hii sunt dii qui percusserunt egyptum om-
ni plaga in deserto. Confortamini et estote

nini philistiim ne serviatis hebreis sicut illi
servierunt nobis. Confortamini et bellate.
Pugnaverunt ergo philistiim et cesus est israel
et fugit unusquisque in tabernaculum suum. Et
facta est plaga magna nimis. Et ceciderunt
de israel XXX milia peditum. Et archa dei capta est.
Duo quoque filii hely mortui sunt ophny
et phynees. Currens autem vir de beniamyn ex
acie venit in sylo in die illo scissa veste et con
spersus pulvere caput. Cumque ille venisset
hely sedebat super sellam contra viam spec
tans. Erat enim cor eius pavens pro archa
domini. Vir autem ille postquam ingressus
est nunciavit urbi et ululavit omnis civi
tas. Et audivit hely sonitum clamoris.
dixitque. Quis est hic sonitus tumultus
huius. At ille festinavit et venit et nuncia
vit hely. Hely autem erat nonaginta octo
annorum et oculi eius caligaverant et videre
non poterat. Et dixit ad hely. Ego sum qui
veni de prelio et ego qui de acie fugi hodie.
Cui ille ait. Quid actum est fili mi. Res
pondens autem ille qui nunciabat. Fugit
inquit israhel coram philistiim et ruina
magna facta est in populo. Insuper et duo fi
lii tui mortui sunt ophny et phynees et archa
dei capta est. Cumque ille nominasset archam
dei. cecidit de sella retrorsum iuxta hostium
et fractis cervicibus mortuus est. Senex enim
erat vir et grandevus. Et ipse iudicavit israel quadra
ginta annis. Nurus autem eius ux
or phynees pregnans erat vicinaque partui.
Et audito nuncio quod capta esset archa dei et
mortuus esset socer suus et vir suus incurva
vit se et peperit. Irruerant enim in eam dolo
res subiti. In ipso autem momento mortis
eius. dixerunt ei que stabant circa eam.
Ne timeas quia filium peperisti. Que non
respondit eis neque enim animadvertit. Et vo
cavit puerum ychaboth dicens. Translata
est gloria domini de israel quia capta est archa
dei. Et pro socero suo et pro viro suo ait. Trans
lata est gloria dei ab israel eo quod capta esset archa dei.
Philistiim autem tulerunt V. C.
archam dei et asportaverunt eam a
lapide adiutorii in azotum. Tu
leruntque philistiim archam dei et intule
runt eam in templum dagon. et statuerunt

eam iuxta dagon. Cumque surrexissent diluculo
azotii altera die. ecce dagon iacebat pro
nus in terra ante archam domini. Et tulerunt
dagon et restituerunt eum in locum suum.
Rursumque mane die altero consurgentes in
venerunt dagon iacentem super faciem suam
in terra coram archa domini. Caput autem
dagon et due palme manuum eius absci
se erant super limen. Porro dagon truncus
solus remanserat in loco suo. Propter hanc
causam non calcant sacerdotes dagon et omnes
qui ingrediuntur templum eius super limen
dagon in azoto usque in hodiernum diem.
Aggravata est autem manus domini super
azotios et demolitus est eos et percussit in secre
tiori parte natium azotum et fines eius. Et e
bullierunt ville et agri in medio regionis
illius et nati sunt mures et facta est confusio
mortis magna in civitate. Videntes autem
viri azotii huiuscemodi plagam dixerunt.
Non maneat archa dei israel apud nos quo
niam dura est manus eius super nos et
super dagon deum nostrum. Et mittentes
congregaverunt omnes satrapas philistino
rum ad se et dixerunt. Quid faciemus de
archa dei israel. Responderuntque gethei. Circum
ducatur archa dei israel. Et circumduxerunt
archam dei israel. Illis autem circumducentibus
eam. fiebat manus domini super singulas
civitates interfectionis magne nimis et
percutiebat viros uniuscuiusque urbis a par
vo usque ad maiorem et computrescebant prominentes
extales eorum. Inieruntque
gethei consilium et fecerunt sibi sedes pelliceas.
Miserunt ergo archam dei in accaron. Cum
que venisset archa dei in accaron exclamave
runt accaronite dicentes. Adduxerunt ad
nos archam dei israel ut interficiat nos et popu
lum nostrum. Miserunt itaque et congregaverunt omnes
satrapas philistinorum qui dixerunt. Di
mittite archam dei israel et revertatur in locum
suum et non interficiat nos cum populo nostro.
Fiebat enim pavor mortis in singulis ur
bibus et gravissima valde erat manus domini.
Viri quoque qui mortui non fuerant percutieban
tur in secretiori parte natium et ascendebat ulu
latus uniuscuiusque civitatis in celum. VI. C.
Fuit ergo archa domini in regione phi

iſthinorum ſeptem menſibus. Et poſt hec vocaverunt
philiſtiim ſacerdotes et divinos dicentes. Quid
faciemus de archa dei? Indicate nobis quomodo
remittamus eam in locum ſuum. Qui dixerunt:
Si remittitis archam dei iſrael nolite dimittere
eam vacuam, ſed quod debetis reddite ei pro peccato et
tunc curabimini et ſcietis quare non recedat
manus eius a vobis. Qui dixerunt: Quid eſt
quod pro delicto reddere debemus ei? Reſponderuntque
illi. Iuxta numerum provinciarum philiſthino
rum quinque anos aureos facietis et quinque
mures aureos quia plaga una fuit omnibus
vobis et ſatrapis veſtris. Facietiſque ſimilitudi
nem anorum veſtrorum et ſimilitudinem murium
qui demoliti ſunt terram. Et dabitis deo iſrael gloriam
ſi forte relevet manum ſuam a vobis et
a diis veſtris et a terra veſtra. Quare aggravatis
corda veſtra ſicut aggravavit egyptus et pharao
cor ſuum. Nonne poſtquam percuſſus eſt
dimiſit eos et abierunt? Nunc ergo accipite
et facite plauſtrum novum unum et duas vac
cas fetas quibus non eſt impoſitum iugum iun
gite in plauſtrum et recludite vitulos earum do
mi. Tolletiſque archam domini et ponetis in
plauſtro et vaſa aurea que exſolviſtis ei pro
delicto ponetis in capſella ad latus eius et
dimittite eam ut vadat. Et aſpicietis et ſiquidem
per viam finium ſuorum aſcenderit contra beth
ſames ipſe fecit nobis hoc malum grande.
Sin autem minime ſcietis quia nequaquam
manus eius tetigit nos ſed caſu accidit.
Fecerunt ergo illi hoc modo. Et tollentes
duas vaccas que lactabant vitulos iunx
erunt ad plauſtrum vituloſque earum reclu
ſerunt domi. Et poſuerunt archam dei ſuper
plauſtrum novum et capſellam que habe
bat mures aureos et ſimilitudinem ano
rum. Ibant autem in directum vacce per viam
que ducit bethſames et itinere uno gradie
bantur pergentes et mugientes et non decli
nabant neque ad dexteram neque ad ſiniſtram.
Sed et ſatrape philiſtinorum ſequebantur
uſque ad terminos bethſames. Porro bethſa
mite metebant triticum in valle. Et ele
vantes oculos viderunt archam dei et ga
viſi ſunt cum vidiſſent. Et plauſtrum ve
nit in agrum Ioſue bethſamitc et ſtetit ibi.
Erat autem ibi lapis magnus et conciderunt

ligna plauſtri vaccaſque impoſuerunt ſuper
ea holocauſtum domino. Levite autem depo
ſuerunt archam dei et capſellam que erat iu
xta eam in qua erant vaſa aurea et poſuerunt
ſuper lapidem grandem. Viri autem bethſamite
obtulerunt holocauſta et immolaverunt vic
timas in die illa domino. Et quinque ſatrape
philiſtinorum viderunt et reverſi ſunt in accha
ron in die illa. Hi ſunt autem ani aurei quos
reddiderunt philiſtiim domino pro delicto ſuo.
Azotus unum. Gaza unum. Aſchalon unum.
Geth unum. Accaron unum. Et mures aureos
ſecundum numerum philiſtiim urbium quinque
provinciarum ab urbe murata uſque ad vil
lam que erat abſque muro et uſque ad abel
magnum ſuper quem poſuerunt archam
domini que erat uſque in illa die in agro Io
ſue bethſamitis. Percuſſit autem de viris
bethſamitibus eo quod vidiſſent archam do
mini et percuſſit de populo ſeptuaginta viros
et quinquaginta milia plebis. Luxitque
populus eo quod percuſſiſſet dominus plebem pla
ga magna. Et dixerunt viri bethſamite.
Quis poterit ſtare in conſpectu domini dei ſancti huius?
Et ad quem aſcendet a nobis? Miſeruntque
nuntios ad cariathiarym dicentes. Re ✓ ad habitatores
duxerunt philiſtiim archam domini deſcen
dite et reducite eam ad vos. VII. C
Venerunt ergo viri de cariathiarim
et reduxerunt archam domini. Et in
tulerunt eam in domum aminadab
in gabaa. Eleazarum autem filium eius
ſanctificaverunt ut cuſtodiret archam domini. Et
factum eſt ex qua die manſit archa domini in
cariathiarym multiplicati ſunt dies. E
rat quippe iam annus viceſimus et requie
vit omnis domus iſrael poſt dominum. Ait autem
ſamuel ad univerſam domum iſrael dicens.
Si in toto corde veſtro revertimini ad dominum
auferte deos alienos de medio veſtri baalym
et aſtaroth et preparate corda veſtra domino et
ſervite illi ſoli et eruet vos de manu phili
ſtiim. Abſtulerunt ergo filii iſrael baalym et
aſtaroth et ſervierunt domino ſoli. Dixit autem
ſamuel. Congregate univerſum iſrahel in
maſphat ut orem pro vobis dominum. Et con
venerunt in maſphat. Hauſeruntque aquam
et effuderunt in conſpectu domini et ieiunaverunt

in die illa et dixerunt. Sibi peccavimus domino.
Iudicavitque samuel filios israel in masphat.
Et audierunt philistiim quod congregati essent
filii israel in masphat et ascenderunt satrape phili-
stinorum ad israel. Quod cum audissent filii israel
timuerunt a facie philistinorum. Dixeruntque
ad samuel. Non cesses clamare pro nobis
ad dominum deum nostrum ut salvet nos de ma-
nu philistinorum. Tulit autem samuel ag-
num lactantem unum et obtulit illud ho-
locaustum integrum domino. Et clamavit
samuel ad dominum pro israel et exaudivit eum dominus.
Factum est ergo cum samuel offerret ho-
locaustum philisteos inire prelium contra
israel. Intonuit autem dominus fragore mag-
no in die illa super philistiim et exterruit
eos. et cesi sunt a filiis israel. Egressique viri
israel de masphat persecuti sunt philisteos et
percusserunt eos usque ad locum qui erat sub
bethchar. Tulit autem samuel lapidem
unum et posuit eum inter masphat et inter sen
et vocavit nomen loci illius lapis adiuto-
rii. Dixitque. Hucusque auxiliatus est nobis
dominus. Et humiliati sunt philistiim
nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos
israel. Facta est itaque manus domini super phi-
listeos cunctis diebus samuelis et reddite sunt
urbes quas tulerant philistiim israheli
ab accaron usque geth et terminos suos. libera-
vitque israel de manu philistinorum. Eratque
pax inter israel et amorreum. Iudicabat quoque
samuel israel cunctis diebus vite sue et vadebat
per singulos annos circuiens bethel et galga-
la et masphat et iudicabat israhelem in supra-
dictis locis. revertebaturque in ramatha. Ibi
enim erat domus eius et ibi iudicabat is-
rahelem. Edificavit etiam ibi altare domino.

Factum est autem cum *viii. c.*
senuisset samuel. posuit filios su-
os iudices israel. Fuitque nomen filii
eius primogeniti iohel et nomen secundi
abya iudicum in bersabee. Et non ambu-
laverunt filii eius in viis eius. sed declinaverunt
post avariciam acceperuntque munera et per-
verterunt iudicium. Congregati ergo univer-
si maiores natu israel venerunt ad samuel
in ramatha. dixeruntque ei. Ecce tu senui-
sti et filii tui non ambulant in viis tuis. Con-

stitue nobis regem ut iudicet nos sicut et univer-
se habent nationes. Displicuitque sermo
in oculis samuelis eo quod dixissent da nobis
regem. ut iudicet nos. Et oravit samuel
ad dominum. Dixit autem dominus ad samuelem. Au-
di vocem populi in omnibus que loquuntur
tibi. Non enim te abiecerunt sed me. ne reg-
nem super eos. Iuxta omnia opera sua que
fecerunt a die qua eduxi eos de egypto us-
que in diem hanc sicut dereliquerunt me. et servie-
runt diis alienis etiam sic faciunt tibi.
Nunc ergo audi vocem eorum. Verumptamen
tamen contestare eos et predic eis ius regis
qui regnaturus est super eos. Dixit itaque
samuel omnia verba domini ad populum
qui petierant a se regem et ait. Hoc erit
ius regis qui imperaturus est vobis. Fi-
lios vestros tollet et ponet in curribus suis. fa-
cietque sibi equites et precursores quadrigarum
suarum et constituet sibi tribunos et cen-
turiones et aratores agrorum suorum et mes-
sores segetum et fabros armorum et curru-
um suorum. Filias quoque vestras faciet sibi
unguentarias et focarias et panificas.
Agros quoque vestros et vineas vestras et oly-
veta optima tollet et dabit servis suis.
Sed et segetes vestras et vinearum reditus
addecimabit et det eunuchis et famulis
suis. Servos etiam vestros et ancillas et iu-
venes optimos et asinos auferet et ponet
in opere suo. Greges quoque vestros addecima-
bit. vosque eritis ei servi. Et clamabitis
in die illa a facie regis vestri quem elegistis
vobis. et non exaudiet vos dominus in
die illa. quia petistis vobis regem. Noluit
autem populus audire vocem samuelis.
sed dixerunt. Nequaquam. Rex enim erit
super nos et erimus nos quoque sicut omnes
gentes. Et iudicabit nos rex noster et egre-
dietur ante nos et pugnabit bella nostra pro
nobis. Et audivit samuel omnia verba
populi et locutus est ea in auribus domini.
Dixit autem dominus ad samuelem.
Audi vocem eorum et constitue super eos regem. Et
ait samuel ad viros israel. Vadat unus-

quisque in civitatem suam. *ix. c.*
Et erat vir de beniamyn nomine
cys filius abyel. filii seor. filii be-

thor filii sareth. filii aphia gemini uir fortis
robore. Et erat ei filius uocabulo saul electus
et bonus et non erat uir de filiis israel melior illo
ab humero et sursum eminebat super omnem
populum. Perierant autem asine cys patris
saul. Et dixit cys ad saul filium suum. Tol
le tecum unum de pueris et surgens uade
et quere asinas. Qui cum transissent per
montem effraym et per terram salisa et non in
uenissent: transierunt etiam per terram salym
et non erant. Sed et per terram gemini et minime
repererunt. Cum autem uenissent in terram
suph. et non inuenissent. dixit saul ad pue
rum suum qui erat cum eo. Veni et reuertamur
ne forte dimiserit pater meus asinas et sol
licitus sit pro nobis. Qui ait ei. Ecce est uir
dei in ciuitate hac uir nobilis. omne quod
loquitur absque ambiguitate uenit. Nunc
ergo eamus illuc si forte indicet nobis de
uia nostra propter quam uenimus. Dixitque saul
ad puerum suum. Ecce ibimus. Quid fe
remus ad uirum dei. Panis defecit in sitar
cis nostris. et sportulam non habemus ut demus
homini dei. nec quicquam aliud. Rursumque
puer respondit sauli et ait. Ecce inuenta est
in manu mea quarta pars stateris argen
ti demus homini dei ut indicet nobis uiam
nostram. Olym in israel sic loquebatur unus
quisque uadens consulere deum. Venite et ea
mus ad uidentem. Qui enim propheta dicitur
hodie uocabatur olim uidens. Et dixit saul
ad puerum suum. Optimus sermo tuus.
Veni eamus. Et ierunt in ciuitatem in qua
erat uir dei. Cumque ascenderent cliuum ciui
tatis inuenerunt puellas egredientes ad hau
riendam aquam et dixerunt [eis]. Num hic est
uidens. Que respondentes dixerunt illis. Hic
est. ecce ante te. festina nunc. Hodie enim
uenit in ciuitatem. quia sacrificium est hodie
populi in excelso. Ingredientes urbem statim
inuenietis eum antequam ascendat excelsum
ad uescendum. Neque enim comesurus est
populus donec ille ueniat quia ille benedicit
hostie et deinceps comedunt qui uocati sunt.
Nunc ergo conscendite quia hodie reperie
tis eum. Et ascenderunt in ciuitatem. Cumque il
li ambularent in medio urbis apparuit
samuel egrediens obuiam eis ut ascen
deret in excelsum. Dominus autem reuelauerat au
riculam samuelis ante unam diem quam ue
niret saul dicens. Hac ipsa quam nunc est hora
cras mittam ad te uirum de terra beniamyn et
unges eum ducem super populum meum israhel
et saluabit populum meum de manu philis
tinorum quia respexi populum meum. Venit enim
clamor eorum ad me. Cumque aspexisset samu
el saulem. dominus ait ei. Ecce uir quem di
xeram tibi iste dominabitur populo meo. Acces
sit autem saul ad samuelem in medio porte
et ait. Indica oro michi ubi est domus ui
dentis. Et respondit samuel sauli dicens.
Ego sum uidens. Ascende ante me in excel
sum ut comedas mecum hodie et dimittam
te mane et omnia que sunt in corde tuo indi
cabo tibi. Et de asinis quas perdidisti nudius
tertius ne sollicitus sis quia inuente sunt.
Et cuius erunt optima queque israel. Nonne
tibi et omni domui patris tui. Respondens
autem saul ait. Numquid non filius ge
mini ego sum. de minima tribu israel. et cogna
tio mea nouissima inter omnes familias de
tribu beniamyn. Quare ergo locutus es
michi sermonem istum. Assumens itaque
samuel saulem et puerum eius introduxit e
os in triclinium et dedit eis locum in capite
eorum qui fuerant inuitati. Erant enim quasi tri
ginta uiri. Dixitque samuel coco. Da par
tem quam dedi tibi et precepi ut reponeres seorsum
apud te. Leuauit autem cocus armum et
posuit ante saul. Dixitque samuel. Ecce quod
remansit pone ante te et comede. quia de in
dustria seruatum est tibi quando populum uo
caui. Et comedit saul cum samuele in die
illa. Et descenderunt de excelso in oppidum
et locutus est cum saul in solario. strauitque
sauli in solario et dormiuit. Cumque surre
xissent mane et iam dilucesceret. uoca
uit samuel saul in solario dicens. Surge
ut dimittam te. Et surrexit saul. Egressi
que sunt ambo ipse uidelicet et samuel. Cumque
descenderent in extrema parte ciuitatis samuel
dixit ad saul. Dic puero ut antecedat nos et
transeat. tu autem subsiste paulisper ut indi
cem tibi uerbum domini. X. T
Tulit autem samuel lenticulam olei
et effudit super caput eius et deoscu

latus est eum et ait. Ecce unxit te dominus
super hereditatem suam in principem et li
berabis populum eius de manibus inimico
rum eius qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi
signum quia unxit te deus in principem. Cumque
abieris a me hodie invenies duos viros
iuxta sepulchrum rachel in finibus benia
myn in meridie salientes magnas foveas
dicentque tibi. Inventae sunt asinae ad quas
ieras perquirendas. Et intermissis pater tu
us asinis sollicitus est pro vobis et dicit.
Quid faciam de filio meo. Cumque abie
ris inde et ultra transieris veneris ad quercum ta
bor invenient te ibi tres viri ascendentes
ad dominum in bethel unus portans tres he
dos et alius tres tortas panis et alius por
tans lagenam vini. Cumque te salutave
rint dabunt tibi duos panes et accipies
de manu eorum. Post haec venies in collem
domini ubi est statio philistinorum. Et
cum ingressus fueris ibi urbem obvium
habebis gregem prophetarum descendentium de
excelso et ante eos psalterium et tympanum
et tibiam et citharam. ipsosque prophetantes. Et
insiliet in te spiritus domini et prophetabis cum eis et
mutaberis in virum alium. Quando ergo e
venerint signa haec omnia tibi fac quaecumque in
venerit manus tua quia dominus tecum est. Et
descendes ante me in galgala ego quippe
descendam ad te ut offeras oblationem
et immoles victimas pacificas septem
diebus expectabis donec veniam ad te et os
tendam tibi quid facias. Itaque cum a
vertisset humerum suum ut abiret a samu
ele immutavit ei deus cor aliud et venerunt
omnia signa haec in die illa. Veneruntque
ad predictum collem et ecce cuneus prophetarum
obvius ei et insiluit super eum spiritus dei et pro
phetavit in medio eorum. Videntes autem
omnes qui noverant eum heri et nudius ter
tius quod esset cum prophetis et prophetaret. dixerunt
ad invicem. Quaenam res accidit filio
cis. Num et saul inter prophetas. Respon
dit alter ad alterum dicens. Et quis est
pater eius. Propterea versum est in proverbium.
Num et saul inter prophetas. Cessavit autem
prophetare et venit in excelsum. Dixit patru
us saul ad eum et ad puerum eius. Quo

abistis. Qui responderunt. Quaerere asinas.
Quas cum non repperissemus venimus ad
samuelem. Dixitque ei patruus suus. In
dica mihi quid tibi dixerit samuel. Et ait
saul ad patruum suum. Indicavit nobis
quia inventae essent asinae. De sermone autem
regni non indicavit ei quem locutus illi
fuerat samuel. Et convocavit samuel po
pulum ad dominum in masphat et ait ad filios
israel. Haec dicit dominus deus israel. Ego edu
xi israel de egipto et eripui vos de manu egiptio
rum et de manu omnium regum qui affligé
bant vos. Vos autem hodie proiecistis
dominum deum vestrum qui solus salvavit
vos de universis malis et tribulationibus ve
stris et dixistis. Nequaquam sed regem consti
tue super nos. Nunc ergo state coram domino
per tribus vestras et per familias. Et applicuit sa
muel omnes tribus israel et cecidit sors super
tribum beniamyn. Et applicuit tribum
beniamyn et cognationes suas et cecidit co
gnationem methri et pervenit usque ad saul
filium cis. Quaesierunt ergo eum et non est
inventus illic. Et consuluerunt post hoc
dominum utrumnam venturus esset illuc.
Responditque dominus. Ecce absconditus est
domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde.
Stetitque in medio populi et altior fuit uni
verso populo ab humero et sursum. Et ait
samuel ad omnem populum. Certe videtis
quem elegit dominus. quoniam non est similis ei
in omni populo. Et clamavit cunctus populus
et ait. Vivat rex. Locutus est autem sa
muel ad populum legem regni et scripsit in li
bro et reposuit coram domino. Et dimisit sa
muel omnem populum singulos in domum suam.
Sed et saul abiit in domum suam in gaba
ath. Et abiit cum eo pars exercitus quorum
tetigerat dominus corda. Filii vero belial
dixerunt. Num salvare nos poterit iste.
Et despexerunt eum et non attulerunt ei mu
nera. Ille autem dissimulabat se audire.
Et factum est quasi post .xi. c.
mensem ascendit naas amoni
tes et pugnare cepit adversus iabes
galaad. Dixeruntque omnes viri iabes ad
naas. Habeto nos foederatos et serviemus
tibi. Et respondit ad eos naas amonites.

In hoc feriam vobiscum fedus ut eruam omnium vestrum oculos dextros ponamque vos obprobrium universo israheli. Et dixerunt ad eum seniores iabes. Concede nobis septem dies ut mittamus nuntios ad universos terminos israhel. Et si non fuerit qui defendat nos: egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in gabaath saulis et locuti sunt verba audiente populo. Et levavit omnis populus vocem suam et flevit. Et ecce saul veniebat sequens boves de agro et ait. Quid habet populus quod plorat. Et narraverunt ei omnia verba virorum iabes. Et insilivit spiritus domini in saul cum audisset verba hec. et iratus est furor eius nimis. Et assumens utrumque bovem concidit in frusta misitque in omnes terminos israhel per manus nuntiorum dicens. Quicumque non exierit et secutus fuerit saul et samuelem: sic fiet bubus eius. Invasit ergo timor domini populum et egressi sunt quasi vir unus. Et recensuit eos in bezech. Fueruntque filiorum israhel trecenta milia: virorum autem iuda triginta milia. Et dixerunt nuntiis qui venerant. Sic dicetis viris qui sunt in iabes galaad. Cras erit vobis salus cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii et annuntiaverunt viris iabes. Qui letati sunt et dixerunt. Mane exibimus ad vos et facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus constituit saul populum in tres partes. et ingressus est media castra in vigilia matutina et percussit amon usque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad samuelem. Quis est iste qui dixit saul non regnabit super nos. Date viros et interficiemus eos. Et ait saul. Non occidetur quispiam in die hac. quia hodie fecit dominus salutem in israhel. Dixit autem samuel ad populum. Venite et eamus in galgala et innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in galgala et fecerunt ibi regem saul coram domino in galgala. et immolaverunt ibi victimas pacificas coram domino. Et letatus est ibi saul et cuncti viri israhel nimis. XII.

Dixit autem samuel ad universum israhel. Ecce audivi vocem vestram iuxta omnia que locuti estis ad me. et constitui super vos regem. Et nunc rex graditur ante vos. Ego autem senui et incanui. porro filii mei vobiscum sunt. Itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc. ecce presto sum. Loquimini de me coram domino et coram christo eius. utrum bovem cuiusquam tulerim aut asinum. si quempiam calumpniatus sum. si oppressi aliquem. si de manu cuiusquam munus accepi et contempnam illud hodie. restituamque vobis. Et dixerunt. Non es calumpniatus nos neque oppressisti neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos. Testis est dominus adversum vos. et testis christus eius in die hac. quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuel ad populum. Dominus qui fecit moysen et aaron et eduxit patres nostros de terra egypti adest. Nunc ergo state ut iudicio contendam adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris. Quomodo ingressus est iacob in egyptum. et clamaverunt patres vestri ad dominum et misit dominus moysen et aaron et eduxit patres vestros de egypto et collocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui et tradidit eos in manus sisare magistri militie asor et in manu philistinorum et in manu regis moab. et pugnaverunt adversus eos. Postea autem clamaverunt ad dominum et dixerunt. Peccavimus. quia dereliquimus dominum et servivimus baalym et astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum et serviemus tibi. Et misit dominus ierobaal et badan et barach et iepte et samuelem et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum et habitastis confidenter. Videntes autem quod naas rex filiorum amon venisset adversum vos dixistis mihi. Nequaquam sed rex imperabit nobis cum dominus deus vester imperaret vobis. Nunc ergo presto est rex vester quem elegistis et petistis. Ecce dedit dominus vobis regem. Si timueritis dominum et servieritis ei et audieritis vocem eius et non exasperaveritis os domini. eritis et vos et rex qui imperat vobis sequentes dominum deum vestrum. Si autem non audi-

eritis vocem domini sed exasperaveritis os domini, erit manus domini super vos et super patres vestros. Sed et nunc state et videte rem istam grandem quam facturus est dominus in conspectu vestro. Numquid non messis tritici est hodie? Invocabo dominum et dabit voces et pluvias, et scietis et videbitis quia grande malum vobis feceritis in conspectu domini petentes super vos regem. Et clamavit Samuel ad dominum, et dedit dominus voces et pluvias in die illa. Et timuit omnis populus nimis dominum et Samuelem. Dixitque universus populus ad Samuel: Ora pro servis tuis ad dominum deum tuum ut non moriamur. Addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem. Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere. Vos fecistis universum malum hoc. Verumptamen nolite recedere a tergo domini, sed servite domino in toto corde vestro. Et nolite declinare post vana que non proderunt vobis neque eruent vos, quia vana sunt. Et non derelinquet dominus populum suum propter nomen suum magnum, quia iuravit dominus facere vos sibi in populum. Absit autem a me hoc peccatum in domino ut cessem pro vobis orare, et docebo vos viam bonam et rectam. Igitur timete dominum et servite ei in veritate et ex toto corde vestro. Vidistis enim magnifica que in vobis gesserit dominus. Quod si perseveraveritis in malitia, et vos et rex vester pariter peribitis.

Filius unius anni erat xiii. C. Saul cum regnare cepisset, duobus autem annis regnavit super Israel. Et elegit sibi Saul tria milia de Israel. Et erant cum Saul duo milia in Machmas et in monte Bethel, mille autem cum Ionatha in Gabaath Beniamyn. Porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua. Et percussit Ionathas stationem Philistinorum que erat in Gabaa. Quod cum audissent Philistiim, Saul cecinit buccina in omni terra sua dicens: Audiant Hebrei. Et universus Israel audivit huiuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philistinorum, et erexit se Israel adversus Philistiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala. Et Philistiim congregati sunt ad preliandum contra Israel triginta milia curruum et sex milia equitum et reliquum vulgus sicut arena que est in littore maris plurima. Et ascendentes castra metati sunt in Machmas ad orientem Bethaven. Quod cum vidissent viri Israel se in arto positos, afflictus enim erat populus, et absconderunt se in speluncis et in abditis, in petris quoque et in antris et in cisternis. Hebrei autem transierunt Iordanem in terram Gad et Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est qui sequebatur eum. Et expectavit septem diebus iuxta placitum Samuelis, et non venit Samuel in Galgala. Dilapsusque est populus ab eo. Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum et pacifica. Et obtulit holocaustum. Cumque complesset holocaustum offerens, ecce Samuel veniebat. Et egressus est Saul obviam ei ut salutaret eum. Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod dilaberetur populus a me, et tu non veneras iuxta placitos dies, porro Philistiim congregati fuerant in Machmas, dixi: Nunc descendent Philistiim ad me in Galgala, et faciem domini non placavi. Necessitate compulsus obtuli holocaustum domino. Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata domini dei tui que precepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc preparasset dominus regnum tuum super Israel in sempiternum. Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quesivit dominus sibi virum iuxta cor suum, et precepit ei dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris que precepit dominus. Surrexit autem Samuel et ascendit de Galgalis in Gabaa Beniamyn. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo qui expugnabant eos, venientes ex Galgala in Gabaa in colle Beniamyn. Et recensuit Saul populum qui inventi fuerant cum eo quasi sexcentos viros. Et Saul et Ionathas filius eius populusque qui inventus fuerat cum eis, castra metati sunt in Gabaa Beniamyn. Porro Philistiim consederant in Machmas. Et egressi sunt ad predandum de castris Philistinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Effraym ad

cum Saul. porro alius ingrediebatur per viam bethoron. tertius autem verterat se ad iter termini imminentis valli Seboim contra desertum. Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israel. Caverant enim Philistiim ne forte facerent Hebrei gladium aut lanceam. Descendebat ergo omnis Israel ad Philistiim ut exacueret unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum. Retuse itaque erant acies vomerum et ligonum et tridentum et securium usque ad stimulum corrigendum. Cumque venisset dies prelii non est inventus ensis et lancea in manu totius populi qui erant cum Saul et Ionatha excepto Saul et Ionatha filio eius. Egressa est autem statio Philistiim ut transcenderet in Machmas. XIIII.

Et accidit quadam die ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum. Veni et transeamus ad stationem Philistinorum que est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit. Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa sub malogranato que erat in agro Gabaa et erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum. Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees qui ortus fuerat ex Hely sacerdote domini in Sylo portabat ephot. Sed et populus ignorabat quo isset Ionathas. Erant autem inter ascensus per quos nitebatur Ionathas transire ad stationes Philistinorum eminentes petre ex utraque parte et quasi in modum dentium scopuli hinc inde prerupti. Nomen uni Boses et nomen alteri Sene. Unus scopulus prominens ad aquilonem ex adverso Machmas et alter ad meridiem contra Gabaa. Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum. Veni et transeamus ad stationem Philistinorum incircumcisorum horum. si forte faciat dominus pro nobis quia non est domino difficile salvare vel in multis vel in paucis. Dixitque ei armiger suus. Fac omnia que placent animo tuo. Perge quo cupis. et ero tecum ubicumque volueris. Et ait Ionathas. Ecce nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis si taliter locuti fuerint ad nos manete donec veniamus ad vos stemus in loco nostro nec ascendamus ad eos. Si autem dixerint ascendite ad nos ascendamus ad eos. quia tradidit eos dominus in manibus nostris. Hoc erit nobis signum. Apparuit igitur uterque stationi Philistinorum. Dixeruntque Philistiim. En Hebrei egrediuntur de cavernis in quibus absconditi fuerant. Et locuti sunt viri de statione ad Ionathan et ad armigerum suum. dixeruntque. Ascendite ad nos et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum. Ascendamus. Sequere me. tradidit enim eos dominus in manus Israel. Ascendit autem Ionathas reptans manibus et pedibus et armiger eius post eum. Et cum vidissent faciem Ionathe itaque alii cadebant ante Ionathan alios armiger eius interficiebat sequens eum. Et facta est plaga prima qua percussit Ionathas et armiger eius quasi viginti virorum in media parte iugeri quam par boum in die arare consuevit. Et factum est miraculum in castris per agros. Sed et omnis populus stationis eorum qui ierant ad predandum obstupuit et conturbata sunt castra. Et accidit quasi miraculum a deo. Et respexerunt speculatores Saul qui erant in Gabaa Beniamin et ecce multitudo prostrata et huc illucque diffugiens. Et ait Saul populo qui erat cum eo. Requirite et videte quis abierit ex nobis. Cumque requisissent repertum est non adesse Ionathan et armigerum eius. Et ait Saul ad Achiam. Applica archam domini. Erat enim ibi archa dei in die illa cum filiis Israel. Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem tumultus magnus exortus est in castris Philistinorum crescebatque paulatim et clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem. Contrahe manum tuam. Conclamavit ergo Saul et omnis populus qui erat cum eo. et venerunt usque ad locum certaminis. Et ecce versus fuerat gladius uniuscuiusque ad proximum suum et cedes magna nimis. Sed et Hebrei qui fuerant cum Philistiim heri et nudius tertius. ascenderantque cum eis in castris reversi sunt ut essent cum Israel et qui erant cum Saul

et ionatha. Omnes quoque israhelite qui se
absconderant in monte effraym, audien-
tes quod fugissent philistiim, sociaverunt se cum
suis in prelio. Erantque cum saul quasi decem
milia virorum. Et salvavit dominus deus
in die illa israel. Pugna autem pervenit usque
bethaven. Et viri israel sociati sunt sibi in die illa.
Adiuravit autem saul populum dicens. Male-
dictus vir qui comederit panem usque ad vesperam
donec ulciscar de inimicis meis. Et non man-
ducavit universus populus panem. Omne-
que terre vulgus venit in saltum in quo erat
mel super faciem agri. Ingressus est itaque
populus saltum et apparuit fluens mel. Nul-
lusque applicuit manum ad os suum. Ti-
mebat enim populus iuramentum. Porro io-
nathas non audierat cum adiuraret pater
eius populum. Extenditque summitatem vir-
gule quam habebat in manu et intinxit in fa-
vum mellis et convertit manum suam ad os
suum et illuminati sunt oculi eius. Respon-
densque unus de populo ait. Iureiurando con-
strinxit pater tuus populum dicens. Male-
dictus vir qui comederit panem hodie. Defe-
cerat autem populus. Dixitque ionathas. Tur-
bavit pater meus terram. Vidistis ipsi quia
illuminati sunt oculi mei quod gustaverim
paululum de melle isto. Quanto magis
si comedisset populus de preda inimicorum suorum
quam repperit, nonne maior facta fuisset pla-
ga in philistiim. Percusserunt ergo in die
illa philisteos a machmis usque in haylon.
Defatigatus est autem populus nimis et versus
ad predam tulit oves et boves et vitulos et mac-
taverunt in terra comeditque populus carnem cum
sanguine. Nuntiaveruntque saul dicentes
quod populus peccasset domino comedens carnem
cum sanguine. Qui ait. Prevaricati estis.
Volvite ad me iam nunc saxum grande.
Et ait saul. Dispergimini in vulgus et
dicite ut adducat ad me unusquisque bovem
suum et arietem et occidite super illud et ves-
cimini et non peccabitis domino comedentes
cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus
unusquisque bovem in manu sua usque ad
noctem et occiderunt ibi. Edificavit autem
saul altare domino. Tuncque primum cepit e-
dificare altare domino. Et dixit saul.

Irruamus super philisteos nocte et vastemus
eos usque dum illucescat mane nec relinqua-
mus ex eis virum. Dixitque populus. Omne
quod bonum videtur tibi in oculis tuis fac. Et
ait sacerdos. Accedamus huc ad deum. Et con-
suluit saul dominum dicens. Num persequar
philistiim, si trades eos in manus israhel.
Et non respondit ei in die illa. Dixitque saul.
Applicate huc universos angulos populi
et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc
hodie. Vivit dominus salvator israel quia
si per ionathan filium meum factum est absque
retractatione morietur. Ad quod nullus
contradixit ei de omni populo. Et ait ad
universum israel. Separamini vos in partem
unam et ego cum ionatha filio meo ero
in parte altera. Responditque populus ad saul.
Quod bonum videtur in oculis tuis fac. Et
dixit saul ad dominum deum israel. Domine
deus israel da indicium, quid est quod non res-
pondis servo tuo hodie. Si in me aut in
ionatha filio meo est hec iniquitas da
ostensionem aut si est in populo tuo hec in-
iquitas da sanctitatem. Et deprehensus est
saul et ionathas. Populus autem exivit.
Et ait saul. Mittite sortem inter me et iona-
than filium meum. Et captus est iona-
thas. Dixit autem saul ad ionathan.
Indica michi quid feceris. Et indicavit ei
ionathas et ait. Gustans gustavi in sum-
mitate virge que erat in manu mea pau-
lulum mellis. Et ecce ego morior. Et ait
saul. Hec faciat michi deus et hec addat.
Quia morte morieris ionatha. Dixitque
populus ad saul. Ergo ne ionathas morie-
tur qui fecit salutem hanc magnam in
israel. Hoc nephas est. Vivit dominus
si ceciderit capillus de capite eius in terram,
quia cum deo operatus est hodie. Libera-
vit ergo populus ionathan ut non more-
retur. Recessitque saul nec persecutus est phi-
listiim. Porro philistiim abierunt in loca
sua. Et saul confirmato regno super israel
pugnabat per circuitum adversus omnes in-
imicos eius contra moab et filios ammon et
edom et reges soba et philisteos et quocumque
se verterat superabat. Congregatoque exercitu
percussit amalech et eruit israel de manu va-

stratorum eius. Fuerunt autem filii saul. io
nathan ⁊ iessui ⁊ melchisua. ⁊ nomina dua
rum filiarum eius. nomen primogenite merob.
⁊ nomen minoris michol. ⁊ nomen uxoris
saul achinoem filia achimaas ⁊ nomen
principis milicie eius abner filius ner pa
truelis saul. Porro cis fuerat pater saul
⁊ ner pater abner filius abiel. Erat autem
bellum potens adversus philisteos omnibus
diebus saul. Nam quemcumque viderat saul
virum fortem ⁊ aptum ad prelium sociabat eum sibi.

Et dixit samuel ad saul. ·xv·. C.
Me misit dominus ut ungerem te
in regem super populum eius israhel.
Nunc ergo audi vocem domini. Hec di
cit dominus exercituum. Recensui quecumque
fecit amalech israheli. quomodo restitit ei
in via. cum ascenderet de egipto. Nunc igitur
vade ⁊ percute amalech ⁊ demolire universa
eius. Non parcas ei non concupiscas
ex rebus ipsius aliquid sed interfice a viro us
que ad mulierem. ⁊ a parvulo usque ad lac
tantem. bovem ⁊ ovem. camelum ⁊ asi
num. Precepit itaque saul populo. ⁊ recen
suit eos quasi agnos. ducenta milia pe
ditum ⁊ decem milia virorum iuda. Cum
que venisset saul usque ad civitatem ama
lech tetendit insidias in torrente. Dixit
que saul cyneo. Abite. recedite atque disce
dite ab amalech. ne forte involvam te
cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum
omnibus filiis israhel cum ascenderent de egi
pto. Et recessit cyneus de medio ama
lech. Percussitque saul amalech ab evi
lath donec venit ad sur. que est e regione
egypti. Et apprehendit agag regem ama
lech vivum. omne autem vulgus interfecit
in ore gladii. ⁊ pepercit saul ⁊ populus agag
⁊ optimis gregibus ovium ⁊ armentorum
⁊ vestibus ⁊ arietibus ⁊ universis que pulchra
erant. ⁊ noluerunt disperdere ea. Quicquid
autem vile fuit ⁊ reprobum hoc demo
liti sunt. Factum est autem verbum
domini ad samuel dicens. Penitet me quod
constituerim saul regem quia dereliquit
me. ⁊ verba mea opere non implevit. Con
tristatusque est samuel ⁊ clamavit ad
dominum tota nocte. Cumque de nocte surrex
isset samuel ut iret ad saul mane. nunciatum
est samueli eo quod venisset saul in carme
lum et erexisset sibi fornicem triumphalem ⁊
reversus transisset descendissetque in galgala.
Venit ergo samuel ad saul. ⁊ saul offerebat
holocaustum domino de initiis predarum
que attulerat ex amalech. Et cum venisset
samuel ad saul. dixit ei saul. Benedictus
tu domino. implevi verbum domini. Dixit
que samuel. Et que est hec vox gregum
que resonat in auribus meis ⁊ armentorum
quam ego audio. Et ait saul. De amalech
adduxerunt ea. Pepercit enim populus
melioribus ovibus ⁊ armentis ut immola
rentur domino deo tuo reliqua vero occidimus.
Ait autem samuel ad saul. Sine me et
indicabo tibi que locutus sit dominus ad me
nocte. Dixitque ei. Loquere. Et ait samuel
Nonne cum parvulus esses in oculis
tuis caput in tribubus israhel factus es. Unx
it te dominus super israhel in regem ⁊ misit te do
minus in viam ⁊ ait. Vade ⁊ interfice peccatores
amalech ⁊ pugnabis contra eos usque ad inter
nicionem eorum. Quare igitur non audi
sti vocem domini sed versus es ad predam et fe
cisti malum in oculis domini. Et ait saul ad
samuelem. Immo audivi vocem domini ⁊
ambulavi in via per quam misit me dominus
⁊ adduxi agag regem amalech ⁊ amalech
interfeci. Tulit autem populus de preda o
ves ⁊ boves primicias eorum que cesa sunt
ut immolent domino deo suo in galgal.
Et ait samuel. Numquid vult dominus ho
locausta aut victimas ⁊ non potius ut o
bediatur voci domini. Melior est enim o
bedientia quam victime. ⁊ auscultare magis
quam offerre adipem arietum. quoniam quasi
peccatum ariolandi est repugnare ⁊ quasi
scelus ydolatrie nolle acquiescere. Pro eo
ergo quod abiecisti sermonem domini abiecit
te dominus ne sis rex. Dixitque saul ad samue
lem. Peccavi quia prevaricatus sum ser
monem domini ⁊ verba tua. timens populum
⁊ obediens voci eorum. Sed nunc porta queso
iniquitatem ⁊ peccatum meum ⁊ revertere me
cum ut adorem dominum. Et ait samuel ad
saul. Non revertar tecum quia proiecisti sermo
nem domini ⁊ proiecit te dominus ne sis rex super

israhel. Et conversus est Samuel ut abiret. Ille autem
apprehendit summitatem pallii eius, que
et scissa est. Et ait ad eum Samuel: Scidit do-
minus regnum Israhel a te hodie, et tradidit
illud proximo tuo meliori te. Porro trium-
phator in Israhel non parcet, et penitudine non
flectetur. Neque enim est homo ut agat pe-
nitentiam. At ille ait: Peccavi. Sed nunc
honora me coram senioribus populi mei et
coram Israhel, et revertere mecum ut adorem domi-
num deum tuum. Reversus ergo Samuel
secutus est Saulem. Et adoravit Saul domi-
num. Dixitque Samuel: Adducite ad me
Agag regem Amalech. Et oblatus est ei
Agag pinguissimus tremens. Et dixit
Agag: Siccine separat amara mors? Et
ait Samuel: Sicut fecit absque liberis mu-
lieres gladius tuus, sic absque liberis erit in-
ter mulieres mater tua. Et in frusta con-
cidit eum Samuel coram domino in Galga-
lis. Abiit autem Samuel in Ramatha.
Saul vero ascendit in domum suam in Ga-
baath. Et non vidit Samuel ultra Saul
usque ad diem mortis sue. Verumptamen
lugebat Samuel Saul, quoniam dominum penite-
bat quod constituisset regem Saul super Israhel.

Dixitque dominus ad Samuelem. · XVI. C ·
Usquequo tu luges Saul, cum ego pro-
iecerim eum ne regnet super Israel?
Imple cornu tuum oleo et veni ut mittam
te ad Ysay Bethleemitem. Providi enim in
filiis eius michi regem. Et ait Samuel: Quo-
modo vadam? Audiet enim Saul et inter-
ficiet me. Et ait dominus: Vitulum de armento
tolles in manu tua et dices: Ad immolan-
dum domino veni. Et vocabis Ysay ad
victimam. Et ego ostendam tibi quid
facias. Et unges quemcumque monstravero
tibi. Fecit ergo Samuel sicut locutus est dominus
ei. Venitque in Bethleem, et ammirati sunt
seniores civitatis occurrentes ei, dixerunt:
Pacificus ne est ingressus tuus? Et ait:
Pacificus. Ad immolandum domino
veni. Sanctificamini et venite mecum ut
immolem. Sanctificavit ergo Ysay et fili-
os eius, et vocavit eos ad sacrificium. Cum-
que ingressi essent, vidit Heliab et ait: Num
coram domino est christus eius? Et dixit dominus
ad Samuel: Ne respicias vultum eius neque
altitudinem stature eius, quoniam abieci eum,
nec iuxta intuitum hominis ego iudico.
Homo enim videt ea que patent, dominus
autem intuetur cor. Et vocavit Ysay Amyna-
dab et adduxit eum coram Samuel. Qui
dixit: Nec hunc elegit dominus. Adduxit
autem Ysay Samma. De quo ait: Etiam
hunc non elegit dominus. Adduxit itaque Ysay
septem filios suos coram Samuel. Et ait Sa-
muel ad Ysay: Non elegit dominus ex istis. Dix-
itque Samuel ad Ysay: Numquid iam comple-
ti sunt filii tui? Qui respondit: Adhuc reli-
quus est parvulus et pascit oves. Et ait
Samuel ad Ysay: Mitte et adduc eum. Nec
enim discumbemus priusquam ille huc ve-
niat. Misit ergo et adduxit eum. Erat autem
rufus et pulcher aspectu decoraque facie. Et
ait dominus: Surge et unge eum, ipse est enim.
Tulit ergo Samuel cornu olei et unxit eum
in medio fratrum eius. Et directus est spiritus
domini in David a die illa et deinceps. Sur-
gensque Samuel abiit in Ramatha. Spiritus
autem domini recessit a Saul, et exagitabat
eum spiritus domini malus a domino. Dixeruntque
servi Saul ad eum: Ecce spiritus domini malus
exagitat te. Iubeat dominus noster, et servi
tui qui coram te sunt querent homi-
nem scientem psallere in cythara, et quando
arripuerit te spiritus domini malus, psallat ma-
nu sua et levius feras. Et ait Saul ad ser-
vos suos: Providete ergo michi aliquem
bene psallentem et adducite eum ad me.
Et respondens unus de pueris ait: Ecce vi-
di filium Ysay Bethleemitem scientem psal-
lere, et fortissimum robore, et virum bellicosum,
et prudentem in verbis, et virum pulchrum, et
dominus cum eo est. Misit ergo Saul nuntios ad
Ysay dicens: Mitte ad me David filium
tuum qui est in pascuis. Tulit itaque Ysay
asinum plenum panibus et lagenam vi-
ni et edum de capris unum, et misit per ma-
num David filii sui Sauli. Et venit Da-
vid ad Saul et stetit coram eo. At ille dilex-
it eum nimis, et factus est eius armiger.
Misitque Saul ad Ysay dicens: Stet Da-
vid in conspectu meo, invenit enim gratiam in
oculis meis. Igitur quandocumque spiritus domini

malus arripiebat saul tollebat david cytha-
ram et percutiebat manu sua et refocillabat
saul et levius habebat. Recedebat enim ab
eo spiritus malus. XVII. C.

Congregantes autem philistiim ag-
mina sua in prelium convenerunt in so-
chot iude et castra metati sunt inter
sochot et azecha in finibus domyn. Porro
saul et viri israhel congregati venerunt in
vallem therebinthi et direxerunt aciem ad
pugnandum contra philistiim et philistiim
stabant super montem ex parte hac et israel
stabat super montem ex altera parte vallisque
erat inter eos. Et egressus est vir spurius
de castris philistinorum nomine goliath v sex
de geth altitudinis cubitorum et palmi et
cassis erea super caput eius et lorica hamata
induebatur. Porro pondus lorice eius quin-
que milia siclorum eris erat et ocreas ereas
habebat in cruribus et clipeus ereus tegebat
umeros eius. Hastile autem haste
eius erat quasi liciatorium texentium.
Ipsum autem ferrum haste eius sexcentos
siclos habebat ferri et armiger eius ante-
cedebat eum. Stansque clamabat adver-
sus phalanges israel et dicebat eis. Quare
venistis parati ad prelium. Numquid
non ego sum philisteus et vos servi saul.
Eligite ex vobis virum et descendat ad sin-
gulare certamen. Si quiverit pugnare
mecum et percusserit me erimus vobis servi.
Si autem ego prevaluero et percussero eum
vos servi eritis et servietis nobis. Et aiebat
philisteus. Ego exprobravi agminibus
israel hodie. Date michi virum et ineat mecum
singulare certamen. Audiens autem saul
et omnes viri israhelite sermones philis-
tei huiuscemodi stupebant et metuebant
nimis. David autem filius erat viri
ephratei de quo supra dictum est de bethleem
v viii iuda cui erat nomen ysay qui habebat
octo filios. Et erat in diebus saul senex et
grandevus inter viros. Abierunt autem
tres filii eius maiores post saul in prelium.
Et hec nomina trium filiorum eius qui per-
rexerunt ad bellum. eliab primogenitus
et secundus aminadab. tercius quoque samma.
David autem erat minimus. Tribus

ergo maioribus secutis saulem abiit david
et reversus est a saul ut pasceret gregem patris
sui in bethleem. Procedebat vero philisteus
mane et vespere et stabat quadraginta diebus.
Dixit autem ysay ad david filium suum.
Accipe fratribus tuis ephi polente et decem
panes istos et curre in castra ad fratres tuos.
Et decem formellas casei has deferes ad tribunum.
Et fratres tuos visitabis si recte agant et cum
quibus ordinati sunt disce. Saul autem
et ille et omnes filii israel in valle therebinthi
pugnabant adversum philistiim. Surrex-
it itaque david mane et commendavit gregem
custodi et onustus abiit. sicut preceperat
ei ysay et venit ad locum magala et ad
exercitum qui egressus ad pugnam voci-
feratus erat in certamine. Direxerat enim
israel aciem sed et philistiim ex adverso fuerant
preparati. Derelinquens ergo david vasa
que attulerat sub manu custodis ad sarci-
nas cucurrit ad locum certaminis et inter-
rogabat si omnia recte agerentur erga fratres
suos. Cumque adhuc loqueretur eis appa-
ruit vir ille spurius ascendens goliath
nomine philisteus de geth de castris phy-
listinorum. Et loquente eo hec eadem verba
audivit david. Omnes autem israhelite
cum vidissent virum fugerunt a facie eius
timentes eum valde. Et dixit unusquisque
de israel. Num vidistis virum hunc qui
ascendit. Ad exprobrandum enim israhel
ascendit. Virum ergo qui percusserit eum
ditabit rex divitiis magnis et filiam suam
dabit ei et domum patris eius faciet ab-
sque tributo in israel. Et ait david ad viros
qui secum stabant dicens. Quid dabitur
viro qui percusserit philisteum hunc et tulle-
rit obprobrium de israel. Quis est enim hic
philisteus hic incircumcisus qui exprobra-
vit aciem dei viventis. Referebat autem ei
populus eundem sermonem dicens. Hec
dabuntur viro qui percusserit eum. Quod cum
audisset helyab frater eius maior loquente
eo cum aliis iratus est contra david et ait.
Quare venisti. Et quare dereliquisti pau-
culas oves illas in deserto. Ego novi su-
perbiam tuam et nequiciam cordis tui quia ut
videres prelium descendisti. Et dixit david.

Quid feci. Numquid non verbum est. Et de-
clinavit ab eo paululum ad alium. Dixitque
eundem sermonem. Et respondit ei populus
verbum sicut prius. Audita sunt autem
verba que locutus est David ⁊ annunciata
in conspectu Saul. Ad quem cum fuisset adduc-
tus locutus est ei. Non concidat cor cuiusquam
in eo. Ego servus tuus vadam ⁊ pugna-
bo adversus philisteum. Et ait Saul ad
David. Non vales resistere philisteo isti nec
pugnare adversus eum quia es. Hic autem ⁊ puer
vir est ab adolescentia sua. Dixitque David
ad Saul. Pascebat servus tuus patris
sui gregem. ⁊ veniebat leo vel ursus tolle-
batque arietem de medio gregis ⁊ persequebar
eos ⁊ percutiebam eruebamque de ore eorum.
Et illi consurgebant adversum me ⁊ appre-
hendebam mentum eorum ⁊ suffocabam ⁊
interficiebamque eos. Nam ⁊ leonem ⁊ ursum
interfeci ego servus tuus. Erit igitur ⁊ phi-
listeus hic incircumcisus quasi unus ex eis
qui ausus est maledicere exercitum dei vi-
ventis. Nunc vadam ⁊ auferam oppro-
brium populi. Et ait David. Dominus
qui eripuit me de manu leonis ⁊ de manu
ursi. ipse liberabit me de manu philistei
huius. Dixit autem Saul ad David. Va-
de ⁊ dominus tecum sit. Et induit Saul David
vestimentis suis ⁊ posuit galeam eream
super caput eius ⁊ vestivit eum lorica. Ac-
cinctus ergo David gladio eius super ves-
tem suam cepit temptare si armatus
posset incedere. Non enim habebat consue-
tudinem. Dixitque David ad Saul. Non
possum sic incedere. quia non usum habeo.
Et deposuit ea ⁊ tulit baculum suum
quem semper habebat in manibus ⁊ elegit
sibi lapides limpidissimos quinque de tor-
rente ⁊ misit eos in peram pastoralem
quam habebat secum ⁊ fundam manu tu-
lit ⁊ processit adversum philisteum. Ibat
autem philisteus incedens ⁊ appropinquans
adversum David ⁊ armiger eius ante eum.
Cumque inspexisset philisteus eum ⁊ vi-
disset David despexit eum. Erat enim a-
dolescens rufus ⁊ pulcher aspectu. Et
dixit philisteus ad David. Numquid
ego canis sum quod tu venis ad me cum
baculo. Et maledixit philisteus David in
diis suis. Dixitque ad David. Veni ad me
⁊ dabo carnes tuas volatilibus celi ⁊ bestiis
terre. Dixit autem David ad philisteum.
Tu venis ad me cum gladio ⁊ hasta ⁊ cli-
peo. ego autem venio ad te in nomine domini ex-
ercituum dei agminum israel. quibus exprobra-
sti hodie. ⁊ dabit te dominus in manu mea
⁊ percutiam te ⁊ auferam caput tuum a te.
Et dabo cadavera castrorum philistiim
hodie volatilibus celi ⁊ bestiis terre. ut sciat
omnis terra quia est dominus deus israel.
⁊ noverit universa ecclesia hec quia nec in gladio
nec in hasta salvat dominus. Ipsius est enim
bellum ⁊ tradet vos in manus nostras.
Cum ergo surrexisset philisteus ⁊ veni-
ret ⁊ appropinquaret contra David. festina-
vit David ⁊ cucurrit ad pugnam ex adver-
so philistei. Et misit manum suam in pe-
ram tulitque unum lapidem ⁊ funda iecit
⁊ circumducens percussit eum in fronte. ⁊ in-
fixus est lapis in fronte eius ⁊ cecidit in
faciem suam super terram. Prevaluit Da-
vid adversus philisteum in funda ⁊ lapi-
de percussumque philisteum interfecit. Cumque
gladium non haberet in manu David cu-
currit ⁊ stetit super philisteum ⁊ tulit gla-
dium eius ⁊ eduxit eum de vagina sua
⁊ interfecit eum preciditque caput eius. Viden-
tes autem philistiim quod mortuus esset
fortissimus eorum fugerunt. Et consurgen-
tes viri israel ⁊ iuda vociferati sunt
⁊ persecuti sunt philisteos usque dum veni-
rent in vallem ⁊ usque ad portas accaron.
Cecideruntque vulnerati de philistiim in
via sarym usque ad geth ⁊ usque ad accar-
ron. Et revertentes filii israel postquam per-
secuti fuerant philisteos invaserunt castra
eorum. Assumens autem David caput
philistei attulit illud in ierusalem. arma
vero eius posuit in tabernaculo suo. Eo
autem tempore quo viderat Saul David
egredientem contra philisteum. ait ad Ab-
ner principem militie sue. De qua stir-
pe descendit hic adolescens. Dixitque Abner.
Vivit anima tua rex si novi. Et ait rex.
Interroga tu cuius filius sit puer iste.
Cumque regressus esset David percusso

philisteo tulit eum abner et introduxit co-
ram saule caput philistei habentem in ma-
nu. Et ait ad eum saul. De qua progenie es
o adolescens. Dixitque david. Filius servi
tui ysay bethleemite ego sum. XVIII. C.

Et factum est cum complesset loqui
ad saul. anima ionathe conglutina-
ta est anime david et dilexit eum
ionathas quasi animam suam. Tulitque eum
saul in die illa in domum suam et non con-
cessit ei ut reverteretur in domum patris sui. Ini-
erunt autem ionathas et david fedus.
diligebat enim eum quasi animam suam.
Nam expoliavit se ionathas tunica
qua erat indutus et dedit eam david et re-
liqua vestimenta sua usque ad gladium
suum et arcum suum et usque ad balteum. Eg-
rediebatur quoque david ad omnia quecumque
misisset eum saul et prudenter se agebat.
Posuitque eum saul super viros belli. et accep-
tus erat in oculis universi populi maxi-
meque in conspectu famulorum saul. Porro
cum reverteretur percusso philisteo david et refer-
ret caput eius in ierusalem. egresse sunt muli-
eres de universis urbibus israel. cantantes cho-
rosque ducentes in occursum saulis regis in tim-
panis leticie et in sistris et precinebant muli-
eres ludentes atque dicentes. Percussit saul
mille et david decem milia. Iratus est autem
saul nimis et displicuit in oculis eius iste
sermo. Dixitque. Dederunt david decem
milia. et michi dederunt mille. Quid ei su-
perest. nisi solum regnum. Non rectis ergo
oculis saul aspiciebat david a die illa et dein-
ceps. Post diem autem alteram invasit
spiritus dei malus saul. et prophetabat in medio do-
mus sue. David autem psallebat in manu
sua. sicut faciebat per singulos dies. Tene-
batque saul lanceam et misit eam putans
quod configere posset david cum pariete. Et de-
clinavit david a facie eius secundo. Et
timuit saul david eo quod esset dominus cum eo et
a se recessisset. Amovit ergo eum saul a
se et fecit eum tribunum super mille viros.
Et egrediebatur et ingrediebatur in conspectu
populi. In omnibus quoque viis suis david
prudenter agebat. et dominus erat cum eo. Vi-
dit itaque saul quod prudens esset nimis et
cepit cavere eum. Omnis autem israhel
et iuda diligebat david. Ipse enim egredie-
batur et ingrediebatur ante eos. Dixit autem
saul ad david. Ecce filia mea maior me-
rob. ipsam dabo tibi uxorem. tantummodo
esto vir fortis et preliare bella domini. Saul
autem reputabat dicens. Non sit manus
mea in eo. sed sit super illum manus philisti-
norum. Ait autem david ad saul. Quis
ego sum aut que est vita mea aut cognatio
mea in israel. ut fiam gener regis. Factum est
autem tempus cum deberet dari merob filia
saul david data est adriel molathite uxor.
Dilexit autem david mychol filiam saul
alteram. Et nunciatum est saul. et placuit
ei. Dixitque saul. Dabo eam illi ut fiat ei
in scandalum. et sit super eum manus phi-
listinorum. Dixit ergo saul ad david. In
duabus rebus meus eris hodie. Et manda- gener
vit saul servis suis. Loquimini ad david
clam me dicentes. Ecce places regi et omnes
servi eius diligunt te. Nunc ergo esto ge-
ner regis. Et locuti sunt servi saul in auri-
bus david omnia verba hec. Et ait david.
Num parum vobis videtur esse generum
regis. Ego autem sum vir pauper et tenuis.
Et renunciaverunt servi saul dicentes.
Huiuscemodi verba locutus est david.
Dixit autem saul. Sic loquimini ad david.
Non habet necesse rex sponsalia nisi tan-
tum centum preputia philistinorum. ut fiat
ultio de inimicis regis. Porro saul cogita-
bat tradere david in manus philistinorum.
Cumque renunciassent servi eius david ver-
ba que dixerat saul. placuit sermo in oculis
david ut fieret gener regis. Et post dies
paucos surgens david abiit in accaron
cum viris qui erant sub eo. percussit ex philis-
tiim ducentos viros et attulit preputia eo-
rum et annumeravit ea regi ut esset gener
regis. Dedit itaque ei saul mychol filiam
suam uxorem. Et vidit saul et intellexit
quod dominus esset cum david. Mychol autem
filia saul diligebat eum. et saul magis
cepit timere david. Factusque est saul in-
imicus david cunctis diebus. Et egressi
sunt principes philistinorum. A principio
autem egressionis eorum prudentius se

gerebat david quam omnes servi saul, et celebre factum est nomen eius nimis.

XIX. C.

Locutus est autem saul ad ionathan filium suum et ad omnes servos suos ut occiderent david. Porro ionathas filius saul diligebat david valde. Et indicavit ionathas david dicens. Querit saul pater meus occidere te, quapropter observa te queso mane et manebis clam et absconderis. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fuerit, et ego loquar de te ad patrem meum, et quodcumque videro nuntiabo tibi. Locutus est ergo ionathas de david bona ad saul patrem suum. Dixitque ad eum. Ne pecces rex in servum tuum david quia non peccavit tibi et opera eius bona sunt tibi valde. Et posuit animam suam in manu sua et percussit philisteum et fecit dominus salutem magnam universo israhel. Vidisti et letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens david, qui est absque culpa? Quod cum audisset saul placatus voce ionathe iuravit. Vivit dominus quia non occidetur. Vocavit itaque ionathas david et indicavit ei omnia verba hec. Et introduxit ionathas david ad saul et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudius tertius. Motum est autem rursum bellum et egressus david pugnavit adversus philistiim. Percussitque eos plaga magna et fugerunt a facie eius. Et factus est spiritus domini malus in saul. Sedebat autem in domo sua et tenebat lanceam. Porro david psallebat manu sua. Nisusque est saul configere david lancea in pariete. Et declinavit david a facie saul. Lancea autem casso vulnere perlata est in parietem, et david fugit et salvatus est nocte illa. Misit ergo satellites saul nocte in domum david ut custodirent eum et interficeretur mane. Quod cum annuntiasset david mychol uxor sua dicens, nisi salvaveris te nocte hac, cras morieris. Deposuitque eum per fenestram. Porro ille abiit et aufugit atque salvatus est. Tulit autem mychol statuam et posuit eam super lectum et pellem caprarum pilosam posuit et caput eius et operuit eam vestimentis. Misit autem saul apparitores qui raperent david, et responsum est quod egrotaret. Rursumque saul misit nuntios ut viderent david dicens. Afferte eum ad me in lecto ut occidatur. Cumque venissent nuntii, inventum est simulachrum super lectum et pelles caprarum ad caput eius. Dixitque saul ad mychol. Quare sic illusisti michi et dimisisti inimicum meum ut fugeret? Et respondit mychol ad saul. Quia ipse locutus est michi dicens. Dimitte me, alioquin interficiam te. David autem fugiens salvatus est et venit ad samuel in ramatha et nuntiavit ei omnia que fecerat sibi saul. Et abierunt ipse et samuel et morati sunt in naioth. Nuntiatum est autem saul a dicentibus. Ecce david in naioth in ramatha. Misit ergo saul lictores ut raperent david. Qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium et samuelem stantem super eos, factus est in illis etiam spiritus domini et prophetare ceperunt etiam ipsi. Quod cum nuntiatum esset saul, misit et alios nuntios. Prophetaverunt autem et illi. Et rursum saul misit tertios nuntios qui et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia saul abiit etiam ipse in ramatha et venit usque ad cisternam magnam que est in socho, et interrogavit et dixit. In quo loco sunt samuel et david? Dictumque est ei. Ecce in naioth sunt in ramatha. Et abiit in naioth in ramatha. Et factus est etiam super eum spiritus domini et ambulabat ingrediens et prophetabat usque dum veniret in naioth in ramatha. Et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis et prophetavit cum ceteris coram samuel et cecidit nudus tota die illa et nocte. Unde exivit proverbium. Num et saul inter prophetas?

XX. C.

Fugit autem david de naioth que est in ramatha veniensque locutus est coram ionatha. Quid feci? Que est iniquitas mea et quod peccatum meum in patrem tuum, quia querit animam meam? Qui dixit ei. Absit a te. Non morieris. Neque enim faciet pater meus quicquam grande vel parvum nisi prius indicaverit michi. Hunc ergo celavit a me pater meus sermonem tantummodo? Nequaquam erit istud. Et iuravit rursum david.

ille ait. Scit profecto pater tuus quia inveni
gratiam in oculis tuis et dicet. Nesciat hoc
ionathas ne forte tristetur. Quinimmo vivit
dominus et vivit anima tua quia uno tantum
ut ita dicam gradu ego morsque dividimur.
Et ait ionathas ad david. Quodcumque di
xerit michi anima tua faciam tibi. Dixit
autem david ad ionathan. Ecce kalende sunt cra
stino et ego ex more sedere soleo iuxta regem
ad vescendum. Dimitte igitur me ut ab
scondar in agro usque ad vesperam diei tertie.
Si respiciens requisierit me pater tuus:
respondebis ei. Rogavit me david ut iret
celeriter in bethleem civitatem suam quia vic
time sollempnes ibi sunt universis contribulibus suis. Si dix
erit bene: pax erit servo tuo. Si autem
fuerit iratus: scito quia completa est mali
cia eius. Fac ergo misericordiam cum servo tuo
quia fedus domini me famulum tuum te
cum inire fecisti. Si autem in me est aliqua
iniquitas tu me interfice et ad patrem tuum
ne introducas me. Et ait ionathas. Absit
hoc a me neque enim fieri potest. ut si certe
cognovero completam esse patris mei mali
tiam contra te non annunciem tibi. Re
spondique david ad ionathan. Quis re
nunciabit michi si quid forte responderit
tibi pater tuus dure de me. Et ionathas ait
ad david. Veni et egrediamur foras in a
grum. Cumque exissent ambo in agrum.
ait ionathas ad david. Vivit dominus
deus israel si investigavero sententiam patris
mei cras vel perendie et aliquid boni fu
erit super david et non statim misero ad te
et notum tibi fecero. Hec faciat deus ionathe
et hec addat. Si autem perseveraverit patris mei
malicia adversum te revelabo aurem tuam
et dimittam te ut vadas in pace et sit dominus
tecum sicut fuit cum patre meo. Et si vixero
facies michi misericordiam domini. Si vero mortuus
fuero non auferas misericordiam tuam a domo mea
usque in sempiternum. Aut si non fecero
quando eradicaverit dominus inimicos david
unumquemque de terra auferat ionathan
de domo sua et requirat dominus de manu ini
micorum david. Pepigit ergo ionathas
fedus cum domo david. Et requisivit
dominus de manu inimicorum david. Et addi

dit ionathas deierare david eo quod diligeret
illum. Sicut enim animam suam ita dilige
bat illum. Dixitque ad eum ionathas. Cras
kalende sunt et requireris. requiretur enim
sessio tua usque perendie. Descendes ergo fes
tinus et venies in locum ubi celandus es
in die quando operari licet et sedebis iuxta la
pidem cui nomen est ezel. Et ego tres sagit
tas mittam iuxta eum et iaciam quasi
exercens me ad signum. Mittam quoque et
puerum dicens ei. Vade et affer michi
sagittas. Si dixero puero ecce sagitte in
tra te sunt tolle eas. tu veni ad me. quia
pax tibi est et nichil est mali vivit dominus.
Si autem sic locutus fuero puero. ecce sa
gitte ultra te sunt vade in pace quia dimisit
te dominus. De verbo autem quod locuti sumus e
go et tu sit dominus inter me et te usque in sem
piternum. Absconditus est ergo david in
agro et venerunt kalende. Et sedit rex ad co
medendum panem. Cumque sedisset rex super
cathedram suam secundum consuetudinem que
erat iuxta parietem. surrexit ionathas
et sedit et abner ex latere saul. vacuusque
apparuit locus david. Et non est locutus
quicquam saul in die illa. Cogitabat enim
quod forte evenisset ei ut non esset mundus
nec purificatus. Cumque illuxisset dies
secunda post kalendas rursus apparuit va
cuus locus david. Dixitque saul ad io
nathan filium suum. Cur non venit fili
ysay nec heri nec hodie ad vescendum.
Et respondit ionathas sauli. Roga
vit me obnixe ut iret in bethleem et ait.
Dimitte me quoniam sacrificium sollempne
est in civitate mea. unus de fratribus me
is accersivit me. Nunc ergo si inveni gra
tiam in oculis tuis vadam cito et videbo
fratres meos. Ob hanc causam non ve
nit ad mensam regis. Iratusque est saul
adversum ionathan dixitque ei. Fili mu
lieris virum ultro rapientis. numquid ig
noro quia diligis filium ysay in confu
sionem tuam et in confusionem ignominio
se matris tue. Omnibus enim diebus
quibus filius ysay vixerit super terram non
stabilieris tu neque regnum tuum. Itaque
iam nunc mitte et adduc eum ad me

quia filius mortis est. Respondens autem
ionathas sauli patri suo ait. Quare mo
rietur? Quid fecit? Et arripuit saul lan
ceam ut percuteret eum. Et intellexit iona
thas quod diffinitum esset a patre suo ut in
terficeret david. Surrexit ergo ionathas a
mensa in ira furoris. et non comedit in die
kalendarum secunda panem. Contris
tatus est enim super david. eo quod confudisset
eum pater suus. Cumque illuxisset mane.
venit ionathas in agrum iuxta placitum
david et puer parvulus cum eo. Et ait ad
puerum suum. Vade et affer michi sagit
tas quas ego iacio. Cumque puer cucurris
set. iecit aliam sagittam transpuerum. Ve
nit itaque puer ad locum iaculi quod miserat
et clamavit ionathas post tergum pueri
et ait. Ecce ibi sagitta porro ultra te est. Cla
mavit itaque iterum ionathas post tergum
pueri dicens. Festina velociter ne steteris.
Collegit ergo puer ionathe sagittas et attu
lit ad dominum suum. et quid ageretur penitus
ignorabat. Tantummodo ionathas et david
rem noverant. Dedit ergo ionathas ar
ma sua puero et dixit. Vade defer in civita
tem. Cumque abisset puer surrexit david de
loco qui vergebat ad austrum et cadens
pronus in terram adoravit tertio. Et oscu
lantes alterutrum fleverunt pariter. David autem
amplius. Dixit ergo ionathas ad david.
Vade in pace. Quecumque iuravimus
ambo in nomine domini dicentes. Dominus sit inter
me et te. et inter semen meum et semen tuum usque
in sempiternum. Et surrexit david et abiit.
Sed et ionathas ingressus est civitatem. x.

Venit autem david in no ·xi·C.
be ad achymelech sacerdotem. Et
obstupuit abymelech eo quod venis
set david et dixit ei. Quare tu solus et nullus
tecum est. Et ait david ad achymelech sa
cerdotem. Rex precepit michi sermonem et dixit.
Nemo sciat rem propter quam a me missus
es. et cuiusmodi precepta tibi dederim. Nam
et pueris dixi in illum et illum locum. Nunc
ergo si quid habes ad manum vel quinque
panes da michi aut quicquid inveneris. Et re
spondens sacerdos ad david ait ei. Non
habeo panes laicos ad manum. sed tantum
panem sanctum. Si mundi sunt pueri maxime a
mulieribus manducent. Et respondit da
vid sacerdoti et dixit ei. Et quidem si de mulieri
bus agitur continuimus nos ab heri et nudius
tertius quando egrediebamur. et fuerunt va
sa puerorum sancta. Porro via hec polluta est
sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Dedit
ergo ei sacerdos sanctificatum panem. Neque
enim erat ibi panis nisi tantum panes
propositionis qui sublati erant a facie domini
ut ponerentur panes calidi. Erat autem
ibi vir quidam de servis saul in die illa
intus in tabernaculo domini et nomen eius
doech ydumeus potentissimus pastorum
saul. Hic pascebat mulas saul. Dixit
autem david ad achimelech. Si habes
hic ad manum hastam aut gladium da
michi. quia gladium meum et arma mea non
tuli mecum. sermo enim regis urgebat.
Et dixit sacerdos. Ecce hic gladius goly
ath philistei quem percussisti in valle the
rebinthi. involutus est pallio post ephot.
Si istum vis tollere tolle. Neque enim est
alius hic absque eo. Et ait david. Non
est alter huic similis. da michi eum. Surrexit
itaque david et fugit in die illa a facie saul.
et venit ad achys regem geth. Dixeruntque
ei servi achys cum vidissent david. Num
quid non iste est david rex terre. Nonne
huic cantabant per choros dicentes. Percussit
saul mille et david decem milia. Posuit
autem david sermones istos in corde suo et
extimuit valde a facie achys regis geth. Et im / regis geth
mutavit os suum coram eis et collabebatur
inter manus eorum et impingebat in hostia
porte defluebantque salive eius in barbam.
Et ait achys ad servos suos. Vidistis
hominem insanum quare adduxistis eum
huc an desunt nobis furiosi. Quare in
troduxistis eum ut fureret me presente. Di
mittite eum hinc et ne ingrediatur domum meam.

Abiit ergo david inde et xxii. C.
fugit in speluncam odollam. Quod
cum audissent fratres eius et omnis
domus patris eius descenderunt ad eum illuc.
Et convenerunt ad eum omnes qui erant in
angustia constituti. et oppressi ere alieno. et
amaro animo. et factus est eorum princeps.

Fueruntq; cum eo quaſi quadringenti viri
⁊ profectus eſt dauid inde in maſphat que eſt
in moab. ⁊ dixit ad regem moab. Maneat
oro pater meus ⁊ mater mea vobiſcum do
nec ſciam quid faciat michi deus. Et reliquit
eos ante faciem regis moab. Manſeruntq;
apud eum cunctis diebus quibus dauid fuit
in preſidio. Dixitq; gad propheta ad dauid.
Noli manere in preſidio. proficiſcere et uade
in terram iuda. Et profectus dauid venit in ſal
tum areth. Et audiuit ſaul quod apparuiſſet
dauid. ⁊ viri qui erant cum eo. Saul autem
cum maneret in gabaa. ⁊ eſſet in nemore quod
eſt in rama haſtam manu tenens cunctiq;
ſerui eius circumſtarent eum ait ad ſeruos
ſuos qui aſſiſtebant ei. Audite iam nunc
me filii gemini. Numquid omnibus vobis
dabit filius yſai agros ⁊ vineas ⁊ vniuerſos
vos faciet tribunos ⁊ centuriones. quoniam coniu
raſtis aduerſum me ⁊ non eſt qui michi renunc
iet. ⁊ maxime cum ⁊ filius meus inierit
fedus cum filio yſai. Non eſt qui vicem me
am doleat ex vobis. nec qui annunciet michi eo
quod ſuſcitauit filius meus ſeruum meum aduerſum
me inſidiantem michi uſq; hodie. Reſpondens
autem doech ydumeus qui aſſiſtebat coram
rege ſaul. et erat primus inter ſeruos ſaul.
Vidi inquit filium yſai in nobe. apud a
chymelech filium achytob ſacerdotem qui
conſuluit dominum pro eo ⁊ cibaria dedit ei. ſed ⁊ gladi
um goliath philiſtei dedit illi. Miſit ergo
rex ſaul ad arceſſendum achymelech filium
achytob ſacerdotem ⁊ omnem domum patris eius
ſacerdotum qui erant in nobe. Qui vniuerſi
venerunt ad regem. Et ait ſaul ad achyme
lech. Audi fili achytob. Qui reſpondit.
Preſto ſum domine. Dixitq; ad eum ſaul
Quare coniuraſtis aduerſum me tu ⁊ filius
yſai. ⁊ dediſti ei panes ⁊ gladium ⁊ conſuluiſti
pro eo dominum ut conſurgeret aduerſum me inſidia
tor uſq; hodie permanens. Reſpondenſq; a
chymelech regi ait. ⁊ quis in omnibus ſeruis
tuis ſicut dauid fidelis ⁊ gener regis ⁊ per
gens ad imperium tuum ⁊ glorioſus in domo tua.
Num hodie cepi conſulere pro eo dominum. Ab
ſit hoc a me. ne ſuſpicetur rex aduerſum ſeruum
ſuum rem huiuſcemodi in vniuerſa domo pa
tris mei. Non enim ſciuit ſeruus tuus
quicquam ſuper hoc negocio vel modicum vel gran
de. Dixitq; rex. Morte morieris achymelech tu
⁊ omnis domus patris tui. Et ait rex emiſ
ſariis qui circumſtabant eum. Conuertimini ⁊
interficite ſacerdotes domini. Nam ⁊ manus
eorum cum dauid eſt. ſcientes quod fugiſſet
⁊ non indicauerunt michi. Noluerunt autem ſer
ui regis extendere manum ſuam in ſacerdotes
domini. Et ait rex ad doech. Conuertere tu ⁊ irrue
in ſacerdotes domini. Conuerſuſq; doech ydu
meus irruit in ſacerdotes domini ⁊ trucidauit
in die illa octoginta quinq; viros veſtitos ephot
lineo. Nobe autem ciuitatem ſacerdotum percuſ
ſit in ore gladii viros ⁊ mulieres paruulos ⁊
lactantes bouem ⁊ aſinum ⁊ ouem in ore gla
dii. Euadens autem vnus filius achyme
lech filii achytob cuius nomen erat abya
thar. fugit ad dauid ⁊ annunciauit ei
quod occidiſſet ſaul ſacerdotes domini. Et ait dauid
ad abyachar. Sciebam enim in die illa
quod cum ibi eſſet doech ydumeus procul dubio
annunciaret ſauli. Ego ſum reus omni
um animarum domus patris tui. Mane me
cum ne timeas. Si quis queſierit animam
tuam. queret ⁊ animam meam. mecumq; ſeruaberis.
Et annunciauerunt dauid. xxiii. C.
dicentes. Ecce philiſtiim oppug
nant ceilam ⁊ diripiunt areas.
Conſuluit ergo dauid dominum dicens. Num
vadam ⁊ percuciam philiſteos iſtos. Et ait
dominus ad dauid. Vade ⁊ percuties philiſteos
⁊ ſaluabis ceilam. Et dixerunt viri qui
erant cum dauid ad eum. Ecce nos hic in iu
dea conſiſtentes timemus. quanto magis ſi i
erimus in ceilam aduerſus agmina phi
liſtinorum. Ruſum ergo dauid conſuluit
dominum. Qui reſpondens ait ei. Surge et
vade in ceylam. ego enim tradam philiſte
os in manum tuam. Abiit ergo dauid ⁊
viri eius in ceylam ⁊ pugnauit aduerſum
philiſteos. ⁊ abegit iumenta eorum ⁊ percuſ
ſit eos plaga magna ⁊ ſaluauit dauid
habitatores ceyle. Porro eo tempore quo
fugiebat abyachar filius achymelech
ad dauid in ceilam ephot ſecum habens
deſcenderat. Nunciatum eſt autem ſaul
quod veniſſet dauid in ceylam. Et ait ſaul
Tradidit eum dominus in manus meas. con

clususque est introgressus urbem in qua porte
et sere sunt. Et precepit saul omni populo ut
ad pugnam descenderet in ceilam et obsideret da
uid et uiros eius. Quod cum rescisset dauid quod
prepararet ei saul clam malum. dixit ad abia
thar sacerdotem. Applica ephot. Et ait da
uid. Domine deus israel audiuit famam
seruus tuus quod disponat saul uenire ad
ceilam. ut euertat urbem propter me. Si
tradent me uiri ceile in manum eius. et si
descendet saul sicut audiuit seruus tuus.
domine deus israel indica seruo tuo. Et ait domi
nus. Descendet. Dixitque rursum dauid
Si tradent me uiri ceile et uiros qui mecum
sunt in manu saul. Et dixit dominus.
Tradent. Surrexit ergo dauid et uiri eius
quasi sexcenti. et egressi de ceila huc atque il
luc uagabantur incerti. Nunciatumque est
saul quod fugisset dauid de ceila et saluatus
esset. Quam ob rem dissimulauit exire. Mo
rabatur autem dauid in deserto in locis
munitissimis mansitque in monte solitu
dinis ziph in monte opaco. Querebat eum
tamen saul cunctis diebus et non tradi
dit eum dominus in manus eius. Et uidit dauid
quod egressus esset saul ut quereret animam
eius. Porro dauid erat in deserto ziph in
silua. Et surrexit ionathas filius saul.
et abiit ad dauid in siluam. et confortauit
manus eius in deo. Dixitque ei. Ne timeas
neque enim inueniet te manus saul patris
mei. Et tu regnabis super israel et ego ero ti
bi secundus. Sed et pater meus saul scit hoc.
Percussit igitur uterque fedus coram domino.
Mansitque dauid in silua ionathas autem
reuersus est in domum suam. Ascenderunt autem
ziphei ad saul in gabaa dicentes. Nonne
ecce dauid latitat apud nos in locis tutis
simis silue in colle achile que est ad dex
teram deserti. Nunc ergo sicut desiderauit
anima tua ut descenderes descende. nostrum
autem erit ut tradamus eum in manus
regis. Dixitque saul. Benedicti uos a do
mino quia doluistis uicem meam. Abi
te ergo et diligentius oro preparate
et curiosius agite et considerate locum
ubi sit pes eius uelociter uel quis uiderit
eum ibi ubi dixistis. Recogitat enim de
me quod callide insidietur ei. Considerate et uidete
omnia latibula eius in quibus absconditur.
et reuertimini ad me ad rem certam ut uadam
uobiscum. Quod si etiam in terram se abstru
serit perscrutabor eum in cunctis milibus
iuda. At illi surgentes abierunt in ziph
ante saul. Dauid autem et uiri eius e
rant in deserto maon in campestribus ad
dexteram iesimyth. Iuit ergo saul et socii
eius ad querendum eum et nunciatum est
dauid. Statimque descendit ad petram
et uersabatur in deserto maon. Et erat saul
et serui eius ad latus montis ex parte una
dauid autem et uiri eius erant in latere
montis ex parte altera. Porro dauid de
sperabat se posse euadere a facie saul. Itaque
saul et uiri eius in modum corone cingebant
dauid et uiros eius ut caperent eos. Et nun
cius uenit ad saul dicens. Festina et ueni
quoniam infuderunt se philistiim super terram.
Reuersusque est saul desistens persequi da
uid et perrexit in occursum philistinorum
et fugerunt philistiim. Propterea uoca
uerunt locum illum petram diuidentem.

Ascendit ergo dauid in XXIIII. C.
de et habitauit in locis tutissimis
engaddi. Cumque reuersus esset
saul postquam persecutus est philisteos nun
ciauerunt ei dicentes. Ecce dauid in deserto
est engaddi. Assumens ergo saul tria mi
lia electorum uirorum ex omni israel perrexit
ad inuestigandum dauid et uiros eius e
tiam super abruptissimas petras que so
lis ybicibus peruie sunt et uenit ad caulas
ouium que se offerebant uianti. Erat
que ibi spelunca quam ingressus est saul
ut purgaret uentrem. Porro dauid et ui
ri eius in interiori parte spelunce latita
bant. Et dixerunt serui dauid ad eum.
Ecce dies de qua locutus est dominus
ad te. Ego tradam tibi inimicum tuum
ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis
Surrexit ergo dauid et precidit horam
clamidis saul silenter. Post hoc percus
sit cor suum dauid. eo quod abscidisset ho
ram clamidis saul. Dixitque ad uiros
suos. Propitius michi sit dominus. ne faci
am rem hanc domino meo christo domini. ut

mittam manum meam in eum quia christus do
mini est. Vivit dominus, quia nisi dominus percusse
rit eum, aut dies eius venerit ut moriatur,
aut descendens in prelium perierit, propicius sit
michi dominus ut non mittam manum meam in
christum domini. Et confregit david viros
suos sermonibus et non permisit eos ut
consurgerent in saul. Porro saul consurgens
de spelunca pergebat cepto itinere. Sur
rexit autem et david post eum et egressus
de spelunca clamavit post tergum saul
dicens. Domine mi rex. Et respexit saul
post se. Et inclinavit se david pronus in
terram et adoravit. Dixitque saul. Quare
audis verba hominum loquentium: da
vid querit malum adversum te. Ecce ho
die viderunt oculi tui quod tradiderit te domi
nus in manu mea in spelunca. et cogitavi
ut occiderem te. sed pepercit tibi oculus meus.
Dixi enim. Non extendam manum
meam in dominum meum quia christus domini est.
Quin potius pater mi vide et cognosce
horam clamidis tue in manu mea. quia
cum preciderem summitatem clamidis tue
nolui extendere manum meam in te. Anim
adverte et vide quoniam non est in manu mea
malum. neque iniquitas neque peccavi in te.
Tu autem insidiaris anime mee ut aufe
ras eam. Iudicet dominus inter me et te
et ulciscatur me dominus ex te. Manus autem
mea non sit in te. Quem persequeris rex israel.
quem persequeris. Canem mortuum persequeris
et pulicem unum. Sit dominus iudex et iudicet
inter me et te et videat et iudicet causam meam
et eruat me de manu tua. Cum autem
complesset david loquens sermones huius
cemodi ad saul. dixit saul. Numquid hec
vox tua est fili mi david. Elevavitque
saul vocem suam et flevit. Dixitque ad da
vid. Iustior tu es quam ego. Tu enim tribu
isti michi bona. ego autem reddidi tibi ma
la. Et tu indicasti michi hodie que feceris
michi bona. quomodo tradidit me dominus in manu
tua et non occidis me. Quis enim cum
invenerit inimicum suum dimittet eum in via
bona. Sed dominus reddat tibi vicissitudinem
hanc pro eo quod hodie operatus es in me. Et
nunc quia scio quod certissime regnaturus

Sicut et in proverbio antiquo dicitur ab impiis egredietur impietas. Manus ergo mea non sit in te

sis et habiturus in manu tua regnum israel.
Iura michi in domino ne deleas semen
meum post me neque auferas nomen meum
de domo patris mei. Et iuravit david
sauli. Abiit ergo saul in domum suam.
et david et viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

XXV. C.

Mortuus est autem sa
muel et congregatus est universus israel
et planxerunt eum nimis et sepe
lierunt eum in ramatha in domo sua.
Consurgensque david descendit in desertum
pharan. Erat autem vir quispiam in
solitudine maon et possessio eius in car
melo et homo ille magnus nimis. E
rantque ei oves tria milia et mille capre.
Et accidit ut tonderetur grex eius in carme
lo. Nomen autem viri illius erat nabal
et nomen uxoris eius abygail. Eratque mu
lier illa prudentissima et speciosa. Porro
vir eius durus et pessimus et maliciosus.
Erat autem de genere caleph. Cum ergo
audisset david in deserto quod tonderet na
bal gregem suum. misit decem iuvenes et
dixit ad eos. Ascendite in carmelum et — l. eis
venietis ad nabal et salutabitis eum ex
nomine meo pacifice et dicetis. Sit fra
tribus meis et tibi pax et domui tue pax et
omnibus quecumque habes sit pax ex multis
annis salvus fias et domus tua et omnia tua.
Audivi quod tonderent pastores tui greges tu
os qui erant nobiscum in deserto. numquam
eis molesti fuimus nec aliquando defuit eis
quicquam de grege omni tempore quo fuerunt
nobiscum in carmelo. Interroga pueros tu
os et indicabunt tibi. Nunc ergo inveni — l. gratiam
ant pueri tui in oculis tuis. In die enim
bona venimus ad te. Quodcumque invenerit
manus tua da servis tuis et filio tuo
david. Cumque venissent pueri david
locuti sunt ad nabal omnia verba hec
ex nomine david et siluerunt. Respon
dens autem nabal pueris david ait. Quis
est david et quis est filius ysai. Hodie
increverunt servi qui fugiunt dominos suos.
Tollam ergo panes meos et aquas meas
et carnes pecorum que occidi tonsoribus
meis et dabo viris quos nescio unde sunt.
Regressi sunt itaque pueri david per

am suam et reversi venerunt et nunciaverunt
ei omnia verba que dixerat naval. Tunc ait da-
vid ad viros suos. Accingatur unusquisque
gladio suo. Et accincti sunt singuli gladi-
is suis. Accinctusque est et david ense suo. Et
secuti sunt david quasi quadringenti vi-
ri. Porro ducenti remanserunt ad sarcinas.
uxori Abygail autem uxorem naval nunciavit
unus de pueris suis dicens. Ecce misit
david nuncios de deserto ut benedicerent do-
mino nostro. et aversatus est eos. Homines
isti boni satis fuerunt nobis et non mo-
lesti nec quicquam aliquando periit omni tempore
quo fuimus conversati cum eis in deserto.
Pro muro erant nobis tam in nocte quam in
die omnibus diebus quibus pavimus apud
ipsos greges. Quam ob rem considera et recogi-
ta quid facias quoniam completa est ma-
licia adversus virum tuum et adversum
domum tuam. et ipse est filius belyal ita
ut nemo possit ei loqui. Festinavit igitur
abygail et tulit ducentos panes et duos
utres vini et quinque arietes coctos et quinque
sata polente et centum ligaturas uve pas-
se et ducentas massas caricarum et posuit
super asinos. Dixitque pueris suis. Pre-
cedite me. ecce ego post tergum sequar
vos. Viro autem suo naval non indi-
cavit. Cum ergo ascendisset asinum et de-
scenderet ad radicem montis. ecce david et
viri eius descendebant in occursum eius.
Quibus et illa occurrit. Et ait david. Vere
frustra servavi omnia que huius erant
in deserto et non periit quicquam de cunctis
que ad eum pertinebant et reddidit michi
malum pro bono. Hec faciat dominus inimi-
cis david et hec addat si reliquero de omnibus
que ad eum pertinent usque mane mingen-
tem ad parietem. Cum autem vidisset
abygail david. festinavit et descendit
de asino et procidit coram david super
faciem suam et adoravit super terram et ce-
cidit ad pedes eius et dixit. In me sit do-
mine mi hec iniquitas. Loquatur obsecro
ancilla tua in auribus tuis et au-
di verba famule tue. Ne ponat obsecro
dominus meus rex cor suum super virum
istum iniquum naval quia secundum nomen
suum stultus est et est stulticia cum eo. Ego autem
ancilla tua non vidi pueros tuos domine
mi quos misisti. Nunc ergo domine mi vi-
vit dominus et vivit anima tua qui pro-
hibuit te ne venires in sanguinem et sal-
vavit manum tuam tibi. Et nunc fiant
sicut naval inimici tui et qui querunt domino
meo malum. Quapropter suscipe benedic-
tionem hanc quam attulit ancilla tua ti-
bi domino meo. et da pueris tuis qui sequun-
tur dominum meum. Aufer iniquitatem fa-
mule. Faciens enim faciet dominus tibi do-
mino meo domum fidelem quia prelia
domini domine mi tu preliaris. Malicia
ergo non inveniatur in te omnibus diebus vite
tue. Si enim surrexerit aliquando homo
persequens te et querens animam tuam.
erit anima domini mei custodita quasi
in fasciculo viventium apud dominum deum
tuum. Porro anima inimicorum tuorum
rotabitur quasi in impetu et circulo funde.
Cum ergo fecerit tibi dominus domino meo
omnia hec que locutus est bona de te et con-
stituerit te ducem super israhel. non erit tibi
hoc in singultum et in scrupulum cordis
domino meo quod effuderis sanguinem in nox-
ium aut tu ipse ultus fueris. Et cum bene
fecerit dominus domino meo. recordaberis
ancille tue et tu bene facies ei. Et ait da-
vid ad abygail. Benedictus dominus deus
israel. qui misit te hodie in occursum meum
et benedictum eloquium tuum et benedicta tu
que prohibuisti me hodie ne irem ad san-
guinem. et ulciscerer me manu mea. Alio-
quin vivit dominus deus israel qui prohibuit
me ne malum facerem tibi nisi cito in occur-
sum venisses michi. non remansisset
naval usque ad lucem matutinam min-
gens ad parietem. Suscepit ergo david
de manu eius omnia que attulerat ei.
Dixitque ei. Vade in pace. pacifice in do-
mum tuam. Ecce audivi vocem tuam
et honoravi faciem tuam. Venit autem
abygail ad naval et ecce erat ei convivium
in domo eius quasi convivium regis et
cor naval iocundum. Erat enim ebrius
nimis. Et non indicavit ei verbum pu-
sillum aut grande usque mane. Dilu-

tulo autem cum digessisset vinum nabal in
dicavit ei uxor sua omnia verba hec. et emortu
um est cor eius intrinsecus et factus est qua
si lapis. Cumque pertransissent decem dies p
cussit dominus nabal et mortuus est. Quod cum
audisset david mortuum nabal. ait. Be
nedictus dominus qui iudicavit causam obpro
brii mei de manu nabal et servum suum cu
stodivit a malo. et maliciam nabal reddi
dit dominus in caput eius. Misit ergo david
et locutus est ad abigail. ut sumeret eam si
bi in uxorem. Et venerunt pueri david ad a
bygail in carmelum et locuti sunt ad eam
dicentes. David misit nos ad te. ut accipi
at te sibi in uxorem. Que consurgens adora
vit prona in terram et ait. Ecce famula tua
sit in ancillam ut lavet pedes servorum domi
ni mei. Et surrexit et festinavit abygail et as
cendit super asinum et quinque puelle ierunt
cum ea pedisseque eius. Et secuta est nun
tios david et facta est illi uxor. Sed et achyno
em accepit david de iezrahel. et fuit utra
que uxor eius. Saul autem dedit mychol fi
liam suam uxorem david alio viro fal
thy filio lays qui erat de gallym. xxvi. C.

Et venerunt zyphei ad saul in gabaa
dicentes. Ecce david absconditus
est in colle achile que est ex adverso
solitudinis. Et surrexit saul et descendit in
desertum zyph. et cum eo tria milia virorum
de electis israel. ut quereret david in deserto zyph.
Et castrametatus est saul in gabaa achi
le que erat ex adverso solitudinis in via.
David autem habitabat in deserto. Vi
dens autem david quod venisset saul post se in
desertum misit exploratores et didicit quod il
luc venisset certissime. Et surrexit david
clam et venit ad locum ubi erat saul. Cumque
vidisset locum in quo dormiebat saul et
abner filius ner princeps militie eius et
saulem dormientem in tentorio et reliquum
vulgus per circuitum eius. ait david ad achi
melech etheum et ad abysay filium sarvie
fratrem ioab dicens. Quis descendet me
cum ad saul in castra. Dixitque abysay.
Ego descendam tecum. Venerunt ergo david
et abysay ad populum nocte et invenerunt
saul iacentem et dormientem in tentorio et

hastam fixam in terram ad caput eius. abner
autem et populum dormientes in circuitu eius.
Dixitque abysay ad david. Conclusit deus
hodie inimicum tuum in manus tuas. Nunc
ergo perfodiam eum lancea in terram semel et se
cundo opus non erit. Et dixit david ad a
bysay. Ne interficias eum. Quis enim exten
det manum suam in christum domini et innocens
erit. Et dixit david. Vivit dominus. quia nisi
dominus percusserit eum. aut dies eius vene
rit ut moriatur. aut in prelium descendens pe
rierit. propitius sit mihi dominus. ne extendam ma
num meam in christum domini. Nunc ergo tol
le hastam que est ad caput eius et sciphum a
que et abeamus. Tulit ergo david hastam
et sciphum aque. que erat ad caput eius et abie
runt. Et non erat quisquam qui videret et intelli
geret et evigilaret. sed omnes dormiebant quia
sopor domini irruerat super eos. Cumque tran
sisset david ex adverso. et stetisset in vertice
montis de longe et esset grande intervallum
inter eos. clamavit david ad populum
et abner filium ner dicens. Nonne respon
debis abner. Et respondens abner. Quis
es qui clamas et inquietas regem. Et ait
david ad abner. Numquid non vir tu
es et quis alius similis tui in israel. Quare
ergo non custodisti dominum tuum regem. In
gressus est enim unus de turba. ut interficeret re
gem dominum tuum. Non est hoc bonum quod feci
sti. Vivit dominus. quoniam filii mortis estis
vos. qui non custodistis dominum vestrum christum
domini. Nunc ergo vide ubi sit hasta regis et
ubi sciphus aque qui erat ad caput eius. Ag
novit autem saul vocem david et dixit.
Numquid vox tua est hec fili mi david. Et ait
david. Vox mea domine mi rex. Et ait da
vid. Quam ob causam dominus meus persequitur
servum suum. Quid feci. Aut quod est in
manu mea malum. Nunc ergo audi oro
domine mi rex verba servi tui. Si dominus
incitat te adversum me odoretur sacrifici
um. Si autem filii hominum maledicti sunt
in conspectu domini. qui eiecerunt me hodie ut
non habitem in hereditate domini dicentes. Va
de servi diis alienis. Et nunc non effunda
tur sanguis meus in terram coram domino.
quia egressus est rex israel. ut quereret puli

cerit unum sicut persequitur perdix in montibus.
Et ait saul. Peccavi. Revertere fili mi da
vid. nequaquam enim ultra tibi male faciam.
eo quod preciosa fuit anima mea in oculis tu
is hodie. Apparet enim quod stulte egerim
et ignorauerim multa nimis. Et respondens
saul dauid. Ecce hasta regis transeat unus de
pueris regis et tollat eam. Dominus autem
retribuet unicuique secundum iusticiam suam
et fidem. Tradidit enim te dominus hodie in ma
num meam et nolui leuare manum meam
in xpistum domini. Et sicut magnificata est
anima tua hodie in oculis meis. sic mag
nificetur anima mea in oculis domini et liberet
me de omni angustia. Ait ergo saul ad
dauid. Benedictus tu fili mi dauid. Et
quidem faciens facies et potens poteris. Abi
it autem dauid in uiam suam. et saul rever
sus est in locum suum. xxvii. C.

Et ait dauid in corde suo. Aliquando
incidam uno die in manus saul.
Nonne melius est fugiam et sal
ver in terra philistinorum ut desperet saul ces
setque me querere in cunctis finibus israel. Fu
giam ergo manus eius. Et surrexit dauid
et abiit ipse et sexcenti viri cum eo ad achis
filium maoch regem geth. Et habitauit da
uid cum achis in geth ipse et viri eius et do
mus eius et due uxores eius achynoem iez
rahelites et abygail uxor nabal carmeli.
Et nunciatum est saul quod fugisset dauid
in geth. et non addidit ultra querere eum
Dixit autem dauid ad achis. Si inueni
gratiam in oculis tuis. detur michi locus in
una urbium regionis huius ut habitem
ibi. Cur enim manet servus tuus in ciui
tate regis tecum. Dedit itaque ei achis in die
illa siceleg. Propter quam causam facta est
siceleg regum iuda usque in diem hanc.
Fuit autem numerus dierum quibus habita
uit dauid in regione philistinorum quatuor
mensium. Et ascendit dauid et viri eius
et agebant predas de gessuri et de gerzi.
et de amalechitis. Hii enim pagi habita
bant in terra antiquitus euntibus sur us
que ad terram egypti. Et percutiebat dauid
omnem terram illorum. nec relinquebat uiuen
tem virum et mulierem. Tollensque oues

et boues et asinos et camelos et vestes revertebatur
et veniebat ad achis. Dicebat autem ei a
chis. In quem irruisti hodie. Responde
batque dauid. Contra meridiem iuda et con
tra meridiem hieramel et contra meridiem ce
nei. Virum et mulierem non uiuificabat
dauid. nec adducebant in geth dicens.
Ne forte loquantur aduersum nos. Hoc fe y erat
cit dauid et hoc decretum illius omnibus
diebus quibus habitauit in regione philis
tinorum. Credidit ergo achis dauid dicens.
Multa enim mala operatus est contra po
pulum suum israel. Erit igitur michi ser
uus sempiternus. xxviii. C.

Factum est autem in diebus illis con
gregauerunt philistiim agmina
sua. ut prepararentur ad bellum contra israel.
Dixitque achis ad dauid. Sciens nunc
scito quoniam mecum egredieris in castris
tu et viri tui. Dixitque dauid ad achis. Nunc
scies que facturus est servus tuus. Et ait
achis ad dauid. Et ego custodem capitis
mei ponam te cunctis diebus. Samuel autem
mortuus est et planxit eum omnis israel et
sepelierunt eum in ramatha urbe sua. Et
saul abstulit magos et ariolos de terra et inter
fecit eos qui phythones in uentre habe
bant. Congregatique sunt philistiim et
venerunt et castrametati sunt in sunam. Con
gregauit autem et saul uniuersum israel et ue
nit in gelboe. Et uidit saul castra philis
tiim et timuit. et expauit cor eius nimis.
Consuluitque dominum et non respondit ei. neque
per somnia neque per sacerdotes neque per prophetas.
Dixitque saul servis suis. Querite michi
mulierem habentem phitonem et vadam ad
illam et sciscitabor per illam. Dixerunt servi
eius ad eum. Est mulier habens phito
nem in endor. Mutauit ergo saul habi
tum suum. uestitusque est aliis uestimentis
et abiit ipse et viri duo cum eo veneruntque
ad mulierem nocte et ait. Diuina michi
in phitone. et suscita michi quem dixero tibi.
Et mulier ait ad eum. Ecce tu nosti quan
ta fecerit saul. et quomodo eraserit magos et ario
los de terra. Quare ergo insidiaris anime
mee. ut occidar. Et iurauit ei saul in do
mino dicens. Viuit dominus quia non eue

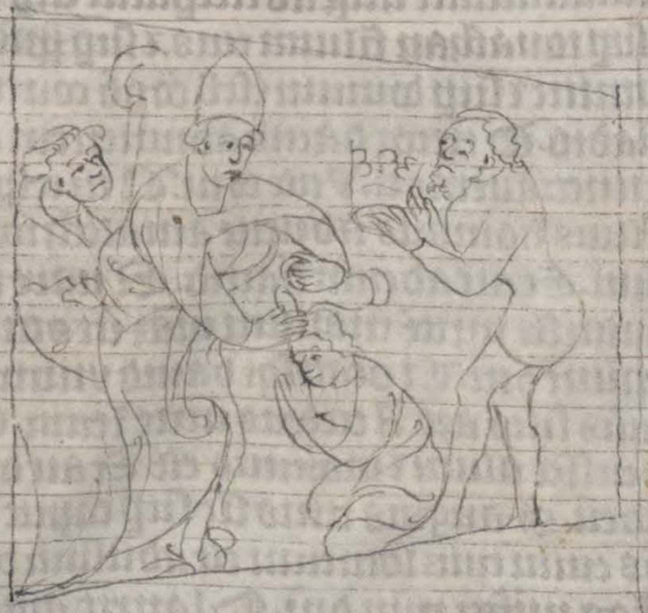
niet tibi quicquam mali propter hanc rem. Dixit
que ei mulier. Quem suscitabo tibi. Qui a
it. Samuelem suscita michi. Cum ergo
vidisset mulier samuelem. exclamavit vo
ce magna et dixit ad saul. Quare imposuisti
mi. Tu es enim saul. Dixitque ei rex. Noli
timere. Quid vidisti? Et ait mulier ad
saul. Deos vidi ascendentes de terra. Dixitque
ei saul. Qualis est forma eius? Que ait.
Vir senex ascendit et ipse amictus est pal
lio. Et intellexit saul quod samuel esset. et in
clinavit se super faciem suam in terra et adora
vit. Dixit autem samuel ad saul. Qua
re inquietasti me ut suscitarer? Et ait saul.
Coartor nimis. Siquidem philistiim pug
nant adversum me. et deus recessit a me et ex
audire me noluit. neque in manu prophetarum
neque per somnia. Vocavi ergo te ut ostende
res michi quid faciam. Et ait samuel.
Quid interrogas me cum dominus recesse
rit a te. et transierit ad emulum tuum. Faciet
enim dominus sicut locutus est in manu mea
Et scindet regnum tuum de manu tua. et da
bit illud proximo tuo david. quia non
obedisti voci domini. neque fecisti iram fu
roris eius in amalech. Idcirco quod pateris
fecit tibi dominus hodie. Et dabit dominus
etiam israel tecum in manus philistiim.
Cras autem tu et filii tui mecum eritis.
Sed et castra israel tradet dominus in manu phili
stiim. Statimque saul cecidit porrectus in
terram. Extimuerat enim verba samuelis
et robur non erat in eo. quia non comede
rat panem tota die illa. Ingressa est itaque
mulier illa ad saul. conturbatus enim erat
valde. dixitque ad eum. Ecce obedivit ancil
la tua voci tue. et posui animam meam in
manu mea et audivi sermones tuos quos
locutus es ad me. Nunc ergo et tu audi
vocem ancille tue et ponam coram te buc
cellam panis et comedens convalescas ut
possis iter agere. Qui renuit et ait. Non
comedam. Coegerunt autem eum servi
sui et mulier. et tandem audita voce eorum
surrexit de terra et sedit super lectum. Mulier
autem habebat vitulum pascualem in
domo. et festinavit et occidit eum. tollensque
farinam miscuit eam et coxit azyma et

posuit ante saul et ante servos eius. Qui
cum comedissent surrexerunt et ambula
verunt per totam noctem illam. XXIX. C.
Congregata sunt ergo philistiim uni
versa agmina in afech. sed et israel cas
tra metatus est super fontem qui erat
in iezrahel. Et satrape quidem philistiim
incedebant in centuriis et milibus. David
autem et viri eius erant in novissimo ag
mine cum achys. Dixeruntque principes
philistiim ad achys. Quid sibi volunt
hebrei isti? Et ait achys ad principes phi
listinorum. Num ignoratis david qui
fuit servus saul regis israel. et est apud me
multis diebus vel annis. et non inveni in eo
quicquam mali ex die qua transfugit ad
me usque in diem hanc. Irati sunt autem
adversus eum principes philistinorum et di
xerunt ei. Revertatur vir et sedeat in loco suo
in quo constituisti eum. et non descendat
nobiscum in prelium. et non sit consiliatus
noster, ne forte fiat nobis adversarius cum pre
liari ceperimus. Quomodo enim aliter pla
care poterit dominum suum nisi in capitibus vi
rorum. Nonne iste est david cui cantabant
in choris dicentes. Percussit saul mille in
milibus suis. et david in decem milibus suis?
Vocavit ergo achys david et ait ei. Vi
vit dominus quia rectus es tu et bonus in
conspectu meo. et exitus tuus et introitus tu
us mecum est in castris et non inveni in te
quicquam mali ex die qua venisti ad me
usque in diem hanc. sed satrapis non places.
Revertere ergo et vade in pace. et non offendas
oculos satraparum philistinorum. Dixitque
david ad achys. Quid enim feci? aut
quid invenisti in me servo tuo. a die qua
fui in conspectu tuo usque in diem hanc. ut
non veniam et pugnem contra inimicos do
mini mei regis. Respondens autem achys
locutus est ad david. Scio quia bonus
es tu in oculis meis sicut angelus dei. sed prin
cipes philistinorum dixerunt. Non ascen
dat nobiscum in prelium. Igitur consurge
mane tu et servi domini tui qui venerunt tecum
et cum de nocte consurrexeritis et ceperit dilucu
lum pergite. Surrexit itaque david de nocte
ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reu

terentur ad terram philistinorum. Philistiim
autem ascenderunt in iezrahel. xxx. c.
Cumque uenisset dauid et uiri eius
in sicelech die tercia amalechite
impetum fecerant ex parte australi in
sicelech et percusserunt sicelech et succenderunt
eam igni et captiuas duxerunt mulieres ex
ea a minimo usque ad magnum et non in-
terfecerunt quemquam. sed secum duxerunt et per-
gebant itinere suo. Cum ergo uenisset
dauid et uiri eius ad ciuitatem et inuenissent
eam succensam igni et uxores suas et filios
suos et filias esse captiuas leuauerunt da- ductas
uid et populus qui erat cum eo uoces su-
as et plauxerunt donec deficerent in eis la- deficerent
crime. Siquidem et due uxores dauid capti-
ue ducte fuerant achynoem iezrahelites et
abigail uxor nabal carmeli. Et contrista-
tus est dauid ualde. Volebat enim eum
omnis populus lapidare. quia amara e-
rat anima uniuscuiusque uiri super filiis
suis et filiabus. Confortatus est autem dauid
in domino deo suo. Et ait ad abyathar sa-
cerdotem filium achymelech. Applica
ad me ephot. Et applicuit abyathar e-
phot ad dauid. Et consuluit dauid dominum
dicens. Persequar latrunculos hos et com-
prehendam eos an non? Dixitque ei dominus.
Persequere. Absque dubio enim comprehendes
eos et excuties predam. Abiit ergo dauid
ipse et sexcenti qui erant cum eo et uenerunt
usque ad torrentem besor et lassi quidem
substiterunt. Persecutus est autem dauid ipse
et quadringenti uiri cum eo. substiterant e-
nim ducenti qui lassi transire non pote-
rant torrentem besor. Et inuenerunt uirum egip-
tium in agro et adduxerunt eum ad dauid.
Dederuntque ei panem ut comederet et biberet
aquam. sed et fragmen masse caricarum et du-
as ligaturas uue passe. Que cum come-
disset reuersus est spiritus eius et refocillatus est.
Non enim comederat panem neque biberat
aquam tribus diebus et tribus noctibus. Dixit i-
taque ei dauid. Cuius es tu uel unde et quo
pergis? Qui ait ei. Puer egiptius ego sum
seruus uiri amalechite. Dereliquit autem
me dominus meus quia egrotare cepi nudius
tercius. Siquidem nos erupimus
ad australem plagam cerethi et contra iudam
et ad meridiem caleb et sicelech succendimus
igni. Dixitque ei dauid. Potes me ducere
ad cuneum istum? Qui ait. Iura michi
per deum quod non occidas me et non tradas
me in manus domini mei et ego ducam te
ad cuneum istum. Et iurauit ei dauid.
Qui cum duxisset eum. ecce illi discum-
bebant super faciem uniuerse terre comedentes
et bibentes et quasi festum celebrantes diem
pro cuncta preda et spoliis que ceperant de terra
philistiim et de terra iuda. Et percussit eos da-
uid a uespera usque ad uesperam alterius diei
et non euasit ex eis quisquam. nisi quadrin-
genti uiri adolescentes qui ascenderant
camelos et fugerant. Eruit ergo dauid
omnia que tulerant amalechite. et duas
uxores suas eruit. nec defuit quisquam a par-
uo usque ad magnum tam de filiis quam
de filiabus et de spoliis et quecumque rapue-
rant omnia reduxit dauid et tulit uniuer-
sos greges et armenta et minauit ante
faciem suam. Dixeruntque. Hec est preda
dauid. Venit autem dauid ad ducentos
uiros qui lassi substiterant nec sequi po-
terant dauid et residere eos iusserat in tor-
rente besor. Qui egressi sunt obuiam
dauid et populo qui erat cum eo. Accedens
autem dauid ad populum salutauit eos pa-
cifice. Respondensque unus uir pessimus
et iniquus de uiris qui erant cum dauid.
dixit. Quia non uenerunt nobiscum non
dabimus eis quicquam de preda quam eruimus
sed sufficiat unicuique uxor sua et filii. quos
acceperint recedant. Dixit autem dauid.
Non sic facietis fratres mei de hiis que
tradidit nobis dominus et custodiuit nos et
dedit latrunculos qui eruperant aduersum
nos in manus nostras. nec audiet uos quis-
quam super sermone hoc. Equa enim pars
erit descendentis ad prelium et remanentium
ad sarcinas et similiter diuident. Et factum est
hoc ex die illa et deinceps constitutum et pre-
finitum et quasi lex in israel usque in diem hanc.
Venit ergo dauid in sicelech et misit do-
na de preda senioribus iuda proximis suis di-
cens. Accipite benedictionem de preda hostium
domini. hiis qui erant in bethel et qui in rama

moth ad meridiem et qui in Iether et qui in Aroer et qui in Sephamoth et qui in Esthama et qui in Rachala et qui in urbibus Ierameel et qui in urbibus Ceni et qui in Arama et qui in lacu Asan et qui in Athach et qui in Ebron et reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus fuerat ipse David et viri eius. XXXI. C

Philistiim autem pugnabant adversum Israel. Et fugerunt viri Israel ante faciem Philistiim et ceciderunt interfecti in monte Gelboe. Irrueruntque Philistiim in Saul et filios eius et percusserunt Ionathan et Melchisue et Abinadab filios Saul. Totumque pondus prelii versum est in Saul. Et consecuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est vehementer a sagittariis. Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum et percute me, ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me illudentes michi. Et noluit armiger eius; erat enim nimio terrore perterritus. Arripuit autem Saul gladium suum et irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo Saul et tres filii eius et armiger eius et universi viri eius pariter in die illa. Videntes autem filii Israel qui erant trans vallem et trans Iordanem quod fugissent viri israhelite et quod mortuus esset Saul et filii eius, reliquerunt civitates suas et fugerunt. Veneruntque Philistiim et habitaverunt ibi. Facta est autem die altera, venerunt Philistiim ut expoliarent interfectos et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboe. Et preciderunt caput Saul et expoliaverunt eum armis et miserunt in terram Philistinorum per circuitum ut annunciaretur in templo ydolorum et in populis. Et posuerunt arma eius in templo Astharoth, corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan. Quod cum audissent habitatores Iabes Galaad quecumque fecerant Philistiim Saul, surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte et tulerunt cadavera Saul et cadavera filiorum eius de muro Bethsan. Veneruntque viri Iabes Galaad et combusserunt ea igni et tulerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore Iabes et ieiunaverunt septem diebus. Explicit liber primus regum. Incipit liber secundus regum. I.

Factum est autem postquam mortuus est Saul ut David reverteretur a cede Amalech et maneret in Siceleg dies duos. In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste conscissa et pulvere aspersus caput. Et ut venit ad David cecidit super faciem suam et adoravit. Dixitque ad eum David: Unde venis? Qui ait ad eum: De castris Israel fugi. Et dixit ad eum David: Quod est verbum quod factum est? Indica michi. Qui ait: Fugit populus ex prelio et multi corruentes ex populo mortui sunt, sed et Saul et Ionathas filius eius interierunt. Dixitque David ad adolescentem qui nunciabat ei: Unde scis quia mortuus est Saul et Ionathas filius eius? Et ait adolescens qui narrabat ei: Casu veni in montem Gelboe et Saul incumbebat super hastam suam. Porro currus et equites appropinquabant ei. Et conversus post tergum suum vidensque me vocavit. Cui cum respondissem: Adsum, dixit michi: Quis nam es tu? Et aio ad eum: Amalechites sum. Et locutus est michi: Sta super me et interfice me, quoniam tenent me angustie et adhuc tota anima mea in me est. Stansque super eum occidi illum; sciebam enim quod vivere non poterat post

tuntam. Et tuli dyadema quod erat in capite eius et armillam de brachio illius et attuli ad te dominum meum huc. Apprehendens autem David vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo planxerunt et fleverunt et ieiunaverunt usque ad vesperam super Saul et super Ionathan filium eius et super populum domini et super domum Israel eo quod corruissent gladio. Dixitque David ad iuvenem qui nuntiaverat ei. Unde es tu? Qui respondit filius hominis advene amalechite ego sum. Et ait ad eum David. Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum domini. Vocansque David unum de pueris suis ait. Accedens irrue in eum. Qui percussit illum et mortuus est. Et ait David ad eum. Sanguis tuus sit super caput tuum. Os enim tuum locutum est adversum te dicens: Ego interfeci christum domini. Planxit autem David planctum huiuscemodi super Saul et super Ionathan filium eius et precepit ut docerent filios Iuda planctum sicut scriptum est in libro iustorum et ait. Considera Israel pro hiis qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Inclyti Israel super montes tuos interfecti sunt. Quomodo ceciderunt fortes. Nolite annuntiare in Geth neque annuntietis in compitis Aschalonis. Ne forte letentur filie philistiim ne exultent filie incircumcisorum. Montes Gelboe nec ros nec pluvia veniant super vos neque sint agri primitiarum quia ibi abiectus est clipeus fortium clipeus Saul quasi non esset unctus oleo. A sanguine interfectorum ab adipe fortium. Sagitta Ionathe numquam abiit retrorsum et gladius Saul non est reversus inanis. Saul et Ionathas amabiles et decori in vita sua in morte quoque non sunt divisi. Aquilis velociores leonibus fortiores. Filie Israel super Saul flete qui vestiebat vos coccino in deliciis qui prebebat ornamenta aurea cultui vestro. Quomodo ceciderunt fortes in bello? Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo super te frater mi Ionatha decore nimis et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum ita te diligebam. Quomodo ceciderunt robusti et perierunt arma bellica.

II · C

Igitur post hec consuluit David dominum dicens. Num ascendam in unam de civitatibus Iuda? Et ait dominus ad eum. Ascende. Dixitque David ad eum. Quo ascendam? Et respondit ei. In Hebron. Ascendit ergo David et due uxores eius Achynoem iezrahelites et Abygail uxor Naval Carmeli. Sed et viros qui erant cum eo duxit David singulos cum domo sua et manserunt in oppidis Ebron. Veneruntque viri Iuda et unxerunt ibi David ut regnaret super domum Iuda. Et nuntiatum est David quod viri Iabes Galaad sepelissent Saul. Misit ergo David nuntios ad viros Iabes Galaad dixitque ad eos. Benedicti vos a domino qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul et sepelistis eum. Et nunc quidem retribuet vobis dominus misericordiam et veritatem. Sed et ego reddam gratiam eo quod fecistis verbum istud. Confortentur manus vestre et estote filii fortitudinis. Licet enim mortuus sit dominus vester Saul tamen me unxit domus Iuda in regem sibi. Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Ysboseth filium Saul et circumduxit eum per castra regemque constituit super Galaad et super Iethsuri et super Iezrahel et super Effraym et super Beniamyn et super universum Israel. Quadraginta annorum erat Ysboseth filius Saul cum regnare cepisset super Israel et duobus annis regnavit. Sola autem domus Iuda sequebatur David. Et fuit numerus dierum quos commoratus est David imperans in Ebron super domum Iuda septem annorum et sex mensium. Egressusque est Abner filius Ner et pueri Ysboseth filii Saul de castris in Gabaon. Porro Ioab filius Sarvie et pueri David egressi sunt et occurrerunt eis iuxta piscinam in Gabaon. Et cum in unum convenissent e regione sederunt hii ex una parte piscine et illi ex altera. Dixitque Abner ad Ioab. Surgant pueri et ludant coram nobis. Et respondit Ioab. Surgant. Surrexerunt ergo et transierunt numero duodecim de Benyamyn ex parte Ysboseth filii Saul et duodecim de pueris David. Apprehensoque unusquisque capite comparis sui defixit gladium in latus

contrarii et ceciderunt simul. Vocatumque est
nomen loci illius ager roborum in gaba
on. Et ortum est bellum durum satis in die
illa. Fugatusque est abner et viri israhel a
pueris david. Erant autem ibi tres filii sar
vie ioab et abysai et asael. Porro asael cursor
velocissimus fuit quasi unus ex capreis
que morantur in silvis. Persequebatur autem
asael abner et non declinavit neque ad dex
teram neque ad sinistram omittens persequi
abner. Respexit itaque abner post tergum
suum et ait. Tu ne es asael? Qui respondit.
Ego sum. Dixitque ei abner. Vade ad dexteram
sive ad sinistram et apprehende unum de ado
lescentulis et tolle tibi spolia eius. Noluit
autem asael omittere quin urgeret eum. Rur
sumque locutus est abner ad asael. Recede
noli me sequi ne compellar confodere in ter
ram et levare non potero faciem meam ad
fratrem tuum ioab. Qui audire contemp
sit et noluit declinare. Percussit ergo eum
abner aversa hasta in inguine et trans
fodit et mortuus est in eodem loco. Omnes
que qui transibant per locum in quo ceciderat
asael et mortuus erat subsistebant. Perse
quentibus autem ioab et abisay fugientem
abner sol occubuit. Et venerunt usque ad
collem aqueductus qui est ex adverso val
lis et itineris deserti in gabaon. Congrega
tique sunt filii beniamin ad abner et conglo
bati in unum cuneum steteruntque in summita
te tumuli unius et exclamavit abner
ad ioab et ait. Num usque ad internecionem
tuus mucro deseviet. An ignoras quod peri
culosa sit desperatio? Usque quo non dicis
populo tuo ut omittat persequi fratres
suos? Et ait ioab. Vivit dominus quia si
locutus fuisses mane recessisset populus per
sequens fratres suos. Insonuit ergo ioab
buccina et stetit omnis exercitus nec per
secuti sunt ultra israhel neque iniere certamen.
Abner autem et viri eius abierunt per cam
pestria moab tota nocte illa et transie
runt iordanem et lustrata omni betho
ron venerunt ad castra. Porro ioab rever
sus est omisso abner et congregavit omnem
populum et defuerunt de pueris david decem
et novem viri excepto asaele. Servi autem
rum david percusserunt de beniamin et de viris
qui erant cum abner trecentos sexaginta qui
et mortui sunt. Tuleruntque asael et sepelie
runt eum in sepulchro patris sui in bethleem et
ambulaverunt tota nocte illa ioab et viri qui
erant cum eo et in ipso crepusculo pervenerunt
in ebron. III. C.

Facta est ergo longa concertatio inter
domum saul et inter domum david.
David proficiens et semper seipso ro
bustior. domus autem saul decrescens cotidie.
Natique sunt filii david in hebron. Fuitque
primogenitus eius amon de achynoem iez
rahelite et post eum chelaab de abygail
uxore nabal carmeli. Porro tercius absa
lon filius maacha filie ptolomay regis
gethsur. Quartus autem adonyas filius a
gith. et quintus sephacias filius abytal.
Sextus quoque iethraam de egla uxore da
vid. Hii nati sunt david in hebron. Cum
ergo esset prelium inter domum david et domum
saul. abner filius ner regebat domum saul.
Fuerat autem sauli concubina nomine respha fi
lia achya. ad quam ingressus est abner. Dix
itque ysboseth ad abner. Quare ingressus es
ad concubinam patris mei? Qui iratus ni
mis propter verba ysboseth ait. Numquid ca
put canis ego sum adversum iudam ho
die qui fecerim misericordiam super domum
saul patris tui et super fratres et proximos eius
et non tradidi te in manus david et tu re
quisisti in me quod arguerer pro muliere ho
die. Hec faciat deus abner et hec addat ei
nisi quomodo iuravit dominus david sic faciam
cum eo ut transferatur regnum de domo
saul et elevetur thronus david super israhel
et super iudam a dan usque bersabee. Et non
potuit ei respondere quicquam quia metuebat
illum. Misit ergo abner nuncios ad
david in ebron pro se dicentes. Cuius est terra?
Et ut loquerentur. Fac mecum amicicias
et erit manus mea tecum et reducam ad
te universum israhel. Qui ait. Optime ego
tecum faciam amicicias sed unam rem
peto a te dicens. Non videbis faciem
meam antequam adduxeris michol filiam
saul et sic venies et videbis me. Misit autem
david nuncios ad ysboseth filium saul

dicens. Redde uxorem meam mychol quam
despondi michi centum preputiis philisti
im. Misit ergo ysboseth et tulit eam a vi
ro suo faltiel filio lays. Sequebaturque
eam vir suus plorans usque baurym. Et
dixit ad eum abner. Vade et revertere. Qui
reversus est. Sermonem quoque intulit
abner ad seniores israel dicens. Tam heri
quam nudius tercius querebatis david
ut regnaret super vos. Nunc ergo facite:
quoniam dominus locutus est ad david dicens.
In manu david servi mei salvabo po
pulum meum israel de manu philistiim
et omnium inimicorum eius. Locutus est autem
abner etiam ad beniamyn. et abiit ut lo
queretur ad david in ebron omnia que
placuerant israel et universo beniamyn.
Venitque ad david in ebron cum viginti
viris et fecit david abner et viris eius qui
erant cum eo convivium. Et dixit abner
ad david. Surgam ut congregem ad te
dominum meum regem omnem israel et ineat
tecum fedus et imperes omnibus sicut desi
derat anima tua. Cum ergo deduxisset da
vid abner et ille isset in pace statim pueri
david et ioab venerunt cesis latronibus cum
preda magna nimis. Abner autem non
erat cum david in ebron quia dimise
rat eum et profectus fuerat in pace et ioab et
omnis exercitus qui erat cum eo postea
venerunt. Nunciatum est itaque ioab
narrantibus. Venit abner filius ner
ad regem et dimisit eum et abiit in pace.
Et ingressus est ioab ad regem et ait.
Quid fecisti. Ecce venit abner ad te quare
te dimisisti eum et abiit et recessit. Ignoras
tas abner filium ner quoniam ad hoc venit
ad te ut deciperet te et sciret exitum tuum
et introitum tuum et nosset omnia que agis.
Egressus itaque ioab a david misit
nuncios post abner et reduxit eum
a cisterna syra ignorante david. Cum
que redisset abner in ebron seorsum ad
duxit eum ioab ad medium porte
ut loqueretur ei in dolo. Et percussit eum
in inguine et mortuus est in ultionem
sanguinis asael fratris eius. Quod cum
audisset david rem iam gestam ait.
Mundus ego sum et regnum meum apud
dominum usque in sempiternum a sanguine ab
ner filii ner et veniat super caput ioab et super
omnem domum patris eius. Nec deficiat
de domo ioab fluxum seminis sustinens
et leprosus tenens fusum et cadens gla
dio et indigens pane. Igitur ioab et aby
say frater eius interfecerunt [?] abner eo quod oc
cidisset asael fratrem eorum in gabaon in
prelio. Dixit autem david ad ioab et
ad omnem populum qui erat cum eo. Scin
dite vestimenta vestra et accingimini
saccis et plangite ante exequias abner.
Porro rex david sequebatur feretrum.
Cumque sepelissent abner in ebron. le
vavit rex david vocem suam et flevit
super tumulum abner. Flevit autem et
omnis populus. Plangensque rex et lugens
abner ait. Nequaquam ut mori solent
ignavi mortuus est abner. Manus
tue non sunt ligate et pedes tui non sunt
compedibus aggravati. sed sicut sole
nt cadere coram filiis iniquitatis sic corrui
sti. Congeminansque omnis populus fle
vit super eum. Cumque venisset universa
multitudo cibum capere cum david cla
ra adhuc die iuravit david dicens. Hec
faciat michi deus et hec addat. si ante so
lis occasum gustavero panem vel a
liud quicquam. Omnisque populus audivit
et placuerunt eis cuncta que fecit rex
in conspectu totius populi. Et cognovit om
ne vulgus et universus israel in die illa
quod non actum esset a rege ut occideretur ab
ner filius ner. Dixit quoque rex ad ser
vos suos. Num ignoratis quod princeps
et maximus cecidit hodie in israel. Ego
autem adhuc delicatus et unctus rex.
Porro viri isti filii sarvye duri mihi sunt.
Retribuat dominus facienti malum iu
xta maliciam suam. IIII. C.

Audivit autem ysboseth filius
saul quod cecidisset abner [?] in ebro
n et dissolute sunt manus eius
omnisque israel perturbatus est. Duo
autem viri principes latronum erant
filio saul nomen uni baana et no
men alteri rechab filii remmon bero

tice de filiis beniamin. Siquidem et beroth
reputata est in beniamin. Et fugerunt be
rotite in gethaym fueruntque ibi advene us
que ad tempus illud. Erat autem ionathe fi
lio saul filius debilis pedibus. Quinquennis
enim fuit quando venit nuntius de saul
et ionatha ex iezrahel. Tollens itaque eum
nutrix sua fugit. Cumque festinaret ut fu
geret cecidit et claudus effectus est. Habuitque
vocabulum miphiboseth. Venientes igitur
filii remmon berotite rechab et baana in
gressi sunt fervente die domum isboseth
qui dormiebat super stratum suum meri
die et hostiaria domus purgans triticum
obdormivit. Assumentesque spicas tritici
latenter ingressi sunt. et percusserunt eum
in inguine rechab et baana frater eius et fu
gerunt. Cum autem ingressi fuissent do
mum ille dormiebat super lectum suum
in conclavi et percutientes interfecerunt eum. Sub
latoque capite eius abierunt per viam deser
ti tota nocte. et attulerunt caput ysboseth
ad david in hebron. Dixeruntque ad regem
Ecce caput ysboseth filii saul inimici tui
qui querebat animam tuam et dedit dominus do
mino meo regi ultionem hodie de saul. et de se
mine eius. Respondens autem david
rechab et baana fratri eius filiis remmon
berothite dixit ad eos. Vivit dominus qui eru
it animam meam de omni angustia quoniam eum
qui annuntiaverat mihi et dixerat mortuus
est saul qui putabat se prospera nuntiare
tenui et occidi eum in siceleg qui oporte
bat me mercedem dare pro nuntio. quanto
magis nunc cum homines impii interfece
runt virum innoxium in domo sua super
lectum suum. nunc queram sanguinem eius
de manu vestra et auferam vos de terra. Pre
cepit itaque david pueris suis et interfecerunt
eos. Precidentesque manus et pedes eorum
suspenderunt eos super piscinam in ebron
Caput autem ysboseth tulerunt et sepelierunt
in sepulcro abner in ebron. V. C.

Et venerunt universe tribus israel ad da
vid in ebron dicentes. Ecce nos
os tuum et caro tua sumus. Sed
heri et nudius tertius cum esset saul rex
super nos tu eras educens et reducens israel

Dixit autem dominus ad te. Tu pasces populum
meum israel et tu eris dux super israel. Venerunt
quoque et seniores de israel ad regem in ebron et per
cussit cum eis rex david fedus in ebron co
ram domino. Unxeruntque david in regem
super israel. Filius triginta annorum erat david
cum regnare cepisset et quadraginta annis
regnavit. In ebron regnavit super iudam
septem annis et sex mensibus. in ierusalem
autem regnavit triginta tribus annis super
omnem israel et iudam. Et abiit rex et omnes
viri qui erant cum eo in ierusalem ad iebuse
um habitatorem terre. Dictumque est ad
david ab eis. Non ingredieris huc nisi
abstuleris claudos et cecos dicentes non in
gredietur david huc. Cepit autem david
arcem syon hec est civitas david. Proposu
erat enim david in die illa premium qui
percussisset iebuseum et tetigisset domatum
fistulas. et abstulisset claudos et cecos odien
tes animam david. Ideo dicitur in pro
verbio. Cecus et claudus non intrabunt in tem
plum. Habitavit autem david in arce et
vocavit eam civitatem david et edifica
vit per gyrum a mello et intrinsecus. Et in
grediebatur proficiens atque succrescens et
dominus deus exercituum erat cum eo.
Misit quoque hyram rex tyri nuntios
ad david et ligna cedrina et artifices lig
norum artificesque lapidum ad parietes.
et edificaverunt domum david. Et cogno
vit david quoniam confirmasset eum dominus
regem super israel et quoniam exaltasset regnum
eius super populum suum israel. Accepit ergo
david adhuc concubinas et uxores de ierusalem
postquam venerat de ebron. Natique sunt
david et alii filii et filie. et hec nomina eorum
qui nati sunt ei in ierusalem. Samua et so
bab et nathan et salomon et ybaar et elysua
et nepheg et iaphia et elysama et helioda et heli
feleth. Audierunt ergo philistiim quod
unxissent david regem super israel et ascen
derunt universi ut quererent david. Quod
cum audisset david descendit in presidi
um. Philistiim autem venientes diffu
si sunt in valle raphaym. Et consuluit david
dominum dicens. Si ascendam ad philisti
im et si dabis eos in manus meas. Et

dixit dominus ad david. Ascende quia tradens
tradam philistiim in manu tua. Venit
ergo david in baalpharasim et percussit eos
ibi et dixit. Divisit dominus inimicos meos co-
ram me sicut dividuntur aque. Propterea
vocatum est nomen illius loci baalpha-
rasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua que
tulit david et viri eius. Et addiderunt adhuc
philistiim ut ascenderent et diffusi sunt in
valle raphaim. Consuluit autem david
dominum dicens. Si ascendam contra philisteos
et si tradas eos in manus meas? Qui re-
spondit: Non ascendas obviam eis. Sed
gyra post tergum eorum et venies ad eos ex
adverso pirorum. Et cum audieris sonitum
gradientis in cacumine pirorum tunc inibis
prelium quia tunc egredietur dominus ante faciem tu-
am ut percutiat castra philistiim. Fecit
itaque david sicut preceperat ei dominus et percussit
philistiim de gabaa usque dum venias gazer.

VI.

Congregavit autem rur-
sum david omnes electos ex israel
triginta milia. Surrexitque david
et abiit ipse et universus populus qui erat cum eo
de viris iuda ut adducerent archam dei super
quam invocatum est nomen domini exercituum
sedentis in cherubyn super eam. Et impo-
suerunt archam dei super plaustrum no-
vum. tuleruntque eam de domo aminadab qui
erat in gabaa. Oza autem et haio filii
aminadab minabant plaustrum no-
vum. Cumque tulissent eam de domo amina-
dab qui erat in gabaa custodiens archam
dei haio precedebat archam. David autem
et omnis israel ludebant coram domino in
omnibus lignis fabrefactis et cytharis et
lyris et tympanis et sistris et cymbalis. Post-
quam autem venerunt ad aream nachor ex-
tendit manum suam oza ad archam
dei et tenuit eam quoniam calcitrabant boves
et declinaverunt eam. Iratusque est indig-
natione dominus contra ozam et percussit eum
super temeritate qui mortuus est ibi iuxta
archam dei. Contristatus est autem da-
vid eo quod percussisset dominus ozam et vocavit
nomen loci illius percussio oze usque in
diem hanc. Et extimuit david dominum in
die illa dicens. Quomodo ingredietur
ad me archa domini. Et noluit ad se diverte-
re archam domini in civitatem david. Sed divertit
eam in domum obededom gethei. Et habitavit ar-
cha domini in domo obededom gethei tribus men-
sibus. Et benedixit dominus obededom et omnem
domum eius. Nuntiatumque est regi da-
vid quia benedixisset dominus obededom et omnia
eius propter archam domini. Dixitque david:
Ibo et reducam archam domini cum benedictione
in domum meam. Abiit ergo david et addux-
it archam dei de domo obededom gethei in ci-
vitatem david cum gaudio. Et erant cum
david septem chori et victima vituli. Cum-
que transcendissent qui portabant archam
domini sex passus immolabant bovem
et arietem. Et david percutiebat in organis
armigatis et saltabat totis viribus ante
dominum. Porro david accinctus erat ephot
lineo. Et david et omnis domus israel duce-
bant archam testamenti domini in iubilo
et in clangore bucine. Cumque intrasset
archa domini in civitatem david mychol fi-
lia saul prospiciens per fenestram vidit re-
gem david subsilientem atque saltantem
coram domino et despexit eum in corde suo. Et
introduxerunt archam domini et posuerunt
eam in loco suo in medio tabernaculi quod
tetenderat ei david et obtulit david holocau-
sta coram domino et pacifica. Cumque com-
plesset offerens holocausta et pacifica bene-
dixit populo in nomine domini exercituum et par-
titus est universe multitudini israel tam vi-
ro quam mulieri singulis collyridam panis
unam et assaturam bubale carnis et si-
milam frixam oleo. Et abiit omnis populus
unusquisque in domum suam. Reversusque est
david ut benediceret domui sue. Et egressa
est mychol filia saul in occursum david
et ait ei. Quam gloriosus fuit hodie rex israel
discooperiens se ante ancillas servorum suo-
rum et nudatus est quasi si nudetur unus
de scurris. Dixitque david ad mychol. Vi-
vit dominus quia ludam ante dominum qui ele-
git me potius quam patrem tuum et quam
omnem domum eius et precepit michi ut essem
dux super populum domini israel et ludam et vilior
fiam plus quam factus sum et ero humilis
in oculis meis et cum ancillis de quibus

locuta es gloriosior apparebo. Igitur mychol
filie saul non est natus filius usque ad diem
mortis sue. VII. C.

Factum est autem cum sedisset rex in
domo sua et dominus dedisset ei requiem
undique ab universis inimicis suis
dixit ad nathan prophetam. Videsne quod e-
go habitem in domo cedrina et archa dei
posita est in medio pellium. Dixitque na-
than ad regem. Omne quod est in corde tuo
vade et fac quia dominus tecum est. Factum est
autem in nocte illa et ecce sermo domini ad nathan
dicens. Vade et loquere ad servum meum da-
vid. Hec dicit dominus. Numquid tu edifica-
bis mihi domum ad habitandum? Neque enim
habitavi in domo ex die qua eduxi filios
israel de terra egypti usque in diem hanc. Sed am-
bulavi in tabernaculo et in tentorio per cun-
cta loca que transivi cum omnibus filiis is-
rahel. Numquid loquens locutus sum
ad unam de tribubus israel cui precepi ut pa-
sceret populum meum israel dicens. Quare non e-
dificastis mihi domum cedrinam. Et nunc hec
dices servo meo david. Hec dicit dominus deus
exercituum. Ego tuli te de pascuis sequen-
tem greges ut esses dux super populum meum
israel. Et fui tecum in omnibus ubicumque am-
bulasti et interfeci universos inimicos tuos
a facie tua. Fecique tibi nomen grande iux-
ta nomen magnorum qui sunt in terra. Et
ponam locum populo meo israel et planta-
bo eum et habitabit sub eo et non turbabitur
amplius nec addent filii iniquitatis
ut affligant eum sicut prius ex die qua
constitui iudices super populum meum israel.
Et requiem tibi dabo ab omnibus inimicis
tuis. Predicitque tibi dominus quod domum fa-
ciat tibi dominus. Cumque completi fuerint
dies tui et dormieris cum patribus tuis sus-
citabo semen tuum post te quod egredietur de
utero tuo et firmabo regnum eius. Ipse
edificabit domum nomini meo et stabili-
am thronum eius usque in sempiternum.
Ego ero ei in patrem et ipse erit mihi in filium.
Qui si inique aliquid gesserit arguam
eum in virga virorum et in plagis filiorum ho-
minum. Misericordiam autem meam non auferam
ab eo sicut abstuli a saul quem amo-
vi a facie mea. Et fidelis erit domus tua et reg-
num tuum usque in eternum ante faciem meam.
Et erit thronus eius firmus iugiter. Secundum
omnia verba hec et iuxta universam visionem
istam locutus est nathan ad david. Ingressus
autem est rex david et sedit coram
domino et dixit. Quis ego sum domine deus
et que domus mea quia adduxisti me huc
usque. Sed et hoc parum visum est in conspectu
tuo domine deus meus nisi loquereris etiam
de domo servi tui in longinquum. Ista est enim
lex adam domine deus. Quid ergo addere po-
terit adhuc david ut loquatur ad te. Tu e-
nim scis servum tuum domine deus. Propter verbum
tuum et secundum cor tuum fecisti omnia magna-
lia hec ita ut notum faceres servo tuo. Idcirco
magnificatus es domine deus quia non est
similis tui neque enim est deus extra te in omnibus
que audivimus auribus nostris. Que est
autem gens ut populus israel in terra propter quam
ivit deus ut redimeret eam sibi in populum
et poneret sibi nomen. Faceretque eis magna-
lia et horribilia super terram a facie populi tui
quem redemisti tibi ex egypto gentem et de-
um eius. Et firmasti tibi populum tuum israel in
populum sempiternum. Et tu domine deus factus es
eis in deum. Nunc ergo domine deus verbum
quod locutus es super servum tuum et super do-
mum eius suscita in sempiternum et fac sicut
locutus es ut magnificetur nomen tuum
usque in sempiternum atque dicatur. Dominus ex-
ercituum deus super israel. Et domus servi tui
david erit stabilita coram domino quia tu
domine exercituum deus israel revelasti aurem
servi tui dicens domum edificabo tibi.
Propterea invenit servus tuus cor suum ut
oraret te oratione hac. Nunc ergo domine deus
tu es verus deus et verba tua erunt vera. Lo-
cutus es enim ad servum tuum bona hec.
Incipe igitur et benedic domum servi tui ut
sit in sempiternum coram te quia tu domine
deus locutus es et benedictione tua benedice-
tur domus servi tui in sempiternum.

Factum est autem post hec VIII. C.
percussit david philistiim et humili-
avit eos. Et tulit david frenum
tributi de manu philistiim. Et percussit
moab et mensus est eos funiculo coequans

ire. Mensus est autem duos funiculos unum
ad occidendum et unum ad vivificandum.
Factusque est moab david serviens sub tri-
buto. Et percussit david adadezer filium
roob regem soba quando profectus est ut
dominaretur super flumen eufraten et captis
david ex parte eius mille septingentis
equitibus et viginti milibus peditum subner-
vavit omnes iugales curruum. Dereliquit
autem ex eis centum currus. Venit quoque
syria damasci ut presidium ferret ad ade-
zer regi soba. Et percussit david de syria
viginti duo milia virorum. Et posuit da-
vid presidium damasci. Factaque est syria
david serviens sub tributo. Servavitque
dominus david in omnibus ad quecumque pro-
fectus est. Et tulit david arma aurea et
torques quas habebant servi adadezer et de-
tulit ea in ierusalem et de bethe et de beroth civitati-
bus adadezer tulit rex david es multum
nimis de quo fecit salomon omnia vasa
erea in templo et mare eneum et colump-
nas et altare. Audivit autem thou rex
emath quod percussisset david omne robur
adadezer. Et misit thou ioram filium
suum ad regem david ut salutaret eum con-
gratulans et gratias agens eo quod expugnas-
set adadezer et percussisset eum. Hostis quippe
erat thou adadezer et in manu eius erant
vasa aurea et vasa argentea et vasa erea
que et ipsa sanctificavit rex david domino cum
argento et auro que sanctificaverat david de
universis gentibus quas subegerat de syria
et moab et filiis amon et philistiim et ama-
lech et de manubiis adadezer filii roob re-
gis soba. Fecit quoque sibi david nomen
cum reverteretur capta syria in valle sali-
narum cesis duodecim milibus et in gebe-
lem ad viginti tria milia. Et posuit
in ydumea custodes statuitque presidium.
Et facta est universa ydumea david ser-
viens. Et servavit dominus david in omnibus
ad quecumque profectus est et regnavit da-
vid super omnem israel. Faciebat quoque
iudicium david et iustitiam omni populo
suo. Ioab autem filius sarvie erat super
exercitum. Porro iosaphat filius a-
chylud erat a commentariis et sadoch fili-
achitob et achymelech filius abyathar e-
rant sacerdotes et saraias scriba. Banay-
as autem filius ioiade super cerethy et phe-
lethy. Filii autem david sacerdotes erant.

ix. C.

Et dixit david. Putas-
ne est aliquis qui remanserit de
domo saul ut faciam cum eo mi-
sericordiam propter ionathan. Erat autem de do-
mo saul servus nomine syba. Quem
cum vocasset rex ad se dixit ei. Tu ne
es syba? Et ille respondit. Ego sum servus
tuus. Et ait rex. Numquid superest aliquis de
domo saul ut faciam cum eo misericordiam dei?
Dixitque syba regi. Superest filius iona-
thue debilis pedibus. Ubi inquit est? Et sy-
ba ad regem. Ecce ait in domo est machir
filii amiel in lodabar. Misit ergo rex
david et tulit eum de domo machir filii
amiel de lodabar. Cum autem venisset
myfiboseth filius ionathan filii saul
ad david corruit in faciem suam et adora-
vit. Dixitque david. Myphiboseth. Qui
respondit. Assum servus tuus. Et ait
ei david. Ne timeas quia faciens faci-
am in te misericordiam propter ionathan patrem
tuum et restituam tibi omnes agros
saul patris tui et tu comedes panem in
mensa mea semper. Qui adorans eum
ait. Quis ego sum servus tuus quoniam re-
spexisti super canem mortuum similem
mei. Vocavit itaque rex sibam puerum
saul et dixit ei. Omnia quecumque fuerunt
saul et universam domum eius dedi filio
domini tui. Operare igitur ei terram tu et
filii tui et servi tui et inferes filio
domini tui cibos ut alatur. Myphiboseth autem
filius domini tui comedet panem semper
super mensam meam. Erant autem sybe
quindecim filii et viginti servi. Dixitque
syba ad regem. Sicut iussisti domine
mi rex servo tuo sic faciet servus tuus
et myphiboseth comedet super mensam
tuam quasi unus de filiis regis. Ha-
bebat autem myphiboseth filium parvulum
nomine mycha. Omnis vero cogna-
tio domus sybe serviebat myphiboseth.
Porro myphiboseth habitabat in ie-
rusalem quia de mensa regis iugiter

vescebatur et erat claudus utroque pede. X.

Factum est autem post haec ut moreretur naas rex filiorum amon et regnavit amon filius eius pro eo. Dixitque david: Faciam misericordiam cum amon filio naas sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo david consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi david in terram filiorum amon, dixerunt principes filiorum amon ad amon dominum suum: Putas quod propter honorem patris tui david miserit ad te consolatores, et non ideo ut investigaret et exploraret civitatem et everteret eam misit david servos ad te? Tulit itaque amon servos david rasitque dimidiam partem barbae eorum et praecidit vestes eorum medias usque ad nates et dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset david misit in occursum eorum; erant enim viri confusi turpiter valde. Et mandavit eis david dicens: Manete in iericho donec crescat barba vestra et tunc revertimini. Videntes autem filii amon quod iniuriam fecissent david, miserunt et conduxerunt mercede syrum roob et syrum soba viginti milia peditum et a rege maacha mille viros et ab istob duodecim milia virorum. Quod cum audisset david misit ioab et omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt ergo filii amon et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae. Syrus autem soba et roob et istob et maacha seorsum erant in campo. Videns igitur ioab quod praeparatum esset adversum se proelium et ex adverso et post tergum, elegit sibi ex omnibus electis israel et instruxit aciem contra syrum; reliquam autem partem populi tradidit abisai fratri suo, qui direxit aciem adversus filios amon. Et ait ioab: Si praevaluerint adversum me syri, eris mihi in adiutorium; si autem filii amon praevaluerint adversum te, auxiliabor tibi. Esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri. Dominus autem faciat quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque ioab et populus qui erat cum eo certamen contra syros, qui statim fugerunt a facie eius. Filii autem amon videntes quod fugissent syri, fugerunt et ipsi a facie abisai et ingressi sunt civitatem. Reversusque est ioab a filiis amon et venit ierusalem. Videntes igitur syri quia corruissent coram israel congregati sunt pariter. Misitque adadezer et eduxit syros qui erant trans fluvium et adduxit exercitum eorum. Sobach autem magister militiae adadezer erat princeps eorum. Quod cum nuntiatum esset david, contraxit omnem israelem et transivit iordanem venitque in helema. Et direxerunt aciem syri ex adverso david et pugnaverunt contra eum. Fugeruntque syri a facie israel. Et occidit david de syris septingentos currus et quadraginta milia equitum, et sobach principem militiae percussit, qui statim mortuus est. Videntes autem universi reges qui erant in praesidio adadezer se victos esse ab israel, expaverunt et fugerunt quinquaginta et octo milia coram israel. Feceruntque pacem cum israel et servierunt eis. Et timueruntque syri auxilium praebere ultra filiis amon. XI.

Factum est autem vertente anno eo tempore quo solent reges ad bella procedere, david misit ioab et servos suos qui erant cum eo et universum israel, et vastaverunt filios amon et obsederunt rabbath. David autem remansit in ierusalem. Dum haec agerentur accidit quadam die ut surgeret david de strato suo post meridiem et deambularet in solario domus regiae. Viditque mulierem se lavantem ex adverso super solarium suum. Erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo rex et requisivit quae esset mulier. Nuntiatumque est ei quod ipsa esset bersabee filia heliam uxor uriae ethei. Missis itaque nuntiis david tulit eam. Quae cum ingressa esset ad illum, dormivit cum ea. Statimque sanctificata est ab inmunditia sua et reversa est ad domum suam concepto fetu. Mittensque nuntiavit david et ait: Concepi. Misit autem statim david ad ioab dicens: Mitte ad me uriam etheum. Misitque ioab uriam ad david. Et venit urias ad david. Quaesivitque david quam recte ageret ioab et populus, et quomodo administraretur bellum. Et dixit david ad uriam: Vade in domum tuam et lava pedes tuos. Egressus est urias de domo regis secut

que est eum cibus regius. Dormivit autem
urias ante portam domus regis cum aliis
servis domini sui. et non descendit in domum
suam. Nunciatumque est david a dicen-
tibus. Non ivit urias in domum suam. Et ait
david ad uriam. Numquid non de via
longinqua venisti. quare non descendisti in
domum tuam? Et ait urias ad david. Ar-
cha dei et israel et iuda habitant in papilionibus
et dominus meus ioab et servi domini mei super
faciem terre manent et ego ingrediar domum
meam ut comedam et bibam et dormiam
cum uxore mea? Per salutem tuam et per sa-
lutem anime tue non faciam rem hanc.
Ait ergo david ad uriam. Mane hic eti-
am hodie. et cras dimittam te. Mansit
itaque urias in ierusalem in die illa et altera. Et vocavit
eum david ut comederet coram se et biberet
et inebriavit eum. Qui egressus vespere
dormivit in stratu suo cum servis
domini sui david. et in domum non suam des-
cendit. Factum est ergo mane et scripsit
epistolam david ad ioab. misitque per ma-
num urie in epistola dicens. Ponite uri-
am ex adverso belli ubi fortissimum bellum est.
et derelinquite eum ut percussus intereat.
Igitur cum ioab obsideret urbem. posuit
uriam in loco ubi sciebat viros esse for-
tissimos. Egressique viri de civitate bella-
bant adversum ioab et ceciderunt de populo
de servis david. et mortuus est etiam uri-
as etheus. Misit itaque ioab et nunciavit
david omnia verba prelii. precepitque nun-
cio dicens. Cum compleveris universos ser-
mones belli ad regem. si eum videris indig-
nari. et dixerit quare accessistis ad murum
ut preliaremini? An ignorabatis quod mul-
ta desuper ex muro tela mittantur? Quis
percussit abymelech filium ierobaal. Non-
ne mulier misit super eum fragmen mo-
le de muro et interfecit eum in thebes? Qua-
re iuxta murum accessistis? Dices. Eti-
am servus tuus urias etheus occubu-
it. Abiit ergo nuncius et venit et nar-
ravit david omnia que ei preceperat ioab.
Et dixit nuncius ad david. Prevalue-
runt adversum nos viri et egressi sunt
ad versum nos in agrum. Nos autem

preualuerit

facto impetu persecuti sumus eos usque ad por-
tam civitatis et direxerunt iacula sa-
gittarii ad servos tuos ex muro desuper
mortuique sunt de servis regis. Quin etiam
servus tuus urias etheus mortuus est.
Et dixit david ad nuncium. Hec dices
ioab. Non te frangat ista res. Varius
enim est eventus prelii et nunc hunc nunc il-
lum consumit gladius. Conforta bellato-
res tuos adversum urbem ut destruas eam
et exhortare eos. Audivit autem uxor u-
rie quod mortuus esset urias vir suus et plan-
xit eum. Transactoque luctu misit david
et introduxit eam in domum suam et facta
est ei uxor. Peperitque ei filium. Et displi-
cuit verbum hoc quod fecerat david coram domino.

Misit ergo dominus nathan .xii. C.
ad david. Qui cum venisset ad
eum dixit ei. Responde michi iu-
dicium. Duo viri erant in civitate una.
unus dives et alter pauper. Dives habe-
bat oves et boves plurimos valde. pauper
autem nichil habebat omnino preter ovem
parvulam quam emerat et nutrierat et que
creverat apud eum cum filiis suis simul de
pane illius comedens et de calice eius bi-
bens et in sinu illius dormiens. Eratque il-
li sicut filia. Cum autem peregrinus quidam
venisset ad divitem parcens ille sumere
de ovibus et bobus suis ut exhiberet convivium
peregrino illi qui venerat ad se tulit ove-
m pauperis et preparavit cibos homini qui
venerat ad se. Iratus autem indignatio-
ne david adversus hominem illum nimis
dixit ad nathan. Vivit dominus quia filius
mortis est vir qui fecit hoc. Ovem reddet
in quadruplum eo quod fecerit verbum istud
et non pepercit. Dixit autem nathan ad da-
vid. Tu es ille vir qui fecisti rem hanc.
Hec dicit dominus deus israel. Ego unxi te re-
gem super israel et ego erui te de manu saul
et dedi tibi domum domini tui et uxores domini
tui in sinu tuo. dedique tibi domum israel et
iuda. Et si parva sunt ista adiciam tibi
multo maiora. Quare ergo contempsi-
sti verbum domini ut faceres malum in con-
spectu meo? Uriam etheum percussisti
gladio et uxorem illius accepisti tibi in

uxorem et interfecisti eum gladio filiorum Amon.
Quamobrem non recedet gladius de domo
tua usque in sempiternum eo quod despexeris
me et tuleris uxorem Urie Ethei ut esset ux-
or tua. Itaque hec dicit dominus. Ecce ego suscita-
bo super te malum de domo tua et tollam
uxores tuas in oculis tuis et dabo proximo
tuo et dormiet cum uxoribus tuis in oculis
solis huius. Tu enim fecisti abscondite.
ego vero faciam verbum istud in conspectu
omnis Israel et in conspectu solis huius. Et di-
xit David ad Nathan. Peccavi domino.
Dixitque Nathan ad David. Dominus
quoque transtulit peccatum tuum. non mori-
eris. Verumptamen quoniam blasphemare fe-
cisti inimicos nomen domini propter verbum hoc.
filius qui natus est tibi morte morietur. Et re-
versus est Nathan in domum suam. Percus-
sitque dominus parvulum quem pepererat uxor
Urie David et desperatus est. Deprecatusque
est David dominum pro parvulo. Et ieiunavit Da-
vid ieiunio et ingressus seorsum iacuit super
terram. Venerunt autem seniores domus eius
cogentes eum ut surgeret de terra. Qui noluit
neque comedit cum eis cibum. Accidit
autem die septima ut moreretur infans. Ti-
mueruntque servi David nuntiare ei
quod mortuus esset parvulus. Dixerunt e-
nim. Ecce cum parvulus adhuc viveret loque-
bamur ad eum et non audiebat vocem nostram.
quanto magis si dixerimus mortuus est puer
se affliget. Cum ergo audisset David ser-
vos suos mussitantes intellexit quod mor-
tuus esset infantulus. dixitque ad servos
suos. Num mortuus est puer? Qui re-
sponderunt ei. Mortuus est. Surrexit ergo
David de terra et lotus unctusque est unguento.
Cumque mutasset vestem ingressus est do-
mum domini et adoravit et venit in domum su-
am. Petivitque ut ponerent ei panem et
comedit. Dixerunt autem servi sui. Quis
est sermo quem fecisti propter infantem?
Cum adhuc viveret ieiunabas et flebas.
mortuo autem puero surrexisti et comedisti
panem. Qui ait. Propter infantem dum
adhuc viveret ieiunavi et flevi. Dicebam
enim. Quis scit si forte donet eum michi do-
minus ut vivat infans. Nunc autem quia
mortuus est quare ieiunem? Numquid pote-
ro revocare eum amplius? Ego vadam ma-
gis ad eum ille vero non revertetur ad me. Et
consolatus est David Bethsabee uxorem suam.
Ingressusque ad eam dormivit cum ea. Que
genuit filium et vocavit nomen eius Sa-
lomonem et dominus dilexit eum. Misitque in
manu Nathan prophete et vocavit nomen
eius Amabilis domino eo quod diligeret eum dominus.
Igitur pugnabat Ioab contra Rabbath regem
filiorum Amon et expugnabat urbem regi-
am. Misitque Ioab nuntios ad David di-
cens. Dimicavi adversum Rabbath et capien-
da est urbs aquarum. Nunc igitur congrega re-
liquam partem populi et obside civitatem et cape
eam ne cum a me vastata fuerit urbs no-
mini meo ascribatur victoria. Congregavit
itaque David omnem populum et profectus est ad-
versus Rabbath. Cumque dimicasset cepit eam
et tulit dyadema regis eorum de capite eius
pondo auri talentum habens gemmas
preciosissimas et impositum est super caput
David. Sed et predam civitatis asporta-
vit multam valde. Populum quoque eius addu-
cens serravit et circumegit super eos ferrata
carpenta divisitque cultris et transduxit
in typo laterum. Sic fecit universis civita-
tibus filiorum Amon. Et reversus est David et
omnis exercitus eius in Ierusalem. XIII. C

Factum est autem post hec ut Absalon
filius David haberet sororem specio-
sissimam vocabulo Thamar. Et a-
maretque eam Amon filius David et depere-
ret eam valde. ita ut egrotaret propter amorem ei-
us. Quia cum esset virgo difficile ei videbatur
ut quippiam inhoneste ageret cum ea.
Erat autem Amon amicus nomine Iona-
dab filius Semmaa fratris David vir pru-
dens valde. Qui dixit ad eum. Quare sic
attenuaris macie fili regis per singulos
dies? Cur non indicas michi? Dixitque ei
Amon. Thamar sororem fratris mei
Absalon amo. Cui respondit Ionadab
Cuba super lectum tuum et languorem simu-
la. Cumque venerit pater tuus ut visitet te
dic ei. Veniat oro Thamar soror mea
ut det michi cibum et faciat pulmentum ut co-
medam de manu eius. Accubuit itaque

amon. et quasi egrotare cepit. Cumque venisset
rex ad visitandum infirmum. ait amon ad re
gem. Veniat obsecro thamar soror mea
ut faciat in oculis meis duas sorbiciuncu
las et cibum capiam de manu eius.
Misit ergo rex ad thamar domum dicens.
Veni in domum fratris tui amon et fac ei pul
mentum. Venitque thamar in domum amon
fratris sui. ille autem iacebat. Que tollens
farinam commiscuit et liquefaciens in oculis
eius coxit sorbiciunculas. Tollensque quod
coxerat effudit et posuit coram eo et noluit
comedere. Dixitque amon. Eicite universos
a me. Cumque eiecissent omnes dixit amon
ad thamar. Infer cibum in conclave ut
vescar de manu tua. Tulit ergo thamar
sorbiciunculas quas fecerat et intulit
ad amon fratrem suum in conclavi. Cumque
obtulisset ei cibum. apprehendit eam et
ait. Veni cuba mecum soror mea. Que
respondit ei. Noli frater mi. noli oppri
mere me. neque enim hoc fas est in israel.
Noli frater mi. noli facere stulticiam hanc.
Ego enim ferre non potero obprobrium meum
et tu eris quasi unus de insipientibus in israel.
Quin potius loquere ad regem et non ne
gabit me tibi. Noluit autem acquiescere
precibus eius sed prevalens viribus oppressit
eam et cubavit cum illa. Et exosam eam
habuit amon magno odio ni
mis. ita ut maius esset odium quo ode
rat eam amore quo ante dilexerat. Dixit
que ei amon. Surge et vade. Que respondit
ei. Maius est hoc malum quod nunc agis
adversum me quam quod ante fecisti expellens
me. Et noluit audire eam. sed vocato pu
ero qui ministrabat ei dixit. Eice hanc
a me foras et claude hostium post eam.
Que induta erat chalari tunica. huius
cemodi enim filie regis virgines vestibus
utebantur. Eiecit itaque eam minister il
lius foras clausitque hostium post eam.
Que aspergens cinerem capiti suo scissa
chalari tunica impositisque manibus super
caput suum ibat ingrediens et clamans.
Dixit autem ei absalon frater suus. Num
amon frater tuus concubuit tecum. Sed
nunc soror tace. frater tuus est. neque af

fligas cor tuum propter rem hanc. Mansit
itaque thamar contabescens in domo absalon
fratris sui. Cum audisset autem david rex ver
ba hec contristatus est valde. Et noluit con
tristare spiritum amon filii sui quoniam diligebat
eum quia primogenitus erat ei. Porro
non est locutus absalon ad amon nec
bonum nec malum. Oderat enim absalon
amon eo quod violasset thamar sororem
suam. Factum est autem post tempus biennii
ut tonderentur oves absalon in baalasor
que est iuxta effraim et convocavit ab
salon omnes filios regis. Venitque ad
regem et ait ad eum. Ecce tondentur oves
servi tui. veniat oro rex cum servis suis
ad servum suum. Dixitque rex ad absalon.
Noli fili mi noli rogare ut veniamus
omnes et gravemus te. Cum autem cogeret
eum et noluisset ire benedixit ei. Et ait
absalon ad david. Si non vis venire veni
at obsecro nobiscum saltem frater eius
amon. Dixitque rex ad eum. Non est ne
cesse ut vadat tecum. Coegit itaque eum ab
salon et dimisit cum eo amon et universos
filios regis. Feceratque convivium absalon
quasi convivium regis. Preceperatque ab
salon pueris suis dicens. Observate cum
temulentus fuerit amon vino et dixero
vobis percutite eum et interficite. Nolite time
re ego enim sum qui precipio vobis. Ro
boramini et estote viri fortes. Fecerunt
ergo pueri absalon adversum amon si
cut preceperat eis absalon. et percusserunt a
mon qui et mortuus est. Surrexeruntque
omnes filii regis et ascenderunt singuli mu
las suas et fugerunt. Cumque adhuc
pergerent in itinere fama pervenit ad david
dicens. Percussit absalon omnes filios
regis et non remansit ex eis saltem unus.
Surrexit itaque rex et scidit vestimenta
sua et cecidit super terram et omnes servi ipsius
qui assistebant ei sciderunt vestimenta
sua. Respondens autem ionadab filius
sammaa fratris david dixit. Ne estimet
dominus meus rex quod omnes pueri filii regis
occisi sint. amon solus mortuus est.
qui in odio absalon positus erat ex
die qua oppresserat thamar sororem suam.

Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super
cor suum verbum istud dicens. Omnes filii
regis occisi sunt quoniam amnon solus
mortuus est. Fugit autem absalon. Et leva-
vit puer speculator oculos suos et aspexit
et ecce populus multus veniebat per devium
ex latere montis. Dixit autem ionadab ad
regem. Ecce filii regis assunt iuxta verbum
servi tui sic factum est. Cumque cessasset
loqui apparuerunt et filii regis. Et intrantes
levaverunt vocem suam et fleverunt. Sed et rex
et omnes servi eius fleverunt ploratu magno
nimis. Porro absalon fugiens abiit ad
tholomay filium amiur regem gessur.
Luxit ergo david filium suum amnon cunc-
tis diebus. Absalon autem cum fugisset et ve-
nisset in gessur fuit ibi tribus annis. Ces-
savitque rex persequi absalon eo quod consola-
tus esset super amnon interitu. xiiii. C.
Intelligens autem ioab filius sarvie quod
cor regis esset versum ad absalon misit
thecuam et tulit inde mulierem sapientem
dixitque ad eam. Lugere te simula et indue-
re veste lugubri et ne ungaris oleo ut sis
quasi mulier plurimo iam tempore lu-
gens mortuum et ingredieris ad regem et
loqueris ad eum sermones huiuscemo-
di. Posuit autem ioab verba in ore eius.
Itaque cum ingressa esset mulier thecuitis
ad regem cecidit coram eo super terram et ado-
ravit et dixit. Serva me rex. Et ait ad eam
rex. Quid cause habes? Que respondit
Heu mulier vidua ego sum. Mortuus
est enim vir meus et ancille tue erant duo
filii. qui rixati sunt adversum se in agro.
nullusque erat qui prohibere eos posset. Et
percussit alter alterum et interfecit eum. Et
ecce consurgens universa cognatio adver-
sus ancillam tuam dicit. Trade eum
qui percussit fratrem suum ut occidamus
illum pro anima fratris sui quem inter-
fecit et deleamus heredem. Et querunt
extinguere scintillam meam que relicta
est ut non supersit viro meo nomen et reli-
quie super terram. Et ait ad mulierem rex
Vade in domum tuam et ego iubebo pro te.
Dixitque mulier thecuitis ad regem.
In me domine mi rex sit iniquitas
et in domum patris mei. rex autem et thronus eius
sit innocens. Et ait rex. Qui contradixerit
tibi adduc eum ad me et ultra non addat ut tan-
gat te. Que ait. Recordetur rex domini dei
sui. ut non multiplicentur proximi sanguinis
ad ulciscendum et nequaquam interficient fi-
lium meum. Qui ait. Vivit dominus quia non
cadet de capillis filii tui super terram. Dixit
ergo mulier. Loquatur ancilla tua ad domi-
num meum regem verbum. Et ait. Loquere.
Dixitque mulier. Quare cogitasti huiusce-
modi rem contra populum dei et locutus est rex
verbum istud ut peccet et non reducat eiec-
tum suum. Omnes morimur et quasi aque
que dilabuntur in terram que non rever-
tuntur. Nec vult deus perire animam sed retrac-
tat cogitans ne penitus pereat qui abiec-
tus est. Nunc igitur veni ut loquar ad
regem dominum meum verbum hoc presente
populo. Et dixit ancilla tua. Loquar
ad regem si quomodo faciat rex verbum ancil-
le sue. Et audivit rex verba ut liberaret ancil-
lam suam de manu omnium qui volebant
me delere et filium meum simul de hereditate
dei. Dicat ergo ancilla tua ut fiat verbum
domini mei regis quasi sacrificium. Sicut enim
angelus dei sic est dominus meus rex ut nec
benedictione nec maledictione moveatur.
Unde et dominus deus tuus tecum est. Et respon-
dens rex dixit ad mulierem. Ne abscondas
a me verbum quod te interrogo. Dixitque mulier.
Loquere domine mi rex. Et ait rex. Numquid
manus ioab tecum est in omnibus istis.
Respondit mulier et ait. Per salutem ani-
me tue domine mi rex nec ad dexteram nec ad sini-
stram est ex omnibus his que locutus est
dominus meus rex. Servus enim tuus ioab
ipse precepit michi et ipse posuit in os ancille
tue omnia verba hec. ut verterem figuram ser-
monis huius. Servus enim tuus ioab
precepit istud. Tu enim domine mi rex sapiens
es sicut habet sapientiam angelus dei ut in-
telligas omnia super terram. Et ait rex ad io-
ab. Ecce placatus feci verbum tuum. Vade
igitur et revoca puerum absalon. Ca-
densque ioab super faciem suam in terram ado-
ravit et benedixit regi. Et dixit ioab. Ho-
die intellexit servus tuus quia inveni

gratiam in oculis tuis domine mi rex. fecisti enim
sermonem servi tui. Surrexit ergo ioab et
abiit in gessur et adduxit absalon in ierusalem.
Dixit autem rex. Revertatur in domum suam
et faciem meam non videat. Reversus est ita-
que absalon in domum suam et faciem regis
non vidit. Porro sicut absalon vir non
erat pulcher in omni israel et decorus nimis.
A vestigio pedis usque ad verticem non
erat in eo ulla macula. Et quanto magis
tondebat capillos tanto amplius cresce-
bant. Semel autem in anno tondebatur.
quia gravabat eum cesaries. Pondera-
bat capillos capitis sui ducentis syclis
pondere publico. Nati sunt autem absa-
lon filii tres et filia una thamar nomine
elegantis forme. Mansitque absalon in
ierusalem duobus annis et faciem regis non vi-
dit. Misit itaque ad ioab ut mitteret eum
ad regem. Qui noluit venire ad regem.
Cumque secundo misisset et ille noluisset venire
ad eum. dixit servis suis. Scitis agrum
ioab iuxta agrum meum habentem messem
ordei. Ite igitur et succendite eum igni. Suc-
cenderunt ergo absalon servi segetem igni.
Et venientes servi ioab scissis vestibus
suis dixerunt. Succenderunt igni servi ab-
salon partem agri tui. Surrexit ioab et ve-
nit ad absalon in domum eius et dixit.
Quare succenderunt servi tui segetem meam
igni. Et respondit absalon ad ioab. Mi-
si ad te obsecrans ut venires ad me et mit-
terem te ad regem ut diceres ei. Quare veni
de gessur. Melius erat mihi ibi esse. Ob-
secro ergo ut videam faciem regis. Quod si
memor est iniquitatis mee interficiat me.
Ingressus itaque ioab ad regem nuntia-
vit ei omnia. Vocatusque absalon intravit
ad regem et adoravit super faciem terre coram
eo. Osculatusque est rex absalon. xv. E-
gitur post hec fecit sibi absalon currus et
equites et quinquaginta viros qui prece-
debant eum. Et mane consurgens absa-
lon stabat iuxta introitum porte in via.
Et omnem virum qui habebat negotium
ut veniret ad regis iudicium vocabat ab-
salon ad se et dicebat. De qua civitate
es tu. Qui respondens aiebat. Ex una
tribu israel ego sum servus tuus. Responde-
batque ei absalon. Videntur sermones tui mi-
chi boni et iusti. Sed non est qui audiat te constitutus a rege. Dicebatque absalon. Quis me
constituat iudicem super terram ut ad me ve-
niant omnes qui habent negotium et iu-
ste iudicem. Sed et cum accederet ad eum homo
ut salutaret illum extendebat manum
suam et apprehendens osculabatur eum. Facie-
batque hoc omni israel qui veniebat ad iu-
dicium ut audiretur a rege et sollicitabat
corda virorum israel. Post quatuor autem annos
dixit absalon ad david. Vadam et reddam
vota mea que vovi domino in ebron. Vo-
vens enim vovit servus tuus, cum esset in
gessur syrie dicens. Si reduxerit me dominus
in ierusalem sacrificabo domino. Dixitque ei rex
david. Vade in pace. Et surrexit et abiit in
ebron. Misit autem absalon explora-
tores in universas tribus israel dicens. Statim
ut audieritis clangorem buccine dicite.
Regnavit absalon in ebron. Porro cum
absalon ierant ducenti viri de ierusalem vo-
cati. euntes simplici corde et causam peni-
tus ignorantes. Accersivit quoque absalon
achytophel gilonitem consiliarium david
de civitate sua gylon. Cumque immolaret
victimas facta est coniuratio valida po-
pulusque concurrens augebatur cum ab-
salon. Venit igitur nuntius ad david
dicens. Toto corde universus israel sequitur
absalon. Et ait david ad servos suos
qui erant cum eo in ierusalem. Surgite fu-
giamus neque enim erit nobis effugium
a facie absalon. Festinate ergo egredi
ne forte veniens occupet nos et impleat
super nos ruinam et percutiat civitatem
in ore gladii. Dixeruntque servi regis
ad eum. Omnia quecumque preceperit domi-
nus noster rex libenter exequimur servi tui.
Egressus est ergo rex et universa domus
eius pedibus suis. Et reliquit rex decem
mulieres concubinas ad custodiendam
domum. Egressusque rex et omnis israel pedi-
bus suis stetit procul a domo et universi
servi eius ambulabant iuxta eum et le-
giones cerethi et phelethi et omnes ethei
pugnatores validi sexcenti viri qui se-

cum enim fuerant de geth pedites precedebant re-
gem. David autem rex ait ad ethai gethe-
um. Cur venis nobiscum? Revertere et ha-
bita cum rege quia peregrinus es et egressus
de loco tuo. Heri venisti et hodie compelleris
nobiscum egredi. Ego autem vadam quo
iturus sum. Revertere et reduc fratres tuos
tecum et deus faciat tecum misericordiam et veritatem
quia ostendisti gratiam et fidem. Et respondit
ethai regi dicens. Vivit dominus et vivit anima
tua domine mi rex, quoniam in quocumque loco
fueris domine mi rex sive in morte sive in vita
ibi erit servus tuus. Et ait david ethai.
Veni et transi. Et transivit ethai ethe(t)eus
et rex et omnes viri qui cum eo erant et reli-
qua multitudo. Omnesque flebant voce
magna et universus populus transibat. Rex
quoque transgrediebatur torrentem cedron et
cunctus populus incedebat contra viam olive
que respicit ad desertum. Venit autem et sa-
doch sacerdos et universi levite cum eo por-
tantes archam federis dei a bethleem. depo-
suerunt archam dei. et ascendit abyathar
donec expletus esset omnis populus qui
egressus fuerat de civitate. Et dixit rex
ad sadoch. Reporta archam dei in urbem.
Si invenero gratiam in oculis domini redu-
cet me et ostendet michi eam et tabernacu-
lum suum. Si autem dixerit michi non places. pre-
sto sum. faciat dominus quod bonum est coram
se. Et dixit rex ad sadoch sacerdotem. O
videns revertere in civitatem in pace et achymas
filius tuus et ionathas filius abyathar
duo filii vestri vobiscum. Ecce ego abscon-
dar in campestribus deserti. donec veniat
sermo a vobis indicans michi. Repor-
taverunt igitur sadoch et abyathar ar-
cham dei in ierusalem et manserunt ibi. Porro
david ascendebat clivum olivarum scan-
dens et flens operto capite et nudis pedi-
bus incedens. Sed et omnis populus qui e-
rat cum eo operto capite ascendebat plo-
rans. Nunciatum est autem david
quod et achitophel esset in coniuratione cum
absalon. Dixitque david. Infatua
queso consilium achitophel domine. Cumque
ascenderet david summitatem montis
in quo adoraturus erat dominum ecce occ-
urrit ei chusi arachites scissa veste et terra pleno
capite. Et dixit ei david. Si veneris mecum
eris michi oneri. Si autem in civitatem reverta-
ris et dixeris absalon servus tuus sum rex pa-
tere me vivere. sicut fui servus patris tui
sic ero servus tuus dissipabis consilium a-
chitophel. Habes autem tecum sadoch et
abyathar sacerdotes et omne verbum quod-
cumque audieris de domo regis indicabis
sadoch et abyathar sacerdotibus. Sunt autem
cum eis duo filii eorum achymas filius sa-
doch et ionathas filius abyathar et mit-
tetis per eos ad me omne verbum quodcumque
audieritis. Veniente ergo chusi amico y audiencias
david in civitatem. absalon quoque ingres-
sus est ierusalem. XVI. .C.

Cumque david transisset paululum
montis verticem. apparuit syba
puer myphiboseth in occursum eius
cum duobus asinis qui onerati erant du-
centis panibus et centum alligaturis uve
passe et centum massis palatarum et duo-
bus utribus vini. Et dixit rex syba. Quid si-
bi volunt hec? Respondit syba. Domine mi
rex asini domestici regis ut sedeant et pa-
nes et palate ad vescendum pueris tuis.
vinum autem ut bibat si quis defecerit in de-
serto. Et ait rex. Ubi est filius domini tui?
Responditque syba regi. Remansit in ie-
rusalem dicens. Hodie restituet michi
domus israel regnum patris mei. Et ait rex
syba. Tua sint omnia que fuerunt myphi-
boseth. Dixitque syba. Oro ut inveniam gra-
tiam coram te domine mi rex. Venit ergo
rex david usque bahurim. et ecce egrediebatur
inde vir de cognatione saul nomine semey
filius gera. Procedebat egrediens et ma-
ledicebat. mittebatque lapides contra david.
et contra universos servos david regis. Omnis
autem populus et universi bellatores a dextro
et a sinistro latere david regis incedebant.
Ita autem loquebatur semey cum malediceret
regi. Egredere egredere vir sanguinum et vir be-
lial. Reddidit tibi dominus universum sangui-
nem saul quoniam invasisti regnum pro eo
et dedit dominus regnum in manu absalon fi-
lii tui. et ecce nunc premunt te mala tua. quo-
niam vir sanguinum es. Dixit autem

abysay filius sarvie regi. Quare maledi
cit hic canis moriturus domino meo regi? Va
dam et amputabo caput eius. Et ait rex: Quid
michi et vobis filii sarvie? Dimittite eum
ut maledicat. Dominus enim precepit ei ut
malediceret david. Et quis est qui audeat
dicere quare sic fecerit? Et ait rex abysay et univer
sis servis suis. Ecce filius meus qui egres
sus est de utero meo querit animam meam;
quanto magis nunc filius gemini? Dimit
tite ut maledicat iuxta preceptum domini.
si forte respiciat dominus afflictionem meam et
reddat michi bonum pro maledictione hac
hodierna. Ambulabat itaque david et so
cii eius per viam cum eo. Semey autem per iugum
montis ex latere contra illum gradiebatur
maledicens et mittens lapides adversum
eum terramque spargens. Venit itaque rex
et omnis populus cum eo lassus et refocil
lati sunt ibi. Absalon autem et omnis israel
ingressi sunt ierusalem et achitophel cum eo.
Cum autem venisset chusy arachites ami
cus david ad absalon locutus est ad eum.
Salve rex, salve rex. Ad quem absalon:
Hec est inquit gratia tua ad amicum tuum?
Quare non ivisti cum amico tuo? Res
ponditque chusy ad absalon: Nequaquam
quia illius ero quem elegit dominus et omnis
hic populus et universus israel, et cum eo mane
bo. Sed et hoc inferam: Cui ego serviturus
sum? Nonne filio regis? Sicut parui
patri tuo sic parebo tibi. Dixit autem ab
salon ad achytophel: Inite consilium quid
agere debeamus. Et ait achitophel ad ab
salon: Ingredere ad concubinas patris tui
quas dimisit ad custodiendam domum
ut cum audierit omnis israel quod fedaveris
patrem tuum roborentur manus eorum
tecum. Tetenderunt ergo absalon taber
naculum in solario ingressusque ad concu
binas patris sui coram universo israel.
Consilium autem achitophel quod dabat
in diebus illis quasi si quis consuleret deum
sic erat omne consilium achitophel et cum esset
cum david et cum esset cum absalon. XVII.

Dixit igitur achitophel ad absa
lon: Eligam michi duodecim
milia virorum et surgens persequar
david hac nocte et irruens super eum repente
quippe qui lassus est et solutis manibus per
cutiam eum. Cumque fugerit omnis populus
qui cum eo est percutiam regem desolatum.
et reducam universum populum quomodo unus
homo reverti solet. Unum enim virum tu
queris et omnis populus erit in pace. Placu
itque sermo eius absalon et cunctis maio
ribus natu israel. Ait autem absalon: Voca
te et chusy arachitem et audiamus quid
etiam ipse dicat. Cumque venisset chusy
ad absalon, ait ad eum: Huiuscemodi
sermonem locutus est achytophel. Facere
debemus an non? Quod das consilium? Et
dixit ad absalon: Non est bonum hoc
consilium quod dedit achitophel hac vice.
Et rursum intulit chusy: Tu nosti pa
trem tuum et viros qui cum eo sunt
esse fortissimos et amaro animo velu
ti si ursa raptis catulis in saltu seviat.
Sed et pater tuus vir bellator est nec com
morabitur cum populo. Forsitan nunc
latitat in foveis aut in uno quo voluerit
loco. Et cum ceciderit unus quilibet in prin
cipio audiet quicumque audierit et dicet:
Facta est plaga in populo qui sequebatur
absalon. Et fortissimus quisque cuius cor
est quasi leonis pavore solvetur. Scit
enim omnis populus israel fortem esse pa
trem tuum et robustos omnes qui cum eo
sunt. Sed hoc michi videtur rectum esse con
silium. Congregetur ad te omnis israel a dan
usque bersabee quasi harena maris in
numerabilis et tu eris in medio eorum. Et ir
ruemus super eum in quocumque loco con
fuerit inventus. Et operiemus eum sicut ca
dere solet ros super terram et non relinquemus de
viris qui cum eo sunt nec unum quidem.
Quod si urbem aliquam fuerit ingressus cir
cumdabit omnis israel civitati illi funes
et trahemus eam in torrentem ut non reperia
tur nec calculus quidem ex ea. Dixitque
absalon et omnes viri israel: Melius est con
silium chusy arachite consilio achitofel.
Domini autem nutu dissipatum est consili
um achitofel utile ut induceret dominus super ab
salon malum. Et ait chusy sadoch et
abyathar sacerdotibus: Hoc et hoc modo

consilium dedit achitophel absalon et seniori
bus israel et ego tale et tale consilium dedi. Nunc
ergo mittite cito et nunciate david dicentes
Ne moreris nocte hac in campestribus deser
ti. Sed absque dilatione transgredere ne forte ab
sorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est.
Ionathas autem et achimaas stabant
iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et nuncia
uit eis et illi profecti sunt ut referrent ad re
gem david nuncium. non enim poterant
uideri aut introire ciuitatem. Uidit autem
eos quidam puer et indicauit absalon.
Illi autem concito gradu ingressi sunt do
mum cuiusdam uiri in bahurim. qui habe
bat puteum in uestibulo suo et descen
derunt in eum. Tulit autem mulier et expan
dit uelamen super os putei quasi siccans
ptysanas et sic res latuit. Cumque uenis
sent serui absalon ad mulierem in domum
dixerunt. Ubi est achimaas et ionathas?
Et respondit eis mulier. Transierunt
festinanter gustata paululum aqua.
At hii qui querebant eos cum non reperis
sent reuersi sunt in ierusalem. Cumque abissent a
scenderunt illi de puteo et pergentes nunci
auerunt regi david atque dixerunt. Surgi
te et transite cito fluuium quia huiuscemodi
modi dedit consilium contra uos achito
phel. Surrexit ergo david et omnis
populus qui erat cum eo et transierunt ior
danem donec dilucesceret antequam denu
daretur uerbum et ne unus quidem residuus
fuit qui non transisset fluuium. Porro a
chitophel uidens quod non fuisset factum
consilium suum strauit asinum suum. et sur
rexit et abiit in domum suam. et in ciuitatem
et disposita domo sua suspendio interiit
et sepultus est in sepulchro patris sui. Da
uid autem uenit in castra et absalon tran
siuit iordanem ipse et omnes uiri israel cum
eo. Amasam autem constituit absalon
pro ioab super exercitum. Amasa uero erat
filius uiri qui uocabatur iethra de ies
rely qui ingressus ad abygail filiam
naas sororem saruie que fuit mater io
ab. Et castrametatus est israel cum ab
salon in terra galaad. Cumque uenisset
david in castra madyan sobi filius
naas de rabbath filiorum amon et machir filius
amihel de lodabar et berzellay galaadites
de rogelym obtulerunt ei stratoria et tape
cia et uasa fictilia et frumentum et hordeum
et farinam polentam et fabam et lentem
et frixum cicer et mel et butirum oues et pin
gues uitulos. Dederuntque david et populo qui
cum eo erant ad uescendum. Suspicati
enim sunt populum fame et siti fatigari in deserto.

· xviii · C·

Igitur considerato david po
pulo suo. constituit super eos tribunos et
centuriones. Et dedit populi terciam partem
sub manu ioab. et terciam sub manu abysay
filii saruie fratris ioab. et terciam sub ma
nu ethay qui erat de geth. Dixitque rex
ad populum. Egrediar ego uobiscum. Et
respondit populus. Non exibis. Siue enim
fugerimus non magnopere ad eos de no
bis pertinebit. siue media pars ceciderit e
nobis non satis curabunt. quia tu unus
pro decem milibus computaris. Melius est
igitur ut sis nobis in urbe presidio. Ad
quos rex ait. Quod uobis rectum uidetur
hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam
egrediebaturque populus per turmas suas cen
teni et milleni. Et precepit rex ioab et a
bysay et ethay dicens. Seruate michi pue
rum absalon. Et omnis populus audie
bat precipientem regem cunctis principibus
israel pro absalon. Itaque egressus est populus
ad campum contra israel et factum est proe
lium in saltu effraym et cesus est ibi po
pulus israel ab exercitu david. Factaque est
plaga magna in die illa uiginti milium.
Fuit autem ibi prelium dispersum super
faciem omnis terre et multo plures erant
quos saltus consumpserat de populo quam hii
quos uorauerat gladius in die illo. Acci
dit autem ut occurreret absalon seruis da
uid sedens mulo. Cumque ingressus fuis
set mulus subter condensam quercum et mag
nam adhesit caput eius quercui et illo
suspenso inter celum et terram mulus cui
insidebat pertransiit. Uidit autem hoc
quispiam et nunciauit ioab dicens. Ui
di absalon pendentem in quercu. Et ait
ioab uiro qui nunciauerat ei. Si uidi
sti quare non confodisti eum cum terra et ego

dedissem tibi decem argenti siclos et unum
balteum. Qui dixit ad ioab. Si appenderes
in manibus meis mille argenteos. nequaquam
mitterem manum meam in filium regis. Au-
dientibus enim nobis precepit rex tibi et abi-
sai et ethai dicens. Custodite mihi puerum
absalon. Sed et si fecissem contra animam me-
am audacter nequaquam hoc regem latere
potuisset et tu stares ex adverso. Et ait io-
ab. Non sicut tu vis sed aggrediar eum
coram te. Tulit ergo ioab tres lanceas in
manu sua et infixit eas in corde absalon.
Cumque adhuc palpitaret herens in quer-
cu cucurrerunt decem iuvenes armigeri io-
ab et percutientes interfecerunt eum. Cecinit
autem bucina ioab et retinuit populum ne per-
sequeretur fugientem israel volens parcere
multitudini. Et tulerunt absalon et proie-
cerunt eum in saltu in foveam grandem et com-
portaverunt super eum acervum lapidum
magnum nimis. Omnis autem israel fugit
in tabernacula sua. Porro absalon e-
rexerat sibi cum adhuc viveret titulum qui
est in valle regis. Dixerat enim. Non
habeo filium et hoc erit monumentum no-
minis mei. Vocavitque titulum nomine
suo et appellatur manus absalon usque
in hanc diem. Achimaas autem filius
sadoch ait. Curram et nuntiabo regi
quia iudicium fecit ei dominus de manu inimi-
corum eius. Ad quem ioab dixit. Non eris
nuntius in hac die sed nuntiabis in a-
lia. Hodie nolo te nuntiare filius enim
regis mortuus est. Et ait ioab ad chusi.
Vade et nuntia regi que vidisti. Adoravit
chusi ioab et cucurrit. Rursum autem a-
chimaas filius sadoch dixit ad ioab. Quid
impedit si etiam ego curram post chusi.
Dixitque ei ioab. Quid vis currere fili mi.
Veni huc non eris nuntius boni ba-
iulus. Qui respondit. Quid enim si
cucurrero. Qui ait. Curre. Currens ergo
achimaas per viam compendii transi-
vit chusi. David autem sedebat inter duas
portas. Speculator vero qui erat in fas-
tigio porte super murum elevans oculos
vidit hominem currentem solum et excla-
mans indicavit regi. Dixitque rex. Si

solus est. bonus est nuntius in ore eius. Pro-
perante autem illo et accedente propius vidit spe-
culator hominem alium currentem et vociferans
in culmine ait. Apparet mihi homo
alter currens solus. Dixitque rex. Et iste bo-
nus nuntius est. Speculator autem con-
templor ait cursum prioris quasi cursum
achimaas filii sadoch. Et ait rex. Vir bo-
nus est et nuntium portans venit. Cla-
mans autem achimaas dixit ad regem. Sal-
ve rex. Et adorans regem coram eo pronus
in terram ait. Benedictus dominus deus tuus qui
conclusit homines qui levaverunt manus
suas contra dominum meum regem. Et ait rex.
Est ne pax puero absalon. Dixitque achi-
maas. Vidi tumultum magnum cum mit-
teret ioab servus tuus o rex me servum tuum.
Nescio aliud. Ad quem rex. Transi ait
et sta hic. Cumque ille transisset et staret ap-
paruit chusi et veniens ait. Bonum appor-
to nuntium domine mi rex. Iudicavit enim
pro te dominus hodie de manu omnium qui consur-
rexerunt contra te. Dixit autem rex ad chusi.
Est ne pax puero absalon. Et respondens
chusi. Fiant inquit sicut puer inimici
domini mei regis et universi qui consurgunt
adversum eum in malum. Contristatus itaque rex
ascendit cenaculum porte et flevit et sic loque-
batur vadens. Fili mi absalon. absalon
fili mi. Quis mihi tribuat ut ego mo-
riar pro te. Absalon fili mi. fili mi absalon.

Nuntiatum est autem .xix. .E.
ioab quod rex fleret et lugeret filium
suum et versa est victoria in die illa
in luctum omni populo. Audivit autem omnis
populus in die illa dici. Dolet rex super filio
suo. Et declinabat populus in die illa ingre-
di civitatem quomodo declinare solet populus ver-
sus et fugiens de prelio. Porro rex operuit
caput suum et clamabat voce magna.
Fili mi absalon. absalon fili mi. Ingres-
sus est ergo ioab ad regem in domum et dixit.
Confudisti hodie vultus omnium servorum
tuorum qui salvam fecerunt animam tuam
et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum et ani-
mas uxorum tuarum et animam concubinarum tuarum.
Diligis odientes te et odio habes dili-
gentes te. Et ostendisti hodie quia non

curas de ducibus tuis et de servis tuis. Et vere cog-
novi modo quia si Absalon viveret et nos omnes
occubuissemus, tunc placeret tibi. Nunc igitur
surge et procede et alloquens satisfac servis
tuis. Iuro enim tibi per dominum quod si non exie-
ris, ne unus quidem remansurus sit tecum
nocte hac, et peius hoc erit tibi quam omnia
mala que venerunt super te ab adolescentia
tua usque in presens. Surrexit ergo rex et sedit
in porta. Et omni populo nunciatum est quod
rex sederet in porta. Venit itaque universa mul-
titudo coram rege. Israel autem fugit in taberna-
cula sua. Omnis quoque populus certabat in cunctis
tribubus Israel dicens. Rex liberavit nos de
manu inimicorum nostrorum, ipse salvavit nos
de manu Philistinorum, et nunc fugit de terra pro-
pter Absalon. Absalon autem quem unximus
super nos mortuus est in bello. Usquequo sile-
tis et non reducitis regem? Et consilium totius
Israel venit ad regem. Rex vero David mi-
sit ad Sadoch et Abiathar sacerdotes dicens.
Loquimini ad maiores natu Iuda dicentes.
Cur venitis novissimi ad reducendum re-
gem in domum suam. Sermo autem omnis
Israel pervenerat ad regem, ut reducerent eum
in domum eius, quia dixerat rex. Hec dicens ad
populum Iuda. Fratres mei vos, os meum
et caro mea vos. Quare novissimi redu-
citis regem? Et Amase dicite. Nonne os
meum es et caro mea? Hec faciat michi
deus et hec addat si non magister militie
fueris coram me omni tempore pro Ioab. Et
inclinavit cor omnium virorum Iuda quasi
cor viri unius. Miseruntque ad regem
dicentes. Revertere tu et omnes servi tui. Et
reversus est rex et venit usque ad Iordanem
et omnis Iuda venit usque in Galgala ut
occurreret regi et traducerent eum Iorda-
nem. Festinavit autem Semei filius Gera
filii Gemini de Bahurim, et descendit cum vi-
ris Iuda in occursum regis David cum mil-
le viris de Beniamin, et Siba puer de domo
Saul et quindecim filii eius ac viginti ser-
vi erant cum eo. Et irrumpentes Iordanem
ante regem transierunt vada Iordanis, ut
traducerent domum regis et facerent iuxta
iussionem eius. Semei autem filius Ge-
ra prostratus coram rege cum iam transis-
set Iordanem dixit ad eum. Ne reputes mi-
chi domine mi iniquitatem, neque memineris in-
iuriarum servi tui in die qua egressus es domi-
ne mi rex de Ierusalem, neque ponas rex in corde tuo.
Agnosco enim ego servus tuus peccatum me-
um, et idcirco hodie primus veni de omni
domo Ioseph, descendique in occursum domini mei
regis. Respondens vero Abysay filius Sar-
vie dixit. Numquid pro his verbis non
occidetur Semei qui maledixit christo domini.
Et ait David. Quid michi et vobis filii Sar-
vie. Cur efficimini michi hodie in Sathan.
Ergo ne hodie interficietur vir in Israel. An ig-
noras me hodie factum regem super Israel.
Et ait rex Semei. Non morieris. Iuravit-
que ei. Miphiboseth quoque filius Iona-
than filii Saul descendit in occursum regis
illotis pedibus et intonsa barba, vestesque su-
as non lavaverat a die qua egressus fuerat rex
usque ad diem reversionis eius in pace.
Cumque Ierusalem occurrisset regi, dixit ei rex.
Quare non venisti mecum Miphiboseth? Qui
respondens ait. Domine mi rex, servus meus
contempsit me. Dixique ei ego famulus tuus
ut sterneret michi asinum et ascendens abirem cum
rege. Claudus enim sum servus tuus. Insu-
per et accusavit me servum tuum ad te dominum
meum regem. Tu autem domine mi rex sicut an-
gelus dei es, fac quod placitum est tibi. Neque
enim fuit domus patris mei nisi morti ob-
noxia domino meo regi. Tu autem posui-
sti me servum tuum inter convivas mense tue.
Quid enim habeo iuste querele aut quid
possum ultra vociferari ad regem. Ait
ergo ei rex. Quid ultra loqueris? Fixum est
quod locutus sum, tu et Siba dividite pos-
sessiones. Respondit Miphiboseth regi.
Etiam cuncta accipiat postquam reversus
est dominus meus rex pacifice in domum suam.
Berzellay quoque Galaadites senex val-
de descendens de Rogelim traduxit re-
gem Iordanem, paratus ultra fluvium
prosequi eum. Erat autem Berzellay Galaa-
dites senex valde, id est octogenarius, et
ipse prebuit alimenta regi cum moraretur
in castris. Fuit quippe vir dives nimis.
Dixit itaque rex ad Berzellay. Veni ut
requiescas secure mecum in Ierusalem. Et

ait berzellay ad regem. Quot sunt dies an
norum vite mee. ut ascendam cum rege in ie
rusalem. Octogenarius sum hodie. Num-
quid vigent sensus mei ad discernendum
suave aut amarum. Aut delectare potest
servum tuum cibus et potus. Vel audire
possum ultra vocem cantatorum atque can
tatricum. Quare servus tuus sit oneri
domino meo regi. Paululum procedam fa
mulus tuus a iordane tecum: nec indigeo
ac vicissitudine. sed obsecro ut revertar ser
vus tuus et moriar in civitate mea et sepeliar
iuxta sepulchrum patris mei et matris mee.
Est autem servus tuus chamaan. ipse va-
dat tecum domine mi rex et fac ei quod tibi bonum vi
detur. Respondit itaque rex. Mecum transeat
chamaan et ego faciam ei quicquid tibi placu
erit. et omne quod petieris a me impetrabis.
Cumque transisset universus populus et rex ior
danem restitit et osculatus est rex berzellay
et benedixit ei et dixit. Vade in pace. et ille re
versus est in locum suum. Transiit ergo rex
in galgalam et chamaan cum eo. Omnis
autem populus iuda transduxerat regem et media
tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnis
viri israel concurrentes ad regem dixerunt ei.
Quare te furati sunt fratres nostri viri iuda
et transduxerunt regem et domum eius iorda
nem omnesque viros david cum eo. Et res
pondit omnis vir iuda ad viros israel.
Quia propior est mihi rex. Cur irasceris super
hac re. Numquid comedimus aliquid ex
rege. aut munera nobis data sunt. Et respon
dit vir israel ad viros iuda et ait. Decem
partibus maior ego sum. magisque ad me pertinet
david quam ad te. Cur mihi fecisti iniu
riam et non mihi nunciatum est priori ut re
ducerem regem meum. Durius autem respon
derunt viri iuda viris israel. xx. C.

Accidit autem ut ibi esset vir belyal.
nomine syba filius bochri vir
gemineus et cecinit buccina et ait.
Non est nobis pars in david neque
hereditas in filio ysay. Revertere in taberna
cula tua israel. Et separatus est omnis israel
a david secutusque est syba filium bochri.
Viri autem iuda adheserunt regi suo a
iordane usque ierusalem. Cumque venisset rex
in domum suam ierusalem. tulit decem mulieres
concubinas suas quas reliquerat ad custo
diendam domum et tradidit eas in custodiam
alimenta eis prebens et non ingressus est ad eas
sed erant clause usque ad diem mortis
sue in viduitate viventes. Dixit autem
rex amase. Convoca mihi omnes viros iu
da usque in diem tertium et tu adesto presens. Abi
it ergo amasa ut convocaret iudam et pre
ter [illegible] et moratus est extra placitum quod
ei constituerat rex. Ait autem david ad aby
say. Nunc magis afflicturus est nos sy
ba filius bochri quam absalon. Tolle igitur
servos domini tui et persequere eum ne forte inve vel inveniat
niat civitates munitas et effugiat nos. Egressi sunt
autem cum eo viri ioab cerethi quoque et phele
thi et omnes robusti exierunt de ierusalem ad
persequendum syba filium bochri. Cumque il
li essent iuxta lapidem grandem qui est in
gabaon amasa veniens occurrit eis.
Porro ioab vestitus erat tunica stricta
ad mensuram habitus sui et desuper ac
cinctus gladio dependente usque ad ylia
in vagina qui fabrefactus levi motu egre
di poterat et percutere. Dixit itaque ioab ad ama
sam. Salve frater mi. Et tenuit manu
dextera mentum amase quasi osculans eum.
Porro amasa non observavit gladium
quem habebat ioab. Qui percussit eum
in latere et effudit intestina eius in terram et
mortuus est nec secundum vulnus apposuit.
Ioab autem et abysay frater eius persecuti
sunt syba filium bochri. Interea quidam
viri cum stetissent iuxta ca
daver amase de sociis ioab dixerunt.
Ecce qui voluit esse pro ioab comes david.
Amasa autem conspersus sanguine iacebat
in media via. Vidit hoc quidam vir quod
subsisteret omnis populus ad videndum eum.
et amovit amasam de via in agrum oper
uitque eum vestimento ne subsisterent tran
seuntes propter eum. Amoto igitur illo de
via transiebat omnis vir sequens ioab
ad persequendum syba filium bochri. Por
ro ille transierat per omnes tribus israel in abe
lam et in bethmacha omnesque viri electi con
gregati fuerant ad eum et abelam et in beth
macha. Venerunt itaque et oppugnabant

eum in abela et in bethmaacha et circumdede-
runt munitionibus civitatem et obsessa est
urbs. Omnis autem turba que erat cum
ioab moliebatur destruere muros. Et ex-
clamavit mulier sapiens de civitate.
Audite audite. Dicite ioab. Appropin-
qua huc et loquar tecum. Qui cum accessisset
ad eam ait illi. Tu ne es ioab. Et ille res-
pondit. Ego. Ad quem sic locuta est. Au-
di sermones ancille tue. Qui respondit.
Audio. Rursumque illa. Sermo inquit
dicebatur in veteri proverbio. Qui interro-
gant interrogent in abela et sic perficiebant.
Nonne ego sum que respondeo veritatem
israel. Et tu queris subvertere et evertere ma-
trem civitatum israel. Quare precipi-
tas hereditatem domini. Respondensque io-
ab ait. Absit absit hoc a me. Non pre-
cipito neque demolior. Non sic habet res.
sed homo de monte effraym syba filius
bochri cognomine levavit manum con-
tra regem david. tradite illum solum et re-
cedemus a civitate. Et ait mulier ad io-
ab. Ecce caput eius mittetur ad te per mu-
rum. Ingressa est ergo mulier ad omnem
populum et locuta est eis sapienter. Qui ab-
scisum caput sybe filii bochri proiecerunt
ad ioab. Et ille cecinit tuba et recesserunt
ab urbe unusquisque in tabernacula sua.
Ioab autem reversus est ierusalem ad regem.
Fuit autem ioab super omnem exercitum israel.
Banayas autem filius ioiade super cere-
theos et phelethees. aduram vero super tri-
buta. Porro iosaphat filius achylud
a commentariis. Syva autem scriba. Sadoch
vero et abyathar sacerdotes. Yra autem iaya-
rites erat sacerdos david. XXI. C.

Facta est quoque fames in diebus da-
vid tribus annis iugiter. et consuluit
david oraculum domini. Dixitque domi-
nus. Propter saul et domum eius et sangui-
nem quia occidit gabaonitas. Vocatis
ergo gabaonitis rex dixit ad eos. Porro
gabaonite non sunt de filiis israel. sed reliquie
amorreorum. Filii quoque israel iuraverant
eis ne perimerent illos. Et voluit saul per-
cutere eos zelo quasi pro filiis israel et iuda.
Dixit ergo david ad gabaonitas. Quid
faciam vobis et quod erit vestri piaculum ut
benedicatis hereditati domini. Dixeruntque
et gabaonite. Non est nobis super argen-
to et auro questio sed contra saul et contra do-
mum eius neque volumus ut interficiatur
homo de israel. Ad quos ait rex. Quid ergo
vultis ut faciam vobis. Qui dixerunt
regi. Virum qui attrivit nos et oppressit
inique ita delere debemus ut nec unus quidem
residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus
israel. Dentur nobis septem viri de filiis
eius ut crucifigamus eos domino in gabaa
saulis quondam electi domini. Et ait rex.
Ego dabo. Pepercitque rex myphiboseth fi-
lio ionathe filii saul propter iusiurandum
domini quod fuerat inter david et ionathan fi-
lium saul. Tulit itaque rex duos filios
resfa filie ahya quos peperit saul armo-
ni et mifiboseth et quinque filios mychol filie
saul quos genuerat adrieli filio berzel-
lai qui fuit de molathy et dedit eos in ma-
nu gabaonitarum qui crucifixerunt eos
in monte coram domino. Et ceciderunt
hii septem simul occisi in diebus messis
prime incipiente messione ordei. Tollens
igitur resfa filia ahya cilicium substra-
vit sibi super petram ab initio messis do-
nec stillaret aqua super eos de celo et non
dimisit aves lacerare eos per diem neque
bestias per noctem. Et nuntiata sunt da-
vid que fecerat resfa filia ahya concu-
bina saul. Et abiit david et tulit ossa
saul et ossa ionathe filii eius a viris ia-
bes galaad qui furati fuerant ea de pla-
tea bethsan in qua suspenderant eos
philistiim cum interfecissent saul in gel-
boe et asportavit inde ossa saulis et os-
sa ionathe filii eius. Et colligentes os-
sa eorum qui affixi fuerant sepelierunt
ea cum ossibus saul et ionathe filii eius
in terra beniamyn in latere sepulchri cys
patris saul. Feceruntque omnia que pre-
ceperat rex et repropitiatus est deus terre post hec.
Factum est autem rursum prelium philistino-
rum adversum israel et descendit david et ser-
vi eius cum eo et pugnabant contra
philistiim. Deficiente autem david. Ies-
bidenob qui fuit de genere arapha cuius

ferrum haste trecentas uncias appendebat
et erat accinctus ense novo: nisus est per
cutere david. Presidio ei fuit abisai filius
sarvie et percussum philisteum interfecit.
Tunc iuraverunt viri david dicentes. Iam
non egredieris nobiscum in bellum ne extin
guas lucernam israel. Secundum quoque bel
lum fuit in gob contra philisteos. Tunc
percussit sobochai husathites saph de stirpe a
rapha de genere gygantum. Tertium quoque
fuit bellum in gob contra philisteos in quo
percussit adeodatus filius saltus poly
mitarius bethleemites goliath gethe
um cuius hastile haste erat quasi liciatori
um textorum. Quartum bellum fuit
in geth in quo fuit vir excelsus qui senos
in manibus pedibusque habebat digitos
id est viginti quattuor et erat de origine ara
pha et blasphemavit israel. Percussit
autem eum ionathas filius samaa fra
tris david. Hii quattuor nati sunt de
arapha in geth et ceciderunt in manu da
vid et servorum eius. XXII — C.

Locutus est autem david domino
verba carminis huius in die qua
liberavit eum dominus de manu omni
um inimicorum suorum et de manu saul et ait. Do
minus petra mea et robur meum et salvator
meus. Deus meus fortis meus et sperabo
in eum. Scutum meum et cornu salutis
mee elevator meus et refugium meum. Sal
vator meus de iniquitate liberabis me.
laudabilem invocabo dominum et ab inimi
cis meis salvus ero. Quia circumdederunt
me contritiones mortis. torrentes belial
terruerunt me. Funes inferi circumdederunt
me. preoccupaverunt me laquei mortis. In
tribulatione mea invocabo dominum et ad
deum meum clamabo. Et exaudiet de
templo sancto suo vocem meam et clamor
meus veniet in aures eius. Commota est et
contremuit terra. fundamenta montium con
cussa sunt et conquassata quoniam iratus est
eis deus. Ascendit fumus de naribus eius
et ignis de ore eius vorabit carbones
succensi sunt ab eo. Et inclinavit celos
et descendit et caligo sub pedibus eius. Et
ascendit super cherubyn et volavit et lap

/ vorabit

sus est super pennas venti. Posuit tenebras
in circuitu suo latibulum suum. cribrans
aquas de nubibus celorum. Pre fulgore in
conspectu eius succensi sunt carbones ignis.
Tonabit de celo dominus et excelsus dabit vo
cem suam. Misit sagittas suas et dissi
pavit eos fulgura et consumpsit eos. Et ap
paruerunt effusiones maris et revelata sunt
fundamenta orbis. Ab increpatione domini
ab inspiratione spiritus furoris eius. Misit
de excelso et assumpsit me. et extraxit me
de aquis multis. Liberavit me ab inimico
meo potentissimo et ab hiis qui oderant
me quoniam robustiores me erant. Prevenit
me in die afflictionis mee. et factus est dominus
firmamentum meum et eduxit me in latitu
dinem liberavit me quia placuit ei. Retri
buet mihi dominus secundum iustitiam meam et secun
dum munditiam manuum mearum reddet
michi. Quia custodivi vias domini et non
egi impie a deo meo. Omnia enim iudi
cia eius in conspectu meo et precepta eius non
amovi a me. Et ero perfectus cum eo et cus
todiam me ab iniquitate mea. Et resti
tuet mihi dominus secundum iustitiam meam et secundum
munditiam manuum mearum in conspectu
oculorum eius. Cum sancto sanctus eris et cum ro
busto perfectus eris. Et cum electo electus
eris et cum perverso perverteris. Et populum pauperem
salvum facies oculisque tuis excelsos
humiliabis. Quia tu lucerna mea
domine et tu domine illuminabis tenebras
meas. In te enim curram accinctus in deo meo
transiliam murum. Deus inpolluta via
eius eloquium domini igne examinatum
scutum est omnium sperantium in se. Quis
est deus preter dominum et quis fortis preter deum
nostrum. Deus qui accinxit me fortitudine
et complanavit perfectam viam meam. Coe
quans pedes meos cervis et super excelsa
mea statuens me. Docens manum
meam ad prelium et componens quasi arcum
ereum brachia mea. Et dedisti michi
clipeum salutis tue et mansuetudo me
multiplicavit me. Dilatabis gressus
meos subtus me et non deficient tali mei.
Persequar inimicos meos et conteram et
non convertar donec consumam eos. Con

ab inimico

confringam eos et conteram ut non consurgant.
cadent sub pedibus meis. Accinxisti me for-
titudine ad prelium incurvasti resistentes
michi sub me. Inimicos meos dedisti mi-
chi dorsum odientes me et disperdam eos.
Clamabunt et non erit qui salvet ad
dominum et non exaudiet eos. Delebo eos ut
pulverem terre quasi lutum platearum
comminuam eos atque confringam. Salva-
bis me a contradictionibus populi mei custodi-
es me in caput gentium. Populus quem
ignoro serviet michi. Filii alieni resis-
tent mihi auditu auris obedient mihi. Filii
alieni defluxerunt et contrahentur in angusti-
is suis. Vivit dominus et benedictus deus
meus et exaltabitur deus fortis salutis
mee. Deus qui das vindictas michi et deice-
is populos sub me. Qui educis me
ab inimicis meis et a resistentibus michi
elevas me a viro iniquo liberabis me.
Propterea confitebor tibi domine in gentibus et no-
mini tuo cantabo. Magnificans salu-
tes regis sui et faciens misericordiam christo suo da-
vid et semini eius usque in sempiternum.

Hec autem sunt verba . xxiii. C
novissima que dixit david filius
ysay. Dixit vir cui constitutum
est de christo dei iacob. egregius psaltes israel.
Spiritus domini locutus est per me et sermo
eius per linguam meam. Dixit deus israel
michi locutus est fortis israel. dominator hominum
iustus dominator in timore dei. Sicut lux
aurore oriente sole mane absque nubi-
bus rutilat et sicut pluviis germinat
herba de terra. Nec tanta est domus
mea apud deum ut pactum eternum in-
iret mecum firmum in omnibus atque mu-
nitum. Cuncta enim salus mea et omnis
voluntas nec est quicquam ex ea quod non
germinet. Prevaricatores autem quasi
spine evellentur universi que non tolluntur
manibus et si quis tangere eas voluerit
armabitur ferro et ligno lanceato ig-
neque succense comburentur usque ad nichi-
lum. Hec nomina fortium david. C
David sedens in cathedra sapientissi-
mus princeps inter tres. Ipse est quasi
tenerrimus ligni vermiculus qui oc-
tingentos interfecit impetu uno. Post
hunc eleazar filius patrui eius abohy-
tes inter tres fortes qui erant cum da-
vid quando exprobraverunt philistiim et con-
gregati sunt in prelio. Cumque ascendissent
viri israel ipse stetit et percussit philisteos do-
nec deficeret manus eius et obrigesceret cum
gladio. Fecitque deus salutem magnam
in die illa et populus qui fugerat reversus
est ad cesorum spolia detrahenda. Et post
hunc semma filius agee de arari. Et con-
gregati sunt philistiim in statione. E-
rat quippe ibi ager plenus lente. Cumque
fugisset populus a facie philistiim stetit
ille in medio agri et tuitus est eum. Per-
cussitque philisteos et fecit dominus salutem mag-
nam. Necnon et ante descenderant tres qui
erant principes inter triginta et venerant
tempore messis ad david in speluncam
odollam. Castra autem philistiim erant
posita in valle gygantum et david erat
in presidio. Porro statio philistinorum
tunc erat in bethleem. Desideravit igitur
david et ait. O si quis mi-
chi daret potum aque de cisterna que est
in bethleem iuxta portam. Irruperunt
ergo tres fortes castra philistinorum et
hauserunt aquam de cisterna bethleem
que erat iuxta portam et attulerunt ad
david. At ille noluit bibere sed libavit
eam domino dicens. Propicius sit michi
dominus ne faciam hoc. Num sanguinem
hominum istorum qui profecti sunt et anima-
rum periculum bibam? Noluit ergo bibere.
Hec fecerunt tres robustissimi. Abysay
quoque frater ioab filius sarvie princeps
erat de tribus istis. Ipse est qui levavit
hastam suam contra trecentos quos
interfecit. nominatus in illis tribus et inter
tres nobilior eratque eorum princeps sed
usque ad tres viros primos non pervene-
rat. Et banayas filius ioiade fortis-
simi viri magnorum operum de capseel
ipse percussit leones moab. et ipse descen-
dit et percussit leonem in media cister-
na in diebus nivis. Ipse quoque interfecit
virum egyptium virum dignum specta-
culo habentem hastam in manu.

duos

Itaque cum descendisset ad eum in virga vi
extorsit hastam de manu egyptii et interfecit
eum hasta sua. Hec fecit banayas filius
ioiade et ipse nominatus inter tres robus-
tos qui erant inter triginta nobiliores. Ve-
rumptamen usque ad tres primos non per-
venerat. Fecitque eum sibi david auricula-
rium a secreto. Asael frater ioab inter tri-
ginta. Eleanan filius patrui eius de
bethleem. Semma de arary. Helisa de
arody. Elas dephelthy abyra filius a-
chys dethecua abyezel deanatoth moy
baynay deusachi selmon achoites ma-
aray nethophatites eleth filius banaa
et ipse nethophatites hynay filius rabay
degebeeth filiorum benyamyn. Banaya
affratonites helday detorrente gaas a-
byabon arbatites azmaher deberoni. he-
lyaba desabony. filii essen ionathan et a-
ia semma dearody haiam filius sarar
arorites elifeleth filius saabay filii ma-
chaty. filius elyam achitofel gylonites es-
ray decarmelo pharay dearby. ygaal fi-
lius nathan desoba bonny degaddy. selech
deammony. Naaray berothites armiger
ioab filii saruye. yrahyterites gareb et ipse
yhetrites urias etheus. Omnes triginta septem.

Et addidit furor domini ·XXIIII· C·
irasci contra israel commovitque da-
vid in eis dicentem ad ioab. Va-
de dinumera israel et iudam. Dixitque rex ad
ioab principem exercitus sui. Perambu-
la omnes tribus israel a dan usque bersabee
et numera populum ut sciam numerum eius.
Dixitque ioab regi. Adaugeat dominus deus
tuus ad populum tuum quantum nunc est
iterumque centuplicet in conspectu domini mei re-
gis. Sed quid sibi vult dominus meus rex i-
re huiuscemodi. Obtinuit autem sermo
regis verba ioab et principum exercitus.
Egressusque est ioab et principes militum
a facie regis ut numerarent populum israel.
Cumque pertransissent iordanem vene-
runt in aroer ad dexteram urbis que est
in valle gad et per iazer transierunt in ga-
laad in terram inferiorem hodsy. et vene-
runt in dan silvestria. Circumeuntesque
iuxta sydonem transierunt prope menia
tyri et omnem terram evei et chananei venerunt-
que ad meridiem iude in bersabee. Et lustrata u-
niversa terra. affuerunt post novem menses
et viginti dies in ierusalem. Dedit ergo ioab
numerum descriptionis populi regi et inven-
ta sunt de israel octingenta milia virorum for-
tium qui educerent gladium et de iuda quin-
genta milia pugnatorum. Percussit autem
cor suum david postquam numeratus est
populus et dixit david ad dominum. Peccavi
valde in hoc facto. Sed precor domine ut
transferas iniquitatem servi tui quia
stulte egi nimis. Surrexit itaque david
mane. Et sermo domini factus est ad gad
prophetam et videntem dicens. Vade et loque-
re ad david. Hec dicit dominus. Trium
tibi datur optio. elige unum quod volueris
ex hiis ut faciam tibi. Cumque venisset gad
ad david nunciavit ei dicens. Aut sep-
tem annis veniet tibi fames in terra tua.
aut tribus mensibus fugies adversarios tuos
et illi te persequentur. aut certe tribus diebus erit
pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibe-
ra et vide quem respondeam ei qui me misit
sermonem. Dixit autem david ad gad.
Coartor undique nimis. Sed melius est
ut incidam in manus domini. Multe enim
misericordie eius sunt quam in manus hominum. ł que
Immisitque dominus pestilentiam in israel de ma-
ne usque ad tempus constitutum. Et mortui
sunt ex populo a dan usque bersabee septuaginta
milia virorum. Cumque extendisset manum
suam angelus domini super ierusalem
et disperderet eam. misertus est dominus super af-
flictione et ait angelo percutienti populum.
Sufficit nunc contine manum tuam. E-
rat autem angelus domini iuxta aream areu-
na iebusei. Dixitque david ad dominum cum
vidisset angelum cedentem populum. Ego sum
qui peccavi et ego inique egi. Isti qui oves
sunt quid fecerunt. Vertatur obsecro
manus tua contra me et contra domum
patris mei. Venit autem gad propheta ad
david in die illa et dixit ei. Ascende et con-
stitue altare domino in area areuna ie-
busei. Et ascendit david iuxta sermo-
nem gad quem preceperat ei dominus. Conspi-
ciensque areuna animadvertit regem et

seruos eius transire ad se. Egressusque ador-
auit regem prono uultu in terram et ait. Quid
cause est ut ueniat dominus meus rex ad ser-
uum suum. Cui dauid ait. Ut emam a te a-
ream et edificem altare domino et cesset i-
nterfectio que grassatur in populo. Et ait areuna
ad dauid. Accipiat et offerat dominus meus
rex sicut placet ei. Habes boues in holo-
caustum et plaustrum et iuga boum in u-
sum lignorum. Omnia dedit areuna re-
gi. Dixitque areuna ad regem. Dominus
deus tuus suscipiat uotum tuum. Cui res-
pondens rex ait. Nequaquam ut uis sed emam
a te pretio et non offeram domino deo meo ho-
locausta gratuita. Emit ergo dauid a-
ream et boues argenti siclis quinquagin-
ta et edificauit ibi dauid altare domino
et obtulit holocausta et pacifica. Et repro-
piciatus est dominus terre et cohibita est plaga ab
israel. Incipit liber regum tercius. I.

Et rex dauid senuerat habebatque etatis
plurimos dies. Cumque operiretur uestibus
non calefiebat. Dixerunt ergo serui sui.
Queramus domino nostro regi adolescentu-
lam uirginem et stet coram rege et foueat
eum dormiatque in sinu suo et calefaciat
dominum nostrum regem. Quesierunt igitur
adolescentulam speciosam in omnibus
finibus israel. Et inuenerunt abysag su-
namitem et adduxerunt eam ad regem.
Erat autem puella pulchra nimis. dor-
miebatque cum rege et ministrabat ei.
rex uero non cognouit eam. Adonyas au-
tem filius agith eleuabatur dicens. Ego reg-
nabo. Fecitque sibi currum et equites et quin-
quaginta uiros qui ante eum currerent.
Nec corripuit eum pater suus aliquando
dicens. Quare hoc fecisti. Erat autem et ipse
pulcher ualde secundus natus post ab-
salon et sermo eius fuit cum ioab filio
saruye et cum abyathar sacerdote. qui ad-
iuuabant partes adonye. Sadoch uero
sacerdos et banayas filius ioiade et nathan
propheta et semey et cerethi et phelethi et omne
robur exercitus dauid non erat cum ado-
nya. Immolatis ergo adonyas arieti-
bus et uitulis et uniuersis pinguibus iux-
ta lapidem zoeleth qui erat uicinus fon-
ti rogel. uocauit uniuersos fratres suos fi-
lios regis et omnes uiros iuda seruos regis.
Nathan autem prophetam et banayam et ro-
bustos quosque et salomonem fratrem suum
non uocauit. Dixit itaque nathan ad bet-
sabee matrem salomonis. Num audisti
quod regnauit adonyas filius agith et dominus
noster dauid hoc ignorat. Nunc ergo ueni
accipe a me consilium et salua animam tuam
filiique tui salomonis. Vade et ingredere ad
regem dauid et dic ei. Nonne tu domine
mi rex iurasti michi ancille tue dicens.
quod salomon filius tuus regnabit post
me et ipse sedeat in solio meo. Quare ergo
regnat adonyas. Et adhuc ibi te loquen-
te cum rege ego ueniam post te et comple-
bo sermones tuos. Ingressa est itaque bet-
sabee ad regem in cubiculum. Rex autem
senuerat nimis et abysag sunamitis mi-
nistrabat ei. Inclinauitque se betsabee et
adorauit regem. Ad quam rex. Quid tibi in-
quit uis. Que respondens ait. Domine mi
rex tu iurasti per dominum deum tuum ancille
tue salomon filius tuus regnabit post
me et ipse sedebit in solio meo. et ecce nunc
adonyas regnat te domine mi rex ignoran-
te. Mactauit boues et pinguia queque et
arietes plurimos et uocauit uniuersos
filios regis. abyathar quoque sacerdotem
et ioab principem milicie. salomonem
autem filium tuum non uocauit. Verump-
tamen domine mi rex in te oculi respiciunt

totius israhel ut indices eis quis sedere de-
beat in solio tuo domine mi rex post te.
Eritque cum dormierit dominus meus rex cum
patribus suis erimus ego et filius meus
salomon peccatores. Adhuc illa loquente
cum rege ecce nathan propheta venit. Et
nunciaverunt regi dicentes. Adest na-
than propheta. Cumque introisset et stetisset
in conspectu regis et adorasset eum pronus
in terram. dixit nathan. Domine mi rex tu
dixisti adonyas regnet post me et ipse se-
deat super thronum meum? quia descendit hodie
et immolavit boves et pinguia et arietes
plurimos et vocavit universos filios
regis et principes exercitus abyathar
quoque sacerdotem. Illisque vescentibus et bi-
bentibus coram eo et dicentibus vivat rex
adonyas. me servum tuum et sadoch sacer-
dotem et banaiam filium ioiade et salo-
monem filium tuum non vocavit. Num-
quid a domino meo rege exivit hoc verbum
et non indicasti servo tuo quis sessurus
esset super thronum domini mei regis post
eum. Et respondit rex david dicens.
Vocate ad me bersabee. Que cum fuis-
set ingressa coram rege et stetisset ante
eum. iuravit rex et ait. Vivit dominus qui
eripuit animam meam de omni angu-
stia quia sicut iuravi tibi per dominum deum
israel dicens. salomon filius tuus reg-
nabit post me. et ipse sedebit super solium
meum pro me. sic faciam hodie. Summis-
soque in terram vultu bersabee adoravit
regem dicens. Vivat dominus meus rex
david in eternum. Dixit quoque rex david.
Vocate michi sadoch sacerdotem et nathan
prophetam et banaiam filium ioiade.
Qui cum ingressi fuissent coram re-
ge dixit ad eos rex. Tollite vobiscum
servos domini vestri et imponite salomonem
filium meum super mulam meam et du-
cite eum in gyon et ungat eum ibi sa-
doch sacerdos et nathan propheta in regem
super israel et iudam et canetis buccina at-
que dicetis. Vivat rex salomon. Et
ascendetis post eum et venietis ierusalem
et sedebit super solium meum et ipse reg-
nabit post me. Illique precipiam ut sit

dux super israhel et super iudam. Et respondit
banaias filius ioiade regi dicens. Amen.
Sic loquatur dominus deus domini mei regis.
Quomodo fuit deus cum domino meo rege sic
sit cum salomone. et sublimius faciat so-
lium eius a solio domini mei regis david.
Descendit ergo sadoch sacerdos et nathan
propheta et banayas filius ioiade et cerethi
et phelethi et imposuerunt salomonem super
mulam regis david et adduxerunt eum in
gyon. Sumpsitque sadoch sacerdos cornu
olei de tabernaculo et unxit salomonem
et cecinerunt buccina et dixit omnis populus.
Vivat rex salomon. Et ascendit univer-
sa multitudo post eum et populus canenti-
um tibiis et letancium magno gaudio
et insonuit terra a clamore. Audivit autem
adonyas et omnes qui invitati fuerant
ab eo. Iamque convivium finitum fuerat.
Sed et ioab audita voce tube ait. Quid
sibi vult clamor civitatis tumultuantis.
Adhuc illo loquente ionathas filius
abyathar sacerdotis venit. Cui dixit
adonyas. Ingredere quia vir fortis es
et bona nuncians. Responditque iona-
than adonye. Nequaquam. Dominus enim
noster rex david regem constituit salomo-
nem misitque cum eo sadoch sacerdotem
et nathan prophetam et banaiam filium
ioiade et cerethi et phelethi et imposuerunt
eum super mulam regis. unxeruntque eum
sadoch sacerdos et nathan propheta in re-
gem in gyon et ascenderunt inde letantes
et insonuit civitas. Hec est vox quam au-
distis. Sed et salomon sedet super solium
regni et ingressi servi regis benedixerunt
domino nostro regi david dicentes. Am-
plificet deus nomen salomonis super
nomen tuum et magnificet thronum eius
super thronum tuum. Et adoravit rex da-
vid in lectulo suo insuper et hec locutus est.
Benedictus dominus deus israel qui dedit ho-
die sedentem in solio meo videntibus o-
culis meis. Territi sunt ergo et surrexe-
runt omnes qui invitati fuerant ab adony-
a et abiit unusquisque in viam suam. Ado-
nyas vero timens salomonem surrex-
it et abiit in tabernaculum domini tenuitque

cornu altaris. Et nunciaverunt Salomo
ni dicentes. Ecce Adonyas timens regem
Salomonem tenet cornu altaris dicens.
Iuret michi hodie rex Salomon quod non
interficiat servum suum gladio. Dixitque
Salomon. Si fuerit vir bonus non cadet
nec unus quidem capillus eius in terram.
Sin autem malum inventum fuerit in eo mo
rietur. Misit ergo rex Salomon et eduxit
eum ab altari. Et ingressus adoravit re
gem Salomonem. Dixitque ei Salomon.
Vade in domum tuam. ·II· c ·C·

Appropinquaverunt autem dies David ut
moreretur; precepitque Salomoni filio
suo dicens. Ecce ego ingredior vi
am universe terre. Confortare et esto vir fortis
et observa ut custodias mandata domini dei
tui ut ambules in viis eius et custodias
cerimonias eius et precepta eius et iudicia
et testimonia sicut scriptum est in lege Moy
si ut intelligas universa que facis et quo
cumque te verteris ut confirmet dominus sermo
nes suos quos locutus est dominus de me di
cens. Si custodierint filii tui vias meas
et ambulaverint coram me in veritate et
omni corde suo et in omni anima sua non
auferetur tibi vir de solio Israel. Tu quoque
nosti que fecerit michi Ioab filius Sarvie
que fecerit duobus principibus exercitus Israel
Abner filio Ner et Amase filio Iether quos
occidit et effudit sanguinem belli in pace.
Et posuit cruorem belli in balteo suo qui
erat circa lumbos suos et in calciamento
suo quod erat in pedibus eius. Facias ergo
iuxta sapientiam tuam et non deduces cani
ciem eius pacifice ad inferos. Sed et filiis
Berzellay Galaaditis reddes gratiam eruntque
comedentes in mensa tua. Occurrerunt
enim michi quando fugiebam a facie Ab
salon fratris tui. Habes quoque apud te
Semey filium Gera filii Gemini de Bau
rym qui maledixit michi maledictione pes
sima quando ibam ad castra. Sed quia descen
dit in occursum michi cum transirem Ior
danem et iuravi ei per dominum dicens non
te interficiam gladio. tu noli pati eum
esse innoxium. Vir autem sapiens es et
scies quid facies ei. Deducesque canos
eius cum sanguine ad inferos. Dormivit
igitur David cum patribus suis et sepultus
est in civitate David. Dies autem quibus Da
vid regnavit super Israel quadraginta anni
sunt. In Hebron regnavit septem annis in
Ierusalem triginta tribus. Salomon autem se
dit super thronum David patris sui et fir
matum est regnum eius nimis. Ingressus
est autem Adonyas filius Agith ad Versabee
matrem Salomonis. Que dixit ei. Pa
cificus ne est ingressus tuus. Qui respon
dit. Pacificus. Addiditque. Sermo michi
est ad te. Cui ait. Loquere. Et ille. Tu inquit
nosti quia meum erat regnum et me preposu
erat omnis Israel sibi in regem. Sed transla
tum est regnum et factum est fratris mei.
A domino enim constitutum est ei. Nunc
ergo peticionem unam deprecor a te. ne con
fundas faciem meam. Que dixit ad eum.
Loquere. Et ille ait. Precor ut dicas Salo
moni regi. neque enim negare tibi potest
quicquam ut det michi Abysag Sunamitem
uxorem. Et ait Versabee. Bene ego loquar
pro te regi. Venit ergo Versabee ad regem Sa
lomonem ut loqueretur ei pro Adonya. Et
surrexit rex in occursum eius adoravitque e
am et sedit super thronum suum. Positusque
est thronus matri regis que sedit ad dexte
ram eius. Dixitque ei. Peticionem unam
ego deprecor parvulam a te. non confundas
faciem meam. Dixitque ei rex. Pete mater
mea. Neque enim fas est ut avertam faciem
tuam. Que ait. Detur Abysag Sunami
tis Adonye fratri tuo uxor. Responditque
rex Salomon et dixit matri sue. Quare
postulas Abysag Sunamitem Adonye?
Postula ei et regnum. Ipse est enim frater
meus maior me et habet Abyathar sa
cerdotem et Ioab filium Sarvie. Iuravit
itaque rex Salomon per dominum dicens. Hec
faciat michi deus et hec addat quia contra
animam suam locutus est Adonyas verbum
hoc. Et nunc vivit dominus qui confirmavit me
et collocavit super solium David patris mei
et qui fecit michi domum sicut locutus est quia
hodie occidetur Adonyas. Misitque rex Salo
mon per manum Banaye filii Ioiade qui in
terfecit eum et mortuus est. Abyathar quoque

sacerdoti dixit rex. Vade in anathoth ad agrum
tuum. Et quidem vir mortis es. sed hodie
non interficiam te quia portasti archam
domini dei coram david patre meo. et sus-
tinuisti laborem in omnibus in quibus labo-
ravit pater meus. Eiecit ergo salomon
abyathar ut non esset sacerdos dñi ut
impleretur sermo dñi quem locutus est
sup domum hely in sylo. Venit autem
nuntius ad salomonem quod ioab decli-
nasset post adoniam et post salomonem
non declinasset. Fugit ergo ioab ad ta-
bernaculum dñi et apprehendit cornu alta-
ris. Nuntiatumque est regi salomoni
quod fugisset ioab in tabernaculum domini
et esset iuxta altare. Misitque salomon
banayam filium ioiade dicens. Vade et
interfice eum. Et venit banayas ad taber-
naculum dñi et dixit ei. Hec dicit rex. Egre-
dere. Qui ait. Non egrediar sed hic mo-
riar. Renuntiavit banayas regi ser-
monem dicens. Hec locutus est ioab et
hec respondit mihi. Dixitque ei rex. Fac sic-
ut locutus est. interfice eum et sepeli et amove-
bis sanguinem innocentem qui effusus est
a ioab a me et a domo patris mei. Et reddet
dñs sanguinem eius sup caput eius quia
interfecit duos viros iustos melioresque se et
occidit eos gladio patre meo david ig-
norante. abner filium ner principem
militie israel. et amasam filium iether princi-
pem exercitus iuda. Et revertetur sanguis il-
lorum in caput ioab et in caput seminis eius
usque in sempiternum. David autem et semini
eius et domui et throno illius sit pax usque
in eternum a dño. Ascendit itaque banay-
as filius ioiade et aggressus eum interfecit.
Sepultusque est in domo sua in deserto.
Et constituit rex banayam filium ioiade
pro eo sup exercitum. et sadoch sacerdotem
posuit pro abyathar. Misit quoque rex et
vocavit semey dixitque ei. Edifica tibi
domum in ierusalem et habita ibi et non egre-
dieris inde huc atque illuc. Quacumque
die autem egressus fueris et transieris torren-
tem cedron. scito te interficiendum. Sangu-
is tuus erit sup caput tuum. Dixitque semey regi. Bonus sermo. Sic-
ut locutus est dñs meus rex sic faciet ser-
vus tuus. Habitavit itaque semey in ierusalem
diebus multis. Factum est autem post annos
tres ut fugerent servi semey ad achys
filium maacha regem geth. Nuntia-
tumque est semey quod servi eius issent
in geth. Et surrexit semey et stravit a-
sinum suum iuitque in geth ad achis ad
requirendos servos suos et reduxit de
geth. Nuntiatum est autem regi salo-
moni quod isset semey in geth de ierusalem et re-
disset. Et mittens vocavit eum. Dixit-
que illi. Nonne testificatus sum tibi per
dñm et predixi tibi quacumque die egressus
fueris huc atque illuc scito te esse morit-
urum et respondisti mihi bonus est sermo
quem audivi. Quare ergo non custo-
disti iusiurandum domini et preceptum quod
preceperam tibi. Dixitque rex ad semey.
Tu nosti omne malum cuius tibi con-
scium est cor tuum quod fecisti david patri
meo. Reddidit dñs malitiam tuam
in caput tuum. Et rex salomon bene-
dictus et thronus david erit stabilis co-
ram dño usque in sempiternum. Iussit
itaque rex banaye filio ioiade qui aggres-
sus percussit eum et mortuus est. ·III·
Confirmatum est igitur regnum in
manu salomonis et affinitate
coniunctus est pharaoni regi egy-
pti. Accepit namque filiam eius et addu-
xit in civitatem david donec compleret
edificans domum suam et domum dñi et mu-
rum ierusalem per circuitum. Attamen populus
immolabat in excelsis. Non enim e-
dificatum erat templum nomini dñi us-
que in diem illum. Dilexit autem salomon
dñm ambulans in preceptis david pa-
tris sui excepto quod in excelsis immola-
bat et accendebat thimiamata. Abiit
itaque salomon in gabaon ut immo-
laret ibi illud quippe erat excelsum
maximum. Mille hostias in holocau-
stum obtulit salomon sup altare illud
in gabaon. Apparuit autem dñs per sop-
nium salomoni nocte dicens. Postu-
la quod vis ut dem tibi. Et ait salomon.
Tu fecisti cum servo tuo david patre

meo misericordiam magnam sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et iustitia et recto corde tecum custodisti ei misericordiam tuam grandem et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut est hodie. Et nunc domine deus tu regnare fecisti servum tuum pro david patre meo. Ego autem sum puer parvulus et ignorans introitum meum et egressum et servus tuus in medio populi tui est quem elegisti populi infiniti qui numerari et supputari non potest prae multitudine. Dabis ergo servo tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum et discernere inter bonum et malum. Quis enim poterit iudicare populum istum populum tuum hunc multum. Placuit ergo sermo coram domino quod salomon rem huiuscemodi postulasset. Et dixit dominus salomoni. Quia postulasti verbum hoc et non petisti tibi dies multos nec divitias aut animas inimicorum tuorum sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium. ecce feci tibi secundum sermones tuos et dedi tibi cor sapiens et intelligens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit nec post te surrecturus sit. Sed et haec quae non postulasti dedi tibi divitias scilicet et gloriam ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus. Si autem ambulaveris in viis meis et custodieris praecepta mea et mandata mea sicut ambulavit pater tuus david. longos faciam dies tuos. Igitur evigilavit salomon et intellexit quod esset somnium. Cumque venisset ierusalem stetit coram archa foederis domini et obtulit holocausta et fecit victimas pacificas et fecit grande convivium universis famulis suis. Tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem salomonem steteruntque coram eo. Quarum una ait. Obsecro mi domine ego et mulier haec habitabamus in domo una et peperi apud eam in cubiculo. Tertia vero die postquam ego peperi peperit et haec. Et eramus simul nullusque alius nobiscum in domo exceptis nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte dormiens quippe oppressit eum. Et consurgens intempestae noctis silentio tulit filium meum de latere meo ancillae tuae dormientis et collocavit in sinu suo. Suum autem filium qui erat mortuus posuit in sinu meo. Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo apparuit mortuus. Quem diligentius intuens clara luce deprehendi non esse meum quem genueram. Responditque altera mulier. Non est ita ut dicis. Sed filius tuus mortuus est meus autem vivit. E contrario illa dicebat. Mentiris. Filius quippe meus vivit et filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebant coram rege. Tunc rex ait. Haec dicit. Filius meus vivit et filius tuus mortuus est. Et ista respondet. Non. Sed filius tuus mortuus est et filius meus vivit. Dixit ergo rex. Afferte mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege ait. Dividite inquit infantem vivum in duas partes et date dimidiam partem uni et dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem commota sunt quippe viscera eius super filio suo. Obsecro domine date illi infantem vivum et nolite interficere eum. E contrario illa dicebat. Nec mihi nec tibi sit. sed dividatur. Responditque rex et ait. Date huic infantem vivum et non occidatur haec est enim mater eius. Audivit itaque omnis israel iudicium quod iudicasset rex et timuerunt regem videntes sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium.

IIII. C

Erat autem rex salomon regnans super omnem israel. Et hii principes quos habebat. azarias filius sadoch sacerdotis helioreph et haya filius sisa scribae iosaphat filius ahilud a commentariis. Banayas filius ioiade super exercitum. sadoch autem et abiathar sacerdotes. azarias filius nathan super eos qui assistebant regi. zabud et filius nathan amicus regis et achaylar praepositus domus et adoniram filius abda super tributa. Habebat autem salomon duodecim praefectos super omnem israel qui praebebant anno

nam regi et domui eius. Per singulos enim
menses in anno singuli necessaria mi
nistrabant. Et haec nomina eorum. Benhur
in monte effraym. Bendecar in maces et
in salebim et in bethsames et in helon et in
bethanan. Benesed in araboth. Ipsius erat
socho et omnis terra epher. Benabynadab
cuius omnis nephad dor. Thapheth fili
am salomonis habebat uxorem. Bena
na filius ahilud regebat thanac et ma
gedo et universam bethsan que est iuxta
sarthana subter iezrahel a bethsan us
que ad abelmeula e regione iecmaan. Ben
gaber in ramoth galaad habebat avoth
iayr filii manasse in galaad. Ipse pre
erat in omni regione argob que est in
basan sexaginta civitatibus magnis et
que muratis que habebant seras ereas.
Achinadab filius addo preerat in ma
nayin. Achymaas in neptalym. Sed et ipse
habebat bathemath filiam salomo
nis in coniugio. Baana filius husy in
aser et in baloth. Iosaphat filius pha
rue in ysachar. Semey filius hela in be
niamin. Gaber filius ury in terra
galaad in terra seon regis amorrei et og
regis basan super omnia que erant in
illa terra. Iuda et israel innumerabiles sic
sicut arena maris in multitudine co
medentes et bibentes atque letantes. Sa
lomon autem erat in dicione sua ha
bens omnia regna a flumine terre
philistiim usque ad terminum egypti offeren
tium sibi munera et servientium ei cunctis
diebus vite sue. Erat autem cibus salomo
nis per singulos dies triginta chori simile
sexaginta chori farine decem boves
pingues et viginti boves pascuales
et centum arietes. Excepta venatione
cervorum caprearum atque bubalorum et avium
altilium. Ipse enim obtinebat omnem
regionem que erat trans flumen qua
si a thapsa usque ad gazam. Et cunctos
reges illarum regionum et habebat pa
cem ex omni parte in circuitu. Ha
bitabatque iuda et israel absque timore ul
lo unusquisque sub vite sua et sub ficu
sua a dan usque bersabee cunctis diebus

salomonis. Et habebat salomon quadra
ginta milia presepia equorum currilium et
duodecim milia equestrium. Nutriebant
que eos supradicti regis prefecti. Sed et neces
saria mense regis salomonis cum in
genti cura prebebant in tempore suo. Ordeum
quoque et paleas equorum et iumentorum defe
rebant in locum ubi erat rex iuxta tempus
constitutum sibi. Dedit quoque deus sa
pientiam salomoni et prudentiam mul
tam nimis et latitudinem cordis quasi
arenam que est in litore maris. Et prece
debat sapientia salomonis sapientiam omnium
orientalium et egyptiorum et erat sapien
tior cunctis hominibus: sapientior ethan
ezraite et eman et chalchal et dorda filiis ma
ol. Et erat nominatus in universis gen
tibus per circuitum. Locutus quoque est salomon
tria milia parabolas et fuerunt carmina eius
quinque milia. Et disputavit super lig
nis a cedro que est in libano usque ad
ysopum que egreditur de pariete. Et
disseruit de iumentis et volucribus et
reptilibus et piscibus. Et veniebant de
cunctis populis ad audiendam sapi
entiam salomonis et ab universis regi
bus terre qui audiebant sapientiam salomonis.

Misit quoque hyram rex . V . C.
tyri servos suos ad salomonem.
Audivit enim quod ipsum unxissent
~~eum~~ pro patre eius quia amicus fuerat
hyram david omni tempore. Misit
autem et salomon ad hyram dicens. Tu
scis voluntatem david patris mei et quia
non potuit edificare domum nomini
dei sui propter bella imminentia per circui
tum donec daret dominus eos sub vestigio pedum
eius. Nunc autem requiem dedit dominus
meus michi per circuitum et non est sathan
neque occursus malus. Quam ob rem co
gito edificare templum nomini domini
dei mei sicut locutus est dominus david
patri meo dicens. Filius tuus quem
dabo tibi pro te super solium tuum ipse edi
ficabit domum nomini meo. Precipe
igitur ut precidant michi cedros de lyba
no et servi mei sint cum servis tuis. Mer
cedem autem servorum tuorum dabo tibi quam

omnique praeceperis. Scis enim quomodo non est in populo meo vir qui noverit ligna caedere sicut Sidonii. Cum ergo audisset Hiram verba Salomonis laetatus est valde et ait: Benedictus dominus deus hodie qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum. Et misit Hiram ad Salomonem dicens: Audivi quaecumque mandasti mihi. Ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis. Servi mei deponent de Libano ea ad mare, et ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum quem significaveris mihi, et applicabo ea ibi, et tu tolles ea, praebebisque necessaria mihi ut detur cibus domui meae. Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina et ligna abiegna iuxta omnem voluntatem eius. Salomon autem praebebat Hiram viginti milia choros tritici in cibum domui eius et viginti choros purissimi olei. Haec tribuebat Salomon Hiram per singulos annos. Dedit quoque dominus sapientiam Salomoni sicut locutus est ei. Et erat pax inter Hiram et Salomonem et percusserunt foedus ambo. Elegitque rex Salomon operarios de omni Israel, et erat indictio triginta milia virorum. Mittebatque eos in Libanum decem milia per menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus vicissim essent in domibus suis. Et Adoniram erat super huiuscemodi indictionem. Fueruntque Salomoni septuaginta milia virorum qui onera portabant et octoginta milia latomorum in monte, absque praepositis qui praeerant singulis operibus numero trium milium et trecentorum praecipientium populo et his qui faciebant opus. Praecepitque rex ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi et quadrarent eos. Quos dolaverunt caementarii Salomonis et caementarii Hiram. Porro Giblii praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum.

Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israel de terra Aegypti in anno quarto mense zio, ipse est mensis secundus, regni Salomonis [regis] super Israel, aedificare coepit domum domino. Domus autem quam aedificabat rex Salomon domino habebat sexaginta cubitos in longitudine et viginti cubitos in latitudine et triginta cubitos in altitudine. Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis iuxta mensuram templi latitudinis, et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi. Fecitque in templo fenestras obliquas. Et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et oraculi, et fecit latera in circuitu. Tabulatum quod subter erat quinque cubitos habebat latitudinis, et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis, et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus ut non haererent muris templi. Domus autem cum aedificaretur de lapidibus dolatis atque perfectis aedificata est, et malleus et securis et omne ferramentum non sunt audita in domo cum aedificaretur. Ostium lateris medii in parte erat domus dextrae, et per cocleam ascendebant in medium cenaculum et a medio in tertium. Et aedificavit domum et consummavit eam. Texit quoque domum laquearibus cedrinis et aedificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis, et operuit domum lignis cedrinis. Et factus est sermo domini ad Salomonem dicens: Domus haec quam aedificas, si ambulaveris in praeceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea gradiens per ea, firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad David patrem tuum, et habitabo in medio filiorum Israel, et non derelinquam populum meum Israel. Igitur aedificavit Salomon domum et consummavit eam. Et aedificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pavimento domus usque ad summitatem parietum et usque ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus, et texit pavimentum domus tabulis abiegnis. Aedificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pavimento usque ad superiora et fecit

interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum.
Porro quadraginta cubitorum erat ipsum tem
plum pro foribus oraculi. Et cedro omnis do
mus intrinsecus vestiebatur, habens torna
turas suas et iuncturas suas fabrefactas
et celaturas eminentes. Omnia cedrinis
tabulis vestiebantur, nec omnino lapis
apparere poterat in pariete. Oraculum
autem in medio domus interiori parte fecerat
ut poneret ibi archam federis domini. Porro
oraculum habebat viginti cubitos lon
gitudinis et viginti cubitos latitudinis
et operuit illud atque vestivit auro puris
simo. Sed et altare vestivit cedro. Do
mum quoque ante oraculum operuit au
ro purissimo et affixit laminas clavis
aureis. Nichilque erat in templo quod non
auro tegeretur. Sed et totum altare oracu
li texit auro. Et fecit in oraculo duo che
rubyn de lignis olivarum decem cubito
rum altitudinis. Quinque cubitorum ala che
rub una et quinque cubitorum ala cherub al
tera, id est decem cubitos habentes a summita
te alae unius usque ad alae alterius summitatem. De
cem quoque cubitorum erat cherub secundus in mensu
ra pari et opus unum erat in duobus che
rubyn, id est altitudinem habebat unus
cherub decem cubitorum et similiter cherub
secundus. Posuitque cherubyn in medio tem
pli interioris. Extendebant autem alas
suas cherubyn et tangebat ala una pa
rietem et alia cherub secundi tangebat
parietem alterum. Alae autem alterae in media
parte templi se invicem contingebant. Te
xit quoque cherubyn auro et omnes parietes
templi per circuitum et sculpsit variis ce
laturis et torno et fecit in eis cherubyn et
palmas et picturas varias quasi pro
minentes de pariete et egredientes. Sed
et pavimentum domus texit auro intrin
secus et extrinsecus. Et in ingressu oracu
li fecit duo hostiola de lignis olivarum
postesque angulorum quinque et duo hostia
de lignis olivarum. Et sculpsit in eis pic
turam cherubyn et palmarum species et
anaglifa valde prominentia et texit
ea auro et operuit tam cherubyn quam pal
mas et cetera auro. Fecitque in introitu tem
pli postes de lignis olivarum quadrangula
tos et duo hostia de lignis abiegnis altrin
secus. Et utrumque hostium duplex erat
et se invicem tenens aperiebatur. Et sculpsit
cherubyn et palmas et celaturas valde emi
nentes. Operuitque omnia laminis aureis
opere quadro ad regulam. Et edificavit
atrium interius tribus ordinibus lapidum po
litorum et uno ordine lignorum cedri. Anno
quarto fundata est domus domini in mense
zio et in anno undecimo mense ebul ipse
est mensis octavus perfecta est domus in omni
opere suo et in universis utensilibus. Edifica
vitque eam annis septem. VII. C
Domum autem suam edificavit Sa
lomon tredecim annis et ad perfec
tum usque perduxit. Edificavit et
domum saltus lybani centum cubitorum lon
gitudinis et quinquaginta cubitorum latitu
dinis et triginta cubitorum altitudinis et
quatuor deambulacra inter columpnas
cedrinas. Ligna quippe cedrina exci
derat in columpnas et tabulatis cedrinis ve
stivit totam cameram quae quadraginta
et quinque columpnis sustentabatur. Unus
autem ordo habebat columpnas quinde
cim contra se invicem positas et e regione se
respicientes equali spacio inter columpnas
et super columpnas quadrangulata ligna
in cunctis equalia. Et porticum columpnarum
fecit quinquaginta cubitorum longitudinis
et triginta cubitorum latitudinis. Et alteram
porticum in faciem maioris porticus et
columpnas et epistilia super columpnas fecit.
Porticum quoque solii in qua tribunal
est fecit et texit lignis cedrinis a pavimen
to usque ad summitatem. Et domuncula
in qua sedebat ad iudicandum erat in me
dio porticus simili opere. Domum quoque
fecit filie pharaonis quam uxorem duxe
rat Salomon tali opere quali et hanc porti
cum. Omnia lapidibus preciosis qui ad
normam quandam atque mensuram tam
intrinsecus quam extrinsecus serrati erant
a fundamento usque ad summitatem parie
tum et intrinsecus usque ad atrium maius.
Fundamenta autem de lapidibus preciosis la
pidibus magnis decem sive octo cubito

nium et desuper lapides pretiosi equalis men-
sure secti erant similiterque de cedro. Et atrium
maius rotundum trium ordinum de lapidibus
sectis et unius ordinis dolata cedro. Nec
non et in atrio domus domini interiori et in porti-
cu domus domini. Misit quoque rex Salomon
et tulit Hyram de Tyro filium mulieris vi-
due de tribu Neptalym patre Tyrio artifi-
cem erarium et plenum sapientia et intelli-
gentia et doctrina ad faciendum omne o-
pus ex ere. Qui cum venisset ad regem
Salomonem fecit omne opus eius. Et fin-
xit duas columpnas ereas decem et octo
cubitorum altitudinis columpnam unam
et linea duodecim cubitorum ambiebat co-
lumpnam utramque. Duo quoque capitel-
la fecit que ponerentur super capita columpna-
rum fusilia ex ere. Quinque cubitorum alti-
tudinis capitellum unum et quinque cu-
bitorum altitudinis capitellum alterum
et quasi in modum retis et cathenarum sibi
invicem miro opere contextarum. Utrumque
capitellum columpnarum fusile erat. Sep-
tena versuum retiacula in capitello uno
et septena retiacula in capitello altero. Et
perfecit columpnas et duos ordines per circui-
tum retiaculorum singulorum ut tegerent ca-
pitella que erant super summitatem ma-
logranatorum. Eodem modo fecit et capi-
tello secundo. Capitella autem que erant super
capita columpnarum quasi opere lilii fa-
bricata erant in porticu quattuor cubitorum.
Et rursum alia capitella in summitate
columpnarum desuper iuxta mensuram co-
lumpne contra retiacula. Malogranato-
rum autem ducenti ordines erant in circuitu
capitelli secundi. Et statuit duas co-
lumpnas in porticu templi. Cumque sta-
tuisset columpnam dextram vocavit eam
nomine Yachym id est firmitas. Si-
militer erexit columpnam secundam et voca-
vit nomen eius Booz id est in robore. Et
super capita columpnarum opus in modum
lilii posuit. Perfectumque est opus colum-
pnarum. Fecit quoque mare fusile decem
cubitorum a labio usque ad labium rotun-
dum in circuitu. Quinque cubitorum altitudo
eius et resticula triginta cubitorum cinge-
bat illud per circuitum et sculptura subter labium
circuibat illud decem cubitis ambiens ma-
re. Duo ordines sculpturarum striatarum
erant fusiles. Et stabat super duodecim
boves. e quibus tres respiciebant ad aqui-
lonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem
et tres ad orientem. et mare super eos desuper
erat. quorum posteriora universa intrinsecus
latitabant. Grossitudo luteris trium
unciarum erat. labiumque eius quasi la-
bium calicis et folium repandi lilii. Duo
milia bathos capiebat tria milia me-
tretas. Et fecit bases decem ereas quattuor
cubitorum longitudinis bases singulas
et quattuor cubitorum latitudinis et trium cu-
bitorum altitudinis. Et ipsum opus basium
interrasile erat et sculpture inter iuncturas
et inter coronulas et plectas leones et boves
et cherubyn et in iuncturis similiter desuper
et subter leones et boves et quasi lora ex
ere dependentia. Et quattuor rote per ba-
ses singulas et axes erei. Et per quattuor
partes quasi humeruli subter luterem fu-
siles contra se invicem respectantes. Os
quoque luteris intrinsecus erat in capitis
summitate. Et quod forinsecus apparebat
unius cubiti erat totum rotundum
pariterque habebat unum cubitum et dimi-
dium. In angulis autem columpnarum va-
rie celature erant et media intercolumpnia
quadrata non rotunda. Quattuor quoque
rote que per quattuor angulos basis erant
coherebant sibi subter basim. Una rota
habebat altitudinis cubitum unum et semis.
Tales autem rote erant quales solent in
curru fieri et axes earum et radii et canti et mo-
dioli omnia fusilia. Nam et humeruli
illi quattuor per singulos angulos basis
unius ex ipsa basi fusiles et coniuncti
erant. In summitate autem basis erat
quedam rotunditas unius et dimidii
cubiti ita fabrefacta ut luter desuper pos-
sit inponi habens celaturas suas et
sculpturas varias ex semet ipso. Sculp-
sit quoque in tabulatis illis que erant
ex ere et in angulis cherubyn et leones
et palmas quasi in similitudinem stantis
hominis ut non celata sed apposita per

circumitum videbatur. Hunc in modum fecit
decem bases fusura una et mensura sculp
turaque consimili. Fecit quoque decem lute
res eneos. quadraginta bathos capiebat lu
ter unus. eratque quatuor cubitorum singu
losque luteres per singulas id est decem bases
posuit. Et constituit decem bases quinque
ad dexteram partem templi. et quinque ad si
nistram. Mare autem posuit ad dexteram
partem templi contra orientem ad meridiem.
Fecit ergo hiram lebetes et scutras et amu
las et perfecit omne opus regis salomonis
in templo domini. Columpnas duas et fu
niculos capitellorum super capitella colum
pnarum duos et retiacula duo ut operirent
duos funiculos qui erant super capita
columpnarum et malogranata quadragin
ta in duobus retiaculis. Duos versus
malorum granatorum in retiaculis singulis
ad operiendos funiculos capitellorum qui
erant super capita columpnarum. et bases
decem et luteres decem super bases et mare i.
unum et boves duodecim subter mare et lebe
tes et scutras et amulas. Omnia vasa
que fecit hiram regi salomoni in domo
domini de auricalco erant. et in campestri re
gione iordanis fudit ea rex in argillosa
terra inter sochot et sarthan. Et posuit sa
lomon omnia vasa in domo domini.
Propter multitudinem autem nimiam non
erat pondus eris. Fecitque salomon omnia
vasa in domo domini. Altare aureum
et mensam super quam ponerentur panes propo
sitionis auream. et candelabra aurea v.
quinque ad dexteram et quinque ad sinistram
contra oraculum ex auro puro et quasi
lilii flores et lucernas desuper aureas et for
cipes aureos et ydrias et fuscinulas et
fialas et mortariola et thuribula de au
ro purissimo et cardines hostiorum domus
interioris sancti sanctorum et hostiorum domus tem
pli ex auro erant. Et perfecit omne opus
quod faciebat salomon in domo domini. et in
tulit que sanctificaverat david pater suus ar
gentum et aurum et vasa reposuitque in the
sauris domus domini. VIII. c.

Tunc congregati sunt omnes maio
res natu israel cum principibus et
universis ducibus familiarum filiorum israhel
ad regem salomonem in ierusalem ut defer
rent archam federis domini de civitate david.
id est de syon. Convenitque ad regem salo
monem universus israel in mense bethanym
in sollempni die ipse est mensis septimus.
Veneruntque cuncti senes ex israel. et tulerunt
sacerdotes archam et portaverunt archam
domini et tabernaculum federis et omnia vasa
sanctuarii que erant in tabernaculo domini
et ferebant eam sacerdotes et levite. Rex autem
salomon et omnis multitudo israel que con
venerat ad eum gradiebatur cum illo ante
archam. Et immolabant oves et boves
absque estimatione et numero. Et intulerunt
sacerdotes archam federis domini in locum suum
in oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas
cherubyn. Siquidem cherubyn expan
debant alas suas super locum arche et pro
tegebant archam et vectes eius desuper.
Cumque eminerent vectes et apparerent sum
mitates eorum foris sanctuarium ante oracu
lum non apparebant ultra extrinsecus
qui et fuerunt ibi usque in presentem diem.
In archa autem non erat aliud nisi
due tabule lapidee quas posuerat in ea
moyses in oreb. quando pepigit dominus fe
dus cum filiis israel cum egrederentur de terra
egypti. Factum est autem cum exissent
sacerdotes de sanctuario nebula imple
vit domum domini. et non poterant sacer
dotes stare et ministrare propter nebulam.
Impleverat enim gloria domini domum domini.
Tunc ait salomon. Dominus dixit ut habi
taret in nebula. Edificans edificavi
domum in habitaculum tuum. firmissimum so
lium tuum in sempiternum. Convertitque
rex faciem suam et benedixit omni ecclesie
israel. Omnis enim ecclesia israel stabat. Et
ait salomon. Benedictus dominus deus israel
qui locutus est ore suo ad david pa
trem meum et in manibus eius perfecit
dicens. A die qua eduxi populum meum israel
de egypto. non elegi civitatem de universis
tribubus israel ut edificaretur domus et esset
nomen meum ibi. sed elegi david ut
esset super populum meum israel. Voluitque da
vid pater meus edificare domum nomini

dei iſrael. Et ait dominus ad dauid patrem meum.
Quod cogitaſti in corde tuo edificare domum
nomini meo bene feciſti hoc ipſum mente pertrac
tans. Verumptamen tu non edificabis
domum michi. ſed filius tuus qui egre
dietur de renibus tuis ipſe edificabit domum
nomini meo. Confirmauit dominus ſermo
nem ſuum quem locutus eſt. ſtetique pro
dauid patre meo et ſedi ſuper thronum iſ
rahel. ſicut locutus eſt dominus et edificaui
domum nomini domini dei iſrael. et conſtitui ibi
locum arche in qua fedus eſt domini quod per
cuſſit cum patribus noſtris quando egreſſi ſunt
de terra egypti. ſtetit autem ſalomon ante
altare domini in conſpectu eccleſie iſrael. et ex
pandit manus ſuas in celum et ait. Domine
deus iſrael non eſt ſimilis tui deus in celo de
ſuper et ſuper terram deorſum qui cuſtodis
pactum et miſericordiam ſeruis tuis qui ambulant
coram te in toto corde ſuo qui cuſtodiſti ſer
uo tuo dauid patri meo que locutus es
ei. Ore locutus es et manibus perfeciſti ut
hec dies probat. Nunc igitur domine deus
iſrael conſerua famulo tuo dauid patri meo
que locutus es ei dicens. Non auferetur
de te uir coram me qui ſedeat ſuper thronum
iſrael ita tamen ſi cuſtodierint filii tui ui
am ſuam ut ambulent coram me ſicut
tu ambulaſti in conſpectu meo. Et nunc
domine deus iſrael firmentur uerba que locutus es
ſeruo tuo dauid patri meo. Ergo ne pu
tandum eſt quod uere deus habitet ſuper terram.
ſi enim celum et celi celorum te capere non poſ
ſunt quanto magis domus hec quam edifica
ui tibi. ſed reſpice ad orationem ſerui tui et
ad preces eius. Domine deus meus audi ym
num et orationem quam ſeruus tuus orat coram
te hodie ut ſint oculi tui aperti ſuper do
mum hanc nocte et die ſuper domum de qua
dixiſti erit nomen meum ibi. ut exaudi
as orationem quam orat ſeruus tuus ad te
in loco iſto ut exaudias deprecationem ſerui tui
et populi tui iſrael. quodcumque orauerit in loco
iſto et exaudies in loco habitaculi tui in
celo et cum exaudieris propitius eris. ſi
peccauerit homo in proximum ſuum et habue
rit aliquod iuramentum quo teneatur a
ſtrictus et uenerit propter iuramentum coram
altari tuo in domum tuam tu exaudies in ce
lo et facies et iudicabis ſeruos tuos condem
nans impium et reddens uiam ſuam
ſuper caput eius iuſtificanſque iuſtum et re
tribuens ei ſecundum iuſticiam ſuam. ſi fugerit
populus tuus iſrael inimicos ſuos quia
peccaturus eſt tibi et agentes penitentiam et
confitentes nomini tuo uenerint et adora
uerint et deprecati te fuerint in domo hac exau
di in celo et dimitte peccatum populi tui iſrael.
et reduces eos in terram quam dediſti patribus
eorum. ſi clauſum fuerit celum et non plue
rit propter peccata eorum et orantes in loco iſto pe
nitentiam egerint nomini tuo et a peccatis
conuerſi fuerint propter afflictionem ſuam exaudi
eos in celo et dimitte peccata ſeruorum tuorum
et populi tui iſrael. et oſtende eis uiam bonam
per quam ambulent et da pluuiam ſuper ter
ram tuam quam dediſti populo tuo in poſſeſ
ſionem. Fames ſi aborta fuerit in terra
aut peſtilentia aut corruptus aer. aut
erugo. locuſta rubigo et afflixerit eum
inimicus eius portas obſidens omnis
plaga uniuerſa infirmitas cuncta deuo
tatio et imprecatio que acciderit omni ho
mini de populo tuo iſrael. ſi quis cognouerit
plagam cordis ſui et expanderit manus
ſuas in domo hac tu exaudies in celo in
loco habitationis tue et repropitiabis et
facies et des unicuique ſecundum omnes uias
ſuas ſicut uideris cor eius quia tu noſti
ſolus cor omnium filiorum hominum ut ti
meant te cunctis diebus quibus uiuunt
ſuper faciem terre. quam dediſti patribus noſtris.
Inſuper et alienigena qui non eſt de populo
tuo iſrael. cum uenerit de terra longinqua
propter nomen tuum. Audietur enim no
men tuum magnum et manus tua fortis
et brachium tuum extentum ubique. Cum
uenerit ergo et orauerit in loco hoc tu exau
dies in celo in firmamento habitaculi tui.
et facies omnia pro quibus inuocauerit te
alienigena ut diſcant uniuerſi populi
terrarum nomen tuum timere ſicut populus tu
us iſrael. et probent quia nomen tuum inuo
catum eſt ſuper domum hanc quam edificaui.
ſi egreſſus fuerit populus tuus ad bellum
contra inimicos ſuos per uiam quocumque

in viis eos orabunt te contra viam civitatis quam elegisti et contra domum quam edificavi nomini tuo et exaudies in celo orationes eorum et preces eorum et facies iudicium eorum. Quod si peccaverint tibi. non est enim homo qui non peccet et iratus tradideris eos inimicis suis et captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope et egerint penitentiam in corde suo in loco captivitatis et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua dicentes. Peccavimus inique egimus impie gessimus et reversi fuerint ad te in universo corde suo et tota anima sua in terra inimicorum suorum ad quam captivi ducti fuerint et oraverint te contra viam terre sue quam dedisti patribus eorum et civitatis quam elegisti et templi quod edificavi nomini tuo exaudies in celo in firmamento solii tui orationes eorum et preces eorum et facies iudicium eorum et propiciaberis populo tuo qui peccavit tibi et omnibus iniquitatibus eorum quibus prevaricati sunt in te et dabis misericordiam coram eis qui eos captivos habuerint ut misereantur eis. Populus enim tuus est et hereditas tua quos eduxisti de terra egipti de medio fornacis ferree ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui et populi tui israhel. et exaudies eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terre. sicut locutus es per moysen servum tuum quando eduxisti patres nostros de egipto domine deus. Factum est autem cum complesset salomon orans dominum omnem orationem et deprecationem hanc. surrexit de conspectu altaris domini. Utrumque enim genu in terram fixerat et manus expanderat ad celum. Stetit ergo et benedixit omni ecclesie israhel voce magna dicens. Benedictus dominus deus qui dedit requiem populo suo israhel iuxta omnia que locutus est. Non cecidit nec unus quidem sermo de omnibus bonis que locutus est per moysen servum suum. Sit dominus deus noster nobiscum sicut fuit cum patribus nostris. non derelinquens nos neque proiciens. Sed inclinet corda nostra ad se ut ambulemus in universis viis eius et custodiamus mandata eius et cerimonias et iudicia quecumque mandavit patribus nostris. et sint sermones mei isti quibus deprecatus sum coram domino appropinquantes domino deo nostro die ac nocte ut faciat iudicium servo suo et populo suo israhel per singulos dies. ut sciant omnes populi terre. quia dominus ipse est deus et non est alter absque eo. Sit quoque cor nostrum perfectum cum domino deo nostro. ut ambulemus in decretis eius et custodiamus mandata eius sicut et hodie. Igitur rex et omnis israhel cum eo immolabant victimas coram domino. Mactavitque salomon hostias pacificas quas immolavit domino boum viginti duo milia et ovium centum viginti milia. Et dedicaverunt templum domini rex et filii israhel. In die illa sanctificavit rex medium atrii. quod erat ante domum domini. Fecit quippe ibi holocaustum et sacrificium et adipem pacificorum quia altare eneum quod erat coram domino minus erat et capere non poterat holocausta et sacrificium et adipem pacificorum. Fecit ergo salomon in tempore illo festivitatem celebrem et omnis israhel cum eo multitudo magna ab introitu emath usque ad rivum egipti coram domino deo nostro septem diebus et septem diebus. id est quattuordecim diebus et in die octavo dimisit populum. Qui benedicentes regi profecti sunt in tabernacula sua letantes et alacri corde super omnibus bonis que fecerat david servo suo et israhel populo suo.

ix C.

Factum est autem cum perfecisset salomon edificium domus domini et edificium regis et omne quod optaverat et voluerat facere apparuit ei dominus secundo sicut apparuerat ei in gabaon. dixitque dominus ad eum. Exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam quam deprecatus es coram me. Sanctificavi domum hanc quam edificasti ut ponerem nomen meum ibi usque in sempiternum et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus in simplicitate cordis et in equitate et feceris omnia que precepi tibi et legitima mea et iudicia mea servaveris ponam thronum regni tui super israhel in sempiternum sicut locutus sum david patri tuo dicens.

Non auferetur de genere tuo vir de solio israel.
Si autem aversione aversi fueritis vos et
filii vestri non sequentes me nec custodien-
tes mandata mea et cerimonias quas e-
go proposui vobis. sed abieritis et colueritis
deos alienos et adoraveritis eos. auferam israel
de superficie terre quam dedi eis et templum quod
sanctificavi nomini meo proiciam a conspectu
meo. eritque israel in proverbium et in fabulam
cunctis populis et domus hec erit in exemplum.
Omnis qui transierit per eam stupebit et si-
bilabit et dicet. Quare fecit dominus sic terre huic
et domui huic? Et respondebunt. Quia dere-
liquerunt dominum deum suum qui eduxit patres
eorum de terra egypti et secuti sunt deos alienos
et adoraverunt eos et coluerunt. idcirco induxit
dominus super eos omne malum hoc. Ex-
pletis autem annis viginti postquam edifica-
verat salomon duas domos id est domum
domini et domum regis hiram rege tyri pre-
bente salomoni ligna cedrina et abieg-
na et aurum iuxta omne quod opus ha-
buerat. tunc dedit salomon hiram vigin-
ti oppida in terra galilee. Egressusque est hi-
ram de tyro ut videret oppida que dederat
ei salomon et non placuerunt ei et ait. Hec-
cine sunt civitates quas dedisti mihi frater?
Et appellavit eas terram chabul usque
in diem hanc. Misit quoque hiram ad
regem salomonem centum viginti talen-
ta auri. Hec est summa expensarum quam
obtulit rex salomon ad edificandum do-
mum domini et domum suam et mello et murum
ierusalem et eser et maggeddo et gazer. Pharao
rex egypti ascendit et cepit gazer succen-
ditque eam igni et chananeum qui habi-
tabat in civitate interfecit et dedit eam in
dotem filie sue uxori salomonis. Edifi-
cavit ergo salomon gazer et bethoron in-
feriorem et balaath et palmyram in terra so-
litudinis et omnes vicos qui ad se pertine-
bant et que erant absque muro munitas
et civitates curruum et equitum civitates
et quodcumque ei placuit ut edificaret in
ierusalem in libano et in omni terra potestatis
sue. Universum populum qui remanserat
de amorreis et etheis et phereseis et eveis et ie-
buseis qui non sunt de filiis israel. horum
filios qui remanserant in terra quos scilicet
non poterant filii israel exterminare fecit sa-
lomon tributarios usque ad hanc diem.
De filiis autem israel non constituit salomon
servire quemquam. sed erant viri bellato-
res et ministri eius et principes et duces et
prefecti curruum et equorum. Erant autem prin-
cipes super omnia opera salomonis prepo-
siti quingenti quinquaginta qui habebant
subiectum populum et statutis operibus imperabant.
Filia autem pharaonis ascendit de civita-
te david in domum suam quam edificaverat
ei salomon. Tunc edificavit mello.
Offerebat quoque salomon tribus vicibus
per annos singulos holocausta et pacifi-
cas victimas super altare quod edificave-
rat domino et adolebat thymiama coram
domino. Perfectumque est templum. Classem
quoque fecit rex salomon in asiongaber
que est iuxta ahilam in litore maris
rubri in terra ydumea. Misitque hiram in
classe illa servos suos viros nauticos
et gnaros maris cum servis salomonis.
Qui cum venissent in ophir sumptum in-
de aurum quadringentorum viginti talen-
torum detulerunt ad regem salomonem.

Sed et regina saba audita X. — C.
fama salomonis in nomine
domini venit temptare eum in enig-
matibus. Et ingressa ierusalem cum multo co-
mitatu et divitiis camelis quoque portan-
tibus aromata et aurum infinitum nimis
et gemmas pretiosas venit ad regem sa-
lomonem et locuta est universa que ha-
bebat in corde suo. Et docuit eam salomon
omnia verba que proposuerat. Non fuit ser-
mo qui posset regem latere et non responder-
et. Videns autem regina saba omnem sa-
pientiam salomonis et domum quam edifi-
caverat et cibos mense eius et habitacula
servorum et ordinem ministrantium vest-
esque eorum et pincernas et holocausta que
offerebat in domo domini non habebat ultra
spiritum. Dixitque ad regem. Verus est ser-
mo quem audivi in terra mea super ser-
monibus tuis et super sapientia tua et non cre-
debam narrantibus mihi donec ipsa veni
et vidi oculis meis et probavi quod media

pars michi nunciata non fuit. Maior
est sapiencia tua et opera tua quam rumor
quem audivi. Beati viri tui et beati servi tui hii
stant coram te semper et audiunt sapientiam
tuam. Sit dominus deus tuus benedictus cui com-
placuisti et posuit te super thronum israel. eo
quod dilexerit dominus israel in sempiternum et
constituit te regem ut faceres iudicium
et iusticiam. Dedit ergo regi centum vigin-
ti talenta auri. et aromata multa nimis
et gemmas preciosas. Non sunt allata
ultra aromata tam multa quam ea que
dedit regina saba regi salomoni. Sed
et classis hiram que portabat aurum
de ophir attulit ex ophir ligna thina que
multa nimis et gemmas preciosas. Fe-
citque rex de lignis thinis fulcra domus
domini et domus regie et cytharas lirasque can-
toribus. Non sunt allata huiuscemodi lig-
na thina neque visa usque in presentem diem.
Rex autem salomon dedit regine saba omnia
que voluit et petivit ab eo exceptis hiis
que ultro obtulerat ei in munere regio.
Que reversa est et abiit in terram suam
cum servis suis. Erat autem pondus auri
quod afferebatur salomoni per annos sin-
gulos sexcentorum sexaginta sex talento-
rum auri excepto eo quod afferebant viri qui
super vectigalia erant et negociatores uni-
versique scruta vendentes et omnes reges ara-
bie ducesque terre. Fecit quoque rex salomon
ducenta scuta de auro puro. Sexcentos
auri siclos dedit in laminas scuti unius.
Et trecentas peltas ex auro probato.
Trecente mine auri unam peltam ves-
tiebant. posuitque rex ea in domo saltus
libani. Fecit etiam rex salomon thronum
de ebore grandem et vestivit eum auro
fulvo nimis qui habebat sex gradus
Et summitas throni rotunda erat in
parte posteriori et due manus hinc atque
inde tenentes sedile. et duo leones stabant
iuxta manus singulas et duodecim le-
unculi stantes super sex gradus hinc at-
que inde. Non est factum tale opus in uni-
versis regnis. Sed et omnia vasa de quibus
potabat rex salomon erant aurea et
universa supellex domus saltus libani
de auro purissimo. Non erat argentum
nec alicuius precii putabatur in diebus salo-
monis quia classis regis per mare cum clas-
se hiram semel per tres annos ibant in
tharsis deferens inde aurum et argentum et
dentes elephantorum et simias et pavos. Mag-
nificatus est ergo rex salomon super omnes re-
ges terre divitiis et sapientia et universa terra desi-
derabat vultum salomonis ut au-
diret sapientiam eius quam dederat dominus deus
in corde eius. Et singuli deferebant ei
munera et vasa argentea et aurea et vestes
et arma bellica aromata quoque et equos
et mulos per annos singulos. Congrega-
vitque salomon currus et equites et facti sunt
ei mille quadringenti currus et duode-
cim milia equitum et disposuit eos per
civitates munitas et cum rege in ierusalem.
Fecitque ut tanta esset habundantia
argenti in ierusalem quanta lapidum. Et ce-
drorum prebuit multitudinem quasi syco-
moros que nascuntur in campestribus. Et
educebantur equi salomonis de egipto et de
choa. Negociatores enim regis emebant
de choa et statuto precio perducebant. Egre-
diebatur autem quadriga ex egipto sexcen-
tis siclis argenti. Et equus centum quin-
quaginta. atque in hunc modum cuncti reges
etheorum et syrie equos venundabant.
Rex autem salomon ad- xi. C.
amavit mulieres alienigenas
multas. filiam quoque pharao-
nis et moabitidas et amonitidas ydu-
meas et sydonias et etheas de gentibus super
quibus dixit dominus filiis israel. Non ingre-
diemini ad eas neque de illis ingredientur
ad vos certissime enim avertent corda
vestra ut sequamini deos earum. His itaque
copulatus est salomon ardentissimo a-
more. Fueruntque ei uxores quasi regi-
ne septingente et concubine trecente et a-
verterunt mulieres cor eius. Cumque iam
esset senex depravatum est per mulieres cor
eius ut sequeretur deos alienos nec erat
cor eius perfectum cum domino deo suo sicut
cor david patris eius. Sed colebat sa-
lomon astarthen deam sydoniorum et
chamos deum moabitarum et moloch y-

dolum Amonitarum. Fecitque rex Salomon quod non placuerat coram domino et non adimplevit ut sequeretur dominum sicut David pater eius. Tunc edificavit Salomon fanum Chamos ydolo Moab in monte qui est contra Ierusalem et Moloch ydolo filiorum Amon. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis que adolebant thura et immolabant diis suis. Igitur iratus est dominus Salomoni eo quod aversa esset mens eius a domino deo Israel qui apparuerat ei secundo et preceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos et non custodivit que mandavit ei dominus. Dixit itaque dominus Salomoni: Quia habuisti hoc apud te et non custodisti pactum meum et precepta mea que mandavi tibi, disrumpens scindam regnum tuum et dabo illud servo tuo. Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum: de manu filii tui scindam illud. Nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum et Ierusalem quam elegi. Suscitavit autem dominus adversarium Salomoni Adad ydumeum de semine regio qui erat in Edom. Cum enim esset David in Ydumea et ascendisset Ioab princeps militie ad sepeliendos eos qui fuerant interfecti et occidisset omne masculinum in Ydumea (sex enim mensibus ibi moratus est Ioab et omnis Israel donec interimerent omne masculinum in Ydumea), fugit Adad ipse et viri ydumei de servis patris eius cum eo ut ingrederentur Egyptum. Erat autem Adad puer parvulus. Cumque surrexissent de Madian venerunt in Pharan. Tuleruntque secum viros de Pharan et introierunt Egyptum ad Pharaonem regem Egypti qui dedit ei domum et cibos constituit et terram delegavit. Et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde intantum ut daret ei uxorem sororem uxoris sue germanam Taphnes regine. Genuitque ei soror Taphnes Genebath filium et nutrivit eum Taphnes in domo Pharaonis. Eratque Genebath habitans coram Pharaone cum filiis eius. Cumque audisset Adad in Egypto

dormisse David cum patribus suis et mortuum esse Ioab principem militie, dixit Pharaoni: Dimitte me ut vadam in terram meam. Dixitque ei Pharao: Qua enim re apud me indiges ut queras ire in terram tuam? At ille respondit: Nullam, sed obsecro ut dimittas me. Suscitavit quoque ei deus adversarium Razon filium Eliadan qui fugerat ad Adezer regem Soba dominum suum; et congregavit contra eum viros et factus est princeps latronum cum interficeret eos David. Abieruntque Damascum et habitaverunt ibi et constituerunt eum regem in Damasco. Eratque adversarius Israel cunctis diebus Salomonis. Et hoc est malum Adad et odium contra Israel, regnavitque in Syria. Ieroboam quoque filius Nabath Ephrateus de Sareda servus Salomonis, cuius mater erat nomine Serva mulier vidua, levavit manum suam contra regem. Et hec causa rebellionis adversus eum, quia Salomon edificavit Mello et coequavit voraginem civitatis David patris sui. Erat autem Ieroboam vir fortis et potens. Vidensque Salomon adolescentem bone indolis et industrium, constituerat eum prefectum super tributa universe domus Ioseph. Factum est igitur in tempore illo ut Ieroboam egrederetur de Ierusalem et inveniret eum Ahias Silonites propheta opertus pallio novo. Erant autem duo tantum in agro. Apprehendensque Ahias pallium suum novum quo opertus erat, scidit in duodecim partes et ait ad Ieroboam: Tolle tibi decem scissuras. Hec enim dicit dominus deus Israel: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis et dabo tibi decem tribus. Porro una tribus remanebit ei propter David servum meum et Ierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israel, eo quod dereliquit me et adoravit Astharthen deam Sydoniorum et Chamos deum Moab et Moloch deum filiorum Amon, et non ambulavit in viis meis ut faceret iustitiam coram me et precepta mea et iudicia sicut David pater eius. Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vite sue propter David servum meum quem elegi qui custodivit mandata

mea et precepta mea. Auferam autem regnum de
manu filii eius et dabo tibi decem tribus: filio
autem eius dabo tribum unam ut remaneat
lucerna david servo meo cunctis diebus co-
ram me in ierusalem civitate quam elegi ut esset
nomen meum ibi. Te autem assumam et
regnabis super omnia que desiderat anima
tua eritque rex super israel. Si igitur audieris
omnia que precepero tibi et ambulaveris in viis
meis et feceris quod rectum est coram me custo-
diens mandata mea et precepta sicut fecit
david servus meus. ero tecum et edifica-
bo tibi domum fidelem quomodo edificavi
domui david et tradam tibi israel et affligam
semen david super hoc verumptamen non
cunctis diebus. Voluit ergo salomon oc-
cidere ieroboam qui surrexit et aufugit in e-
giptum ad sesach regem egipti et fuit in egip-
to usque ad mortem salomonis. Reliqua
autem verborum salomonis et omnia que fecit
sapientia eius: ecce universa scripta sunt
in libro verborum dierum salomonis. Dies autem
quos regnavit salomon in ierusalem super
israel quadraginta anni sunt. Dor-
mivitque salomon cum patribus suis et sepul-
tus est in civitate david patris sui. Reg-
navitque roboam filius eius pro eo. XII. C.

Roboam

Venit autem roboam in sichem: illuc
enim congregatus erat omnis israel
ad constituendum eum regem. At
vero ieroboam filius nabath cum adhuc
esset in egipto profugus a facie regis salo-
monis audita morte eius reversus est de egip-
to. miseruntque et vocaverunt eum. Venit ergo
ieroboam et omnis multitudo israel et locuti sunt
ad roboam dicentes. Pater tuus durissi-
mum iugum imposuit nobis. tu itaque nunc
imminue paululum de imperio patris tui
durissimo et de iugo gravissimo quod impo-
suit nobis et serviemus tibi. Qui ait eis.
Ite usque ad diem tertium et revertimini ad me.
Cumque abiisset populus iniit consilium rex
roboam cum senioribus qui assistebant co-
ram salomone patre eius dum adhuc
viveret et ait. Quod mihi datis consilium ut
respondeam populo huic. Qui dixerunt ei. Si
hodie obediens populo huic et serviens et pe-
titioni eorum cesseris. locutusque fueris ad eos
verba lenia erunt tibi servi cunctis diebus. Qui
dereliquit consilium seniorum quod dederant ei et ad-
hibuit adolescentes qui nutriti fuerant cum
eo et assistebant illi dixitque ad eos. Quod mi-
chi datis consilium ut respondeam populo huic qui
dixerunt mihi. levius fac iugum quod impo-
suit pater tuus super nos. Et dixerunt ei
iuvenes qui nutriti fuerant cum eo. Sic
loqueris populo huic qui locuti sunt ad
te dicentes. Pater tuus aggravavit iu-
gum nostrum tu releva nos. Sic loqueris ad
eos. Minimus digitus meus grossior
est dorso patris mei. Et nunc pater meus
posuit super vos iugum grave. ego autem
addam super iugum vestrum. Pater meus ce-
cidit vos flagellis: ego autem cedam vos
scorpionibus. Venit ergo ieroboam et omnis
populus ad roboam die tertio sicut locutus
fuerat rex dicens. Revertimini ad me die ter-
tia. Responditque rex populo dura derelicto
consilio seniorum quod ei dederant et locutus est
eis secundum consilium iuvenum dicens. Pater
meus aggravavit iugum vestrum ego autem
addam iugo vestro. Pater meus cecidit
vos flagellis et ego cedam vos scorpionibus.
†no Et non acquievit rex populo. quia aversatus fue-
rat eum dominus ut suscitaret verbum suum
quod locutus fuerat in manu ahie silo-
nite ad ieroboam filium nabath. Vi-
dens itaque populus quod noluisset eos audi-
re rex. respondit ei dicens. Que nobis
pars in david vel que hereditas in filio y-
say. Revertere in tabernacula tua israel: n-
unc vide domum tuam david. Et abiit
israel in tabernacula sua. Super filios autem
israel quicumque habitabant in civitatibus
iuda regnavit roboam. Misit igitur rex
roboam aduram qui erat super tribu-
ta et lapidavit eum omnis israel et mor-
tuus est. Porro rex roboam festinus a-
scendit currum et fugit in ierusalem. Recessit-
que israel a domo david usque in presentem diem.
Factum est autem cum audisset omnis israel quod
reversus esset ieroboam miserunt et voca-
verunt eum congregato cetu et constituerunt eum
regem super omnem israel. nec secutus est quis-
quam domum david preter tribum iuda solam.
Venit autem roboam in ierusalem et congregavit

uniuersam domum iuda et tribum beniamin
centum octoginta milia electorum uirorum et bella
torum, ut pugnaret contra domum israel, ut reduce
ret regnum roboam filio salomonis. Factus
est autem sermo domini ad semeyam uirum dei dicens.
Loquere ad roboam filium salomonis re
gem iuda et ad omnem domum iuda et beniamin
et reliquos de populo dicens. Hec dicit dominus.
Non ascendetis neque bellabitis contra fratres
uestros filios israel. Reuertatur uir in domum suam.
a me enim factum est uerbum hoc. Audierunt
sermonem domini et reuersi sunt de itinere sicut
eis preceperat dominus. Edificauit autem ieroboam sy
chem in monte effraym et habitauit ibi. Et
egressus inde edificauit fanuel. Dixitque
ieroboam in corde suo. Nunc reuertetur reg
num in domum dauid. si ascendit populus iste
ut faciat sacrificia in domo domini in ierusalem et
conuertetur cor populi huius ad dominum suum robo
am regem iuda interficientque me et reuertentur
ad eum. Et excogitato consilio fecit duos
uitulos aureos et dixit eis. Nolite ultra
ascendere ierusalem. ecce dii tui israel qui eduxerunt
te de terra egypti. Posuitque unum in bethel
et alterum in dan. Et factum est hoc uerbum in
peccatum. Ibat enim populus ad adorandum ui
tulum usque in dan. Et fecit fana in ex
celsis et sacerdotes de extremis populi qui
non erant de filiis leui. Constituitque diem
sollempnem in mense octauo quintade
cima die mensis in similitudinem sollep
nitatis que celebratur in iuda. Et ascen
dens altare similiter fecit in bethel ut im
molaret uitulis quos fabricatus fuerat.
Constituitque in bethel sacerdotes excelsorum
que fecerat. et ascendit super altare quod ex
struxerat in bethel quintadecima die men
sis octaui quem finxerat de corde suo. Et
fecit sollempnitatem filiis israel. et ascendit
super altare ut adoleret incensum. XIII. C.

Et ecce uir dei uenit de iuda in sermo
ne domini in bethel. et inuenit iero
boam stantem super altare et thus
iacientem et exclamauit contra altare in ser
mone domini et ait. Altare altare. Hec dicit
dominus. Ecce filius nascetur domui dauid
Iosyas nomine et immolabit super te sacer
dotes excelsorum qui nunc in te thura succendunt

et ossa hominum incendet super te. Deditque
in die illa signum dicens. Hoc erit signum
quod locutus est dominus. Ecce altare scindetur
et effundetur cinis qui in eo est. Cumque audisset
rex sermonem hominis dei quem clamauerat
contra altare in bethel extendit manum suam
de altari dicens. Apprehendite eum. Et exa
ruit manus eius quam extenderat contra eum
nec ualuit retrahere eam ad se. Altare quoque
scissum est et effusus est cinis de altari. iuxta
signum quod predixerat uir dei in sermone
domini. Et ait rex ad uirum dei. Deprecare faciem
domini dei tui et ora pro me ut restituatur manus
mea michi. Orauitque uir dei faciem domini
et reuersa est manus regis ad eum et facta est
sicut prius fuerat. Locutus est autem rex
ad uirum dei. Veni mecum domum ut pran
deas et dabo tibi munera. Respondítque uir
dei ad regem. Si dederis michi mediam partem
domus tue non ueniam tecum nec come
dam panem neque bibam aquam in loco isto.
Sic enim mandatum est michi in sermone
domini precipientis. Non comedes panem neque
bibes aquam in loco isto. nec reuerteris per uiam
qua uenisti. Abiit ergo per aliam uiam
et non est reuersus per iter quo uenerat in be
thel. Prophetes autem quidam senex habita
bat in bethel ad quem uenerunt filii sui
et narrauerunt ei omnia opera que fecerat uir
dei in illa die in bethel. et uerba que locutus
fuerat ad regem narrauerunt patri suo.
Et dixit eis pater eorum. Per quam uiam abiit.
Ostenderunt ei filii sui uiam per quam uir
dei abierat qui uenerat de iuda. Et ait fi
liis suis. Sternite michi asinum. Qui
cum strauissent ascendit et abiit post ui
rum dei. et inuenit eum sedentem subtus the
rebinthum et ait illi. Tune es uir dei qui ue
nisti de iuda. Respondit ille. Ego sum.
Dixitque ad eum. Veni mecum ut co
medas panem. Qui ait. Non possum
reuerti neque uenire tecum. nec comedam
panem nec bibam aquam in loco isto. quia
locutus est dominus ad me in sermone domini di
cens. Non comedes panem et non bibes ibi
aquam nec reuerteris per uiam qua ieris. Qui
ait illi. Et ego propheta sum similis tui. et
angelus domini locutus est michi in sermone

domum dicens. Reduc eum tecum in domum tu-
am ut comedat panem et bibat aquam. Fe-
fellit eum et reduxit secum. Comedit ergo
panem in domo eius et bibit aquam. Cumque
sederent ad mensam. factus est sermo domini ad
prophetam qui reduxerat eum et exclamavit
ad virum dei qui venerat de iuda dicens. Hec
dicit dominus. Quia inobediens fuisti ori domini
et non custodisti mandatum quod precepit tibi
dominus deus tuus et reversus es et comedisti pa-
nem et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi
ne comederes panem neque biberes aquam non in-
feretur cadaver tuum in sepulchrum patrum
tuorum. Cumque comedisset et bibisset stravit
asinum suum propheta quem reduxerat. Qui
cum abisset invenit eum leo in via et occidit.
Et erat cadaver eius proiectum in itinere
asinus autem stabat iuxta illum et leo sta-
bat iuxta cadaver. Et ecce viri transeuntes
viderunt cadaver proiectum in via et leonem
stantem iuxta cadaver et venerunt et divul-
gaverunt in civitate in qua propheta senex il-
le habitabat. Quod cum audisset propheta
ille qui reduxerat eum de via ait. Vir dei
est qui inobediens fuit ori domini et tradidit
eum dominus leoni et confregit eum et occidit eum
iuxta verbum domini quod locutus est ei. Dixitque
ad filios suos. Sternite mihi asinum. Qui
cum stravissent et ille abisset invenit ca-
daver eius proiectum in via et asinum et
leonem stantes iuxta cadaver. et non
comedit leo de cadavere nec lesit asinum.
Tulit ergo propheta cadaver viri dei et po-
suit illud super asinum et reversus intulit in
civitatem prophete senis. ut plangeret eum
et posuit cadaver eius in sepulcro suo.
Et planxerunt eum. Heu heu mi frater.
Cumque planxissent eum dixit ad filios
suos. Cum mortuus fuero sepelite me
in sepulchro in quo vir dei sepultus est
iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto
enim veniet sermo quem predixit in sermone
domini contra altare quod est in bethel et contra omnia
fana excelsorum que sunt in urbibus sa-
marie. Post verba hec non est reversus iero-
boam de via sua pessima sed econtrario
fecit de novissimis populis sacerdotes ex-
celsorum. Quicumque volebat implebat

manum suam et fiebat sacerdos excelsorum. Et
propter hanc causam peccavit domus ierobo-
am et eversa est et deleta de superficie terre. xiiii
In tempore illo egrotavit abia filius ierobo-
am. Dixitque ierobaam uxori sue. Surge et
commuta habitum ne cognoscaris quod sis
uxor ierobaam. et vade in silo ubi est ahia
propheta qui locutus est michi quod regnaturus
essem super populum hunc. Tolle quoque in
manu tua decem panes et crustulam et vas
mellis et vade ad illum. Ipse enim indica-
bit tibi quid venturum sit huic puero. Fe-
cit ut dixerat uxor ierobaam et consurgens
abiit in silo et venit ad domum ahie. At il-
le non poterat videre quia caligaverant
oculi eius pre senectute. Dixit autem dominus
ad ahiam. Ecce uxor ierobaam ingreditur
ad te. ut consulat te super filio suo qui egro-
tat hec et hec loqueris ei. Cum ergo illa in-
traret et dissimularet se esse que erat audivit
ahias sonitum pedum eius introeuntis
per hostium et ait. Ingredere uxor ierobaam.
Quare te aliam esse simulas? Ego autem
missus sum ad te durus nuncius. Vade
et dic ierobaam. Hec dicit dominus deus israel.
Quia exaltavi te de medio populi et dedi te ducem
super populum meum israel. et scidi regnum domus
david et dedi illud tibi et non fuisti sicut ser-
vus meus david qui custodivit manda-
ta mea et secutus est me in toto corde suo fa-
ciens quod placitum esset in conspectu meo. sed
operatus es male super omnes qui fuerunt
ante te. et fecisti tibi deos alienos et confla-
tiles ut me ad iracundiam provocares. me
autem proiecisti post tergum tuum. idcirco ecce
ego inducam mala super domum ierobo-
am. et percutiam de ierobaam usque ad min-
gentem ad parietem et clausum et novis-
simum in israel. Et mundabo reliquias do-
mus ierobaam sicut mundari solet fimus
usque ad purum. Qui autem mortui fuerint
de ierobaam in civitate comedent eos canes.
Qui autem mortui fuerint in agro vorabunt
eos aves celi. quia dominus locutus est. Tu
igitur surge et vade in domum tuam et in ipso
introitu pedum tuorum in urbem morietur
puer. et planget eum omnis domus israel
et sepeliet. Iste enim solus inferetur de

ierobaam in sepulchrum quia inventus est
super eo sermo bonus a domino deo israel in do-
mo ieroboam. Constituet autem sibi dominus
regem super israel qui percutiet domum ierobo-
am in hac die et in hoc tempore. Et percutiet
dominus deus israel sicut moveri solet harundo in
aqua et evellet israel de terra bona quam dedit
patribus eorum et ventilabit eos trans flumen
quia fecerunt sibi lucos ut irritarent do-
minum. Et tradet dominus israel propter peccata
ieroboam qui peccavit et peccare fecit israel.
Surrexit itaque uxor ieroboam et abiit et
venit in thersa. Cumque illa ingrederetur
limen domus puer mortuus est et sepeli-
erunt eum. Et planxit illum omnis israel
iuxta sermonem domini quem locutus est
in manu servi sui ahie prophete. Reliqua
autem verborum ieroboam quomodo regnaverit
et quomodo pugnaverit ecce scripta sunt in libro
verborum dierum regum israel. Dies autem quibus
regnavit ieroboam viginti duo anni
sunt et dormivit cum patribus suis regna-
¶ vitque nadab filius eius pro eo. Porro roboam fi-
lius salomonis regnavit in iuda. Qua-
draginta unius anni erat roboam cum
regnare cepisset et decem et septem annis
regnavit in ierusalem civitate quam elegit do-
minus ut poneret nomen suum ibi ex omnibus
tribubus israel. Nomen autem matris eius
naama amanites. Et fecit iudas ma-
lum coram domino et irritaverunt eum super
omnibus que fecerant patres eorum in peccatis
suis que peccaverunt. Edificaverunt enim
et ipsi sibi aras et statuas et lucos super omnem
collem excelsum et subter omnem arborem
frondosam. Sed et effeminati fuerunt in
terra. Feceruntque omnes abominationes
gentium quas attrivit dominus ante faciem
filiorum israel. In quinto autem anno regni
roboam ascendit sesach rex egypti in ie-
rusalem et tulit thesauros domus domini
et thesauros regios et universa diripuit.
Scuta quoque aurea que fecerat salomon.
pro quibus fecit rex roboam scuta erea et tra-
didit ea in manum ducum scutariorum et eo-
rum qui excubabant ante hostium
domus regis. Cumque ingrederetur rex in
domum domini portabant ea qui preeundi
habebant officium et postea reportabant ad
armamentarium scutariorum. Reliqua autem
sermonum roboam et omnia que fecit ec-
ce scripta sunt in libro verborum dierum regum
iuda. Fuitque bellum inter roboam et iero-
boam cunctis diebus. Dormivitque ro-
boam cum patribus suis et sepultus est cum
eis in civitate david. Nomen autem matris
eius naama amanites et regnavit abya
filius eius pro eo. XV

Igitur in octavo decimo anno regni ierobo-
am filii nabath regnavit abia super iudam
tribus annis regnavit in ierusalem. Nomen
matris eius maacha filia abessalon.
Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui
que fecerat ante eum nec erat cor eius per-
fectum cum domino deo suo sicut cor da-
vid patris eius. Sed propter david dedit ei
dominus deus suus lucernam in ierusalem ut
suscitaret filium eius post eum ut sta-
ret ierusalem eo quod fecisset david rectum in
oculis domini et non declinasset ab omnibus
que preceperat ei deus cunctis diebus vite sue
excepto sermone urie ethei. Attamen
bellum fuit inter abyam et inter ieroboam
omni tempore vite eius. Reliqua autem
sermonum abye et omnia que fecit nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum iuda.
Fuitque bellum inter abyam et inter ieroboam.
Et dormivit abya cum patribus suis et
sepelierunt eum in civitate david. regna-
vitque asa filius eius pro eo. In anno igitur vi-
cesimo ieroboam regis israel regnavit
asa rex iuda et quadraginta uno anno reg-
navit in ierusalem nomen matris eius ma-
acha filia abessalon. Et fecit asa rectum
ante conspectum domini sicut david pater eius
et abstulit effeminatos de terra. Purga-
vitque universas sordes ydolorum que fece-
rant patres eius. Insuper et maacha matrem
eius amovit ne esset princeps in sacris
priapi et in luco eius quem consecraverat. Sub-
vertitque specum eius et confregit simula-
chrum turpissimum et combussit in tor-
rente cedron. Excelsa autem non abstulit.
Verumptamen cor asa perfectum erat cum
deo cunctis diebus vite sue. Et intulit ea
que sanctificaverat pater suus et voverat

in domo domini. argentum aurum et vasa. C
Bellum autem erat inter asa et baasa re
gem israel cunctis diebus eorum. Ascendit quoque
baasa rex israel in iudam et edificavit rama
ut non posset quispiam egredi vel ingredi
de parte asa regis iude. Tollens itaque asa
omne argentum et aurum quod remanserat in
thesauris domus domini et in thesauris domus
regie dedit illud in manibus servorum suorum
et misit illud ad benadab filium tabremmon
filii ezion regem syrie qui habitabat in da
masco dicens. Fedus est inter me et te et inter
patrem meum et patrem tuum. ideo misi tibi
munera argentum et aurum et peto ut ve
nias et irritum facias quod habes cum baasa
rege israel et recedat a me. Acquiescens bena
dab regi asa misit principes exercitus sui in
civitates israel et percusserunt ahion et dan et
abel domum maacha et universam ce
nereth omnem scilicet terram neptalym.
Quod cum audisset baasa intermisit edifi
care rama et reversus est in thersa. Rex
autem asa nuntium misit in omnem iu
dam dicens. Nemo sit excusatus et tule
runt lapides de rama et ligna eius quibus
edificaverat baasa et extruxit ex eis rex
asa gabaa beniamyn et maspha. Reli
qua autem omnium sermonum asa et univer
se fortitudines eius et cuncta que fecit et
civitates quas extruxit. nonne hec scripta
sunt in libro verborum dierum regum iuda.
Verumtamen in tempore senectutis
sue doluit pedes et dormivit cum patribus
suis. et sepultus est cum eis in civitate da
vid patris sui. regnavitque iosaphat filius
eius pro eo. Nadab vero filius ieroboam
regnavit super israel anno secundo asa re
gis iuda. Regnavitque super israel duobus
annis. Et fecit quod malum est in conspectu
domini. et ambulavit in viis patris sui et
in peccatis eius quibus peccare fecit israel. In
sidiatus est autem ei baasa filius ahia de
domo ysachar et percussit eum in gebethon
que est urbs philistinorum. Siquidem
nadab et omnis israel obsidebat gebethon.
Interfecit igitur illum baasa in anno ter
tio asa regis iuda et regnavit pro eo. Cumque
regnasset percussit omnem domum ieroboam

Iosaphat

nadab

baaza

non dimisit nec unam quidem animam de
semine eius donec deleret eum iuxta verbum
domini quod locutus fuerat in manu servi
sui ahie sylonitis propter peccata ieroboam
que peccaverat quibus peccare fecerat israel
et propter delictum quo irritaverat dominum deum
israel. Reliqua autem sermonum nadab et
omnia que operatus est nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum israel.
Fuit bellum inter asa et baasa regem israel
cunctis diebus eorum. Anno tertio asa regis
iuda regnavit baasa filius ahya super
omnem israel in thersa viginti quattuor
annis. et fecit malum coram domino. am
bulavitque in via ieroboam et in peccatis eius
quibus peccare fecit israel. XVI. C
Factus est autem sermo domini ad ihen filium
anany contra baasa dicens. Pro
eo quod exaltavi te de pulvere et po
sui ducem super populum meum israel. Tu autem
ambulasti in via ieroboam et peccare fecisti
populum meum israel ut me irritares in peccatis
eorum. ecce ego demetam posteriora baasa et
posteriora domus eius. et faciam domum tuam
sicut domum ieroboam filii nabath. Qui
mortuus fuerit de baasa in civitate come
dent eum canes et qui mortuus fuerit ex eo
in regione comedent eum volucres celi.
Reliqua autem sermonum baasa et quecumque
fecit et prelia eius. nonne scripta sunt in li
bro verborum dierum regum israel. Dormivit ergo
baasa cum patribus suis sepultusque in
thersa et regnavit hela filius eius pro eo.
Cum autem in manu ihen filii anany pro
phete verbum domini contra baasa et contra
domum eius et contra omne malum quod fe
cerat coram domino ad irritandum eum
in operibus manuum suarum ut fieret sicut
domus ieroboam ob hanc causam occi
dit eum. hoc est ihen filium anany prophetam.
Anno vicesimo sexto asa regis iuda
regnavit hela filius baasa super israel in
thersa duobus annis et rebellavit contra eum
servus suus zambri dux medie partis
equitum. Erat autem hela in thersa bibens
et temulentus in domo arsa prefecti ther
sa. Irruens ergo zambri percussit et occi
dit eum anno vicesimo septimo asa

regis iuda regnavit pro eo. Cumq; regnasset
et sedisset sup solium eius percussit omnē do
mum baasa et non reliquit ex eo mingentē
ad parietem et ppinquos et amicos eius.
Delevitq; zambri omnē domum baasa iu
xta verbum domini qd locutus fuerat ad ba
asa in manu iheu prophete ppter universa
pccā baasa et pccā hela filij eius qui pcca
verunt et peccare fecerunt isrl. pvocantes do
minū deum isrl in vanitatibz suis. Reliq
aūt sermonum hela et omnia que fecit
nonne hec scripta sunt in libro verborū dierū
regum isrl. Anno vicesimo septimo asa
regis iuda regnavit zambri septem dieb;
in thersa. Porro exercitus obsidebat ge
bethon urbem philistinorū. Cumq; audis
set rebellasse zambri et occidisse regem fe
cit sibi regem omnis isrl amri qui erat
princeps militie sup isrl in die illo in ca
stris. Ascendit ergo amri et omnis isrl cū
eo de gebethon et obsidebant thersa. Videns
autem zambri qd expugnanda esset civitas
ingressus est palacium et succendit secū
domū regiā et mortuus est in peccatis que pec
caverat faciens malum coram domino et
ambulans in via ieroboam et in pccō eius
quo fecit peccare isrl. Reliqua autē sermo
num zambri et insidiarū eius et tyranni
dis. nonne hec scripta sunt in libro verborū
dierū regum isrl. Tunc divisus est ppls
isrl in duas ptes. media pars populi seq
batur thebni filium geneth ut constitueret
eum regem et media ps amri. Preva
luit aūt pplus qui erat cum amri po
pulo qui sequebatur thebni filium ge
neth. mortuus q; ē thebni et regnavit
amri. Anno tricesimo primo asa regis
iuda regnavit amri sup isrl duodecim
annis et in thersa regnavit sex annis.
Emitq; montem samarie a somer
duobz talentis argenti et edificavit eū.
Et vocavit nomen civitatis quā ex
struxerat nomine somer id ē montem
dni vel montē samarie. Fecit autem amri
malum in cōspectu dni et opatus est ne
quiter sup omēs qui fuerant ante eū.
ambulavitq; in omni via ieroboam
filij nabath. et in pccīs eius quibz pecca
re fecit isrl ut irritaret dnm deum in vanita
tibz suis. Reliqua aūt sermonū amri et
prelia eius que gessit nonne hec scripta sūt
in libro verborū dierū regum isrl. Et dormivit
amri cum patribz suis et sepultus est in sa
maria regnavitq; achab filius eius pro eo.
Achab vero filius amri regnavit super
isrl anno tricesimo octavo asa regis iuda
et regnavit achab filius amri sup isrl
in samaria viginti duobz annis. Et fe
cit achab filius amri malum in cōspectu
domini sup omēs qui fuerunt ante eū
nec suffecit ei ut ambularet in peccatis
ieroboam filij nabath insup duxit ux
orem iezabel filiam methabaal regis sy
doniorū. Et abijt et servivit baal et ado
ravit eum. Et posuit aram baal in tem
plo baal qd edificaverat in samaria et
plantavit lucum. Et addidit achab in
ope suo irritans dominum dm isrl sup
omnes reges isrl qui fuerunt ante eū.
In diebz autem eius edificavit ahyel
de bethel iericho. in abyram primitivo
suo fundavit eam et in segub novissimo
suo posuit portas eius iuxta vbum dni
qd locutus fuerat in manu iosue filij nun.
Et dixit helyas thesbites XVII. C.
de habitatoribz galaad ad achab.
Vivit dns deus isrl in cuius cō
spectu sto. si erit annis hijs ros et pluvia
nisi iuxta oris mei verba. Et fcm̄ est ver
bum dni ad eum dicens. Recede hinc
et vade contra orientem et abscondere in tor
rente carith qui est contra iordanem et
ibi de torrente bibes. corvisq; precepi ut
pascant te ibi. abijt ergo et fecit iuxta
vbum dni. Cumq; abisset sedit in tor
rente carith qui est contra iordanem. Cor
vi quoq; deferebant ei panem et carnes
mane similiter panem et carnes vespe
re bibebat de torrente. Post dies aut
siccatus est torrens. non enim pluerat
sup terram. Factus est aūt sermo dni ad eū
dicens. Surge et vade in sarepta sydonio
rum et manebis ibi. Precepi enim ibi
mulieri vidue ut pascat te. Surrexit
et abijt in sarepta sydoniorū. Cumq; ve
nisset ad portam civitatis apparuit ei

helias apparet

mulier vidua colligens ligna et voca-
vit eam. dixitque ei. Da michi paululum
aque in vase ut bibam. Cumque illa per-
geret ut afferret clamavit post tergum eius
dicens. Affer michi obsecro et buccellam
panis in manu tua. Que respondit. Vi-
vit dominus deus tuus quia non habeo
panem nisi quantum pugillus capere
potest farine in ydria et paululum olei
in lechito. En colligo duo ligna ut in-
grediar et faciam illud michi et filio meo
ut comedamus et moriamur. Ad quam
helyas ait. Noli timere sed vade et fac si-
cut dixisti. Verumptamen michi primum
fac de ipsa farina subcinericium panem
parvulum et affer ad me. tibi autem et filio
tuo facies postea. Hec enim dicit dominus
deus israel. Ydria farine non deficiet nec
lechitus olei minuetur usque in diem in
qua daturus est dominus pluviam super faci-
em terre. Que abiit et fecit iuxta verbum
helye et comedit ipse et illa et domus eius.
Et ex illa die ydria farine non defecit
et lechitus olei non est imminutus iux-
ta verbum domini quod locutus fuerat in ma-
nu helye. Factum est autem post verba hec
egrotavit filius mulieris matrisfamilias
et erat languor fortissimus. ita ut non
remaneret in eo alitus. Dixit ergo ad
helyam. Quid michi et tibi vir dei. Ingres-
sus es ad me ut rememorarentur iniquita-
tes mee et interficeres filium meum. Et ait
ad eam helyas. Da michi filium tuum. Tu-
litque eum de sinu illius et portavit in ce-
naculum ubi ipse manebat et posuit super
lectulum suum et clamavit ad dominum et dixit.
Domine deus meus etiam ne viduam
apud quam ego utcumque sustentor affli-
xisti ut interficeres filium eius. Et expandit
se atque mensus est super puerum tribus vici-
bus clamavitque ad dominum et ait. Domine deus
meus revertatur oro anima pueri huius in
viscera eius. Exaudivit dominus vocem
helye et reversa est anima pueri intra eum
et revixit. Tulitque helyas puerum et depo-
suit eum de cenaculo in inferiorem domum
et tradidit matri sue et ait illi. En vivit
filius tuus. Dixitque mulier ad hely-
am. Nunc in isto cognovi quoniam vir
dei es tu et verbum domini in ore tuo verum est.
Post dies multos ver- ·xviii. C.
bum domini factum est ad helyam
thesbitem in anno tercio dicens.
Vade et ostende te achab ut dem pluviam
super faciem terre. Abiit ergo helyas ut os-
tenderet se achab. Erat autem fames vehemens
in samaria. Vocavitque achab abdyam
dispensatorem domus sue. Abdyas
autem timebat dominum valde. Nam cum
interficeret iezabel prophetas domini. tulit ille cen-
tum prophetas et abscondit eos quinqua-
genos et quinquagenos in speluncis et pavit
eos pane et aqua. Dixit ergo achab ad
abdyam. Vade in terram ad universos
fontes aquarum et in cunctas valles si
forte invenire possimus herbam. et sal-
vare equos et mulos et non penitus iu-
menta intereant. Diviseruntque sibi regi-
ones ut circuirent eas. Achab ibat per vi-
am unam. et abdyas per viam alteram se-
orsum. Cumque esset abdyas in via he-
lyas occurrit ei. Qui cum cognovisset
eum. cecidit super faciem suam et ait. Num
tu es mi domine helyas. Cui ille respon-
dit. Ego. Et dixit. Vade et dic domino tuo.
Adest helyas. Et ille. Quid peccavi in-
quit. quoniam tradis me servum tuum
in manu achab ut interficiat me. Vivit
dominus deus tuus. quia non est gens aut reg-
num quo non miserit dominus meus te requi-
rens. Et respondentibus cunctis non est hic.
adiuravit regna singula et gentes eo
quod minime reperireris. Et nunc dicis michi
vade et dic domino tuo adest helyas. Cumque
recessero a te. spiritus domini asportabit
te in locum quem ego ignoro. Et ingres-
sus nunciabo achab et non inveniens
te. interficiet me. Servus autem tuus timet
dominum ab infantia sua. Numquid non
indicatum est tibi domino meo quid fecerim
cum interficeret iezabel prophetas domini. quod ab-
sconderim de prophetis domini centum viros et
quinquagenos et quinquagenos in speluncis
et paverim eos pane et aqua. Et nunc tu
dicis vade et dic domino tuo adest helyas.
ut interficiat me. Et dixit helyas. Vivit

dominus exercituum ante cuius vultum sto.
quia hodie apparebo ei. Abiit ergo abdyas in
occursum achab et indicavit ei. Venitque a-
chab in occursum helye et cum vidisset eum
ait. Tu ne es ille qui conturbas israel? Et ille
ait. Non ego turbavi israel. sed tu et domus
patris tui qui dereliquistis mandata domini
et secuti estis baalym. Verumptamen nunc
mitte et congrega ad me universum israel in mon-
tem carmeli et prophetas baal quadringentos
et quinquaginta. prophetasque lucorum quadrin-
gentos qui comedunt de mensa iezabel.
Misit achab ad omnes filios israel et con-
gregavit prophetas in monte carmeli. Acce-
dens autem helyas ad omnem populum ait.
Usquequo claudicatis in duas partes.
Si dominus est deus. sequimini eum. si autem
baal. sequimini illum. Et non respondit ei
populus verbum. Et ait rursum helyas ad
populum. Ego remansi propheta domini solus. pro-
phete autem baal quadringenti et quinqua-
ginta. propheteque lucorum quadringenti uiri
sunt. Dentur nobis duo boves et illi eli-
gant unum bovem et in frusta cedentes
ponant super ligna. ignem autem non sup-
ponant. Et ego faciam bovem alterum
et imponam super ligna. ignemque non
supponam. Et invocate nomina deorum
vestrorum et ego invocabo nomen dei mei. et
deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus.
Respondens omnis populus ait. Optima
propositio quam locutus est helyas. Dixit
ergo helyas prophetis baal. Eligite vobis
bovem unum et facite primi quia vos
plures estis et invocate nomina deorum
vestrorum ignemque non supponatis. Qui
cum tulissent bovem quem dederat eis.
fecerunt et invocabant nomen baal.
de mane usque ad meridiem dicentes. Baal
exaudi nos. Et non erat vox nec qui res-
ponderet. Transiliebantque altare quod fe-
cerant. Cumque esset iam meridies illude-
bat eis helyas dicens. Clamate voce
maiore. deus enim vester forsitan loquitur.
aut in diversorio est aut in itinere aut
certe dormit ut excitetur. Clamabant
ergo voce magna. et incidebant se iuxta
ritum suum cultris et lanceolis donec
perfunderentur sanguine. Postquam autem
transiit meridies et illis prophetantibus vene-
rat tempus quo sacrificium offerri solet
neque audiebatur vox. neque aliquis respon-
debat. nec attendebat orantes. dixit hely-
as omni populo. Venite ad me. Et acce-
dente ad se populo. curavit altare domini
quod destructum fuerat et tulit duodecim la-
pides iuxta numerum tribuum filiorum ia-
cob. ad quem factus est sermo domini dicens. Is-
rael erit nomen tuum. Et edificavit de
lapidibus altare in nomine domini. Fecitque
aqueductum quasi per duas aratiunculas
in circuitu altaris et composuit ligna et di-
visitque per membra bovem et posuit super lig-
na et ait. Implete quattuor hydrias aqua
et effundite super holocaustum et super ligna.
Rursumque dixit. Etiam hoc secundo fa-
cite. Qui cum fecissent et secundo ait. Etiam
tertio idipsum facite. Feceruntque et tertio et
currebant aque circa altare et fossa aque-
ductus repleta est. Cumque iam tempus
esset ut offerretur holocaustum accedens
helyas propheta ait. Domine deus abraham
ysaac et israel. hodie ostende quia tu es deus
israel et ego servus tuus et iuxta preceptum tuum
feci omnia verba hec. Exaudi me domine.
exaudi me ut discat populus iste. quia tu es
dominus deus israel. Et tu convertisti corda
eorum iterum. Cecidit autem ignis de celo a domino
et devoravit holocaustum et ligna et la-
pides pulverem quoque et aquam que erat in
aqueductu lambens. Quod cum vidisset
omnis populus cecidit in faciem suam et ait.
Dominus ipse est deus. Dominus ipse est deus. Dixitque
helyas ad eos. Apprehendite prophetas ba-
al et ne unus quidem effugiat ex eis. Quos
cum comprehendissent duxit eos hely-
as ad torrentem cyson et interfecit eos ibi.
Et ait helyas ad achab. Ascende comede
et bibe quia sonus multe pluvie est.
Ascendit achab ut comederet et biberet.
Helyas autem ascendit in verticem car-
meli et pronus in terram posuit faciem
inter genua sua et dixit ad puerum suum.
Ascende et prospice contra mare. Qui cum
ascendisset et contemplatus esset et ait.
Non est quicquam. Et rursum ait illi.

helia fugit

Reuertere septem uicibus. In septima autem
uice ecce nubecula parua quasi uestigium
hominis ascendebat de mari. Qui ait. As-
cende et dic achab. Iunge currum tuum
et descende ne occupet te pluuia. Cumque se
uerterent huc atque illuc. ecce celi contenebrati sunt
et nubes et uentus et facta est pluuia gran-
dis. Ascendens itaque achab abiit in iezra-
hel et manus domini facta est super helyam.
Accinctisque lumbis currebat ante achab
donec ueniret in iezrahel. XIX C.

Nunciauit autem achab iezabel
omnia que fecerat helyas et quo-
modo occidisset uniuersos prophetas
baal gladio. Misitque iezabel nuntium
ad helyam dicens. Hec faciant michi
dii et hec addant. nisi hac hora cras posue-
ro animam tuam sicut animam unius ex il-
lis. Timuit ergo helyas et surgens abi-
it quocumque ferebat eum uoluntas.
Venitque in bersabee iuda et dimisit ibi
puerum suum. et perrexit in desertum viam
unius diei. Cumque uenisset et sederet subter
vnam iuniperum. petiuit anime sue ut
moreretur et ait. Sufficit michi domine
tolle animam meam. Neque enim melior
sum quam patres mei. Proiecitque se et obdor-
miuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus
domini tetigit eum dixitque illi. Surge et
comede. Respexit et ecce ad caput suum sub-
cinericius panis et uas aque. Comedit ergo
et bibit et rursum obdormiuit. Reuersusque
est angelus domini secundo et tetigit eum dixit-
que illi. Surge et comede. grandis enim tibi
restat uia. Qui cum surrexisset comedit
et bibit et ambulauit in fortitudine ci-
bi illius quadraginta diebus et quadraginta
noctibus. usque ad montem dei oreb. Cumque
uenisset illuc mansit in spelunca. Et ecce
sermo domini ad eum. dixitque illi. Quid
agis hic helia? Et ille respondit. Zelo
zelatus sum pro domino deo exercituum.
quia dereliquerunt pactum domini dei filii is-
rahel. altaria tua destruxerunt et prophetas
tuos occiderunt gladio. et derelictus sum ego
solus. et querunt animam meam ut aufe-
rant eam. Et ait ei. Egredere et sta in mon-
te coram domino. Et ecce dominus transit et
spiritus grandis et fortis subuertens montes
et conterens petras ante dominum. non in spiritu
dominus. et post spiritum commotio. non in commotione
dominus. et post commotionem ignis. non in igne
dominus. et post ignem sibilus aure tenuis. ibi
dominus. Quod cum audisset helyas operuit uul-
tum suum pallio et egressus stetit in hostio
spelunce. Et ecce uox ad eum dicens. Quid
hic agis helya? Et ille respondit. Zelo ze-
latus sum pro domino deo exercituum. quia
dereliquerunt pactum tuum filii israel. Alta-
ria tua destruxerunt et prophetas tuos occi-
derunt gladio et derelictus sum ego solus
et querunt animam meam ut auferant eam.
Et ait dominus ad eum. Vade et reuertere in uiam
tuam per desertum in damascum. Cumque
perueneris illuc unges azael regem super sy-
riam et hieu filium namsi unges regem
super israel. Helyseum autem filium saphat
qui est de abelmeula unges prophetam pro te.
Et erit quicumque fugerit gladium azael.
occidet eum hieu. et quicumque effugerit
gladium hieu. interficiet eum heliseus. ł michi
Et derelinquam in israel septem milia uirorum
quorum genua non sunt curuata ante
baal et omne os quod non adorauit eum
osculans manum. Profectus ergo helyas
inde repperit heliseum filium saphat
arantem in duodecim iugis boum et ipse
in duodecim boum arantibus unus erat.
Cumque uenisset helyas ad eum misit pal-
lium suum super illum. Qui statim relictis
bubus cucurrit post helyam et ait. Oscu-
ler oro patrem meum et matrem meam
et sic sequar te. Dixitque ei. Vade et reuertere
quod enim meum erat feci tibi. Reuersus
autem ab eo tulit par boum et mactauit
illud et in aratro boum coxit carnes et
dedit populo et comederunt. Consurgensque a-
biit et secutus est helyam et ministrabat ei.

Porro benadab rex · XX C.
syrie congregauit omnem exercitum
suum. et triginta et duos reges se-
cum et equos et currus et ascendens pug-
nabat contra samariam et obsidebat eam.
Mittensque nuntios ad achab regem
israel in ciuitatem ait. Hec dicit benadab.
Argentum tuum et aurum tuum meum est.

uxores tue et filii tui optimi mei sunt. Respondit que rex israel: Iuxta verbum tuum domine mi rex tuus sum ego et omnia mea. Revertentesque nuncii dixerunt: Hec dicit benadab qui misit nos ad te: Argentum tuum et aurum tuum et uxores tuas et filios tuos dabis michi. Cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te et scrutabuntur domum tuam et domum servorum tuorum: et omne quod eis placuerit ponent in manibus suis et auferent. Vocavit autem rex israel omnes seniores terre et ait: Animadvertite et videte quoniam insidietur nobis. Misit enim ad me pro uxoribus meis et filiis et pro argento et auro et non abnui. Dixeruntque omnes maiores natu et universus populus ad regem: Non audias neque acquiescas illi. Respondit itaque achab nunciis benadab et dixit ad eos: Dicite domino meo regi: Omnia propter que misisti ad me servum tuum in initio faciam. hanc autem rem facere non possum. Reversique nuncii retulerunt omnia. Qui remisit et ait: Hec faciant michi dii et hec addant si suffecerit pulvis samarie pugillis omnis populi qui sequitur me. Et respondens rex israel ait: Dicite ei: Ne glorietur accinctus eque ut discinctus. Factum est autem cum audisset verbum istud benadab bibebat ipse et reges in umbraculis et ait servis suis: Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam. Et ecce propheta unus accedens ad achab regem israel ait ei: Hec dicit dominus: Certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie ut scias quia ego sum dominus. Et ait achab: Per quem? Dixitque ei: Hec dicit dominus: Per pedissequos principum provinciarum. Et ait: Quis incipiet preliari? Et ille dixit: Tu. Recensuit igitur pueros principum provinciarum et repperit numerum ducentorum triginta duorum. Et post eos recensuit populum omnes filios israel septem milia. Et egressi sunt meridie. Benadab autem bibebat temulentus in umbraculo suo et reges triginta duo cum eo qui venerant ad auxilium eius. Egressi sunt autem

pueri principum provinciarum in prima fronte. Misit itaque benadab qui nunciaverunt ei dicentes: Viri egressi sunt de samaria. At ille ait: Sive pro pace veniunt apprehendite eos vivos. sive ut prelientur vivos eos capite. Egressi sunt ergo pueri principum provinciarum et reliquus exercitus sequebatur. Et percussit unusquisque virum qui contra se veniebat. Fugeruntque syri et persecutus est eos israel. Fugit quoque benadab rex syrie in equo cum equitibus. Necnon et egressus rex israel percussit equos et currus et percussit syriam plaga magna nimis. Accedens autem propheta ad regem israel dixit ei: Vade confortare et scito et vide quid facias. Sequenti enim anno rex syrie ascendet contra te. Servi vero regis syrie dixerunt ei: Dii montium sunt dii eorum ideo superaverunt nos. Sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus et obtinebimus eos. Tu ergo verbum hoc fac. Amove reges singulos ab exercitu tuo et pone principes pro eis. Et instaura numerum militum qui ceciderunt de tuis et equos secundum equos pristinos et currus secundum currus quos ante habuisti et pugnabimus contra eos in campestribus et videbis quod obtinebimus eos. Credidit consilio eorum et fecit ita. Igitur postquam annus transierat recensuit benadab syros et ascendit in afech ut pugnaret contra israel. Porro filii israel recensiti sunt et acceptis cibariis profecti ex adverso castra metati sunt contra eos quasi duo parvi greges caprarum. Syri autem repleverunt terram. Et accedens unus vir dei dixit ad regem israel: Hec dicit dominus: Quia dixerunt syri deus montium est dominus et non est deus vallium dabo omnem multitudinem grandem hanc in manu tua et scietis quia ego dominus. Dirigebant septem diebus ex adverso hii atque illi acies. Septimo autem die commissum est bellum. percusseruntque filii israel de syris centum milia peditum in die una. Fugerunt autem qui remanserant in afech in civitatem. et cecidit murus super viginti septem milia hominum qui remanserant. Porro benadab

fugiens ingressus est civitatem in cubi-
culum quod erat intra cubiculum. Dixerunt-
que ei servi sui: Ecce audivimus quod reges
domus Israel clementes sint. Ponamus ita-
que saccos in lumbis nostris et funiculos in
capitibus nostris et egrediamur ad regem Is-
rahel forsitan salvabit animas nostras.
Accinxerunt saccis lumbos suos et po-
suerunt funiculos in capitibus suis, ve-
neruntque ad regem Israel et dixerunt ei: Ser-
vus tuus Benadab dicit: Vivat oro te
anima mea. Et ille ait: Si adhuc vivit
frater meus est. Quod acceperunt viri pro
omine festinantes rapuerunt verbum
ex ore eius atque dixerunt: Frater tuus
Benadab vivit. Et dixit eis: Ite et adduci-
te eum ad me. Egressus est igitur ad eum
Benadab et levavit eum in currum suum.
Qui dixit ei: Civitates quas tulit pater
meus a patre tuo reddam, et plateas
fac tibi in Damasco sicut fecit pater meus
in Samaria, et ego foederatus recedam a te.
Pepigit ergo foedus et dimisit eum. C
Tunc vir quidam de filiis prophetarum
dixit ad socium suum in sermone domini:
Percute me. At ille noluit percutere eum.
Cui ait: Quia noluisti audire vocem
domini, ecce recedes a me et percutiet te leo.
Cumque paululum recessisset ab eo, in-
venit eum leo atque percussit. Sed et alterum
inveniens virum dixit ad eum: Percu-
te me. Qui percussit eum et vulneravit. A-
biit ergo propheta et occurrit regi in via et
mutavit aspersione pulveris os et oculos
suos. Cumque rex transisset, clamavit
ad regem et ait: Servus tuus egressus est
ad proeliandum comminus. Cumque fugis-
set vir unus, adduxit eum quidam ad
me et ait: Custodi virum istum; qui si lap-
sus fuerit, erit anima tua pro anima eius,
aut talentum argenti appendes. Dum
autem ego turbatus huc illucque me ver-
terem, subito non comparuit. Et ait rex
Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum
quod ipse decrevisti. At ille statim abster-
sit pulverem de facie sua et cognovit e-
um rex Israel quod esset de prophetis. Qui
ait ad eum: Haec dicit dominus: Quia di-
misisti virum dignum morte de manu tua,
erit anima tua pro anima eius et populus tuus
pro populo eius. Reversus est igitur rex Israel in
domum suam audire contempnens et furi-
bundus venit in Samariam.

XXI. C

Post verba autem haec tempore illo vi-
nea erat Naboth Iezrahelite quae e-
rat in Iezrahel iuxta palatium
Achab regis Samariae. Locutus est ergo
Achab ad Naboth dicens: Da michi vi-
neam tuam ut faciam michi ortum olerum,
quia vicina est et prope domum meam, da-
boque tibi pro ea vineam meliorem, aut si
tibi commodius putas, argenti pretium
quanto digna est dabo. Cui respondit
Naboth: Propitius sit michi dominus ne dem
hereditatem patrum meorum tibi. Venit
ergo Achab in domum suam indignans
et frendens super verbum quod locutus fuerat
ad eum Naboth Iezrahelites dicens: Non
dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et
proiciens se in lectulum suum avertit faciem
suam ad parietem et non comedit panem.
Ingressa est autem ad eum Iezabel ux-
or sua dixitque ei: Quid est hoc unde anima
tua contristata est, et quare non comedis
panem? Qui respondit ei: Locutus sum
Naboth Iezrahelite et dixi ei: Da michi
vineam tuam accepta pecunia, aut
si placet dabo tibi vineam meliorem pro ea.
Et ille: Non dabo tibi vineam meam.
Dixit ergo ad eum Iezabel uxor eius: Gran-
dis auctoritatis es et bene regis regnum
Israel. Surge et comede panem et equo es-
to animo. Ego dabo tibi vineam Naboth
Iezrahelite. Scripsit itaque litteras ex
nomine Achab et signavit eas anulo
eius, et misit ad maiores natu et ad opti-
mates qui erant in civitate eius et ha-
bitabant cum Naboth. Litterarum autem
erat ista sententia: Predicate ieiunium
et sedere facite Naboth inter primos populi,
et submittite duos viros filios Belial contra
eum, et falsum testimonium dicant: Bene-
dixit Naboth deum et regem; et educite
eum et lapidate sicque moriatur. Fecerunt
ergo cives eius et maiores natu et optima-
tes qui habitabant cum eo in urbe si-

cut preceperat eis iezabel. et sicut scriptum erat in
litteris quas miserat eis. Predicaverunt ie-
iunium et sedere fecerunt naboth inter primos
populi. et adductis duobus viris filiis dya-
boli fecerunt eos sedere contra eum. At illi sci-
licet ut viri dyabolici dixerunt contra eum
testimonium coram omni multitudine.
Benedixit naboth deum et regem. Quam ob
rem eduxerunt eum extra civitatem et lapi-
dibus interfecerunt. Miseruntque ad iezabel di-
centes. Lapidatus est naboth et mortuus
est. Factum est autem cum audisset iezabel
lapidatum naboth et mortuum locuta
est ad achab. Surge et posside vineam
naboth iezrahelite qui noluit tibi acqui-
escere et dare eam accepta pecunia. Non
enim vivit naboth sed mortuus est. Quod
cum audisset achab mortuum videlicet na-
both. surrexit et descendit in vineam naboth
iezrahelite ut possideret eam. Factus est
igitur sermo domini ad helyam thesbiten
dicens. Surge et descende in occursum ach-
chab regis israel qui est in samaria. ecce
ad vineam naboth descendit ut possi-
deat eam. et loqueris ad eum dicens. Hec
dicit dominus. Occidisti insuper et possedis-
ti. Et post hec addes. Hec dicit dominus. In loco
hoc in quo linxerunt canes sanguinem
naboth. lambent tuum quoque sanguinem.
Et ait achab ad helyam. Num invenis-
ti me inimicum tibi. Qui dixit. Inveni.
eo quod venundatus sis ut faceres malum
in conspectu domini. Propterea hec dicit dominus.
Ecce ego inducam super te malum et deme-
tam posteriora tua et interficiam de achab
mingentem ad parietem et clausum et
ultimum de israel. et dabo domum tuam si-
cut domum ieroboam filii nabath. et sicut
domum baasa filii ahya quia egisti ut
me ad iracundiam provocares et peccare
fecisti israel. Sed et de iezabel locutus est dominus
dicens. Canes comedent iezabel in agro
iezrahel. Si mortuus fuerit achab in ci-
vitate comedent eum canes. si autem mor-
tuus fuerit in agro. comedent eum volucres
celi. Igitur non fuit alter talis ut a-
chab qui venundatus est ut faceret ma-
lum in conspectu domini. Concitavit enim eum

iezabel uxor sua et abhominabilis effectus
est in tantum ut sequeretur ydola. que fecerant
amorrei quos consumpsit dominus a facie filiorum
israel. Itaque cum audisset achab sermones
istos scidit vestimenta sua. et operuit cilicio
carnem suam ieiunavitque et dormivit in
sacco et ambulabat demisso capite. Factus
est autem sermo domini ad helyam thesbiten di-
cens. Nonne vidisti humiliatum achab
coram me. Quia igitur humiliatus est
mei causa. non inducam malum in die-
bus eius. sed in diebus filii sui inferam ma-
lum domui eius. XXII. C

Transierunt igitur tres anni absque
bello inter syriam et israel. In anno au-
tem tercio descendit iosaphat rex iuda
ad regem israel. Dixitque rex israel ad servos su-
os. Num ignoratis quod nostra sit ramoth
galaad et negligimus tollere eam de ma-
nu regis syrie. Et ait ad iosaphat. Ve-
nies ne mecum ad preliandum in ramoth
galaad. Dixitque iosaphat ad regem is-
rael. Sicut ego sum ita et tu. populus meus
et populus tuus unum sunt. et equites mei et
equites tui. Dixitque iosaphat ad regem
israel. Quere oro te hodie sermonem
domini. Congregavit ergo rex israel prophetas
quadringentos circiter viros et ait ad eos.
Ire debeo in ramoth galaad ad bellandum
an quiescere. Qui responderunt. Ascende
et dabit eam dominus in manu regis. Dixit
autem iosaphat. Non est propheta domini hic
quispiam ut interrogemus per eum dominum.
Et ait rex israel ad iosaphat. Remansit
vir unus per quem possimus interrogare
dominum. sed ego odi eum. quia non prophetat mi-
bonum sed malum mycheas filius iem-
la. Cui iosaphat ait. Ne loquaris ita
rex. Vocavit ergo rex israel eunuchum quen-
dam et dixit ei. Festina adducere myche-
am filium iemla. Rex autem israel et iosa-
phat rex iuda sedebant unusquisque in
solio suo vestiti cultu regio in area iuxta
hostium porte samarie. et universi prophete
prophetabant in conspectu eorum. Fecit quoque sibi
sedechias filius chanaan cornua ferrea
et ait. Hec dicit dominus. His ventilabis sy-
riam donec deleas eam. Omnesque prophe-

similiter prophetabant dicentes. Ascende in ra-
moth galaad et vade prospere et tradet dominus in
manu regis inimicos eius. Nuncius vero
qui ierat ut vocaret mycheam locutus est ad
eum dicens. Ecce sermones prophetarum ore uno
bona regi predicant. Sit ergo et sermo tuus
similis eorum et loquere bona. Cui mycheas
ait. Vivit dominus quia quodcumque dixerit mihi
dominus hoc loquar. Venit itaque ad regem et
ait illi rex. Mychea ire ~~[struck]~~ debemus in ra-
moth galaad ad preliandum an quiescere.
Cui ille respondit. Ascende et vade prospere et tra-
det eam dominus in manu regis. Dixit autem
rex ad eum iterum atque iterum. Adiuro te ut
non loquaris michi nisi quod verum est in no-
mine domini. Et ille ait. Vidi cunctum israel
in montibus dispersum quasi oves non ha-
bentes pastorem. Et ait dominus. Non habent domi-
nos isti. Revertatur unusquisque in domum suam
in pace. Dixit ergo rex israel ad iosaf-
phat. Numquid non dixi tibi. quia non
prophetat michi bonum sed semper malum. Ille
vero addens ait. Propterea audi sermonem
domini. Vidi dominum sedentem super solium suum
et omnem exercitum celi assistentem ei a dex-
tris et a sinistris et ait dominus. Quis decipiet a-
chab regem israel ut ascendat et cadat in ra-
moth galaad. Et dixit unus a sinistris v-
ba huiuscemodi et alius aliter. Egressus
est autem spiritus et stetit coram domino et ait. Ego de-
cipiam illum. Cui locutus est dominus. In
quo? Et ille ait. Egrediar et ero spiritus men-
dax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit
dominus. Decipies et prevalebis. Egredere et fac ita.
Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in
ore omnium prophetarum tuorum qui hic sunt
et dominus locutus est contra te malum. Acces-
sit autem sedechias filius chanaan et percus-
sit mycheam in maxillam et dixit. Me-
ne ergo dimisit spiritus domini et locutus est tibi?
Et ait mycheas. Visurus es in die illa
quando ingredieris cubiculum intra cubiculum
ut abscondaris. Et ait rex israel. Tollite
mycheam et maneat apud amon princi-
pem civitatis et apud ioas filium ama-
lech. Et dicite eis. Hec dicit rex. Mitti-
te virum istum in carcerem et sustentate eum
pane tribulacionis et aqua angustie

donec revertar in pace. Dixitque mycheas.
Si reversus fueris in pace non est dominus locutus
in me. Et ait. Audite populi omnes. Ascendit
itaque rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth
galaad. Dixitque rex israel ad iosaphat.
Sume arma et ingredere prelium et induere
vestibus meis. Porro rex israel mutavit ha-
bitum suum et ingressus est bellum. Rex
autem syrie preceperat principibus curruum tri-
ginta duobus dicens. Non pugnabitis
contra minorem et maiorem quempiam
nisi contra regem israel solum. Cum ergo vi-
dissent principes curruum iosaphat sus-
picati sunt quod ipse esset rex israel. Et impetu
facto pugnabant contra eum. Et exclamavit
iosaphat. Intellexeruntque principes cur-
ruum quod non esset rex israel et cessaverunt
ab eo. Unus autem quidam tetendit ar-
cum in incertum. sagittam dirigens. et
casu percussit regem israel inter pulmonem
et stomachum. At ille dixit aurige suo.
Verte manum tuam et eice me de exercitu
quia graviter vulneratus sum. Commis-
sum est ergo prelium in die illa et rex israel sta-
bat in curru suo contra syros et mortuus est
vespere. Fluebat autem sanguis plage in
sinum currus. Et preco personuit in universo
exercitu antequam sol occumberet dicens.
Unusquisque revertatur in civitatem et in ter-
ram suam. Mortuus est autem rex et perla-
tus est in samariam. sepelieruntque regem
in samaria et laverunt currum eius in pis-
cina samarie et linxerunt canes sangui-
nem eius et habenas laverunt iuxta
verbum domini quod locutus fuerat. Reliqua
autem sermonum achab et universa que fe-
cit et domus eburnea quam edificavit cunc-
tarumque urbium quas extruxit non-
ne hec scripta sunt in libro verborum dierum
regum israel? Dormivit ergo achab cum
patribus suis et regnavit ochozias fili-
us eius pro eo. Iosaphat vero filius asa
regnare ceperat super iudam anno quarto
achab regis israel. Triginta quinque anno-
rum erat cum regnare cepisset et viginti
quinque annis regnavit in ierusalem. No-
men matris eius azuba filia salay. Et
ambulavit in omni via asa patris sui

non declinavit ex ea. Fecitque quod rectum est
in conspectu domini. Verumptamen excelsa
non abstulit. adhuc enim populus sacrificabat
et adolebat incensum in excelsis. Pacemque ha-
buit iosaphat cum rege israel. Reliqua autem ver-
borum iosaphat et opera eius que gessit et prelia
nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iu-
da. Sed et reliquias effeminatorum qui reman-
serant in diebus asa patris eius abstulit de terra.
Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex
vero iosaphat fecerat classes in mari que na-
vigarent in ophir propter aurum: et ire non potue-
runt quia confracte sunt in asiongaber. Tunc
ait ochozias filius achab ad iosaphat.
Vadant servi mei cum servis tuis in navibus.
Et noluit iosaphat. Dormivitque iosa-
phat cum patribus suis et sepultus est cum
eis in civitate david patris sui. regnavitque io-
ram filius eius pro eo. Ochozias filius a-
chab regnare ceperat super israel in samaria.
anno septimodecimo iosaphat regis iu-
da. regnavitque super israel duobus annis. et fe-
cit malum in conspectu domini et ambulavit
in via patris sui et matris sue et in via ie-
roboam filii nabath qui peccare fecit israel.
Servivitque baal et adoravit eum. et irritavit
dominum deum israel iuxta omnia que fecerat pater eius.

Explicit liber regum tertius. Incipit liber regum quartus.

Revaricatus est autem moab in israel
postquam mortuus est achab. Ceciditque
ochozias per cancellos cenaculi sui quod
habebat in samaria et egrotavit. mi-
sitque nuncios dicens ad eos. Ite consulite
beelzebub deum accaron utrum vivere que-
am de infirmitate mea hac. Angelus autem
domini locutus est ad heliam thesbiten dicens.
Surge et ascende in occursum nunciorum re-
gis samarie et dices ad eos. Numquid non
est deus in israel ut eatis ad consulendum beel-
zebub deum accaron. Quamobrem hec dicit
dominus. De lectulo super quem ascendisti
non descendes sed morte morieris. Et abiit he-
lyas. Reversique sunt nuncii ad ochoziam.
Qui dixit eis. Quare reversi estis? At illi
responderunt ei. Vir occurrit nobis et di-
xit ad nos. Ite et revertimini ad regem qui
misit vos et dicetis ei. Hec dicit dominus. Numquid
quia non erat deus in israel mittis ut consu-
latur beelzebub deus accaron? Ideo de
lectulo super quem ascendisti non descendes
sed morte morieris. Qui dixit eis. Cuius
figure et habitus est vir qui occurrit vo-
bis et locutus est verba hec? At illi dixerunt.
Vir pilosus et zona pellicea accinctus
renibus. Qui ait. Helyas thesbites est. Mi-
sitque ad eum quinquagenarium principem
et quinquaginta viros qui erant sub eo. Qui
ascendit ad eum sedentique in vertice mon-
tis ait. Homo dei rex precepit ut descen-
das. Respondensque helyas dixit quinqua-
genario. Si homo dei sum descendat i-
gnis de celo et devoret te et quinquaginta tuos.
Descendit itaque ignis de celo et devoravit
eum et quinquaginta qui erant cum eo. Rur-
sum misit ad eum principem quinquagena-
rium alterum et quinquaginta cum eo. Qui
locutus est illi. Homo dei hec dicit rex.
Festina descende. Respondens helyas ait.
Si homo dei sum descendat ignis de celo
et devoret te et quinquaginta tuos. Descen-
dit ergo ignis de celo et devoravit illum
et quinquaginta eius. Iterum misit princi-
pem quinquagenarium tertium et quinqua-
ginta qui erant cum eo. Qui cum venisset
curvavit genua sua contra helyam et
precatus est eum et ait. Homo dei noli des-
picere animam meam et animas servorum tuorum
qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de
celo et devoravit duos principes quinqua-
genarios primos et quinquagenos qui cum

eis erant. Sed nunc obsecro ut miserearis
anime mee. Locutus est autem angelus do-
mini ad helyam dicens. Descende cum eo
ne timeas. Surrexit igitur et descendit cum
eo ad regem et locutus est ei. Hec dicit do-
minus. quia misisti nuntios ad consulendum
beelzebub deum accaron. quasi non esset
deus in israel. a quo posses interrogare sermo-
nem. ideo de lectulo super quem ascendisti non
descendes. quia morte morieris. Mortuus
est ergo iuxta sermonem domini quem locutus
est helyas. regnavit ioram frater eius pro
eo. Anno secundo ioram filii iosaphat re-
gis iude. non enim habebat filios. Reli-
qua autem verborum ochozie que operatus est
nonne scripta sunt in libro sermonum
dierum regum israhel. .II. C.

Factum est autem cum levare vellet do-
minus helyam per turbinem in celum.
ibant helyas et helyseus de galgal.
Dixitque helyas ad helyseum. Sede hic. quia
dominus misit me usque in bethel. Cui ait helyse-
us. Vivit dominus et vivit anima tua quia non
derelinquam te. Cumque descendissent in bethel. e-
gressi sunt filii prophetarum qui erant in be-
thel ad helyseum et dixerunt ei. Numquid
tu nosti quia hodie dominus tollet dominum tuum
a te. Qui respondit. Et ego novi. Silete. Di-
xit autem helyas ad helyseum. Sede hic
quia dominus misit me in iericho. Cui ille ait.
Vivit dominus et vivit anima tua quia non
derelinquam te. Cumque venissent iericho ac-
cesserunt filii prophetarum qui erant in iericho
ad helyseum et dixerunt ei. Numquid no-
sti quia dominus hodie tollet dominum tuum a te. Et
ait. Et ego novi. Silete. Dixit autem ei hely-
as. Sede hic quia dominus misit me usque ad
iordanem. Qui ait. Vivit dominus et vivit
anima tua quia non derelinquam te. Ierunt igitur
ambo pariter. et quinquaginta viri de filiis pro-
phetarum secuti sunt. qui et steterunt e contra
longe. Illi autem ambo stabant super iorda-
nem. Tulitque pallium suum helyas et
involvit illud et percussit aquas. Que
divise sunt in utramque partem et transierunt
ambo per siccum. Cumque transissent he-
lyas dixit ad helyseum. Postula quod vis
ut faciam tibi antequam tollar a te. Di-
xitque helyseus. Obsecro ut fiat duplex spi-
ritus tuus in me. Qui respondit. Rem difficilem
postulasti. Attamen si videris me quando
tollar a te erit quod petisti. Si autem non vide-
ris non erit. Cumque pergerent et incedentes ser-
mocinarentur. ecce currus igneus et equi ig-
nei diviserunt utrumque et ascendit helyas
per turbinem in celum. Helyseus autem vide-
bat et clamabat. Pater mi pater mi currus
israel et auriga eius. Et cecidit pallium helie.
Et non vidit eum amplius. Apprehenditque
vestimenta sua et scidit ea in duas partes.
Et levavit pallium helye quod ceciderat ei.
reversusque stetit super ripam iordanis et pal-
lio helye quod ceciderat ei. percussit aquas et non
sunt divise. Et dixit. Ubi est deus helye eti-
am nunc. Percussit aquas et divise sunt
huc atque illuc et transiit helyseus. Videntes
autem filii prophetarum qui erant in iericho
de contra dixerunt. Requievit spiritus helye super
helyseum. Et venientes in occursum eius a-
doraverunt eum proni in terram. Dixeruntque
illi. Ecce cum servis tuis sunt quinquaginta
viri fortes. qui possunt ire et querere dominum tu-
um ne forte tulerit eum spiritus domini et proiecerit
eum in uno montium aut in una vallium.
Qui ait. Nolite mittere. Coegeruntque
eum donec acquiesceret eis et diceret. Mittite.
Et miserunt quinquaginta viros. Qui cum
quesissent tribus diebus et non invenissent,
reversi sunt ad eum. At ille habitabat in ieri-
cho. Dixitque eis. Numquid non dixi vo-
bis nolite mittere. Dixerunt ergo viri ci-
vitatis ad helyseum. Ecce habitatio ci-
vitatis huius optima est. sicut tu ipse do-
mine perspicis sed aque pessime sunt et terra
sterilis. At ille ait. Afferte michi vas novum
et mittite in illud sal. Quod cum attulissent
egressus ad fontem aquarum misit in eum
sal et ait. Hec dicit dominus. Sanavi aquas
has et non erit ultra mors in eis neque steri-
litas. Sanate sunt ergo aque usque ad di-
em hanc. iuxta verbum helysei quod locutus
est. Ascendit autem inde helyseus bethel. C.
Cumque ascenderet per viam. pueri parvuli egres-
si sunt de civitate et illudebant ei dicentes.
Ascende calve ascende calve. Qui cum
respexisset vidit eos et maledixit eis in no-

Helizeus sanat aquas et maledixit pueris

nine domini. Egressique sunt duo ursi de saltu et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros. Abiit autem inde in montem Carmeli et inde reversus est Samariam.

III.

Ioram vero filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno octavodecimo Iosaphat regis Iude. Regnavitque duodecim annis et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus et mater. Tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius. Verumtamen in peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel adhesit nec recessit ab eis. Porro Mesa rex Moab nutriebat pecora multa et solvebat regi Israel centum milia agnorum et centum milia arietum cum velleribus suis. Cumque mortuus fuisset Achab, prevaricatus est fedus quod habebat cum rege Israel. Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria et recensuit universum Israel. Misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens: Rex Moab recessit a me; veni mecum contra Moab ad prelium. Qui respondit: Ascendam. Qui meus est, tuus est; populus meus populus tuus, et equi mei equi tui. Dixitque: Per quam viam ascendemus? Et ille respondit: Per desertum Idumee. Perrexerunt igitur rex Israel et rex Iuda et rex Edom et circuierunt per viam septem dies, nec erat aqua exercitui et iumentis que sequebantur eos. Dixitque rex Israel: Heu heu heu, congregavit nos Dominus tres reges ut traderet in manu Moab. Et ait Iosaphat: Estne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum per eum? Et respondit unus de servis regis Israel: Est hic Heliseus filius Saphat qui fundebat aquam super manus Helye. Et ait Iosaphat: Est apud eum sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israel et Iosaphat rex Iuda et rex Edom. Dixit autem Heliseus ad regem Israel: Quid michi et tibi est? Vade ad prophetas patris tui et matris tue. Et ait illi rex Israel: Quare congregavit Dominus tres reges hos ut traderet eos in manu Moab? Dixit autem ad eum Heliseus: Vivit Dominus exercituum in cuius conspectu sto, quod si non vultum Iosaphat regis Iude erubescerem, nec attendissem quidem te nec respexissem. Nunc autem adducite michi psaltem. Cumque caneret psaltes, facta est super eum manus Domini et ait: Hec dicit Dominus: Facite alveum torrentis huius fossas et fossas. Hec enim dicit Dominus: Non videbitis ventum neque pluviam, et alveus iste replebitur aquis, et bibetis vos et familie vestre et iumenta vestra. Parumque est hoc in conspectu Domini; insuper tradet etiam Moab in manus vestras. Et percucietis omnem civitatem munitam et omnem urbem electam, et universum lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes aquarum obturabitis, et omnem agrum egregium operietis lapidibus. Factum est ergo mane quando sacrificium offerri solet, et ecce aque veniebant per viam Edom et repleta est terra aquis. Universi autem Moabite audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper et steterunt in terminis. Primoque mane surgentes et orto iam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabite econtra aquas rubras quasi sanguinem. Dixeruntque: Sanguis est gladii. Pugnaverunt reges contra se et cesi sunt mutuo. Nunc perge ad predam Moab. Perrexeruntque in castra Israel. Porro consurgens Israel percussit Moab. At illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant et percusserunt Moab et civitates destruxerunt, et omnem agrum optimum mittentes singuli lapides repleverunt, et universos fontes aquarum obturaverunt, et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent. Et circumdata est civitas a fundibulariis et magna ex parte percussa. Quod cum vidisset rex Moab, prevaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos educentes gladium ut irrumperent ad regem Edom, et non potuerunt. Arripiensque filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum. Et facta est indignatio magna in Israel; statimque recesserunt ab eo et reversi sunt in terram suam.

IIII. — olei erat

Mulier autem quedam de uxoribus prophetarum clamabat ad Heliseum dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum. Et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi. Cui dixit

helyseus. Quid vis ut faciam tibi? Dic mi-
chi quid habes in domo tua. At illa respondit.
Non habeo ancilla tua quicquam in domo
mea nisi parum olei quo ungar. Cui ait:
Vade et pete mutuo ab omnibus vicinis tuis
vasa vacua non pauca. Et ingredere et clau
de hostium tuum cum intrinsecus fueris tu
et filii tui et mitte inde in omnia vasa hec et cum
plena fuerint tolles. Ivit itaque mulier et
clausit hostium super se et super filios suos. Il
li offerebant vasa et illa infundebat. Cumque
plena fuissent vasa dixit ad filium suum.
Affer michi adhuc vas. Et ille respondit.
Non habeo. Stetitque oleum. Venit autem
illa et indicavit homini dei. Et ille. Vade
inquit et vende oleum et redde creditori tuo.
Tu autem et filii tui vivite de reliquo. Facta est
autem quedam dies et transibat helyseus
per sunam civitatem. Erat autem ibi mulier
magna que tenuit tempore eum ut come
deret panem. Cumque frequenter inde tran
siret divertebat ad eam ut comederet panem.
Que dixit ad virum suum. Animadverto
quod vir dei sanctus est iste qui transit per nos
frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum
parvulum et ponamus ei in eo lectulum et
mensam et sellam et candelabrum ut cum ve
nerit ad nos maneat ibi. Facta est igitur
dies quadam et veniens divertit in cena
culum et requievit ibi. Dixitque ad giezi puer
um suum. Voca sunamitem istam. Qui
cum vocasset eam et illa stetisset coram eo
dixit ad puerum suum. Loquere ad eam.
Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis
quid vis ut faciam tibi? Numquid habes
negocium et vis ut loquar regi sive princi
pi militie? Que respondit. In medio po
puli mei habito. Et ait. Quid ergo vult
ut faciam ei? Dixitque giezi. Ne queras.
Filium enim non habet et vir eius senex est.
Precepit itaque ut vocaret eam. Que cum
vocata fuisset et stetisset ad hostium dixit
ad eam. In tempore isto et in hac eadem ho
ra si vita comes fuerit habebis in utero fi
lium. At illa respondit. Noli queso domine
mi vir dei noli mentiri ancille tue. Et
concepit mulier et peperit filium in tempore et
hora eadem qua dixerat helyseus. Cre
vit autem puer. Et cum esset quadam dies et
egressus esset ad patrem suum ad messores
ait patri suo. Caput meum doleo caput
meum doleo. At ille dixit puero. Tolle et
duc eum ad matrem suam. Qui cum tu
lisset et adduxisset eum ad matrem suam
posuit eum illa super genua sua usque ad me
ridiem et mortuus est. Ascendit autem et
collocavit eum super lectum hominis dei et
clausit hostium suum et egressa vocavit vi
rum suum et ait. Mitte mecum obsecro unum
de pueris et asinam ut excurram usque ad ho
minem dei et revertar. Qui ait illi. Quam
ob causam vadis ad illum? Hodie non
sunt kalende neque sabbatum. Que respondit.
Vadam. Stravitque asinam et precepit
puero. Mina et propera ne michi moram fa
cias in eundo et hoc age quod precipio tibi. Pro
fecta est igitur et venit ad virum dei in mon
tem carmeli. Cumque vidisset eam vir dei
de contra ait ad giezi puerum suum. Ecce su
namitis illa. Vade ergo in occursum eius
et dic ei. Recte ne agitur circa te et circa virum
tuum et circa filium tuum? Que respondit.
Recte. Cumque venisset ad virum dei in monte
apprehendit pedes eius. Et accessit giezi ut a
moveret eam. Et ait homo dei. Dimitte il
lam anima enim eius in amaritudine est
et dominus celavit a me et non indicavit michi.
Que dixit illi. Numquid petivi filium
meum a domino meo. Numquid non dixi tibi
ne illudas me. Et ille ait ad giezi. Accinge
lumbos tuos et tolle baculum meum in manu
tua et vade. Si occurrerit tibi homo non sa
lutes eum. et si salutaverit te quispiam non
respondeas ei. Et pones baculum meum super
faciem pueri. Porro mater pueri ait. Vi
vit dominus et vivit anima tua non dimittam
te. Surrexit ergo et secutus est eam. Giezi
autem precesserat eos et posuerat baculum super
faciem pueri et non erat vox neque sensus.
Reversusque est in occursum eius et nunccia
vit ei dicens. Non surrexit puer. Ingres
sus est ergo helyseus domum et ecce pu
er mortuus iacebat in lectulo eius. In
gressusque clausit hostium super se et super
puerum et oravit ad dominum. Et ascendit et incu
buit super puerum posuitque os super os eius

suscitat puerum curavit leprosum

et oculos suos super oculos eius et manus suas
super manus eius et incurvavit se super eum
et calefacta est caro pueri. At ille reversus
deambulavit in domo semel huc atque illuc
et ascendit et incubuit super eum. Et oscitavit
puer septies aperuitque oculos. Et ille vo
cavit Giezi et dixit ei. Voca Sunamitem hanc.
Que vocata ingressa est ad eum. Cui ait.
Tolle filium tuum. Venit illa et corruit
ad pedes eius. et adoravit super terram. Tulitque
filium suum et egressa est. Et Helyseus non
reversus est in Galgala. Erat autem fa
mes in terra et filii prophetarum habitabant co
ram eo. Dixitque Helyseus uni de pueris
prophetarum. Pone ollam grandem et coque
pulmentum filiis prophetarum. Et egressus est
unus in agrum ut colligeret herbas agres
tes invenitque quasi vitem silvestrem et
collegit ex ea colloquintidas agri et imple
vit pallium suum et reversus concidit in ol
lam pulmenti. Nesciebat enim quid esset.
Infuderunt ergo sociis et comederunt. Cum
que gustassent de coctione exclamaverunt
dicentes. Mors in olla mors in olla vir
dei. Et non potuerunt comedere. At ille.
Afferte inquit farinam. Cumque attu
lissent misit in ollam et ait. Infundite
turbe ut comedant. Et non fuit amplius
quicquam amaritudinis in olla. Vir autem
quidam venit de Baalsalisa deferens viro
dei panes primitiarum et viginti panes
ordeaceos et frumentum novum in pera
sua. At ille dixit. Da populo ut comedat.
Responditque ei minister eius. Quantum
est hoc ut apponam coram centum viris.
Rursumque ille ait. Da populo ut comedat.
Hec enim dicit dominus. Comedent et super
erit. Posuit itaque coram eis. Qui come
derunt et superfuit iuxta verbum domini. V. C.

Naaman princeps militie regis
Syrie erat vir magnus apud do
minum suum et honoratus. Per illum
enim dedit dominus salutem Syrie. Erat autem
vir fortis et dives sed leprosus. Porro de
Syria egressi fuerant latrunculi et capti
vam duxerant de terra Israel puellam parvu
lam que erat in obsequio uxoris Naa
man. Que ait ad dominam suam. Utinam
fuisset dominus meus ad prophetam qui est in
Samaria profecto curasset eum a lepra quam
habet. Ingressus est itaque Naaman ad domi
num suum et nuntiavit ei dicens. Sic et sic
locuta est puella de terra Israel. Dixitque ei rex
Syrie. Vade et mittam litteras ad regem Israel.
Qui cum profectus esset et tulisset secum decem
talenta argenti et sex milia aureos et decem
mutatoria vestimentorum detulit litteras
ad regem Israel in hec verba. Cum acceperis epis
tolam hanc scito quod miserim ad te Naa
man servum meum ut cures eum a lepra
sua. Cumque legisset rex Israel litteras scidit
vestimenta sua et ait. Numquid deus ego
sum ut occidere possim et vivificare. quia iste
te misit ad me ut curem hominem a lepra
sua? Animadvertite et videte quod occasiones
querat adversum me. Quod cum audisset He
lyseus vir dei scidisse videlicet regem Israel
vestimenta sua misit ad eum dicens. Quare
scidisti vestimenta tua? Veniat ad me
et sciat prophetam esse in Israel. Venit ergo Naa
man cum equis et curribus et stetit ad hosti
um domus Helysei. Misitque ad eum Hely
seus nuntium dicens. Vade et lavare
septies in Iordane et recipiet sanitatem ca
ro tua atque mundaberis. Iratusque Naa
man recedebat dicens. Putabam quod e
grederetur ad me et stans invocaret nomen
domini dei sui et tangeret manu sua locum
lepre et curaret me. Numquid non melio
res sunt Abana et Farfar fluvii Dama
sci omnibus aquis Israel ut laver in eis et
munder? Cum ergo vertisset se et abiret in
dignatus. accesserunt ad eum servi sui et
locuti sunt ei. Pater et si rem grandem
dixisset tibi propheta certe facere debueras.
quanto magis quia nunc dixit tibi lavare
et mundaberis? Descendit et lavit in Iorda
ne septies iuxta sermonem viri dei et resti
tuta est caro eius sicut caro pueri parvu
li et mundatus est. Reversusque est ad virum
dei cum universo comitatu suo. venit et ste
tit coram eo et ait. Vere scio quod non sit deus
in universa terra. nisi tantum deus Israel. Ob
secro itaque ut accipias benedictionem a servo
tuo. At ille respondit. Vivit dominus ante
quem sto quia non accipiam. Cumque

uim faceret penitus non acquieuit. Dixitque
naaman. Ut uis. Sed obsecro concede mihi ser-
uo tuo ut tollam onus duorum burdonum
de terra. Non enim faciet seruus tuus ultra
holocaustum aut uictimam diis alienis
nisi domino. Hoc autem solum est de quo
depreceris dominum pro seruo tuo quando ingredi-
etur dominus meus templum remmon ut a-
doret et illo innitente super manum meam si
adorauero in templo remmon adorante eo
in eodem loco ut ignoscat michi dominus seruo
tuo pro hac re. Qui dixit ei. Uade in pace.
Abiit ergo ab eo electo terre tempore. Dixitque
iezy puer uiri dei. Pepercit dominus meus naa-
man syro isti ut non acciperet ab eo que at-
tulit. Viuit dominus quia curram post
eum et accipiam ab eo aliquid. Et secutus
est iezy post tergum naaman. Quem cum
uidisset illum currentem ad se desiliit de
curru in occursum eius et ait. Rectene sunt
omnia? Et ille ait. Recte. Dominus meus
misit me ad te dicens. Modo uenerunt
ad me duo adolescentes de monte effraym
ex filiis prophetarum. Da eis talentum ar-
genti et uestes mutatorias duplices. Dixit-
que naaman. Melius est ut accipias
duo talenta. Et coegit eum. Ligauitque
duo talenta argenti in duobus saccis et du-
plicia uestimenta et imposuit duobus pue-
ris suis qui et portauerunt coram eo. Cumque
uenisset iam uesperi tulit de manu eorum et re-
posuit in domo dimisitque uiros et abierunt.
Ipse autem ingressus stetit coram domino suo.
Et dixit helyseus. Unde uenis iezy? Qui
respondit. Non iuit seruus tuus quoquam.
At ille ait. Nonne cor meum in presenti erat
quando reuersus est homo de curru suo
in occursum tuum? Nunc igitur accepisti
argentum et accepisti uestes ut emas o-
liueta et uineas et oues et boues et seruos et
ancillas. Sed et lepra naaman adherebit
tibi et semini tuo usque in sempiternum. Et
egressus est ab eo leprosus quasi nix. VI. C.
Dixerunt autem filii prophetarum ad hely-
seum. Ecce locus in quo habitamus
coram te angustus nobis est. Eamus
usque ad iordanem et tollant singuli de sil-
ua materias singulas ut edificemus
nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit
Ite. Et ait unus ex illis. Ueni ergo et tu cum
seruis tuis. Respondit. Ego ueniam. Et
abiit cum eis. Cumque uenissent ad iorda-
nem cedebant ligna. Accidit autem ut cum
unus materiam succidisset caderet ferrum se-
curis in aquam. Exclamauitque ille et ait.
Heu heu heu mi domine et hoc ipsum mu-
tuo acceperam. Dixit autem homo dei. Ubi ce-
cidit? Ille monstrauit ei locum. Preci-
dit ergo lignum et misit illuc. Natauitque
ferrum et ait. Tolle. Qui extendit manum
et tulit illud. Rex autem syrie pugnabat con-
tra israel. Consiliumque iniit cum seruis suis
dicens. In loco illo et illo ponamus insidi-
as. Misit itaque uir dei ad regem israel dicens.
Caue ne transeas in locum illum quia ibi
syri in insidiis sunt. Misitque rex israel ad lo-
cum quem dixerat ei uir dei et preoccupauit
eum et obseruauit se ibi non semel neque
bis. Conturbatumque est cor regis syrie pro
hac re et conuocatis seruis suis ait. Qua-
re non indicatis michi quis proditor mei sit
apud regem israel? Dixitque unus seruorum
eius. Nequaquam domine mi rex. Sed helyseus
propheta qui est in israel indicat regi israhel
omnia uerba quecumque locutus fueris
in conclaui tuo. Dixitque eis. Ite et uidete u-
bi sit ut mittam et capiam eum. Annun-
tiaueruntque ei dicentes. Ecce in dothaym
moratur. Misit ergo ille equos et currus
et robur exercitus. Qui cum uenissent nocte
circumdederunt ciuitatem. Consurgens autem
diluculo minister uiri dei egressus est ui-
ditque exercitum in circuitu ciuitatis et equos
et currus nuntiauitque ei dicens. Heu heu
heu domine mi quid faciemus? At ille respon-
dit. Noli timere plures enim nobiscum sunt
quam cum illis. Cumque orasset helyseus
ait. Domine aperi oculos pueri huius ut uide-
at. Et aperuit dominus oculos pueri et uidit
et ecce mons plenus equorum et curruum ig-
neorum in circuitu helysei. Hostes uero descen-
derunt ad eum. Porro helyseus orauit dominum
dicens. Percute obsecro gentem hanc ceci-
tate. Percussit eos dominus ne uiderent iuxta uer-
bum helysei. Dixitque helyseus ad eos.
Non est hec uia nec ista est ciuitas. Se-

quimini me et ostendam vobis virum quem quae-
ritis. Duxit ergo eos in samariam. Cumque in-
gressi fuissent in samariam dixit helyseus. Domine
aperi oculos istorum ut videant. Aperuit-
que dominus oculos eorum et viderunt se esse in medio
samarie. Dixitque rex israel ad helyseum cum
vidisset eos. Numquid percutiam eos pater
mi? At ille ait. Non percuties eos neque enim
cepisti eos gladio et arcu tuo ut percutias. Sed
pone panem et aquam coram eis ut comedant
et bibant et vadant ad dominum suum. Appositaque
eis est ciborum magna preparatio et come-
derunt et biberunt et dimisit eos et abierunt
ad dominum suum. Et ultra non venerunt latrun-
culi syrie in terram israel. Factum est autem post
hec congregavit benedab rex syrie universum
exercitum suum et ascendit et obsidebat sama-
riam. Factaque est fames magna in samaria.
Et tam diu obsessa est donec venundaretur
caput asini octoginta argenteis et quarta
pars cabi stercoris columbarum quinque ar-
genteis. Cumque rex transiret israel per murum
mulier quedam clamavit ad eum dicens.
Salva me domine mi rex qui ait. Non te
salvet dominus. Unde salvare te possum?
De area vel de torculari? Dixitque ad eam
rex. Quid tibi vis? Que respondit. Mu-
lier ista dixit michi. Da filium tuum ut
comedamus eum hodie et filium meum co-
medemus cras. Coximus ergo filium meum et
comedimus. Dixique ei die altera. Da fi-
lium tuum ut comedamus eum. Que abscon-
dit filium suum. Quod cum audisset rex scidit
vestimenta sua et transibat per murum. Vi-
ditque omnis populus cilicium quo vestitus
erat rex ad carnem intrinsecus. Et ait rex.
Hec faciat michi deus et hec addat. si steterit
caput helysei filii saphat super ipsum hodie.
Helyseus autem sedebat in domo sua et senes
sedebant cum eo. Premisit itaque virum et
antequam veniret nuncius ille dixit ad se-
nes. Numquid scitis quod miserit filius ho-
micide hic ut precidatur caput meum? Vi-
dete ergo cum venerit nuncius claudite hos-
tium et non sinatis eum introire. Ecce enim
sonitus pedum domini eius post eum est. Ad-
huc illo loquente eis apparuit nuncius
qui veniebat ad eum et ait. Ecce tantum
malum a domino est quid amplius expectabo a domino?

Dixit autem helyseus. Au- VII. C.
dite verbum domini. Hec dicit dominus.
In tempore hoc cras modius simile
uno statere erit. et modii duo ordei statere
uno in porta samarie. Respondens unus
de ducibus super cuius manum rex incum-
bebat homini dei dixit. Si dominus fecerit etiam
cataractas in celo numquid poterit
esse quod loqueris? Qui ait. Videbis oculis tuis
et inde non comedes. Quattuor ergo viri lepro-
si erant iuxta introitum porte qui dixerunt
ad invicem. Quid hic esse volumus donec
moriamur? Sive ingredi voluerimus civi-
tatem fame moriemur. sive mansimus hic
moriendum nobis est. Venite igitur et transfu-
giamus ad castra syrie. Si pepercerint nobis
vivemus si autem occidere voluerint nichilo-
minus moriemur. Surrexerunt ergo vespe-
re ut venirent ad castra syrie. Cumque venis-
sent ad principium castrorum syrie nullum ibi-
dem reperierunt. Siquidem dominus sonitum
audire fecerat in castris syrie curruum et equo-
rum et exercitus plurimi. Dixeruntque ad invicem.
Ecce mercede conduxit adversum nos rex israel
reges ethreorum et egiptiorum et venerunt super nos.
Surrexerunt ergo et fugerunt in tenebris et
dereliquerunt tentoria sua et equos et mulos
et asinos in castris. fugeruntque animas suas
tantum salvare cupientes. Igitur cum ve-
nissent leprosi illi ad principium castrorum in-
gressi sunt unum tabernaculum et comederunt et bi-
berunt tuleruntque inde argentum et aurum et ve-
stes et abierunt et absconderunt. Et rursum
reversi sunt ad aliud tabernaculum et inde simili-
ter auferentes absconderunt. Dixeruntque ad in-
vicem. Non recte facimus. Hec enim dies bo-
ni nuncii est. Si tacuerimus et noluerimus
nunciare usque mane sceleris arguemur.
Venite eamus et nunciemus in aula regis.
Cumque venissent ad portam civitatis e-
narraverunt eis dicentes. Ivimus ad cas-
tra syrie et nullum ibidem reperimus hominem
nisi equos et asinos alligatos et fixa ten-
toria. Ierunt ergo portarii et nunciaverunt
in palacio regis intrinsecus. Qui surrex-
it nocte et ait ad servos suos. Dico vobis
quid fecerint nobis syri. Sciunt quia fame

laboramus et idcirco egressi sunt de castris et latitant in agris dicentes. Cum egressi fuerint de civitate capiemus eos vivos et tunc civitatem ingredi poterimus. Respondens autem unus servorum eius ait. Tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israel. alii enim consumpti sunt. et mittentes explorare poterimus. Adduxerunt ergo duos equos miseruntque rex ad castra Syrorum dicens. Ite et videte. Qui abierunt post eos usque ad Iordanem. Ecce autem omnis via plena erat vestibus et vasis que proiecerant Syri cum turbarentur. Reversique nuncii indicaverunt regi. Et egressus populus diripuit castra Syrie. Factusque est modius simile statere uno et duo modii ordei statere uno iuxta verbum domini. Porro rex ducem illum in cuius manu incumbebat constituit ad portam. Quem conculcavit turba in introitu porte et mortuus est iuxta quod locutus fuerat vir dei quando descenderat rex ad eum. Factumque est secundum sermonem viri dei quem dixerat regi quando ait duo modii ordei statere uno erunt et modius simile statere uno hoc eodem tempore cras in porta Samarie quando responderat dux ille viro dei et dixerat etiam si dominus fecerit cataractas in celo numquid fieri poterit quod loquitur dixit ei. Videbis oculis tuis et inde non comedes. Evenit ergo ei sicut predictum fuerat et conculcavit eum populus in porta et mortuus est.

Helyseus autem locutus est VIII c ad mulierem cuius vivere fecerat filium dicens. Surge vade tu et domus tua et peregrinare ubicumque repperis. vocabit enim dominus famem et veniet super terram septem annis. Que surrexit et fecit iuxta verbum hominis dei. et vadens cum domo sua peregrinata est in terra Philistiim diebus multis. Cumque finiti essent septem anni reversa est mulier de terra Philistiim et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua et agris suis. Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri dei dicens. Narra mihi omnia magnalia que fecit Helyseus. Cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset apparuit mulier cuius vivificaverat filium clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis. Dixitque Giezi. Domine mi rex hec est mulier et hic est filius eius quem suscitavit Helyseus. Et interrogavit rex mulierem que narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum dicens. Restitue ei omnia que sua sunt et universos reditus agrorum a die qua reliquit terram usque in presens. Venit quoque Helyseus Damascum et Benadab rex Syrie egrotabat. Nuntiaveruntque ei dicentes. Venit vir dei huc. Et ait rex ad Azael. Tolle tecum munera et vade in occursum viri dei et consule dominum per eum dicens. Si evadere potero de infirmitate mea hac. Ivit igitur Azael in occursum eius habens secum munera et omnia bona Damasci onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo ait. Filius tuus Benadab rex Syrie misit me ad te dicens. Si sanari potero de infirmitate mea hac. Dixitque ei Helyseus. Vade dic ei. Sanaberis. Porro ostendit mihi dominus quia morte morietur. Stetitque cum eo et turbatus est usque ad suffusionem vultus. Flevitque vir dei. Cui Azael ait. Quare dominus meus flet. At ille dixit. Quia scio que facturus sis filiis Israel mala. Civitates eorum munitas igne succendes et iuvenes eorum interficies gladio et parvulos eorum elides et pregnantes divides. Dixitque Azael. Quid enim sum servus tuus canis ut faciam rem istam magnam? Et ait Helyseus. Ostendit michi dominus te regem Syrie fore. Qui cum recessisset ab Helyseo venit ad dominum suum. Qui ait ei. Quid dixit tibi Helyseus. At ille respondit. Dixit michi. Recipies sanitatem. Cumque venisset dies altera tulit stragulum et infudit aquam et expandit super faciem eius. Quo mortuo regnavit Azael. Anno quinto Ioram filii Achab regis Israel regnavit Ioram filius Iosaphat regis Iuda. Triginta duorum erat annorum cum regnare cepisset et octo annis regnavit in Ierusalem. Ambulavitque in viis regum Israel sicut ambulaverat domus Achab. Filia enim Achab erat uxor eius et fecit quod malum est coram domino. Noluit autem dominus disperdere Iudam propter David servum suum sicut promiserat ei ut daret illi lucernam et filiis eius cunctis diebus. In diebus eius recessit Edom ne esset sub Iuda et con

stituit sibi regem. Venitque Ioram Seira et omnes currus cum eo, et surrexit nocte, percussitque Idumeos qui eum circumdederant et principes curruum. Populus autem fugit in tabernacula sua. Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda usque ad diem hanc. Tunc recessit et Lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum Ioram et universa que fecit, nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Et dormivit Ioram cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David, et regnavit Ochozias filius eius pro eo. Anno duodecimo Ioram filii Achab regis Israel regnavit Ochozias filius Ioram regis Iude. Viginti duorum annorum erat Ochozias cum regnare cepisset, et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Athalia filia Amri regis Israel. Et ambulavit in viis domus Achab, et fecit quod malum est coram Domino sicut domus Achab: gener enim domus Achab fuit. Abiit quoque cum Ioram filio Achab ad preliandum contra Azael regem Syrie in Ramoth Galaad, et vulneraverunt Syri Ioram. Qui reversus est ut curaretur in Iezrahel, quia vulneraverant eum Syri in Ramoth preliantem contra Azael regem Syrie. Porro Ochozias filius Ioram rex Iuda descendit invisere Ioram filium Achab in Iezrahel, quia egrotabat ibi.

IX. C.

Helyseus autem propheta vocavit unum de filiis prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vade in Ramoth Galaad. Cumque veneris illuc, videbis Iehu filium Iosaphat filii Namsi. Et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, et introduces interius cubiculum. Tenensque lenticulam olei fundes super caput eius, et dices: Hec dicit Dominus: Unxi te in regem super Israel. Aperiesque hostium, et fugies, et non ibi subsistes. Abiit ergo adolescens puer prophete in Ramoth Galaad, et ingressus est illuc. Ecce autem principes exercitus sedebant, et ait: Verbum mihi est ad te, o princeps. Dixitque Iehu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te, o princeps. Et surrexit et ingressus est cubiculum. At ille fudit oleum super caput eius, et ait: Hec dicit Dominus Deus Israel: Unxi te in regem super populum Domini Israel, et percuties domum Achab domini tui, et ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum et sanguinem omnium servorum Domini de manu Iezabel. Perdamque omnem domum Achab, et interficiam de domo Achab mingentem ad parietem, et clausum et novissimum in Israel. Et dabo domum Achab sicut domum Ieroboam filii Nabath, et sicut domum Baasa filii Ahya. Iezabel quoque comedent canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque hostium et fugit. Iehu autem egressus est ad servos domini sui. Qui dixerunt ei: Rectene sunt omnia? Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis hominem, et quid locutus sit. At illi responderunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis: Hec et hec locutus est mihi, et ait: Hec dicit Dominus: Unxi te in regem super Israel. Festinaverunt itaque, et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis, et cecinerunt [tuba] atque dixerunt: Regnavit Iehu. Coniuravit ergo Iehu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram. Porro Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse et omnis Israel, contra Azael regem Syrie, et reversus fuerat ut curaretur in Iezrahel propter vulnera, quia percusserant eum Syri preliantem contra Azael regem Syrie. Dixitque Iehu: Si placet vobis, nemo egrediatur profugus de civitate, ne vadat et nunciet in Iezrahel. Et ascendit, et profectus est in Iezrahel. Ioram enim egrotabat ibi, et Ochozias rex Iuda descenderat ad visitandum Ioram. Igitur speculator qui stabat super turrim Iezrahel vidit globum Iehu venientis, et ait: Video ego globum. Dixitque Ioram: Tolle currum, et mitte in occursum eorum, et dicat vadens: Rectene sunt omnia? Abiit igitur qui ascenderat currum in occursum eius, et ait: Hec dicit rex: Pacata sunt omnia? Dixitque Iehu: Quid tibi et paci? Transi et sequere me. Nunciavit quoque speculator dicens: Venit nuncius

ad eos et non revertitur. Misit etiam currum equorum secundum venitque ad eos et ait. Hec dicit rex. Numquid pax est. Et ait iheu. Quid tibi et paci. Transi et sequere me. Nunciavit autem speculator dicens. Venit usque ad eos et non revertitur. Est autem incessus quasi incessus iheu filii namsi. preceps enim graditur. Et ait ioram. Iunge currum. Iunxeruntque currum eius. Et egressus est ioram rex israel et ochozias rex iuda singuli in curribus suis. egressique sunt in occursum iheu et invenerunt eum in agro naboth iezrahelite. Cumque vidisset ioram iheu dixit. Pax est iheu. At ille respondit. Que pax. Adhuc fornicationes iezabel matris tue et veneficia eius multa vigent. Convertit autem ioram manum suam et fugiens ait ad ochoziam. Insidie ochozia. Porro iheu tetendit arcum manu et percussit ioram inter scapulas et egressa est sagitta per cor eius. Statimque corruit in curru suo. Dixitque iheu ad abadacer ducem. Tolle et proice eum in agro naboth iezrahelite. Memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur achab patrem eius quia dominus onus hoc levavit super eum dicens. Si non pro sanguine naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri ait dominus reddam tibi in agro isto dicit dominus. Nunc igitur tolle eum et proice in agro iuxta verbum domini. Ochozias autem rex iuda videns hoc fugit per viam domus orti. Persecutusque est eum iheu et ait. Etiam hunc percutite in curru suo. Et percusserunt eum in ascensu gaver qui est iuxta geblaam. Qui fugit in mageddo et mortuus est ibi. Et imposuerunt eum servi sui super currum suum et tulerunt in ierusalem sepelieruntque in sepulcro cum patribus suis in civitate david. Anno undecimo ioram filii achab regis israel regnavit ochozias super iudam. Venitque iheu in iezrahel. Porro iezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum et respexit per fenestram ingredientem iheu per portam et ait. Numquid pax esse potest zambri qui interfecit dominum suum. Levavitque iheu faciem suam ad fenestram et ait. Que est ista. Et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi. At ille dixit eis. Precipitate eam deorsum. Et precipitaverunt eam. Aspersusque est sanguine paries et equorum ungule conculcaverunt eam. Cumque introgressus esset ut comederet biberetque ait. Ite et videte maledictam illam et sepelite eam quia filia regis est. Cumque issent ut sepelirent eam non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus. Reversique nunciaverunt ei. Et ait iheu. Sermo domini est quem locutus est per servum suum heliam thesbitem dicens. In agro iezrahel comedent canes carnes iezabel. et erunt carnes iezabel sicut stercus super faciem terre in agro iezrahel. ita ut pretereuntes dicant. Hecine est illa iezabel. ·x· C

a Erant autem achab lxx filii in samaria. Scripsit ergo iheu litteras et misit in samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutricios achab dicens. Statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri et ponite eum super solium patris sui et pugnate pro domo domini vestri. Timueruntque illi vehementer et dixerunt. Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo et quomodo nos valebimus resistere. Miserunt ergo prepositi domus et prefecti civitatis et maiores natu et nutricii ad iheu dicentes. Servi tui sumus quecumque iusseris faciemus nec constituemus nobis regem. Quodcumque tibi placet fac. Rescripsit autem litteras secundo dicens. Si mei estis et obeditis tollite capita filiorum domini vestri et venite ad me hac eadem hora cras in iezrahel. Porro filii regis septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur. Cumque venissent littere ad eos tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros et posuerunt capita eorum in cophinis et miserunt ad eum in iezrahel. Venit autem nuncius ad eum et indicavit ei dicens. Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit. Ponite ea ad duos acervos

iuxta introitum porte usque mane. Cumque di-
luxisset dies egressus est et stans dixit ad om-
nem populum. Iusti estis. Si ego coniuravi
contra dominum meum et interfeci eum quis percus-
sit omnes hos? Videte ergo nunc quoniam
non cecidit de sermonibus domini in terram quos
locutus est dominus super domum achab et domi-
nus fecit quod locutus est in manu servi sui
helye. Percussit igitur iheu omnes qui reli-
qui erant de domo achab in iezrahel et
universos optimates eius et notos et sacer-
dotes donec non remanerent ex eo reliquie.
Et surrexit et venit in samariam. Cumque
venisset ad cameram pastorum in via invenit
fratres ochozie regis iuda. dixitque ad eos.
Qui nam estis vos? At illi responderunt.
Fratres ochozie sumus et descendimus
ad salutandos filios regis et filios regine.
Qui ait. Comprehendite eos vivos. Quos
cum comprehendissent eos vivos iugulave-
runt eos in cisterna iuxta cameram quadra-
ginta duos viros et non reliquit ex eis
quemquam. Cumque abisset inde invenit
ionadab filium rechab in occursum sibi
et benedixit ei. Et ait ad eum iheu. Numquid
cor tuum rectum est cum corde meo. sicut
cor meum est cum corde tuo. Et ait ionadab.
Est. Si est inquit da manum tuam. Qui
dedit ei manum suam. At ille levavit eum
ad se in currum. Dixitque ad eum. Veni me-
cum et vide zelum meum pro domino. Et impo-
situm eum curru suo duxit in samariam.
Et percussit omnes qui reliqui fuerant de
achab in samaria iuxta verbum quod lo-
cutus est per helyam. Congregavit ergo iheu
omnem populum et dixit ad eos. Achab co-
luit baal parum ego autem colam eum
amplius. Nunc igitur omnes prophetas
baal et universos servos eius et cunctos
sacerdotes ipsius vocate ad me. Nullus
sit qui non veniat. Sacrificium enim
grande est michi baal quicumque de-
fuerit non vivet. Porro iheu faciebat
hoc insidiose ut disperderet cultores ba-
al. Sanctificate diem sollempnem baal.
Vocavitque et misit in omnes terminos israel
et venerunt cuncti servi baal. Non fu-
it residuus nec unus quidem qui non ve-
niret. Et ingressi sunt templum baal et im-
pleta est domus baal a summo usque ad
summum. Dixitque hiis qui preerant super ves-
tes. Proferte vestimenta universis servis ba-
al. Et protulerunt eis vestes. Ingressusque
est iheu et ionadab filius rechab templum
baal et ait cultoribus baal. Perquirite et vide-
te ne quis forte vobiscum sit de servis domini.
sed sint soli servi baal. Ingressi sunt igitur
ut facerent victimas et holocausta. Iheu
autem preparaverat sibi foris octoginta vi-
ros et dixerat eis. Quicumque fugerit de
omnibus hiis quos ego adduxero in ma-
nus vestras anima eius erit pro anima illius.
Factum est autem cum completum esset holo-
caustum precepit iheu militibus et ducibus
suis. Ingredimini et percutite eos ut nul-
lus evadat. Percusseruntque eos in ore gla-
dii et proiecerunt milites et duces. Et ierunt
in civitatem templi baal. et protulerunt statu-
am de templo baal et combusserunt et commi-
nuerunt eam. Destruxerunt quoque edem
baal et fecerunt pro ea latrinas usque ad diem
hanc. Delevitque iheu baal de israel. Verum-
tamen a peccatis ieroboam filii na-
bath qui peccare fecit israel non recessit nec
dereliquit vitulos aureos qui erant in be-
thel et in dan. Dixit autem dominus ad iheu.
Quia studiose fecisti quod rectum erat et
placebat in oculis meis et omnia que
que erant in corde meo fecisti contra domum
achab filii tui usque ad quartam generatio-
nem sedebunt super thronum israel. Por-
ro iheu non custodivit ut ambularet
in lege domini dei israel in toto corde suo non
enim recessit a peccatis ieroboam qui pec-
care fecit israel. In diebus illis cepit dominus
tedere super israel. Percussitque eos azael in omnibus
finibus israel a iordane contra orientalem pla-
gam omnem terram galaad et gad et ruben
et manasse ab aroer que est super torren-
tem arnon et galaad et basan. Reliqua
autem verborum iheu et universa que fecit et
fortitudo eius. Nonne hec scripta sunt
in libro verborum dierum regum israel. Et dor-
mivit iheu cum patribus suis. sepelierunt-
que eum in samaria et regnavit ioachas
filius eius pro eo. Dies autem quos regna-

uit iheu super israel: viginti octo anni sunt
in samaria. XI. C.

Athalya vero mater ochozie videns
mortuum filium suum. surrexit et inter-
fecit omne semen regium. Tol-
lens autem iosaba filia regis ioram soror
ochozie ioas filium ochozie furata est
eum de medio filiorum regis qui interficie-
bantur: et nutricem eius de triclinio et abscon-
dit eum a facie athalie ut non interfi-
ceretur. Erat que cum ea in domo domini clam sex
annis. Porro athalia regnavit super terram.
Anno autem septimo misit ioiada et as-
sumens centuriones et milites introdu-
xit ad se in templum domini pepigitque cum eis
fedus. et adiurans eos in domo domini osten-
dit eis filium regis et precepit illis dicens.
Iste est sermo quem facere debetis. Ter-
tia pars vestrum introeat sabbato et observet ex-
cubias domus regis. Tertia autem pars
sit ad portam seyr: et tertia pars ad portam que
est post habitaculum scutariorum. Et custo-
dietis excubias domus messa. Due vero
partes e vobis omnes egredientes sab-
bato custodient excubias domus domini
circum regem et vallabitis eum habentes
arma in manibus vestris. Si quis autem in-
gressus fuit septum templi interficiatur.
Eritisque cum rege introeunte et egredi-
ente. Et fecerunt centuriones iuxta omnia
que preceperat eis ioiada sacerdos. Et assu-
mentes singuli viros suos qui ingre-
diebantur ad sabbatum cum his qui egre-
diebantur e sabbato venerunt ad ioiadam sa-
cerdotem qui dedit eis hastas et arma re-
gis david que erant in domo domini. Et ste-
terunt singuli habentes arma in manu sua
a parte templi dextra usque ad partem sini-
stram altaris et edis circum regem. Et pro-
duxit filium regis et posuit super eum
dyadema et testimonium. Feceruntque e-
um regem et unxerunt et plaudentes ma-
nibus dixerunt. Vivat rex. Audivit autem
athalia vocem currentis populi et ingressa
ad turbas in templum domini vidit regem
stantem super tribunal iuxta morem et
cantores et turbas prope eum omnemque
populum terre letantem et canentem tubis
et scidit vestimenta sua et clamavit. Coniu-
ratio coniuratio. Precepit autem ioiada cen-
turionibus qui erant super exercitum et
ait eis. Educite eam extra consepta templi
et quicumque eam secutus fuerit feriatur
gladio. Dixerat enim sacerdos. Non occi-
datur in templo domini. Inposueruntque ei ma-
nus et inpegerunt eam per viam introitus
equorum iuxta palatium et interfecta est ibi.
Pepigit igitur ioiada fedus inter dominum
et regem et inter populum ut esset populus domini et in-
ter regem et populum. Ingressusque est omnis
populus terre templum baal et destruxerunt
aras eius et ymagines contriverunt valde.
Mathan quoque sacerdotem baal occide-
runt coram altari. Et posuit sacerdos
custodias in domo domini tulitque centurio-
nes et cerethy et phelethy legiones et om-
nem populum terre. deduxeruntque regem de domo
domini et venerunt per viam porte scutariorum in
palatium. et sedit super thronum regum.
Letatusque est omnis populus terre et civitas
conquievit. Athalia autem occisa est
gladio in domo regis. Septemque anno-
rum erat ioas cum regnare cepisset.

Anno septimo iheu XII. C.
regnavit ioas. Quadraginta
annis regnavit in ierusalem. No-
men matris eius sebya de bersabee. Fe-
citque ioas rectum coram domino cunctis
diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos.
Verumptamen excelsa non abstulit.
adhuc enim populus immolabat et ado-
lebat in excelsis incensum. Dixitque ioas
ad sacerdotes. Omnem pecuniam sanctorum
que illata fuerat in templum domini a pre-
tereuntibus que offertur pro precio anime et
quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt
in templum domini. accipiant illam sacerdo-
tes domini. iuxta ordinem suum et instau-
rent sarta tecta domus siquid necessa-
rium viderint instauratione. Igitur
usque ad vicesimum tertium annum regis
ioas non instauraverunt sacerdotes
sartha tecta templi. Vocavitque rex
ioas ioiadam pontificem et sacerdotes
dicens eis. Quare sartha tecta non
instauratis templi. Nolite ergo am-

plius accipere pecuniam iuxta ordinem ves-
trum. sed ad instaurationem templi reddite
eam. Prohibitique sunt sacerdotes ultra pe-
cuniam accipere a populo et instaurare sar-
tatecta domus. Et tulit ioiada pontifex
gazophilacium unum aperuitque fora-
men desuper et posuit illud iuxta altare ad
dexteram ingredientium domum domini. Mit-
tebantque in eo sacerdotes qui custodiebant
hostia omnem pecuniam que deferebatur
ad templum domini. Cumque viderent nimiam
pecuniam esse in gazophilacio. ascende-
bat scriba regis et pontifex effundebantque
et numerabant pecuniam que inveniebatur
in domo domini. Et dabant eam iuxta
numerum atque mensuram in manu eorum qui
preerant cementariis domus domini qui im-
pendebant eam in fabris lignorum et in ce-
mentariis hiis qui operabantur in domo
domini et sartatecta faciebant. et in hiis qui
cedebant saxa et ut emerent ligna et lapi-
des qui excidebantur ita ut impleretur in-
stauratio domus domini in universis que indi-
gebant impensa ad muniendam domum. Ve-
rumptamen non fiebant ex eadem pecunia
hydrie templi domini et fuscinule et thuribula
et tube. Omne vas aureum et argenteum
de pecunia que inferebatur in templum domini.
His enim qui faciebant opus dabatur
ut instauraretur templum domini. Et non fie-
bat ratio hiis hominibus qui accipiebant
pecuniam ut distribuerent eam artificibus
sed in fide tractabant eam. Pecuniam vero
pro delicto et pecuniam pro peccatis non ferebant
in templum domini quia sacerdotum erat. Tunc
ascendit azael rex syrie et pugnabat con-
tra geth cepitque eam et direxit faciem suam
ut ascenderet in ierusalem. Quam ob rem tulit io-
as rex iuda omnia sanctificata que consecra-
verat iosaphat et ioram et ochozias patres
eius reges iuda et que ipse obtulerat et uni-
versum argentum quod inveniri potuit in
thesauris templi domini et in palacio regis
misitque azaeli regi syrie et recessit ab ihe-
rusalem. Reliqua autem sermonum ioas
et universa que fecit nonne hec scripta sunt in
libro verborum dierum regum iuda. Surrex-
erunt autem servi eius et coniuraverunt in-
se percusseruntque ioas in domo mello in de-
scensu sela. Iozachar namque filius semaath
et iozabath filius somer servi eius percusse-
runt eum et mortuus est et sepelierunt eum cum
patribus suis in civitate david regnavitque
amasias filius eius pro eo.

XIII · C.

Anno vicesimo tercio ioas filii ocho-
zie regis iude regnavit ioachaz
filius iheu super israel in samaria de-
cem et septem annis et fecit malum coram
domino. Secutusque est peccata ieroboam fi-
lii nabath qui peccare fecit israel et non decli-
navit ab eis. Iratusque est furor domini contra
israel et tradidit eos in manu azaelis regis sy-
rie et in manu benadab filii azael cunctis
diebus. Deprecatus est autem ioachaz faciem
domini et audivit eum dominus. Vidit enim an-
gustiam israel quia attriverat eos rex syrie.
Et dedit dominus israheli salvatorem et liber-
atus est de manu regis syrie. Habitave-
runtque filii israel in tabernaculis suis sicut he-
ri et nudius tercius. Verumptamen non rece-
sserunt a peccatis domus ieroboam qui pec-
care fecit israel sed in ipsis ambulaverunt. Si-
quidem et lucus permansit in samaria. Et
non derelicti ioachaz de populo nisi quingenti
equites et decem currus et decem milia pe-
ditum. Perdiderat enim eos rex syrie et rede-
gerat quasi pulverem in tritura aree. Reli-
qua autem sermonum ioachaz et universa
que fecit sed et fortitudo eius nonne hec scrip-
ta sunt in libro sermonum dierum regum israel.
Dormivitque ioachaz cum patribus suis.
et sepelierunt eum in samaria. regnavitque
ioas filius eius pro eo. Anno tricesimo
septimo ioas regis iuda regnavit ioas
filius ioachaz super israel in samaria sede-
cim annis. Et fecit quod malum est in conspec-
tu domini. Non enim declinavit ab omnibus
peccatis ieroboam filii nabath qui peccare
fecit israel in ipsis ambulavit. Reliqua autem
sermonum ioas et universa que fecit. sed et
fortitudo eius quomodo pugnavit contra
amasiam regem iuda. nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum israel.
Et dormivit ioas cum patribus suis. iero-
boam autem sedit super solium eius. porro ioas
sepultus est in samaria cum regibus israel

Helyseus autem egrotabat infirmitate qua et
mortuus est. Descenditque ad eum Ioas rex
israhel et flebat coram eo. Dicebat. Pater mi
pater mi currus israhel et auriga eius. Et ait illi
helyseus. Affer arcum et sagittas. Cumque
attulissent ad eum arcum et sagittas. dixit ad
regem israhel. Pone manum tuam super arcum.
Et cum posuisset ille manum suam. superposu
it helyseus manus suas manibus regis et
ait. Aperi fenestram orientalem. Cumque
aperuisset. dixit helyseus. Iace sagittam.
Et iecit. Et ait helyseus. Sagitta salutis do
mini et sagitta salutis contra syriam. percu
tiesque syriam in affech donec consumas eam.
Et ait. Tolle sagittas. Qui cum tulisset. rur
sum dixit ei. Percute iaculo terram. Et cum
percussisset tribus vicibus et stetisset. iratus est
contra eum vir dei et ait. Si percussisses quin
quies aut sexies sive septies percussisses sy
riam usque ad consummationem. nunc autem
tribus vicibus percuties eam. Mortuus est ergo
helyseus et sepelierunt eum. Latrunculi
quoque de moab venerunt in terram in ipso
anno. Quidam autem sepelientes homi
nem viderunt latrunculos et proiecerunt
cadaver in sepulchro helysei. Quod cum
tetigisset ossa helysei revixit homo et stetit
super pedes suos. Igitur azael rex syrie af
flixit israhel cunctis diebus ioachaz. et misertus
est dominus eorum et reversus est ad eos propter pactum
suum quod habebat cum abraham ysa
ac et iacob. et noluit disperdere eos neque proice
re penitus usque in presens tempus. Mortu
us est autem azael rex syrie. et regnavit be
nadab filius eius pro eo. Porro ioas fi
lius ioachaz tulit urbes de manu bena
dab filii azael quas tulerat de manu
ioachaz patris sui iure prelii. Tribus
vicibus percussit eum ioas et reddidit civi
tates israhel. XIIII. C.

In anno secundo ioas filii ioachaz regis
israhel regnavit amasias filius ioas regis
iuda. Viginti quinque annorum erat cum
regnare cepisset. viginti autem et novem
annis regnavit in ierusalem. Nomen ma
tris eius ioaden de ierusalem. et fecit rectum co
ram domino. verumptamen non ut david
pater eius. Iuxta omnia que fecit ioas
pater suus. fecit nisi hoc tantum quod excelsa
non abstulit. Adhuc enim populus immola
bat et adolebat incensum in excelsis. Cumque
obtinuisset regnum percussit servos suos qui
interfecerant patrem eius regem. Filios autem
eorum qui occiderant non occidit. iuxta quod scrip
tum est in libro legis moysi sicut precepit
dominus moysi dicens. Non morientur patres
pro filiis neque filii morientur pro patribus sed unus
quisque in peccato suo morietur. Ipse percussit
edom in valle salinarum decem milia et ap
prehendit petram in prelio. Vocavitque nomen
eius iectehel usque in presentem diem. Tunc
misit amasias nuntios ad ioas filium
ioachaz filii iehu regis israhel dicens. Veni et
videamus nos. Remisitque ioas rex israhel
ad amasiam regem iuda dicens. Cardu
us libani misit ad cedrum que est in li
bano dicens. Da filiam tuam filio meo
uxorem. Transieruntque bestie saltus que
sunt in libano et conculcaverunt carduum. Per
cutiensque invaluisti super edom et sublevavit
te cor tuum. Contentus esto gloria et sede in
domo tua. Quare provocas malum ut cadas
tu et iuda tecum? Et non acquievit ama
sias. Ascenditque ioas rex israhel et viderunt
se ipse et amasias rex iuda in bethsames
oppido iude. Percussusque est iuda coram israhel
et fugerunt unusquisque in tabernacula sua.
Amasiam vero regem iuda filium ioas
filii ochozie cepit ioas rex israhel in bethsa
mis et adduxit eum in ierusalem et interrupit
murum ierusalem a porta effraym usque ad por
tam anguli quadringentis cubitis.
Tulitque omne aurum et argentum et uni
versa vasa que inventa sunt in domo domini et
in thesauris regis et obsides et reversus est in
samariam. Reliqua autem verborum ioas
que fecit et fortitudo eius qua pugnavit con
tra amasiam regem iuda nonne hec scrip
ta sunt in libro sermonum dierum regum israhel?
Dormivit ioas cum patribus suis et se
pultus est in samaria cum regibus israhel
et regnavit ieroboam filius eius pro eo.
Vixit autem amasias filius ioas rex
iuda postquam mortuus est ioas filius
ioachaz regis israhel viginti quinque an
nis. Reliqua autem sermonum amasie

nomine hec scripta sunt in libro sermonum die
rum regum iuda. Factaque est contra eum con
iuratio in ierusalem. At ille fugit in lachis. Mi
seruntque post eum in lachis et interfecerunt eum
ibi et asportauerunt in equis. sepultusque in ihe
rusalem cum patribus suis in ciuitate dauid.
Tulit autem uniuersus populus iude azariam
annos natum sedecim et constituerunt eum
regem pro amasia patre eius. Ipse edificauit
ahilam et restituit eam iude postquam dormi
uit rex cum patribus suis. Anno quintode
cimo amasie filii ioas regis iuda regna
uit ieroboam filius ioas regis israel in sama
ria quadraginta et uno anno et fecit ma
lum coram domino. Non recessit ab omnibus
peccatis ieroboam filii nabath qui peccare
fecit israel. Ipse restituit terminos israel ab in
troitu emath usque ad mare solitudinis
iuxta sermonem domini dei israel quem locu
tus est per seruum suum ionam filium ama
thi prophetam qui erat de geth que est in op
her. Vidit enim dominus afflictionem israel
amaram nimis. eo quod consumpti essent usque
ad clausos carceris et extremos et non esset
qui auxiliaretur israeli. Nec locutus est
dominus ut deleret nomen israel de sub celo sed sal
uauit eos in manu ieroboam filii ioas.
Reliqua autem sermonum ieroboam et
uniuersa que fecit et fortitudo eius qua pre
liatus est et quomodo restituit damascum
et emath iude in israel nonne hec scripta sunt
in libro sermonum dierum regum israel. Dormi
uitque ieroboam cum patribus suis regibus
israel. regnauitque azarias filius eius pro eo.
Anno uicesimo septimo .xv. Ie
roboam regis israel regnauit a
zarias filius amasie regis iude.
Sedecim annorum erat cum regnare cepisset
et quinquaginta duobus annis regnauit in ie
rusalem. Nomen matris eius iecelia de ie
rusalem. Fecitque quod erat placitum coram
domino iuxta omnia que fecerat amasias
pater eius. Verumptamen excelsa non est
demolitus adhuc enim populus sacrifica
bat et adolebat incensum in excelsis. Percus
sit autem dominus regem et fuit leprosus usque
ad diem mortis sue. et habitabat in domo
libera seorsum. Ioathan uero filius regis
gubernabat palatium et iudicabat popu
lum terre. Reliqua autem sermonum azarie et uni
uersa que fecit nonne scripta sunt in libro
uerborum dierum regum iuda. Et dormiuit aza
rias cum patribus suis. sepelieruntque eum
cum maioribus suis in ciuitate dauid et regna
uit ioathan filius eius pro eo. Anno tri
cesimo octauo azarie regis iude regnauit
zacharias filius ieroboam super israel in sa
maria sex mensibus et fecit quod malum est
coram domino sicut fecerant patres eius. Non
recessit a peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel. Coniurauit autem contra eum
sellum filius iabes in samaria. Percussitque
eum palam et interfecit. regnauitque pro eo. Re
liqua autem uerborum zacharie nonne hec
scripta sunt in libro sermonum dierum regum
israel. Iste est sermo domini quem locutus est dominus
ad ieu dicens. Filii tui usque ad quartam
generationem sedebunt super thronum
israel. Factumque est ita. Sellum filius iabes
regnauit tricesimo nono anno azarie re
gis iude. Regnauit autem uno mense et ascen
dit manahen filius gaddi de thersa. ue
nitque in samariam et percussit sellum filium
iabes in samaria et interfecit eum regna
uitque pro eo. Reliqua autem sermonum sel
lum et coniuratio eius per quam tetendit insi
dias nonne hec scripta sunt in libro sermo
num dierum regum israel. Tunc percussit ma
nahen thersam et omnes qui erant in ea et
terminos eius de thersa. Noluerant enim a
perire ei. et interfecit omnes pregnantes eius et
scidit eas. Anno tricesimo nono azarie
regis iuda regnauit manahen filius
gaddi super israel decem annis in samaria.
Fecit quod erat malum coram domino. non re
cessit a peccatis ieroboam filii nabath qui
peccare fecit israel cunctis diebus eius. Ve
niebat phul rex assyriorum in terram et
dabat manahen phul mille talenta
argenti ut esset ei in auxilio et firmaret reg
num eius. Indixit manahen argen
tum super israel cunctis potentibus et diuitibus
ut daret regi assyriorum quinquaginta si
clos argenti per singulos annos. Reuer
susque est rex assyriorum et non est moratus in
thersa. Reliqua autem sermonum ma

nahem et universa que fecit nonne scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Et dormivit manahem cum patribus suis. regnavitque phaceia filius eius pro eo. Anno quinquagesimo azarie regis iude regnavit phaceia filius manahem super israel in samaria biennio et fecit quod erat malum coram domino. Non recessit a peccatis ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel. Coniuravit autem adversus eum phacee filius romelie dux exercitus eius et percussit eum in samaria in turre domus regie iuxta argob et iuxta arye et cum eo quinquaginta viros de filiis galaaditarum et interfecit eum et regnavit pro eo. Reliqua autem sermonum phaceie et universa que fecit nonne scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Anno quinquagesimo secundo azarie regis iude regnavit phacee filius romelie super israel in samaria viginti annis et fecit quod malum erat coram domino. Non recessit a peccatis ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel. In diebus phacee regis israel venit teglatphalasar rex assur et cepit aion et abel domum maacha et ianoe et cedes et asor et galaad et galyleam et universam terram neptalym et transtulit eos in assyrios. Coniuravit autem et tetendit insidias osee filius hela contra phacee filium romelie et percussit eum et interfecit. regnavitque pro eo vicesimo anno ioathan filii ozie. Reliqua autem sermonum phacee et universa que fecit nonne scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. c.

Anno secundo phacee filii romelie regis israel. regnavit ioathan filius ozie regis iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius ierusa filia sadoch. Fecitque quod erat placitum coram domino iuxta omnia que fecit ozias pater suus operatus est. verumptamen excelsa non abstulit. Adhuc populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. c. Ipse edificavit portam domus domini sublimissimam. Reliqua autem sermonum ioathan et universa que fecit nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? In diebus illis cepit dominus mittere in iudam rasyn regem syrie et phacee filium romelie. Et dormivit ioathan cum patribus suis et sepultus est cum eis in civitate david patris sui et regnavit achaz filius eius pro eo.

XVI.

Anno septimodecimo phacee filii romelie regnavit achaz filius ioathan regis iude. Viginti annorum erat achaz cum regnare cepisset et sedecim annis regnavit in ierusalem. Non fecit quod erat placitum in conspectu domini dei sui sicut david pater eius. Sed ambulavit in via regum israel. Insuper et filium suum consecravit transferens per ignem secundum ydola gentium que dissipavit dominus coram filiis israel. Immolabat quoque victimas et adolebat incensum in excelsis. et in collibus et sub omni ligno frondoso. Tunc ascendit rasyn syrie rex et phacee filius romelie rex israel in ierusalem ad preliandum. Cumque obsiderent achaz non valuerunt superare eum. In tempore illo restituit rasyn rex syrie ahylam syrie et eiecit iudeos de ahyla et ydumei et syri venerunt in ahylam et habitaverunt ibi usque in diem hanc. Misit autem achaz nuncios ad teglatphalasar regem assyriorum dicens. Servus tuus et filius tuus ego sum. Ascende et salvum me fac de manu regis syrie et de manu regis israel qui consurrexerunt adversum me. Et cum collegisset achaz aurum et argentum quod inveniri potuit in domo domini et in thesauris regis misit regi assyriorum munera. qui et acquievit voluntati eius. Ascendit enim rex assyriorum in damascum et vastavit eam et transtulit habitatores eius cyrenen. rasyn autem interfecit. Perrexitque rex achaz in occursum teglatphalasar regi assyriorum in damascum. Cumque vidisset altare damasci. misit rex achaz ad uriam sacerdotem exemplar eius et similitudinem iuxta omne opus eius. Extruxitque urias sacerdos altare iuxta omnia que preceperat rex achaz de damasco. ita fecit urias sacerdos donec veniret rex achaz de damasco. Cumque venisset rex de damasco vidit altare et veneratus est illud. Ascenditque et immolavit holocausta et sacrificium suum et libavit libamina et fudit sanguinem pacificorum que obtulerat super altare. Porro altare ereum quod erat coram domino

transtulit de facie templi et de loco altaris et de lo
co templi domini. posuitque illud ex latere al
taris ad aquilonem. Precepit quoque rex a
chaz urie sacerdoti dicens. Super altare ma
ius offer holocaustum matutinum et sacrifi
cium vespertinum et holocaustum regis et
sacrificium eius et holocaustum universi popu
li terre et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem
sanguinem holocausti et universum sangui
nem victime super illud effundes. Altare vero
ereum erit paratum ad voluntatem meam. Fe
cit igitur urias sacerdos iuxta omnia que
preceperat ei rex achaz. Tulit autem rex achaz
celatas bases et luterem qui erat desuper et ma
re deposuit de bubus ereis qui sustentabant
illud et posuit super pavimentum stratum la
pide. Musach quoque sabbati quod edificaverat
in templo et ingressum regis exterius convertit
in templum domini propter regem assyriorum. Reliqua
autem verborum achaz et omnia que fecit nonne
hec scripta sunt in libro sermonum dierum
regum iuda. Dormivit itaque achaz cum
patribus suis et sepultus est cum eis in civitate
david et regnavit ezechias filius eius pro eo.

osee 15 Anno duodecimo achaz ·XVII· C·
regis iuda regnavit osee filius he
la in samaria super israel novem annis
fecitque malum coram domino. sed non sicut re
ges israel qui ante eum fuerant. Contra
hunc ascendit salmanasar rex assyriorum
et factus est ei osee servus. reddebatque ei tri
buta. Cumque deprehendisset rex assyriorum
osee quod rebellare nitens misisset nuncios
ad sua regem egipti. ne prestaret tributa
regi assyriorum sicut singulis annis solitus
erat obsedit eum et vinctum misit in carcerem.
Pervagatusque est omnem terram et ascendens
samariam obsedit eam tribus annis. An
no autem nono osee cepit rex assyriorum sa
mariam et transtulit israel in assyrios po
suitque eos in ala et in habor iuxta flu
vium gozam in civitatibus medorum. Factum est
autem cum peccassent filii israel coram deo
suo qui eduxerat eos de terra egipti de ma
nu pharaonis regis egipti coluerunt de
os alienos et ambulaverunt iuxta ritum
gentium quas consumpserat dominus in conspectu
filiorum israel et regum israel quia similiter fe
cerant. Et offenderunt filii israel verbis non rectis
dominum deum suum et edificaverunt sibi excelsa
in cunctis urbibus suis a turre custodum usque
ad civitatem munitam. Feceruntque sibi sta
tuas et lucos in omni colle sublimi et subter
omne lignum nemorosum et adolebant
ibi incensum super aras in morem gentium
quas transtulerat dominus a facie eorum. Feceruntque
verba pessima irritantes dominum et coluerunt
inmundicias de quibus dominus precepit
eis ne facerent verbum hoc. Et testificatus
est dominus in israel et in iuda per manum omnium
prophetarum et videntium dicens. Revertimini
a viis vestris pessimis et custodite precepta
mea et cerimonias meas iuxta omnem le
gem quam precepi patribus vestris. et sicut mi
si ad vos in manu servorum meorum prophetarum.
Qui non audierunt sed induraverunt cervicem
suam iuxta cervicem patrum suorum qui
noluerunt obedire domino deo suo. et ab
iecerunt legitima eius et pactum quod pepi
git cum patribus eorum et testificationes quibus
contestatus est eos. secutique sunt vanitates
et vane egerunt. Et secuti sunt gentes que
erant per circuitum eorum super quibus preceperat
dominus eis ut non facerent sicut et ille fa
ciebant. Et dereliquerunt omnia precepta domini dei
sui. feceruntque sibi conflatiles duos vitulos et
lucos et adoraverunt universam miliciam celi
servieruntque baal et consecraverunt filios
suos et filias suas per ignem. Et divinationibus
inserviebant et auguriis et tradiderunt
se ut facerent malum coram domino et irrita
rent eum. Iratusque est dominus vehementer
israheli et abstulit eos de conspectu suo et
non remansit nisi tribus iuda tantummodo
sed nec ipse iuda custodivit mandata domini
dei sui. Verum ambulavit in erroribus israel
... (continued):
Sed et iuda nec ipse custodivit ...

usque quo auferret dominus israel a facie sua sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum prophetarum. Translatusque est israel de terra sua in assyrios usque in diem hanc. Adduxit autem rex assyriorum populum de babylone et de chuta et de avah et de emath et de sepharvaim et collocavit eos in civitatibus samarie pro filiis israel qui possederunt samariam et habitaverunt in urbibus eius. Cumque ibi habitare cepissent non timebant dominum. Et inmisit in eos dominus leones qui interficiebant eos. Nunciatumque est regi assyriorum et dictum. Gentes quas transtulisti et habitare fecisti in civitatibus samarie ignorant legitima dei terre. Et inmisit in eos dominus leones et ecce interficiunt eos eo quod ignorent ritum dei terre. Precepit autem rex assyriorum dicens. Ducite illuc unum de sacerdotibus quos inde captivos adduxistis et vadat et habitet cum eis et doceat eos legitima dei terre. Igitur cum venisset unus de sacerdotibus hiis qui captivi fuerant ducti de samaria habitavit in bethel et docebat eos quomodo colerent dominum. Et unaqueque gens fabricata est deum suum. posueruntque eos in fanis excelsis que fecerant samarite gens et gens in urbibus suis in quibus habitabant. Viri enim babylonii fecerunt sochothbenoth. viri autem chutei fecerunt nergel. et viri de emath fecerunt asima. Porro evei fecerunt nebaaz et tharthan. Hii autem qui erant de sepharvaim conburebant filios suos igni adramelech et anamelech diis sepharvaim et nichilominus colebant dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis populi sacerdotes excelsorum et ponebant eos in fanis sublimibus. Et cum dominum colerent et diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium de quibus translati fuerant samariam usque in presentem diem morem sequuntur antiquum. Non timent dominum neque custodiunt cerimonias eius et iudicia et legem et mandatum quod preceperat dominus filiis iacob quem cognominavit israel et percusserat cum eis pactum et mandaverat eis dicens. Nolite timere deos alienos et non adoretis eos neque colatis et non immoletis eis. sed dominum deum vestrum qui eduxit vos de terra egipti in fortitudine magna et brachio extento ipsum timete illum adorate et ipsi immolate. Cerimonias quoque et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis custodite. ut faciatis cunctis diebus et non timeatis deos alienos et pactum quod percussit vobiscum nolite oblivisci. nec colatis deos alienos sed dominum deum vestrum timete et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum. Illi vero non audierunt. sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant. Fuerunt igitur gentes iste timentes quidem dominum sed nichilominus et idolis suis servientes. Nam et filii eorum et nepotes sicut fecerunt patres sui. ita faciunt usque in presentem diem.

XVIII.

Anno tercio osee filii hela regis israel regnavit ezechias filius achaz regis iuda. Viginti quinque annorum erat cum regnare cepisset et viginti novem annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius abisa filia zacharie. Fecitque quod erat bonum coram domino iuxta omnia que fecerat david pater suus. Ipse dissipavit excelsa et contrivit statuas et succidit lucos confregitque serpentem eneum quem fecerat moyses. Siquidem usque ad illud tempus filii israel adolebant ei incensum. Vocavitque nomen eius noestan. et in domino deo israel speravit. Itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus iuda. sed neque in hiis qui ante eum fuerant. Et adhesit domino et non recessit a vestigiis eius. Fecitque mandata eius que preceperat dominus moysi. Unde et erat dominus cum eo in cunctis ad que procedebat sapienter se agebat. Rebellavit quoque contra regem assyriorum et non servivit ei. Ipse percussit philisteos usque ad gazam et omnes terminos eorum a turre custodum usque ad civitatem munitam. Anno quarto regis ezechie. qui erat annus septimus osee filii hela regis israel ascendit salmanasar rex assyriorum samariam et oppugnavit eam et cepit. Nam post annos tres anno sexto ezechie. id est nono anno osee regis israel capta est samaria. Et transtulit rex assyriorum israel in assyrios collocavitque eos in ahala et in abor fluviis go

zam in civitatibus medorum. quia non audi
erunt vocem domini dei sui sed pregressi sunt
pactum eius. Omnia que preceperat moy
ses servus domini non audierunt neque fecerunt.
Anno quartodecimo regis ezechie ascendit
sennacherib rex assyriorum ad universas civi
tates iuda munitas et cepit eas. Tunc misit
ezechias rex iuda nuncios ad regem as
syriorum in lachis dicens. Peccavi. Recede
a me et omne quod imposueris michi feram. In
dixit itaque rex assyriorum ezechie regi iude
trecenta talenta argenti et triginta talenta
auri. Deditque ezechias omne argentum
quod repertum fuerat in domo domini et in thesau
ris regis. In tempore illo confregit ezechias va
lvas templi domini et laminas auri quas
ipse affixerat et dedit eas regi assyriorum.
Misit autem rex assyriorum tharthan
et rapsacen de lachis ad regem ezechiam
in manu valida in ierusalem. Qui cum as
cendissent venerunt in ierusalem et steterunt iux
ta aque ductum piscine superioris que
est in via agri fullonis vocaveruntque regem.
Egressus est autem ad eos elyachym filius
helchie prepositus domus et sobna scriba
et ioahe filius asaph a commentariis. Dix
itque ad eos rapsaces. Loquimini ezechie
Hec dicit rex magnus rex assyriorum. Que
est ista fiducia qua niteris? Forsitan inisti
consilium ut prepares te ad prelium. In quo con
fidis ut audeas rebellare? An speras in ba
culo harundineo atque confracto egipto
super quem si incubuerit homo comminutus
ingredietur manum eius et perforabit eam.
Sic est pharao rex egipti omnibus qui con
fidunt in eum. Quod si dixeritis in domino deo nostro
habemus fiduciam nonne iste est cuius
abstulit ezechias excelsa et altaria et precep
it iude et ierusalem dicens ante altare hoc ado
rabitis in ierusalem. Nunc igitur transite
ad dominum meum regem assyriorum et dabo
vobis duo milia equorum et videte an habere
valeatis ascensores eorum. Et quomodo pote
ritis resistere ante unum satrapam de servis
domini mei minimis? An fiduciam habes
in egipto propter currus et equites? Numquid
sine domini voluntate ascendi ad locum
istum ut demolirer eum? Dominus in di

xit. ascende ad terram hanc et demolire eam.
Dixerunt autem elyachym filius helchie
et sobna et ioahe rapsaci. Precamur ut lo
quaris nobis servis tuis syriace siquidem
intelligimus linguam hanc et non loquaris
nobis iudaice audiente populo qui est super
murum. Respondit eis rapsaces dicens.
Numquid ad dominum tuum et ad te misit
me dominus meus ut loquerer sermones hos et
non potius ad viros qui sedent super murum
ut comedant stercora sua et bibant urinam
suam. Stetit itaque rapsaces et exclama
vit voce magna iudaice et ait. Audite verba
regis magni regis assyriorum. Hec dicit
rex. Non vos seducat ezechias. Non enim
poterit eruere vos de manu mea. Neque fidu
ciam vobis tribuat super domino dicens.
eruens liberabit nos dominus et non tradetur
civitas hec in manu regis assyriorum
Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit
rex assyriorum. Facite mecum quod vobis
est utile et egredimini ad me et comedet unus
quisque de vinea sua et de ficu sua et bibetis
aquas de cisternis vestris donec veniam et
transferam vos in terram que similis est ter
re vestre in terram fructiferam et fertilem vini
terram panis et vinearum terram olivarum
et olei ac mellis et vivetis et non moriemini
Nolite audire ezechiam. qui vos deci
pit dicens dominus liberabit nos. Numquid
liberaverunt dii gentium terram suam de ma
nu regis assyriorum? Ubi est deus emath et
arphat. Ubi est deus sepharvaym ana et
ava? Numquid liberaverunt samariam de
manu mea? Quinam illi sunt in universi
s diis terrarum qui eruerunt regionem suam
de manu mea ut possit eruere dominus ierusalem
de manu mea. Tacuit itaque populus et non
respondit ei quicquam. Siquidem preceptum
regis acceperant ut non responderent ei. Ve
nitque elyachym filius helchie prepositus
domus et sobna scriba et ioahe filius asaf
a commentariis ad ezechiam scissis ves
tibus et nunciaverunt ei verba rapsacis. x
Que cum audisset rex ezechias ix
scidit vestimenta sua et opertus
est sacco. Ingressusque est domum
domini et misit helyachym prepositum do

mus ⁊ sobnam scribam ⁊ senes de sacerdotib;
optos saccis ad ysaiam prophetam filium
amos qui dixerunt. Hec dicit ezechyas.
Dies increpacionis ⁊ tribulacionis ⁊ bla
sphemie dies iste. Quia venerunt filii usq; ad
partum ⁊ vires nõ habz parturiens. Si forte
te audiat dominus deus tuus universa ver
ba rapsacis quem misit rex assyriorum
dñs suus ut exprobraret deum viventem
⁊ argueret verbis que audivit dñs deus
tuus ⁊ fac orõnem pro reliquiis hys que
reperte sunt. Venerunt ergo servi regis eze
chie ad ysaiam dixitq; eis ysaias. Hec
dicite domino vestro. Hec dicit dñs. No
li timere a facie sermonum quos audisti
quib; blasphemaverunt pueri regis assyri
orum me. Ecce ego immittam ei spm̄ ⁊ au
diet nuncium ⁊ revertetur in terram suam ⁊ de
iciam eum gladio in terra sua. Reversus ē
igitur rapsaces ⁊ invenit regem assyrio
rum expugnantem lobnam. Audierat
enim qd̄ recessisset de lachis. Cumq; audisset
de tharacha rege ethyopie dicentib; ecce egres
sus est ut pugnet adversum te ut vidit contra
eum misit nuncios ad ezechiam dicens.
Hec dicite ezechie regi iude. Non te sedu
cat dñs deus tuus in quo habes fiduciam
neq; dicas non tradetur ierusalem in manu re
gis assyriorum. Tu enim ipse audisti q̃
fecerunt reges assyriorum omnib; terris
quomõ vastaverunt eas. Num ergo so
lus poteris liberari. Numquid liberaverunt
dii gencium singulos quos vastaverunt
patres mei gozan videlicet ⁊ aran ⁊ reseph
⁊ filios eden qui erant in thalasar. Ubi
est rex emath ⁊ rex arfath ⁊ rex civitatis
sepharvaym ana ⁊ ava. Itaq; cum acce
pisset ezechias litteras de manu nuncio
rum ⁊ legisset eas ascendit in domum dñi ⁊
expandit eas coram domino ⁊ oravit
in conspectu eius dicens. Domine ds̄ isrl̄ q̃
sedes sup cherubyn tu es deus solus regum
omnium terre tu fecisti celum ⁊ terram incli
na aurem tuam ⁊ audi. aperi oculos tuos
⁊ vide ⁊ audi omnia verba sennacherib q̃
misit ut exprobraret nobis deum viventem.
Vere dñe dissipaverunt reges assyrio
rum gentes ⁊ terras omnium ⁊ miserunt deos

eorum in ignem. Non enim erant dii s; opera
manuum hominum ex lapide ⁊ ligno ⁊ com
miverunt eos. Nunc igitur domine ds̄ nr̄
salvos nos fac de manu eorum ut sciant oĩa
regna terre quia tu es dñs deus solus. Mi
sit aũt ysaias filius amos ad ezechiam
dicens. Hec dicit dñs deus isrl̄. Que depre
catus es me sup sennacherib rege assyrio
rum audivi. Iste est sermo quem locutus
ē dñs de eo. Sprevit te ⁊ subsannavit te virgo
filia syon. post tergum tuum movit caput
filia ierlm. Cui exprobrasti ⁊ quem blas
phemasti ⁊ contra quem exaltasti vocem tu
am ⁊ elevasti in excelsum oculos tuos.
Contra sanctum isrl̄. p manum servorum
tuorum exprobrasti domino ⁊ dixisti. In multi
tudine curruum meorum ascendi excelsa
montium in summitate libani ⁊ succidi
sublimes cedros eius ⁊ electas abietes eius
⁊ ingressus sum usq; ad summos eius saltus
carmeli eius. Ego fodi ⁊ bibi aquas a
lienas ⁊ siccavi vestigiis pedum meorum
omnis aquas clausas. Numquid non audis
ti quid antiquitus fecerim. Ex diebus antiquis
plasmavi illud. ⁊ nunc adduxi. Eritq;
in ruinam collium pugnancium civitates
munite ⁊ qui sedent in eis humiles ma
nu contremuerunt ⁊ confusi sunt. Facti sunt
quasi fenum agri ⁊ virens herba tectorum
que arefacta est antequam veniret ad ma
turitatem. Habitaculum tuum ⁊ egressum
tuum ⁊ introitum tuum ⁊ viam tuam ego pres
civi ⁊ furorem tuum contra me. Insanivisti ĩ me
⁊ superbia tua ascendit in aures meas. Po
nam itaq; circulum in naribus tuis ⁊ fre
num in labiis tuis. ⁊ reducam te in via
per quam venisti. Tibi aũt ezechia erit
signum hoc. Comede hoc anno qd̄ reppe
ris. In scdo aũt anno que sponte nascunt.
Porro in anno tercio seminate ⁊ metite ⁊
plantate vineas ⁊ comedite fructus ea
rum. Et qd̄cumq; reliquum fuit de domo iuda
mittet radicem deorsum ⁊ faciet fructum
sursum. De ierlm quippe egredientur
reliquie ⁊ qd̄ salvetur de monte syon. Ze
lus dñi exercituum faciet hoc. Quam ob
rem hec dicit dñs de rege assyriorum. Non
ingredietur urbem hanc nec mittet ibi sa

sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec cir-
cumdabit eam munitio. Per viam qua ve-
nit revertetur: et civitatem hanc non ingredi-
etur, dicit dominus. Protegamque urbem hanc
et salvabo eam propter me et propter David servum
meum. Factum est igitur in nocte illa, venit
angelus domini et percussit in castris assyriorum
centum octoginta quinque milia. Cumque
diluculo surrexisset, vidit omnia corpora
mortuorum: et recedens abiit. Et reversus est Sen-
nacherib rex assyriorum et mansit in Ninive.
Cumque adoraret in templo Nesrach deum
suum, Adramelech et Sarasar filii eius per-
cusserunt eum gladio. Fugeruntque in terram
armeniorum: et regnavit Asaraddon filius eius pro eo.
In diebus illis egrotavit Ezechias · xx · c.
usque ad mortem: et venit ad eum Ysayas fi-
lius Amos propheta, dixitque ei: Hec dicit do-
minus deus: Dispone domui tue, quia mo-
rieris tu et non vives. Qui convertit faciem
suam ad parietem et oravit ad dominum di-
cens: Obsecro domine, memento quomodo
ambulaverim coram te in veritate et in corde
perfecto et quod placitum est coram te fecerim.
Flevitque Ezechias fletu magno. Et ante-
quam egrederetur Ysayas mediam partem
atrii, factus est sermo domini ad eum dicens:
Revertere et dic Ezechie duci populi mei: Hec
dicit dominus deus David patris tui: Audi-
vi orationem tuam et vidi lacrimam tuam:
et ecce sanavi te. Die tertio ascendes in tem-
plum domini: et addam diebus tuis quindecim
annos. Sed et de manu regis assyriorum
liberabo te et civitatem hanc, et protegam ur-
bem istam propter me et propter David servum me-
um. Dixitque Ysaias: Afferte massam
ficorum. Quam cum attulissent et posuissent
super ulcus eius, curatus est. Dixerat autem
Ezechias ad Ysaiam: Quod erit signum quia
dominus me sanabit, et quia ascensurus
sum die tertio in templum domini? Cui ait Ysai-
as: Hoc signum erit a domino, quod facturus
sit dominus sermonem quem locutus est: Vis
ut ascendat umbra decem lineis, an ut re-
vertatur totidem gradibus? Et ait Ezechias:
Facile est umbram crescere decem lineis,
nec hoc volo ut fiat: sed ut revertatur retror-
sum decem gradibus. Invocavit itaque
Ysaias propheta dominum, et reduxit umbram per li-
neas quibus iam descenderat in horologio
Achaz, retrorsum decem gradibus. In tempore illo misit
Merodach Baladan filius Baladan rex
babiloniorum litteras et munera ad Ezechiam.
Audierat enim quod egrotasset Ezechias.
Letatus est autem in adventu eorum Ezechi-
as, et ostendit eis domum aromatum et au-
rum et argentum et pigmenta varia, unguen-
ta quoque, et domum vasorum suorum et omnia
que habere poterat in thesauris suis. Non
fuit verbum quod non monstraret eis Ezechi-
as in domo sua et in omni potestate sua.
Venit autem Ysaias propheta ad regem Eze-
chiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti,
aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias:
De terra longinqua venerunt ad me de Baby-
lone. At ille respondit: Quid viderunt in
domo tua? Ait Ezechias: Omnia quecumque
sunt in domo mea viderunt: nichil est quod
non monstraverim eis in thesauris meis.
Dixit itaque Ysayas Ezechie: Audi sermo-
nem domini. Ecce venient dies, et auferen-
tur omnia que in domo tua sunt, et que
condiderunt patres tui usque in diem hanc, in
Babylonem: non remanebit quicquam, a-
it dominus. Sed et de filiis tuis qui egredien-
tur de te, quos generabis, tollentur, et erunt eunu-
chi in palatio regis Babylonis. Dixitque
Ezechias ad Ysaiam: Bonus est sermo
domini quem locutus est. Sit tantum pax
et veritas in diebus meis. Reliqua autem sermo-
num Ezechie et omnis fortitudo eius, et
quomodo fecerit piscinam et aqueductum, et in-
duxerit aquas in civitatem, nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?
Dormivitque Ezechias · xxi · c.
cum patribus suis: et regnavit Ma-
nasses filius eius pro eo. Duode-
cim annorum erat Manasses cum regnare
cepisset, et quinquaginta quinque annis reg-
navit in Ierusalem. Nomen matris eius Ha-
siba. Fecitque malum in conspectu domini
iuxta ydola gentium quas delevit dominus
a facie filiorum Israel. Conversusque est et edifi-
cavit excelsa que dissipaverat pater eius,
et erexit aras Baal, et fecit lucos sicut fe-
cerat Achab rex Israel, et adoravit omne

militiam celi et coluit eam. Extruxitque a-
ras in domo domini de qua dixit dominus in Ie-
rusalem ponam nomen meum ibi. Et extru-
xit altaria universe militie celi in duobus
atriis templi domini. Et transduxit filium suum
per ignem et ariolatus est et observavit au-
guria et fecit phitones et aruspices multi-
plicavit ut faceret malum coram domino
et irritaret eum. Posuit quoque ydolum
luci quem fecerat in templo domini super quo
locutus est dominus ad david et ad salomonem
filium eius in templo hoc et in ierusalem quam ele-
gi de cunctis tribubus israel ponam nomen
meum in sempiternum et ultra non faciam
commoveri pedem israel de terra quam dedi patribus
eorum. Sic tamen si custodierint opere omnia
que precepi eis et universam legem quam man-
davit eis servus meus moyses. Illi vero
non audierunt sed seducti sunt a manasse
ut facerent malum super gentes quas contrivit
dominus a facie filiorum israel. Locutusque est dominus in
manu servorum suorum prophetarum dicens. Quia
fecit manasses rex iuda abhominationes
istas pessimas super omnia que fecerunt
amorrei ante eum et peccare fecit etiam iu-
dam in immundiciis suis. Propterea hec dicit
dominus deus israel. Ecce ego inducam mala super
iudam et ierusalem. ut quicumque audierit
tinniant ambe aures eius. Et extendam
super ierusalem funiculum samarie et pondus
domus achab et delebo ierusalem sicut deleri
solent tabule delens vertam et ducam cre-
brius stilum super faciem eius. Dimittam
reliquias vero hereditatis mee et tradam
eas in manu inimicorum eius. Eruntque in
vastitate et rapina cunctis adversariis eorum
eo quod fecerint malum coram me et perse-
veraverint irritantes me. ex die qua egres-
si sunt patres eorum de egipto usque in die-
hanc. Insuper et sanguinem innoxium fu-
dit manasses multum nimis donec im-
pleret ierusalem usque ad os absque peccatis suis
quibus peccare fecit iudam ut faceret ma-
lum coram domino. Reliqua autem sermo-
num manasse et universa que fecit et pec-
catum eius quod peccavit. nonne hec scripta
sunt in libro sermonum dierum regum iuda.
Dormivitque manasses cum patribus suis

et sepultus est in orto domus sue. in orto aza
et regnavit amon filius eius pro eo. Viginti
et duorum annorum erat amon cum regnare
cepisset. duobus autem annis regnavit in ierusalem
Nomen matris eius mesalameth filia
arus de iecheba. Fecitque malum in conspectu
domini sicut fecerat manasses pater eius.
Et ambulavit in omni via per quam ambula-
verat pater eius. servivitque inmundiciis quibus
servierat pater eius et adoravit eas et dereliquit
dominum deum patrum suorum et non ambula-
vit in via domini. Tetenderuntque ei insidias ser-
vi sui. et interfecerunt regem in domo sua. Per-
cussit autem populus terre omnes qui coniura-
verant contra regem amon et constituerunt sibi
regem yosiam filium eius pro eo. Reliqua
autem sermonum amon que fecit nonne
scripta sunt in libro sermonum dierum regum
iuda. Dormivitque amon cum patribus
suis. sepelieruntque eum in sepulcro azam
in orto et regnavit yosias filius eius pro eo.
Octo annorum erat yosias. XXII.
cum regnare cepisset. et triginta
uno anno regnavit in ierusalem. No-
men matris eius ydida filia fadaia de
besecath. Fecitque quod erat placitum coram
domino et ambulavit per omnes vias da-
vid patris sui. non declinavit ad dexteram
sive ad sinistram. Anno autem decimo oc-
tavo regis yosie. misit rex saphan filium
asia filii mesullam scribam templi do-
mini dicens ei. Vade ad helchiam sacerdotem
magnum ut confletur pecunia que illa-
ta est in templum domini quam collegerunt
ianitores templi a populo. deturque fabris per
prepositos domus domini. qui et distribuant
eam hiis qui operantur in templo domini ad
instauranda sartha tecta templi domini
tignariis videlicet et cementariis et hiis
qui interrupta componunt et ut emantur
ligna et lapides de lapidicinis ad instau-
randum templum domini. Verumptamen non
supputetur eis argentum quod accipiunt sed in
potestate habeant et in fide. Dixit autem
helchias pontifex ad saphan scribam.
Librum legis reperi in domo domini. Dedit-
que helchias volumen saphan scribe qui et
legit illud. Venit quoque saphan scriba

ad regem et renuntiavit ei quod preceperat et ait.
Conflaverunt servi tui pecuniam que reperta
est in domo domini et dederunt ut distribu
eretur fabris a prefectis operum templi domini.
Narravit quoque Saphan scriba regi dicens
Librum dedit michi Helchias sacerdos dei
Quem cum legisset Saphan coram rege
et audisset verba rex libri legis domini scidit
vestimenta sua et precepit Helchie sacerdoti
et Achicam filio Saphan et Achobor filio
Mycha et Saphan scribe et Asaie servo regis
dicens. Ite et consulite dominum super me et super
populum et super omnem Iudam de verbis voluminis
istius quod inventum est. Magna enim ira
domini succensa est contra nos quia non au
dierunt patres nostri verba libri huius ut fa
cerent omne quod scriptum est nobis. Ierunt itaque
Helchias sacerdos et Achicam et Achobor et
Saphan et Asaia ad Oldam prophetissam uxorem
Sellum filii Thecue filii Araas custodis ve
stium que habitabat in Ierusalem in secunda. Locuti
que sunt ad eam et illa respondit eis. Hec
dicit dominus deus Israel. Dicite viro qui misit
vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce ego addu
cam mala super locum hunc et super habita
tores eius omnia verba legis que legit
rex Iuda quia dereliquerunt me et sacrifica
verunt diis alienis irritantes me in cunctis
operibus manuum suarum. Et succendetur indig
natio mea in loco hoc et non extinguetur.
Regi autem Iuda qui misit vos ut consule
retis dominum sic dicetis. Hec dicit dominus deus Israel
Pro eo quod audisti verba voluminis et perter
ritum est cor tuum et humiliatus es coram
domino auditis sermonibus contra locum
istum et habitatores eius quod videlicet fierent
in stuporem et in maledictum et scidisti ve
stimenta tua et flevisti coram me. et ego
audivi ait dominus. Idcirco colligam te
ad patres tuos et colligeris in sepulcrum
tuum in pace ut non videant oculi tui
omnia mala que inducturus sum
super locum istum. .XXIII. C.
Et renuntiaverunt regi quod dixerat.
Qui misit et congregati sunt ad eum
omnes senes Iuda et Ierusalem. Ascen
ditque rex in templum domini et omnes viri Iu
da universique qui habitabant in Ierusalem
cum eo sacerdotes et prophete et omnis populus a
parvo usque ad magnum. Legitque cunctis
audientibus omnia verba libri federis domini
qui inventus est in domo domini. Stetit
que rex super gradum et percussit fedus coram
domino ut ambularent post dominum et custodi
rent precepta eius et testimonia et cerimonias
in omni corde et in tota anima et suscitarent
verba federis huius que scripta erant in libro
isto. Acquievitque populus pacto. Et prece
pit rex Helchie pontifici et sacerdotibus secundi
ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo
domini omnia vasa que facta fuerant Baal
et in luco et universe militie celi et combussit
ea foris Ierusalem in convalle Cedron et tulit pul
verem eorum in Bethel et delevit aruspices quos
posuerant reges Iuda ad sacrificandum
in excelsis per civitates Iuda et in circuitu
Ierusalem et eos qui adolebant incensum Baal
et soli et lune et duodecim signis et omni
militie celi et efferri fecit lucum de domo domini
foras Ierusalem in convalle Cedron et combus
sit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit
super sepulcra vulgi. Destruxit quoque edi
culas effeminatorum que erant in domo
domini pro quibus mulieres texebant quasi do
munculas luci. Congregavitque omnes
sacerdotes de civitatibus Iuda et contaminavit
excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa
usque Bersabee et destruxit aras portarum
in introitu hostii Iosue principis civita
tis quod erat ad sinistram porte civitatis
Verumptamen non ascendebant sacerdo
tes excelsorum ad altare domini in Ierusalem sed tan
tum comedebant azima in medio fratrum
suorum. Contaminavit quoque Topheth quod
est in convalle filii Ennon ut nemo consecra
ret filium suum aut filiam per ignem Mo
loch. Abstulit quoque equos quos dede
rant reges Iude soli in introitu templi
domini iuxta exedram Nathanmelech eu
nuchi qui erat in Farurim currus autem
solis combussit igni. Altaria quoque
que erant super tecta cenaculi Achaz que
fecerant reges Iuda et altaria que fece
rat Manasses in duobus atriis templi
domini destruxit rex et cucurrit inde et disper
sit cinerem eorum in torrentem Cedron. Ex

Ioathas Ioachim

excelsa quoque que erant in ierusalem ad dexteram partem
montis offensionis que edificaverat salomon
rex israel astaroth ydolo sydoniorum et
chamos offensioni moab et melchom
abhominationi filiorum amon polluit rex
et contrivit statuas et succidit lucos reple-
vitque loca eorum ossibus mortuorum. Insuper
et altare quod erat in bethel et excelsum quod fe-
cerat ieroboam filius nabath qui peccare
fecit israel et altare illud et excelsum destruxit
atque combussit et comminuit in pulverem
succenditque etiam lucum. Et conversus iosyas
vidit ibi sepulchra que erant in monte.
misitque et tulit ossa de sepulchris et combussit
ea super altare. Et polluit illud iuxta verbum
domini quod locutus est vir dei qui predixerat
verba hec et ait. Quis est iste titulus
quem video. Responderuntque ei cives illi-
us urbis. Sepulchrum est hominis dei qui
venit de iuda et predixit verba hec que feci-
sti super altare bethel. Et ait. Dimittite eum
nemo commoveat ossa eius. Et intacta
manserunt ossa illius cum ossibus prophete
qui venerat de samaria. Insuper et omnia
fana excelsorum que erant in civitatibus sa-
marie que fecerant reges israel ad irritandum
dominum abstulit iosyas et fecit eis secundum
omnia opera que fecerat in bethel et occidit
universos sacerdotes excelsorum qui erant
ibi super altaria et combussit ossa humana
super ea. Reversusque est ierusalem et precepit omni
populo dicens. Facite phase domino
deo vestro secundum quod scriptum est in libro
federis huius. Nec enim factum est pha-
se tale a diebus iudicum qui iudicaverunt
israel et omnium dierum regum israel et regum
iuda. Sicut in octavo decimo anno regis io-
sye. factum est phase istud domino in ierusalem
Sed et phitones et ariolos et figuras ydo-
lorum et immunditias abhominationesque
que fuerant in terra iuda et ierusalem
abstulit iosyas ut statueret verba legis
que scripta sunt in libro quem invenit
helchyas sacerdos in templo domini. Similis
illi ante eum non fuit rex qui reverteretur
ad dominum in omni corde suo et in tota anima
sua et in universa virtute sua iuxta omnem
legem moysi neque post eum surrexit
similis illi. Verumptamen non est aversus
dominus ab ira furoris sui magni quo ira-
tus est furor eius contra iudam propter irri-
tationes quibus provocaverat eum mana-
ses. Dixit itaque dominus. Etiam iudam aufe-
ram a facie mea sicut abstuli israel et proiciam
civitatem hanc quam elegi ierusalem et domum
de qua dixi erit nomen meum ibi. Reliqua
autem sermonum iosye et universa que fecit
nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda. In diebus eius ascen-
dit pharao nechao rex egipti contra regem
assyriorum ad flumen eufraten et abi-
it iosyas rex iuda in occursum eius et
occisus est in mageddo cum vidisset eum.
Et portaverunt eum servi sui mortuum de
mageddo et pertulerunt in ierusalem et sepelierunt
eum in sepulchro suo. Tulitque populus
terre ioachaz filium iosye et unxerunt eum
et constituerunt eum regem pro patre suo.
Viginti trium annorum erat ioachaz
cum regnare cepisset et tribus mensibus regna-
vit in ierusalem. Nomen matris eius amy-
thal filia ieremie de lobna. Et fecit ma-
lum coram domino iuxta omnia que
fecerant patres eius. Vinxitque eum pharao
nechao in reblatha que est in terra emath
ne regnaret in ierusalem et imposuit mul-
tam terre centum talentis argenti et ta-
lento auri. Regemque constituit
pharao nechao elyachim filium io-
sie pro iosya patre eius vertitque nomen
eius ioachim. Porro ioachaz tulit et
duxit in egyptum. Argentum autem et aurum
dedit ioachym pharaoni cum indixisset
terre per singulos annos ut conferretur iuxta
preceptum pharaonis et unumquemque
secundum vires suas exegit tam argentum
quam aurum de populo terre ut daret pharao-
ni nechao. Viginti quinque annorum
erat ioachym cum regnare cepisset
et undecim annis regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius zebida filia fa-
daye de ruma. Et fecit malum coram do-
mino iuxta omnia que fecerant patres eius. parentes

xxiiii. C.

In diebus eius ascendit
nabuchodonosor rex babilonis et factus
est ei ioachym servus tribus annis et rursum

servus

rebellavit contra eum. Inmisitque ei dominus
latrunculos chaldeorum et latrunculos syrie
et latrunculos moab et latrunculos filio-
rum ammon et inmisit in iudam ut disper-
deret eum iuxta verbum domini quod locutus e-
rat per servos suos prophetas. Factum est autem
hoc per verbum domini contra iudam ut auferret
eum coram se propter peccata manasse et univer-
sa que fecit et propter sanguinem innoxium
quem effudit et implevit ierusalem cruore in-
nocentium et ob hanc rem dominus noluit
propitiari. Reliqua autem sermonum ioa-
chim et universa que fecit nonne hec scrip-
ta sunt in libro sermonum dierum regum iu-
da. Et dormivit ioachim cum patribus
suis regnavitque ioachym filius eius
pro eo. Et ultra non addidit rex egypti ut e-
grederetur de terra sua. Tulerat enim rex
babylonis a rivo egypti usque ad flumen
eufraten omnia que fuerant regis egy-
pti. Decem et octo annorum erat ioachym
cum regnare cepisset et tribus mensibus reg-
navit in ierusalem. Nomen matris eius
naestha filia helnathan de ierusalem. Et
fecit malum coram domino iuxta omnia
que fecerat pater eius. In tempore illo
ascenderunt servi nabuchodonosor
regis babylonis in ierusalem et circumdata
est urbs munitionibus. Venitque nabu-
chodonosor rex babylonis ad civitatem
cum servis suis ut oppugnarent eam.
Egressusque est ioachym rex iuda ad re-
gem babylonis ipse et mater eius et ser-
vi eius et principes eius et eunuchi eius. Et sus-
cepit eum rex babylonis anno octavo
regni sui et protulit inde omnes thesauros
domus domini et thesauros domus re-
gie et concidit universa vasa aurea que
fecerat salomon rex israel in templo domini
iuxta verbum domini. Et transtulit omnem
ierusalem et universos principes et omnes fortes
exercitus decem milia in captivitatem
et omnem artificem et inclusorem nichil-
que relictum est exceptis pauperibus popu-
li terre. Transtulit quoque ioachim in baby-
lonem et matrem regis uxores regis et
eunuchos eius et iudices terre duxit in cap-
tivitatem de ierusalem in babylonem et omnes
viros robustos septem milia et artifices
et inclusores mille omnes viros fortes et bel-
latores. Duxitque eos rex babylonis cap-
tivos in babylonem. Et constituit ma-
thaniam patruum eius pro eo inpo-
suitque nomen ei sedechiam. Vicesimum
et primum annum etatis habebat sedechias
cum regnare cepisset et undecim annis reg-
navit in ierusalem. Nomen matris eius a-
mythal filia ieremie de lobna et fecit ma-
lum coram domino iuxta omnia que
fecerat ioachim. Irascebatur enim dominus
contra ierusalem et contra iudam donec proiceret
eos a facie sua. Recessitque sedechias a
rege babylonis. XXV

Factum est autem anno nono reg-
ni eius mense decimo decima die
mensis. venit nabuchodonosor
rex babylonis ipse et omnis exercitus eius
in ierusalem et circumdederunt eam et extruxe-
runt in circuitu eius munitiones et clau-
sa est civitas atque vallata usque ad un-
decimum annum regis sedechie nona die
mensis. Prevaluitque fames in civitate
nec erat panis populo terre. Et interrupta
est civitas et omnes viri bellatores fuge-
runt per viam porte que est inter duplicem
murum ad ortum regis. Porro chaldei
obsidebant in circuitu civitatem. Fugit
itaque sedechias per viam que ducit ad cam-
pestria solitudinis et persecutus est exer-
citus chaldeorum regem comprehenditque eum
in planitie iericho et omnes bellatores qui
erant cum eo dispersi sunt et reliquerunt
eum. Apprehensum ergo regem duxerunt
ad regem babylonis in reblatha qui lo-
cutus est cum eo iudicium. Filios autem
sedechie occidit coram eo et oculos eius
effodit vinxitque eum catenis et adduxit
eum in babylonem. Mense quinto septima
die mensis ipse est annus nonusdecimus
regis babylonis venit nabuzardan
princeps exercitus servus regis babylo-
nis in ierusalem et succendit domum domini et domum
regis et domos ierusalem omnemque domum com-
bussit igni et muros ierusalem in circuitu de-
struxit omnis exercitus chaldeorum qui erat
cum principe militum. Reliquam autem

partem populi que remanserat in civitate et perfugas qui transfugerant ad regem babylonis et reliquum vulgus transtulit nabuzardan princeps milicie et de pauperibus terre reliquit vinitores et agricolas. Columpnas autem ereas que erant in templo domini et bases et mare ereum quod erat in domo domini confregerunt chaldei et transtulerunt es omne in babilonem. Ollas quoque ereas et trullas et tridentes et sciphos et mortariola et omnia vasa erea in quibus ministrabant tulerunt. necnon et thuribula et phialas. Que aurea aurea que argentea argentea tulit princeps milicie id est columpnas duas et mare unum et bases quas fecerat salomon in templo domini. Non erat pondus eris omnium vasorum. Decem et octo cubitos altitudinis habebat columpna una et capitellum ereum super se altitudinis trium cubitorum et reticulum et malogranata super capitellum columpne omnia erea. Similem et columpna secunda habebat ornatum. Tulit quoque princeps milicie saraiam sacerdotem primum et sophoniam sacerdotem secundum et tres ianitores de civitate et eunuchum unum qui erat prefectus super viros bellatores et quinque viros de his qui steterant coram rege quos reperit in civitate et sopher principem exercitus qui probabat tyrones de populo terre et sexaginta viros e vulgo qui inventi fuerant in civitate quos tollens nabuzardan princeps milicie duxit ad regem babylonis in reblatha in terra emath et translatus est iuda de terra sua. Populo autem qui relictus erat in terra iuda quem dimiserat nabuchodonosor rex babilonis prefecit godoliam filium ahycham filii saphan. Quod cum audissent omnes duces militum ipsi et viri qui erant cum eis videlicet quod constituisset rex babylonis godoliam venerunt ad godoliam in maspha hismahel filius nathanie et iohannan filius caree et saraya filius thenaam et nethophatites iechonias filius machati ipsi et socii eorum. Iuravitque eis godolias et sociis eorum dicens. Nolite timere servire chaldeis. Manete in terra et servite regi babilonis et bene erit vobis. Factum est autem in mense septimo venit hysmahel filius nathanie filii helysama de semine regio et decem viri cum eo. percusseruntque godoliam qui et mortuus est. sed et iudeos et chaldeos qui erant cum eo in maspha. Consurgens autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militum venerunt in egyptum timentes chaldeos. Factum est vero in anno tricesimo septimo transmigrationis ioachym regis iude. mense duodecimo vicesima et septima die mensis sublevavit evilmerodach rex babilonis anno quo regnare ceperat caput ioachym regis iuda de carcere et locutus est ei benigne et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in babilone et mutavit vestes eius quas habuerat in carcere et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vite sue. Annonam quoque constituit ei sine intermissione que dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vite sue. Explicit liber regum quartus. Incipit prologus in libro paralipomenon.

Si septuaginta interpretum pura et ut ab eis in grecum versa est editio permaneret superflue mi cromati episcoporum sanctissime atque doctissime impelleres ut hebrea volumina latino sermone transferrem. Quod enim semel aures hominum occupaverat et nascentis ecclesie roboraverat fidem iustum erat etiam nostro silentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria et germana illa antiqua translatio corrupta sit atque violata nostri arbitrii putas aut e pluribus iudicare quid verum sit aut novum opus in veteri opere condere illudentibusque iudeis cornicum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egyptus in septuaginta suis esichium laudat auctorem. Constantinopolis usque ad antiochiam luciani martiris exemplaria probat. Medie inter has provincie palestinos codices legunt. Quos ab origene elaboratos eusebius et pamphilus vulgaverunt. totusque orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certe origenes non solum exempla composuit quattuor editionum e regione singula verba

deserens. ut unus dissentiens fratrum ceteris
nutat se consentientibus arguatur. Sed quod maioris
audacie est in editione septuaginta theodo-
cionis editionem miscuerunt asteriscis videlicet
designans que minus ante fuerant et vir-
gulis que ex superfluo videbantur apposita. Si
igitur aliis licuit non tenere quod semel susce-
perant. et post lxx cellulas que vulgo sine
auctore iactantur singulas cellulas ape-
rire. hoc quoque in ecclesiis legitur quod lxx i-
nescierunt. cur me non suscipiant latini
mei qui inviolata editione veteri ita no-
vam condidi ut laborem meum hebreis
et quod his maius est a pluribus auctoribus
probem. Scripsi nuper librum de optimo
genere interpretandi ostendens illa de evan-
gelio. Ex egipto vocavi filium meum et quoniam
nazareus vocabitur. et videbunt in quem
compunxerunt. et illud apostoli. Que oculus non
vidit nec auris audivit nec in cor hominis
ascendit que preparavit deus diligentibus se.
Ceteraque his similia in hebreorum libris
inveniri. Certe apostoli et ewangeliste et septua-
ginta interpretes noverant et unde eis hec
dicere que in lxx non habentur. Christus dominus
noster utriusque testamenti conditor in ewangelio
secundum iohannem. Qui credit inquit in me si-
cut dicit scriptura flumina de ventre eius
fluent aque vive. Utique scriptum est quod sal-
vator scriptum esse testatur. ubi scriptum est
septuaginta non habent. Apocrifa nescit
ecclesia. Ad hebreos igitur revertendum est.
Unde et dominus loquitur et discipuli exem-
pla presumunt. Hec pace veterum loquor et
obtrectatoribus meis tantum respondeo qui
canino dente me rodunt in publico detra-
hentes legentes in angulis idem et accusa-
tores et defensores cum in aliis probent quod in
me reprobant. quasi virtus et vicium non
in rebus sit sed cum auctore mutetur. Ceterum
memini editionem septuaginta translatorum
olim de greco emendatam tribuis-
se me nostris nec inimicum debere estimari
eorum quos in conventu fratrum semper edissero.
Et quod nunc dabrieiamin id est verba dierum
interpretatus sum. idcirco feci ut inextrica-
biles moras et silvam nominum que scrip-
torum confusa sunt vicio sensuumque
barbariem apertius et per versuum cola digererem
michimet ipsi et meis iuxta hismenium ca-
nens si aures surde sunt ceterorum. Ex-
plicit prologus. Incipit liber paralipomenon i.

Adam. cayn. abel. Seth enos Caynan. mala-
lehel. iareth enoch. Matusale lamech.
Noe sem cham et iafeth. Filii iaphet go-
mer. magog madai. iavan. tubal. mo-
soch et tyras. Porro filii gomer: ascenez et
riphath et thogorma. Filii autem iavan.
elisa et tharsis. cethim. et dodanim. Filii
cham. chus et mesraim. phuth et canaan.
Filii autem chus. saba et evila sabatha et
regma et sabatacha. Porro filii regma. sa-
ba et dadan. Chus autem genuit nemroth.
Iste cepit esse potens in terra. Mesraym ve-
ro genuit ludim et ananim et laabim et
neptoim phetrosim quoque et casluim de quibus
egressi sunt philistiim et capturim. Cha-
naan vero genuit sydonem primogenitum
suum et etheum iebuseum quoque et amor-
reum et gergeseum eveumque et aracheum
et syneum. Aradium quoque et samareum
et amatheum. Filii sem. helam et assur
et arphaxat et luth et aram. Filii autem
aram. hus et hul et gothor et mosoch. Ar-
phaxat autem genuit sale qui et ipse genuit
heber. Porro heber nati sunt duo filii no-
men uni phaleg quia in diebus eius divi-
sa est terra et nomen fratris eius iectan. Iec-
tan autem genuit helmodath et saleph et
aselmoth et iare. Adoram quoque et usal

⁊ decla ⁊ ebal. ⁊ iiam. ⁊ abymahel ⁊ saba nec-
non ophir. ⁊ euila ⁊ iobab. Omnes isti fi-
lii iectan. Sem arphaxat. sale heber pha-
leg ⁊ ragau. reu. seruch. nachor. thare a-
bram. iste est abraham. Filii autem ab-
raham ysaac ⁊ hismahel. ⁊ hec generationes
eorum. Primogenitus hismahelis ⁊ na-
baioth ⁊ cedar ⁊ abdehel ⁊ mapsam ⁊ ma-
sma ⁊ duma massa adad ⁊ thema iath-
napsis. cedma. Hii sunt filii hismahelis.
Filii autem cethure concubine abraham:
quos genuit zamram iecsan madan ⁊
madian gesboch ⁊ sue. Porro iecsan filii
saba ⁊ dadan. Filii autem dadan assurim
⁊ latusim ⁊ laomim. Filii autem madian
epha ⁊ epher ⁊ enoch ⁊ abida ⁊ eldaa. Omnes
isti filii cethure. Genuit autem abraham
ysaac cuius fuerunt filii esau ⁊ israhel.
Filii esau elyphaz rahuhel. seyr. iaus. ie-
lam chore. Filii eliphaz theman omer
sephi gethem cenez thamna amalech.
Filii rahuhel naad zara samma maza.
Filii seyr: lothan sobal sebeon. ana dyson.
ezer disan. Filii lothan hori huma. So-
ror autem lothan fuit thamna. Filii so-
bal. aluan ⁊ manaath ⁊ ebal ⁊ sephi ⁊ o-
nam. Filii sebeon aia ⁊ ana. Filius ana
dyson. Filii dison. amadam ⁊ esaban ⁊
iethran ⁊ charan. Filii eser: balaan ⁊ zauan
⁊ iacan. Filii dison. hus ⁊ aran. Isti sunt
reges qui imperaverunt in terra edom antequam
esset rex super filios israel. Bale filius beor et
nomen civitatis eius denaba. Mortuus
est autem bale. ⁊ regnavit pro eo iobab filius
zare de bosra. Cumque iobab fuisset mor-
tuus regnavit pro eo husam de terra themani-
norum. Obiit quoque husam ⁊ regnavit
pro eo adad filius badad qui percussit ma-
dyan in terra moab ⁊ nomen civitatis e-
ius abyut. Cumque ⁊ adad fuisset mor-
tuus regnavit pro eo semla de masreca.
Sed ⁊ semla mortuus est ⁊ regnavit pro
saul de rooboth que iuxta amnem sita
est. Mortuo quoque saul. regnavit pro eo ba-
lanam filius achobor. Sed ⁊ hic mortuus
est ⁊ regnavit pro eo adad cuius urbis no-
men fuit phou. ⁊ appellata est uxor eius
meezabel filia matred filie mezaab.

Adad autem mortuo duces pro regibus in e-
dom esse ceperunt. Dux thamna. dux a-
lua. dux ietheth. dux oolibama. dux ela.
dux phinon. dux cenez. Dux theman.
dux mapsar. dux hiram. Hii duces edom.

Filii autem israel. Ruben sy- II. C.
meon levi iuda ysachar ⁊ zabulon
dan. neptalym ioseph beniamin
gad ⁊ aser. Filii iuda. her onam ⁊ sela. Hii tres
nati sunt ei de filia sue chananitidis. Fu-
it autem her primogenitus iuda ma-
lus coram domino ⁊ occidit eum. Tha-
mar autem nurus eius peperit ei phares ⁊
zaram. Omnes ergo filii iuda quinque.
Filii autem phares esrom ⁊ hamul. Filii
quoque zare. zamri. ⁊ ethan. ⁊ eman. chal-
chal quoque ⁊ dara simul quinque. Fi-
lii charmi. achar qui turbavit israel ⁊ pec-
cavit in furto anathematis. Filii etham
azarias. Filii autem esrom qui nati sunt
ei ieramael ⁊ ram ⁊ chalubi. Porro ra-
ram genuit aminadab. Aminadab
autem genuit naason principem filiorum
iuda. Naason quoque genuit salmon de
quo ortus est booz. Booz vero genuit o-
bed qui ⁊ ipse genuit ysay. Ysay autem
genuit primogenitum eliab. secundum
aminadab. tercium autem samaa. quartum
nathanael. quintum raday. sextum a-
son. septimum david. quorum sorores
fuerunt sarvia ⁊ abigail. Filii sarvie
abysay ⁊ ioab ⁊ azael tres. Abigail autem
genuit amasa cuius pater fuit iether
hismahelites. Caleph vero filius esrom
accepit uxorem nomine azuba de qua
genuit ierioth. Fuerunt quoque filii eius
iesar ⁊ sobab ⁊ ardon. Cumque mortua
esset azuba accepit uxorem caleph effra-
tha que peperit ei hur. Porro hur genu-
it uri. uri genuit beseleel. Post hec ingressus
est esrom ad filiam machir patris
galaad ⁊ accepit eam cum esset annorum
sexaginta que peperit ei segub. Sed ⁊ segub
genuit iayr ⁊ possedit viginti tres civi-
tates in terra galaad. Cepitque gessur et a-
ram oppida iair ⁊ chanath ⁊ viculos eius
septuaginta civitatum. Omnes isti filii
machyr patris galaad. Cum autem mortuus

esset esrom ingressus est caleph ad ephrata.
Habuit quoque esrom uxorem abia que
peperit ei assur patrem thecue. Nati sunt
autem filii ierameel primogenito esron.
ram primogenitus eius ⁊ buna ⁊ aram et
asom ⁊ achia. Duxit quoque uxorem alte-
ram ierameel nomine athara que fuit
mater onam. Sed ⁊ filii ram primogeniti
ierameel fuerunt moos ⁊ iamin ⁊ acher.
Onam autem habuit filios semei ⁊ iudam.
Filii autem semei nadab ⁊ abisur. No-
men vero uxoris abisur abigail que pe-
perit ei ahaa. obbam ⁊ molid. Filii autem
nadab fuerunt saled ⁊ apphaim. Mor-
tuus est autem saled absque liberis. Filius
vero apphaim iesi. qui iesi genuit sesan.
Porro sesan genuit oholi. Filii autem
iuda fratris semei iether ⁊ ionathan.
Sed ⁊ iether mortuus est absque liberis. Por-
ro ionathan genuit phaleg ⁊ ziza. Isti
fuerunt filii ierameel. Sesan autem
non habuit filios sed filias ⁊ servum egip-
tium nomine ieraa. deditque ei filiam suam
uxorem que peperit ei ethei. Ethei autem ge-
nuit nathan ⁊ nathan genuit sabad.
Zabad quoque genuit ophlal ⁊ ophlal ge-
nuit obed. Obed genuit iheu. Iheu ge-
nuit azariam. Azarias genuit elles. el-
les genuit elasa. Elasa genuit sesamoy.
sesamoy genuit sellum. Sellum genuit
iechamiam. iechamiam genuit elisama.
Filii autem caleph fratris ierameel.
mosa primogenitus eius. Ipse est pater
ziph ⁊ filii maresa patris ebron. Porro fi-
lii ebron chore ⁊ taphu ⁊ recem ⁊ samma.
Samma autem genuit raam patrem
iercaam. Recem genuit semei. Filius
semei maon ⁊ maon pater bethsur. Epha
autem concubina caleph peperit aram ⁊
mosa ⁊ gezez. Porro aram genuit gezez.
Filii iaday regom ⁊ ioathan ⁊ gesum et
phalech ⁊ epha ⁊ saaph. Concubina
vero caleph maacha peperit saber ⁊ thara-
na. Genuit autem saaph pater madmena
sue. patrem machbena ⁊ patrem gabaa.
Filia vero caleph fuit acsa. Hii erant
filii caleph. filii hur primogeniti ephra-
tha sobal pater cariathiarim. Salma

pater bethleem. ariph pater bethgader. Fuerunt
autem filii sobal patris cariathiarim qui
videbat dimidium requietionum ⁊ de co-
gnatione cariathiarim iethrei ⁊ aphutei ⁊
semathei ⁊ maserathei. Ex hiis egressi sunt
saraite ⁊ esthaolite. Filii salma bethleem
⁊ nethophati. corone domus ioab. ⁊ di-
midium requietionis saray. cognationes
quoque scribarum habitantium in iabes ca-
nentes atque resonantes in tabernaculis
commorantes. Hii sunt cynei qui venerunt
de calore patris domus rechab. · III. — C ·
David vero hos habuit filios qui
ei nati sunt in ebron. primogenitum
amon ex achinoem iezrahelitide.
secundum daniel de abigail carmelitide. Tercium
absalon filium maacha filie tholomai
regis gessur. Quartum adoniam filium
aggith. Quintum saphatiam ex abital.
Sextum iethraam de egla uxore sua.
Sex ergo nati sunt ei in ebron ubi regnavit
septem annis ⁊ sex mensibus. Triginta autem
⁊ tribus annis regnavit in ierusalem. Porro in
ierusalem nati sunt ei filii samaa ⁊ sobab
⁊ nathan ⁊ salomon. quatuor de bethsabee fi-
lia amiel. iebaar quoque ⁊ elisama ⁊ eliphaa-
lech ⁊ noge ⁊ nepheg ⁊ iaphie necnon et
elisama ⁊ eliade ⁊ eliphalech novem. Om-
nes hii filii david absque filiis concubinarum.
Et habuerunt sororem thamar. Filius
autem salomonis roboam. cuius filius a-
bia genuit asa. De hoc quoque natus est
iosaphat. pater ioram. qui ioram genu-
it ochoziam. ex quo ortus est ioas. Et huius
amasias filius genuit azariam. Porro
azarias filius ioatham procreavit achaz
patrem ezechie de quo natus est manas-
ses. Sed ⁊ manasses genuit amon patrem
iosie. Filii autem iosie fuerunt primoge-
nitus iohannan. secundus ioachim.
tercius sedechias. quartus sellum. De io-
achim natus est iechonias ⁊ sedechias.
Filii iechonie fuerunt asir. salathiel.
melchiram phadaia sennaser ⁊ iesen-
na. samma ⁊ nadabia. De phadaia or-
ti sunt zorobabel ⁊ semei. Zorobabel ge-
nuit mosollam ananiam ⁊ salomith
sororem eorum. asabam quoque ⁊ ochol ⁊

varachiam et aladiam iosabesech quinque. Filii
autem ananie phaltias pater iesere cuius
filius raphaia. huius quoque filius arnon.
de quo natus est abdia cuius filius fuit ie
chenia. Filius iechenie semeia cuius filii
atthus et gegal et baaria et naaria et saphat
et sela. sex numero. Filius naarie helioe
nai et ezechias. ezricham. tres. Filii helioe
nai oduia et eliasub et pheleia et accub iooa
nan et dalaia et anniam septem. IIII.

Filii iuda. phares et esrom in carmi et
hur et sobal. Reaia vero filius so
bal genuit geth. de quo nati sunt
achimai et laed. He cognationes sara
thi. Ista quoque stirps etham iezrahel. iese
ma et iedebos. Nomenque sororis eorum
asalelphuni. Phunuel autem pater
gedor et ezer pater osa. Isti sunt filii hur pri
mogeniti ephrata patris bethleem. Assur
vero patri thecue erant due uxores haala
et naara. Peperit autem ei naara ozam et
epher et themani et asthari. Isti sunt filii naa
ra. Porro filii alaa sereth ysaar et ethan
Cos autem genuit anob et sobaba et cogna
tiones arael filii arum. Fuit autem iabes in
clitus pre fratribus suis et mater eius vocavit
nomen illius iabes dicens. Quia peperi
eum in dolore. Invocavit vero iabes deum
israel dicens. Si benedicens benedixeris michi
et dilataveris terminos meos et fuerit manus
tua mecum et feceris me a malicia non op
primi. Et prestitit ei deus que precatus
est. Caleph autem frater suha genuit ma
chir qui fuit pater esthon. Porro esthon
genuit bethrapha et phese et thena patrem
urbis naas. Hii sunt viri recha. Filii autem
cenez othoniel et saraya. Porro filii otho
niel athat et maonathi qui genuit ofra.
Saraias autem genuit ioab patrem vallis
artificum. Ibi quippe artifices erant. Filii
vero caleph iephone. hir et hela et nahem.
filiique hela. mech et cenez. Filii quoque iale
el ziph et zepha tiria et asrahel. Filii ezra
iether et mered et epher et ialon qui genuit
mariam et sammai et iesba patrem estha.
Uxor quoque eius iudaia peperit iareth pa
trem gedor et heber patrem zocho et hicutiel
patrem zanon. Hii autem filii bethie filie
pharaonis quam accepit mered et filii uxoris
odaie sororis naham patris ceila garmi
et esthamo qui fuit de machati. Filii quoque
symon et amon rinna filius anan et thylon
et filii iesi zoeth et benzoeth. Filii sela. filii
iuda her pater lecha et laada pater maresa
et cognationes domus operantium bissum
in domo iuramenti et qui stare fecit solem
virique mendacii et securus et incendens qui
principes fuerunt in moab et qui reversi
sunt in bethleem. Hec autem sunt vetera verba.
Hii sunt vel figuli habitantes in planta
tionibus et in sepibus apud regem in operibus
eius commorantique sunt ibi. Filii symeon na
muel et iamyn iarib. zara. saul et sellum fi
lius eius mapsam filius eius. masma fi
lius eius. Filii masma. amuel filius eius.
zachur filius eius. semey filius eius. Filii
semey sedecim et filie sex. Fratres autem eius non
habuerunt filios multos et universa cognatio
non potuit adequare summam filiorum iuda.
Habitaverunt autem in bersabee et molada
et asar sual et in bala et in asom et in tolath
et in bathuel et in orma et in siceleg et in beth
marchaboth et in asarsusym et in bethberai
et in saarim. Hec civitates eorum usque ad regem
david. Ville quoque eorum etham et aen
et remmon et thocen et asan. civitates quinque
et universi viculi per circuitum civitatum ista
rum usque ad baal. Hec est habitatio eorum
et sedium distributio. Mosob quoque et ie
melech et iosa filius amasie et iohel et ie
hieu filius iosabie filii saraie filii asihel
et helioenai et iauiba et iacoba et suchua
vel isuia vel asaia et adiel et ihismahel et ba
naia ziza quoque quoque filius sephei filii
allon filii adaia filii semri filii semma
ia. Isti sunt nominati principes in cog
nationibus suis et in domo affinitatum sua
rum. Multiplicati sunt vehementer et pro
fecti sunt ut ingrederentur in gador usque ad
orientem vallis et ut quererent pascua
gregibus suis. Et invenerunt pascua uberri
ma et valde bona et terram latissimam et
quietam et fertilem in qua ante habita
verunt de stirpe cham. Hii ergo venerunt
quos supra descripsimus nominatim in
diebus ezechie regis iuda et percusserunt ta

tabernacula eorum in habitatores qui inventi
fuerant ibi et deleverunt eos usque in presentem
diem. Habitaveruntque pro eis quoniam uberri-
mas pascuas ibidem repperunt. De filiis
quoque Symeon abierunt in montem Seyr.
viri quingenti habentes principes Phaltiam
et Naariam et Raphaiam et Oziel filios Iesi
et percusserunt reliquias que evadere non po-
tuerant Amalechitarum et habitaverunt ibi
pro eis usque ad diem hanc. · V ·
Filii quoque Ruben primogeniti Israel.
Ipse quippe fuit primogenitus eius.
Sed cum violasset thorum patris sui
data sunt primogenita eius filiis Ioseph
filii Israel. et non est ille reputatus in primo-
genitum. Porro Iudas qui erat fortissimus
inter fratres suos de stirpe eius principes ger-
minati sunt. Primogenita autem reputata
sunt Ioseph. Filii ergo Ruben primogeniti Israel
Enoch et Phallu Esrom et Charmi. Filii Io-
hel. Samaia filius eius. Gog filius eius. Se-
mei filius eius. Micha filius eius. Reia fi-
lius eius. Baal filius eius. Beera filius eius.
quem captivum duxit Teglathphalasar
rex Assyriorum. et fuit princeps in tribu Ru-
ben. Fratres autem eius et universa cognatio
quando numerabantur per familias suas ha-
buerunt principes Iehiel et Zachariam.
Porro Bala filius Zachaz filii Samma.
filii Iohel ipse habitavit in Aroer usque
ad Nebo et Beelmeon. Contra orientalem quo-
que plagam habitavit usque ad introitum
heremi et flumen Eufraten. Multum quip-
pe iumentorum numerum possidebat in terra
Galaad. In diebus autem Saul preliati sunt
contra Agarenos et interfecerunt illos. habi-
taveruntque pro eis in tabernaculis eorum in omni
plaga que respicit ad orientem Galaad.
Filii quoque Gad e regione eorum habitave-
runt in terra Basan usque Selcha. Iohel in ca-
pite et Saphan secundus. Ianai autem
et Saphat in Basan. Fratres vero eorum secun-
dum domos cognationum suarum. Micha-
hel et Mosollam et Sebe et Iorai et Iachan et
Zie et Heber septem. Hii filii Abiahel filii
Uri filii Iaro filii Galaad filii Michahel.
filii Iesesi filii Ieddo filii Buz. Fratres quoque
filii Abdiel filii Guni principes domus
in familiis suis et habitaverunt in Galaad et in
Basan et in viculis eius et in cunctis suburbanis
usque ad terminos Saron. Omnes hii numera-
ti sunt in diebus Ioathan regis Iuda et in die-
bus Ieroboam regis Israel. Filii Ruben et Gad et
dimidie tribus Manasse viri bellatores. scu-
ta portantes et gladios et tendentes arcum
eruditique ad prelia quadraginta quattuor
milia et septingenti sexaginta procedentes
ad pugnam dimicaverunt contra Agare-
nos. Ituri vero et Naphes et Nodab prebue-
runt eis auxilium. traditique sunt in manu
eorum Agareni et universi qui fuerant cum
eis quia Deum invocaverunt cum preliarentur
et exaudivit eos eo quod credidissent in eum.
ceperuntque omnia que possederant camelo-
rum quinquaginta milia et ovium ducen-
ta quinquaginta milia. asinos duo milia. et
animas hominum centum milia. Vulne-
rati multi corruerunt. Fuit enim bellum
Domini. Habitaveruntque pro eis usque ad transmi-
grationem. Filii quoque dimidie tribus Ma-
nasse possederunt terram a finibus Basan
usque Baal Hermon et Sanir et montem Her-
mon. Ingens quippe numerus eorum erat.
Et hii fuerunt principes domus cognatio-
nis eorum. Epher et Iesi et Elihel et Ezriel et Iere-
mia et Odoia et Iediel viri fortissimi et pote-
tes et nominati duces in familiis suis.
Reliquerunt autem Deum patrum suorum et for-
nicati sunt post deos populorum terre quos ab-
stulit Dominus coram eis. Et suscitavit Deus
Israel spiritum Phul regis Assyriorum et spiritum
Teglathphalasar regis Assur. et transtulit
Ruben et Gad et dimidiam tribum Manas-
se. et adduxit eos in Lahela et Habor et Ara et flu-
vium Gozan usque ad diem hanc. Filii Levi
Gerson Caath et Merari. Filii Caath Am-
ram Ysaar Chebron et Oziel. Filii Amram. A-
aron Moyses et Maria. Filii Aaron Nadab
et Abiu Eleazar et Ythamar. Eleazar genu-
it Phinees. Phinees genuit Abysue. Aby-
sue vero genuit Bocci. Bocci genuit Ozi. O-
zi genuit Zaraiam. Zaraias genuit Me-
raioth. Porro Meraioth genuit Amari-
am. Amarias genuit Achitob. Achitob
genuit Sadoch. Sadoch genuit Achima-
as. Achimaas genuit Azariam. Azari-

as genuit iohannan. iohanna genuit a
zariam. Ipse est azarias sacerdos de genere
aaron qui sacerdotio functus est in domo
domini quam edificavit salomon in ierlm.
Genuit autem azarias amariam. ama
rias genuit genuit achitob. achitob ge
nuit sadoch sadoch genuit sellum. sellum
genuit helchiam. helchias genuit aza
riam. azarias genuit saraiam. saraias
genuit iosedech. Porro iosedech egres
sus est quando transtulit dominus iudam
et ierusalem per manus nabuchodonosor regis.

VI.

Filii ergo levi gerson caath
et merari. Et hec nomina filiorum
gerson. lobeni et semei. Filii caath
amram et ysaar et ebron et ozihel. Filii mera
ri mooli et musi. Hec autem cognaciones
levi secundum familias eorum. Gerson lobeni
filius eius. iaath filius eius zamma filius
eius ioaa filius eius. addo filius eius
zara filius eius. iethrai filius eius. Filii
caath aminadab filius eius. chore filius
eius asir filius eius helchana filius eius
ebiasaph filius eius. asir filius eius. thaath filius eius. uriel filius eius. ozi
as filius eius. saul filius eius. Filii el
chana amasai et achimoth et helchana
filii helchana sophai filius eius. naath
filius eius heliab filius eius. ieroam
filius eius helchana filius eius. Filii sa
muel primogenitus vasseni et abia. Filii
autem merari mooli. lobeni filius eius.
semei filius eius oza filius eius aggia
filius eius asaia filius eius. Isti sunt
quos constituit david super cantores do
mus domini. ex quo collocata est ar
cha et ministrabant coram tabernaculo
testimonii canentes donec edificaret sa
lomon domum domini in ierusalem. Stabant
autem iuxta ordinem suum in ministerio. Hii
vero sunt qui assistebant cum filiis suis.
De filiis caath heman cantor filius
iohel. Filii samuel filii helchana. filii
ieroam filii heliel filii thou filii suph.
filii helchana filii maath. filii amasai.
filii helchana filii iohel filii azarie. fi
lii sophonie filii thaath. filii asir. filii
abiasaph. filii chore. filii ysaar. filii
caath filii levi. filii israhel. Et fratres eius asaf
qui stabat ad dexteris eius asaph filius ba
rachie. filii samaa. filii michahel filii ba
sie. Filii melchie filii athanai. filii zara. fi
lii adaia filii ethan. filii zamma. filii se
mei filii iheth filii gerson. filii levi. Filii autem
merari. fratres eorum ad sinistram. Ethan
filius chusi. filii abdi filius moloch fi
lii asabie. filii amasie. filii helchie filii a
masay. filii boni filii somer. filii mooli
filii musi. filii merari filii levi. Fratres quoque
eorum levite qui ordinati sunt in cunctum
ministerium tabernaculi domus domini.
Aaron vero et filii eius adolebant incensum
super altare holocausti et super altare thy
miamatis in omne opus sancti sanctorum et ut pro
carentur pro israhel iuxta omnia que precepit
moyses servus dei. Hii sunt autem filii
aaron. Eleazar filius eius phinees fi
lius eius abisue filius eius bocci filius eius
ozi filius eius. zaraia filius eius. meraioth
filius eius. amaria filius eius achitob
filius eius sadoch filius eius. achimaas
filius eius. Et hec habitacula eorum per vicos
atque confinia filiorum scilicet aaron iuxta
cognaciones caathitarum. Ipsis enim sor
te contigerant. Dederunt igitur eis hebron
in terra iuda et suburbana eius per circuitum.
agros autem civitatis et villas caleph filio
iephone. Porro filiis aaron dederunt
civitates ad confugiendum hebron et lob
na et suburbana eius iether quoque et escha
mo cum suburbanis suis. Et helon et dabir
cum suburbanis suis. Asan quoque et bethsa
mes et suburbana eorum. De tribu autem
beniamin gabee et suburbana eius et ala
mat cum suburbanis suis anathoth quoque
cum suburbanis suis. Omnes civitates
tredecim cum suburbanis suis per cognacio
nes suas. Filiis autem caath residuis
de cognacione sua dederunt ex dimidia
tribu manasse in possessionem urbes de
cem. Porro filiis gerson per cognaciones
suas de tribu ysachar et de tribu aser et
de tribu neptalim et de tribu manasse in
basan urbes quatuordecim. Filii autem mera
ri per cognaciones suas de tribu ruben et
de tribu gad et de tribu zabulon dederunt
per sortes civitates duodecim. Dederunt

quoque filii iſrahel leuitis ciuitates et ſuburba
na earum. dederuntque per ſortem ex tribu fili
orum iuda et ex tribu filiorum ſymeon. et ex tri
bu filiorum beniamyn urbes has quas uo
cauerunt nominibus ſuis et ex hiis qui erant
in cognacionibus filiorum caath. Fueruntque
ciuitates in terminis eorum de tribu effraym
Dederunt ergo eis ad confugiendum urbes
ſychem cum ſuburbanis ſuis in monte
effraym et gazer cum ſuburbanis ſuis in
monte effraim et gazer cum ſuburbanis
ſuis. Iecmaan quoque cum ſuburbanis ſuis
et bethoron ſimiliter. necnon de tribu dan et
eltheche et gebethon et helyalam et helon cum ſub
urbanis ſuis et getremmon in eundem mo
dum. Porro ex dimidia tribu manaſſe.
aner et ſuburbana eius. baalam et ſuburba
na eius. hiis uidelicet qui ex cognacione fi
liorum caath reliqui erant. Filiis autem ger
ſon de cognacione dimidie tribus manaſ
ſe gaulon in baſan et ſuburbana eius. et aſ
taroth cum ſuburbanis ſuis. De tribu y
ſachar cedes et ſuburbana eius et daberech
cum ſuburbanis ſuis. ramoth quoque et ſubur
bana illius et anem cum ſuburbanis ſuis
De tribu uero aſer. maſal cum ſuburbanis
ſuis et abdon ſimiliter. alac quoque et ſuburba
na eius et roob cum ſuburbanis ſuis. Por
ro de tribu neptalim cedes in galilea et ſubur
bana eius. amon cum ſuburbanis ſuis et
cariathiarim et ſuburbana eius. Filiis autem
merari reſiduis de tribu zabulon remmon
et ſuburbana eius et thabor cum ſuburbanis
ſuis. trans iordanem quoque ex aduerſo
ierecho contra orientem iordanis de tribu
ruben boſor in ſolitudine cum ſuburbanis
ſuis et iaſſa cum ſuburbanis ſuis. cedemoth
quoque et ſuburbana eius et mephaath cum
ſuburbanis ſuis. necnon et de tribu gad ra
moth in galaad et ſuburbana eius. ma
naim cum ſuburbanis ſuis. Set et eſebon cum
ſuburbanis ſuis et iezer cum ſuburbanis ſuis
Porro filii yſachar thola VII.
et phua. iaſſer et ſamaron. quatuor
filii thola. ozi et raphaia et ieriel
et iemey et iepſem et ſamuel principes per do
mos cognacionum ſuarum. De ſtirpe tho
la uiri fortiſſimi numerati ſunt in diebus

dauid uiginti duo milia ſexcenti. Filii ozi
ythezraia de quo nati ſunt mychahel et oba
dia et iohel et ieſia quinque omnes principes
Cumque eis per familias et populos ſuos ac
cincti ad prelium uiri fortiſſimi uiginti
ſex milia. Multas enim habuere uxores
et filios. Fratres quoque eorum per omnem cogna
cionem yſachar robuſtiſſimi ad pugnan
dum octoginta ſeptem milia numerati ſunt
Filii beniamyn bale et bochor et adiel tres. Fi
lii bale eſbon et ozi et oziel et therimmoth et
uran quinque principes familiarum et ad pug
nandum robuſtiſſimi. Numerus autem
eorum uiginti duo milia et xxx. quatuor. Porro
filii bochor. zamira et ioas et elyezer et helionay.
et amri et therimoth et abia et anatoth et al
machan. Omnes hii filii bochor. Nume
rati ſunt autem per familias ſuas principes
cognacionum ad bella fortiſſimi uiginti
milia et ducenti. Porro filius iediel ba
lan. Filii autem balan hieus et beniamin.
et aoth et chanaana et ethan et tharſis et ahy
ſar. Omnes hii filii iediel principes cog
nacionum ſuarum uiri fortiſſimi decem et
ſeptem milia et ducenti ad prelium procedentes
ſepham quoque et apham filii hir et aſim
filii aſer. Filii autem neptalim iaſiel et
gumi et aſer et ſellum filii bala. Porro fi
lius manaſſe ezrihel. Concubina quoque eius
ſyra peperit machir patrem galaad. Ma
chir autem accepit uxores filiis ſuis effam
et ſepham et habuit ſororem nomine maa
cha. Nomen autem ſecundi filii eius ſalf
paad. Nataeque ſunt ſalphaad filie. Et pe
perit maacha uxor machir filium uoca
uitque nomen eius phares. Porro no
men fratris eius ſares et filii eius ulam et
recem. Filius autem ulam badam. Hii
ſunt filii galaad filii machir filii ma
naſſe. Soror autem eius regina peperit fili
um decorum abiezer et moola. Erant autem
filii ſemida ahim et ſychem et lechi et aniam.
Filii autem effraym ſuthala et bareth filius
eius chaath filius eius elada filius eius
chalach filius eius et huius filius za
bath et huius filius ſuthala et huius fi
lius ezer et elach. Occiderunt autem eos ui
geth indigene quia deſcenderant ut in

inuaderent possessiones eorum. Luxit igitur effra
ym pater eorum multis diebus et uenerunt
fratres eius ut consolarentur eum. Ingressus
que est ad uxorem suam. Que concepit et pe
perit filium et uocauit nomen eius beria eo
quod in malis domus sue ortus esset. Filia
autem eius fuit sara que edificauit betho
ron inferiorem et superiorem et ozensara. Por
ro filii eius rapha et reseph et thale de quo na
tus est thaan qui genuit laadan. Huius
quoque filius amiud genuit elisama de quo
ortus est nun qui habuit filium Iosue.
Possessio autem eorum et habitatio bethel cum
filiabus suis et contra orientem noran. ad occi
dentalem plagam gazer et filie eius sichem
quoque cum filiabus suis usque aza cum filiabus
suis. Iuxta filios quoque manasse bethsan
et filias eius thanach et filias eius. magedo et fili
as eius. dor et filias eius. In his habitauerunt filii ioseph. fi
lii israel. Filii aser. iomna et iesua et isui et ba
ria et sara soror eorum. Filii autem baria
eber et melchiel. ipse est pater barsaith. E
ber autem genuit ephlath et somer et o
tham et suaa sororem eorum. Filii ephlat
phosec et chamaal et sophia. Hii filii ephl
ath. Porro filii somer. achi et roaga et ia
ba et aram. Filii autem helam fratris eius
supha et gemna et selles et amal. Filii supha
sue arnapher et sual et beri et zamna bosor
et odor et sama et salusa et hietran et bera. Filii
autem ether iephone et phaspha et ara. Filii
autem olla arech et amihel et resia. Omnes
hii filii aser principes cognationum elec
tique fortissimi duces ducum. Numerus
autem eorum etatis que apta esset ad bellum
uiginti sex milia. VIII

Beniamyn genuit bale primogeni
tum suum asbaal secundum ocora
tercium naua. quartum. et rapha
quintum. Fueruntque filii bale addar
et gera et abiud abisue quoque et neman et
achoe sed et gera et sephuphan et uram. Hii
sunt filii aod principes cognationum
habitancium in gabaa qui translati sunt
in manath. Noaman autem achia et
gera ipse transtulit eos et genuit oza et a
hiud. Porro saarim genuit in regione
moab postquam dimisit usim et bara ux
ores suas. Genuit autem de edes uxore sua
iobab et sebia et mosa et molchom iechus quoque
et sechiam et marma. Hii sunt filii eius prin
cipes in familiis suis. Mehusim uero genuit
abitob et elphaal. Porro filii elphaal. e
ber et misaam et sammath. Hic edificauit
ono et loth et filias eius. Baria autem et samma
principes cognationum habitancium in hai
lon. Hii fugauerunt habitatores geth et
haio et sesach et ierimoth et zabadia et a
rod et eder. michahel quoque et iesphan et
ioaa. filii abaria et zabadia et mosollam
et ezechi et heber et iesamari et iezlia et iobab.
Filii elphaal iacim et zechri et zabdi et helio
nay et sehel et selethay. et elieleth et adaia
et baraia et samarath. Filii semei iesphan et
eber et eliehel et abdon et zechri et chanan et ana
nia et alam uel ahilam et anathothia et
iephdaia et phanuel. Filii sesach samari
et sechoria et cholia et iersia et elya et zechri filii
ieroam. Hii patriarche et cognationum
principes qui habitauerunt in ierusalem. In ga
baon autem habitauerunt abigabaon et
nomen uxoris eius maacha. Filiusque eius
primogenitus abdon et sur et cis et baal et ner
et nadab gedur et haio et zacher et machel
loth genuit samnaa. habitaueruntque e regi
one fratrum suorum in ierusalem cum fratribus suis.
Ner autem genuit cis. et cis genuit saul.
Porro saul genuit ionathan et melchi
sue et aminadab et hesbaal. Filius autem
ionathe mifibaal et mifibaal genuit
micham. Filii micha. phithon et melech
et tharaa et ahaz. Ahaz genuit ioiada et io
iada genuit almoth et azmoth et zamri.
Porro zamri genuit moosa et moosa
genuit baana cuius filius fuit rapha
ia de quo ortus est elesa qui genuit asel.
Porro asel sex filii fuere his nominibus
ezricam bocru. hismahel saria abadia a
nan. Omnes hii filii asel. Filii autem asa
fratris eius ulam primogenitus et hus
secundus et eliphaleth tercius. Fuerunt quoque
filii ulam uiri fortissimi et magno robore
tendentes arcum et multos habentes filios
ac nepotes. usque ad centum quinqua
ginta milia. Omnes hii filii beniamyn.
IX

Universus ergo Israhel dinumeratus est
et summa eorum scripta in libro regum
Israhel et Iuda translatique sunt in Baby-
lonem propter delictum suum. Qui autem ha-
bitaverunt primi in possessionibus et urbibus
suis Israhel et sacerdotes levite et Nathinnei com-
morati sunt in Ierusalem de filiis Iuda et de filiis
Beniamin. De filiis quoque Effraim et Ma-
nasse Othei filius Amiud filii Semri filii
Omrai filii Bonni. De filiis Phares filii
Iuda et de Syloni Asaia primogenitus et filii
eius. De filiis autem Zara Ieuhel et fratres e-
orum sescenti nonaginta. Porro de fili-
is Beniamin Salo filius Mosollam filii
Oduia filii Asana et Iobania filius Ieroam
filius Ozi filii Mochori et Mosollam filius
Saphatia filii Rahuel filii Iebanie et fratres
eorum per familias suas nongenti quinqua-
ginta sex. Omnes hii principes cogna-
tionum suarum per domos patrum suorum. De
sacerdotibus autem Ieiada Ioarib et Ia-
chin Azarias quoque filius Helchie filii
Mosollam filii Sadoch filii Maraioth fi-
lii Achitob pontifex domus domini. Por-
ro Adaias filius Ieroam filii Phasor
filii Melchia et Masaia filius Adiel filii
Iezra filii Mosollam filii Mosollamoth
filii Emmer. Fratres quoque eorum principes
per familias suas mille septingenti sexa-
ginta viri fortissimi robore ad faciendum
opus ministerii in domo domini. De levitis
autem Semeia filius Asub filii Ezricam
filii Asebia. De filiis Merari Bachbacar
quoque carpentarius et Galal et Mathania
filius Micha filius Zechri filii Asaph et
Obdias filius Semeie filii Galaal filii
Idithum et Barachia filius Osa filii Hel-
chana qui habitavit in atriis Netophati.
Ianitores autem Sellum et Accub et Tel-
mon et Achiman et frater eorum Sellum
princeps usque ad illud tempus in porta
regis ad orientem observabant per vices
suas. De filiis Levi Sellum quoque fi-
lius Chore filii Abiasaph filii Chore cum
fratribus suis et domo patris sui. Hii sunt
Chorite super omnia ministerii custodes ve-
stibulorum tabernaculi testimonii et fa-
milie eorum per vices castrorum domini custodien-
tes. Phinees autem filius Eleazar erat dux
eorum coram domino. Porro Zacharias
filius Mosollam ianitoris porte taberna-
culi testimonii. Omnes hii electi in hosti-
arios per portas ducenti duodecim et descripti
in villis propriis quos constituerunt David et
Samuel videns in fide sua tam ipsos quam fi-
lios eorum in hostiis domus domini et in taber-
naculo testimonii vicibus suis. Per quattuor
erant ventos hostiarii id est ad orientem
et ad occidentem et ad aquilonem et ad au-
strum. Fratres autem eorum in viculis mora-
bantur et veniebant in sabbatis suis de tempore
usque ad tempus. Hiis quattuor levitis
creditus erat omnis numerus ianitorum
et erant custodientes exedras et thesauros
domus domini. Per gyrum quoque templi domini
morabantur in custodiis suis ut cum
tempus fuisset ipsi mane aperirent fores.
De horum genere erant et super vasa mini-
sterii. Ad numerum enim inferebantur vasa
et efferebantur de ipsis. Et qui credita erant
utensilia sanctuarii preerant simile et vino
et oleo et thuri et aromatibus. Filii autem ung-
uenta ex aromatibus conficiebant et Mathi-
thias levites primogenitus Sellum Cho-
rite prefectus erat omnium que in sartagi-
ne frigebantur. Porro de filiis Caath fratribus
eorum super panes propositionis erant ut
semper nova per singula sabbata prepararent.
Hii sunt principes cantorum per familias
levitarum qui in exedris morabantur ita
ut die ac nocte iugiter suo ministerio
deservirent. Capita levitarum per familias
suas principes manserunt in Ierusalem. In
Gabaon autem commorati sunt pater Gaba-
on Iahiel et nomen uxoris eius Maa-
cha. Filius primogenitus eius Abdon
et Sur et Cis et Baal et Ner et Nadab Gedur quoque
et Haio et Zacharias et Macelloth. Porro
Macelloth genuit Semmaa. Isti habi-
taverunt e regione fratrum suorum in Ierusalem cum
fratribus suis. Ner autem genuit Cis et Cis
genuit Saul et Saul genuit Ionathan et
Melchisue et Aminadab et Hisbaal. Filius
autem Ionathan Meribbaal et Meribbaal
genuit Micha. Porro Micha filii Phi-
thon et Melech et Tharaa. Ahaz autem

genuit tarat et tara genuit alamath et az-
moth et zamri. Zamri genuit mosa. Mo-
sa vero genuit baana cuius filius raph-
aia. Raphaia genuit elesa de quo ortus
est esel. Porro esel sex filios habuit his
nominibus: ezricam bochru hismahel sa-
ria obadia anan. Hii filii esel. .x.

Philistiim autem pugnabant con-
tra israel. Fugeruntque viri israel phi-
listeos et ceciderunt vulnerati in mon-
te gelboe. Cumque appropinquassent philis-
tei persequentes saul et filios eius percusserunt
ionathan et aminadab et melchisue fili-
os saul. Et aggravatum est prelium contra
saul. Inveneruntque eum viri sagittarii
et vulneraverunt iaculis. Et dixit saul ad
armigerum suum. Evagina gladium
tuum et interfice me. ne forte veniant incircum-
cisi isti et illudant michi. Noluit autem
armiger eius hoc facere timore perterritus.
Arripuit igitur saul ensem et irruit in
eum. Quod cum vidisset armiger eius:
videlicet mortuum esse saul. irruit etiam
ipse in gladium suum et mortuus est. Interiit
ergo saul et tres filii eius et omnis domus il-
lius pariter concidit. Quod cum vidissent viri
israel qui habitabant in campestribus fugerunt
et saul ac filiis eius mortuis dereliquerunt
urbes suas et huc illucque dispersi sunt. Ve-
neruntque philistiim et habitaverunt in eis.
Die igitur altero detrahentes philistiim
spolia cesorum invenerunt saul et filios e-
ius iacentes in monte gelboe. Cumque
spoliassent eum et amputassent caput
armisque nudassent. miserunt in terram su-
am ut circumferretur et ostenderetur ydolorum tem-
plis et populis. Arma autem eius consecraverunt
in fano dei sui et caput affixerunt in templo
dagon. Hoc cum audissent viri iabes
galaad omnia que fecerant philistiim su-
per saul. Surrexerunt singuli virorum forci-
um et tulerunt cadavera saul et filiorum suorum
attuleruntque ea in iabes et sepelierunt
ossa eorum subter quercum que erat in iabes
et ieiunaverunt septem diebus. Mortuus est
ergo saul propter iniquitates suas. eo quod
prevaricatus sit mandatum domini quod pre-
ceperat et non custodierit illud. Sed insuper e-
tiam pythonissam consuluerit. nec speraverit
in domino. Propter quod et interfecit eum et transtu-
lit regnum eius ad david filium ysay. .xi.

Congregatus est igitur omnis israel ad
david in hebron dicens. Os tuum
sumus et caro tua. Heri quoque et
nudius tertius cum adhuc regnaret saul
super israel. tu eras qui educebas et introduce-
bas israel. Tibi enim dixit dominus deus tuus.
Tu pasces populum meum israel et tu eris prin-
ceps super eum. Venerunt ergo omnes maio-
res natu israel ad regem in ebron et iniit da-
vid cum eis fedus coram domino. Unxe-
runtque eum regem super israel iuxta sermo-
nem domini quem locutus est in manu
samuel. Abiit quoque david et omnis israel
in ierusalem. hec est iebus ubi erant iebusei
habitatores terre. Dixeruntque qui habita-
bant in iebus ad david. Non ingredieris
huc. Porro david cepit arcem syon que
est civitas david. Dixitque. Omnis qui
percusserit iebuseum in primis. erit dux et prin-
ceps. Ascendit igitur primus ioab filius
sarvie et factus est princeps. Habitavit autem
david in arce. et idcirco appellata est civitas
david. Edificavitque urbem in circuitu a
mello usque ad gyrum. Ioab autem reli-
quam partem urbis extruxit. Proficiebatque
david vadens et crescens et dominus exercituum
erat cum eo. Hii principes virorum fortium
david qui adiuverunt eum ut rex fieret
super omnem israel iuxta verbum domini quod locu-
tus est ad israel. et iste numerus robustorum
david. Iesbaam filius achamoni prin-
ceps inter triginta. Iste levavit hastam
suam super trecentos vulneratos una vi-
ce. Et post eum eleazar filius patrui eius
ahohites qui erat inter tres potentes. Iste
fuit cum david in aphesdomim quando phi-
listiim congregati sunt ad locum illum in
prelium. Et erat ager regionis illius ple-
nus ordeo. Fugeratque populus a facie phi-
listinorum. Hic stetit in medio agri et de-
fendit eum. Cumque percussisset philisteos
dedit dominus salutem magnam populo suo.
Descenderunt autem tres de triginta princi-
pibus ad petram in qua erat david ad
speluncam odollam quando philistiim

castra fuerant metati in valle raphaym.
Porro david erat in presidio et statio philis
tinorum in bethleem. Desideravit igitur
david aquam et dixit. O siquis michi daret
aquam de cisterna bethleem que est in porta.
Tres igitur isti per media castra philistino
rum perrexerunt et hauserunt aquam de cisterna
bethleem que erat in porta et attulerunt ad
david ut biberet. Qui noluit. sed magis liba
vit illam domino dicens. Absit ut in con
spectu dei mei hoc faciam et sanguinem viro
rum istorum bibam quia in periculo animarum
suarum attulerunt aquam. Et ob hanc cau
sam noluit bibere. Hec fecerunt tres viri
robustissimi. Abisay quoque frater ioab ipse
erat princeps trium et ipse levavit hastam
suam contra trecentos vulneratos et ipse erat
inter tres nominatissimus inter tres secundus
inclitus et princeps eorum. Verumptamen us
que ad tres primos non pervenerat. Banai
as filius ioiade vir robustissimus qui
multa opera perpetrarat de capseel ipse percussit
duos ariel et moab et ipse descendit et interfecit
leonem in media cisterna in tempore nivis
et ipse percussit virum egiptium cuius sta
tura erat quinque cubitorum et habebat lance
am ut liciatorium texentium. Descendit
ergo ad eum cum virga et rapuit hastam
quam tenebat in manu et interfecit eum hasta
sua. Hec fecit banaias filius ioiade qui
erat inter tres robustos nominatissimus
inter triginta primus. Verumptamen usque
ad tres non pervenerat. Posuit autem eum
david ad auriculam suam. Porro fortis
simi viri in exercitu asahel frater ioab
et elchanan filius patrui eius de bethleem
semmoth arorites elles phallonites. hi
ras filius acces thecuites abiezer ana
thothites sobochay sotites ylay achoi
tes maray nethophatites. eled filius ba
naa. nethophatites ethay filius ribay
de gabaath filiorum beniamyn. banaia
pharathonites. vri de torrente gaas a
biel arabathites azmoth bauramites
eliaba salabonites filii asom gezonites
ionathan filius sage ararites. achiam
filius achar ararites eliphal filius
urapher mecuratites. ahia phelloni

tes asiay carmelites naaray filius azby io
hel frater nathan mabar filius agaray e
sellech ammonithes naarai berothites
armiger ioab filii sarvie yras iethreus y
ras ethreus zabad filius oolly adina filius
segar rubenites princeps rubenitarum et
cum eo triginta. hanan filius maacha et
iosaphat mathanites ozyas astarothites
semma et iahiel filii otham arorites ie
diel filius zamri et ioha frater eius thosay
tes heliel mahumites et ieribay et iosya filii
elnaem et iethma moabites heliel et o
bed et iasiel de masobia. XII

Hi quoque venerunt ad david in siceleg
cum adhuc fugeret saul filium cis
qui erant fortissimi et egregii pug
natores tendentes arcum utraque manu fun
dis iacientes et dirigentes sagittas. De fratri
bus saul ex beniamyn princeps fuit ahiezer
et ioas filius samaa gabaathites et iaziel et
phallet filii azmoth et baracha et iheu ana
thothites. samaias quoque gabaonites for
tissimus inter triginta et super triginta. ihemias
et iezihel et iohannan et iezabad gaderothites
eluzay et ierimuth et baalia et samaria et
saphatia araphites. helchana et iesia et azra
hel et ioezer et iesbaam de carim. ioelam quoque
et zabadia filii ieroam de gedor. Sed et de gad
di transfugerunt ad david cum lateret in de
serto viri robustissimi et pugnatores opti
mi tenentes clipeum et hastam. facies eo
rum quasi facies leonis et veloces quasi ca
pree in montibus. Ezer princeps obdias se
cundus eliab tercius masmana. quartus
iheremias quintus ethy sextus elyhel.
septimus iohannan octavus heldab.
nonus ihemias decimus bachanna un
decimus. Hii de filiis gad principes exercitus.
Novissimus centum militibus preerat et
maximus mille. Isti sunt qui transierunt
iordanem mense primo quando inundare
cepit super ripas suas et omnes fugaverunt
qui morabantur in vallibus ad orientalem
plagam et ad occidentalem. Venerunt
autem et de beniamyn et de iuda ad presidium in
quo morabatur david. egressusque est da
vid obviam eis et ait. Si pacifice venis
tis ad me ut auxiliemini michi cor meum

iungatur vobis. Si autem insidiamini mi
pro adversariis meis cum ego iniquitatem in ma
nibus non habeam videat deus patrum nostrorum
et iudicet. Spiritus vero induit abysay pri
ncipem inter triginta et ait. Tui sumus o da
vid et tecum fili ysay. Pax pax tibi et pax
adiutoribus tuis. Te enim adiuvat dominus
deus tuus. Suscepit ergo eos david et con
stituit eos principes turme. Porro de ma
nasse ad david transfugerunt quando cum
philistiim veniebat ut adversum saul
pugnaret et non dimicavit cum eis quia
inito consilio remiserunt eum principes
philistinorum dicentes. Periculo capitis
nostri revertetur ad dominum suum saul. Quando
igitur reversus est in siceleg transfugerunt
ad eum de manasse ednas et iosabad
et iedihel michahel et naas et iozabat
et heliu et salathi principes milium in ma
nasse. Hii prebuerunt auxilium david
adversum latrunculos. Omnes enim erant
viri fortissimi et facti sunt principes in exer
citu. Sed et per singulos dies veniebant ad da
vid ad auxiliandum ei usque dum fieret
grandis numerus quasi exercitus dei.
Iste est quoque numerus principum qui
venerunt ad david cum esset in hebron ut
transferrent regnum saul ad eum iuxta
verbum domini. Filii iuda portantes clipeum
et hastam sex milia octingenti expediti
ad prelium. De filiis symeon virorum for
tissimorum ad pugnandum septem milia
centum. De filiis levi quattuor milia
sexcenti. Ioiada quoque princeps de stir
pe aaron et cum eo tria milia septinge
nti. Sadoch etiam puer egregie indolis
et domus patris eius principes viginti
et duo milia. De filiis autem beniamyn
fratribus saul tria milia. Magna enim
pars eorum adhuc sequebatur domum saul.
Porro de filiis effraym viginti milia
octingenti fortissimi robore viri nominati
in cognationibus suis. Et ex dimidia parte
tribus manasse decem et octo milia. Sin
guli per nomina sua venerunt ut consti
tuerent regem david. De filiis quoque ys
sachar viri eruditi qui noverant sin
gula tempora ad precipiendum quid fa
cere deberet israel principes ducenti. Omnis autem
reliqua tribus eorum consilium sequebatur. Porro
de zabulon qui egrediebantur ad prelium et sta
bant in acie instructi armis bellicis quinqua
ginta milia venerunt in auxilium david non
in corde duplici. Et de neptalym principes
mille et cum eis instructi clipeo et hasta tri
ginta et octo milia. De dan etiam preparati ad
prelium viginti et octo milia quingenti.
Et de aser egredientes ad pugnam et pro
cinctu provocantes quadraginta milia. Trans
iordanem autem de filiis ruben et gad et dimi
dia parte tribus manasse instructi armis bel
licis centum viginti milia. Omnes
isti viri bellatores et expediti ad pugnandum
cum corde perfecto venerunt in hebron ut con
stituerent regem david super universum israel.
Sed et omnes reliqui ex israel uno corde erant
ut rex fieret david super universum israel. Fue
runtque ibi apud david tribus diebus comeden
tes et bibentes. Preparaverant enim fratres eorum
eis. Sed et qui iuxta eos erant usque ad ysa
char et zabulon et neptalim afferebant
panes in asinis et camelis et mulis et bo
bus ad vescendum. Farinam palatas u
vam passam. vinum. oleum. boves arie
tes ad omnem copiam. Gaudium quip
pe erat in israhel. ..xiii..

Iniit autem consilium david cum tribunis
et centurionibus et universis principibus et ait
ad omnem cetum israel. Si vobis placet
et a domino deo nostro egreditur sermo quem
loquor. Mittamus ad fratres nostros reliquos
in universas regiones israel et ad sacerdotes
et levitas qui habitant in suburbanis ur
bium ut congregentur ad nos et reducamus
archam dei nostri ad nos. Non enim requi
sivimus eam in diebus saul. Et respondit
universa multitudo ut ita fieret. Placu
erat enim sermo omni populo. Congregavit ergo
david cunctum israel a sychor egipti usque dum
ingrediaris emath ut adduceret archam
dei de cariathiarim. Et ascendit david
et omnes viri israel ad collem cariathiarim
que est in iuda ut afferret inde archam
domini dei sedentis super cherubin ubi in
vocatum est nomen eius. Inposueruntque
archam dei super plaustrum novum de

domo aminadab. Oza autem et fratres eius mi-
nabant plaustrum. Porro david et omnis
israel ludebant coram domino omni virtute
in canticis et cytharis et psalteriis et tympanis
et cymbalis et tubis. Cum autem pervenissent
ad aream chydom tetendit oza manum
suam ut sustentaret archam. Bos quippe
lasciviens paululum inclinaverat eam.
Iratus est itaque dominus contra ozam et percus-
sit eum eo quod tetigisset archam dei. et mor-
tuus est coram domino. Contristatusque est
david eo quod divisisset dominus ozam. Vocavit-
que locum illum divisio oze usque in presentem
diem et timuit deum tunc temporis dicens.
Quomodo possum ad me introducere archam
domini. Et ob hanc causam eam non adduxit
ad se. hoc est in civitatem david. sed divertit
in domum obededom gethei. Mansit ergo
archa dei in domo obededom gethei tribus
mensibus et benedixit dominus domui eius et
omnibus que habebat. XIIII.

Misit quoque hyram rex tyri nuntios
ad david. et ligna cedrina et arti-
fices parietum lignorumque ut edi-
ficarent ei domum. Cognovitque david
quod confirmasset eum dominus in regem super israel
et sublevatum est regnum eius super populum eius
israel. Accepit quoque david alias uxores
in ierusalem. genuitque filios ac filias. Et hec
nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem.
Samua et sobab. nathan et salomon.
iebaar et helysu. et hely. et helphalech. noga
quoque et napheg. et iaphie. et helisama et
baliada et eliphalech. Audientes autem
philistiim eo quod unctus esset david in re-
gem super universum israel. ascenderunt cunc-
ti ut quererent eum. Quod cum audisset
david egressus est obviam eis. Porro
philistiim venientes diffusi sunt in valle
raphaym. Consuluitque david dominum di-
cens. Si ascendam ad philisteos. et si tra-
des eos in manu mea. Et dixit ei dominus.
Ascende et tradam eos in manu tua. Cumque
illi ascendissent in baalpharasim percus-
sit eos ibi david et dixit. Divisit deus ini-
micos meos per manum meam. sicut divi-
duntur aque. Idcirco vocatum est nomen
loci illius baalpharasim. Dereliqueruntque
ibi deos suos quos david iussit exuri. Alia
autem vice philistiim irruerunt et diffusi
sunt in valle. Consuluitque david rursum
deum. Et dixit ei deus. Non ascendes post eos
Recede ab eis et venies contra illos ex adverso
pirorum. Cumque audieris sonitum gradien-
tis in cacumine pirorum. tunc egredieris ad bel-
lum. Egressus est enim deus ante te ut per-
cutiat castra philistiim. Fecit ergo david
sicut preceperat ei deus et percussit castra philis-
tinorum. de gabaon usque gazera. Divul-
gatumque est nomen david in universis regio-
nibus et dominus dedit pavorem eius super omnes gentes.

Fecit quoque sibi domos in XV.
civitate david et edificavit locum
arche dei. tetenditque ei tabernaculum.
Tunc dixit david. Illicitum est ut a quoquam
portetur archa dei nisi a levitis quos ele-
git dominus ad portandum eam et ad mini-
strandum sibi usque in eternum. Congrega-
vitque universum israel in ierusalem ut afferretur
archa dei in locum suum quem preparaverat
et necnon et filios levitas et aaron. De fi-
liis caath uriel princeps fuit et fratres eius
centum viginti. De filiis merari asaya
princeps et fratres eius ducenti xx. De filiis ger-
son iohel princeps et fratres eius centum vigi-
ti. De filiis elisaphan. semeias princeps
et fratres eius ducenti. De filiis hebron. heli-
hel princeps et fratres eius octoginta. De
filiis oziel. aminadab princeps et fratres eius
centum viginti. Vocavitque david sadoch
et abiathar sacerdotes et levitas uriel. a-
saia. iohel. semmeia. elihel et aminadab.
et dixit ad eos. Vos qui estis principes fa-
miliarum leviticarum. sanctificamini cum
fratribus vestris et afferte archam domini dei
israel ad locum qui ei preparatus est. ne ut
a principio quia non eratis presentes per-
cussit nos dominus. sic et nunc fiat illici-
tum quid nobis agentibus. Sanctificati sunt
ergo sacerdotes et levite ut portarent ar-
cham domini dei israel. Et tulerunt filii levi
archam dei sicut preceperat moyses iuxta ver-
bum domini. humeris suis in vectibus. Dixit-
que david principibus levitarum ut constitu-
erent de fratribus suis cantores in organis
musicorum nablis videlicet et liris et cymba-

Ym cacumine

lis ut resonaret in excelsum sonitus leticie. Con
stitueruntque levitas heman filium iohel ⁊
de fratribus eius asaph filium barachie. de filiis
vero merari fratribus eorum. ethan filium cu
saie ⁊ cum eis fratres eorum. In secundo ordine za
chariam ⁊ ben ⁊ iaziel ⁊ semiramoth ⁊ ia
hiel ⁊ ancezelias ⁊ banaiam ⁊ maasiam
⁊ mathathiam ⁊ eliphalu ⁊ maceniam
⁊ obededom ⁊ iehiel ianitores. Porro canto
res eman asaph ⁊ ethan in cimbalis eneis
concrepantes. Zacharias autem ⁊ oziel. et se
miramoth ⁊ iahiel ⁊ ani ⁊ eliab ⁊ maasias
⁊ banaias in nablis archana cantabant.
Porro mathathias ⁊ eliphalu ⁊ maceni
as ⁊ obededom ⁊ iehiel ⁊ ozaziu in cytharis
pro octaua canebant ⁊ epinikion. Chonenias
autem princeps levitarum prophetie preerat ad
precinendam melodiam. Erat quippe valde
sapiens. Et barachias ⁊ elchana ianitores
arche. Porro sabanias ⁊ iosaphat ⁊ natha
nael. ⁊ amasai ⁊ zacharias ⁊ banaias ⁊ elie
zer sacerdotes clangebant tubis coram ar
cha domini ⁊ obededom ⁊ achimaas erant
ianitores arche. Igitur david ⁊ omnes ma
iores natu israel ⁊ tribuni ierunt ad portan
dam archam federis domini de domo obededom cum
leticia. Cumque adiuvisset deus levitas qui
portabant archam federis domini immola
bantur septem thauri ⁊ septem arietes. Por
ro david erat indutus stola bissina ⁊ univer
si levite qui portabant archam federis domini can
toresque ⁊ chonenias princeps prophetie inter
cantores. David etiam indutus erat ephot
lineo. Universusque israel deducebant archam fe
deris domini in iubilo ⁊ sonitu bucine ⁊ tubis
⁊ cymbalis ⁊ nablis ⁊ cytharis concrepantes.
Cumque pervenisset archa federis domini usque ad ci
vitatem david mychol filia saul prospiciens
per fenestram. vidit regem david saltantem
atque ludentem. ⁊ despexit eum in corde suo.

Attulerunt igitur archam ·xvi·
dei ⁊ constituerunt eam in medio taber
naculi quod tetenderat ei david ⁊ obtu
lerunt holocausta ⁊ pacifica coram domino.
Cumque complesset david offerens holocau
sta ⁊ pacifica. benedixit populo in nomine domini
⁊ divisit universis per singulos a viro usque
ad mulierem tortam panis ⁊ partem asse
carnis bubale ⁊ frixam oleo similam constitu
itque coram archa domini de levitis qui mini
strarent ⁊ recordarentur operum eius ⁊ glorifica
rent atque laudarent dominum deum israel. Asaph
principem ⁊ secundum zachariam. Porro
iahiel ⁊ semiramoth ⁊ iehiel ⁊ mathathi
am ⁊ eliab ⁊ banaiam ⁊ obededom ⁊ iehiel
super organa psalterii ⁊ lyras. Asaph autem
ut cimbalis personaret. Banaiam vero ⁊
aziel sacerdotes canere tuba iugiter coram
archa federis domini. In illo die fecit david prin
cipem ad confitendum domino asaph ⁊ fratres
eius. Confitemini domino ⁊ invocate nomen
eius notas facite in populis adinventiones
eius. Cantate ei ⁊ psallite ⁊ narrate omnia
mirabilia eius. Laudate nomen sanctum eius
letetur cor querentium dominum. Querite dominum
⁊ virtutem eius. querite faciem eius semper.
Recordamini mirabilia eius que fecit
signorum eius ⁊ iudiciorum oris eius. Semen
israel servi eius filii iacob electi eius. Ipse
dominus deus noster ⁊ in universa terra iudicia eius.
Recordamini in sempiternum pacti eius
sermonis quem precepit in mille generatio
nes. quem pepigit cum abraham ⁊ iura
menti illius cum ysaac. Et constituit ia
cob in preceptum ⁊ israel in pactum sempiternum
dicens. Tibi dabo terram chanaan funicu
lum hereditatis vestre cum essent numero
pauci. parvi ⁊ coloni eius. Et transierunt de
gente in gentem ⁊ de regno ad populum alterum.
Non dimisit quemquam calumpniari eos
sed increpavit pro eis reges. Nolite tangere
christos meos ⁊ in prophetis meis nolite malig
nari. Cantate domino omnis terra. annunciate
ex die in diem salutare eius. Narrate
in gentibus gloriam eius in cunctis populis mira
bilia eius. quia magnus dominus ⁊ laudabi
lis nimis ⁊ horribilis super omnes deos.
Omnes enim dii populorum ydola. dominus autem
celos fecit. Confessio ⁊ magnificentia co
ram illo. fortitudo ⁊ gaudium in loco eius.
Afferte domino familie populorum. afferte do
mino gloriam ⁊ imperium. Date domino gloriam
nomini eius levate sacrificium. ⁊ venite
in conspectu eius ⁊ adorate dominum in decore
sancto. Commoveatur a facie illius omnis
terra. ipse enim fundavit orbem immobi

lem. Letentur celi et exultet terra et dicant in nationibus dominus regnavit. Tonet mare et plenitudo eius exultent agri et omnia que in eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltus coram domino quia venit iudicare terram. Confitemini domino quoniam bonus. quoniam in eternum misericordia eius et dicite. Salva nos deus salvator noster et congrega nos et erue de gentibus ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis. Benedictus deus dominus deus israel ab eterno et usque in eternum et dicat omnis populus amen et ympnum deo. Dereliquit itaque ibi coram archa domini asaph et fratres eius ut ministrarent in conspectu arche iugiter per singulos dies et vices suas. Porro obededom et fratres eius sexaginta octo et obededom filium ydithun et osa constituit ianitores. Sadoch autem sacerdotem et fratres illius sacerdotes coram tabernaculo domini in excelso quod erat in gabaon ut offerrent holocausta domino super altare holocaustomatis iugiter et mane et vespere iuxta omnia que scripta sunt in lege domini quam precepit israheli. post eum etiam et ydithun et reliquos electos unumquemque vocabulo suo ad confitendum domino quoniam in eternum misericordia eius. eman quoque et ydithun canentes tuba et quatientes cimbala et omnia musicorum organa ad canendum deo. Filios autem ydithun fecit esse portarios. Reversusque est omnis populus in domum suam et david ut benediceret etiam domui sue. XVII

Cum autem habitaret david in domo sua dixit ad nathan prophetam. Ecce ego habito in domo cedrina. archa autem federis domini sub pellibus est. Et ait nathan ad david. Omnia que in corde tuo sunt fac. deus enim tecum est. Igitur nocte illa factus est sermo domini ad nathan dicens. Vade et loquere david servo meo. Hec dicit dominus. Non edificabis tu michi domum ad habitandum. Neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi israel de terra egypti usque ad diem hanc sed fui semper mutans loca tabernaculi et in tentorio manens cum omni israel. Numquid locutus sum saltem uni iudicum israel quibus preceperam ut pascerent populum meum et dixi. quare non edificasti michi domum cedrinam. Nunc itaque sic loqueris ad servum meum david. Hec dicit dominus exercituum. Ego tuli te cum in pascuis sequeris gregem ut esses dux populi mei israel. et fui tecum quocumque perrexisti et interfeci omnes inimicos tuos coram te. Fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra et dedi locum populo meo israel. Plantabo eum et habitabit in eo et ultra non commovebitur. nec filii iniquitatis atterent eos. sicut a principio ex diebus quibus dedi iudices populo meo israel et humiliavi universos inimicos tuos. Annuncio ergo tibi quod edificaturus sit domum tibi dominus. Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos. suscitabo semen tuum post te quod erit de filiis tuis et stabiliam regnum eius. Ipse edificabit michi domum et firmabo solium eius usque in eternum. Ego ero ei in patrem et ipse erit michi in filium. et misericordiam meam non auferam ab eo. sicut abstuli ab eo qui fuit ante te et statuam eum in domo mea et regno meo usque in sempiternum et thronus eius erit firmissimus in perpetuum. Iuxta omnia verba hec et iuxta universam visionem istam sic locutus est nathan ad david. Cumque venisset rex david et sedisset coram domino dixit. Quis ego sum domine deus et que domus mea ut prestares michi talia. Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo ideo quia locutus es super domum servi tui etiam in futurum et fecisti me spectabilem super omnes homines. Domine deus meus. Quid ultra addere potest david cum ita glorificaveris servum tuum et cognoveris eum. Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc et nota esse voluisti universa magnalia. Domine non est similis tui et non est alius deus absque te ex omnibus quos audivimus auribus nostris. Quis enim est alius ut populus tuus israel. gens una in terra. ad quam perrexit deus ut liberaret et faceret populum sibi et magnitudine sua atque terroribus eiceret nationes a facie eius quem de egypto liberavit. Et posuit populum tuum israel tibi in populum usque in eternum. et tu domine factus es deus eius. Nunc igitur domine sermo quem locutus es famulo [famulo] tuo et super domum eius confirmetur in perpetuum et fac sicut locutus es. permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum et dicatur. Dominus exercituum deus israel et domus

dauid ſerui eius permanens coram eo. Tu enim
domine deus meus reuelaſti auriculam ſerui
tui ut edificares ei domum. et idcirco inuenit ſer-
uus tuus fiduciam ut oret coram te. Nunc
ergo domine tu es deus et locutus es ad ſeruum
tuum tanta beneficia. et cepiſti benedicere do-
mui ſerui tui ut ſit ſemper coram te. Te enim
domine benedicente benedicta erit imperpetuum.

Factum eſt autem poſt hec ·xviii·
ut percuteret dauid philiſtiim et humi-
liaret eos et tolleret geth et filias eius
de manu philiſtiim. percuſſitque moab et fa-
cti ſunt moabite ſerui dauid offerentes ei mu-
nera. Eo tempore percuſſit dauid etiam ada-
dezer regem ſoba regionis emath quando per-
rexit ut dilataret imperium ſuum uſque ad
flumen eufraten. Cepit ergo dauid mil-
le quadrigas eius et ſeptem milia equitum
et uiginti milia uirorum peditum. Subnerua-
uitque omnes equos curruum exceptis centum
quadrigis quas reſeruauit ſibi. Superuenit
autem et ſyrus damaſcenus ut auxilium
preberet adadezer regi ſoba. Sed et huius percuſſit
dauid uiginti milia uirorum. et poſuit mi-
lites in damaſco ut ſiria quoque ſeruiret ei
et afferret munera. Adiuuitque eum dominus in
cunctis ad que perrexerat. Tulit quoque dauid
pharetras aureas quas habuerant ſerui ad-
adezer et attulit eas ierusalem. necnon et de the-
bath et chun urbibus adadezer eris plurimum.
de quo fecit ſalomon mare eneum et co-
lumpnas et uaſa enea. Quod cum audiſſet
thou rex emath percuſſiſſe uidelicet dauid
omnem exercitum adadezer regis ſoba. mi-
ſit aduram filium ſuum ad regem dauid
ut poſtularet ab eo pacem et congratularetur
et eo quod expugnaſſet et percuſſiſſet adadezer.
Aduerſarius quippe thou rex erat adade-
zer. Sed et omnia uaſa aurea et argentea
et enea conſecrauit rex dauid domino et ar-
gentum et aurum quod tulerat ex uniuer-
ſis gentibus. tam de ydumea et moab et filiis
ammon quam de philiſtiim et amalech. c.
Abyſay uero filius ſaruie percuſſit edom
in ualle ſalinarum. decem et octo milia.
et conſtituit in edom preſidium ut ſeruiret y-
dumea dauid. Saluauitque dominus dauid
in cunctis ad que perrexerat. Regnauitque
ergo dauid ſuper uniuerſum iſrael et faciebat iu-
dicium atque iuſticiam cuncto populo ſuo. c.
Porro ioab filius ſaruie erat ſuper exercitum.
et ioſaphat filius ahilud a commentariis. c.
Sadoch autem filius achitob et achimelech
filius abyathar ſacerdotes et ſuſa ſcriba. Ba-
naias uero filius ioiade ſuper legiones cere-
thi et phelethi. Porro filii dauid primi ad
manum regis. ·xix·

Accidit autem ut moreretur naas rex
filiorum ammon et regnaret hanon
filius eius pro eo. Dixitque dauid.
Faciam miſericordiam cum hanon filio naas.
preſtitit enim pater eius mihi gratiam. c.
Miſitque dauid nuncios ad conſolandum
eum ſuper mortem patris ſui. Qui cum per-
ueniſſent in terram filiorum ammon ut conſola-
rentur hanon. dixerunt principes filiorum am-
mon ad hanon. Tu forſitan putas quod da-
uid cauſa honoris in patrem tuum miſit
qui conſolarentur te. nec animaduertis quod
ut explorent et inueſtigent et ſcrutentur ter-
ram. uenerunt ad te ſerui eius. Igitur
hanon pueros dauid decaluauit et raſit
et precidit tunicas eorum a natibus uſque ad
pedes et dimiſit eos. Qui cum abiiſſent
et hoc mandaſſent dauid. miſit in occurſum
eorum grandem enim contumeliam ſuſtinue-
rant et precepit ut manerent in iericho donec
creſceret barba eorum et capilli tunc reuerterentur.
Videntes autem filii ammon quod iniuriam
feciſſent dauid. tam hanon quam reliquus
populus miſerunt mille talenta argenti ut
conducerent ſibi de meſopotamia et ſyria maacha
et de ſoba currus et equites. Conduxeruntque
triginta duo milia curruum et regem maa-
cha cum populo ſuo. Qui cum ueniſſent caſtra-
metati ſunt e regione medaba. Filii quoque
ammon congregati de urbibus ſuis uenerunt
ad bellum. Quod cum audiſſet dauid. mi-
ſit ioab et omnem exercitum uirorum fortium.
Egreſſique filii ammon direxerunt aciem
iuxta portam ciuitatis. Reges autem qui
ad auxilium eorum uenerant. ſeparatim in agro
ſteterunt. Igitur ioab intelligens bellum
ex aduerſo et poſt tergum contra ſe fieri. elegit
uiros fortiſſimos de uniuerſo iſrael et perrexit
contra ſyrum. reliquam autem partem populi

dedit sub manu abysay fratris sui et processerunt contra filios amon. Dixitque. Si vicerit me syrus, auxilio eris michi. si autem superaverint te filii amon ero tibi in presidium. Confortare et agamus viriliter pro populo nostro et pro urbibus dei nostri. Dominus autem quod in conspectu suo bonum est faciat. Perrexit ergo ioab et populus qui cum eo erat contra syrum ad prelium. et fugavit eos. Porro filii ammon videntes quod fugisset syrus ipsi quoque fugerunt abysay fratrem eius et ingressi sunt civitatem. Reversusque est etiam ioab ierusalem. Videns autem syrus quod cecidisset coram israel misit nuncios et adduxit syrum qui erat trans fluvium. Sophach autem princeps militie adadezer erat dux eorum. Quod cum nunciatum esset david congregavit universum israel et transivit iordanem irruitque in eos et direxit ex adverso aciem illis contra pugnantibus. fugit autem syrus israel. Et interfecit david de syris septem milia curruum et quadraginta milia peditum et sophach exercitus principem. Videntes autem servi adadezer se ab israel esse superatos transfugerunt ad david et servierunt ei. Noluitque ultra syria auxilium prebere filiis amon.

.xx.

Factum est autem post anni circulum eo tempore quo solent reges ad bella procedere congregavit ioab exercitum et robur militie et vastavit terram filiorum ammon. perrexitque et obsedit rabach. Porro david manebat ierusalem quando ioab percussit rabach et destruxit eam. Tulit autem david coronam melchon de capite eius et invenit in ea auri pondo talentum et preciosissimas gemmas fecitque sibi inde dyadema. Sed et manubias quoque urbis plurimas tulit. Populum autem qui erat in ea eduxit et fecit super eos tribulas et trahas et ferrata carpenta transire ita ut dissecarentur et contererentur omnes. Sic fecit david cunctis urbibus filiorum ammon. et reversus est cum omni populo suo in ierusalem. Post hec initum est bellum in gazer adversum philisteos in quo percussit sobochay usachites saphay de genere raphaym et humiliavit eos. Aliud quoque bellum gestum est adversum philisteos in quo percussit adeodatus filius saltus bethleemites fratrem goliath gethei cuius haste lignum erat quasi liciatorium texentium. Sed et aliud bellum accidit in geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos. id est simul viginti quatuor. qui et ipse de rapham fuerat stirpe generatus. Hic blasphemavit israel et percussit eum ionathan filius samaa fratris david. Hii sunt filii rapham in geth qui ceciderunt in manu david et servorum eius.

.xxi.

Consurrexit autem sathan contra israel et incitavit david ut numeraret david. dixitque david ad ioab et ad principes populi. Ite et numerate israel a bersabee usque dan. et afferte michi numerum ut sciam. Responditque ioab. Augeat dominus populum suum centuplum quam sunt. Nonne domine mi rex omnes servi tui sunt. Quare hoc querit dominus meus rex quod in peccatum reputetur israheli. Sed sermo regis magis prevaluit. Egressusque est ioab et circuivit universum israel et reversus est ierusalem. Deditque david numerum eorum quos circuierat et inventus est omnis numerus mille milia et centum milia virorum educentium gladium. de iuda autem trecenta septuaginta milia bellatorum. Nam levi et beniamyn non numeravit eo quod invitus exequeretur regis imperium. Displicuit autem domino quod iussum erat et percussit israel. Dixitque david ad dominum. Peccavi nimis ut hoc facerem. Obsecro aufer iniquitatem servi tui quia insipienter egi. Et locutus est dominus ad gad videntem david dicens. Vade et loquere ad david et dices. Hec dicit dominus. Trium tibi optionem do. unum quod volueris elige ut faciam tibi. Cumque venisset gad ad david. dixit ei. Hec dicit dominus. Elige quod volueris aut tribus annis pestilentiam aut tribus mensibus fugere te hostes tuos et gladium eorum non posse evadere. aut tribus diebus gladium domini et mortem versari in terram et angelum domini interficere in universis finibus israel. Nunc ergo vide quid respondeam ei qui misit me. Et dixit david ad gad. Ex omni parte me angustie premunt. Sed melius est michi ut incidam in manus domini quia multe sunt miserationes eius.

ysrl

quam in manus hominum. Misit ergo dominus
pestilentiam in israel. et ceciderunt de israel sep
tuaginta milia uirorum. Misit angelum in
ierusalem ut percuteret eam. Cumque percuteretur ui
dit dominus et misertus est super magnitu-
dinem mali. et imperauit angelo qui percuti
ebat. Sufficit. iam cesset manus tua.
Porro angelus domini stabat iuxta a
ream ornam iebusei. Leuansque dauid
oculos suos uidit angelum domini stantem inter
celum et terram et euaginatum gladium in ma
nu eius et uersum contra ierusalem. et ceciderunt
tam ipse quam maiores natu uestiti ciliciis pro
ni in terram. Dixitque dauid ad deum. Non
ne ego sum qui iussi ut numeraretur po
pulus. Ego sum qui peccaui. ego qui in
egi ego qui malum feci. Iste grex quid com
meruit. Domine deus meus uertatur ob
secro manus tua in me. et in domum patris
mei. populus autem tuus non percutiatur. Angelus
autem domini precepit gad ut diceret dauid.
ut ascenderet exstrueretque altare domino deo in
area ornam iebusei. Ascendit ergo dauid
iuxta sermonem gad quem locutus fue
rat ex sermone domini. Porro ornam cum su
spexisset et uidisset angelum. quattuorque filii eius
cum eo absconderunt se. Nam eo tempore
terebat in area triticum. Igitur cum ueniret
dauid ad ornam. conspexit eum ornam. et pro
cessit ei obuiam de area et adorauit eum pro
nus in terram. Dixitque ei dauid. Da mihi lo
cum aree tue ut edificem in ea altare do
mino ita ut quantum ualet argenti accipi
as et cesset plaga a populo. Dixit autem or
nam ad dauid. Tolle et faciat dominus meus
rex quodcumque tibi placet. Sed et boues do in ho
locaustum et tribulas in ligna. et triticum
in sacrificium. Omnia libens prebeo. Dixit
que ei rex dauid. Nequaquam ita fiet. sed ar
gentum dabo quantum ualet. Neque enim
tibi auferre debeo et sic offerre domino ho
locausta gratuita. Dedit ergo ornam
dauid pro loco siclos auri iustissimi pon
dus sexcentos. Et edificauit ibi altare do
mino obtulitque holocausta et pacifica et i
nuocauit dominum et exaudiuit eum in igne
de celo super altare holocausti. Precepitque
dominus angelo et conuertit gladium suum in ua
ginam. Protinus ergo dauid uidens quod ex
audisset eum dominus in area ornam iebusei.
immolauit ibi uictimas. Tabernaculum
autem domini quod fecerat moyses in deserto et
altare holocaustorum ea tempestate erat in
excelso gabaon. Et non preualuit ire dauid
ad altare ut ibi obsecraret deum. Nimio
enim timore fuerat perterritus. uidens gladi
um angeli domini. XXII

Dixitque dauid. Hec est domus dei et
hoc altare in holocaustum israel. Et
precepit ut congregarentur omnes prose
liti de terra israel. et constituit ex eis lathomos ad ce
dendos lapides et poliendos ut edificaretur
domus dei. Ferrum quoque plurimum ad cla
uos ianuarum et ad commissuras atque iunc
turas preparauit dauid et eris pondus innume
rabile. Ligna quoque cedrina non poterant
estimari que sydonii et tyrii deportauerant ad
dauid. Et dixit dauid. Salomon filius me
us puer paruulus est et delicatus. domus autem
quam edificare uolo domino talis esse debet ut
in cunctis regionibus nominetur. Preparabo
ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante
mortem suam omnes preparauit impensas. Vo
cauitque salomonem filium suum et precepit
ei ut edificaret domum domino deo israel. Dixitque
dauid ad salomonem. Fili mi. Voluntatis
mee fuit ut edificarem domum nomini domini
dei mei. Sed factus est sermo domini ad me di
cens. Multum sanguinem effudisti et plu
rima bella bellasti. non poteris edificare do
mum nomini meo tanto effuso sangui
ne coram me. Filius qui nascetur tibi e
rit uir quietissimus. Faciam enim eum
requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum.
et ob hanc causam pacificus uocabitur. et pa
cem et ocium dabo in israel cunctis diebus
eius. Ipse edificabit domum nomini meo.
et ipse erit mihi in filium et ego ero ei in pa
trem. firmaboque solium regni eius super
israel in eternum. Nunc ergo fili mi sit dominus
tecum et prospare et edifica domum domino deo tuo
sicut locutus est de te. Det quoque tibi dominus
prudentiam et sensum ut regere possis israel. et
custodire legem domini dei tui. Tunc
enim proficere poteris si custodieris manda
ta et iudicia que precepit dominus moysi ut do

et israel. Confortare et viriliter age. ne timeas ne-
que paveas. Ecce ego in paupertatecula mea pre-
paravi impensas domus domini auri talenta
centum milia et argenti mille milia talento-
rum. eris vero et ferri non est pondus. Vincitur
enim numerus magnitudine. Ligna et la-
pides preparavi ad universa impendia. Habes
quoque plurimos artifices. lathomos et cemen-
tarios. artifices quoque lignorum et omnium
artium ad faciendum opus prudentissimos in
auro et argento in ere et ferro cuius non est
numerus. Surge igitur et fac et erit dominus tecum.
Precepit quoque David cunctis principibus
israel ut adiuvarent Salomonem filium suum.
Cernitis inquiens quod dominus deus vester vobiscum
sit. et dederit vobis requiem per circuitum et tra-
diderit omnes inimicos vestros in manu vestra
et subiecta sit terra coram domino et coram populo
eius. Prebete igitur corda vestra et animas
vestras ut queratis dominum deum vestrum et consur-
gite et edificate sanctuarium domino deo vestro. ut in-
troducatur archa domini federis et vasa domino con-
secrata in domum que edificatur nomini domini.
Igitur David senex et plenus · xxiii ·
dierum regem constituit Salomonem filium
suum super israel et congregavit omnes principes is-
rahel et sacerdotes atque levitas. Numeratique
sunt levite a triginta annis et supra et inventa
sunt triginta octo milia virorum. Ex hiis e-
lecti sunt et distributi in ministerium domus
domini viginti quattuor milia. prepositorum autem iu-
dicum sex milia. Porro quattuor milia ia-
nitores et totidem psaltes canentes domino
in organis que fecerat David ad canendum.
Et distribuit eos David per vices filiorum
levi. Gerson videlicet et caath et merari. Filii
gerson leedan et semei. Filii leedan princeps
iehiel et zetham et iohel tres. Filii semei sa-
lomith et oziel et aran tres. Isti principes
familiarum leedan. Porro filii semei leeth
et ziza et iahus et baria. Isti filii semei. quattuor.
Erat autem leeth prior et ziza secundus. Por-
ro iahus et baria non habuerunt plurimos
filios et idcirco in una familia unaque do-
mo computati sunt. Filii caath amram et
ysaar et ebron et oziel. quattuor. Filii amram
moyses et aaron et separatus est aaron ut
ministraret in sancta sanctorum ipse et filii eius

in sempiternum ut adoleret incensum domino
secundum ritum suum ac benediceret nomini eius
in perpetuum. Moysi quoque hominis dei filii
annumerati sunt in tribu levi. Filii moysi ger-
son et eliezer. Filii gerson subuel primus. Fu-
erunt autem filii eliezer roboia primus et non
erant eliezer filii alii. Porro filii roboia mul-
tiplicati sunt nimis. Filii ysaar salomith
primus. Filii ebron ieriau primus. amari-
as secundus. iaziel tertius. iecmaan quartus.
Filii oziel. micha primus iesya secundus. Filii me-
rari mooli et musi. Filii mooli eleazar et cis.
Mortuus est autem eleazar et non habuit
filios sed filias. acceperunt eas filii cis fratres ea-
rum. Filii musi mooli et eder et ierimuth
tres. Hii filii levi in cognationibus suis et fa-
miliis suis principes per vices et numerum ca-
pitum singulorum qui faciebant opera mini-
sterii domus domini. a viginti annis et supra.
Dixit enim David. Requiem dedit dominus
deus israel populo suo et habitationem in ierusalem
usque in eternum. nec erit officii levitarum ut ul-
tra portent tabernaculum et omnia vasa eius
ad ministrandum. Iuxta precepta quoque da-
vid novissima supputabitur numerus filio-
rum levi a viginti annis et supra. et erunt sub
manu filiorum aaron in cultum domus domini
in vestibulis et in exedris et in loco purifica-
tionis et in sanctuario et in universis operibus
ministerii templi domini. Sacerdotes autem super
panes propositionis. et ad simile sacrificium
ad lagana et azima et sartaginem et ad
torrentem similam et super omne pondus et
mensuram. Levite vero ut stent mane
ad confitendum et canendum domino similiter
ad vesperam tam in oblatione holocausto-
rum domus domini. quam in sabbatis et kalendis
et sollempnitatibus reliquis iuxta numerum et
cerimonias uniuscuiusque rei iugiter co-
ram domino et custodiant observationes
tabernaculi federis et ritum sanctuarii et
observationem filiorum aaron fratrum suorum ut
ministrarent in domo domini. · xxiiii ·
Porro filiis aaron hee portiones. Fi-
lii aaron nadab et abiu et eleazar
et ythamar. Mortui sunt autem na-
dab et abyud ante patrem suum absque libe-
ris. sacerdotioque functus est eleazar et ytha-

mar. Et diuisit eos dauid. id est sadoch de filiis
eleazar. et achimelech. de filiis ythamar secun
dum uices suas ad ministerium. Inuentique
sunt multo plures filii eleazar in principibus
uiris quam filii ythamar. Diuisit autem eis
hoc est filiis eleazar principes per familias
sedecim. et filiis ythamar per familias et domos
suas octo. Porro diuisit utrasque inter se
familias sortibus. Erant enim principes sanc
tuarii et principes domus dei. tam de filiis
eleazar quam de filiis ythamar. Descripsitque
eos semeias filius nathanael scriba leui
tes coram rege et principibus et sadoch sacerdo
te et achimelech filio abyathar. principibus
quoque familiarum sacerdotalium et leuiticarum:
Unam domum que ceteris preerat eleazar
et alteram domum que sub se habebat ceteros
ythamar. Exiuit autem sors prima ioia
rib. Secunda iedeye. Tercia harim. Quar
ta seorim. Quinta melchia. Sexta mia
min. Septima accos. Octaua abya. No
na iheusu. Decima sechenia. Undecima
heliasib. Duodecima iachim. Terciadeci
ma opha. Quartadecima ubal. Quinta
decima belga. Sextadecima emmer. Sep
timadecima ezir. Octauadecima aphap
ses. Nonadecima phetheias. Uicesima
iezechel. Uicesima prima iachim. Uicesi
ma secunda gamuul. Uicesima tercia dal
layan. Uicesima quarta manan. Hee
uices eorum secundum ministeria sua ut ingredian
tur domum dei iuxta ritum suum sub ma
nu aaron patris eorum. sicut preceperat dominus deus
israel. Porro filiorum leui qui reliqui fue
rant de filiis amram erat subahel et filii
subahel iedeia. De filiis quoque roboie prin
ceps iesyas. Isaaris uero salemoth. Filius
quoque salemoth. Filiusque eius imman.
primus. amarias secundus. iaziel tercius. ie
chimoan quartus. Filius oziel mycha.
Filius mycha samyr. Frater mycha ie
sya. Filius iesia zacharias. Filii merari
mooly et musy. Filius ioziau beniou. Fi
lius quoque merari. oziam et soam et zachur
et hebri. Porro mooli filius eleazar. qui
non habebat liberos. Filius uero cis ierameel
Filii musy. mooly. eder. et ierimuth. Isti
filii leui secundum domos familiarum suarum.

Miseruntque et ipsi sortes contra fratres suos. fili
os aaron coram dauid rege et sadoch et achime
lech et principibus familiarum sacerdotalium et leui
ticarum. Tam maiores quam minores. Om
nes sors equaliter diuidebat. XXV.
Igitur dauid et magistratus exercitus segre
gauerunt in ministerium filios asaph et eman
et ydithum qui prophetarent cum citharis et psal
teriis et cymbalis secundum numerum suum dedica
to sibi officio seruientes. De filiis asaph
zachur et ioseph et nathania et asarela. Filii
asaph sub manu asaph iuxta prophetantes
regem. Porro ydithum filii ydithum god
olias sorieslias et sabayas et mathathias
sex. sub manu patris sui ydithum qui in cy
thara prophetabat super confitentes et laudantes
dominum. Heman quoque filii eman. boccian
mathania oziel. subuel et herimmoth a
nanya. anam. eleatha. ieldechi et romemthy
ezer. et iesbacasa mellothi ethier mazioth.
Omnes isti filii heman. uidentes regis in
sermonibus dei ut exaltaret cornu. Deditque
deus eman filios quatuordecim et filias tres.
Uniuersi sub manu patris sui ad cantandum
in templo domini distributi erant in cym
balis et psalteriis et citharis in ministerio domus
domini iuxta regem asaph uidelicet et idithum
et heman. Fuit autem numerus eorum cum fratribus
suis qui erudiebant canticum domini cuncti
doctores ducenti octoginta octo. Miserunt
que sortes per uices suas ex quo tam maior
quam minor doctus pariter et indoctus. Egres
saque est sors prima ioseph qui erat de asaph.
Secunda godolie ipsi et filiis eius et fratribus
eius duodecim. Tercia zachur filiis et fratribus
eius duodecim. Quarta ysari filiis et fratribus
eius xii. Quinta nathanie filiis et fratribus eius
xii. Sexta boccian filiis et fratribus eius xii.
Septima israhela filiis et fratribus eius xii. Oc
taua iesaie filiis et fratribus eius xii. Nona ma
thanie filiis et fratribus eius xii. Decima se
meie filiis et fratribus eius xii. Undecima ezrel
filiis et fratribus eius xii. Duodecima asabie
filiis et fratribus eius xii. Terciadecima suba
hel filiis et fratribus eius xii. Quartadecima
mathanie filiis et fratribus eius xii. Quin
tadecima herimoth filiis et fratribus eius xii.
Sextadecima ananie filiis et fratribus eius xii.

Septima decima iesbocasse filiis et fratribus eius XII.
Octava decima ananiae filiis et fratribus e-
ius duodecim. Nona decima mellothi filiis
et fratribus eius XII. Vicesima eliatha filiis
et fratribus eius duodecim. Vicesima prima o-
thir filiis et fratribus eius XII. Vicesima secunda
goddelthi filiis et fratribus eius XII. Vice-
sima tertia mazioth filiis et fratribus eius XII.
Vicesima quarta romamthiezer filiis
et fratribus eius duodecim. XXVI

Divisiones autem ianitorum de chorit-
is meselemia filius chore de filiis
asaph. Filii meselemiae zacha-
rias primogenitus jadihel secundus zaba-
dias tertius nathanihel quartus athiam
quintus iohanan sextus helioenai septi-
mus. Filii autem obededom primogenitus io-
zabad secundus ioaha tertius sachar quartus
nathanael quintus ammihel sextus ysa-
char septimus phollathi octavus. Quia be-
nedixit illi dominus. Semeiae autem filio eius
nati sunt filii praefecti familiarum suarum.
Erant enim viri fortissimi. Filii ergo semei
othni et raphahel et obedihel zabada et fratres
eius viri fortissimi heliu quoque et samachi-
as. Omnes hii de filiis obededom ipsi et filii
et fratres eorum fortissimi ad ministrandum
sexaginta duo de obededom. Porro mesal-
lamia filii et fratres robustissimi decem et octo.
De ora autem id est de filiis merari sechri prin-
ceps non enim habuerat primogenitum et
idcirco posuerat eum pater eius in principem.
Elchias secundus tabelias tertius zacha-
rias quartus. Omnes hii filii et fratres osa
tredecim. Hii divisi sunt in ianitores ut
semper principes custodiarum sicut et fratres eorum
ministrarent in domo domini. Missae sunt
ergo sortes ex aequo et parvis et magnis per
familias suas in unamquamque portarum. Ceci-
dit ergo sors orientalis selemiae. Porro
zachariae filio eius viro prudentissimo et
erudito sorte contigit plaga septentrio-
nalis. Obededom vero et filiis eius ad au-
strum in qua parte domus erat seniorum
consilium. Sephim et osa ad occidentem
iuxta portam quae ducit ad viam ascen-
sionis custodia contra custodiam. Ad ori-
entem vero levitae sex ad aquilonem quat-
tuor per diem atque ad meridiem similiter in die quat-
tuor. Et ubi erat consilium bini et bini. In cellu-
lis quoque ianitorum ad occidentem quattuor in
via bini que per cellulas. Hae sunt divisiones
ianitorum filiorum chore et merari. Porro
achias erat super thesauros domus domini
et vasa sanctorum. Filii ledan filii gersonni.
De ledan principes familiarum ledan et ger-
sonni iehiheli. Filii iehiheli zathan et iohel
et fratres eius super thesauros domus domini per eam
amramitis et ysaaritis et hebronitis et ezreli-
tis. Subahel autem filius gersom filii mo-
si praepositus in thesauris. Frater quoque eius ezer
cuius filius rabia et huius filius asayas
et huius filius ioram huius quoque filius ze-
chri sed et huius filius selemmith. Ipse sele-
mith et fratres eius erant super thesauros sanc-
torum quae sanctificavit david rex et prin-
cipes familiarum et tribuni et centuriones
et duces exercitus de bellis et manubiis proe-
liorum quae consecraverant ad instaurationem
et supellectilem domus domini. Haec autem
universa sanctificavit samuel videns et saul fi-
lius cis et abner filius ner et ioab filius sar-
viae. Omnes qui sanctificaverant ea per manum
salemmith et fratrum eius. Ysaaritis vero prae-
erat chonenias et filii eius ad opera forinsecus
super israhel ad docendum et adiudicandum eos.
Porro de hebronitis asabias et fratres
fratres eorum viri fortissimi mille septingenti
praeerant israheli trans iordanem contra occi-
dentem in cunctis operibus domini et in ministerium
regis. Hebronitarum autem princeps fuit
herias secundum familias et cognationes eorum.
Quadragesimo anno regni david recen-
siti sunt et inventi viri fortissimi de gaser ga-
laad. Fratresque eius robustioris aetatis duo
milia septingenti principes familiarum.
Praeposuit autem eos david rex rubenitis
et gaditis et dimidiae tribui manasse in omne
ministerium dei et regis. XXVII

Filii autem israhel secundum numerum suum
principes familiarum tribuni et
centuriones et praefecti qui ministra-
bant regi iuxta turmas suas ingredientes
et egredientes per singulos menses in anno vi-
cesimo quarto viginti quattuor milibus singuli
praeerant. Primae turmae in primo mense prae-

erat silvam filius zabdiel. et sub eo viginti qua
tuor milia. De filiis phares princeps cuncto
rum principum in exercitu mense primo. Secundi
mensis habebat turmam dux achoites
et post se alterum nomine machellothes.
qui regebat partem exercitus viginti qua
tuor milium. Dux quoque turme tercie in
mense tercio erat banaias filius ioiade
sacerdotis. et in divisione sua. xxiiii. milia.
Ipse est banaias fortissimus inter triginta
et super triginta. Preerat autem turme ipsius a
misadab filius eius. Quartus mense quar
tus asael frater ioab et zabadias filius eius
post eum et in turma eius. xxiiii. milia.
Quintus. mense quinto princeps samaa
oth iezarites et in turma eius. viginti quatuor
milia. Sextus. mense sexto hiram filius
acches thecuites. et in turma eius xxiiii. mi
lia. Septimus. mense septimo. helles pha
lonites de filiis effraym et in turma eius. xx
quatuor. milia. Octavus. mense octavo
sobochay azachites de stirpe zaray. et in tur
ma eius viginti quatuor milia. Nonus. in
mense nono abiezer anathothites de stirpe ie
mini et in turma eius xx. iiii. milia. Deci
mus. mense decimo maray et ipse nethopha
tithes de stirpe zaray. et in turma eius xx
quatuor milia. Undecimus. mense undecimo
banayas pharathonites de filiis effraym.
et in turma eius. xx. iiii. milia. Duodecimus.
mense duodecimo. choldia. nethophatites
de stirpe gothoniel. et in turma eius viginti
quatuor milia. Porro tribubus israel preerat ru
benitis dux eliezer filius zechri. Symeo
nitis dux saphacias filius maacha. e
Levitis asabias filius camuel. Aaroni
tis sadoch. Iudaeis heliu frater david
ysacharitis amri filius michahel. Zabu
lonitis iesmayas filius abdie. Neptalim
bus ierimoth filius oziel. Filiis effra
ym. osee filius ozazi. dimidie tribui manas
se. iohel filius phadaye. Et dimidie tribu
manasse in galaad iaddo filius zacha
rie. Beniamyn autem iasihel filius abner
Dan vero ezriel. filius ieroam. Hii
principes filiorum israel. Noluit autem da
vid numerare eos a viginti annis et in
fra. quia dixerat dominus ut multiplicaret

israel quasi stellas celi. Ioab filius sarvie cepe
rat numerare nec compleverat. quia super hoc
ira venerat super israhel. et idcirco numerus eorum
qui fuerant recensiti. non est relatus in fastos
david regis. Super thesauros autem regis fuit
azymoth filius abdiel. His autem thesauris
qui erant in urbibus et in vicis et in turribus pre
sidebat ionathan filius ozie. Operi autem
rustico et agricolis qui exercebant terram
preerat ezri filius chelub. vinearum quoque
cultoribus semeyas romathites. cellis autem
vinariis zabdias aphonites. Nam su
per olyveta et ficeta que erant in campestribus
balanan gadarites. Super apothecas autem
olei ioas. Porro armentis que pascebantur
in sarona prepositus fuit sarray saroni
tes. Et super boves in vallibus saphat filius
addi. Super camelos vero ubil ismahelites.
et super asinos iudas meronathites. Super
oves quoque iaziz aggarenus. Omnes
hii principes substantie regis david. Iona
thas autem patruus david consiliarius vir
prudens et litteratus. Ipse et iahiel filius
achamoni erant cum filiis regis. Achito
phel etiam consiliarius regis et chusy arachi
tes amicus regis. Et post achitophel fuit
ioiada filius banaie et abyathar. Prin
ceps autem exercitus regis erat ioab. xxviii.
Convocavit igitur david omnes
principes israel duces tribuum et propo
sitos turmarum qui ministrabant
regi tribunos quoque et centuriones et qui
preerant substantie et possessionibus regis. fi
liosque suos cum eunuchis et potentes et
robustissimos quosque in exercitu ierusalem.
Cumque surrexisset rex et stetisset ait. Audi
te me fratres mei et populus meus. Cogitavi
ut edificarem domum in qua requiesceret
archa federis domini. et scabellum pedum dei
nostri. ad edificandum omnia preparavi. Deus
autem dixit michi. Non edificabis domum
nomini meo eo quod sis vir bellator et san
guinem effuderis. Sed elegit dominus deus israel
me de universa domo patris mei ut essem
rex super israel in sempiternum. De iuda enim
elegit principes. Porro de domo iuda do
mum patris mei et de filiis patris mei placuit ei
ut me eligeret super cunctum israel regem. Sed

et de filiis meis. Filios multos dedit michi
dominus. elegit salomonem filium meum, ut se
deret in throno regni domini super israel. Dix
itque michi. Salomon filius tuus edifi
cabit domum meam et atria mea. Ipsum
enim elegi mihi in filium et ego ero ei in patrem.
Et firmabo regnum eius usque in eternum.
si perseveraverit facere precepta mea et iudicia
mea sicut et hodie. Nunc igitur coram
universo cetu israel audiente deo nostro custo
dite et perquirite cuncta mandata domini
dei vestri. ut possideatis terram bonam. et re
linquatis eam filiis vestris post vos usque
in sempiternum. Tu autem salomon fi
li mi. scito deum patris tui. et servi ei corde
perfecto et animo voluntario. Omnia enim
scrutatur corda dominus et universas men
tium cogitationes intelligit. Si quesie
ris eum invenies. si autem dereliqueris illum
proiciet te in eternum. Nunc quoque quia
elegit te dominus ut edificares domum sanc
tuarii eius. confortare et perfice. Dedit autem da
vid salomoni filio suo descriptionem por
ticus et templi et cellariorum et cenaculi et cu
biculorum in adytis et domus propiciationis.
Necnon et omnium que cogitaverat atrio
rum et exedrarum per circuitum in thesauros
domus domini et in thesauros sanctorum. Divi
sionumque sacerdotum et levitarum in omnia
opera domus domini et in universa vasa mi
nisterii templi domini. aurum in pondere per sin
gula vasa ministerii. argenti quoque pondus
pro vasorum et operum diversitate. Sed et cande
la aurea et ad lucernas eorum aurum pro me
sura uniuscuiusque candelabri et lucernarum
similiter. et in candelabris argenteis et lucer
nis eorum pro diversitate mensure pondus ar
genti tradidit. Aurum quoque dedit in men
sam propositionis pro diversitate mensarum.
Similiter et argentum in alias mensas
argenteas. Ad fuscinulas quoque et phia
las et thuribula ex auro purissimo. et le
unculos aureos pro qualitate mensure
pondus distribuit in leunculum simi
literque in leones argenteos diversum ar
genti pondus separavit. Altari quoque in
quo adolebatur incensum aurum pu
rissimum dedit ut ex ipso fieret similitu
do quadrige cherubin extendentium alas
et velantium archam federis domini. Omnia
inquit venerunt scripta manu domini ad
me ut intelligerem universa opera exempla
ris. Dixit quoque david salomoni filio
suo. Viriliter age et confortare et fac. ne ti
meas et ne paveas. Dominus enim deus
meus. tecum erit et non dimittet te nec dere
linquet te donec perficias omne opus mi
nisterii domus domini. Ecce divisiones sa
cerdotum et levitarum in omne opus minis
terii domus domini assistent tibi. et parati sunt
et noverunt tam principes quam populus. omnia
precepta tua facere. XXIX

Locutusque est david rex ad omnem
ecclesiam. Salomonem filium
meum elegit deus adhuc puerum
et tenellum. Opus autem grande est. Neque
enim homini preparatur habitatio sed deo. Ego
autem totis viribus meis preparavi impen
sas domus dei mei. aurum ad vasa au
rea et argentum in argentea. es in enea. ferrum
in ferrea. ligna ad lignea. lapides oni
chinos et quasi stibinos et diversorum colorum
omnem preciosum lapidem et marmor
parium habundantissime. Et super hec
que obtuli in domum dei mei peculium meum
aurum et argentum do in templum dei mei.
exceptis hiis que preparavi in edem sanctam
tria milia talenta auri. De auro of
phir. et septem milia talentorum argen
ti probatissimi ad deaurandos parietes tem
pli. Et ubicumque opus est aurum de au
ro. et ubicumque opus est argentum de argen
to opera fiant per manus artificum. Si
quis sponte offert impleat manum
suam hodie et offerat quod voluerit domino.
Polliciti sunt itaque principes fami
liarum et proceres tribuum israel. tribuni
quoque et centuriones et principes prin
cipum possessionum regis. dederuntque in
opera domus domini auri talenta quinque
milia et solidos decem milia. argenti
talenta decem milia. et eris talenta de
cem et octo milia. ferri quoque centum mi
lia talentorum. Et apud quemcumque inve
ti sunt lapides dederunt in thesaurum
domus domini per manum iehiel ger

sponte
Lonitis. Letatus q; est ppls cum vota spo
te pmitterent quia toto corde offerebant ea
domino. Sz ꝛ dauid rex letatus est gau
dio magno ꝛ benedixit domino coram uni
ūsa multitudine ꝛ ait. Benedictus es do
mine deus isrl' patris nr̄i ab eterno in eternū.
Tua est domine magnificencia ꝛ potestas
ꝛ gl'a atq; victoria ꝛ tibi laus. Cuncta eni
que in celo ꝛ in terra sunt tua sūt. Tuum
dn̄e regnum ꝛ tu es sup omēs principes.
Tue diuicie ꝛ tua est gl'a. Tu dominaris
omniū. In manu tua virtus ꝛ potencia.
in manu tua magnitudo ꝛ imperium oī
um. Nunc ergo deus nr̄ ꝯfitemur ti
bi ꝛ laudamus nomen tuum ī clitum.
Quis ego ꝛ quis pplis meus ut possim
tibi h' uniūsa pmittere. Tua sūt omnia
ꝛ que de manu tua accepimus dedimus
tibi. Peregrini enim sumus coram te ꝛ ad
uene sicut omēs prēs nr̄i. Dies nr̄i sicut
umbra sup t'ram ꝛ nulla est mora. Do
mine d's noster omnis hec copia quā pa
ravimus ut edificaret' domus nomini sco
tuo de manu tua est ꝛ tua sunt omnia.
Scio domine deus q̄d probes corda et
simplicitatem diligas. Unde ꝛ ego ī sim
plicitate cordis mei letus obtuli uniū
sa hec. ꝛ pplm tuum qui hic repertus est
vidi cum ingenti gaudio tibi offerre do
naria. Domine deus abraham ꝛ ysaac
ꝛ isrl' patrum nrōrum custodi ī et'num hāc
voluntatem cordis eorū. ꝛ semp in mente
racōni tui mens ista pmaneat. Salo
moni quoq; filio meo da cor pfectum ut
custodiat mandata tua ꝛ testimoīa tua
ꝛ cerimonias tuas ꝛ faciat uniūsa et
edificet edem cuius impensas paraui.
Precepit autem rex dauid uniūse eccīe.
Benedicite domino deo nr̄o. ꝛ benedixit
omnis eccl'ia dn̄o deo patrum suorum. ꝛ
inclinauerunt se ꝛ adorauerunt dn̄m deinde
regem. Immolaueruntq; victimas dn̄o
ꝛ optulerunt holocausta die sequenti
thauros mille ꝛ arietes mille ꝛ agnos
mille cum libaminib; suis ꝛ uniūso ui
ru habundantissime ī omnē isrl'. Et
comederunt ꝛ biberunt in die illa coram
domino cum grandi leticia. ꝛ unxerunt
secundo salomonem filium dauid. Unxe
runt aūt domino in principem ꝛ sadoch
in pontificem. Seditq; salomon sup so
lium dn̄i p dauid prē suo ꝛ cunctis placuit.
ꝛ paruit illi omnis isrl'. Sz ꝛ uniūsi prin
cipes ꝛ potentes ꝛ cuncti filij regis dauid
dederunt manum ꝛ subiecti fuerunt salomoni
regi. Magnificauit ergo dn̄s salomonē
sup omnem isrl'. ꝛ dedit illi gl'am regni
qualem nullus habuit ante eum rex is
rahel. Igitur dauid filius ysay regna
uit sup uniūsum isrl'. ꝛ dies quib; regna
uit fuerunt quadraginta anni. In e
bron regnauit septem annis ꝛ in ier'lem t'
ginta tribus. Et mortuus est ī senectute
bona plenus dierum ꝛ diuicijs ꝛ gloriā.
Regnauitq; salomon filius eius p
eo. Gesta autem dauid regis priora ꝛ
nouissima scripta sunt in libro samue
lis videntis ꝛ in libro nathan pphete ꝛ in
volumine gad videntis uniūsiq; reg
ni eius ꝛ fortitudinis ꝛ tempor; que trā
sierunt sub eo siue in isrl' siue in cunctis
regnis terrarum. Explicit liber dabia
mi·idē palipomenon. Incipit liber
secundus paralipomenon · I ·

Confortatus est ergo salomon filius da
uid in regno suo. ꝛ dominus erat cum eo ꝛ
magnificauit eum in excelsum. Prece
pitq; salomon uniūso isrl'i tribunis
ꝛ centurionib; ꝛ ducib; ꝛ iudicib; omīs
isrl'. ꝛ principib; familiarum. ꝛ abijt cū

universa multitudine in excelsum gaba
on ubi erat tabernaculum federis domini
quod fecit moyses famulus dei in solitudine.
Archam autem dei adduxerat david de
cariathiarim in locum quem preparaverat
ei et ubi fixerat illi tabernaculum hoc est
in ierusalem. Altare quoque eneum quod fabrica
tus fuerat beseleel filius uri filii ur ibi e
rat coram tabernaculo federis domini quod
et requisivit salomon et omnis ecclesia.
Ascenditque salomon ad altare eneum
quod erat coram tabernaculo federis domini et op
tulit in eo mille hostias. Ecce autem ipsa
nocte apparuit ei deus dicens. Postula
quod vis ut dem tibi. Dixitque salomon deo
Tu fecisti cum david patre meo misericordiam
magnam et constituisti me regem pro eo.
Nunc igitur domine deus impleatur
sermo tuus quem pollicitus es david
patri meo. Tu enim fecisti me regem super
populum tuum multum. qui tam innume
rabilis est quam pulvis terre. Da michi sa
pientiam et intelligentiam. ut ingrediar
et egrediar coram populo tuo. Quis enim
potest hunc populum tuum digne. qui tam
grandis est iudicare. Dixit autem deus
ad salomonem. Quia hoc magis pla
cuit cordi tuo. et non postulasti divitias et
substantiam et gloriam neque animas eorum
qui te oderant. sed nec dies vite plurimos.
petisti autem sapientiam et scientiam ut iu
dicare possis populum meum super quem te
constitui regem sapientia et scientia da
ta sunt tibi. Divitias autem et substantiam
et gloriam dabo tibi ita ut nullus in regibus
nec ante te nec post te fuerit similis tui.
Venit ergo salomon ab excelso gaba
on in ierusalem coram tabernaculo federis
regnavit super israel. Congregavitque sibi
currus et equites et facti sunt ei mille qua
dringenti currus et duodecim milia equi
tum et fecit eos esse in urbibus quadriga
rum et cum rege in ierusalem. Prebuitque rex
in ierusalem argentum et aurum quasi lapi
des et cedros quasi sycomoros que nas
cuntur in campestribus multitudine mag
na. Adducebantur autem ei equi de egipto
et de choa a negociatoribus regis qui ibant
et emebant pretio quadrigam equorum sex
centis argenteis et equum centum quin
quaginta. Similiter de universis regnis ethe
orum et a regibus syrie emptio celebrabatur.

Decrevit autem salomon e .II.
dificare domum nomini domini et
palacium sibimet. Et numera
vit septuaginta milia virorum portantium
humeris et octoginta milia qui cederent lapi
des in montibus. prepositosque eorum tria milia
sexcentos. Misit quoque ad hiram regem
tyri dicens. Sicut egisti cum david pa
tre meo et misisti ei ligna cedrina ut edi
ficaret domum sibi in qua et habitavit.
sic fac mecum. ut edificem domum nomini
domini dei mei. et consecrem eam ad adolen
dum incensum coram illo et fumigandum
aromata et ad propositionem panum sem
piternam et holocaustomata mane et ve
spere. Sabbatis quoque et neomeniis et sol
lempnitatibus domini dei nostri in sempiter
num que mandata sunt israeli. Domus
enim quam edificare cupio. magna est.
Magnus est enim dominus deus noster super omnes
deos. Quis ergo poterit prevalere ut edifi
cet ei dignam domum. Si enim celum
et celi celorum capere eum non queunt. quantus
ego sum ut possim ei edificare domum.
Sed ob hoc tantum ut adoleatur incensum
coram illo. Mitte igitur michi virum eru
ditum qui noverit operari in auro et argen
to et ere et ferro purpura coccino et iacinc
to et qui sciat sculpere celaturam cum his
artificibus quos mecum habeo in iudea
et ierusalem quos preparavit pater meus da
vid. Sed et ligna cedrina mitte michi et
pinea et pinea de libano. Scio enim quod
servi tui noverint cedere ligna de libano.
Et erunt servi mei cum servis tuis ut
parentur michi ligna plurima. Domus enim
quam cupio edificare magna est nimis
et inclita. Preterea operariis qui cesuri sunt
ligna servis tuis dabo in cibaria triti
ci choros viginti milia et ordei choros
totidem. olei quoque sata viginti mi
lia. Dixit autem hiram rex tyri per lit
teras quas miserat salomoni. Quia
dilexit dominus populum suum. ideirco te reg

regi

uate fecit suis eum. Et addidit dicens. Be
nedictus dominus deus israel qui fecit celum
et terram qui dedit david filium sapientem
et eruditum et sensatum atque prudentem.
ut edificaret domum domino et palacium si
bi. Misi ergo tibi virum prudentem et sci
entissimum hiram patrem meum filium
mulieris de tribu dan cuius pater tyrius
fuit. qui novit operari in auro et argento
ere et ferro et marmore et lignis. purpura
quoque et iacincto et bisso et cocco. et qui sci
at celare omnem sculpturam et invenire
prudenter quodcumque necessarium est cum ar
tificibus tuis et cum artificibus domini mei
david patris tui. Triticum ergo et ordeum
et oleum et vinum que pollicitus es domine
mitte servis tuis. Nos autem cedemus lig
na de libano que necessaria habueris
et applicabimus ea ratibus per mare in ioppe.
Tuum autem erit transferre ea in ierusalem.
Numeravit igitur salomon omnes vi
ros proselitos qui erant in terra israel post di
numerationem quam dinumeraverat pater
eius david. et inventi sunt centum quinqua
ginta milia et tria milia sescenti. Fecitque
ex eis septuaginta milia qui humeris o
nera portarent. et octoginta milia. qui la
pides in montibus cederent. tria milia autem
et sescentos prepositos operum populi. · iii ·
Et cepit salomon edificare domum
domini in ierusalem in monte moria qui
demonstratus fuerat david pa
tri eius in loco quem paraverat david in
area ornan iebusei. Cepit autem edifica
re mense secundo anno quarto regni sui.
Et hec fundamenta que iecit salomon
ut edificaret domum dei. Longitudinis
cubitos in mensura prima sexaginta et
latitudinis cubitos viginti. Porticum
vero ante frontem que tendebatur in lon
gum iuxta mensuram latitudinis do
mus cubitorum viginti. Porro altitudo
centum viginti cubitorum erat. Et deau
ravit eam intrinsecus auro mundis
simo. Domum quoque maiorem texit
tabulis ligneis abiegnis et laminas
auri obrizi affixit per totum. Sculpsit
que in ea palmas et quasi catenulas se

invicem complectentes. Stravit quoque pa
vimentum templi preciosissimo marmore
decore multo. Porro aurum erat probatissi
mum de quibus laminis texit domum et
trabes eius et postes et parietes et hostia. Et
celavit cherubim in parietibus. Fecit quoque
domum sancti sanctorum. longitudinem iuxta
latitudinem domus cubitorum viginti et
altitudinem similiter viginti cubitorum. et
laminis aureis texit eam quasi talentis
sescentis. Sed et clavos fecit aureos. ita ut
singuli clavi siclos quinquagenos appende
rent. Cenacula quoque texit auro. Fecit
etiam in domo sancti sanctorum cherubim duos
opere statuario et texit eos auro. Ale cheru
bim viginti cubitis extendebantur. ita ut
ala cherubim haberet cubitos quinque et
tangeret parietem domus et altera quinque
cubitos habens. alam tangeret alterius
cherubim. Similiter cherub alterius ala
quinque habebat cubitos et tangebat pa
rietem et altera eius ala quinque cubitorum
alam cherub alterius tangebat. Igitur
ale utriusque cherub expanse erant et ex
tendebantur per cubitos viginti. Ipsi autem
stabant erectis pedibus et facies eorum verse
erant ad interiorem domum. Fecit quoque
velum ex iacincto purpura cocco et bisso
et intexuit ei cherubim. Ante fores etiam
templi duas columpnas fecit que trigin
ta quinque cubitos habebant altitudinis
Porro capita earum quinque cubitorum. Nec
non et quasi catenulas in oraculo et super
posuit eas capitibus columpnarum. Ma
la granata etiam centum que catenu
lis interposuit. Ipsasque columpnas po
suit in vestibulo templi. unam a dextris
et alteram a sinistris. Eam que ad dextris
erat vocavit iachim hoc est firmitas
et que ad levam booz hoc est in robore.
Fecit quoque altare · iiii ·
eneum viginti cubitorum longitu
dinis et viginti cubitorum latitudi
nis et decem cubitorum altitudinis. Mare
etiam fusile decem cubitorum a labio usque
ad labium rotundum per circuitum. Quinque
cubitos habebat altitudinis et funiculus
triginta cubitorum ambiebat per gyrum

eius. Similitudo quoque boum erat sub eo et circuitu
x cubitis quedam extrinsecus celature
quasi duobus versibus labium maris circui
bant. Boves autem erant fusiles et ipsum
mare super duodecim boves positum erat.
quorum tres respiciebant ad aquilonem et
alii tres ad occidentem. Porro tres alii meri
diem et tres qui reliqui erant ad orientem
mare habentes superpositum. Posteriora
autem boum erant intrinsecus sub mari. Por
ro vastitas eius habebat mensuram pal
mi et labium illius erat quasi labium
calicis. vel repandi lilii. capiebatque men
suras tria milia metretas. Fecit quoque con
chas decem et posuit quinque a dextris et quin
que a sinistris ut lavarent in eis omnia que
in holocaustum oblatum erant. Porro
in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem
candelabra aurea decem secundum speciem
qua iusserat fieri. et posuit ea in templo.
quinque a dextris et quinque a sinistris. Nec
non et mensas decem. posuitque eas in templo
quinque a dextris et quinque a sinistris. Phia
las quoque aureas centum. Fecit etiam a
trium sacerdotum et basilicam grandem et
hostia in basilica que texit ere. Porro ma
re posuit in latere dextro contra orientem ad
meridiem. Fecit etiam Hiram lebetes et car
agras et phialas et complevit omne opus
regis in domo dei. hoc est columpnas duas
et epistilia et capita et quasi quedam reta
cula que capita tegerent super epistilia. Ma
lagranata quoque quadraginta et reta
cula duo ita ut bini ordines malagrana
torum singulis retiaculis iungerentur que
protegerent epistilia et capita columpnarum.
Bases etiam fecit et conchas quas super
posuit basibus. Mare unum boves que duo
decim sub mari. et lebetes et creagras et phia
las. Omnia vasa fecit Salomon Hyram
pater eius in domo domini ex ere mundissimo.
In regione Iordanis fudit ea rex in argil
losa terra inter Sochot et Saredata. erat autem
multitudo vasorum innumerabilis. ita
ut ignoraretur pondus eris. Fecit quoque Sa
lomon omnia vasa domus dei. Altare
aureum et mensas et super eas panes pro
positionis candelabra quoque cum lucernis
suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex
auro purissimo et florentia quedam et lucer
nas et forcipes aureos. Omnia de auro mun
dissimo facta sunt. thimiamateria quoque
et thuribula et phialas et mortariola ex au
ro purissimo. et hostia celavit templi interio
ris. id est in sancta sanctorum et hostia templi fo
rinsecus aurea. Sicque completum est omne
opus quod fecit Salomon in domo domini.
Intulit igitur Salomon omnia que vo
verat David pater suus argentum et au
rum et universa vasa posuit in thesauris domus dei.
Postque congregavit V.
maiores natu Israel et cunctos prin
cipes tribuum et capita familiarum
de filiis Israel in Ierusalem. ut adducerent archam
federis domini de civitate David. que est
Syon. Venerunt itaque ad regem omnes
viri Israel in die sollempni mensis septimi.
Cumque venissent cuncti seniores Israel porta
verunt levite archam et intulerunt eam et
et omnem paraturam tabernaculi. Porro va
sa sanctuarii que erant in tabernaculo. por
taverunt sacerdotes cum levitis. Rex autem
Salomon et universus cetus filiorum Israel
et omnes qui fuerant congregati ante archam
immolabant arietes et boves absque ullo
numero. Tanta enim erat multitudo
victimarum. Et intulerunt sacerdotes archam
federis domini in locum suum id est ad oraculum
templi in sancta sanctorum subter alas cheru
bin ita ut cherubin expanderent alas su
as super locum in quo posita erat archa
et ipsam archam tegerent cum vectibus suis.
Vectium autem quibus portabatur archa
quia paululum longiores erant capi
ta parebant ante oraculum. Si vero
quis paululum fuisset extrinsecus eos
videre non poterat. Fuit itaque archa ibi
usque in presentem diem. Nichilque erat ali
ud in archa nisi due tabule quas posu
erat Moyses in Oreb quando legem dederat
dominus filiis Israel egredientibus ex Egypto. C.
Egressis autem sacerdotibus de sanctuario.
omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant
inveniri sanctificati sunt. nec adhuc in illo
tempore vices et ministeriorum ordo inter eos
divisus erat tam levite quam cantores

⁊ qui sb asaph erant. ⁊ qui sb eman ⁊ qui
sb idithum filij ⁊ fratres eoꝝ uestiti bis
sinis cimbalis ⁊ psalteriis ⁊ cytharis cō
crepabant stantes ad orientalem pla
gam altaris ⁊ cum eis sacerdotes centū
uiginti canentes tubis. Igitur cunctis
pariter ⁊ tubis ⁊ uoce ⁊ cimbalis ⁊ organis
⁊ diuersi generis musicorum concinentibꝫ
⁊ uocem in sublime tollentibꝫ longe soni
tus audiebat᷑. ita ut cum dn̄m laudare
cepissent ⁊ dicē. confitemini dn̄o quoniā
bonus. qm̄ in sclm̄ mīa eius. impleret᷑
domus dei nube. ne possent sacerdotes sta
re ⁊ ministrare ꝓpter caliginem. Comple
uāt enim glā dn̄i domum dei. VI.

Tunc salomon ait. Dominus pol
licitus est ut habitaret in caligi
ne. Ego autem edificaui domū
nomini eius. ut habitaret ibi inꝑpetuū.
Et conuertit rex faciem suam ⁊ benedixit
uniuse multitudini isrl̄. Nam omīs
turba stabat intenta ⁊ ait. Benedictus
dn̄s deus isrl̄. quia qd̄ locutus ē dauid
patri meo ope compleuit dicens. A die
qua eduxi pplm meum de tra egipti.
nō elegi ciuitatem de cunctis tribubus
isrl̄. ut edificaret᷑ in ea domus nomini
meo neqꝫ elegi quemqm̄ uirū ut esset
dux sup pplm meum isrl̄. Sꝫ elegi ierlm
ut sit nomen meum ibi. ⁊ elegi dauid. ut
constituerē eum sup isrl̄ pplm meū. Cū
qꝫ fuisset uoluntatis dauid patris mei.
ut edificaret domum nomini dn̄i dei isrl̄.
Dixit dn̄s ad eum. Quia hec fuit uolū
tas tua ut edificares domū nomini meo.
bene quidem fecisti huiuscemodi habēs
uoluntatem. Sꝫ non tu edificabis mī do
mum. Verumptamē filius qui egre
dietur de lumbis tuis. ipē edificabit do
mū nomini meo. Compleuit ergo do
minus sermonem suum quem locut'
fuerat. ⁊ ego surrexi ꝓ dauid patre meo
⁊ sedi sup sup thronum isrl̄. sicut locu
tus est dn̄s. Et edificaui domū nomini
domini dei isrl̄. ⁊ posui in ea archam in
qua ē pactum dn̄i qd̄ pepigit cum filiis
isrl̄. Stetit ergo coram altari dn̄i ex
aduso uniuse multitudinis isrl̄. ⁊ ex

tendit manus suas. Siquidem fecerat
salomon basim eneam ⁊ posuerat eam ī
medio basilice habentem quinqꝫ cubitos
longitudinis ⁊ quinqꝫ latitudinis ⁊ tres
cubitos altitudinis. Stetitqꝫ sup eam
⁊ deinceps flexis genibꝫ contra uniuersam
multitudinē isrl̄. ⁊ palmis ī celum leua
tis ait. Domine deus isrl̄. nō ē similis
tui d's in celo ⁊ in tra qui custodis pactū
⁊ miam cum seruis tuis qui ambulant
coram te in toto corde suo. qui prestitisti
dauid seruo tuo patri meo quecumqꝫ lo
cutus fueras ei ⁊ que ore promiseras ope
complesti. sicut ⁊ p̄sens tempus probat
Nunc ergo domine deus isrl̄. imple sermo
tuo patri meo dauid quecumqꝫ locutus
es ei dicens. Non deficiet ex te uir coram
me. qui sedeat sup thronum isrl̄. ita ta
men si custodierint filij tui uias meas
⁊ ambulauerint in lege mea. sicut et tu
ambulasti coram me. Et nunc dn̄e d's
isrl̄ confirmetur sermo tuus quem locu
tus es seruo tuo dauid. Ergo ne credi
bile est ut habitet deus cum hominibꝫ sr̄
terram. Si celum ⁊ celi celoꝝ non te ca
piunt. quanto magis domus ista quā
edificaui. Sꝫ ad hoc tantum fca ē ut
respicias ad orōnem serui tui ⁊ ob secra
cōnem eius. Domine deus meus ⁊ au
dias preces quas fundit famulus tuus
coram te ut apias oculos sup domum
istam diebꝫ ⁊ noctibꝫ sup locum in quo
pollicitus es ut inuocaret᷑ nomē tuū
⁊ exaudires orōnem quā seruus tuus o
rat in ea. Exaudi preces famuli ⁊ ppli
tui isrl̄. Quicumqꝫ orauit in loco isto
exaudi de habitaculo tuo. id est de celis
⁊ ꝓpiciare. Si peccauerit quispiam ī ꝓxi
mum suum ⁊ iurare contra eum paratus
uenerit. seqꝫ maledicto constrinxerit coram
altari in domo ista. tu exaudies de celo ⁊
facies iudicium seruoꝝ tuoꝝ ita ut reddas
iniquo uiam suam in caput ꝓprium ⁊
ulciscaris iustum ⁊ retribuens ei scd̄m iu
sticiam suam. Si superatus fuerit pplus
tuus isrl̄ ab inimicis ꝑcabunt enim
tibi. ⁊ conuersi egerint penitentiam ⁊ obsecra
uint nomen tuum ⁊ deprecati fuerint

in loco isto. et exaudies in caelo et propitiaberis
peccato populi tui israel et reduces eos in terram quam
dedisti eis et patribus eorum. Si clauso caelo
pluvia non fluxerit propter peccata populi tui et
deprecati fuerint te in loco isto et confessi no-
mini tuo et conversi a peccatis suis cum eos af-
flixeris exaudi de caelo domine et dimitte pec-
cata servis tuis et populo tuo israel et doce eos
viam bonam per quam ingrediantur et da pluvi-
am terre quam dedisti populo tuo ad possidendum.

Fames si orta fuerit in terra .VII.
et pestilentia et erugo et aurugo et lo-
custa et bruchus et hostes vastatis
regionibus obsederint portas civitatis et
omnisque plaga et infirmitas presserit.
si de populo tuo israel fuerit deprecatus agno-
scens plagam et infirmitatem suam et ex-
panderit manus suas in domo hac. tu ex-
audies de caelo et sublimi scilicet habitaculo
tuo et propitiare et redde unicuique secundum
vias suas quas nosti eum habere in corde
suo. tu enim solus nosti corda filiorum
hominum ut timeant te et ambulent in
viis tuis cunctis diebus quibus vivunt su-
per faciem terre quam dedisti patribus nostris. Exter-
num quoque qui non est de populo tuo is-
rahel si venerit de terra longinqua propter nomen
tuum magnum et propter manum tuam ro-
bustam et brachium tuum extentum et a-
doraverit in loco isto. tu exaudies de caelo fir-
missimo habitaculo tuo et facies cuncta
pro quibus invocaverit te peregrinus ille. ut
sciant omnes populi terre nomen tuum
et timeant te sicut populus tuus israel et cog-
noscant quia nomen tuum invocatum est
super domum hanc quam edificavi nomini
tuo. Si egressus fuerit populus tuus ad bel-
lum contra adversarios suos per viam in qua
miseris eos et adoraverint te contra viam in
qua civitas hec est quam elegisti et domus
quam edificavi nomini tuo ut exaudies
de caelo preces eorum et obsecrationem et ulci-
scaris. Si autem peccaverint tibi neque enim
homo est qui non peccet et iratus fueris
eis et tradideris eos hostibus et captivos
duxerint in terram longinquam vel certe que
iuxta est et conversi sint in corde suo in terra
ad quam captivi ducti fuerant egerint pe-
nitentiam et deprecati te fuerint in terra captivi-
tatis sue dicentes. Peccavimus inique e-
gimus iniuste fecimus et reversi fuerint
ad te in toto corde suo et in tota anima sua
in terra captivitatis sue ad quam ducti sunt
adorabunt te contra viam terre sue quam de-
disti patribus eorum et urbis quam elegisti
et domus quam edificavi nomini tuo ut ex-
audias de caelo hoc est de firmo habitaculo
tuo preces eorum et facias iudicium et dimit-
tas populo tuo quamvis peccatori. Tu
es enim deus meus. Aperiantur quaeso o-
culi tui et aures tue intente sint ad orationem
que fit in loco isto. Nunc igitur consurge
domine deus in requiem tuam. tu et archa
fortitudinis tue. Sacerdotes tui domine deus
induantur salutare et sancti tui letentur in
bonis. Domine deus ne averteris faciem
christi tui. Memento misericordiarum david servi tui.

Cumque complesset salomon .VIII.
fundens preces ignis descendit de
caelo et devoravit holocausta et vic-
timas et maiestas domini implevit domum
nec poterant sacerdotes ingredi templum
domini. Eo quod implesset maiestas domini tem-
plum domini. Sed et omnes filii israel videbant
descendentem ignem et gloriam domini super do-
mum et corruentes proni in terram super pa-
vimentum stratum lapide adoraverunt
et laudaverunt dominum. quoniam bonus quoniam in
seculum misericordia eius. Rex autem et omnis populus
immolabant victimas coram domino
Mactavit igitur salomon hostias
boum viginti duo milia. arietum cen-
tum viginti milia. Et dedicavit domum
dei rex et universus populus. Sacerdotes au-
tem stabant in officiis suis et levite in organis
carminum domini que fecit rex david
ad laudandum dominum quoniam in eternum misericordia
eius ymnos david canentes per manus
suas. Porro sacerdotes canebant tubis
ante eos cunctusque populus israel stabat. San-
ctificavit quoque salomon medium atrii
ante templum domini. Obtulerat enim i-
bi holocausta et adipes pacificorum
quia altare eneum quod fecerat non poterat
sustinere holocausta et sacrificia et adipes
pacificorum. Fecit ergo salomon sollem-

nitatem in tempore illo septem diebus et omnis
israel cum eo ecclesia magna valde ab introitu
emath usque ad torrentem egypti. Fecitque
die octavo collectam eo quod dedicasset altare
septem diebus et sollempnitatem celebrasset sep
tem diebus. Igitur in die vicesimo tercio
mensis septimi dimisit populos ad tabernacu
la sua. letantes atque gaudentes super bono
quod fecerat deus david et salomoni et israel po
pulo suo. Complevitque salomon domum
domini et domum regis et omnia que dispo
suerat in corde suo ut faceret in domo domini
et in domo sua: et prosperatus est. Apparuit
autem ei dominus nocte et ait. Audivi ora
tionem tuam et elegi locum istum mihi in domum
sacrificii. Si clausero celum et pluvia non
fluxerit et mandavero et precepero locuste ut de
voret terram et misero pestilentiam in populum
meum. conversus autem populus meus super
quos invocatum est nomen meum deprecatus
me fuerit et exquisierit faciem meam et egerit
penitentiam a viis suis pessimis. ego ex
audiam de celo et propicius ero peccatis eorum
et sanabo terram eorum. Oculi quoque mei erunt
aperti et aures mee erecte ad orationem eius.
qui in loco isto oraverit. Elegi enim et sanctifica
vi locum istum ut sit nomen meum ibi in
sempiternum. et permaneant oculi mei et cor
meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si am
bulaveris coram me sicut ambulavit
david pater tuus et feceris iuxta omnia
que precepi tibi et iusticias meas et iudicia
servaveris suscitabo thronum regni tui.
sicut pollicitus sum david patri tuo di
cens. Non auferetur de stirpe tua vir qui
sit princeps in israel. Si autem aversi fueritis
et dereliqueritis iusticias meas et precepta
mea que proposui vobis et abeuntes servi
eritis diis alienis. et adoraveritis eos evel
lam vos de terra mea quam dedi vobis et do
mum hanc quam edificavi nomini meo.
proiciam a facie mea et tradam eam in
parabolam et in exemplum cunctis populis
et domus ista erit in proverbium universis
transeuntibus et dicent stupentes. Quare
fecit sic dominus terre huic et domui huic. Et re
spondebuntque. Quia dereliquerunt dominum deum
patrum suorum qui eduxit eos de terra
egypti. et apprehenderunt deos alienos et ado
raverunt eos atque coluerunt ~~eos~~. Idcirco ve
nerunt super eos universa mala hec. IX.
Expletis autem viginti annis post
quam edificavit salomon domum
domini et domum suam. civitates quas
dederat hiram salomoni edificavit et ha
bitare ibi fecit filios israel. Abiit quoque in e
math suba et obtinuit eam. Et edifica
vit palmiram in deserto et alias civitates
munitissimas edificavit in emath. Ex
struxitque bethoron superiorem et bethoron
inferiorem civitates muratas habentes
portas et vectes et seras. baalath et omnes
urbes firmissimas que fuerunt salomonis
cunctasque urbes quadrigarum et urbes
equitum. Omnia quecumque voluit fe
cit rex salomon atque disposuit. edifica
vit in ierusalem et in libano et in universa terra
potestatis sue. Omnem populum qui dere
lictus fuerat de etheis et amorreis et phe
rezeis et eveis et iebuseis qui non erant
de stirpe israel et de filiis eorum et de posteris quos
non interfecerant filii israel. subiugavit salomon
in tributarios usque in diem hanc. Porro
de filiis israel non supposuit ut servirent o
peribus regis. Ipsi enim erant viri bellatores
et duces primi et principes quadrigarum
et equitum eius. Omnes autem principes
exercitus regis salomonis fuerunt ducen
ti quinquaginta qui erudiebant populum. Fi
liam vero pharaonis transtulit de civita
te david in domum quam edificaverat sibi.
Dixit enim rex. Non habitabit uxor
mea in domo regis david israel. eo quod sancti
ficata sit quia ingressa est in eam archa
domini. Tunc obtulit salomon holo
causta domino super altare domini quod ex
struxerat ante porticum ut per singulos
dies offerretur in eo iuxta preceptum moy
si in sabbatis et in kalendis et in festis die
bus ter per annum id est in sollempnita
te azimorum et in sollempnitate ebdoma
dum et in sollempnitate tabernaculorum.
Et constituit iuxta dispositionem pa
tris sui david officia sacerdotum in mi
nisteriis suis et levitas in ordine suo ut
laudarent et ministrarent coram sacer

dotes iuxta ritum uniuscuiusque diei. et iani
tores in divisionibus suis per portam et portam.
Sic enim preceperat david homo dei. Nec
pretergressi sunt de mandatis regis tam sacer
dotes quam levite ex omnibus que preceperat.
Et in custodiis thesaurorum omnes im
pensas preparatas habuit salomon. ex eo
die quo fundavit domum domini usque in diem
quo perfecit eam. Tunc abiit salomon in
asiongaber et in haylath ad oram maris
rubri que est in terra edom. Misit ergo ei hi
ram per manus servorum suorum naves et nau
tas gnaros maris et abierunt cum servis
salomonis in ophir. tuleruntque inde quadrin
gentia et quinquaginta talenta auri et
attulerunt ad regem salomonem.

Regina quoque saba cum audisset
famam salomonis venit ut tem
ptaret eum in enigmatibus in ierusalem
cum magnis opibus et camelis qui porta
bant aromata et auri plurimum gemma
sque preciosas. Cumque venisset ad salomo
nem. locuta est ei quecumque erant in corde
suo. Et exposuit ei salomon omnia que
proposuerat. nec quicquam fuit quod ei non perspi
cuum fecerit. Que postquam vidit sapientiam
scilicet salomonis et domum quam edifi
caverat necnon et cibaria mense eius et
habitacula servorum et officia ministrorum
eius. et vestimenta eorum pincernas quoque et
vestes eorum et victimas quas immolabat
in domo domini non erat pre stupore ultra ei spi
ritus. Dixitque ad regem. Verus est ser
mo quem audieram in terra mea de virtu
tibus et sapientia tua. Non credebam nar
rantibus donec ipsa venissem et vidis
sent oculi mei et probassem vix medietatem
michi sapientie tue fuisse narratam.
Vicisti famam virtutibus tuis. Beati
viri tui et beati servi tui hii qui assistunt
coram te in omni tempore et audiunt sa
pientiam tuam. Sit dominus deus tuus bene
dictus qui voluit te ordinare super thro
num suum regem domini dei tui. Quia enim
diligit deus israel et vult servare eum in eter
num. ideirco posuit te super eum regem
ut facias iudicia atque iustitiam. De
dit autem regi centum viginti talenta au
ri et aromata multa nimis et gemmas pre
ciosissimas. Non fuerunt aromata ta
lia ut hec que dedit regina saba regi salo
moni. Sed et servi hyram cum servis sa
lomonis attulerunt aurum de ophir et
ligna thina et gemmas preciosissimas.
De quibus fecit rex de lignis scilicet thy
inis gradus in domo domini et in domo re
gis cytharas quoque et psalteria cantoribus.
Numquam visa sunt in terra iuda ligna
talia. Rex autem salomon dedit regine
saba cuncta que voluit et que postulavit
multo plura quam attulerat ad eum. Que re
versa abiit in terram suam cum servis suis.
Erat autem pondus auri quod afferebatur
salomoni per annos singulos sescenta
sexaginta sex talenta auri excepta ea
summa quam legati diversarum gentium
et negotiatores afferre consueverant. omnesque
reges arabie et satrape terrarum qui com
portabant aurum et argentum salomoni. Fe
cit ergo rex salomon ducentas hastas
aureas de summa sescentorum aureorum
qui in hastis singulis expendebantur.
Trecenta quoque scuta aurea trecentorum
aureorum quibus tegebantur scuta singula
posuitque ea rex in armamentario quod erat con
situm nemore. Fecit quoque rex solium
eburneum grande et vestivit illud au
ro mundissimo. Sex quoque gradus qui
bus ascendebatur ad solium et scabellum
aureum et brachiola duo altrinsecus et
duos leones stantes iuxta brachiola
sed et alios duodecim leunculos stantes
super sex gradus ex utraque parte. Non fuit
tale solium in universis regnis. Omnia
quoque vasa convivii regis erant aurea.
et vasa domus saltus libani ex auro
purissimo. Argentum enim in diebus il
lis pro nichilo reputabatur. Siquidem et
naves regis ibant in tharsis cum servis
hyram semel in annis tribus et deferebant
inde aurum et argentum et ebur et simias
et pavos. Magnificatus est igitur salo
mon super omnes reges terre pre divitiis et
gloria. Omnesque reges terrarum desiderabant
faciem videre salomonis ut audirent
sapientiam quam dederat deus in corde eius.

Et deferebant ei munera vasa argentea et
aurea et vestes et arma et aromata equos et
mulos per singulos annos. Habuit quoque
salomon quadraginta milia equorum in
stabulis et curruum equitumque duodecim
milia. Constituitque eos in urbibus quadri-
garum et ubi erat rex in ierusalem. Exer-
cuit etiam potestatem super cunctos reges
a flumine eufrathe usque ad terram philis-
tinorum et usque ad terminos egipti. Tan-
tamque copiam prebuit in ierusalem argenti
tamquam lapidum et cedrorum tantam mul-
titudinem velut sicomorum que gig-
nuntur in campestribus. Adducebantur autem
ei equi de egipto et de cunctis regionibus.
Reliqua vero operum salomonis priorum
et novissimorum scripta sunt in libris na-
than prophete et in libris ahie silonitis et in
visione quoque addo videntis contra ieroboam
filium nabath. Regnavit autem salo-
mon in ierusalem super omnem israel quadra-
ginta annis. Dormivitque cum patribus
suis et sepelierunt eum in civitate david
regnavitque roboam filius eius pro eo. x.
Profectus est ergo roboam in sychem
illuc enim cuncti israel convenerant
ut constituerent eum regem. Quod
cum audisset ieroboam filius nabath qui
erat in egipto. fugerat quippe illuc ante
salomonem. statim reversus est. Voca-
veruntque eum et venit cum universo israel.
Et locuti sunt ad roboam dicentes. Pa-
ter tuus durissimo iugo nos compressit. tu
leviora impera patre tuo qui nobis gravem
imposuit servitutem et paululum de onere
subleva ut serviamus tibi. Qui ait. Post
tres dies revertimini ad me. Cumque abis-
set populus inivit consilium cum senibus qui
steterant coram patre eius salomone dum
adhuc viveret dicens. Quid datis consilii
ut respondeam populo. Qui dixerunt ei.
Si placueris populo huic et leniveris eos
verbis clementibus. servient tibi omni tempore.
At ille reliquit consilium senum et cum
iuvenibus tractare cepit. qui cum eo nutriti
fuerant. et erant in comitatu illius.
Dixitque ad eos. Quid vobis videtur. vel
respondere quid debeo populo huic. qui
dixit michi. Subleva iugum quod imposuit no-
bis pater tuus. At illi responderunt ut iu-
venes et nutriti cum eo in deliciis atque dixe-
runt. Sic loqueris populo qui dixit tibi. Pa-
ter tuus aggravavit iugum nostrum. tu sub-
leva. et sic respondebis ei. Minimus di-
gitus meus grossior est lumbis patris mei.
Pater meus imposuit vobis iugum gra-
ve. et ego maius pondus imponam. Pater
meus cecidit vos flagellis. ego vero ceda-
m vos scorpionibus. Venit ergo ieroboam et
universus populus ad roboam die tercio. sicut pre-
ceperat eis. Respondit rex populo dura re-
licto consilio seniorum. locutusque est iuxta
iuvenum voluntatem. Pater meus grave
vobis imposuit iugum quod ego gravius
faciam. Pater meus cecidit vos flagellis
ego vero cedam vos scorpionibus. Et non
acquievit populi precibus. Erat enim volun-
tatis dei ut compleretur sermo eius quem
locutus fuerat per manum ahie silonitis
ad ieroboam filium nabath. Populus
autem universus rege duriora dicente. sic lo-
cutus est ad eum. Non est nobis pars
in david. neque hereditas in filio ysay.
Revertere in tabernacula tua israel. tu autem
pasce domum tuam david. Et abiit israel
in tabernacula sua. Super filios autem israel
qui habitabant in civitatibus iuda regnavit
roboam. Misitque rex roboam aduram qui
preerat tributis et lapidaverunt eum filii is-
rahel et mortuus est. Porro rex roboam
currum festinavit ascendere et fugit in ihe-
rusalem. Recessitque israel a domo david
usque ad diem hanc. Factum est autem cum
audisset omnis israel quod reversus esset iero-
boam miserunt et vocaverunt eum congre-
gato cetu et constituerunt regem super om-
nem israel. nec secutus est quisquam domum
david preter tribum iuda solam. xi.
Venit autem roboam in ierusalem et con-
vocavit universam domum iuda
et beniamin in centum octoginta
milibus electorum atque bellantium.
ut dimicaret contra israel et converteret ad se reg-
num suum. Factusque est sermo domini ad semey-
am hominem dei dicens. Loquere ad
roboam filium salomonis regem iuda

et ad universum israhel qui est in iuda et beniamin.
Hec dicit dominus. Non ascendetis ne-
que pugnabitis contra fratres vestros. Rever-
tatur unusquisque in domum suam: quia a
me hoc gestum est voluntate. Qui cum
audissent sermonem domini reversi sunt nec
perrexerunt contra regem ieroboam. Ha-
bitavit autem roboam in ierusalem. Et edifica-
vit civitates muratas in iuda. extruxitque
bethleem et etham et thecue. bethsur quoque et
sochoth et odollam necnon et geth et mare-
sa et ziph. sed et aduram et lachis et azecha. saraa
quoque et hailon et hebron. que erant in iu-
da et beniamin civitates munitissime.
Cumque clausisset eas muris. posuitque in
eis principes ciborumque horrea. hoc est
olei et vini. Sed et in singulis urbibus fecit ar-
mamentaria scutorum et hastarum. firma-
vitque eas diligentia et imperavit super iudam
et beniamin. Sacerdotes autem et levite
qui erant in universo israhel venerunt ad eum
de cunctis sedibus suis relinquentes suburbana
et possessiones suas transeuntes ad
iudam et ad ierusalem eo quod abiecisset eos ieroboam
et posteri eius ne sacerdotio domini fun-
gerentur: qui constituit sibi sacerdotes excel-
sorum et demoniorum vitulorumque quos
fecerat. Sed et de cunctis tribubus israhel quicumque
dederant cor suum ut quererent dominum deum
israhel. venerunt ierusalem ad immolandum vic-
timas suas coram domino deo patrum suo-
rum: et roboraverunt regnum iuda et confirmaverunt roboam filium salomonis per tres
annos. Ambulaverunt enim in viis da-
vid et salomonis annis tantum tribus.
Duxit autem roboam uxorem maalath
filiam ierimoth filii david. abigail
quoque filiam heliab filii isai que peperit
ei filios ieus et somoriam et zoom. Post
hanc quoque accepit maacham filiam
absalon que peperit ei abia et ethai et
ziza et salomith. Amavit autem robo-
am maacham filiam absalon super
omnes uxores suas et concubinas. Nam
uxores decem et octo duxerat concubinas autem
sexaginta et genuit ex eis viginti et octo
filios et sexaginta filias. Constituit vero
in capite abiam filium maacha ducem

super omnes fratres suos. Ipsum enim regem
facere cogitabat quia sapientior fuit et po-
tentior super omnes filios eius et in cunctis
finibus iuda et beniamin et in universis civi-
tatibus muratis. Prebuitque eis escas plu-
rimas et multas habuit uxores. Cumque
roboratum fuisset regnum roboam et con-
fortatum dereliquit legem domini et omnis
israhel cum eo. XII

Anno autem quinto regni roboam
ascendit sesach rex egypti in ierusalem
quia peccaverunt domino cum mille
ducentis curribus et sexaginta milibus equitum
nec erat numerus vulgi quod venerat cum
eo ex egipto lybies scilicet et trogodite et ethio-
pes cepitque civitates munitissimas in iuda
et venit usque ad ierusalem. Semeias autem
propheta ingressus est ad roboam et principes
iuda qui congregati fuerant in ierusalem fugien-
tes sesach. dixitque ad eos. Hec dicit dominus.
Vos dereliquistis me et ego dereliqui vos in
manu sesach. Consternatique principes
israhel et rex dixerunt. Iustus est dominus.
Cumque vidisset dominus quod humiliati essent.
factus est sermo domini ad semeiam di-
cens. Quia humiliati sunt non disperdam
eos. Daboque eis pauxillum auxilii et non
stillabit furor meus super ierusalem per manum
sesach. Verumptamen servient ei. ut sci-
ant distantiam servitutis mee et servitutis
regni terrarum. Recessit itaque sesach rex e-
gipti ab ierusalem sublatis thesauris domus
domini et domus regis. Omniaque secum
tulit et clipeos aureos quos fecerat salo-
mon. Pro quibus fecit rex eneos et tradidit
illos principibus scutariorum qui custo-
diebant vestibulum palacii. Cumque
introiret rex domum domini veniebant scu-
tarii et tollebant eos: iterumque referebant
eos ad armamentarium suum. Verumptamen
quia humiliati sunt aversa est
ab eis ira domini. nec deleti sunt penitus. Si-
quidem et in iuda inventa sunt opera bo-
na. Confortatus est igitur rex roboam
in ierusalem atque regnavit. Quadraginta
autem et unius anni erat cum regnare ce-
pisset et decem et septem annis regnavit in
ierusalem urbem quam elegit dominus ut confirma-

rex nomen suum ibi de cunctis tribubus israel.
Nomen autem matris eius naama am
manites. Fecitque malum et non preparauit
cor suum ut quereret dominum. Opera uero
roboam prima et nouissima scripta sunt
in libris semeie prophete et addo uidentis et
diligenter exquisita. Pugnaueruntque ad
uersum se ieroboam et roboam cunctis die
bus. Et dormiuit roboam cum patribus
suis sepultusque est in ciuitate dauid. et reg
nauit filius eius abia pro eo. XIII
Anno octauodecimo regis ieroboam
regnauit abia super iudam. Tribus
annis regnauit in ierusalem. Nomen
que matris eius michaya filia uriel de ga
baa. Et erat bellum inter abiam et ierobo
am. Cumque inisset abia certamen et haberet
bellicosissimos uiros et electorum quadrin
genta milia. ieroboam instruxit econtra
aciem octingenta milia uirorum qui et
ipsi erant electi et ad bella fortissimi. Stetit
igitur abia super montem semeron qui
erat in effraym. et ait. Audi ieroboam et
omnis israel. Num ignoratis quod dominus deus
israel dedit regnum dauid super israel in sem
piternum ipsi et filiis eius in pactum salis.
Et surrexit ieroboam filius nabath ser
uus salomonis filii dauid et rebellauit con
tra dominum suum. Congregatique sunt ad
eum uiri uanissimi et filii belial et preualu
erunt contra roboam filium salomonis.
Porro roboam erat rudis et corde pauido
nec potuit resistere eis. Nunc ergo uos
dicitis quod resistere possitis regno domini
quod possidet per filios dauid. Habetisque gran
dem populi multitudinem atque uitulos
aureos quos fecit uobis ieroboam in de
os. et eiecistis sacerdotes domini filios aaron
atque leuitas. et fecistis uobis sacerdotes si
cut omnes populi terrarum. Quicumque uenerit
et initiauerit manum suam in tauro et
bobus et in arietibus septem fit sacerdos eo
rum qui non sunt dii. Noster autem dominus
deus est quem non relinquimus. Sacerdo
tes qui ministrant domino de filiis aa
ron et leuite sunt in ordine suo. Holo
causta quoque offerunt domino per singulos
dies mane et uespere et thimiamata iuxta
legis precepta confectum. et proponuntur panes
in mensa mundissima. Estque apud nos
candelabrum aureum et lucerna eius ut
accendatur semper ad uesperam. Nos quippe
custodimus precepta domini dei nostri quem
uos reliquistis. Ergo in exercitu nostro dux
deus est. et sacerdotes eius qui clangunt tu
bis et resonant contra uos. Filii israel no
lite pugnare contra dominum deum patrum uestro
rum quia non uobis expedit. Hec illo
loquente ieroboam retro moliebatur in
sidias. Cumque ex aduerso hostium staret
ignorantem iudam suo ambiebat exercitu.
Respiciensque iudas uidit instare bellum
ex aduerso et post tergum. et clamauit ad domi
num ac sacerdotes tubis canere ceperunt
omnesque uiri iuda uociferati sunt. Et ecce il
lis uociferantibus perterruit deus ieroboam
et omnem israel qui stabant ex aduerso abya
et iuda. Fugeruntque filii israel iudam et
tradidit eos deus in manus eorum. Percus
sit ergo eos abia et populus eius plaga
magna et corruerunt uulnerati ex israel
quingenta milia uirorum fortium. Hu
miliatique sunt filii israel in tempore illo et
uehementissime confortati sunt filii iuda
eo quod sperassent in domino deo patrum suorum.
Persecutus est autem abia fugientem iero
boam et cepit ciuitates eius bethel et filias
eius et iesanna cum filiabus suis. Effron
quoque et filias eius. nec ualuit ultra re
sistere ieroboam in diebus abia. Quem
percussit dominus et mortuus est. Igitur a
bia confortato imperio suo accepit uxores
quatuordecim procreauitque uiginti duos fi
lios et sedecim filias. Reliqua autem sermo
num abia uiarumque et operum eius scripta
sunt diligentissime in libro prophete addo.
Dormiuit autem abya XV
cum patribus suis. et sepelierunt
eum in ciuitate dauid. Regna
uitque asa filius eius pro eo. In cuius diebus
quieuit terra annis decem. Fecit autem
asa quod bonum et placitum erat in conspec
tu dei sui. et subuertit altaria peregrini cul
tus et excelsa. et confregit statuas lucosque suc
cidit. ac precepit iude ut quereret dominum de
um patrum suorum. et faceret legem et uni

ieroboam

sa mandata. Et abstulit ex cunctis urbibus
aras et fana et regnavit in pace. Edificavit et
quoque urbes munitas in Iuda quia quietus
erat et nulla temporibus eius bella surrexe-
runt pacem domino largiente. Dixit e-
autem Iude. Edificemus civitates istas
et vallemus muris et roboremus turribus
et portis et seris donec a bellis quieta sunt
omnia eo quod quesierimus dominum deum pa-
trum nostrorum et dedit nobis pacem per gyrum.
Edificaverunt igitur et nullum in extruendo
impedimentum fuit. Habuit autem Asa
in exercitu suo portantium scuta et has-
tas de Iuda trecenta milia. De Beniamin
vero scutariorum et sagittariorum ducenta et
septuaginta milia. Omnes isti viri for-
tissimi. Egressus est autem contra eos Zara
ethiops cum exercitu suo. decies centenis
milibus et curribus trecentis et venit usque Ma-
resa. Porro Asa perrexit ei obviam et instru-
xit aciem ad bellum in valle Sephata que
est iuxta Maresa et invocavit dominum deum
et ait. Domine apud te non est ulla di-
stantia utrum in paucis auxilieris an
in pluribus. Adiuva nos domine deus noster.
In te enim et in tuo nomine habentes
fiduciam. venimus contra hanc multi-
tudinem. Domine deus noster tu es. non pre-
valeat contra te homo. Exterruit itaque
dominus ethiopes coram Asa et Iuda. Fu-
geruntque ethiopes ac persecutus est eos
Asa et populus qui cum eo erat usque Gera-
 re. Et ruerunt ethiopes usque ad interneci-
onem. quia domino cedente contriti sunt et ex-
ercitu eius preliante. Tulerunt ergo spolia
multa et percusserunt omnes civitates per
circuitum Gerare. Grandis quippe cunc-
tos terror invaserat et diripuerunt omnes
urbes et multam predam asportaverunt.
Sed et caulas ovium destruentes. tulerunt
pecorum infinitam multitudinem et came-
lorum reversique sunt in Ierusalem. XVI
Azarias autem filius Obed facto in
se spiritu dei egressus est in occur-
sum Asa. et dixit ei. Audite me A-
sa et omnis Iuda et Beniamin. Dominus
vobiscum. quia fuistis cum eo. Si que-
sieritis eum invenietis. si autem dereliqueritis
eum derelinquet vos. Transibunt autem mul-
ti dies in Israhel absque deo vero et absque sacer-
dote et absque doctore et absque lege. Cumque re-
versi fuerint in angustia sua clamaverintque ad
dominum deum Israhel et quesierint eum reperient
eum. In tempore illo non erit pax egredi-
enti et ingredienti. sed terrores undique in cunc-
tis habitatoribus terrarum. Pugnabit
enim gens contra gentem et civitas contra
civitatem quia dominus conturbavit eos in omni
angustia. Vos ergo confortamini et non dis-
solvantur manus vestre. erit enim merces
operi vestro. Quod cum audisset Asa verba scilicet
et prophetiam Azarie filii Obed prophete confor-
tatus est et abstulit ydola de omni terra
Iuda et Beniamin et ex urbibus quas ceperat
montis Effraym et dedicavit altare
domini quod erat ante porticum domus
domini. Congregavitque universum Iudam et
Beniamin et advenas cum eis de Effraym
et de Manasse et de Symeon. Plures enim
ad eum confugerant ex Israhel videntes quod do-
minus deus illius esset cum eo. Cumque ve-
nissent Ierusalem mense tertio anno quinto
decimo regni Asa. immolaverunt domino
in die illa. et de manubiis et preda quam ad-
duxerant boves septingentos et arietes
septem milia. Et intravit ex more ad cor-
roborandum fedus. ut quererent dominum deum
patrum suorum in toto corde et in tota anima
sua. Si quis autem inquit non quesierit do-
minum deum Israhel moriatur a minimo
usque ad maximum a viro usque ad mulie-
rem. Iuraveruntque domino voce magna
in iubilo et in clangore tube et in sonitu e-
bucinarum. omnes qui erant in Iuda cum
execratione. In omni enim corde suo
iuraverunt et in tota voluntate sua que-
sierunt eum et invenerunt. Prestititque e-
is dominus requiem per circuitum. Sed et Maa-
cha matrem regis Asa ex augusto depo-
suit imperio eo quod fecisset in luco simula-
chrum Priapi. Quod omne contrivit et in
frusta comminuens combussit in torrente
Cedron. Excelsa autem derelicta sunt in Israhel.
Attamen cor Asa erat perfectum cunctis
diebus eius. Et ea que voverat pater eius
et ipse intulit in domum domini argentum et

aurum et argentum uasorumque diuersam supellectilem. Bellum uero non fuit usque ad tricesimum quintum annum regni asa. XVI.

Anno autem tricesimo sexto regni eius. ascendit baasa rex israel in iudam et muro circumdabat rama ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno asa. Protulit autem asa argentum et aurum de thesauris domus domini et de thesauris regiis. misitque ad benadab regem syrie qui habitabat in damasco dicens. Fedus inter me et te est. Pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam. Quam ob rem misi tibi argentum et aurum ut rupto federe quod habes cum baasa rege israel facias eum a me recedere. Quo comperto benadab misit principes exercituum suorum ad urbes israel. Qui percusserunt ahion et dan et abelmaim et uniuersas urbes muratas neptalym. Quod cum audisset baasa desiit edificare rama et intermisit opus suum. Porro asa rex assumpsit uniuersum iudam et tulerunt lapides de rama et ligna que edificationi preparauerat baasa. edificauitque ex eis gabaa et masphat. In tempore illo uenit anani propheta ad asa regem iuda et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege syrie et non in domino deo tuo idcirco euasit syrie exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et libies multo plures erant quadrigis et equitibus et multitudine nimia quos cum domino credidisses tradidit eos in manu tua. Oculi enim domini contemplantur uniuersam terram et prebent fortitudinem hiis qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti. et propter hoc etiam presenti tempore aduersum te bella consurgent. Iratusque asa aduersus uidentem iussit eum mitti in neruum. Valde quippe fuerat super hoc indignatus. et interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opera autem asa prima et nouissima scripta sunt in libro regum iuda et israel. Egrotauit autem asa anno tricesimo nono regni sui dolore pedum uehementissimo. et nec in infirmitate sua quesiuit dominum. sed magis in medicorum arte confisus est. Dormiuitque cum patribus suis et mortuus est anno quadragesimo regni sui. et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in ciuitate dauid. posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis que erant pigmentariorum arte confecta. et combusserunt super eum ambitione nimia. XVII.

Regnauit autem iosaphat filius eius pro eo. et inualuit contra israel. Constituitque militum numeros in cunctis urbibus iuda que erant uallate muris. Presidiaque disposuit in terra iuda et in ciuitatibus effraym quas ceperat asa pater eius. Et fuit dominus cum iosaphat quia ambulauit in uiis dauid patris sui primis. et non sperauit in baalim. sed in domino deo patris sui. et perrexit in preceptis illius. et non iuxta peccata israel. Confirmauitque dominus regnum in manu eius. et dedit omnis iuda munera iosaphat. Facteque sunt ei infinite diuitie et multa gloria. Cumque sumpsisset cor eius audaciam propter uias domini. etiam excelsa et lucos de iuda abstulit. Tercio autem anno regni sui misit de principibus suis. benayl et abdiam et zachariam et nathanahel et micheam ut docerent in ciuitatibus iuda et cum eis leuitas semeiam et nathaniam et zabadiam. asahel quoque et semiramoth et ionathan. adoniamque et thobiam et abadoniam leuitas. et cum eis elisama et ioram sacerdotes. Docebantque populum in iuda. habentes librum legis domini. et circuibant cunctas ciuitates iuda atque erudiebant populum. Itaque factus est pauor domini super omnia regna terrarum. que erant per girum iuda. nec audebant bellare contra iosaphat. Sed et philistei iosaphat munera deferebant et uectigal argenti. Arabes quoque adducebant pecora. arietum septem milia septingentos et hircos totidem. Creuit ergo iosaphat et magnificatus est usque in sublime atque edificauit in iuda domos ad instar turrium urbesque muratas et multa opera parauit in urbibus iuda. Viri quoque bellatores et robusti erant in ierusalem. quorum iste est numerus. per domos atque familias singulorum. In iuda principes exercitus ednas dux et cum eo robustissimi uiri quadringenta milia. Post hunc

Iohanan princeps et cum eo ducenta milia
et octoginta. Post istum quoque amasias fi
lius zechri consecratus domino et cum eo
ducenta milia virorum fortium. Hunc se
quebatur robustus ad prelia eliada et
cum eo tenentium arcum et clipeum ducen
ta milia. Post istum etiam iosaphat et
cum eo centum octoginta milia expeditorum
militum. Hii omnes erant ad manum
regis exceptis aliis quos posuerat in ur
bibus muratis in universo iuda. XIX.

Fuit igitur iosaphat dives et incli
tus multum et affinitate coniunc
tus est achab. Descenditque post
annos ad eum in samariam. Ad cuius
adventum achab mactavit arietes et
boves plurimos et populo qui venerat
cum eo. Persuasitque ei ut ascenderet in ra
moth galaad. Dixitque achab rex israel
ad iosaphat regem iuda. Veni mecum
in ramoth galaad. Cui ille respondit.
Ut ego et tu sicut populus tuus sic populus
meus tecumque erimus in bello. Dixitque
iosaphat ad regem israel. Consule obsecro
impresentiarum sermonem domini. Congre
gavit igitur rex prophetas quadrin
gentos viros et dixit ad eos. In ramoth ga
laad ire debemus ad bellandum an qui
escere. At illi. Ascendite inquiunt et tradet
deus in manu regis. Dixitque iosaphat.
Numquid non est hic propheta domini ut ab
illo etiam inquiramus. Et ait rex israel
ad iosaphat. Est vir unus a quo pos
sumus querere domini voluntatem sed ego o
di eum quia non prophetat michi bonum
sed malum omni tempore. Est autem mi
cheas filius iemla. Dixitque ei iosaphat.
Ne loquaris rex hoc modo. Vocavit ergo
rex israel unum de eunuchis et dixit ei. Vo
ca cito micheam filium iemla. Porro
rex israel et iosaphat rex iuda uterque sede
bant in solio suo vestiti cultu regio. Se
debant autem in area iuxta portam sa
marie. omnesque prophete vaticinabantur co
ram eis. Sedechias vero filius chana
nee fecit sibi cornua ferrea et ait. Hec
dicit dominus. His ventilabis syriam do
nec conteras eam. Omnesque prophete si
militer prophetabant atque dicebant. Ascende
in ramoth galaad et prosperaberis et tradet eos
dominus in manu regis. Nuncius autem
qui ierat ad vocandum mycheam ait illi.
En verba prophetarum uno ore bona annun
ciant regi. Queso ergo te ut sermo tuus
ab eis non dissentiat. Loquarisque prospera.
Cui respondit mycheas. Vivit dominus quia
quodcumque michi dixerit deus meus hoc lo
quar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait.
Michea ire debemus in ramoth galaad
ad bellum an quiescere. Cui ille respondit.
Ascendite. Cuncta enim prospera evenient
et tradentur hostes in manus vestras. Dixitque
rex. Iterum atque iterum te adiuro ut non lo
quaris michi nisi quod verum est in nomine domini.
At ille ait. Vidi universum israel dispersum
in montibus sicut oves absque pastore. Et
dixit dominus. Non habent isti dominos. Re
vertatur unusquisque ad domum suam in pace.
Et ait rex israel ad iosaphat. Nonne dixi
tibi quod non prophetaret iste michi quicquam
boni. sed ea que mala sunt. At ille. Idcirco
ait. Audite verbum domini. Vidi dominum se
dentem in solio suo et omnem exercitum ce
li assistentem ei a dextris et a sinistris. Et
dixit dominus. Quis decipiet achab regem is
rahel ut ascendat et corruat in ramoth
galaad. Cumque diceret unus hoc modo
et alter alio. processit spiritus et stetit coram
domino et ait. Ego decipiam eum. Cui do
minus. In quo inquit decipies. At ille
respondit. Egrediar et ero spiritus mendax in
ore omnium prophetarum eius. Dixitque do
minus. Decipies et prevalebis. Egredere et fac
ita. Nunc igitur ecce dominus dedit spiritum men
dacii in ore omnium prophetarum tuorum. Et dominus
locutus est de te mala. Accessit autem se
dechias filius chanaane et percussit mychee
maxillam et ait. Per quam viam transivit
spiritus domini a me ut loqueretur tibi. Dixitque
micheas. Tu ipse videbis in die illo quando in
gressus fueris cubiculum de cubiculo ut
abscondaris. Precepit autem rex israel di
cens. Tollite micheam et ducite eum ad
ammon principem civitatis et ad ioas
filium amalech regis. Et dicetis. Hec dicit rex.
Mittite hunc in carcerem et date ei modi

cum panis et aque pauxillum. donec reuertar
in pace. Dixitque micheas. Si reuersus fueris
in pace non est locutus dominus in me. Et ait
Audite omnes populi. Igitur ascenderunt
rex israel et iosaphat rex iuda in ramoth ga
laad. Dixitque rex israel ad iosaphat. Muta
bo habitum et sic ad pugnam vadam. tu
autem induere vestibus tuis. Mutatoque
rex habitu venit ad bellum. Rex autem
syrie preceperat ducibus equitatus sui dicens.
Ne pugnetis contra minimum aut contra
maximum. nisi contra solum regem israel.
Itaque cum vidissent principes equita
tus iosaphat dixerunt. Rex israel est iste.
Et circumdederunt eum dimicantes. At
ille clamavit ad dominum et auxiliatus est ei.
atque avertit eos ab illo. Cum enim vi
dissent duces equitatus quod non esset rex
israel. reliquerunt eum. Accidit autem ut unus
e populo in incertum sagittam iaceret et percu
teret regem israel inter cervicem et scapulas. At
ille aurige suo ait. Converte manum tuam
et educ me de acie quia vulneratus sum.
Et finita est pugna in die illa. Porro
rex israhel stabat in curru suo contra syros
usque ad vesperam et mortuus est occidente sole.
Reversus est autem iosa XX
phat rex iuda in domum suam
pacifice in ierusalem. Cui occurrit
hieu filius anani videns et ait ad eum.
Impio prebes auxilium et his qui oderunt
dominum amicicia iungeris. Et idcirco iram (quidem)
domini merebaris. sed bona opera inventa
sunt in te. eo quod abstuleris lucos de terra
iuda et preparaveris cor tuum. ut requireres
dominum deum patrum tuorum. Habitavit
ergo iosaphat in ierusalem. Rursumque e
gressus est ad populum de bersabee usque ad
montem effraym et revocavit eos ad do
minum deum patrum suorum. Constituitque
iudices terre in cunctis civitatibus munitis
per singula loca. Et precipiens iudicibus
videte ait quid faciatis. Non enim ho
minis exercetis iudicium sed domini. et quod
cumque iudicaveritis. in vos redundabit.
Sit timor domini vobiscum et cum diligentia
cuncta facite. Non est enim apud domi
num deum nostrum iniquitas. nec personarum

acceptio nec cupido munerum. In ierusalem quoque
constituit iosaphat levitas et sacerdotes et
principes familiarum ex israel. ut iudicium
et causam domini iudicarent habitatoribus
eius. Precepitque eis dicens. Sic agetis
in timore domini fideliter et corde perfecto. Omnem
causam que venerit ad vos fratrum vestrorum
qui habitant in urbibus suis inter cognationem
et cognationem ubicumque questio est
de lege de mandato de ceremoniis. de iusti
ficationibus ostendite eis ut non peccent
in dominum et non veniat ira super vos et super
fratres vestros. Sic ergo agentes non pecca
bitis. Amarias autem sacerdos et pontifex
vester in his que ad deum pertinent presidebit.
Porro zabadias filius hismahel
qui est dux in domo iuda super ea opera erit
que ad regis officium pertinent. Habetis
que magistros levitas coram vobis. Con
fortamini et agite diligenter. et erit dominus
vobiscum in bonis. XXI
Post hec congregati sunt filii moab
et filii amon et cum eis de ydumeis
ad iosaphat ut pugnarent contra
eum. Veneruntque nuncii et indicaverunt
iosaphat dicentes. Venit contra te multi
tudo magna de his locis que trans mare
sunt et de syria. et ecce consistunt in asason
thamar que est engaddi. Iosaphat autem
timore perterritus totum se contulit ad roga
dum dominum et predicavit ieiunium universo
iuda. Congregatusque est iudas ad pre
candum dominum. sed et omnes de urbibus suis
venerunt ad obsecrandum dominum. Cumque
stetisset iosaphat in medio cetu iude et ihe
rusalem. in domo domini ante atrium no
vum ait. Domine deus patrum nostrorum
tu es deus in celo et dominaris cunctis regnis
gentium. In manu tua est fortitudo
et potentia nec quisquam potest tibi resistere.
Nonne tu domine deus noster interfecisti omnes
habitatores terre huius coram populo tuo
israel. et dedisti eam semini abraham amici
tui in sempiternum. Habitaveruntque in
ea et extruxerunt in illa sanctuarium no
mini tuo dicentes. Si venerint super nos
mala gladius iudicii pestilentia et
fames stabimus coram domino hac in cons
domo

presentium in conspectu tuo in qua invocatum
est nomen tuum. et clamabimus ad te in tri
bulationibus nostris et exaudies salvosque fa
cies nos. Nunc igitur ecce filii amon et
moab et mons seyr per quos non concessisti
filiis israel ut transirent quando egrediebant
tur de egipto. sed declinaverunt ab eis et non
interfecerunt illos. e contrario agunt et nitun
tur eicere nos de possessione quam tradidis
ti deus noster. Ergo non iudicabis eos. In
nobis quidem non tanta est fortitudo ut
ut possimus huic multitudini resistere
que irruit super nos. Sed cum ignoremus
quid agere debeamus. hoc solum habemus
residui. ut oculos nostros dirigamus ad te.
Omnis vero iuda stabat coram domino
cum parvulis et uxoribus et filiis suis. c.
Erat autem iazyel filius zacharie filii
ananie filii iehiel filii mathanie levites
et de filiis asaphath super quem factus est
sermo domini in medio turbe et ait. At
tendite omnis iuda et qui habitatis in ihe
rusalem. et tu rex iosaphat. Hec dicit
dominus vobis. Nolite timere nec paveatis
hanc multitudinem. Non est enim pug
na vestra sed dei. Cras descendetis contra eos.
Ascensuri enim sunt per clivum nomine
sis et invenietis illos in summitate torren
tis qui est contra solitudinem hieruel. Non
enim eritis vos qui dimicabitis sed tan
tummodo confidenter state et videbitis auxi
lium domini super vos. O iuda et ierusalem nolite
timere nec paveatis. Cras egrediemini
contra eos et dominus erit vobiscum. Iosa
phat ergo et iuda et omnes habitatores ihe
rusalem. ceciderunt proni in terram coram
domino et adoraverunt eum. Porro levite de
filiis caath et de filiis chore laudabant
dominum deum israel voce magna in excelsum.
Cumque mane surrexissent egressi sunt
per desertum thecue. Profectisque eis stans io
saphat in medio eorum dixit. Audite me
iuda et omnes habitatores ierusalem. Cre
dite in domino deo vestro et securi eritis. Cre
dite prophetis eius et cuncta evenient vobis
prospera. Deditque consilium populo. et sta
tuit cantores domini. ut laudarent eum in
turmis suis et antecederent exercitum ac

y nobis

voce consona dicentes. Confitemini domino
quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Cumque
cepissent laudes canere vertit dominus insidi
as eorum in semetipsos filiorum scilicet amon et
moab et montis seyr qui egressi fuerant
pugnare contra iudam et percussi sunt. Namque
filii amon et moab consurrexerunt adversum
habitatores montis seyr. ut interficerent et de
lerent eos. Cumque hoc perpetrassent etiam in
semetipsos versi mutuis concidere vulneribus.
Porro iuda cum venisset ad speluncam
que respicit solitudinem vidit procul omnem
late regionem plenam cadaveribus nec
superesse quemquam qui necem potuisset eva
dere. Venit ergo iosaphat et omnis populus
eius cum eo ad detrahenda spolia mor
tuorum. Inveneruntque inter cadavera vari
am supellectilem. vestes quoque et vasa
preciosissima et diripuerunt. ita ut omnia
portare non possent nec per tres dies spolia
auferre pre prede magnitudine. Die autem
quarto congregati sunt in valle benedictio
nis. Etenim quoniam ibi benedixerunt
domino. vocaverunt locum illum vallem
benedictionis usque in presentem diem. Rever
susque est omnis vir iuda et habitatores
ierusalem et iosaphat ante eos in ierusalem cum
leticia magna eo quod dedisset eis dominus gau
dium de inimicis suis. Ingressique sunt
ierusalem cum psalteriis et cytharis et tubis in do
mum domini. Irruit autem pavor domini super
universa regna terrarum cum audissent quod
pugnasset dominus contra inimicos israel.
Quievitque regnum iosaphat et prebuit
ei dominus pacem per circuitum. Regnavit
igitur iosaphat super iudam. Et erat tri
ginta quinque annorum cum regnare ce
pisset viginti autem et quinque annis regna
vit in ierusalem. et nomen matris eius a
zuba filia selachy. Et ambulavit in
via patris sui asa. nec declinavit ab ea
faciens que placita erant coram domino.
Verumptamen excelsa non abstulit
Adhuc populus non direxerat cor suum
ad dominum deum patrum suorum. Reliqua
autem gestorum priorum et novissimorum
scripta sunt in libris hieu filii anany.
que digessit in libro regum israel. Post

lyot iniit amicitias iosaphat rex iuda cum
ochozia rege israel cuius opera fuerunt pessi
ma. et particeps fuit ut facerent naves que
irent in tharsis. feceruntque classem in asionga
ber. Prophetavit autem eliezer filius dodau
de maresa ad iosaphat dicens. Quia ha
buisti fedus cum ochozia percussit dominus o
pera tua. Contriteque sunt naves nec potu
erunt ire in tharsis. XXI.

Dormivit autem iosaphat cum pa
tribus suis et sepultus est cum eis in
civitate david. Regnavitque io
ram filius eius pro eo. Qui habuit fratres fi
lios iosaphat azariam iahiel et zachari
am et azariam mychahel et saphatiam.
Omnes hii filii iosaphat regis iuda.
Deditque eis pater suus munera multa
argenti et auri et pensationes cum civitati
bus munitissimis in iuda. ioram autem
autem tradidit regnum eo quod esset primo
genitus. Surrexit autem ioram super reg
num patris sui. Cumque se confirmasset
occidit omnes fratres suos gladio et quosdam
de principibus iuda. Triginta duorum
annorum erat cum regnare cepisset et octo
annis regnavit in ierusalem. Ambulavitque
in viis regum israel sicut egerat domus a
chab. Filia quippe achab erat uxor eius.
et fecit malum in conspectu domini. No
luit autem dominus disperdere domum david
propter pactum quod inierat cum eo. quia pro
miserat ut daret ei lucernam et filiis eius
omni tempore. In diebus illis rebellavit
edom ne esset subditus iude et constituit sibi
regem. Cumque transisset ioram cum
principibus suis et cuncto equitatu qui
erat secum surrexit nocte et percussit e
dom qui se circumdederat et omnes duces
equitatus eius. Attamen rebellavit
edom ne esset sub dicione iuda usque ad
hanc diem. Eo tempore et lobna recessit
ne esset sub manu illius. Dereliquerat
enim dominum deum patrum suorum. Insu
per et excelsa fabricatus est in urbibus
iuda et fornicari fecit habitatores ie
rusalem et prevaricari iudam. Alla
te autem sunt ei littere ab helya propheta.
in quibus scriptum erat. Hec dicit do
minus deus david patris tui. Quoniam
non ambulasti in viis iosaphat patris
tui et in viis asa regis iuda. sed incessisti per
iter regum israel et fornicari fecisti iudam
et habitatores ierusalem. imitatus fornicati
onem domus achab insuper et fratres tuos et
domum patris tui meliores te occidisti.
ecce dominus percutiet te plaga magna cum
populo tuo et filiis et uxoribus tuis. universa
que substantia tua. Tu autem egrotabis
languore pessimo uteri donec egrediantur
vitalia tua paulatim per singulos dies.
Suscitavit ergo dominus contra ioram spi
ritum philistinorum et arabum qui con
fines sunt ethyopibus et ascenderunt in terram
iuda et vastaverunt eam diripueruntque
cunctam substantiam que inventa est in
domo regis insuper et filios eius et uxores.
Nec remansit ei filius nisi ioachaz qui
minimus natu erat. Et super hec omnia
percussit eum dominus alvi dolore insanabi
li. Cumque diei succederet dies et temporum spa
cia volverentur duorum annorum expletus
est circulus et sic longa consumptus esta
be ita ut egereret etiam sua viscera. sicque
languore pariter et vita caruit. Mortuus
que est in infirmitate pessima et non fecit
ei populus combustionis exequias sicut
fecerat maioribus eius. Triginta duo
rum annorum fuit cum regnare cepisset
et octo annis regnavit in ierusalem. ambu
lavitque non recte. Et sepelierunt eum
in civitate david. verumptamen non
in sepulchro regum. XXII.

Constituerunt autem habitatores
ierusalem ochoziam filium eius
minimum regem pro eo. Omnes
enim maiores natu qui ante eum fu
erant interfecerant latrones arabum
qui irruerant in castra. Regnavitque
ochozias filius ioram regis iuda.
Quadraginta duorum annorum erat o
chozias cum regnare cepisset et uno
anno regnavit in ierusalem. Et nomen
matris eius athalia filia amri. Sed
et ipse ingressus est per vias domus achab.
Mater enim eius impulit eum ut impie
ageret. Fecit igitur malum in conspectu

y que

y regnum autem tradidit ioram eo quod esset primogenitus

y egereret

domum sicut domus achab. Ipsi enim fu
erunt ei consiliarii post mortem patris eius
in interitum eius. Ambulavitque in consiliis
eorum. Et perrexit cum ioram filio achab
rege israel in bellum contra azahel regem
syrie in ramoth galaad. Vulneraveruntque
syri ioram. Qui reversus est ut curaretur
in iezrahel. Multas enim plagas acce
perat certamine in supradicto. Igitur ocho
zias filius ioram rex iuda descendit ut
viseret ioram filium achab egrotantem
in iezrahel. Voluntas quippe dei fuit ad
versus ochoziam ut veniret ad ioram. Et
cum venisset et egrederetur cum eo adversum
iehu filium namsi quem unxit dominus ut
deleret domum achab. Cum ergo everteret
iehu domum achab invenit principes
iuda et filios fratrum ochozie qui ministra
bant ei et interfecit illos. Ipsumque conquirens
ochoziam comprehendit latentem in sa
maria adductumque ad se interfecit. Et se
pelierunt eum eo quod esset filius iosaphat
qui quesierat dominum in toto corde suo. c.
Nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe a
liquis regnaret ochozie. Siquidem atha
lia mater eius videns quod mortuus esset
filius suus. surrexit et interfecit omnem stir
pem regiam domus ioram. Porro iosa
beth filia regis tulit ioas filium ocho
zie et furata est eum de medio filiorum regis
cum interficerentur. absconditque eum cum
nutrice sua in cubiculo lectulorum. Iosa
beth autem que absconderat eum erat fi
lia regis ioram uxor ioiade pontificis
soror ochozie. et idcirco athalia non in
terfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo dei
absconditus sex annis quibus regnavit
athalia super terram. xxiii.

Anno autem septimo confortatus
ioiada pontifex assumpsit cen
turiones azariam videlicet fili
um ieroboam et hismahel filium iohan
nan azariam quoque filium obeth et maa
siam filium adaie et helysaphat filium
zechri. et iniit consilium cum eis et fedus. Qui
circumeuntes iudam congregaverunt levitas
de cunctis urbibus iuda et principes fami
liarum israel. venitque in ierusalem. Iniit igitur
omnis multitudo pactum in domo domini cum
rege. Dixitque ad eos ioiada. Ecce filius
regis regnabit sicut locutus est dominus super
filios david. Iste est ergo sermo quem
facietis. Tertia pars vestrum qui veniunt
ad sabbatum sacerdotum et levitarum et ianit
orum erit in portis. Tertia vero pars ad
domum regis et tertia ad portam que ap
pellatur fundamenti. Omne vero reliqu
um vulgus sit in atriis domus domini
nec quispiam alius ingrediatur in domum
domini nisi sacerdotes qui ministrant de le
vitis. Ipsi tantummodo ingrediantur qui
sanctificati sunt et omne reliquum vulgus
observet custodias domini. Levite autem
circumdent regem. habentes singuli ar
ma sua. Et si quis alius ingressus fu
erit templum interficiatur. Sintque cum
rege et intrante et egrediente. Fecerunt ergo
levite et universus iuda iuxta omnia que
preceperat ioiada pontifex. Et assumpse
runt singuli viros qui sub se erant et ve
niebant per ordinem sabbati cum hiis
qui iam impleverant sabbatum et egres
si erant. Siquidem ioiada pontifex
non dimiserat abire turmas que sibi
per singulas ebdomadas succedere consue
verant. Deditque ioiada sacerdos centu
rionibus lanceas. clipeosque et peltas re
gis david quas consecraverat in domum
domini. Constituitque omnem populum tenen
tium pugiones ante templi dextram us
que ad partem templi sinistram coram al
tari et templo per circuitum regis et eduxe
runt filium regis et imposuerunt ei
dyadema. dederuntque et in manu eius
tenendam legem et constituerunt eum re
gem. Unxitque eum ioiada pontifex
et filii eius imprecatique sunt atque dixe
runt. Vivat rex. Quod cum audisset
athalia vocem scilicet currentium
atque laudantium regem ingressa est
ad populum in templum domini. Cumque
vidisset regem stantem super gradum
in introitu. et principes turmasque circa
eum. omnem quoque populum terre gaudentem
atque clangentem tubis et diversi generis
organis concinentem vocemque laudantium.

dantium. ſcidit veſtimenta ſua ⁊ ait. Inſi
die inſidie. Egreſſus autem ioiada pon
tifex ad centuriones ⁊ principes exercitus
dixit eis. Educite illam extra ſepta tem
pli ⁊ interficiatur foris gladio. Precepitque
ſacerdos ne occideretur in domo dni. Et impo
ſuerunt ceruicibus eius manus. Cumque
intraſſet portam equorum domus regis. in
terfecerunt eam ibi. Pepigit autem ioiada
fedus inter ſe uniuerſumque populum ⁊ regem
ut eſſet populus domini. Itaque ingreſſus eſt
omnis populus domum baal ⁊ deſtruxerunt e
am ⁊ altaria ⁊ ſimulachra illius confrege
runt. Mathan quoque ſacerdotem baal
ante interfecerunt aras. Conſtituit autem ioiada
prepoſitos in domo domini. ut ſub manibus
ſacerdotum ⁊ leuitarum quos diſtribuit
dauid in domo dni offerrent holocauſ
ta domino. ſicut ſcriptum eſt in libro mo
yſi in gaudio ⁊ canticis iuxta diſpoſitio
nem dauid. Conſtituitque ianitores in
portis domus dni ut non ingrederetur eam
immundus in omni re. Aſſumpſitque cen
turiones ⁊ fortiſſimos uiros ac principes
populi ⁊ omne uulgus terre. ⁊ fecerunt deſcendere
regem de domo dni ⁊ introire per medium
porte ſuperioris in domum regis ⁊ collocaue
runt eum in ſolio regio. Letatuſque eſt
omnis populus terre ⁊ urbs quieuit. Porro
athalia interfecta eſt gladio. XXIV

Septem annorum erat ioas cum
regnare cepiſſet ⁊ quadraginta annis
regnauit in ierusalem. Nomen ma
tris eius ſebia de berſabee. Fecitque quod bonum
erat coram domino cunctis diebus ioiade
ſacerdotis. Accepit autem ioas uxores duas
de quibus genuit filios ⁊ filias. Poſt que
placuit ioas ut inſtauraret domum dni.
Congregauitque ſacerdotes ⁊ leuitas et
dixit eis. Egredimini ad ciuitates iuda
⁊ colligite de uniuerſo iſrael pecuniam ad
ad ſartatecta templi domini dei ueſtri per ſin
gulos annos. Feſtinatoque hoc facite.
Porro leuite egere negligentius. Uo
cauitque rex ioiadam principem ⁊ dixit ei.
Quare non fuit tibi cure ut cogeres leui
tas inferre de iuda ⁊ de ierusalem pecuniam que
conſtituta eſt a moyſe ſeruo dni. ut inferret
eam omnis multitudo iſrael in tabernacu
lum teſtimonii. Athalia enim impiiſ
ſima ⁊ filii eius deſtruxerunt domum dei
⁊ de uniuerſis que ſanctificata fuerant templo
dni. ornauerunt fanum baalim. Prece
pit ergo rex ⁊ fecerunt archam. poſueruntque
eam iuxta portam dni forinſecus. Et pre
dicatum eſt in iuda ⁊ ierusalem ut deferrent
ſinguli pretium domino quod conſtituit
moyſes ſeruus dei ſuper omnem iſrael in de
ſerto. Letatique ſunt cuncti principes ⁊ omnis
populus ⁊ ingreſſi contulerunt in archam do
mini atque miſerunt ita ut impleretur. Cum
que tempus eſſet ut deferrent archam co
ram rege per manus leuitarum. uidebant
enim magnam pecuniam. ingrediebatur
ſcriba regis ⁊ quem primus ſacerdos conſtitue
rat. effundebantque pecuniam que erat in ar
cha. Porro archam reportabant ad lo
cum ſuum. Sicque faciebant per ſingulos
dies. ⁊ congregata eſt infinita pecunia
quam dederunt rex ⁊ ioiada hiis qui preerant
operibus domus dni. At illi conducebant ex
ea ceſores lapidum ⁊ artifices operum ſingu
lorum ut inſtaurarent domum dni. fabros
quoque ferri ⁊ eris. ut quod cadere ceperat fulcire
tur. Egeruntque hii qui operabantur induſtrie.
⁊ obducebatur parietum cicatrix per ma
nus eorum. ac ſuſcitauerunt domum dni.
in ſtatum priſtinum ⁊ firmiter eam ſtare
fecerunt. Cumque compleſſent omnia opera
detulerunt coram rege ⁊ ioiada. reliquam
partem pecunie de qua facta ſunt uaſa
templi in miniſterium ⁊ holocauſta phia
le quoque ⁊ cetera uaſa aurea ⁊ argentea.
Et offerebantur holocauſta in domo dni iu
giter cunctis diebus ioiade. Senuit autem
ioiada plenus dierum ⁊ mortuus eſt cum
centum ⁊ triginta eſſet annorum. ſepelie
runtque eum in ciuitate dauid cum regibus
eo quod feciſſet bonum cum iſrael ⁊ cum domo
eius. Poſtquam autem obiit ioiada. ingreſſi
ſunt principes iuda ⁊ adorauerunt regem.
Qui delinitus obſequiis eorum acquieuit
eis. ⁊ dereliquerunt templum dni patrum ſuorum
ſeruieruntque lucis ⁊ ſculptilibus. Et facta
eſt ira dni contra iudam ⁊ ierusalem propter hoc
peccatum. Mittebatque eis prophetas ut reuerterentur

ad dominum quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque domini induit Zachariam filium Ioiade sacerdotis et stetit in conspectu populi et dixit eis: Hec dicit dominus. Quare transgredimini preceptum domini quod vobis non proderit et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos? Qui congregati adversus eum miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus domini. Et non recordatus est Ioas rex misericordie quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait: Videat dominus et requirat. Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syrie venitque in Iudam et Ierusalem et interfecit cunctos principes populi atque universam predam miserunt regi Damascum. Et certe cum permodicus venisset numerus Syrorum tradidit dominus in manibus eorum infinitam multitudinem eo quod dereliquissent dominum deum patrum suorum. In Ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiade sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est. Sepelieruntque eum in civitate David, sed non in sepulchris regum. Insidiati sunt vero ei Zabach filius Semath Amonitidis et Iosabat filius Semmarith Moabitidis. Porro filii eius ac summa pecunie que adunata fuerat sub eo et instauratio domus domini scripta sunt diligentius in libro regum. XXVI.

Regnavit autem Amasias filius eius pro eo. Viginti quinque annorum erat Amasias cum regnare cepisset et viginti novem annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Ioaden de Ierusalem. Fecitque bonum in conspectu domini, verumptamen non in corde perfecto. Cumque roboratum sibi videret imperium iugulavit servos qui occiderant regem patrem suum, sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in libro legis Moysi ubi precepit Moyses dicens: Non occidentur patres pro filiis neque filii pro patribus suis, sed unusquisque in suo peccato morietur. Congregavit igitur Amasias Iudam et constituit eos per familias tribunos et centuriones in universo Iuda et Beniamin et recensuit a viginti annis et supra. Inveneruntque triginta milia iuvenum qui egrederentur ad pugnam et tenerent hastam et clipeum. Mercede quoque conduxit de Israel centum milia robustorum centum talentis argenti. Venit autem homo dei ad illum et ait: O rex ne egrediatur tecum exercitus Israel. Non est enim dominus cum Israel et cunctis filiis Effraym. Quod si putas in robore exercitus bella consistere, superari te faciet dominus ab hostibus. Dei quippe est adiuvare et in fugam vertere. Dixitque Amasias ad hominem dei: Quid ergo fiet de centum talentis que dedi militibus Israel? Et respondit ei homo dei: Habet dominus unde tibi dare possit multo his plura. Separavit itaque Amasias exercitum qui venerat ad eum ex Effraym ut reverteretur in locum suum. At illi contra Iudam vehementer irati reversi sunt in regionem suam. Porro Amasias confidenter eduxit populum suum et abiit in vallem Salinarum. Percussitque filios Seyr viginti milia. Et alia milia virorum ceperunt filii Iuda et adduxerunt ad preruptum cuiusdam petre precipitaveruntque eos de summo in preceps. Qui universi crepuerunt. At ille exercitus quem remiserat Amasias ne secum iret ad prelium diffusus est in civitatibus Iuda a Samaria usque Bethoron et interfectis tribus milibus diripuit predam magnam. Amasias vero post cedem Ydumeorum et allatos deos filiorum Seyr statuit eos in deos sibi et adorabat eos et illis adolebat incensum. Quam ob rem iratus dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam qui diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua? Cum hec ille loqueretur respondit ei: Num consiliarius regis es? Quiesce ne forte interficiam te. Descendens itaque propheta scio inquit quod cogitaverit dominus occidere te quia fecisti hoc malum insuper non acquievisti consilio meo. Igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz filii Iehu regem Israel dicens: Veni

Certamus nos mutuo. At ille remisit nun-
cios dicens. Carduus qui est in libano
misit ad cedrum libani dicens. Da fi-
liam tuam filio meo uxorem. Et ecce bes-
tie que erant in silva libani transierunt
et conculcaverunt carduum. Dixisti. Percus-
si edom et idcirco erigitur cor tuum in super-
biam. Sede in domo tua. Cur malum
adversum te provocas ut cadas tu et iudas
tecum? Noluit amasias audire eo quod
domini esset voluntas ut traderetur in ma-
nibus hostium propter deos edom. Ascendit
igitur rex israel ioas et mutuos sibi prebuere
conspectus. Amasias autem rex iuda erat
in bethsames iude. Corruitque iudas
coram israel et fugit in tabernacula sua.
Porro amasyam regem iuda filium
ioas cepit ioas rex israel in bethsamis et
adduxit in ierusalem. Destruxitque muros e-
ius a porta effraym usque ad portam an-
guli quadringentis cubitis. Omne quoque
aurum et argentum et universa vasa que
reperit in domo domini et apud obededom
in thesauris domus regie. nec non et fi-
lios obsidum reduxit in samariam. Vix-
it autem amasyas filius ioas rex iuda post-
quam mortuus est ioas filius ioachaz
rex israel quindecim annis. Reliqua vero
sermonum amasye priorum et novissimorum
scripta sunt in libro regum iuda et israel.
Qui postquam recessit a domino. tetenderunt
ei insidias in ierusalem. Cumque fugisset la-
chis. miserunt et interfecerunt eum ibi. repor-
tantesque super equos sepelierunt eum cum
patribus suis in civitate david. xxvii.

Omnis autem populus iuda filium
eius ozyam annorum sedecim
constituit regem pro patre suo ama-
sia. Ipse edificavit haylath et restituit e-
am dicioni iude postquam dormivit rex cum
patribus suis. Sedecim annorum erat o-
zyas cum regnare cepisset et quinquagin-
ta duobus annis regnavit in ierusalem. No-
men matris eius iechelia de ierusalem. Fecit-
que quod erat rectum in conspectu domini iuxta
omnia que fecerat amasyas pater eius
et exquisivit dominum in diebus zacharie in-
telligentis et videntis deum. Cumque
requireret deum direxit eum dominus. Denique
egressus est et pugnavit contra philisthim et
destruxit murum geth et murum iamnie et
murumque azoti. Edificavit quoque oppida
in azoto. Et adiuvit eum deus contra philis-
thim et contra arabas. qui habitabant in gur-
baal et contra amonites. Pendebantque
amonite munera ozie. Et divulgatum
est nomen eius usque ad introitum egipti
propter crebras victorias. Edificavitque o-
zyas turres in ierusalem super portam anguli
et super portam vallis et reliquas in eodem
muri latere. firmavitque eas. Extruxitque
etiam turres in solitudine et effodit cis-
ternas plurimas eo quod haberet multa pe-
cora tam in campestribus quam in heremi
vastitate. Vineas quoque habuit et vini-
tores in montibus et in carmelo. Erat quip-
pe homo agricultur deditus. Fuit autem
exercitus bellatorum eius qui procedebant
ad prelia sub manu iehiel scribe. maasieque
doctoris. et sub manu ananie qui erat de
ducibus regis. Omnisque numerus princi-
pum per familias suas virorum fortium
quinquaginta duum milium sexcentorum.
et sub eis universus exercitus trecentorum mi-
lium et septem quingentorum qui erant ap-
ti ad bellum. et pro rege contra adversarios di-
micabant. Preparavit quoque eis ozyas,
id est cuncto exercitui clypeos et hastas
et galeas et loricas arcusque et fundas ad
iaciendos lapides. Et fecit in ierusalem diver-
si generis machinas quas in turribus col-
locavit et angulis murorum ut mitterent
sagittas et saxa grandia. Egressumque
nomen eius procul eo quod auxiliaretur
ei dominus et corroboravisset illum. Sed cum ro-
boratus esset. elevatum est cor eius in inte-
ritum suum. et neglexit dominum deum suum.
Ingressusque templum domini adolere in-
censum super altare thimiamatis.
Statimque egressus est post eum azari-
as sacerdos et cum eo sacerdotes domini septua-
ginta viri fortissimi restiterunt regi atque
dixerunt. Non est tui officii ozya. ut ado-
leas incensum domino sed sacerdotum domini hoc
est filiorum aaron. qui consecrati sunt ad
huiusmodi ministerium. Egredere de

ſanctuario ne contempſeris quia non reputabi
tur tibi in gloriam a domino deo. Iratuſque
ozyas et tenens in manu thuribulum ut
adoleret incenſum minabatur ſacerdotibus. Cum
Statimque orta eſt lepra in fronte eius co
ram ſacerdotibus in domo domini ſuper altare
thymiamatis. Cumque reſpexiſſet eum aza
rias pontifex et omnes reliqui ſacerdotes
viderunt lepram in fronte eius et feſtinato
expulerunt eum. Sed et ipſe perterritus acce
leravit egredi eo quod ſenſiſſet illico plagam
domini. Fuit ergo ozyas rex leproſus uſque ad
diem mortis ſue. et habitavit in domo ſe
parata plenus lepra. ob quam et eiectus fue
rat de domo domini. Porro ioathan fili
us eius rexit domum et iudicabat populum terre.
Reliqua autem ſermonum ozye priorum
et noviſſimorum ſcripſit yſayas filius a
mos propheta. Dormivitque ozias cum patri
bus ſuis. et ſepelierunt eum in agro regali
um ſepulchrorum. eo quod eſſet leproſus. Reg
navitque ioathan filius eius pro eo. XXVII.
Viginti quinque annorum erat ioathan
cum regnare cepiſſet. et ſedecim annis
regnavit in ierlm. Nomen matris
eius therusa filia ſadoch. Fecitque quod rectum
erat coram domino iuxta omnia que fece
rat ozyas pater eius. excepto quod non eſt in
greſſus templum domini. Et adhuc populus
delinquebat. Ipſe edificavit portam domus
domini excelſam et in muro ophel multa conſtru
xit. Urbes quoque edificavit in montibus iu
da et in ſaltibus caſtella et turres. Ipſe
pugnavit contra regem filiorum amon
et vicit eum. Dederuntque ei filii amon in
tempore illo centum talenta argenti et decem
milia choros tritici ac totidem choros or
dei. Hec ei prebuerunt filii amon in anno
ſecundo et tertio. Corroboratuſque eſt ioa
than eo quod direxiſſet vias ſuas coram do
mino deo ſuo. Reliqua autem ſermonum
ioatham et omnes pugne eius et opera
ſcripta ſunt in libro regum iſrael et iuda. Vi
ginti quinque annorum erat cum regnare
cepiſſet. et ſedecim annis regnavit in ierlm.
Dormivitque ioathan cum patribus ſuis
et ſepelierunt eum in civitate david et reg
navit achaz filius eius pro eo. XXIX.

Viginti annorum erat achaz cum
regnare cepiſſet. et ſedecim annis reg
navit in ierlm. Non fecit rectum
in conſpectu domini ſicut david pater eius.
ſed ambulavit in viis regum iſrael. inſuper et
ſtatuas fudit baalym. Ipſe eſt qui adole
vit incenſum in valle benennon. et luſtravit fi
lios ſuos in igne iuxta ritum gentium quas
interfecit dominus in adventu filiorum iſrael. Sacri
ficabat quoque et thymiamata ſuccendebat in
excelſis et in collibus et ſub omni ligno frondo
ſo. Tradiditque eum dominus deus eius in ma
nu regis ſyrie. Qui percuſſit eum magnam
que predam cepit de imperio eius. et adduxit in
damaſcum. Manibus quoque regis iſrahel
traditus eſt et percuſſus eſt plaga grandi.
Occiditque facee filius romelie de iuda cen
tum viginti milia in die uno omnes viros
bellatores. eo quod reliquiſſent dominum deum
patrum ſuorum. Eodem tempore occidit zechri
vir potens ex effraim maaſiam filium
regis et ezricam ducem domus eius.
Helchanam quoque ſecundum a rege. Cepe
runtque filii iſrael de fratribus ſuis ducenta mi
lia mulierum puerorumque et puellarum et in
finitam predam. et tuleruntque eam in ſama
riam. Ea tempeſtate erat ibi propheta domini
nomine obed. qui egreſſus obviam exer
citui venienti in ſamariam. dixit eis. Ecce
iratus dominus deus patrum veſtrorum con
tra iudam et tradidit eos in manibus veſtris
et occidiſtis eos atrociter. ita ut in celum
pertingeret veſtra crudelitas. Insuper filios iu
da et ierlm vultis vobis ſubicere ſervos et
ancillas quod nequaquam facto opus eſt.
Peccaſtis enim ſuper hoc domino deo veſtro.
Sed audite conſilium meum et reducite cap
tivos quos adduxiſtis de fratribus veſtris
quia magnus furor domini imminet vobis.
Steterunt itaque viri de principibus filiorum
effraym azarias filius iohanan. bara
chyas filius moſollamoth. ezech
ias filius ſellum. et amaſyas filius ada
li contra eos qui veniebant de prelio. et dixe
runt eis. Non introducetis captivos
huc. ne peccemus domino. Quare addicere
vultis ſuper peccata noſtra et vetera cumulare
delicta. Grande quippe peccatum eſt. et ira

furoris domini imminet super israhel. Di
miseruntque viri bellatores predam et univer
sa que ceperant coram principibus et omni
multitudine. Steteruntque viri quos supra
memoravimus et apprehendentes captivos
omnes qui nudi erant vestierunt de spoliis.
Cumque vestissent et calciassent et refecissent
cibo ac potu unxissentque propter laborem et
adhibuissent eis curam. quicumque ambu
lare non poterant et erant imbecillo cor
pore. imposuerunt eos iumentis et adduxerunt
iericho civitatem palmarum ad fratres eo
rum. Ipsique reversi sunt in samariam. In tempore
illo misit rex achaz ad regem assyriorum
postulans auxilium. Veneruntque ydu
mei et percusserunt multos ex iuda et ceperunt
predam magnam. Philistiim quoque
diffusi sunt per urbes campestres et ad meri
diem iuda. ceperuntque bethsames et hailon
et gaderoth. socho et thamnam et zamro
cum viculis suis et habitaverunt in eis. Hu
miliaverat enim dominus iudam propter achaz
regem iuda eo quod nudasset eum auxilio
et contemptui habuisset dominum. Adduxitque
dominus contra eum theglathphalasar regem
assyriorum qui et afflixit eum et nullo resi
stente vastavit. Igitur achaz spoliata
domo domini et domo regum et principum
dedit regi assyriorum munera et tamen ni
chil ei profuit. Insuper et tempore angustie s
ue auxit contemptum in dominum. Ipse per se
rex achaz immolavit diis damasci vic
timas percussoribus suis et dixit. Dii regum
syrie auxiliantur eis quos ego placabo
hostiis et aderunt michi cum e contrario
ipsi fuerint ruine eius et universo israheli.
Direptis itaque achaz omnibus vasis do
mus domini atque confractis clausit ianuas
templi dei et fecit sibi altaria in universis
angulis ierusalem. In omnibus quoque ur
bibus iuda extruxit aras ad cremandum
thus atque ad iracundiam provocavit do
minum deum patrum suorum. Reliqua autem
sermonum eius et omnium operum eius pri
orum et novissimorum scripta sunt in libro
regum iuda et israhel. Dormivitque achaz
cum patribus suis et sepelierunt eum in ci
vitate ierusalem. Neque enim receperunt eum
in sepulchris regum israhel. Regnavitque eze
chias filius eius pro eo. XXX
Igitur ezechias regnare cepit cum viginti
quinque esset annorum et viginti novem an
nis regnavit in ierusalem. Nomen matris
eius abia filia zacharie. Fecitque quod pla
citum erat in conspectu domini iuxta omnia
que fecerat david pater eius. Ipso anno
et mense primo regni sui aperuit valvas
domus domini et instauravit eas. Adduxitque
sacerdotes et levitas et congregavit eos in pla
team orientalem. Dixitque ad eos. Audi
te me levite et sanctificamini. Mundate domum
domini dei patrum vestrorum auferte omnem in
mundiciam de sanctuario. Peccaverunt
patres nostri et fecerunt malum in conspectu domini dei
nostri derelinquentes eum. Averterunt facies
suas a tabernaculo domini dei nostri et prebu
erunt dorsum. Clauserunt hostia que erant
in porticu et extinxerunt lucernas. Incen
sumque non adoleverunt et holocausta non
obtulerunt in sanctuario dei israhel. Concitatus
est itaque furor domini super iudam et ierusalem tradi
ditque eos in commotionem et in interitum et in si
bilum sicut ipsi cernitis oculis vestris. En cor
ruerunt patres nostri gladiis. filii nostri et filie
nostre et coniuges captive ducte sunt propter
scelus. Nunc igitur placet mihi ut ineamus
fedus cum domino deo israhel et avertat a no
bis furorem ire sue. Filii mei nolite ne
gligere. Vos elegit dominus ut stetis co
ram eo et ministretis illi. colatisque eum et
cremetis ei incensum. Surrexerunt ergo le
vite. mahath filius amasie. et iohel filius
azarie de filiis caath. Porro de filiis me
rari. cis filius abdai. et azarias filius ia
laleel. De filiis autem gerson ioa filius
zemma et eden filius ioa. At vero de filiis
elysaphan zamri et yahiel. De filiis e
quoque asaph zacharias et mathanias.
Necnon de filiis eman iahiel et semei.
Sed et de filiis ydithun semeias et oziel.
Congregaveruntque fratres suos et sanctificati sunt
et ingressi sunt iuxta mandatum regis
et imperium domini ut expiarent domum
domini. Sacerdotes quoque ingressi templum
ut sanctificarent illud extulerunt omnem in
mundiciam quam intus reperant in vesti

bulo domus domini. Quam tulerunt levite
et asportaverunt ad torrentem cedron foras.
Ceperunt autem prima die mensis primi
mundare et in die octavo eiusdem mensis
ingressi sunt porticum domus domini. Expia
veruntque templum diebus octo et in die quinta
decima eiusdem mensis quod ceperant imple
verunt. Ingressi quoque sunt ad ezechiam re
gem et dixerunt ei. Sanctificavimus omnem do
mum domini et altare holocausti vasaque eius
necnon et mensam propositionis cum omnibus
vasis suis cunctamque supellectilem tem
pli quam polluerat rex achaz in regno suo
postquam prevaricatus est et ecce exposita sunt
omnia coram altari domini. Consurgensque
diluculo ezechias rex adunavit omnes
principes civitatis et ascendit in domum domini.
Obtuleruntque simul thauros septem et
agnos septem et hircos septem pro peccato pro reg
no pro sanctuario pro iuda. Dixit quoque sa
cerdotibus filiis aaron ut offerrent super al
tare domini. Mactaverunt igitur thauros
et susceperunt sacerdotes sanguinem et fude
runt illum super altare. Mactaverunt eti
am arietes et illorum sanguinem super alta
re fuderunt. Immolaverunt agnos et fude
runt super altare sanguinem. Applicuerunt
quoque pro peccato hircos coram rege et univer
sa multitudine imposueruntque manus
suas super eos. Et immolaverunt illos sa
cerdotes et asperserunt sanguinem eorum coram
altari pro piaculo universi israhelis. Pro om
ni quippe israel preceperat rex ut holocaustum
fieret pro peccato. Constituit quoque levitas in do
mo domini cum cymbalis et psalteriis et cytha
ris secundum dispositionem david regis et
gad videntis et nathan prophete. Siquidem
domini preceptum domini fuit per manum prophe
tarum eius. Steteruntque levite tenentes
organa david et sacerdotes tubas. Et iussit
ezechyas rex ut offerrent holocaustum
super altare. Cumque offerrentur holocau
sta ceperunt laudes canere domino et clan
gere tubis atque in diversis organis que
david rex israel preparaverat concrepare.
Omni autem turba adorante cantores et
hii qui tenebant tubas erant in officio
suo donec compleretur holocaustum. Cumque
finita esset oblatio incurvatus est rex et
omnes qui erant cum eo et adoraverunt.
Precepitque ezechias et principes levitis
ut laudarent dominum sermonibus david
et asaph videntis. Qui laudaverunt eum
cum magna leticia et incurvato genu
adoraverunt. Ezechias autem etiam addidit.
Implestis manus vestras domino. Accedi
te et offerte victimas et laudes in domo domini.
Obtulit ergo universa multitudo hosti
as et laudes et holocausta mente devota.
Porro numerus holocaustorum que ob
tulit multitudo hic fuit. Thauros sep
tuaginta arietes centum agnos ducen
tos. Sanctificaveruntque domino boves sexcen
tos et oves tria milia. Sacerdotes vero
pauci erant nec poterant sufficere ut pelles
holocaustorum detraherent. Unde et levi
te fratres eorum adiuverunt eos donec im
pleretur opus et sanctificarentur antistites. Le
vite quippe faciliori ritu sanctificantur quam
sacerdotes. Fuerunt igitur holocausta
plurima adipes pacificorum et libamina
holocaustorum. Et completus est cultus
domus domini. Letatusque est ezechias et omnis
populus eo quod ministerium domini esset ex
pletum. De repente quippe hoc fieri pla
cuerat. ·xxx·

Misit quoque ezechias ad omnem
israel et iudam scripsitque epistolas
ad effraym et manassen ut veni
rent in domum domini in ierusalem ut facerent
phase domino deo suo. Inito ergo con
silio regis et principum et universi cetus is
rahel decreverunt ut facerent phase mense
secundo. Non enim potuerant facere
in tempore suo quia sacerdotes qui possent
sufficere sanctificati non fuerant et populus
non dum congregatus fuerat in ierusalem.
Placuitque sermo regi et omni multitu
dini et decreverunt ut mitterent nuntios
in universum israel de bersabee usque dan ut
venirent et facerent phase domino deo is
rahel in ierusalem. Multi enim non fecerant
sicut in lege prescriptum est. Perrexerunt
cursores cum epistolis ex regis imperio et princi

cipum eius in uniuersum isrl' et iudam. iux
ta qđ rex iusserat predicantes. Filii isrl' reū
timini ad dn̄m deum abraham et ysaac et
isrl'. et reuertetur ad reliquias que effugerūt
manus regis assyriorum. Nolite fieri si
cut patres uestri et fratres. qui recesserunt a dn̄o
deo patrum suorum et tradidit eos in interitū
ut ipsi cernitis. Nolite indurare ceruices
uestras sicut patres uestri. Tradite manus uo
stras domino et uenite ad sanctuarium eius
qđ sanctificauit in eternum. Seruite do
mino deo patrum uestrorum et auertetur a uob
ira furoris eius. Si enim uos reuersi
fueritis ad dn̄m. fratres uestri et filii uestri ha
bebunt misericordiam coram dominis suis. qui
illos duxerunt in captiuitatem et reuertent
in terram hanc. Pius enim et clemens ē
dn̄s deus noster. et non auertet faciem suā
a uobis. si reuersi fueritis ad eum. Igitur
cursores pergebant uelociter de ciuitate in
ciuitatem per terram effraym et manassen
usque zabulon illis irridentibus et subsannan
tibus eos. Attamen quidam uiri ex aser
et manasse et zabulon acquiescentes con
silio uenerunt ierusalem. In iuda uero facta
est manus domini ut daret eis cor unū
ut facerent iuxta preceptum regis et princi
pum uerbum dn̄i. Congregatique sunt
in ierusalem populi multi ut facerent sollēp
nitatem azimorum in mense scđo. Et sur
gentes destruxerunt altaria que erant
in ierusalem atque uniuersa in quibus ydolis
adolebatur incensum subuertentes piece
runt in torrentem cedron. Immolauerunt
phase quartadecima die mensis scđi.
Sacerdotes quoque atque leuite tandem
sanctificati obtulerunt holocausta in domū
domini. Steteruntque in ordine suo iuxta di
spositionem et legem moysi hominis dei
Sacerdotes uero suscipiebant effundē
dum sanguinem de manibus leuitarum.
eo qđ multa turba sanctificata non esset
et idcirco immolarent leuite phase his
qui occurrerant sanctificari dn̄o. Magna
etiam pars populi de effraym et manas
se et ysachar et zabulon que sanctificata
nō fuerat comedit phase non iuxta
qđ scriptum est. Et orauit pro eis eze
chias dicens. Dominus bonus propitiabitur
cunctis qui in toto corde requirunt dn̄m
deum patrum suorum et nō imputabitur eis
qđ minus sanctificati sunt. Quem exaudi
uit dn̄s et placatus est populo suo. Feceruntque
filii isrl' qui inuenti sunt in ierusalem sollēp
nitatem azymorum septem diebus in letitia
magna laudantes dominum per singulos
dies. Leuite quoque et sacerdotes per organa
que suo officio congruebant. Et locutus ē
ezechias ad cor omnium leuitarum
leuitarum qui habebant intelligentiam bo
nam super domino. Et comederunt azima
septem diebus sollempnitatis immolan
tes uictimas pacificorum et laudantes do
minum deum patrum suorum. Placuitque uni
uerse multitudini ut celebrarent etiam ali
os dies septem. Quod et fecerunt cum ingenti
gaudio. Ezechias autem rex iuda pre
buerat uniuerse multitudini mille tau
ros et septem milia ouium. Principes
uero dederunt populo tauros mille et oues decē
milia. Sanctificata est ergo sacerdotum
plurima multitudo et hylaritate perfusa
omnis turba iuda tam sacerdotum et le
uitarum quam uniuerse frequentie que ue
nerat ex isrl'. proselitorum quoque de terra
isrl' et habitantium in iuda. Facta ē gran
dis celebritas in ierusalem qualis a diebus
salomonis filii dauid regis isrl' in ea nō
fuerat. Surrexerunt autem sacerdo
tes atque leuite benedicentes populo et exau
dita est uox eorum peruenitque oratio in
habitaculum sanctum celi. ·xxxi·

Cumque hec fuissent rite celebrata. egres
sus est omnis isrl' qui inuentus
fuerat in urbibus iuda. et fregerunt
simulachra succideruntque lucos demo
liti sunt excelsa et altaria destruxerunt
nō solum de uniuerso iuda et beniamyn.
sed et de effraym quoque et manasse donec
penitus euerterentur. Reuersique sunt omnes
filii isrl' in possessiones et ciuitates suas.
Ezechias autem constituit turmas sa
cerdotales et leuiticas per diuisiones suas
unumquemque in officio suo tam sacerdotum
uidelicet quam leuitarum ad holocausta
et pacifica ut ministrarent et confiterentur et ca

nentque in portis castrorum domini. Pars autem
regis erat. ut de propria eius substantia offerretur
holocaustum mane semper et vespere. Sab
batis quoque et kalendis et sollempnitatibus
ceteris sicut scriptum est in lege moysi. Pre
cepit etiam populo habitantium ierusalem ut da
rent partes sacerdotibus et levitis. ut possent va
care legi domini. Quod cum crebruisset in au
ribus multitudinis plurimas obtulere
primitias filii israel frumenti vini et olei.
mellis quoque et omnium que gignit hu
mus decimas obtulerunt. Sed et filii israel et
iuda qui habitabant in urbibus iuda ob
tulerunt decimas boum et ovium decimas
que sanctorum que voverant domino deo suo atque
universa portantes. fecerunt acervos plurimos.
Mense tercio ceperunt acervorum ia
cere fundamenta et mense septimo comple
verunt eos. Cumque ingressi fuissent
ezechias et principes eius viderunt acer
vos et benedixerunt domino et populo. Interroga
vitque ezechias sacerdotes et levitas cur
ita iacerent acervi. Respondit ei azarias
sacerdos primus de stirpe sadoch dicens.
Ex quo ceperunt offerri primitie in domo
domini comedimus et saturati sumus et re
manserunt plurima. eo quod benedixerit dominus
populo suo. Reliquiarum autem copia est ista
quam cernis. Precepit ergo ezechias ut pre
pararent horrea in domo domini. Quod
cum fecissent intulerunt tam primitias
quam decimas et quecumque voverant fideli
ter. Fuit autem prefectus eorum conenias le
vita et semei frater eius secundus post quem
iehiel et azarias et naath et asahel et ieri
moth iozabad quoque et elyhel et iesmay
as et maath et banayas prepositi sub manibus
conenie et semei fratris eius ex imperio
ezechie regis et azarie pontificis domus
domini. ad quos omnia pertinebant. Cho
re vero filius iemna levites et ianitor o
rientalis porte prepositus erat hiis que
sponte offerebantur domino primitiisque et
consecratis in sancta sanctorum. et sub cura eius eden
et beniamyn. iesue et semeyas amari
as quoque et sechenyas in civitatibus sacer
dotum ut fideliter distribuerent fratribus
suis partes minoribus atque maioribus ex
ceptis maribus ab annis tribus et supra cunctis
qui ingrediebantur in templum domini. et quicquid
per dies singulos conducebat in ministerio atque
observationibus iuxta divisiones suas sacerdo
tibus per familias et levitis a vicesimo anno
et supra per ordines et turmas suas universeque
multitudini tam uxoribus quam liberis eorum
utriusque sexus fideliter cibi de hiis que sancti
ficata fuerant prebebantur. Sed et filiorum aa
ron per agros et suburbana urbium singularum
dispositi erant viri qui partes distribuerent
universo sexui masculino de sacerdotibus et
levitis. Fecit ergo ezechias universa que di
ximus in omni iuda operatusque est bonum
et rectum et verum coram domino deo suo in
universa cultura ministerii domus domini iux
ta legem et ceremonias volens requirere
deum suum in toto corde suo fecitque
et prosperatus est. XXXII

Postque et huiuscemodi veritatem
venit sennacherib rex assyriorum
et ingressus iudeam obsedit civita
tes munitas volens capere eas. Quod cum au
disset ezechias venisse scilicet sennache
rib et totum belli impetum verti contra ihe
rusalem. inito cum principibus consilio vi
risque fortissimis ut obturarent capita
fontium que erant extra urbem in hoc o
mnium decernente sententia congregavit
plurimam multitudinem et obturaverunt cunc
tos fontes et rivum qui fluebat in medio
terre dicentes. Ne forte veniant reges assy
riorum et inveniant aquarum habundantiam.
Edificavit quoque agens industrie om
nem murum qui fuerat dissipatus et ex
struxit turres desuper et forinsecus alterum
murum. Instauravitque mello in civita
te david. et fecit universi generis armaturam
et clipeos bellatorum in exercitu et convocavit
universos in platea porte civitatis ac lo
cutus est ad cor eorum dicens. Viriliter
agite et confortamini. Nolite timere nec
paveatis regem assyriorum et universam
multitudinem que est cum eo. Multo enim
plures nobiscum sunt quam cum illo. Cum
illo est brachium carneum. nobiscum dominus
deus noster. qui auxiliator est noster pugnatque pro
nobis. Confortatusque est populus huiuscemodi

uerbis ezechie regis iuda. Que postquam gesta
sunt misit sennacherib rex assyriorum ser-
uos suos ierusalem. ipse enim cum uniuerso
exercitu obsidebat lachis ad ezechiam re-
gem iuda et ad omnem populum qui erat in ie-
rusalem dicens. Hec dicit sennacherib rex as-
syriorum. In quo habentes fiduciam sedetis
obsessi in ciuitate ierusalem? Num ezechias
uos ut tradat morti in fame et siti. affir-
mans quod dominus deus uester liberet uos
de manu regis assyriorum? Numquid
non iste est ezechias qui destruxit excelsa il-
lius et altaria. et precepit iude et ierusalem dicens
coram altari uno adorabitis. et in ipso com-
burentis incensum? An ignoratis que ego
fecerim et patres mei cunctis terrarum populis?
Numquid preualuerunt dii gentium omni-
umque terrarum liberare regionem suam de manu
mea? Quis est de uniuersis diis gentium
quas uastauerunt patres mei. qui potuerit
eruere populum suum de manu mea ut possit
etiam deus uester eruere uos de manu mea?
Non uos ergo decipiat ezechias nec ua-
na suasione deludat neque credatis ei. Si
enim nullus potuit deus cunctarum gen-
tium atque regnorum liberare populum suum
de manu mea et de manu patrum meorum.
consequenter nec deus uester poterit uos eruere de
manu mea. Sed et alia multa locuti sunt
serui eius contra dominum deum et contra ezechi-
am seruum eius. Epistolas quoque scrip-
sit plenas blasphemia in dominum deum israhel
et locutus est aduersus eum. Sicut dii
gentium ceterarum non potuerunt liberare
populum suum de manu mea. sic et deus eze-
chie eruere non poterit populum suum de manu
ista. Insuper et clamore magno lingua
iudaica contra populum qui sedebat in muris
ierusalem personabat ut terreret eos et caperent
ciuitatem. Locutusque est contra deum
ierusalem. sicut aduersum deos populorum terre opera
manuum hominum. Orauerunt igitur
ezechias rex et ysayas filius amos pro-
pheta aduersus hanc blasphemiam. et
uociferati sunt usque in celum. Et misit
dominus angelum suum qui percussit omnem
uirum robustum et bellatorem et princi-
pem exercitus regis assyriorum. Reuersus
que est cum ignominia in terram suam. Cumque
ingressus esset domum dei sui. filii qui egres-
si fuerant de utero eius interfecerunt eum gla-
dio. Saluauitque dominus ezechiam et habi-
tatores ierusalem de manu sennacherib regis
assyriorum et de manu omnium inimicorum.
et prestitit eis quietem per circuitum. Multi
etiam deferebant hostias et sacrificia domino
in ierusalem. et munera ezechie regi iuda qui
exaltatus est post hoc coram cunctis gen-
tibus. In diebus illis egrotauit ezechias us-
que ad mortem et orauit dominum. exaudiuitque
eum. et dedit ei signum. Sed non iuxta be-
neficia que acceperat retribuit. quia eleua-
tum est cor eius. Et facta est contra eum ira
et contra iudam et ierusalem. Humiliatusque
est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius.
tam ipse quam habitatores ierusalem. et idcirco non
uenit super eos ira domini in diebus ezechie. Fu-
it autem ezechias diues et inclitus ualde et
thesauros sibi plurimos congregauit ar-
genti et auri et lapidis preciosi aromatum
et armorum uniuersi generis et uasorum magni
precii. Apothecas quoque frumenti uini et olei.
et presepia omnium iumentorum caulas quoque
pecoribus et urbes sibi edificauit. Habebat
quippe greges ouium et armentorum innu-
merabiles eo quod dedisset ei dominus substantiam
multam nimis. Ipse est ezechias qui ob-
turauit superiorem fontem aquarum gyon
et auertit eas subter ad occidentem urbis
dauid. In omnibus operibus suis fecit pro-
spere que uoluit. Attamen in legatione
principum babylonis qui missi fuerant
ad eum ut interrogarent de portento quod ac-
ciderat super terram. dereliquit eum deus ut
temptaretur et nota fierent omnia que erant
in corde eius. Reliqua autem sermonum
ezechie et misericordiarum eius scripta sunt in
uisione ysaie filii amos prophete in libro
regum iuda et israhel. Dormiuitque ezechias
cum patribus suis et sepelierunt eum super
sepulchra filiorum dauid. Et celebrauerunt ex-
equias eius uniuersus iuda et omnes habita-
tores ierusalem. Regnauitque manasses fi-
lius eius pro eo. XXXIII.

Duodecim annorum erat manasses
cum regnare cepisset et quinquaginta

ca annis regnavit in ierusalem. Fecit autem
malum coram domino iuxta abhomina
tiones gentium quas subvertit dominus coram
filiis israel. Et conversus instauravit excel
sa que demolitus fuerat ezechias pater
eius. Construxitque aras baalym et fecit
lucos et adoravit omnem miliciam celi et
coluit eam. Edificavit quoque altaria in
domo domini. de qua dixerat dominus in ierusalem
erit nomen meum in eternum. Edificavit
autem ea cuncto exercitui celi in duobus atriis
domus domini. Transireque fecit filios suos
per ignem in valle benennon. Observabat
sompnia sectabatur auguria malefi
cis artibus inserviebat. Habebat secum
magos incantatores multaque mala
operatus est coram domino ut irritaret e
um. Sculptile quoque et conflatile signum
posuit in domo domini. de qua locutus est dominus
ad david et ad salomonem filium eius
dicens. In domo hac et in ierusalem quam elegi
in cunctis tribubus israel. ponam nomen meum
in sempiternum et movere non faciam pedem
israel de terra quam tradidi patribus eorum. ita ta
duntaxat si custodierint facere que pre
cepi eis cunctamque legem et cerimonias
atque iudicia per manum moysi. Igitur
manasses seduxit iudam et habitatores
ierusalem. ut facerent malum super omnes gentes
quas subverterat dominus a facie filiorum israel. Lo
cutusque est dominus ad eum et ad populum eius
et attendere noluerunt. Idcirco super in
duxit eis principes exercitus regis assy
riorum. ceperuntque manassen et vinctum
cathenis atque compedibus duxerunt in
babilonem. Qui postquam coangus
tiatus est oravit dominum deum suum et egit
penitentiam valde coram domino deo patrum suo
rum. Deprecatusque est eum et obsecravit
intente. et exaudivit orationem eius. re
duxitque eum ierusalem in regnum suum. et cog
novit manasses quod dominus ipse esset deus.
Post hec edificavit murum extra ci
vitatem david ad occidentem gyon in
convalle ab introitu porte piscium per
circuitum usque ad ophel et exaltavit illum
vehementer. Constituitque principes exer
citus in cunctis civitatibus iuda munitis

et abstulit deos alienos et simulachrum de do
mo domini. aras quoque quas fecerat in monte
domus domini in ierusalem. et proiecit omnia ex
tra urbem. Porro instauravit altare domini
et immolavit super illud victimas et pacifi
ca et laudem. precepitque iude ut serviret do
mino deo israel. Attamen adhuc populus
immolabat in excelsis domino deo suo. Re
liqua autem gestorum manasse et obse
cratio eius ad deum suum verba quoque vi
dentium qui loquebantur ad eum in nomine
domini dei israel continentur in sermonibus regum
israel. Oratio quoque eius et exauditio et cunc
ta peccata atque contemptus. Loca etiam in quibus
edificavit excelsa et fecit lucos et statuas
antequam ageret penitenciam scripta sunt in
sermonibus ozai. Dormivit ergo manas
ses cum patribus suis et sepelierunt eum in
domo sua. regnavitque amon filius eius
pro eo. Viginti duorum annorum erat amon
cum regnare cepisset. et duobus annis regna
vit in ierusalem. Fecitque malum in conspectu
domini sicut fecerat manasses pater eius. et cunc
tis ydolis quas manasses fuerat fabrica
tus immolavit atque servivit et non est
reveritus faciem domini. sicut reveritus est ma
nasses pater eius et multo maiora deliquit.
Cumque coniurassent adversus eum servi sui.
interfecerunt eum in domo sua. Porro re
liqua populi multitudo cesis hiis qui in
amon percusserant constituerunt iosyam
filium eius regem pro eo. xxxv

Octo annorum erat iosyas cum reg
nare cepisset et triginta et uno anno
regnavit in ierusalem. Fecitque quod erat
rectum in conspectu domini et ambulavit in viis
david patris sui. Non declinavit neque
ad dexteram neque ad sinistram. Octavo
autem anno imperii sui cum adhuc esset
puer. cepit querere deum david patris sui
et duodecimo anno postquam ceperat munda
vit iudam et ierusalem ab excelsis et lucis si
mulacrisque et sculptilibus destruxeruntque
coram eo aras baalim et simulachra que
super posita fuerant demoliti sunt. Lucos
etiam et sculptilia succidit atque comminuit
et super tumulos eorum qui eis immolare con
sueverant fragmenta dispersit. Ossa pre

cetera sacerdotum combussit in altaribus ydo
lorum mundavitque iudam et ierusalem. Sed et
in urbibus manasse et effraim et symeon us
que neptalim cuncta subvertit. Cumque alta
ria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset
in frusta cunctaque delubra demolitus fuis
set de universa terra israel. reversus est in ierusalem.
Igitur anno octavodecimo regni sui,
mundata iam terra et templo domini. misit sa
phan filium helchie et maasiam principem
civitatis et ioa filium ioachaz a commenta
riis ut instaurarent domum domini dei sui.
Qui venerunt ad helchiam sacerdotem mag
num acceptamque pecuniam ab eo que oblata
fuerat in domum domini et quam congregaverant levi
te et ianitores de manasse et effraym et univer
sis reliquiis israel. ab omni quoque iuda et
beniamyn et habitatoribus ierusalem tradiderunt
in manibus eorum qui preerant operariis in do
mo domini. ut instaurarent templum et infirma
queque resarcirent. At illi dederunt eam ar
tificibus et cementariis ut emerent lapides
excisos de lapidicinis et ligna ad commissu
ras edificii et ad contignationem domorum
quas destruxerant reges iuda. Qui fide
liter cuncta faciebant. Erant autem prepo
siti operantium iahath et abdyas de filiis
merari. zacharias et mosollam de filiis
caath qui urgebant opus omnesque levi
te scientes organis canere. Super eos vero
qui ad diversos usus onera portabant e
rant scribe et magistri de levitis ianitores.
Cumque efferrent pecuniam que illata
fuerat in templum domini. repperit helchias
sacerdos librum legis domini qui datus fuerat
per manum moysi. et ait ad saphan scribam.
Librum legis inveni in domo domini. et tradidit
eum ei. At ille intulit volumen ad regem
et nuntiavit ei dicens. Omnia que dedi
sti in manus servorum tuorum ecce complentur.
Argentum quod repertum est in domo domini con
flaverunt. datumque est prefectis artificum et
diversa opera fabricantium. Preterea tradidit
michi helchias sacerdos hunc librum.
Quem cum rege presente recitasset et audisset
que ille verba legis. scidit vestimenta sua et
precepit helchie sacerdoti et ahicam filio sa
phan et abdon filio mycha. saphan quoque
scribe et asaie servo regis dicens. Ite et orate do
minum pro me et pro reliquiis israel et iuda super univer
sis sermonibus libri huius qui repertus est.
Magnus enim furor domini stillavit super nos
eo quod non custodierint patres nostri verba domini
ut facerent omnia que scripta sunt in isto vo
lumine. Abiit ergo helchias et hii qui simul
a rege missi fuerant ad oldam prophetem uxorem
sellum filii thecuath filii asra custo
dis vestium que habitabat in ierusalem in secunda et
locuti sunt ei verba que supra narravimus.
At illa respondit eis. Hec dicit dominus deus israel
Dicite viro qui misit vos ad me. Hec dicit
dominus. Ecce ego inducam mala super
locum istum et super habitatores eius. Cuncta
que maledicta que scripta sunt in libro hoc
quem legerunt coram rege iuda. quia dereli
querunt me. et sacrificaverunt diis alienis ut
me ad iracundiam provocarent in cunctis
operibus manuum suarum. Idcirco stillabit
furor meus super locum istum et non extingue
tur. Ad regem autem iuda qui misit vos
pro domino deprecando sic loquimini. Hec dicit
dominus deus israel. Quoniam audisti verba
voluminis huius atque emollitum est cor
tuum et humiliatus es in conspectu dei super
his que dicta sunt contra locum hunc et
habitatores ierusalem. reveritusque faciem meam
scidisti vestimenta tua et flevisti coram
me. ego quoque exaudivi te dicit dominus.
Iam enim colligam te ad patres tuos et in
feris in sepulchrum tuum in pace. Nec
videbunt oculi tui omne malum quod ego
inducturus sum super locum istum et super
habitatores eius. Retulerunt itaque regi cunc
ta que dixerat. At ille convocatis univer
sis maioribus natu iuda et ierusalem ascendit
domum domini unaque omnes viri iuda et
habitatores ierusalem sacerdotes et levite et
cunctus populus a minimo usque ad maximum.
Quibus audientibus in domo domini legit rex
omnia verba voluminis et stans in tribunali
suo percussit fedus coram domino. ut ambu
laret post eum et custodiret precepta et testi
monia et iustificationes eius in toto corde
suo et in tota anima sua faceretque que scripta
sunt in volumine illo quod legerat. Adiuravit
quoque super hoc omnes qui reperti fuerant in

ierusalem et renovavit. Et fecerunt habitatores
ierusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum.
Abstulit ergo iosias cunctas abhominati
ones de universis regionibus filiorum israel. et fecit
omnes qui residui erant in israel servire do
mino deo suo. cunctis diebus vite eius non
recesserunt a domino deo patrum suorum.

Fecit autem iosias ·XXXVI·
in ierusalem phase domino quod immolatum
est quartadecima die mensis primi.
et constituit sacerdotes in officiis suis. hor
tatusque est eos ut ministrarent in domo
domini. Levitis quoque ad quorum eruditionem
omnis israel sanctificabatur domino locutus est.
Ponite archam in sanctuario templi.
quod edificavit salomon filius david rex
rex israel. et descripsit salomon filius david
rex israel. Nequaquam enim eam ultra por
tabitis. Nunc autem ministrate domino deo ve
stro. et populo eius israel. et preparate vos per domos
et cognationes vestras in divisionibus singulo
rum sicut precepit david rex israel. et descripsit
salomon filius eius. et ministrate in sanctuario
per familias turmasque leviticas et sancti
ficati immolate etiam phase. Fratres autem
vestros preparate ut possint iuxta verba que lo
cutus est dominus in manu moysi facere. De
dit preterea iosias omni populo qui ibi fue
rat inventus in sollempnitatem phase ag
nos et edos de gregibus et reliqui pecoris tri
ginta milia. boumque tria milia. Hec
de regis universa substantia. Duces quoque
eius sponte quod voverant obtulerunt tam
populo quam sacerdotibus et levitis. Porro
zacharias et helchias et iehiel principes
domus domini. dederunt sacerdotibus ad facien
dum phase pecora commixtim duo milia
sexcenta et trecentos boves. Choneyas autem
et semeyas etiam et nathanael fratres eius
necnon asabias et iahiel et iozabaz prin
cipes levitarum. dederunt ceteris levitis ad
celebrandum phase quinque milia peco
rum et boves quingentos. Preparatum
est ministerium et steterunt sacerdotes in of
ficio suo. Levite quoque in turmis iuxta
regis imperium et immolatum est phase.
Asperseruntque sacerdotes manus suas san
guine et levite detraxerunt pelles holocau
storum et separaverunt ea ut darent per domos et
familias singulorum et offerrentur domino
sicut scriptum est in lege moysi. De bobus
quoque fecerunt similiter. et assaverunt phase
super ignem iuxta quod in lege scriptum est. Pa
cificas quoque hostias coxerunt in lebetis et
caccabis et ollis et festinato distribuerunt
universe plebi. Sibi autem et sacerdotibus postea
paraverunt. Nam in oblatione holocausto
rum et adipum usque ad noctem sacerdotes
fuerunt occupati. Unde levite sibi et sacer
dotibus filiis aaron paraverunt novissimis.
Porro cantores filii asaph stabant in or
dine suo iuxta preceptum david et asaph et
eman et idithun prophetarum david. Ian
itores vero per portas singulas observabant ita
ut nec puncto quidem discederent a ministra
tio. Quamobrem et fratres eorum levite paraverunt
eis cibos. Omnis igitur cultura domini
rite completa est in die illa ut facerent pha
se et offerrent holocausta super altare domini
iuxta preceptum regis iosie. Feceruntque fi
lii israel qui reperti fuerant ibi phase in tempore
illo et sollempnitatem azimorum septem
diebus. Non fuit phase simile huic in israel
a diebus samuelis prophete. Sed nec quisquam
de cunctis regibus israel fecit phase sicut io
sias sacerdotibus et levitis et omni iude et
israel qui repertus fuerat et habitantibus in ihe
rusalem. Octavodecimo anno regni io
sie hoc phase celebratum est. Postquam
instauraverat iosias templum ascendit
nechao rex egypti ad pugnandum in
charchamis iuxta eufraten et processit in
occursum eius iosias. At ille missis ad
eum nuntiis ait. Quid michi et tibi est
rex iuda. Non adversum te hodie venio.
sed contra aliam pugno domum ad quam me
deus festinato ire precepit. Desine adversum
deum facere qui mecum est ne interficiat te.
Noluit iosias reverti sed preparavit contra
eum bellum nec acquievit sermonibus ne
chao ex ore dei verum perrexit ut dimicaret
in campo mageddo. Ibique vulneratus a
sagittariis dixit pueris suis. Educite
me de prelio quia oppido vulneratus sum.
Qui transtulerunt eum de curru in alterum
currum qui sequebatur eum more regio.

et asportaverunt eum in Ierusalem. Mortuusque est ac sepultus in mausoleo patrum suorum et universus Iuda et Ierusalem luxerunt eum. Ieremias maxime cuius omnes cantores atque cantatrices usque in presentem diem lamentationes super Iosiam replicant et quasi lex optinuit in Israel. Ecce scriptum fertur in lamentationibus. Reliqua autem sermonum Iosie et misericordiarum eius que lege scripta sunt domini. opera quoque illius prima et novissima scripta sunt in libro regum Israel et Iuda.

et precepta

Tulit ergo populus terre . xxxvii .

Ioachaz filium Iosie et constituit regem pro patre suo in Ierusalem. Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare cepisset et tribus mensibus regnavit in Ierusalem. Amovit autem eum rex Egipti cum venisset Ierusalem. et condempnavit terram centum talentis argenti et talento auri. Constituitque regem pro eo Eliachim fratrem eius super Iudam et Ierusalem et vertit nomen eius Ioachim. Ipsum vero Ioachaz tulit secum in Egyptum. Viginti quinque annorum erat Ioachim cum regnare cepisset et undecim annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum coram domino deo suo. Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldeorum et vinctum cathenis duxit in Babylonem. Ad quam et vasa domini transtulit et posuit ea in templo suo. Reliqua autem verborum Ioachim et abhominationum eius quas operatus est et que inventa sunt in eo. continentur in libro regum Israel et Iuda. Regnavit autem Ioachim filius eius pro eo. Octo annorum erat cum regnare cepisset Ioachim et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in Ierusalem. Fecitque malum in conspectu domini. Cumque anni circulus volveretur misit Nabuchodonosor rex. qui et adduxerunt eum in Babylonem. asportatis simul preciosissimis vasis domus domini. Regem vero constituit Sedechiam patruum eius super Iudam et Ierusalem. Viginti unius anni erat Sedechias cum regnare cepisset. et undecim annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum coram oculis domini dei sui. nec erubuit faciem Ieremie prophete loquentis ad se ex ore domini. A rege quoque Nabuchodonosor recessit qui adiuraverat eum per deum et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad dominum deum Israel. Sed et universi principes sacerdotum et populus prevaricati sunt inique iuxta universas abhominationes gentium et polluerunt domum domini quam sanctificaverat sibi in Israel. Mittebat autem dominus deus patrum suorum ad eos per manus nunciorum suorum de nocte consurgens et cotidie commonens eo quod parceret populo et habitaculo suo. At illi subsannabant nuncios dei et parvipendebant sermones eius. illudebantque prophetis donec ascenderet furor domini in populum eius et esset nulla curacio. Adduxitque enim super eos regem Chaldeorum et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii. Non est misertus adolescentis et virginis et senis. nec decrepiti quidem. sed omnes tradidit manibus eius. Universaque vasa domus domini tam maiora quam minora et thesauros templi et regis et principum transtulit in Babylonem. Incenderunt hostes domum dei. destruxerunt murum Ierusalem. Universas turres combusserunt et quicquid preciosum erat demoliti sunt. Si quis evaserat gladium ductus in Babilonem servivit regi et filiis eius donec imperaret rex Persarum et compleretur sermo domini ex ore Ieremie et celebraret terra sabbata sua. Cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum complerentur septuaginta anni. Anno autem primo Ciri regis Persarum ad explendum sermonem domini quem locutus fuerat per os Ieremie. suscitavit dominus spiritum Ciri regis Persarum. Qui iussit predicare in universo regno suo. etiam per scripturam dicens. Hec dicit Cyrus rex Persarum. Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in Ierusalem que est in Iudea. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit dominus deus suus cum eo et ascendat.

Explicit liber paralipomenon secundus. Incipit prologus sancti Ieronimi presbiteri in librum Esdre primum.

Utrum difficilius sit facere quod poscitis an negare. necdum statui. Nam neque vobis aliquid imperantibus abnuere sententie

est et magnitudo oneris impositi ita cervices premit ut ante sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia qui omne quod scribimus reprehendendum putant et interdum contra se conscientia repugnante publice lacerant que occulte legunt in tantum ut clamare compellar et dicere: Domine libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. Tertius annus est quod semper scribitis atque rescribitis ut Esdre librum et Hester vobis de hebreo transferam quasi non habeatis greca et latina volumina aut quicquid illud est quod a nobis vertitur non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem ut ait quidam niti neque aliud fatigando nisi odium querere extreme dementie est. Itaque obsecro vos mi Domnion et Rogatiane karissimi ut privata lectione contenti libros non efferatis in publicum ne fastidiosis ingeratis cibos vitetisque eorum supercilium qui iudicare tantum de aliis et ipsi facere nichil noverunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent his tribuatis exemplar admonentes ut hebrea nomina quorum grandis in hoc volumine copia est distincte et per intervalla scribant. Nichil enim proderit emendasse libros nisi emendatio librariorum diligentia conservetur. Nec quemquam moveat quod unus a nobis editus liber est nec apocriforum tertii et quarti libri somniis delectetur: quia et apud hebreos Esdre Neemieque sermones in unum volumen coartantur: et que non habentur apud illos nec de viginti quatuor senioribus sunt procul abicienda. Si quis autem septuaginta vobis opposuerit interpretes quorum exemplaria varietas ipsa lacerata et eversa demonstrat nec potest utique verum asseri quod diversum est mittite eum ad evangelia in quibus multa ponuntur quasi de veteri testamento que apud septuaginta interpretes non habentur ut illud: quoniam Nazareus vocabitur. Et ex Egipto vocavi filium meum et videbunt in quem compunxerunt multaque alia que latiori operi reservamus et querite ab eis ubi scripta sunt. Cumque proferre non potuerint vos legite de his exemplaribus que nuper a nobis edita maledicorum cotidie linguis confodiuntur. Sed ut ad compendium veniam certe quod illatus sum equissimum est. Edidi aliquid quod non habetur in greco vel aliter habetur quam a me versum est. Quid interpretem laniant. Interrogent hebreos et ipsis auctoribus translationi mee vel arrogent vel derogent fidem. Porro aliud est si clausis quod dicitur oculis mihi volunt maledicere et non imitantur grecorum studium et benivolentiam qui post septuaginta translatores iam Christi evangelio coruscante iudeos et hebionitas legis veteris interpretes Aquilam videlicet et Symmachum et Theodotionem et curiose legunt et per Origenem Exaplorum ecclesiis dedicarunt. Quanto magis latini grati esse deberent quod exultantem cernerent Greciam a se aliquid mutuari. Primum enim magnorum sumptuum est et infinite difficultatis exemplaria posse habere omnia. Deinde etiam qui habuerunt et hebrei sermonis ignari sunt magis errabunt ignorantes quis e multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud grecos accidit ut interdum scripture sensum relinquens uniuscuiusque interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui hebree lingue saltem parvam habemus scientiam et latinus sermo nobis utcumque non deest de aliis magis iudicare possumus et ea que ipsi intelligimus in nostra lingua exprimere. Itaque licet excetra sibilet victorque Sinon incendia iactet numquam meum iuvante Christo silebit eloquium etiam precisa lingua balbutiet. Legant qui volunt qui nolunt abiciant. Eventilent apices litteras calumpnientur. Magis vestra caritate provocabor ad studium quam illorum detractione et odio deterrebor.

Explicit prologus in librum Esdre.

Incipit liber Esdre primus. Sequitur

Capitulum I.

In anno primo cyri regis persarum ut compleretur verbum domini ex ore ieremie. suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum et traduxit vocem in omni regno suo etiam per scripturam dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in iherusalem que est in iudea. Quis est in vobis de universo populo eius. Sit deus illius cum ipso. Ascendat ierusalem que est in iudea et edificet domum domini dei israel ipse est deus qui est in ierusalem. Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant adiuvent eum viri de loco suo argento et auro et substantia et pecoribus excepto quod voluntarie offerunt templo dei quod est in ierusalem. Et surrexerunt principes patrum de iuda et beniamin et sacerdotes et levite et omnis cuius spiritum suscitavit deus ut ascenderent ad edificandum templum domini quod erat in ierusalem. Universique qui erant in circuitu adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis in substantia et iumentis in supellectili exceptis hiis que sponte obtulerunt. Rex vero cyrus protulit vasa templi domini que tulerat nabuchodonosor de ierusalem et posuerat ea in templo dei sui. Protulit autem ea cyrus rex persarum per manum mitridatis filii gazabar et annumeravit ea sasabagsar principi iude. Et hic est numerus eorum. Phiale auree triginta phiale argentee mille cultri viginti novem. cyphi aurei triginta. cyphi argentei quadringenti decem. vasa alia mille. Omnia vasa aurea et argentea quinque milia quadringenta. Universa tulit sasabagsar cum hiis qui ascendebant de transmigratione babylonis in iherusalem.

.ii.

Hii sunt autem filii provincie qui ascenderunt de captivitate quam transtulerat nabuchodonosor rex babilonis in babylonem et reversi sunt in iherusalem et iudeam unusquisque in civitatem suam qui venerunt cum zorobabel. iesua. neemia saraya rahelaia mardocha. belsan. mesphar. belguay. reum. baana. Numerus virorum populi israel. Filii phares duo milia centum septuaginta quinque. Filii arechi quadringenti septuaginta quinque. Filii gsephatia trecenti septuaginta quinque. Filii sephelia trecenti septuaginta quinque. Filii area octoginta hex v. Filii phaath moab filiorum iosue duo milia nongenti xii. Filii helam mille ducenti quinquaginta quattuor. Filii zechua nongenti quadraginta quinque. Filii zachai septingenti sexaginta. Filii bani sexcenti quadraginta duo. Filii bebay sexcenti viginti tres. Filii azgat mille ducenti viginti duo. Filii adonicam sexcenti sexaginta sex. Filii beguai duo milia quinquaginta sex. Filii hadin quadringenti quinquaginta quattuor. Filii ader qui erant ex ezechia nonaginta octo. Filii besai trecenti viginti tres. Filii iorain centum et duodecim. Filii asom ducenti viginti et tres. Filii gebbar nonaginta quinque. Filii bethleem centum viginti tres. Viri nethupha quinquaginta sex. Viri anacoth centum viginti octo. Filii azmanneth quadraginta duo. Filii cariathiarim chephiar et beroth septingenti quadraginta tres. Filii arama et gaba sexcenti viginti unus. Viri machmas centum viginti duo. Viri bethel et gay ducenti viginti tres. Filii nebo quinquaginta duo. Filii megbis centum quinquaginta sex. Filii elam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor. Filii arim trecenti viginti. Filii lodadi et ono septingenti viginti quinque. Filii iericho trecenti quadraginta quinque. Filii senaa tria milia et sexcenti triginta. Sacerdotes filii idaia in domo iesue nongenti septuaginta.

tres. Filii emmer: mille quinquaginta duo. filii phesur: mille ducenti quadraginta septem. Filii arim mille sedecim. Leuite filii iesue et cedmiel. filiorum odenie. septuaginta quattuor. Cantores filii asaph. centum uiginti octo. filii ianitorum filii sellum. filii ater: filii thelmon. filii achub. filii atita. filii sobai: filii sobay. uniuersi centum triginta nouem. Nathinnei. filii osay. filii asupha. filii theb. filii baoth. cheros. filii siaa. filii phadon. filii lebana. filii agaba. filii acub. filii agab filii selmay. filii anan. filii gaddel filii gazer: filii rachaia. filii rasin. filii nechoda. filii gazem filii azayn. filii phasea. filii besee. filii asenaa. filii mumum filii nephusim. filii bechuch. filii acusfa filii assur. filii besluch. filii mauda. filii arsa. filii becos. filii sisara filii themma filii nasia. filii atupha filii seruorum salemonis. filii sophet. filii sophereth. filii pharuda. filii iala. filii dercon. filii gedel. filii saphatia. filii athil. filii phochereth qui erant de asebaim. filii amy. omnes nathinnei et seruorum salemonis trecenti nonaginta duo. Et hii qui ascenderunt de thelmala athelarsa cerub et don. et mer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum. utrum ex israel essent. Filii delaia. filii thobia. filii nechoda sescenti quinquaginta duo Et de filiis sacerdotum filii obia. filii accos filii berzellay qui accepit de filiabus berzellai galaaditis uxorem et uocatus est nomine eorum. Hii quesierunt scripturam genealogie sue et non inuenerunt et eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit athersatha eis. ut non comederent de sancto sanctorum donec surgeret doctus sacerdos atque perfectus. Omnis multitudo quasi uir unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta exceptis seruis eorum et ancillis qui erant septem milia trecenti triginta septem. Et in ipsis cantores atque cantrices ducente. Et equi eorum sescenti triginta sex. Muli eorum quadringenti quinque. Cameli eorum quadringenti triginta quinque. Asini eorum sex milia septingenti uiginti. Et de principibus patrum cum ingrederentur templum domini quod est in iherusalem sponte optulerunt in templum domini ad extruendam eam in loco suo. Secundum uires suas dederunt inpensas operis auri solidos quadraginta milia et mille argenti mnas quinque milia et uestes sacerdotales centum. Habitauerunt ergo sacerdotes et leuite de populo et cantores et ianitores et nathinnei in urbibus suis. uniuersusque israel in ciuitatibus suis. · III ·

Iamque uenerat mensis septimus et erant filii israel in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi uir unus in iherusalem. Et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sacerdotes et zorobabel filius salathiel et fratres eius et edificauerunt altare dei israel ut offerrent in eo holocaustomata sicut scriptum est in lege moysi uiri dei. Collocauerunt autem altare super bases suas. deterrentibus eos per circuitum populis terrarum et obtulerunt super illud holocaustum domino mane et uespere. Feceruntque sollempnitatem tabernaculorum sicut scriptum est et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum preceptum opus diei in die suo. Et post hec holocaustum iuge tam in calendis quam in uniuersis sollempnitatibus que domini erant consecrate et omnibus in quibus ultro offerebatur munus domino. A primo die mensis septimi ceperunt offerre holocaustum domino. Porro templum domini nondum fundatum erat. Dederunt autem pecunias lathomis et cementariis cibum quoque et potum et oleum sydoniis tyriisque ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppen iuxta quod preceperat cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo aduentus eorum ad templum dei in iherusalem mense secundo ceperunt zorobabel filius salathiel et iosue filius iosedech et reliqui de fratribus eorum. sacerdotes et leuite et omnes qui uenerant de captiuitate in iherusalem. et constituerunt leuitas a uiginti annis et supra. ut urgerent opus domini. Stetitque iosue et filii eius et fratres eius cedmihel et filii eius et filii iuda quasi uir unus ut instarent super eos qui faciebant opus in templo

domini filii enadad filii eorum et fratres eorum levite. Fundato igitur a cementariis templo domini steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis et levite filii asaph in cymbalis ut laudarent deum per manum david regis israel. Et concinebant in ymnis et confessione domino quoniam bonus quoniam in eternum misericordia eius super israel. Omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando dominum eo quod fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdotibus et levitis et principes patrum et seniores qui viderant templum prius cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum flebant voce magna. Et multi vociferantes in letitia elevabant vocem. Nec poterat agnoscere quisquam vocem clamoris letantium et vocem fletus populi. Commixtim enim populus vociferabatur clamore magno et vox audiebatur procul.

IIII

Audierunt autem hostes iude et beniamyn quia filii captivitatis edificarent templum domino deo israel. Et accedentesque ad zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis. Edificemus vobiscum quia ita ut vos querimus deum vestrum. Ecce nos immolavimus victimas ex diebus asaraddon regis assur qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et iosue et reliqui principes patrum israel. Non est nobis et vobis ut edificemus domum deo nostro sed nos ipsi soli edificabimus domino deo nostro sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Factum est autem ut populus terre impediret manus populi iude et turbaret eos in edificando. Conduxerunt quoque adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum omnibus diebus cyri regis persarum et usque ad regnum darii regis persarum. In regno autem assueri ipse est rex artaxerxes in principio regni eius scripserunt accusationem adversus habitatores iude et ierusalem. Et in diebus artaxersis scripsit beselam mitridates et tabel et reliqui qui erant in consilio eorum ad artaxersem regem persarum. Epistola autem accusationis scripta erat syriace et legebatur sermone syro. Reum beelteem et samsia scriba scripserunt epistolam unam de ierusalem artaxersi regi huiuscemodi. Reum beelteem et samsia scriba et reliqui consiliatores eorum dinei et apharsathacei therphalei apharsei erchuei babylonii susannechei dievi elamite et ceteri de gentibus quas transtulit asennaphar magnus et gloriosus et habitare fecit eas in civitatibus samarie et in reliquis regionibus trans flumen in pace. Hoc est exemplar epistole quam miserunt ad eum. Artaxersi regi servi tui viri qui sunt trans flumen salutem dicunt. Notum sit regi quia iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in ierusalem civitatem rebellem et pessimam quam edificant extruentes muros eius et parietes componentes. Nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa edificata fuerit et muri eius instaurati tributum et vectigal et annuos reditus non dabunt et usque ad reges hec noxa perveniet. Nos ergo memores salis quod in palatio comedimus quia lesiones regis videre nefas ducimus idcirco misimus et nuntiavimus regi ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum et invenies scriptum in commentariis et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis et bella concitantur in ea ex diebus antiquis. Quam ob rem et civitas ipsa destructa est. Nuntiamus nos regi quoniam si civitas illa edificata fuerit et muri ipsius instaurati possessionem trans flumen non habebis. Verbum misit rex ad reum beelteem et samsiam scribam et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores samarie et ceteris trans flumen salutem dicens et pacem. Accusatio quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me. Et a me preceptum est et recensuerunt inveneruntque quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat et seditiones et prelia concitantur in ea. Nam et reges fortissimi fuerunt in ierusalem qui et dominati sunt omni regioni que trans flumen est. Tributum quoque et vectigal et reditus accipiebant. Nunc ergo audite sententiam ut prohibeatis

muros illos et urbs illa non edificetur. Ca-
ue ne forte ante iussum fiat. Videte ne ne-
gligenter hoc impleatur: et paulatim cre-
scat malum contra reges. Itaque exemplum
edicti artaxersis regis lectum est coram
reum beelthecem et samsia scriba et consiliariis
eorum. Et abierunt festini in ierusalem ad iude-
os et prohibuerunt eos in brachio et robore.
Tunc intermissum est opus domus dei in ihe-
rusalem usque ad annum secundum regni da-
rii regis persarum. V.
Prophetauerunt autem aggeus propheta
et zacharias propheta filius addo prophe-
tantes ad iudeos qui erant in iudea
et ierusalem in nomine dei israel. Tunc surrexe-
runt zorobabel filius salathiel et iosue fi-
lius iosedech et ceperunt edificare templum dei
in ierusalem. et cum eis prophete adiuuantes eos.
In ipso autem tempore uenit ad eos tathanai
qui erat dux trans flumen et starbuzanai
et consiliarii eorum: sicque dixerunt eis. Quis
dedit uobis consilium ut domum hanc edi-
ficaretis et muros eius instauraretis? Ad
quod respondimus eis que essent nomina
hominum auctorum edificationis illius.
Oculus autem dei eorum factus est super se-
nes iudeorum et non potuerunt inhibere eos.
Placuitque ut res ad darium referretur:
et tunc satisfacerent aduersus accusationem
illam. Exemplar epistole quam misit tatha-
nay dux regionis trans flumen et starbu-
zannay et consiliatores eius arphasacei
qui erant trans flumen ad darium regem.
Sermo quem miserant ei sic scriptus erat.
Dario regi pax omnis. Notum sit re-
gi isse nos ad iudeam prouinciam ad do-
mum dei magni que edificatur lapide
impolito et ligna ponuntur in parietibus: opus-
que illud diligenter extruitur: et crescit in
manibus eorum. Interrogauimus ergo senes
illos et ita diximus eis. Quis dedit uobis
potestatem ut domum hanc edificaretis
et muros instauraretis? Sed et nomina eo-
rum quesiuimus ab eis. ut nunciaremus
tibi. Que scripsimus nomina eorum uirorum
qui sunt principes in eis. Huiuscemodi autem
sermonem responderunt nobis dicentes.
Nos sumus serui dei celi et terre et edificamus
templum quod erat extructum ante hos an-
nos multos. quodque rex israel magnus edifica-
uerat et extruxerat. Postquam autem ad ira-
cundiam prouocauerunt patres nostri deum celi
et terre tradidit eos in manus nabuchodono-
sor regis babilonis chaldei. domum quoque
hanc destruxit et populum eius transtulit in
babilonem. Anno autem primo cyri regis ba-
bylonis. cyrus rex babylonis proposuit edic-
tum ut domus dei edificaretur. Nam et ua-
sa templi domini aurea et argentea que na-
buchodonosor tulerat de templo quod erat
in ierusalem. et asportauerunt ea in templum baby-
lonis. protulit cyrus rex de templo babilonis
et data sunt salabagsar uocabulo quem
et principem constituit. Dixitque ei. Hec
uasa tolle et uade et pone ea in templo quod est
in ierusalem et domus dei edificetur in loco suo.
Tunc itaque salabagsar ille uenit et posu-
it fundamenta templi domini in ierusalem et ex eo
tempore usque nunc edificatur: et necdum com-
pletum est. Nunc ergo si uidetur regi bo-
num recenseat in bibliotheca regis que est
in babilone utrumnam a cyro rege ius-
sum sit ut edificaretur domus dei in ierusalem
et uoluntatem regis super hoc remittat ad nos.
Tunc darius rex precepit VI.
et recensuerunt in bibliotheca libro-
rum qui erant repositi in babilo-
ne. et inuentum est in echbachanis quod est ca-
strum in media prouincia uolumen unum.
talisque in eo scriptus erat commentarius.
Anno primo cyri regis. cyrus rex decreuit
ut domus dei que est in ierusalem edificaretur
in loco ubi immolent hostias et ut ponant
fundamenta supportantia altitudinem
cubitorum sexaginta et latitudinem cubito-
rum sexaginta ordines de lapidibus impoli-
tis et sic ordines de lignis nouis. Sumptus
autem de domo regis dabuntur. Sed et uasa
templi dei aurea et argentea que nabucho-
donosor tulerat de templo ierusalem et attule-
rat ea in babilonem. reddantur et referantur
in templum ierusalem in locum suum. Que et po-
sita sunt in templo dei. Nunc ergo tha-
thannay dux regionis que est trans flu-
men et starbuzannay et consiliarii uestri arphar-
sacei qui estis trans flumen procul recedite

ab illis et dimittite fieri templum illud a du
ce iudeorum et senioribus eorum et domum dei
illam edificent in loco suo. Sed et a me precep
tum est quid oporteat fieri a presbiteris iudeorum
illis ut edificetur domus dei. Scilicet ut de ar
cha regis id est de tributis que dantur de re
gione trans flumen studiose sumptus den
tur viris illis ne impediatur opus. Quod si
necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in ho
locaustum deo celi frumentum sal et vinum
et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in
ierusalem detur eis per dies singulos ne sit in a
liquo querimonia et offerant oblationes
deo celi orentque pro vita regis et filiorum eius
A me est ergo dispositum est decretum ut
omnis homo qui hanc mutaverit iussionem.
tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et
configatur in eo. domus autem eius publicetur.
Deus autem qui habitare facit nomen su
um ibi dissipet omnia regna et populum qui
extendit manum suam ut repugnet et dissi
pet domum dei illam que est in ierusalem. E
go darius statui decretum quod studiose im
pleri volo. Igitur tathannay dux regionis
trans flumen et starbuzannay et consiliarii e
ius secundum quod preceperat darius rex. sic dilige
ter executi sunt. Seniores autem iudeorum
edificabant et prosperabantur iuxta prophetiam
aggei prophete et zacharie filii addo. Et edi
ficaverunt et construxerunt iubente deo israel et
iubente ciro et dario et artaxerxe regibus persarum.
et compleverunt domum dei istam usque ad di
em tercium mensis adar que est annus
sextus regni darii regis. Fecerunt autem
filii israel sacerdotes et levite et reliqui filiorum
transmigrationis dedicationem domus
dei in gaudio. Et obtulerunt in dedicationem
domus dei vitulos centum. arietes ducen
tos. agnos quadringentos. hircos capra
rum pro peccato totius israel duodecim iuxta
numerum tribuum israel. Et statuerunt
sacerdotes in ordinibus suis et levitas in
vicibus suis super opera dei in ierusalem. sicut
scriptum est in libro moysi. Fecerunt
autem filii transmigrationis pascha
quartadecima die mensis primi. Pu
rificati enim fuerant sacerdotes et levite
quasi unus. omnes mundi ad immolan
dum pascha universis filiis transmigrationis
et fratribus suis sacerdotibus et sibi. Et comederunt / fuerant
filii israel qui reversi sunt de transmigratione
et omnis qui se separaverat a coinquinatione
gentium terre ad eos ut quererent dominum de
um israel. Et fecerunt sollempnitatem azi
morum septem diebus in leticia. quia letifica
verat eos dominus et converterat cor regis assur
ad eos ut adiuvaret manus eorum in opere
domus domini dei israel. VII

Post hec autem verba in regno artaxer
sis regis persarum esdras filius sa
raye. filii helchie. filii sellum. filii
sadoch filii achitob filii amarie. filii azarie.
filii maraioth. filii zaraie filii ozi. filii bocci.
filii abisue. filii phinees filii eleazar. filii
aaron sacerdotis ab initio. ipse esdras ascen
dit de babilone. et ipse scriba velox in lege
moysi quam dedit dominus deus israel. Et dedit ei
rex secundum manum domini dei eius bonam. super
eum omnem peticionem eius. Et ascenderunt
de filiis israel et de filiis sacerdotum et de filiis le
vitarum et de cantoribus et de ianitoribus et de
nathinneis in ierusalem anno septimo artax
erxis regis et venerunt in ierusalem mense quinto
ipse est annus septimus regis. Quia in die primo
mensis primi cepit ascendere de babylone
et prima die mensis quinti venit in ierusalem
iuxta manum dei sui bonam super se. Es
dras enim preparavit cor suum ut investi
garet legem domini et faceret et doceret in israel precep
tum et iudicium. Hoc est autem exemplar
epistole edicti quod dedit rex artaxersis esdre
sacerdoti scribe erudito in sermonibus et pre
ceptis domini et cerimoniis eius in israel.
Artaxersis rex regum esdre sacerdoti
scribe legis dei celi doctissimo salutem.
A me decretum est ut cuicumque placuerit
in regno meo de populo israel et de sacerdotibus
et de levitis ire in ierusalem tecum vadat. A fa
cie enim regis et septem consiliatorum eius
missus es ut visites iudeam et ierusalem in
lege dei tui que est in manu tua. et ut feras
argentum et aurum quod rex et consiliatores
eius sponte obtulerunt deo israel. cuius in
ierusalem tabernaculum est. Et omne argen
tum et aurum quodcumque inveneris in universa
provincia babilonis et populus offerre no

luit et de sacerdotibus qui sponte obtulerunt domui
dei sui que est in ierusalem libere accipe. et studiose
eme de hac pecunia vitulos arietes agnos
et sacrificia et libamina eorum et offer ea super
altare templi dei vestri quod est in ierusalem. Sed et si
quid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo
argento et auro ut faciatis iuxta voluntatem
dei vestri facite. Vasa quoque que dantur tibi in mini
sterium domus dei tui. trade in conspectu dei ihe
rusalem. Sed et cetera quibus opus fuerit in domo
dei tui quantumcumque necesse est ut expendas
dabis de thesauro regis et de fisco de ame. Ego
artaxerses rex statui atque decrevi omnibus cu
stodibus arche publice qui sunt trans flu
men. ut quodcumque petierit a vobis esdras sa
cerdos scriba legis dei celi absque mora detis
usque ad argenti talenta centum et usque ad
vini bathos centum et usque ad frumenti
choros centum. et usque ad bathos olei centum.
sal vero absque mensura. Omne quod ad ri
tum dei celi pertinet tribuatur diligenter in
domo dei celi ne forte irascatur contra regnum
regis et filiorum eius. Vobis quoque notum
facimus de universis sacerdotibus et levitis
et cantoribus ianitoribus nathinneis et mini
stris domus dei huius. ut vectigal et tribu
tum et annonas non habeatis potestatem
imponendi super eos. Tu autem esdras secundum
sapientiam dei tui que est in manu tua. consti
tue iudices et presides ut iudicent omni populo
qui est trans flumen. his videlicet qui no
verunt legem dei tui et legem regis. Sed et im
peritos docete libere. Et omnis qui non fe
cerit legem dei tui et legem regis diligenter.
iudicium erit de eo. sive in mortem sive in
exilium sive in condempnationem substantie
eius vel certe in carcerem. Et dixit esdras
scriba. Benedictus dominus deus patrum
nostrorum qui dedit hoc in corde regis ut glori
ficaret domum domini que est in ierusalem et me
inclinavit misericordiam suam coram rege et con
siliatoribus eius et universis principibus regis
potentibus. Et ego confortatus manu do
mini dei mei que erat in me congregavi de
israel principes qui ascenderent mecum. C.

Hii sunt ergo principes .viii.
familiarum et hec genealogia eorum
qui ascenderunt mecum in regno
artaxersis regis de babilone. De filiis phi
nees gerson. de filiis ythamar. daniel. de filiis
david accus. De filiis sechenie et filiis pha
ros zacharias et cum eo numerati sunt
viri centum quinquaginta. De filiis phet
moab helioenay filius zaree et cum eo
ducenti viri. De filiis sechenie filius eze
chiel et cum eo trecenti viri. De filiis ade
nabech filius ionathan. et cum eo quinqua
ginta viri. De filiis phaelem ysaias filius
athalie et cum eo septuaginta viri. De fi
liis saphatie zebedia filius michahel et cum
eo octoginta viri. De filiis ioab abdia fi
lius iehiel et cum eo ducenti decem et octo viri.
De filiis salomith filius iosphie et cum
eo centum sexaginta viri. De filiis bebai
zacharias filius bebai et cum eo viginti octo
viri. De filiis ezgad iohannan filius ecce
than et cum eo centum et decem viri. De fi
liis adonicam qui erant novissimi. et hec
nomina eorum. Eliphelech et iehiel et samaias
et cum eis sexaginta viri. Congregavi
autem eos ad fluvium qui decurrit ada
ma et mansimus ibi diebus tribus. Quesivi
que in populo et in sacerdotibus de filiis levi
et non inveni ibi. Itaque misi eliezer et
arihel et semeiam et helnathan et iarib et
alium helnathan et zachariam et me
sollam principes et ioarib et helnathan
sapientes et misi eos ad heddo qui est pri
mus in casphie loco et posui in ore eorum
verba que loquerentur ad addom et ad fratres
eius nathinneos in loco casphie ut ad
ducerent nobis ministros domus dei nostri.
Et adduxerunt nobis per manum dei nostri
bonam super nos virum doctissimum de fili
is moholi filii levi filii israel et sarabiam et
filios eius viginti et fratres eius decem et octo
et asabiam et cum eo ysaiam de filiis me
rari fratres eius et filios eius viginti.
et de nathinneis quos dederat david et
principes ad ministeria levitarum nathin
neos ducentos viginti. Omnes hii
suis nominibus vocabantur. Et predicavi
ibi ieiunium iuxta fluvium adama
ut affligeremur coram domino deo nostro
et peteremus ab eo viam rectam nobis et
filiis nostris universeque substantie nostre. Etenim

bui eum petere regis auxilium et equites qui
defenderent nos ab inimicis in via quia dixi
mus regi. Manus dei nostri est super omnes qui
querunt eum in bonitate et imperium eius et
fortitudo eius et furor super omnes qui dere
linquunt eum. Ieiunavimus autem et ro
gavimus deum nostrum pro hoc et evenit nobis
prospere. Et separavi de principibus sacerdotum
duodecim Sarabiam et Asabiam et cum eis
de fratribus eorum decem. Appendique eis argen
tum et aurum et vasa consecrata domus dei
nostri que obtulerat rex et consiliatores eius
et principes eius universusque Israel eorum qui
inventi fuerant. Et appendi in manibus eorum
argenti talenta sescenta quinquaginta
et vasa argentea centum auri centum talen
ta et crateras aureas viginti que habebant
solidos millenos et vasa eris fulgentis
optimi duo pulchra ut aurum. Et dixi eis
Vos sancti domini et vasa sancta et argentum et aurum
quod sponte oblatum est domino deo patrum
nostrorum. Vigilate et custodite donec appendatis
coram principibus sacerdotum et levitarum
et ducibus familiarum Israel in Ierusalem in the
saurum domus domini. Susceperunt autem sa
cerdotes et levite pondus argenti et auri et
vasorum ut deferrent in Ierusalem in domum
dei nostri. Promovimus ergo a flumine
Ahava duodecimo die mensis primi
ut pergeremus Ierusalem et manus dei nostri fuit
super nos et liberavit nos de manu inimici
et insidiatoris in via. Et venimus Ierusalem
et mansimus ibi tribus diebus. Die autem
quarta appensum est argentum et aurum
et vasa in domo dei nostri per manum Meremoth
filii Urie sacerdotis et cum eo Eleazar filius
Phinees. Cumque eis Iozabed filius Iosue
et Noadaia filius Bennoi levite iuxta
numerum et pondus omnium. Descriptumque
est omne pondus in tempore illo. Sed et
qui venerant de captivitate filii transmi
grationis obtulerunt holocausta
deo Israel vitulos duodecim pro omni populo
Israel. arietes nonaginta sex. agnos sep
tuaginta septem. hircos pro peccato duodecim.
omnia in holocaustum domino. Dederunt
autem edicta regis satrapis qui erant de
conspectu regis et ducibus trans flumen et

elevaverunt populum et domum dei. ·ix·
Postquam autem hec completa sunt acces
serunt ad me principes dicentes.
Non est separatus populus Israel et sa
cerdotes et levite a populis terrarum et ab abominatio
nibus eorum Chananei videlicet et Etthei
et Pherezei et Iebusei et Ammonitarum et Moa
bitarum et Egyptiorum et Amorreorum. Tu
lerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis
uxores et miscuerunt semen sanctum cum po
pulis terrarum. Manus etiam principum
et magistratuum fuit in transgressione hac
prima. Cumque audissem sermonem istum
scidi pallium meum et tunicam meam et e
velli capillos capitis mei et barbe et sedi
merens. Convenerunt autem ad me omnes
qui timebant verbum dei Israel pro transgressione
eorum qui de captivitate venerant. Et ego se
debam tristis usque ad sacrificium vesper
tinum. Et in sacrificio vespertino surrexi
de afflictione mea et scisso pallio et tuni
ca curvavi genua mea et expandi ma
nus meas ad dominum deum meum et dixi.
Deus meus confundor et erubesco
levare faciem meam ad te quoniam iniquitates
nostre multiplicate sunt super capita nostra
et creverunt delicta usque ad celum a diebus
patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccavimus
graviter usque ad diem hanc. Et in iniqui
tatibus nostris traditi sumus ipsi et reges nostri
et sacerdotes nostri in manum regum terrarum
et in gladium et in captivitatem et in rapinam
et in confusionem vultus sicut et die hac.
Et nunc quasi parum et ad momentum
facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum
ut dimitterentur nobis reliquie et daretur nobis paxillus
in loco sancto eius et illuminaret ocu
los nostros deus noster et daret nobis vitam
modicam in servitute nostra. quia servi su
mus et in servitute nostra non dereliquit nos
deus noster et inclinavit super nos misericordiam co
ram rege Persarum ut daret nobis vitam
et sublimaret domum dei nostri et extrueret
solitudines eius et daret nobis sepem in
Iuda et in Ierusalem. Et nunc quid dicemus
domine deus noster post hec quia dereliquimus mandata
tua que precepisti in manu servorum
tuorum prophetarum dicens. Terra ad quam vos

ingredimini ut possideatis eam terra immunda
est iuxta immunditiam populorum ceterarumque ter-
rarum abhominationibus eorum qui repleverunt
eam ab ore usque ad os inquinatione sua.
Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum
et filias eorum ne accipiatis filiis vestris. et non
queratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque
in eternum ut confortemini et comedatis que bo-
na sunt terre. et heredes habeatis filios vestros
usque in seculum. Et post omnia que venerunt
super nos in operibus nostris pessimis et in delicto
nostro magno quia tu deus noster liberasti
nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem
sicut est hodie ut non converteremur et irrita
faceremus mandata tua neque matrimonia
iungeremus cum populis abhominationum
istarum. Numquid iratus es nobis usque ad
consummationem ne dimitteres nobis reliquias
et salutem. Domine deus israel iustus es tu
quoniam derelicti sumus qui salvaremur sicut
die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro
Non enim stari potest coram te super hoc.

x

Sic ergo orante esdra et im-
plorante deum et flente et iacente
ante templum dei collectus est ad
eum de israel cetus magnus nimis virorum et
mulierum puerorumque et flevit populus
fletu magno. Et respondit sechenias filius
iehiel de filiis elam et dixit esdre. Nos prevari-
cati sumus in deum nostrum et duximus ux-
ores alienigenas de populis terre. Et nunc si
est penitentia in israel super hoc percutiamus
fedus cum domino deo nostro ut proiciamus
universas uxores et eos qui de his nati sunt
iuxta voluntatem domini et eorum qui timent
preceptum dei nostri secundum legem fiat. Surge tui
est enim decernere nosque erimus tecum. Con-
fortare et fac. Surrexit ergo esdras et adiu-
ravit principes sacerdotum et levitarum
et omnem israel ut facerent secundum verbum hoc. Et
iuraverunt. Et surrexit esdras ante domum
domini et abiit ad cubiculum iohannan fi-
lii eliasib et ingressus est illuc. Panem
non comedit et aquam non bibit. Lugebat
enim transgressionem eorum qui de captivi-
tate venerant. Et missa est vox eorum
in iuda et in iherusalem omnibus filiis transmigra-
tionis ut congregarentur in iherusalem. Et omnis

qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium
principum et seniorum auferetur ab eo universa
substantia eius et ipse abicietur de cetu transmi-
grationis. Convenerunt ergo omnes viri
iuda et beniamin in iherusalem tribus diebus
ipse est mensis nonus vicesima die mensis
Et sedit omnis populus in platea domus
dei trementes pro peccato et pluviis. Et surrexit
esdras sacerdos et dixit ad eos. Vos trans-
gressi estis et duxistis uxores alienigenas
ut adderetis super delictum israel. Et nunc da-
te confessionem domino deo patrum vestrorum
et facite placitum eius et separamini a populis
terre et ab uxoribus alienigenis. Et respondit
universa multitudo et dixit voce magna.
Iuxta verbum tuum ad nos sic fiat. Verum-
tamen quia populus multus est et tem-
pus pluvie et non sustinemus stare foris
et opus non est diei unius vel duorum vehe-
menter quippe peccavimus in sermone
isto. Constituantur principes in universa mul-
titudine et omnes in civitatibus nostris. qui
duxerunt uxores alienigenas veniant
in temporibus statutis et cum his seniores
per civitatem et civitatem et iudices eius donec
avertatur ira dei nostri a nobis super hoc pec-
cato. Igitur ionathan filius asahel et
iaazia filius thecue steterunt super hoc et me-
sollam et sebathai levite adiuverunt eos.
Feceruntque sic filii transmigrationis et
abierunt esdras sacerdos et viri principes
familiarum in domos patrum suorum et omnes
per nomina sua et sederunt in die primo men-
sis decimi ut quererent rem. Et consumma-
ti sunt omnes viri qui duxerant uxo-
res alienigenas usque ad diem primam
mensis primi. Et inventi sunt de filiis
sacerdotum qui duxerunt uxores alie-
nigenas. De filiis iosue filii iosedech et
fratres eius maasia et eliezer et iarib et go-
dolia. Et dederunt manus suas ut eicerent
uxores suas et pro delicto suo arietem de o-
vibus offerrent et de filiis emmer. anani et
zebedia. Et de filiis sarim masia et helia
et semeya et iehiel et ozias. Et de filiis phes-
sur. helyoenai. maasia ysmahel natha-
nahel et iosaber et elcasa. Et de filiis le-
vitarum iosabeth et semey et celeya ipse est

talaia phalaia iuda et heliezer. Et de cantoribus
elyasib. et de ianitoribus sellum et thelem et v
rim. Et ex israel de filiis fares. remia et ezya
et melchia et miamin et eliezer. et melchia
et banaya. Et de filiis elam. mathania za
charias et iehiel et abdi et ierimoth et helya.
Et de filiis zecua. helioenay eliasib ma
thania et ierimuth et zabed et aziaza.
Et de filiis bebay. iohannan ananya za
bay athalia. Et de filiis beni mosollam
et melluch et adaia iasub et saal et ramoth.
Et de filiis phethmoab edna et chalal ba
naias maasias mathanias beseleel et
bennui et manasse. Et de filiis erem. eliezer
iesue. melchias. semeyas. symeon be
nyamyn. maloch samarias. Et de filiis
asom mathania mathetha asabed elyfe
leth iermay manasse semey. Et de filiis
bani maadi amram ethuel banaas
et badaias chelian hamaarimuth et
eliasib mathanias mathanay et iasy
et bani et bennui semey et salmyas et na
than et adaias mechnedabai sisay sa
ray ezrel et selemian semeria sellum a
maria ioseph. De filiis nebuy ahiel
mathathias. zabeth zebina ieddu et io
hel banay. Omnes hii acceperunt uxores
alienigenas et fuerunt ex eis mulieres que
pepererant filios. Explicit liber esdre
primus. Incipit liber Neemie. I.

V

erba neemie filii helchie. Et factum est in
mense casleu anno vicesimo et ego eram

in susis castro et venit ad me anani unus de
fratribus meis ipse et viri iuda et interrogavi eos
de iudeis qui remanserant et supererant de cap
tivitate et de ierusalem. Et dixerunt michi. Qui
remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi
in provincia in afflictione magna sunt et in
obprobrio. Et murus ierusalem dissipatus est
et porte eius combuste sunt igni. Cumque
audissem verba huiuscemodi. sedi et flevi
et luxi diebus multis et ieiunabam et orabam
ante faciem dei celi. et dixi. Queso domine
deus celi fortis magne atque terribilis qui
custodis pactum et misericordiam cum hiis qui te
diligunt et custodiunt mandata tua. fi
ant aures tue auscultantes et oculi tui ap
erti. ut audias orationem servi tui quam oro co
ram te. Hodie nocte et die pro filiis israhel
servis tuis. et confiteor pro peccatis filiorum israel
quibus peccaverunt tibi. Et ego et domus pa
tris mei peccavimus tibi. Vanitate seduc
ti sumus et non custodivimus mandata
tua et cerimonias et iudicia que precepisti
moysi servo tuo. Memento verbi tui quod
mandasti moysi famulo tuo. dicens. Cum
transgressi fueritis ego dispergam
vos in populos et si revertimini ad me ut custo
diatis mandata mea et faciatis ea. Etiam
si abducti fueritis ad extrema celi inde con
gregabo vos et inducam in locum quem e
legi ut habitaret nomen meum ibi. Et ipsi
servi tui et populus tuus quos redemisti in
fortitudine tua magna et in manu tua va
lida. Obsecro domine sit auris tua atten
dens ad orationem servi tui et ad orationem servorum
servorum tuorum qui volunt timere nomen
tuum et dirige servum tuum hodie et da ei
misericordiam ante virum hunc. Ego enim
eram pincerna regis. II.

Factum est autem in mense nisan
anno vicesimo artaxersis regis et
vinum erat ante eum. Et levavi
vinum et dedi regi. et eram quasi languidus
ante faciem eius. Dixitque michi rex. Quare
vultus tuus tristis est cum te egrotum non
videam. Non est hoc frustra. sed malum
nescio quod in corde tuo est. Et timui valde
ac nimis. et dixi regi. Rex in eternum vive.
Quare non mereat vultus meus quia

civitas domus sepulchrorum patris mei deser-
ta est et porte eius combuste sunt igni? Et ait
michi rex. Pro qua re postulas? Et oravi de-
um celi, et dixi ad regem. Si videtur regi bonum
et si placet servus tuus ante faciem tuam,
ut mittas me in iudeam ad civitatem sepul-
chrorum patris mei, et edificabo eam. Dixitque
michi rex et regina que sedebat iuxta eum.
Usque ad quod tempus erit iter tuum. Et quan-
do reverteris. Et placuit ante vultum regis et
misit me. Et constitui ei tempus et dixi regi.
Si regi videtur bonum epistolas det michi
ad duces regionis transflumen ut traducant
me donec veniam in iudeam. et epistolam ad a-
saph custodem saltus regis ut det michi li-
gna ut tegere possim portas turris domus ci-
vitatis. et domum quam ingressus fuero. Et
dedit michi rex iuxta manum dei mei bo-
nam mecum. et veni ad duces regionis trans-
flumen. dedique eis epistolas regis. Miserat autem
rex mecum principes militum et equites. Et
audierunt sanaballath horonites et tho-
bias servus ammanites. et contristati sunt
afflictione magna quod venisset homo qui
quereret prosperitatem filiorum israel. Et veni
iherusalem et eram ibi tribus diebus. Et surrexi
nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi
cuiquam quod dedisset deus in corde meo ut facerem
in iherusalem. Et iumentum non erat mecum.
nisi animal cui insedebam. Et egressus sum per
portam vallis nocte et ante fontem draco-
nis et ad portam stercoris. Et considerabam
murum iherusalem dissipatum et portas eius
consumptas igni. Et transivi ad portam fon-
tis et ad aqueductum regis et non erat locus
iumento cui sedebam ut transiret. Et ascen-
di per torrentem nocte et considerabam murum.
Et reversus veni ad portam vallis et redii.
Magistratus autem nesciebant quo abis-
sem. aut quid ego facerem. Sed et iudeis et
sacerdotibus et optimatibus et magistratibus
et reliquis qui faciebant opus usque ad id
locorum nichil indicaveram. Et dixi eis.
Vos nostis afflictionem in qua sumus quia
iherusalem deserta est et porte eius consumpte
sunt igni. Venite edificemus muros i-
herusalem et non simus ultra obprobrium. Et
indicavi eis manum dei mei quod esset bona
mecum et verba regis que locutus est michi et
aio. Surgamus et edificemus. Et confortate
sunt manus eorum in bono. Audierunt autem
sanaballath horonites et gosem arabs et
thobias servus ammanites et subsannaverunt
nos et despexerunt dixeruntque. Que nam
est hec res quam facitis? Numquid contra re-
gem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem.
dixique ad eos. Deus celi ipse nos iuvat et nos
servi eius sumus. Surgamus et edificemus.
Vobis autem non est pars et iustitia et me-
moria in iherusalem. III

Et surrexit eliasib sacerdos magnus
et fratres eius sacerdotes et edificave-
runt portam gregis. Ipsi sanctificave-
runt eam et statuerunt valvas eius et usque
ad turrim centum cubitorum sanctificaverunt
eam. usque ad turrim ananehel. Et iuxta
eum edificaverunt viri iericho. et iuxta eos
edificavit zachur filius amry. Portam
autem piscium edificaverunt filii asnaa. ipsi
texerunt eam et statuerunt valvas eius et
seras et vectes. Et iuxta eos edificavit ma-
rimuth filius urie filii accus. et iuxta eum
edificavit mosollam filius barachie fi-
lii meseleel. et iuxta eum edificavit sadoch
filius baana. et iuxta edificaverunt the-
cueni. Optimates autem eorum non apposu-
erunt colla sua in opere domini dei sui. Et
portam veterem edificaverunt ioiada filius
phasea. et mosollam filius besoida. Ipsi texe-
runt eam et statuerunt valvas eius et seras
et vectes. Et iuxta eos edificaverunt mele-
chias gabaonites et iadon meronathites
viri de gabaon. et maspha pro duce qui erat
in regione transflumen. Et iuxta eum
edificavit ezihel filius asaraya aurifex
et iuxta eum edificavit anania filius pig-
mentarii. Et dimiserunt iherusalem usque ad
murum platee latioris. Et iuxta eum edi-
ficavit raphaia filius haul princeps vi-
ci iherusalem et iuxta eum edificavit ieiada filius
aromaach contra domum suam. et iuxta
eum edificavit accus filius asebonie.
Mediam autem partem vici edificavit hel-
chias filius herem et asub filius phena-
ab et turrem furnorum. et iuxta eum edifica-
vit sellum filius alloes princeps medie

patris ihelem ipse & filii eius. Et portam edifi
cavit vallis anunun & habitatores zanoe.
Ipsi edificaverunt eam & statuerunt valvas
eius & seras & vectes & mille cubitos in muro us-
que ad portam sterquilinii. Et portam sterqui
linii edificavit melchias filius rechab prin
ceps vici bethacarem. Ipse edificavit eam &
statuit valvas eius & seras & vectes & muros.
Et portam fontis edificavit sellum filius
cholosay princeps pagi maspha. Ipse edifi
cavit eam & texit & statuit seras & vectes et
muros piscine syloe in ortum regis & usque
ad gradus regis qui descendunt de civitate
david. Post eum edificavit neemias fili
azboc princeps dimidie ptis vici bethsur
usque contra sepulchrum david & usque ad
piscinam que grandi ope constructa est et
usque ad domum fortium. Post eum edifica
verunt levite reum filius benni & post eos. Pos
eum edificavit asebias pñceps dimidie ptis
ceyle in vico suo. Post eum edificaverunt
fratres eorum bethin filius enadab princeps
dimidie ptis ceyla. Et edificavit iuxta eum
azer filius iosue princeps maspha mensu
ram secundam contra ascensum firmissimi
anguli. Post eum in monte edificavit
baruch filius zachay mensuram secundam
ab angulo usque ad portam domus eliasib
sacerdotis magni. Post eum edificavit
marimuth filius urie filii acchur men
suram secundam a porta domus elyasib. Et
post eum edificaverunt sacerdotes viri de cam
pestribus iordanis. Post eum edificavit
beniamyn & asub contra domum suam. Et post
eum edificavit azarias filius maasie
filius ananie contra domum suam. Post
eum edificavit bennui filius senadad
mensuram secundam a domo azarie usque ad
flexuram & usque ad angulum phalel fili
ozy contra flexuram & turrim que eminet
de domo excelsa. id est in atrio carceris. Post
eum phadaia filius pheros. Nathinnei
autem habitabant in ophel contra portam
aquarum ad orientem & turrim que pre
minebat. Post hos edificaverunt thecueni
mensuram secundam e regione a turre mag
na & eminenti usque ad murum templi.
Sursum autem ad portam equorum edifica

verunt sacerdotes unusquisque contra domum
suam. Post eos edificavit sedo filii emmer
contra domum suam. & post eum edificavit se
meia filius sechenie custos porte orientalis.
Post eum edificavit anania filius selemie
& anon filius selon sextus mensuram secundam.
Post eum edificavit mesollam filius ba
rachie contra gazophilacium suum. Post
eum edificavit melchias filius aurificis
usque ad domum nathinneorum & scruta ven
dentium contra portam iudicialem & usque
ad cenaculum anguli. Et inter cenaculum
anguli in porta gregis edificaverunt artifices
et negociatores. IIII

Factum est autem cum audisset sanna
ballath quod edificaremus murum,
iratus est valde & motus nimis sub
sannavit iudeos. Et dixit coram fratribus suis
& frequentia samaritanorum. Quid iudei
imbecilles faciunt. Num dimittent eos
gentes. Num sacrificabunt & complebunt
in una die. Numquid edificare poterunt
lapides de acervis pulveris qui combusti sunt.
Sed & thobyas ammanites proximus eius
ait. Edificent. Si ascenderit vulpes transiliet
murum eorum lapideum. Et dixit neemias.
Audi deus noster quia facti sumus despectui.
Converte obprobrium super caput eorum & da
eos in despectionem in terra captivitatis. Ne
operias iniquitatem eorum & peccatum eorum coram
facie tua non deleatur quia irriserunt
edificantes. Itaque edificavimus murum
& coniunximus totum usque ad partem dimi
diam. & provocatum est cor populi ad ope
randum. Factum est autem cum audisset sa
naballath & thobias & arabes & ammanite
& azotii quod obducta esset cicatrix muri ihe
rusalem & quod cepissent interrupta conclu-
di irati sunt nimis. Et congregati sunt omnes
pariter ut venirent & pugnarent contra
ierusalem & molirentur insidias. Et oravimus
deum nostrum & posuimus custodes super murum
die ac nocte contra eos. Dixit autem iudas.
Debilitata est fortitudo portantis & hu
mus nimia est & nos non poterimus edifi
care murum. Et dixerunt hostes nostri
Nesciant & ignorent donec veniamus in me
dium eorum & interficiamus eos & cessare

faciamus opus. Factum est autem venientibus iudeis qui habitabant iuxta eos et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos, statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcubus. Et perspexi atque surrexi et aio ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi: Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis mementote et pugnate pro fratribus vestris filiis vestris et filiabus vestris et uxoribus vestris et domibus. Factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis dissipavit deus consilium eorum. Et reversi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum. Et factum est a die illa media pars iuvenum eorum faciebat opus et media parata erat ad bellum. Et lancee et scuta et arcus et lorice et principes post eos in omni domo iuda edificantium in muro et portantium onera et imponentium. Una manu sua faciebat opus et altera tenebat gladium. Edificantium enim unusquisque gladio accinctus erat renes et edificabant et clangebant buccina iuxta me. Et dixi ad optimates et magistratus et ad reliquam partem vulgi: Opus grande est et latum et nos separati sumus in muro procul alter ab altero. In loco quocumque audieritis clangorem tube illuc concurrite ad nos. Deus enim noster pugnabit pro nobis et nos ipsi faciemus opus et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu aurore usque egrediantur astra. In tempore quoque illo dixi populo: Unusquisque cum puero suo maneat in medio Ierusalem et sint nobis vices per noctem et diem ad operandum. Ego autem et fratres mei et pueri mei et custodes qui erant post me non deponebamus vestimenta nostra. Unusquisque tantum nudabatur ad baptismum. V.

Et factus est clamor populi et uxorum eius magnus adversus fratres suos iudeos. Et erant qui dicerent: Filii nostri et filie nostre multe sunt nimis. Accipiamus pro pretio eorum frumentum et comedamus et vivamus. Et erant qui dicerent: Agros nostros et vineas et domos nostras opponamus et accipiamus frumentum in fame. Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias in tributa regis, deturque agros nostros et vineas. Et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic et carnes nostre sunt, et sicut filii eorum ita et filii nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in servitutem et de filiabus nostris sunt famule nec habemus unde possint redimi et agros nostros et vineas alii possident. Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba hec. Cogitavitque cor meum mecum. Et increpavi magistratus et optimates et dixi eis: Usuras ne singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi adversus eos contionem magnam et dixi eis: Nos ut scitis redemimus fratres nostros iudeos qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram. Et vos igitur venditis fratres vestros et redimemus eos? Et siluerunt nec invenerunt quid responderent. Dixique ad eos: Non est bona res quam facitis. Quare non in timore dei nostri ambulatis ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris. Et ego et fratres mei et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum. Non repetamus in commune istud. Es alienum concedamus quod debetur nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas et oliveta sua et domos suas. Quin potius et centesimam pecunie frumenti vini et olei quam exigere soletis ab eis date pro illis. Et dixerunt: Reddemus et ab eis nichil querimus. Sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram. Insuper et sinum meum excussi et dixi: Sic excutiat deus omnem virum qui non compleverit verbum istud de domo sua et de laboribus suis, sic excutiatur et vacuus fiat. Et dixit universa multitudo: Amen. Et laudaverunt deum. Fecit ergo populus sicut dictum erat. A die autem qua preceperat michi ut essem dux in terra iuda ab anno vicesimo usque ad annum tricesimum secundum artaxersis regis per annos duodecim ego et fratres mei annonas que ducibus debebantur non comedimus. Duces autem primi qui fuerant ante me gravaverunt populum et acceperunt ab eis in pane et vino et pecunia cotidie siclos quadraginta. Sed et ministri eorum depresserunt populum. Ego autem non feci ita propter timorem dei

exigitis

quin potius in opere muri edificaui et agrum
non emi et omnes pueri mei congregati ad
opus erant. Iudei quoque et magistratus cen-
tum quinquaginta uiri erant et qui
ueniebant ad me de gentibus que in circuitu
nostro sunt in mensa mea erant. Parabatur autem
michi per dies singulos bos unus arietes sex
electi exceptis uolatilibus et inter dies decem
uina diuersa et alia multa tribuebant. In-
super et annonas ducatus mei non quesiui.
Valde enim erat attenuatus populus.
Memento mei deus meus in bonum secundum
omnia que feci populo huic. VI.
Factum est autem cum audisset Sana-
ballath et Thobias et Gosem Arabs
et ceteri inimici nostri quod ego edificassem
murum et non esset in ipso residua interruptio.
usque ad tempus autem illud ualuas non
posueram in portis. miserunt Sanaballath
et Gosem ad me dicentes. Veni et percutiamus
fedus pariter in uiculis in campo ono. Ipsi autem
cogitabant ut facerent michi malum. Mi-
si ergo ad eos nuntios dicens. Opus grande
ego facio et non possum descendere. ne forte
negligatur cum uenero et descendero ad uos.
Miserunt autem ad me secundum uerbum hoc
per quattuor uices et respondi eis iuxta sermonem
priorem. Et misit ad me Sanaballath iux-
ta uerbum prius quinta uice puerum suum et
epistolam habebat in manu scriptam hoc
modo. In gentibus auditum est et Gosem di-
xit quod tu et iudei cogitetis rebellare. et propterea
edifices murum. et leuare te uelis super
eos regem. propter quam causam et prophetas po-
sueris qui predicent de te in Ierusalem dicentes.
Rex in Iudea est. Auditurus est rex uerba
hec. Idcirco nunc ueni ut ineamus consilium
pariter. Et misi ad eos dicens. Non est fac-
tum secundum uerba hec que tu loqueris. De
corde enim tuo tu componis hec. Omnes
enim hii terrebant nos cogitantes quod ces-
sarent manus nostre ab opere et quiesce-
remus. Quam ob causam magis confortaui
manum meam. et ingressus sum domum
Samaye filii Dalaye filii Metabeel secre-
to. Qui ait. Tractemus nobiscum in do-
mo dei in medio templi et claudamus por-
tas edis. quia uenturi sunt ut interficiant
te et nocte uenturi sunt ad occidendum te. Et
dixi. Num quispiam mei similis fugit. et
quis ut ego ingredietur templum et uiuet.
Non ingrediar. Et intellexi quod deus non mi-
sisset eum. sed quasi uaticinans locutus esset
ad me. et Thobias et Sanaballath mercede
conduxissent eum. Acceperat enim pretium
ut territus facerem et peccarem. et haberent
malum quod exprobrarent michi. Memento
mei domine pro Thobia et Sanaballath iux-
ta opera eorum talia. sed et Noadie prophete et ce-
terorum prophetarum qui terrebant me. Com-
pletus est autem murus uicesimo quinto
die mensis Elul quinquaginta duobus
diebus. Factum est autem cum audissent omnes
inimici nostri. ut timerent uniuerse gentes que
erant in circuitu nostro et conciderent intra semet-
ipsos et scirent quod a deo factum esset opus hoc.
Sed et in diebus illis multe optimatum iude-
orum epistole mittebantur ad Thobiam et
a Thobia ueniebant ad eos. Multi enim
erant in Iudea habentes iuramentum eius
qui gener erat Sechenie filii Orel et Iohan-
nan filius eius acceperat filiam Mosollam
filii Barachie. Sed et laudabant eum co-
ram me et uerba mea nuntiabant ei. et
Thobias mittebat epistolas ut terreret me.
Postquam autem edificatus est VII.
murus et posui ualuas et recensui
ianitores et cantores et leuitas. prece-
pi Ananie fratri meo et Ananye principi do-
mus de Ierusalem. Ipse enim quasi uir uerax
et timens deum plus ceteris uidebatur. et di-
xi eis. Non aperiantur porte Ierusalem usque ad
calorem solis. Cumque adhuc assisterent
clause sunt porte et oppilate. Et posui cus-
todes de habitatoribus Ierusalem singulos per
uices suas et unumquemque contra domum suam.
Ciuitas autem erat lata nimis et gran-
dis et populus paruus in medio eius et
non erant domus edificate. Dedit autem
deus in corde meo et congregaui optimates
et magistratus et uulgus ut recenserem eos.
et inueni librum census eorum. qui ascen-
derant primum. et inuentum est scriptum
in eo. Isti filii prouincie qui ascenderunt
de captiuitate transmigrantium quos tran-
stulerat Nabuchodonosor rex Babylonis

et reuersi sunt in ierusalem et in iudeam unusquisque
in ciuitatem suam qui uenerunt cum zoro-
babel. Iosue neemias azarias raamias. c
naamani. mardocheus belsar. mespharath
beggoai. naum baana. Numerus uiro-
rum populi israel. Filii pharos duo milia
centum septuaginta duo. Filii saphatie.
trecenti septuaginta duo. Filii area sescen-
ti quinquaginta duo. Filii phaethmoab
filiorum iesue et ioab duo milia octingen-
ti decem et octo. Filii helam mille octingenti
quinquaginta quattuor. Filii zechua. octin-
genti quadraginta quinque. Filii zacchai
septingenti sexaginta. Filii bannui sescen-
ti quadraginta octo. Filii bebai. sescenti
uiginti octo. Filii azgad duo milia trecen-
ti uiginti duo. Filii adonicam sescenti sexa-
ginta septem. Filii beggoai duo milia
sexaginta septem. Filii adin. sescenti quin-
quaginta quinque. Filii ater. filii ezechie
nonaginta octo. Filii asem trecenti uiginti
octo. Filii besai. trecenti uiginti quattuor.
Filii areph. centum duodecim. Filii zaba-
on. nonaginta quinque. Filii bethlehem et
netupha. centum octoginta octo. Filii a-
nathot. centum uiginti octo. Viri be-
thazmoth quadraginta duo. Viri caria-
thiarim cephira et beroth. septingenti qua-
draginta tres. Viri rama et gabaa sescenti
uiginti unus. Viri machmas centum
uiginti duo. Viri bethel et hai. centum uigin-
ti tres. Viri nebo alterius. quinquaginta duo.
Viri elam alterius mille ducenti quinquagin-
ta tres. Filii arim. trecenti uiginti. Filii ie-
richo. quadraginta quinque. Filii loiadid
et ono septingenti uiginti unus. Filii se-
naa tria milia octingenti triginta. Sa-
cerdotes filii iadaia in domo iesua nongen-
ti septuaginta quattuor. Filii emmer mil-
le quinquaginta duo. Filii phassur mille
ducenti quinquaginta septem. Filii arem mil-
le decem et septem. Leuite filii iosue et ged-
miel filiorum oduia. septuaginta quattuor.
Cantores filii asaph. centum quadra-
ginta octo. Ianitores filii sellum. filii
ater. filii thelmon. Filii accub. filii a-
tita. filii sobai. centum triginta octo. Na-
thinei. filii soa. filii aspha. filii tebba-
oth. filii ceros. filii sicaa. filii phadon. filii leba-
na. filii agaba. filii selmon. filii anan. filii
geddel. filii gaer. filii raaia. filii rasim. filii
necoda. filii gezem. filii asa. filii phasea.
filii besai. filii mumim. filii nephussim. filii
bechuc. filii acupha. filii assur. filii besloth.
filii meida. filii arsa. filii bercos. filii sysara.
filii thema. filii nesia. filii atipha. filii ser-
uorum salomonis. filii sothai. filii sofe-
reth. filii pherida. filii iaala. filii dercon.
filii geddel. filii saphatia. filii athil. filii
phocereth qui erat ortus sebaim filio
amon. Omnes nathinei et filii ser-
uorum salomonis trecenti nonaginta et
duo. Hii sunt autem qui ascenderunt
de thelmela. thelarsa. cherub addon et em-
mer. et non potuerunt indicare domum
patrum suorum et semen suum utrum ex
israel essent. Filii dalaia. filii tobia. filii
necoda. sescenti quadraginta duo. Et de
sacerdotibus filii abia filii accos filii ber-
zellai qui accepit de filiabus berzellai ga-
laaditis uxorem et uocatus est nomine
eorum. Hii quesierunt scripturam genea-
logie sue et non inuenerunt et eiecti sunt de
sacerdotio. Dixitque athersatha eis ut non
manducarent de sanctis sanctorum donec sur-
geret sacerdos doctus et eruditus. Omnis
multitudo quasi unus quadraginta et
duo milia sescenti sexaginta absque seruis
et ancillis eorum qui erant septem milia
trecenti triginta septem. Et inter eos canto-
res et cantatrices ducenti quadraginta
quinque. Cameli eorum quadringenti xxx-
quinque. Asini septem milia septingenti
uiginti. Huc usque refertur quod in commenta-
rio scriptum fuit. Exin nectitur historia
textus. Nonnulli autem de principibus fa-
miliarum dederunt impensas in opus dei.
Athersatha dedit in thesaurum auri dra-
gmas mille. phialas quinquaginta. tunicas
sacerdotales quingentas triginta. Et de
principibus familiarum dederunt in thesau-
rum operis auri dragmas uiginti milia et
argenti mnas duo milia ducentas. et quod
dedit reliquus populus auri dragmas ui-
ginti milia et argenti mnas duo milia et
tunicas sacerdotales sexaginta septem

Habitaverunt autem sacerdotes et levite et ianito
res et cantores et reliquum vulgus et nathin
nei et omnis israel in civitatibus suis. VIII
Et venerat mensis septimus secundo
phegie sub esdra et neemya. Filii
autem erant in civitatibus suis. Con
gregatusque est omnis populus quasi vir unus
ad plateam que est ante portam aquarum
et dixerunt esdre scribe. ut afferret librum le
gis moysi quam precepit dominus israheli. Attu
lit autem esdras sacerdos legem coram mul
titudine virorum ac mulierum cunctisque qui
poterant intelligere in die prima mensis
septimi. Et legit in eo aperte in platea que
erat ante portam aquarum de mane usque ad
mediam diem in conspectu virorum et mulierum
et sapientium. Et aures omnis populi erant
erecte ad librum. Stetit autem esdras scriba
super gradum ligneum quem fecerat ad lo
quendum et steterunt iuxta eum mathath
ias et semeia et ania et uria et helchia et maa
sia ad dexteram eius et ad sinistram pha
daya. misahel et melchia et asum et asephi
dama zacharia et mosollam. Et aperuit
esdras librum coram omni populo. Super
universum quippe populum eminebat. Et cum
aperuisset eum. stetit omnis populus. Et bene
dixit esdras domino deo voce magna. Et
respondit omnis populus Amen amen. elevans
manus suas. Et incurvati sunt et adora
verunt deum proni in terram. Porro iosue
et bany et serebia iamyn. accub sepcai. o
dia. maasia celita. azarias iosabeth anan.
phalaya levite silentium faciebant in populo
ad audiendam legem. populus autem stabat
in gradu suo. Et legerunt in libro legis dei
distincte et aperte ad intelligendum. et intel
lexerunt cum legeretur. Dixit autem neemias
ipse est athersatha et esdras sacerdos et scriba
et levite interpretantes universo populo. Dies
sanctificatus est domino deo nostro. Nolite lu
gere et nolite flere. Flebat enim omnis populus
cum audiret verba legis. Et dixit eis. Ite
et comedite pinguia et bibite mulsum et mitti
te partes eis qui non preparaverunt sibi. quia sanctus
dies domini est. et nolite contristari. Gau
dium etenim domini est fortitudo nostra. Levite
autem faciebant silentium in omni populo

dicentes. Tacete quia dies sanctus est. et nolite
dolere. Abiit itaque omnis populus ut come
deret et biberet et mitteret partes et faceret leticiam mag
nam quia intellexerunt verba que docuerat
eos esdras. Et in die secundo congregati
sunt principes familiarum universi populi
sacerdotes et levite ad esdram scribam ut in
terpretaretur eis verba legis. Et invenerunt scriptum
in lege precepisse dominum in manu moysi. ut
habitent filii israel in tabernaculis. in die sol
lempni mense septimo. et ut predicent et divul
gent vocem in universis urbibus suis et in ierusalem
dicentes. Egredimini in montem et afferte
frondes olive. et frondes ligni pulcherrimi.
frondes mirti. et ramos palmarum et frondes
ligni nemorosi. ut fiant tabernacula. si
cut scriptum est. Et egressus est omnis populus.
et attulerunt. Feceruntque sibi tabernacula.
unusquisque in domate suo. et in atriis suis
et in atriis domus dei. et in platea porte aqu
arum. et in platea porte effraym. Fecit ergo
universa ecclesia eorum qui redierant de cap
tivitate tabernacula. et habitaverunt in ta
bernaculis. Non enim fecerant a diebus
iosue filii nun talia. filii israel usque ad di
em illum et fuit leticia magna nimis. Legit
autem in libro legis dei per dies singulos a
die primo usque ad diem novissimum. Et
fecerunt sollempnitatem diebus septem et in
die octavo collectam iuxta ritum. IX
In die autem vicesimo quarto mensis huius
convenerunt filii israel in ieiunio et in saccis
et humus super eos. et separatum est semen fi
liorum israel ab omni filio alienigena. Et ste
terunt coram domino et confitebantur peccata
sua et iniquitates patrum suorum. et consurrex
erunt ad standum. Et legerunt in volumine
legis domini dei sui. Quater in die et quater
in nocte confitebantur et adorabant dominum deum
suum. Surrexerunt autem super gradum
levitarum iosue et bany cedmihel. sebani
abani sarabias bany. et clamaverunt voce
magna ad dominum deum suum. levite. Et 5
dixerunt iosue et cedmihel bonni. asebia
serebias arebia odoia sebnia phataya.
Surgite et benedicite domino deo vestro ab eter
no usque in eternum. Et benedicant nomini
glorie tue excelso in omni benedictione et laude.

Et dixit Esdras. Tu ipse domine solus tu fecisti celum celorum et omnem exercitum celi terram et universa que in ea sunt. maria et omnia que in eis sunt et tu vivificas omnia hec et exercitus celi te adorat. Tu ipse domine deus qui elegisti abram et eduxisti eum de igne chaldeorum et posuisti nomen eius abraham. et invenisti cor eius fidele coram te et percussisti cum eo fedus ut dares ei terram chananei ethei. euei et amorrei. et pherezei. et iebusei. gergesei. ut dares semini eius et implesti verba tua quoniam iustus es et vidisti afflictionem patrum nostrorum in egipto. clamoremque eorum audisti super mare rubrum et dedisti signa et portenta in pharaone et in universis servis eius et in omni populo terre illius. cognovisti enim quia superbe egerant contra eos et fecisti tibi nomen sicut et in die hac. et divisisti mare ante eos. et transierunt per medium maris in sicco. persecutores autem eorum proiecisti in profundum sicut lapidem in aquas validas. et in columpna nubis produxisti ut appareret eis via per quam ingrediebantur. Ad montem quoque synai descendisti et locutus es cum eis de celo. et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis et cerimonias et precepta bona. et sabbatum sanctificatum ostendisti eis et mandata et cerimonias et legem precepisti eis in manu moysi servi tui. Panem quoque de celo dedisti eis in fame eorum et aquam eduxisti de petra eis sitientibus. et dixisti eis. ut ingrederentur et possiderent terram super quam levasti manum tuam ut traderes eis. Ipsi vero et patres nostri superbe egerunt et induraverunt cervices suas et non audierunt mandata tua et noluerunt audire. et non sunt recordati mirabilium tuorum que feceras eis et induraverunt cervices suas. et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam. Tu autem deus propicius clemens et misericors longanimis et multe miserationis non dereliquisti eos. Et quidem cum fecissent sibi vitulum quasi per contentionem conflatilem et dixissent. Iste est deus tuus qui eduxit te de egipto. Feceruntque blasphemias magnas. tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto. Columpna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in viam. et columpna ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur. et spiritum tuum bonum dedisti eis qui doceret eos. et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum. et aquam dedisti eis in siti. Quadraginta annis pavisti eos in deserto. nichilque defuit eis. Vestimenta eorum non inveteraverunt et pedes eorum non sunt attriti. Et dedisti eis regna et populos et partitus es eis sortes. Et possederunt terram seon et terram regis esebon et terram og regis basan et filios eorum multiplicasti sicut stellas celi et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur et possiderent eam et venerunt filii et possederunt terram et humiliasti coram eis habitatores terre chananeos et dedisti eos in manibus eorum et reges eorum et populos terre. ut facerent eis sicut placebat eis. Ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem et possederunt domos conplenas cunctis bonis cisternas ab aliis fabricatas vineas et oliveta et ligna pomifera multa. et comederunt et saturati sunt. et inpinguati sunt. et habundaverunt diviciis in bonitate tua magna. provocaverunt autem te ad iracundiam et recesserunt a te. et proiecerunt legem tuam post terga sua. et prophetas tuos occiderunt qui contestabantur eos. ut reverterentur ad te. feceruntque blasphemias grandes et dedisti eos in manu hostium suorum et afflixerunt eos. Et in tempore afflictionis sue clamaverunt ad te. et tu de celo exaudisti eos. et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores. qui salvaverunt eos de manu hostium suorum. Cumque requievissent reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum. et possederunt eos. Conversique sunt et clamaverunt ad te. Tu autem de celo audisti et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt. et non audierunt mandata tua et in iudiciis tuis peccaverunt que qui faciet homo vivet in eis. Et dederunt humerum recedentem et cervicem suam induraverunt nec audierunt. et protraxisti super eos annos multos. et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum. et non audierunt et tradidisti eos in manum populorum terrarum.

In misericordiis autem tuis plurimis non
fecisti eos in consumptionem nec dereliquisti eos
quoniam deus miseracionum et clemens tu es.
Nunc itaque deus noster magne fortis et ter
ribilis custodiens pactum et misericordiam. ne auer
tas faciem tuam ab omni labore qui inuenit nos
reges nostros principes nostros et sacerdotes nostros.
prophetas nostros. et patres nostros. et omnem populum
tuum a diebus regis assur usque in diem hanc.
Et tu iustus es in omnibus que uenerunt super
nos. quia ueritatem fecisti nobis. Nos autem
impie egimus. Reges nostri et principes nostri
sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt
legem tuam. et non attenderunt mandata
tua et testimonia tua que testificatus es in
eis. et ipsi in regnis suis bonis et in bonitate tua
multa quam dederas eis. et in terra latissima et pin
gui quam tradideras in conspectu eorum. non ser
uierunt tibi. nec reuersi sunt a studiis suis
pessimis. Ecce nos ipsi hodie serui sumus. et
terram quam dedisti patribus nostris ut comederent
panem eius et que bona sunt eius. et nos ipsi
serui sumus in ea. et fruges eius multiplicantur
regibus quos posuisti super nos propter peccata
nostra et corporibus nostris dominantur et iumentis no
stris secundum uoluntatem suam et in tribulacione
magna nos sumus. Super omnibus ergo
hiis nos ipsi percutimus fedus et scribimus.
et signant principes nostri. leuite nostri. sacerdotes nostri.

Signatores autem fuerunt ·x·
Neemyas athersatha filius ache
lay. et sedechias saraias ieremias
phassur. amaria. melchia. accus. sebenia.
mellucatem. merymuth. obdias daniel
genton baruch mosollam. abia miamin.
mazia belga semeya. Hii sacerdotes. Porro
leuite iesue filius azarie. bennuy de filiis h
enadab cedmiel et fratres eorum sechenia o
dema celita phalaya. anam. micha roob
asebia zachur serebia sanabia odia bani
banium. Capita populi pheros. phetmo
ab selam zechu bany. omny. azgad bebai
odonia. beggoay addin ather azocia zau
adema. asum. besaia ares anatoth nebai.
mechphia mosollam ezir mezabel sa
doch reddua phelthia anan auia asub
aloes phaleam. sobech reu. arebna. masch
sia ethaia hanan mellucatem. baana

et reliqui de populo. Sacerdotes leuite ianitores
et cantores nathinnei et omnes qui se separa
uerunt de populis terrarum ad legem dei. uxores eo
rum et filii eorum et filie eorum. omnes qui pote
rant sapere spondentes pro fratribus suis optima
tes eorum et qui ueniebant ad pollicendum et
iurandum ut ambularent in lege dei. quam
dederat in manu moysi serui dei. ut facerent
et custodirent uniuersa mandata domini dei
nostri. et iudicia eius et cerimonias eius. et
ut non daremus filias nostras populo terre
et filias eorum non acciperemus filiis nostris. Po
puli quoque terre qui importabant uenalia.
et omnia ad usum per diem sabbati ut uen
derent. non accipiemus ab eis in sabbato
et in die sanctificato. Et dimittemus an
num septimum et exactionem uniuerse ma
nus. Et statuemus super nos precepta ut de
mus terciam partem sicli per annum ad opus
domus dei nostri ad panes proposicionis et ad sacri
ficium sempiternum et in holocaustum sem
piternum in sabbatis in kalendis in sollemp
nitatibus et in sanctificatis et pro peccato ut exoretur
pro israel. et in omnem usum domus dei nostri. Sor
tem ergo misimus super oblacionem lignorum
inter sacerdotes et leuitas et populum ut inferrentur
in domum dei nostri per domos patrum nostrorum
per tempora a temporibus anni usque ad annum
ut arderent super altare domini dei nostri
sicut scriptum est in lege moysi. et ut affer
remus primogenita terre nostre et primitiua
uniuersi fructus omnis ligni ab anno
in annum in domum domini. et primitiua filio
rum nostrorum et pecorum nostrorum sicut scriptum
est in lege. et primitiua boum nostrorum et ouium
nostrarum ut offerrentur in domo dei nostri sacer
dotibus qui ministrant in domo dei nostri. Et pri
micias ciborum nostrorum et libaminum nostrorum.
et poma omnis ligni uindemie quoque et
olei. afferemus sacerdotibus ad gazophi
lacium dei nostri. et decimam partem terre nostre
leuitis. Ipsi leuite decimas accipient ex
omnibus ciuitatibus operum nostrorum. Erit autem
sacerdos aaron filius cum leuitis in deci
mis leuitarum. et leuite offerent decimam
partem decime sue in domo dei nostri ad gazo
philacium in domo thesauri. Ad gazophi
lacium enim deportabunt filii israel et filii

levi primicias frugum. vini et olei ibi erunt
vasa sanctificata et sacerdotes et cantatores et
ianitores et ministri: et non dimittemus do
mum dei nostri. XI.
Habitaverunt autem principes populi in
ierusalem. optimates absque sorte in
medio populi habitabant. Reliqua
vero plebs misit sortem. ut tollerent unam
partem de decem qui habitaturi erant in ierusalem
in civitate sancta. Decima autem pars populi
eligitur: ut habitaret in ierusalem. quia urbs va
cua fuit. Novem vero partes in civitatibus.
Benedixit autem populus omnibus viris qui
se sponte obtulerant ut habitarent in ihe
rusalem. Hii sunt itaque principes provin
cie qui habitaverunt in ierusalem et in civitatibus
iuda. Habitavit autem unusquisque in pos
sessione sua in urbibus suis israel: sacerdotes
levite. nathinnei et filii servorum salomonis.
Et in ierusalem habitaverunt de filiis iuda et
de filiis beniamyn. De filiis iuda. athaias
filius aziam filii zacharie. filii amarie fi
lii saphacia filii malaleel. De filiis pha
res amasia filii baruch filius colozay fi
lius azia. filius addaia. filius ioiarib. fi
lius zacharie. filius salonites. Omnes
filii phares qui habitaverunt in ierusalem quadrin
genti sexaginta octo fortes viri. Hii
sunt autem filii beniamyn. sellum filius
mosollam filius ioed filius phadaya
filius coloia filius maasia filius ethe
el filius asia et post eum gabai sellay.
nongenti viginti novem. et iohel filius
zechri prepositus eorum et iudas filius sem
ma super civitatem secundus. Et de sacer
dotibus idaya filius ioarib iachin saraya
filius helchia filius mosollam filius sa
doch filius meraioth filius ahitub prin
ceps domus dei et fratres eorum facientes
opera templi octingenti viginti duo. Et a
daia filius ieroam filius phelech. filius
amsi filius zacharie filius phessur. filius
melchie et fratres eorum principes patrum du
centi quadraginta duo. Et amasay fi
lius ezrihel filius azy filius mosollamoth
filius emmer: et fratres eorum potentes nimis
centum viginti octo. Et prepositus eorum
zabdiel filius potentium. Et de levitis.

semeia filius asab filius azarica filius aza
bia filius bonni et sabathay et iozabed et super
opera que erant forinsecus in domo domini
a principibus levitarum. Et mathania filius
micha filius zebedei filius asaph princeps
ad laudandum et ad confitendum in oratione. et
bethecias secundus de fratribus eius et abda
filius samnua filius galal filius yditum.
Omnes levite in civitate sancta ducenti octo
ginta quatuor. Et ianitores accob thel
mon et fratres eorum qui custodiebant ho
stia centum septuaginta duo. Et reliqui ex
israel sacerdotes et levite in universis civitatibus
iuda unusquisque in possessione sua. Et na
thinnei qui habitabant in ophel et syaba
et gazpha de nathinneis. Et episcopus levi
tarum in ierusalem azzi filius bani filius
asabie filius mathanie filius miche. de fi
liis asaph cantores in ministerio domus
dei. Preceptum quippe regis super eos erat
et ordo in cantoribus per dies singulos et pha
thaya filius mesezebel. De filiis zara fi
lii iuda in manu regis iuxta omne verbum
populi. et in domibus per omnes regiones eorum. De
filiis iuda habitaverunt in cariatharbe et in
filiabus eius et in dibon et in filiabus eius et in cap
seel et in viculis eius et in iesue et in molada et
in bethphalech et in asersual et in bersabee et in
filiabus eius et in siceleg et in mochone et in filia
bus eius et in remmon et in saraa et in ierimuth
zanoa odollam et in villis eorum lachis et in
regionibus ezecha et in filiabus eius. Et manse
runt in bersabee usque ad vallem ennon. Fi
lii autem beniamyn a geba mechmas et achi
as bethel et filiabus eius anathoth. nob. ana
nia. asor. rama gethaim. addid. seboim
neballath et onam valle artificum et de
levitis portiones iuda et beniamyn. XII.
Hii autem sunt sacerdotes et levite C.
qui ascenderunt cum zorobabel
filio salathiel et iosue. Saraya.
hieremias esdras amaria melluch accus
sechenia reum. merimuth. addo. gethon
abia. miamyn. madia. belga semeya et
ioarib idaia. sellum amoch. elchya
adaia. Isti principes sacerdotum et fratres
eorum in diebus iosue. Porro levite iesua
bennuy cedmihel sarabia iuda. matha

nias super ymnos ipsi et fratres eorum in diebus iosue
et bechecia atque et anni et fratres eorum unusquisque in
officio suo. Josue autem genuit ioachim.
et ioachim genuit elyasib. et elyasib genuit
ioiada. et ioiada genuit ionathan. ionathan
genuit ieddoa. In diebus autem ioachim erant
sacerdotes et principes familiarum: saraie et
amaria. ieremie ananie. esdre mosollam.
amarie iohannan. melicu ionathan. sebe-
nie ioseph. aramedna. maraioth helchy.
addaie zacharie. gethon mosollam. abie
zechri. miamyn et moadie phelchi. belge sa-
mua. samaie ionathan. ioiarib mathania.
iedaie. azi. sellaie. zelaia. amoc heber. helchie
asebia. iedaie nathanahel. Levite in diebus
elyasib et ioiada et ionam et ieddoa scripti prin-
cipes familiarum et sacerdotes in regno darii
perse. Filii levi principes familiarum scripti
sunt in libro verborum dierum et usque ad dies
ionathan filii eliasib. et principes levitarum
asebia. serebia et iesue filius cedmihel et fratres
eorum per vices suas ut laudarent et confiterentur
iuxta preceptum david regis viri dei et observa-
rent eque per ordinem. Mathania et bebecia
obedia. mosollam. thelmon. accub custo-
des portarum et vestibulorum ante portas.
Hii in diebus ioachim filii iosue filii iose-
dech et in diebus neemye ducis et esdre sacerdotis
scribeque. In dedicatione autem muri ierusalem
requisierunt levitas de omnibus locis suis
ut adducerent eos in ierusalem et facerent dedica-
tionem in leticia in actione gratiarum et in can-
tico in cymbalis psalteriis et cytharis. Con-
gregati sunt ergo filii cantorum et de cam-
pestribus circa ierusalem et de villis nethophati et
de domo galgal et de regionibus gabaa et az-
maveth quoniam villas edificaverunt sibi
cantores in circuitu ierusalem. Et mundati sunt
sacerdotes et levite et mundaverunt populum et
portas et murum. Ascendere autem feci prin-
cipes iuda super murum et statui duos cho-
ros laudantium magnos. Et ierunt ad
dexteram super murum ad portam sterqui-
linii et ivit post eos osaias et media pars
principum iuda et azarias et esdras et mo-
sollam iuda et beniamyn et semeia et ihe-
remia. Et de filiis sacerdotum in tubis za-
charias filius ionathan filius semeie

filius mathanie filius michaye filii zechur
filius asaph et fratres eius semeias et azarel
malalay maay nathanahel et iuda et ana-
ni in vasis david regis viri dei et esdras scri-
ba ante eos in porta fontis. et contra eos as-
cenderunt in gradibus civitatis david in ascen-
sum muri super domum david et usque ad
portam aquarum ad orientem. et chorus se-
cundus gratias referentium ibat ex adverso et ego
post eum et media pars populi super murum
et super turrim furnorum et usque ad murum
latissimum et super portam effraym et super
portam antiquam et super portam piscium et
turrim ananehel et turrim emath et usque
ad portam gregis et steterunt in porta custo-
die. steteruntque duo chori laudantium in
domo domini. et ego et dimidia pars ma-
gistratuum mecum. Et sacerdotes elya-
chim maasias miamyn michea elyoe-
nay zacharia anania in tubis et maasia
et semeia et eleazar et azi. et iohannan et mel-
chia et elam et ezer. Et clare cecinerunt can-
tores et iezraia prepositus. Et immolaverunt in
die illa victimas magnas et letati sunt.
Deus enim letificaverat eos leticia mag-
na. Sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt
et audita est leticia ierusalem procul. Recen-
suerunt quoque in die illa viros super gazo-
phylacia thesauri ad libamina et ad primi-
tias et ad decimas ut introferrent per eos princi-
pes civitatis in decore gratiarum actionis
sacerdotes et levitas quia letatus est in sacerdo-
tibus et levitis astantibus. Et custodierunt
observationem dei sui et observationem ex-
piationis et cantores et ianitores iuxta precep-
tum david et salomonis filii eius. Quia y ab exordio
in diebus david et asaph erant principes con-
stituti cantorum in carmine laudantium
et confitentium deo. Et omnis israel in diebus
zorobabel et in diebus neemie dabant partes
cantoribus et ianitoribus per dies singulos et sancti-
ficabant levitas et levite sanctificabant
filios aaron. xiii

In die autem illo lectum est in volumine moy-
si audiente populo et inventum est scriptum
in eo quod non debeant introire amonites et
moabites in ecclesia dei in eternum. eo quod non
occurrerint filiis israel cum pane et aqua

⁊ conduxerunt adversus eos balaam ad male
dicendum eis. Et convertit deus noster ma
ledictionem in benedictionem. Factum est
autem cum audissent legem separaverunt
omnem alienigenam ab israel. Et super hoc erat
eliasib. Sacerdos qui fuerat etiam positus
in gazophilacio domus dei nostri proximus to
bie. Fecit ergo sibi gazophilacium grande
⁊ ibi erant ante eum reponentes munera
⁊ thus ⁊ vasa ⁊ decimam frumenti ⁊ vini
et olei ⁊ partes levitarum ⁊ cantorum ⁊ iani
torum ⁊ primitias sacerdotales. In omnibus
autem hijs non fui in ierusalem. quia in anno
tricesimo secundo artaxersis regis baby
lonis veni ad regem ⁊ in fine dierum roga
vi regem ⁊ veni in ierusalem. Et intellexi ma
lum quod fecerat eliasib thobie ut faceret ei the
saurum in vestibulis domus dei mei. Et ma
lum michi visum est valde. Et proieci vasa
domus thobie foras in gazophilacio. Pre
cepique ⁊ emundaverunt gazophilacia ⁊ re
tuli ibi vasa domus dei sacrificium et
thus. Et cognovi quoniam partes levi
tarum non fuissent date ⁊ fugisset unus
quisque in regionem suam de levitis ⁊ de
hijs qui ministrabant ⁊ egi causam ad
versus magistratus ⁊ dixi. Quare dereliqui
mus domum dei. Et congregavi eos ⁊
feci stare in stationibus suis. Et omnis
iuda apportabat decimam frumenti vi
ni ⁊ olei in horrea. Et constituimus super
horrea selemiam sacerdotem ⁊ sadoch
scribam ⁊ phadaiam de levitis ⁊ iuxta
eos anam filium zachur filium ma
thanie quoniam fideles comprobati sunt ⁊ ipsis
credite sunt partes fratrum suorum. Me
mento mei deus meus pro hoc ⁊ ne deleas
miserationes meas quas feci in domo
dei mei ⁊ in cerimoniis eius. In diebus illis
vidi in iuda calcantes torcularia in sab
bato portantes acervos ⁊ onerantes su
per asinos vinum ⁊ uvas ⁊ ficus ⁊ omne
onus. ⁊ inferentes in ierusalem in die sabbati ⁊
contestatus sum eos ut in die qua quidem
vendere liceret venderent. Et tyrii habitaverunt
in ea inferentes pisces ⁊ omnia venalia
Et vendebant in sabbatis filiis iuda ⁊ ie
rusalem. Et obiurgavi optimates iuda

⁊ dixi eis. Que est hec res mala quam vos fa
citis ⁊ profanatis diem sabbati. Numquid
non hec fecerunt patres nostri ⁊ adduxit deus
noster super nos omne malum hoc ⁊ super ci
vitatem hanc. Et vos additis iracundiam
super israel violando sabbatum. Factum est autem
cum quievissent porte ierusalem die sabbati
dixi. Claudite ianuas. Et clauserunt ia
nuas. Et precepi ut non aperirent eas usque
post sabbatum. Et de pueris meis constitui
super portas ut nullus inferret onus in die
sabbati. Et manserunt negotiatores ⁊ ven
dentes universa venalia foris ierusalem se
mel ⁊ bis. Et contestatus sum eos ⁊ dixi eis.
Quare manetis ex adverso muri. Si secundo
hoc feceritis manum mittam in vos. Itaque
ex tempore illo non venerunt in sabbato. Di
xi quoque levitis ut mundarentur ⁊ venirent
ad custodiendas ⁊ sanctificandum diem sab portas
bati. Et pro hoc ergo memento mei deus meus
⁊ parce michi secundum multitudinem mi
serationum tuarum. ·xiii·

Sed in diebus illis vidi iudeos ducen
tes uxores azotidas amonitidas
⁊ moabitidas. Et filii eorum ex
media parte loquebantur azotice ⁊ nesci
ebant loqui iudaice ⁊ loquebantur iuxta
linguam populi ⁊ populi. Et obiurgavi eos
⁊ maledixi. Et cecidi ex ipsis viros ⁊ decal
vavi eos. Et adiuravi in deo ut non da
rent filias suas filiis eorum ⁊ non acci
perent de filiabus eorum filiis suis ⁊ sibimetipsis
dicens. Numquid non huiuscemodi re
peccavit salomon rex israel. Et ipsum ergo
duxerunt ad peccatum mulieres alieni
gene. Numquid ⁊ nos inobedientes facie
mus omne malum hoc grande ut pre
varicemur in domino nostro ⁊ ducamus uxo
res peregrinas. De filiis autem ioiada
filii eliasib sacerdotis magni gener erat
sanaballath horonites quem fugavi
a me. Recordare domine deus meus ad
versus eos qui polluunt sacerdotium iusque
sacerdotale ⁊ leviticum. Igitur mundavi
eos ab omnibus alienigenis ⁊ constitui
ordines sacerdotum ⁊ levitarum unumquemque
in ministerio suo ⁊ oblationem lignorum in tempori
bus constitutis ⁊ in primitiis. Memento mei deus

meus in bonum ∴ Explicit liber neemie.
Incipit liber Eſdre ſecundus .I.

Et fecit ioſias paſcha in iheroſolimis do
mino et immolavit phaſe quartadecima
luna primi menſis ſtatuens ſacerdotes per
vices dierum ſtolis amictos in templo do
mini. Et dixit levitis ſacris ſervis iſrael ut
ſanctificarent ſe domino in poſitione ſancte
arche domini in domo quam edificavit ſalo
mon filius david rex iſrael. Et dixit. Non
erit vobis tollere ſuper humeros eam. Et nunc
deſervite domino deo noſtro et curam agi
te gentis illius iſrahel exparte ſecundum pagos
et tribus veſtras ſecundum ſcripturam david regis
iſrael et ſecundum magnificentiam ſalomonis e
filii eius omnes in templo. Et ſecundum particulas
principatus paternam veſtram eorum qui
ſtant in conſpectu fratrum filiorum iſrael.
Immolate paſcha et ſacrificia parate fratribus
veſtris et facite ſecundum preceptum domini quod da
tum eſt moyſi. Et donavit ioſias ple
bem que inventa eſt oves agnorum edo
rum et caprarum triginta milia. Vitulos
tria milia. Hec de regalibus data ſunt e
ſecundum promiſſionem populo et ſacerdotibus et
paſcha oves numero duo milia et vitu
li centum. Et iechonias et ſemeias et na
thanael fratres et aſabias et ochiel et coraba
phaſe. Oves quinque milia vitulos quin
gentos. Et hec cum fierent eleganter con
ſteterunt ſacerdotes et levite habentes azima
per tribus. Et ſecundum partes principatus prin

in conſpectu populi offerebant domino ſecundum
ea que in libro moyſi ſcripta ſunt. Et aſſa
verunt phaſe igne prout oportebat. Et hoſti
as coxerunt in ereis et ollis cum benivo
lentia. Et attulerunt omnibus qui erant
ex plebe et poſtea paraverunt ſibi et ſacerdotibus.
Sacerdotes enim offerebant adipes uſ
que dum finita eſſet hora. Et levite para
verunt ſibi et fratribus ſuis filiis aaron et ſac
ricantores filias offerebant ſecundum ordinem
ſecundum preceptum david et aſaph et zachari
as et eddinus qui erat a rege et ianitores
per ſingulas ianuas ita ut non preteriret
unuſquiſque ſuam. Fratres enim illorum
paraverunt illis et conſummata ſunt que
pertinebant ad ſacrificium domini. In il
la die egerunt phaſe et offerebant hoſ
tias ſuper domini ſacrificium. ſecundum preceptum
regis ioſie. Et egerunt filii iſrael qui inve
nti ſunt in tempore illo phaſe et diem feſtum
azimorum per dies ſeptem. Et non eſt celebra
tum phaſe tale in iſrael a temporibus ſamuel
prophete. Et omnes reges iſrael non celebraverunt
tale paſcha quale egit ioſias et ſacerdotes
et levite et iudei et omnis iſrael qui inventi ſunt
in commoratione iheroſolimis. Octavo
decimo anno regnante ioſia celebratum
eſt phaſe et directa ſunt opera ioſie in conſpec
tu domini ſui in corde pleno metuentia
et que circa illum quidem ſcripta ſunt in priſ
tinis temporibus de eis qui peccaverunt quique
irreligioſi fuerunt in dominum preter omnem gentem
et qui non queſierunt verba domini ſuper iſrael.
Et poſt omnem actum hunc ioſie aſcen
dit pharao rex egipti veniens ubicere in
carchamis ſuper eufraten. Et exiit in ob
viam illi ioſias et miſit rex egipti ad io
ſiam dicens. Quid tibi et michi eſt rex
iudee. Non ſum miſſus a domino. Super
eufrathen enim bellum meum eſt. Feſti
nans deſcende. Et non eſt reverſus ioſias
ſuper currum. Sed expugnare eum conaba
tur. Non attendens verbum prophete ex
ore domini. Sed conſtituit adeum bellum in
campo macedam et deſcenderunt principes
ad regem ioſiam. Et dixit rex pueris
ſuis. Amovete me a prelio. Infirmatus
enim ſum valde. Et ſtatim amoverunt

eum pueri ipsius ab acie. Et ascendit super currum secundarium suum et perveniens ierosolimam vita functus est et sepultus est in patrino sepulchro. Et in tota iudea lugebant iosiam. Et qui presidebant cum mulieribus lamentabant eum usque in hunc diem. Et datum est hoc fieri semper in omne genus israel. Hec autem edita sunt in libro historiarum regum iude et in singula gesta actus iosie eius gloria et intellectus eius in lege domini quia eque gesta sunt ab eo et que non sunt scripta in libro regum israel et iude. Et assumentes qui erant ex gente iechoniam filium eius constituerunt regem pro iosia patre suo cum esset annorum viginti trium. Et regnavit super israel mensibus tribus. Et amovit eum rex egipti ne regnaret in iherosolimis et mulctavit eum gentem argenti talenta centum et auri talentum unum. Et constituit rex egipti ioachim fratrem eius regem iudee et ierusalem. Et alligavit magistratus ioachim et zaracele fratrem suum et apprehendens reduxit egipto. Annorum erat ioachim viginti quinque cum regnare cepisset in terra iuda et in ierusalem. et fecit malum in conspectu domini. Post hunc autem ascendit nabuchodonosor rex babilonis et alligavit eum in aereo vinculo et perduxit in babyloniam. Nam de immunditia illius et irreligiositate scriptum est in libro temporum regum. Et regnavit ioachim filius eius pro eo. Cum autem constitutus est erat annorum octo. Regnavit autem mensibus sex et dies decem in ierusalem. et fecit malum in conspectu domini. Et post annum mittens nabuchodonosor transmigravit in babilonia. simul cum sanctis vasis domini. Et constituit sedechiam regem iuda cum esset annorum viginti octo. Regnavit autem annis undecim et fecit malum in conspectu domini et non est veritus a verbis que dicta sunt ab iheremia propheta ex ore domini. Et adiuratus a rege nabuchodonosor periurus discessit. Et indurata cervice sua et corde suo transgressus est legitima domini dei israel. et duces populi domini multa inique gesserunt et inique egerunt super omnes inmunditias gentium et polluerunt templum domini quod sanctum erat in iherosolimis. Et misit deus patrum ipsorum per angelum suum revocare eos propter quod parceret illis et tabernaculo suo. Ipsi vero subsannabant in angelis suis et qua die locutus est dominus erant inludentes prophetas eius. Qui usque ad iracundiam concitatus est super gentes suas propter irreligiositatem precepit et ascendere reges chaldeorum. Hii occiderunt iuvenes illorum in gladio in circuitu sancti templi eorum et non pepercerunt iuveni et virgini et seni et adolescenti. sed omnes tradidit in manibus eorum. et omnia sancta vasa domini et regales apothecas resumentes tulerunt in babiloniam et incenderunt domum domini et demolierunt muros ierusalem et turres eius incenderunt igne et consummaverunt omnia honorabilia eius ad nichilum redegerunt. et reliquos a gladio duxerunt in babilonem. Et erant illius usque dum regnarent persae in repletione verbi domini in ore iheremie quo usque benigne ageret terra sabbata sua. Omni tempore desolationis sabbatizavit in applicatione annorum septuaginta.

Regnante cyro rege persarum · II ·
in consummatione verbi domini in ore iheremie suscitavit dominus spiritum cyri regis persarum et predicavit in toto regno suo simul per scripturam dicens. Hec dicit rex persarum cyrus. Me constituit regem orbis terrarum israel dominus excelsus et significavit mihi edificare sibi domum in ierusalem que est in iudea. Si quis est ex genere vestro dominus ipsius cum eo ascendat in ierusalem. Quotquot ergo circa loca habitant adiuvent eum qui sunt in loco ipso in auro et argento in dationibus cum equis et iumentis. Cumque aliis que secundum vota apposita sunt in edem que est ierusalem. Et stantes principes tribuum pagorum ex tribu beniamin et sacerdotes et levite quos excitavit dominus ascendere et edificare domum domini que est in iherusalem. et qui erant in circuitu eorum adiuvarent in omni argento et auro et in iumentis et votis quam plurimis. Multi quoque sensus excitatus est. Et rex cyrus protulit vasa sancta domini que transtulit nabuchodonosor ex ierusalem et consecravit eam in suo idolo et proferens ea cyrus rex

persarum tradidit mitridato qui erat super
thesauros ipsius. Per hunc autem tradita
sunt salmanasaro preside iudee. Horum au-
tem numerus libatoria argentea duo mi
lia quadringenta. ciati argentei triginta.
phiale auree triginta. Item argentee duo
milia quadringente ⁊ alia vasa mille.
Omnia autem vasa aurea ⁊ argentea
quatuor milia quadringenta sexaginta
novem. Et evacuata sunt salmanasaro
simul cum his qui ex captivitate venerunt
babilonie venerunt in iherosolimam. In ar
taxersis autem regis persarum temporibus
scripserunt ei de his qui inhabitabant in
iudea ⁊ in iherusalem balsamus ⁊ mitridatus
⁊ sabellius ⁊ rathimus balthemus samelius
scriba ⁊ reliqui inhabitatores in samaria
⁊ ceteris locis subiectam epistolam regi artaxer
si. Domine pueri tui rathimus ab accedentibus
⁊ sabellius scriba ⁊ reliqui curie tue iudices
in celem syriam ⁊ phenicem. Et nunc no
tum sit domino regi quoniam iudei qui
ascenderunt a nobis ad nos venientes in
iherusalem civitatem refugam ⁊ pessimam
edificant foros eius ⁊ statuunt muros
⁊ templum suscitant. Quod si civitas ista
⁊ muri consummati fuerint tributa non sus
tinebunt pendere. Sed etiam regibus resistent.
Et quia id agitur circa templum recte ha
bere arbitrati sumus non despicere hoc
ipsum sed notum facere domino regi ut si vi
debitur rex queratur in libris patrum
tuorum ⁊ invenies in admonitionibus scrip
tis de his. Et scies quoniam civitas ista fuit re
fuga ⁊ reges ⁊ civitates concutiens ⁊ iudei r
efuge ⁊ prelia concitantes in eo ab eterno.
Ob quam causam civitas ista fuit refuga.
deserta est. Nunc ergo notum facimus
domine rex quoniam si civitas ista edificata fuerit
⁊ huius muri erecti fuerint descensus ti
bi non erit in celem syriam ⁊ phenicem.
Tunc rescripsit rex rathimo qui scribe
bat accidentia ⁊ belthemio ⁊ sabellio scri
be ⁊ ceteris constitutis ⁊ inhabitantibus in
syria ⁊ phenice ea que subiecta sunt. Legi e
pistolam quam misistis mihi. Precepi ergo
inquiri ⁊ inventum est quoniam civitas illa est
ab eo regibus resistens ⁊ homines refuge
⁊ prelia in ea efficientes ⁊ reges fortissimi erant
in iherusalem dominantes ⁊ tributa exigentes
a celem syria ⁊ phenicem. Nunc ergo pre
cepi prohibere homines illos edificare civi
tatem ⁊ prohibere ne quid ultra hoc fiat. Sed
nec procedant in pluribus ex quibus sunt ma
litie ita ut regibus molestia inferant. .III.
Tunc lectis his que a rege artar
xerse scripta fuerant rathimus et
sabellius scriba ⁊ qui cum his con
stituti erant iungentes festinanter vene
runt in iherusalem cum equitatu ⁊ turba ⁊
agmine. ceperunt edificantes prohibere. ⁊ va
cabant ad edificationem templi in iherusalem
usque secundo anno regni regis persarum da
rii. Rex darius fecit cenam magnam cum
omnibus vernaculis suis ⁊ omnibus magi
stratibus medie ⁊ persis. ⁊ omnibus purpuratis
⁊ pretoribus ⁊ consulibus ⁊ prefectis sub illo ab in
dia usque ethiopiam. centum viginti sep
tem provinciis. Et cum manducassent et
bibissent ⁊ saciati reversi essent. tunc darius
rex ascendit in cubiculo suo ⁊ dormivit ⁊
expergefactus est. Tunc illi tres iuvenes
custodes corporis qui custodiebant corpus
regis. Dixerunt alter alteri. Dicamus
unusquisque nostrum sermonem qui precellat.
⁊ cuiuscumque apparuit sermo sapientior
altius. dabit illi darius rex dona magna
purpura cooperiri in auro bibere. ⁊ super
aurum dormire. ⁊ currum aureum fre
no ⁊ cidarim bissinam. ⁊ torquem circa
collum ⁊ secundo loco sedebit a dario propter
sapientiam suam ⁊ cognatus darii vo
cabitur. Tunc scribentes singuli suum
verbum signaverunt ⁊ posuerunt sub
cervical darii regis ⁊ dixerunt. Cum e
surrexerit rex dabunt illi scripta sua. ⁊
quodcumque iudicaverit rex ⁊ tribus magi
stratus persidis quoniam verbum eius sapientius
est. ipsi dabitur victoria sicut scriptum
est. Unus scripsit forte est vinum. Alius
scripsit. fortior est rex. Tertius scripsit for
tiores sunt mulieres. super omnia autem
vincit veritas. Et cum surrexisset rex ac
ceperunt scripta sua ⁊ dederunt illi ⁊ le
git. Et mittens vocavit omnes magi
stratus persarum ⁊ medos ⁊ purpuratos.

et praetores et praefectos et sederunt in consilio et lecta sunt scripta coram eis. Et dixit rex illis. Vocate adolescentes et indicabunt verba sua. Et vocati sunt et introierunt. Et dixit illis. Indicate nobis de his que scripta sunt. Et cepit prior qui dixerat de fortitudine vini et dixit. O viri quam praevalet vinum omnibus hominibus qui bibunt illud. Seducit mentem tam regis quam orphani. Facit mentem vanam. Tam servi ac liberi pauperis et divitis et omnem mentem convertit in securitatem et iocunditatem et non meminit omnem tristitiam et debitum et omnia praecordia facit honesta. Et non meminit regem neque magistratum et omnia per talenta facit loqui et non meminerunt cum biberint amicitiam nec fraternitatem. Et post non multum sumunt gladios et cum a vino merserint et surrexerint non meminerunt que gesserunt. O viri non praecellet vinum quod sic cogit facere. Et tacuit hoc dicto. Et inchoavit sequens dicere qui dixit de fortitudine regis. O viri non praecellunt homines qui terram et mare obtinent et omnia que in eis sunt. Rex autem omnia praecellit et dominatur eorum et omnia quecumque dixerit illis faciunt. Et si miserit illos ad bellatores vadunt et demoliunt montes et muros et turres. Iugulantur et iugulant et regis verbum non praetereunt. Nam si vicerint afferunt regi omnia quecumque praedati sunt. Sicut et cetera omnia. Et quotquot non militant sed nec pugnant sed colunt terram cum seminaverint metentes afferunt tributa regis et ipse unus solus. Et si dixerit occidere occidunt. Dixit remittere remittunt. Dixit percutere percutiunt. Si dixerit exterminare exterminant. Dixit edificare edificant. Si dixerit excidere excidunt. Dixit plantare plantant. Et omnis plebs et virtutes eum obaudiunt. Et super hoc ipse recumbit et bibit et dormit. Custodiunt in circuitu eum et non possunt ire singuli et facere opera sua sed nec in dicto audientes sunt ei. Viri et quomodo non praecellet rex qui sic diffamatur. Et tacuit. Tertius qui dixerat de mulieribus et veritate hic est Zorobabel et cepit loqui. Viri non magnus rex et multi homines nec vinum praecellit. Quis est qui dominatur eorum. Nonne mulieres genuerunt regem et omnem populum qui dominatur mari et terre et ex illis nati sunt. Et ipse educaverunt eos qui plantaverunt vineas ex quibus vinum fit. Et ipse faciunt stolas omnium hominum et ipse faciunt gloriam hominibus et non possunt homines separari a mulieribus. Si congregaverint aurum et argentum et omnem rem preciosam et viderint mulierem unam bono habitu et bona specie omnia haec relinquentes in eam intendunt et aperto ore conspiciunt et eam alliciunt magis quam aurum et argentum et omnem rem preciosam. Homo suum patrem relinquet qui enutrivit illum et suam regionem et ad mulierem coniungitur. Et cum muliere remittit animam et nec patrem meminit neque matrem neque regionem. Et hinc oportet vos scire quoniam mulieres dominantur vestri. Nonne dolentis. Et accipit gladium suum homo et vadit iter facere furta et homicidia et mare navigare et flumina et leonem videt et in tenebris ingreditur et cum furtum fecerit et fraudes et rapinas amabili sue affert. Et iterum diligit homo suam uxorem magis quam patrem aut matrem. Et multi dementes facti sunt propter suas uxores et servi facti sunt propter illas et multi perierunt iugulati sunt et peccaverunt propter mulieres. Et nunc credite michi quia magnus est rex in potestate sua quoniam omnes regiones verentur tangere eum. Videbam tamen Apemen filiam Bezacis mirifici concubinam regis sedentem iuxta regem ad dexteram et auferentem dyadema de capite eius et imponentem sibi et palmis cedebat regem de sinistra manu. Et super hoc aperto ore intuebatur eam et si adriserit ei ridet. Nam si indignata fuerit ei blanditur donec reconcilietur in gratiam. O viri cur non sunt fortiores mulieres. Magna est terra et excelsum est celum et velox cursus solis convertitur in gyro celi et iterum recurrit in locum suum una die. Nonne magnificus est qui haec facit. Et veritas magna et fortior prae

omnibus. Omnis terra veritatem invocat. ce-
lum etiam ipsam benedicit. et omnia opera
moventur et tremunt eam. et non est cum ea
quicquam iniquum. Iniquus rex, iniquee
mulieres, et iniqui omnes filii hominum,
et iniqua omnia illorum opera, et non est in ipsis
veritas, et in sua iniquitate peribunt. Et veri-
tas manet, et invalescit in eternum, et vivit
et obtinet in secula seculorum. nec est apud eam
accipere personas. neque differentias. sed que iu-
sta sunt facit omnibus iniustis ac mali-
gnis et omnes benignantur in operibus eius et non
est in iudicio eius iniquum. Et fortitudo
et regnum et potestas et maiestas omnium
evorum. benedictus deus veritatis. Et desiit
loquendo. Et omnes populi clamaverunt
et dixerunt. Magna est veritas et prevalet.
Tunc dixit ei rex. Pete si quid vis am-
plius quam que scripta sunt et dabo tibi secun-
dum quod inventus es sapientior. proximus
et proximus mihi sedebis. et cognatus meus
vocaberis. Tunc ait regi. Memor esto vo-
ti quod vovisti edificare ierusalem in die qua
regnum accepisti. et omnia vasa que ac-
cepta sunt ex ierusalem remittere que se-
paravit cyrus quando mactavit babilo-
niam. Et voluit remittere ea ibi. et tu vo-
luisti edificare templum quod incenderunt
ydumei. quando exterminata est iudea a
chaldeis. Et nunc hoc est quod postulo do-
mine et quod peto. hoc est maiestas tua. ut
postulo. ut facias votum quod vovisti regi
celi ex ore tuo. IIII

Tunc surgens darius rex osculatus
est illum. Et scripsit epistolas ad
omnes dispensatores et prefectos et
purpuratos. ut deducerent eum et omnes qui
cum eo erant omnes ascendentes edifica-
re ierusalem. Et omnibus prefectis qui erant in
syria et phenice et libano scripsit epistolas
ut traherent ligna cedrina a libano in
ierusalem ut edificarent cum eis civitatem.
Et scripsit omnibus iudeis qui ascende-
bant a regno in iudeam. pro libertate omnem
potentem et magistratum et prefectum. non
supervenire ad ianuas ipsorum. et omnem re-
gionem quam obtinuerant immunem eis.
et ydumei relinquerent castella que obti-
nent iudeorum. et in structuram templi dare
per singulos annos talenta viginti. usque dum
perdificaretur. Et super sacrarium holocau-
tomata offerri cotidie. sicut habent pre-
ceptum. alia talenta decem offerre per singu-
los annos et omnibus qui procedunt a babi-
lonia condere civitatem. ut esset libertas tam
ipsis quam filiis eorum. et omnibus sacerdotibus
qui precedunt. Scripsit autem et quantitatem
et sacram stolam quam deserviunt. Et levitis
dare precepta scripsit usque in diem. qua con-
summabitur domus et ierusalem extruetur. Et
omnibus custodientibus civitatem. scripsit
dare eis sortes et stipendia. Et dimisit omnia
vasa que separaverat cyrus a babilonia. Et
omnia quecumque dixit cyrus etiam prece-
pit fieri. et mitti in ierusalem. Et cum processisset
ille adolescens elevans faciem in ierusalem
benedixit deum celi et dixit. A te est victoria
et a te sapientia et claritas. et ego servus
tuus sum. Benedictus es qui dedisti mihi
sapientiam. et tibi confiteor domine patrum nostro-
rum. Et accepit epistolas et profectus est in
babiloniam. et venit et nuntiavit fratribus
suis omnibus qui fuerunt in babilonia. Et
benedixerunt deum patrum suorum. quoniam
dedit illis remissionem et refrigerium. ut as-
cenderent et edificarent ierusalem et templum. ubi
nominatum est nomen eius cum ipso. et ex-
ultaverunt cum musicis et letitia diebus septem.

Post hec autem lecti sunt ut V
ascenderent principes pagorum per do-
mos patribus suis et uxores illorum
et filii et filie eorum et servi et ancille et iumenta
et pecora illorum. Et darius rex misit una
cum eis mille equites. donec deducerent eos
in ierusalem cum pace. et cum musicis et cum tym-
panis et tibiis et omnes fratres erant luden-
tes. Et fecit eos ascendere simul cum eis.
Et hec nomina virorum qui ascenderunt
per pagos suos in tribubus in partem principa-
tus eorum. sacerdotes filii phinees filii aa-
ron. ihesus filius iosedech ioachim filius
zorobabel filii salathiel de domo david ex
progenie phares de tribu iuda qui locutus
est sub dario rege persarum sermones mirifi-
cos. In secundo anno regni ipsius mense
nisan primo. Sunt autem hii qui ex iudea

ascenderunt de captivitate transmigrationis
quos transmigraverat nabuchodonosor rex
babilonie in babilonem. et reversus est in ierusalem.
Et reliquit partem iudee unusquisque in civi-
tatem suam. qui venerunt cum zorobabel et
iesu neemia asarees helyminneo emmaniio
mardocheo beelsuro methphanthore olio
ro eloma numerus de principibus eorum. Et numerus
ab gentibus eorum expositis eorum. Filii pha
res duo milia centum septuaginta duo. fi
lii ares tria milia quinquaginta septem.
Filii femo centum quadraginta duo. Filii
filiis iesu et ioabes milia trecenti duo. Filii
denu duo milia septingenti septuaginta.
Filii coroba ducenti quinque. Filii banica
centum sexaginta octo. Filii bebec quadrin
genti milia. Filii archad quadringenti de
cem et septem. Filii can triginta septem. Filii
zoroan mille sexaginta septem. Filii adim
quadringenti sexaginta unus. Filii adze
rochis centum sex. Filii niazo et zelas centum
septem. Filii azoroch quadringenti triginta
novem. Filii iedaebone centum triginta
duo. Filii ananie centum triginta. Filii azo
m. Filii marsar quadringenti viginti duo.
Filii zacharius nonaginta quinque. Filii
sepholemon centum viginti tres. Filii ne
pobat quinquaginta quinque. Filii ethana
tus centum quinquaginta octo. Filii ebatamus
centum triginta duo. Filii ozacharpatros
qui enocada es et modie quadringenti vigi
nti duo qui exgrammas et gabea centum vigi
nti unus. Qui exbebelon et eagge sexaginta
quinque. qui ex baltaro centum viginti octo.
qui ex bethonebel quinquaginta quinque. Filii
lipitis centum quinquaginta quinque. Filii labo
num trecenti quinquaginta septem. Filii sy
chem trecenti quinquaginta xix. Filii suadon
et cholimus trecenti septuaginta octo. Filii
ericus duo milia centum quinquaginta quinque.
Filii anaas trecenti septuaginta. Sacerdotes
filii ieddus. Filii eurhen. Filii eliasib. trecen
ti septuaginta duo. Filii emmereus ducenti
quinquaginta duo. Filii fasurri trecenti quinqua
ginta septem. Filii carre ducenti viginti et
septem. Levite filii iesu in caduel et banuis
et serebias et edias septuaginta quattuor. Omnis
numerus a duodecimo anno triginta mi

lia quadringenti septuaginta duo. Filii et fi
lie uxores eorum omnis computatio quadraginta mi
lia ducenti quadraginta duo. Filii sacerdo
tum qui psallebant in templo. et filii asaph
centum viginti octo. Hostiarii vero filii
elumu. Filii ater. Filii amon. Filii accuba
pa. Filii tobi. Omnes centum triginta no
vem. Sacerdotes servientes in templo. Filii e
selsi in gasipa. Filii thabaoth. Filii carre. Filii si
Filii heli. Filii labana. Filii achmata. Filii ac
cub. Filii uta. Filii cera. Filii agab. Filii obei a
nan. Filii canna. Filii ieddu. Filii an. Filii radin
Filii desanum. Filii neoba. Filii casteba. Filii
gaze. Filii ozin. Filii synoe. Filii atren. Filii vas
ten. Filii asyana. Filii manei. Filii nephesim
Filii acupha. Filii agista. Filii aria. Filii fau
im. Filii falalon. Filii meeda. Filii fusa. Filii
caree. Filii barchus. Filii carre. Filii thoesy.
Filii nasit. Filii agisti. Filii pedon salomon
Filii eius. Filii asofoch. Filii phanda. Filii
celi. Filii dedon. Filii gadnael. Filii sephegi. Fi
lii aggia. Filii phacares. Filii sabathan. Filii
sarothee. Filii malsie. Filii ame. Filii sasur.
Filii addus. Filii suba. Filii cura. Filii rabotis
Filii fasfach. Filii malmon. Omnes sacri ser
vientes et pueri salomon quadringenti octo
ginta duo. Hii sunt filii qui ascenderunt a
thermel et thersas principes eorum. carmel
lam et carech et non poterant edicere civitates
suas et progenies quemadmodum sunt.
Et ex israel. Filii dalan. Filii tubam. Filii ne
choda et ex sacerdotibus qui fungebantur
sacerdotio et non sunt filii inventi. obya
Filii achisos. Filii addu qui accepit unam
uxorem de filiabus fargelen et vocati sunt
nomine eius. Et horum quesita est generis
scriptura in pedatura et non est inventa et pro
hibiti sunt sacerdotio fungi. Et dixit il
lis neemias et atharias ne participent sanc
dum donec exsurgat pontifex doctus in ostensi
onem et veritatem. Omnis autem israel
duodecim milia exceptis servis et ancillis
duodecim milia trecenti sexaginta. servi
horum et ancille septem milia trecenti tri
ginta septem. Cantores vel cantrices du
centi sexaginta quinque. Cameli quadrin
genti triginta quinque. Equi septem mi
lia triginta sex. Muli ducenta milia q

dragmas quinque. Subucula quinque mi
lia uiginti quinque. Et de principibus patrum quidam ipsos cum ingre
derentur in templum dei quod erat in ihe
rusalem. uouerunt suscitare templum in loco
suo secundum suam uirtutem. et dederunt impen
sas operis thesauri. auri solidos sexaginta
milia et mille. argenti mnas quinque milia. et vestes sacerdotales
centum. Et habitauerunt sacerdotes et
leuite et qui exierunt ex plebe in ierusalem et
in regione et cantores et ianitores et nathinei. et omnes
israel in ciuitatibus suis. Iam uenerat autem sep
timus mensis. et erant filii israel in ciuitatibus
suis. congregatus est ergo populus quasi vir unus in ierusalem.
Et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sa
cerdotes et zorobabel filius salathiel et eius
fratres. et edificauerunt altare dei israel. ut offerrent in eo
holocausta sicut scriptum est in lege
moysi hominis dei. Et col
locauerunt altare super bases suas. deterrentibus eos per circu
itum populis terrarum. et obtulerunt super illud
holocaustum domino mane et vespere. Feceruntque solempnitatem taberna
culorum sicut scriptum est. et holocaustum
diebus singulis per ordinem secundum preceptum opus diei in
die suo. et post hec holocaustum iuge. et tam in
kalendis quam in uniuersis sollemnitatibus domini que erant conse
crate. et in omnibus in quibus ultro offere
batur munus domino. A primo die mensis septimi
ceperunt offerre holocaustum domino. Porro
templum domini nondum erat fundatum.
Dederunt autem pecunias lathomis et cemen
tariis. cibum quoque et potum et oleum. Sydoniis
tyriisque ut deferrent ligna cedrina de libano ad
mare ioppe iuxta quod preceperat
cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo aduentus eorum
ad templum dei in ierusalem mense secundo.
ceperunt zorobabel filius salathiel et
iosue filius iosedech et reliqui de fratribus eorum sacer
dotes et leuite. et omnes qui uenerant
de captiuitate in ierusalem. et constituerunt le
uitas a uiginti annis et supra. ut urgerent
opus domini. Stetitque iosue et filii eius et fratres
et omnes leuite conspirantes et exercitores

legis et facientes opera in domo domini. Et steterunt
sacerdotes habentes stolas cum tubis. et leui
te filii asaph habentes cymbala collaudan
tes dominum et benedicentes secundum dauid regem
israel. Et cantabant canticum domino. quia
dulcedo eius et honor in secula. super omnem
israel. Et omnis populus tuba concinebat
et proclamauit uoce magna collaudantes
dominum in suscitatione domus domini. Et uene
runt ex sacerdotibus et leuitis et presidentibus se
cundum patrias seniores qui uiderant pristi
nam domum. et ad huius edificationem cum
clamore et planctu magno. et multi cum tu
bis et gaudio magno in cantum. ut populus
non audiret tubas propter planctum popli.
Tuba enim erat tuba canens magnifi
ce. ita ut longe audiretur. Et audierunt
inimici tribus iude et beniamin. et uenerunt
scire que esset uox tubarum. Et cognoue
runt quoniam qui erant ex captiuitate
edificant templum domino deo israel. Et
accedentes ad zorobabel et iesum et prepositos
pagorum. dixerunt eis. Edificabimus uobiscum
una uobiscum. similiter enim audiuimus
dominum uestrum. ipsi pariter immolamus a diebus
asaradach regis assyriorum qui transtulit
nos huc. Et dixit illis zorobabel et iesus et
principes pagorum israel. Non est uobis
et nobis edificare domum dei nostri. Nos e
enim soli edificabimus domum dei nostri. se
cundum ea que precepit cyrus rex persarum.
gentes autem terre inuadentes manus populi qui sunt
in iudea. et eleuantes opus edificationis et in
sidias et proelium adducentes prohibebant eos
edificare. et ad gressuras excitantes impedi
erunt ne consummaretur edificium omni tem
pore uite cyri regis et protraxerunt structuras
prouentum usque ad darii regnum. · VI ·
Anno secundo autem anno regni darii prophetauit
aggeus et zacharias filius addo prophete
apud iudeam et ierusalem in nomine domini dei is
rahel super eos. Tunc surrexit zorobabel filius
salathiel. et iesus filius iosedech in choaue
runt edificare domum domini que est in ihe
rusalem. cum eis erant prophete domini et ad
iuuarent eos. In ipso tempore uenit ad illos
sesennes sub regulus syrie et phenicis et sarta
bosanes et sodales eius et dixerunt eis. Quo

precipiente nobis domum hanc edificari
et tectum istud et alia omnia perficiatis. Et
qui sunt structores qui hoc edificant. Et ha
buerunt gratiam visitatione facta super eos
qui erant ex captivitate a domino senio
res iudeorum. et non sunt impediti donec edifi
caretur/ sanctificaretur dario de omnibus istis
et responsum acciperetur. Exemplum epistole
quam miserunt dario sisennes subregulus sy
rie et phenice et satrabo sannes et sodales eius
in siria et phenice presides regi dario salutem.
Omnia nota sint domino regi. quia cum
advenissemus regionem iudee. et introisse
mus in ierusalem invenimus edificantes do
mum dei magnam et templum ex lapidi
bus positum magnis et preciosis in parietibus
et opera illa instanter fieri et suffragari et pro
sperare manibus eorum et in omni gloria quam
diligentissime perfici. Tunc interrogavi
mus seniores dicentes. Quo precipiente
nobis edificantes domum istam et opera hec
fundatis? Ideo autem interrogavimus eos ut
notum faceremus tibi homines et prepositos et
nomina scripturam prepositorum postulavimus
illam. At illi responderunt dicentes nobis
Nos servi sumus domini qui fecit celum
et terram et edificabatur hec domus ante istos
annos multos a rege israel magno et fortis
simo et consummata est. Et quoniam patres
nostri exacerbantes erant et peccaverunt in de
um israel. tradidit eos in manus nabucho
donosor regis babilonie regis chaldeorum
et domum istam demolientes incenderunt et
populum duxerunt captivum in babiloni
am. Sed in primo anno regnante cyro regio
ne babilonie scripsit cyrus rex domum
hanc edificare et illa sacra vasa aurea et
argentea que extulerat nabuchodono
sor de domo que est in ierusalem et consecraverat
ea in templo suo. Rursus protulit ea cy
rus rex de templo quod erat in babilonia et
tradita sunt zorobabel et salmanasaro
subregulo. Et preceptum est eis ut offerret
hec vasa et reponerent in templo quod est in ierusalem
et templum ipsum dei edificare in loco suo.
Tunc salmanassarus subiecit fundamen
ta domus domini que est in ierusalem et exinde
usque nunc edificatur et non accepit consu

mationem. Nunc ergo indicetur a no
bis o rex perquiratur in regalibus bibliothe
ce cyri regis que sunt in babilonia. et si in
ventum fuit consilio cyri regis cepta esse
structura domus dei que est in ierusalem et
indicabitur a rege domino nostro scribat de
hiis nobis. Tunc rex darius precepit inqui
rere in bibliothecis et inventus est in ecbathanis
oppido quod est in media regione locus unus
in quo scripta erant ista. Anno primo
regnante cyro rex cyrus precepit domum domini
que est in ierusalem edificari ubi incenderant
igni assiduo cuius altitudo sit cubitorum
septuaginta. latitudo cubitorum sexagi
nta. quadratum lapidibus politis tribus et
medianum ligno eiusdem regionis et me
dianum uno novo et impendia dari de do
mo cyri regis et sacra vasa domus domini
tam aurea quam argentea que extulit na
buchodonosor in domum que est in ierusalem
ubi erant posita ut ponantur illic. Et pre
cepit curam agere sisennem subregulum
syrie et phenice et satrabusannam et sodales
eius et qui ordinati erant in syria et phenic
e presides. ut abstinerent se ab eodem loco.
Et ego quoque precepi in totum edificare
et prospexi ut adiuvarent eos qui sunt
ex captivitate iudeorum donec consummetur
templum domus dei. Et ab incretatione tributo
rum syrie et phenices diligenter quan
titatem dari hiis hominibus ad sacrifici
um domini zorobabel prefecto ad tauros et
arietes et agnos. similiter autem et frumentum
et sal et vinum et oleum instanter per singulos
annos prout sacerdotes qui sunt in ierusalem
dictaverint consumi cotidie sine ulla dilati
one ut offerantur libationes deo summo
pro rege et pueris eius et orent pro ipsorum vita et de
nunciet ut quicumque transgressi fue
rint aliquid ex hiis que scripta sunt aut
scripsimus accipiatur lignum de suis propriis
et suspendatur et bona eorum regi assignentur.
Propterea et dominus cuius nomen invocatum est
ibi exterminet omnem regem et gentem qui
manum suam prohibere extendit aut ma
le tractare domum dei illam que est in ie
rusalem. Ego darius rex decrevi quam dili
gentissime secundum hec fieri. Capitulum VII.

Tunc sisennes subregulus choelem
et syrie et phenicem et sattrabusannes
et sodales. obsecuti hiis que a rege
dario decreta erant. insistebant sacris sanctis
operibus diligentissime cooperantes cum senio
ribus iudeorum principibus syrie. Et prosperata
sunt sacrosancta opera prophetantibus aggeo
et zacharia prophetis. et consummauerunt omnia
per preceptum domini dei israel. et ex consilio cyri
et darii et artaxersis regis persarum. Et con
summata est domus nostra usque ad terciam
et uicesimam diem mensis adar: sexto an
no darii regis. Et fecerunt filii israel et sac
erdotes et leuite et ceteri qui erant ex captiuitate
qui appositi sunt secundum ea que scripta
sunt in lege moysi. et obtulerunt in dedica
cionem domini. thauros centum. arietes
ducentos. agnos quadringentos et hedos
pro peccatis uniuersi israel duodecim secundum
numerum tribuum israel. Et steterunt sacerdo
tes et leuite amicti stolis per tribus et super opera
domini dei israel secundum librum moysi. et hostiarii
per singulas ianuas. Et egerunt filii israel
cum hiis qui erant ex captiuitate illud
phase quartadecima luna. mensis primi
quando sanctificati sunt sacerdotes et leuite. Et
omnes filii captiuitatis. non sunt simul sancti
ficati. quia leuite omnes simul sanctificati
sunt. et immolauerunt phase uniuersis filiis
captiuitatis et fratribus suis sacerdotibus et
sibi ipsis. Et manducauerunt filii israel qui
erant ex captiuitate omnes qui reman
serunt ex omnibus execrationibus genci
um terre. querentes dominum. Et celebrauerunt
diem festum azimorum septem diebus
epulantes in conspectu domini. quia conuerterunt
consilium regis assyriorum in eis. conforta
re manus eorum ad opera domini dei israel. Et
post hunc regnante artaxerse persarum
rege. accessit esdras filius azarie filii
helchie filii salome filii sadduc. filii a
chitob filii ammeri et filii azaei filii c.
bocce et filii abysue filii finees filii elea
zari filii aaron. primi sacerdotis. hic es
dras ascendit de babylonia cum esset
scriba et ingeniosus in lege que data est
a domino israel. dicere et facere. Et dedit ei rex
gloriam. quod inuenisset graciam coram eo in omni dig

nitate et desiderio in conspectu eius. Et ascende
runt simul cum ipso ex filiis israel et sacerdotibus
et leuitis et sacris cantoribus templi et hostia
riis et seruis templi in iherusalem. Anno septi
mo regnante artaxerse in quinto mense
hic annus septimus est regni. Exeuntes
autem de babylonia nouilunio quinti men
sis uenerunt iherosolimam iuxta precepta il
lius. prosperitatem itineris a domino ipso.
In hiis enim esdras magnam discipli
nam optinebat. ne pretermitteret quicquam
eorum que esset ex lege domini et preceptis et do
cendo uniuersum israel. omnem iusticiam et
iudicium. Accedentes autem qui scribebant
scripta artaxersis regis. tradiderunt scrip
tum quod obtinuerat ab artaxerse rege ad
esdram sacerdotem et lectorem legis domini
cuius exemplum subiectum est. .viii.

Rex artaxerses esdre sacerdoti et
lectori legis domini salutem. Hu
manior ego iudicans etiam bene
ficiis precepi eis qui desiderant ex gente iu
deorum sua sponte. et ex sacerdotibus et leuitis
qui sunt in regno meo. comitari tecum in
iherusalem. Si qui ergo ire cupiunt tecum. conue
niant et proficiscantur sicut placuit michi.
et septem amicis meis consiliariis. ut visi
tent ea que aguntur secundum iudeam et ihe
rusalem. obseruantes sicut habes in lege
domini. Et ferant munera domino que uo
ui ego et amici iherusalem et omne aurum et
argentum quod inuentum fuit in regione
babylonie domino in iherusalem. cum illo quod
donatum est pro ipsa gente in templo domini eo
rum quod est in iherusalem. ut colligatur hoc au
rum et argentum ad tauros et arietes et ag
nos et hedos et sunt hiis congruencia. ut offe
rant hostias domino super altare domini ipso
rum quod est in iherusalem. Et omnia quecumque
uolueris cum fratribus tuis facere auro et arge
to. perfice pro uoluntate. secundum preceptum domini
dei tui. Et sacra uasa que data sunt
tibi ad opera domus domini dei tui que est in
iherusalem et cetera quecumque tibi conuenerint
ad opera templi dei tui. dabis de regali ga
zophilacio. cum uolueris cum fratribus tuis
facere auro et argento perfice secundum uolun
tatem domini. Et ego quidem rex artaxer

les precepi custodibus thesaurorum syrie et
phenicis ut quecumque scripserit esdras sa-
cerdos et lector legis domini diligenter dentur
et usque ad argenti talenta centum. similiter
et usque ad frumenti modios centum.
et vini amphoras centum. et alia quecumque
habundant sine taxatione. Omnia secun-
dum legem dei fiant deo altissimo. ne forte
exurgat ira in regno regis et filii et filiorum
eius. Et vobis autem dicitur: ut omnibus sacer-
dotibus et levitis et sanctis cantoribus et servis tem-
pli huius nullum tributum. nec ulla alia
indictio imponatur: nec habeat quisquam po-
testatem obicere eis quicquam. Tu autem
esdras secundum sapientiam dei constitue
iudices et arbitros in tota syria et phenice et
omnes qui legem dei tui noverint doce. ut
quicumque transgressi fuerint legem diligenter
plectantur: sive morte sive cruciatu sive
etiam pecunie mulctatione vel abductio-
ne. Et dixit esdras scriba. Benedictus domi-
nus patrum nostrorum. qui dedit hanc vo-
luntatem in cor regis clarificare domum
suam que est in iherusalem et me honorificavit
in conspectu regis et consiliatorum et amicorum
eius et purpuratorum eius. Et ego constans
animo factus sum secundum opitulationem
domini dei mei. Et congregavi ex israel viros
ut simul ascenderent mecum. Et hii sunt
prepositi secundum suas patrias et principatus
portionales eorum qui mecum ascenderunt
de babilonia in regno artaxerxis. Ex filiis
phares gersomus. Ex filiis siemarith a-
menus filiorum david accus filius sec-
lie. Ex filiis phares zacharias et cum eo re-
versi sunt viri centum quinquaginta.
Ex filiis ductoris moabilonis zaraei et
cum ipso viri ducenti quinquaginta. Ex filiis
zathues iechonias zecheli et cum ipso viri
ducenti quinquaginta. Ex filiis solomalias
gotholie et cum ipso viri septuaginta. Ex
filiis saphatie zarias micheli et cum ipso
viri octoginta. Ex filiis iob abdias iezie-
li et cum eo viri ducenti duodecim. Ex filiis
banie salimoth filius iosaphie et cum ipso
viri centum sexaginta. Ex filiis beer zacha-
rias bebai et cum ipso viri ducenti octo.
Ex filiis asathie iohannes achane et cum

decem
ipso viri centum viginti. Ex filiis adonicam
ipsis postremis. Et hec nomina eorum ely-
phalam filius gebel et semeias. et cum eo vi-
ri septuaginta. Et congregavi eos ad flu-
vium qui dicitur thia et mechati illic fui-
mus triduo. Et recognovi eos. et ex filiis
sacerdotum et levitarum non inveni illis.
Et misi ad eleazarum et eccelon et masman
et maloban et enaathan et sammea et ior-
bum nathan ennagan zachariam et
mosollamum ipsos ductores et peritos et
dixi eis ut venirent ad luddeum. qui erat
apud locum gazophilacii. Et mandavi
eis ut dicerent luddeo et fratribus eius et illis
qui erant in gazophilacio ut mitterent eos
nobis qui sacerdotio fungerentur in domo
domini dei nostri. Et adduxerunt nobis secundum
manum validam domini dei nostri viros peritos
ex filiis mooli filii israel filii levi sebebiam
et filios et fratres qui erant decem et octo. asbian
et annum ex filiis filiorum chananei. et fi-
lii eorum viri viginti. Et ex hiis qui in templo
serviebant quos dedit david rex israel et ipsi
principes ad operationem levitis templo ser-
vientium ducenti viginti. Omnium eo-
nomina significata sunt in scriptis. Et vo-
vi illic ieiunium iuvenibus in conspectu do-
mini. ut quererem ab eo bonum iter nobis
et qui nobiscum erant ex filiis et pecoribus
propter insidias. Erubui enim petere a rege
pedites et equites in comitatu tutele gratia
contra adversarios nostros. Diximus enim
regi. quoniam virtus domini erit cum eis qui
inquirunt eum in omni effectu. Et iterum
deprecati sumus dominum deum nostrum secundum hec
quem propitium habuimus. et incolumes
facti sumus deo nostro. Et separavi ex plebis pre-
positis et sacerdotibus templi viros duode-
cim et sedebiam et asamiam et cum eis ex
fratribus eorum viros decem. Et appendi
eis argentum et aurum et vasa sacerdo-
talia domus dei nostri domini que docuerat rex (donaverat)
et consiliarii eius. et principes et omnis is-
rahel. Et cum appendissem tradidi ar-
genti talenta centum quinquaginta. et va-
sa argentea talentorum centum. et auri
talenta centum. et vasorum aureorum sepa-
es .xx. et vasa erea de bono eramento splen-

(ar)genti duodecim aurei speciem retinentia. Et
dixi eis. Et vos sancti estis domino et vasa
sunt sancta et aurum et argentum votum est
domino deo patrum nostrorum. Vigilate et cus-
todite donec tradatis ex plebis prepositis et sa-
cerdotibus et levitis et principibus civitatum
israel in ierusalem in pastoforio domus dei no-
stri. Et hii qui susceperunt sacerdotes et le-
vite aurum et argentum et vasa que erant
in ierusalem intulerunt in templum domini.
Et promovimus a fluvio teraa die .xii.
mensis primi usque quo intravimus in ihe-
rusalem. Et cum factus fuisset tercius dies
quarta autem die ponderatum aurum et
argentum traditum est in domo domini dei
nostri marimoth filio urie sacerdoti. et cum
ipso erat eleazar filius phynees et erant cum
ipsis iosabius filius ihesu et medias et c-
banni filius levite ad numerum et ad pond(us)
universum. et scriptum est pondus ipsorum
eadem hora. Qui autem venerant ex cap-
tivitate obtulerunt sacrificium domino
israel. thauros duodecim pro omni israel. arie-
tes octoginta sex. agnos septuaginta du-
os. hircos pro peccato duodecim. in salute vac-
cas duodecim omnia in sacrificium domini.
Et relegerunt precepta regis regalibus dispen-
satoribus et subregulis caelem syrie et phenici-
ces et honorificaverunt gentem et populum
et templum domini. Et completis hiis
accesserunt ad me prepositi dicentes. Non
segregaverunt genus israel et principes et sac-
dotes et alienigene gentes et nationes terre
et immundicias suas a chananeis et etheis
et phereezeis et iebuseis et moabitis et egyp-
tiis et ydumeis. Commixti sunt enim fi-
liabus earum et ipsi et filii eorum et commixtum
est semen sanctum alienigenis gentibus
terre et participes erant prepositi et magistratus
iniquitatibus huius abominatio ipsius reg-
ni. Et mox ut audivi ista conscidi ves-
timenta et sacram tunicam et laceravi
capillos capitis et barbam sedi dolens et
mestus. Et convenerunt ad me quicumque
tunc movebantur verbo domini dei israel me lu-
gentem super iniquitatem istam. et sedebam
tristis usque ad vespertinum sacrificium
et surgens a ieiunio conscissa habens ves-
timenta et sacram tunicam ingeniculans
et extendens manus ad dominum dicebam. Do-
mine confusus sum et veritus sum ante
faciem tuam. Peccata enim nostra multi-
plicata sunt super capita nostra et iniquita-
tes nostre exaltate sunt usque ad celum. quin
a temporibus patrum nostrorum sumus in mag-
no peccato usque ad hunc diem et propter peccata
nostra et patrum nostrorum sumus traditi cum
patribus nostris et cum sacerdotibus nostris et regibus
terre in gladium et captivitatem et depredatio-
nem cum confusione usque in hodiernum di-
em. Et nunc quantum est quod contigit
nobis nostra absque domine deus. Relinque
nobis radicem et nomen sanctificationis tue
detegere luminare nostrum in domo domini
dei nostri. dare nobis cibum in tempore servi-
tutis nostre. Et cum servimus non sumus
derelicti a domino deo nostro. sed constituit nos
in gratia. ponens nobis reges persarum dare
cibos et clarificare templum domini dei nostri et
edificare deserta syon. dare nobis stabili-
tatem in iudea et ierusalem. Et nunc quid di-
cimus domine habentes hec. transgressi enim
sumus precepta tua que dedisti in manibus
puerorum tuorum prophetarum dicens. quoniam
terra in quam introistis possidere hereditatem
eius terra polluta est coinquinationibus a-
lienigenarum terre et immundicie illorum re-
pleverunt eam tota immundicia sua. Et ne
filias vestras non coniungetis filiis eorum
et filias eorum non accipietis filiis vestris
et non inquiretis pacem habere cum illis
omni tempore. ut invalescentes manduce-
tis optima terre. et hereditatem distribua-
tis filiis vestris usque in eternum. Et que contin-
gunt nobis omnia fiunt propter peccata nostra opa
maligna et magna peccata nostra. Et dedisti c
nobis talem radicem et rursum reversi
sumus transgredi legitima tua. ut commi-
sceremur immundicie alienigenarum gen-
tium terre huius. Numquid irasceris nobis p-
que nos quo adusque non relinquatur ra-
dix et nomen nostrum. Domine deus israel. iu-
stus es. derelicta enim est radix usque in ho-
diernum diem. Ecce nunc sumus in con-
spectu tuo in iniquitatibus nostris. Non e-
nim ad huc stare ante in hiis. Et cum

adorando confitetur esdras flens humi pro
stratus ante templum. congregata sunt
ante eum ex ierusalem turba magna valde
viri et mulieres et iuvenes et iuvencule. Fle
tus enim erat magnus valde in ipsa multitudine
Et cum clamasset iechonias iehel ex filiis
israel: dixit esdras. Nos in dominum peccavi
mus quod collocavimus nobis in matri
monium mulieres alienigenas ex gentibus
terre. et nunc est super omnem israel. In hijs
ergo sit iusiurandum a domino expellere
omnes uxores nostras que ex alienigenis
sunt cum filiis earum: sicut tibi decretum
est a maioribus secundum legem domini. Ex
surgens explica. Ad te enim expectat hoc
negocium et nos tecum sumus viriliter fac.
Et exsurgens esdras adiuravit principes
sacerdotum et levitas et omnem israel facere secundum
omnia hec et iuraverunt. ix

Et exsurgens esdras ab atrio an
tem templi abiit in pastoforium
ionathe filii nasabi et hospitatus
illic non gustavit panem nec aquam bibit
super iniquitates multitudinis. Et facta
est predicatio in omni iudea et in ierusalem omnibus
qui erant ex captivitate congregari in ihe
rusalem. aut quicumque non occurrerit
biduo aut triduo dici secundum iudicium a
sidentium seniorum: tollentur facul
tates sue et ipse alienus iudicabitur a multi
tudine captivitatis. Et congregati sunt
omnes qui erant ex tribu iuda et beniamin
in tribus diebus in ierusalem. hic mensis est no
nus vicesimus dies mensis. et sedit omnis
multitudo in atrio templi trementes propter
hiemem presentem. Exsurgens esdras dix
it illis. Vos inique fecistis collocando
vobis in matrimonium uxores alienige
nas. ut adderetis ad peccata israel. Et nunc
date confessionem et magnificentiam domino
deo patrum nostrorum: et facite voluntatem ip
sius et discedite a gentibus terre. et ab uxoribus
alienigenis. Et clamavit omnis mul
titudo. et dixerunt voce magna. Sicut
dixisti faciemus. Sed quoniam multitudo c.
magna est et tempus hibernum et non pos
sumus in subdiali stare et hoc opus non
est nobis unius diei vel bidui multum

enim in hijs peccavimus. Stent prepositi
multitudinis et omnes qui nobiscum in
habitant et quotquot habent apud se uxo
res alienigenas et assistant accepto tempore et
ex omni loco presbiteri et iudices usque quo
solvant iram domini negocii huius.
Ionathas autem filius ezeli et ozias the
cam susceperunt secundum hec et bozoramus
et levinus et sabatheus simul cooperati sunt
cum illis. Et steterunt secundum hoc omnia
omnes qui erant ex captivitate. et elegit
sibi viros esdras sacerdos principes et
magnos de patribus eorum secundum nomina
Et sederunt in neomenia mensis decimi
examinare negocium istud et determina
tum est de viris qui habebant uxores
alienigenas usque ad neomeniam primi
mensis. Et inventi sunt ex sacerdotibus
permixti qui habebant uxores alienige
ex filiis iesu filii iosedech et fratribus eius
maseas et heliezerus et ioribus et ioadeus. et
iniecerunt manus ut expellerent uxores su
as. et ad litandum in oratione arietem pro
ignorantia sua. Ex filiis semmeri mase
as et esses et iahelech et azarias. Et ex filiis foso
re lyommasias ismaeh eius et nathanael
iussio teddeus et thalsas. Et ex levitis io
sabdus et semmeis et colius et calitas et
facteas et colucas et elyonas. Et ex sacris can
toribus eliasub zaccurus. Et ex ianitoribus
sallumus et tholbanes. Et ex filiis israel
forosi et remias et geddias et melchias et
michelus et eleazarus et iemmebias et
bannas. Et ex filiis iolamani chama
et zacharias iezrielus et ioabdius et erim
moth et helyas. Et ex filiis zathon elya
das et heliasamus et othias et iarim
moth et zabdis et thebedias. Et ex filiis
bebes iohannes et ananyas et zabdias
et emmeas. Ex filiis bani olamus et
malluchus et iedeus et iasub et asabus
et therimmoth. Et ex filiis addin naath
et moosias et calleus et manias et ba
seas et mathathias et beseel et bonnus et
manasses. Et ex filiis nue et nonnas
et asseas et melchias et sameas et symon
beniamin et malchus et marras. Et ex fi
liis asom carraneus mathathias et

bannus ihelia selati et manasses et semmi. Et ex filiis banni ihremias et mochodias et abramius et iohel et baneas et pelias et ionas et marimoth et eliasib et mathaneus et eliasis et orizas et dielus et sammadius et zambis et ioseppus. Et ex filiis nobei idelus et mathathias et sabadus et zecheda sedmi et iesse baneas. Omnes isti coniunxerunt sibi uxores alienigenas et dimiserunt eas cum filiis. Et inhabitaverunt sacerdotes et levite et qui erant ex israel in ierusalem et in regione una neomenia mensis septimi. Et erant filii israel in commemorationibus suis. Et congregata est omnis multitudo simul in aream que est ab oriente porte sacre. Et dixerunt esdre pontifici et lectori ut afferret legem moysi que tradita est a domino deo israel. Et attulit esdras pontifex legem omni multitudini eorum a viro usque ad mulierem et omnibus sacerdotibus audire legem neomenia mensis septimi. Et legebat in area que est ante sacrum portam templi a prima luce usque ad vesperam coram viris et mulieribus et dederunt omnes sensum ad legem. Et stetit esdras sacerdos et lector legis super ligneum tribunal quod fabricatum erat. Et steterunt ad eum mathathias et samus ananias azarias urias ezechias et balsamus ad dexteram et a sinistram faldeus misahel malachias abusthas sabus nabadyas et zacharias. Et assumpsit esdras librum coram omni multitudine presidebat enim in gloria in conspectu omnium. Et cum absolvisset legem omnes recti steterunt. Et benedixit esdras dominum deum altissimum sabbaoth omnipotentem. Et respondit omnis populus amen. Et elevantes sursum manus procidentes ad terram adoraverunt dominum iesus et baneneus et sarabias et iadinus et accubus et sabbatheus et calites et azarias et iorazarus et ananyas et filias levite qui docebant legem domini et in multitudine legebant legem domini et preficiebant singuli eos qui intelligebant lectionem. Et dixit atharates esdre pontifici et lectori et levitis qui docebant multitudinem dicens. Dies hic sanctus est domino et omnes flebant cum audissent legem. Ingressi ergo manducate pinguissima et bibite dulcia et mittite munera his qui non habent. Sanctus enim est dies domini et nolite mesti esse. Dominus enim clarificabit nos. Et levite denuntiabant in publico omnibus dicentes. Dies hic sanctus est domino nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera his qui non habent ut epularentur. Magnifice enim sunt exaltati in verbis quibus edocti sunt et congregati sunt universi in ierusalem celebrare leticiam secundum testamentum domini dei israel. Explicit liber esdre secundus.

Incipit prologus in librum Thobie.

Cromatio et heliodoro episcopis. Ieronimus presbyter in domino salutem. Mirari non desino exactionis vestre instantiam. Exigitis enim ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham librum utique thobie quem hebrei de cathalogo divinarum scripturarum secantes his que agyographa manciparunt. Feci satis desiderio vestro non tamen meo studio. Arguunt enim nos hebreorum studia et imputant nobis contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans phariseorum iudicio displicere et episcoporum iussionibus deservire institi ut potui. Et quia vicina est chaldeorum lingua sermoni hebraico utriusque lingue peritissimum loquacem reperiens unius diei laborem arripui et quicquid ille michi hebraicis verbis expressit hoc ego accito notario sermonibus latinis exposui. Et orationibus vestris mercedem huius operis compensabo cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse. Explicit prologus in librum Thobie.

Incipit liber Thobie. Capitulum I.

Thobias ex tribu et civitate Nepthalim que
est in superioribus partibus Galilee supra Naa
son post viam que ducit ad occidentem
in sinistro habens civitatem Sephet cum
captus esset in diebus Salmanasar regis As
syriorum in captivitate tamen positus vi
am veritatis non deseruit ita ut omnia
que habere poterat cottidie concaptivis
fratribus qui erant ex genere suo impertiret.
Cumque iunior esset omnibus in tribu Nep
talim nichil tamen puerile gessit in opere.
Denique cum irent omnes ad vitulos
aureos quos Ieroboam fecerat rex Israel
hic solus fugiebat consortia omnium et perge
bat in Ierusalem ad templum domini et ibi ado
rabat dominum deum Israel omnia primitiva
sua et decimas suas fideliter offerens ita
ut in tercio anno proselitis et advenis
ministraret omnem decimationem. Hec
et his similia secundum legem dei celi puerul
lus observabat. Cum autem factus fuis
set vir. accepit uxorem Annam de tribu
sua. genuitque ex ea filium nomen suum
imponens ei. Quem ab infantia sua ti
mere deum docuit et abstinere ab omni
peccato. Igitur cum per captivitatem deve
nisset cum uxore sua et filio in civitatem
Niniven cum omni tribu sua et omnes
ederent ex cibis gentilium. iste custodivit
animam suam et numquam contaminatus
est in escis eorum. Et quoniam memor fu
it domini in toto corde suo. dedit illi deus gra
tiam in conspectu Salmanasar regis et de
dit ei potestatem quocumque vellet ire ha
bens libertatem quecumque facere voluisset.
Pergebat enim per omnes qui erant in cap
tivitate et monita salutis dabat eis. Cum
autem venisset in Rages civitatem Medo
rum et ex his quibus honoratus fuerat a rege.
habuisset decem talenta argenti et cum mul
ta turba generis sui Gabelum egentem vi
deret qui erat ex tribu eius sub cirographo
dedit illi memoratum pondus argenti.
Post multum vero temporis mortuo Sal
manasar rege. cum regnaret Sennacherib
filius eius pro eo et filios Israel exosos haberet
in conspectu suo. Thobias pergebat cottidie
per omnem cognationem suam et consolaba
tur eos. dividebatque unicuique prout pote
rat de facultatibus suis. Esurientes alebat
nudisque vestimenta prebebat. et mortuis at
que occisis sepulturam sollicitus exhibebat.
Denique cum reversus esset rex Sennacherib
fugiens a Iudea plagam quam circa eum
deus fecerat propter blasphemiam suam et ira
tus multos occideret ex filiis Israel. Thobias
sepeliebat corpora eorum. At ubi nunciatum
est regi iussit eum occidi et tulit omnem
substantiam eius. Thobias vero cum filio
suo et uxore fugiens nudus latuit quia
multi diligebant eum. Post dies vero
quadraginta quinque occiderunt regem
filii ipsius. et reversus est Thobias ad domum
suam omnisque facultas restituta est ei.
Post hec vero cum esset dies ·II·
festus domini et factum esset pran
dium bonum in domo Thobie di
xit filio suo. Vade et adduc aliquos de
tribu nostra timentes deum et epulentur no
biscum. Cumque abisset reversus nunci
avit unum ex filiis Israel iugulatum iacere
in platea. Statimque exiliens de accubi
tu suo. relinquens prandium ieiunus per
venit ad corpus. tollensque illud porta
vit ad domum suam occulte ut dum
sol occubuisset caute sepeliret illud. Cum
que occultasset corpus manducavit pa
nem cum luctu et tremore memorans il
lum sermonem quem dixit dominus per Amos
prophetam. Dies festi vestri convertentur in luctum

et lamentationem. Cum sol autem occubu-
isset abiit et sepelivit eum. Arguebant autem
illum omnes proximi sui dicentes. Iam
huius rei causa interfici iussus es et vix
effugisti mortis imperium et iterum sepelis
mortuos. Sed Thobias plus timens deum
quam regem rapiebat corpora occisorum et
occultabat in domo sua et mediis nocti-
bus sepeliebat ea. Contigit autem ut qua-
dam die fatigatus a sepultura veniens
domum iactasset se iuxta parietem et ob-
dormivisset. et ex nido hirundinum dor-
mienti illi calida stercora inciderent super
oculos eius fieretque cecus. Hanc autem temp-
tacionem permisit ideo dominus evenire
illi ut posteris daretur exemplum paciencie
eius sicut et sancti Iob. Nam cum ab
infancia sua semper deum timuerit et manda-
ta eius custodierit. non est contristatus
contra deum quod plaga cecitatis evenerit
ei. sed immobilis in dei timore permansit
agens gratias deo omnibus diebus vite
sue. Nam sicut beato Iob insultabant
reges. ita isti parentes et cognati eius ir-
ridebant vitam eius dicentes. Ubi est
spes tua pro qua elemosinas et sepultu-
ras faciebas. Thobias vero increpa-
bat eos dicens. Nolite ita loqui quoniam
filii sanctorum sumus et vitam illam ex-
pectamus quam deus daturus est hiis qui
fidem suam numquam mutant ab eo. An-
na vero uxor eius ibat ad textrinum
opus cotidie et de labore manuum sua-
rum victum quem consequi poterat defere-
bat. Unde factum est ut edum capre
accipiens detulisset domum. Cuius cum
vocem balantis vir eius audisset dixit.
Videte ne forte furtivus sit. Reddite eum
dominis suis quia non licet no-
bis aut edere ex furto aliquid aut contin-
gere. Ad hec uxor eius irata respondit.
Manifeste vana facta est spes tua et ele-
mosine tue modo apparuerunt. Atque
hiis et aliis huiusmodi verbis exprobrabat ei.
Tunc Thobias ingemuit III
et cepit orare cum lacrimis dicens.
Iustus es domine et omnia iudicia
tua iusta sunt et omnes vie tue misericordie
et veritas et iudicium. Et nunc domine memen-
to mei et ne vindictam sumas de peccatis
meis neque reminiscaris delicta mea vel
parentum meorum. quoniam non obedivimus pre-
ceptis tuis et traditi sumus in direpcionem
et captivitatem et mortem et in fabulam et
in improperium omnibus nacionibus in quibus
dispersisti nos. Et nunc domine magna sunt
iudicia tua quia non egimus secundum
precepta tua et non ambulavimus sinceriter
coram te. Et nunc domine secundum voluntatem
tuam fac mecum misericordiam et precipe in pace
recipi spiritum meum. Expedit enim michi
mori magis quam vivere. Eadem itaque
die contigit ut Sara filia Raguelis in Rages
civitate Medorum et ipsa audiret improperium
ab una ex ancillis patris sui. quoniam
tradita fuerat septem viris et demonium
nomine Asmodeus occiderat eos. mox ut
eum ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro
culpa sua increparet puellam. respondit
ei dicens. Amplius ex te non videamus
filium aut filiam super terram. interfectrix
virorum tuorum. Numquid et me occidere vis.
sicut etiam occidisti septem viros. Ad
hanc vocem perrexit ad superius cubiculum
domus sue. et tribus diebus ac tribus noctibus
non manducavit neque bibit. sed in oracione
persistens cum lacrimis deprecabatur deum
ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est
autem tercia die cum compleret oracionem
benedicens dominum dixit. Benedictum est
nomen tuum deus patrum nostrorum qui
cum iratus fueris misericordiam facies et in tempore
tribulacionis peccata dimittis hiis qui in-
vocant te. Ad te domine faciem meam
converto. ad te oculos meos erigo. Peto
domine ut de vinculo improperii huius absol-
vas me aut certe desuper terram eripias me.
Tu scis domine quia numquam concupivi
virum et mundam servavi animam me-
am ab omni concupiscencia. Numquam
cum ludentibus miscui me. neque cum hiis
qui in levitate ambulant participem me pre-
bui. Virum autem cum timore tuo.
non cum libidine mea consensi suscipere. Et
aut ego indigna fui illis. aut illi forsi-
tan non fuerunt michi digni. quia for-

sitam alii nuro consentiasti me. Non est
enim in hominis potestate consilium tuum.
Hoc autem pro certo habet omnis qui colit
te. quia si in probatione vita eius fuerit co
ronabitur: si autem in tribulatione fuit
liberabitur. Et si in correptione fuerit ad
misericordiam tuam pervenire licebit. Non enim
delectaris in perditionibus nostris. quia post
tempestatem tranquillum facis. et post
lacrimationem et fletum exultationem infun
dis. Sit nomen tuum deus israel benedictum
in secula. In illo tempore exaudite sunt preces
amborum in conspectu glorie summi dei. et
missus est angelus domini sanctus rapha
hel ut curaret eos ambos. quorum uno tempore
sunt orationes in conspectu domini recitate. IIII.
Igitur cum thobias putaret orationem
suam exaudiri ut mori potuisset. vocavit
ad se thobyam filium suum. dixitque ei.
Audi fili mi verba oris mei et ea in corde
tuo quasi fundamentum construe. Cum
acceperit deus animam meam corpus meum se
peli. et honorem habebis matri tue omnibus
diebus vite sue. Memor enim esse debes que
et quanta pericula passa sit propter te in utero
suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus
vite sue sepelies eam circa me. Omnibus
autem diebus vite tue in mente habeto deum
et cave ne quando peccato consentias et pretermittas
precepta dei nostri. Ex substantia tua
fac elemosinam et noli avertere faciem tu
am ab ullo paupere. Ita enim fiet ut nec
a te avertatur facies domini. Quomodo
potueris ita esto misericors. Si multum tibi
fuerit habundanter tribue. si exiguum tibi
fuerit etiam exiguum libenter impertiri stu
de. Premium enim tibi thesaurizas bo
num in die necessitatis. quoniam elemosina
ab omni peccato et a morte liberat. et non pa
tietur animam ire in tenebras. Fiducia mag
na erit coram summo deo elemosina
qui faciunt eam. Attende tibi fili mi ab
omni fornicatione. et preter uxorem tuam
numquam patiaris crimen scire. Superbiam
numquam in tuo sensu aut in tuo verbo domina
ri permittas. in ipsa enim initium sumpsit
omnis perditio. Quicumque tibi aliquid
operatus fuerit. statim ei mercedem restitue.
et mercedes mercenarii tui apud te omnino
non remaneat. Quod ab alio oderis fieri ti
bi. vide ne alteri tu aliquando facias. Pa
nem tuum cum esurientibus et egenis co
mede et de vestimentis tuis nudos tege. Pa
nem tuum et vinum tuum super sepulturam
iusti constitue et noli ex eo manducare et
bibere cum peccatoribus. Consilium semper
a sapiente perquire. Omni tempore benedic
deum et pete ab eo ut vias tuas dirigat
et omnia consilia tua in ipso permaneant. In
dico etiam tibi fili mi dedisse me decem
talenta argenti dum infantulus esses
gabelo in rages civitate medorum et cyro
graphum eius apud me habeo. Et ideo
perquire quomodo ad eum pervenias. ut recipi
as ab eo supra memoratum pondus ar
genti et restituas ei cyrographum suum.
Noli timere fili mi. Pauperem quidem
vitam gerimus sed multa bona habebimus
si timuerimus deum et recesserimus ab omni
peccato et fecerimus bene. V.
Tunc thobias respondit patri suo
et dixit. Omnia quecumque pre
cepisti mihi pater faciam. Quomodo
autem hanc pecuniam inquiram ignoro.
Ille me nescit et ego illum ignoro. Quod
signum dabo ei? Sed neque viam per quam per
gatur illuc aliquando cognovi. Tunc pa
ter suus respondit illi et dixit. Cyrogra
phum quidem illius penes me habeo.
quod cum illi ostendis statim argentum
tibi restituet. Sed perge nunc et inquire ti
bi aliquem virum fidelem qui eat tecum
salva mercede sua. dum adhuc vivo ut
recipias eam. Tunc egressus thobias
invenit iuvenem splendidum stantem
precinctum et quasi paratum ad ambulan
dum. Et ignorans quod angelus dei esset
salutavit eum et dixit. Unde te habemus
bone iuvenis? At ille respondit. Ex fi
liis israel. Et thobias dixit ei. Nosti viam
que ducit in rages civitatem medorum?
Cui respondit. Novi et omnia itinera
eius frequenter ambulavi et mansi apud
gabelum fratrem nostrum qui moratur in
rages civitate medie que posita est in mon
te ecbathanis. Cui thobias ait. Sus

tine obsecro donec hec ipsa nunciem patri
meo. Tunc ingressus thobyas indicavit
universa patri suo. Super que admiratus
pater rogat ut introiret ad eum. Ingres
sus itaque salutavit eum et dixit. Gaudi
um tibi sit semper. Et thobyas ait. Qua
le michi gaudium erit. qui in tenebris se
deo et lumen celi non video. Cui iuvenis a
it. Forti animo esto. in proximo est ut
a deo cureris. Dixit itaque illi thobyas. Num
quid poteris perducere filium meum ad gabe
lum in rages civitatem medorum. Et cum
redieris restituam tibi mercedem tuam.
Et dixit ei angelus. Ego ducam et redu
cam eum sanum ad te. Cui thobias re
spondit. Rogo te indica michi. De qua
domo aut de qua tribu es tu. Cui rapha
hel angelus dixit. Genus queris mercenna
rii. an ipsum mercennarium qui cum filio
tuo eat. Sed ne forte sollicitum te reddam.
ego sum azarias ananye magni filius.
Et thobias respondit. Ex magna gene
re es tu. Sed peto ne irascaris quod voluerim
cognoscere genus tuum. Dixit autem illi
angelus. Ego sanum ducam et sanum tibi re
ducam filium tuum. Respondens autem
thobias dixit. Bene ambuletis et sit
deus in itinere vestro. et angelus eius comitetur
vobiscum. Tunc paratis omnibus que
erant necessaria in via portanda. fecit
vale patri suo et matri sue. et ambulaverunt
ambo simul. Cumque profecti essent cepit
flere mater eius et dicere. Baculum se
nectutis nostre tulisti et transmisisti a no
bis. Numquam esset ipsa pecunia pro
qua misisti eum. Sufficiebat enim
nobis paupertas nostra. ut divitias com
putaremus hoc quod videbamus filium
nostrum. Dixitque thobias. Noli flere. sal
vus perveniet filius noster. et salvus reverte
tur ad nos et oculi tui videbunt eum.
Credo enim quod angelus dei bonus co
mitetur ei. et bene disponat omnia que
circa ipsum geruntur. ita ut cum gaudio
revertatur ad nos. Ad hanc vocem cessa
vit mater eius flere et tacuit.
Profectus est autem tho VI
bias et canis secutus est eum

et mansit prima mansione iuxta fluvium
tigris. Et exivit ut lavaret pedes suos et ecce
piscis immanis exivit ad devorandum eum.
Quem expavescens thobias. clamavit
voce magna dicens. Domine invadit
me. Et dixit ei angelus. Apprehende bran
chiam eius et trahe eum ad te. Quod cum fe
cisset attraxit eum in siccum. et palpitare ce
pit ante pedes eius. Tunc dixit ei ange
lus. Exentera hunc piscem et cor eius et
fel et iecur eius repone tibi. Sunt enim hec neces
saria ad medicamenta utiliter. Quod cum
fecisset assavit carnes eius. et secum sustu
lerunt in via. Cetera salierunt que sufficerent
eis in via. quousque pervenirent in rages civi
tatem medorum. Tunc interrogavit tobias
angelum et dixit ei. Obsecro te azaria fra
ter ut dicas michi. Quod remedium habebunt
ista que de pisce servare iussisti. Respondens
que angelus dixit ei. Cordis eius particulam
si super carbones ponas fumus eius extri
cat omne genus demoniorum. sive a viro
sive a muliere. ita ut ultra non accedat
ad eos. et fel valet ad ungendos oculos in
quibus fuerit albugo et sanabuntur. Et dixit
ei thobias. Ubi vis ut maneamus. Re
spondensque angelus ait. Est hic raguel
nomine vir propinquus de tribu tua. et
hic habet filiam nomine saram. sed neque
masculum neque feminam ullam aliam
est preter illam. Tibi debetur omnis sub
stantia eius. et oportet eam te accipere con
iugem. Pete ergo eam a patre eius et da
bit tibi eam uxorem. Tunc respondit to
bias et dixit. Audivi quia tradita est vi
ris septem et mortui sunt. sed et hoc audivi
quia demonium illos occidit. Timeo ergo
ne forte et michi hec eveniant. et cum sim u
nicus parentibus meis deponam senectu
tem illorum cum tristicia ad inferos. Tunc
angelus raphael dixit ei. Audi me et
ostendam tibi qui sunt quibus prevalere
potest demonium. Hii namque qui coniugium
ita suscipiunt ut deum a se et a sua mente
excludant. et sue libidini ita vacent sicut
equus et mulus quibus non est intellectus.
habet potestatem demonium super eos. Tu
autem cum acceperis eam ingressus in

biculum per tres dies continens esto ab ea et
nichil aliud nisi orationibus vacabis cum
ea. Ipsa autem nocte incenso iecore piscis
fugabitur demonium. Secunda autem
nocte in copulatione sanctorum patriarcharum
admittis. Tercia autem nocte benedictio-
nem consequeris ut filii ex vobis incolumes
procreentur. Transacta autem tercia nocte
accipies virginem cum timore domini
amore filiorum magis quam libidinis duc-
tus ut in semine abrahe benedictionem
in filiis consequaris. — VII. —
Ingressi sunt autem ad raguelem et sus-
cepit eos raguel cum gaudio. Intuensque
thobiam raguel dixit anne uxori sue.
Quam similis est iuvenis iste consobrino
meo. Et cum hec dixisset ait. Unde estis
iuvenes fratres nostri. At illi dixerunt. Ex
tribu neptalim sumus ex captivitate nini-
ve. Dixitque illis raguel. Nostis thobi-
am fratrem meum. Qui responderunt.
Novimus. Cumque multa bona loque-
retur de eo. dixit angelus ad raguelem. To-
byas de quo interrogas pater huius est.
Et misit se raguel et cum lacrimis oscu-
latus est eum et plorans super collum eius.
Benedictio sit tibi fili mi. quia boni et op-
timi viri filius es. Et anna uxor eius et
sara filia ipsorum lacrimate sunt. Postquam
autem locuti sunt. precepit raguel occidi arie-
tem et parari convivium. Cumque hortaretur
eos discumbere ad prandium. thobias dixit.
Hic ego hodie non manducabo neque
bibam nisi prius petitionem meam confir-
mes et promittas michi dare saram filiam
tuam. Quo audito verbo raguel expa-
vit sciens quid evenit illis septem viris
et timere cepit ne forte huic similiter acci-
deret. Et cum nutaret et non daret ullum
petenti responsum. dixit ei angelus. No-
li timere dare eam isti quia huic timenti
deum debetur coniux filia tua. propterea
alius non potuit habere illam. Tunc di-
xit raguel. Non dubito quod deus preces
et lacrimas meas in conspectu suo admise-
rit. et credo quia ideo vos fecit venire ad me
ut ista coniungeretur cognationi sue secun-
dum legem moysi. Et nunc noli du-
bium gerere quod tibi eam tradam. Et appre-
hendens dexteram filie sue dextere thobie tra-
didit dicens. Deus abraham et deus ysaac
et deus iacob sit vobiscum et ipse coniungat
vos impleatque benedictionem suam in
vobis. Et accepta carta fecerunt conscriptio-
nem coniugii. Et post hoc epulati sunt
benedicentes deum. Vocavitque ad se
raguel annam uxorem suam et pre-
cepit ei ut alterum cubiculum prepararet. Et
introduxit in illud saram filiam suam.
Et lacrimata est. Dixitque ei. Forti ani-
mo esto filia. dominus celi det tibi gau-
dium pro tedio quod perpessa es. Postquam
vero cenaverunt introduxerunt iuvenem ad eam.
Recordatus itaque thobi- — VIII. —
as sermonum angeli protulit
de cassidili suo partem iecoris. po-
suitque eam super carbones vivos. Tunc
raphael angelus apprehendit demonium
et religavit eum in deserto superioris egyp-
ti. Tunc hortatus est virginem thobias
dixitque ei. Sara exsurge et deprecemur deum
hodie et cras et secundum cras. quia istis tribus
noctibus deo iungimur. tercia autem trans-
acta nocte in nostro erimus coniugio. Filii
quippe sanctorum sumus et non possumus
ita coniungi sicut gentes que ignorant
deum. Surgentes autem pariter instanter
orabant ambo simul ut sanitas daretur
eis. Dixitque thobias. Domine deus pa-
trum nostrorum benedicant te celi et terre et mare
et fontes et flumina. et omnes creature que
in eis sunt. Tu fecisti adam de limo ter-
re dedistique ei adiutorium evam. Et nunc
domine tu scis quia non luxurie causa ac-
cipio sororem meam. sed sola posteritatis
dilectione in qua benedicatur nomen
tuum in secula seculorum amen. Dixit itaque
sara. Miserere nobis domine miserere nobis.
et consenescamus ambo pariter sani. Et factum
est circa pullorum cantum. accersiri ius-
sit raguel servos suos et abierunt cum eo
ut foderent sepulchrum. Dicebat enim
ne simili modo evenerit ei quod et ceteris aliis
septem. qui sunt ingressi ad eam. Cumque
parassent fossam. reversus raguel ad uxo-
rem suam dixit. Mitte unam ancillam

lis suis et uideat si mortuus est ut sepeliam e
um antequam illucescat. Et misit unam ex
ancillis suis. Que ingressa cubiculum in
uenit eos saluos et incolumes secum pariter
dormientes. et reuersa nunciauit bonum nun
cium. Et benedixerunt dominum ragu
el scilicet et anna uxor eius et dixerunt.
Benedicimus te domine deus israel quia
non contigit nobis quemadmodum pu
tabamus. fecisti enim nobiscum misericordiam
tuam et exclusisti a nobis inimicum per
sequentem nos. Misertus autem duobus
unicis. Fac eos domine plenius benedice
re et sacrificium laudis tue tibi. et sue sani
tatis offerre ut cognoscat uniuersitas
gentium quia tu es deus solus in uniuersa
terra. Statimque precepit seruis suis ragu
el ut replerent foueam quam fecerant prius (ł impleret)
quam illucesceret. Uxori autem sue dixit ut in
strueret conuiuium et prepararet omnia que
in cibos erant iter agentibus necessaria.
Duas quoque uaccas pingues et quattuor
arietes occidi fecit et preparari epulas om
nibus uicinis suis cunctisque amicis. Et ad
iurauit raguel thobiam ut duas eb
domadas moraretur apud eum. De om
nibus autem que possidebat raguel dimi
diam partem dedit thobie. et fecit hanc
scripturam ut pars dimidia que supererat
post obitum eorum thobie dominio deueniret. (ł domino)

Tunc uocauit ad se thobi ix
as angelum quem quidem ho
minem existimabat. dixitque ei.
Azaria frater peto ut auscultes uerba
mea. Si me ipsum tradam tibi seruum. non
ero condignus prouidentie tue. Tamen ob
secro te. ut assumas tibi animalia siue
seruitia et uadas ad gabelum in rages ci
uitatem medorum reddasque ei cirogra
phum suum et recipias ab eo pecuniam
et roges eum uenire ad nuptias meas.
Scis enim ipse quoniam numerat dies pater
meus. et si tardauero una die plus contri
statur anima eius. Et certe uides quo
modo adiurauit me cuius adiuramentum (ł raguel)
tum spernere non possum. Tunc raphael
assumens quattuor ex seruis raguelis et
duos camelos. in rages ciuitatem medo
rum perrexit. Et inueniens gabelum dedit
ei cyrographum suum. et recepit ab eo om
nem pecuniam. indicauitque ei de thobia
filio thobie omnia que gesta sunt. fecitque
eum secum uenire ad nuptias. Cumque in
gressus esset domum raguelis. inuenit
thobyam discumbentem. Et exiliens o
sculati sunt se ad inuicem. Et fleuit ga
belus. benedixitque dominum et dixit. Benedicat
te dominus deus israel. quia filius es uiri
optimi et iusti et timentis deum et facientis
elemosinas et dicatur benedictio super uxo
rem tuam et super parentes uestros et uideatis
filios uestros et filios filiorum uestrorum usque
in tertiam et quartam generationem. et sit se
men uestrum benedictum a deo israel qui reg
nat in secula seculorum. Cumque omnes dixis
sent amen. accesserunt ad conuiuium. Sed
et cum timore domini nuptiarum conuiui
um exercebant.

X

Dum uero moras faceret thobias
causa nuptiarum sollicitus erat
pater eius thobias dicens. Pu
tas quare moratur filius meus aut
quare detentus est ibi. Putas ne gabe
lus mortuus est. et nemo reddit illi pecu
niam. Cepit autem contristari nimis ipse
et anna uxor eius cum eo. Et ceperunt
ambo simul flere. eo quod die statuto mi
nime reuerteretur filius eorum ad eos. Fle
bat igitur mater eius irremediabilibus
lacrimis atque dicebat. Heu me fili mi.
ut quid te misimus peregrinari. lumen
oculorum nostrorum. baculum senectutis no
stre. spem posteritatis nostre. Omnia simul
in te uno habentes. te non debuimus dimit
tere a nobis. Cui dicebat thobias. Ta
ce et noli turbari. sanus est filius noster. Sa
tis est fidelis uir ille cum quo misimus
eum. Illa autem nullomodo consolari
poterat. sed cotidie exiliens circumspicie
bat et circuibat omnes uias. per quas
spes remeandi uidebatur. ut procul ui
deret eum si fieri posset uenientem. At uero
raguel dicebat ad generum suum. Ma
ne hic et mittam nuncium salutis de te ad
thobiam patrem tuum. Cui thobias
ait. Ego noui quia pater meus et ma

ter mea modo dies computantur et cruciatur
spiritus eorum in ipsis. Cumque multis verbis
rogaret raguel thobiam et ille eum nul
la ratione vellet audire. tradidit ei saram
et dimidiam partem omnis substantie sue
in pueris in puellis in pecudibus in camelis in
vaccis et in pecunia multa et salvum atque
gaudentem dimisit eum a se dicens. An
gelus domini sanctus sit in itinere vestro. perducat
que vos incolumes et inveniatis omnia
recte circa parentes vestros et videant oculi
mei filios vestros priusquam moriar. Et ap
prehendentes parentes filiam suam oscu
lati sunt eam et dimiserunt ire monentes
eam honorare soceros diligere maritum.
regere familiam gubernare domum et se ipsam
irreprehensibilem exhibere. XI

Cumque reverterentur pervenerunt ad
charram que est in medio itine
re contra niniven undecimo die.
Dixitque angelus. Thobia frater scis quem
admodum reliquisti patrem tuum. Si
placet itaque tibi precedamus et lento gradu
sequantur iter nostrum familie simul cum con
iuge tua et cum animalibus. Cumque hoc
placuisset ut irent. dixit raphael ad tho
biam. Tolle tecum ex felle piscis. erit enim
necessarium. Tulit itaque thobias ex fel
le illo et abierunt. Anna vero sedebat se
cus viam cotidie in supercilio montis un
de respicere poterat de longinquo. Et dum
ex eodem loco specularetur adventum
eius vidit a longe et illico cognovit veni
entem filium suum. currensque nuncia
vit viro suo dicens. Ecce venit filius
tuus. Dixitque raphahel ad thobiam. At
ubi introieris domum tuam statim a
dora dominum deum tuum et gratias agens ei acce
de ad patrem tuum et osculare eum. Statimque
lini super oculos eius ex felle isto piscis
quem portas tecum. Scias enim quoniam
mox aperientur oculi eius et videbit pa
ter tuus lumen celi. et in aspectu tuo gau
debit. Tunc precucurrit canis qui simul
fuerat in via. et quasi nuncius blandi
mento sue caude gaudebat. Exsurgens
vero cecus pater cepit offendens pedi
bus currere. et data manu puero occur
rit obviam filio suo. Et suscipiens osculatus est
eum cum uxore sua. Et ceperunt ambo fle
re pre gaudio. Cumque adorassent deum et
gratias egissent consederunt. Tunc sumens tho
bias de felle piscis linivit oculos patris
sui. Et sustinuit quasi unam dimidiam
horam cepitque albugo ex oculis eius quasi
membrana ovi egredi. Quam apprehendens
thobyas traxit ab oculis eius. statimque
visum recepit. Et glorificabant deum ipse
videlicet et uxor eius et omnes qui sciebant
eum. Dicebatque thobias. Benedico te
domine deus israel. quoniam tu castigasti
me et tu sanasti me. Ecce video thobyam
filium meum. Ingressa est etiam post
dies septem sara uxor eius et omnes fami
lie et pecora sana et cameli et pecunia multa
nimis uxoris. sed et alia pecunia quam recepe
rat a gabelo. Et narravit parentibus suis
omnia beneficia dei que fecisset circa eum
per hominem qui eum duxerat. Veneruntque
achior et nabath consobrini thobie
gaudentes ad thobiam congratulantes ei
de omnibus bonis que circa illum ostenderat
deus et per septem dies epulantes cum gaudio
magno gavisi sunt. XII

Tunc vocavit thobias filium suum
dixitque ei. Quid possumus dare
viro isti sancto qui venit tecum. Re
spondensque thobias dixit patri suo. Pater
quam mercedem dabimus ei. Aut quid dignum
poterit esse beneficiis eius. Me duxit et
reduxit sanum. pecuniam a gabelo ipse
suscepit. uxorem me habere fecit. et demoni
um ab ea ipse compescuit. gaudium pa
rentibus eius ipse fecit. me ipsum a devoratione
piscis eripuit. te quoque fecit videre lumen
celi. et bonis omnibus per eum repleti sumus.
Quid illi ad hec dignum poterimus dare.
Sed peto te pater mi ut roges eum. si forte
dignabitur medietatem de omnibus que
allata sunt sibi assumere. Et vocantes
eum pater et filius tulerunt ~~eum~~ eum in
partem et rogare ceperunt ut dignaretur dimi
diam partem omnium que attulerant accep
tam habere. Tunc dixit eis occulte. Bene
dicite deum celi. et coram omnibus viventibus
confitemini ei. quia fecit vobiscum misericordiam

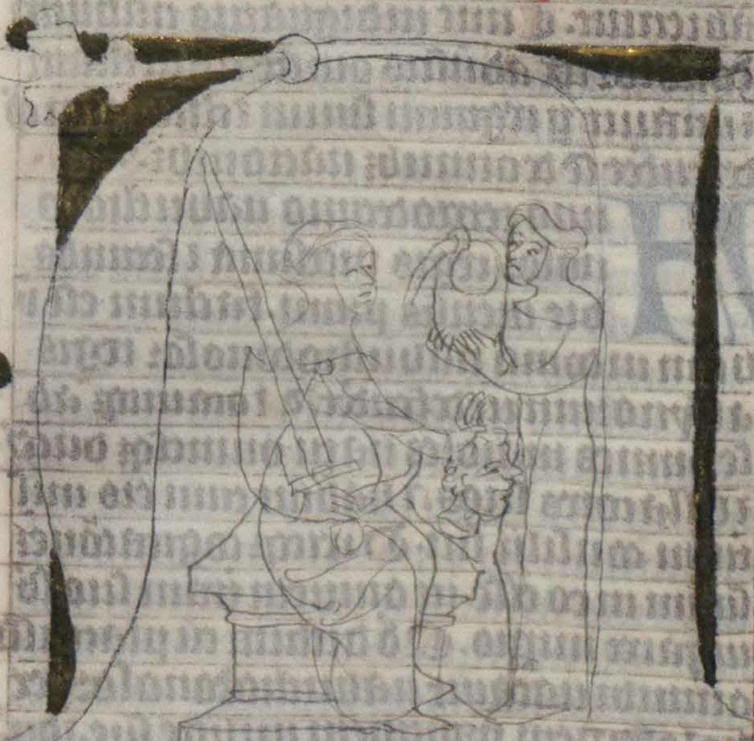
nam. Etenim sacramentum regis abscon
dere bonum est opera autem dei revelare et
confiteri honorificum est. Bona est oratio
cum ieiunio et elemosina magis quam the
sauros auri condere. quoniam elemosina
a morte liberat et ipsa est que purgat pecca
ta et facit invenire vitam eternam. Qui autem
faciunt peccatum et iniquitatem hostes sunt
anime sue. Manifesto ergo vobis verita
tem. et non abscondo a vobis sermonem
occultum. Quando orabas cum lacrimis
et sepeliebas mortuos et derelinquebas pran
dium tuum et mortuos abscondebas
per diem in domo tua et nocte sepeliebas
ego obtuli orationem tuam domino. Et
quia acceptus eras deo necesse fuit ut temp
tatio probaret te. Et nunc misit me dominus
ut curarem te. et Sarram uxorem filii tui a
demonio liberarem. Ego enim sum Ra
phahel angelus unus ex septem qui ad
stamus ante deum. Cumque hoc audissent
turbati sunt et trementes ceciderunt super
faciem suam. Dixitque eis angelus. Pax
vobis nolite timere. Etenim cum essem
vobiscum per voluntatem dei eram. Vide
bar quidem vobiscum manducare et bibere
sed ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus
videri non potest utor. Tempus est ut re
vertar ad eum qui me misit. Vos autem
benedicite dominum et enarrate omnia mirabi
lia eius. ipsum benedicite et cantate illi. Et
cum dixisset ab aspectu eorum ablatus — y her
est. et ultra eum videre non potuerunt. Tunc
prostrati per horas tres in faciem benedixe
runt deum. Et exsurgentes narraverunt
omnia mirabilia eius. XIII

Apperiens autem Thobias senior
os suum benedixit dominum et dixit.
Magnus es domine in eternum et in
omnia secula regnum tuum. quia tu flagel
las et salvas. deducis ad inferos et reducis
et non est qui effugiat manum tuam. Con
fitemini domino filii Israel et in conspectu
gentium laudate eum. quoniam ideo disper
sit vos inter gentes que ignorant eum ut
vos narretis mirabilia eius et faciatis
eos scire quia non est alius deus omnipo
tens preter eum. Ipse castigavit nos propter
iniquitates nostras et ipse salvabit nos propter
misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit vobis
cum et cum timore et tremore confitemini illi.
regemque seculorum exaltate in operibus vestris.
Ego autem in terra captivitatis mee confi
tebor illi quoniam ostendit maiestatem
suam in gentem peccatricem. Convertimini — y itaque
peccatores et facite iustitiam coram deo creden
tes quod faciat vobiscum misericordiam suam. Ego
autem et anima mea letabimur in eo. Bene
dicite dominum omnes electi eius agite dies le
titie et confitemini illi. Ierusalem civitas dei
castigavit te dominus in operibus manuum tuarum.
Confitere domino in bonis tuis et benedic
deum seculorum ut reedificet in te tabernacu
lum suum et revocet ad te omnes captivos
et gaudeas in omnia secula seculorum. Luce
splendida fulgebis. et omnes fines terre ado
rabunt te. Nationes ex longinquo
venient ad te. et munera deferentes adorabunt
dominum in te et terram in sanctificationem habebunt. — y tuam
Nomen enim magnum invocabunt in
te. Maledicti erunt qui contempserint te. et con
dempnati erunt qui blasphemaverint te.
benedictique erunt qui edificaverint te. Tu autem
letaberis in filiis tuis. quoniam omnes benedicentur
et congregabuntur ad dominum. Beati omnes erunt
qui diligunt te et qui gaudent super pace tu
a. anima mea benedic dominum. quoniam
liberavit Ierusalem civitatem suam a cunc
tis tribulationibus suis dominus deus noster.
Beatus ero si fuerint reliquie seminis mei
ad videndam claritatem Ierusalem. Porte
Ierusalem ex saphiro et smaragdo edificabuntur.
et ex lapide precioso omnis circuitus murorum
eius. Ex lapide candido et mundo omnes
platee eius sternentur. et per vicos eius alle
luia cantabitur. Benedictus dominus qui exalta
vit eam. ut sit regnum eius in secula seculo
rum super eam amen. XIIII

Et consummati sunt sermones Tho
bie. Et postquam illuminatus est
vixit annis quadraginta duobus
vidit et filios nepotum suorum. Completis
itaque annis centum duobus. sepultus est ho — y que
norifice in Ninive. Quinquaginta namque
sex annorum oculorum lumen amisit. sexage
narius vero recepit. Reliquum vero vite

sue in gaudio fuit. et cum bono profectu timo-
ris dei perrexit in pace. In hora autem mor-
tis sue vocavit ad se thobiam filium su-
um et septem iuvenes filios eius nepotes
suos. dixitque eis. Prope erit interitus ninive.
Non enim excidit verbum dei. Et fratres
nostri qui dispersi sunt a terra israhel revertentur
ad eam. Omnis autem deserta terra eius
replebitur et domus dei que est in ea incen-
sa reedificabitur. ibi revertentur omnes
timentes deum. Et relinquent gentes ydo-
la sua et venient in ierusalem et inhabitabunt
eam et gaudebunt in ea omnes reges terre
adorantes regem israel. Audite ergo filii mei
patrem vestrum. Servite domino in timore
et veritate et inquirite ut faciatis que placi-
ta sunt illi et filiis vestris mandate ut faci-
ant iusticias et elemosinas ut sint memo-
res dei et benedicant eum in omni tempore
in veritate et in tota virtute sua. Nunc ergo
filii audite me et nolite manere hic. sed
quacumque die sepelieritis matrem vestram
circa me in uno sepulchro. ex eo dirigite
gressus vestros ut exeatis hinc. Video enim
quia iniquitas eius finem dabit ei.
Factum est autem post obitum matris
sue thobias abscessit ex ninive cum uxo-
re sua et filiis et filiorum filiis et reversus
est ad soceros suos invenitque eos incolo-
mes in senectute bona et curam eorum ges-
sit. Et ipse clausit oculos eorum et omnem
hereditatem domus raguel ipse percepit.
viditque quintam generationem filios fili-
orum suorum. Et completis annis nona-
ginta et novem in timore domini cum
gaudio sepelierunt eum. Omnis autem
cognatio eius. Et omnis generatio illa
in bona vita et in sancta conversatione perman-
sit. ita ut accepti essent tam deo quam homi-
nibus et cunctis habitatoribus terre. Ex-
plicit liber thobie. Incipit prologus
in librum Iudith.

Apud hebreos liber Iudith inter agio-
grapha legitur cuius aucto-
ritas ad roboranda illa que
in contentionem veniunt minus ydonea
iudicatur. Chaldeo tamen sermone con-
scriptus inter historias computatur. Sed
quia hunc librum synodus nicena in
numero sanctarum scripturarum legitur com-
putasse. acquievi postulationi vestre immo
exactioni et sepositis occupationibus qui-
bus vehementer arcebar. huic unam
lucubratiunculam dedi magis sensum ex
sensu quam ex verbo verbum transferens.
Multorum codicum varietatem vitio-
sissimam amputavi sola ea que intel-
ligentia integra in verbis chaldeis inve-
nire potui latinis expressi. Accipite ita-
que Iudith viduam castitatis exemplum
et triumphali laude perpetuis eam preco-
niis declarate. Hanc enim non solum
feminis sed et viris imitabilem dedit. qui
castitatis eius remunerator virtutem ei
talem tribuit ut invictum ab omnibus
hominibus vinceret et insuperabilem supera-
ret. Explicit prologus libri Iudith.
Incipit liber Iudith. Capitulum .i.

Arphaxat itaque rex medorum subiugave-
rat multas gentes imperio suo ipse edi-
ficavit civitatem potentissimam quam ap-
pellavit ecbathanis ex lapidibus qua-
dratis et sectis. Fecit muros eius in altitu-
dine cubitorum septuaginta et in latitu-
dine cubitorum triginta. Turres vero eius
posuit in altitudine cubitorum centum.
Per quadrum vero earum latus utrumque
vicenorum pedum spacio tendebatur. Po-
suitque portas eius in altitudine turrium
et gloriabatur quasi potens in potentia ex-

exercitus sui in gloria quadrigarum suarum.
Anno igitur duodecimo regni sui Nabu
chodonosor rex Assyriorum qui regnabat
in Ninive civitate magna pugnavit con
tra Arphaxat et obtinuit eum in campo
magno qui appellatur Ragau circa Eu
fraten et Tygrim et Iadason in campo E
rioch regis Elicorum. Tunc exaltatum
est regnum Nabuchodonosor et cor eius e
levatum est et misit ad omnes qui habi
tabant in Cilicia et Damasco et Libano et ad
gentes que sunt in Carmelo et Cedar et in
habitantes Galileam et in campo magno
Hesdrelon et ad omnes qui erant in Samari
a et trans flumen Iordanem usque Ierusalem
et omnem terram Yesse quousque perveniatur ad
montes Ethiopie. Ad hos omnes misit
nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum.
Qui omnes uno animo contradixerunt et
remiserunt eos vacuos ac sine honore
abiecerunt. Tunc indignatus Nabucho
donosor rex adversus omnem terram illam
iuravit per regnum suum et thronum quod
defenderet se de omnibus nationibus. II.

Anno tertiodecimo Nabuchodo
nosor regis vicesima et secunda
die mensis primi factum est ver
bum in domo Nabuchodonosor regis
Assyriorum ut defenderet se. Convocavitque ad
se omnes maiores natu omnesque duces
et bellatores suos et habuit cum eis mis
terium consilii sui. Dixitque cogitationem
suam in eo esse ut omnem terram suo sub
iugaret imperio. Quod dictum cum placuisset
omnibus vocavit Nabuchodonosor rex
Holofernem principem militie sue et dix
it. Egredere adversus omne regnum occiden
tis et contra eos precipue qui contempserunt
imperium meum. Non parcet oculus
tuus ulli regno omnemque urbem munitam
subiugabis michi. Tunc Holofernes vo
cavit duces et magistratus virtutis As
syriorum et dinumeravit viros in expe
ditione sicut precepit ei rex centum viginti
milia peditum pugnatorum et equites
et sagittarios duodecim milia. Omnemque
expeditionem suam fecit preire in multitu
dine innumerabilium camelorum cum his
que exercitibus sufficerent copiose boum quoque
armenta gregesque ovium quorum non erat
numerus. Frumentum ex omni Syria in
transitu suo comparari constituit. Aurum
vero et argentum de domo regis assumpsit
multum nimis. Et profectus est ipse et omnis
exercitus cum quadrigis et equitibus et sag
ittariis. Qui cooperuerunt faciem terre sicut
locuste. Cumque pertransisset fines Assyrio
rum venit ad magnos montes Ange qui
sunt in sinistro Cilicie. Ascenditque omnia
castella eorum et obtinuit omnem munitionem.
Effregit autem civitatem opinatissimam
Melothi predavitque omnes filios
Tharsis et filios Ismael qui erant contra fa
ciem deserti et ad austrum terre Celeon. Et
transivit Eufraten et venit in Mesopotamiam
et fregit omnes civitates excelsas que erant
ibi a torrente Mambre usque quo perveniatur
ad mare. Et occupavit terminos eius a
Cilicia usque ad fines Iaphet qui sunt ad
austrum. Abduxitque omnes filios Ma
dian et predavit omnem locupletationem
eorum omnesque resistentes sibi occidit
in ore gladii. Et post hec ascendit in cam
pos Damasci in diebus messis et succendit
omnia sata omnesque arbores et vineas
incidi fecit. Et cecidit timor illius super
omnes inhabitantes terram. III.

Tunc miserunt legatos suos uni
versarum urbium et provinciarum
reges et principes Syrie scilicet et
Mesopotamie et Syrie Sobal et Libie atque Cili
cie. Qui venientes ad Holofernem dixe
runt. Desinat indignatio tua super nos.
Melius est enim ut viventes serviamus
Nabuchodonosor regi magno et subditi
simus tibi quam morientes cum interitu
nostro ipsi servitutis nostre dampna patiamur.
Omnis civitas nostra omnisque possessio
omnes montes et colles et campi armenta
boum greges ovium caprarumque equorum
camelorumque et universe facultates nostre
atque familie in conspectu tuo sunt. Omnia
sub lege tua. Nos etiam et filii nostri servi
tui sumus. Veni nobis pacificus domi
nus et utere servitio nostro sicut placuerit
tibi. Tunc descendit de montibus cum eq

tibus et in virtute magna et optinuit omnem civitatem et omnem munitionem eorum. De omnibus autem urbibus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum. Tantusque metus provinciis illis incubuit, ut inhabitatores principes et honorati simul cum populis exirent obviam venienti, excipientes eum cum coronis et lampadibus, ducentes choros in tympanis et tibiis. Nec ista tamen facientes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit. Preceperat enim illi Nabuchodonosor rex ut omnes deos terre exterminaret, videlicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus que potuissent Holofernis potentia subiugari. Pertransiens autem Syriam Sobal et omnem Apamiam omnemque Mesopotamiam venit ad Ydumeos in terram Gabaa, accepitque civitates eorum et sedit ibi per triginta dies, in quibus diebus adunari precepit universum exercitum virtutis sue.

IIII.

Tunc audientes hec filii Israhel qui habitabant terram Iuda timuerunt valde a facie eius. Tremor etiam et horror invasit sensus eorum, ne hoc faceret Ierusalem et templo Domini quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum. Et miserunt in omnem Samariam per circuitum usque Iericho, et preoccupaverunt omnes vertices montium, et muris circumdederunt vicos suos et congregaverunt frumenta in preparationem pugne. Sacerdos etiam Eliachim scripsit ad universos qui erant contra Hesdrelon que est contra faciem campi magni iuxta Dothaim, et universis per quos transitus esse poterat, ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad Ierusalem, et illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes. Et fecerunt filii Israhel secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Heliachim. Et clamavit omnis populus ad Dominum instantia magna, et humiliaverunt animas suas in ieiuniis ipsi et mulieres illorum. Et induerunt se sacerdotes ciliciis, et infantes prostraverunt contra faciem templi Domini, et altare Domini operuerunt cilicio. Et clamaverunt ad Dominum filii Israhel unanimiter ne darentur in predam infantes eorum et uxores eorum in divisionem et civitates eorum in exterminium et sancta eorum in pollutionem. Tunc Heliachim sacerdos Domini magnus circuivit omnem Israhel, allocutusque est eos dicens: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes in ieiuniis et orationibus in conspectu Domini. Memores estote Moysi servi Domini, qui Amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo et in clipeis suis et in curribus suis et in equitibus suis non ferro pugnando sed precibus sanctis orando deiecit. Sic erunt universi hostes Israhel, si perseveraveritis in hoc opere quod cepistis. Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes Dominum permanebant in conspectu Domini, ita ut etiam hii qui holocausta Domino offerebant precincti ciliciis offerrent sacrificia Domino, et erat cinis super capita eorum. Et ex toto corde suo omnes orabant Deum ut visitaret populum suum Israhel.

V.

Nuntiatumque est Holoferni principi militie Assyriorum quod filii Israhel prepararent se ad resistendum ac montium itinera conclusissent. Et furore nimio exarsit in iracundiam magnam, vocavitque omnes principes Moab et duces Ammon, et dixit eis: Dicite michi quis sit populus iste qui montana obsidet, aut que et quales et quante sint civitates eorum, que etiam sit virtus eorum aut que sit multitudo eorum vel quis rex militie illorum, aut quare pre omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt nos et non exierunt obviam nobis ut susciperent nos cum pace. Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait: Si dignaris audire, domine mi, dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto qui in montanis habitat, et non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste ex progenie Chaldeorum est. Hic primum in Mesopotamia habitavit, quia noluerunt sequi deos patrum suorum qui erant in terra Chaldeorum. Deserentes itaque cerimonias patrum suorum que in multitudine deorum erant, unum Deum celi coluerunt. Qui

et precepit eis ut exirent inde et habitarent in
chanaam. Cumque operuisset omnem terram
fames. descenderunt in egiptum illicque per
quadringentos annos sic multiplicati
sunt. ut dinumerari eorum non posset exer
citus. Cumque gravasset eos rex egipti atque
in edificationibus urbium suarum in luto
et latere subiugasset eos clamaverunt ad do
minum suum. et percussit totam egiptum pla
gis variis. Cumque eiecissent eos a se egi
ptii et cessasset plaga ab eis. et iterum vellent
eos capere et ad suum servitium revocare
fugientibus his deus celi mare aperuit.
ita ut hinc inde aque quasi murus solida
rentur. ut isti pede sicco fundum maris per
ambulando transirent. In quo loco dum
innumerabilis exercitus egiptiorum eos perse
queretur. ita aquis copertus est ut non re
maneret vel unus qui factum posteris nunci
aret. Egressi autem mare rubrum de
serta syna montis occupaverunt in quibus
numquam homo habitare potuit vel fi
lius hominis requievit. Illic fontes
amari obdulcati sunt eis ad bibendum. et per
annos quadraginta annonam de ce
lo consecuti sunt. Ubicumque ingressi sunt
sine arcu et sagitta et absque scuto et gla
dio deus eorum pro eis pugnavit et vicit. Et
non fuit qui insultaret populo isti. nisi quando
recessit a cultura dei sui. Quotienscumque
autem preter ipsum deum suum alium colue
runt. dati sunt in predam et in gladium et
in obprobrium. Quotienscumque autem pe
nituerunt se recessisse a cultura dei sui. de
dit eis deus celi virtutem resistendi. De
nique chananeum regem et iebuseum et
phereseum et etheum et eveum et amorre
um et omnes potentes in esebon prostra
verunt et terras eorum et civitates eorum ipsi posse
derunt. et usque dum peccassent in conspectu
dei sui. erant cum illis bona. Deus enim
illorum odit iniquitatem. Nam et ante
hos annos cum recessissent a via quam de
derat eis deus ut ambularent in ea. extermina
ti sunt preliis multis nationibus et pluri
mi eorum captivi abducti sunt in terram non
suam. Nuper autem reversi ad dominum deum suum
ex dispersione qua dispersi fuerant aduna
ti sunt et ascenderunt montana hec omnia et
iterum possident ierusalem ubi sunt sancta sanctorum.
Nunc ergo mi domine. perquire si est aliqua
iniquitas eorum in conspectu dei eorum et ascen
damus ad illos. quoniam tradens tradet
illos dominus deus eorum tibi et subiugati erunt
sub iugo potentie tue. Si vero non est offen
sio populi huius coram deo suo non pote
rimus resistere illis. quoniam deus eorum defen
det illos et erimus in obprobrium universe
terre. Et factum est cum cessasset loqui achi
or verba hec irati sunt omnes magnates
holofernis. et cogitabant interficere eum
dicentes ad alterutrum. Quis est iste qui fi
lios israel dicat posse resistere regi nabucho
donosor et exercitibus eius. homines inermes
et sine virtute et sine peritia artis pugne.
Ut ergo agnoscat achior quia fallit nos
ascendamus in montana. et cum capti
fuerint potentes eorum tunc cum eisdem gla
dio transfodiatur. ut sciat omnis gens quoniam
nabuchodonosor deus terre est. et preter
ipsum alter non est. VI.

Factum est autem cum cessassent loqui
indignatus holofernes vehementer
dixit ad achior. Quoniam prophetas
ti nobis dicens quod gens israel defendatur
a deo suo. ut ostendam tibi quia non est deus
nisi nabuchodonosor. cum percusserimus et
eos omnes sicut hominem unum. tunc et ipse
cum illis assiriorum gladio interibis et omnis
israel tecum perditione disperiet. et probabis quoniam
nabuchodonosor dominus sit universe terre.
Tuncque gladius militie mee pertransiet
latera tua et confixus cades inter vulnera
tos israel. et non respirabis ultra donec exter
mineris cum illis. Porro autem si pro
phetiam tuam veram existimas non con
cidat vultus tuus et pallor qui faciem
tuam obtinuit abscedat a te. si verba mea
hec putas impleri non posse. Ut autem
noveris quia simul cum illis experieris hec.
ecce ex hac hora populo illorum sociaberis ut
dum dignas gladii mei penas exceperint
ipse simul ultioni subiaceas. Tunc
holofernes precepit servis suis ut compre
henderent achior et ducerent eum in bethu
liam et traderent eum in manus filiorum israel.

Et accipientes eum servi Holofernis profecti sunt per campestria. Sed cum appropinquassent ad montana exierunt contra eos fundibularii. Illi autem divertentes a latere montis ligaverunt Achior ad arborem manibus et pedibus et sic vinctum restibus dimiserunt eum et reversi sunt ad dominum suum. Porro filii Israel descendentes de Bethulia venerunt ad eum. Quem solventes duxerunt ad Bethuliam atque in medio populi illum statuentes percontati sunt quid rerum esset quod illum vinctum Assyrii reliquissent. In diebus illis erant illic principes Ozias filius Micha de tribu Symeon et Charmi qui et Gothoniel. In medio itaque seniorum et in conspectu omnium Achior dixit omnia que locutus ipse fuerat ab Holoferne interrogatus et qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum et quemadmodum ipse Holofernes iratus iussisset eum Israhelitis hac de causa tradi, ut dum vicerit filios Israel tunc et ipsum Achior diversis iubeat suppliciis interire propter quod dixisset deus celi defensor eorum est. Cumque universa Achior exposuisset omnis populus cecidit in faciem suam adorantes dominum et communi lamentatione ac fletu unanimes preces suas domino effuderunt dicentes. Domine deus celi et terre intuere superbiam illorum et respice ad nostram humilitatem et faciem sanctorum tuorum attende et ostende quia non derelinquis presumentes de te et presumentes de se et de sua virtute gloriantes humilias. Finito itaque fletu et per diem populorum oratione completa consolati sunt Achior dicentes. Deus patrum nostrorum cuius tu virtutem predicasti ipse remunerator tibi hanc dabit vicissitudinem ut eorum tu magis interitum videas. Cum ergo dominus deus noster dederit hanc libertatem servis suis, sit et tecum deus in medio nostri, ut sicut placuerit tibi ita cum tuis omnibus converseris. Tunc Ozias finito consilio suscepit eum in domum suam et fecit cenam magnam et vocatis omnibus presbiteris simul expleto ieiunio refecerunt. Postea vero convocatus omnis populus per totam noctem intra ecclesiam oraverunt petentes auxilium a deo Israel.

VII

Holofernes autem altera die precepit exercitibus suis ut ascenderent contra Bethuliam. Erant autem pedites bellatorum centum viginti milia et equites duodecim milia preter expeditiones virorum illorum quos occupaverat captivitas et abducti fuerant de provinciis et urbibus universe iuventutis. Et omnes pariter paraverunt se ad pugnam contra filios Israhel. Et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem qui respicit Dothaim a loco qui dicitur Belma usque ad Chelmon qui est contra Hesdrelon. Filii autem Israel ut viderunt multitudinem illorum prostraverunt se super terram mittentes cinerem super capita sua unanimes orantes ut deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum Israel. Et assumentes arma sua bellica sederunt per loca que angusti tramitis tramitem dirigunt inter montuosa et erant custodientes ea tota die ac nocte. Porro Holofernes circuit per girum repperit quod fons qui influebat aqueductum illorum a parte australi extra civitatem dirigeret et precepit incidi aqueductum illorum. Erant tamen non longe a muris fontes ex quibus furtim videbantur haurire aquam ad refocillandum potius quam ad potandum. Sed et filii Ammon et Moab accesserunt ad Holofernem dicentes Filii Israel non in lancea nec in sagitta confidunt sed montes defendunt illos et muniunt illos colles in precipitio constituti. Ut ergo sine congressione pugne possis superare eos pone custodes fontium ut non hauriant ex eis et sine gladio interficies eos vel certe fatigati tradent civitatem suam quam putant in montibus positam superari non posse. Et placuerunt verba hec coram Holoferne et coram omnibus satellitibus eius et constituit per girum centenarios per singulos fontes. Cumque ista custodia per viginti diesconfuisset expleta defecerunt cisterne et collectiones aquarum omnibus inhabitantibus Bethuliam ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel una die, quia ad mensuram dabatur populis aqua cotidie.

Tunc ad oziam congregati omnes viri
femineque iuvenes et parvuli simul omnes
una voce dixerunt. Iudicet dominus inter nos
et te quoniam fecisti in nos mala nolens lo
qui cum assyriis pacifice et propter hoc vendi
dit nos deus in manibus eorum. et ideo non est
qui adiuvet cum prosternimur ante o
culos eorum in siti et perditione magna.
Et nunc congregate universos qui in civi
tate sunt ut sponte nos tradamus omnes
populo holofernis. Melius est enim ut cap
tivi benedicamus dominum viventes quam mo
riamur et simus obprobrium omni car
ni cum viderimus uxores nostras et infantes
nostros mori ante oculos nostros. Contesta
mur hodie celum et terram et deum patrum
nostrorum qui ulciscitur nos secundum peccata
nostra ut ita tradatis civitatem in manu
militie holofernis et sit finis noster brevis
in ore gladii qui longior efficitur in ari
ditate sitis. Et cum hec dixissent factus
est fletus et ululatus magnus in ecclesia
magna omnibus et per multas horas una
voce clamaverunt ad deum dicentes. Pec
cavimus cum patribus nostris iniuste egi
mus iniquitatem fecimus. Tu quia pi
us es miserere nostri aut in tuo flagello vin
dica iniquitates nostras et noli tradere con
fitentes te populo qui ignorat te. ut non di
cant inter gentes ubi est deus eorum. Et cum
fatigati hiis clamoribus et hiis fletibus
lassati siluissent. exurgens ozias infu
sus lacrimis dixit. Equo animo esto
te fratres et hos quinque dies expectemus
a domino misericordiam. Forsitan indignatio
nem suam abscidet. et dabit gloriam nomi
ni suo. Si autem transactis quinque diebus
non venerit adiutorium faciemus hec verba
que locuti estis. ·viii·

Et factum est cum audisset hec verba
Iudith vidua que erat filia me
rari filii ydox filii ioseph filii o
zie filii elay filii iamnor filii gedeon filii
raphaim filii achitob filii melchie filii e
nam filii nathanie filii salathiel filii
symeon filii ruben. et vir eius fuit ma
nasses qui mortuus est in diebus messis
ordeacee. Instabat enim super alligantes
manipulos in campo et venit estus super ca
put eius. et mortuus est in bethulia civitate
sua et sepultus est illic cum patribus suis.
Erat autem iudith relicta eius vidua iam
annis tribus et mensibus sex. et in superioribus do
mus sue fecit sibi secretum cubiculum in
quo cum puellis suis clausa morabatur.
et habens super lumbos suos cilicium ieiu
nabat omnibus diebus vite sue preter sabbata
et neomenias et festa domus israel. Erat autem
eleganti aspectu nimis cui vir suus reli
querat divicias multas et familiam copio
sam ac possessiones armentis boum et gre
gibus ovium plenas. Et erat hec in omnibus
famosissima quoniam timebat deum valde.
nec erat qui loqueretur de illa verbum mali.
Hec itaque cum audisset quoniam ozias promisis
set quod transacto quinto die traderet civitatem
misit ad presbiteros cambri et charmi et
venerunt ad illam et dixit illis. Quod est hoc
verbum in quo consensit ozias ut traderet civi
tatem assyriis. si intra quinque dies non
venerit nobis adiutorium. Et qui estis
vos qui temptastis dominum. Non est iste ser
mo qui misericordiam provocet. sed potius qui iram
excitet et furorem accendat. Posuistis
vos tempus miserationis domini et in arbi
trium vestrum diem constituistis ei. Sed quia pa
tiens est dominus in hoc ipso peniteamus et
indulgentiam eius cum lacrimis postulemus.
Non enim quasi homo sic deus comminabitur
neque sicut filius hominis ad iracun
diam inflammabitur. Et ideo humiliemus
illi animas nostras et in spiritu contrito et hu
miliato servientes illi. dicamus flentes
domino ut secundum voluntatem suam sic faciat
nobiscum misericordiam suam. et sicut conturbatum est cor no
strum in superbia eorum. ita etiam de nostra humi
litate gloriemur. quia non secuti sumus pec
cata patrum nostrorum qui dereliquerunt deum suum
et adoraverunt deos alienos pro quo scelere
dati sunt in gladium et in rapinam et in con
fusionem inimicis suis. Nos autem alte
rum deum nescimus preter ipsum. Expectemus
humiles consolationem eius et exquiret sangui
nem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum. et
humiliabit omnes gentes quecumque insur
gunt contra nos et faciet illas sine honore

Et nunc fratres quoniam vos qui estis pres-
byteri in populo dei ex vobis pendet anima
eorum ad eloquium vestrum corda eorum eri-
gite ut memores sint quia temptati
sunt patres nostri ut probarentur si vere colerent
deum suum. Memores esse debent quomodo
pater noster Abraham temptatus est et per multas tribu-
lationes probatus amicus dei effectus est.
Sic Ysaac sic Iacob sic Moyses et omnes
qui placuerunt deo per multas tribulatio-
nes transierunt fideles. Illi autem qui temp-
tationes non susceperunt cum timore do-
mini et impatientiam suam et improperium mur-
murationis sue contra dominum protulerunt ex-
terminati sunt ab exterminatore et a serpen-
tibus perierunt. Et nos ergo non ulciscamur
nos pro his que patimur. Sed reputantes
peccatis nostris hec ipsa minora esse supplicia et
flagella domini quasi servi domini qui corripi-
mur ad emendationem non ad perditionem
nostram evenisse credamus. Et dixerunt
Ozyas illi et presbyteri. Omnia que locuta
es vera sunt et non est in sermonibus tuis
ulla reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis
quoniam tu mulier sancta es et timens deum.
Et dixit illis Iudith. Sicut quod loqui potui
dei esse cognoscitis ita quod facere disposui pro-
bate si ex deo est et orate ut firmum faciat
consilium meum deus. Stabitis enim vos
ad portam nocte ista et ego exeam cum a-
bra mea et orate sicut dixistis in diebus
quinque respiciat dominus populum suum Israel.
Vos autem nolo ut scrutemini actum
meum et usque dum renuntiem vobis ni-
chil aliud fiat nisi oratio pro me ad dominum deum
nostrum. Et dixit ad eam Ozyas princeps Iu-
de. Vade in pace et dominus sit tecum in ultio-
nem inimicorum nostrorum. Et revertentes
abierunt. IX

Quibus abscedentibus Iudith ingres-
sa est oratorium suum et induens
se cilicio et posuit cinerem super capu-
tum et prosternens se domino clamabat
ad dominum dicens. Domine deus patris mei
Symeon qui dedisti illi gladium in defen-
sionem alienigenarum qui violatores ex-
titerunt in coinquinatione sua et denuda-
verunt femur virginis in confusionem et

dedisti mulieres eorum in predam et filias eo-
rum in captivitatem et omnem predam in
divisionem servis tuis qui zelaverunt zelum
tuum. Subveni queso domine deus meus vidue.
Tu enim fecisti priora et illa post illa co-
gitasti et hoc factum est quod ipse voluisti.
Omnes enim vie tue parate sunt et tua
iudicia in providentia tua posuisti. Respi-
ce castra Assyriorum nunc sicut tunc
castra Egyptiorum videre dignatus es quando
post servos tuos armati currebant con-
fidentes in quadrigis et in equitatu suo
et in multitudine bellatorum. Sed aspexisti
super castra eorum et tenebre fatigaverunt eos.
Tenuit pedes eorum abyssus et aque operue-
runt eos. Sic fiant et isti domine qui con-
fidunt in multitudine sua et in curribus
suis et in contis et in sagittis suis et gloriantur
in lanceis et nesciunt quia tu ipse es deus
qui conteris bella ab initio et dominus nomen
est tibi. Erige brachium tuum sicut ab
initio et allide virtutem illorum in virtute
tua. Cadat virtus eorum in iracundia tua
qui promittunt se violare sancta tua et
polluere tabernaculum nominis tui et de-
icere gladio suo cornu altaris tui. Fac
domine ut gladio proprio eius superbia am-
putetur. Capiatur laqueo oculorum suo-
rum in me et percuties eum ex labiis cari-
tatis mee. Da michi in animo constantiam
ut contempnam eum et virtutem eius ut
evertam illum. Erit enim memoria-
le nominis tui cum manus femine deie-
cerit eum. Non enim in multitudine
est virtus tua domine neque in equorum viribus
voluntas tua. nec superbi ab initio pla-
cuerunt tibi. Sed humilium et mansue-
torum tibi semper placuit deprecatio. Deus
celorum creator aquarum et dominus totius crea-
ture exaudi me miseram deprecantem
et de tua misericordia presumentem. Memento do-
mine testamenti tui et da verbum in ore
meo et in corde meo consilium corrobora
ut domus tua in tua sanctificatione perma-
neat. et omnes gentes agnoscant quia
tu es deus et non est alius preter te.
Factum est autem cum X
cessasset clamare ad dominum. sur-

rexit de loco in quo iacuerat prostrata co
ram domino. Uocavitque abram suam et
descendens in domum suam abstulit a
se cilicium et exuit se indumento vidui
tatis sue. et lavit corpus suum et unxit se
myrra optima et discriminavit crinem ca
pitis sui et imposuit mitram super caput
suum. Et induit se vestimentis iocun
ditatis sue. induitque sandalia pedibus su
is. assumpsitque dextraliola et lilia et inaures
et anulos et omnibus ornamentis suis or
navit se. Cui etiam dominus contulit
splendorem. quoniam omnis ista compositio
non ex libidine sed ex virtute pendebat. Et
ideo dominus hanc in illam pulchritudinem am
pliavit ut incomparabili decore omnium ocu
lis appareret. Imposuit itaque abre sue as
copam vini et vas olei et polentam et palatas
et panes et caseum et profecta est. Cumque
venissent ad portam civitatis invenerunt
expectantem oziam et presbiteros civitatis.
Qui cum vidissent eam stupentes mi
rati sunt nimis pulchritudinem eius.
Nichil tamen interrogantes eam dimi
serunt transire dicentes. Deus patrum
nostrorum det tibi gratiam et omne consilium cor
dis tui sua virtute corroboret et glorietur su
per te ierusalem. et sit nomen tuum in numero sanc
torum et iustorum. Et dixerunt hii qui illic
erant omnes una voce fiat fiat. Iudith
vero orans dominum transiit per portas ipsa
et abra eius. Factum est autem cum des
cenderet montem circa ortum diei occurre
runt ei exploratores assyriorum et tenue
runt eam dicentes. Unde venis aut quo
vadis? Que respondit. Filia sum hebre
orum. Ideo ego fugi a facie eorum quoniam
futurum agnovi quod dentur vobis in
depredationem pro eo quod contempnentes vos
noluerunt ultro tradere seipsos ut inve
nirent misericordiam in conspectu vestro. Hac de cau
sa cogitavi mecum dicens. Vadam ad
faciem principis holofernis ut indicem
illi secreta illorum et ostendam illi quo
aditu possit obtinere eos ita ut non ca
dat vir unus de exercitu eius. Et cum
audissent viri illi verba eius considera
bant faciem eius et erat in oculis eorum

stupor quoniam mirabantur pulchritudi
nem eius nimis. Et dixerunt ad eam. Con
servasti animam tuam eo quod tale repperisti con
silium ut descenderes ad dominum nostrum. Hoc
autem scias quoniam cum steteris in conspectu
eius bene tibi faciet et eris gratissima in cor
de eius. Duxeruntque illam ad tabernacu
lum holofernis et annuntiaverunt eam.
Cumque intrasset ante faciem eius sta
tim captus est in suis oculis holofernes.
Dixeruntque ad eum satellites eius. Quis
contempnat populum hebreorum qui tam de
coras mulieres habent ut non pro his
merito pugnare contra eos debeamus.
Videns itaque iudith holofernem seden
tem in canopeo quod erat ex purpura et au
ro et smaragdo et lapidibus pretiosis intex
to et cum in faciem eius intendisset adora
vit eum prosternens se super terram. Et ele
vaverunt illam servi holofernis iuben
te domino suo. XI

Tunc holofernes dixit ei. Equo
animo esto et noli pavere in corde
tuo quoniam ego numquam no
cui viro qui voluit servire nabucho
donosor regi. Populus autem tuus si non
contempsisset me non levassem lanceam
meam super illum. Nunc autem dic mi
chi qua ex causa recessisti ab illis et placuit ti
bi ut venires ad nos? Et dixit iudith. Su
me verba ancille tue quoniam si tu secu
tus fueris verba ancille tue perfectam rem
faciet dominus tecum. Vivit enim nabu
chodonosor rex terre et vivit virtus eius que
est in te ad correctionem omnium animarum
viventium. quoniam non solum homines ser
viunt illi per te sed et bestie terre obtemperant illi.
Nuntiatur enim industria animi
tui universis gentibus et indicatum est omni
seculo quoniam tu solus bonus et potens es
in omni regno eius et disciplina tua omnibus
provinciis predicatur. Nec et hoc latet quod lo
cutus est achior. nec illud ignoratur quod
ei iusseris evenire. Constat enim deum
nostrum sic peccatis offensum ut manda
verit per prophetas suos ad populum quod traderet
eum pro peccatis suis. Et quoniam sciunt se offen
disse dominum deum suum filii israel. tremor

nius super ipsos est. Insuper etiam fames
invasit eos et ab ariditate aque iam inter
mortuos computantur. Denique hoc or-
dinant ut interficiant pecora sua et sangui-
nem eorum bibant et sancta domini sui que
precepit deus non contingi in frumento vino
et oleo hec cogitaverunt impendere et volunt
consumere que nec manibus deberent contingere.
Ergo quoniam hec faciunt certum est
quod in perditionem dabuntur. Quod ego an-
cilla tua cognoscens fugi ab illis et misit
me deus hec ipsa nuntiare tibi. Ego autem
ancilla tua deum colo etiam nunc apud
te. Et exiet ancilla tua et orabit deum et di-
cet michi quando eis reddet peccatum suum. et
veniens nuntiabo tibi ita ut ego addu-
cam te per mediam ierusalem et habebis omnem
populum israel sicut oves quibus non est pastor
et non latrabit vel unus contra te. quoniam
hec michi dicta sunt per providentiam dei. Et
quoniam iratus est illis deus. hec ipsa mis-
sa sum nuntiare tibi. Placuerunt autem
omnia verba hec holoferni et coram pueris
suis et mirabantur ad sapientiam eius et di-
cebant alter ad alterum. Non est talis
mulier super terram in aspectu in pulchri-
tudine et in sensu verborum. Et dixit ad il-
lam holofernes. Benefecit deus qui mi-
sit te ante populum ut des illum tu in mani-
bus nostris. Et quoniam bona est promissio
tua. si fecerit hoc michi deus tuus. erit et meus
deus et tu in domo nabuchodonosor mag-
na eris et nomen tuum nominabitur
in universa terra. XII

Tunc iussit eam introire ubi repo-
siti erant thesauri eius et iussit
illic manere eam. et constituit
quid daretur ei de convivio suo. Cui re-
spondit iudith et dixit. Nunc non potero
manducare ex his que michi precipis
tribui ne veniat super me offensio. Ex his
autem que mihi detuli manducabo. Cui ho-
lofernes ait. Si defecerint tibi ista que te-
cum detulisti. quid faciemus tibi. Et dixit
iudith. Vivit anima tua domine quoniam
non expendet omnia hec ancilla tua do-
nec faciet deus in manu mea hec que cogi-
tavi. Et induxerunt illam servi eius in
tabernaculum quo preceperat. Et petiit dum
introiret ut daretur ei copia nocte et ante
lucem egrediendi foras ad orationem et de-
precandi dominum. Et precepit cubiculariis suis
ut sicut placeret illi exiret et introiret ad o-
randum deum suum per triduum. Et ex-
ibat noctibus in vallem bethulie et bapti-
zabat se in fonte aque. Et ut ascendebat
orabat dominum deum israel ut dirigeret viam
eius ad liberationem populi sui. Et intro-
iens munda manebat in tabernaculo us-
que dum acciperet escam suam ad vesperam.
Et factum est in quarto die holofernes
fecit cenam servis suis et dixit ad vagao
eunuchum suum. Vade et suade hebre-
am illam ut sponte consentiat habitare
mecum. Fedum est enim apud assyri-
os si femina irrideat virum agendo ut
immunis transeat ab eo. Tunc introivit
vagao ad iudith et dixit ei. Non vere-
atur bona puella introire ad dominum me-
um. ut honorificetur ante faciem eius.
et manducet cum eo. et bibat vinum in
iocunditate. Cui respondit iudith. Que
ego sum. ut contradicam domino meo.
Omne quod erit ante oculos eius bonum
et optimum faciam. Quicquid autem
illi placuerit hoc michi erit optimum omnibus
diebus vite mee. Et surrexit et ornavit
se vestimentis suis et ingressa stetit
ante faciem eius. Cor autem holofer-
nis concussum est. Erat enim ardens in
concupiscentia eius. Et dixit ei holofer-
nes. Bibe nunc et accumbe in iocundita-
te quoniam gratiam invenisti coram me. Et
dixit iudith. Bibam domine quoniam
magnificata est anima mea hodie
pre omnibus diebus vite mee. Et accepit et
manducavit et bibit coram ipso ea que
preparaverat illi ancilla eius. Et iocun-
dus factus est holofernes ad illam. bi-
bitque vinum multum nimis quantum
numquam biberat in vita sua. XIII.

Ut autem sero factum est. festina-
verunt servi illius ad hospitia
sua. et conclusit vagao hostia
cubiculi et abiit. Erant autem omnes
fatigati a vino. Eratque iudith sola

inebriatio. Porro holofernes iacebat in
lecto nimia ebrietate sopitus. Dixitque iu-
dith puelle sue ut staret foris ante hos-
tium cubiculi et observaret. Stetitque iudith
ante lectulum orans cum lacrimis et la-
biorum motu in silentio dicens. Confir-
ma me domine deus israel et respice in hac
hora ad opera manuum mearum ut sicut
promisisti ierusalem civitatem tuam erigas
et hoc quod credens per te posse fieri cogitavi per-
ficiam. Et cum hoc dixisset accessit ad co-
lumpnam que erat ad caput lectuli eius
et pugionem eius qui in ea ligatus pende-
bat exsolvit. Cumque evaginasset illum
apprehendit comam capitis eius et ait.
Confirma me deus israel in hac hora. Et per-
cussit bis cervicem eius et abscidit caput
eius et abstulit conopeum eius a colum-
pnis et evolvit corpus eius truncum. Et
post pusillum exivit et tradidit caput
holofernis ancille sue et mittere iussit
illud in peram suam. Et exierunt due
secundum consuetudinem suam quasi ad ora-
tionem et transierunt castra et gyrantes val-
lem venerunt ad portam civitatis. Et dixit
iudith a longe custodibus murorum. Aperi-
te portas quoniam nobiscum est deus qui
fecit virtutem magnam in israel. Et factum
est cum audissent viri vocem eius voca-
verunt presbiteros civitatis. Et concurrerunt
ad eam omnes a minimo usque ad maxi-
mum. quoniam speraverunt eam iam non esse
venturam. Et incendentes luminaria
congyraverunt circa eam universi. Illa autem
ascendens in eminentiorem locum iussit
fieri silentium. Cumque omnes tacuissent
dixit iudith. Laudate dominum deum nostrum
qui non deseruit sperantes in se. et in me
ancillam suam adimplevit misericordiam suam
quam promisit domui israel. et interfecit in ma-
nu mea hostem populi sui in hac nocte.
Et proferens de pera caput holofernis o-
stendit illis dicens. ecce caput holofernis
principis militie assyriorum et ecce co-
nopeum eius in quo recumbebat in ebrie-
tate sua ubi et per manum femine percus-
sit illum dominus deus noster. Vivit autem ipse
dominus deus noster quoniam custodivit me angelus
eius et hinc euntem et ibi commorantem et inde
huc revertentem. Et non permisit me ancillam
suam dominus coinquinari. sed sine pollutione
peccati revocavit me vobis gaudentem in vic-
toria sua in evasione mea et liberatione vestra.
Confitemini illi omnes quoniam bonus.
quoniam in seculum misericordia eius. Universi autem ado-
rantes dominum dixerunt ad eam. Benedixit
te dominus in virtute sua qui per te ad nichi-
lum redegit inimicos nostros. Porro ozias
princeps populi israel dixit ad eam. Bene-
dicta es tu filia a domino deo excelso pre
omnibus mulieribus super terram. Benedictus
dominus qui creavit celum et terram et qui te dire-
xit in vulnera capitis principis inimicorum
nostrorum. quia hodie nomen tuum ita mag-
nificavit ut non recedat laus tua de ore ho-
minum qui memores fuerint virtutis domini
in eternum pro quibus non pepercisti anime tue
propter angustias et tribulationem generis
tui. sed subvenisti ruine ante conspectum dei
nostri. Et dixit omnis populus. fiat fiat. Por-
ro achior vocatus venit. et dixit iudith ei.
Deus israel cui tu testimonium dedisti quod ul-
ciscatur de inimicis suis. ipse caput om-
nium incredulorum incidit in hac nocte in manu mea.
Et ut probes quia ita est. ecce caput holo-
fernis qui in contemptu superbie sue deum israel
contempsit et tibi interitum minabatur dicens.
Cum captus fuerit populus israel gladio perfo-
rari precipiam latera tua. Videns autem
achior caput holofernis angustiatus
pre pavore cecidit in faciem suam super terram
et estuavit anima eius. Postea vero quam
resumpto spiritu recreatus est procidit ad pe-
des eius et adoravit eam et dixit. Benedicta
tu deo tuo in omni tabernaculo iacob quoniam
in omni gente que audierit nomen tuum
magnificabitur deus israel super te. XIIII

Dixit autem iudith ad omnem populum.
Audite fratres. Suspendite caput
hoc super muros et erit cum exierit
sol. accipiat unusquisque arma sua et ex-
ite cum impetu. non ut descendatis deor-
sum sed quasi impetum facientes. Tunc
exploratores necesse erit ut fugiant ad prin-
cipem suum excitandum ad pugnam. Cum-
que duces eorum concurrerint ad tabernaculum

holofernis & invenerunt eum truncum in ſuo ſanguine volutatum. decidet ſuper eos timor. Cumque cognoveritis fugere illos ite poſt illos ſecuri. quoniam dominus conteret eos ſub pedibus noſtris. Tunc achior videns virtutem quam fecit deus iſrael. relicto gentilitatis ritu credidit deo & circumcidit carnem preputii ſui & appoſitus eſt ad populum iſrael. & omnis ſucceſſio generis eius uſque in hodiernum diem. Mox autem ut ortus eſt dies ſuſpenderunt ſuper muros caput holofernis. accepitque unuſquiſque arma ſua & egreſſi ſunt cum grandi ſtrepitu & ululatu. Quod videntes exploratores ad tabernaculum cucurrerunt. Porro hii qui in tabernaculo erant venientes & ante ingreſſum cubiculi perſtrepentes excitandi gratiam inquietudinem arte moliebantur ut non ab excitantibus ſed a ſonantibus holofernis evigilaret. Nullus enim audebat tabernaculum virtutis aſſyriorum pulſando aut intrando aperire. Sed cum veniſſent duces eius & tribuni & univerſi maiores exercitus aſſyriorum regis dixerunt cubiculariis ſuis. Intrate excitate illum. quoniam egreſſi mures de cavernis ſuis auſi ſunt provocare nos ad prelium. Tunc ingreſſus vagao cubiculum eius ſtetit ante cortinam & plauſum fecit manibus ſuis. Suſpicabatur enim eum cum iudith dormire. Sed cum nullum motum iacentis ſenſu aurium caperet acceſſit proximans ad cortinam. Et elevans eam videnſque cadaver abſque capite holofernis in ſuo ſanguine tabeſcens iacere ſuper terram exclamavit voce magna cum fletu & ſcidit veſtimenta ſua. Et ingreſſus tabernaculum iudith & non invenit eam & exilivit foras ad populum & dixit. Una mulier hebrea fecit confuſionem in domo regis nabuchodonoſor. Ecce enim holofernes iacet in terra & caput ipſius non eſt in illo. Quod cum audiſſent principes virtutis aſſyriorum ſciderunt omnes veſtimenta ſua & intollerabilis timor & tremor cecidit ſuper eos & turbati ſunt animi eorum valde. & factus eſt clamor incomparabilis in media caſtra eorum.

XV

Cumque omnis exercitus decollatum holofernem audiſſet fugit mens & conſilium ab eis & ſolo tremore & metu agitati fuge preſidium ſumunt ita ut nullus loqueretur cum proximo ſuo ſed inclinato capite relictis omnibus evadere hebreos quos armatos ſuper ſe venire audierant querebant fugientes per vias camporum & ſemitas collium. Videntes autem filii iſrael fugientes illos deſcenderunt clangentesque tubis & ululantes poſt ipſos. Et quoniam aſſyrii non adunati in fugam ibant precipites filii autem iſrael uno agmine perſequentes debilitabant quos omnes invenire potuiſſent. Miſitque ozias nuncios per omnes civitates & regiones iſrael. Omnis itaque regio omniſque urbs electam iuventutem miſit armatam poſt eos. & perſecuti ſunt eos in ore gladii quouſque pervenirent ad extremitatem finium ſuorum. Reliqui autem qui erant in bethulia ingreſſi ſunt in caſtra aſſyriorum. & predam quam fugientes aſſyrii reliquerant abſtulerunt ſecum & onuſtati ſunt valde. Hii vero qui victores extiterant reverſi ſunt ad in bethuliam omnia quecumque illorum erant abſtulerunt ſecum. ita ut non eſſet numerus in pecoribus & iumentis & univerſis mobilibus eorum. ita ut a minimo uſque ad magnum omnes divites fierent de predationibus eorum. Ioachim autem ſummus pontifex de ierusalem venit in bethuliam cum univerſis preſbiteris ut videret iudith. Que cum exiſſet ad illum. benedixerunt illam omnes una voce dicentes. Tu gloria ierusalem tu leticia iſrael. tu honorificentia populi noſtri. que feciſti viriliter & confortatum eſt cor tuum eo quod caſtitatem amaveris & poſt virum tuum alterum neſciens. Ideo & manus domini confortavit te & ideo eris benedicta in eternum. Et dixit omnis populus fiat fiat. Per dies autem triginta vix collecta ſunt ſpolia aſſyriorum a populo iſrael. Porro univerſa que holofernis peculiaria eſſe fuiſſe probata ſunt dederunt iudith in auro & argento & veſtibus & gemmis & omni ſupellectili & tradita ſunt illi omnia a populo. Et omnes populi gaudebant cum mulieribus & virginibus & iuvenibus in

organis et citharis. Tunc cantavit canticum
hoc domino Iudith dicens. XVI
Incipite domino in tympanis cantate domino
in cymbalis modulamini illi psalmum
novum. exultate et invocate nomen eius.
Dominus conterens bella dominus nomen est
illi. qui posuit castra in medio populi sui.
ut eriperet nos de manu omnium inimi-
corum nostrorum. Venit assur ex montibus a
ab aquilone in multitudine fortitudinis
sue. cuius multitudo optinuit vel ob-
turavit torrentes et equi eorum cooperuerunt
valles. Dixit se incensurum fines
meos et iuvenes meos occisurum gladio
infantes meos dare in predam et virgines
in captivitatem. Dominus autem omnipotens no-
cuit eum et tradidit eum in manus femine
et confudit eum. Non enim cecidit potens
eorum a iuvenibus. nec filii titan percus-
serunt eum nec excelsi gigantes inpo-
suerunt se illi. sed Iudith filia merari in
specie faciei sue dissolvit eum. Exuit
enim se vestimento viduitatis et in-
duit se vestimento leticie in exultatio-
nem filiorum israel. Unxit faciem suam
in unguento et colligavit cincinnos suos in
mitra ad decipiendum eum. Sanda-
lia eius rapuerunt oculos eius pulc-
ritudo eius captivam fecit animam eius.
Amputavit pugione cervicem eius.
Horruerunt perse constantiam eius et medi
audaciam eius. Tunc ululaverunt ca-
stra assyriorum quando apparuerunt hu-
miles mei arescentes in siti. Filii puel-
larum compunxerunt eos et sicut pueros
fugientes occiderunt eos. Perierunt
in prelio a facie domini mei. Ympnum
cantemus domino ympnum novum can-
temus deo nostro. Adonay domine deus mag-
nus es tu et preclarus in virtute tua. et
quem superare nemo potest. Tibi serviat
omnis creatura tua. quia dixisti et facta
sunt misisti spiritum tuum et creata sunt. et non
est qui resistat iussioni tue. Montes
a fundamentis movebuntur cum aquis.
Petre sicut cera liquescent ante fa-
ciem tuam. Qui autem timent te mag-
ni erunt apud te per omnia. Ve genti

insurgenti super genus meum. Dominus
autem omnipotens vindicabit in eis in die iudicii
visitavit illos. Dabit enim ignem et ver-
mes in carnes eorum ut urantur et senti-
ant usque in sempiternum. Et factum est post
hec. omnis populus post victoriam venit in
ierusalem adorare dominum. Et mox ut purifi-
cati sunt optulerunt omnes holocausto
mata et vota et repromissiones suas. Por-
ro Iudith universa arma bellica holofer-
nis que dedit illi populus et conopeum
quod ipsa sustulerat in anathema oblivi-
onis tradidit. Erat autem universus populus
iocundus secundum faciem sanctorum et per tres menses
gaudium huius victorie celebratum
est cum Iudith. Post dies autem illos
unusquisque rediit in sua. Et Iudith mag-
na facta est in bethulia. et preclarior erat
universe terre israel. Erat etiam virtuti casti-
tas adiuncta ita ut non cognosceret virum
omnibus diebus vite sue. ex quo defunctus
est manasses vir eius. Erat autem diebus
festis procedens cum gloria magna. Man-
sit autem in domo viri sui annos centum
et quinque et dimisit abram suam liberam
et defuncta est ac sepulta cum viro suo
in bethulia. luxitque illam omnis populus
septem diebus. In omni autem spacio vite
sue non fuit qui perturbaret israel et post
mortem eius annis multis. Dies autem
victorie eius festivitatis ab hebreis in
numero sanctorum dierum accipitur et colitur
a iudeis ex illo tempore usque in presentem
diem. Explicit liber Iudith. Inci-
pit prologus in librum hester.

Librum hester variis translato-
ribus constat esse viciatum.
Quem ego de archivis hebre-
orum elevans verbum e verbo
expressius transtuli. Quem librum
editio vulgata laciniosis hinc inde ver-
borum finibus trahit addens ea que ex tem-
pore dici poterant et audiri. sicut solitum
est scolaribus disciplinis sumpto themate
excogitare quibus verbis uti potuit qui
iniuriam passus est vel qui iniuriam fecit.
Vos autem o paula et eustochium que
tantum et bibliothecas hebreorum stu-

diversis intrare ut interpretum certamina
comprobastis tenentes. Hester hebraicum
librum per singula verba nostram translationem
aspicite ut possitis agnoscere me nichil
etiam augmentasse addendo sed fideli tes-
timonio simpliciter sicut in hebreo habetur
historiam hebraycam latine lingue tra-
didisse. Nec affectamus laudes homi-
num nec vituperationes expavescimus.
Deo enim placere curantes minas ho-
minum penitus non timemus quoniam
deus dissipat ossa eorum qui hominibus
placere desiderant. Et secundum apostolum
qui huiusmodi sunt servi Christi esse non
possunt. Rursum in libro hester alfa-
betum ex minio usque ad theta lit-
teram fecimus diversis in locis volentes
scilicet septuaginta interpretum ordinem
per hoc insinuare studioso lectori. Nos
enim iuxta morem hebreorum ordinem
prosequi etiam in septuaginta editione
maluimus. Explicit prologus. In-
cipit liber hester. capitulum .i.

In diebus assueri re-
gis qui regnavit
ab india usque ethio-
piam super centum
viginti septem pro-
vincias quando sedit
in solio regni sui.
Susa civitas regni
eius exordium fuit.
Tercio igitur anno
imperii sui fecit grande
convivium cunctis
principibus et pueris
suis fortissimis per-
sarum et medorum
inclitis et prefectis pro-
vinciarum coram se
ut ostenderet divitias
glorie regni sui ac
magnitudinem atque
iactantiam poten-
tie sue multo tem-
pore centum videlicet et
octoginta diebus.
Cumque implerentur

dies convivii invitavit omnem populum qui
inventus est susis a maximo usque ad mi-
nimum et septem diebus iussit convivium prepa-
rari in vestibulo orti et nemoris quod regio cul-
tu et manu consitum erat. Et pendebant ex
omni parte tentoria aerii coloris et carba-
sini et iacinctini sustentata funibus bissi-
nis atque purpureis qui eburneis circu-
lis inserti erant et columpnis marmo-
reis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et
argentei super pavimentum smaragdo et
pario stratum lapide dispositi erant
quod mira varietate pictura decorabat.
Bibebant autem qui invitati erant
aureis lecteis. et aliis atque aliis vasis ci- poculis
bi inferebantur. Vinum quoque ut magni-
ficentia regia dignum erat habundans
et precipuum ponebatur. nec erat qui no-
lentes cogeret ad bibendum. sed sic rex sta-
tuerat preponens mensis singulos de prin-
cipibus suis ut sumeret unusquisque quod vel-
let. Vasti quoque regina fecit convivium fe-
minarum in palatio ubi rex assuerus
manere consueverat. Itaque die septimo cum
rex esset hilarior et post nimiam potationem
incaluisset mero precepit mauman et baza-
tha et arbona et gabatha et zarath et abga-
tha et charchas. septem eunuchis qui in
conspectu eius ministrabant ut introduce-
rent reginam vasthi coram rege. posito
super caput eius dyademate. ut ostende-
ret cunctis populis et principibus illius
pulchritudinem. Erat enim pulchra
valde. Que renuit et ad regis imperium
quod per eunuchos mandaverat venire con-
tempsit. Unde iratus rex et nimio furo-
re succensus interrogavit sapientes qui
ex more regio semper aderant et illorum fa- ei
ciebat cuncta consilio scientium leges ac
iura maiorum. Erant autem primi et proxi-
mi charsana et sechar et admatha et thar-
sis et mares et marsana et mamucha sep-
tem duces persarum atque medorum qui vi-
debant faciem regis et primi post eum
residere soliti erant. cui sententie vasthi
regina subiaceret que assueri regis imperium
quod per eunuchos mandaverat facere no-
luisset. Responditque mamucha audien-

te rege atque principibus. Non solum regem lesit regina vasthi sed et omnes principes et populos qui sunt in cunctis provinciis regis assueri. Egredietur enim sermo regine ad omnes mulieres ut contempnant viros suos et dicant. Rex assuerus iussit ut regina vasthi intraret ad eum et illa noluit. atque hoc exemplo omnes principum coniuges persarum atque medorum parvipendent imperia maritorum: unde regis iusta est indignatio. Si tibi placet egrediatur edictum a facie tua et scribatur iuxta legem persarum atque medorum quam preteriri illicitum est ut nequaquam ultra vasthi ingrediatur ad regem sed regnum illius altera que melior illa est accipiat. Et hoc in omne quod latissimum est provinciarum divulgetur imperium. et cuncte uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem. Placuit consilium eius regi et principibus. fecitque rex iuxta consilium mamuche et misit epistolas per universas provincias regni sui ut queque gens audire et legere poterat diversis linguis et litteris scribens esse viros principes ac maiores in domibus suis et hoc per cunctos populos divulgari.

II

His itaque gestis. postquam regis assueri deferbuerat indignatio. recordatus est vasthi. et que fecisset vel que passa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri eius. Querantur regi puelle virgines ac speciose et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas ac virgines et adducant eas ad civitatem susan et tradant eas in domum feminarum sub manu egei eunuchi qui est prepositus et custos mulierum regiarum. et accipiant mundum muliebrem et cetera ad usus necessaria et quecumque inter omnes oculis regis placuerit ipsa regnet pro vasthi. Placuit sermo regi et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat vir iudeus in susis civitate vocabulo mardocheus filius iayr. filii semey. filii cys de stirpe gemini qui translatus fuerat de ierusalem eo tempore quo iechoniam regem iuda nabuchodonosor rex babylonis transtulerat qui fuit nutricius filie fratris sui edisse que altero nomine hester vocabatur: et utrumque parentem amiserat pulchra nimis et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre mardocheus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque percrebruisset regis imperium et iuxta mandatum illius multe virgines pulchre adducerentur susan et egeo traderentur eunucho. hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in numero feminarum. Que placuit ei et invenit gratiam in conspectu illius. ut acceleraret mundum muliebrem et traderet ei partes suas et septem puellas speciosissimas de domo regis et tam ipsam quam pedissequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit ei indicare populum et patriam suam. Mardocheus enim preceperat ei ut de hac re omnino taceret. Qui cotidie deambulabat ante vestibulum domus in qua electe virgines servabantur curam agens salutis hester: et scire volens quid ei accideret. Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant mensis duodecimus vertebatur: ita dumtaxat ut sex mensibus oleo ungerentur myrtino et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. Ingredientesque ad regem quicquid postulassent ad ornatum pertinens accipiebant et ut eis placuerat composite de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. Et que intraverat vespere egrediebatur mane atque inde in secundas edes deducebantur que sub manu sazagazi eunuchi erant qui concubinis regis presidebat nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussisset ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem instabat dies quo hester filia abyahel fratris mardochei quam sibi adoptaverat in filiam intrare deberet ad regem. Que non quesivit cultum muliebrem sed quecumque voluit aggeus eunuchus custos virginum: hoc ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine omnium

oculis gratiosa et amabilis videbatur. Duc
ta est itaque ad cubiculum regis assueri men
se decimo qui vocatur thebeth septimo an
no regni eius. Et amavit eam rex plus
quam omnes mulieres. habuitque gratiam et
misericordiam coram eo super omnes mulieres posuit
que diadema regni in capite eius. fecitque eam
regnare in loco vasthi. Et iussit convivium
preparari permagnificum cunctis principibus
et servis suis pro coniunctione et nuptiis he
ster. et dedit requiem universis provinciis
ac dona largitus est iuxta magnificentiam
principalem. Cumque et secundo quererentur vir
gines et congregarentur mardocheus mane
bat ad regis ianuam. Necdum prodide
rat hester patriam et populum suum iuxta eius
mandatum. Quicquid enim ille precipi
ebat observabat hester. et ita cuncta fa
ciebat ut eo tempore solita erat quo eam
parvulam nutriebat. Eo igitur tempore
quo mardocheus ad regis ianuam mo
rabatur. irati sunt bagathan et thares
duo eunuchi regis qui ianitores erant
et in primo palatii limine presidebant. vo
lueruntque insurgere in regem et occidere eum.
Quod mardocheum non latuit. Statim
que nuntiavit regine hester. et illa regi
ex nomine mardochei qui ad se rem de
tulerat. Quesitumque est et inventum est
et appensus est uterque eorum in patibulo.
mandatumque est historiis et annalibus
traditum coram rege. III.

Post hoc rex assuerus exaltavit
aman filium amadathi qui
erat de stirpe agag et posuit soli
um eius super omnes principes quos habe
bat. Cunctique servi regis qui in foribus
palatii versabantur flectebant genua et
adorabant aman. Sic enim eis precepe
rat imperator. Solus mardocheus non
flectebat genua neque adorabat eum.
Cui dixerunt regis pueri qui ad fores
palatii presidebant. Cur preter ceteros
non observas mandata regis. Cumque
hoc crebrius dicerent et ille nollet audire
nuntiaverunt aman. scire volentes utrum
perseveraret in sententia. Dixerat enim
eis se esse iudeum. Quod cum audisset
aman et experimento probasset quod mardocheus
non sibi genu flecteret nec se adoraret iratus
est valde. Et pro nichilo duxit in unum mardo
cheum mittere manus suas. Audierat
enim quod gentis esset iudee. magisque vo
luit omnem iudeorum qui erant in regno
assueri perdere nationem. Mense primo cu
ius vocabulum est nisan. anno duodecimo
regni assueri missa est sors in urnam
que hebraice dicitur phur coram aman.
quo die et quo mense gens iudeorum deberet
interfici. Et exivit mensis duodecimus qui
vocatur adar. Dixitque aman regi assue
ro. Est populus per omnes provincias reg
ni tui dispersus. et a se mutuo separatus no
vis utens legibus et ceremoniis insuper et re
gis scita contempnens. et optime nosti quod
non expediat regno tuo ut insolescat per
licentiam. Si tibi placet decerne ut pere
at et decem milia talentorum appendam
archariis gaze tue. Tulit ergo rex anu
lum quo utebatur de manu sua et dedit
eum aman filio amadathi de progenie
agag hosti iudeorum. Dixitque ad eum.
Argentum quod polliceris tuum sit de populo
autem age quod tibi placet. Vocatique sunt
scribe regis mense primo nisan tertiade
cima die eiusdem mensis et scriptum est ut
iusserat aman ad omnes satrapas re
gis et iudices provinciarum diversarumque
gentium ut queque gens legere poterat
et audire pro varietate linguarum ex no
mine regis assueri. Et littere signate
ipsius anulo misse sunt per cursores regis
per universas provincias ut occiderent atque de
lerent iudeos a puero usque ad senem par
vulos et mulieres uno die hoc est tertiodecimo
die mensis duodecimi qui vocatur adar
et bona eorum diriperent. Summa autem
epistularum hec fuit ut omnes provincie sci
rent et pararent se ad predictam diem. Fes
tinabant cursores qui missi erant exple
re regis imperium. Statimque in susis pepen
dit edictum a rege et aman celebrante con
vivium et cunctis iudeis
flentibus. IIII.

Quod cum audisset mardocheus
scidit vestimenta sua et indutus

est sacco spergens cinerem capiti et in platea
medie civitatis voce magna clamabat
ostendens amaritudinem animi sui et
hoc eiulatu usque ad fores palacii gradiens.
Non enim erat licitum sacco indutum aulam re
gis intrare. In omnibus quoque provinciis
oppidis ac locis ad que crudele regis dog
ma pervenerat planctus ingens erat a-
pud iudeos ieiunium ululatus et fletus
sacco et cinere multis pro strato utentibus.
Ingresse sunt autem puelle hester et
eunuchi nuntiaveruntque ei. Quod audi
ens consternata est et misit vestem ut ab
lato sacco induerent eam. Quam accipere
noluit. Accitoque athac eunucho quem
rex ministrum ei dederat precepit ut iret ad
mardocheum ut disceret ab eo cur hoc fa
ceret. Egressusque athac ivit ad mardoche
um stantem in platea civitatis ante ho
stium palacii. Qui indicavit ei omnia
que acciderant quomodo aman promisisset
ut in thesauros regis pro iudeorum nece in
ferret argentum. Exemplarque edicti quod
pendebat in susis dedit ei ut regine osten
deret et moneret eam ut intraret ad regem
et deprecaretur eum pro populo suo. Regressus
athac nuntiavit hester omnia que mar
docheus dixerat. Que respondit ei et ius
sit ut diceret mardocheo. Omnes servi
regis et cuncte que sub dicione eius sunt
noverunt provincie. quod sive vir sive mul
ier non vocatus interius atrium regis in
traverit absque ulla cunctatione statim
interficiatur: nisi forte rex auream virgam
ad eum tetenderit pro signo clementie atque
ita possit vivere. Ego igitur quomodo ad re
gem intrare potero que triginta iam die
bus non sum vocata ad eum? Quod cum
audisset mardocheus rursum manda
vit hester dicens. Ne putes quod animam
tuam tantum liberes quia in domo regis
es pre cunctis iudeis. Si enim nunc silu
eris per aliam occasionem liberabuntur iudei
et tu et domus patris tui peribitis. Et quis
novit utrum idcirco ad regnum veneris,
ut in tali tempore parareris. Rursumque hes
ter hec verba mardocheo mandavit. Va
de congrega omnes iudeos quos in susis re

peris et orate pro me. Non comedatis et non
bibatis tribus diebus et tribus noctibus et ego cum
ancillis meis similiter ieiunabo. Et tunc
ingrediar ad regem contra legem faciens
non vocata tradensque me morti et periculo.
Ivit itaque mardocheus et fecit omnia que
ei hester preceperat. V

Die autem tercio induta est hester
regalibus vestimentis et stetit in
atrio domus regie quod erat interius
contra basilicam regis. At ille sedebat super
solium suum in consistorio palacii contra
hostium domus. Cumque vidisset hester
reginam stantem placuit oculis eius et
extendit contra eam virgam auream quam
tenebat in manu. Que accedens osculata
est summitatem virge eius. Dixitque ad eam
rex. Quid vis hester regina? Que est pe
ticio tua? Etiam si dimidiam partem reg
ni mei petieris dabitur tibi. At illa res
pondit. Si regi placet obsecro ut venias
ad me hodie et aman tecum ad convivium
quod paravi. Statimque rex. Vocate inquit
cito aman ut hester obediat voluntati.
Venerunt itaque rex et aman ad convivium
quod eis regina paraverat. Dixitque ei rex:
postquam vinum biberat habundanter. Quid
petis ut detur tibi et pro qua re postulas? E
tiam si dimidiam partem regni mei petie
ris impetrabis. Cui respondit hester.
Peticio mea et preces mee iste sunt. Si in
veni graciam in conspectu regis. si placet regi
ut det michi quod postulo et meam impleat
peticionem. veniat rex et aman ad convivium
quod paravi eis et cras regi aperiam voluntatem
meam. Egressus est itaque illo die aman
letus et alacer. Cumque vidisset mardoche
um sedentem ante fores palacii et non
solum non assurrexisse sibi. sed nec mo
tum quidem de loco sessionis sue indignatus
est valde. Et dissimulata ira reversus est
in domum suam. vocavit ad se amicos
et zares uxorem suam et exposuit illis
magnitudinem divitiarum suarum filiorumque
turbam et quanta eum gloria super omnes prin
cipes et servos suos rex elevasset. Et post
hoc ait. Regina quoque hester nullum
alium vocavit ad convivium cum rege preter

me apud quem etiam cras cum rege pransurus sum. Et cum haec omnia habeam, nihil me habere puto quamdiu videro Mardocheum sedentem ante fores regias. Responderuntque ei Zares uxor eius et ceteri amici: Iube parari excelsam trabem habentem altitudinem quinquaginta cubitos, et dic mane regi ut appendatur super eam Mardocheus, et sic ibis laetus cum rege ad convivium. Placuit ei consilium, et iussit excelsam parari crucem.

VI. Noctem illam duxit rex insompnem, iussitque afferri historias et annales priorum temporum. Quae cum illo praesente legerentur, ventum est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset Mardocheus insidias Gabathan et Thares eunuchorum regem Assuerum iugulare cupientium. Quod cum audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac praemii Mardocheus consecutus est? Dixerunt ei servi illius ac ministri: Nihil omnino Mardocheus mercedis accepit. Statimque rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiae intraverat ut suggereret regi ut iuberet Mardocheum affigi patibulo quod ei fuerat praeparatum. Responderuntque pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur. Cumque fuisset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans Aman in corde suo et recogitans quod nullum alium rex nisi se vellet honorare, respondit: Homo quem rex honorare cupit debet indui vestibus regiis et imponi super equum qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius, et per plateas civitatis incedens clamet et dicat: Sic honorabitur quemcumque rex voluerit honorare. Dixitque ei rex: Festina, et sumpta stola et equo fac ut locutus es Mardocheo Iudaeo qui sedet ante fores palatii. Cave ne quicquam de his quae locutus es praetermittas. Tulit itaque Aman stolam et equum, indutumque Mardocheum in platea civitatis et impositum equo praecedebat atque clamabat: Hoc honore dignus est quemcumque rex voluerit honorare. Reversusque est Mardocheus ad ianuam palatii, et Aman festinavit ire in domum suam lugens et operto capite, narravitque Zares uxori suae et amicis omnia quae evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio et uxor eius: Si de semine Iudaeorum est Mardocheus ante quem cadere coepisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venerunt eunuchi regis et cito eum ad convivium quod regina paraverat pergere compulerunt.

VII. Intravit itaque rex et Aman ad convivium ut biberent cum regina. Dixitque ei rex etiam secunda die postquam vino incaluerat: Quae est petitio tua, Hester, ut detur tibi? Et quid vis fieri? Etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis tuis, o rex, et si tibi placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut conteramur, iugulemur et pereamus. Atque utinam in servos et famulas venderemur: esset tolerabile malum, et gemens tacerem. Nunc autem hostis noster est cuius crudelitas redundat in regem. Respondensque rex Assuerus ait: Quis est iste et cuius potentiae ut haec audeat facere? Dixitque Hester: Hostis et inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod ille audiens illico obstupuit, vultum regis ac reginae ferre non sustinens. Rex autem surrexit iratus et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret Hester reginam pro anima sua; intellexit enim a rege paratum sibi malum. Qui cum reversus esset de horto nemoribus consito et intrasset convivii locum, repperit Aman super lectulum corruisse in quo iacebat Hester, et ait: Etiam reginam vult opprimere me praesente in domo mea? Necdum verbum de ore regis exierat, et statim operuerunt faciem eius. Dixitque Arbona unus de eunuchis qui stabant in ministerio regis: En lignum quod paraverat Mardocheo qui locutus est pro rege, in domo stat Aman, habens altitudinem quinquaginta cubitos. Cui dixit

vel exierat

rex. Appendite eum in eo. Suspensus est itaque
que aman in patibulo quod paraverat mardo
cheo. et regis ira quievit. VIII.

Die illo dedit rex assuerus hester re
gine domum aman adversarii
iudeorum. et mardocheus ingressus
est ante faciem regis. Confessa est enim
ei hester quod esset patruus suus. Tulitque
anulum quem ab aman recipi iusserat
et tradidit mardocheo. Hester autem con
stituit mardocheum super domum suam.
Nec his contenta. procidit ante pedes re
gis flevitque et locuta est ad eum. oravit ut
malitiam aman agagithe et machinati
ones eius pessimas quas cogitaverat
contra iudeos iuberet irritas fieri. At ille
ex more sceptrum aureum protendit manu
quo signum clementie monstrabatur.
Illaque consurgens stetit ante eum et ait.
Si placet regi et inveni gratiam coram percu
lis eius et deprecatio mea non ei videtur es
se contraria obsecro ut novis epistolis. ve
teres aman littere insidiatoris et hostis iu
deorum quibus eos in cunctis regis provin
ciis perire preceperat corrigantur. Quomodo
enim potero sustinere necem et interfectio
nem populi mei. Respondit rex assue
rus hester regine et mardocheo iudeo. Do
mum aman concessi hester regine. ipsum
iussi affigi cruci qui ausus est manus in iudeos mit
tere. Scribite ergo iudeis sicut
vobis placet ex regis nomine signantes
litteras anulo meo. Hec enim consuetu
do erat ut epistolis que ex regis nomine mit
tebantur et illius anulo signate erant ne
mo auderet contradicere. Accitisque scribis et li
brariis regis erat autem tempus tertii mensis
qui appellatur siban vicesima et tertia
illius die. scripte sunt epistole ut mar
docheus voluerat ad iudeos et ad princi
pes procuratoresque et iudices. qui centum
viginti et septem provinciis ab india usque
ethiopiam presidebant provincie atque pro
vincie. populo et populo iuxta linguas et
litteras suas et iudeis ut legere poterant
et audire. Ipseque epistole que ex regis no
mine mittebantur anulo suo obsignate
sunt et misse per veredarios principes qui
per omnes provincias discurrentes veteres
litteras novis nuntiis prevenirent. Quibus
imperavit rex ut convenirent iudeos per singu
las civitates et in unum preciperet congregari
ut starent pro animabus suis et omnes inimi
cos suos cum coniugibus ac liberis et universis
domibus interficerent atque delerent. Constituta
est per omnes provincias una ultionis dies
id est terciadecima mensis duodecimi a
dar. Summaque epistole fuit hec ut in
omnibus terris ac populis qui regis assueri
imperio subiacebant notum fieret paratos
esse iudeos ad capiendam vindictam de
hostibus suis. Egressique sunt veredarii celeres celeres
nuntios perferentes et edictum regis pepen
dit in susis. Mardocheus autem de palla
tio et de conspectu regis egrediens fulgebat
vestibus regiis iacinctinis videlicet et aeri
nis coronam auream portans in capite
et amictu pallio serico atque purpureo
omnisque civitas exultavit atque letata
est. Iudeis autem nova lux oriri visa est.
gaudium honor et tripudium apud omnes
iudeos ac populos urbes atque provincias quo
cumque regis iussa veniebant mira ex
ultatio epule atque convivia et festus dies.
in tantum ut plures alterius gentis et sec
te eorum religioni et cerimoniis iungerentur.
Grandis enim cunctos iudaici nominis
terror invaserat. IX.

Igitur duodecimi mensis quem adar vo
cari ante iam diximus terciadecima die
quando cunctis iudeis interfectio parabatur et
hostes eorum inhiabant sanguini v
ersa vice iudei superiores esse ceperunt et se de
adversariis vindicare. Congregatique sunt
per singulas civitates et oppida et loca ut
extenderent manum contra inimicos et perse
cutores suos. Nullusque ausus est resis
tere eo quod omnes populos magnitudinis
eorum formido penetraret. Nam et provin
ciarum iudices. duces et procuratores omnis
que dignitas que singulis locis et operibus
preerant extollebant iudeos timore mar
dochei quem principem palatii et pluri
mi posse cognoverant. Fama quoque no
minis eius crescebat cotidie et per cunc
torum ora volitabat. Ita quoque percusserunt

iudei inimicos suos plaga magna et occide-
runt eos reddentes eis quod sibi paraverant facere
ita ut etiam in Susis quingentos viros interfi-
cerent et decem filios Aman Agagite hostis
iudeorum quorum ista sunt nomina. Phar-
sandatha et Delphon et Esphata et Phorata
et Adalia et Aridatha et Ephermesta et Artha-
sy et Andai et Iaizata. Quos cum occidis-
sent predas de substanciis eorum agere no-
luerunt. Statimque numerus eorum qui
occisi erant in Susis ad regem relatus est.
Qui dixit regine. In urbe Susis interfecerunt
iudei quingentos viros et alios decem filios
Aman. Quantam putas eos exercere cedem
in universis provinciis? Quid ultra postu-
las et quid vis ut fieri iubeam. Cui illa respon-
dit. Si regi placet detur potestas ut sicut
hodie fecerunt in Susis. sic et cras faciant et
decem filii Aman in patibulis suspenda-
tur. Precepitque rex ut ita fieret. Statimque
in Susis pependit edictum et decem filii A-
man suspensi sunt. Congregatisque iu-
deis quarta decima Adar mensis die et
interfecti sunt in Susis trecenti viri. nec eorum ab
illis direpta est substancia. Sed et per omnes
provincias qui dicioni regis subiacebant.
pro animabus suis steterunt iudei interfectis ho-
stibus ac persecutoribus suis in tantum ut
septuaginta quinque milia occisorum
et nullus de substanciis eorum quicquam contin-
geret. Dies autem tercius decimus mensis A-
dar unus apud omnes interfectionis fuit
et quarto decimo die cedere desierunt. Quem
constituerunt esse sollempnem. ut in eo
omni anno deinceps vacarent epulis.
gaudiis atque conviviis. At hii qui in ur-
be Susis cedem exercuerunt tercio decimo et
quarto decimo eiusdem mensis die in cede
versati sunt. Quinto decimo autem die per-
cutere desierunt et idcirco eundem diem con-
stituere sollempnem epularum atque leticie.
Hii vero iudei qui in oppidis non muratis con-
ac villis ~~villis~~ morabantur quartum decimum
diem mensis Adar conviviorum et gaudii
decreverunt. ita ut exultent in eo. et mittant
sibi mutuo partes epularum et ciborum. Scrip-
sit itaque Mardocheus omnia hec et litteris
comprehensa misit ad iudeos qui in omnibus

regis provinciis morabantur tam in vicino
positis quam procul ut quartamdecimam et quin-
tamdecimam diem mensis Adar pro festis
susciperent et revertente semper anno sollemp-
ni honore celebrarent quia in ipsis diebus
se ulti sunt iudei de inimicis suis et luctus
atque tristicia in hilaritatem gaudiumque
conversa sunt essentque dies isti epularum
atque leticie et mitterent sibi invicem ciborum
partes et pauperibus munuscula largirentur.
Susceperuntque iudei in sollempnem ritum
cuncta que eo tempore facere ceperant. et que
Mardocheus litteris facienda mandaverat.
Aman enim filius Amadathi stir-
pis Agag hostis et adversarius iudeorum
cogitavit contra eos malum ut occideret
illos atque deleret. et misit phur. quod nostra lin-
gua vertitur in sortem. Et postea ingressa
est Hester ad regem obsecrans. ut conatus
eius litteris regis irriti fierent et malum quod contra
iudeos cogitaverat reverteretur in caput eius.
Denique et ipsum et filios eius affixerunt
cruci atque ex illo tempore dies isti appella-
ti sunt phurim id est sortium. eo quod
phur id est sors in urnam missa fuerit.
Et cuncta que gesta sunt epistole id est
libri huius volumine continentur queque
sustinuerunt et que deinceps immutata
sunt. Susceperunt iudei super se et semen suum
et super cunctos qui religioni eorum vol-
uerant copulari. ut nulli liceat duos hos
dies absque sollempnitate transigere.
quos scriptura testatur. et certa expetunt
tempora annis sibi iugiter succedentibus.
Isti sunt dies quos nulla umquam delebit
oblivio et per singulas generationes cunc-
te in toto orbe provincie celebrabunt. nec
est ulla civitas in qua dies phurim
id est sortium non observentur a iudeis et
ab eorum progenie que hiis cerimoniis ob-
ligata est. Scripseruntque Hester regina
filia Abyahel et Mardocheus iudeus e-
tiam secundam epistolam ut omni studio dies
ista sollempnis sanctificaretur in posterum.
Et miserunt ad omnes iudeos qui in cen-
tum viginti septem regis Assueri pro-
vinciis versabantur ut haberent pacem et
susciperent veritatem observantes dies

sortium et suo tempore cum gaudio celebrarent
sicut constituerat mardocheus et hester illi
observanda susceperunt a se et a semine suo
ieiunia atque clamores et sortium dies et omnia
que in libro huius qui vocatur hester hi-
storia continentur. X

y uero Rex/assuerus omnem terram et cunctas
maris insulas fecit tributarias.
Cuius fortitudo et imperium et digni-
tas atque sublimitas qua exaltavit mardo-
cheum scripta sunt in libris medorum atque
persarum et quomodo mardocheus iudaici
generis secundus a rege assuero fuit et mag-
nus apud iudeos et acceptabilis plebi fra-
trum suorum querens bona populo suo et
loquens ea que ad pacem seminis sui per-
tinerent. que habentur in hebreo plena fi-
de expressi. Hec autem que secuntur scripta
reperi in editione vulgata que grecorum
lingua et litteris continetur. Et interim post
finem libri hoc capitulum ferebatur quod iux-
ta consuetudinem nostram obelo id est veru
prenotavimus. Dixitque mardocheus. A deo
facta sunt ista. Recordatus sum somp-
nii quod videram hec eadem significantis nec
eorum quicquam irritum fuit. Parvus
fons qui crevit in fluvium et in lucem so-
lemque conversus est et in aquas plurimas
redundavit. hester est quam accepit uxorem
et voluit esse reginam. Duo autem draco-
nes ego sum et aman. Gentes que/convene-
y convenerant runt sunt qui delere conati sunt nomen iu-
deorum. Gens autem mea israel est que
clamavit ad dominum et salvum fecit dominus
populum suum liberavitque nos de cunctis ma-
lis et fecit signa magna et portenta inter
gentes. Et duas sortes esse precepit. unam
populi dei et alteram cunctarum gentium. Ve-
nitque utraque sors in statutum ex illo iam
tempore diem coram deo universis gentibus.
Et recordatus est dominus populi sui ac misertus est
hereditatis sue et observabuntur dies isti in
mense adar quartadecima et quintadecima
die eiusdem mensis cum omni studio et
gaudio in unum cetum populi congregati et cunctas
deinceps generationes populi israel.
Anno quarto regnantibus XI
ptholomeo et cleopatra attulerunt

dositheus qui se sacerdotem et levitici esse ge-
neris ferebat et ptolomeus filius eius
hanc epistolam phurim quam dixerunt interpre-
tatum esse lysimachum ptolomei filium in
ierusalem. Hoc quoque principium erat in e-
ditione vulgata. quod nec in hebreo nec a-
pud ullum fertur interpretum. Anno secundo
regnante artaxerse maximo prima die
mensis nisan vidit sompnium mardo-
cheus filius iairi filii semei filii cis de tri-
bu beniamin homo iudeus qui habitabat
in urbe susis vir magnus et inter primos au-
le regie. Erat autem de eo numero capti-
vorum quos transtulerat nabuchodono-
sor rex babilonis de ierusalem cum iechonia
rege iude. Et hoc eius sompnium fuit. Ap-
paruerunt voces et tumultus et tonitrua
et terremotus et conturbatio super terram. Et ecce
duo dracones magni paratique contra se in pre-
lium ad quorum clamorem concitate sunt
nationes ut pugnarent contra gentem ius-
torum. Fuitque dies illa tenebrarum et disc-
riminis tribulationis et angustie et ingens
formido super terram. Conturbataque est gens
iustorum timentium mala sua et preparata
ad mortem. Clamaveruntque ad dominum. Et il-
lis vociferantibus fons parvus crevit in
fluvium maximum et in aquas plurimas
redundavit. Lux et sol ortus est et humiles ex-
altati sunt et devoraverunt inclitos terre. Quod
cum vidisset mardocheus et surrexisset de stra-
to cogitabat quid deus facere vellet et fixum
habebat in animo scire cupiens quid signi-
ficaret sompnium. XII
Morabatur autem eo tempore in aula
regis cum gabatha et thara eunu-
chis regis qui ianitores erant
palatii. Cumque intellexisset cogitationes
eorum et curas diligentius pervidisset di-
dicit quod conarentur in regem artaxersen f reo
manus mittere et nuntiavit super hoc
regi. Qui de utroque habita questione con-
fessos duci iussit ad mortem. Rex autem
quod gestum erat scripsit in commentariis sed
et mardocheus rei memoriam litteris tra-
didit. Precepitque ei rex ut in aula pal-
latii moraretur datis ei pro delatione
muneribus. Aman vero filius amadathi

bugeus erat gloriosissimus coram rege. vo-
luit mardocheo nocere et populo eius pro duobus
eunuchis regis qui fuerant interfecti. Huc
usque prohemium. Que sequuntur in eo loco po-
sita erant ubi scriptum est in volumine. et
diripuerunt bona vel substantias eorum. que
in sola vulgata editione repperimus. Epi-
stole autem hoc exemplar fuit. XIII.

Rex maximus artaxerses ab india
usque ethiopiam centum viginti
septem provinciarum principibus et
ducibus qui eius imperio subiecti sunt salutem
dicit. Cum plurimis gentibus imperarem et
universum orbem mee dicioni subiugassem
volui nequaquam abuti potentie magnitu-
dine sed clementia et lenitate gubernare sub-
iectos ut absque ullo terrore vitam silentio
transigentes optata cunctis mortalibus pa-
ce fruerentur. Querente autem me a consilia-
riis meis quomodo hoc posset impleri. unus
qui sapientia et fide ceteros precellebat. et erat
post regem secundus aman nomine indi-
cavit michi in toto orbe terrarum populum esse
dispersum qui novis uteretur legibus et contra
omnium gentium faciens consuetudinem
regum iussa contempneret et universarum con-
cordiam nationum sua dissensione vio-
laret. Quod cum didicissemus videntes unam
gentem rebellem adversus omne
hominum genus perversis uti legibus nostrisque (vel nob')
iussionibus contraire et turbare subiectarum pro-
vinciarum pacem atque concordiam iussimus
ut quoscumque aman qui omnibus provin-
ciis prepositus est et secundus a rege et quem patris
loco colimus monstraverit cum coniugibus
ac liberis deleantur et ab inimicis suis nul-
lusque eorum misereatur quartadecima die
duodecimi mensis adar anni presentis
ut nefarii homines uno die ad inferos
descendentes reddant imperio nostro pacem
quam turbaverant. Huc usque exemplar epistole.
Que sequuntur post eum locum scripta re-
peri ubi legitur. Pergensque mardocheus
fecit omnia que ei mandaverat hester. nec
tamen habentur in hebraico et apud nullum
penitus feruntur interpretum. Mardocheus
autem deprecatus est dominum. memor omnium
operum eius et ait. Domine domine rex omnipo-

in dicione tua cuncta sunt posita et non est
qui possit tue resistere voluntati. si decreveris
salvare israel. continuo liberabimur. Tu fecisti
celum et terram et quicquid celi ambitu continetur.
dominus omnium es. nec est qui resistat maiesta-
ti tue. Cuncta nosti et scis quia non pro
superbia et contumelia et aliqua glorie cupidita-
te fecerim hoc ut non adorarem aman
superbissimum. Libenter enim pro salute is-
rael etiam vestigia pedum eius deoscula-
ri paratus essem. sed timui ne honorem dei
mei transferrem ad hominem et ne quemquam
adorarem excepto deo meo. Et nunc do-
mine rex deus abraham miserere populo
tuo quia volunt nos inimici nostri perdere et
hereditatem tuam delere. Ne despicias
partem tuam quam redemisti de egypto. Ex-
audi deprecationem meam et propitius esto sor-
ti et funiculo hereditatis tue. Et converte
luctum nostrum in gaudium ut viventes
laudemus nomen tuum domine. et ne clau-
das ora te canentium. Omnis quoque
israel pari mente et obsecratione clamavit
ad dominum eo quod eis certa mors impenderet.

Hester quoque regina con- XIIII.
fugit ad dominum. pavens periculum
quod imminebat. Cumque deposuisset
vestes regias fletibus et luctui apta indumen-
ta suscepit. et pro unguentis variis cinere et
stercore implevit caput/ et corpus suum
humiliavit ieiuniis. et omnia loca in quibus
letari ante consueverat crinium laceratione
complevit. et deprecabatur dominum deum israel
dicens. Domine mi qui rex noster es solus.
adiuva me solitariam et cuius preter te
nullus auxiliator est alius. Periculum
meum in manibus meis est. Audivi a pa-
tre meo quod tu domine tulisses israel de cunctis
gentibus et patres nostros ex omnibus retro ma-
ioribus suis ut possideres hereditatem sem-
piternam. fecistique eis sicut locutus es. Pec-
cavimus in conspectu tuo et idcirco tra-
didisti nos in manus inimicorum nostrorum.
Coluimus enim deos eorum. Iustus es
domine. Et nunc non eis sufficit quod durissi-
ma nos opprimit servitute. sed robur ma-
nuum suarum ydolorum potentie de-
putantes volunt tua promissa mutare

et delere hereditatem tuam. et claudere ora te
laudantium atque extinguere gloriam templi
et altaris tui ut aperiant ora gentium et lau
dent ydolorum fortitudinem. et predicent car
nalem regem in sempiternum. Ne tradas
domine sceptrum tuum hiis qui non sunt.
ne rideant ad ruinam nostram. sed converte con
silium eorum super eos. et eum qui in nos cepit
sevire disperde. Memento domine et ostende
te nobis in tempore tribulationis nostre. et mi
chi da fiduciam domine rex deorum et universe
potestatis. et tribue sermonem compositum in
ore meo in conspectu leonis et transfer cor
illius in odium hostis nostri ut et ipse pereat et
ceteri qui ei consentiunt. Nos autem libera
in manu tua et adiuva me nullum aliud
habentem auxilium nisi te domine. Qui habes
omnium scientiam et nosti quia oderim gloriam
iniquorum et detester cubile incircumcisorum et
omnis alienigene. Tu scis infirmitatem
et necessitatem meam quod abhominer signum
superbie et glorie mee quod est super caput meum in
die ostentationis mee et detester illud quasi
pannum menstruate et non portem in
diebus silentii mei. et quod non comederim in men
sa aman nec michi placuit convivium
regis et non biberim vinum libaminum
et numquam letata sit ancilla tua ex quo
huc translata sum usque in presentem diem
nisi in te domine deus abraham. deus fortis su
per omnes exaudi vocem eorum qui nullam
aliam spem habent. et libera nos de ma
nu iniquorum et erue me a timore meo. Hec
quoque addita reperi in editione vulgata.

XV

Et mandavit ei haud
dubium quin hester mardoche
us ut ingrederetur ad regem et ro
garet pro populo suo et patria sua. Memen
to inquit dierum humilitatis tue quo
nutrita sis in manu mea. quia aman
secundus a rege constitutus. locutus est contra
nos in mortem. Et tu invoca dominum et loquere
regi pro nobis et libera nos de morte. Nec
non et ista que subdita sunt in editione
vulgata repperi. Die autem tertio depo
suit vestimenta ornatus sui et circumdata
est gloria sua. Cumque regio fulgeret habitu
et invocasset omnium rectorem et salva
torem deum. assumpsit duas famulas
et super unam quidem innitebatur quasi pre
deliciis et nimia teneritudine corpus suum
ferre non sustinens. altera autem famu
larum sequebatur dominam defluentia in hu
mum indumenta sustentans. Ipsa autem
roseo colore vultum perfusa et gratis ac ni
tentibus oculis tristem celabat animum et
nimio timore contractum. Igitur ingressa
cuncta per ordinem hostia stetit contra regem
ubi ille residebat super solium regni sui. et in
dutus vestibus regiis auroque fulgens et
preciosis lapidibus eratque terribilis aspec
tu. Cumque elevasset faciem et ardentibus
oculis furorem pectoris indicasset. regina
corruit et in pallorem colore mutato lap
sum super ancillam reclinavit caput. Con
vertitque deus spiritum regis in mansue
tudinem et festinus ac metuens exilivit
de solio et sustentans eam ulnis suis do
nec rediret ad se. hiis verbis blandiebatur.
Quid habes hester? Ego sum frater tuus.
Noli timere non morieris. Non enim
pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. Acce
de igitur et tange sceptrum. Cumque illa
taceret tulit auream virgam et posuit
super collum eius et osculatus est eam et
ait. Cur michi non loqueris. Que respon
dit. Vidi te domine quasi angelum dei et
conturbatum est cor meum pre timore glorie
tue. Valde enim mirabilis es domine et fa
cies tua plena est graciarum. Cumque loque
retur rursus corruit et pene exanimata est.
Rex autem turbabatur et omnes ministri
eius consolabantur eam. Exemplar epistole
regis artaxersis quam pro iudeis ad omnes
regni sui provincias misit. quod et ipsum in
in hebraico volumine non habetur.

XVI

Rex magnus artaxersis
ab india usque ethiopiam centum
viginti septem provinciarum duci
bus ac principibus qui nostre obediunt iussioni.
salutem dicit. Multi bonitate principum
et honore qui in eos collatus est abusi
sunt in superbiam. et non solum subiectos
regibus nituntur opprimere. sed et datam sibi
gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt mo
liuntur insidias. Nec contenti sunt gratias

non agere beneficiis et humanitatis in se
iura violare. sed dei quoque cuncta cernentis
arbitrantur se fugere posse sententiam. Et
intantum vesaniae proruperunt ut eos qui
credita sibi officia diligenter observant
et ita cuncta agunt ut omnium laude sint
digni. mendaciorum cuniculis conentur
subvertere dum aures principum simpli
ces et ex sua natura alios aestimantes cal
lida fraude decipiunt. Quae res et ex veteribus
probatur historiis et ex his quae geruntur
cotidie quomodo malis quorundam sug
gestionibus regum studia depraventur.
Unde providendum est paci omnium provin
ciarum. Nec putare debetis si diversa
iubeamus ex animi nostri venire levitate
sed pro qualitate et necessitate temporum ut rei
publicae poscit utilitas ferre sententiam.
Et ut manifestius quod dicimus intellega
tis. Aman filius Amadathi animo et
gente Macedo. alienusque a Persarum sang
uine et pietatem nostram sua crudelitate con
maculans peregrinus a nobis susceptus
est. et tantam in se expertus humanitatem
ut pater noster appellaretur et adoraretur ab omnibus
l' timore
post regem secundus. Qui in tantum arro
gantiae tumorem sublatus est ut regno
nos privare niteretur et spiritu. Nam Mar
docheum cuius fide et beneficiis vivimus
et consortem regni nostri Hester cum omni gen
te sua novis quibusdam atque inauditis
machinis expetivit in mortem. hoc co
gitans ut illis interfectis insidiaretur nostrae
solitudini et regnum Persarum transferret
in Macedonas. Nos autem a pessimo
mortalium Iudaeos neci destinatos in nul
la penitus culpa repperimus. sed e contrario
iustis utentes legibus et filios altissimi et
maximi semperque viventis dei cuius be
neficio et patribus nostris et nobis regnum
est traditum et usque hodie custoditur.
Unde eas litteras quas sub nomine nostro
ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo
scelere ante portas huius urbis id est Su
sis et ipse qui machinatus est et omnis
cognatio eius pendent in patibulis non
nobis sed deo ei reddente quod meruit. Hoc
autem edictum quod nunc mittimus in cunc
tis urbibus proponatur ut liceat Iudaeis uti le
gibus suis. Quibus debetis esse adminiculo ut
eos qui se ad necem eorum paraverant pos
sint interficere quarta decima die mensis duo
decimi qui vocatur Adar. Hanc enim di
em omnipotens deus maeroris et luctus illis vertit in gau
dium. Unde et vos inter ceteros festos dies
hunc habetote diem et celebrate eam cum
omni laetitia ut et in posterum cognoscant
omnes qui fideliter Persis oboediunt dignam
pro fide recipere mercedem. Qui autem insidia
tur regno eorum perire pro scelere. Omnis
autem provincia et civitas quae noluerit sol
lempnitatis huius esse particeps. gla
dio et igne pereat. et sic deleatur ut non
solum hominibus sed etiam bestiis invia
sit in sempiternum pro exemplo contemptus
et inoboedientiae. Explicit liber Hester.

Incipit prologus in librum Iob.

Cogor per singulas scripturae
divinae libros adversariorum
respondere maledictis qui interpre
tationem meam reprehensionem
septuaginta interpretum criminantur. quasi
non et apud Graecos Aquila Symmachus et
Theodotion vel verbum e verbo. vel sensum
ex sensu vel ex utroque commixtum et medie tem
peratum genus translationis expresserint
et omnia veteris instrumenti volumina.
Origenes obelis asteriscisque distinxerit.
quos vel additos vel a Theodotione sump
tos translationi antiquae inseruit pro
bans defuisse quod additum est. Discant
igitur obtrectatores mei recipere in toto
quod in partibus suscipiunt. aut interpre
tationem meam cum asteriscis suis radere.
Neque enim fieri potest ut quos plura in
tellexisse perspexerint. non eosdem etiam
in quibusdam errasse fateantur praecipue
in Iob. Cui si ea quae sub asteriscis addita
sunt subtraxeris pars maxima voluminis
detruncabitur. et hoc dumtaxat apud Grae
cos. Ceterum et apud Latinos ante eam trans
lationem quam sub asteriscis et obelis nuper
edidimus septingenti ferme aut octin
genti versus desunt. ut decurtatus et lacera
tus corrosusque liber foeditatem sui publi
ce legentibus praebeat. Haec autem translatio

nullum de veteribus sequitur interpretem. Sed ex
ipso hebraico arabicoque sermone et interdum
syro. nunc verba nunc sensum nunc simul u-
trumque resonabit. Obliquus enim
apud hebreos totus liber fertur et lubricus
et quod greci rhetores vocant eschematismenos
dumque aliud loquitur aliud agit. ut si
velis anguillam aut murenulam stric-
tis manibus tenere. quanto magis presseris
tanto citius elabitur. Memini me ob in-
telligentiam huius voluminis lidden-
quendam preceptorem qui apud hebreos
primus haberi putabatur non parvis re-
demisse nummis. cuius doctrina an ali-
quid profecerim nescio. Hoc unum scio non
potuisse me interpretari nisi quod antea intel-
lexeram. A principio itaque voluminis us-
que ad verba iob apud hebreos prosa oratio est.
Porro a verbis Job in quibus ait. pereat dies
in qua natus sum. et nox in qua dictum est
conceptus est homo. usque ad eum locum in
quo ante finem voluminis scriptum est. Id-
circo ipse me reprehendo et ago penitentiam in fa-
villa et cinere. examentri versus sunt dactilo
spondeoque currentes et propter lingue ydioma cre-
bro recipientes et alios pedes non earundem
sillabarum sed eorundem temporum. Interdum
quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus
fertur numeris lege solutis. quod metrici
magis quam simplex lector intelligunt. A su-
pradicto autem versu usque ad finem libri parvum
comma quod remanet prosa oratione contexitur.
Quod si cui videtur incredulum metra sci-
licet esse apud hebreos et in morem nostri
flacci greciique pindari et alchei et salpho
vel psalterium vel lamentationes ieremie
vel omnia ferme scripturarum cantica com-
prehendi legat philonem iosephum ori-
genem cesariensem eusebium et eorum
testimonio me verum dicere comprobabit.
Audiant quapropter canes mei idcirco me
in hoc volumine laborasse non ut interpre-
tationem antiquam reprehenderem. sed ut ea que in
illa aut obscura sunt aut omissa. aut
certe scriptorum vitio depravata. manifestiora
nostra interpretatione fierent qui et hebreum
sermonem ex parte didicimus et in latino pene
ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rheto-
res et philosophos detriti sumus. Quod si apud gre-
cos post septuaginta editionem iam christi euangelio
choruscante. iudeus aquila et symachus et
theodotion iudaizantes heretici sunt recepti. qui
multa mysteria salvatoris subdola interpretatione
celarunt et tamen in exaplois habentur apud ecclesias
et explanantur ab ecclesiasticis viris. quanto magis
ego christianus de parentibus christianis natus et vexil-
lum crucis in mea fronte portans. cuius studium
fuit omissa repetere depravata corrigere et sacra-
menta ecclesie puro et fideli aperire sermone vel a fa-
stidiosis vel a malignis lectoribus non debeo
reprobari. Habeant qui volunt veteres libros
vel in membranis purpureis auro argen-
toque descriptos vel uncialibus ut vulgo aiunt
litteris onera magis exarata quam codices dum-
modo michi meisque permittant pauperes habere
scedulas et non tam pulchros habere codices
quam emendatos. Utraque editio et septuagin-
ta iuxta grecos et mea iuxta hebreos in la-
tinum meo labore translata est. Eligat
unusquisque quod vult et studiosum me ma-
gis quam malivolum probet. Expli-
cit prologus. Incipit liber Job. c. i.

Vir erat in terra hus nomine Job. Et erat vir
ille simplex et rectus ac timens deum et re-
cedens a malo. Natique sunt ei septem filii
et tres filie. Et fuit possessio eius septem mi-
lia ovium et tria milia camelorum. quin-
genta quoque iuga boum et quingente asi-
ne ac familia multa nimis. Erat autem

Ille vir magnus inter omnes orientales. Et ibant
filii eius et faciebant convivia per domos unus
quisque in die suo. Et mittentes vocabant tres
sorores suas ut comederent et biberent vinum cum
eis. Cumque in orbem transissent dies con
vivii mittebat ad eos Iob et sanctificabat illos
consurgensque diluculo offerebat holocausta
per singulos. Dicebat enim. Ne forte peccaverint
filii mei et benedixerint deo in cordibus suis.
Sic faciebat Iob cunctis diebus. Quadam
autem die cum venissent filii dei ut assiste
rent coram domino. affuit inter eos et sa
than. Cui dixit dominus. Unde venis. Qui
respondens ait. Circuivi terram et perambu
lavi eam. Dixitque dominus ad eum. Numquid
considerasti servum meum Iob quod non sit
similis ei in terra. homo simplex et rectus et
timens deum ac recedens a malo. Cui re
spondit que sathan. Numquid frustra ti
met Iob deum. Nonne tu vallasti eum
ac domum eius universamque substantiam
eius per circuitum. Operibus manuum eius
benedixisti et possessio eius crevit in terra. Sed
extende paululum manum tuam et tange
cuncta que possidet nisi in facie benedixerit
tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce
universa que possidet in manu tua sunt. tan
tum in eum non extendas manum tuam.
Egressusque est sathan a facie domini. Cum
autem quadam die filii et filie eius come
derent et biberent vinum in domo fratris sui
primogeniti nuncius venit ad Iob qui
diceret. Boves arabant et asine pasceban
tur iuxta eos et irruerunt sabei tulerunt
que omnia et pueros percusserunt gladio et
evasi ego solus ut nunciarem tibi. Cumque
adhuc ille loqueretur venit alter et dixit.
Ignis dei descendit de celo et cunctas oves
puerosque consumpsit. et effugi ego solus
ut nunciarem tibi. Sed et adhuc illo lo
quente venit alius et dixit. Chaldei fece
runt tres turmas et invaserunt camelos
et tulerunt eos necnon et pueros percusse
runt gladio. et effugi ego solus ut nun
tiarem tibi. Adhuc loquebatur ille et
ecce alius intravit et dixit. Filiis tuis et
filiabus vescentibus et bibentibus vinum in do
mo fratris sui primogeniti. repente ventus
vehemens irruit a regione deserti et concussit quatuor
angulos domus que corruens oppressit omnes
liberos tuos et mortui sunt. et effugi ego so
lus ut nunciarem tibi. Tunc surrexit
Iob et scidit vestimenta sua et tonso capite
corruens in terram adoravit et dixit. Nu
dus egressus sum de utero matris mee. et nu
dus revertar illuc. Dominus dedit dominus ab
stulit sicut domino placuit ita factum est. sit
nomen domini benedictum. In omnibus his
non peccavit Iob labiis suis neque stultum
quid contra deum locutus est. II.

Factum est autem cum quadam
die venissent filii dei et starent
coram domino. venisset quoque
sathan inter eos et staret in conspectu eius ut
diceret dominus ad sathan. Unde venis? Qui
respondens ait. Circuivi terram et perambula
vi eam. Et dixit dominus ad sathan. Numquid
considerasti servum meum Iob quod non sit
similis ei in terra vir simplex et rectus et ti
mens deum ac recedens a malo et adhuc
retinens innocentiam. Tu autem commovisti
me adversus eum ut affligerem eum frustra.
Cui respondens sathan ait. Pellem
pro pelle et cuncta que habet homo dabit
pro anima sua. Alioquin mitte manum
tuam et tange os eius et carnem. et tunc vi
debis quod in faciem benedicat tibi. Dixit
ergo dominus ad sathan. Ecce in manu tua
est. verumptamen animam illius serva.
Egressus igitur sathan a facie domini per
cussit Iob ulcere pessimo a planta pedis
usque ad verticem. Qui testa saniem
radebat sedens in sterquilinio. Dixit
autem illi uxor sua. Adhuc tu permanes
in simplicitate tua? Benedic deo et mo
rere. Qui ait ad illam. Quasi una de
stultis mulieribus locuta es. Si bona su
scepimus de manu domini mala autem quare
non suscipiamus? In omnibus his non
peccavit Iob labiis suis. Igitur au
dientes tres amici Iob omne malum
quod accidisset ei venerunt singuli de loco
suo elyphaz themanites et baldad su
ythes et sophar naamathites. Condixe
rant enim ut pariter venientes visi
tarent eum et consolarentur. Cumque e

Elevantes procul oculos suos non cognoverunt eum et exclamantes ploraverunt. Scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in celum. Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus. Et nemo loquebatur ei verbum. Videbant enim dolorem esse vehementem. · III ·

Post hoc aperuit Iob os suum et maledixit diei suo. Et dixit. Pereat dies in qua natus sum et nox in qua dictum est conceptus est homo. Dies illa vertatur in tenebras. Non requirat eum deus desuper et non sit in recordatione et non illustretur lumine. Obscurent eum tenebre et umbra mortis, occupet eum caligo et involvatur amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Non computetur in diebus anni nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria nec laude digna. Maledicant ei qui maledicunt diei qui parati sunt suscitare leviathan. Obtenebrentur stelle caligine eius. Expectet lucem et non videat nec ortum surgentis aurore. Quia non conclusit hostia ventris qui portavit me nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in vulva mortuus sum, egressus ex utero non statim perii. Cur exceptus genibus. Cur lactatus uberibus. Nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem cum regibus et consulibus terre qui edificant sibi solitudines. Aut cum principibus qui possident aurum et replent domos suas argento. Aut sicut abortivum absconditum non subsisterem, vel qui concepti non viderunt lucem. Ibi impii cessaverunt a tumultu et ibi requieverunt fessi robore. Et quondam vincti pariter sine molestia. Non audierunt vocem exactoris. Parvus et magnus ibi sunt et servus liber a domino suo. Quare data est misero lux et vita his qui in amaritudine anime sunt. Qui expectant mortem et non venit quasi effodientes thesaurum gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum. Viro cuius abscondita est via et circumdedit eum deus tenebris. Antequam comedam suspiro et quasi inundantis aque sic rugitus meus. Quia timor quem timebam evenit michi et quod verebar accidit. Nonne dissimulavi? Nonne silui? Nonne quievi? Et venit super me indignatio. · IIII ·

(margin: silere)

Respondens autem Eliphaz Themanites dixit. Si ceperimus loqui tibi forsitan moleste accipies. Sed conceptum sermonem quis tenere poterit? Ecce docuisti plurimos et manus lassas roborasti. Vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua trementia confortasti. Nunc autem venit super te plaga et defecisti; tetigit te et conturbatus es. Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua et perfectio viarum tuarum? Recordare obsecro te quis umquam innocens periit aut quando recti deleti sunt. Quin potius vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos, flante deo perisse et spiritu ire eius esse consumptos. Rugitus leonis et vox leene et dentes catulorum contriti sunt. Tigris periit eo quod non haberet predam et catuli leonis dissipati sunt. Porro ad me dictum est verbum absconditum et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius. In horrore visionis nocturne quando sopor occupare solet homines, pavor tenuit me et tremor et omnia ossa mea perterrita sunt. Et cum spiritus me presente transiret inhorruerunt pili carnis mee. Stetit quidam cuius non cognoscebam vultum, ymago coram oculis meis, et vocem quasi aure lenis audivi. Numquid homo dei comparatione iustificabitur aut factore suo purior erit vir? Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles et in angelis suis repperit pravitatem. Quanto magis hii qui habitant domos luteas qui terrenum habent fundamentum consumentur velut a tinea. De mane usque ad vesperum succidentur et quia nullus intelligit in eternum peribunt. Qui autem reliqui fuerint auferentur ex eis, morientur et non in sapientia. · V ·

Voca ergo si est qui tibi respondeat et ad aliquem sanctorum convertere. Vere stultum interficit

iracundia. et paruulum occidit inuidia. Ego
uidi stultum firma radice et maledixi pul
chritudini eius statim. Longe fient filii
eius a salute. et conterentur in porta et non erit
qui eripiat. Cuius messem comedet fa
melicus. et ipsum rapiet armatus. et bibent
sitientes diuitias eius. Nichil in terra
sine causa fit. et de humo non egredietur
dolor. Homo ad laborem nascitur: et auis
ad uolandum. Quamobrem ego deprecabor
dominum et ad deum meum ponam eloquium
meum: qui facit magna et inscrutabilia
et mirabilia absque numero. Qui dat
pluuiam super faciem terre et irrigat aquis
uniuersa. Qui ponit humiles in sublimi. et
merentes erigit sospitate. Qui dissipat
cogitationes malignorum: ne possint imple
manus eorum quod ceperunt. Qui apprehendit
sapientes in astutia eorum. et consilium prauo
rum dissipat. Per diem incurrent tene
bras et quasi in nocte sic palpabunt in
meridie. Porro saluum faciet egenum
a gladio oris eorum. et de manu uiolenti
pauperem. Et erit egeno spes. Iniquitas
autem contrahet os suum. Beatus homo
qui corripitur a domino. Increpationem
ergo domini ne reprobes. quia ipse uulnerat et
medetur: percutit et manus eius sanabit.
In sex tribulationibus liberabit te. et in sep
tima non tanget te malum. In fame
eruet te de morte et in bello de manu gla
dii. A flagello lingue absconderis. et non
timebis calamitatem cum uenerit. In
uastitate et fame ridebis et bestiam terre
non formidabis. Sed cum lapidibus regio
num pactum tuum. et bestie terre pacifice
erunt tibi. Et scies quod pacem habeat
tabernaculum tuum et uisitans speciem
tuam non peccabis. Et scies quoniam
multiplex erit semen tuum. et progenies
tua quasi herba terre. Ingredieris in ha
bundantia sepulchrum sicut infertur
aceruus tritici in tempore suo. Ecce hoc
ut inuestigauimus ita est quod auditum
mente pertracta. VI
Respondens autem Iob dixit. Vti
nam appenderentur peccata mea qui
bus iram merui. et calamitas
quam patior in statera. Quasi arena maris
hec grauior appareret. Unde et uerba mea do
lore sunt plena. quia sagitte domini in me
sunt. quarum indignatio ebibit spiritum me
um et terrores domini militant contra me.
Numquid rugiet onager cum habuerit
herbam aut mugiet bos cum ante presepe
plenum steterit. Aut poterit comedi insulsum
quod non est sale conditum. Aut potest ali
quis gustare quod gustatum affert mortem.
Que enim esurienti etiam amara dul
cia esse uidentur. Que etiam prius nolebat tangere
anima mea. nunc pre angustia cibi mei sunt.
Quis det ut ueniat petitio mea. et quod expec
to tribuat michi deus. Et qui cepit ipse me
conterat. soluat manum suam et succidat
me. Et hec sit michi consolatio. ut affligens
me dolore non parcat nec contradicam
sermonibus sancti. Que est fortitudo mea
ut sustineam: Aut quis finis meus ut
patienter agam: Nec fortitudo lapidum
fortitudo mea nec caro mea enea est.
Ecce non est auxilium michi in me. et ne
cessarii quoque mei recesserunt a me. Qui
tollit ab amico suo misericordiam timorem do
mini derelinquit. Fratres mei preterierunt
me sicut torrens qui raptim transit in
conuallibus. Qui timent pruinam ir
ruet super eos nix. Tempore quo fluerint
dissipati peribunt. et ut incaluerit soluentur
de loco suo. Inuolute sunt semite gres
suum eorum. ambulabunt in uacuum et
peribunt. Considerate semitas theman
itinera saba et expectate paulisper. Confusi
sunt quia sperauerunt. Venerunt quoque
usque ad me et pudore cooperti sunt. Nunc
uenistis et modo uidentes plagam meam
timetis. Numquid dixi afferte michi
et de substantia uestra donate michi uel liberate
me de manu hostis. et de manu robusto
rum eruite me. Docete me et ego tacebo
et si quid forte ignoraui instruite me. Qua
re detraxistis sermonibus ueritatis cum
e uobis nullus sit qui possit arguere me.
Ad increpandum tantum uerba concinnatis
et in uentum uerba profertis. Super pupillum
irruitis et subuertere nitimini amicum uestrum.
Verumptamen quod cepistis explete. Pre

tete autem et videte an mentiar. Respon-
dete obsecro absque contentione. et loquentes
id quod iustum est iudicate. et non invenietis
in lingua mea iniquitatem. nec in faucibus
meis stultitia personabit. VII

[M]ilitia est vita hominis super terram
et sicut dies mercennarii dies eius.
Sicut cervus desiderat umbram.
et sicut mercennarius prestolatur finem o-
peris sui. sic et ego habui menses vacuos
et noctes laboriosas enumeravi michi.
Si dormiero dicam. Quando consurgam.
Et rursum expectabo vesperam et replebor
doloribus usque ad tenebras. Induta est
caro mea putredine et sordibus pulveris
cutis mea aruit et contracta est. Dies
mei velocius transierunt quam a texente
tela succiditur. et consumpti sunt absque ul-
la spe. Memento quia ventus est vita
mea. et non revertetur oculus meus ut vi-
deat bona nec aspiciet me visus hominis.
Oculi tui in me. et non subsistam. Si-
cut consumitur nubes et pertransit. sic qui de-
scenderit ad inferos non ascendet nec revertetur
ultra in domum suam neque cognoscet eum
amplius locus eius. Quapropter et ego non
parcam ori meo. Loquar in tribulatione
spiritus mei. confabulabor cum amaritu-
dine anime mee. Numquid mare sum
ego aut cetus quia circumdedisti me carcere.
Si dixero consolabitur me lectus meus et
relevabitur loquens mecum in stratu
meo terrebis me per somnia et per visiones
horrore concuties. Quamobrem elegit suspen-
dium anima mea. et mortem ossa mea.
Desperavi. Nequaquam ultra vivam.
Parce michi domine nichil enim sunt
dies mei. Quid est homo quia magnificas
eum. aut quid apponis erga eum cor tu-
um. Visitas eum diluculo et subito pro-
bas illum. Usque quo non parcis michi nec
dimittis me ut gluciam salivam meam.
Peccavi. quid faciam tibi o custos ho-
minum. Quare me posuisti contrarium
tibi. et factus sum michimet ipsi gravis.
Cur non tollis peccatum meum. et quare non
aufers iniquitatem meam. Ecce nunc in pul-
vere dormio. et si mane me quesieris non subsistam.

[R]espondens autem baldad VIII
suithes dixit. Usque quo loqueris
talia. et spiritus multiplex sermo-
nis oris tui. Numquid deus supplantat
iudicium. aut omnipotens subvertit quod iustum est.
Et iam si filii tui peccaverunt ei. et dimisit
eos tantum in manu iniquitatis eorum.
tu tamen si diluculo consurrexeris ad deum
et omnipotentem fueris deprecatus si mundus
et rectus incesseris statim evigilabit ad te.
et pacatum reddet habitaculum iustitie tu-
e. in tantum ut si priora tua fuerint parva
et novissima tua multiplicentur nimis. In-
terroga enim generationem pristinam et di-
ligenter investiga patrum memoriam. Hesterni
quippe sumus et ignoramus. quoniam
sicut umbra dies nostri sunt super terram. et ipsi
docebunt te. loquentur tibi et de corde suo pro-
ferent eloquia. Numquid potest vive-
re scirpus absque humore. aut crescere care-
tum sine aqua. Cum adhuc sit in flore
nec carpatur manu ante omnes herbas
arescit. Sic vie omnium qui obliviscuntur
deum. et spes ypocrite peribit. Non ei place-
bit vecordia sua. et sicut tela aranearum
fiducia eius. Innitetur super domum suam
et non stabit. fulciet eam et non consurget.
Humectus videtur antequam veniat
sol. et in ortu suo germen eius egredietur.
Super acervum petrarum radices eius
densabuntur. et inter lapides commorabitur.
Si absorbuerit eum de loco suo negabit
eum et dicet. Non novi te. Hec est enim leticia
vie eius ut rursum de terra alii germinentur.
Deus non proiciet simplicem. nec porriget
manum malignis. donec impleatur risu
os tuum et labia tua iubilo. Qui ode-
runt te induentur confusione et tabernaculum
impiorum non subsistet. IX

[E]t respondens iob ait. Vere scio
quod ita sit et quod non iustificetur ho-
mo compositus deo. Si voluerit
contendere cum eo non poterit respondere ei
unum pro mille. Sapiens corde est et for-
tis robore. Quis restitit ei et pacem ha-
buit. Qui transtulit montes et nescie-
runt hii quos subvertit in furore suo.
Qui commovet terram de loco suo et colum-

ne eius concutiuntur. Qui precipit soli et non
oritur: et stellas claudit sub signaculo. Qui
extendit celos solus et graditur super fluctus
maris. Qui facit arcturum et oriona et
hyadas et interiora austri. Qui facit magna
et inscrutabilia et mirabilia quorum non est
numerus. Si venerit ad me non videbo e-
um. si abierit non intelligam. Si repen-
te interroget quis respondebit ei. Vel quis di-
cere potest cur ita facis? Deus cuius resiste-
re nemo potest et sub quo curvantur qui
portant orbem. Quantus ergo sum ego
qui respondeam ei. et loquar verbis meis
cum eo. Qui etiam si habuero quippiam
iustum non respondebo. sed meum iudicem
deprecabor. Et cum invocantem exaudierit me.
non credo quod exaudierit vocem meam. In
turbine enim conteret me. et multiplicabit
vulnera mea etiam sine causa. Non con-
cedit quiescere spiritum meum. et implet me a-
maritudinibus. Si fortitudo queritur robu-
stissimus est. si equitas iudicii nemo audet
pro me testimonium dicere. Si iustificare
me voluero. os meum condempnabit me.
si innocentem ostendero pravum me com-
probabit. Etiam si simplex fuero hoc ipsum
ignorabit anima mea et tedebit me vite
mee. Unum est quod locutus sum. et inno-
centem et impium ipse consumet. Si flagel-
lat occidat semel. et non de penis innocen-
tum rideat. Terra tradita est in manu
impii vultum iudicum eius operit. Quod
si non ille est quis ergo est? Dies mei ve-
lociores sunt cursore. fugerunt et non vi-
derunt bonum. pertransierunt quasi na-
ves poma portantes sicut aquila volans
ad escam. Cum dixero nequaquam ita lo-
quar commuto faciem meam et dolore tor-
queor. Verebar omnia opera mea sciens
quod non parceres delinquenti. Si autem
et sic impius sum. quare frustra labora-
vi? Si lotus fuero quasi aquis nivis et
fulserint velut mundissime manus mee.
tamen sordibus intinges me. et abhomi-
nabuntur me vestimenta mea. Neque
enim viro qui similis mei est respondebo. nec
qui mecum in iudicio ex equo possit au-
diri. Non est qui utrumque valeat ar-

Yem

guere. et ponere manum suam in ambobus.
Auferat a me virgam suam et pavor eius
non me terreat. Loquar et non timebo eum.
Neque enim possum metuens respondere.
Tedet animam meam vite
mee. dimittam adversum me elo-
quium meum. Loquar in amari-
tudine anime mee dicam deo. Noli me
condempnare. Indica michi cur me ita iu-
dices. Numquid bonum tibi videtur si
calumpnieris et opprimas me opus manu-
um tuarum et consilium impiorum adiuves?
Numquid oculi carnei tibi sunt aut sicut
homo videt et tu videbis? Numquid sicut
dies hominis dies tui. et anni tui sicut
humana sunt tempora. Ut queras iniqui-
tatem meam et peccatum meum scruteris
et scias quia nichil impium fecerim. cum
sit nemo qui de manu tua possit eruere.
Manus tue domine fecerunt me. et plas-
maverunt me totum in circuitu et sic repen-
te precipitas me. Memento queso quod sicut
lutum feceris me et in pulverem reduces me.
Nonne sicut lac mulsisti me et sicut ca-
seum me coagulasti. Pelle et carnibus
vestisti me. ossibus et nervis compegisti me.
Vitam et misericordiam tribuisti michi. et visita-
cio tua custodivit spiritum meum. Licet
hec celes in corde tuo. tamen scio quia uni-
versorum memineris. Si peccavi ad ho-
ram pepercisti michi. cur ab iniquitate
mea mundum me esse non pateris?
Et si impius fuero ve michi est. et si iustus
non levabo caput saturatus afflictione
et miseria. Et propter superbiam quasi leenam
capies me. reversusque mirabiliter me cru-
cias. Instauras testes tuos contra me et
multiplicas iram tuam adversum me
et pene militant in me. Quare de vul-
va eduxisti me. Qui utinam consumptus
essem ne oculus me videret. Fuissem quasi
non essem de utero translatus ad tumulum.
Numquid non paucitas dierum meorum
finietur brevi? Dimitte me ut plan-
gam paululum dolorem meum antequam
vadam et non revertar ad terram tenebro-
sam et opertam mortis caligine. Terram
miserie et tenebrarum ubi umbra mortis

et nullus ordo ſed ſempiternus horror inhabitat.
Reſpondens autem ſophar · XI ·
naamathites dixit. Numquid qui
multa loquitur non et audiet
aut vir linguoſus iuſtificabitur? Tibi
ſoli tacebunt homines et cum ceteros irri
ſeris a nullo confutaberis. Dixiſti enim. Pu
rus eſt ſermo meus et mundus ſum in con
ſpectu tuo. Atque utinam deus loqueretur
tecum et aperiret labia ſua tibi, ut oſtenderet
tibi ſecreta ſapientie et quod multiplex ſit lex eius
et intelligeres quod multo minora exigaris
ab eo quam meretur iniquitas tua. Forſitan
veſtigia dei comprehendes et uſque ad perfectum
omnipotentem reperies. Excelſior celo eſt
et quid facies? Profundior inferno et unde
cognoſces? Longior terra menſura eius
et latior mari. Si ſubverterit omnia vel in
unum coartaverit quis contradicet ei? Aut
quis ei dicere poterit cur ita facis? Ipſe enim
novit hominum vanitatem et videns ini
quitatem nonne conſiderat? Vir vanus in
ſuperbiam erigitur et tamquam pullum ona
gri ſe liberum natum putat. Tu autem
firmaſti cor tuum et expandiſti ad eum
manus tuas. Si iniquitatem que eſt in
manu tua abſtuleris a te et non perman
ſit in tabernaculo tuo iniuſtitia. tunc
levare poteris manum tuam abſque ma
cula et eris ſtabilis et non timebis. Mi
ſerie quoque oblivisceris et quaſi aquarum
que preterierunt non recordaberis et quaſi
meridianus fulgor conſurget tibi ad veſ
peram et cum te conſumptum putaveris orie
ris ut lucifer. Et habebis fiduciam pro
poſita tibi ſpe et defoſſus ſecurus dormi
es. Et quieſces et non erit qui te exter
reat et deprecabuntur faciem tuam plurimi.
Oculi autem impiorum deficient et refu
gium peribit ab eis et ſpes eorum ab
hominatio anime. · XII ·
Reſpondens autem iob dixit. Er
go vos eſtis ſoli homines et vo
biſcum morietur ſapientia? Et mi
hi eſt cor ſicut et vobis nec inferior veſtri
ſum. Quis enim hec que noſtis igno
rat? Qui deridetur ab amico ſuo ſicut
ego invocabit deum et exaudiet eum.
Deridetur enim iuſti ſimplicitas lampas
contempta apud cogitationes divitum para
ta ad tempus ſtatutum. Habundant ta
bernacula predonum et audacter provocant
deum cum ipſe omnia dederit in manus eo
rum. Nimirum interroga iumenta et doce
bunt te et volatilia celi et indicabunt tibi.
Loquere terre et reſpondebit tibi et narrabunt
piſces maris. Quis ignorat quod omnia hec
manus domini fecerit? In cuius manu
eſt anima omnis viventis et ſpiritus univerſe
carnis hominis. Nonne auris verba
diiudicat et fauces comedentis ſaporem?
In antiquis eſt ſapientia et in multo tem
pore prudentia. Apud ipſum eſt ſapientia et forti
tudo ipſe habet conſilium et intelligentiam.
Si deſtruxerit nemo eſt qui edificet. Si in
cluſerit hominem nemo eſt qui aperiat. Si
continuerit aquas omnia ſiccabuntur et ſi
emiſerit eas ſubvertent terram. Apud ipſum eſt
fortitudo et ſapientia. ipſe novit et decipien
tem et eum qui decipitur. Adducit conſilia
rios in ſtultum finem et iudices in ſtupo
rem. Balteum regum diſſolvit et pre
cingit fune renes eorum. Ducit ſacerdotes
ingloriosos et optimates ſupplantat com
mutans labium veracium et doctrinam ſe
num auferens. Effundit deſpectionem
ſuper principes et eos qui oppreſſi fuerant re
levat. Qui revelat profunda de tenebris
et producit in lucem umbram mortis. Qui
multiplicat gentes et perdit eas et ſubverſas
in integrum reſtituet. Qui immutat cor
principum populi terre et decipit eos ut fru
ſtra incedant per invium. Palpabunt
quaſi in tenebris et non in luce et errare
faciet eos ſicut ebrios. · XIII ·
Ecce hec omnia vidit oculus meus
et audivit auris mea et intellexi
ſingula. Secundum ſcientiam veſtram
et ego novi nec inferior veſtri ſum. Sed ta
men ad omnipotentem loquar et diſputare
cum deo cupio. prius oſtendens vos fa
bricatores mendacii et cultores perverſo
rum dogmatum. Atque utinam taceretis
ut putaremini eſſe ſapientes. Audite
ergo correptiones meas et iudicium la
biorum meorum attendite. Numquid

deus indiget uestro mendacio ut pro illo loqua
mini dolos? Numquid faciem eius acci
pitis et pro deo iudicare nitimini? Aut placebit
bit ei quem celare nil potest? aut decipietur
ut homo uestris fraudulentiis? Ipse uos ar
guet quoniam in abscondito faciem eius
accipitis. Statim ut se commouerit turba
bit uos et terror eius irruet super uos. Me
moria uestra comparabitur cineri et redigentur
in lutum ceruices uestre. Tacete paulisper
ut loquar quodcumque michi mens sugges
serit. Quare lacero carnes meas dentibus
meis et animam meam porto in manibus meis?
Etiam si occiderit me in ipso sperabo. Verumptamen
tamen uias meas in conspectu eius arguam
et ipse erit saluator meus. Non enim ue
niet in conspectu eius omnis ypocrita. Au
dite sermonem meum et enigmata mea
auribus uestris. Si fuero iudicatus scio quod
iustus inueniar. Quis est qui iudicetur
mecum? Veniat. Quare tacens consu
mor? Duo tantum ne facias michi et
tunc a facie tua non abscondar. Manum
tuam longe fac a me et formido tua non
me terreat. Voca me et respondebo tibi aut
certe loquar et tu responde michi. Quantas
habeo iniquitates et peccata? scelera mea et delic
ta mea ostende michi. Cur faciem tuam
abscondis et arbitraris me inimicum tuum?
Contra folium quod uento rapitur osten
dis potentiam tuam et stipulam siccam
persequeris. Scribis enim contra me amaritu
dines et consumere me uis peccatis adolescen
tie mee. Posuisti in neruo pedem meum
et obseruasti omnes semitas meas et uesti
gia pedum meorum considerasti. Qui quasi
putredo consumendus sum et quasi uesti
mentum quod comeditur a tinea. Homo
natus de muliere breui uiuens tempore re
pletur multis miseriis. Qui quasi flos
egreditur et conteritur et fugit uelut umbra
et numquam in eodem statu permanet. Et dig
num ducis super huiuscemodi aperire oculos
tuos et adducere eum tecum in iudicium?
Quis potest facere mundum de inmundo con
ceptum semine? Nonne tu qui
solus es? ·XIIII·
Breues dies hominis sunt. numerus
mensium eius apud te est. Constituisti ter
minos eius qui preteriri non poterunt. Rece
de paululum ab eo ut quiescat donec op
tata ueniat sicut mercennarii dies eius.
Lignum habet spem. Si precisum fuerit rursum
uirescit et rami eius pullulant. Si se
nuerit in terra radix eius et in puluere mor
tuus fuerit truncus illius ad odorem a
que germinabit et faciet comam quasi cum
primum plantatum est. Homo uero cum
mortuus fuerit et nudatus atque consumptus
ubi queso est? Quomodo si recedant aque
de mari et fluuius uacuefactus arescat
sic homo cum dormierit non resurget.
donec atteratur celum non euigilabit
nec consurget de somno suo. Quis michi
hoc tribuat ut in inferno protegas me et
abscondas me donec pertranseat furor tuus
et constituas michi tempus in quo recorderis
mei? Putas ne mortuus homo rursum
uiuat? Cunctis diebus quibus nunc milito
expecto donec ueniat inmutatio mea.
Vocabis me et ego respondebo tibi. operi
manuum tuarum porriges dexteram. Tu
quidem gressus meos dinumerasti. sed
parce peccatis meis. Signasti quasi in sac
culo delicta mea. sed curasti iniquitatem
meam. Mons cadens defluit et saxum trans
fertur de loco suo. Lapides excauant a
que et alluuione paulatim terra consumitur.
Et ergo hominem similiter perdes. Robora
sti eum paululum ut in perpetuum per
transiret. Inmutabis faciem eius et
emittes eum. Siue nobiles fuerint filii
eius siue ignobiles non intelliget. At
tamen caro eius dum uiuit dolebit et
anima illius super semetipso lugebit. ·XV·
Respondens autem eliphaz themani
tes dixit. Numquid sapiens
respondebit quasi in uentum
loquens et implebit ardore stomachum
suum? Arguis enim uerbis qui non est
equalis tibi et loqueris quod tibi non expe
dit. Quantum in te est euacuasti timorem
et tulisti preces coram deo. Docuit enim ini
quitas os tuum et imitaris linguam
blasphemantium. Condempnabit te os
tuum et non ego. et labia tua respondebunt

tibi. Numquid primus homo tu natus es
et ante colles formatus? Numquid dei consili
um audisti. et inferior te erit eius sapientia?
Quid nosti quod ignoramus? Quid intelligis
quod nesciamus? et senes et antiqui sunt in no
bis multo vetustiores quam patres tui. Numquid
grande est ut consoletur te deus? Sed verba tua pra
va hoc prohibent. Quid te elevat cor tuum?
Et quasi magna cogitans attonitos ha
bes oculos? Quid tumet contra deum spi
ritus tuus ut proferas de ore tuo huiuscemodi
sermones? Quid est homo ut immacula
tus sit et ut iustus appareat natus de muli
ere. Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis.
et celi non sunt mundi in conspectu eius. Quanto
magis abhominabilis et inutilis homo qui
bibit quasi aquam iniquitatem? Ostendam
tibi audi me. quod vidi narrabo tibi. Sapien
tes confitentur et non abscondunt patres suos.
quibus solis data est terra. et non transibit
alienus per eos. Cunctis diebus suis impius
superbit. et numerus annorum incertus est
tyrannidis eius. Sonitus terroris semper
in auribus illius. et cum pax sit ille semper in
sidias suspicatur. Non credit quod reverti
possit de tenebris ad lucem circumspectans
undique gladium. Cum se moverit ad queren
dum panem novit quod paratus sit in manu
eius tenebrarum dies. Terrebit eum tribu
latio et angustia vallabit eum. sicut re
gem qui preparatur ad prelium. Tetendit enim
adversus deum manum suam et contra omnipo
est tentem roboratus. Cucurrit adversum eum
erecto collo et pingui cervice armatus est.
Operuit faciem eius crassitudo et de late
ribus eius arvina dependet. Habitabit
in civitatibus desolatis et in domibus desertis
que in tumulos sunt redacte. Non di
tabitur nec perseverabit substantia eius.
nec mittet in terra radicem suam. nec re
cedet de tenebris. Ramos eius arefa
ciet flamma et auferetur spiritu oris sui.
Non credat frustra errore deceptus quod
aliquo pretio redimendus sit. antequam
dies eius impleantur peribit. et manus eius
arescent. Ledetur quasi vinea in primo
flore botrus eius et quasi oliva proi
ciens florem suum. Congregatio enim

ypocrite sterilis et ignis devorabit taberna
cula eorum qui munera libenter accipiunt. Con
cepit dolorem et peperit iniquitatem et uterus
eius preparat dolos. XVI

Respondens autem Iob dixit. Audi
vi frequenter talia. Consolatores
onerosi omnes vos estis. Numquid
habebunt finem verba ventosa. aut aliquid
tibi molestum est si loquaris. Poteram
et ego similia vestri loqui. Atque utinam esset
anima vestra pro anima mea. Consolarer et
ego vos sermonibus et moverem caput super
vos. Roborarem vos ore meo et moverem
labia quasi parcens vobis. Sed quid a
gam? Si locutus fuero non quiescet do
lor meus et si tacuero non recedet a me. Nunc
oppressit me dolor meus et in nichilum redac
ti sunt omnes artus mei. Ruge mee testi
monium dicunt. et contra me suscitatur
falsiloquus adversus faciem meam contra
dicens. Collegit furorem suum in me et com
minans michi infremuit contra me denti
bus suis. Hostis meus terribilibus oculis
intuitus est me. Aperuerunt super me ora
sua exprobrantes percusserunt maxillas
meas. satiati sunt penis meis. Conclusit
me deus apud iniquum et manibus impiorum
me tradidit. Ego ille quondam opulen
tus repente contritus sum. Tenuit cervicem
meam confregit me et posuit me quasi in sig
num. Circumdedit me lanceis suis con
vulneravit lumbos meos. Non pepercit
et effudit in terram viscera mea. Concidit
me vulnere super vulnus. irruit in me quasi
gygas. Saccum consui super cutem meam
et operui cinere carnem meam. Facies mea
intumuit a fletu. et palpebre mee cali
gaverunt. Hec passus sum absque ini
quitate manus mee cum haberem mundas
ad deum preces. Terra ne operias sanguinem
meum. neque inveniat in te locum late
di clamor meus. Ecce enim in celo est tes
tis meus et conscius meus in excelsis. Verbosi ami
ci mei ad deum stillat oculus meus. Atque
utinam sic iudicaretur vir cum deo quomodo
iudicatur filius hominis cum collega suo
Ecce enim breves anni transeunt. et se
mitam per quam non revertar ambulo.

Spiritus meus attenua- xvii
bitur. dies mei breviabuntur. et solu-
mihi superest sepulchrum. Non pec-
cavi et in amaritudinibus moratur oculus meus.
Libera me domine et pone me iuxta te et cuius-
vis manus pugnet contra me. Cor eorum
longe fecisti a disciplina. propterea non exal-
tabuntur. Predam pollicetur sociis et
oculi filiorum eius deficient. Posuit me quasi
in proverbium vulgi. et exemplum sum
coram eis. Caligavit ab indignatione o-
culus meus et membra mea quasi in ni-
chilum redacta sunt. Stupebunt iusti
super hoc et innocens contra ypocritam su-
scitabitur. Et tenebit iustus viam suam
et mundis manibus addet fortitudinem.
Igitur vos omnes convertimini et venite et non
inveniam in vobis ullum sapientem. Dies
mei transierunt cogitationes mee dissipa-
te sunt torquentes cor meum. Noctem ver-
terunt in diem et rursum post tenebras spero
lucem. Si sustinuero infernus domus mea
est. et in tenebris stravi lectulum meum. Pu-
tredini dixi. Pater meus es mater mea
et soror mea vermibus. Ubi est ergo nunc
prestolatio mea. et patientiam meam quis con-
siderat. In profundissimum infernum descen-
dent omnia mea. Putas ne saltem ibi
erit requies mea. xviii

Respondens autem baldad suhites
dixit. Usque ad quem finem verba
iactabitis. intelligite prius et sic
loquamur. Quare reputati sumus ut
iumenta et sorduimus coram te. Qui
perdis animam tuam in furore tuo. Numquid
propter te derelinquetur terra et transferentur ru-
pes de loco suo. Nonne lux impii ex-
tinguetur. nec splendebit flamma ignis
eius. Lux obtenebrescet in tabernaculo
illius et lucerna que super eum est extin-
guetur. Artabuntur gressus virtutis eius
et precipitabit eum consilium suum. Inmisit
enim in rethe pedes suos et in maculis eius
ambulat. Tenebitur planta illius la-
queo et exardescet contra eum sitis. Abscon-
dita est in terra pedica eius et decipula illius
super semitam. Undique terrebunt eum for-
midines et involvent pedes eius. Atte-
nuabitur fame robur eius et inedia invadet
costas illius. Devoret pulchritudinem
cutis eius consumat brachia illius primoge-
nita mors. Avellatur de tabernaculo suo
fiducia eius et calcet super eum quasi rex
interitus. Habitent in tabernaculo illius
socii eius qui non est. Aspergatur in taber-
naculo illius sulphur. Deorsum radices
eius siccentur. sursum autem atteratur mes-
sis eius. Memoria illius pereat de terra et non
celebretur nomen eius in plateis. Expel-
let eum de luce in tenebras et de orbe trans-
feret eum. Non erit semen eius neque pro-
genies in populo suo nec ulle reliquie
in regionibus eius. In die eius stupebunt
novissimi et primos invadet horror. Hec
sunt autem tabernacula iniqui et iste locus
eius qui ignorat deum. xix

Respondens autem iob dixit. Usque-
quo affligitis animam meam et
atteritis me sermonibus. En deci-
es confunditis me et non erubescitis opprimen-
tes me. Nempe et si ignoravi mecum erit
ignorantia mea. At vos contra me erigi-
mini et arguitis me obprobriis meis. Sal-
tem nunc intelligite quia deus non equo
iudicio afflixerit me et flagellis suis cinxe-
rit me. Ecce clamabo vim patiens et
nemo audiet. vociferabor et non est qui
iudicet. Semitam meam circumsepsit et
transire non possum et in calle meo tenebras
posuit. Spoliavit me gloria mea et abstu-
lit coronam de capite meo. Destruxit
me undique et pereo et quasi evulse arbori
abstulit spem meam. Iratus est contra
me furor eius et sic me habuit quasi ho-
stem suum. Simul venerunt latrones
eius et fecerunt sibi viam per me et obsederunt
in giro tabernaculum meum. Fratres meos
longe fecit a me et noti mei quasi alieni
recesserunt a me. Dereliquerunt me propinqui
mei et qui me noverant obliti sunt mei.
Inquilini domus mee et ancille mee si-
cut alienum habuerunt me et quasi pere-
grinus fui in oculis eorum. Servum meum
vocavi et non respondit. ore proprio deprecabar
illum. Halitum meum exhorruit ux-
or mea et orabam filios uteri mei. Stul-

ri quoque despiciebant me et cum ab eis reces
sissem detrahebant michi. Abhominati sunt
me quondam consiliarii mei et quem maxime
diligebam adversatus est me. Pelli mee con
sumptis carnibus adhesit os meum et derelic
ta sunt tantummodo labia circa dentes me
os. Miseremini mei miseremini mei saltem
vos amici mei. quia manus domini tetigit
me. Quare persequimini me sicut deus et car
nibus meis saturamini. Quis michi tri
buat ut scribantur sermones mei. Quis
michi det ut exarentur in libro stilo ferreo vel
plumbi lamina vel certe sculpantur in silice.
Scio enim quod redemptor meus vivit et in
novissimo die de terra surrecturus sum et
rursum circumdabor pelle mea. et in carne
mea videbo deum salvatorem meum. Quem
visurus sum ego ipse et oculi mei conspectu
ri sunt et non alius. Reposita est hec spes mea
in sinu meo. Quare ergo nunc dicitis perse
quamur eum et radicem verbi inveniamus
contra eum. Fugite ergo a facie gladii quoniam
ultor iniquitatum gladius est et scitote
esse iudicium. XX.

Respondens autem sophar naama
thites dixit. Idcirco cogitationes
mee varie succedunt sibi et mens
in diversa rapitur. Doctrinam qua me ar
guis audiam et spiritus intelligentie mee
respondebit michi. Hoc scio a principio
ex quo positus est homo super terram. quod
laus impiorum brevis sit et gaudium ypo
crite ad instar puncti. Si ascenderit in ce
lum superbia eius et caput eius nubes te
tigerit quasi sterquilinium in fine perdetur et
qui eum viderant dicent. Ubi est. Ve
lut somnium avolans non invenietur
transiet sicut visio nocturna. Oculus
qui eum viderat non videbit neque ultra
intuebitur eum locus eius. Filii eius atte
rentur egestate et manus illius reddent ei
dolorem suum. Ossa eius implebuntur
vitiis adolescentie eius et cum eo in pul
vere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore
eius malum abscondet illud sub lingua
sua. Parcet illi et non derelinquet illud.
et celabit in gutture suo. Panis eius
in utero illius vertetur in fel aspidum intrin
secus. Divitias quas devoravit evomet
et de ventre illius extrahet illas deus. Caput
aspidum suget et occidet eum lingua vipe
re. Non videat rivulos fluminis torrentes
mellis et butiri. Luet que fecit omnia nec ta
men consumetur. Iuxta multitudinem ad
inventionum suarum sic et sustinebit. quoniam con
fringens nudavit pauperes domum rapu
it et non edificavit eam. nec est satiatus ven
ter eius. Et cum habuerit quod cupierat pos
sidere non poterit. Non remansit de cibo eius
et propterea nichil permanebit de bonis eius.
Cum satiatus fuerit artabitur. estuabit et
omnis dolor irruet in eum. Utinam im
pleatur venter eius ut emittat in eum iram
furoris sui et pluat super illum bellum suum.
Fugiet arma ferrea et irruet in arcum ereum
eductus et egrediens de vagina sua et ful
gurans in amaritudine sua. Vadent et
venient super eum horribiles. Omnes te ym oculos eius
nebre abscondite sunt. Devorabit eum
ignis qui non succenditur affligetur relic
tus in tabernaculo suo. Revelabunt ce
li iniquitatem eius et terra consurget adversus
eum. Apertum erit germen domus illius
detrahetur in die furoris dei. Hec est pars
hominis impii a deo et hereditas verborum
eius a domino. XXI.

Respondens autem iob dixit. Audi
te queso sermones meos et agite
penitentiam. Sustinete me ut et ego
loquar et post mea si videbitur verba ridete.
Numquid contra hominem disputatio
est mea. ut merito non debeam contristari. Atten
dite me et obstupescite et superponite digitum
ori vestro. Et ego quando recordatus fuero
pertimesco et concutit carnem meam tremor.
Quare ergo impii vivunt sublevati
sunt confortatique divitiis. Semen eorum per
manet coram eis. propinquorum turba et
nepotum in conspectu eorum. Domus eorum
secure sunt et pacate et non est virga dei
super illos. Bos eorum concepit et non abor
tavit vacca peperit et non est privata fetu
suo. Egrediuntur quasi greges parvuli
eorum et infantes eorum exultant lusibus. Te
nent tympanum et citharam et gaudent
ad sonitum organi. Ducunt in bonis

dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo recede a nobis. scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens ut serviamus ei. Et quid nobis prodest si oraverimus eum. Verumptamen quia non sunt in manu eorum bona sua. consilium impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna impiorum extinguetur. et superveniet eis inundatio et dolores dividet furoris sui. Erunt sicut palee ante faciem venti et sicut favilla quam turbo dispergit. Deus servabit filiis illius dolorem patris et cum reddiderit tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se. et si numerus mensium eius dimidietur. Numquid deum quispiam docebit scientiam qui excelsos iudicat. Iste moritur robustus et sanus dives et felix. Viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime sine ullis opibus. Et tamen simul in pulvere dormient et vermes operient eos. Certe novi cogitationes vestras et sententias contra me iniquas. Dicitis enim. Ubi est domus principis et ubi tabernacula impiorum. Interrogate quemlibet de viatoribus et hec eadem illum intelligere cognoscetis. quia in diem perditionis servabitur malus et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo vias eius. et que fecit quis reddet. Ipse ad sepulchra ducetur et in congerie mortuorum vigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti et post se omnem hominem trahit et ante se innumerabiles. Quomodo igitur consolamini me frustra cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati. XXII.

Respondens autem eliphaz themanites dixit. Numquid deo comparari potest homo. etiam cum perfecte fuerit scientie. Quid prodest deo si iustus fueris aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua. Numquid timens arguet te et veniet tecum in iudicium et non propter maliciam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus. Aquam lasso non dedisti et esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachii tui possidebas terram et potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti vacuas et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis et conturbat te formido subita. Et putabas te tenebras non visurum et impetu aquarum inundantium non oppressum iri. An cogitas quod deus excelsior celo sit et super stellarum verticem sublimetur. et dicis. Quid enim novit deus. Et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius nec nostra considerat. et circa cardines celi perambulat. Numquid semitam seculorum custodire cupis. quam calcaverunt viri iniqui. Qui sublati sunt ante tempus suum et fluvius subvertit fundamenta eorum. Qui dicebant deo recede a nobis et quasi nichil posset facere omnipotens estimabant cum eum ille implesset domos eorum bonis. Quorum sententia procul sit a me. Videbunt iusti et letabuntur et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erectio eorum et reliquias eorum devoravit ignis. Acquiesce ergo ei et habeto pacem et per hoc habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem et pone sermones eius in corde tuo. Si reversus fueris ad omnipotentem edificaberis et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem et pro silice torrentes aureos. Eritque omnipotens contra hostes tuos et argentum coacervabitur tibi. Tunc super omnipotentem deliciis afflues et elevabis ad deum faciem tuam. Rogabis eum et exaudiet te. et vota tua reddes. Decernes rem et veniet tibi et in viis tuis splendebit lumen. Qui enim humiliatus fuerit erit in gloria. et qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur. Salvabitur innocens. salvabitur autem in munditia manuum suarum. XXIII.

Respondens autem iob ait. Nunc quoque in amaritudine est sermo meus et manus plage mee aggravata est super gemitum meum. Quis michi tribuat ut cognoscam et inveniam illum et veniam usque ad solium eius. Ponam coram eo iudicium et os meum replebo increpationibus ut sciam

verba que michi respondeat. et intelligam quid
loquatur michi. Nolo multa fortitudine
contendat mecum nec magnitudinis sue
mole me premat. Proponat equitatem contra
me et perveniet ad victoriam iudicium meum.
Si ad orientem iero non apparet. si ad oc-
cidentem non intelligam illum. Si ad
sinistram quid agam? Non apprehendam
eum. Si me vertam ad dexteram non vi-
debo illum. Ipse vero scit viam meam. et pro-
bavit me quasi aurum quod per ignem tran-
sit. Vestigia eius secutus est pes meus.
viam eius custodivi et non declinavi ex
ea. A mandatis labiorum eius non re-
cessi. et in sinu meo abscondi verba oris eius.
Ipse enim solus est. et nemo avertere po-
test cogitationes eius. et anima eius quod-
cumque voluit fecit. Cumque expleverit
in me voluntatem suam. et alia multa
similia presto sunt ei. Et idcirco a facie
eius turbatus sum et considerans eum timo-
re sollicitor. Deus mollivit cor meum
et omnipotens conturbavit me. Non enim perii
propter imminentes tenebras. nec faciem me-
am operuit caligo. XXIIII

Ab omnipotente non sunt abscondita
tempora. Qui autem noverunt eum
ignorant dies illius. Alii termi-
nos transtulerunt. diripuerunt greges et pa-
verunt eos. Asinum pupillorum abege-
runt et abstulerunt pro pignore bovem vidue.
Subverterunt pauperum viam. et oppresserunt
pariter mansuetos terre. Alii quasi onagri
in deserto egrediuntur ad opus suum. vigi-
lantesque ad predam preparant panem liberis. l' libidinis
Agrum non suum demetunt. et vineam
eius quem vi oppresserint vindemiant.
Nudos dimittunt homines indumenta
tollentes quibus non est operimentum in fri-
gore. quos imbres montium rigant. et
non habentes velamen amplexantur lapi- l' habentes
des. Vim fecerunt depredantes pupillos et
vulgus pauperum spoliaverunt. Nudis et
incedentibus absque vestitu et esurientibus
tulerunt spicas. Inter acervos eorum meridia-
ti sunt qui calcatis torcularibus sitiunt.
De civitatibus fecerunt viros gemere et a-
nima vulneratorum clamabit et deus in-
ultum abire non patitur. Ipsi fuerunt re-
belles lumini. nescierunt vias eius nec re-
versi sunt per semitas illius. Mane primo con-
surgit homicida. interficit egenum et pau-
perem. per noctem vero erit quasi fur. Ocu-
lus adulteri observat caliginem dicens.
Non videbit me oculus. et operiet vultum
suum. Perfodit in tenebris domos sic-
ut in die condixerant sibi. et ignoraverunt lucem.
Si subito apparuerit aurora arbitrantur
umbram mortis. et sic in tenebris quasi in
luce ambulant. Levis est super faciem a-
que. Maledicta sit pars eius in terra nec am-
bulet per viam vinearum. Ad nimium
calorem transeat ab aquis nivium et
usque ad inferos peccatum illius. Obliviscatur
eius misericordia. dulcedo illius vermis. Non
sit in recordatione. sed conteratur quasi lig-
num infructuosum. Pavit enim steri-
lem et que non parit. et vidue bene non fe-
cit. Detraxit fortes in fortitudine sua. et
cum steterit non credet vite sue. Dedit ei
deus locum penitentie. et ille abutitur eo in
superbiam. Oculi enim eius sunt in viis
illius. Elevati sunt ad modicum et non
subsistent. et humiliabuntur sicut omnia. et
auferentur. et sicut summitates spicarum conteren-
tur. Quod si non est ita quis potest me ar-
guere esse mentitum. et ponere ante deum
verba mea. XXV

Respondens autem Baldad Suhites
dixit. Potestas et terror apud eum
est qui facit concordiam in sub-
limibus suis. Numquid est numerus mi-
litum eius. et super quem non fulget lumen
illius. Numquid iustificari potest homo
comparatus deo. aut apparere mundus na-
tus de muliere. Ecce etiam luna non
splendet et stelle non sunt munde in con-
spectu eius. quanto magis homo putre-
do et filius hominis vermis. XXVI

Respondens autem Iob dixit. Cuius
adiutor es? Numquid imbecillis
et sustentas brachium eius qui
non est fortis? Cui dedisti consilium? For-
sitan illi qui non habet sapientiam et pruden-
tiam tuam ostendisti plurimam. Aut
quem docere voluisti? Nonne eum qui

fecit spiritum ventum. Ecce gigantes gemunt
sub aquis, et qui habitant cum eis. Nudus
est infernus coram illo, et nullum est operi
mentum perditioni. Qui extendit aquilo
nem super vacuum, et appendit terram super
nichilum. Qui ligat aquas in nubibus suis
ut non erumpant pariter deorsum. Qui tenet
vultum solii sui, et expandit super illud ne
bulam suam. Terminum circumdedit aquis
usque dum finiantur lux et tenebre. Colum
ne celi contremiscunt et pavent ad nutum
eius. In fortitudine illius repente ma
ria congregata sunt, et prudentia eius percus
sit superbum. Spiritus eius ornavit ce
los, et obstetricante manu eius eductus
est coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta
sunt viarum eius. Et cum vix parvam stil
lam sermonis eius audierimus, quis po
terit tonitruum magnitudinis illius intueri.
Addidit quoque Iob as XXVII
sumens parabolam suam et ait. Vi
vit deus qui abstulit iudicium
meum, et omnipotens qui ad amaritudinem ad
duxit animam meam, quia donec superest hali
tus in me, et spiritus dei in naribus meis, non lo
quentur labia mea iniquitatem, nec lingu
a mea meditabitur mendacium. Absit a
me ut iustos vos esse iudicem. Donec
deficiam non recedam ab innocentia mea.
Iustificationem meam quam cepi tenere non
deseram. Neque enim reprehendit me cor
meum in omni vita mea. Sicut impius
inimicus meus, et adversarius meus quasi
iniquus. Que enim spes est ypocrite si a
vare rapiat, et non liberet deus animam eius.
Numquid clamorem eius audiet deus
cum venerit super eum angustia. Aut poterit
in omnipotente delectari, et invocare in omni
tempore deum. Docebo vos per manum dei
que omnipotens habeat, nec abscondam. Ecce
vos omnes nostis, et quid sine causa va
na loquimini. Hec est pars hominis impii a
pud deum, et hereditas violentorum quam ab
omnipotente suscipient. Si multiplica
ti fuerint filii eius in gladio erunt, et
nepotes eius non saturabuntur pane. Qui
reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu
et vidue illius non plorabunt. Si comporta

vit quasi terram argentum, et sicut lutum
preparavit vestimenta, preparabit quidem, sed iustus
vestietur illis, et argentum innocens divi
det. Edificavit sicut tinea domum suam, et
sicut custos fecit umbraculum. Dives cum
dormierit nichil secum auferet, aperiet oculos
suos et nichil inveniet. Apprehendet eum quasi
aqua inopia, nocte opprimet eum tempes
tas. Tollet eum ventus urens et aufe
ret, et velut turbo rapiet eum de loco suo. Mit
tet super eum et non parcet. De manu eius
fugiens fugiet. Stringet super eum manus
suas et sibilabit super illum intuens locum eius.
Habet argentum ve XXVIII
narum suarum principia, et auro
locus est in quo conflatur. Ferrum
de terra tollitur, et lapis solutus calore in es
vertitur. Tempus posuit tenebris, et univer
sorum finem ipse considerat. Lapidem quoque
caliginis et umbram mortis dividit tor
rens a populo peregrinante eos quos ob
litus est pes egentis hominis et invios.
Terra de qua oriebatur panis in loco
suo igni subversa est. Locus saphiri lapi
des eius, et glebe illius aurum. Semitam
ignoravit avis, nec intuitus est eam
oculus vulturis. Non calcaverunt eam
filii institorum, nec pertransivit per eam le
na. Ad silicem extendit manum suam. Sub
vertit a radicibus montes. In petris rivos
excidit, et omne pretiosum vidit oculus eius.
Profunda quoque fluviorum scrutatus est
et abscondita produxit in lucem. Sapientia
ubi invenitur, et quis est locus intelligentie.
Nescit homo pretium eius, nec invenitur in
terra suaviter viventium. Abyssus dicit non
est in me, et mare loquitur non est mecum.
Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec
appendetur argentum in commutatione eius.
Non conferetur tinctis Indie coloribus, nec
lapidi sardonico pretiosissimo vel saphi
ro. Non adequabitur ei aurum vel vitrum
nec commutabuntur pro ea vasa auri excelsa
et eminentia, nec commemorabuntur in compara
tione eius. Trahitur autem sapientia de occultis.
Non adequabitur ei topazius de ethyo
pia, nec tincture mundissime componetur.
Unde ergo sapientia venit, et quis est locus

intelligentie. Abscondita est ab oculis om-
nium viventium. Volucres quoque celi latet.
Perdicio et mors dixerunt. Auribus nostris au-
divimus famam eius. Deus intelligit
viam eius et ipse novit locum eius. Ipse
enim fines mundi intuetur. et omnia que
sub celo sunt respicit. Qui fecit ventis pon-
dus et aquas appendit in mensura. Quando
ponebat pluviis legem. et viam procellis
sonantibus. tunc vidit illam et enarravit
et preparavit et investigavit et dixit homini.
Ecce timor domini ipse est sapientia et recede-
re a malo intelligentia. XXIX

Addidit quoque iob assumpta para-
bola sua et dixit. Quis michi tribuat
ut sim iuxta menses pristinos se-
cundum dies quibus deus custodiebat me. Quan-
do splendebat lucerna eius super caput me-
um et ad lumen eius ambulabam in tenebris.
Sicut fui in diebus adolescentie mee. quan-
do secreto deus erat in tabernaculo meo. quan-
do erat omnipotens mecum. et in circuitu meo pu-
eri mei. Quando lavabam pedes meos
butiro. et petra fundebat michi rivos olei. Quan-
do procedebam ad portam civitatis et in pla-
tea parabant cathedram michi. Videbant
me iuvenes et abscondebantur et senes assur-
gentes stabant. Principes cessabant
loqui. et digitum superponebant ori suo. Vo-
cem suam cohibebant duces et lingua eo-
rum gutturi suo adherebat. Auris audiens be-
atificabat me. et oculus videns testimonium red-
debat michi eo quod liberassem pauperem
vociferantem et pupillum cui non erat
adiutor. Benedictio perituri super me ve-
niebat et cor vidue consolatus sum. Iustitia
indutus sum et vestivi me sicut vestimen-
to et diademate iudicio meo. Oculus fui
ceco et pes claudo. Pater eram paupe-
rum et causam quam nesciebam diligentis-
sime investigabam. Conterebam molas
iniqui et de dentibus illius auferebam pre-
dam. Dicebamque. In nidulo meo mo-
riar et sicut palma multiplicabo dies.
Radix mea aperta est secus aquas et
ros morabitur in messione mea. Gloria
mea semper innovabitur et arcus meus in
manu mea instaurabitur. Qui me

audiebant expectabant sententiam meam.
et intenti tacebant ad consilium meum. Verbis
meis nichil addere audebant et super illos stil-
labat eloquium meum. Expectabant me
sicut pluviam et os suum aperiebant quasi
ad ymbrem serotinum. Si quando ride-
bam ad eos non credebant. et lux vultus mei
non cadebat in terram. Si voluissem ire ad
eos. sedebam primus. Cumque sederem quasi
rex circumstante exercitu eram tamen
merentium consolator. XXX

Nunc autem derident me iuniores
tempore quorum non dignabar
patres ponere cum canibus gregis
mei. quorum virtus manuum erat michi pro
nichilo et vita ipsa putabantur indigni ege-
state et fame steriles. Qui rodebant in soli-
tudine squalentes calamitate et miseria
et mandebant herbas et arborum cortices
et radix iuniperorum erat cibus eorum. Qui
de convallibus ista rapientes cum singula
repperissent ad ea cum clamore currebant.
In desertis habitabant torrentium et in
cavernis terre vel super glaream. Qui inter
huiuscemodi letabantur et esse sub sentibus
delicias computabant. Filii stultorum et igno-
bilium et in terra penitus non parentes.
Nunc in eorum canticum versus sum et factus
sum eis proverbium. Abhominantur me et longe
fugiunt a me et faciem meam conspuere non
verentur. Pharetram enim suam aperuit et
afflixit me et posuit frenum in os meum. Ad
dexteram orientis calamitates mee illico
surrexerunt pedes meos subverterunt et oppresse-
runt quasi fluctibus semitis suis. Dissipaverunt
itinera mea insidiati sunt michi et preva-
luerunt et non fuit qui ferret auxilium.
Quasi rupto muro et aperta ianua irrue-
runt super me et ad meas miserias devo-
luti sunt. Redactus sum in nichilum. Ab-
stulit quasi ventus desiderium meum et ve-
lut nubes pertransiit salus mea. Nunc
autem in memetipso marcescit anima mea
et possident me dies afflictionis. Nocte
os meum perforatur doloribus et qui me co-
medunt non dormiunt. In multitudine
eorum consumitur vestimentum meum et quasi
capitio tunice succinxerunt me. Comparatus

sum luto et assimilatus sum favillae et cineri.
Clamabo ad te et non exaudies me. sto et non re-
spicis me. Mutatus es michi in crudelem. et in
duritiam manus tue adversaris michi. Elevasti
me et quasi super ventum ponens elisisti me
valide. Scio quia morti trades me ubi constitu-
ta est domus omni viventi. Verumtamen
non ad consumptionem eorum emittis manum tuam.
et si corruerint ipse salvabis. Flebam quon-
dam super eo qui afflictus erat et compatiebatur
anima mea pauperi. Expectabam bona et
venerunt michi mala. Prestolabar lucem
et erumpunt tenebre. Interiora mea efferbuerunt
absque ulla requie prevenerunt me dies afflic-
tionis. Merens incedebam sine furore consur-
gens in turba clamabam. Frater fui draco-
num et socius struthionum. Cutis mea de-
nigrata est super me et ossa mea aruerunt pre
caumate. Versa est in luctum cythara mea
et organum meum in vocem flentium. xxxi
Pepigi fedus cum oculis meis ut non
cogitarem quidem de virgine. Quam
enim partem haberet deus in me desuper et
hereditatem omnipotens de excelsis. Numquid non
perditio est iniquo et alienatio operantibus in-
iquitatem. Nonne ipse considerat vias meas
et cunctos gressus meos dinumerat. Si
ambulavi in vanitate et festinavit in dolo
pes meus appendat me in statera iusta et
sciat deus simplicitatem meam. Si declina-
vit gressus meus de via. et si secutus est oculos
meus cor meum et in manibus meis adhe-
sit macula. seram et alius comedat. et proge-
nies mea eradicetur. Si deceptum est super
muliere cor meum. et si ad hostium amici
mei insidiatus sum. scortum sit alterius
uxor mea. et super illam incurventur alii.
Hoc enim nefas est et iniquitas maxima.
Ignis est usque ad consumptionem devorans
et omnia eradicans genimina. Si contemp-
si subire iudicium cum servo meo et ancil-
la mea cum disceptarent adversum me.
Quid enim faciam cum surrexerit ad iudi-
candum deus et cum quesierit quid responde-
bo illi. Numquid non in utero fecit me
qui et illum operatus est et formavit me in
vulva unus. Si negavi quod volebant
pauperibus. et oculos vidue expectare feci.

Si comedi buccellam meam solus et non co-
medit pupillus ex ea quia ab infantia cre-
vit mecum miseratio. et de utero matris mee e-
gressa est mecum. Si despexi pereuntem eo
quod non habuerit indumentum et absque operi-
mento pauperem. si non benedixerunt michi
latera eius et de vellere ovium mearum cale-
facta est. Si levavi super pupillum manum
meam. etiam cum viderem me in porta superio-
rem. humerus meus a iunctura sua
cadat. et brachium cum suis ossibus confringa-
tur. Semper enim quasi tumentes super
me fluctus timui deum et pondus eius fer-
re non potui. Si putavi aurum robur me-
um. et obrizo dixi fiducia mea. Si letatus
sum super multis divitiis meis et quia pluri-
ma reperit manus mea. Si vidi solem cum
fulgeret et lunam incedentem clare. et letatum
est in abscondito cor meum. et osculatus sum
manum meam ore meo que est iniquitas
maxima. et negatio contra deum altissimum.
Si gavisus sum ad ruinam eius qui
me oderat. et exultavi quod invenisset eum
malum. Non enim dedi ad peccandum
guttur meum. ut expeterem maledicens
animam eius. Si non dixerunt viri taber-
naculi mei. quis det ut de carnibus eius satu-
remur. Foris non mansit peregrinus et ho-
stium meum viatori patuit. Si abscon-
di quasi homo peccatum meum et celavi in si-
nu meo iniquitatem meam. Si expavi ad
multitudinem nimiam et despectio propin-
quorum terruit me. et non magis tacui et
egressus sum hostium. Quis michi tribuat
auditorem ut desiderium meum omnipotens
audiat. et librum scribat ipse qui iudicat
ut in humero meo portem illum et circum-
dem illum quasi coronam in per singulos
gradus meos pronunciabo illum et qua-
si principi offeram illum. Si adversum
me terra mea clamat et cum ipsa sulci eius
deflent. si fructus eius comedi absque pe-
cunia et animam eius afflixi. pro frumento
oriatur michi tribulus. et pro ordeo spina.
Omiserunt autem tres viri xxxii
isti respondere iob. eo quod iustus sibi
videretur. Et iratus indignatusque
est heliu filius barachel buzites de cogna-

cione ram. iratus est autem adversum Iob.
eo quod iustum esse se diceret coram deo. Por-
ro adversum tres amicos eius indignatus
est eo quod non invenissent responsionem ra-
tionabilem. sed tantummodo condempnassent
Iob. Igitur helyu expectavit Iob loquentem.
eo quod seniores essent qui loquebantur. Cum
autem vidissent quod tres respondere non po-
tuissent iratus est vehementer. Respondens
helyu filius barachel buzites dixit. Iu-
nior sum tempore. vos autem antiquiores. Id-
circo demisso capite veritus sum indicare
vobis meam sententiam. Sperabam enim
quod etas prolixior loqueretur: et annorum multi-
tudo doceret sapientiam. Sed ut video spiritus est
in hominibus et inspiratio omnipotentis dat
intelligentiam. Non sunt longevi sapi-
entes. nec senes intelligunt iudicium. Ideo
dicam audite me ostendam vobis ego
sapientiam meam. Expectavi enim sermo-
nes vestros audivi prudentiam vestram donec
disceptaretis in sermonibus. et donec putabam
vos aliquid dicere considerabam. Sed ut video,
non est qui arguere possit Iob. et respondeat
ex vobis sermonibus eius. Ne forte dica-
tis invenimus sapientiam deus proiecit eum
non homo. Nichil locutus est michi. et
ego non secundum vestros sermones respondebo il-
li. Extimuerunt et non responderunt ultra.
abstuleruntque a se eloquium. Quoniam
igitur expectavi et non sunt locuti. stete-
runt nec responderunt ultra. respondebo et
ego partem meam. et ostendam scientiam
meam. Plenus enim sum sermonibus
et coartat me spiritus uteri mei. En venter meus
quasi mustum absque spiraculo quod la-
gunculas novas disrumpit. Loquar et
respirabo paululum. Aperiam labia mea
et respondebo. Non accipiam personam
viri. et deum homini non equabo. Nescio
enim quamdiu subsistam. et si post modicum
tollat me factor meus. XXXIII

Audi igitur Iob eloquia mea et
omnes sermones meos ausculta.
Ecce aperui os meum. loquetur lin-
gua mea in faucibus meis. Simplici corde
sermones mei et sententiam labia mea pura
loquentur. Spiritus dei fecit me et spi-
raculum omnipotentis vivificavit me. Si
potes responde michi. et adversum faciem me-
am consiste. Ecce et me sicut et te fecit deus. et de eo-
dem luto ego quoque formatus sum. Verum-
tamen miraculum non te terreat. et eloquentia
mea non sit tibi gravis. Dixisti ergo in
auribus meis. et vocem verborum tuorum audivi.
Mundus sum ego et absque delicto imma-
culatus et non est iniquitas in me. Quia
querelas in me repperit ideo arbitratus est
me inimicum sibi. Posuit in nervo pedes
meos. custodivit omnes semitas meas.
Hec est ergo in quo non es iustificatus.
Respondebo tibi quia maior sit deus homine.
Adversum eum contendis. quod non ad omnia
verba responderit tibi. Semel loquitur deus
et secundo idipsum non repetet. Per sompnium
in visione nocturna quando irruit sopor super
homines et dormiunt in lectulo. tunc a-
perit aures virorum. et erudiens eos instruit
disciplinam ut avertat hominem ab
hiis que fecit et liberet eum de superbia. eruens
animam eius a corruptione et vitam illius
ut non transeat in gladium. Increpat
quoque per dolorem in lectulo et omnia ossa
eius marcescere facit. Abhominabilis ei
fit in vita sua panis et anime illius cibus
ante desiderabilis. Tabescet caro eius et
ossa que tecta fuerant nudabuntur. Ap-
propinquabit corruptioni anima eius et vita
illius mortiferis. Si fuerit pro eo angelus
loquens unum de milibus ut annunciet
hominis equitatem miserebitur eius et di-
cet. Libera eum ut non descendat in corrup-
tionem. Inveni in quo ei propicier. Con-
sumpta est caro eius a suppliciis revertatur
ad dies adolescentie sue. Deprecabitur de-
um et placabilis ei erit. et videbit faciem
eius in iubilo et reddet homini iusticiam
suam. Respiciet homines et dicet. Pec-
cavi et vere deliqui. et ut dignus eram non
recepi. Liberavit enim animam suam ne per-
geret in interitum. sed vivens lucem videret.
Ecce hec omnia operatur deus tribus vicibus
per singulos. ut revocet animas eorum a cor-
ruptione. et illuminet in luce viventium.
Attende Iob et audi me. et tace dum ego
loquar. Si autem habes quod loquaris. re-

sponde michi. Loquere. Volo enim te appa-
rere iustum. Quod si non habes audi me. tace
et docebo te sapientiam. XXXIIII
Pronuncians quoque etiam Helyu is-
ta locutus est. Audite sapientes verba
mea et eruditi auscultate me. Au-
ris enim verba probat et guttur escas gustu di-
iudicat. Iudicium eligamus nobis et in-
ter nos videamus quid sit melius. Quia di-
xit Iob. Iustus sum et deus subvertit iudicium
meum. In iudicando enim me mendacium
est et violenta sagitta mea absque ullo pec-
cato. Quis est vir ut est Iob. qui bibit sub-
sannationes quasi aquam qui graditur cum
operantibus iniquitatem. et ambulat cum viris
impiis? Dixit enim. Non placebit vir
deo etiam si cucurrerit cum eo. Ideo viri cor-
dati audite me. Absit a deo impietas et
ab omnipotente iniquitas. Opus enim ho-
minis reddet ei et iuxta vias singulorum
restituet eis. Vere enim deus non condempna-
bit frustra nec omnipotens subvertet iudicium.
Quem constituit alium super terram. aut
quem posuit super orbem. quem fabricatus
est? Si direxerit ad eum cor suum. spiritum illius
et flatum ad se trahet. Deficiet omnis ca-
ro simul et homo in cinerem revertetur. Si igitur
habes intellectum audi quod dicitur. et auscul-
ta vocem eloquii mei. Numquid qui
non amat iudicium sanari potest. Et
quomodo tu eum qui iustus est in tan-
tum condempnas? Qui dicit regi apostata
qui vocat duces impios qui non accipit
personas principum nec cognovit tyran-
num cum disceptaret contra pauperem. opus
enim manuum eius sunt universi. Subi-
to morientur. et in media nocte turbabuntur
populi et pertransibunt et auferent violentum absque
manu. Oculi enim eius super vias homi-
num. et omnes gressus eorum considerat. Non
sunt tenebre. et non est umbra mortis
ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem.
Neque enim ultra in hominis potestate est.
ut veniat ad deum in iudicium. Conteret mul-
tos et innumerabiles et stare faciet alios pro
eis. Novit enim opera eorum idcirco indu-
cet noctem et conterentur. Quasi impios per-
cussit eos in loco videntium. qui quasi
de industria recesserunt ab eo. et omnes vias
eius intelligere noluerunt ut pervenire face-
rent ad eum clamorem egeni. et audiret vo-
cem pauperum. Ipso enim concedente pacem.
quis est qui condempnet? Ex quo absconde-
rit vultum suum. quis est qui contempletur
eum? et super gentem et super omnes homines.
Qui regnare facit hominem ypocritam pro-
pter peccata populi. Quia ergo ego locutus
sum ad deum te quoque non prohibebo. Si
erravi tu doce me. si iniquitatem locutus sum
ultra non addam. Numquid a te deus expe-
tit eam. quia displicuit tibi? Tu enim ce-
pisti loqui. et non ego. Quod si quid nosti
melius loquere. Viri intelligentes loquantur
michi. et vir sapiens audiat me. Iob autem
stulte locutus est. et verba illius non sonant
disciplinam. Pater mi. probetur Iob us-
que ad finem. Ne desinas ab homine iniqui-
tatis qui addit super peccata sua blasphemi-
am. Inter nos interim constringatur. et tunc
ad iudicium provocet sermonibus suis deum.
Igitur Helyu hec rursum lo- XXXV
cutus est. Numquid equa tibi videtur
cogitatio tua. ut diceres iustior deo sum.
Dixisti enim. Non tibi placet quod rectum
est. vel quid tibi prodest si ego peccavero. Ita-
que ego respondebo sermonibus tuis et amicis
tuis tecum. Suspice celum et intuere et con-
templare ethera quod altior te sit. Si peccave-
ris. quid ei nocebis? Et si multiplicate
fuerint iniquitates tue quid facies contra
eum? Porro si iuste egeris quid donabis
ei? Aut quid de manu tua accipiet. Ho-
minem qui similis est tui nocebit impie-
tas tua. et filium hominis adiuvabit
iusticia tua. Propter multitudinem ca-
lumpniatorum clamabunt et eiulabunt
propter vim brachii tyrannorum. Et non
dixit ubi est deus qui fecit me qui dedit car-
mina in nocte qui docet nos super iumen-
ta terre et super volucres celi erudiet nos.
Ibi clamabunt et non exaudiet propter
superbiam malorum. Non enim frustra
audiet deus et omnipotens singulorum causas in-
tuebitur. Etiam cum dixeris non considerat
iudicare coram eo. et expecta eum. Nunc
enim non infert furorem suum. nec ulci-

scitur scelus valde. Ergo iob frustra aperit os
suum, et absque scientia verba multiplicat. XXX-
Addens quoque heliu hec locutus VI
est. Sustine me paululum et indica-
bo tibi. Adhuc enim habeo quod pro deo
loquar. Repetam scientiam meam a princi-
pio et operatorem meum probabo iustum. Vere enim
absque mendacio sermones mei, et perfecta sci-
entia probabitur tibi. Deus potentes non
abicit, cum et ipse sit potens. Sed non salvat im-
pios et iudicium pauperibus tribuit. Non au-
fert a iusto oculos suos et reges in solio col-
locat in perpetuum et illic eriguntur. Et si fue-
rint in catenis et vinciantur funibus paup-
ertatis, indicabit eis opera eorum et scelera eo-
rum, quia violenti fuerunt. Revelabit quoque
aurem eorum ut corripiat, et loquetur ut re-
vertantur ab iniquitate. Si audierint et
observaverint, complebunt dies suos in bono
et annos suos in gloria. Si autem non au-
dierint, transibunt per gladium et consumentur
in stultitia. Simulatores et callidi provocant
iram dei, neque clamabunt cum vincti fuerint.
Morietur in tempestate anima eorum et vi-
ta eorum inter effeminatos. Eripiet paupe-
rem de angustia sua et revelabit in tribu-
latione aurem eius. Igitur salvabit te
de ore angusto latissime et non habentis
fundamentum subter se. Requies autem
mense tue erit plena pinguedine. Causa
tua quasi impii iudicata est. Causam
autem iudiciumque recipies. Non te
ergo superet ira ut aliquem opprimas,
nec multitudo donorum inclinet te. Depo-
ne magnitudinem tuam absque tribulatio-
ne et omnes robustos fortitudine. Ne pro-
trahas noctem ut ascendant populi pro eis.
Cave ne declines ad iniquitatem. Hanc enim
cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excel-
sus in fortitudine sua et nullus ei similis in
legis latoribus. Quis poterit scrutari vias
eius, aut quis audet ei dicere: Operatus es
iniquitatem? Memento quod ignores opus
eius, de quo cecinerunt viri. Omnes ho-
mines vident eum, et unusquisque intuetur
procul. Ecce deus magnus vincens scientiam
nostram, numerus annorum eius inestimabi-
lis. Qui aufert stillas pluvie et effundit
imbres ad instar gurgitum, qui de nubibus
fluunt que pretexunt cuncta desuper. Si voluerit
extendere nubes quasi tentorium suum et ful-
gurare lumine suo desuper, cardines quoque
maris operiet. Per hec enim iudicat populos et
dat escas multis mortalibus. In manibus ab-
scondit lucem et precepit ei ut rursus adveniat.
Annunciat de ea amico suo quod possessio eius
sit et ad eam possit ascendere. XXXVII
Super hoc expavit cor meum et emotum
est de loco suo. Audite auditionem
in terrore vocis eius et sonum de ore
illius procedentem. Subter omnes celos ip-
se considerat et lumen illius super terminos terre.
Post eum rugiet sonitus, tonabit voce mag-
nitudinis sue, et non investigabitur cum au-
dita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua
mirabiliter qui facit magna et inscrutabi-
lia. Qui precipit nivi ut descendat super terram
et hiemis pluviis et imbribus fortitudinis sue.
Qui in manu omnium hominum signat ut
noverint singuli opera sua. Ingredietur besti-
a latibulum suum et in antro suo morabitur.
Ab interioribus egredietur tempestas et ab
arcturo frigus. Flante deo concrescit gelu et
rursum latissime funduntur aque. Frumen-
tum desiderat nubes et nubes spargunt lumen
suum, que lustrant cuncta per circuitum quo-
cumque eas voluntas gubernantis duxerit,
ad omne quod preceperit illis super faciem orbis
terrarum, sive in una tribu sive in terra sua si-
ve in quocumque loco misericordie sue eas iusserit in-
veniri. Ausculta hec iob, sta et considera mira-
bilia dei. Numquid scis quando preceperit deus
pluviis ut ostenderent lucem nubium eius?
Numquid nosti semitas nubium magnas
et perfectas scientias? Nonne vestimenta
tua calida sunt cum perflata fuerit terra au-
stro? Tu forsitan cum eo fabricatus es ce-
los qui solidissimi quasi ere fundati sunt.
Ostende nobis quid dicamus illi. Nos
quippe involvimur tenebris. Quis narra-
bit ei que loquor? Etiam si locutus fuerit
homo devorabitur. At nunc non vident
lucem. Subito aer cogetur in nubes et
ventus transiens fugabit eas. Ab aqui-
lone aurum veniet et ad deum formidolosa
laudatio. Digne enim invenire non pos-

simus. Magnus fortitudine et iudicio et iusticia et enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri et non audebunt contemplari omnes qui sibi videntur esse sapientes. XXXVIII

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos. interrogabo te et responde michi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica michi si habes intelligenciam. Quis posuit mensuras eius si nosti vel quis tetendit super eam lineam. Super quo bases illius solidate sunt? Aut quis demisit lapidem angularem eius. cum me laudarent astra matutina et iubilarent omnes filii dei? Quis conclusit hostiis mare. quando erumpebat quasi de vulva procedens. cum ponerem nubem vestimentum eius. et caligine illud quasi pannis infancie obvolverem. Circumdedi illud terminis meis et posui vectem et hostia et dixi. Usque huc venies et non procedes amplius et hic confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluculo et ostendisti aurore locum suum. Numquid tenuisti concuciens extrema terre. et excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum signaculum et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis lux sua et brachium excelsum confringetur. Numquid ingressus es profunda maris et in novissimis abissi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis et hostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti in qua via habitat lux. et tenebrarum quis locus sit. ut ducas unumquodque ad terminos suos et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses et numerum dierum tuorum noveras. Numquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti que preparavi in tempus hostis in diem pugne et belli. Per quam viam spargitur lux. dividitur estus super terram? Quis dedit vehementissimo ymbri cursum. et viam sonantis tonitrui ut plueret super terram absque homine in deserto. ubi nullus mortalium commoratur ut impleret inviam et desolatam et produceret herbas virentes? Quis est pluvie pater. vel quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies. et gelu de celo quis genuit? In similitudinem lapidis aque durantur et superficies abissi constringitur. Numquid coniungere valebis micantes stellas pliades. aut gyrum arcturi poteris dissipare? Numquid producis luciferum in tempore suo. et vesperum super filios terre consurgere facis? Numquid nosti ordinem celi et pones racionem eius in terra? Numquid elevabis in nebula vocem tuam et impetus aquarum operiet te? Numquid mittes fulgura et ibunt. et revertencia dicent tibi adsumus? Quis posuit in visceribus hominis sapienciam vel quis dedit gallo intelligenciam? Quis enarrabit celorum racionem et concentum celi quis dormire faciet? Quando fundabatur pulvis in terra. et glebe compingebantur. Numquid capies leene predam et animam catulorum eius implebis. quando cubant in antris et in speluncis insidiantur? Quis preparat corvo escam suam. quando pulli eius ad deum clamant vagientes eo quod non habeant cibos. XXXIX

Numquid nosti tempus partus ibicum in petris. vel parturientes cervas observasti? Dinumerasti menses conceptus earum. et scisti tempus partus earum? Incurvantur ad fetum et pariunt et rugitus emittunt. Separantur filii earum et pergunt ad pastum egrediuntur et non revertuntur ad eas. Quis dimisit onagrum liberum et vincula eius quis solvit? Cui dedi in solitudine domum et tabernacula eius in terra salsuginis. Contempnit multitudinem civitatis et clamorem exactoris non audit. Circumspicit montes pascue sue et virencia queque perquirit. Numquid volet rinoceros servire tibi. aut morabitur ad presepe tuum. Numquid alligabis ad arandum rinocerontam loro tuo? Aut confringet glebas vallium post te? Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius. et derelinques ei labores tuos. Numquid credes ei quod reddat sementem tibi. et aream tuam congreget? Penna strucionis similis est pennis herodii et accipitris qui derelinquid in terra ova sua. Tu forsitan in pulvere calefacies ea? Obliviscitur

quod pes conculcet ea aut bestia agri conterat. Duratur ad filios suos quasi non sint sui. Frustra laboravit nullo timore cogente. Privavit enim eam deus sapientia nec dedit illi intelligentiam. Cum tempus fuerit in altum alas erigit deridet equum et ascensorem eius. Numquid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius hinnitum? Numquid suscitabis eum quasi locustas? Gloria narium eius terror. Terram ungula fodit exultat audacter in occursum pergit armatis. contemnit pavorem nec cedit gladio. Super ipsum sonabit pharetra vibrabit hasta et clipeus. Fervens et fremens sorbet terram nec reputat tube sonare clangorem. Ubi audierit bucinam dicit Vah. Procul odoratur bellum exhortationem ducum et ululatum exercitus. Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter expandens alas suas ad austrum? Aut ad preceptum tuum elevabitur aquila et in arduis ponet nidum suum? In petris manet et in preruptis silicibus commoratur atque inaccessis rupibus. Inde contemplatur escam et de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius lambunt sanguinem et ubicumque cadaver fuerit statim adest. Et adiecit dominus et locutus est ad iob. Numquid qui contendit cum deo tam facile quiescit? Utique qui arguit deum debet respondere ei. Respondens autem iob domino dixit. Qui leviter locutus sum respondere quid possum? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum quod utinam non dixissem et alterum quibus ultra non addam. XL.

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Accinge sicut vir lumbos tuos. interrogabo te et indica michi. Numquid irritum facies iudicium meum et condempnabis me ut tu iustificeris? Et si habes brachium sicut deus et si voce simili tonas, circumda tibi decorem et in sublime erigere et esto gloriosus et speciosis induere vestibus. Disperge superbos in furore tuo et respiciens omnem arrogantem humilia. Respice cunctos superbos et confunde eos et contere impios in loco suo. Absconde eos in pulvere simul et facies eorum demerge in foveam et ego confitebor quod salvare possit te dextera tua. Ecce behemoth quem feci tecum fenum quasi bos comedet. Fortitudo eius in lumbis eius et virtus illius in umbilico ventris eius. Stringit caudam suam quasi cedrum nervi testiculorum eius perplexi sunt. Ossa eius velut fistule eris cartilago illius quasi lamine ferree. Ipse principium est viarum dei qui fecit eum applicabit gladium eius. Huic montes herbas ferunt. omnes bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormit in secreto calami et locis humentibus. Protegunt umbre umbram eius. circumdabunt eum salices torrentis. Ecce absorbebit fluvium et non mirabitur et habet fiduciam quod influat iordanis in os eius. In oculis eius quasi hamo capiet eum et in sudibus perforabit nares eius. An extrahere poteris leviathan hamo et fune ligabis linguam eius? Numquid pones circulum in naribus eius aut armilla perforabis maxillam eius? Numquid multiplicabit ad te preces aut loquetur tibi mollia? Numquid feriet tecum pactum et accipies eum servum sempiternum? Numquid illudes ei quasi avi aut ligabis eum ancillis tuis? Concident eum amici dividunt illum negotiatores. Cum tempus occisionis advenerit multorum manibus patietur. Numquid implebis sagenas pelle eius et gurgustium piscium capite illius? Pone super illum manum tuam. Memento belli nec ultra addas loqui. XLI.

Ecce spes eius frustrabitur eum videntibus cunctis precipitabitur. Non quasi crudelis suscitabo eum. Quis enim resistere potest vultui meo? Quis ante dedit michi ut reddam ei? Omnia que sub celo sunt mea sunt. Non parcam ei verbis potentibus et ad deprecandum compositis. Quis revelabit faciem indumenti eius? Et in medium oris eius quis intrabit? Portas vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentium eius formido. Corpus illius quasi scuta fusilia compactum squamis se prementibus. Una uni coniungitur et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alti

ad herebit. et tenentes se nequaquam separabuntur.
Sternutatio eius splendor ignis. et oculi e-
ius ut palpebre diluculi. De ore eius lam-
pades procedunt sicut tede ignis accense. De
naribus eius procedit fumus. sicut olle suc-
cense atque fervientes. Halitus eius prunas
ardere facit et flamma de ore eius egreditur.
In collo eius morabitur fortitudo et faci-
em eius precedit egestas. Membra carnium
eius coherentia sibi. Mittet contra eum ful-
mina et ad locum alium non ferentur. Cor e-
ius indurabitur quasi lapis et stringetur
quasi malleatoris incus. Cum sublatus
fuerit timebunt angeli et territi purga-
buntur. Cum apprehenderit eum gladius sub-
sistere non poterit neque hasta neque torax. Re-
putabit enim quasi paleas ferrum et quasi
lignum putridum es. Non fugabit eum
vir sagittarius in stipulam versi sunt ei
lapides funde. Quasi stipulam estimabit
malleum et deridebit vibrantem hastam.
Sub ipso erunt radii solis. sternet sibi au-
rum quasi lutum. Fervescere faciet quasi
ollam profundum maris et ponet quasi cum
unguenta bulliunt. Post eum lucebit se-
mita estimabit abyssum quasi senescen-
tem. Non est potestas super terram que com-
paretur ei. qui factus est ut nullum ti-
meret. Omne sublime videt ipse rex est super
omnes filios superbie. XLII.

Respondens autem Iob domino dix-
it. Scio quia omnia potes et nul-
la te latet cogitatio. Quis est
iste qui celat consilium absque scientia. Ideo
insipienter locutus sum et que ultra mo-
dum excederent scientiam meam. Audi et ego
loquar. interrogabo te et responde mihi. Au-
ditu auris audivi te. nunc autem oculus
meus videt te. Idcirco ipse me reprehendo.
et ago penitentiam in favilla et cinere. Postquam
autem locutus est dominus verba hec ad Iob.
dixit ad Eliphaz Themanitem. Iratus
est furor meus in te et in duos amicos tu-
os quoniam non estis locuti coram me rec-
tum sicut servus meus Iob. Sumite ergo
vobis septem tauros et septem arietes et
ite ad servum meum Iob et offerte holocau-
stum pro vobis. Iob autem servus meus ora-
bit pro vobis. Faciem eius suscipiam ut non
imputetur vobis stultitia. Neque enim locuti es-
tis coram me rectum sicut servus meus Iob.
Abierunt ergo Eliphaz Themanites et Bal-
dad Suhites et Sophar Naamathites et fece-
runt sicut locutus fuerat ad eos dominus.
Et suscepit dominus faciem Iob. Dominus quo-
que conversus est ad penitentiam Iob cum ora-
ret pro amicis suis. Addidit quoque dominus
omnia quecumque fuerant Iob duplicia.
Venerunt autem ad eum omnes fratres
sui et universe sorores sue et cuncti qui no-
verant eum prius. et comederunt cum eo
panem in domo eius. et moverunt super eum
caput et consolati sunt eum super omni malo
quod intulerat dominus super eum. Et dederunt
ei unusquisque ovem unam et inaurem au-
ream unam. Dominus autem benedixit no-
vissimis Iob magis quam principio eius. Et
facta sunt ei quatuordecim milia ovium
et sex milia camelorum et mille iuga boum
et mille asine. Et fuerunt ei septem filii
et tres filie. Et vocavit nomen unius Di-
em et nomen secunde Cassiam. et nomen ter-
tie Cornustibii. Non sunt autem invente mu-
lieres speciose sicut filie Iob in universa
terra. Deditque eis pater suus hereditatem
inter fratres earum. Vixit autem Iob post
flagella hec centum quadraginta annis.
Et facti sunt omnes anni vite eius ducen-
ti septuaginta sex. et vidit filios suos et
filios filiorum suorum usque ad quartam
generationem. et mortuus est senex et ple-
nus dierum. Explicit liber Iob. In-
cipit prologus in libros Salomonis.

Chromatio et Heliodoro episcopis
Hieronymus salutem. Iungat
epistola quos iungit sacerdo-
tium. immo carta non dividat
quos Christi nectit amor. Commentarios
in Osee. Amos. Zachariam. Malachi-
am quos poscitis. scripsissem si licuisset
pre valitudine. Mittitis solacia sumptu-
um. Notarios nostros et librarios sustentan-
tes ut vobis potissimum nostrum desudet inge-
nium. Et ecce ex latere frequens turba
diversa poscentium quasi aut equum
sit me vobis esurientibus aliis la-

doctore aut in eadem que dati et accepti cuiquam preter vos obnoxius sim. Et tamen longa egrotatione fractus ne penitus hoc anno reticerem et apud vos mutus essem, tridui opus nomini vestro consecravi, interpretationem videlicet trium Salomonis voluminum: masloth quas Hebrei parabolas, vulgata editio proverbia vocat; coeleth quem grece ecclesiasten, latine contionatorem possumus dicere; sirassirim quod in nostram linguam vertitur canticum canticorum. Fertur et panarethos Iesu filii Syrach liber, et alius pseudographus liber qui sapientia Salomonis inscribitur. Quorum priorem hebraicum repperi, non ecclesiasticum ut apud latinos, sed parabolas prenotatum, cui iuncti erant ecclesiastes et canticum canticorum, ut similitudinem Salomonis non solum librorum numero sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquam est, quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet, et nonnulli scriptorum veterum hunc esse Iudei Phylonis affirmant. Sicut ergo Iudith et Tobie et Machabeorum libros legit quidem ecclesia, sed inter canonicas scripturas non recipit, sic et hec duo volumina legit ad edificationem plebis, non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane septuaginta interpretum editio magis placet, habet eam a nobis olym emendatam. Neque enim sic nova cudimus ut vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit, sciat magis nostra scripta intelligi, que non in tertium vas transfusa coacuerint, sed statim de prelo purissime commendata teste suum saporem servaverint.

Explicit prologus. Incipit parabole Salomonis. C. I.

PARABOLE Salomonis filii David regis Israel, ad sciendam sapientiam et disciplinam, ad intelligenda verba prudentie, et suscipiendam eruditionem doctrine, iustitiam et iudicium et equitatem, ut detur parvulis astutia, adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit, et intelligens gubernacula possidebit. Animadvertet parabolam et interpretationem, verba sapientum et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui et ne dimittas legem matris tue, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi si te lactaverint peccatores ne acquiescas eis. Si dixerint veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra, deglutiamus eum sicut infernus viventem et integrum quasi descendentem in lacum, omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spoliis. Sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim eorum ad malum currunt et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rethe ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliuntur fraudes contra animas

suas. Sic semite omnis avari: qui animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat, in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat, in foribus portarum urbis profert verba sua dicens. Usque quo parvuli diligitis infantiam, et stulti ea que sibi sunt noxia cupient, et imprudentes odibunt scientiam. Convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum, et ostendam verba mea. Quia vocavi et renuistis, extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo cum vobis quod timebatis evenerit. Cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio et angustia, tunc invocabunt me et non exaudiam, mane consurgent et non invenient me. Eo quod exosam habuerint disciplinam, et timorem domini non susceperint, nec acquieverint consilio meo, et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue, suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet, et habundantia perfruetur, malorum timore sublato.

ii

Fili mi, si susceperis sermones meos, et mandata mea absconderis penes te, ut audiat sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris, et inclinaveris cor tuum prudentie, si quesieris eam quasi pecuniam, et quasi thesauros effoderis illam, tunc intelliges timorem domini, et scientiam dei invenies. Quia dominus dat sapientiam, et ex ore eius prudentia et scientia. Custodiet rectorum salutem, et proteget gradientes simpliciter, servans semitas iustitie, et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium, et equitatem, et omnem semitam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum, et scientia anime tue placuerit, consilium custodiet te, et prudentia servabit te, ut eruaris de via mala, et ab homine qui perversa loquitur. Qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas, qui letantur cum malefecerint, et exultant in rebus pessimis. Quorum vie perverse, et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena, et ab extranea que mollit sermones suos, et relinquit ducem pubertatis sue, et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius, et ad inferos semite eius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur, nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona, et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra, et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur, et qui inique agunt auferentur ex ea.

iii

Fili mi, ne obliviscaris legis mee, et precepta mea custodiat cor tuum. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponent tibi. Misericordia et veritas non te deserant. Circumda eas gutturi tuo et scribe in tabulis cordis tui, et invenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo, et ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time deum et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo, et irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia, et de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus, et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini, fili mi, ne abicias, nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit dominus corripit, et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui invenit sapientiam, et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negotiatione argenti et auri, primi et purissimi fructus eius. Pretiosior est cunctis opibus, et omnia que desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius, et in sinistra eius divitie et gloria. Vie eius vie pulchre, et omnes semite eius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam, et qui tenuerit

eam beatus. Dominus sapientia fundavit
terram stabilivit celos prudentia. Sapientia
illius eruperunt abyssi et nubes rore concrescunt
Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. cus-
todi legem meam atque consilium meum et
erit vita anime tue et gratia faucibus tuis
Tunc ambulabis fiducialiter in via tua
et pes tuus non impinget. Si dormieris non
timebis quiesces et suavis erit sompnus
tuus. Ne paveas repentino terrore et irruen-
tes tibi potentias impiorum. Dominus
enim erit in latere tuo et custodiet pedem
tuum ne capiaris. Noli prohibere bene
facere eum qui potest. si vales et ipse benefac.
Ne dicas amico tuo vade et revertere et cras
dabo tibi cum statim possis dare. Ne mo-
liaris amico tuo malum cum ille in te ha-
beat fiduciam. Non contendas adversus
hominem incolam frustra. cum ipse tibi
nichil mali fecerit. Ne emuleris hominem
iniustum nec imiteris vias eius quia ab-
hominatio domini est omnis illusor et
cum simplicibus sermocinatio eius. Eges-
tas a domino in domo impii. habitacula
autem iustorum benedicentur. Illusores ipse de-
ludet et dabit mansuetis gratiam. Gloriam
sapientes possidebunt. stultorum exultatio
ignominia. IIII

Audite filii disciplinam patris et
attendite ut sciatis prudentiam.
Donum bonum tribuam vobis
legem meam ne derelinquatis. Nam et ego
filius patris mei fui tenellus et unigenitus
coram matre mea. et docebat me atque dice-
bat. Suscipiat verba mea cor tuum cus-
todi precepta mea et vives. Posside sapien-
tiam posside prudentiam ne obliviscaris
/que Ne declines a verbis oris mei ne dimit-
tas eam et custodiet te. Dilige eam et ser-
vabit te. Principium sapientie posside
sapientiam et in omni possessione tua acquire
/Arripe prudentiam. Arripe illam et exaltabit te
glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexa-
tus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum
et corona inclita proteget te. Audi fili mi
et suscipe verba mea. ut multiplicentur
tibi anni vite. Viam sapientie mon-
strabo tibi ducam te per semitas equita-
tis quas cum ingressus fueris non arctabuntur
gressus tui. et currens non habebis offendi-
culum. Tene disciplinam et ne dimittas
eam custodi illam quia ipsa est vita tua.
Ne delecteris in semitis impiorum. nec tibi place-
at malorum via fuge ab ea nec transeas per
eam. declina et desere illam. Non enim dor-
miunt nisi male fecerint et non rapitur somp-
nus ab eis nisi supplantaverint. Comedunt
panem impietatis et vinum iniquitatis
bibunt. Iustorum autem semita quasi
lux splendens procedit et crescit usque ad perfec-
tum diem. Via impiorum tenebrosa. nes-
ciunt ubi corruant. Fili mi ausculta ser-
mones meos et ad eloquia mea inclina
aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis
custodi ea in medio cordis tui. Vita enim
sunt invenientibus ea. et universe carnis sani-
tas. Omni custodia serva cor tuum quia
ex ipso vita procedit. Remove a te os pravum
et detrahentia labia sint procul a te. Oculi
tui recta videant et palpebre tue precedant gres-
sus tuos. Dirige semitas pedibus tuis et
omnes vie tue stabilientur. Ne declines /nea
ad dexteram sive ad sinistram. averte pe-
dem tuum a malo. Vias enim que a dex-
tris sunt novit dominus. perverse vero sunt que a
sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet gres-
sus tuos itinera autem tua in pace producentur.

Fili mi attende sapientiam V
meam et prudentie mee inclina au-
rem tuam. ut custodias cogitatio-
nes et disciplinam labia tua conservent. Ne
intendas fallacie mulieris. Favus enim
distillans labia meretricis et nitidius o-
leo guttur eius. Novissima autem illius
amara quasi absinthium. et lingua eius
acuta quasi gladius biceps. Pedes eius
ascendent in mortem. et ad inferos gressus
eius penetrant. Per semitam vite non am-
bulant. vagi sunt enim gressus eius et in-
vestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me
et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac
fac ab ea viam tuam. et ne appropinques fori-
bus domus eius. Ne des alienis honorem
tuum et annos tuos crudeli ne forte impleantur
extranei viribus tuis. et labores tui sint
in domo aliena. et gemas in novissimis

quando consumpseris carnem et corpus tuum. Et dicas. Cur detestatus sum disciplinam et increpationibus non adquievit cor meum nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam? Pene fui in omni malo in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui. Deriventur fontes tui foras et in plateis aquas tuas divide. Habeto eas solus nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta et letare cum muliere adolescentie tue. Cerva karissima et gratissimus hinnulus; ubera eius inebrient te omni tempore et in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena et foveris in sinu alterius? Respicit dominus vias hominis et omnes gressus illius considerat. Iniquitates sue capiunt impium et funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam et in multitudine stultitie sue decipietur. VI.

Fili mi si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam. Illaqueatus es verbis oris tui et captus propriis sermonibus tuis. Fac ergo fili mi quod ego dico tibi et temetipsum libera quia incidisti in manum proximi tui. Discurre festina suscita amicum tuum. Ne dederis somnum oculis tuis nec dormitent palpebre tue. Eruere quasi damula de manu et quasi avis de insidiis aucupis. Vade ad formicam o piger et considera vias eius et disce sapientiam que cum non habeat ducem nec preceptorem nec principem parat estate cibum sibi et congregat in messe quod comedat. Usquequo piger dormies? Quando consurges e somno tuo? Paululum dormies paululum dormitabis, paululum conseres manus tuas ut dormias et veniet tibi quasi viator egestas et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris veniet ut fons messis tua et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum et omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet perditio sua et subito conteretur nec habebit ultra medicinam. Sex sunt que odit dominus et septimum detestatur anima eius. Oculos sublimes linguam mendacem manus effundentes sanguinem innoxium cor machinans cogitationes pessimas pedes veloces ad currendum in malum proferentem mendacia testem fallacem et eum qui seminat inter fratres discordias. Conserva fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem matris tue. Liga ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradiantur tecum; cum dormieris custodiant te et evigilans loquere cum eis quia mandatum lucerna est et lex lux et via vite increpatio discipline. Ut custodiant te a muliere mala et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum nec capiaris nutibus illius. Precium enim scorti vix unius panis est. Mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid abscondere potest homo ignem in sinu suo ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas ut non comburantur plante eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit; furatur enim ut esurientem impleat animam. Deprehensus quoque reddet septuplum et omnem substantiam domus sue tradet et liberabit se. Qui autem adulter est propter cordis inopiam perdet animam suam. Turpitudinem et ignominiam congregat sibi et obprobrium illius non delebitur quia zelus et furor viri non parcet in die vindicte nec acquiescet cuiusquam precibus nec suscipiet pro redemptione dona plurima. VII.

Fili mi custodi sermones meos et precepta mea reconde tibi. Fili honora dominum et valebis; preter eum vero ne timueris alienum. Serva mandata mea et vives et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis, scribe eam in tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es et prudentiam voca amicam tuam ut custodiat te a muliere extranea et ab aliena que verba sua dulcia facit. De fenestra enim domus mee per cancellos prospexi

et video parvulos considero vecordem iuve-
nem qui transit per plateas iuxta angulum
et prope viam domus eius graditur in obscu-
ro advesperascente die in noctis tenebris et cali-
gine. Et ecce occurrit ei mulier ornatu mere-
tricio preparata ad capiendas animas gar-
rula et vaga quietis impatiens nec valens
in domo consistere pedibus suis nunc foris nunc
in plateis nunc iuxta angulos insidians.
apprehensumque deosculatur iuvenem et pro-
caci vultu blanditur dicens. Victimas
pro salute devovi hodie reddidi vota mea.
Idcirco egressa sum in occursum tuum
desiderans te videre et repperi. Intexui funi-
bus lectulum meum stravi tapetibus ex
Egypto. aspersi cubile meum mirra et aloe
et cynamomo. veni inebriemur uberibus et
fruamur cupitis amplexibus donec illu-
cescat dies. Non est enim vir in domo
sua. abiit via longissima secum pecunie
sacculum tulit. in die plene lune reversu-
rus est in domum suam. Irretivit eum
multis sermonibus et blanditiis labiorum
protraxit eum. Statim eam sequitur
quasi bos ductus ad victimam et quasi
agnus lasciviens et ignorans quod ad vin-
cula stultus trahatur. donec transfigat
sagitta iecur eius velut si avis festinet
ad laqueum et nescit quod de periculo anime
illius agitur. Nunc ergo fili mi audi
me et attende verbis oris mei. Ne abstra-
hatur in viis illius mens tua neque deci-
piaris semitis eius. Multos enim vul-
neratos deiecit et fortissimi quique interfec-
ti sunt ab ea. Vie inferi domus eius pene-
trantes interiora mortis. VIII.

Numquid non sapientia clamitat
et prudentia dat vocem suam. In
summis excelsisque verticibus supra
viam in mediis semitis stans. iuxta por-
tas civitatis in ipsis loquitur dicens. O
viri ad vos clamito et vox mea ad fili-
os hominum. Intelligite parvuli astu-
tiam et insipientes animadvertite. Audi-
te quoniam de rebus magnis locutura sum
et aperientur labia mea ut recta predicent.
Veritatem meditabitur guttur meum
et labia mea detestabuntur impium. Iusti
sunt omnes sermones mei. Non est in eis
pravum quid neque perversum. Recti sunt
intelligentibus et equi invenientibus scienti-
am. Accipite disciplinam meam et non pecuniam.
doctrinam magis quam thesauros eligite.
Melior est sapientia cunctis opibus pre-
ciosissimis et omne desiderabile ei non
potest comparari. Ego sapientia habito in con-
silio et eruditis intersum cogitationibus.
Timor domini odit malum. arrogan-
tiam et superbiam et viam pravam et os bi-
lingue detestor. Meum est consilium et
equitas mea est prudentia. mea fortitu-
do. Per me reges regnant et legum condito-
res iusta decernunt. Per me principes impe-
rant et potentes decernunt iusticiam. Ego
diligentes me diligo et qui mane vigila-
verint ad me invenient me. Mecum sunt
divitie et gloria. opes superbe et iusticia. Meli-
or est fructus meus auro et precioso lapide
et genimina mea argento electo. In viis
iusticie ambulo in medio semitarum iudi-
cii ut ditem diligentes me et thesauros eo-
rum repleam. Dominus possedit me in-
itio viarum antequam quicquam faceret a prin-
cipio. Ab eterno ordinata sum et ex antiquis
antequam terra fieret. Necdum erant abys-
si et ego iam concepta eram. Necdum
fontes aquarum eruperant. necdum montes
gravi mole constiterant ante colles ego par-
turiebar. adhuc terram non fecerat et flumina
et cardines orbis terre. Quando preparabat celos
aderam quando certa lege et giro vallabat
abyssos quando ethera firmabat sursum
et librabat fontes aquarum. quando circum-
dabat mari terminum suum. et legem po-
nebat aquis ne transirent fines suos
quando appendebat fundamenta terre cum eo
eram cuncta componens. Et delectabar
per singulos dies ludens coram eo omni
tempore. ludens in orbe terrarum. et delicie mee
esse cum filiis hominum. Nunc ergo fi-
lii audite me. Beati qui custodiunt vias
meas. Audite disciplinam et estote sapi-
entes et nolite abicere eam. Beatus homo
qui audit me et qui vigilat ad fores me-
as tota die. et observat ad postes hostii
mei. Qui me invenerit inveniet vitam

et hauriet salutem a domino. Qui autem
in me peccaverit ledet animam suam. Omnes
qui me oderunt diligunt mortem. IX.
Sapientia edificavit sibi domum:
excidit columpnas septem. Im-
molavit victimas suas. mis-
cuit vinum et proposuit mensam suam. Mi-
sit ancillas suas ut vocarent ad arcem
et ad menia civitatis. Si quis est par-
vulus veniat ad me. et insipientibus lo-
cuta est. Venite comedite panem me-
um et bibite vinum quod miscui vobis. Re-
linquite infanciam et vivite et ambula-
te per vias prudencie. Qui erudit deriso-
rem ipse derisor sibi facit iniuriam. et qui
arguit impium generat maculam si-
bi. Noli arguere derisorem ne oderit te.
argue sapientem et diliget te. Da sapien-
ti occasionem et addetur ei sapientia. Do-
ce iustum et festinabit accipere. Princip-
ium sapientie timor domini et scientia sanctorum
prudencia. Per me enim multiplicabuntur
dies tui et addentur tibi anni vite. Si sa-
piens fueris tibi metipsi eris et proximis tu-
is. si autem illusor solus portabis malum.
Mulier stulta et clamosa plenaque ille-
cebris et nichil omnino sciens. sedit in fo-
ribus domus sue super sellam in excelso ur-
bis loco ut vocaret transeuntes per viam
et pergentes itinere suo. Qui est parvulus
declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque
furtive dulciores sunt et panis absconditus
suavior. et ignoravit quod gigantes ibi sunt.
et in profundis inferni convive eius. Qui
enim applicabitur illi descendet ad infe-
ros. Nam qui abscesserit ab illa salvabitur.
Filius sapiens letificat X.
patrem. filius vero stultus me-
sticia est matris sue. Nil proderunt
thesauri impietatis iusticia vero liberabit
a morte. Non affliget dominus fame
animam iusti et insidias impiorum subver-
tet. Egestatem operata est manus remis-
sa manus autem fortium divitias pa-
rat. Qui autem nititur mendaciis hic
pascit ventos. idem sequitur aves vo-
lantes. Qui congregat in messe filius
sapiens est. qui autem stertit estate filius
confusionis est. Benedictio domini super ca-
put iusti. os autem impiorum operit iniq-
uitatem. Memoria iusti cum laudibus et
nomen impiorum putrescet. Sapiens corde
precepta suscipiet. stultus ceditur labiis.
Qui ambulat simpliciter ambulat con-
fidenter. qui autem depravat vias suas
manifestus erit. Qui annuit oculo da-
bit dolorem. stultus verbis verberabitur. vel labiis
Vena vite os iusti. os autem impiorum operit
iniquitatem. Odium suscitat rixas et
universa delicta operit caritas. In labiis
sapientis invenitur sapientia et virga in
dorso eius qui indiget corde. Scientiam
abscondunt sapientes. os autem stulti con-
fusioni proximum est. Substantia divi-
tis urbs fortitudinis eius. pavor paupe-
rum egestas eorum. Opus iusti ad vitam:
fructus autem impii ad peccatum. Via vite
custodienti disciplinam. qui autem increpa-
tiones relinquit errat. Abscondunt o-
dium labia mendacia. qui profert contume-
lias insipiens est. In multiloquio peccatum
non deerit. qui autem moderatur labia sua
prudentissimus est. Argentum electum
lingua iusti cor autem impiorum pro nichilo.
Labia iusti erudiunt plurimos. qui autem
indocti sunt in cordis egestate morientur.
Benedictio iusti divites facit. nec socia-
bitur eis afflictio. Quasi per risum stul-
tus operatur scelus. sapientia autem est viro
prudenti. Quod timet impius veniet super
eum. desiderium suum iustis dabitur. Qua-
si tempestas transiens non erit impius
iustus autem quasi fundamentum sempi-
ternum. Sicut acetum dentibus et fumus
oculis. sic piger hiis qui miserunt eum
in via. Timor domini apponet dies et an-
ni impiorum breviabuntur. Expectatio
iustorum leticia spes autem impiorum peribit.
Fortitudo simplicis via domini et pavor
hiis qui operantur malum. Iustus in
eternum non commovebitur impii autem
non habitabunt super terram. Os iusti partu-
riet sapientiam lingua pravorum peribit. La-
bia iusti considerant placita. os autem
impiorum perversa. XI.
Statera dolosa est abhominacio

apud deum et pondus equum voluntas eius.
Ubi fuerit superbia ibi et contumelia. ubi
autem est humilitas ibi et sapientia. Sim-
plicitas iustorum diriget eos et supplantatio
perversorum vastabit eos. Non proderunt di-
vitie in die ultionis iustitia autem libera-
bit a morte. Iustitia simplicis diriget
viam eius et in impietate sua corruet im-
pius. Iustitia rectorum liberabit eos. et
in insidiis suis capientur iniqui. Mortuo
homine impio nulla erit spes ultra. et ex-
pectatio sollicitorum peribit. Iustus de
angustia liberatus est. et tradetur impius
pro eo. Simulator ore decipit amicum su-
um. iusti autem liberabuntur scientia. In
bonis iustorum exultabit civitas et in perdi-
tione impiorum erit laudatio. Benedictione
iustorum exaltabitur civitas et ore impiorum
subvertetur. Qui despicit amicum suum
indigens corde est. vir autem prudens
tacebit. Qui ambulat fraudulenter re-
velat archana. qui autem fidelis est celat
amici commissum. Ubi non est guberna-
tor populus corruet. salus autem ubi mul-
ta consilia. Affligetur malo qui fidem
facit pro extraneo. qui autem cavet laqueos
securus est. Mulier gratiosa inveniet
gloriam et robusti habebunt divitias. Be-
ne facit anime sue vir misericors. qui
autem crudelis est propinquos abicit. Im-
pius facit opus instabile. seminanti au-
tem iustitiam merces fidelis. Clementia prepa-
rat vitam et sectatio malorum mortem. Ab-
hominabile domino pravum cor. et vo-
luntas eius in hiis qui simpliciter am-
bulant. Manus in manu non erit inno-
cens malus. semen autem iustorum salvabitur.
Circulus aureus in naribus suis. mulier
pulchra et fatua. Desiderium iustorum
omne bonum est. prestolatio impiorum
furor. Alii dividunt propria et ditiores fi-
unt. alii rapiunt non sua et semper in e-
gestate sunt. Anima que benedicit in-
pinguabitur. et qui inebriat ipse quoque
inebriabitur. Qui abscondit frumenta
in tempore maledicetur in populis. Benedictio
autem super caput vendentium. Bene con-
surgit diluculo qui querit bona. qui autem

investigator malorum est opprimetur ab eis.
Qui confidit in divitiis suis corruet. ius-
ti autem quasi virens folium germinabunt.
Qui conturbat domum suam possidebit ven-
tos. et qui stultus est serviet sapienti. Fruc-
tus iusti lignum vite. et qui suscipit animas
sapiens est. Si iustus in terra recipit quanto
magis impius et peccator. XII

Qui diligit disciplinam diligit scien-
tiam. qui autem odit increpationes
insipiens est. Qui bonus est hau-
riet sibi a domino gratiam. qui autem confidit in
cogitationibus suis impie agit. Non robo-
rabitur homo ex impietate. et radix iustorum
non commovebitur. Mulier diligens corona est
viro suo. et putredo in ossibus eius que
confusione res dignas gerit. Cogitationes
iustorum iudicia. et consilia impiorum fraudu-
lenta. Verba impiorum insidiantur sangui-
ni. os iustorum liberabit eos. Verte impi-
os et non erunt. domus autem iustorum
permanebit. Doctrina sua noscetur
vir. qui autem vanus et excors est patebit con-
temptui. Melior est pauper et sufficiens
sibi. quam gloriosus et indigens pane. Novit
iustus animas iumentorum suorum. viscera
autem impiorum crudelia. Qui operatur terram
suam saturabitur panibus. qui autem sec-
tatur otium stultissimus est. Qui sua-
vis est vivit in moderationibus. et in suis mu-
nitionibus contumeliam relinquit. Desideri-
um impii munimentum est pessimorum.
radix autem impiorum proficiet. Propter pec-
cata labiorum ruina proximat malo. ef-
fugiet autem iustus de angustia. De fructu
oris sui unusquisque replebitur bonis. et iux-
ta opera manuum suarum retribuetur ei. Via
stulti recta in oculis suis. qui autem sapiens
est audit consilia. Fatuus autem statim
indicat iram suam. qui autem dissimulat
iniurias callidus est. Qui quod novit lo-
quitur index iustitie est. qui autem mentitur
testis est fraudulentus. Est qui promittit
et quasi gladio pungitur conscientie. Lin-
gua autem sapientium sanitas est. labium
veritatis firmum erit in perpetuum. qui autem
testis est repentinus concinnat linguam
mendacii. Dolus in corde cogitantium

mala. qui autem ineunt pacis consilia sequitur
eos gaudium. Non contristabit iustum
quicquid ei acciderit. impii autem replebuntur
malo. Abhominatio est domino labia men-
dacia. qui autem fideliter agunt placent ei.
Homo versutus celat scientiam. et cor insipi-
entium provocat stultitiam. Manus fortium
dominabitur. que autem remissa est tributis
serviet. Meror in corde viri humilia-
bit eum. et sermone bono letificabitur. Qui
negligit dampnum propter amicum iustus est.
iter autem impiorum decipiet eos. Non inve-
niet fraudulentus lucrum. et substantia
hominis erit pretium. In semita iu-
stitie vita. iter autem devium ducit ad mortem.

Filius sapiens doctrina .xiii.
patris. qui autem illusor est non au-
dit cum arguitur. De fructu oris
sui saciabitur homo bonis. anima autem
impiorum iniqua. Qui custodit os suum
custodit animam suam. qui autem inconsidera-
tus est ad loquendum sentiet mala. Vult
et non vult piger. anima autem operantium
impinguabitur. Verbum mendax iustus de-
testabitur. impius autem confundit et confun-
detur. Iusticia custodit innocentis viam.
impietas autem peccatorum supplantat. Est quasi
dives cum nichil habeat. et est quasi pau-
per cum in multis divitiis sit. Redemp-
tio anime viri divitie sue. qui autem pau-
per est increpationem non sustinet. Lux
iustorum letificat. lucerna autem impiorum
extinguetur. Inter superbos semper iurgia
sunt. qui autem agunt cuncta cum consilio
reguntur sapientia. Substantia festi-
nata minuetur. que autem paulatim
colligitur manu multiplicabitur. Spes
que differtur affligit animam. lignum
vite desiderium veniens. Qui detrahit a-
licui rei ipse se in futurum obligat. qui au-
tem timet preceptum in pace versabitur. Anime
dolose errant in peccatis. iusti non misericor-
des sunt et miserentur. Lex sapientis fons
vite. ut declinet a ruina mortis. Doctri-
na bona dabit gratiam. in itinere contemptorum
vorago. Astutus omnia agit cum consilio
qui autem fatuus est aperit stultitiam. Nun-
cius impii cadet in malum. legatus fide-
lis sanitas. Egestas et ignominia ei qui de-
serit disciplinam. qui autem acquiescit
arguenti glorificabitur. Desiderium si conple-
tur delectat animam. detestantur stulti eos
qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus
graditur sapiens erit. amicus stultorum
efficietur similis. Peccatores persequitur
malum. et iustis retribuentur bona. Bonus
relinquet heredes filios et nepotes. et custo-
ditur iusto substantia peccatoris. Multi
cibi in novalibus patrum. et aliis congre-
gantur absque iudicio. Qui parcit virge
odit filium suum. qui autem diligit illum
instanter erudit. Iustus comedit et replet
animam suam. venter autem impiorum in-
saturabilis .xiiii.

Sapiens mulier edificat domum
suam. insipiens quoque extructam
destruet manibus. Ambulans re-
cto itinere et timens deum despicitur ab
eo qui infami graditur via. In ore stulti
virga superbie. labia sapientium custo-
diunt eos. Ubi non sunt boves presepe
vacuum est. ubi autem plurime apparent
segetes ibi manifesta fortitudo bovis.
Testis fidelis non mentitur. profert
mendacia testis dolosus. Querit derisor
sapientiam et non invenit. doctrina pruden-
tium facilis. Vade contra virum stul-
tum et nescit labia prudentie. Sapientia
callidi est intelligere viam suam. et impru-
dentia stultorum errans. Stultus illudet
peccatum. et inter iustos morabitur gratia.
Cor quod novit amaritudinem anime sue
in gaudio eius non miscebitur extra-
neus. Domus impiorum delebitur. taber-
nacula vero iustorum germinabunt. Est vi-
a que videtur homini iusta. novissi-
ma autem eius deducunt ad mortem. Risus
dolore miscebitur. et extrema gaudii luc-
tus occupat. Viis suis replebitur stul-
tus. et super eum erit vir bonus. Innocens
credit omni verbo. astutus considerat gres-
sus suos. Filio doloso nichil erit boni. ser-
vo autem sapienti prosperi erunt actus. et diri-
getur via eius. Sapiens timet et decli-
nat a malo. stultus transilit et confidit. Im-
patiens operabitur stultitiam. et vir versutus

odioſus erit. Poſſidebunt paruuli ſtulti
ciam. et aſtuti expectabunt ſcientiam. Iacebunt
boni ante malos. et impii ante portas iu
ſtorum. Etiam proximo ſuo pauper odio
ſus erit. amici vero diuitum multi. Qui
deſpicit proximum ſuum peccat. qui autem
miſeretur pauperi beatus erit. Qui credit in do
mino miſericordiam diligit. errant qui ope
rantur malum. Miſericordia et veritas preparant
bona. In omni opere bono erit habundan
cia. ubi autem ſunt verba plurima ibi fre
quenter egeſtas. Corona ſapientium
diuicie eorum. fatuitas ſtultorum impruden
cia. Liberat animas teſtis fidelis. et profert
mendacia verſipellis. In timore domini
fiducia fortitudinis. et filiis eius erit ſpes.
Timor domini fons vite. ut declinet a ruina
mortis. In multitudine populi dignitas
regis. et in paucitate plebis ignominia
principis. Qui paciens eſt multa guber
natur ſapientia. qui autem impaciens eſt
exaltat ſtulticiam ſuam. Vita carnium
ſanitas cordis. putredo oſſium inuidia. Qui
calumpniatur egentem exprobrat facto
ri ſuo. honorat autem eum qui miſeretur
pauperis. In malicia ſua expellitur im
pius. ſperat autem iuſtus in morte ſua.
In corde prudentis requieſcit ſapientia.
et indoctos quoſque erudiet. Iuſticia ele
uat gentem. miſeros facit populos peccatum.
Acceptus eſt regi miniſter intelligens.
iracundiam eius inutilis ſuſtinebit.

Reſponſio mollis frangit .xv.
iram. ſermo durus ſuſcitat fu
rorem. Lingua ſapientium or
nat ſcienciam. os fatuorum ebullit ſtul
ticiam. In omni loco oculi domini contem
plantur bonos et malos. Lingua pla
cabilis lignum vite. que autem immode
rata eſt conteret ſpiritum. Stultus irridet diſ
ciplinam patris ſui. qui autem cuſtodit in
crepaciones aſtucior erit. In habundanti
iuſticia virtus erit. maxima cogitacio
nes autem impiorum eradicabuntur. Do
mus iuſti plurima fortitudo. et in fructibus
impii conturbacio. Labia ſapientium
diſſeminabunt ſcientiam. cor ſtultorum
diſſimile erit. Victime impiorum ab
hominabiles domino. vota iuſtorum placabi
lia. Abhominacio eſt domino via impii. qui
ſequitur iuſticiam diligetur ab eo. Doctri
na mala deſerentis viam vite. qui increpa
ciones odit morietur. Infernus et perdicio
coram domino. quanto magis corda filiorum
hominum. Non amat peſtilens eum qui
ſe corripit. nec ad ſapientes graditur. Cor
gaudens exhilarat faciem. in merore ani
mi deicitur ſpiritus. Cor ſapientis querit
doctrinam. et os fatuorum paſcitur imperitia.
Omnes dies pauperis mali. ſecura mens
quaſi iuge conuiuium. Melius eſt parum
cum timore domini. quam theſauri magni
et inſaciabiles. Melius eſt vocare ad o
lera cum caritate. quam ad vitulum ſagi
natum cum odio. Vir iracundus prouocat ri
xas. qui paciens eſt mitigat ſuſcitatas.
Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarum. via
iuſtorum abſque offendiculo. Filius ſapi
ens letificat patrem. et ſtultus homo de
ſpicit matrem ſuam. Stulticia gaudium
ſtulto. et vir prudens dirigit greſſus ſuos.
Diſſipantur cogitaciones ubi non eſt con
ſilium. ubi vero plures ſunt conſiliarii. con
firmantur. Letatur homo in ſentencia
oris ſui. et ſermo oportunus optimus eſt.
Semita vite ſuper eruditum. ut declinet de
inferno nouiſſimo. Domum ſuperborum
demolietur dominus. et firmos faciet terminos vi
due. Abhominacio domini cogitaciones ma
le. et purus ſermo pulcherrimus firmabitur
ab eo. Conturbat domum ſuam qui ſectatur
auariciam. qui autem odit munera viuet.
Per miſericordiam et fidem purgantur peccata. per timorem
autem domini declinat omnis a malo. Mens
iuſti meditabitur ſapientiam. os impiorum re
dundat malis. Longe eſt dominus ab im
piis. et oraciones iuſtorum exaudiet. Lux o
culorum letificat animam. fama bona impin
guat oſſa. Auris que audit increpacio
nes vite in medio ſapientium commora
bitur. Qui abicit diſciplinam deſpicit ani
mam ſuam. qui autem acquieſcit increpa
cionibus poſſeſſor eſt cordis. Timor domini di
ſciplina ſapientie. et gloriam precedit
humilitas. xvi.

Hominis eſt animam preparare. et

dei gubernare linguam. Omnes vie hominum patent oculis eius. spirituum ponderator est dominus. Revela domino opera tua et dirigentur cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus est dominus. impium quoque ad diem malum. Abhominatio domini est omnis arrogans. etiam si manus ad manum fuerit non erit innocens. Initium vie bone facere iusticiam accepta autem apud deum magis quam immolare hostias. Misericordia et veritate redimitur iniquitas et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerint domino vie hominis inimicos quoque eius convertet ad pacem. Melius est parum cum iusticia quam multi fructus cum iniquitate. Cor hominis disponit viam suam: sed domini est dirigere gressus eius. Divinatio in labiis regis. in iudicio non errabit os eius. Pondus et statera iudicia domini sunt. et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quoniam iusticia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta qui recta loquitur dirigetur. Indignatio regis nuncii mortis et vir sapiens placabit eum. In hilaritate vultus regis vita et clementia eius quasi ymber serotinus. Posside sapientiam quia auro melior est. et acquire prudentiam: quia preciosior est argento. Semita iustorum declinat mala custos anime sue servat viam suam. Contritionem precedit superbia et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus: quam dividere spolia cum superbis. Eruditus in verbo reperiet bona et qui in domino sperat beatus est. Qui sapiens corde est appellabitur prudens. et qui dulcis est eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio possidentis doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius et labiis illius addet gratiam. Favus mellis verba composita. dulcedo anime est sanitas ossium. Est via que videtur homini recta et novissima eius ducunt ad mortem. Anima laborantis laborat sibi. quia compulit eum os suum. Vir impius fodit malum et in labiis eius ignis ardescit. Homo perversus suscitat lites et verbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat prava mordens labia sua perficit malum. Corona dignitatis senectus que in viis iusticie reperietur. Melior est patiens viro forti. et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinum. sed a domino temperantur. XVII.

Melior est bucella sicca cum gaudio quam domus plena victimis cum iurgio. Servus sapiens dominabitur filiis stultis. et inter fratres hereditatem dividet. Sicut igne probatur argentum et aurum camino ita corda probat dominus. Malus obedit lingue inique. et fallax obtemperat labiis mendacibus. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius. et qui in ruina alterius letatur. non erit impunitus. Corona senum filii filiorum et gloria filiorum patres eorum. Non decent stultum verba composita nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis quocumque se verterit prudenter intelligit. Qui celat delictum querit amicitias qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentem quam centum plage apud stultum. Semper iurgia querit malus angelus autem crudelis mittetur contra eum. Expedit magis occurrere urse raptis fetibus quam fatuo confidenti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro bonis non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorum et ante quam patiatur contumeliam iudicium deserit. Et qui iustificat impium et qui condempnat iustum abhominabilis est uterque apud deum. Quid prodest habere divitias stultum cum sapientiam emere non possit. Qui altam facit domum suam querit ruinam et qui evitat discere incidit in malum. Omni tempore diligit qui amicus est. et frater in angustiis comprobatur. Homo stultus plaudet manibus cum spoponderit pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas. et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui perversi cordis est non inveniet bonum. et qui vertit linguam incidet in malum. Natus

est stultus in ignominia sua; sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudens etatem floridam facit; spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit ut pervertat semitas iudicii. In facie prudentis lucet sapientia; oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus, et dolor matris que genuit illum. Non est bonum dampnum inferre iusto, nec percutere principem qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est; et preciosi spiritus vir eruditus. Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur; et si compresserit labia sua intelligens. XVIII.

Occasiones querit qui vult ab amico recedere; omni tempore erit exprobrabilis. Non recipit stultus verba prudentie, nisi ea dixeris que versantur in corde eius. Impius cum in profundum venerit peccatorum contempnit; sed sequitur eum ignominia et obprobrium. Aqua profunda verba ex ore viri, et torrens redundans fons sapientie. Accipere personam impii in iudicio non est bonum, ut declines a veritate iudicii. Labia stulti miscent se rixis, et os eius iurgia provocat. Os stulti contritio eius, et labia ipsius ruina anime illius. Verba bilinguis quasi simplicia, et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris. Pigrum deicit timor; anime autem effeminatorum esurient. Qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis. Turris fortissima nomen domini; ad ipsum currit iustus et exaltabitur. Substantia divitis urbs roboris eius, et quasi murus validus circumdans eum. Antequam conteratur exaltatur cor hominis; et antequam glorificetur humiliatur. Qui prius respondet quam audiat stultum se esse demonstrat, et confusione dignum. Spiritus autem viri sustentat imbecillitatem suam; spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Cor prudentis possidebit scientiam, et auris sapientium querit doctrinam. Donum hominis dilatat viam eius, et ante principes spatium ei facit. Iustus prior accusator est sui; venit amicus eius et investigavit eum. Contradictiones comprimit sors, et inter potentes quoque diiudicat. Frater qui adiuvatur a fratre quasi civitas firma, et iudicia quasi vectes urbium. De fructu oris viri replebitur venter eius; et genimina labiorum eius saturabunt eum. Mors et vita in manu lingue; qui diligunt eam comedent fructus eius. Qui invenit mulierem bonam invenit bonum, et hauriet iocunditatem a domino. Qui expellit mulierem bonam expellit bonum; qui autem tenet adulteram stultus est et insipiens. Cum obsecrationibus loquitur pauper, et dives effabitur rigide. Vir amicabilis ad societatem magis amicus erit quam frater.

XIX.

Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quam dives torquens labia sua et insipiens. Ubi non est scientia anime non est bonum; et qui festinus est pedibus offendit. Stultitia hominis supplantat gressus eius, et contra deum fervet animo suo. Divitie addunt amicos plurimos; a paupere autem et hii quos habuit separantur. Testis falsus non erit impunitus, et qui loquitur mendacia non effugiet. Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. Fratres hominis pauperis oderunt eum; insuper et amici recesserunt procul ab eo. Qui tantum verba sectatur nichil habebit; qui autem possessor est mentis diligit animam suam, et custos prudentie inveniet bona. Testis falsus non erit impunitus, et qui loquitur mendacia peribit. Non decent stultum delicie, nec servum dominari principibus. Doctrina viri per patientiam dinoscitur, et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis ita et regis ira, et sicut ros super herbam ita et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus; et tecta iugiter perstillantia litigiosa mulier. Domus et divitie dantur a parentibus; a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo immittit soporem, et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum custodit animam suam; qui autem negligit viam suam mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum, ne desperes; ad interfectionem

autem eius ne ponas animam tuam. Qui enim
impatiens eſt ſuſtinebit dampnum. et cum
rapuerit aliud apponet. Audi conſilium et
ſuſcipe diſciplinam. ut ſis ſapiens in no
uiſſimis tuis. Multe cogitaciones in corde
uiri. uoluntas autem domini in eternum per
manet. Homo indigens miſericors eſt. et
melior eſt iuſtus pauper. quam uir mendax.
Timor domini ad uitam et in plenitudine
morabitur: abſque uiſitacione peſſima. Ab
ſcondit piger manum ſuam ſub aſcella ſua
nec ad os ſuum applicat eam. Peſtilente
flagellato ſtultus ſapiencior erit. Si autem
corripueris ſapientem intelliget ſapientiam.
Qui affligit patrem et fugit matrem igno
miniosus erit et infelix. Non ceſſes fili
audire doctrinam nec ignores ſermones
ſcientie. Teſtis iniquus deridet iudicium
et os impiorum deuorat iniquitatem. Parata
ſunt deriſoribus iudicia et mallei percucien
tes ſtultorum corporibus. XX.

Luxurioſa res uinum et tumultuo
ſa ebrietas quicumque hiis delecta
tur non erit ſapiens. Sicut rugi
tus leonis ita et terror regis qui prouocat e
um peccat in animam ſuam. Honor eſt ho
mini qui ſeparat ſe a contencionibus. omnes
autem ſtulti miſcentur contumeliis. Propter
frigus piger arare noluit mendicabit
ergo eſtate et non dabitur ei. Sicut aqua
profunda ſic conſilium in corde uiri. ſed homo
ſapiens exhauriet illud. Multi homi
nes miſericordes uocantur uirum autem
fidelem quis inueniet? Iuſtus autem
qui ambulat in ſimplicitate ſua. beatos
poſt ſe filios delinquet. Rex qui ſedet in
ſolio iudicii diſſipat omne malum intui
tu ſuo. Quis poteſt dicere mundum eſt cor
meum purus ſum a peccato? Pondus et
pondus menſura et menſura utrumque ab
hominabile eſt apud deum. Ex ſtudiis
ſuis intelligitur puer: ſi munda et recta ſint
opera eius. Aurem audientem et uidentem
oculum. dominus fecit utrumque. Noli diligere
ſompnum ne te egeſtas opprimat aperi ocu
los tuos et ſaturare panibus. Malum eſt
malum eſt dicit omnis emptor et cum receſſerit
tunc gloriabitur. Aurum et multitudo gemma
rum et uas precioſum labia ſcientie. Tolle
ueſtimentum eius qui fideiuſſor extitit
alieni. et pro extraneis aufer pignus ab eo.
Suauis eſt homini panis mendacii et
poſtea os eius implebitur calculo. Co
gitaciones conſiliis roborantur: et guberna
culis tractanda ſunt bella et qui reuelat
miſteria et ambulat fraudulenter: et dilatat
labia ſua ne commiſcearis. Qui maledi
cit patri ſuo et matri extinguetur lumen
eius in mediis tenebris. Hereditas ad
quam feſtinatur in principio in nouiſſimo
benedictione carebit. Ne dicas reddam
malum pro malo expecta dominum et liberabit
te. Abhominacio eſt apud deum pondus
et pondus ſtatera doloſa. Non eſt bona a
domino greſſus uiri diriguntur. Quis autem
hominum ualet intelligere uiam ſuam? Rui
na eſt homini deuorare ſanctos et poſt uota
retractare. Diſſipat impios rex ſapiens
et incuruat ſuper eos fornicem. Lucerna
domini ſpiraculum hominis que inue
ſtigat omnia ſecreta uentris. Miſericordia et
ueritas cuſtodiunt regem et roboratur cle
mencia thronus eius. Exultacio iuue
num fortitudo eorum: et dignitas ſenum
canicies. Liuor uulneris abſterget mala
et plage in ſecrecioribus uentris. XXI.

Sicut diuiſiones aquarum ita cor
regis in manu domini quocumque
uoluerit inclinabit illud. Omnis
uia uiri recta ſibi uidetur appendit autem cor
da dominus. Facere miſericordiam et iudicium magis
placet domino quam uictime. Exaltacio o
culorum eſt dilatacio cordis lucerna impio
rum peccatum. Cogitaciones robuſti ſemper
in habundancia. omnis autem piger ſemper
in egeſtate eſt. Qui congregat theſauros
lingua mendacii. uanus et excors eſt et
impingetur ad laqueos mortis. Rapi
ne impiorum detrahent eos quia nolue
runt facere iudicium. Peruerſa uia uiri
aliena eſt a deo. qui autem mundus eſt rec
tum opus eius. Melius eſt ſedere in angu
lo domatis quam cum muliere litigioſa
et in domo communi. Anima impii deſiderat
malum. Non miſerebitur proximo ſuo.
Mulctato peſtilente ſapiencior erit

paruulus et si sectetur sapientem sumet sci-
entiam. Excogitat iustus de domo impii
ut detrahat impios a malo. Qui obturat
aures suas ad clamorem pauperis et ipse cla
mabit et non exaudietur. Munus abscon
ditum extinguit iras et donum in sinu in
dignationem maximam. Gaudium
iusto est facere iudicium et pavor operanti
bus iniquitatem. Vir qui erraverit a via doc
trine in cetu gygantum commorabitur. Qui
diligit epulas in egestate erit. qui amat
vinum et pinguia non ditabitur. Pro iusto
dabitur impius et pro recto iniquus. Me
lius est habitare in terra deserta quam cum
muliere rixosa et iracunda. Thesaurus
desiderabilis et oleum in habitaculo iu
sti et imprudens homo dissipabit illud. Qui
sequitur iustitiam et misericordiam inveniet
vitam et iustitiam et gloriam. Civitatem
fortium ascendit sapiens et destruxit
robur fiducie eius. Qui custodit os su
um et linguam suam custodit ab angus
tiis animam suam. Superbus et arrogans vo
catur indoctus qui in ira operatur superbi
am. Desideria occidunt pigrum noluerunt
enim quicquam manus eius operari. Tota
die concupiscit et desiderat. Qui autem iustus
est tribuet et non cessabit. Hostie impio
rum abhominabiles que offeruntur ex sce
lere. Testis mendax peribit vir obediens
loquetur victoriam. Vir impius pro
caciter obfirmat vultum suum qui autem
rectus est corrigit viam suam. Non
est sapientia. Non est prudentia. Non
est consilium contra dominum. Equus paratur ad
diem belli. Dominus autem salutem tribuet.

Melius est nomen bonum XXII
quam divitie multe. super ar
gentum enim et aurum gratia bo
na. Dives et pauper obviaverunt sibi.
utriusque operator est dominus. Callidus vidit
malum et abscondit se. innocens pertran
siit et afflictus est dampno. Finis mo
destie timor domini divitie et gloria et vita.
Arma et gladii in via perversi. custos autem
anime sue longe recedet ab eis. Prover
bium est adolescens iuxta viam suam
etiam cum senuerit non recedet ab ea.
Dives pauperibus imperat et qui accipit mu
tuum servus est fenerantis. Qui seminat
iniquitatem metet mala et virga ire sue con
summabitur. Qui pronus est ad misericordiam
benedicetur. de panibus enim suis dedit pau
peri. Victoriam et honorem acquiret qui dat munera
animam autem aufert accipientium. Eice
derisorem et exibit cum eo iurgium et cessa
bunt cause et contumelie. Qui diligit
cordis munditiam propter gratiam labiorum
suorum habebit amicum regem. Oculi do
mini custodiunt scientiam et supplantantur
verba iniqui. Dicit piger leo est foris
in medio platearum occidendus sum.
Fovea profunda os aliene. cui iratus est
dominus incidet in eam. Stultitia colliga
ta est in corde pueri et virga discipline fu
gabit eam. Qui calumpniatur pauperem
ut augeat divitias suas dabit ipse ditio
ri et egebit. Fili mi inclina aurem tuam
et audi verba sapientium. Appone autem
cor ad doctrinam meam que pulchra erit
tibi cum servaveris eam in ventre tuo et redun
dabit in labiis tuis ut sit in domino fidu
cia tua. unde et ostendi eam tibi hodie.
Ecce descripsi eam tripliciter in cogitatio
nibus et scientia ut ostenderem tibi firmitatem
et eloquia veritatis ut responderes ex his illis
qui miserunt te. Non facias violentiam
pauperi quia pauper est. neque conteras egenum
in porta quia dominus iudicabit causam eius
et configet eos qui confixerunt animam eius.
Noli amicus esse homini iracundo.
neque ambules cum viro furioso. ne for
te discas semitas eius et sumas scanda
lum anime tue. Noli esse cum his qui
defigunt manus suas et qui vades se
offerunt pro debitis. Si enim non habes
unde restituas quid cause est ut tollas
operimentum de cubili tuo. Ne transgredi
aris terminos antiquos quos posuerunt
patres tui. Vidisti virum velocem in
opere suo coram regibus stabit. nec erit an
te ignobiles. XXIII

Quando sederis ut comedas cum
principe. diligenter attende que
posita sunt ante faciem tuam. et statue
cultrum in gutture tuo. Si tamen ha

tes potestatem in animam tuam ne desideres
de cibis eius in quo est panis mendacii.
Noli laborare ut diteris sed prudentiae tuae po
ne modum. Ne erigas oculos tuos ad
opes quas habere non potes quia facient
sibi pennas quasi aquilae et volabunt in
celum. Ne comedas cum homine invido
et desideres ne cibos eius quoniam in simili
tudinem arioli et coniectoris estimat quod ig
norat. Comede et bibe dicet tibi et mens eius
non est tecum. Cibos quos comederas
evomes et perdes pulchros sermones tuos.
In auribus insipientium ne loquaris quia
despicient doctrinam eloquii tui. Ne at
tingas terminos parvulorum et agrum pu
pillorum ne introeas. Propinquus enim il
lorum fortis est et ipse iudicabit contra te
causam illorum. Ingrediatur ad doctri
nam cor tuum et aures tuae ad verba scientiae.
Noli subtrahere a puero disciplinam si
enim percusseris eum virga non morietur.
Tu virga percuties eum et animam eius de
inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit
animus tuus gaudebit tecum cor me
um et exultabunt renes mei cum locuta
fuerint rectum labia tua. Non emule
tur cor tuum peccatores sed in timore domini
esto tota die quia habebis spem in no
vissimis et prestolatio tua non auferetur.
Audi fili mi et esto sapiens et dirige in via
animum tuum. Noli esse in conviviis
potatorum nec in comessationibus eorum
qui carnes ad vescendum conferunt quia
vacantes potibus et dantes symbola consu
mentur et vestietur pannis dormitatio.
Audi patrem tuum qui genuit te et ne
contempnas cum senuerit mater tua. Veri
tatem eme et noli vendere sapientiam et doctri
nam et intelligentiam. Exultat gaudio
pater iusti qui sapientem genuit leta
bitur in eo. Gaudeat pater tuus et ma
ter tua et exultet que genuit te. Prebe
fili mi cor tuum mihi et oculi tui vias meas
custodiant. ut addatur gratia capiti tuo.
Fovea enim profunda est meretrix et pu
teus angustus aliena. Insidiatur in
via quasi latro et quos incautos viderit
interficiet. Cui ve cuius patri ve cui

rixe cui fovee cui sine causa vulnera cui
suffusio oculorum. Nonne his qui com
morantur in vino et student calicibus epo
tandis. Ne intuearis vinum quando
flavescit cum splenduerit in vitro color eius.
Ingreditur blande sed in novissimo mor
debit ut coluber et sicut regulus venena
diffundens. Oculi tui videbunt extraneas
et cor tuum loquetur perversa. Et eris sicut dor
miens in medio mari et quasi sopitus
gubernator amisso clavo et dices. Ver
beraverunt me et non dolui traxerunt me et
ego non sensi. Quando evigilabo et rur
sus vina reperiam. XXIIII.

Ne emuleris viros malos nec de
sideres esse cum eis quia rapinas
meditatur mens eorum et fraudes la
bia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur
domus et prudentia roborabitur. In doctri
na replebuntur cellaria universa substan
tia preciosa et pulcherrima. Vir sapiens
fortis est et vir doctus robustus et validus
quia cum dispositione initur bellum. et
erit salus ubi multa consilia sunt. Ex
celsa stulto sapientia in porta non aperiet
os suum. Qui cogitat malefacere
vocabitur stultus. Cogitatio stulti pec
catum est et abhominatio hominum detrac
tor. Si desperaveris lapsus in die angu
stie imminuetur fortitudo tua. Erue e
os qui ducuntur ad mortem et qui trahuntur
ad interitum liberare ne cesses. Si dixeris
vires non suppetunt qui inspector est
cordis ipse intelligit et servatorem anime
tue nichil fallit reddetque homini iux
ta opera sua. Comede fili mi mel quia bo
num est et favum dulcissimum gutturi
tuo. Sic et doctrina sapientie anime
tue quam cum inveneris habebis spem in
novissimis et spes tua non peribit. Ne
insidieris et queras impietatem in domo
iusti neque vastes requiem eius. Sep
ties enim cadet iustus et resurget im
pii autem corruent in malum. Cum ceci
derit inimicus tuus ne gaudeas et in
ruina eius ne exultet cor tuum ne
forte videat dominus et displiceat ei et aufe
rat ab eo iram suam. Ne contendas cum

pessimus nec emuleris impios quoniam
non habent futurorum spem mali et lucerna
impiorum extinguetur. Time deum fili mi et
regem et cum detractoribus ne commiscearis quoniam
repente consurget perditio eorum et ruinam
utriusque quis novit? Hec quoque sapien
tibus. Cognoscere personam in iudicio non est
bonum. Qui dicunt impio iustus es
maledicent eis populi et detestabuntur eos
tribus. Qui arguunt laudabuntur et super
ipsos veniet benedictio. Labia deoscula
bitur qui recta verba respondet. Prepara
foris opus tuum et diligenter exerce agrum
tuum et postea edifices domum tuam.
Ne esto testis frustra contra proximum tu
um nec lactes quemquam labiis tuis. Ne
dicas quomodo fecit michi sic faciam ei et red
dam unicuique secundum opus suum. Per agrum
pigri hominis transivi et per vineam vi
ri stulti et ecce totum repleverant urtice. O
peruerant superficiem eius spine et mace
ria lapidum destructa erat. Quod cum
vidissem posui in corde meo et exemplo
didici disciplinam. Usque quo piger dor
mis? Quando de sompno consurges? Pa
rum inquam dormies modicum dormita
bis paullulum manus conseres ut quies
cas et veniet tibi quasi cursor egestas tua
et mendicitas tua quasi vir armatus.
Hee quoque parabole salomonis quas trans
tulerunt viri ezechie regis iuda. XXV

Gloria domini est celare verbum et
gloria regum investigare sermonem.
Celum sursum et terra deorsum et
cor regum inscrutabile. Aufer rubiginem
de argento et egredietur vas purissimum.
Aufer impietatem de vultu regis et firma
bitur iustitia thronus eius. Ne glo
riosus appareas coram rege et in loco
magnorum ne steteris. Melius est enim ut di
catur tibi ascende huc quam ut humilieris
coram principe. Que viderunt oculi tui
ne proferas in iurgio cito ne postea emen
dare non possis cum dehonestaveris a
micum tuum. Causam tuam tracta cum
amico tuo et secretum extraneo ne re
veles ne forte insultet tibi cum audierit
et exprobrare non cesset. Gratia et amici
tia liberant quas tibi serva ne exprobrabilis
fias. Mala aurea in lectis argenteis qui
loquitur verbum in tempore suo. Inauris
aurea et margarita fulgens qui arguit
sapientem et aurem obedientem. Sicut fri
gus nivis in die messis ita legatus fide
lis ei qui misit eum animam illius requi
escere facit. Nubes et ventus et pluvie non
sequentes vir gloriosus et promissa non com
plens. Patientia lenietur princeps et
lingua mollis confringet duritiam. Mel
invenisti comede quod sufficit tibi ne forte
saciatus evomas illud. Subtrahe pe
dem tuum de domo proximi tui ne quando
saciatus oderit te. Iaculum et gladius et
sagitta acuta homo qui loquitur tes
timonium falsum contra proximum suum.
Dens putridus et pes lassus qui sperat
super infideli in die angustie et amittit pal
lium in die frigoris. Acetum in nitro et
qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut
tinea vestimento et vermis ligno ita tri
sticia viri nocet cordi. Si esurierit inimi
cus tuus ciba illum si sitit da ei aquam
bibere. Prunas enim congregabis super caput
eius et dominus reddet tibi. Ventus aqui
lo dissipat pluvias et facies tristis lin
guam detrahentem. Melius est sedere in
angulo domatis quam cum muliere liti
giosa et in domo communi. Aqua frigida a
nime sitienti et nuntius bonus de terra
longinqua. Fons turbatus pede et vena
corrupta iustus cadens coram impio.
Sicut qui comedit mel multum non est
ei bonum sic qui perscrutator est maiesta
tis opprimetur a gloria. Sicut urbs patens
et absque murorum ambitu ita vir qui non
potest in loquendo cohibere spiritum suum.

Quomodo nix in estate XXVI
et pluvie in messe sic indecens est
stulto gloria. Nam sicut avis ad
alta transvolans et passer quolibet va
dens sic maledictum frustra prolatum in
quempiam superveniet. Flagellum equo
et chamus asino et virga in dorso impru
dentium. Ne respondeas stulto iuxta
stultitiam suam ne efficiaris ei similis.
Responde stulto iuxta stultitiam suam

ne videatur sibi esse sapiens. Claudus pe
dibus et iniquitatem bibens. qui mittit verba
per nuncium stultum. Quomodo frustra pulchras
claudus habet tybias. sic indecens est in
ore stultorum parabola. Sicut qui mittit
lapidem in acervum mercurii. ita qui tri
buit insipienti honorem. Quomodo si
nascatur spina in manu temulenti. sic pa
rabola in ore stultorum. Iudicium determinat
causas et qui imponit stulto silentium
iras mitigat. Sicut canis qui revertitur
ad vomitum suum. sic inprudens qui
iterat stultitiam suam. Vidisti hominem sa
pientem sibi videri. magis illo spem habe
bit insipiens. Dicit piger leo est in via.
leena in itineribus. Sicut hostium vertitur
in cardine suo. sic piger in lectulo suo. Ab
scondit piger manus suas sub ascella sua
et laborat si ad os suum eas converterit. Sa
pientior sibi videtur piger septem viris
loquentibus sententias. Sicut qui appre
hendit auribus canem. sic qui transit in
patiens et commiscetur rixe alterius. Sicut
noxius est qui mittit lanceas et sagittas
in mortem. ita vir qui fraudulenter nocet
amico suo. et cum fuerit deprehensus dicit.
ludens feci. Cum defecerit ligna extingu
etur ignis et subtracto susurrone iurgia
conquiescunt. Sicut carbones ad prunas et
ligna ad ignem sic homo iracundus su
scitat rixas. Verba susurronis quasi si
mplicia et ipsa perveniunt ad intima cordis.
Quomodo si argento ornare sordido velis vas
fictile. sic labia tumentia cum pessimo
corde sociata. Labiis suis intelligitur in
imicus cum in corde suo tractaverit do
los. Quando summiserit vocem suam ne
credideris ei quoniam septem nequitie sunt
in corde illius. Qui operit odium fraudu
lenter revelabitur malicia eius in concilio.
Qui fodit foveam incidet in eam et qui vol
vit lapidem revertetur ad eum. Lingua
fallax non amat veritatem et os lubri
cum operatur ruinas. xxvii

Ne glorieris in crastinum ignorans
quid superventura pariat dies.
Laudet te alienus et non os tu
um extraneus et non labia tua. Gra
ve est saxum et onerosa arena sed ira stulti u
troque gravior. Ira non habet misericordiam nec e
rumpens furor et impetum concitati spiritus
quis ferre poterit. Melior est manifesta cor
reptio quam amor absconditus. Meliora sunt
vulnera diligentis quam fraudulenta o
dientis oscula. Anima saturata calca
bit favum et anima esuriens etiam
amarum pro dulci sumet. Sicut avis tran
smigrans de nido suo. sic vir qui relinquit
locum suum. Unguento et variis odoribus
delectatur cor et bonis amici consiliis anima
dulcoratur. Amicum tuum et amicum
patris tui ne dimiseris et domum fratris
tui ne ingrediaris in die afflictionis tue.
Melior est vicinus iuxta quam frater procul.
Stude sapientie fili mi et letifica cor meum
ut possis exprobranti respondere sermonem.
Astutus videns malum absconditus
est parvuli transeuntes sustinuere dis
pendia. Tolle vestimentum eius qui
spopondit pro extraneo et pro alieno aufer
ei pignus. Qui benedicit proximo suo
voce grandi de nocte consurgens maledi
centi similis erit. Tecta perstillantia in
die frigoris et litigiosa mulier comparantur.
Qui retinet eam quasi ventum teneat et qui
et oleum dextere sue evocabit. Ferrum
ferro acuitur et homo exacuit faciem
amici sui. Qui servat ficum comedet
fructum eius et qui custos est domini sui
glorificabitur. Quomodo in aquis resplen
dent vultus prospicientium sic corda ho
minum manifesta sunt prudentibus. c.
Infernus et perditio numquam replentur.
similiter et oculi hominum insaciabiles.
Quomodo probatur in conflatorio argentum et
in fornace aurum sic probatur homo
ore laudantium. Cor iniqui exquirit
mala cor autem rectum exquirit scientiam.
Si contuderis stultum in pila quasi p
tisanas feriente desuper pilo non au
feretur ab eo stultitia eius. Diligenter
agnosce vultum pecoris tui tuosque
greges considera. Non enim habebis
iugiter potestatem sed corona tribuetur
tibi in generatione et generationem. Aperta
sunt prata et apparuerunt herbe virentes

et collecta sunt fena de montibus. Agni sunt ad vestimentum tuum et hedi ad agri pretium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos et ad necessaria domus tue et ad victum ancillis tuis.

XXVIII

Fugit impius nemine persequente: iustus autem quasi leo confidens absque terrore erit. Propter peccata terre multi principes eius: et propter hominis sapientiam et horum scientiam que dicuntur vita ducis longior erit. Vir pauper calumpnians pauperes similis est ymbri vehementi in quo paratur fames. Qui derelinquunt legem laudant impium: qui custodiunt succenduntur contra eum. Viri mali non cogitant iudicium: qui autem requirunt dominum animadvertunt omnia. Melior est pauper ambulans in simplicitate sua quam dives pravis itineribus. Qui custodit legem filius sapiens est: qui autem pascit comessatores confundit patrem suum. Qui coacervat divitias usuris et fenore liberali in pauperes congregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem oratio eius erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet: et simplices possidebunt bona sua. Sapiens sibi videtur vir dives: pauper autem prudens scrutabitur eum. In exultatione iustorum multa gloria est: regnantibus impiis ruine hominum. Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. Beatus homo qui semper est pavidus: qui vero mentis dure est corruet in malum. Leo rugiens et ursus esuriens princeps impius super populum pauperem. Dux indigens prudentia multos opprimet per calumpniam: qui autem odit avariciam longi fient dies eius. Hominem qui calumpniatur anime sanguinem eius si usque ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter salvus erit: qui perversis graditur viis concidet semel. Qui operatur terram suam saturabitur panibus: qui vero sectatur ocium replebitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari non erit innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit: iste et pro buccella panis deserit veritatem. Vir qui festinat ditari et aliis invidet ignorat quod egestas superveniat ei. Qui corripit hominem gratiam postea inveniet apud eum magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit eum. Qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre et dicit hoc non esse peccatum particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat iurgia concitat: qui autem sperat in domino salvabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autem graditur sapienter ipse salvabitur. Qui dat pauperi non indigebit: qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impii abscondentur homines: cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

XXIX

Viro qui corripientem dura cervice contempnit repentinus et superveniet interitus: et eum sanitas non sequetur. In multiplicatione iustorum letabitur vulgus: cum impii sumpserint principatum gemet populus. Vir qui amat sapientiam letificat patrem suum: qui autem nutrit scorta perdet substantiam. Rex iustus erigit terram: vir avarus destruet eam. Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus eius. Peccantem virum iniquum involvet laqueus: et iustus laudabit atque gaudebit. Novit iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant civitatem: sapientes vero avertunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit sive irascatur sive rideat non inveniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem: iusti autem querunt animam eius. Totum spiritum suum profert stultus: sapiens differt et reservat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacii omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obviaverunt sibi: utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat in veritate pauperes thronus eius in eternum firmabitur. Virga atque correctio tribuunt sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati sue confundit matrem suam.

In multiplicatione impiorum multiplica-
buntur scelera et iusti ruinas eorum videbunt.
Erudi filium tuum et refrigerabit te et dabit
delicias anime tue. Cum prophetia defecerit
dissipabitur populus; qui vero custodit legem
beatus est. Servus non potest verbis erudi-
ri, quia quod dicis intelligit et respondere contemp-
nit. Vidisti hominem velocem ad loquen-
dum? stultitia magis speranda est quam illius
correctio. Qui delicate a pueritia nutrit
servum suum, postea illum sentiet contuma-
cem. Vir iracundus provocat rixas, et qui
ad indignandum facilis est erit ad peccata
proclivior. Superbum sequitur humilitas,
et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum
fure participat odit animam suam; adiuran-
tem audit et non indicat. Qui timet ho-
minem cito corruet; qui sperat in domino sub-
levabitur. Multi requirunt faciem prin-
cipis, et a domino egreditur iudicium sin-
gulorum. Abhominantur iusti virum impium,
et abhominantur impii eos qui in recta sunt
via. Verbum patris custodiens filius
extra perditionem erit. Verba congregantis
filii vomentis. XXX

Visio quam locutus est vir cum quo
deus est, et qui deo secum morante
confortatus ait: Stultissimus sum
virorum, et sapientia hominum non est mecum.
Non didici sapientiam, et non novi scientiam
sanctorum. Quis ascendit in celum atque des-
cendit? Quis continuit spiritum in manibus suis?
Quis colligavit aquas quasi in vesti-
mento? Quis suscitavit omnes terminos
terre? Quod nomen est eius, et quod nomen
est filii eius si nosti? Omnis sermo eius
ignitus clipeus est omnibus sperantibus
in se. Ne addas quicquam verbis illius
et arguaris inveniarisque mendax. Duo
rogavi te, ne deneges michi antequam mo-
riar. Vanitatem et verba mendacia longe
fac a me. Mendicitatem et divitias ne dede-
ris michi, sed tribue tantum victui meo ne-
cessaria, ne forte saciatus illiciar ad ne-
gandum et dicam: Quis est dominus?
Et egestate compulsus furer et periurem
nomen dei mei. Ne accuses servum ad
dominum suum, ne forte maledicat tibi et corruas.

Generatio que sibi videtur munda et tamen
non est lota a sordibus suis. Generatio que
patri suo maledicit et que non benedicit ma-
tri sue. Generatio cuius excelsi sunt oculi
et palpebre eius in alta surrecte. Generatio
que pro dentibus gladios habet et commandit
molaribus suis ut comedat inopes de terra
et pauperes ex hominibus. Sanguisuge due
sunt filie dicentes: Affer, affer. Tria sunt
insaciabilia, et quartum quod numquam dicit
sufficit: Infernus et os vulve et terra que non
saciatur aqua. Ignis vero numquam dicit
sufficit. Oculum qui subsannat patrem et
qui despicit partum matris sue, effodiant
eum corvi de torrentibus, et comedant eum fi-
lii aquile. Tria sunt michi difficilia et
quartum quod penitus ignoro. Viam aqui-
le in celo, viam colubri super petram, viam
navis in medio maris, et viam viri in a-
dolescentia sua. Talis est et via mulieris
adultere que comedit et tergens os suum
dicit: non sum operata malum. Per tria
movetur terra, et quartum quod non potest
sustinere. Per servum cum regnaverit, per stul-
tum cum saciatus fuerit cibo, per odiosam
mulierem cum in matrimonium fuerit assump-
ta, et per ancillam cum heres fuerit domine sue. Qua-
tuor sunt minima terre, et ipsa sunt sapien-
tiora sapientibus. Formice, populus infirmus,
que preparant in messe cibum sibi. Lepuscu-
lus plebs invalida, qui collocat in petra
cubile suum. Regem locusta non ha-
bet, et egreditur universa per turmas suas.
Stellio manibus nititur et moratur in e-
dibus regis. Tria sunt que bene gradiuntur,
et quartum quod incedit feliciter. Leo fortissi-
mus bestiarum ad nullius pavebit oc-
cursum. Gallus succinctus lumbos,
et aries, nec est qui resistat ei. Et qui stultus
apparuit postquam elevatus est in sublime,
si enim intellexisset, ori suo imposuisset
manum. Qui autem fortiter premit ubera
ad eliciendum lac exprimit butirum; et
qui vehementer emungit elicit sangui-
nem; et qui provocat iras producit discordi-
as. Verba Lamuelis regis. Visio qua
erudivit eum mater sua. Quid dilec-
te mi? Quid dilecte uteri mei? Quid dilecte

uotorum meorum. XXXI

Ne dedis mulierib; substantiam tuam et diuicias tuas ad delendos reges. Noli regib; o lamuel. noli regib; dare uinum quia nullum secretum ē ubi regnat ebrietas. ne forte bibant et obliuiscantur iudiciorum et mutent causam filiorum pauperis. Date siceram merentib; et uinum hiis qui amaro sunt animo. Bibant et obliuiscantur egestatis sue et doloris sui non recordentur amplius. Aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui ptranseunt. Aperi os tuum decerne qd iustum est. et iudica inopem et pauperem. XXXII

Mulierem fortem quis inueniet? procul et de ultimis finib; pcium eius. Confidit in ea cor uiri sui. et spoliis non indigebit. Reddet ei bonum et nō malum omnib; dieb; uite sue. Quesiuit lanam et linum et opata est consilio manuum suarum. Facta est quasi nauis institoris de longe portans panem suum. De nocte surrexit deditq; predam domesticis suis et cibaria ancillis suis. Considerauit agrum et emit illum de fructu manuum suarum plantauit uineam. Accinxit fortitudine lumbos suos et roborauit brachium suum. Gustauit et uidit quoniam bona est negociacio eius non extinguetur in nocte lucerna eius. Manum suam misit ad fortia et digiti eius apprehenderunt fusum. Manum suā aperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem. Nō timebit domui sue a frigorib; niuis omnes enim domestici eius uestiti sunt duplicib;. Stragulatam uestem fecit sibi byssus et purpura indumentū eius. Nobilis in portis uir eius quando sederit cum senatorib; terre. Syndonem fecit et uendidit et cingulum tradidit. Fortitudo et decor indumentum eius et ridebit in die nouissimo. Os suum aperuit sapiencie et lex clemencie in lingua eius. Considerauit semitas domus sue et panem ociosa non comedit. Surrexerunt filii eius et beatissimam predicauerunt uir eius et laudauit eam. Multe filie congregauerunt diuicias tu supgressa es uniuersas. Fallax gracia et uana est pulchritudo mulier timens deum ipa laudabitur. Date ei de fructu manuum suarū et laudent eam in portis opera sua. Explicium parabole salomonis. Incipit prologus in librum ecclesiastes.

Memini me ante hoc ferme quinquennio cum adhuc rome essem et ecclesiasten sancte blesille legerem ut eam ad contemptu istius seculi prouocarem et omne qd in mundo cerneret putaret esse p nichilo rogatum ab ea ut in morem commentarioli obscura queq; dissererem ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; quoniam in procinctu nři opis subita morte subtracta est. et non meruimus o paula et eustochium talem uite nostre habere consortem tantoq; uulnere tunc percussus obmutui nunc in bethleē positus augustiore uidelicet ciuitate illius memorie et uobis reddo qd debeo. hoc breuiter admonens qd nullius auctoritatem secutus sum sed de hebreo transferens magis septuaginta interpretum consuetudini coaptaui in hiis dumtaxat que non multum ab hebraycis discrepabant. Interdum aquile quoq; et simachy et theodocionis recordatus sum ut nec nouitate nimia lectoris studium deterrerem. nec rursus contra conscienciam meam fonte ueritatis omisso opinionum riuulos consectarer.

Explicit prologus in librum ecclesiastes. Incipit liber ecclesiastes.

Verba ecclesiastes filii dauid regis ihrlem.
Vanitas vanitatum. dixit ecclesiastes. vani
tas vanitatum et omnia vanitas. Quid
habet amplius homo de uniuerso labore
suo quo laborat sub sole? Generacio preterit
et generacio aduenit. terra uero in eternum stat.
Oritur sol et occidit et ad locum suum reu
ertitur. ibique renascens gyrat per meridiem et
flectitur per aquilonem. terra uero in eternum stat.
Oritur sol et occidit. Lustrans uniuersa in
circuitu pergit spiritus et in circulos suos re
uertitur. Omnia flumina intrant mare
et mare non redundat. ad locum unde ex
eunt flumina reuertuntur ut iterum fluant.
Cuncte res difficiles. non potest eas ho
mo explicare sermone. Non saturatur
oculus uisu nec auris impletur auditu.
Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est.
Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum
est. Nichil sub sole nouum nec valet quis
quam dicere. ecce hoc recens est. Iam enim
precessit in seculis que fuerunt ante nos.
Non est priorum memoria sed nec eorum
quidem que postea futura sunt erit recor
dacio apud eos qui futuri sunt in nouissi
mo. Ego ecclesiastes fui rex israel in ihrlem et
proposui in animo meo querere et inuestigare
sapienter de omnibus que fiunt sub sole. Hanc
occupacionem pessimam dedit deus filiis
hominum ut occuparentur in ea. Vidi cuncta
que fiunt sub sole et ecce uniuersa vanitas
et afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur
et stultorum infinitus est numerus. Locutus
sum in corde meo dicens. Ecce magnus ef
fectus sum et precessi omnes sapiencia qui
fuerunt ante me in ihrlem. et mens mea
contemplata est multa sapienter et didici. De
dique cor meum ut scirem prudenciam atque
doctrinam erroresque et stulticiam. Et agno
ui quod in hiis quoque esset labor et afflictio
spiritus eo quod in multa sapiencia multa
sit indignacio. et qui addit scienciam ad
dit et laborem. II

Dixi ergo in corde meo. Vadam et
affluam deliciis et fruar bonis. et
uidi quoque quod hoc esset uanitas.
Risum reputaui errorem et gaudio dixi.
Quid frustra deciperis? Cogitaui in corde
meo abstrahere a uino carnem meam ut
animum meum transferrem ad sapienciam.
deuitaremque stulticiam. donec uiderem quid
esset utile filiis hominum. Quo facto opus
est sub sole numero dierum uite sue. Magni
ficaui opera mea. edificaui michi domos.
plantaui uineas. feci ortos et pomeria.
et consevi ea cuncti generis arboribus. et ex
truxi michi piscinas aquarum. ut irriga
rem siluam lignorum germinancium.
possedi seruos et ancillas. multamque fa
miliam habui. Armenta quoque et
magnos ouium greges. ultra omnes
qui fuerunt ante me in ihrlem. Coaceruaui
michi argentum et aurum et substancias
regum et prouinciarum. Feci michi cantores et
cantatrices et delicias filiorum hominum.
cyphos et urceos in ministerio ad fundenda
uina. et super gressus sum opibus omnes qui
fuerunt ante me in ihrlem. sapiencia
quoque perseuerauit mecum. et omnia que
desiderauerunt oculi mei non negaui eis.
nec prohibui cor meum quin omni vo
luptate frueretur. et oblectaret se in hiis
que paraueram. Et hanc ratus sum par
tem meam. si uterer labore meo. Cumque me
conuertissem ad uniuersa opera que fecerant
manus mee. et ad labores in quibus frus
tra sudaueram. vidi in omnibus esse vani
tatem. et afflictionem animi. et nichil per
manere sub sole. Transiui ad contemplandam
sapienciam. erroresque et stulticiam. Quid

est inquit homo ut possit sequi regem factorem suum. Et vidi quia tantum precederet
sapientia stultitiam quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius.
stultus in tenebris ambulat. Et didici
quod unus utriusque esset interitus. Et dixi in
corde meo. Si unus et stulti et meus occasus erit. quid michi prodest quod maiorem
sapientie dedi operam. Locutusque cum
mente mea et animadverti quod hoc quoque
esset vanitas. Non enim erit memoria
sapientis. similiter ut stulti in perpetuum.
et futura tempora oblivione cuncta operient.
Moritur doctus similiter et indoctus. Et idcirco teduit me vite mee. videntem mala esse universa sub sole et cuncta
vanitatem atque afflictionem spiritus.
Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissime
laboravi habiturus heredem post me. quem
ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit. et dominabitur in laboribus meis quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quicquam tam vanum? Unde cessavi. renunciavitque cor meum ultra laborare sub
sole. Nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine. homini
ocioso quesita dimittit. Et hoc ergo
vanitas et magnum malum. Quid enim
proderit homini de universo labore suo et
afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est.
Cuncti dies eius laboribus et erumpnis
pleni sunt. nec per noctem mente requiescit. Et hoc nonne vanitas est. Nonne
melius est comedere et bibere. et ostendere anime
sue bona de laboribus suis et hoc de manu
dei est. Quis ita devorabit et deliciis affluet ut ego? Homini bono in conspectu
suo dedit deus sapientiam et scientiam et intelligentiam. Peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam. ut addat et
congreget. et tradat ei qui placuit deo.
Sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis.

Omnia tempus habent. .iii.
et suis spaciis transeunt universa
sub celo. Tempus nascendi et tempus moriendi. Tempus plantandi
et tempus evellendi quod plantatum est. Tempus occidendi et tempus sanandi. Tempus
destruendi et tempus edificandi. Tempus flendi. et tempus ridendi. Tempus plangendi.
et tempus saltandi. Tempus spargendi lapides. et tempus colligendi. Tempus amplexandi. et tempus longe fieri ab amplexibus.
Tempus perdendi et tempus acquirendi. Tempus custodiendi et tempus abiciendi.
Tempus scindendi. et tempus consuendi. Tempus tacendi et tempus loquendi. Tempus dilectionis et tempus odii. Tempus
belli et tempus pacis. Quid amplius habet homo de labore suo? Vidi afflictionem
quam dedit deus filiis hominum. ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore
suo et mundum tradidit disputationi eorum.
ut non inveniat homo quod operatus est
deus ab initio. usque in finem. Et cognovi
quod non esset melius nisi letari et bona facere in vita sua. Omnis enim homo qui
comedit et bibit et videt bonum de labore
suo hoc donum dei est. Didici quod omnia
opera que fecit deus perseverent in eternum. Non
possumus eis quicquam addere nec auferre.
que fecit deus ut timeatur. Quod factum est
ipsum permanet. que futura sunt iam fuerunt. et deus instaurat quod abiit. Vidi sub
sole in loco iudicii impietatem. et in loco
iusticie iniquitatem. Et dixi in corde
meo. Iustum et impium iudicabit
dominus. et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum ut probaret eos deus. et ostenderet similes esse bestiis.
Idcirco unus est interitus hominis et iumentorum. et equa utriusque condicio. Sicut
moritur homo. sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia et nichil habet homo
iumento amplius. Cuncta subiacent
vanitati. et omnia pergunt ad unum locum.
De terra facta sunt et in terram pariter revertentur.
Quis novit si spiritus filiorum adam ascendat sursum et spiritus iumentorum descendat
deorsum. Et deprehendi nichil esse melius
quam letari hominem in opere suo et hanc esse
partem illius. Quis enim eum adducet ut
post se futura cognoscat. .iiii.

Verti me ad alia et vidi calumpnias que sub sole geruntur et lacrimas

innocentium. et consolatorem neminem. nec
posse resistere eorum violentie cunctorum aux-
ilio destitutos. et laudavi magis mortuos.
quam viventes. et feliciorem utroque iudicavi.
qui necdum natus est. nec vidit mala que
sub sole fiunt. Rursus contemplatus sum
omnes labores hominum. et industrias.
animadverti patere invidie proximi. Et in
hoc ergo vanitas et cura superflua est. Stul-
tus complicat manus suas et comedit
carnes suas dicens. Melior est pugillus
cum requie. quam plena utraque manus cum
labore et afflictione animi. Considerans
repperi. et aliam vanitatem sub sole. Unus
est et secundum non habet. non filium non fratrem
et tamen laborare non cessat. nec saciantur
saciantur oculi eius divitiis nec recogi-
tat dicens. Cui laboro et fraudo animam
meam bonis? In hoc quoque vanitas est
et afflictio pessima. Melius est ergo duos
esse simul. quam unum. Habent enim
emolumentum societatis sue. Si unus
ceciderit. ab altero fulcietur. Ve soli. quia cum
ceciderit non habet sublevantem se. Et si dor-
mierint duo. fovebuntur mutuo. Unus
quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit
luerit contra unum. duo resistunt ei. Fu-
niculus triplex difficile rumpitur.
Melior est puer pauper et sapiens rege
sene et stulto. qui nescit providere in poste-
rum. quod et de carcere catenisque interdum quis
egrediatur ad regnum. et alius natus
ad regnum inopia consumatur. Vidi cunc-
tos viventes qui ambulant sub sole cum
adolescente secundo qui consurgit pro eo.
Infinitus numerus est populi omnium
qui fuerunt ante eum. et qui postea fu-
turi sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc va-
nitas. et afflictio spiritus. Custodi pedem
tuum ingrediens domum dei. et appro-
pinqua ut audias. Multo enim melior est
obedientia. quam stultorum victime. qui
nesciunt quid faciant mali. V.

Ne temere quid loquaris neque
cor tuum sit velox ad proferendum
sermonem coram deo. Deus
enim in celo. et tu super terram. idcirco sint
pauci sermones tui. Multas curas se-

quitur sompnia. et in multis sermonibus in-
venietur stultitia. Si quid vovisti deo ne
moreris reddere. displicet enim ei infidelis et
stulta promissio. Sed quodcumque voveris redde.
Multoque melius est non vovere. quam post
votum promissa non reddere. Ne dederis
os tuum ut peccare facias carnem tuam.
neque dicas coram angelo non est provi-
dentia. ne forte iratus dominus super sermones
tuos dissipet cuncta opera manuum tu-
arum. Ubi multa sunt sompnia plurime
vanitates et sermones innumeri. Tu vero
deum time. Si videris calumpnias ege-
norum et violenta iudicia. et subverti iusti-
ciam in provincia non mireris super hoc ne-
gotio. quia excelso alius excelsior est. et super
hos quoque eminentiores sunt alii et in-
super universe terre rex imperat servienti.
Avarus non implebitur pecunia et qui
amat divitias fructus non capiet ex
eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi sunt mul-
te opes. et multi qui comedunt eas. Et
quid prodest possessori nisi quod cernit divi-
tias oculis suis? Dulcis est sompnus
operanti. sive parum sive multum come-
dat. Saturitas autem divitis non si-
nit dormire eum. Est et alia infirmitas
pessima quam vidi sub sole. Divitie conser-
vate in malum domini sui. Pereunt enim in afflic-
tione pessima. Generavit filium qui
in summa egestate erit. Sicut egressus
est nudus de utero matris sue. sic revertetur
et nichil aufferet secum de labore suo. Mi-
serabilis prorsus infirmitas. Quomodo
venit sic revertetur. Quid ergo prodest ei
quod laboravit in ventum. Cunctis diebus
vite sue comedit in tenebris. et in curis mul-
tis et in erumpna atque tristicia. Hoc ita-
que michi visum est bonum. ut come-
dat quis et bibat. et fruatur leticia ex labo-
re suo quo laboravit ipse sub sole numero
dierum vite sue quos dedit ei deus. et hec est
pars illius. Et omni homini cui dedit
deus divitias atque substanciam potesta-
temque ei tribuit ut comedat ex eis et frua-
tur parte sua. et letetur de labore suo. hoc est
donum dei. Non enim satis recorda-
bitur dierum vite sue. eo quod deus occupet

deliciis cor eius.

VI

Est et aliud malum quod vidi sub sole
et quidem frequens apud homines.
Vir cui dedit deus divitias et sub
stantiam et honorem et nichil deest anime
eius ex omnibus que desiderat. nec tribuit
ei potestatem deus ut comedat ex eo. sed
homo extraneus vorabit illud. hoc va
nitas et magna miseria est. Si genuerit
quispiam centum liberos et vixerit multos
annos et plures dies etatis habuerit et
anima illius non utatur bonis substan
tie sue. sepulturaque careat. de hoc ego pro
nuntio. quod melior illo sit abortivus.
Frustra enim venit et pergit ad tenebras
et oblivione delebitur nomen eius. Non
vidit solem neque cognovit distantiam
boni et mali. Etiam si duobus milibus
annis vixerit. et non fuerit perfruitus bonis
nonne ad unum locum properant omnia.
Omnis labor hominis in ore eius. sed
anima eius non implebitur bonis. Quid
habet amplius sapiens stulto. et quid
pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita.
Melius est videre quod cupias quam desiderare
quod nescias. Sed et hoc vanitas est et pre
sumptio spiritus. Qui futurus est iam
vocatum est nomen eius. et scitur quia
homo sit et non possit contra fortiorem
se in iudicio contendere. Verba sunt plurima
multamque in disputando habentia
vanitatem.

VII

Quid necesse est homini maiora
se querere cum ignoret quid con
ducat sibi in vita sua numero dierum
peregrinationis sue et tempore quod velut um
bra preterit. Aut quis poterit ei indicare quod
post eum futurum sit sub sole. Melius
est nomen bonum quam unguenta pretio
sa et dies mortis die nativitatis. Me
lius est ire ad domum luctus quam ad
domum convivii. In illa enim finis cunc
torum admonetur hominum et vivens
cogitat quid futurum sit. Melior est ira
risu. quia per tristitiam vultus corrigitur
animus delinquentis. Cor sapientium
ubi tristitia est. et cor stultorum ubi leti
tia. Melius est a sapiente corripi. quam
stultorum adulatione decipi. quia sicut
sonitus spinarum ardentium sic risus
stulti. Sed et hoc vanitas. Calumpnia
conturbat sapientem. et perdit robur cordis
illius. Melior est finis orationis quam prin
cipium. Melior est patiens arrogante.
Ne velox sis ad irascendum quia ira in
sinu stulti requiescit. Ne dicas. Quid
putas cause est quod priora tempora meliora
fuere quam nunc sunt. Stulta enim est
huiuscemodi interrogatio. Utilior est enim
sapientia cum divitiis et magis prodest
videntibus solem. Sicut enim protegit sapi
entia sic protegit pecunia. Hoc autem am
plius habet eruditio et sapientia quod vitam
tribuunt possessori suo. Considera opera
dei quod nemo possit corrigere quem ille despe
xerit. In die bona fruere bonis et malam
diem precave. Sicut enim hanc sic et illam
fecit deus. ut non inveniat homo contra
eum iustas querimonias. Hec quoque vi
di in diebus vanitatis mee. Iustus perit
in sua iustitia et impius multo vivit
tempore in malitia sua. Noli esse iustus
multum neque plus sapias quam necesse
est ne obstupescas. Ne impie agas
multum. et noli esse stultus. ne moria
ris in tempore non tuo. Bonum est te sus
tentare iustum sed et ab illo ne subtrahas
manum tuam. quia qui deum timet
nichil negligit. Sapientia confortabit sa
pientem super decem principes civitatis.
Non est enim homo iustus in terra qui
faciat bonum et non peccet. Sed et cunctis
sermonibus qui dicuntur ne accommodes cor
tuum ne forte audias servum maledicen
tem tibi. Scit enim tua conscientia quia
et tu crebro maledixisti aliis. Cuncta
temptavi in sapientia et dixi. Sapiens
efficiar. et ipsa longius recessit a me mul
to magis quam erat. et alta profunditas quis
inveniet eam. Lustravi universa animo
meo ut scirem et considerarem et quererem
sapientiam et rationem. et ut cognoscerem im
pietatem stulti et errorem imprudentium.
Et inveni amariorem morte mulie
rem. que laqueus venatorum est et sa
gena cor eius vincula sunt manus

illius. Qui placet deo effugiet illam: qui
autem peccator est capietur ab illa. Ecce
hoc inveni dixit ecclesiastes unum et alterum
ut invenirem rationem quam adhuc querit
anima mea et non inveni. Virum de mille
repperi unum mulierem ex omnibus non inveni.
Solummodo hoc inveni quod fecerit deus ho
minem rectum: et ipse se infinitis miscuerit
questionibus. Quis talis ut sapiens est? et
quis cognovit solutionem verbi. viii.

Sapientia hominis in vultu eius
lucet et potentissimus faciem illius com
mutabit. Ego os regis observo.
et precepta iuramenti dei. Ne festines recede
re a facie eius neque permaneas in opere malo.
quia omne quod voluerit faciet. et sermo
illius potestate plenus est. nec dicere ei quisquam
potest quare ita facis. Qui custodit precep
tum non experietur quicquam mali. Tempus
et responsionem cor sapientis intelligit.
Omni negotio tempus et opportunitas est.
et multa hominis afflictio. quia ignorat
preterita et futura. nullo potest scire nuncio.
Non est in hominis ditione prohibere spiritum.
nec habet potestatem in die mortis. nec si
nitur quiescere ingruente bello. neque sal
vabit impietas impium. Omnia hec
consideravi et dedi cor meum in cunctis operibus
que fiunt sub sole. Interdum dominatur
homo homini in malum suum. Vidi im
pios sepultos qui etiam dum adhuc
viverent in loco sancto erant et laudabantur
in civitate quasi iustorum operum. Sed et hoc
vanitas est. Etenim quia non profertur
cito contra malos sententia absque ullo
timore filii hominum perpetrant mala.
Attamen peccator ex eo quod centies facit
malum et per patientiam sustentatur: ego cognovi
quod erit bonum timentibus deum qui
verentur faciem eius. Non sit bene im
pio. nec prolongentur dies eius. sed quasi umbra
transeant qui non timent faciem domini.
Est et alia vanitas que fit super terram.
Sunt iusti quibus mala proveniunt quasi
egerint opera impiorum: et sunt impii qui
ita securi sunt quasi iustorum facta ha
beant. Sed et hoc vanissimum iudico.
Laudavi igitur letitiam quod non esset
homini bonum sub sole. nisi quod comederet et bi
beret atque gauderet. et hoc solum secum auferret
de labore suo in diebus vite sue. quos dedit
ei deus sub sole. Et apposui cor meum ut
scirem sapientiam et intelligerem distentionem
que versatur in terra. Est homo qui diebus
ac noctibus somnum non capit oculis.
Et intellexi quod omnium operum dei nullam
possit homo invenire rationem eorum
que fiunt sub sole. Et quanto plus labo
raverit ad querendum tanto minus in
veniet. Etiam si dixerit sapiens se nosse
non poterit reperire. Omnia hec tractavi
in corde meo ut curiose intelligerem.

Sunt iusti atque sapientes. ix.
et opera eorum in manu dei. Et tamen
nescit homo utrum amore an
odio dignus sit. sed omnia in futurum ser
vantur incerta. eo quod universa eque eveni
ant iusto et impio bono et malo mundo
et inmundo immolanti hostias et victimas
et sacrificia contempnenti. Sicut bonus
sic et peccator. ut periurus ita et ille qui verum
deierat. Hoc est pessimum inter omnia que
sub sole fiunt quia eadem cunctis eve
niunt. Unde et corda filiorum hominum im
plentur malitia et contemptu in vita sua et
post hec ad inferos deducuntur. Nemo est qui
semper vivat et qui huius rei habeat fidu
ciam. Melior est canis vivus leone
mortuo. Viventes enim sciunt se esse
morituros. mortui vero nichil nove
runt amplius nec habent ultra mercedem.
quia oblivioni tradita est memoria eo
rum. Amor quoque et odium et invidie simul
perierunt. nec habent partem in hoc seculo.
in opere quod sub sole geritur. Vade ergo et co
mede in letitia panem tuum et bibe cum
gaudio vinum tuum. quia deo placent
opera tua. Omni tempore sint vestimenta
tua candida. et oleum de capite tuo
non deficiat. Perfruere vita cum uxore quam
diligis cunctis diebus vite instabilitatis
tue. qui dati sunt tibi sub sole omni tempore
vanitatis tue. Hec est enim pars in vita
et in labore tuo quo laboras sub sole. Quod
cumque potest facere manus tua instanter
operare. quia nec opus nec ratio nec sci

entia nec sapientia erunt apud inferos quo
tu properas. Verti me ad aliud vidique sub
sole nec velocium esse cursum nec fortium
bellum nec sapientium panem nec docto-
rum divitias nec artificum gratiam sed tem-
pus casumque in omnibus. Nescit homo finem
suum sed sicut capiuntur pisces hamo et sicut
aves comprehenduntur laqueo sic capiuntur
homines tempore malo cum eis extemplo
supervenerit. Hanc quoque vidi sub sole
sapientiam et probavi maximam. Civitas
parva et pauci in ea viri. Venit contra
eam rex magnus et vallavit eam extruxit-
que munitiones per gyrum et perfecta est
obsidio. Inventusque est in ea vir pau-
per et sapiens et liberavit urbem per sapi-
entiam suam et nullus deinceps recorda-
tus est hominis illius pauperis. Et di-
cebam ego meliorem esse sapientiam for-
titudine. Quomodo ergo sapientia pau-
peris est contempta et verba eius non sunt
audita? Verba sapientium audiuntur
in silentio plus quam clamor principis in-
ter stultos. Melior est sapientia quam ar-
ma bellica et qui in uno peccaverit mul-
ta bona perdet.

X

Muscae morientes perdunt suavita-
tem unguenti. Preciosior est sapi-
entia et gloria parva ad tempus stul-
titia. Cor sapientis in dextera eius et
cor stulti in sinistra illius. Sed et in via stul-
tus ambulans cum ipse insipiens sit
omnes stultos estimat. Si spiritus po-
testatem habentis ascenderit super te lo-
cum tuum ne dimiseris quia curatio
cessare faciet peccata maxima. Est malum
quod vidi sub sole quasi per errorem e-
grediens a facie principis: positum stul-
tum in dignitate sublimi et divites sede-
re deorsum. Vidi servos in equis et prin-
cipes ambulantes quasi servos super
terram. Qui fodit foveam incidet in eam
et qui dissipat sepem mordebit eum co-
luber. Qui transfert lapides affligetur
in eis et qui scindit ligna vulnerabitur
ab eis. Si retusum fuerit ferrum et hoc
non ut prius sed hebetatum fuerit multo
labore exacuetur et post industriam se-
quitur sapientia. Si mordeat serpens in
silentio nichil eo minus habet qui occul-
te detrahit. Verba oris sapientis gratia.
Labia insipientis precipitabunt eum.
Initium verborum eius stultitia et novis-
simum oris illius error pessimus. Stul-
tus verba multiplicat. Ignorat homo
quid ante se fuerit et quid post futurum sit
quis illi poterit indicare? Labor stultorum
affliget eos qui nesciunt in urbem pergere.
Ve tibi terra cuius rex puer est et cuius
principes mane comedunt. Beata terra
cuius rex nobilis est et cuius principes vescun-
tur in suo tempore ad reficiendum et non
ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur
contignatio et in infirmitate manuum per-
stillabit domus. In risum faciunt panem
et vinum ut epulentur viventes et pecunie o-
bediunt omnia. In cogitatione tua ne
detrahas regi et in secreto cubiculi tui ne
maledixeris diviti quia et aves celi porta-
bunt vocem tuam et qui habet pennas
annuntiabit sententiam.

XI

Mitte panem tuum super transeuntes
aquas quia post multa tempora
invenies illum. Da partes sep-
tem necnon et octo quia ignoras quod futu-
rum sit mali super terram. Si replete fue-
rint nubes ymbrem super terram effundent.
Si ceciderit lignum ad austrum aut
ad aquilonem in quocumque loco ceciderit
ibi erit. Qui observat ventum non seminat
et qui considerat nubes numquam metet. Quo-
modo ignoras que sit via spiritus et qua ratio-
ne compingantur ossa in ventre pregnan-
tis sic nescis opera dei qui fabricator est
omnium. Mane semina semen tuum et
vespere ne cesset manus tua quia nescis
quid magis oriatur hoc aut illud et si
utrumque simul melius erit. Dulce lu-
men et delectabile est oculis videre solem.
Si annis multis vixerit homo et in omnibus
hiis letatus fuerit meminisse debet tenebro-
si temporis et dierum multorum qui cum ve-
nerint arguentur vanitatis preterita. Letare
ergo iuvenis in adolescentia tua et in bono
sit cor tuum in diebus iuventutis tue et
ambula in viis cordis tui et in intuitu

oculorum tuorum. et scito quod pro omnibus his
adducet te deus in iudicium. Aufer iram a
corde tuo et amove maliciam a carne tua.
Adolescencia enim et voluptas vana sunt.
Memento creatoris tui in ·xii·
diebus iuventutis tue. et antequam
veniat tempus afflictionis. et
appropinquent anni de quibus dicas. non mi
placent. Antequam tenebrescat sol et lu
men et luna et stelle. et revertantur nubes post
pluviam. Quando commovebuntur custo
des domus. et nutabunt viri fortissimi et
ociose erunt molentes in minuto numero.
et tenebrescent videntes per foramina et clau
dent hostia in platea in humilitate vocis
molentis. et consurgent ad vocem volucris.
et obsurdescent omnes filie carminis. Ex
celsa quoque timebunt et formidabunt in via.
Florebit amigdalus. impinguabitur
locusta et dissipabitur capparis. quoniam
ibit homo in domum eternitatis sue. et cir
cuibunt in platea plangentes. Antequam
rumpatur funiculus argenteus et recur
rat cathena vel vitta aurea. et conteratur
ydria super fontem et confringatur rota su
per cisternam. et revertatur pulvis in terram suam
unde erat. et spiritus redeat ad dominum qui de
dit illum. Vanitas vanitatum dixit
ecclesiastes. et omnia vanitas. Cumque esset
sapientissimus ecclesiastes docuit populum
et enarravit que fecerat. et investigans compo
suit parabolas multas. Quesivit verba
utilia. et conscripsit sermones rectissimos ac
veritate plenos. Verba sapientium sicut
stimuli et quasi clavi in altum defixi. que
per magistrorum consilium data sunt a pa
store uno. His amplius fili mi ne requi
ras. Faciendi plures libros nullus est fi
nis. Frequensque meditacio carnis afflic
cio est. Finem loquendi pariter omnes audia
mus. Deum time et mandata eius obser
va hoc est omnis homo. Cuncta que
fiunt adducet deus in iudicium. pro omni er
rato. sive bonum sive malum.
Explicit liber ecclesiastes. Incipi
unt cantica canticorum. Capitulum i.

sculetur me osculo oris sui. Quia melio
ra sunt ubera tua vino fragrancia unguen
tis optimis. Oleum effusum nomen tuum.
ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me
post te curremus in odorem unguentorum tuorum.
Introduxit me rex in cellaria sua. Exul
tabimus et letabimur in te. memores ube
rum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Ni
gra sum sed formosa filie ierusalem. sicut taber
nacula cedar. sicut pelles salomonis.
Nolite me considerare quod fusca sim quia
decoloravit me sol. Filii matris mee
pugnaverunt contra me. Posuerunt me
custodem in vineis. Vineam meam non cu
stodivi. Indica michi quem diligit anima
mea. ubi pascas ubi cubes in meridie. ne
vagari incipiam post greges sodalium
tuorum. Si ignoras te o pulcherrima mu
lierum. egredere et abi post vestigia gregum
tuorum et pasce edos tuos iuxta tabernacu
la pastorum. Equitatui meo in curribus
pharaonis assimilavi te amica mea.
Pulchre sunt gene tue sicut turturis
collum tuum sicut monilia. Murenu
las aureas faciemus tibi vermiculatas
argento. Cum esset rex in accubitu suo
nardus mea dedit odorem suum. Fasci
culus mirre dilectus meus michi inter
ubera mea commorabitur. Botrus cipri
dilectus meus in vineis engaddi. Ec
ce tu pulchra es amica mea ecce tu pul
chra oculi tui columbarum. Ecce tu pul

chere es dilecte mi et decorus. Lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina. II

Ego flos campi et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram sedi, et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum, ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam quoadusque ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestram, prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur michi. Surge propera amica mea columba mea formosa mea et veni. Iam enim hiemps transiit, ymber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit. Vox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos. Vinee florentes odorem suum dederunt. Surge propera amica mea speciosa mea et veni columba mea in foraminibus petre in caverna macerie. Ostende michi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas. Nam vinea nostra floruit. Dilectus meus michi et ego illi, qui pascitur inter lilia donec aspiret dies et inclinentur umbre. Revertere, similis esto dilecte mi capree hinnuloque cervorum super montes bethel. III

In lectulo meo per noctem quesivi quem diligit anima mea. Quesivi illum et non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas, queram quem diligit anima mea. Quesivi illum et non inveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem. Num quem diligit anima mea vidistis? Paululum cum pertransissem eos inveni quem diligit anima mea. Tenui illum nec dimittam donec introducam illum in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii? En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, qui sunt omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani. Columpnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media caritate constravit propter filias Ierusalem. Egredimini filie Syon et videte regem Salomonem in dyademate quo coronavit illum mater sua in die desponsationis illius et in die leticie cordis eius. IIII

Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es. Oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt de monte Galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lavacro. Omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici ita gene tue absque eo quod intrinsecus latet. Sicut turris David collum tuum que edificata est cum propugnaculis. Mille clipei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pascuntur in liliis donec aspiret dies et inclinentur umbre. Vadam ad montem mirre et ad collem thuris. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano veni. Coronaberis de capite Amana, de vertice Sanir et Hermon, de cubilibus leonum, de montibus pardorum.

capree

Vulnerasti cor meum soror mea sponsa
mea vulnerasti cor meum in uno oculorum
tuorum et in uno crine colli tui. Quam pulchre
sunt mamme tue soror mea. pulchriora
sunt ubera tua vino: et odor unguentorum
tuorum super omnia aromata. Favus distil
lans labia tua sponsa mel et lac sub lingua
tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor thu
ris. Ortus conclusus soror mea sponsa
ortus conclusus fons signatus. Emissio
nes tue paradisus malorum punicorum
cum pomorum fructibus. Cipri cum nardo
et nardus et crocus fistula et cynamomum
cum universis lignis libani. Mirra et aloe
cum omnibus primis unguentis. Fons
ortorum puteus aquarum viventium que
fluunt impetu de libano. Surge aqui
lo et veni auster perfla ortum meum et flu
ent aromata illius. V

Veniat dilectus meus in ortum suum
ut comedat fructum pomorum
suorum. Veni in ortum meum soror mea
sponsa messui mirram meam cum aromati
bus meis. Comedi favum cum melle meo
bibi vinum meum cum lacte meo. Comedi
te amici mei et bibite et inebriamini karis
simi. Ego dormio et cor meum vigilat.
Vox dilecti mei pulsantis. Aperi michi
soror mea columba mea amica mea in
maculata mea. quia caput meum plenum
est rore et cincinni mei guttis noctium.
Expoliavi me tunica mea quomodo induar
illa? Lavi pedes meos quomodo inquinabo
illos. Dilectus misit manum suam per
foramen et venter meus intremuit ad
tactum eius. Surrexi ut aperirem dilecto
meo. Manus mee stillaverunt mirram
et digiti mei pleni mirra probatissima. Pes
sulum hostii mei aperui dilecto meo. at
ille declinaverat atque transierat. Anima
mea liquefacta est ut dilectus locutus lo
cutus est. Quesivi et non inveni illum. Vo
cavi et non respondit michi. Invenerunt
me custodes qui circumeunt civitatem. Per
cusserunt me et vulneraverunt me tulerunt
pallium meum custodes murorum.
Adiuro vos filie ierusalem si inveneritis
dilectum meum ut annuncietis ei quia

amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex
dilecto o pulcherrima mulierum. Qualis
est dilectus meus ex dilecto. quia sic adiu tuus
rasti nos. Dilectus meus candidus et ru
bicundus. electus ex milibus. Caput eius
aurum optimum. come eius sicut elate
palmarum nigre quasi corvus. Oculi
eius sicut columbe super rivulos aquarum
que lacte lote sunt et resident iuxta fluenta
plenissima. Gene illius sicut areole aro
matum consite a pigmentariis labia
illius distillantia mirram primam. Ma
nus illius tornatiles auree plene iacin
tis. Venter eius eburneus distinctus saphi
ris. Crura illius columpne marmo
ree que fundate sunt super bases aureas.
Species eius ut libani electus ut cedri.
Guttur illius suavissimum et totus desi
derabilis. Talis est dilectus meus et iste
est amicus meus filie ierusalem. Quo a
biit dilectus tuus o pulcherrima mulierum?
Quo declinavit dilectus tuus et quere
mus eum tecum? VI

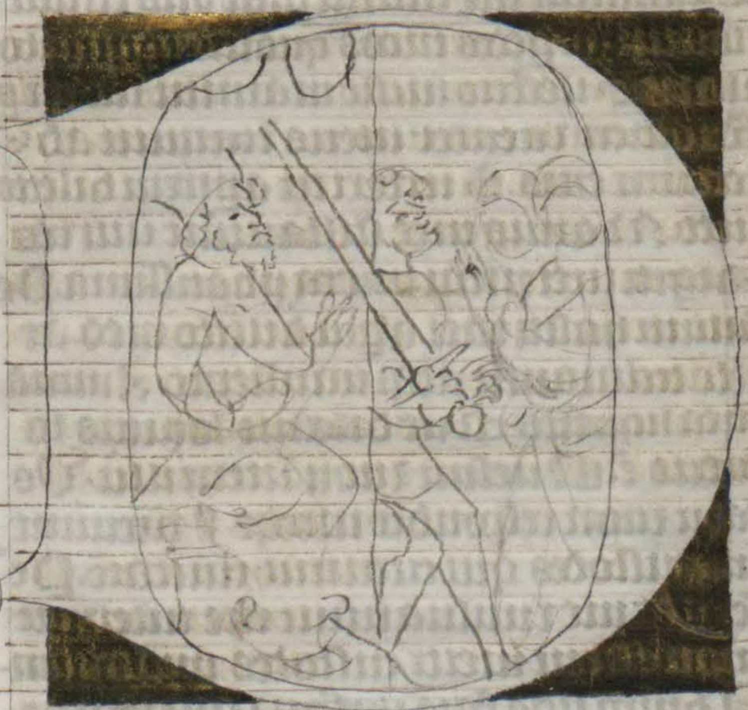
Dilectus meus descendit in ortum
suum ad areolam aromatum
ut ibi pascatur in ortis et lilia colli
gat. Ego dilecto meo et dilectus meus mi
qui pascitur inter lilia. Pulchra es ami
ca mea mea suavis et decora. sicut ierusalem
terribilis ut castrorum acies ordinata.
Averte oculos tuos a me. quia ipsi me
avolare fecerunt. Capilli tui sicut greges
caprarum que apparuerunt de galaad.
Dentes tui sicut greges ovium que a
scenderunt de lavacro. Omnes gemel
lis fetibus et sterilis non est in eis. Sicut
cortex mali punici sic gene tue absque
occultis tuis. Sexaginta sunt regine
et octoginta concubine. et adolescentu
larum non est numerus. Una est colum
ba mea. perfecta mea una est matri sue
electa genitrici sue. Viderunt eam fi
lie syon et beatissimam predicaverunt et regine
faciem eius laudaverunt. Que est ista
que progreditur quasi aurora consurgens
pulchra ut luna electa ut sol. terribilis
ut castrorum acies ordinata? Descen
di in ortum meum ut viderem poma con

nalium et inspicerem si floruissent vinee et
germinassent mala punica. Nescivi. Anima
mea conturbavit me propter quadrigas
Aminadab. Revertere revertere Sunamitis re-
vertere revertere ut intueamur te. .·. VII .·.

Quid videbis in Sunamite nisi cho-
ros castrorum? Quam pulchri sunt
gressus tui in calciamentis filia
principis. Iunctura feminum tuorum sicut
monilia que fabricata sunt manu ar-
tificis. Umbilicus tuus sicut crater tor-
natilis numquam indigens poculis. Ven-
ter tuus sicut acervus tritici vallatus
liliis. Duo ubera tua sicut duo hinnu-
li gemelli capree. Collum tuum sicut tur-
ris eburnea. Oculi tui sicut piscine in E-
sebon que sunt in porta filie multitudinis.
Nasus tuus sicut turris Libani que re-
spicit contra Damascum. Caput tuum
ut Carmelus et come capitis tui sicut pur-
pura regis vincta canalibus. Quam
pulchra es et quam decora in deliciis karissima.
Statura tua assimilata est palme et
ubera tua botris. Dixi: ascendam in pal-
mam et apprehendam fructus eius. Et
erunt ubera tua sicut botri vinee et odor
oris tui sicut malorum granatorum. Gut-
tur tuum sicut vinum optimum. Dig-
num dilecto meo ad potandum labiisque
et dentibus illius ad ruminandum. Ego
dilecto meo et ad me conversio eius. Veni
dilecte mi egrediamur in agrum commo-
remur in villis. Mane surgamus ad
vineam. Videamus si floruit vinea
si flores fructus parturiunt si floruerunt
mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea.
Mandragore dederunt odorem suum
in portis nostris. Omnia poma nova et
vetera dilecte mi servavi tibi. .·. VIII .·.

Quis michi det te fratrem meum
sugentem ubera matris mee ut
inveniam te solum foris et de-os-
culer te et iam nemo me despiciat. Appre-
hendam te et ducam in domum matris mee
et in cubiculum genitricis mee. Ibi me doce-
bis et dabo tibi poculum ex vino condito
et mustum malorum granatorum meorum. Leva
eius sub capite meo et dextera illius ample-
xabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem ne
suscitetis neque evigilare faciatis dilectam
donec ipsa velit. Que est ista que ascendit
de deserto deliciis affluens innixa super dilec-
tum suum. Sub arbore malo suscitavi te.
Ibi corrupta est mater tua ibi violata est
genitrix tua. Pone me ut signaculum
super cor tuum ut signaculum super brachi-
um tuum. Quia fortis est ut mors dilectio
dura sicut infernus emulatio. Lampa-
des eius lampades ignis atque flammarum.
Aque multe non potuerunt extinguere ca-
ritatem nec flumina obruent illam. Si
dederit homo omnem substantiam do-
mus sue pro dilectione quasi nichil despi-
ciet eam. Soror nostra parvula et ubera
non habet. Quid faciemus sorori nostre
in die quando alloquenda est. Si murus
est edificemus super eam propugnacula ar-
gentea. Si hostium est compingamus illud
tabulis cedrinis. Ego murus et ubera mea
sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi
pacem reperiens. Vinea fuit pacifico in ea
que habet populos. Tradidit eam custodibus vir affert pro
fructu eius mille argenteos. Vinea mea coram
me est. Mille tui pacifici et ducenti hiis qui custo-
diunt fructus eius. Que habitas in ortis amici
auscultant. Fac me audire vocem tuam.
Fuge dilecte mi assimilare capree hinnu-
loque cervorum super montes aromatum.

Incipit liber Sapientie. Capitulum I.

Diligite iustitiam qui iudicatis terram. Sen-

tite de domino in bonitate et in simplicitate cor
dis querite illum quoniam invenitur ab his qui
non temptant illum apparet autem eis qui
fidem habent in illum. Perverse enim cogita
tiones separant a deo. probata autem virtus corri
pit insipientes. Quoniam in malivolam
animam non introibit spiritus sapientie nec
habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus
enim sanctus discipline effugiet fictum et au
feret se a cogitationibus que sunt sine intel
lectu et corripietur a superveniente iniquita
te. Benignus est enim spiritus sapientie et
non liberabit maledicum a labiis suis.
Quoniam renum illius testis est deus et cor
dis eius scrutator est verus et lingue illius
auditor. Quoniam spiritus domini replevit orbem ter
rarum et hoc quod continet omnia scientiam
habet vocis. Propter hoc qui loquitur ini
qua non potest latere nec preteriet illum corri
piens iudicium. In cogitationibus impii
interrogatio erit. Sermonum autem illius
ad deum auditio veniet ad correptionem
iniquitatum illius quoniam auris zeli audit
omnia et tumultus murmurationum non
abscondetur. Custodite ergo vos a mur
muratione que nichil prodest et a detractione
parcite lingue quoniam sermo obscurus
in vacuum non ibit. Os autem quod mentitur
occidit animam. Nolite zelare mortem
in errore vite vestre neque acquiratis perditionem
in operibus manuum vestrarum. quoniam deus mor
tem non fecit. nec letatur in perditione vi
vorum. Creavit enim ut essent omnia
et sanabiles fecit nationes orbis terrarum.
Non enim est in illis medicamentum ex
terminii nec inferorum regnum in terra. Iu
stitia enim perpetua est et immortalis. In
iustitia autem mortis acquisitio. Impii
autem verbis et manibus accersierunt illam
et estimantes illam amicam defluxerunt
et sponsiones posuerunt ad illam quoniam
morte digni sunt qui sunt ex parte illius.
Dixerunt impii cum apud II
se non recte cogitantes. Exiguum
et cum tedio est tempus vite nostre
et non est refrigerium in fine hominis et non
est qui agnitus sit reversus ab inferis.
Quia ex nichilo nati sumus et post hoc
erimus quasi non fuerimus. Quoniam fu
mus et flatus in naribus nostris et sermo scintil
la ad commovendum cor nostrum. Qua extincta
cinis erit corpus nostrum. et spiritus diffundetur
quasi mollis aer. Et transiet vita nostra tam
quam vestigium nubis et sicut nebula dis
solvetur que fugata est a radiis solis et
a calore illius aggravata. Et nomen no
strum oblivionem accipiet per tempus et
nemo memoriam habebit operum nostrorum.
Umbre enim transitus est tempus nostrum
et non est reversio finis nostri. quoniam consignatus
est et nemo revertitur. Venite et fruamur
ergo bonis que sunt et utamur creatura
tamquam in iuventute celeriter. Vino pre
cioso et unguentis repleamus nos et non
pretereat nos flos temporis. Coronemus nos
rosis antequam marcescant. Nullum pra
tum sit quod non pertranseat luxuria nostra.
Nemo nostrum exsors sit luxurie nostre. Ubique
relinquamus signa letitie. quoniam hec est
pars nostra et hec est sors nostra. Opprimamus pau
perem iustum et non parcamus vidue nec ve
terani. nec revereamur canos multi temporis.
Sit autem fortitudo nostra lex iniustitie. Quod
enim infirmum est inutile invenitur. Cir
cumveniamus ergo iustum quoniam inutilis est
nobis et contrarius est operibus nostris. et improperat
nobis peccata legis et diffamat in nos peccata
discipline nostre. Promittit se scientiam dei habe
re. filium dei se nominat. Factus est nobis in
traductionem cogitationum nostrarum. Gra
vis est nobis etiam ad videndum. quoniam
dissimilis est aliis vita illius et immutate
sunt vie eius. Tamquam nugaces estima
ti sumus ab illo et abstinet se a viis nostris
tamquam ab immundiciis et prefert novissi
ma iustorum et gloriatur se deum patrem
habere. Videamus si sermones illius veri
sint et temptemus que ventura sunt illi et scie
mus que erunt novissima illius. Si
enim est verus filius dei suscipiet illum
et liberabit eum de manibus contrariorum. Con
tumelia et tormento interrogemus illum
ut sciamus reverentiam illius et probemus
patientiam ipsius. Morte turpissima con
dempnemus eum. Erit enim respec
tus ex sermonibus illius. Hec cogitaverunt

cecaverunt. Excecavit enim illos malitia il-
lorum. Et nescierunt sacramenta dei neque
mercedem speraverunt iustitie. nec iudicaverunt
honorem animarum sanctarum quoniam deus
creavit hominem inexterminabilem et ad y-
maginem similitudinis fecit illum. In-
vidia dyaboli mors introivit in orbem terra-
rum. Imitantur autem illum qui sunt
ex parte illius. III

Iustorum autem anime in manu dei sunt et
non tanget illos tormentum mortis. Vi-
si sunt oculis insipientium mori. et esti-
mata est afflictio exitus illorum. et ab itinere
iusto abierunt in exterminium. et quod a nob-
is iter exterminium. illi autem sunt in pace.
Et si coram hominibus tormenta passi
sunt. spes illorum inmortalitate plena est.
In paucis vexati. in multis bene disponentur.
quoniam deus temptavit illos et quasi holocau-
sta hostie accepit illos et in tempore erit re-
spectus illorum. Fulgebunt iusti et quasi scin-
tille in harundineto discurrent. Iudica-
bunt nationes et dominabuntur populis. et regna-
bit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt
in illum intelligent veritatem. et fideles in di-
lectione acquiescent illi. quoniam donum et
pax est electis eius. Impii autem que cogita-
verunt correptionem habebunt. qui neglexerunt
iustum et a domino recesserunt. Sapientiam enim
et disciplinam qui abicit infelix est. et va-
cua est spes illorum. et labores sine fructu et
inutilia opera eorum. Mulieres eorum insensa-
te sunt et nequissimi filii eorum. Maledicta
creatura illorum quoniam felix est sterilis. et inco-
inquinata que nescivit thorum in delicto
habebit fructum in respectione animarum
sanctarum. Et spado qui non operatus est per ma-
nus suas malum vel iniquitatem. nec
cogitavit adversus deum nequissima. da-
bitur enim illi fidei donum electum. et sors
in templo dei acceptissima. Bonorum enim
laborum gloriosus est fructus. et que non
concidat radix sapientie. Filii autem ad-
ulterorum in consummatione erunt. et ab ini-
quo thoro exterminabitur semen. Et si
quidem longe vite erunt. in nichilum com-
putabuntur. et sine honore erit novissima
senectus eorum. Et si celerius defuncti fue-
rint non habebunt spem nec in die agnitionis
allocutionem. Nationes autem inique di-
re sunt consummationis. IIII

O quam pulchra est casta generatio
cum claritate. Inmortalis est enim
memoria illius quoniam et apud
deum nota est et apud homines. Cum pre-
sens est imitantur illam. et desiderant eam
cum se eduxerit. et in perpetuum coronata trium-
phat. incoinquinatorum certaminum premium
vincens. Multigena autem impiorum mul-
titudo non erit utilis. et spuria vitulamina
ad ultime plantationes non dabunt radi-
ces altas. nec stabile firmamentum collo-
cabunt. Et si in ramis in tempore germinave-
rint. infirmiter posita a vento commovebun-
tur. et a nimietate ventorum eradicabuntur.
Confringentur enim rami inconsummati. et
fructus illorum inutiles et acerbi ad mandu-
candum et ad nichilum apti. Ex iniquis
enim omnes filii qui nascuntur testes sunt
nequitie adversus parentes in interrogatione
sua. Iustus si morte preoccupatus fuerit
in refrigerio erit. Senectus enim venera-
bilis est non diuturna. neque numero an-
norum computata. Cani enim sunt sensus
hominis et etas senectutis vita inmacu-
lata. Placens deo factus dilectus et vi-
vens inter peccatores translatus est. Raptus
est ne malitia mutaret intellectum illius
aut ne fictio malicie deciperet animam illius.
Fascinatio enim nugacitatis obscurat
bona. et inconstantia concupiscentie trans-
vertit sensum sine malicia. Consummatus
in brevi explevit tempora multa. placita
enim erat deo anima eius. Propter hoc
properavit illum educere de medio iniquita-
tum. Populi autem videntes et non intel-
ligentes sunt. nec ponentes in precordiis
suis talia. quoniam gratia dei et misericordia est in sanctos
eius. et respectus super electos illius. Condem-
nat autem iustus mortuus. vivos impios
et iuventus celerius consummata longam vi-
tam iniusti. Videbunt enim finem sa-
pientis et non intelligent quid cogitave-
rit de illo deus. et quare munierit illum
dominus. Videbunt enim et contempnent eum.
illos autem dominus irridebit. Et erunt post

hi decidentes sine honore et in contumelia inter
mortuos in perpetuum. quoniam disrumpet
illos inflatos sine voce et commovebit illos a
fundamentis. et usque ad supremum desola-
buntur. et erunt gementes. et memoria illo-
rum peribit. Venient in cogitatione peccato-
rum suorum timidi et traducent illos ex adverso
iniquitates eorum.

V

Tunc stabunt iusti in magna con-
stantia adversus eos qui se angu-
stiaverunt. et qui abstulerunt labores
illorum. Videntes turbabuntur timore hor-
ribili et mirabuntur in subitatione insperate
salutis dicentes intra se penitentiam agen-
tes. et pre angustia spiritus gementes. Hii
sunt quos aliquando habuimus in derisum
et in similitudinem improperii. Nos insensa-
ti vitam eorum estimabamus insaniam.
et finem eorum sine honore. Ecce quomodo
computati sunt inter filios dei. et inter sanctos
sors illorum est. Ergo erravimus a via ve-
ritatis. et iusticie lumen non luxit nobis
et sol intelligentie non est ortus nobis.
Lassati sumus in via iniquitatis et perdicio-
nis et ambulavimus vias difficiles. viam
autem domini non cognovimus. Quid nobis
profuit superbia? Aut quid divitiarum iactan-
tia contulit nobis? Transierunt omnia il-
la tamquam umbra. et tamquam nuncius per-
currens. et tamquam navis que pertransit
fluctuantem aquam. cuius cum preterierit
non est vestigium invenire neque semitam
carine illius in fluctibus. Aut avis que
transvolat in aere. cuius nullum invenitur
argumentum itineris illius. sed tantum so-
nitus alarum verberans levem ventum
et scindens per vim itineris aerem. et commotis
alis transvolavit. et post hoc nullum sig-
num invenitur itineris illius. Aut tam-
quam sagitte emisse in locum destinatum.
divisus aer continuo in se reclusus est ut
ignoretur transitus illius. sic et nos na-
ti continuo desivimus esse. et virtutis qui-
dem signum nullum valuimus ostendere.
In malignitate autem nostra consumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hii qui pecca-
verunt. quoniam spes impii tamquam lanugo
est que a vento tollitur. et tamquam spuma
gracilis que a procella dispergitur. et tamquam
fumus qui a vento dissolvitur. et tamquam
memoria hospitis unius diei pretereuntis.
Iusti autem in perpetuum vivent et apud
dominum est merces eorum. et cogitatio eorum
apud altissimum. Ideo accipient regnum
decoris. et diadema speciei de manu do-
mini. quoniam dextera sua teget eos. et bra-
chio sancto suo defendet eos. Accipiet ar-
maturam zelus illius. et armabit creatu-
ram ad ulcionem inimicorum. Induet pro
thorace iusticiam. et accipiet pro galea iudici-
um certum. Sumet scutum inexpugna-
bile equitatem. Acuet autem duram iram in
lanceam et pugnabit cum illo orbis terra-
rum contra insensatos. Ibunt directe
emissiones fulgurum. et tamquam a bene
curvato arcu nubium exterminabuntur. et
ad certum locum insilient. Et a petrosa i-
ra plene mittentur grandines et excandescet
in illos aqua maris et flumina concurrent
duriter. Contra illos stabit spiritus vir-
tutis et tamquam turbo dividet illos. et ad he-
remum perducet omnem terram iniquitas il-
lorum. et malignitas evertet sedes potentium.
Melior est sapientia quam vires. et vir pru-
dens magis quam fortis.

VI

Audite ergo reges et intelligite. disci-
te iudices finium terre. Prebete au-
res vos qui continetis multitudi-
nes et placetis vobis in turbis nacionum.
Quoniam data est a domino potestas
vobis. et virtus ab altissimo qui interroga-
bit opera vestra. et cogitaciones scrutabitur. quo-
niam cum essetis ministri regni illius non
recte iudicastis neque custodistis legem iusti-
cie. neque secundum voluntatem dei ambula-
stis. Horrende et cito apparebit vobis. quo-
niam iudicium durissimum in hiis qui pre-
sunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia.
Potentes autem potenter tormenta pacientur.
Non enim subtrahet personam cuiusquam
dominus qui est dominator omnium nec verebitur
magnitudinem cuiusquam. quoniam pusillum
et magnum ipse fecit et equaliter cura est illi
de omnibus. Fortioribus autem fortior instat
cruciacio. Ad vos ergo reges sunt hii ser-
mones mei ut discatis sapientiam et ne ex-

cidatis. Qui enim custodierint iusticiam
iuste iustificabuntur. et qui didicerint ista inve
nient quid respondeant. Concupiscite ergo
sermones meos et diligite illos et habebitis
disciplinam. Clara est et que numquam mar
cescit sapientia et facile videtur ab hiis qui
diligunt illam. et invenitur ab hiis qui
querunt illam. Preoccupat qui se concu
piscunt. ut illis se prior ostendat. Qui in
de luce vigilaverit ad illam non laborabit
assidentem autem illam foribus suis inve
niet. Cogitare autem de illa sensus est con
summatus et qui vigilaverit propter illam. ci
to erit securus. quoniam dignos se ipsa
circuit querens et in viis suis se illis osten
dit hylariter: et in omni providentia occur
ret illis. Initium enim illius verissima
est discipline concupiscentia. Cura ergo di
scipline dilectio est. et dilectio custodia le
gum illius est. Custoditio autem legum
consummatio incorruptionis est. Incor
ruptio autem facit esse proximum deo. Con
cupiscentia itaque sapientie deducet ad
regnum perpetuum. Si ergo delectamini se
dibus et sceptris o reges populi. diligite sa
pientiam ut in perpetuum regnetis. Diligite
lumen sapientie omnes qui preestis populis.
Quid autem sapientia et quemadmodum
facta sit referam et non abscondam a vo
bis sacramenta dei. sed ab initio nativita
tis investigabo. et ponam in lucem scientiam
illius et non preteribo veritatem neque cum in
vidia tabescente iter habebo quia talis homo
non erit particeps sapientie. Multitudo
autem sapientium sanitas est orbis terrarum.
et rex sapiens populi stabilimentum est. Ergo
accipite disciplinam per sermones meos
et proderit vobis.

VII.

Sum quidem et ego mortalis homo
similis hominibus et ex genere ter
reni illius qui prior factus est. et in ven
tre matris mee figuratus sum caro. de
cem mensium tempore coagulatus sum in
sanguine ex semine hominis et delecta
mento somni conveniente. et ego natus
accepi communem aerem et similiter decidi
in factam terram. et primam vocem similem
omnibus emisi plorans. In involumentis
nutritus sum et curis multis. Nemo enim
ex regibus aliud habuit nativitatis initium.
Unus ergo introitus est omnibus ad vitam
et similis exitus. Propter hoc optavi et datus
est michi sensus et invocavi et venit in me
spiritus sapientie. et preposui illam regnis et
sedibus et divitias nichil esse duxi in compara
tione illius. Nec comparavi illi lapidem pre
ciosum quoniam omne aurum in comparatione illius
arena est exigua et tamquam lutum estima
bitur argentum in conspectu illius. Super
salutem et speciem dilexi illam. et proposui pro
luce habere illam. quoniam inextinguibile est lumen
illius. Venerunt autem michi omnia bona
pariter cum illa. et innumerabilis honestas
per manus illius. Et letatus sum in omnibus
quoniam antecedebat me sapientia et ignorabam
quoniam omnium horum mater est. Quam si
ne fictione didici et sine invidia communico
bonis illius et honestatem illius non ab
scondo. Infinitus enim thesaurus est
hominibus. quo qui usi sunt participes fa
cti sunt amicitie dei propter discipline dona com
mendati. Michi autem dedit deus dicere ex sen
tentia et presumere digna horum que michi
dantur: quoniam ipse sapientie dux est et
sapientium emendator. In manu enim
illius et nos et sermones nostri. et omnis sapi
entia et operum scientia et disciplina. Ipse enim
michi dedit horum que sunt scientiam veram. ut
sciam disposicionem orbis terrarum et virtutes
elementorum initium et consummationem et me
dietatem temporum vicissitudinum permuta
tiones et consummationes temporum. mortu
tationes et divisiones temporum. anni cursus
et stellarum dispositiones naturas anima
lium et iras bestiarum vim ventorum et co
gitationes hominum et differentias virgul
torum. et virtutes radicum et quecumque sunt
absconsa et improvisa didici. Omnium
enim artifex docuit me sapientia. Est enim
in illa spiritus intelligentie. modestus sanctus.
unicus multiplex subtilis et mobilis. di
sertus. incoinquinatus. certus. suavis. amans
bonum. acutus quem nichil vetat benefa
cere. humanus. benignus. stabilis. cer
tus. securus. omnem habens virtutem. et
omnia prospiciens et qui capiat omnes spi

intelligibiles mundus subtilis. Omnibus
enim mobilibus mobilior est sapientia. At-
tingit autem ubique propter suam munditiam.
Vapor enim est virtutis dei et emanatio
est quedam claritatis omnipotentis dei sin-
cera et ideo nichil inquinatum in illam incur-
rit. Candor est enim lucis eterne et speculum
sine macula dei maiestatis et ymago boni-
tatis illius. Et cum una omnia potest et
permanens in se omnia innovat et per nationes
in animas sanctas se transfert. Amicos dei et
prophetas constituit. Neminem enim dominus
diligit nisi eum qui cum sapientia inhabi-
tat. Est enim hec speciosior sole et super omnem
stellarum dispositionem. Luci comparata in-
venitur prior. Illi enim succedit nox.
Sapientiam autem vincit ma- viii
licia. Attingit ergo a fine usque
ad finem fortiter et disponit omnia
suaviter. Hanc amavi et exquisivi eam
a iuventute mea et quesivi michi sponsam
assumere eam et amator factus sum for-
me illius. Generositatem illius glorificat
contubernium habens dei. Sed et omnium dominus
dilexit illam. Doctrix est enim sapientia
discipline dei et electrix operum illius. Et si
divitie appetantur in vita. quid sapientia
locupletius que omnia operatur. Si autem
sensus operatur quis horum que sunt ma-
gis quam illa est artifex. Et si iusticiam quis
diligit labores huius magnas habent
virtutes. Sobrietatem enim et sapien-
tiam docet et iusticiam et virtutem quibus
utilius nichil est in vita hominibus. Et
si multitudinem scientie quis desiderat
scit preterita et de futuris estimat. scit versuti-
as sermonum et dispositiones argumen-
torum. signa et monstra scit antequam fi-
ant et eventus temporum et seculorum. Proposui
ergo michi hanc adducere ad convivendum
sciens quoniam communicabit mecum de bonis
et erit michi consiliaria et erit allocutio co-
gitationis et tedii mei. Habebo propter hanc
claritatem ad turbas et honorem apud
seniores iuvenis. et acutus inveniar in iu-
dicio et in conspectu potentium admirabilis
ero. et facies principum mirabuntur me.
Tacentem me sustinebunt et loquentem
me respicient. et sermocinante me plura ma-
nus ori suo imponent. Preterea habebo per hanc
immortalitatem et memoriam eternam his
qui post me venturi sunt relinquam. Dis-
ponam populos et nationes michi erunt
subiecte. Timebunt me audientes reges hor-
rendi et in multitudine videbor bonus et in bel-
lo fortis. Intrans in domum meam conquies-
cam cum illa. Non enim habet amaritudi-
nem conversatio illius nec tedium convictus
illius sed gaudium et leticiam. Hec cogitans
apud me et commemorans in corde meo. quoniam
immortalis est in cogitatione sapientia
et in amicitia illius delectatio bona. et in operibus
manuum illius honestas sine defectione
et in certamine loquele illius sapientia et pre-
claritas in communicatione sermonum ipsius
Circuibam querens ut michi illam assu-
merem. Puer enim eram ingeniosus et
sortitus sum animam bonam. Et cum
essem magis bonus veni ad corpus incon-
quinatum. Et ut scivi quoniam aliter
non possum esse continens nisi deus det et hoc
ipsum erat sapientia scire cuius esset hoc
donum. Adii dominum et deprecatus sum illum
et dixi ex totis precordiis meis. ix
Deus patrum meorum et domine misericordie
qui fecisti omnia verbo tuo et sa-
pientia tua constituisti hominem
ut dominaretur creature tue que a te facta
est. ut disponat orbem terrarum in equita-
te et iusticia et in directione cordis iudi-
cium iudicet. da michi sedium tuarum as-
sistricem sapientiam et noli me reprobare a pu-
eris tuis quoniam servus tuus sum ego et filius
ancille tue. homo infirmus sum ego et exi-
gui temporis et minor ad intellectum iudicii
et legum. Et si quis erit consummatus inter
filios hominum si abfuerit ab illo sapientia
tua in nichilum computabitur. Tu autem
elegisti me regem populo tuo et iudicem
filiorum tuorum et filiarum tuarum. et dixisti me
edificare templum in monte sancto tuo et in
civitate habitationis tue. Altare simi-
litudinem tabernaculi sancti tui quod preparasti
ab initio. et tecum sapientia que novit
opera tua que et affuit tunc cum orbem
terrarum faceres. et sciebat quod placitum esset

oculis tuis et quid directum in preceptis tuis.
Mitte illam de celis sanctis tuis et a sede
magnitudinis tue ut mecum sit et mecum
laboret. ut sciam quid acceptum sit coram
te omni tempore. Scit enim illa omnia et
intelligit et deducet me in operibus meis sobrie
et custodiet me in sua potentia. Et erunt
accepta opera mea et disponam populum tuum
iuste et ero dignus sedium patris mei. Quis
enim hominum poterit scire consilium dei? Aut
quis poterit cogitare quid velit deus? Cogita
tiones enim mortalium timide et incerte
sunt providentie nostre. Corpus enim quod cor
rumpitur aggravat animam et deprimit
terrena inhabitatio sensum multa cogi
tantem. Et difficile estimamus que in
terra sunt et que in prospectu sunt invenimus cum
labore. que autem in celis sunt quis investiga
bit. Sensum autem tuum quis sciet. nisi
tu dederis sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum
de altissimis. Et sic correcte sint semite illo
rum qui in terris sunt et que tibi placent di
dicerunt homines. Nam per sapientiam sa
nati sunt quicumque placuerunt tibi
domine a principio. X

Hec illum qui primus formatus est
a deo pater orbis terrarum cum solus
esset creatus custodivit et eduxit
illum a delicto suo. et eduxit illum de limo
terre et dedit illi virtutem continendi omnia.
Ab hac ut recessit iniustus in ira sua
per iram homicidii fraternitatis deperiit.
Propter quod cum aqua deleret terram iterum
sapientia sanavit per contemptibile lig
num iustum gubernans. Hec et in consen
su nequitie cum se nationes extulissent
scivit iustum et conservavit sine querela
deo et in filii misericordiam fortem custodi
vit. Hec iustum a pereuntibus impiis libera
vit fugientem descendente igne in penta
polim quibus in testimonium nequitie
fumigabunda constat terra deserta et incerto
tempore fructus habentes arbores et incre
dibilis anime memoria stans figmen
tum salis. Sapientiam enim pretereuntes
non tantum in hoc lapsi sunt ut igno
rarent bona sed et insipientie sue reliquerunt
hominibus memoriam ut in his que
peccaverunt nec latere potuissent. Sapi
entia autem hos qui se observant a dolo
ribus liberavit. Hec autem profugum ire fra
tris iustum deduxit per vias rectas et osten
dit illi scientiam sanctorum honestavit il
lum in laboribus et complevit labores illius.
In fraude circumvenientium eum illi affu
it et honestum fecit illum. Custodivit
illum ab inimicis et a seductoribus tutavit
eum. Et certamen forte dedit illi ut vinceret
et sciret quoniam omnium potentior est sa
pientia. Hec venditum iustum non dere
liquit. sed a peccatoribus liberavit eum.
Descenditque cum illo in foveam et in
vinculis non dereliquit illum donec af
ferret illi sceptrum regni et potentiam ad
versus eos qui eum deprimebant. Et menda
ces ostendit qui maculaverunt illum et
dedit illi claritatem eternam. Hec populum
iustum et semen sine querela liberavit a na
tionibus que illum deprimebant. Intra
vit in animam servi dei et stetit contra reges
horrendos in portentis et signis et reddidit
iustis mercedem laborum suorum. et deduxit
illos in via mirabili. Et fuit illis in ve
lamento diei et in luce stellarum per noctem.
Et transtulit illos in mare rubrum. et tran
svexit eos per aquam nimiam. Inimicos autem
illorum demersit in mare. et ab altitudine
inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt
spolia impiorum et decantaverunt domine
nomen sanctum tuum et victricem manum
tuam laudaverunt pariter. Quoniam sapientia
aperuit os mutorum et linguas infanti
um fecit disertas. Direxit opera illorum
in manibus prophete sancti. XI

Iter fecerunt per deserta que non habitaban
tur. et in locis desertis fixerunt casas. Ste
terunt contra hostes et de inimicis suis se
vindicaverunt. Sitierunt et invocaverunt
te et data est illis aqua de petra altissima
et requies sitis de lapide duro. Per que enim
penas passi sunt inimici illorum a defec
tione potus sui et in eis cum abundarent
filii israel letati sunt. Per hec cum illis de
essent bene cum illis actum est. Nam pro
fonte quidem sempiterni fluminis hu
manum sanguinem dedisti iniustis.

Quam enim minuebatur in traductione infantium occisorum, dedisti illis habundantem aquam insperate, ostendens per sitim que tunc fuit quemadmodum tuos exaltares et adversarios illorum necares. Cum enim temptati sunt et quidem cum misericordia disciplinam accipientes, scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater monens probasti, illos autem tamquam durus rex interrogans condempnasti. Absentes enim et presentes similiter torquebantur. Duplex enim illos acceperat tedium et gemitus cum memoria preteritorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi, commemorati sunt Dominum admirantes in finem exitus. Quem enim in expositione prava proiectum deriserunt in finem eventus mirati sunt, non similiter iustis sitientes. Pro cogitationibus autem insensatis iniquitatis illorum, quod quidam errantes colebant mutos serpentes et bestias supervacuas, inmisisti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam, ut scirent quia per que peccat quis, per hec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua, que creavit orbem terrarum ex materia invisa, inmittere illis multitudinem ursorum aut audaces leones aut novi generis ira plenas ignotas bestias aut vaporem igneum spirantes aut odorem fumi proferentes aut horrendas ab oculis scintillas emittentes, quarum non solum lesura poterat illos exterminare, sed et aspectus per timorem occidere. Sed et sine his uno spiritu occidi poterant, persecutionem passi ab ipsis factis suis et dispersi per spiritum virtutis tue; sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim valere tibi soli supererat semper, et virtuti brachii tui quis resistet? Quoniam tamquam momentum statere sic ante te est orbis terrarum, et tamquam gutta roris antelucani que descendit in terram. Misereris omnium, quoniam omnia potes, et dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt et nichil odisti eorum que fecisti; nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo enim aliquid posset permanere nisi tu voluisses, aut quod a te vocatum non esset conservaretur? Parcis autem omnibus, quoniam omnia tua sunt, Domine, qui amas animas.

O quam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus. XII. Ideoque hos qui exerrant partibus corripis et de quibus peccant admones et alloqueris, ut relicta malitia credant in te, Domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue, quos exhorruisti quoniam odibilia tibi opera faciebant per medicamina et sacrificia iniusta, et filiorum suorum necatores sine misericordia et commestores viscerum hominum et devoratores sanguinis a medio sacramento tuo, et auctores parentes animarum inauxiliatarum, voluisti perdere per manus parentum nostrorum, ut dignam perciperent peregrinationem puerorum Dei que tibi omnium carior est terra. Sed et his tamquam hominibus pepercisti et misisti antecessores exercitus tui vespas, ut illos paulatim exterminarent. Non quia inpotens eras in bello subicere impios iustis aut bestiis sevis aut verbo duro simul exterminare, sed partibus iudicans dabas locum penitentie, non ignorans quoniam nequam est natio eorum et naturalis malitia ipsorum, et quoniam non poterat mutari cogitatio cordis eorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio. Nec timens aliquem veniam dabas peccatis eorum. Quis enim dicet tibi: Quid fecisti? Aut quis stabit contra iudicium tuum? Aut quis imputabit si nationes perierint quas tu fecisti? Aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Nec enim est alius deus quam tu, cui cura est de omnibus, ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque enim rex et tirannus in conspectu tuo inquirent de his quos perdidisti. Cum ergo sis iustus, iuste omnia disponis. Ipsum quoque qui non debet puniri condempnare exterum estimas a tua virtute. Virtus enim tua iustitie initium est, et ob hoc quod omnium Dominus es omnibus te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu qui non crederis esse in virtute consummatus, et hos qui te nesciunt audacia traducis. Tu autem dominator v

tus cum tranquillitate iudicas et cum mag
na reverentia disponis nos. Subest enim
tibi cum volueris posse. Docuisti enim po
pulum tuum per talia opera quoniam oportet iustum
esse et humanum et bone spei fecisti filios
tuos quoniam iudicans das locum in
peccatis penitentie. Si enim inimicos servo
rum tuorum et debitos morti cum tanta cruci
asti attentione et liberasti dans tempus et
locum per que possent mutari a malitia
tua quanta diligentia iudicasti filios tu
os quorum parentibus iuramenta et con
ventiones dedisti bonarum promissionum.
Cum ergo nobis disciplinam das inimi
cos nostros multipliciter flagellas ut boni
tatem tuam cogitemus iudicantes et
cum de nobis iudicatur speremus misericordiam
tuam. Unde et illis qui in vita sua insen
sate et iniuste vixerunt per hec que colue
runt dedisti summa tormenta. Etenim
in erroris vie diutius erraverunt deos
estimantes hec que in animalibus sunt super
vacua infantium insensatorum more vi
ventes. Propter hoc tamquam pueris insen
satis iudicium in derisum dedisti. Qui in
autem ludibriis et increpationibus non corre
cti sunt dignum dei iudicium experti sunt.
In his enim que patiebantur moleste fe
rebant in quibus patientes indignabantur.
Per hec quos putabant deos in ipsis cum ex
terminarentur videntes illum quem olim
negabant se nosse verum deum agnoverunt.
Propter quod et finis condempnationis illorum
venit super illos. XIII.

Vani sunt autem omnes homines
quibus non est scientia dei et de his
que videntur bona non potuerunt
eum intelligere qui est neque operibus atten
dentes cognoverunt quis esset artifex. Sed
aut ignem aut spiritum aut citatum aerem
aut gyrum stellarum aut nimiam aquam
aut solem aut lunam rectores orbis ter
rarum deos putaverunt. Quorum si spe
cie delectati deos putaverunt sciant quanto
his dominator eorum speciosior est. Spe
ciei enim generator hec omnia constituit.
Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt
intelligant ab ipsis quoniam qui hec fecit for
tior est illis. A magnitudine enim speciei et
creature cognoscibiliter poterit horum creator
videri. Sed tamen adhuc in his minor est
querela. Hii enim fortasse errant deum que
rentes et volentes invenire. Et enim cum
in operibus illius conversentur inquirunt et per
suasum habent quoniam bona sunt que
videntur. Iterum autem nec his debet ignos
ci. Si enim tantum potuerunt scire ut
possent estimare seculum quomodo huius dominum
non facilius invenerunt. Infelices autem sunt
et inter mortuos spes illorum est qui appella
verunt deos opera manuum hominum aurum
et argentum artis inventionem et similitu
dines animalium aut lapidem inutilem
opus manus antique. Aut si quis
artifex faber de silva lignum rectum seca
verit et huius docte eradat omnem corti
cem et arte sua usus diligenter fabricet
vas utile in conversatione vite reliquiis
autem huius operis ad preparationem esce abu
tatur et reliquum horum quod ad nullum
usum facit lignum curvum et verticibus
plenum sculpat diligenter per vacuitatem
suam et per scientiam artis sue figuret illud
et assimilet illud ymagini hominis aut
alicui ex animalibus comparet illud per
liniens rubrica et rubicundum faciens
fuco colorem illius et omnem maculam
que in illo est perliniens et faciat ei dig
nam habitationem in pariete ponens illud
et confirmans ferro ne forte cadat prospiciens
illi sciens quoniam non potest se adiu
vare ymago enim est et opus est illi ad
iutorio. Et de substantia sua et de filiis
suis et de nuptiis votum faciens inquirit
ab eo. Non erubescit loqui cum illo qui
sine anima est et pro sanitate quidem in
firmum deprecatur et pro vita mortuum ro
gat et in adiutorium inutilem invocat et pro
itinere petit ab eo qui ambulare non po
test et de acquirendo et de operando et de omni
um rerum eventu petit ab eo qui in
omnibus inutilis est. XIIII.

Iterum alius navigare cogitans et per
feros fluctus iter facere incipiens ligno
portante se fragilius lignum invocat.
Illud enim cupiditas acquirendi ex

cogitavit et artifex sapientia sua fabricavit. Tu autem pater providentia ab initio cuncta gubernas quoniam dedisti in mari viam et inter fluctus firmissimam semitam ostendens quoniam potens es ex omnibus sanare etiam si sine rate aliquis adeat mare. Sed ut non essent vacua sapientie tue opera propter hoc etiam et exiguo ligno credunt homines animas suas et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Sed ab initio cum perirent superbi gigantes spes orbis terrarum ad ratem confugiens remisit seculo semen nativitatis illius que manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum per quod fit iusticia. Per manus autem quod fit ydolum maledictum est et ipsum et qui fecit illud quia ille quidem operatus est. Illud autem cum esset fragile deus cognominatus est. Similiter autem odio sunt deo impius et impietas eius. Et enim quod factum est cum illo qui fecit tormenta patietur. Propter hoc et in ydolis nationum non erit respectus quoniam creature dei in odium facte sunt et in temptationem anime hominum et in muscipulam pedibus insipientium. Initium enim fornicationis est exquisitio ydolorum et adinventio illorum corruptio est vite. Neque enim erant ab initio neque erunt in perpetuum. Supervacuitas enim hominum hec advenit in orbem terrarum et ideo brevis finis illorum inventus est. Acerbo enim luctu dolens pater cito sibi rapti filii fecit ymaginem et illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat nunc quasi deum colere cepit et constituit inter servos suos sacra et sacrificia. Deinde interveniente tempore convalescente iniqua consuetudine hic error tanquam lex custoditus est et tyrannorum imperio colebantur figmenta. Et hos quos in palam homines honorare non poterant propter quod longe essent de longinquo figura illorum allata evidentem ymaginem regis quem honorare volebant fecerunt ut illum qui aberat tanquam presentem colerent sua sollicitudine. Provexit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant artificis eximia diligentia. Ille enim volens plus placere illi qui se assumpsit elaboravit arte sua ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis eum qui ante tempus tanquam homo honoratus fuerat nunc deum estimaverunt. Et hec fuit humane vite deceptio quoniam aut affectui aut regibus deservientes homines incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non suffecerat eos errasse circa dei scientiam sed et in magno viventes inscientie bello tot et tam magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes aut obscura sacrificia facientes aut insanie plenas vigilias habentes neque vitam neque nuptias iam mundas custodiunt. Sed alius alium per invidiam occidit aut adulterans contristat et omnia commixta sunt sanguis homicidium furtum et fictio corruptio infidelitas turbatio periurium tumultus bonorum dei immemoratio animarum inquinatio nativitatis immutatio nuptiarum inconstantia et ordinatio mechie et impudicitie. Infandorum enim ydolorum cultura omnis mali causa est et initium et finis. Aut enim dum letantur insaniunt aut certe vaticinantur falsa aut vivunt iniuste aut peierant cito. Dum enim confidunt in ydolis que sine anima sunt male iurantes noceri se non sperant. Utraque ergo illis evenient digne quoniam male senserunt de deo attendentes ydolis et iuraverunt iniuste in dolo contempnentes iustitiam. Non enim iuratorum est virtus sed peccantium pena perambulat semper iniustorum prevaricationem.

XV.

Tu autem deus noster suavis et verus es patiens et in misericordia disponens omnia. Etenim si peccaverimus tui sumus scientes magnitudinem tuam. Et si non peccaverimus scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enim te consummata est iustitia et scire iustitiam et virtutem tuam radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos

hominum malae artis excogitatio nec umbra picturae labor sine fructu effigies sculpta per varios colores cuius aspectus insensato dat concupiscentiam et diligit mortuae imaginis effigiem sine anima. Malorum amatores digni sunt morte qui spem in talibus habent et qui faciunt illos et qui diligunt et qui colunt. Sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas et de eodem luto fingit quae munda sunt in usum vasa similiter et quae his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit usus iudex est figulus. Et cum labore vano deum de eodem fingit luto. ille qui paulo ante de terra factus fuerat et post pusillum ducit se unde et acceptus est. repetitus debitum animae quam habebat. Sed est illi cura non quia laboraturus est nec quoniam brevis illi vita est sed concertatur aurificibus et argentariis sed et aerarios imitatur et gloriam profert quoniam res supervacuas fingit. Cinis enim cor eius est et terra supervacua spes illius et luto vilior vita illius. quoniam ignoravit qui se finxit et qui inspiravit illi animam quae operatur est et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed aestimaverunt lusum vitam nostram esse et conversationem vitae compositam ad lucrum et oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes delinquere qui ex terrae materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modum animae suae superbi inimici populi tui et imperantes illi. Quoniam omnia idola nationum existimaverunt deos quibus neque oculorum usus est ad videndum nec nares ad percipiendum spiritum neque aures ad audiendum nec digiti manuum ad tractandum. Sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos. et qui spiritum mutuatus est finxit illos. Nemo enim sibi similem homo deum poterit fingere. Cum sit enim mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Melior est enim ipse his quos colit. Quia quidem ipse vixit cum esset mortalis illi autem numquam. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. Effugerunt autem dei laudem et benedictionem eius. XVI.

Propter haec et his similia passi sunt digna tormenta et per multitudinem bestiarum exterminati sunt pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum saporem escam parans eis ortygometram ut illi quidem concupiscentes escam propter ea quae illis ostensa et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hii autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam. Oportebat enim illis quidem sine excusatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem. his autem tantum ostendere quemadmodum inimici eorum exterminabantur. Sed non in perpetuum permansit ira tua sed ad correptionem in brevi turbati sunt signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tuae. Qui enim conversus est non per hoc quod videbat sanabatur sed per te omnium salvatorem. In hoc autem ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus et non est inventa sanitas animae eorum quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draconum venenatorum vicerunt dentes. Misericordia autem tua adveniens sanabat eos. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur et velociter salvabantur ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo uti adiutorio. Etenim neque herba neque malagma sanavit eos sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Tu es domine qui vitae et mortis habes potestatem et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam et cum exierit spiritus non revertetur nec revocabit animam quae recepta est sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim nosse te impii per fortitudinem brachii tui flagellati sunt. Novis aquis et gra-

/ aurifabris
/ unde
/ qui

nibus et pluviis persecutionem passi sunt et igne consumpti. Quod enim mirabile erat in aqua que omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex enim est orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis ne comburerentur que ad impios missa erant animalia, sed ut ipsi videntes scirent quoniam dei iudicio patiuntur persecutionem. Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardebat undique ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibus angelorum esca nutrivisti populum tuum. Et paratum panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Substantiam enim tuam et dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebas et deserviens uniuscuiusque voluntati ad quod quisque volebat convertebatur. Nix autem et glacies sustinebant vim ignis et non tabescebant ut scirent quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine et pluvia choruscans. Hic autem iterum ut nutrirentur iusti etiam sue virtutis oblitus est. Creatura enim tibi factori deserviens exardescit in tormentum adversus iniustos et lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt. Propter hoc et tunc in omnia transfigurata omnium nutrici gratie tue deserviebant ad voluntatem eorum qui a te desideraverunt ut scirent filii tui quos dilexisti domine quoniam non nativitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos qui in te crediderunt conservat. Quod enim ab igne non poterat exterminari statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat ut notum omnibus esset quoniam oportet prevenire solem ad benedictionem tuam et ad ortum lucis te adorare. Ingrati enim spes tamquam hybernalis glacies tabescet et disperiet tamquam aqua supervacua. XVII.

Magna enim sunt iudicia tua domine et inenarrabilia verba tua. Propter hoc indisciplinate anime erraverunt. Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sancte vinculis tenebrarum et longe noctis compediti inclusi sub tectis fugitivi perpetue providentie iacuerunt. Et dum putant latere in obscuris peccatis tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt paventes horrende et cum admiratione nimia perturbati. Neque enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat quoniam sonitus descendens perturbabat illos et persone triste apparentes pavorem illis prestabant. Et ignis quidem nulla vi poterat illis lumen prebere nec siderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus et timore percussi illius que non videbatur faciei estimabant deteriora esse que videbantur. Et magice artis appositi erant derisus et sapientie gloria correptio cum contumelia. Illi enim qui promittebant timores et perturbationes se expellere ab anima languente hi cum derisu pleni timore languebant. Nam et si nihil illos ex monstris perturbabat transitu animalium et serpentium sibilatione commoti tremebundi peribant et aerem quem nulla ratione quis effugere posset negantes se videre. Frequenter enim preoccupant pessima redarguente conscientia. Cum enim sit timida nequitia dat testimonium damnationis. Semper enim presumit seva perturbata conscientia. Nihil enim est timor nisi presumptionis adiutorium cogitationis auxiliorum. Et dum ab intus minor est expectatio maiorem putat potentiam eius cause de qua tormentum prestat. Illi autem qui impotentem vere noctem et ab infimis et ab altissimis supervenientes eundem somnum dormientes aliquando monstrorum exagitabantur timore aliquando anime deficiebant traductione. Subitaneus enim illis et insperatus timor supervenerat. Deinde si quisquam ex illis decidisset custodiebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat aut pastor aut agri laborum operarius preoccupatus esset ineffugibilem sustinebat necessitatem. Una enim cathena tenebrarum omnes erant colligati. Sive spiritus sibilans aut

inter spissos ramos avium sonus suavis
aut vis aque decurrentis nimium. aut so
nitus validus precipitatarum petrarum. aut
ludentium animalium cursus invisus. aut
mugientium valida bestiarum vox. aut
resonans de altissimis montibus echo de
ficientes faciebat illos pre timore. Omnis e
nim orbis terrarum limpido illuminabatur
lumine. et non impeditis operibus continebatur.
Solis autem illis superposita erat gravis
nox ymago tenebrarum que superven
tura erat illis. Ipsi ergo sibi erant gra
viores tenebris. XVIII
Sanctis autem tuis maxima e
rat lux. Et horum quidem vocem
audiebant. sed figuram
non videbant. Et quia non et ipsi eadem
passi erant magnificabant te. Et qui
ante lesi erant quoniam non ledebantur
gratias agebant tibi et ut esset differentia
te deum petebant. Propter quod ignis arden
tem columpnam ducem habuerunt igno
rate vie et solem sine lesura boni hospitii
prestitisti. Digni quidem illi carere luce
et pati carcerem tenebrarum qui inclusos cu
stodiebant filios tuos per quos incipiebat
incorruptum legis lumen seculo dari. Cum
cogitarent iustorum occidere infantes et
uno exposito filio et liberato in traductionem
illorum multitudinem filiorum abstulisti
et pariter illos perdidisti in aqua valida.
Illa enim nox ante cognita est a patri
bus nostris ut vere scientes quibus iuramen
tis crediderunt animequiores essent. Su
scepta est autem a populo tuo sanitas qui
dem iustorum iniustorum autem extermina
tio. Sicut enim lesisti adversarios sic et
nos provocans magnificasti. Absconse
enim sacrificabant iusti pueri bonorum
et iustitie legem in concordiam disposuerunt
similiter bona et mala percepturos iustos
patrum decantantes laudes. Resona
bat autem inconveniens inimicorum vox. et
flebilis audiebatur planctus ploratorum
infantium. Simili autem pena servus
cum domino afflictus et popularis homo
regi similia passus. Similiter ergo omnes
uno nomine mortis mortuos habebant
innumerabiles. Nec enim ad sepeliendum
vivi sufficiebant quoniam uno momento que
erat preclarior natio illorum exterminata
est. De omnibus enim non credentes pro
pter veneficia tunc vero primum fuit exter
minium primogenitorum spoponderunt popu
lum dei se esse. Cum enim quietum silentium
contineret omnia et nox in suo cursu medium
iter haberet omnipotens sermo tuus domine
exiliens de celo a regalibus sedibus venit. Du
rus bellator in mediam exterminii terram
prosilivit gladius acutus insimulatum
imperium tuum portans et stans replevit
omnia morte et usque ad celum attinge
bat stans in terra. Tunc continuo visi
somniorum malorum conturbaverunt illos
et timores supervenerunt insperati. Et alius
alibi proiectus semivivus propter quam mori
ebatur causam demonstrabat mortis.
Visiones enim que illos conturbaverunt
hec premonebant ne inscii quare mala pa
tiebantur perirent. Tetigit autem tunc et iustos
temptatio mortis et commotio in heremo
facta est multitudinis. sed non diu perman
sit ira tua. Properans enim homo sine
querela deprecari pro populis proferens servitutis
sue scutum orationem et per incensum deprecatio
nem allegans restitit ire et finem impo
suit necessitati ostendens quoniam tuus est
famulus. Vicit autem turbas non in vir
tute corporis nec armatura potentie. sed verbo
illum qui se vexabat subiecit iuramenta
parentum et testamentum commemorans.
Cum enim iam acervatim cecidissent
super alterutrum mortui interstitit et ampu
tavit impetum et divisit illam que ad
vivos ducebat viam. In veste enim
poderis quam habebat totus erat orbis ter
rarum et parentum magnalia in quattuor
ordinibus lapidum erant sculpta et mag
nificentia tua in dyademate capitis il
lius scripta erat. His autem cessit qui exter
minabat et hec extimuit. Erat enim sola
temptatio ire sufficiens. XIX
Impiis autem usque ad novissimum sine mi
sericordia ira supervenit. Prescierat autem
et futura illorum quia cum ipsi reversi essent et
permisissent ut se educerent et cum magna

Sollicitudine pmisissent illos qsequ
bantur illos penitentie actus. Adhuc
enim inter manus habentes luctum et
deplorantes ad monumenta mortuorum
aliam sibi assumpserunt cogitacionem
insciencie et quos precerunt rogantes hos
tamquam fugitivos psequebantur. Du
cebat enim eos ad hunc finem digna
necessitas. et horum que acciderant con
memoracionem amittebant. et que de
erant tormentis repleret punicio et populus
quidem tuus mirabiliter transiret. illi
aut novam mortem invenirent. Omnis
enim creatura ad suum genus ab ini
cio refigurabatur deserviens preceptis tu
is ut pueri tui custodirentur illesi. Nam
nubes castra eorum obumbrabat. et ex
aqua que erat ante terra arida apparuit
et ex mari rubro via sine impedimento.
et campus germinans de profundo nimio
per quem omnis nacio transivit que tegeba
tur tua manu. videntes enim mirabilia
et monstra. Tamquam equi depaverunt escam
et tamquam agni exultaverunt magnifican
tes te domine qui liberasti illos. Memores
enim erant adhuc eorum que in incolatu
eorum facta fuerant quemadmodum pro nacione
animalium produxit terra muscas et pro pisci
bus eructavit fluvius multitudinem ranarum.
Novissime aut viderunt novam creatu
ram avium cum adducti concupiscencia pos
tulaverunt escas epulacionis. In allocu
cione enim desiderii ascendit illis de ma
ri ortigometra et vexaciones peccatoribus su
pervenerunt non sine illis que facta fuerant
argumentis per vim fluminum. Iuste enim
paciebatur secundum suas nequicias. Et
enim valde detestabilem inhospitalita
tem instituerunt. Alii quidem ignotos
non recipiebant advenas alii autem
bonos hospites in servitutem redigeb
ant. Et non solum hoc sed et alius qui
dem respectus erit eorum. quoniam inviti reci
piebant extraneos. Qui aut cum
leticia receperunt hos qui eisdem usi
erant iusticiis sevissimis afflixerunt
doloribus. Percussi sunt aut cecitate
sicut illi in foribus iusti aut cum subi
taneis cooperti essent tenebris unusquisque
transitum hostii sui querebat. In se enim
dum elementa convertuntur sicut in organo
qualitatis sonus immutatur et omnia
sonum suum custodiunt. Unde estima
ri ex ipso certo visu potest. Agrestia enim
in aquatica convertebantur et que cumque erant
natancia in terram transibant. Ignis
aut aqua valebat supra suam virtutem
et aqua extinguentis nature obliviscebatur.
Flamme econtrario corruptibi
lium animalium non vexaverunt car
nes coambulancium nec dissolvebant
illam que facile dissolvebatur sicut
glacies bonam escam. In omnibus enim
domine magnificasti populum tuum et hono
rasti et non despexisti in omni tempore
et in omni loco assistens eis

Explicit liber sapiencie. Incipit prologus

i	ii	iii	iiii	v	vi
opa dierum	ne comedant de ligno scientie boni et mali	esu pomi vetiti	occidit a fratre	transfertur in paradisum	a Noe

Gen. ex phiter plantat abel enoch archa fit

vii	viii	ix	x	xi	xii
archa	de archa	Noe discooperit genitalibus	Nemroth robustus	babel edificatur	Egreditur de terra cognatione sua

itur egreditur dominus venatur turris et abram

xiii	xiiii	xv	xvi	xvii	xviii
separatur ab abraham	quatuor percussit abraham	abraham deo	Agar a facie sarai	Abrahe et ysmael et familie	Sare occulte

Loth reges edit fuga circumcisio risus

xix	xx	xxi	xxii	xxiii	xxiiii
pluit dominus super Sodomam	Abimelech tulit zaram in domum sua	zara ysaac	Abraham ysaac	zara moritur	ducitur uxor a ysaac

Sulphur rex generat parit offert cara eterna

xxv	xxvi	xxvii	xxviii	xxix
parit rebecca esau et jacob	fodiunt a ysaac	ysaac jacob pro esau	qua vidit jacob in sompnis	lya et rachel ducuntur a jacob

Post geros putei benedicitur scala sorores

xxx	xxxi	xxxii	xxxiii	xxxiiii
posuit jacob in canalibus	jacob a laban	jacob cum angelo	qua venit jacob ad esau	deflorata a sychem

Virgas abscedit mactat gracia dina

xxxv	xxxvi	xxxvii	xxxviii	xl
benyamyn nascitur	de stirbe	Joseph	Juda suspicatur scortum et genuit phares	uxor putifar

Sennon genus esau nectunt thamar jur

	xl	xli	xlii	xliii	xliiii	xlv
apparuit joseph	duo cum michi in carcere	pharao joseph super egyptum	fratres joseph in egyptum	fratres in egyptum cum benyamyn	accusatur de furto cifi	fratres fratres joseph

pia ettes prefecit veniunt recitat pater terra nosciunt

xlvi	xlvii	xlviii	xlix	l
Jacob descendit in egyptum	pater et fratres gi dabat	Jacob	filiorum Jacob	mortuus est

De gen[?] quitam languet benedictio yoseph

i	ii	iii	iiii	v
infancia masculos fi...	moyses pharaone	dedit et nomen glium	missa manus f... lepra	plenus israel pharao paleam

Exodi recepit timuit rubus ... magis auget

vi	vii	viii	ix	x
moysi itamar	vertitur in sanguinem plaga prima	muscarum plaga iiii	inde alia egiptorum vii	devorant frumenta viii

Adonay flumen corripecu grando locuste

xi	xii	xiii	xiiii	xv
vasa mutuo	primogenita	Joseph	maria et alii	in elym moyses cum populo

Postula occidit tulit ossa canunt venimus

xvi	xvii	xviii	xix	xx	xxi	xxii
datur aqua	datur consilium moysi	datur lex	x precepta	qualiter tractet	quomodo judicent	festa celebrent

Per vetus Synay terra servi festa ter anno

xxiii	xxiiii	xxv	xxvi	xxvii
moyses et aaron et seniores	primicias archa testamenti candelabrum ductile	Tabernaculum	facies	fit aaron

Accedunt tollant faciant altare sacerdos

xxviii	xxix	xxx	xxxi	xxxii	xxxiii
moyses aaron	Altare	vocavi ex nomine eligi	sunt vituli conflatus	pena	datur cum preceptis

Collectant incensi beselehel dant flent thabule pater

xxxiiii	xxxv	xxxvi	xxxvii	xxxviii	xl
moyses de tabula	comparat ad facienda tabernaculum	genuit pater	fiunt	fit ad vestes	tegit tabernaculum

leuit[icus] Clamat dant cherub tendat spina mutes

i	ii	iii	iiii	v
qualiter ymolentur de pecoribus et avibus	quando de sacrificiis simile etc.	quando de pacificis bonis agnorum et capris	quando pignorum offeri debet	quando de deliciis debet offeri

olla si sacerdos si pauper in sera liquens

vi	vii	viii	ix	x	xi
holocaustum sacerdos	Victima pro delicto pro gratiarum actione sagimine non sucelt mcdbum	moyses aaron et filios eius	Aaron	igne perit	de sublimatur

Cocinat et mattat sacerdos offert nadab credens

xii	xiii	xiiii	xv	xvi	xvii
masculum et femina purificacio	distinctio vite	quando facit de lepra mundanda	semens viri et mulieris	emissarius	comeda ne

Partus lepra pias fluxus caper abstinere auore

xviii	xix	xx	xxi	xxii
ne revelet consanguinitatis affinitatem	maledicere proximo	moritur	sacerdotes virgo	de sacrificiis qualiter esse debeant

Turpia ne facies phitonicus uxor edentes

xxiii xxiiii xxv xxvi xxvii

legalia ... Lapide ... annus celebretur ... bona ... reddantur

Stella cqz blasphem' iubileus datt cq votu

capitulum i ii iii iiii v

Omittunt signu levi parat ac zeli

vi vii viii ix x

Non bibat erexit lucet phase tubarum

xi xii xiii xiiii xv xvi

Porum pfusa bis sex flent lignaque datan

xvii xviii xix xx xxi xxii xxiii

Virga tubat ... hor spes asina ...

xxiiii xxv xxvi xxvii xxviii xxix

Stella phegor ... bucina

xxx xxxi xxxii xxxiii xxxiiii xxxv

... moys madian gad ...

xxxvi

Dc mibant

cap i ii iii iiii v vi

... explanat seon og maior terra ...

vii viii ix x xi xii

... dispas ne dicas ...

Serbones

xiii xiiii xv xvi xvii xviii

Fictor ... sollempnia ... phitones

xix xx xxi xxii

Ortus ... virginitatis

xxiii xxiiii xxv xxvi xxvii xxviii

Sopno ... capitulum

xxix xxx xxxi xxxii xxxiii xxxiiii

... finat ... hinc ... hinc moys

i ii iii iiii v

... Iericho lapides ... tulit

Josue

vi vii viii ix x xi xii

Urbs ... gabaon sol ...

xiii xiiii xv xvi xvii xviii

Divisio caleph ... ioseph manasse silo

xix xx xxi xxii xxiii xxiiii

Septe ... moys

i ii iii iiii v vi

... barach ... gedeonque

Judicum

vii viii ix x xi

... zebee ... sepe

xii	xiii	xiiii	xv	xvi
q quod dixit ie boolech	annuntiat	disrumpit	vrit segetes	supponit et alios

Sebolet et sopson leo vulpes mare runna

xvii	xviii	xix	xx	xxi
facit sculptile	capitur	uxorem in xii partes dividit	uxores contra beniamyn	filiarum silo

Michas et lachis levites ulcio thou

i	ii	iii	iiii
sequitur noemi	colligit post messores	ruth ad booz	ex generatione spiritus? scitur

Ruth

uth sequitur spicas legit accedit parit olet

c. primum	ii	iii	iiii	v	vi	vii
parit samuel	ciuda sumitur	dixit heli ad samuel	filiorum hely	ebulliunt	parcha	patere

Regum i°

una cado domini mors mures munia coram

viii	ix	x	xi	xii	xiii	xiiii	xv
ius regis	vos sa	occidit super saul	occidit saul	orate samuele	saul	gustauit jonathas	regem non recepit

Ius da sorsque boues pluit offert mel agag

xvi	xvii	xviii	xix	xx	xxi	xxii	xxiii
samuel david	david occidit goliam	regis eris	post mi col et clero	david et jonathas	fugit david	occidit sacerdotes	querit david

Unxit fuga gener pelle flet get dorch iaph

xxiiii	xxv	xxvi	xxvii	xxviii	xxix	xxx	xxxi
vestem pedit	moritur	david cum hasta reuertitur?	ciuitas data david	phitonissa suscitat	non placeo	captivos duxit	saul sepelierunt

Iona Jabal vox sicelech mit satpy puer ossa

c. primum	ii	iii	iiii	v	vi
david super saul et jonathan	mittitur ab abner	occiditur a ioab	occidit dor mites	david	percutitur

Regum ii°

Lect et azahel abner et ysbosech venit ora

vii	viii	ix	x	xi	xii
david filius	david cum	ingressus ad david	pedimsimus? david	concupiscit	loquitur ad david

Tronus sonervat siba laude beisabe nathan

xiii	xiiii	xv	xvi	xvii	xviii
a fratre corrupit	loquitur pro absolon	fugit david ab solon	maledicit david	dissipat consilium achitophel	suspenditur absolon

Thamar thecuites pedib semei cunsi querit

xix	xx	xxi	xxii	xxiii	xxiiii
ait filio seth filius io natis	interrogatur	petierunt gabaonite	david pro victorias	nomina fortium	populum vocat

Claud matela septem caumia nomina nectis

c. primum	ii	iii	iiii	v	vi	vii
sunamitis querit pro david	salomon in throno	sapientia	salomonis	rex dat ligna	templum fit	domus fit

una secet peragit cibus hyram fabrica saltus

Regum iii°

viii	ix	x	xi	xii	xiii
salomon	salomonis uxoris super opera	regina venit	ydola colit	ymina? roboam	altare ieroboam

Orat sponsa saba chamos scorpio sallum

xiiii	xv	xvi	xvii	xviii
propheta uxori ieroboam	domini pro boam	regnat	colligit vidua	desertum

Achia deleuit zambri duo ligna baalque

Paralip.

xix	xx	xxi	xxii
nascitur contra helia	traditur in manus achab	lapidatur	achab naboth / canes in bimo

Jezabel et venatab nabot de sanguine lingunt

c. primum	ii	iii	iiii	v	vi
consumpsit ignis l viros	mittitur ad aquas	salues fiant	emitte vase	lepsus mundatur	nuncius regis syrie samariam

Regum iiii°

gnus sal fossas oleum naaman comederit

vii	viii	ix	x	xi	xii
ducem ipso ta	azael aquam	regnat	domini achab	inficiat	regnat

Calcat incudit hyeu percutit atalia yoas

xiii	xiiii	xv	xvi	xvii	xviii	xix
iaculo cia	misit ad cedrum	rex assiriorum venit	regnat	capitur	blasfemat	ezechias vestes

Percutit cardo phul achaz osee iabsacer sadet

xx	xxi	xxii	xxiii	xxiiii	xxv
ezechias	regnat	regnat	celebrat	iude	nabochodonosor sedechia

Flet manasses iosias phase tulla cecat

c. primum	ii	iii	iiii	v
edom	generationes	filios genuit	in monte dies	interficiuntur

Paralippo. i°

eges filius dauid iabes agarenum

vi	vii	viii	ix	x	xi	xii
filii merari	filii et adduc	genus	desposuit	saul moritur	bethlehem	inimici david

Levi genus beniamin custodes saul aque gedidis

xiii	xiiii	xv	xvi	xvii	xviii
percutit	iram omnes somnium	ante archam	coram archa	propheta de templo	percutit a david

Asa primus saltat psallat nathan hic adiuter

xix — Nicanor dd
xx — dd mori
xxi — in ara dd ut pp'ls numeraret
xxii — dat dd ad opus
xxiii — levitas
xxiiii — levitis

Resistit bella sacerdos ante mutacio sortes

xxv — prophant
xxvi — cantant levite
xxvii — sunt
xxviii — David pes · pura
xxix — Salomon

Incathenatis cellis principes cōuocāt vngimt

i — apparuit dns salom
ii — civ dicam m'e
iii — mote fe templu
iiii — fe si sa lom
v — transfert templum
vi — sup holocaustu

Dete vite moria salas archā cado ignis

vii — templum
viii — officia sa cerdotu
ix — Saba ve
x — Tolli rogant
xi — convocavit regnu Roboam et tot annis ablat in vis dd

Complet ostituit ignina ingnū tribus annis

xii — ascendit ad ierlm
xiii — Regnu suspendit
xiiii — ethiops pugnat aza
xv — ydola destruit aza
xvi — auxilia aza · et pena
xvii — Regnat

Sedechi nota zara per pi tenuatur iosaphat

xviii — fe zedechias
xix — iosaphat iudicabit
xx — mos di dam'adte
xxi — suos iora occidit
xxii — regnat et occidit

Conmia puerp' oclos fratres ochozias

xxiii — coronat ioas in rege
xxiiii — occidit m'e te plu et altare
xxv — Regnat et mort
xxvi — rege et occid
xxvii — rege et mort

Ioiada zacharias amasias osias ioatham

xxviii — rege et mort
xxix — rege et deo placet
xxx — pp'li altaria in ierlm
xxxi — levit iuxta lege

Achaz ezechias destruxerunt decimas dat

xxxii — Ezechias
xxxiii — rege et mort
xxxiiii — bn regit
xxxv — Asaddo occid iosiam
xxxvi — Iudam

Exstat [illegible] manasses iosias nechao [illegible]

c. primus — Cirus vasa dei
ii — zorobabel et alii cives
iii — Templu
iiii — samaritae eplam contra iudeos
v — Aggeus et zacharias

Iotiul' ascēdit firmāt sēpse prophetant

vi — vecessios babilone
vii — dat ep'les
viii — mila ad hesdra
ix — hesdre
x — alienigenas

Darius artaxerses redeunt ord' l'auquit

c. primus — Neemias sup afflictione
ii — de regi
iii — edificat
iiii — grande faciunt
v — sunt
vi — murus
vii — portas muri

Iet vinū portas op'exauit explet opulat Esdre ii°

viii — in libro legis
ix — fedus
x — r s[illegible] separabunt
xi — decima pp'li cl'io
xii — levitas in dedicatione
xiii — gazophilacium

Legit paravit signat pars cātica mūdat

c. primus — celebrat
ii — levitis sacerdotibus
iii — yosias
iiii — amonet p rege egipti
v — filij iuda
vi — subito rege

Ascha parat moit ioachī migrāt icēit Esdre ii°

vii — samariae iudeos
viii — ne edificet
ix
x — zorobabel
xi — zorobabel et dari
xii — dari zorobabel

Accusāt prohibēt tres postulat oscula misit

xiii — templum
xiiii — cinnoli
xv
xvi
xvii

Fūdāt accedūt querūt inuēta iubentur

xviii
xix
xx
xxi
xxii

Cōsumāt redūt septimi cōsternans iubilate

xxiii
xxiiii
xxv
xxvi
xxvii

Annū rescadit ymiter dimorat legem

i — Thobias sed x tale ta
ii — fit thobias
iii — orat et cubiculo
iiii — filiu
v — sara filio
vi — pisce
vii — fit zara thobie

Cat cecus sara dat angl's exith' vxor Thobias

viii — ragnel et anne
ix — tobias angelu ut vadat ad gabele
x — plangit parentes
xi — recepit tobias
xii — commacie angelu
xiii — thobie eo vxore
xiiii — filios octos p'

Iaus rogat heu visū raphael cessio daus

c. primus — nabuchodonosor
ii — miotr
iii — nacres
iiii — filij isrl ad dnm
v — Vera de hole(o)fernem

Iurat Olofernes subicit clamāt achior dux Judith

vi — filij isrl achior
vii — olofernes bethulia
viii — augent filios isrl
[illegible]
ix — iudit holofernes
x — sc iudith

Soluūt obsedūt iubet arguit orat adornat

xi Iudith holofernis et iudith · xii Iudith ad holofernem · xiii abscidit holofernis · xiiii ... · xv Devicit et victoria iudith

Nunciat egdor caput aufert imperat ymnus

c primum asswerus vasti · ii ducitur in aulam asuer · iii adversus iudeis · iiii ad ferende vestra mardocheo · v · vi

Hester

Capiunt hester aman honorat epistola sompnus

c primum crevisset dominus · ii zathan iob ulcere percussio · iii iob dies in qua natus sit · iiii loquitur · v ... cui iracundia

Iob

Eunus perdidit maledixit eliphaz stultum

vi non est caro mea · vii est vita hominis · viii loquitur usque quo · ix ... · x ... · xi ... loquitur

Enca militia baldad facit ordoque sophar

xii ... senes · xiii ... et loquar ... · xiiii dies hominis sunt · xv ... sapiens · xvi ... fine habuit · xvii ... in super est

Fine tacete breves eliphas ventosa sepelit

xviii ... adque fine ... · xix fiunt venerit · xx ... cogitationes mee · xxi in bonis dies suos · xxii ... operari posuit deo

Baldad lationes sophar ducunt eliphasque

xxiii ... · xxiiii vidue ... · xxv ... · xxvi ... · xxvii ... · xxviii ... · xxix ... in manu mea

Solo bone baldad colubri cor ... vultus arcet

xxx ... · xxxi ... mecis · xxxii ... iob · xxxiii ... ad iob · xxxiiii ypocritam facit ... · xxxv ... eliu ... vide tibi

Juro scedus tres eliu regnaque turbine

xxxvi Eliu loquitur sustine me · xxxvii ... · xxxviii ... · xxxix numquid nosti ... · xl ... comedit · xli Dominus iob

Audens ere quis est ubi cum vehemoth benedixit

c primum Sapientia proverbiorum · ii mulieres · iii ... · iiii ... · v ... · vi quod odit dominus

Parabole salomonis

Predicat extrinseca melior in domo bibe sex est

vii mulier et ... · viii dominus me ab initio · ix ... sapientia · x ... filius confusionis · xi Decipit amicum suum

Sancila possedit septem sternit simulator

xii qui negligit amicum suum · xiii ... · xiiii ... · xv ... sapientiam · xvi ... · xvii ... melior ... gaudio · xviii ... nomen domini

Dampnum vult cor quis mens par sitacque turris

xix ... sapientia sua · xx ... vinum · xxi cor ... domini · xxii ... · xxiii ... · xxiiii ... · xxv ... et argento

Torques cor regis nomen custos piger aufer

xxvi ... · xxvii ... · xxviii videt malum et absconditur · xxix ... · xxx ... · xxxi ...

Osculo lac pavidus profert tamen est milicie

i ... · ii ... · iii ... · iiii ... · v ... · vi ... filios

Ecclesiastes

Iusta plantatum tempore duo sompnia centum

vii ... · viii sapientia ... · ix ... · x ... · xi ... · xii ...

Luctus lucet aves iuuste partes tenebre stant

i osculetur me osculo oris sui · ii ... · iii ... · iiii ... · v ... · vi ... · vii ...

Cantica

Scala flos noctes ... melle ... parva

i ... · ii ... legis · iii ... · iiii ... · v ...

Sapientia

Pater appareat fulgebunt castaque stabunt

vi ... · vii ... · viii sapientiam ... · ix ... · x ...

Iudicium plorans vincit suus dedit illi

xi ... · xii tibi omnia ... · xiii ... · xiiii ... fit iusticia

Pondere maior est speciosior est benedicitur

xv ... · xvi ... esca · xvii ... · xviii ... · xix ...

Pedola mutasti presumunt sedibus ira

i · ii · iii · iiii · v · vi

Ecclesiasticus

Radix scit quinto ... mansuetus animus

256.
255

Joannes Ponethowſki

Abbas Gradicenſis